hogy a differenciálos és integrálos képletek népszerűen pongyola meghatározásokkal, mint: *a súly nem egyéb, mint a testek leesési igyekvésének erőfeszítése* (15. l.) vagy *mindazon mennyiségeket, amelyek valamely munkával egyenértékűek, energiának is hívjuk* (19. l.) váltakoznak és hogy míg az I. fejezet, mely csak mechanikai alapismereteket, tehát bevezető anyagot tartalmaz, a könyv egész terjedelmének többb mint egynegyedét foglalja le, addig a tárgykör velejébe vágó vasúti menetgörbék szerkesztését és a közismertnek aligha tekinthető nomografikus számítás alkalmazásának módját levezetés és magyarázat egyáltalában nem kíséri (85—90. l.).

A tárgyalás *modora* általában világos és következetes. Még a szakemberre is zavarólag hat azonban, hogy szerző, az általánosan elfogadott szokástól eltérően, a görbéket nem az ordináták, hanem az abscissák szerint nevezi el, vagyis pl. $a^1v=f(s)$ görbét útgörbének, a $v=f(t)$ görbét időgörbének nevezi: *az időalap fölött felrakott sebességordinátákból nyert görbét időgörbének nevezzük.* 11. l. Ugyancsak az érthetőség rovására megy, hogy a közhasználatú és egyértelmű műszavakat több helyen elcseréli, így pl. a fajlagos vonóerőt (*kg* vonóerőt járműsúly) vontatási tényezőnek, a tapadást kapaszkodásnak, a hajtókereket futókeréknek nevezi.

A *nyelvezet* tekintetében nyilvánvalóan jó magyarságra törekedett és ezért bizonyára megérti, ha arra kérjük, hogy a jövőben ***svung, visszatartás = időtartalék, görbület = kanyarulat, meghajtás*** és még néhány ezekhez hasonló, sajnos nagyon elterjedt, de különösen oktatókönyvben feltétlenül kerülendő magyartalanságtól a jövőben tartózkodjék.

A könyv *kiállítása* kifogástalan, ami főleg azért érdemel említést, mert szerző saját kiadása.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a könyv, említett fogyatkozásaival is, hazai szakirodalmunk hézagpótló és értékes gyarapodása, melyet haszonnal fog tanulmányozni mindenki, aki a közúti villamos vasúti vontatás elméletének elemeibe bevezetést, vagy gyakorlati kérdésekre alapos szakismeretből leszűrt feleletet keres. *Verebélyi László.*

Magyar statisztikai évkönyv. Új folyam. XXVII., XXVIII., XXIX., XXX. (1919., 1920., 1921., 1922.) Szerkeszti és kiadja a Magy. Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Budapest, 1925. Lex. 8°, X+277 l. Athenaeum nyomása. Ára 10 pengő = 125.000 papírkorona.

Közlönyünk legutóbbi számában Budapest székesfőváros statisztikai évkönyvének adatai alapján ismertettük fővárosunk lakásviszonyainak fejlődését. Most pedig a Magy Kir. Központi Statisztikai Hivatal szerkesztésében megjelent s az 1919-től 1922. év végéig terjedő négyéves időszak országos adatait tartalmazó statisztikai évkönyvből ismertetjük azt, ami bennünket technikusokat is érdekel.

A lakóházak 1910-ben és 1920-ban című 15. táblázatban a vármegyék és törvényhatósági joggal felruházott városok területén 1910-ig, ill. 1920-ig épült lakóházak adatai vannak felsorolva, — sajnos — minden különösebb részletezés nélkül. Ugyanis a vármegyék és a törvényhatósági joggal felruházott városok területén épült lakóházak adatai csak egy végösszegben — a vármegyék és városok szerinti részletezés mellőzésével — vannak feltüntetve.

E táblázatszerint Csonka-Magyarország területén 1920-ban a lakóházak száma összesen 1,175.338 volt. Eszerint az 1910. évi állapothoz képest, amikor a lakóházak száma 1,146.621 volt, a szaporulat 28.717 új lakóház. Egy négyszögkilométerre esett: 1910-ben 12·3, 1920-ban 12·6 lakóépület s egy lakóházra 1910-ben 6·6, 1920-ban 6·8 egyén.

Elszomorító azonban ennek a táblázatnak az az adata, mely a falazat minőségére, ill. anyagára vonatkozik s amelyből megtudjuk, hogy *Magyarország összes lakóházainak több mint háromnegyede vályogból vagy sárból épült fel.*

A vályogból és sárból minden alapozás nélkül épült lakóházak száma ugyanis 1910-ben az összes lakóépületeknek 51·4%-át, 1920-ban pedig 51·9%-át tették ki, míg a kő- vagy téglaalappal, azonban szintén vályogból és sárból épült házak 1910-ben 25%-ot, 1920-ban pedig 23·9%-ot tettek ki.

Ezzel szemben a kőből vagy téglából épült lakóházak száma 1910-ben az összes lakóépületeknek csak 25%-a, 1920-ban pedig 21·4%-a volt.

A fa- vagy más anyagú házak száma 1910-ben 3·6%, 1920-ban 2·8% volt.

A tetőfedőanyagot illetően cseréppel, palával vagy bádoggal fedett házak száma 1910-ben az összes lakóházak 39·3%-a, 1920-ban már 50·4%-a volt. E tekintetben tehát örvendetes a fejlődés.

Azonban még mindig igen nagy a náddal vagy zsuppal fedett házak száma is, bár e tekintetben is fejlődést mutat a statisztika, amennyiben 1910-ben a náddal vagy zsuppal fedett házak száma 49·4%, 1920-ban már csak 41·2% volt.

A zsindely- vagy deszkatetőzetű lakóházak száma is apad, amennyiben 1910-ben e tetőfedőanyagokkal fedett lakóházak száma még 11·3%, 1920-ban már csak 8·4% volt.

Érdekesek a statisztikai évkönyvnek a víziutakra fordított állami kiadások kimutatására vonatkozó adatai is, mely szerint hazánk folyóinak szabályozására az 1919-től 1922-ig terjedő négyéves időszak alatt összesen 8,383.242 aranykoronát fordít tottunk.

A kultúrmérnöki hivatalok is egyre nagyobb területeket vontak talajjavítási munkálataik alá. Míg ugyanis 1919-ben a lecsapoló, alagcsövező és öntöző munkálatok 352 hektár területen folytak, addig 1920-ban már 593 *ha*, 1921-ben 1063 *ha* és 1922-ben 3334 *ha* területen folytak ezek a munkálatok. Vízmosások megkötése a szóbanforgó négy év alatt nem fordult elő.

Közúti hálózatunk 1919-től 1922-ig semmit sem fejlődött. Az 1922. év végén az állami közutak kiépített hossza 3595 *km*, a törvényhatósági kiépített közutak hossza 10.688 *km*, a községi közlekedési kiépített utak hossza 1817 *km* s végül a kiépített vasúti hozzájáró utak hossza 153 *km* volt. Eszerint 1922. év végén a kiépített összes közutak hossza Csonka-Magyarország területén 16.253 *km* volt, míg a ki nem épített közutak hossza 10.547 *km*-t tett ki. Összes közutainknak tehát több mint 39%-a még kiépítetlen. Ezekből az adatokból is láthatjuk, menynyire elhanyagolt nálunk a közutak ügye s mily óriási feladatok várnak reánk e területen is.

Vasúthálózatunk 1921/22-ben 425 *km*-el gyarapodott. 1921/22-ben a magy. kir. államvasutak vonalainak építési hossza 3022 *km*, az állami kezelésben levő magánvasutak (helyiérdekű vasutak) vonalainak építési hossza 4214 *km* s végül a magánkezelésben állott magánvasutak építési hossza 1330 *km* volt. Eszerint 1922 végén a Máv s az általa kezelt Hév vonalak építési hossza együtt 7236 *km*, a magánkezelésben levő magánvasutakkal együtt pedig Csonka-Magyarország vasúthálózata 8566 *km* hosszú volt.

A városi és községi vasutak is fejlődtek a szóbanforgó négy év alatt. A Budapest és környéke területén levő közúti vasutak, melyek pályahossza 1922 végén 181·5 *km* volt, 14·6 *km*-el, míg az ország többi közúti vasutai, melyek pályahossza 1922 végén 253·9 *km* volt, 16 *km*-el gyarapodtak.

Végül a Csonka-Magyarország gyáriparát feltüntető táblázatok adatai szerint 1921-ben az ipartelepek száma összesen 2.124 volt, melyből 1995 ipartelep volt üzemben, míg 129 szünetelt. 1922-ben az ipartelepek száma 370-el gyarapodott, amennyiben azok száma 2494 volt. Ez utóbbiak közül 2378 volt üzemben, vagyis 383-al több, mint az előző évben és csak 116 szünetelt.

Becses adatokat tartalmaz többek között ez az évkönyv még a gyárak üzemi és munkaidejére, a berendezésekre, az alkalmazottakra, azok illetményeire, béreire, a gyárak anyagfelhasználására, valamint a termelésre vonatkozóan is.

Dr. Lósy-Schmidt Ede.

Egyleti közlemények

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet állásfoglalása a budapesti Kossuth-szobor elhelyezése tárgyában.

Az elmult hetekben napirendre került a budapesti Kossuth-szobor elhelyezésének kérdése. Több kísérlet történt a helyszinén a szobor deszkavázának felállításával a kérdés megoldására és ezzel kapcsolatban a napisajtóban megjelent cikkek is erre a tárgyra terelték a közönség figyelmét. Ezekből a cikkekből tudjuk, hogy az elhelyezés kérdésében erős ellentétek merültek fel, sőt olyan vélemény is jutott kifejezésre, mely túlzottnak tartja azokat az esztétikai kifogásokat, melyeket a szobornak az Országház tengelyében, a főbejárat előtt való elhelyezésével szemben felhoznak.

Pedig a kialakítandó városkép szempontjából igen üdvös, ha ilyen jelentékeny ügy megoldása a nagy nyilvánosság s főleg az ahhoz értők ellenőrzésével történik és csak helyesléssel kell fogadnunk, ha minél szélesebb körök érdeklődnek ilyen nagyszabású emlékmű elhelyezésének és egész művészi hatásának kérdése iránt, föltéve, ha az érdeklődést objektív esztétikai szempontok vezetik. Művészeti kérdések elsősorban művészi szempontból bírálandók el, mivel szemben minden más szempontot, így a politikát is ki kell kapcsolni a kérdésből.

A közönség és a szobor szemlélői ugyanis és későbbi korokban egyedül azt ítélik meg, hogy vajjon az emlékmű környezetével harmonizál-e, azzal együtt megnyugtató városképet ad-e?

Hogy milyen elsőrangú fontosságú, hogy valamely szobormű környezetével egységes és harmonikus hatást gyakoroljon, az régóta ismeretes és már elmult korokban is a városépítő művészet egyik főfeladata volt azoknak az irányelveknek a megállapítása, melyek ehhez az egységes hatáshoz vezetnek.

Hogy a Parlament az országnak legmonumentálisabb emlékműve, azt fölösleges hangsúlyoznunk, szinte azt lehetne mondanunk, hogy ez az ország reprezentatív műemléke, a nemzet szuverénitásának méltó kifejezője. Ismeri ezt mindenki, aki valaha itt megfordult, képes ábrázolásból pedig éppen ezt ismeri a külföld hazánk emlékművei közül. Illő tehát, sőt kötelességünk, hogy művészi hatását teljes egészében fenntartsuk és azokat az irányelveket, melyeket tervezője céltudatosan követett, zavaró momentumoktól megóvjuk. Egyik főszempont, melyet néhai Steindl Imre az Országház egész elrendezésénél szeme előtt tartott, az volt, hogy főkapuzata a feléje vezető főútvonal — az Alkotmány-utca — tengelyébe essék és annak építészi lezárásául szolgáljon. De egyébként is logikus, hogy ilyen hatalmas építmény főkapuja a feléje vezető főútvonalból egyenesen megközelíthető legyen.

Ezért erre a helyre szobormüvet emelni már első pillantásra is aggályosnak látszik, annál is inkább, mert az Alkotmány-utca tengelye nem esik össze az épület főhomlokzatának középpontjára merőlegesen vont tengellyel, vagyis az épület főaxisával. A térnek valóságban meglévő ez a hibás elrendezése a szobornak ide helyezésével még szembetünőbbé válna.

Felismerte ezt a körülményt annak idején az Andrássy-szoborbizottság is, mely szintén kísérletet tett a deszkaváznak ezen helyre való felállítására, de meggyőződve arról, hogy a szobormű felállítása diszharmonikusan hatna és rontaná az Országház képét, ezért eltekintett az emlékmű ottani felállításától és azt az Országház déli homlokzata elé helyezte.

Az Országház főkapuzata előtti tér egyébként éppen reprezentatív jelentőségénél fogva is a fővárosnak nagy fölvonulások és ünnepségek rendezésére legalkalmasabb tere és mindazok az országos ünnepek, melyek a közelmultban a szabad ég alatt tartattak, itt zajlottak le.

Sajnos, úgy látszik, mintha mindezen meggondolások jelentőségét már eredetileg sem ismerték volna fel kellőképen és a pályázat eldőlt anélkül, hogy a szoborelhelyezés kérdése városrendezési, illetőleg esztétikai szempontból megnyugtató módon megoldatott volna. Most azonban, az emlékmű deszkavázának felállításakor szembetünően észlelhetők voltak mindazon hátrányok, melyeket a Kossuth-szobor kompozicója még fokoz.

Tervezője igen magas és széles, hosszan elterülő szobormüvet kíván emelni, mely mint zárt tömegű építmény húzódnék el a főkapuzat előtt, teljesen eltakarva annak lépcsőzetét, derékon elfödve oszlopait. Az Alkotmány-utcából nézve a szoborcsoportnak a főkaputól délre eltolt képét látnók, míg magáról az Országház-téri főtengelyből tekintve, az mint fehér márványkulissza húzódna el a Parlament előtt, a perspektívikus látás folytán jóval nagyobb darabot fedve el abból, a szobormű különben is jelentékeny abszolut méreteinél.

Lehetnek olyan esetek, mikor maga a szobormű igényelheti a domináló szerepet és a környezetet kell annak alárendelnünk, illetőleg úgy kialakítanunk, hogy a plasztika hatása minél jobban kiemelkedjék. Ez jelen esetben azonban semmiképen sem áll fenn, mivel az Országház maga olyan elsőrangú emlékmű, hogy művészi hatása semmiféle szobornak alá nem rendelhető és azt, ha a szobor még oly tökéletes volna is, semminek csorbítania nem szabad, másfelől pedig mivel a szoborcsoportnak alsó részében a mellékalakjai mögött, jelentékeny magasságú hátfala is van s ennélfogva egy monumentális épület elé való elhelyezésre egyáltalán nem alkalmas.

Nem ismerjük ugyan közvetlen szemléletből a szobormű gipszmintáját és így nincs módunkban annak plasztikai értékéről véleményt nyilvánítani, de bármilyenek is legyenek szobrászati értékei, úgy amint azt tervezték, az Országház főtengelyébe bele nem illeszthető anélkül, hogy a tér legelemibb esztétikai és gyakorlati követelményeit ne sértené.

Mindenesetre sajnálatos, hogy e monumentális szobormű elhelyezésének kérdése csak az ügy ilyen előrehaladott stádiumában kerül napirendre, de mégis jobb, mintha művészi megfontolás és a gyakorlati igények mellőzésével helyrehozhatatlan hiba elé állítanák a közönséget.

Végül úgy véljük, hogy Kossuth Lajos emléke iránt érzett nemzeti kegyeletnek szellemével is ellenkeznék az, ha az emlékmű diszharmonikus és józan meggondolásokba ütköző elhelyezést nyerne.

Mindezeket gondosan mérlegelve, mint az ország legrégibb és a műszaki kar egyetemét magában foglaló építőművészi testülete, közérdekből erkölcsi kötelességünknak teszünk eleget, amikor a *budapesti Kossuth-szobornak az Országház főtengelyében való elhelyezése ellen határozottan állást foglalunk*, és javasoljuk, hogy a döntésre hivatottak egy a városépítési és esztétikai szempontból fontos kérdésben az illetékes műszaki és művészi testületek véleményének figyelembevételével határozzanak, mely irányban is közreműködésünket készséggel felajánljuk.

Elfogadta a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet nagyválasztmánya 1926. évi április 30-án tartott (661.) rendes ülésén.

Személyi hír. A Kormányzó Ür Őfőméltósága *Cseresnyés* István miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel fölruházott műszaki főtanácsost és *Gnaedig* Lipót műszaki főtanácsost miniszteri tanácsosokká kinevezte.

Halálozás. Dr. *Lipták* Pál műépítész, ny. kereskedelemügyi államtitkár, Egyletünknek 25 éven át tagja 52 éves korában Balatonfüreden elhúnyt.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei

A Mérnöki Kamara választmányának 46. üléséből. A választmány 1926. évi május hó 14-én tartott ülésében tudomásul vette, hogy a Kamara egyik tagjának panasza alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz azt a kérelmet intézte, hogy a fővárossal tőszomszédos városokban, illetve községekben vállalatba adandó középítkezések kiadásánál a fővárosi és a helyi vállalatok egyenlő elbánásban részesíttessenek, illetve, hogy a közszállítási szabályzatnak a helyi vállalatok kedvezményezésére vonatkozó rendelkezései a fővárossal közös gazdasági és forgalmi egységet alkotó környékre ne alkalmaztassanak, amint hogy a főváros területén felmerülő közszállításoknál sem alkalmaznak a közvetlen környék ipari termelésének kárára kedvezményezést. Tudomásul vette továbbá, hogy a minisztérium leiratban közölte, hogy a Budapest közvetlen környékén végzendő állami építési munkálatoknál a helyi vállalatok kedvezményezése érdekében semmiféle elvi rendelkezés nem történt s hogy az említett helyeken végzendő munkákra minden esetben helyi és budapesti vállalkozók szólíttatnak fel ajánlattételre, az odaitélés pedig mindenkor az egyenlő elbánás elve alapján történik.

A választmány újból felterjesztéssel fordult a népjóléti miniszterhez a közegészségügyi közüzemek létesítésével és fejlesztésével kapcsolatos tervezési és művezetési mérnöki munkálatoknak a magán mérnöki kar számára való biztosítása érdekében. Állást foglalt a nevezett minisztérium ama felfogásával szemben, mintha ebben a szakmában a specialista szakértők nevelése a mérnöki magángyakorlat körében nem volna kellően biztosítva.

A földmívelési miniszter közölte a Kamarával, hogy egyes magánerdőbirtokosok erdőgazdasági üzemterveiknek a költségek megtérítése ellenében az állam erdészeti szakközegeivel való elkészíttetését kérték. Közölte továbbá, hogy ezt a feladatot a kerületi erdőrendezők irányítása mellett, ideiglenesen alkalmazott erdőmérnökökkel szándékozik elvégeztetni. Felhívta a Kamarát álláspontjának közlésére. A választmány ennek a tervnek az elejtését és azt kérte, hogy a minisztérium ezeket a kifejezetten a mérnöki magángyakorlat körébe tartozó feladatokat a magánerdőmérnökök számára biztosítsa, indokolt esetben pedig a magánerdőbirtokosokat erdőmérnökök állandó alkalmazására szólítsa fel.

Egy kamarai tagtól érkezett panasz alapján a választmány elhatározta, hogy a községeknél őrzött kataszteri térképekről való másolatvétel jogának a kamara tagjai számára való megadását kéri a belügyminiszter úrtól — utalva arra, hogy ez a jog a pénzügyigazgatóságoknál és a telekkönyvi hivataloknál őrzött térképekre nézve már megadatott.

Az iparvállalatok revíziójánál, továbbá az Országos Hitelvédő Egylet egyességi ügyeinél alkalmazandó szakértők dolgának tárgyalására a választmány bizottságot küldött ki és elhatározta, hogy a revizorképzés tárgyában a tárgyalás alatt álló tervezet megküldését kéri a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól s ez ügyben a műegyetem közgazdasági szakosztályával is összeköttetésbe lép.

Egyebekben a választmány tagfelvételi, fegyelmi, kihágási s folyóügyeket tárgyalt.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1926. évi május hó 14-én tartott ülésén az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette: *Frohner* József, sz. 1884, okl. gépészmérnök, Budapest I, Horthy M.-út 29. — *Fürt* Gusztáv, sz. 1871, műszaki tisztviselő, Budapest I, Lágymányosi-út 7. 70. §. — *Katona* Ernő, sz. 1875, okl. gépészmérnök, Barcs. — *Moskovitz* Jenő, sz. 1892, okl. gépészmérnök, Budapest I, Mészöly-u. 4. — *Oppel* Henrik, sz. 1887, okl. gépészmérnök, Budapest V, Országháztér 4.

A felvételről szóló hirdetés 1926. évi május hó 15-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát 1926. évi június hó 14-én déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés kellően felbélyegezve a Kamaránál nyujtandó be és ennek címére küldendő.

Lipták Pál dr
MMÉE Évk
1914. 64. l

Budapest, IV., Régi posta-utca 3.

KÉT KÖTET ÁRA 20 KORONA.

idapesti építőmesterek, kőmives,
igó és ácsmesterek ipartestületé-
iadásában megjelent alábbi szak-
k lapunk kiadóhivatalában

helyiségében.

Az ajánlattevők köt
előirányzott összeg 5 sz
koronát készpénzben, v
papirban még az ajánlat
amely biztositék az ajá
10 százalékra lesz kieg
Az ajánlat a kitett eg
lékos engedmény vagy fe
és az elszámolás és léte

2048/P. 1909. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A barcs-pakráci h. é. vasut **Gjulaves és Sirác állo létesitendő magasépitményi munkák** kivitelének bizto nevezetesen mindkét állomáson a felvételi és raktárépül bővitésére és Gjulaves állomáson a nyilt rakodó meghosszab ezennel pályázatot hirdetünk.

A munkára vonatkozó bővebb adatok, nevezetesen az minta, a tervek és költségvetések és egyéb feltételek az üzletigazgatóság épitési és pályafentartási osztályának helyiségében (I., Mészáros-utca 19. sz. II. em.) a hivatal alatt dijmentesen átvehetők.

A jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok f. é **hó 3-án déli 12 óráig** általános osztályunk iktatóhi (földszint 9. sz. ajtó) nyujtandók be, eme felirattal ellátva: Gjulaves és Sirác állomások épületeinek kibővitése tár Az ajánlat komolyságának megerősitésére szolgáló kauti fizetését, mely az ajánlati összeg mintegy **5%-át** fogja a munkával megbizott ajánlattevő pótlólag kivánatra tartozik.

Később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem Az ajánlatok között való szabad választás jogát fentartjuk ma

Budapest, 1909. április hó 3-án.

Az üzletigaz

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társasá

2049/P. 1909. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

Minthogy a tervezett **„Balatonkeresztur fürdő állomáson létesitendő magasépitményi munkák**, m vitelére 1907. évi április 26 án 2714/P. 907. sz. a. pályáza tetett, a mai napig foganatosithatók nem voltak, ennélfog

Építészettörténeti múzeum.

Lipták Pál-tól. (A VIII. számú rajzmelléklettel).

A *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet* 1904/5-ik évi építészeti nagypályázatának feladatául, a főváros egyik közterén teljesen szabadon álló, építészettörténelmi múzeum megtervezését tűzték ki. A bíráló bizottság az első díjat, az egyesületi aranyérmet, és a közoktatásügyi minisztérium 1200 koronás utazási ösztöndíját egyhangulag a VIII. táblában és az 1—2. szövegábrákban bemutatott tervemnek ítélte oda.

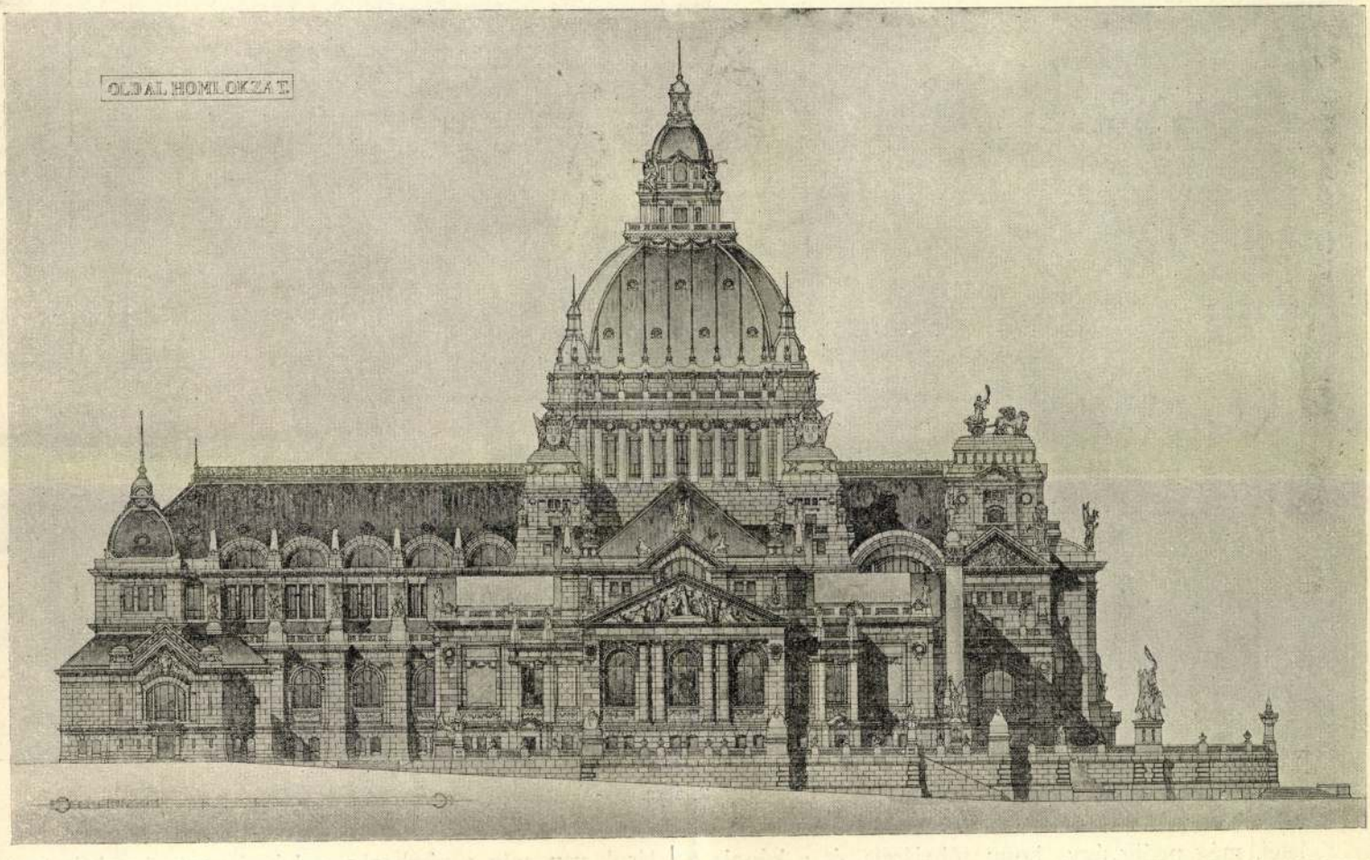

1. ábra.

A programm főbb pontjai a következők voltak:

A tér, melyen az épület áll, 150 *m* széles és egy főútvonal végén van. Az épület ennek az útvonalnak tengelyébe állítandó.

Az épület magas földszintjén legyen egy központi csarnok, kapcsolatban a főbejárással és az előcsarnokkal; az utóbbiban alkalmas elhelyezéssel kapusfülke, pénztár és ruhatár.

A központi csarnokkal kapcsolatosan, összesen 1500 m^2 hasznosítható alapterülettel, három múzeumterem legyen gipszöntvények kiállítására. Ez a három terem a főbb építészeti stilusokban (antik, középkori és renaissance), legyen kialakítva és magasan oldalról világítandó. Ezekkel a termekkel kapcsolatosan, de az előcsarnokból külön is hozzáférhetően, legalább négy elkülönített csoportban oly múzeumhelyiségeket kellett elosztani, melyekben közel 600 m^2 hasznosítható falfelszíneken részben építészeti terveket, részben részletrajzokat állíthatnak ki.

Kivántak ezeken kívül szekrényekben őrzött tervek számára való termet 80 m^2 —, könyvtárat 120 m^2 —, olvasó és dolgozó szobát à 60 m^2 —, egy-egy könyvtárnoki és múzeumőri dolgozószobát à 36 m^2 —, az építőművészettel kapcsolatos szobrászati, festészeti és iparművészeti tárgyak elhelyezésére két külön termet, egyenkint közel 80 m^2 — és időleges kiállítások céljaira való termet, melybe a többi helyiség érintése nélkül is bejuthatnak 120 m^2 területtel, továbbá a múzeumőr

lakását 5 szobával és összes mellékhelyiségekkel; végül két szolgalakást esetleg az alagsorban. Ugyancsak az alagsorban legyen még a gipszöntő műhely, központi fűtőhely, tüzelő anyag raktár és egyéb raktárak.

Mindezeket a helyiségeket a tervező egy emeletsorban, vagy magas földszinten és I. emeleten oszthatta el, az utóbbi esetben megfelelő díszlépcsővel.

Amint a VIII-ik rajzmelléklet és a két szövegábra láttatja, a tér hátsó részét emelkedőnek képzeltem, melyen terrászt létesítve, erre helyeztem el az épületet, még pedig úgy, hogy főbejárata és a kúpola a térre vezető főút tengelyébe essék. A főbejáratból az előcsarnokon át a kúpolaterembe és ebből jobbra az antik (római), balra a renaissance terembe juthatunk, míg a középkori terem a kúpolaterem mögött fekszik. Az antik és renaissance termek végeiben átjáró és pihenőhelyiséget rendeztem el, ezek mögött vannak mind a két részen a nagy termek stilusai szerint alakítva a szobrászati, szépművészeti stb. tárgyak elhelyezésére követelt helyiségek. A középkori szobrászati műveket részben a középkori terem falainak konzoljain, részben pedig a terem végében levő átjáróban képzelem elhelyezve. A leírt elrendezéssel lehetségessé vált az egyazon korszakba tartozó tárgyak elhelyezésére szolgáló termek egy épületszárnyba való csoportosítása. A középkori terem mögött van a szekrényekben őrzendő tervek terme, míg a többi terveket és a részletrajzokat is, 4 csoportban a nagytermek körül állíthatják ki. Minden csoportnak a kúpolatermen kívül külön s közvetetlen bejárata van. A nagytermeknek s a tervek kiállítására való helyiségeknek magas egyoldalú oldalvilágítása van, míg a részleteket a kúpolaterem 4 sarkában elhelyezett helyiségek felülvilágítói világítják meg. A nagytermeknek valódi téglaboltozat födémjük van, mely boltozatok oldalnyomásait részben rejtett, részben látható gyámok fogják fel. A kúpolaboltozatot vasbetonból képzelem. Az épület hátsó részén, a középkori teremtől jobbra helyeztem el a múzeumőr lakását, balról pedig a könyvtárt és a vele kapcsolatos helyiségeket. A könyvtár alatt az alagsorban van a két szolgalakás. Az időleges kiállítások céljaira szolgáló terem az előcsarnok felett van, s ehhez 2 lépcső vezet.

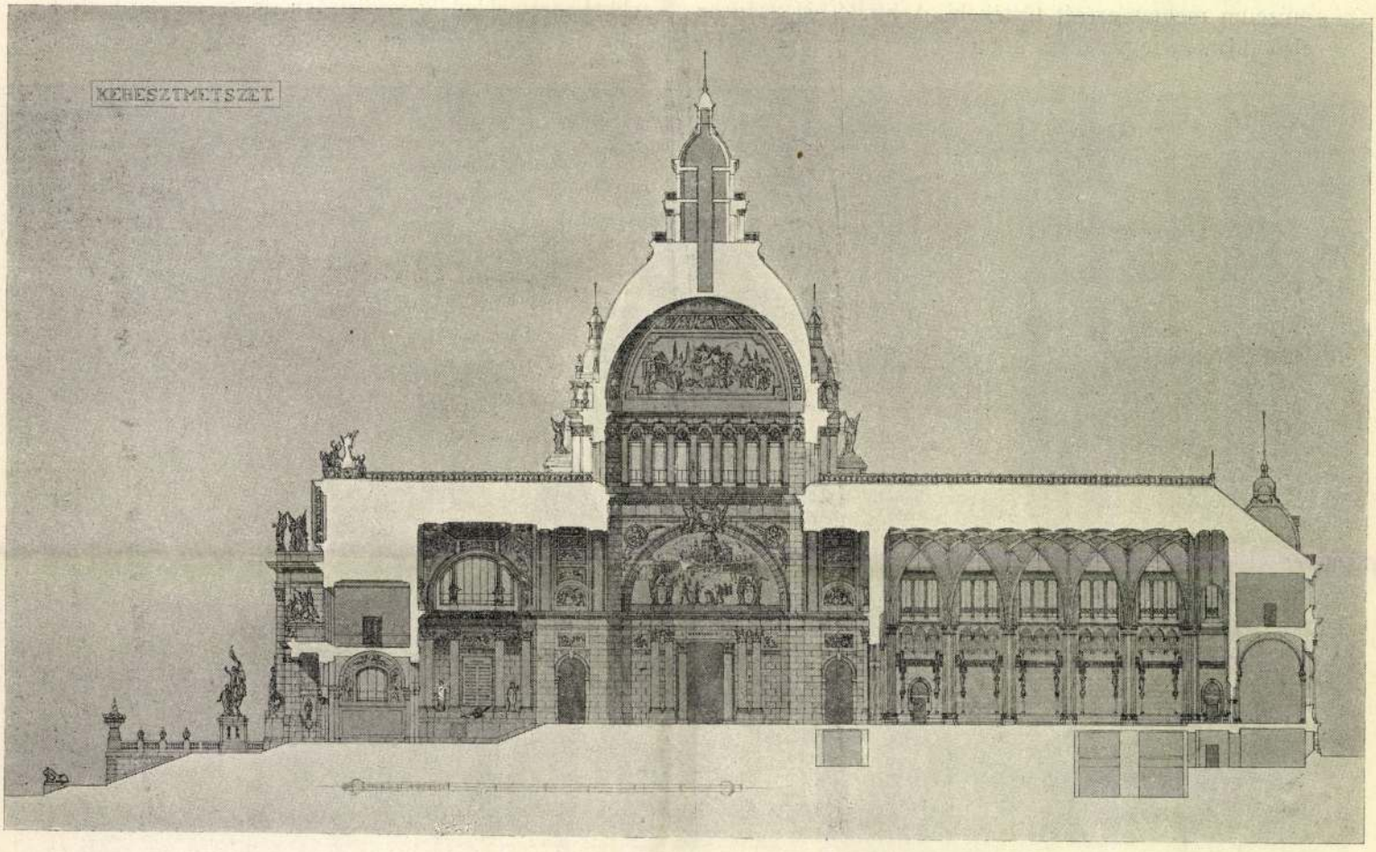

2. ábra.

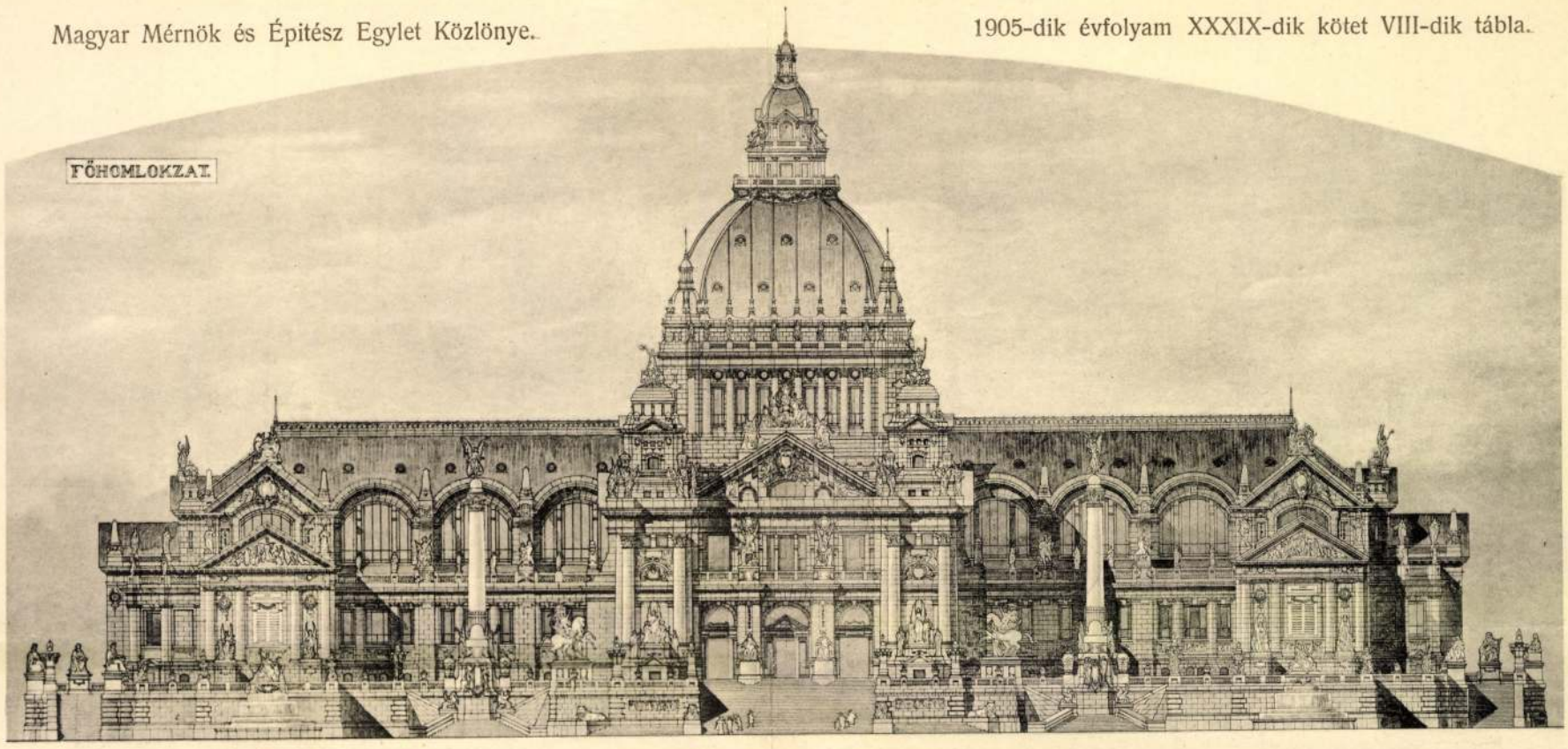

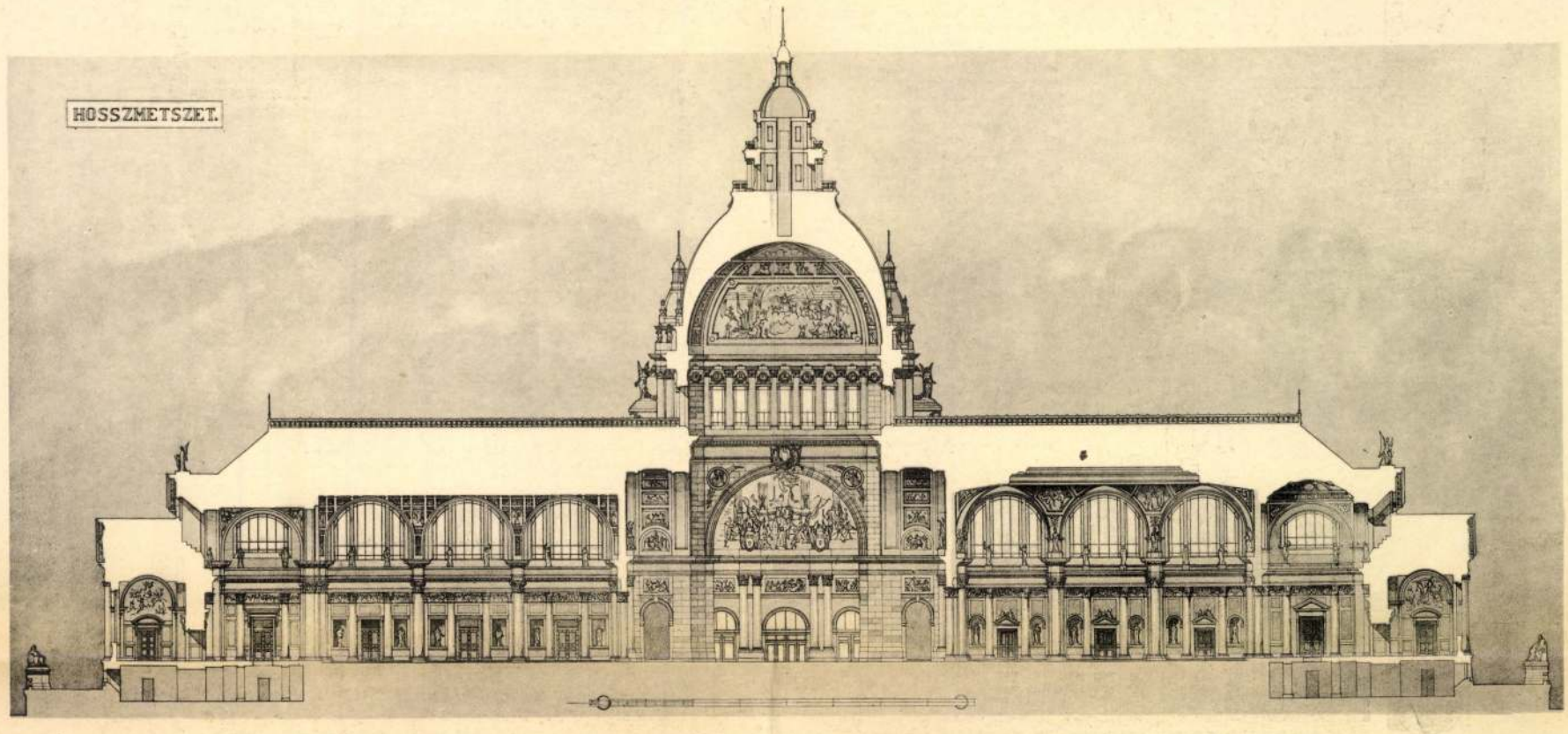

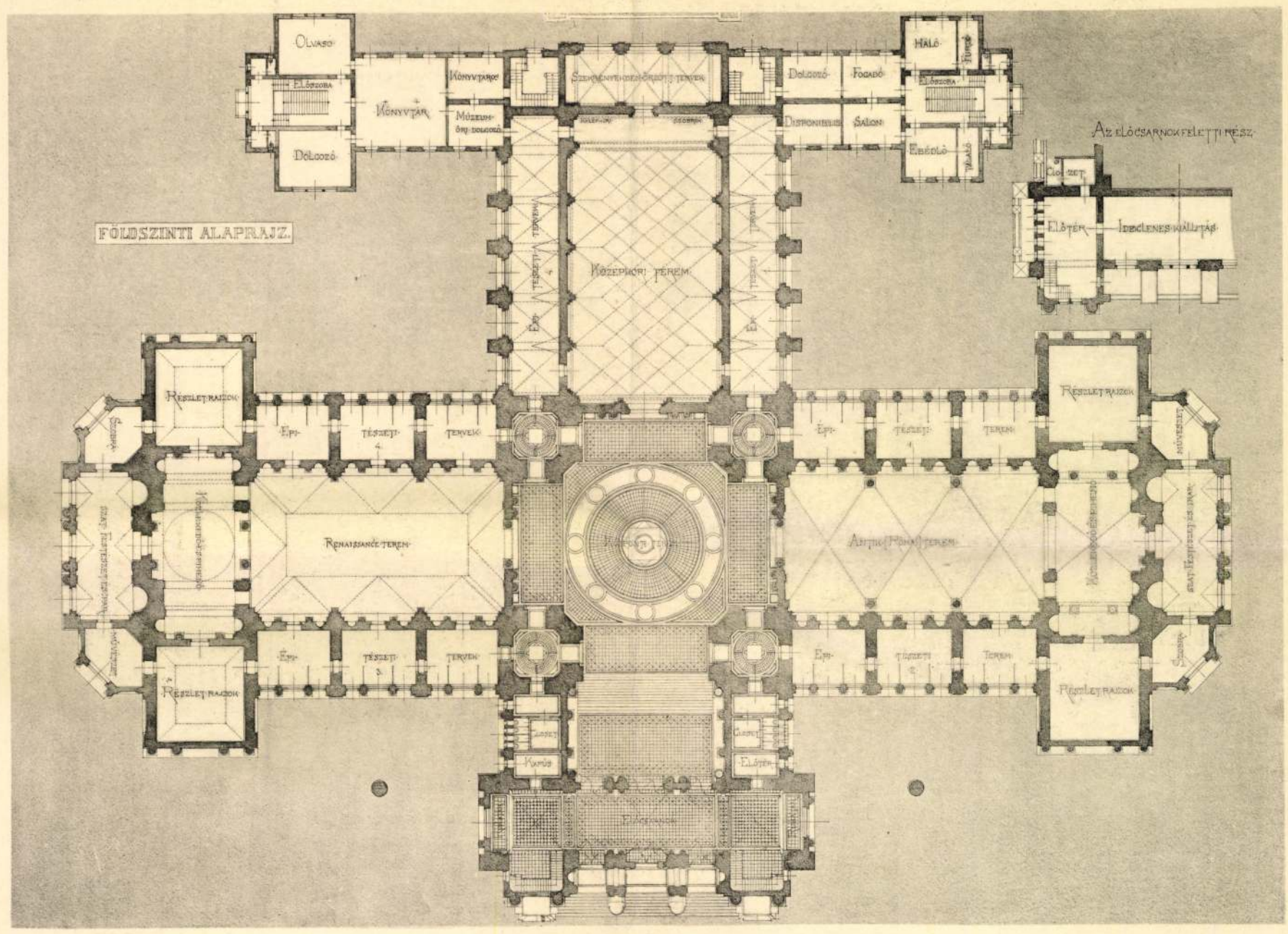

1—3. ábra.

Fénynyomat Divald Károly műintézetéből Budapest.

Építészettörténeti muzeum.

Tervezte: Lipták Pál építész, műegyetemi tanársegéd.

szerűség jellemzi építőalkotásait s szerencsésnek érezhetjük magunkat, hogy megadatott néki és kiváló tehetségének az alkalom, hogy épen a művészetet szolgáló építmények megalkotásával bízták meg és hogy oly feladatok megoldásán fáradhatott, melyekben a tisztán művészi igények uralkodtak a gyakorlati követeléseken.

Mint iparművész is kiváló és maradandó érdemeket szerzett, különösen dícsérik nagy rajz-készültségét és műízlését azok a díszoklevelek, amelyeket országos ipari kiállítások alkalmával kiosztottak, s amelyeket az Országos Iparegyesület díszérmeinek adományozásakor még ma is felhasznál.

Teljes lélekkel, meleg érzéssel csüngött a reneszánsz-művészet nagy mestereinek művein, az építészeti formák legapróbb részletekig való kiművelésén és ideálisan fogta fel az építőművész hivatását, miért is az ő műveit az is gyönyörködve szemléli és élvezi, ki más építészi stílus hívője vagy ápolója. (Ép. Ipar 1915.)

Mint már említettük, kevésbbé vett részt a nyilvános vagy szakkörök egyesületi tevékenységében, de azért éber figyelemmel és érdeklődéssel kísérte különösen a főváros építészeti és alaki fejlődését. Nem egyszer nyujtott egy-egy monumentális terv-eszmét, így az Újépület telkének felosztásakor a Magyar Mérnök és Építész Egyletben rendezett egyik tervpályázaton. Fogékony lelket mutatott minden szép és művészi iránt, tudott lelkesedni és lelkesíteni, amint azt tanári minőségében az Iparművészeti Iskolában tanusította, ahol buzgó tanításai termékeny talajra találtak.

Nagy művészi tudásának, alkotóképességének a Műcsarnok körüli építmény-csoportozatok monumentális alkotásával örökké tartó emléket emelt magának; ezek fennállásával az ő neve is élni fog.

SCHMAHL HENRIK

LIPTÁK PÁL

IX.

árosi Takarékpénztár alkotói: Schmahl Her s Lipták Pál (1874—1

városunk legremekebb sére indul, legyen az ir idegen, és megáll az dálatos szépségű, kölőtt, mely a bekeévek legragyogóbb alkotása i bérpalotával, eltűnő- az épület-csoda létre? Es ki volt létrehozója, tervezője, építője? Mert oly fínom, oly meseszerű ez, hogy nemcsak a tervezéshez kellett nagy művészi fantázia, de kivitelnél is szív és tudás párosult azzal az elhatározással: „Most megmutatjuk, kerüljön bármibe", mit tudunk mi ketten, a tervező és a vállalkozó.

Es ha elmondjuk, hogy ki volt ez a két ember, aki erre a csodára vállalkozott, a mesék világa tűnik fel egy pillanatra: Hol volt, hol nem volt egyszer egy szegény ember!

Hát kezdjük el a mesét. Volt egy szegény kőműves legény Hamburgban, ahol nem akadt munkája. Vándorbotot fogott tehát és meg sem állt Budapestig. Az a hír járta akkoriban, ami igaz is volt, hogy egy új főváros épül itt, Magyarországon, a kék Duna partján, ahol munka van elég. A hamburgi kőműves talált is munkát. Akkor épült a Duna-parton az Első Magyar Általános Biztosító nagyszabású palotája, a mostani Vigadó-téren, ahol *Schmahl* Henriket, mert ő volt az ifjú, kőművesnek felvették. Később a Vámház építéséhez került, de már segédpalléri minőségben. A minden idők legnagyobb magyar építészzsenije, a székesfehérvári születésű *Ybl* Miklós, ki a Vámházat tervezte, látta az ifjú robusztus és talpraesett német pallér kiválóságát és megtetszett neki nagy munkabírása. Maga mellé vette irodájába és lassanként mindig nagyobb és nagyobb munkakört bízott rá. A németben nem csalódott. Rendkívül szívós és fáradhatatlan munkatársat talált benne, ki lassanként az építőművészet iránti rajongó szeretetéről is tanuságot tett, úgy, hogy *Ybl* már nemcsak az építkezések kivitelénél, de a tervezéseknél is alkalmazta és nagy hasznát vette. Akkor épült az Operaház, *Ybl* Miklós chef d'oeuver-je, melynek vezetését már *Schmahl* Henrikre bízta. Igy fejlődött ki egyénisége *Ybl* mester mellett és hatása alatt és vált hazánknak egyik legnagyobb magyar építőművészévé.

De a mese még nem teljes. Hiszen a Belvárosi Bankpalota kivitelező mesteréről még nem szólottunk. Volt egy szegén kola nélkül, de munkakészségge épen a makranc ták és törték be zásához ment és nek látszó ácsle gigászi mű elind ter, akinek éles szeme valahogy megakadt az ügyes ácslegényen, *Lipták* Pálon és a Dunát járó csónakján mindenfelé magával vitte a veszélyes útakon. Úgylátszik, az ácslegény gazdájának figyelmét is felhívta az ifjúra a miniszter, mert az ott hamarosan vezető ács lett, akinek kezére a szabályozásnál egész csapat munkást adtak, sőt *Baross* Gábor kívánságára Pestre küldték, hogy a Felsőépítőipariskolán tovább képezzék. *Lipták* játszva és kitűnő eredménnyel végezte el az iskolákat és szerzett képesítést, de őt ez ki nem elégítette többé. Belekóstolt a tudás fájának almájába és ez hihetetlen energiát adott előretöréséhez. A Műegyetem elvégzése volt szíve vágya, csakhogy ide érettségi kellett. Éjjeli tanulások árán — mert nappal irodákban pénzt keresett — letette az érettségit és beiratkozott a Műegyetemre, ahol letette az első szigorlatot elégséges eredménnyel. De mikor a gyakorlati tárgyak jöttek a harmadik és negyedik esztendőben, Lipták azonnal az élre került. A második szigorlatot, mellyel az építészi diploma járt, már kitüntetéssel szerezte meg. Rá egy évre már *Pecz* Samu műegyetemi tanár veszi maga mellé asszisztensnek és én elmondhatom, hogy a középítéstan első évfolyamán *Lipták* Pál volt a műegyetemi asszisztensem. Liptákot azonban bántotta az, hogy ő az első szigorlatot csak elégséges eredménnyel tudta letenni. Mit tett tehát? Öreg fejjel újból jelentkezett az első szigorlatra és le is tette azt újból, de már kitűnő eredménnyel. Így új diplomát is kapott, mégpedig „kitűnő"-t, mely az ő hihetetlen ambícióját kielégítette. Az első magyar építészdoktor *Hültl* Dezső volt, a második ő. Még a Mérnök-Egylet aranyérmét is elnyerte egy tervével.

Ez az ember olyan csodálatos karriert futott meg, hogy külön életrajzot érdemelne meg, a magyar tehetségnek, bátorságnak, élniakarásnak remek példaképe gyanánt. Tudjuk, hogy később vasgyáros lett, a híres *Lip-*

ták-részvények főtulajdonosa, szénbányatulajdonos, majd kereskedelemügyi államtitkár, sőt csaknem miniszter! És itt következett be tragédiája.

De térjünk vissza az Apponyi-téri gyönyörű bankpalotára, melyet ez a két ős-zseni alkotott: egyik *Schmahl*, tervezte, a másik, *Liptáh*, építette. Már maga az is érdekes, hogy ez a két self made man így egy helyen összekerült. Az egyik, a hamburgi kőműves legény, mintha csak *Tormay* Cecil „Régi ház" című főalakja lenne, a másik, a békéscsabai ácslegény, mintha *Jókai* „Aranyemberé"-nek *Timár* Mihálya lenne.

Azonban nagyon tévedne az, ki azt hinné, hogy valaki munka, fáradság, szorgalom nélkül, tisztán születésadta tehetsége folytán nagy ember, nagy építész lehet. Óriási munka kell ehez, mint ahogy mindkét nagynevű építészünk egész élete munkában, önképzésben, tanulásban telt el.

Mennyit tanult, próbált, tervezett ez a *Schmahl* Henrik! *Ybl* Miklóstól elsajátította a német és olasz reneszánsz művészetét és eleinte természetesen csak ebben dolgozott. Az Andrássy-út és Eötvös-utca sarkán a Haggenmacher-házat tervezi. Az Andrássy-úti Gschwindt- és Del Medicio-féle házak olasz reneszánsz építőformák mesteri átérzéséről tanuskodnak.

Mikor a város-szabályozás folytán sor került az Erzsébet-körút és Teréz-körút beépítésére, már ott találjuk *Schmahlt*, aki ekkor még a német reneszánsz és a felsőolaszországi korai-reneszánsz műformáival dolgozik.

Egyénisége és vasszorgalma buzdította őt arra, hogy beleélje magát minél tökéletesebben azon építőstílus korszellemébe, amely stílusban dolgozott.

A német-reneszánsz építő stílusban épített legszebb alkotása a Drasche-ház a Teréz-körút és Aradi-utca sarkán. Egész utcatömböt emelt a Teréz-körúton a Hegedüs Sándor-utca és Király-utca között elterülő, úgynevezett Schossberger-féle háztömböt, melynél a heidelbergi műemlékek nyomaira ismerünk.

Schmahl Henrik, az autodidakta, azonban a legnagyobb úttörő volt hazánkban, aki az építőművészet haladását segítette itt elő. És pedig nem a külsőben, hanem a szerkezetekben. Az építési szerkezeteket teljesen reformálta ez a spórolós német, falak helyett pillérekkel dolgozott a térkihasználás céljából és a vasat, mint szerkezeti elemet bevitte a magyar építészetbe. Ő volt az első üzletházépítkezés megteremtője. Remek alkotása e téren a Kossuth Lajos-utcai Holczer-féle üzletház, a Stern-féle üzletház a Rákóczi út 7 alatt és a Rákóczi út 72. szám alatti Excelsior-ház* valamint az Erzsébet-téren levő hatalmas Deutsch-féle üzletház, mely már a mai legmodernebb szerkezetű áru- és üzletház előfutárjaként tekinthető. Hol volt ekkor még a bürokrácia! Állandó harcot kellett a maradiság ellen vívnia és mikor az Erzsébet-téren megépítette az első budapesti ötemeletes házat, a bürokrácia az V-ik emeletet nem engedélyezte, sőt még a felső mennyezetet lebontásra ítélte, hogy lakni ne lehessen benne!

Schmahl a későbbi reneszánszot elhagyva a gót stílusnak hódolt, majd pedig az arabmór stílusnak lett a szerelmese.

A gót-stíl, az ő egyéni felfogásában, — hiszen autodidakta volt, — egészen új felfogást, új zamatot kapott. A külföldi gót-stíl ridegsége nála meleggé, olvadékonnyá, csipkeszerűvé lett. Meg kell nézni a Rákóczi-út elején a Pannonia-szálló melletti áruház épületet. Ennél szebb gót ház a világon nincsen. Mikor építették, a tervező *Schmahl* kivett egy lakást szemközt a Rákóczi-úton és onnan dirigálta az építkezést, onnan gyönyörködött művében. És mit tett a spekuláció? Mikor a remekmű elkészült, *Stern* úr is előállott és beperelte a lelkes építőművészt, mert túl-lépés állott elő. De a hamburgi vad német nem ijedt meg *Stern* úr fenyegetőzésétől. Kijelentette neki, hogy a házat ő megveszi, sőt még hasznot is kínált föl érte. Ekkor *Stern* úr visszakozott, sőt *Schmahl*ra bízta a Rákóczi-út 72. számú üzletháza építését is.*

De *Schmahl* nem tudott megállni a gót stílusnál. Ő, mint a gyermek, többre, több szépségre, több fínomságra vágyott. Spanyolországot kezdi el tanulmányozni, ahol az építőművészet csodás alkotásokat hozott létre. El megy Andaluziába, a Sierre Nevada tövébe, a Quadalquivir partjára és megittasul a spanyol és mór stílus szépségeitől a kordovai, sevillai és granadai csodapaloták titokzatos építményeitől. Felcsap ezek szerelmesének és megteremti nemcsak Budapestnek, hanem az egész világnak is egyik legszebb, legbájosabb, legköltőibb kis színházát, az *Uráníát*, mór stílusban. Csupa báj ez az építészeti ékszer, ragyogás, fény, keleti misztikum. Sajnos ma mozi, pedig mint múzeumot az idegeneknek kellene mutogatnunk.

Legutolsó alkotása az Apponyi-téren épült óriási arab-mór-gót stílusú Bankpalota volt, a Belvárosi Takarékpénztáré, melyhez hasonló talán nincs az egész földön. Csupa üdeség, csupa báj, majolika, eozin nyerstégla. Ő ehelyen ezzel akarta az üzletházra felhívni a közönség figyelmét és valljuk meg, a nagyszerű, nyugodt klasszikus-barokk környezetben célját csakis így érhette el. Nem rikoltozó ez, de feltünő és utólérhetetlen szépségű.

Schmahl Henrik rendkívüli tehetségére és játszi fantáziájára eme utolsó műve is jellemző, ahol ismét olyat alkotott, melyhez még csak hasonló sincs az egész világon. Ez az át-

* Sajnos gyönyörű homlokzatát 1935-ben elpusztították.

járó bazár feletti luxfor prizmákból létesített *üvegkupola*, mely ugyan nem kap felülről természetes világítást, de nappal ezt a látszatot kelti, építészetileg pedig a belső architektura üvegornamentikájához símul és a plasztikus üveggel fedett bazártető egységes végződését alkotja.

Eme üvegkupola legfőbb érdekessége az, hogy ilyet még nem talált ki senki. A rendkívül sokféle módok szerint préselt kristályüvegek gyártása és egységes alkotó részekre való összeállítása olyan nagy technikai nehézséggel járt, hogy majdnem két év kellett a munka tökéletes befejezéséhez.

A kupolának mennyezet közötti részében 100 darab villanykörte szolgálja a bazárkupola intenzív esti kivilágítását és egyike fővárosunk látványosságainak.

A Takarékpénztár elrendezéséről és kiviteléről is meg kell emlékeznünk.

Minthogy a telek a város kellős közepén s annak forgalmasabb helyén fekszik, tehát üzlethelyiségek létesítésére kiválóan alkalmas, szükségesnek mutatkozott, hogy az épület földszintjén a takarékpénztárnak csak azok a helyiségei foglaljanak helyet, amelyeknek a közönség kényelmére való tekintettel okvetlenül a földszinten kell lenni. Ezért csakis a pénztárcsarnok és a „Safe deposit" van az épület földszintjén, a takarékpénztár többi helyiségei pedig a félemeleten és az első emeleten kaptak helyet.

A takarékpénztár bejárása az épület letompított sarkára került, honnan az úgynevezett kassza terembe, vagy pénztár csarnokba jutunk. A pénztárcsarnokot az épület egyik udvara és az e köré csoportosuló udvari traktus alkotja, amely az elsőemeleti padló magasságában lapos luxfer-üvegkupolával van befödve.

Az emeletes pénztárcsarnok pillérein és oldalfalain fehér alapszínben zöld és sárga, gazdag szobrászmunkával ellátott majolikaburkolat van.

A pénztár-csarnokból a tressorokhoz jutunk, melyek három egymás alatt elhelyezett helyiségben vannak, amelyeket páncélablakokkal ellátott ellenőrző folyosók futnak körül.

Ugyancsak a pénztárcsarnokból a kétkarú főlépcsőn, avagy a lépcső mellett elhelyezett és csakis a takarékpénztár céljaira szolgáló személyfelvonóval a félemeletre lehet jutni, hol a takarékpénztár hivatali helyiségei vannak. Az első emeleten az igazgatóság, ügyészség és jelzálog-osztály van elhelyezve, továbbá a telefon házi központja.

A földszint többi részeit üzlethelyiségek foglalják el, amelyek részben az utcai homlokzatok mentén, részben a bazár körül csoportosulnak.

Az épületben elhelyezett lakásokhoz két fő és egy melléklépcső szolgál, mégpedig: A bazár Apponyi-téri bejáratával szemben alkotott hatszögletű lapos kupolából nyílik az épület Apponyi-téri főlépcsője, ahonnan minden emelet két-két lakásához jutunk.

A pénztárcsarnokot alkotó belső udvarban két oldalról boltozott árkádok vannak, a másik két oldalát pedig a négykarú Petőfi Sándor-utcai főlépcső alkotja. A pénztárcsarnok jó világítása végett az udvar falai egészen az épület tetejét alkotó terraceig, fagyálló fehér csempével vannak burkolva és zöld színű ornamentumokkal ellátott csempével diszítve. Sokan az épület homlokzatát kritika tárgyává tették abból a szempontból, hogy sajátszerű architekturájával és ennek anyagával nem illik a környező kőhomlokzatú épületek keretébe. Ezzel szemben megjegyzendő, hogy ép az volt a tervező célja, mint már említettük, hogy ez az épület kiválván a környezetből, a takarékpénztárra felhívja a figyelmet.

Az épület homlokzatán a második emeletig vörösréz architektura van, mely között üveg-mozaik foglal helyet. A második emelet padozatától kezdve pedig a homlokzatot négy cm. magas zománcozott tégla és majolika burkolja. Az épület 29 méter magas, mely magasság, tekintve az épület nyilvános jellegét kivételesen engedélyezett. A letompított sarkon levő tornyok az utcai gyalog út fölött 40 méter magasak.

A Belvárosi Takarékpénztár, Budapest eme legdrágább telkének — úgy tudjuk négyzet öle 12.000 P volt, — beépítésére először tervpályázattal kísérletezett 1908-ban. De ez nem adott megnyugtató eredményt. Igy fordultak az öreg nagy mesterhez, akit közvetlen bíztak meg a banképület tervezésével. És nem csalódtak benne. Sajnos, akkor már nehéz küzdelmek között folyt az építkezés. A balkáni háború szele átcsapott hozzánk is és valami letargikus hangulatot teremtett minden vonalon. A világháború előszele érezhetővé vált.

Ekkor jött a hír, hogy *Schmahl* Henrik meghalt. Ő is, mint annyi nagy építészünk tragikusan végezte életét. Sulyos bélbajával Drezdába ment, ahol megoperálták, de ebbe belehalt. Alig tűnt fel akkor a rövidke hír, az ujságok alig írtak róla. *Schmahl* egyedül álló ember volt, távol minden egyesülettől és kompániától. Senki sem törődött tehát a távozóval.

És csodálatos! Ugyanezen sors várt nagy munkatársára, *Lipták* Pálra is. Ez is egészen észrevétlenül halt meg 1926-ban Balatonfüreden, hova szívbaját ment el gyógyítani.

Lipták látta, hogy nálunk csak politikai téren lehet érvényesülni igazán. Fellépett tehát képviselőnek szülővárosában, Békéscsabán. És ez volt a végzetes, hibás lépése, mert nálunk mindenkinek a multját nézik. Szülővárosában még nagyon jól tudták, hogy ki volt Lipták Pál: egy ácslegény. No már csak egy ácslegényre nem szavaznak, ha mindjárt

A m. kir. állami gépgyár új munkáslakótelepe.

A budapesti Simor-utcában épült hatalmas épülettömb, mely a Tisztviselőtelep apró házaiból kiemelkedve, már távolról megragadja a szemlélő figyelmét és amelyet a mult és a mai számainkban található 20 ábrában mutatunk be, az állami gépgyár legújabb humanus intézménye: a munkáslakótelep.

A lakótelepet a Simor-, Delej-, Szápáry-utca és a Golgota-út határolja. Az utcai vonalakon álló négyemeletes épületek beszögelései s azok között elterülő kis kertek már kívülről elárulják a lakótelep sikerült alaprajzi megoldását.

Az épülettömbök csoportokra oszlanak, melyek mindegyike külön lépcsőházat nyert s emeletenkint 6 lakásba vezet s ezáltal a folyosó-rendszer mellőzhető volt.

A szabványos lakás áll: egy szobából 22 m^2 területtel, egy konyhából 13 m^2, egy kamrából, egy külön árnyékszékből és egy kis erkélyből.

A lakásokban „Invert"-lángzókkal felszerelt légszeszberendezés van, melyhez egy rechaud-t is kapcsoltak. A rechaud alatt levő zárt szekrényben áll a légszeszből földalatti folyosó vezet a telep gép- és kazánházába, mely a mosáshoz szükséges melegvizet, gőzt és közvetve a villamos áramot szolgáltatja; erre alább még visszatérünk. Ez épület kétemeletes s rendes munkáslakásokat foglal magában. Hasonló módon épült a szintén az udvarban álló *C* pavillon, melynek földszintjén van a lakók legkisebb gyermekei részére egy kisdedóvó, az óvónő lakásával egybekötve, továbbá a gondnoki iroda s az állami külművek hivatalos kiküldöttjei részére hat vendégszoba. A pincében van egy szénsavas jéggép, mely naponkint 1000 *kg* jeget gyárt a vendéglős, a consum és a lakók részére.

A delejutcai szárnyban elhelyezett „M. Á. V. alkalmazottainak fogyasztó szövetkezete" látja el a lakókat élelmicikkekkel.

A lakótelep közepében áll a maga nemében páratlan *teremépület*. Ez épületnek a legimposansabb része a nagyszabású elsőemeleti munkás-étterem. Arra szolgál, hogy a gyárban dolgozó vidéki munkások déli óráikat ott tölthessék és a magukkal hozott ételeket kényelmesen elfogyaszthassák. A terem három hajóból áll, melyek alapterülete 1315 m^2; a főhajó magassága 11 *m*. Az ételeket

helyisége. Az ezek mögött sorakozó helyiségekben vannak az előmosakodó és zuhanyozó szerek, a meleg és hideg medence, a gőzkamra és végül a pihenő és masszáló helyiség. A kádfürdő egyszeri használata 30 fillér, a gőzfürdőé 20 fillér, gyermekeknek 10 fillér.

Az épület, főleg a nagyterem és a vendéglő szellőztetése a meleglégfűtéssel van egybekötve. Ugyanis a kazánház melletti fűtőkamrába vezetett friss levegő felmelegedik s ventilatorok segítségével feljut a terem kettős menyezetébe, ahonnan a nyílásokon át beömlik a terembe. Hogy azonban a légváltás megtörténjék, a levegő a padlóban elhelyezett légcsatornába húzódik, szintén ventilatorok segítségével s így az elvezető kürtőbe ömlik. A terem nagy ablakai alatt gőzfűtésű radiatorok állanak, melyek arra szolgálnak, hogy az ott lehűlő levegőt felmelegítsék.

Az épület alapozása, főváza, menyezetei vasbétonból készültek s a falak mezői téglafalazattal vannak kitöltve.

kedves emberről, aki megnyerő modorával elragadta mindazokat, akik vele érintkeztek.

Találóan fejezi ki e ragaszkodást és tiszteletet a „Pesti Napló", midőn a következő szavakkal emlékszik meg arról az ünnepélyről, amelyet a műegyetemi hallgatóság Lipthaynak, 1886/87-iki rektori megnyitó beszéde alkalmából rendezett: „Valóban lélekemelő látványt nyujtott — mondja a cikkíró — midőn a tanári kar és az ifjúság egy szóval-lélekkel éltette vezetőjét, szeretett rektorát".

Miklós Ödön pedig a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben, az 1906. május hó 1-én, Lipthay halálának évfordulóján tartott emlékbeszédében a többi között így szól: „ . . . De itt, e testület kebelében meg kell emlékeznem a magyar mérnököknek ama benső szeretetéről, amely őket egyetemlegesen Lipthay Sándorhoz fűzte, meg kell emlékeznem a hálás tanítvány azon igazán el nem múlható és csak a halál által megszakított emlékei nyomán, amelyek

A m. kir. állami gépgyár munkáslakótelepe Budapesten.

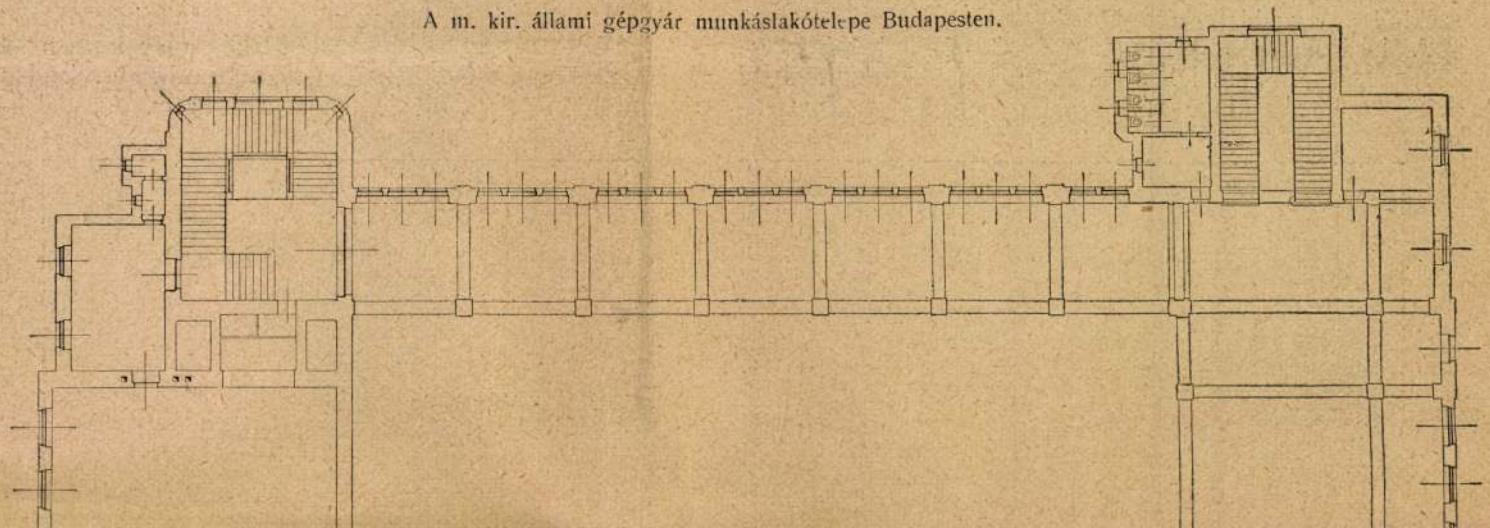

15. ábra. A Simor- és a Szápáry-utcára néző homlokzat. Tervezte *dr. Lipták Pál.*

automata, mely egy húszfilléres pénzdarab bedobása után egy köbméter légszeszt szolgáltat. Az óramű szerkezete azonban képes egyszerre 12 húszfillérest is magába foglalni, úgy hogy a lakó fizetési napján az egész heti légszeszszükségletét megválthatja. Ez a berendezés hazánkban egyedül állott, azóta azonban már példára talált.

A lakótelep összesen 655 munkáslakásból áll, melyek ára: a földszinten és az első emeleten: utcai 294 k., udvari 282 k.; a második emeleten: utcai 270 k., udvari 258 k.; a harmadik emeleten: utcai 246 k., udvari 234 k.; a negyedik emeleten: utcai 222 k., udvari 210 k. Kertes és előszobás lakások évenkint 12 koronával drágábbak.

Az udvarban álló *B* épület pincéjében van a központi mosókonyha 24 teknőcsoporttal. Minden csoport egy mosó- és öblítőteknőből áll, melyek mögött van a lúgés főzőüst. A mosókonyha mindkét oldalán végighúzódó szárító berendezés öt-öt, kulisszánkint 24 szakaszra oszlik, tehát minden teknőcsoporthoz öt kulissza tartozik. A kimosott ruha facsarására négy biztossági készülékkel ellátott centrifuga szolgál. A ruhát hat villamos hajtású mángorlón simítják. Minden lakó havonkint kétszer moshat és egyszeri használatra 20 fillért fizet.

A mosókonyhát magában foglaló pince alatt egy második pince van, melyben a villamos mótorok, előtétek és az összes csővezetékek vannak elhelyezve. Ez alsó pincéaz oldalhajók falaira szerelt gázrechaud-k melegítik. A terem elülső homlokfalán levő erkélyen álló orchestron az ebéd alatt ismert darabokat játszik az étkezők szórakoztatására. Az erkélyről vetítik az álló és mozgó képeket a tisztviselőktől előadott s a munkások részére tartott ismeretterjesztő előadásokhoz. Ebben a teremben tartják a munkások téli mulatságaikat is; a műkedvelői előadások számára felszerelt színpad áll rendelkezésükre. A nagyterem alatt van a telepi vendéglő teljesen modern berendezéssel. Ebben az épületben van még a tisztviselők kaszinója külön étteremmel és a munkások önképző körének helyiségei.

A pincének egy részében van a kazán- és gépház. A fűtéshez és a mosókonyhához szükséges gőz előállítására négy, egyenkint 30 m^2 fűtőfelületi kazán szolgál. Ezek mellett áll két melegvíz-boyler, egyenkint 45 m^2 fűtőfelülettel, melyek a mosókonyhának és fürdőnek szállítják a melegvizet. Ebben a helyiségben nyert elhelyezést a kapcsoló tábla is, mely a gyárból vezetett villamos áramot a telep egyes pontjaira szétosztja. E helyiséggel összeköttetésben áll a szivattyúház, melyben két 900 liter percenkinti szállítóképességű turbinaszivattyú nyomja fel az alsó medencében gyüjtött városi vizet az 56 *m* magas toronyban elhelyezett medencébe.

A kazánház mellett van a gőzfürdő. A fürdő előcsarnokából nyílnak a kádfürdő bejárásai és gőzfürdő kabin-

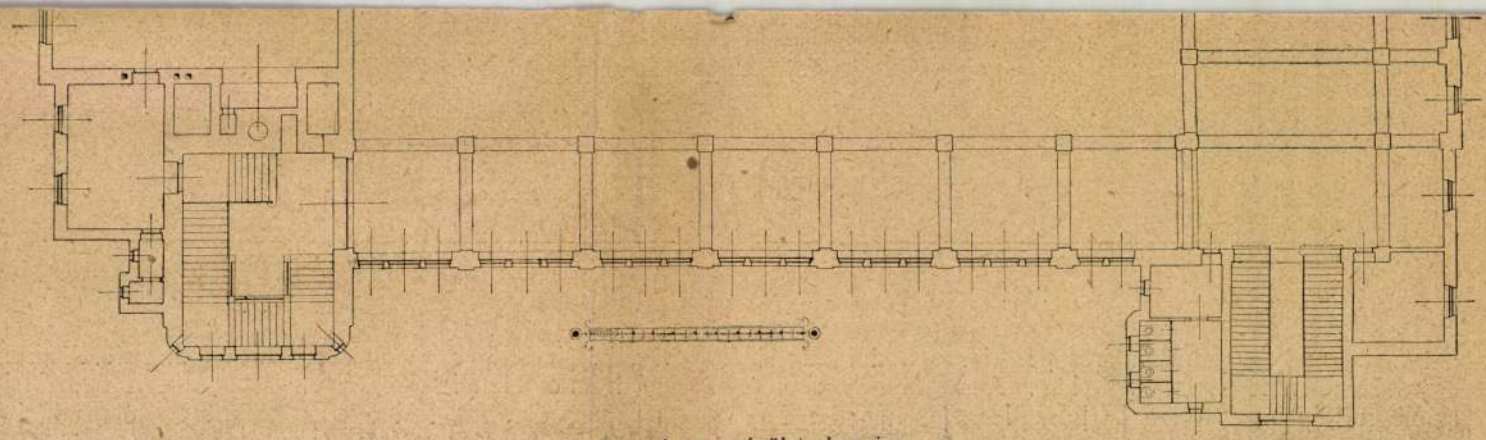

16. ábra. A teremépület alaprajza.

Az összes tervek elkészítésével dr. *Lipták* Pál építész volt megbízva.

Építették: *Dr. Lipták és Társa*, valamint *Dávid János és Fia*,
a terem fűtését, a mosókonyha és a fürdő berendezését: *Törs és Ormai*,
a felvonók szerelését: *Haverland Antal*,
a villamos világítást: *Ganz-féle vill. r.-t.*,
a légszeszberendezést: *Légszeszgyárak fölszerelő irodái*,
a kövezést: *Benz Ferenc*,
a kertek ültetését *Petz Ármin* foganatosította.

Palkovich Aurél.

Kisfaludi Lipthay Sándor emlékezete.

Kherndl Antal-tól.

(Olvastatott a M. Tud. Akadémia 1910. febr. 28-án tartott összes ülésén.)

Fájdalmas emlékeket újítok meg, midőn emlékbeszédem megtartásához fogok az oly korán elhunyt kartársunkról, Lipthay Sándorról, a kiváló tudósról és szeretetreméltó nemcsak bennem, hanem mindazok kebelében élnek, akik a fiatalabb, vagy középső generatió tagjai közül szerencsések lehettek, tőle a tudomány igéit hallhatni.“

És amit itt Miklós Ödön mond, az nem a fájdalom kitörésének pillanatnyi megnyilatkozása, hanem valóban az egész mérnöki kar érzelmeinek hű kifejezése.

Lipthay egész lényét jellemzi az a vonzóerő, amelylyel környezetére hatni tudott. Ha a műegyetemen, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben, vagy más testületben, a tanácskozások szenvedélyessé váltak: rövid felszólalásával képes volt az ellentéteket elsimítani s a tanácskozást rendes medrébe visszaterelni.

Lipthay Sándor 1847-ben Tatán született, középiskolai tanulmányait Esztergomban és később Budapesten, a műegyetemet Bécsben végezte, ahol akkor a vasútépítéstan tanára az úttörő irodalmi és tanári működéséről ismeretes Winckler volt. Gyakorlati pályafutását a Stadlau- és Laa közötti vonalszakaszon mint vállalati mérnök kezdette s miután folytatólag rövid időt az akkori Magyar Államvasút igazgatóságánál töltött, 1871-től 1873-ig az Északkeleti

17. ábra. A munkások önművelőcő körének helyisége.

18. ábra. A nagy étterem.

19. ábra. A nagy étterem előcsarnoka.

20. ábra. A vendéglő.

Vasúttársulat vonalait építő vállalatban dolgozott, ezután pedig 1873-tól 1876-ig megint a Magyar Államvasutaknál volt, mint budapesti osztálymérnök, alkalmazva.

Ebben az időben hívta őt meg a műegyetem, 1875-ben, az út- és vasútépítéstan súlyosan megbetegedett akkori tanárának, Szabó Gyulának helyettesítésére. És midőn az út- és vasútépítéstan tanszéke Szabó Gyula halálával megürült: 1876-ban rendes tanárrá neveztetett ki.

Innen kezdve Lipthay nagy tehetségét és fáradhatatlan buzgalmát a műegyetemi oktatásnak, szaktudománya fejlesztésének, és a legtágabb értelemben vett technikai ügy előmozdításának szentelte.

Eredménydús működésével csakhamar a megtiszteltetések egész sorát vívta ki.

A műegyetem mérnöki és építészi szakosztályának tanártestülete már 1882-ben, hat évvel rendes tanárrá történt kineveztetése után, dékánjává választotta őt meg; 1886/87-től három tanéven át, s később még egyszer 1898/99-től két éven át a rektori méltósággal tisztelte meg.

A Tud. Akadémia Lipthayt, az irodalom terén szerzett érdemei elismeréséül 1891-ben levelező, 1896-ban rendes tagjává választotta meg.

Tiszteleti tagja volt az 1887-ben, az akkori közlekedésügyi miniszteriumban szervezett Orsz. Műszaki Tanácsnak és tagja volt a földmívelésügyi miniszteriumban 1889-ben szervezett Orsz. Vízügyi Műszaki Nagy Tanácsnak.

Tagja volt továbbá 1897-től az Országos Közoktatási Tanácsnak és 1900-tól a Fővárosi Közmunkák Tanácsának.

1885-ben Ő Felsége megengedte neki, hogy az anyai ágon való kisfaludi Lipthay név és a vele járó magyar nemesség reá átszálljon.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1878-ban titkárának és közlönye szerkesztőjének választotta őt meg s Lipthay az akkor fölöttébb nagy elfoglaltsággal járó főtitkári hivatalt négy évig viselte. Midőn e tisztségéről lemondott, az egyesület 300 tag arcképét tartalmazó díszalbum átnyujtásával fejezte ki köszönetét.

Alig pár évvel később az egyesület 1888-ban az alelnöki, 1891-ben az elnöki tisztséggel, 1903-ban a tiszteleti tagsággal tüntette őt ki, az 1905. évi közgyűlés pedig arcképének mogfestését határozta el.

Az egyesület könyvkiadó vállalata szerkesztőbizottságának állandó elnöke és az Egyleti Tanácsának állandó tagja volt. Az ő indítványára határozta el az 1885. évi közgyűlés, hogy az egyesület évenkint kiadandó pályadíjat alapít első elnökének, Hollán Ernőnek nevére és emlékére.

Fáradhatatlan munkabírásának és akadályt nem ismerő buzgóságának hozzá méltó tanújelét Lipthay pályafutásának már elején, helyettes tanári éveiben adta.

Elvállalta ugyanis abban az időben a helyettes tanári megbízatást a műegyetemen, anélkül, hogy a Magyar Államvasutaknál viselt osztálymérnöki hivatal teendői alól felmenttette volna magát. Meg kellett tehát kezdenie, fiatal mérnök létére, előadásait, anélkül, hogy előkészítésükre a legcsekélyebb ideje is lett volna és egyidejűleg az osztálymérnöki teendőket is végeznie kellett. Pedig ezek maguk is egész ember munkáját követelték meg. Nagy átalakítások voltak ugyanis folyamatban az akkori, úgynevezett losonci pályaudvarban, a hálózat és a pályaudvari építkezések kibővítésére. E munkálatok vezetése igen terhes felelősséggel járt, minthogy a fölöttébb kényes építkezéseket a forgalom korlátozása nélkül kellett végeztetni, minek következtében az óvatosság vagy előrelátás legkisebb hiánya is katasztrófát okozhatott volna. Ezeket a nagy nehézségeket tetőzte a kemény téli, hófuvásos időjárás. Megtörtént, hogy az éjjelt hózivataros időben a pályaudvaron töltötte, reggel pedig előadását tartotta meg a műegyetemen. Az ő szívóssága és munkabírása kellett ahhoz, hogy e bénító elfoglaltságot elbirta.

De teendőinek ily fárasztó zsúfolódása később sem riasztotta őt vissza attól, hogy ne érvényesítse nagy tehetségét egyidejűleg a műegyetemen, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben, az irodalom terén és a közéletben, a technikusok és a technikai ügy érdekének megvédésében.

Már az 1882/83-iki műegyetemi szervezeti szabályzat és nagyszámú mellékletének nagy körültekintést és fárasztó munkát követelő kidolgozásában is nagy része volt. És ettől az időtől kezdve tovább is fáradhatatlanul dolgozott a műegyetemi oktatás mélyítésén és fejlesztésén, amiről a Műegyetemi Tanács jegyzőkönyvei és Lipthay rektori beszédei élénken tanúskodnak. Lankadatlan kitartással küzdött amellett, hogy a műegyetemen a nemzetgazdasági és jogi szakok bővebben adassanak elő. A mathematikai oktatásnak sokat vitatott és sokak által Németországban is ferde irányba terelt kérdésében pedig mindig a mélyreható, alapos mathematikai előképzés mellett kardoskodott. És arra, hogy a felmerülő kérdésekben befolyását érvényesítse, nem kímélt sem időt, sem fáradságot. Rektorsága idejében órákat töltött naponkint hivatalában, hogy kartársaival érintkezzék, véleményüket megismerje és irányítsa.

Hogy műegyetemünk, a közoktatási kormány hathatós támogatása és az ország áldozatkészsége mellett, ipartanodából pár évtized alatt a legjobban szervezett külföldi műegyetemekkel jogosan párhuzamba állítható technikai egyetemmé fejlődött, ebben — Sztoczek József, a műegyetem elévülhetetlen érdemű első szervezője és rektora, és Sztoczeknek a szervezés érdemében utóda Szily Kálmán mellett — Lipthaynak is nagy része van.

Ernyedetlen buzgóságának tanújele, hogy sokoldalú elfoglaltsága dacára, Lipthay a hallgatókat is egész életében vezetni és támogatni iparkodott. Rektori beszédeiben gyakran foglalkozik ügyeikkel. Folyton figyelmezteti őket arra, amit időközben tett tapasztalatai szerint rájok nézve fontosnak és üdvösnek vél. Igy az 1887/88-iki rektori beszédében kiemeli, hogy a Tanács kidolgozott ugyanoly tervet, amely szerint a hallgatók a műegyetemet négy év alatt elvégezhetik, hogy azonban azok, akik nehézségekkel küzdenek, oszszák el tanulmányaikat több évre.

Atyai barátja és bölcs vezetője volt a hallgatóságnak a politikailag izgalmas, mind a kétszer az ő rektorsága idejére eső nehéz időkben. Súlyos felelősséget kellett ekkor viselnie, s a velę járó izgalmak ingatták meg először egészségét.

Nagyrészt az ő önfeláldozó fáradozásának köszönhető a technikus ebéd intézménye is, amely 1899-ben, Lipthay második rektorsága idejében lépett életbe, s a szegénysorsú hallgatók nagy részére valóban áldásos jótéteménynek bizonyult. Lipthay nem szünt meg ez intézményt a tőle megszokott, fáradságot nem ismerő odaadással élete végéig támogatni.

Hasonló buzgó tevékenységet fejtett ki Lipthay a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben is. Amint már említettem, ő az Egyletnek 1878—1882 ig lelkes főtitkára, 1879—1881-ig szerkesztője, 1891—94-ig buzgó elnöke volt. Irányadó részt vett az Egylet, lehet mondani, minden fontosabb ügyének sokszor hónapokig tartó tárgyalásában, amiről az alább következőkben még részletesebben szólok. Mindíg azon volt, az egész Egyesülettől őszintén tisztelt és szeretett egyénisége egész súlyával, hogy az összetartás érzetét az egyesületi tagok között éleszsze es fönntartsa. Lipthai ezzel feledhetetlen érdemet szerzett magának, főképp az Egyesület korábbi éveiben.

Oly mélyre hatott befolyása az Egyesületben, hogy okkal mondhatta a „Hon“ 1880. március 17-iki száma egyik cikkének szerzője, — noha Lipthay nézeteinek egy részét nem osztotta — hogy akkor „a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletet Lipthay a már küszöbön álló végbomlástól mentette meg“.

Kiterjedt irodalmi működését Lipthay már mint fiatal mérnök, a mármarosi vasút Taracz hídjának ismertetésével kezdette meg, amely hídnak építését ő vezette. Ezt követte 1874-ben a „A keskeny pályákról“ írt, a Tudományos Akadémiától dícsérettel kitüntetett pályaműve. Folytatólag a „Vasúti vasfelszerkezetek“ című értekezését tette közzé

(M. M. és É. E. K. 1877) mint fiatal tanár, amelyben az akkor tőle tervezett felszerkezetet is megismertette.

Ezt követte 1879-ben „A vasúti üzlet befolyásáról a nyomjelzésre“ (M. M. és É. E. K.), 1880-ban „A vasutak valószínű bevételének előzetes meghatározása, különös tekintettel a budapest-győri és a budapest-zimonyi vasutakra“ című tanulmánya (M. M. és É. E. K.), amely tanulmány élénk eszmecserét indított meg a napilapokban.

Ugyane kérdéssel foglalkozik „A vasutak jövedelmezősége, kapcsolatban a tarifákkal„ című, a Tudományos Akadémiában 1882-ben felolvasott levelezőtagsági székfoglaló értekezése.

Rendes tagsági székfoglaló értekezését Lipthay 1897-ben tartotta meg, megismertetve művének a vasúti alépítményt tárgyaló, akkor megjelent kötetét s kiemelve tartalmából saját kutatása eredményeit.

A Magyar Tudományos Akadémia 1895. nov. 3-án tartott Széchenyi-ünnepén Lipthay mondott az Akadémia megbízásából ünnepi beszédet, megismertetve kivonatosan a „Gróf Széchenyi István műszaki alkotásai“-ról, közel három évi beható kutatás alapján írt nagy tanulmányát. Általánosan ismeretes, hogy Lipthay e tanulmánya a Széchenyi-irodalom egyik igen becses műve.

Midőn a feledhetetlen emlékű Erzsébet királyné halálának híre az egész nemzetet fájdalmasan megindította, Lipthay mondott a műegyetemi tanács megbízásából az 1898. szeptember 25-én tartott gyászünnepélyen, a meghatottság hangján beszédet.

Lipthay tollából származik a Tudományos Akadémia 2-ik és 3-ik osztályától, a 2000 koronás Wahrmann-jutalom tárgyában 1897-ben, és később, a legközelebbi hat éves időközre, 1903-ban kiküldött bizottságnak tágas látkörű, szép megokolású jelentése.

Maradó irodalmi becsű Lipthay Sándornak 1902-ben, Hollán Ernő elhunyt tiszteleti tagról tartott emlékbeszéde is. Hű korrajza ez vasúti ügyeink fejlődésének az 1870-es években, amely időben vasutaink ügye Hollán Ernő nevéhez fűződik.

Felemlítem még Lipthaynak „Bosznia és Hercegovina keskenyvágányú vasutai“ (M. M. É. E. K. 1896) és „Adalékok műegyetemünk történetéhez“ (M. M. és É. E. K. 1895) című értekezését.

Az utóbbiban kiegészíti Szily Kálmánnak korábban közzétett értekezését (Szily Kálmán: „Műegyetemünk elhelyezésének kérdése 1836-tól 1882-ig Budapest, 1884) és további adatokat hoz föl gróf Széchenyi Istvánnak a hazai műegyetem szervezése körül kifejtett tevékenysége tárgyában. Közzéteszi itt Lipthay a Széchenyi megbízásából 1846-ban készült, a homlokzatok képére kiterjedő terveket is.

(Folyt. köv.)

A kiskőburkolat.

25 éve, hogy a német *Gravenhorst* Stadeban a *kiskőből* próbaburkolatot létesített. Bár ez a hozzáfűzött reményeket beváltotta, a kiskőburkolat az első 15 év alatt igen lassan terjedt. Csak újabban kezdik mindinkább alkalmazni. Ma már meglehetős kedveltségnek örvend, amint azt *Krüger* „Das Kleinpflaster“ című, Stadeban most megjelent könyve is bizonyítja. Németország 101 hatósága 1908. év végéig 5·28 milliom m^2 útterületet látott el kiskőburkolattal. Annál kevesebb a kiskőburkolat hazánkban, Budapest pedig még csak próbaburkolatot létesített belőle, de amelynek teljes sikere alapján a rendszert elfogadta és a jövő évben már alkalmazza is. Ha ennek az okát keressük, nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy a kiskőburkolat készítésmódja, rendeltetése, költségei, előnyei és hátrányai felől még nagyon gyér ismereteink vannak, ezért nem alkalmazzuk. Azt hiszem, szolgálatot teszek az ügynek, ha erről az előbb említett mű alapján egyet-mást közlök.

A kiskőburkolatot leggyakrabban ott alkalmazzák, hol a makadam egy vagy más okból nem kielégítő. Alapzatnak a régi makadamburkolatot tartják meg. Miután szorgosan letisztítottak róla minden port és sarat, csákánynyal vagy ekével a felső részen az egyenetlenségeket eltüntetik. A nagyobb kátyúkat zúzott kővel kitöltik. Kavicsot erre a célra nem szabad használni. A kiskőburkolat alapzatának felülete teljesen párhuzamos legyen a kiskőburkolatéval. Az oldalesés rendesen 4%-os, tehát nagyobb mint más burkolaté. A megfelelően előkészített egyenletes régi makadamot az ágyazat felterítése előtt gondosan tömörítik, hogy később sülyedésekkel ne legyen baj. Hengerléssel tömörítik, csak hova a henger nem juthat, ott bunkóznak. Ha a tömörítés után a régi zúzottkőalapon kisebb méretű egyenetlenséget találnak, ezeket legcélszerűbben zuzalékkal tölik ki.

Ha a szegélykősor miatt, vagy más okból a régi makadamot fel kell vágni, vagy egyátalán nincs makadam, zúzott kőből szoktak új alapot készíteni. Nagyobb kövekből készült, ú. n. makadamalapzatra még agyagos talajon sincs szükség, ez utóbbi esetben csak homokágyra kell teríteni az alapnak szánt zúzott követ.

Néha bétonalapot készítenek a kiskő számára. A bétonalap vastagsága 10—15—20 *cm* szokott lenni. A keverés aránya 1:10 vagy 1:8. A bétonalapot leginkább hidakon alkalmazzák, mivel itt az alap vízáthatlansága igen fontos. Városi utakon azért szeretik, mert ott a hengerlés a sok tűzicsap stb. miatt bajos. A földalatti vezetékek lerakása azonban jóval drágább bétonalapú utcában, mivel a felvágás is, a helyreállítás is többe kerül, mint ha zúzottkő az alap.

Újabban a kavics-, sőt a homokágyat is sikeresen kezdik alkalmazni alap gyanánt. Kocsiúton ekkor az alap vastagsága 10 *cm*, gyalogúton csak 3—5 *cm*.

A kiskőburkolatok kőanyagául szilárd anyagot vesznek, leginkább a *bazaltot* választják, mert a bazalt-kiskőburkolatok eddig jó beváltak. Igaz, hogy a bazalt ára aránylag nagy és hogy 4—5%-nál nagyobb emelkedésű utakon későbbi állítólagos csúszóssága miatt alig alkalmazható. Meglehetősen kedvelik a gránitot is mint kiskőburkoltati anyagot. Hátránya, hogy nehezebben munkálható meg mint a bazalt, mely leginkább rétegekben fordul elő, ezért a kiskövek előállítására kiválóan alkalmas. A *gránit* előnye, hogy idővel, kopás után nem annyira sima mint a bazalt. Az út meredekségének határa körülbelül 7%. Természetes, hogy úgy a bazaltból, mint a gránitból is csak az egészséges köveket szabad bekövezni. Elég jól vált be kiskőburkolatok készítésére a *sienit* és a *diabas*. Mindkettő nehezen idomítható, de igen tartós. A forgalom nem teszi simává a felületet, ezért velük meredekebb utakat is kövezhetünk.

Kiskőburkolatkészítésre átalában oly kőanyagot válasszunk, mely fagyálló, kemény, és finom vagy közepes finomságú szemcsés szövetű. Nagyszemcséjű kövek aránytalanul gyorsabban kopnak.

Ami a kiskőburkolatra felhasználandó kövek méreteit illeti, ezekre nézve a forgalom nagyságának és a kövek nyomó szilárdságának van döntő ereje. Erős forgalomban nagyobb kövek szükségesek. Kemény anyag (bazalt vagy gránit) esetén az egyes kövek vékonyabbak lehetnek, mint a kevésbbé kemény anyagúak. Nagy köveknek átalában nagyobb ellenálló képességük van, mint a kis köveknek, de hátrányuk, hogy a kövezet drágább és zajosabb, mint a kisközezet. A kis kő előnye, hogy kevésbbé zajos és hogy a burkolatban több hézag van, ezért a lovak könnyebben kapaszkodhatnak és a kövezet gyorsan szárad.

A legnagyobb elterjedtségnek örvendenek a 8—10 *cm* magas kövek. A felső lap négy- vagy sokszögletes, melynek legnagyobb átlója 10 *cm*-nél ne legyen nagyobb, a legkisebb pedig 6 *cm*-nél ne legyen kisebb. Háromszögletes köveket legfölebb 5%-ig szabad venni, ekkor is azonban a legnagyobb oldalhossz ne legyen nagyobb 10 *cm*-nél, a legkisebb oldal pedig ne legyen rövidebb 7 *cm*-nél.

Legjobb, ha a kő alakja kocka vagy közelítőleg kocka. Olyan kő, melynek alsó lapja kisebb, mint a felső lap

$^2/_3$ része, kiskőburkolat készítésére már nem alkalmas. A kő felső lapja egyenletes legyen, az alsó és az oldallapokon pedig nagyobb kidudorodások vagy bemélyedések ne legyenek. A felső lap és alsó lap legalább közelítőleg párhuzamosak legyenek. Különböző nagyságú köveket nem szabad egymás mellett bekövezni. Ha egy burkolatban az egymás mellett levő kövek magassága közt a különbség a 2 *cm*-nél nagyobb, akkor a kövezet hamar tönkre megy.

Gyalogutak mozaikszerű kövezetére felhasznált kövek magassága rendesen 4—6 *cm*. Wiesbaden megköveteli, hogy ezeknek a köveknek a felső lapja is közel párhuzamos legyen az alsó lappal. Az alsó lap legalább fele legyen a felső lapnak. A legkisebb átmérő ne legyen kisebb 3 *cm*-nél, a legnagyobb pedig 6 *cm*-nél.

Kiskőburkolatok köveit ma már nemcsak kézi erővel, hanem gépi erővel is készítik. Az e célra szolgáló szabadalmazott gépet *Weiller* Nándor, a bornholmi gránitművek igazgatója szerkesztette. Eddig vagy 260 ily gép van üzemben, melyek évente vagy 1,200.000 m^2 terület burkolására szolgáló nagy- és kiskövet képesek előállítani.

A kiskőburkolat kövei nem nyugszanak közvetetlenül a zúzottkőalapzaton, hanem a homok- vagy kavicságyazaton. Némelyek a homokot cementtel keverik és a keveréket megnedvesítik. A keverés aránya 1:9 vagy 1:10 szokott lenni. Legjobb a kavicságy. Ezt ezelőtt 4—5 *cm*-re vették, azonban 2—3 *cm* is kielégítő.

Ha nincs szegélykő, akkor *szélkősorral* kell a kiskőburkolatot ellátni. A szélkő legalább kétszer oly mély legyen, mint a kiskő.

A kiskőburkolat hézagai lehetőleg kicsinyek legyenek. Az egyes köveket igen különbözően helyezhetik el egymás mellé: vagy mozaikszerűen (polygonal), vagy concentrikus félkörökben (legyező alakban), vagy szabályosan az úttengelylyel 45°-ot bezáró sorokban. Leginkább elterjedt a sorokban való kövezéshez közeledő mozaikszerű kövezés.

A kövek közti hézagokat kavicscsal vagy homokkal töltik be. A cementkiöntés itt sem vált be, mivel zajossá teszi a burkolatot, felszakítani pedig kellemetlen.

A hézagok megtöltése után a kövezetet kézi bunkóval leverik. A bunkózás következtében összetört köveket épekkel ki kell cserélni.

Németországban 1 m^2 kiskőburkolat új alap nélkül 4·50—5·00 márkába, új zúzottkőalappal körülbelül 8·00 márkába, bétonalappal 9·0 márkába kerül.

Ha a kiskőburkolat gondosan készült, a kőanyag elég kemény, az egyes kövek pedig meglehetős nagyok, akkor kis, sőt közepes forgalommal is a burkolat 6—10 évig egyátalán semmi, vagy csak igen kevés javításra szorul.

Ami már most azt illeti, hogy hol alkalmazzuk a kiskőburkolatot, erre nézve a kiskőburkolat tulajdonságait kell szem előtt tartanunk. A jó kiskőburkolat meglehetősen zajtalan, pormentes, elég tartós, sokhézagú és nem drága kövezet. Helyesen járunk el tehát, ha síkföldi vagy kis emelkedésű utakat vagy nem igen nagy forgalommal biró országutakat, utcákat burkolunk kis kővel. Gazdasági szempontok is szólnak amellett, hogy különösen a régi makadamutakat borítsuk kiskőkövezettel, legyen bár az ok vagy az, hogy a sűrű automobilközlekedés miatt igen nagy a porképződés, vagy hogy a sűrű forgalom miatt a makadam nagyon is sok javításra szorul. Bár a kiskőburkolat többe kerül, mint a makadam, mégis idővel olcsóbb burkolatnak bizonyul, mivel a jókarbantartása aránytalanul kevesebbe kerül.

A kiskőburkolat hazánkban is eléggé terjed; legnagyobb mértékben az állam alkalmazza az országutaknak úgynevezett *átkelő* szakaszain a községekben; a jövő évben Budapesten a fehérvári-albertfalvai útat ezzel burkolják; de van már Debrecenben, Eperjesen, Szegszárdon stb.

A kőbányáink közül a csomai szállít legtöbbet (itt géppel vágják); aztán a badacsonyi és a korláti; mind a három köztudomás szerint bazaltbánya. *Király Kálmán.*

VEGYESEK.

Kitüntetés. A király *Arnstein* Henrik budapesti mérnöknek, a Magán Mérnökök Országos Szövetsége elnökének, a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta.

Kinevezések. A király *Petz* József műszaki főtanácsosi címmel és jelleggel felruházott műszaki tanácsost és *Péchy* Lajos műszaki főtanácsosi címmel felruházott műszaki tanácsost műszaki főtanácsosokká, *Sigmond* Eleket, a József-műegyetemen a mezőgazdasági chemiai technologia nyilvános rendkívüli tanárát, ezen tanszak nyilvános rendes tanává nevezte ki.

A Margitszigetről — hogy az 1908. XLVIII. t.-c. értelmében a székesfővárosé, illetőleg a „Fővárosi alap"-é lett — újabban sok szó esik: miképpen kellene modernizálni, minél nagyobb állandó közönséget szerezni; szóval, hogy a város közepén fekvő ezt a „paradicsomot" a nagyközönség minél könnyebben használhassa, ezzel együtt minél nagyobb mértékben kihasználhassa nemcsak a közönség, de a tulajdonosa is minél nagyobb jövedelmet szerezhessen belőle, amit természetesen ismét a sziget fejlesztésére kell fordítani. Legutóbb *Gelléri* Mór is foglalkozott a dologgal a Magyar Ipar egyik közleményében; itt mindjárt jelentjük (azt hiszszük, nem is árulunk el nagy titkot és ezzel nem okozunk kárt a szigetnek), hogy az ő kívánságainak nagy része bele van véve a programmba, a legtöbbnek a terve is kész, sőt hogy a megvalósításhoz már hozzá is fogtak: kibővítik a szigetet, a feltöltéshez szükséges anyagot már hordják is; a lóvasútnak elektromos üzemre való átalakítására vonatkozó tervek már készek, az építkezésre szóló árlejtéseket is megtartották már, az engedélyezést célzó közigazgatási bejárást pedig a kereskedelemügyi miniszter szeptember 16-ára tűzte ki; állandó lakásra alkalmas villákat is építenek, amelyekben télen-nyáron lakhatnak. Reméljük, hogy az érdeklődőknek többi vágyai is teljesednek, amiben igen nagy segítségül fog szolgálni a sziget északi csúcsának érintésével építendő óbudai híd (amit szintén elrendel az idézett törvény), amely ugyan sokkal magasabb lesz, mint a Margitsziget, de azért — legalább közönséges kocsiforgalmat — mégis lehetséges lesz létesíteni. Minden valószínűség szerint meglesz a hangversenyterem, több szálló, sőt fürdőépület is. Abban igazat adunk a fölszólalóknak, hogy a költségekkel nem szabad fukarkodni, mert az észszerű nagy befektetések (csakis ezek) kétségtelenül gyümölcsözők lesznek, viszont a foltozások eredménytelenek maradnak. Kívánatos volna az elektromos vasútat a margithídi közúti vasúttal összekötni, mert csak így jósolhatunk jó bevételt a szigeti vasútnak, még ha a városba való viteldíj nagyobb lesz is, mint a városi díj; hiszen a szigeti lakók ezt a kényelmet szívesen megfizetik.

Az építőiparosok szövetsége szept. 11-iki vándorgyülésének napirendje. A szombathelyi vándorgyülés napirendje már meg van állapítva és azt a következőkben azzal a megjegyzéssel közöljük, hogy a tárgysorozat esetleg még bővülhet egy-két napirendi tárgygyal. I. Alakulás, üdvözlések. Elnököl *Kauser* Gyula építőmester, a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének elnöke (Budapest). II. Az építőiparosok szövetsége. A szövetségi szervezet belső és külső kiépítése. Előadó: *Koch* Károly építőmester, a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének ügyvezető alelnöke (Budapest). III. Az ipartörvény reformja. *a)* Általános elvi állásfoglalás. Előadó: *Nagy* József, a szombathelyi építőiparosok szövetségének titkára (Szombathely). *b)* Az ipari bíráskodás az ipartörvénynyel kapcsolatban. Előadó: dr. *Halmi* Pál, a kassai építőiparosok szövetségének ügyésze (Kassa). *c)* A munkásügyi kérdések rendezése. Előadó: *Farkas* Elek, a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének ügyvezető igazgatója (Budapest). IV. A munkásbiztosítás ügye. A munkásbiztosítási ügy sérelmei. Előadók: *Szenthe* Lajos építőmester, a szombathelyi építőiparosok szövetségének ügyvezető alelnöke; *Sziklai* Zsigmond építőmester, a MÉOSz. szövetségtanácsosa s a Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Pénztár felügyelő bizottságának elnöke (Budapest). V. A munkaadók önsegélyes ügyei. *a)* A munkaadók hitel- és anyagbeszerzési szervezetei. Előadók: *Jakabffy* Ferenc, országgyülési képviselő, szövetségtanácsos, a Magyar Építőmesterek Anyagtermelő és Elárúsító Szövetkezetének elnöke (Budapest); dr. *Kálmán* László ügyvéd, a Magyar Építőmesterek Anyagtermelő és Elárúsító Szövetkezetének ügyésze (Budapest). *b)* A szerződési záradékok ügye. Előadó: dr. *Kéler* Zoltán ügyvéd, a MÉOSz. ügyésze (Budapest). *c)* Az építőipari követelések biztosítása. Előadó: *Pisszer* János építőmester, a nyiregyházi építőiparosok szövetségének elnöke (Nyiregyháza). *d)* A választott bíróság ügye a szövetségekben. Előadó: dr., *Wertheimer* Manó a Budapesti Bádogos és Szerelők Szövetségének ügyésze (Budapest). *e)* A közszállítási ügyekben követendő

ELKAN ÉS BOSSÁNYI
BUDAPEST,
VI. kerület, SZIV-UTCA 61. szám.
TELEFON: 13—13. — Sürgönycim: ELBOSS—BPEST.
A GURAHONCI-CEMENTGYAR
vezérképviselete.

ÉPITÉSI-ANYAGOK
— Kéthelyi NÁDFONAT —
„EMŐDI"-féle szab. burkoló-lapok
helmbrechti cementfestékek
Tüzálló-chamotte-áruk
valamint egyéb bányatermékek
Részletes „Utmutatóval" szivesen szolgálunk.

N. unokaöcscse (Budapest) 32.000 korona, Hazai aszfalt és betonépitési vállalat (Budapest) 32.314 korona 97 fillér, Somlyó József 33.215 korona 40 fillér, Weisz Oszkár és Láng Ignác (Szombathely) I. alternativa szerint 42.040 korona, II. alternativa szerint 33.496 korona, Fuchs és Milis (Budapest) 35.529 korona 28 fillér, Mende Emil (Budapest) 40.013 korona 77 fillér, Betonhid és mélyépitési r. t. (Budapest) 41.192 korona 78 fillér átalány összeg mellett. Az ajánlatok döntés alatt állanak. A vasfelszerkezetre vonatkozólag a kereskedelemügyi ministeriumnál tartott árlejtés eredményét már lapunk mult számában közöltük.

Hidak megerösitése Somogy vármegyében. A kereskedelemügyi minister leiratot intezett Somogy vármegyéhez, hogy mindazokat a közhasználatu hidakat, amelyek hat tonna sulyt nem birnak meg, alá kell támasztani vagy átalakitani. E célból összeirandók az egész vármegye területén levő mindazon hidak, melyek az előirt sulynak meg nem felelnek. Az összeirásban ki kell tüntetni, hogy mekkora a kérdéses hidak nyilása, alátámasztható-e vagy sem. Az alátámasztást télire jégtörővel is el kell látni.

Középitkezések Bánffyhunyadon. Bánffyhunyad község legutóbbi képviselőtestületi ülése elhatározta az uj községház felépitését. A községházba elhelyezik majd az összes közhivatalokat a járásbirósággal és szolgabirósággal együtt. — A villamos világitási telep ügyében gyulai Rosenberger Mór, mint a telepet létesitő konsorcium megbizottja bemutatta a képviselőtestületnek a szerződés tervezetét, melyet a községgel megkötni óhajt. A képviselőtestület a szerződési pontozatok megvitatása céljából kebeléből bizottságot küldött ki. — A kereskedelemügyi minister leiratott intézett a községhez, melyben tudtul adta. hogy a vasuti állomás összes helyiségeit a forgalom követelményeinek megfelelőleg még ez év folyamán kibővitteti.

Főgimnázium épités Érsekujvárott. Az érsekujvári uj főgimnázium épitése a tavasz folyamán fog vállalatba adatni, miután a szükséges telek a város tulajdonába már átment.

A győri polgári leányiskola épitése. Régi terv, hogy a polgári leányiskola épületét kétemeletesre emelik. A terv most a megvalósuláshoz közeledik. A kultusminiszterium megbizásából e hó 2. és 3.-án ott volt Politzár Géza mérnök, ki megszerezte a szükséges adatokat az épitkezés tervének elkészitéséhez. A második emeletet a jövő iskolai évben fölépitik.

Gyártelep létesitése Szabadkán. Hirmann Ferenc budapesti gyáros telket, adómentességet és 15 év mulva visszafizetendő 150,000 kor. kamatmentes kölcsönt kért Szabadka városától egy nagy szerszámgyár létesitésére, melyben ezer munkást fog alkalmazni. Szabadka városa a kért telket és kamatmentességet legutóbbi közgyülésén megszavazta, de a kölcsönt nem. Ezért a folyamodó most megismétli kérelmét.

A szentesi állomási épület kibővitése. A Máv. kiküldöttjei a mult héten Szentesen tartózkodtak, hogy a szentesi állomásépület kibővitése tárgyában helyszini vizsgálatot eszközöljenek. A helyszini tárgyalás megejtése után kifejtették, hogy az állomási épület mostani állapotában nem felel meg. Javasolták tehát egy III-ad osztályu váróterem, továbbá egy II. és III. osztályu étterem, továbbá még a földszinten a vendéglős részére lakás épitését. Az uj épitkezés folytán a földszintnek megfelelő emeleten egy hivatalnoki lakás rendeztetik be, illetve a mostani emeleten levő hivatalnoki lakás is kibővittetik. Ezenkivül külön épületben áruraktár épittetik megfelelő hivatali helyiségekkel. A jelenlegi 4 sinpár helyett 6 sinpár rakatik le. Az állomás épület mögött a keramit-uttól, a tranzversális műutig a vasuti berakodás könnyebbé tétele végett műut épittetik. Nehezebb szállitmányok fel és lerakása végett homlokrakodót létesitenek. Ezeken kivül még egy kettős őrház és két őrbódé épitését hozták javaslatba a máv kiküldöttei. Ezek az épitkezések körülbelül 100 ezer koronát igényelnek.

Állomás kibővités. A szombathely-bécsi vonalon a 49-ik őrházat Surány-Salfa elnevezéssel rendes felszálló állomássá bővitik ki. A szükséges telket a surányi uradalom ingyen bocsátja a vasut rendelkezésére, az érdekeltség pedig 3050 korona hozzájárulást szavazott meg e célra. A munkálatok most már gyorsan befejezést nyernek.

Utépitési munkák Somogy vármegyében. A beruházási hitel terhére Somogy vármegyében teljesitendő utépitkezések kivitelének biztositására a vármegye alispánja az árlejtéseket ismételten kiirta, csakhogy az összes ajánlattevők fölülfizetést kértek. Ennélfogva az ajánlatokat döntés végett a kereskedelemügyi ministeriumhoz terjesztették föl. A minister a ráksi-mernyei th. közut kiépitésére beadott legkedvezőbb ajánlatot elfogadta, ellenben a szőcsény-puszta—balatonszentgyörgyi th. közut kiépitésére ujabb árlejtés meghirdetését rendelte el. Az 1906. évi programm alapján teljesitendő többi utépitkezésekre beadott ajánlatok még tárgyalás alatt vannak, kivéve a Kaposvár—simonfai th. közut épitését, melyre mindkét árlejtésen oly kedvezőtlen ajánlatot adtak be, hogy annak megépitését házi kezelésben fogják foganatositani. — Az andocs-boglári th. közut 6—10 km. szakaszának épitését a kereskedelmi minister a napokban engedélyezte. Az épitkezés kivételének biztositására az alispán az árlejtést legközelebb kiirja.

Iskola épités Breznóbányán. Breznóbányán 12 tantermü, tornateremmel, igazgatói lakással és megfelelő játéktérrel ellátott iskolát épittet a vallás- és közoktatásügyi minisierium. Az épités ügyét a város legközelebbi képviselőtestületi ülésén tárgyalni fogják, hogy az államnak módjában legyen az épitést még ez évben mekezdeni.

Templom épités Debrecenben. A debreceni gör. katholikusok székesegyház-szerü templomot emelnek legközelebb. Az uj templomot az Attilla-téren fogják felépiteni, lehetőleg még e nyáron ; a Szentanna-utcai két telek pedig, hova eredetileg tervezték az épitést, paplak és iskola céljaira fog szolgálni. A tervezeteket Aczél Géza városi főmérnök dolgozta ki.

Kutak furása Szegeden. Szeged város tüzoltó parancsnoka előterjesztést tett a város tanácsának, hogy a szérüskertek kibővittessenek és reformáltassanak. A reform pedig abból állna, hogy a hatalmas területen még tizenkét uj kut létesitendő 9350 korona költséggel és a téglával kirakott közutak is szapolitandók. Ezeken kivül beszerzendő még két darab tüzoltó fecskendő. A város tanácsa a mérnökséget bizta meg a tervek elkészitésével.

Ragály és járványkórház épités Szegeden. A fertőtlenitő-telep közvetlen közelében és azzal kapcsolatosan kiépitendő két uj kórház, a ragály- és járványkórháznak a terveit a mérnöki hivatal elkészitette. A tervek és a költségvetés szerint a ragálykórház, a létesitendő artézikuttal együtt, 157 ezer koronába, a járványkórház pedig 61,447 korona 73 fillérbe kerül.

A szegedi betegsegélyző-pénztár palotája. A szegedi kerületi betegsegélyző pénztár kétemeletes épületet emeltet. Az épületben helyezik el a pénztár helyiségeit, a munkásközvetitő intézetet és a pénztár házi kórházát. Nagy ambulatorium, 15 munkásbetegre berendezett szanatórium és hat orvosi rendelőszoba lesz az épületben 3—400 munkás számára elegendő közös váróteremmel.

Bérház épités Kolozsvárott. A Kolozsvárt Jókai-utca 5. sz. a. a gör. kath. egyház által emelendő bérház ügyében az egyháztanács olyképen határozott, hogy tekintettel a kedvezőtlen pénz- és munkaviszonyokra, jelenleg csak az udvari épületet épitteti meg Reisinger József kolozsvári mérnök által, aki az erre előirányzott 39 542 kor. 17 fillérre 5% felülfizetéssel ajánlkozott.

Kórház épités Margittán. A margittai járás főszolgabirája Nyisztor Alajos az érdekelt községek hozzájárulásával, a járás székhelyén, Margittán kórházat akar létesiteni. A főszolgabiró e terve a községek helyeslésével találkozott s nincs kizárva, hogy már a jövő évben az intézmény létesülni is fog.

Tanyai iskolák épitése Oros községben. Szabolcs megyei Oros község képviselőtestülete elhatározta négy tanyai iskolának a saját költségén való felállitását.

Ovodaépités Kecskeméten. A városi mérnöki hivatal elkészitette a Mezei és Zsinór-utcák sarkán kisajátitott telekre épitendő óvoda terveit és költségvetését. Az épitést a tavaszszal megkezdik. Ezenkivül tervbe vétetett a kisbuda-utcai ovoda ujjáépitése is, de ez csak a jövő év tavaszán kerül kivitelre.

Villamos világitás Belényesen. Belényes község képviselő testülete legutóbb tartott közgyülésén elhatározta, hogy az utcai világitást kiterjeszti. A világitás anyagául a villanyt akarják felhasználni.

Utcák burkolása és csatornázása Aradon. A közlekedési bizottság mult héten ülést tartott, amelyen Virágh Lajos főmérnök a kövezeti vám alapból rendelkezésére álló 40.080 korona hováforditásáról részletes tervet mutatott be, amit a bizottság elfogadott. A főbb munkák a következők :

A Thököly-tér aszfaltozásának I. részlete 5865 K. Török Gábor-utca aszfaltozása 6025 K. Vasuti indóház előtti tér aszfaltozása 5000 K. Radnai-ut csatornázása 3613 K. Radnai-ut kikövezése 1200 K. Hunyady-utca és Szent Pál-utca aszfaltozása 1577 K. Tehér- és Tél-utca csatornázása 1560 K. Alsó Molnár-utca kövezése a Hunyady-utcából kikerülő kövezetből 1000 K. Pöltenberg-utca kikövezése 1200 K. Teleki-utca aszfaltozása 2146 K. Több külvárosi utca csatornázása 3200 K. Tört kövezettel burkolt utcák javitása 2481 K. Ezeket a munkákat még ez évben teljesitik, amennyiben a gazdasági szék, és ezután a márciusi közgyülés is jóváhagyja a terveket.

THOLT ISTVÁN mérnök,
Telefon 96—66.
EGÉSZSÉGÜGYI MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA
KÖZPONTI FŰTÉS-, SZELLŐZTETÉS-, LÉGSZESZ-, VIZVEZETÉK-, CSATORNÁZÁS-, FÜRDŐ- ÉS SZIVATTYU-BERENDEZÉSEKRE.
Telefon 96—66.
BUDAPEST. Iroda és mühely: VIII., Mária-utca 23. szám.
Fióktelep: o o o III., Zsigmond-tér 11. szám.

Központi fütő, hütő, szellőztető, szárító és portalanitó stb. berendezéseket
Vizellátó, világitó telepeket, modern gyár berendezéseket
Tervez és szállit:
HOFFMANN MIKLÓS MAGÁNMÉRNÖK
TELEFON 96—96. BUDAPEST, IV. TERÉZ-KÖRUT 35. TELEFON 96—96.

Az ungvári szinkör épitésére a legutóbbi városi közgyülés elfogadta Hámos Lipót és Szuchanek József vállalkozók ajánlatát. A helyesbitett tervezet szerint az épitést szilárd falazattal 61 800 koronáért teljesitik a vállalkozók.

Fővárosi hirek.

Épitész doktoratus. Folyó hó 8-ikán tette le Lipták Pál okleveles épitész, müegyetemi tanársegéd kitünő sikerrel az épitész doktori szigorlatot s igy az épitész karunkban ő a második, ki ezt a szép titulust megszerezte magának. Disszertációja tárgyát az épitészi konstrukciók elméletéből meritette „Adalék a vasbeton szerkezetek elméletéhez" cimmel. Munkájában először a beton és folyasztott vas munkadiagrammját tárgyalja azután a tömör betontartók hajlitásáról, a geometriai tengely elhajlási vonalának egyenletéről, a hajlitott tömör betontartó nyiróerőiről, a hajlitásra való méretezésről, rövid oszlopok és rudak centrikus és excentrikus nyomásra méretezéséről, a szilárdsági vizsgálatokról és hasonló betonelméleti kérdésekről értekezik.

Épitőiparosok szövetsége Miskolcon. Miskolcon az épitőiparosok f. hó 5.-én szövetségbe léptek. A szövetség célja: a tagok és munkásaik között állandó békés viszony létesitése. A megalakulásban részt vett Resofszky Béla is, az épitőiparosok országos szövetségének titkára, a ki a helyi viszonyokhoz a kalmazott alapszabályokat előterjesztette, a mit a szövetség elfogadott és egyben elhatározta, hogy tagul az országos szövetségbe lép. Majd megtartották a tisztujitást és a szövetség elnökéül Ungár Mór mérnököt választották meg.

A pályaudvarok kihelyezése. A Magyar Mérnök és Epitész Egyesületnek legutóbbi vasutszakosztalyi ülésén Gerster Béla mérnök a budapesti pályaudvarok kihelyezésének tervére hivta föl az egyesület figyelmét. Az ilyen nagyszabásu, az ország fővárosának legéletbevágóbb érdekeit érintő terveket, melyeket a hivatalos szakközegek készitettek, a régi kormányok végrehajtották, anélkül, hogy országos szakegyesületek által nyilvánosan megbiráltattak volna. Ilyen módon épitették a már tulhaladott modorban oldalhosszrendszer szerint a keleti pályaudvart nyolcmillió költséggel s ugy látszik, épp igy épitenék az uj központi pályaudvart is. Az uj pályaudvar tervein dolgozó hivatalos közegek ugyan a tervek nyilvánosságra hozása ellen fölhozzák azt az érvet, hogy akkor azok a tulajdonosok, akiknek a tervezett pályaudvar területen telkük van, azonnal háromemeletes kártyavárakat épitenének, hogy a kisajátitás utján busás haszonhoz jussanak; de ez az érv csak abban az esetben állja meg helyét, ha a nyilvánosságra hozás és a véghatározat között annyi időt hagynának lefolyni, hogy azok az épületek az üres telkeken fölépithetők volnának. De semmi akadálya nincs annak, hogy ebben a városszabályozással összefüggő ügyben is ugyanaz az intézkedés tétessék az épiteni akarókkal szemben, mint amely a városszabályozási körzetbe eső telkeknél a közérdek megóvása végett van gyakorlatban. A hatóság ne adjon ki az illető telkekre spekulativ célokra szolgálható épitőengedelmet. A szakosztály szótöbbséggel magáévá tette az inditványt s megkérte a választmányt, hogy a fővárosi pályaudvarok átépitésére vonatkozó terveknek a döntés előtt való nyilvánosságra hozására kérje meg Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minister.

Katonai felszerelési cikkek szállitása. A m. kir. honvéd központi ruhatárnál m. é. november 30-án tartott árlejtés alapján, a különböző felszerelési cikkek szállitására a következő cégek nyertek megbizást: Tiller Mór és társa, Spitz Bernát és Blum Sándor társvállalkozók, katonai egyenruhakészitők (Budapest), Stern József és testvére debreceni kefegyárosok, Grossmann Gyula budapesti fémcikkgyáros, Stowasser János budapesti hangszerész, Scholtz C. A. matheóci bádognemügyáros, Szegedi kenderfonógyár r. t., Hauschild Albert budapesti köteles, Első magyar csavargyár r. t. (Budapest), Magyar-Belga r. t. budapesti fémipargyár, Magyar katonai felszerelési cikkek gyára pozsonyi fémipargyár, Bernfeld Mór budapesti katonai cikk szállitó, Conrad és tarsa budapesti mestereszköz szállitó, Wlaszlovits József stószi késgyáros, Fuchs és Schlichter budapesti bádogos, Palágyi Gyula budapesi kárpitos és Magyar ruggyanta-árugyár r. t. (Budapest).

Kitüntetés. Ő felsége a király Foerk Ernő felső épitőipari skolai tanárnak, a néhai gróf Andrássy Gyula emlékére emelt lovasszobor megalkotása körül szerzett érdemei elismeréseül, a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

A közmunkatanács uj tagjai. A ministerelnök értesitette a fővárost, hogy a közmunkatanácsnál megüresedett három helyre a kormány gróf Andrássy Gézát, Semsey Lászlót és Hartig Sándort nevezte ki.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár február 9-én tartotta rendes közgyülését Harkányi Frigyes báró elnöklésével. Az elnök üdvözölvén a megjelent részvényeseket, konstatálja a határozatképességet, amennyiben 305 részvényes 2011 szavazattal jelent meg. A jegyzőkönyv vezetésére Zsoldos Károly vezértitkárt, hitelesitésére László Mihály és Artner Kálmán részvényeseket kérte föl. Az igazgatóság jelentése szerint, bár a lefolyt év a helyreállt normális politikai viszonyok és a jó termés dacára sem felelt meg a hozzáfüzött reményeknek, mert az épitkezési iparágak megjavitása miatt a jelzálogkölcsönüzletet szükebb keretbe kellett szoritani, mégis kedvezőbb az eredmény, amennyiben a tiszta nyereség 205.142 korona 37 fillérrel haladja meg az előző évit és 2,821.491 kornna 05 fillérre rug. Ebből az összegből levonva a különböző leirásokat és javadalmazásokat, 2,666.557 korona 76 fillér marad a közgyülés rendelkezésére. Ennek az összegnek a fölosztására nézve javasolja az igazgatóság, hogy a társasági hivatalnokok és szolgák nyugdijalapja javára 10 000 korona fordittassék; hogy az intézeti hivatalnokoknak és szolgáknak rendkivüli jutalomdij gyanánt 15.000 korona adományoztassék; hogy a forgalomban levő 20.000 darab társasági részvénynek ez évi április hónap elsején esedékes szelvénye 116 koronával beváltassék és igy 2,320.000 korona osztalékkép a részvényesek között fölosztassék; a maradvány vagyis 321.557 kor. 76 fillér mint nyereség az 1907-ik évre átvitessék. A közgyülés az igazgatóság javaslatait vita nélkül egyhangulag elfogadta és a fölmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak megadta. Az intézet tartalékalapja a mérleg szerint az 1906-ik év végén 19,084.884 korona 45 fillért tett ki. A jelentésből kiemelendő még, hogy az intézeti nyugdijalap a tavalyi közgyülés által adományozott 10.000 korona beszámitásával 851.058 korona 47 fillérre emelkedett. Köz- és jótékony célokra 28.014 korona 91 fillért fordit az intézet. Az üzleti forgalom képe ez volt 1906 végével: a betétek takarékpénztári könyvre, folyószámlára és pénztári jegyekre 68,563.328 kor. 74 fillérre emelkedtek. A váltótárca állománya az év végén 48,483.399 kor. 09 fillért tett ki; a jelzálogkölcsönök állása készpénzben 6,668.011 korona 54 fillér volt, záloglevelekben pedig a 4 és fél százalékos 68,802. 03 kor. 17 fillér, 4 százalékos 56,085.790 kor. 98 fillér. A jelzálogul lekötött ingatlanok értéke 278,118.700 kor.; az értékpapirokra adott előlegek állása az év végén 27,933.144 kor. 10 fillér volt. László Mihály részvényes inditványára a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Szécsi Lajos vezérigazgatónak, az igazgatóságnak, a felügyelő bizottságnak és az egész tisztikarnak a kiváló eredményért, melyet buzgalmuk és ügyszeretetük által elértek. Ezután választás következett. Megválasztattak három évre a felügyelő bizottság tagjaivá Ádám Károly, Biscara Endre, Havass Rezső dr., Mandl J. Ignác és Zsigmondy Jenő dr. Ezzel a közgyülés véget ért.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, müszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

Ziska J. utóda Rostély György
mérleggyára.
ALAPITTATOTT 1872.
Szerkovács-áruk, gabona-minőségi tizedes és százados hidmérleg gyára.
A budapesti gabona és értéktőzsde szállitója.
Budapest, VI., Eötvös utca 51.
Nyugoti pályaudvarral szemben.
Közlekedés villamossal minden oldalról.
TELEFON 46—12.
Javitások olcsón és pontosan eszközöltetnek.

HORVÁTH GYULA
kárpitos és diszitő
□ BUDAPEST, VII., DAMJANICH-UTCA 54. SZ. □
Elvállal teljes lakberendezéseket a legfinomabb kivitelben, ugyszintén o o o o minden e szakba vágó munkák elkészitését. o o o o
Angol bőrmunkákban specialista.
Telefon szám 97—62. **Telefon szám 97—62**

MALY ANTAL
épület- és mübádogos, légszesz- vizvezeték- és villanycsengő felszerelő
◇ BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI-UTCA 58. SZ. ◇
a „Magyar-szinház" mellett
Elvállal minden e szakmába vágó munkákat. — Házak évi jókarban tartását. — Ugy javitasok olcsón és pontosan eszközöltetnek.

MAYER JÓZSEF
aranyozó- és diszitési munkák müterme
□ BUDAPEST, VI., FELSŐ ERDŐSOR-UTCA 48. □
Ajánlja magát minden e szakmába vágó munkák elkészitésére u. m.: templomok berendezése eredeti tervek után minden stilusban régi oltárok stb. átalakitására. Modern butorok, kávéházak, szalonok és épületek külső és belső aranyozására. Kép- és tükörkereteket eredeti □ □ tervek után készit. Javitásokat jutányos árban elfogad. □ □

REITTER BÉLA
bádogos, légszesz és- vizvezeték berendező
◇ BUDAPEST, IV., VERES PÁLNÉ-UTCA 27. SZ. ◇
Elvállal minden e szakmába vágó munkákat és javitásokat a legjobb o o o o o o kivitelben és jutányos árak mellett. o o o o o

Telefon 95—37. Telefon 95—37.
Szabó István
„DIANA" gőz és hőlégfürdő készülékek
kizárólagos és egyedüli gyártója
GYÁR ÉS IRODA:
Budapest, VII., Csömöri-ut 133.
A „DIANA" szobagőz és hőlégfürdő készülék segélyével 5 perc alatt a legkényesebb butorzatu szobában is a legpompásabb gőz- vagy hőlégfürdőt készithet magának.
EGY FÜRDŐ 4 FILLÉR-o o o BE KERÜL. o o o | **HASZNÁLAT UTÁN EGY DOBOZBA TEHETŐ**
A szobába egy csepp gőz sem jut! o o Könnyen hordozható! o o
Egészséges embernek is nélkülözhetetlen.
A „DIANA" készülék használatával biztos sikerrel gyógyitunk minden hülésből eredő betegségeket!
Rheuma, köszvény, ischiás influenza, álmatlanság idegesség, vesebaj, vértódulás, nátha, torokfájás, elhizás, stb. Ártalmatlan, biztos és gyors soványitó mód
Bővebb leirást és prospektust ingyen és bérmentve küldök.
Minden készülékhez használati utasitás ingyen.

JOTISCHSKY és VAS
VILLAMOS VILÁGITÁSI és ERŐÁTVITELI VÁLLALATA
Iroda: BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-UTCA 31.
Vállalkoznak városok **villamos központi berendezésére,** valamint elvállalják **gyárak, malmok, szállodák, kastélyok, gazdaságok** stb. **elektromos installatióját, telefon, telegráf és villámháritó berendezésekre.** Szállitja az elektrotechnika **összes fogyasztási cikkeit.** Költségvetések dijtalanul.
◇ TELEFON 98—78. sz. ◇

MAGIRIUS ÁRMIN
reszelőgyára
BUDAPEST, VIII., DUGONICS-UTCA 12 | a. SZÁM
Ludoviceum és a Kálvária-tér közelében, saját házában.
ALAPITTATOTT 1868.
Elsőrangu gyártmány legkülönfélébb reszelőkben.
Szives figyelmébe ajánltatik!
Hozzám ujrabarazdáltatás végett beküldött reszelők kellő vigyázattal munkáltatnak meg, légmentesen elzárt kályhákban izzasztatnak át és óvatosan köszörültetik le a régi vágás, hogy igy sulyukból lehető kevés fogyjon.

úgy hagyni, a hogy van. Én csak nehány frankot költöttem és ennyit megengedhetek magamnak, minthogy igen jó fizetést húzok. Ön mindig annyira jólelkű, hogy bizonyára most sem óhajt engem megbántani.»

Persze hogy ezt nem akartam; így tehát több szavam nem lehetett, nemde? Ámbár régebben, mielőtt az a sok motorcsoda kezdődött, különösnek találtam volna, hogy a szolgálatomban levő *chauffeur* fizessen helyettem.

Most azonban, Apuskám, lelkiismeretem kezd furdalni és minden lap leirása után (különösen ha hosszú leirásokat tartalmaz) azon töprengek, vajjon nem untatlak-e. Nem akarom egész napi programmunkat mintegy *en masse* előadni. Összefoglalva a történteket, annyit mondhatok, hogy kizárólag kastélyok belsejében, szomszédságában, környékében éltünk, mozogtunk és léteztünk. Ez a Loire melléke valóságos tündérország, a hol mindenkinek vagy kastélya volt, vagy legalább oly úri hajléka, mely inkább várhoz, mint magánházhoz hasonlított. A folyó partján állva, ha akár felfelé, akár lefelé tekintünk, minden dombon egy-egy château tűnik szemünkbe és mindegyikhez annyi történeti emlék fűződik, hogy vaskos kötetet töltene meg. Hogy a kastélyok épségben kerültek ki a forradalom viharából, az valóságos csoda. De tény, hogy fenmaradtak, és habár számos restaurálás történt, ezt oly ügyes kezek végezték, melyek nyomát a legélesebb szem sem tudja felismerni.

Ha módomban volna eme kiállításba való kastélyok egyikében élni, Chenonceaux-t választanám ki magamnak. Ide a toronylátogatás napján (így jelzem naplómban a mai napot) és Tours felé tartva érkeztünk. Hiába vennéd tekintetbe gusztusomat, apuskám, nem vásárolhatnád meg számomra a kastélyt, mert valaki már megelőzött. De ha találsz folyót, mely oly bájos, mint a Cher (nagyon megfelelő neve ez a Loire kis mellékfolyójának, mely mellett, vagy — még helyesebben mondva — mely fölött Chenonceaux fekszik), szeretném, ha ennek mintája szerint építenél számomra kastélyt. Ép azért pontosan le akarom irni, milyen.

Lássuk csak, milyen is? Ha valamihez hasonlítanám, légies semminek kellene térbeli fekvést és nevet adnom. Nem mintha Chenonceaux semmiség volna, ép ellenkezőleg: de oly légies és vidám benyomást kelt, oly édes és ámító, mint ama ó-divatú franczia *chanson*-ok egyike, melyeket oly nagyon szeretsz hallgatni, ha nyári estéken gitárkisérettel énekelgetek. Megmondták nekem, de azt hiszem, e nélkül is ösztönszerűleg kitaláltam volna, hogy a kastély valamely szép szeszélyes hölgy kedvéért épült. Ha ilyen hölgyet házzá lehetne átvarázsolni, szakasztott olyan volna, mint Chenonceaux és az átalakulás semmit sem vonna le szépségéből. Megengedem, hogy Diane de Poitiers nem a legjobban választott tárgya oly jónevelésű fiatal hölgy rokonszenvének, a milyen Chauncey Randolph leánya: de én őt sajnálom, — nem tehetek róla, — mert az utálatos vén szatyor Medici Katalin a kastélyt elkapkodta tőle, mikor még ki sem hűlt a sírba fektetett II. Henrik holtteste. Képzeld csak el, mit érezhetett Diane, ki annyira szerette ezt a helyet, ha arra gondolt, hogy az ő szép szobáiban a vaskos Katalin terpeszkedik örökös fekete ruhájával. Mellékesen említve, láttuk is a Diane szép szobáit, mert oly napon látogattuk meg a kastélyt (Brown rendezte így), a mikor szabad annak minden részét megnézni, és az okos milliomosok, kik tulajdonosai, elég értelmesek és jóizlésüek voltak mindent úgy hagyni, a hogy — legalább Katalin idejében — volt. A kellemetlen utóizt pedig, melyet a Katalinnal való foglalkozás hátrahagy, megszüntetheti az ember, ha a kis Stuart Máriára gondol, ki úgy énekelt e termekben, mint a pacsirta és a kertben életének legboldogabb napjait töltötte.

Nem gondolná senki, hogy oly komor és ármánykodó lélek, mint Kataliné, valamely rejtett zugában a szépet is befogadhatta; de hogy a szépet kedvelnie kellett, kitűnik onnan, hogy képes volt a hídfolyosót tervezni, mely a Cher túlsó partjára vezet és ez utóbbit merész ívben összeköti az eredeti épülettel, a honnan kiindul.

Tours nekem első tekintetre igen köznapiasnak és szürkének tetszett, főleg Chenonceaux után, melynek délibábos képe az egész úton folyvást szemeim előtt lebegett. Úgy látszik, hogy a látnivalóktól mindig a folyó választ el bennünket és ha valamihez el akarunk jutni, ez csak úgy történhetik, ha a túlsó partra hosszú hidakon megyünk át. Így volt Toursban is, a hol a híd különösen hosszú és igen szép. Attól tartok azonban, hogy mivel már esteledett, a sötétségben és a kemény hideg miatt is a hídra nem fordítottam volna nagy figyelmet, ha Brown nem súgja meg, hogy Balzac Francziaország egyik legszebb építészeti emlékének nevezte. Azután alig egy perczczel utóbb a város elején két kisértetiesen fehér szobrot láttunk egy tágas pázsitos tér közepén. «Itt van, miss, Franczia ország eme részének két védszelleme, — szólt Brown, — Rabelais és Descartes.» Mire e szók elhangzottak, mi villámgyors haladtunkban már jóval odább jutottunk, de én hátrafordítottam a fejemet, mígnem a nyakam megfájult tőle. Megfigyelted-e már, hogy a legtöbb dolog, a melyről azt halljuk, hogy érdemes megnézni és a melyet nagyon óhajtanánk látni, vagy a hátunk mögött van, vagy oldalt esik tőlünk, csak azért, hogy mentül több vesződségünk legyen? Azt hiszem, ebben valami különös «tanulság rejlik», mint a herczegnő mondja Alice tündérmeséjében.

Akkor este (különös okom van a szót hangsulyozni) Tours egyetlen hosszú egyenes utczából látszott állani, melynek végére érve, balra fordultunk és egy hôtel kapuja előtt megállítottuk a kocsit. Kívülről egészen közönséges hôtelnek látszott és épen nem sejtettem, hogy lassankint milyen benyomásokat fog reám gyakorolni.

Fáradt voltam, nem fizikailag, a sok munkától, de úgy éreztem, hogy már annyit csodáltam és élveztem, hogy befogadó képességem elérte a határt, belsőm szinültig megtelt, egy cseppel több már határozottan megártana. Ismered te az ilyen érzetet? Épen ebben a hangulatban nagyon meg tudom becsülni a meleget és kényelmet. Mindkettőben kellő részem vol. Két hálószobát kaptunk, a Mary néniét az enyimtől közös társalgóterem választotta el. Kedves, régi divatú szobák voltak és — a mi fő — *franczia* ó-divatúak, a mi engem különösen elbájolt. Mindketten igyekeztünk magunkat annyira csinosítani, a mennyire a természet adományai egyiknek is, másiknak is megengedték, azután lementünk az ebédlőbe. Itt várt ránk az első nagy meglepetés. A terem majdnem vetélkedett a châteaubeliekkel, úgy az értékes gobelinek és a falak faburkolata, mint a sokágú karos gyertyatartók pompája tekintetében. Különben meg vagyok győződve, hogy az ebéd sem lehetett volna jobb bármely châteauban. Soha életemben nem ettem még oly jóizűen, de önkénytelenül azon töprengtem, mi van most a szegény Brownnal, míg mi lustálkodók a *salle à manger*-ben fényes lakománál ülünk. Reád is gondoltam, Apuska, mert neked izlettek volna a feltálalt ételek. Gazdag volt a menu és délfranczia országi, az ízök oly határozottan a Provence-ra vallott, mintha valaki e nevet fülünkbe súgta volna. Mary néni már mindentudó útikönyveiből olvasta, hogy a Touraine es a Provence egyaránt híres a jó, finom konyháról. Ezúttal az útikönyvnek igaza volt. Mindenféle kitünő, ügyes fogásból állt az ebéd; volt ott *rillettes* és sok más, a minek láttára a nyál összefutna szádban (én persze, ha szintén ott volnék, úgy tennék, mintha semmit sem vennék észre). A főpinczér kérdésemre megmondta, hogy az étkek Toursnak és a hôtelnek különlegességei. Úgy vettem észre, hogy ő maga is Toursnak és a hôtelnek egyik különlegessége. Modora a legszelidebb, legmegnyerőbb és mégis méltóságteljes; a tálat oly szépen helyezi a vendég elé, hogy ezzel szinte megfűszerezi az ételt, melyhez aztán kétszerezett étvágygyal lát a vendég. Még egy ember van a hôtelben, a ki szintén növeli a zamatosságot. Valóságos élő czégérként szerepel. Nappal ő a *valet de chambre* és vörös mellényt hord, de ennél is pirosabb az arcza és élénkebb a szeme; estebédkor ő a felszolgáló pinczér, kifogástalan dress-ben; azután ismét *valet*-ként szolgál egész éjfélig. Ha gyilkos szándékkal indulnék valahová, csak reá kellene néznem, hogy kellemes hangulatba jőjjek; és valahányszor a borok jegyzékét tartotta elénkbe, mosolylyal piros arczán, várva, hogy válasszunk, más bor, mint champagnei, nem látszott hozzá méltónak. De pezsgőzni nagy tékozlás volna két kisérő nélküli nő részéről. Mindamellett elhatároztam, hogy pezsgőt hozatunk, hadd emeljünk poharat az új kocsira és boszankodjék egy kicsit Mary néni. De ekkor a rubintos szemű *valet* tisztelettelteljesen azt kérdezte kellemes délfranczia tájszólással, nem kivánnék-e egy kis helyi termésű bort, gyöngyöző vouvray-t, mely egészen konty alá való bor. Elfogadtuk a vouvray-it, mely nevetségesen olcsó, de kitünő zamatú volt. Mary nénivel egyetértőleg, persze csak női szakértelemmel, úgy találtam, hogy a vouvray-i különb minden champagneinál. Poharat emeltünk a te egészségedre; ittunk a kocsiért és egyszerre mintegy sugallatként felkiáltottam, poharamat magasra emelve: «Éljen a legpáratlanabb *chauffeur!*»

«Miféle chauffeur? Mit akar ezzel mondani?» — kérdezősködött Mary néni.

«Csak *egy* legpáratlanabb *chauffeur* létezik, s ez Brown, — magyarázgattam. — Épen most eszembe jutott, hogy ez az elnevezés illik rá, mivel alapos kilátásunk van, hogy a világ végeig gördit bennünket azzal a tempóval, mely az új kocsi sajátja.»

«Reménylem, édes Mollym, — jegyzé meg Mary néni szigorú hangon, némi haraggal ütve pohara fenekét az asztalhoz, — nem fogja a fiatal embert szemtől-szembe ily módon szólitani. Máris nagyon sok szabadságot engedhetett meg magának és ámbár eddig — ezt el kell ismernem — nem igen próbált visszaélni kivételes helyzetével, bármely pillanatban *kitörhet.*»

Sajnálatomra be kell vallanom, Apuska, erre csak annyit mondtam: «Pooh!» Aztán mégis megkérdeztem Mary nénitől, vajjon működésben lévő tűzhányónak tartja-e Brown-t? Akármint legyen, ha Brown szemébe mondom is, ő a legpáratlanabb *chauffeur* nekem és az is marad, habár talán nem hizelegne neki, hogy csak vouvray-i borral történt a keresztelés és nem pezsgővel, mint mikor a vizrebocsátott hajó kapja nevét.

Tegnap pálmákat láttam, melyek a *place* díszei, és csókokat hintettem feléjök, mert azt hirdetik, hogy a délvidék küszöbén állunk. Még valami van Toursban, a mi nézetem szerint a délvidékre emlékeztet, a *pâtisserie*. Mary néni és én találtunk egy czukrászt, a ki csodadolgokat mivel. De úgy látszik, Tours városában már régebben felfedezte őt a közönség, mert valamennyi szép és divatos hölgy délutánonként hozzá tódul kávézni és kalácsot enni. Mi is úgy teszünk, ha ráérünk, és tegnap Mary néni tizenkétféle kis kalácsot fogyasztott el, melyek közül egyik sem volt olyan, mint a másik. Hisz, tudod, a kalács ott oly jó, hogy Mary néni, mint kijelentette, lelkiismeretes turista létére kötelességének tartotta a kalácsnak minden a boltban árult fajtáját megkóstolni és így kiismerni a legkülönbet. De utána kissé furcsán érezte magát és ebédkor egypárt a legjobb fogások közül érintetlenül kellett hagynia.

Toursban oly jól használtuk fel a rendelkezésünkre álló időt, hogy büszkék lehetünk rá *mi*, vagy — úgy hiszem — inkább még a legpáratlanabb chauffeur. Brown reggel mindig kirándulásokat rendezett a város környékére, délutánonkint pedig, mielőtt besötétedett, sorra vettük a város nevezetességeit. De egyet a Toursban töltött három nap közül arra fordítottunk, hogy Langeaisba és Azay-le-Rideauba kocsiztunk.

Új automobilunk valóságos kincs és Brown úgy vezeti, mintha bizonyos szimpáthia fűzné hozzá. Némelykor ijesztő gyorsasággal rohanunk, de ez csak akkor lehetséges, ha hosszú egyenes út áll előttünk, melyen, a meddig a szem ellát, nem is járnak mások. Brown nagyon figyelmes a közönséges kocsin járókkal szemben és azt szokta mondani, hogy az igazi sportkedvelő, ha automobilt használ, köteles minden más útjába akadó egyén jogait tiszteletben tartani. Azonnal lassítja a menetet vagy meg is állítja a kocsit, mihelyt csökönyös lóval találkozunk. Egy ízben kifogta a buta állatot, mely szörnyen ijedősnek látszott, elvezette az automobil mellett és mikor a ló egészen lecsillapodott, annak öreg paraszt gazdája felkiáltott, hogy soha nem volna panasz, ha minden automobil-utas így viselkednék. Az elveszített időt természetesen ki kellett pótolnunk,

Az államvasutak gépgyárának épülő lakótelepe 648 munkás-család számára, az Orczy-út felől nézve.

és ha Brown *nekiereszti* a kocsit, mint mondani szokta, ha a gyorsvonat sebességével haladunk, akkor érezzük, hogy *így* igazán érdemes élni. Mikor nagyon szép a vidék, lassan haladunk és a száguldozást csak akkor kezdjük újból, ha egyhangú tájékhoz érünk.

Úgy tudom, olvastad angol fordításban Balzac regényét: «Duchesse de Langeais»-t; hisz épen én adtam kezedbe. Nem hiszem, hogy a nevezett hölgy valósággal élt a langeais-i kastélyban, vagy bárhol is; de az ő alakját odaképzelve, sokkal érdekesebbnek találtam Langeais-t mintha ez az alak a képből hiányzanék.

A kastély nagy, szürke, komor tekintetű és párkányzatos erőd és egészen boldognak éreztem magamat, hogy használható dobogó hidat találtam rajta. Majdnem a kapuig gördült kocsink az igen régi városka tiszta utczáin keresztül és épen a bejárattal szemben láttunk egy különös alakú házat, a hol — úgy mondta Brown, — Rabelais élt valamikor. Azt hiszem, Mary néni soha hirét sem hallotta Rabelaisnak. Mindamellett nagy hévvel ráirányozta a házra a kodakot. Később persze, mikor kellő komolysággal tudattam velę, hogy Rabelais olyan dolgokat irt, melyeket apuskám tilalma folytán nem szabad olvasnom, ő azonban, ha úgy tetszik, bátran olvashat, ijedten felsikoltott és azzal fenyegetődzött, hogy inkább minden felvételét megsemmisíti, de azt az *egyet* nem mutatja meg senkinek. Reménylem, hogy én nem leszek soha vén kisasszony!

(Folytatása következik.)

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK ÚJ MUNKÁS LAKÓ-TELEPE.

A fővárosi lakásinség és házbéruzsora miatt tán még sohasem hangzott el annyi panasz, mint most, a házbérnegyedet követő hetekben, a midőn vajmi kevés lakó kerülte el a házbéremelés gyakran ismétlődő kellemetlenségeit.

A legérzékenyebben a munkásosztályt sújtja a házbéreknek aránytalan emelése, a melyhez ezidén a spekulácziónak egy újabb hajtása, a a negyedéves lakásoknak heti bérben való kiadása járult, a mi egyértelmű a lakás bérének 30—50 százalékkal való emelésével.

A sok panasz és elkeseredés közepette jól esik tudni, hogy nem mindenütt elégszenek meg a kérdés elméleti megvitatásával, hanem a «Kétszer ad, ki gyorsan ad» elvét szem előtt tartva sietnek a bajok orvoslására.

A kormány által épitendő kispesti munkástelep telkén már kész a hatalmas téglaégető, mely néhány hét mulva megkezdi a homoktéglák gyártását és igy függetleníti ezt a nagyszabású épitkezést a magántéglagyáraktól. Az állami vasgyárak igazgatósága pedig a jó ügyhöz méltó gyorsasággal épitteti a vezetése alatt álló m. kir. államvasutak gépgyára főnöksége útján annak munkáslakóházait. Még csak a múlt év juliusában fogtak hozzá s már ez év májusában 127 család költözik be az első négyemeletes lakóházba.

Az Orczy-úti kálvária mögött, a Simor-, Szapáry-, Golgota-, és Delej-utczák által határolt telektömbön, a m. kir. államvasutak gépgyára és a tisztviselőtelep között épült ez a hatalmas lakótelep, mely egy közös nagy udvarral bíró négyemeletes épület-négyszöget fog képezni. Minthogy azonban emeletenkint 6—6 lakáshoz külön lépcső vezet, tulajdonképen 24 egymástól elkülönitett épület sorakozik egymás mellé.

Összesen 648 lakás lesz a telepen, melyek kevés kivétellel egyszobásak s mindegyikhez konyha kamra és külön closet tartozik.

Évi bérük 210 koronától 306 koronáig változik a szerint a mint kis kert is tartozik a lakáshoz vagy pedig a felsőbb emeleteken vannak. A gyári tűzoltók kedvezményben részesülnek, a mennyiben bármely lakásért 48 koronával kevesebbet fizetnek.

Minden lakásban vízvezeték és légszeszcsővezeték lesz s azonkívül minden konyha a rendes takaréktűzhely mellett még külön gázfőző berendezést is kap.

Érdekes újitás, hogy a légszeszcsővezeték egy automatikus légszeszmérő órával kapcsolatos s ha az illető lakó egy 20 filléres pénzdarabot dob az automatába, a légszeszmérő óra önműködőleg egy köbméter légszeszt bocsát át, mellyel főzhet és világithat a lakó, mig ezt fel nem használta. Dobhat azonban be egyszerre több 20 fillérest is, egész 12 darabig, úgy, hogy egyidőre nincs az automatával gondja. Ha fogytán van a légszesz, ezt jelzi az automata, hogy még idejekorán dobhassanak be ismét pénzt.

Épúgy állandóan mutatja egy óramű, hogy mennyi a kifizetett, tehát még felhasználható légszesz, továbbá hogy hány köbméter légszesz fogyott és hogy hány 20 filléresnek kell az automatában lennie. A kinek tehát nincs pénze rá, az nem fog légszeszt égetni, a ki pedig éget, annak könnyebbségére lesz, hogy apránkint fizetheti be a légszesz árát, melyet havonkint, egy összegben már nehezebben tudna megtéríteni.

Viszont nagy megtakarítás, hogy a nélkül hogy befűtsön a takaréktűzhelybe, megmelegitheti reggelijét, vacsoráját, sőt nyáron a nagy melegben egészen elkerülheti a konyhában való tüzelést.

Újítás számba megy a központi mosóház is, a hol gőzzel fűtött üstökben és villamos erővel hajtott gépek segélyével az eddigi egész napi mosás helyett egy óra alatt kimoshatja a háziasszony egész családjának fehéneműjét, sőt a szárítókamrában mindjárt megszárítva még aznap megmángorolhatja.

Az udvari épületben néhány fillér használati díj ellenében közös gőzfürdő, meleg és hidegvíz medencze és külön kádfürdők állanak majd a munkások rendelkezésére.

Élelmi szügségleteik nagyrészét a Máv. alkalmazottai fogyasztási szövetkezetének az egyik épületben elhelyezett árúcsarnokában szerezhetik be.

Egy különálló hatalmas épületben lesz a munkás étterem, fővárosunknak legnagyobb terme, a hol a gyár munkásai közül azok étkeznek, a kik a főváros környékén vagy pedig a gyártól távolabb laknak s délben nem mehetnek haza és ebédjüket magukkal hozzák vagy pedig hozzátartozóik által odavitetik. Itt külön e czélra készitett kályhákban melegithetik fel vagy tehetik melegre az ételt.

Ebben az épületben lesz a vendéglő, a gyári tisztviselők kaszinója, a munkás-önképzőkör és dalárda helyiségei, s azonkívül műkedvelői előadások részére megfelelően felszerelhető emelvényről is történt gondoskodás.

Szép helyiségeket kap a munkások gyermekei részére a gyár által fentartott kisdedóvó is.

Folyó év őszén elkészülnek az összes, — Dr. Lipták Pál műépitész tervei szerint készült — épületek, úgy hogy novemberre beköltözhetnek az összes lakók ezen modern lakótelepre, mely méltán veheti fel a versenyt a külföld hasonló munkásjóléti intézményeivel.

Szieberth Imre.

Az államvasutak gépgyárának épülő lakótelepe a Tisztviselő-telep felől nézve.

A HÉTRŐL.

Az európai konczert. Egy hangversenymestertől egyszer valaki megkérdezte:

— Mondja csak, uram, tulajdonképen mi az ön föladata?

Erre a kérdezett a következő szíves fölvilágositással szolgált:

Kis- és közúti vasút az országúton.*)

(Vége.)

b) **Előnyök és hátrányok.** A vasút csak akkor kisvasút, ha magán az úton vagy közvetetlenül mellette fekszik, mert csak ekkor szolgálja ki igazán a helyi érdekeket. Csakis arról lehet tehát szó, hogy melyek volnának magán az úttesten a burkolatban elhelyezett közúti vasút előnyei és hátrányai az olyan kisvasúttal szemben, mely az útterületen belül vagy közvetetlenül amellett *külön pályatesten* fekszik.

Ez a két vasút a közönség szempontjából a városon kívül olyan viszonyban van egymáshoz, mint a városon belül a tramway és a magas- vagy földalatti vasút. Míg az előbbi sűrű megállóhelyeivel a legközvetetlenebbül szolgálja a helyi forgalmat, az utóbbiak már inkább a gyorsabb, távolsági forgalom lebonyolítására hivatvák. A közönség forgalmi igényei és a helyi viszonyok adják meg tehát esetről-esetre a feleletet arra, vajjon útburkolatba helyezett, helyi forgalomra alkalmas közúti vasút, vagy pedig külön pályatesten elhelyezett, inkább interurban-jellegű kisvasút építése lesz-e célszerűbb és előnyösebb. Sőt az is szükségessé válhatik és előfordulhat, hogy az út mentén egyidejűleg mind a kétféle vasútat meg kell építeni.

Egyébként a külön pályatesttel szemben a közúti vasút előnye abban rejlik, hogy ez utóbbi vágányai csak akkor nem állanak a közúti közlekedés rendelkezésére, midőn éppen vasúti kocsi tartja azokat elfoglalva, a külön pályatestet pedig a közúti járóművek soha igénybe nem vehetik. Ugyanebből az okból a házak és telkek is jobban megközelíthetők akkor, ha csak közúti vasút fekszik az úton, mint hogyha ez a forgalom a külön pályatest útátjáróira van szorítva.

További előnye lehet a közúti vasútnak, ámbár erre nézve hiányoznak nálunk a bővebb tapasztalatok, hogy nehezebb közúti járóművek, mint az omnibuszok, továbbá az automobilok, ha ugyanolyan nyomközzel építvék, mint a vasúti járóművek, állandóan a síneken közlekedhetnek, ahol kisebb ellenállásra találnak, mint magán a közúton.

Végül említjük a gazdasági előnyöket, melyek nemcsak éppen megtakarítást jelentenek, hanem újabb vasúti vállalkozásokat is elősegítenek. Nyilvánvaló ugyan is, hogy gyakran a külön pályatest teremtésére szükséges területek megszerzése költségeinek nagy volta a vasút létesítését teljesen megakaszthatja; de ha kisebb költséggel, magán a közúton lehet megépíteni a vasutat, a pénzügyi nehézségek elesnek.

A m. kir. állami gépgyár munkáslakótelepe Budapesten.

10. ábra. A golgotautcai rész udvari homlokzata és a *C* épület nézete.

Azt hiszszük azonban, hogy a hátrányokkal szemben a felsorolt előnyök a *közút szempontjából* keveset nyomnak a latban és ezért ebből a szempontból inkább csak „szükséges rossz"-nak kell tekinteni a közúti vasúti vágányt.

A hátrányokat röviden a következőkben soroljuk fel:

A közúti vasút hátrányát már építésekor látjuk, midőn a burkolatot és a talajt nagyobb mélységre felbontják és az úttest nagy részét a munkagödörből kikerülő anyagokkal elfoglalják. Ez az állapot a későbbi gondozás alatt is gyakran ismétlődik és pedig, mint az előzőkben mondottakból következik, a vágány körüli munkák sokkal nagyobb alkalmatlansággal járnak, mint magának az úttestnek javítása, mivel ez utóbbi munkák többé-kevésbbé csak a felszínre terjednek, a vágánynál pedig többnyire mélyebbre kell a javítás végrehajtása végett leásni.

Továbbá az országúton leggyakoribb makadamburkolat vágányok céljaira nem alkalmas. Ugyanis nagyobb forgalmú utakon a sínek mellett, ahol a közúti járómű kereke

*) A brüsseli II. útügyi kongresszuson tárgyalt kérdések egyikére az állandó bizottság felhívására Magyarország részéről tett jelentés.

kisebb-nagyobb zökkenéssel jut a kemény sínről a kevésbbé kemény makadamburkolatra, abban igen könnyen és gyakran kátyúk keletkeznek. Sok helyen látjuk tehát makadamutakon, hogy csak éppen a vágányt, vagy annak egyes részeit, mint a kapubejárókat, utcakeresztezéseket, összekötő vágányokat stb. kockakővel burkolják. Az ilyen elrendezéssel azonban a kátyú keletkezésére alkalmas sávot csak egyszerűen eltolják a vágány mellől, mert ezután a kockakőburkolat szélén áll elő a fentebb leírt eset és itt fog az út kátyúsodni. Vagyis a vágány mindenképpen megbontja az útburkolat egységes voltát, azért ha tartósabb burkolatot akarunk létesíteni, csak úgy érünk célt, hogyha az egész úttestet a vágánynyal együtt jobb anyaggal, például kockakővel burkoljuk, de ez ismét tetemes költségtöbblettel jár.

Mindezekhez járul még, hogy a nyomkoszorúvályú, bármiképp legyen is kiképezve, a közúti járóművekre többé-kevésbbé kedvezőtlen hatású. Végül a vágányhoz kötött vasúti kocsi nem olyan mozgékony, tehát az egyéb közúti közlekedést jobban zavarja, mint például a legújabban használatos, úgynevezett sínnélküli elektromos vasút, vagy az akár állati erővel vonatott, akár automobil-omnibusz, de másrészt a közúti vasút üzeme lényegesen olcsóbb, mint az említett közlekedő eszközöké.

c) **A fenntartás módjára és költségeire gyakorolt befolyás.** Eddigi fejtegetéseimben a „kisvasút" és a „közúti vasút" kifejezést tisztán technikus értelemben használtam és pedig az előbbit általánosságban minden olyan vasútra, amely nem fővasút, az utóbbit pedig olyan kisvasútak megkülönböztetésére, melyek a közút burkolatában feküsznek. Jogi szempontból Magyarországon kétféle nyilvános személyszállítást teljesítő kisvasút van, úgymint: a helyiérdekű vasút és a közúti vasút. Most tehát a „közúti vasút" kifejezést jogi értelemben használom.

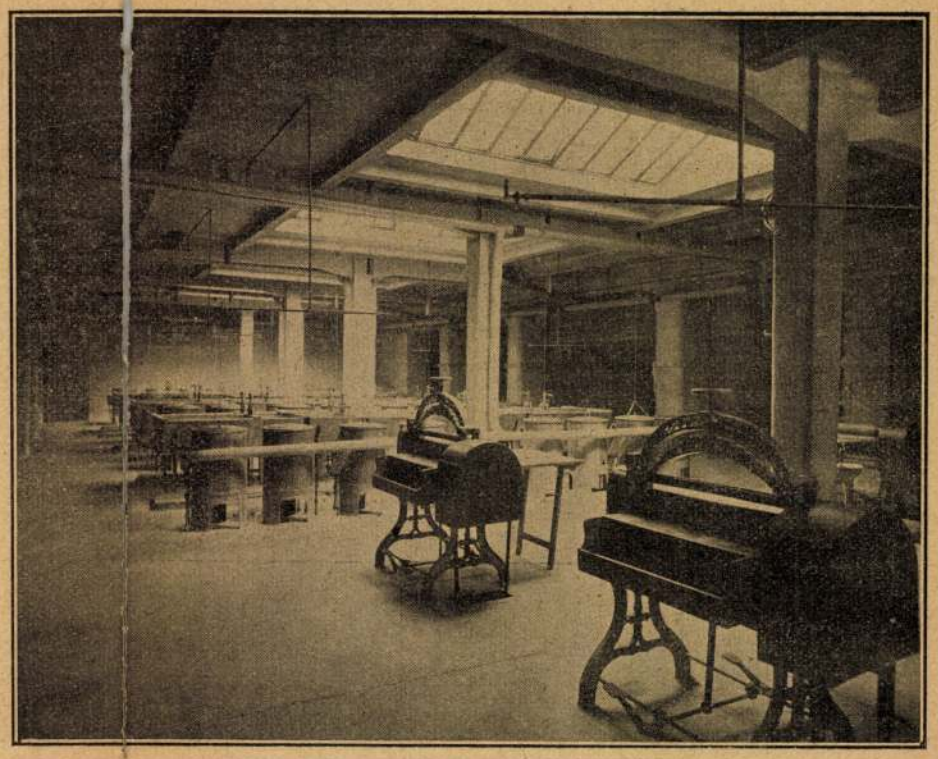

12. A gépgyári munkástelep mosókonyhája.

A helyiérdekű vasutak engedélyideje legfölebb 90 esztendő és az engedélyidő leteltével azok ingyen az állam tulajdonába mennek át. A közúti vasutak engedélyideje legfölebb 50 esztendő és az engedélyidő lejáratával ezek, ugyancsak ingyen, valamely törvényhatóság, többnyire város tulajdonába mennek át. Az, akinek javára ez a háramlási jog biztosíttatott, már az engedélyidő lejárta előtt jogosult az illető vasútat bizonyos feltételekkel beváltani.

Az előadott jogviszonyok folytán eddig még egy törvényhatóság sem tartotta célszerűnek azt, hogy saját maga vállalkozzék közúti vasútat építeni; a beváltás vagy háramlás esete pedig még sehol sem következett be. Magyarországon tehát a közút és a közúti vasút más-más testület tulajdona és természetesen kiki a saját tulajdonát képező létesítmények fenntartásáról a saját hatáskörében gondoskodik és csak kivételesen találunk olyan szerződéses megállapodást, mely szerint a vágányok útburkolatát is a közút tulajdonosa tartja karban a vasúttársaság költségén. Vagyis a gondozás munkáit hazánkban kétféle módon hajtják végre:

11. ábra. A gépgyári munkástelep *C* épülete.

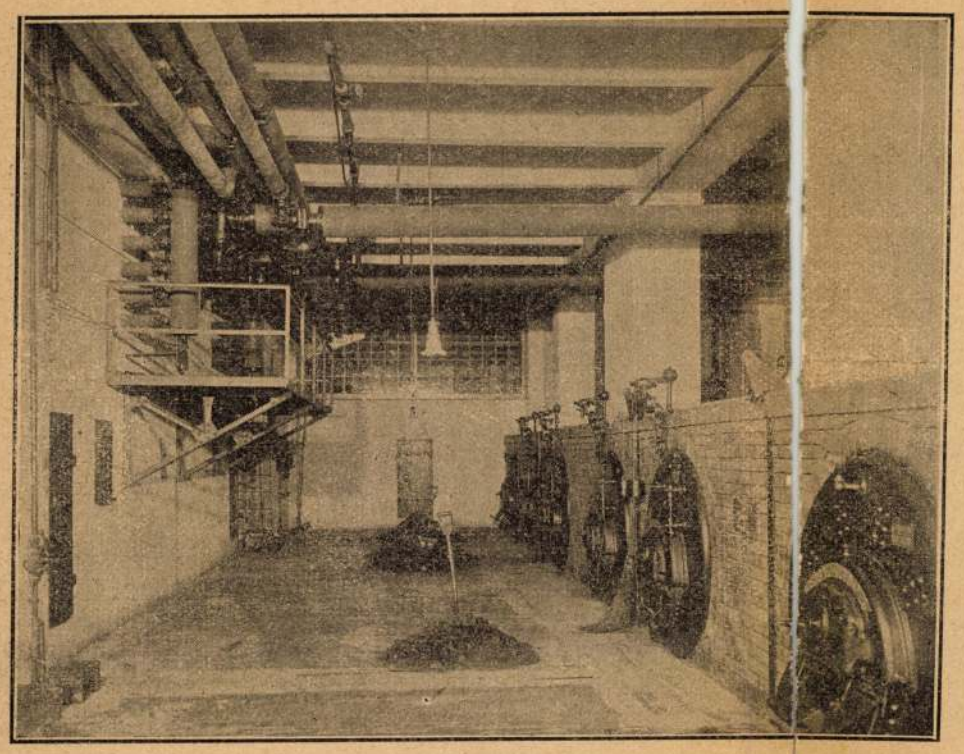

13. ábra. A gépgyári munkástelep kazánháza.

α) A vasúttársaság fenntartja a felépítményt és a sínek között, valamint azokon kívül 50—50 *cm* széles sávon fekvő burkolatokat; a közút tulajdonosa pedig gondozza az úttest többi részét.

β) A vasúttársaság csupán a felépítményt tartja fenn, a közút összes burkolatait pedig a közút tulajdonosa gondozza.

Természetesen mindkét gondozó módtól eltérőleg az egyedüli észszerű és gazdaságos eljárás az volna, ha az összes munkákat egy és ugyanaz a testület végeztetné, mert csak így lehetne azok teljes egyöntetű végrehajtását biztosítani és különösen makadamúton a sínek mellett fekvő 50—50 *cm* széles sávot az út többi részeitől elkülönítve gondozni majdnem lehetetlen. Az említett egyöntetű eljárás azonban előreláthatólag csak akkor lesz lehetséges, ha a háramlás vagy beváltás bekövetkezik, és addig teljesen hiányoznak olyan számadatok, melyekből közvetetlenül kivehető volna, hogy a vágány mennyiben befolyásolja a közút gondozásának költségeit.

De a sínek között és azok mellett végzett burkolatlétesítő munkáért néhány vállalkozónak 15—20 százalékkal nagyobb egységárat fizetnek, mint a folyó munkáért. Ebből, továbbá a vágányok számából és az úttest mindenkori szélességéből tehát esetenkint meg lehet ítélni, hogy a vágányok mennyire növelik a közút gondozásának költségeit.

Befejezésül — bár a kérdés keretein kívül — Magyarország összes kisvasútainak hosszát a következőkben közlöm:

helyiérdekű vasútaink üzemhossza 10.522,

közúti vasútainké 303 kilométer,

a kisvasutak összes üzemhossza tehát 10.825 kilométer,

melyből Budapest székesfőváros és közvetetlen környékének helyi forgalmát 239 kilométer üzem hosszúságú, tramwayszerűen közlekedő kisvasút szolgálja.

Sztrókay István.

14. ábra.

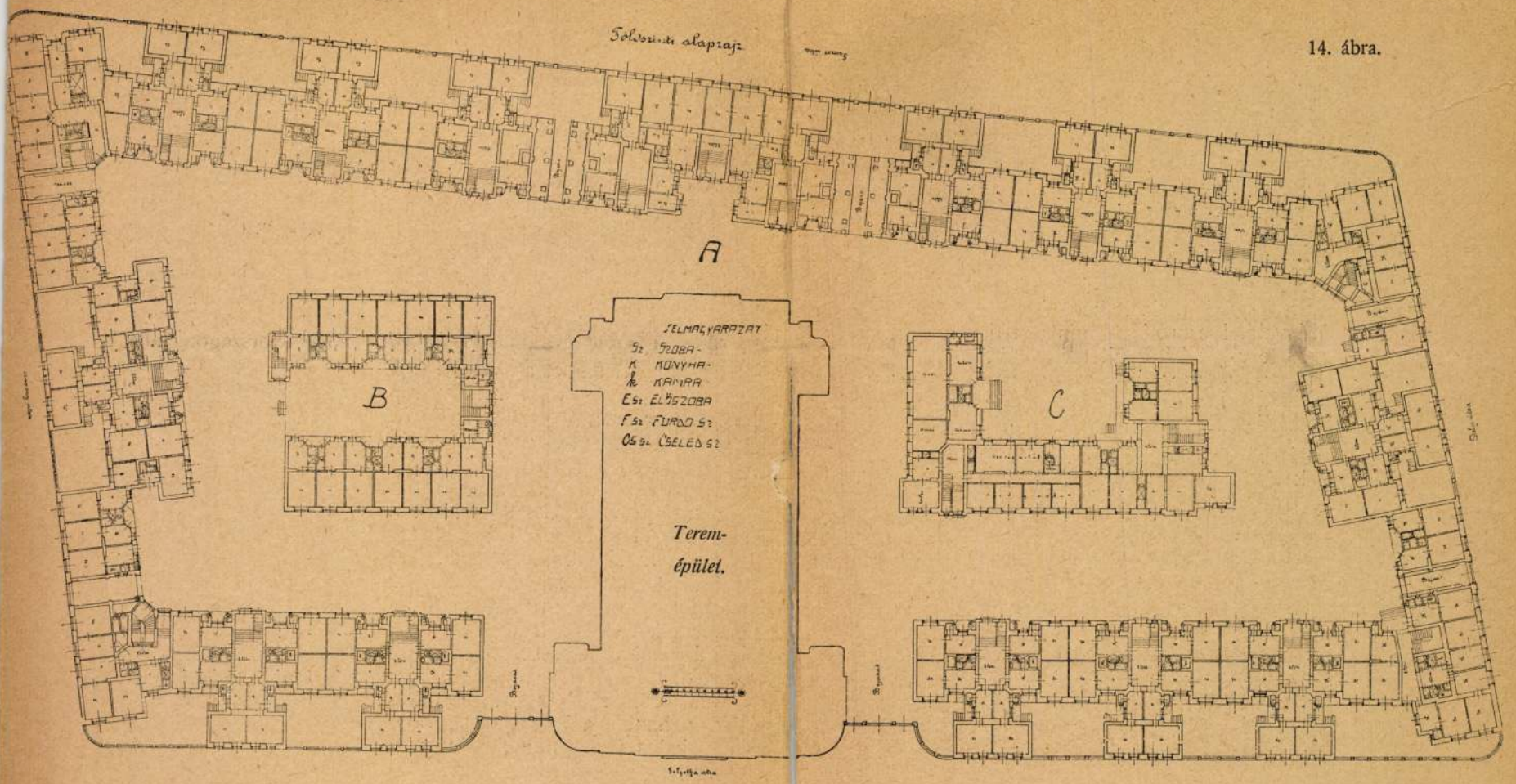

M. kir. állami gépgyár munkáslakótelepe Budapesten.

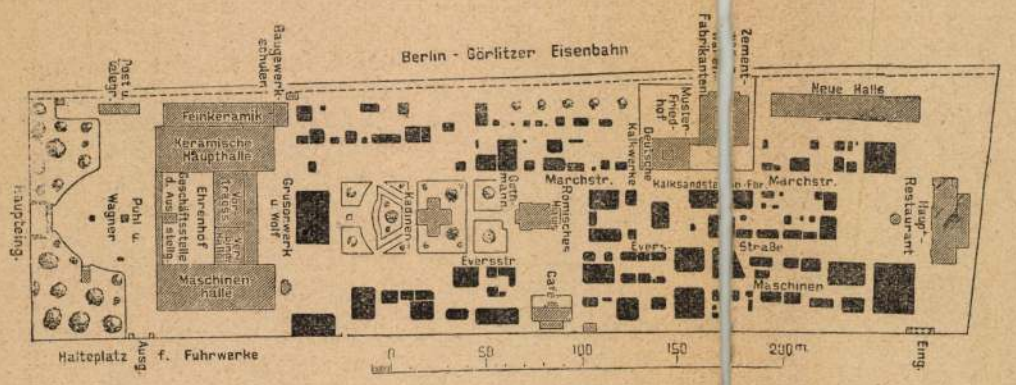

1. ábra. A berlini agyag-, cement- és mészipari kiállítás helyszínrajza.

A berlini agyag-, cement- és mészipari kiállítás.

E nemben a második, június hó 2-án megnyílt kiállítás a görlitzi pályaudvar mellett keletkezőben levő új városrész ölén 100.000 m^2 területen épült.

Az építő anyagipar, a fazekasság, a keramia-, porcellánipar, a tűz-, hang-, meleg- s hidegálló anyagok, a saválló kőanyagok, kátrány-, aszfalt- és bitumen-ipar sokféle terméke föltalálható benne. Bemutatják a nyersanyagok termelésére és földolgozására szolgáló gépek és berendezések változatos sorozatát. Az építőművészetet, építő- és építőanyag-ipart szolgáló iskolák és tudományos intézetek szintén gazdag anyaggal szerepelnek. Történelmi kiállítás egészíti ki a sorozatot.

Mindezeknek elhelyezése nagy feladat volt. A főépület terveit pályázat útján szerezték be. Két hatalmas szárnyépületet hátul csarnokok kötnek össze, közöttük kertészeti díszszel ékesített udvar, amelyet elől a két szárnyépület homlokvonalában nyitott oszlopsor zár be. A főépület előtt nagy díszes tér fogadja a belépőt. A főépület mögött az egyes kiállítók és csoportok tetszésszerinti elrendezésű kiállításai. Ez egész kertváros, amelynek két kiemelkedő épület, a „Kadiner Haus“ és a római ház, Az előbbi a kadini agyag sokféle építészeti fölhasználásáról nyujt képet. A római ház diorámában mutatja be a Trierben állott római császárpalotát, úgy ez, mint a többi eredeti emék, a rómaiak merész tégla- és bétonépítését tárja a szemlélő elé.

Említést érdemel még a keramiai kiállítás, valamint a fínom agyagművesség csoportja (fal-, menyezet- és padozatfödés, kályhaipar, mosdóasztalok, továbbá a fayence, porcellán és kisplasztikai tárgyak).

A hildesheimi építőipariskola rajzkiállításával mutatja be azt a törekvését, hogy a régi mesterek műveinek alapos ismeretén neveli az ifjúságot. A grosslichterfeldei királyi anyagvizsgáló intézet kiállítása is a fölemlítésre méltók közé való. Idesoroljuk a mintaszerű gyárépítkezések tanulságos terv- és képgyüjteményét is.

Építészek művészi segítségével egyes kiállítók gyönyörű keretben mutatják be ipari termékeik használhatóságát. Igy a mészművek kerti háza Behrens tanár tervei szerint a mészköveknek, mésznek, mészvakolatoknak változatos gyakorlati alkalmazását festői módon ismerteti. Ugyanígy

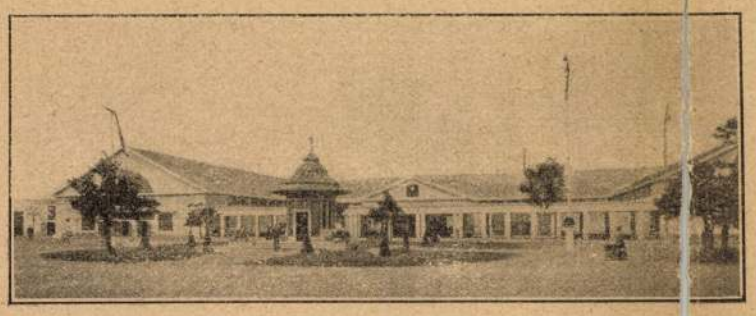

2. ábra. A berlini kiállítás két szárnyépülete.

művészi keret a mintatemető, a mesterséges és természetes építőanyagok bemutatására. Hasonló célt szolgálnak a cémentárúgyárosok és mészhomokkőgyárosok csoportja. Itt található egy nagy figurális friz, amelyet mesterséges mészhomokkőből faragtak ki. Érdekes a rüdersdorfi mészkőkavics fölhasználásával készült, műkőből faragott könyöklő is.

A csiszolható és fényesíthető műkövek szép eredménynyel versenyeznek a természetessel. A vasbéton alkalmazhatóságának tekintélyes sorozata innét sem hiányzik. A Möhring tervezte aranymozaik-pavillon sikerült szemléltető épület, amely a kedvelt mozaik-dísz többféle izléses alkalmazásával gyönyörködteti a modern anyagok és formák hiveit. *O. K.*

A hamburgi vasúti híd javítása.

A Hamburg városát átszelő közép- és déli csatorna fölött átvezető két-két 15·46 *m* nyílású vasúti híd téglaépítményein, habár csak nyolc évvel ezelőtt készültek azok, az elmúlt év telén veszedelmes repedések jelentkeztek, ugy hogy az igazgatóság kénytelen volt azok javítását sürgősen elrendelni. Repedések már több év óta észlel-

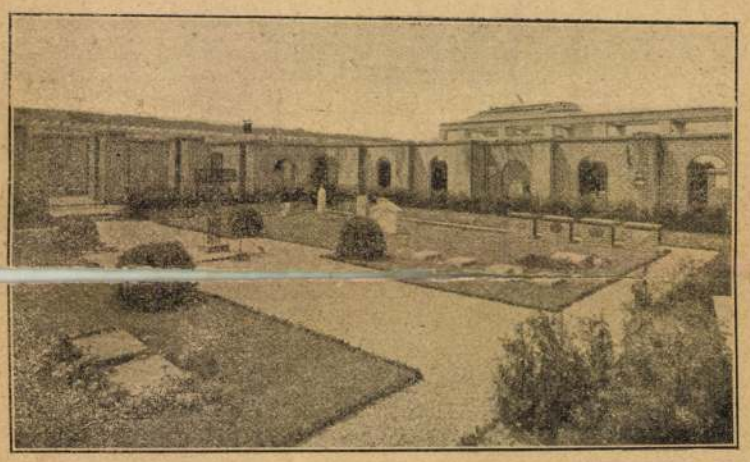

3. ábra. Az agyagipari kiállítás dísztere.

hetők voltak és pedig részint a hídtengelyekkel párhuzamosan haladó hosszrepedések alakjában, részint pedig az ívboltozatok harántvonalában. A repedések és rések keletkezésének okát a cölöpökre fektetett alapfal süllyedésének kellett tulajdonítani. A fokozatos süllyedést aztán siettette az 1908—1909. évi aránylag kemény tél, amidőn a hídfalazat repedéseibe ékelődő jégképződmények csak fokozták a veszedelmes arányokat öltő rombolás munkáját. Legkivált a boltívek és a hídoszlopok falazata szorult rá a leggyökeresebb javításokra. A munkálatok megkezdése előtt, a hídfalazat egyes részeinek megfúrása segítségével igyekeztek meggyőződést szerezni afelől, hogy milyen állapotban van maga a belső falazat. A fúrás megállapította azt, hogy a belső falazat is többé-kevésbbé üreges.

Ezekután hozzáláttak a középső csatornán átvezető híd egyik nyílása boltívezetének javításához. Mindenekelőtt az ívezet hosszában és körülbelül 6 méter szélességben egymástól egy méterre felülről lyukakat fúrtak. Hasonló fúrásokat eszközöltek a falazat mentén ott, ahol haránt-irányban is jelentkeztek a veszedelmes falrepedések.

Az így fúrt lyukakba sűrített levegővel híg cément-habarcsot sajtoltak. A falazatot nem fúrták át egész vastagában, hanem a 78 *cm* vastag botozatban csupán 65 *cm* mély lyukakat fúrtak, így elérték azt, hogy a cément bepréselése által előidézett nyomás ereje a hídfalazat munkába vett minden egyes részében egyenletesen érvényesülhetett.

A városépitési kiállitás Berlinben.

(Folytatás.)

A kiállítás legérdekesebb részét *Páris* városának ujabb szabályozásáról készült 29 terv alkotja, melyeket *Henard Eugéne párisi épitész* készített. A tervek nemcsak belső tartalmukkal, hanem egyszerű, de fölötte csinos rajzukkal is kellemes feltünést keltettek.

A közúti forgalom zavartalan lebonyolítására célzó tervek a legérdekesebbek. Köztudomású, hogy *Párisban* a boulevardokon a közlekedés már életveszélyes arányokat öltött. A legnagyobb forgalom természetesen a gócpontokon tálálkozik össze.

Hogy tehát e helyeken az átmenő gyalogközlekedést a kocsiforgalomtól teljesen elkülönítsék, ennek megoldását a tervező a Párisban divatos és többszörösen előforduló *körtereken* a következő módon tervezi: a körtér *járdáiról lépcsők* vezetnek le a körteret minden irányban átszelő alagutakba, melyek viszont a körtér közepén egy 30 *m* átmérős mélyített, de szabad másik körtérbe torkolnának, ahol dohánytőzsdék, automaták és árnyékszékek stb. állíttatnak tét a császáréval egy sorban örökítik meg, sőt a polgári kiváltságok emlékműve még magasabb oszlopra kerül! Ezt gondolja magában a tisztelt olvasó. Ez esetben azonban e magassági különbözetet az oszlopoknak az operatéri nézőponttól való egyenlőtlen távolsági fekvése tette szükségessé. Ugyanis az említett ponttól *Nagy-Napoleon* szobra 390, *Hugo* oszlopa 560 és *Pasteur* emléke 465 méternyi távolságban állana. Hogy tehát e három oszlopemlékmű a szóban forgó pontból együttesen nézve a harmonikus hatás elérése szempontjából egyenlő magasságúnak tűnjék fel, azokat különböző magasságban kellene felállítani.

Jó gondolat továbbá a *Palais-Royal* áttörésének terve is. Fölötte érdekes és új a *Szajnán* átvivő és egymást derékszögletben keresztező két híd-terve is, melyeket a mai a *Louvre* és az *Institut* tengelyvonalában levő híd helyett terveznek abból a célból, hogy az e helyen a *Szajnán* át irányuló forgalom a *Rue du Gouvre*-ből törések nélkül haladhasson át a folyó másik partján levő *Rue de Rennesbe*. A két egymást keresztező íves híd szélessége 22·0 *m* volna és a hat méter széles közös

A m. kir. állami gépgyár munkáslakótelepe Budapesten.

A kerti városok kiállításában, mint mindig, *Drezda* járt elől; *Essen* városa, illetőleg a világhírű *Krupp-gyár* is mindinkább iparkodik azon, hogy az új városrészek nyaralószerűen épüljenek. *Berlinben* is az utóbbi időben a kertvárosrészek rohamosan szaporodnak és fejlődnek.

A kisebb német városok is mind a beépítésnek ezt az egészséges módját követik. Az angol kerti városok tervei is fölötte érdekesek voltak.

Hogy a németek a virágot és ennek folytán a kertészetet is oly nagymértékben szeretik, ezt csakis a német nőknek köszönhetni. A német asszony már a szép kultusban neveli fel gyermekét. A nem vagyonos osztály, melynek nyaralóra, kertre nem jut, a város körüli szántókból néhány négyzetölnyi területet bérel, mely elkerítve és egy kis deszkaviskóval ellátva, nemcsak az egész család üdülőhelye, hanem itt tanulja meg a serdülő ifjúság a virágok tenyésztését, gondozását és megbecsülését. Ezer meg ezer ilyen kis kert van minden egyes német város körül. És akinek még egy ilyen kis kertecskére sem jut, az kertet plántál szobájának ablaka elé.

Charlottenburgban még az út közepén fektetett két sínpár közti területeket is begyöpösítik és bokrokkal szegélyezik!

3. ábra. A gépgyári munkástelep nagy éttermének lépcsőháza és földszinti előcsarnoka.

Oly szép, oly megható ez a virágkultus, hogy sajnálkozva kérdezzük, miért nincs ez nálunk is így?!

Az európai városok bemutatott terveit ilyképpen rövidesen ismertetvén, az *amerikaiakra* térhetünk át.

Ezek közül érdekes *Nagy-Boston* városának úgynevezett *„zöld öve“*, mely a 40 községből álló érdekeltséget erdőkkel

1. ábra. A Delej- és a Szimor-utcára néző homlokzat. Tervezte *dr. Lipták Pál.*

nának föl. A mélyített kisebb körtér közepéről egy hatalmas magasságú kandalaber szórja minden irányban fénysugarait. A nagy körtér ilyképp keletkezett gyűrűjén pedig kizárólag a kocsiforgalom bonyolíttatnék le, a gyalogközlekedés pedig csakis a mondott alagutakon át történnék.

Érdekes az a tervezet is, mely a mai téglányalakú nagyopera-térnek a közlekedés szempontjából kívánatos széles ellypsis alakúra való alakítása dolgában készült.

Imposans továbbá annak a három oszlopnak tervezete is, mely a nagyopera-térből sugárszerűen kiinduló három nagy avenue tengelyeiben helyeztetnék el.

A három oszlopos emlékműből a *Rue de la Paix* tengelyében, a *Vendôme-téren* már áll *Traján római császár* oszlopának mása, melyet a Nagy-Napoleon szobra díszít; a második oszlop az avenue de l'Opera és a tervezett avenue du *Palais-Royal* tengelyeinek metszőpontjában, — a harmadik végül a Rue du 4. septembre és a kiszélesbitendő avenue de Richelieu tengelyeinek metszőpontjában állíttatnék fel. Az előbbire *Hugo Victor*, az utóbbira pedig *Pasteur* szobrát helyeznék el. Magasságuk 62, illetőleg 52 *m* volna; a Nagy-Napoleon emléke, az úgynevezett Vendôme-oszlop csak 44 *m* magas.

Boldog ország, ahol a polgárok genialitásának emlékezetpillérjük, a víz folyása irányában és közepében a *Louvre* és az *Institut* paloták tengelyvonalába esnék.

A modern városok szabályozására nézve, *Henardnak* az a véleménye, hogy a parkok területei a beépített telkek egynyolcad részét kell hogy alkossák.

Sok érdekes adatot lehetne még *Páris* szabályozásáról felsorolni, de nem akarom a paritás elvét megingatni.

A felsorolt néhány adatból is kitűnik, hogy a városszabályozás terén a francia *genie* és *esprit* párosulva az elvitázhatatlan *chickel*, még sokáig dominálni fog.

Brünn városa is 1901-ben új szabályozó tervet készíttetett és a négy pályanyertes tervet mutatta be.

Chemnitz szász város nagy relief-tervvel szerepelt, mely 1:2000 mértékben készült. Érdekes, hogy a magassági görbéket fehér kartonlapokból vágták ki és természet szerint helyezték egymásra. Ily módon az összes magassági görbék nagyon is áttekinthetők és eredeti képet adnak. Az ilyképp összerakott kartonokra aztán a város mai térképét a *Stübben* által tervezett szabályozással együtt rajzolták reá.

München, Mannheim, Kopenhága, Stockholm, Helsingfors stb. városok mind szép és nagyszámú tervekkel voltak képviselve.

2. ábra. A gépgyári munkástelep *B* épülete.

parkokkal, telekkel, folyókkal és tavakkal övezi, és melynek egyes kiágazásai egészen a város területéig érnek. Ennek az övnek a létesítése 150 milliom márkába került.

Nagy-Boston területe 1500 négyzetkilométer, lakosságának száma pedig 1.700.000.

A philadelphiai „Pennsylvania Raibroad Co." hatalmas nagy modellben mutatja be a *New-York* és *Long-Island* közti alagút hosszmetszetét. Az 1:100 mértékben készült domborművön látható volt a *Manhattam-Island*, a *Hudson* és a *Keleti folyam*, valamint *New-Jersey* és *Brooklyn* városok alatt elvonuló kilenc *km* hosszú *vasúti alagút*, úgyszintén *New-York* városa a 46-ig útig. Az e helyen feltüntetett alagút-résznek *összköltsége* 480 milliom márkára rugott.

P. Vittig könyve: *„A világvárosok és a villanyos gyorsközlekedés"* is fölötte érdekes nagy terven mutatja be az említett földalatti vasút *végállomását*, amely két huszonhatemeletes ház és a köztük levő utca alatt öt sínpárral épült, még pedig olyképpen, hogy a nevezett két ház pincéi és az említett utca alatt vannak a vasút pénztárai és várótermei, ezek alatt pedig a tulajdonképpeni végállomás, illetőleg végpályaudvar.

Igazi amerikaias a *newyorki 6-ik avenue* és a *33-ik út* keresztezésében levő öt egymás fölött elhelyezett vasúti keresztező, melyekből kettő a járda fölött, három pedig a föld alatt van.

Ily arányok láttára, a vén Európa legnagyobb alkotásai is összezsugorodnak és az emberi lángészen felül a vak-

merőséget is kénytelenek vagyunk megbámulni, melylyel ezek a gigási művek a modern technika eszközeivel létesültek.

A szabad alkotmányú és gondolkozású Amerika, az ósdi hagyományaitól és a már megszokott copfjától eltérni nem akaró, de nem is bíró Európát, valóban messze túlszárnyalta.

A kiállításban a *temetők* kérdése is egész alosztályt alkotott.

Már előbb említettem, hogy a németek a virágot és ezzel kapcsolatosan a kerteket mennyire kedvelik. Az újabb köztemetőket tehát nemcsak temetkező helyekül tekintik, hanem megragadják a kínálkozó alkalmat és azokat valóságos parkokká, kertekké alakítják. Nem csoda tehát, ha az újabbi temetőknek művészi kiképzésére és berendezésére nagy súly fektetnek és a legalkalmasabb terveket nyilvános pályázat útján szerzik be.

A kertek és parkok művészi berendezésére *Németországban* már egész iparág fejlődött ki a kerti építész *(Gartenarchitekt)* művészi tervezésével és vezetésével. Hogy e nagy kedvtelés és versengés folytán e téren oly bámulatos szép eredmények érettek el, azon nem csodálkozhatunk.

Szépek München négy új temetőjének bemutatott tervei. A központi temető berendezését a város már elvetette, mert az a várakozást nem elégíti ki. Három temető architektonikus kiképzést nyert, egy pedig, mely fenyőerdőben létesült, tájkerti jelleget kapott.

Mannheim város központi temetőjének terve is fölötte érdekes, épp úgy *Berlin* délnyugati temetőjének pályatervei is nagyon sikerültek.

Hannover város arra mutatott be tervet, miképpen lehet egy régi temetőt nagyobb terület hozzákapcsolásával parkszerűen kiképezni.

A világ legszebb parktemetője bizonyára a 190 *ha* területű központi temető, melyet *Hamburg* a közeli *Ohlsdörfban* létesített. A temetőt domborműben mutatták be és pedig a már említett kartonrendszerben. A temetőben dombokat, hegyeket, völgyeket, sziklákat, barlangokat, patakokat, nagy és kis tavakat, szigeteket és félszigeteket létesítettek. A vizek át vannak hidalva és az egész temető egy varázskertté, parkká alakult, melyben a fa, bokor és virág, valamint a tájképek festői változatossága dominál, a síremlékek pedig csakis díszítésül szolgálnak. A temetőről *Fr. Schwineg* 14 vizfestményt készített, melyek oly remekek és mint festmények oly magas fokon állanak, hogy azok minden nemzetközi képkiállítás díszére válhatnának.

A temetkezés modern módjáról, az *elhamvasztásról* sem feledkeztek meg a németek.

Architektonikusan kiképezett és tagolt halottégető épületek és az urnacsarnokok egész sorozata volt látható.

A kiállítás keretén belül a *statisztikának* is fölötte nagy hely és szerep jutott. Hiszen a németek híresek arról, hogy még a *legaprólékos dolgokról is pontos statisztikát vezetnek.* Ennek folytán nem csoda, ha a mostani kiállításon a statisztikai adatok nagy tömegét láttuk, nemcsak a már megszokott grafikai módon, hanem ügyes plasztikus újításokban is.

Budapest statisztikai hivatalának vezetője is egy grafikont mutatott be, és pedig az *európai nagyvárosok lakásviszonyairól*, sajnos, hogy Budapest e téren is majdnem utolsó helyre került.

Érdekesek és tanulságosak a jövedelem és ezzel szemben a lakásbérekről készült kimutatások, melyek végeredményükben azt bizonyítják, hogy minél kisebb a jövedelem, annál nagyobb a házbér.

A házbérhányad a kisjövedelemre az utóbbi időkben nagyobbodott, a nagyokra nézve pedig csökkent.

Érdekes a *halálozás-százalékok* kimutatása is, főleg az egyes emeletsorokra vonatkozólag. E szerint ez a pincelakásokra, a IV. és V. emeleti lakásokra 1875-ben 36·5%, 1885-ben pedig 21·4% volt. A földszinten és a III. emeleten a jelölt években 30%, illetőleg 19·7%, az I. és II. emeletre pedig csakis 28·9 illetőleg 18·6 százalék volt. E kimutatásból, örvendezve láthatjuk, hogy a halálozás 1875-hez viszonyítva, 1885-ben tetemesen csökkent.

4. ábra. A gépgyári munkástelep víztornya és a teremépület déli része.

Véleményem szerint azonban az e kimutatás alapján vont következtetés sántikál, és vitatni merném, hogy a pincelakásokon kívül a halálozásra az egyes emeletsorokban való lakás bárminemű befolyást gyakorolhatna. Ha a kimutatás szerint a földszinti és III. emeleti lakásokban a halálozás nagyobb is volt, mint az I. és II. emeleti lakásokban, ez csakis onnan eredhet, hogy az említett lakásokban kevésbbé jómódú emberek laknak, kik egészségükre nem áldozhatnak annyit, mint az I. és II. emelet lakói.

Miután már a halálozás kérdésénél vagyunk, megemlítem azoknak a statisztikai adatoknak végeredményét is,

mely szerint a kerti városokban a halálozás $^1/_4$—$^1/_3$-dal kisebb, mint a nagy német és angol gyárvárosokban.

Hogy mily fontos szerepet játszik a lakás-reform a lakosság egészségére, misem bizonyítja jobban, mint a következő tény.

Liverpool városa 1907-ig 18,400.000 márka költséggel 8000 egészségtelen házat sajátított ki, és rombolt le és helyükbe 2046 új lakást építtetett. A halálozás ennek folytán a javított területen 60%-ról 25%-ra csökkent. Figyelembe veendő azonban az említett esetben az a körülmény, hogy a lebontott házakat csakis a város legszegényebb osztálya lakta.

Fölötte érdekesek azok a kimutatások, melyek *Bécs*, *Berlin*, *Páris* és *London* egyes negyedeinek lakósűrűségét ábrázolták; épp úgy azok a grafikonok is, melyek a tej, a kőszén fogyasztására, valamint a teherárúk forgalmára vonatkoztak.

A *közlekedés* statisztikája szintén igen terjedelmes volt; ebből megtudhattuk, hogy 1908. évi május hó 1-én egy változékony idejű pénteki napon a berlini *Potsdammerplatz*-on a közlekedés reggel 6 órától este 10 óráig, tehát 16 órán át, mily arányokat öltött. A mondott napon ugyanis a *Potsdammerstrasse* felé, tehát a városból kifelé, 36.900 gyalogos és 8400 kocsi ment át, a városba befelé a *Leipzigerstrasse* felé pedig 32.100 gyalogos és 6850 kocsi; a *Königsgrätzerstrassén* pedig befelé 56.500 gyalogos és 6600 kocsi, kifelé majdnem ugyanannyi.

Berlin villamos vasútainak hosszúsága 270 kilométer, napi 850.000 menettel; *Londoné* 229 kilométer, napi 3,050.000 menettel. *Berlinben* a vonatok átlag minden 2 percben, *Londonban* pedig $1^1/_2$ percenkint indulnak.

Jövedelmezés szerint a berlini villamos vasutak 4·3%-ot kamatoznak, a londoniak azonban csakis 1·3—3·2%-ot. Ezt a budapesti közúti vasutak vezetőinek a becses figyelmébe ajánljuk.

Tanulságos az a kimutatás is, mely szerint az egyes fővárosok lakosságára fejenkint — a mult évben — hány *menet* esett:

A város neve	Területe □-*km*	Lakossága milliom	Menetek összege milliom	Esik fejenkint menet
Nagy-London	17879	7·32	2351	322
„ *New-York*	838	4·55	1805	396
„ *Páris*	470	4·04	1157	288
„ *Berlin*	310	3·26	1000	307
Chicago	490	2·24	900	402
Philadelphia	330	1·52	680	448
Nagy-Boston	110	1·35	700	518

Tehát *Bostonban* használják a legnagyobb mértékben a villamos vasútat.

Ezzel a kiállítás anyagának vázlatos ismertetését befejeztem volna; áttérek a *tanulságokra*. *Bartolotti Ede.*

(Vége köv.)

Műegyetemek statisztikája.

A szomszéd Németbirodalom műegyetemei nemrégiben közzétették az 1909—1910. tanév hallgatóságának létszámára vonatkozó adataikat; időszerű tehát, ha most, az új tanév küszöbén ezeket az adatokat összehasonlítjuk a budapesti királyi József-műegyetem rendelkezésre álló idevágó adataival. A számadatokból első pillanatra is megállapítható az, hogy hallgatóinak nagy számával műegyetemünk a hannoveri, a danzigi és az aacheni műegyetemek előtt áll, viszont a berlini műegyetem látogatóinak száma 25%-kal nagyobb, mint a budapesti. Ami pedig az egyes műegyetemek külföldi hallgatóinak számát illeti, a négy német műegyetem 10—20%-a külföldi, nálunk pedig a műegyetem hallgatói sorában elvétve akad csak néhány külföldről hozzánk kerülő hallgató. E tekintetben egyébként a danzigi műegyetem sem dicsekedhetik nagyobb számú külföldi látogatóval; ám tekintetbe kell vennünk azt, hogy a nevezett műegyetemnek a folyó tanév második felében egészben véve 644 hallgatója volt összesen, a József-műegyetemet pedig ugyanezen időben 1531 hallgató látogatta.

A kir. József-műegyetem hallgatóságának létszámadatai az 1909—1910. tanév folyamán ezek voltak:

	I. félévben	II. félévben
A mérnöki szakosztály hallgatóinak száma	687	627
A gép.-mérnöki „ „ „	645	599
Az építészi „ „ „	129	113
A vegyészmérn. „ „ „	188	177
Az egyetemes osztály „ „	3	3
A rendkivüli hallgatók „	28	12
Összesen	1680	1531

Az I. félév adatainak a II. félévbeliekkel való összehasonlításából látjuk, hogy a hallgatók száma, az egyetemes osztály leszámításával, valamennyi szakosztályban csökkent és pedig: a mérnöki szakosztályban 60, a gépészmérnöki szakosztályban 46, az építészi szakosztályban 16, a vegyészmérnöki szakosztályban 11, a rendkívüliek 16. Összesen tehát 149 hallgatóval.

A berlini porosz királyi műegyetem hallgatóságának létszámadatai az 1909—1910. tanév folyamán ezek:

A mérnöki szakosztályon 366, a gépészmérnöki szakosztályon 636, az építészi szakosztályon 590, a vegyészmérnöki szakosztályon 223, a tengerhajózási és hajógépészmérnöki szakosztályon 185, az egyetemes osztályon 3. Összesen 2003 hallgató.

Ha a berlini műegyetem adatait összehasonlítjuk a József-műegyetem folyó II. félévének adataival, a következő különbözeteket látjuk: a mérnöki szakosztályt nálunk 306-tal több hallgató látogatta, viszont Berlinben: a gépészmérnöki szakosztályt 37, az építészi szakosztályt 477, a vegyészmérnöki szakosztályt 46, az összes szakosztályokat a mérnöki kivételével összesen 472 hallgatóval több látogatta, mint a mi műegyetemünkét.

A hallgatók közül a külföldiek száma 361 volt és pedig a következő számarányban: Magyarország és Ausztriából 109, Romániából 59, Oroszországból 53, Ázsiából 19, Amerikából 17, Bulgáriából 14, Luxemburgból 14, Norvégiából 13, Szerbiából 10, Nagybritánniából 9, Görögországból 7, Portugáliából 7, Törögországból 6, Svédországból 6, Sshweitzból 4, Olaszországból 4, Hollandiából 4, Spanyolországból 3, Dániából 2, Franciaországból 1. Összesen 361 hallgató.

Látogatottsága tekintetében a német műegyetemek közt a berlini után a hannoveri műegyetem következik, ahol a hallgatóság létszáma az 1909—1910. tanévben a következő adatokat mutatja: a mérnöki szakosztályon 165, a gépészmérnöki szakosztályon 226, az építészi szakosztályon 343, a vegyészmérnöki szakosztályon 120.*) az egyetemes szakosztályon 22, rendkívüli hallgatók száma 333. Összesen 1219 hallgató volt.

A hanoveri műegyetem hallgatói közül külföldi volt: Magyarország és Ausztriából 9, Oroszországból 8, Amerikából 7, Norvégiából 5, Németalföldről 3, Ázsiából 3, Luxemburgból 2, Portugáliából 2, Bulgáriából 2, Svédországból 2, Olaszországból 1, Szerbországból 1, Romániából 1. Összesen 146 hallgató.

Látogatottság tekintetében a német műegyetemek közt harmadik helyen az aacheni műegyetem áll, ahol a hallgatóság száma az 1909—1910. év II. felében 808-ra növekedett; ezzel szemben az 1909—1910. év I. felének idevágó részletes adatai ezek voltak: a mérnöki szakosztályon 62, a gépészmérnöki szakosztályon 55, az építészi szakosztályon 125, a vegyészmérnöki szakosztályon 161,**) az egyetemes szakosztályon 28. Összesen 535 hallgató volt.

Az aacheni műegyetem hallgatói közül külföldi volt: Luxemburgból 31, Hollandiából 18, Oroszországból 5, Belgiumból 3, Magyarország és Ausztriából 3, Schweitzból 3, Norvégiából 2, Franciaországból 2, Görögországból 1, Nagybritánniából 1, Olaszországból 1, Szerbiából 1,

*) Egyben elektrotechnikai osztálylyal kapcsolatos.

**) Egyben bányászati, kohászati és elektrochémiai osztálylyal kapcsolatos.

Kis- és közúti vasút az országúton.*)

a) **Kis- és közúti vasutak létesítése.** Magyarországon ez ideig a kis-vasutakat a nagy városokon kívül — kevés kivétellel — nem a közúton magán, hanem külön pályatesten építették. Ennek főoka abban rejlik, hogy ámbár már történtek ily irányban lépések, ma még nincsen olyan törvényünk, mely módot nyújtana arra, hogy valamely közút — kivéve, ha az kisajátíttatik — tulajdonosának akarata ellenére vasúti célokra igénybe vehető legyen. Ezért és mivel a közutak tulajdonosai, természetesen idegenkednek attól, hogy a közúton idegen fél vasútat építsen, nálunk átalában csak a nagyvárosok kültelki útjain — melyek előbb-utóbb zárt házsorok közé kerülnek és kültelki jellegüket elvesztik — találunk magába az úttestbe fektetett közúti vasúti vágányokat. De még ily kültelki utakon is, ha az út elég széles, igen gyakran magán az úton külön pályatestet teremtenek a vasútnak. Az ilyen külön pályatestet nem burkolják, csupán a talpak felső éléig kavicsolják, csak az útátjáróknál és kapubejáróknál alkalmaznak makadám- vagy kőburkolatot és a vasútat a kiburkolt úttesttől kerékvetőkkel, sőt helyenkint korláttal vagy árokkal elválasztják.

Ha ezeket a viszonyokat csupán a közutak szempontjából nézzük, akkor azok kielégítőknek, sőt kedvezőknek látszanak annál is inkább, mivel újabb időben még a nagyvárosok belsejében is igyekeznek a közúti vasútat külön — burkolatlan vagy begyepesített — pályatesten elhelyezni. De nyilvánvaló, hogy ez a kötöttség igen sok olyan kisvasút építését, mely fontos közlekedési érdeket volna hivatva kielégíteni, részben helyi viszonyok, részben pedig pénzügyi nehézségek miatt lehetetlenné teszi.

*) A brüsseli II. útügyi kongresszuson tárgyalt kérdések egyikére az állandó bizottság felhívására Magyarország részéről tett jelentés.

A külön pályatesten fekvő kisvasút szerkezeti részletei bennünket ezúttal nem érdekelnek. De ki kell bővebben térnem arra, hogy mily rendszerűek nálunk azok a vágányok, melyek az említettem kültelki utakon *burkolatban* feküsznek; mert ámbár szorosan véve ezek a vágányok nincsenek „a nagyvárosokon kívül", de szerkezetileg ugyanolyan elbírálás alá esnek és ezért csupán az igazán *városi*, tehát főként luxus-burkolatban, mint keramit-, aszfalt- és fában fekvő vágányokat kapcsolom ki a tárgyalásból.

Ha vágány fekszik bármely burkolatban, *a burkolatot csak akkor lehet jól fenntartani, ha a vágány is jó karban* van. A megfelelő fenntartás lehetőségének biztosítására pedig a burkolatban fekvő vágány céljára egészen más szerkezetű felépítményt kell választanunk, mint amilyen a külön pályatesten fekvő vasutakon szokásos. Ezért azt hiszem célszerű, ha a közutak ügyével foglalkozva, a közúti vasutak felépítményét is kellő figyelemben részesítjük.

A m. kir. állami gépgyár munkáslakótelepe Budapesten.

5. ábra. A simorutcai rész udvari homlokzata a teremépület víztornyával.

A közúti vasúti felépítményt maguk a közutak szempontjából a következő négy jellemző tulajdonsággal kell felruháznunk: α) olyan nyomkoszorúvályút kell létesítenünk, mely a közúti járóművek forgalmát minél kevésbbé gátolja; β) olyan rendszert kell választanunk, melyben nemcsak makadamburkolatot, hanem kockakövet is alkalmazhatunk; γ) szilárd alapozásról kell gondoskodnunk, hogy süppedések elő ne forduljanak; δ) a sínvégeket különleges és a külön pályatesten fekvő vasutakénál sokkal tökéletesebb hevederszerkezetekkel kell ellátnunk.

Nézzük hazai közúti vasutainkat ebből a négy szempontból.

α) *A nyomkoszorúvályú.* Hazánkban a mondott célra többnyire zárt nyomkarimavályúval ellátott felépítményrendszereket alkalmaznak. Az amerikai rendszerű sín, melynek orra oldalt úgy van kiképezve, hogy a nyomkoszorú részére vályú helyett csupán lépcső képződik és ennek megfelelően a burkolat is mélyebben fekszik a síneken belül, mint azokon kívül, nálunk nem használatos.

Látunk azonban helyenkint, kis forgalmú utakon egyszerű Vignol-felépítményt, melyet makadammal úgy burkolnak, hogy a nyomkarimavályú anélkül, hogy belül bármivel is külön el volna határolva, tulajdonképpen csak a burkolat egy hosszirányú rovátékából áll. Ezt úgy állítják elő, hogy a makadamburkolatot minden tekintet nélkül a vágányra teljesen elkészítik és azután utólag a sínek mellett kicsákányozzák a vályút vagy rovátkát. Ez a rendszer azonban csak olyan utakon alkalmas, ahol a közúti kocsiforgalom csekély, tehát csak kivételesen és szükség esetén jut közúti járómű a vágányra. De még ilyen utakon is, a nagyobb forgalmú útátjárókat vezető sínekkel és kockakőburkolattal látják el. A vezetősínes Vignol-rendszer azonban csak ilyen kivételes esetekben és egészen rövid szakaszokon lehet megokolt, mint különben a következő pontban meglátjuk.

A nyomkoszorúvályú szokásos mérete nálunk 35—45 *mm*, ámbár bizony akad ennél keskenyebb keréktalpú járómű is. Újabban látunk olyan Phönix-rendszerű vályússíneket, melyek a kanyarulatokra való tekintettel az egyenesekben is 60 *mm* széles vályúval vannak előállítva. Dacára ezeknek, a fenntebb említett átalános viszonyok folytán ritkán fordul elő a vályúk miatt keréktörés.

β) *A bekövezhetőség.* A burkolatba kerülő kisvasút felépítményét a legkézenfekvőbb módon úgy lehet előállítani és hazánkban is látunk elvétve ilyen elrendezést, hogy a Vignol-hordsín mellé a vágány egész hosszában mindkét oldalt vezető sínt alkalmazunk és ezáltal a nyomkoszorú-vályút is szabadon tartva támasztékot teremtünk az útburkolatnak. Ez az elrendezés azonban, nem tekintve azt, hogy az ilyen nyomkoszorúvályú alul nem zárt, ami a közúti járóművek szempontjából célszerűtlen, bizonyos nehézséggel is jár. Nevezetesen a kisvasutakon használatos sínszelvények alacsonyabbak, mint a szokásos és célszerű méretű burkolati kövek. Igy nálunk a kisvasutakon leggyakrabban használt és elég nagy hordképességű Vignol-sín csak 107·5 *mm*, a kockakő pedig 180, a ³/₄ kő pedig 130—140 *mm* magas. A keresztalpak, akár talpfák, akár vastalpak fölött tehát nem lehet ily kövekkel burkolni, csupán a talpak fölött pedig alacsonyabb, például csak 100 *mm* magas köveket alkalmazni nem volna célszerű, mivel az ilyen megoldás a burkolat egyöntetűségének rovására esnék. Ezért: vagy ilyen alacsony kövekből kell képezni az egész burkolatot, illetőleg célszerűen kis-kőburkolatot kell fektetni, megjegyezvén, hogy ez esetben a keresztalpak között megfelelő béton alapról kell gondoskodni; vagy pedig a talpakra sínszékeket helyeznek és azokra erősítik az egymással összecsavarolt hordsínt és vezetősínt, miáltal a talpakat lemélyesztik. Mindkét elrendezés azonban, különösen pedig az utóbb említett se nem célszerű, se nem gazdaságos. A keresztaljakon nyugvó felépítmény ugyanis burkolatba egyátalában nem való, mert a keresztalpak vége fölött, azok elkerülhetetlen rezgései folytán, a burkolat minduntalan meglazul, továbbá a felépítmény túlságos sok alkotórészét egymással összetartó srófok meglazulásnak vannak kitéve. Mivel pedig a burkolatban fekvő fa nem ellenőrizhető és idő előtti rothadásnak indul, ezért a gyakori csere eszközölhetése végett az útburkolatot gyakran fel kell bontani, vagyis talpfát burkolatban egyátalában nem volna szabad alkalmazni. Ámbár Amerikában a magas, tulajdonképpen hosszrendszerű közúti vasúti sínt is többnyire talpfára fektetik és csak legújabban használnak vasgerendát keresztalpnak. Ami meg a felépítmény gazdaságos voltát illeti, nyilvánvaló, hogy az ilyen vezetősínes, sínszékes és keresztalpas rendszer létesítése és fenntartása is sokkal többe kerül, mint a hosszrendszerű, külön közúti vasúti célra készített sínekből képezett felépítményé.

Ez a hosszrendszerű sín tehát egyedül alkalmas burkolatban fekvő vágányok céljára és hazánkban is, mint átalában mindenütt, többnyire ezt alkalmazzák és mint említettem a talpas Vignol-felépítménynyel csak elvétve találkozunk. És pedig feltaláljuk Magyarországon is ugyanazokat a különböző egy- és több-részes hosszrendszerű síneket, melyeket más országokban is alkalmaznak. De a tramwayban manapság legdivatosabb Phönix-féle vályús sín nálunk nincsen annyira elterjedve, mint más országokban, különösen Németországban. És ennek csak örülhetünk, mert ámbár első pillanatra igen kedvező megoldásnak látszik ez a szélestalpú, a Vignol-sínből keletkezett sín, melynek a fejébe belehengerezik a nyomkoszorúvályút: ennek a sínnek több igen kellemetlen hátránya van. Nevezetesen: a vályú a kanyarulatokban nem bővíthető, azért azt többnyire az egyenesekben is kelleténél bővebbre szabják, ami a kocsiközlekedésre alkalmatlan. Ha a sín orra a kanyarulatokban elkopik, az egész súlyos sínt el kell dobni. A sínt nem lehet úgy összehevederezni, hogy a hevederkötés hordképessége a sínével egyenlő nagy legyen. Leginkább ezen a sínen szokott előfordulni a sín felső felületének hullámos kopása (Riffelbildung) stb. Ezért ennek e sínnek tökéletesbbítésére számtalan költségesnél-költségesebb szabadalmakat alkalmaznak, mint például a sínvégeket összehegesztik, a kanyarulatok részére a sín-orr legyalulása mellett külön mangánacélból készített, a sínhez srófolt orrsíneket alkalmaznak, stb. ahelyett, hogy az egész rendszerrel szakítanának.

γ) *Az alapozás.* A kereszttalpas Vignol-felépítmény elegendő nagy felületű alappal rendelkezik arra, hogy egyszerű kavics alátömés alkalmazásával, különös berendezések nélkül, a járóművek súlyát az altalaj hordképességének határain belül vigye arra át. Hosszrendszerű sínt azonban, mely a mondottak szerint egyedül alkalmas közúti vasúti célokra, gyártási okokból nem lehet olyan széles talppal ellátni, hogy alatta különös berendezések nélkül, az altalaj csak olyan mértékben legyen megterhelve, hogy süppedések be ne következzenek. Ámbár a városokon kívül a süppedések bekövetkezésének nincsenek oly súlyos következményei, mint a városok belsejében, különösen luxusburkolatban, mert a felépítmény javítása ott nem okoz oly nagy forgalmi zavart és költséget; de másrészt különösen a makadamutakon a vasutas legnagyobb ellensége, az esővíz is nagyban előmozdítja az ilyen hiányok keletkezését. A makadamburkolat ugyanis nem csatlakozik tökéletesen a sínekhez és különben sem eléggé tömör arra, hogy az úttesten összegyülemlő csapadékvizet felszínileg teljesen levezesse, ezért a víz könnyen behatol a sínek talpa alá és ott a kavicságyat, különösen a téli fagy közreműködésével tönkre teszi. Ezért a legkevesebb, amit tennünk kell, az, hogy a hosszrendszerű felépítmény kavicságya alatt erős terméskőalapzatot létesítsünk. De a mondottakból is következtetve, sokkal helyesebben úgy járunk el, ha megfelelő szélességű bétontömböt építünk a sínek alá. És pedig nem szabad a sínt közvetetlenül a bétontömbre helyezni, mivel az elkerülhetetlen apró rezgések miatt és a beszivárgó nedvesség segítségével a síntalp a bétontömbbe berágódik, hanem, ha tökéletesen kívánjuk megoldani a sínek alapozását, a bétontömb és a síntalp között még aszfaltlemezt is kell alkalmaznunk. Ha megfelelő sűrűségű aszfaltot választunk, ez nem lesz túlságosan merev, de azért elég kemény arra, hogy deformatió nélkül képes legyen a terhet hordani és egyúttal a nedvesség beszivárgását is meggátolja.

Mint említettük, hazánkban közúti vasúti vágányok, a városokon kívül, többnyire csak kültelki utakon feküsznek útburkolatban és ezek az utak, a házsorok kiépültéig alárendeltebb jelentőségűek és majdnem mind ideiglenes jellegűek. Ezért, ámbár a városok belsejében és különösen luxusburkolatokban mi is a leírt és ezidőszerint legtökéletesebbnek ismert módon alapozzuk vágányainkat, a kültelki utakon csak elvétve találunk bétontömböt és aszfalt-alátömékelést. Vasbétont azonban ily célra hazánkban még egyátalában nem alkalmaztak.

δ) *A hevederkötés.* A hevederkötés minden vasúti felépítmény legkényesebb pontja. De míg a külön pályatesten, ahol nincsen burkolat, a hevedersrófokat akár minden nap meg lehet húzni, burkolatban ezt csak ritkán tehetjük; mivel a burkolat felbontása nemcsak költséges, hanem a

6. ábra. A fürdő előcsarnoka.

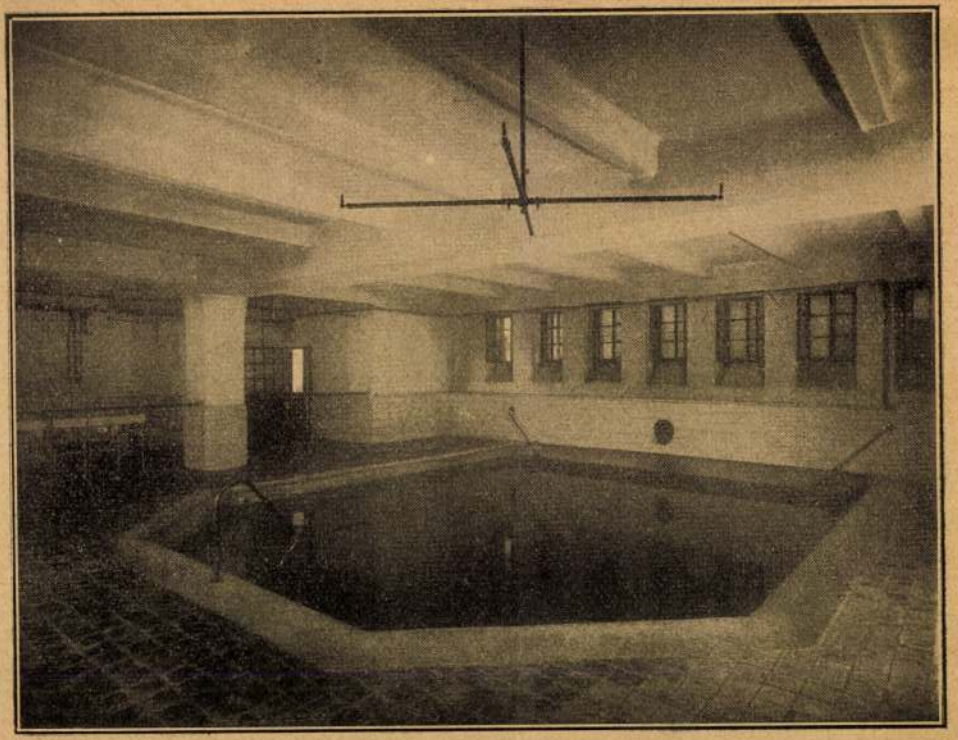

7. ábra. A gőzfürdő nagy medencéje.

8. ábra. Kádfürdő.

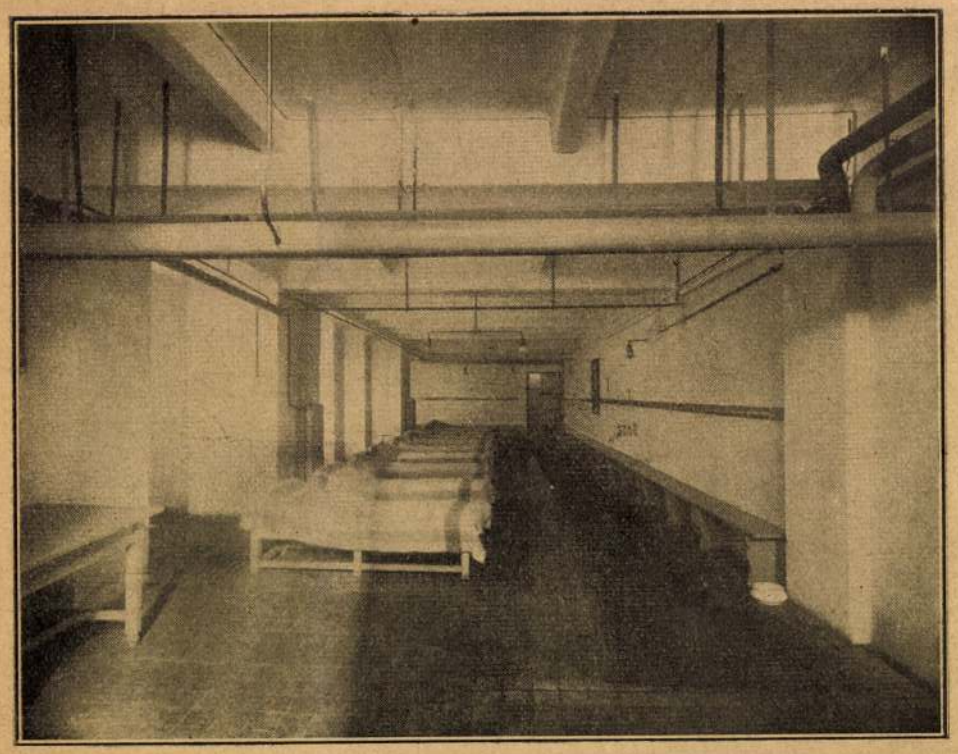

9. ábra. A gőzfürdő pihenő csarnoka.

közúti járóművek forgalmára való tekintettel csak a legszükségesebb mértékben foganatosítandó. Ezért ugyanaz a hevederkötés, amely külön pályatesten teljesen megfelelő, burkolatban nem használható kielégítő eredménynyel. A közúti vasúti vágányban tehát különös gondot kell fordítanunk oly sínrendszer megválasztására, melyben a hevederkötés kérdése a legtökéletesebb módon van megoldva, mert az útburkolatban beálló hiányok mindig a hevederkötésektől indulnak ki.

Mig a legtöbb közúti vasúton állandóan nehézséggel küzdenek a hevederkötések fenntartása, illetőleg a helyes szerkezet megválasztása dolgában, Budapesten és környékén nagy kiterjedésben használatos egy olyan felépítményi rendszer, mely a hevederkötés szempontjából különösen előnyös és amelylyel más országokban csak ritkán találkozunk, még pedig, ha látni is hasonló elrendezéseket, azok mindenütt helytelenül vannak alkalmazva. Ez a rendszer a kétrészes Haarmann-féle fölépítmény, melynek sínszála azonban a más országokban szokásos módtól eltérőleg nálunk nem egy hordsínből és egy gyengébb vezetősínből, hanem *két egymással teljesen egyforma* hordsínből áll és amelyen oly kerékkel közlekedünk, melynek *két futólapja* van, a nyomkoszorú tehát a középen fekszik, ezért a kerék *mind a két hordsínt terheli.* A nyomkoszorú ilyen elrendezése ebben a sínrendszerben főfontosságú körülmény, mivel ez teszi lehetővé a tökéletes hevederkötés alkalmazását és a felépítmény gazdaságos kihasználását. Az összesrófolt és így *egy* ikersínt képező *két* hordsín ütközői ugyanis egymáshoz képest felsinhosszra el vannak tolva, tehát minden ütközőnél a kettős sínszelvénynek csak az egyik fele van megszakítva, a másik fele pedig a hevederkötéssel együtt — épen mivel a keréknek két futófelülete van — a teher hordására hasznosan rendelkezésre áll. Ezzel az elrendezéssel akadálytalanul alkalmazható olyan hevederkötés, melynek hordképessége 10—15 százalékkal nagyobb mint a folyó síné és a dinamikus hatásoknak igen kedvezően ellenáll. (Lásd az ábrát.)

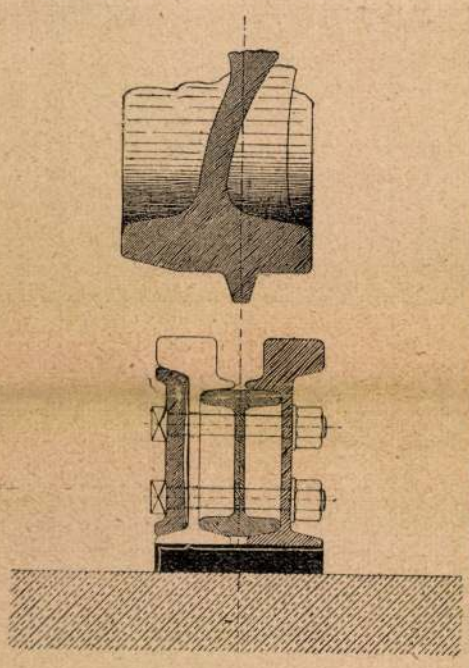

Tudtommal ilyen kettős járólapú kereket az egész világon csak Budapesten használnak és másutt, például a Franciaországban használatos Marsillon-féle ikersínen is, mely pedig hasonló elrendezésű, mint a leírt Haarmann-féle sín, csak egyes járólapú kerékkel közlekednek, miáltal a sínrendszer ismertetett előnye teljesen elesik és annak gazdaságos volta is elenyészik, mert nyilvánvaló, hogy csupán vályúképzésre elegendő volna a hordsínnél kisebb keresztmetszetű vezetősínt alkalmazni. *Sztrókay István.*

(Vége következik.)

A városépitési kiállitás Berlinben.

(Vége.)

Nézetem szerint *Nagy-Berlin* szabályozásának kérdése a díjazott és megvett tervekkel *véglegesen eldöntöttnek és megoldottnak korántsem tekinthető.*

Most még nagy geniálitásra, erőre és munkára van szükség, hogy az egyes tervekben napvilágra jutott — és sok esetben egészen ellentétes — eszmék leszűrődjenek, hogy azokból a legjobbak és legcélszerűbbek kiválasztva foganatosíttassanak is. Ily tervhalmaz alapján a végleges terveket elkészíteni nagyobb feladat, mint az, ami a pályázat tárgya volt.

Nagy szerencséje Berlinnek, hogy majdnem egészen sík területen fekszik, hogy tehát ennek következtében az útszínek megállapítása nagyobb gondot nem okozhat.

Egy nagy és hatalmasan fejlődő metropolis szabályozását évtizedekre előre megállapítani és ezzel építkezésének irányát megszabni nem könnyű feladat. E tekintetben a legnagyobb nehézséget a mindinkább nagyobbodó vasúti és közúti forgalom helyes és célszerű lebonyolításának kérdése okozza.

Például csak egy vasúti pályaudvarnak kihelyezése, avagy kettőnek egyesítése is, a megállapított szabályozást már fölforgatja. Hát még az előre nem látható változtatások, beruházások stb. tömege, mily átalakító hatással van a szabályozásra.

Ennélfogva a végleges szabályozás tulajdonképpen csakis az úgynevezett *alapvonalak megállapítására szorítkozhatik.* E kereten belül azonban a szabályozás a mindenkori követelmények igényeihez képest kialakulhat.

Ha tekintetbe veszszük, hogy például Budapesten egy kisebb szabályozó ügynek a kérdése mennyi port ver fel, hogy arra vonatkozólag hány vagylagos terv készül, továbbá hogy hányan érzik magukat hivatottnak arra, hogy a felmerült kérdésbe mint szaktekintélyek beleszóljanak, hogy végre a szegény tervnek hány hatósági retortán kell átmennie, és a kiállott nagy harcból mennyire eltorzulva kerül ki: elképzelhető, vagy talán éppen el sem képzelhető, *hogy Budapesten egy új és úgynevezett végleges városszabályozó tervnek elkészítése, megvalósítása és végleges elfogadása mennyi időbe kerülne!?* Az *Erzsébet-sugárútnak* kérdése intő példa. A *Fürdő-utca* kiszélesítésének eszméje évek óta van szőnyegen anélkül, hogy a megvalósítás stádiumába juthatott volna; az *Andrássy-út* folytatásaként tervezett, Alagra vezető kocsiút ügye pedig pihen. Az új építésügyi szabályzat napvilágra alig kerülhet!

Ehhez a hosszadalmas procedurához még hozzá kell vennünk a költségeket is, melyek az ily szabályzásnak kidolgozásával járnak. Hiszen az eddig megállapított szabályozásra fölhangzó kifogások legnagyobb része is onnan származik, mert a szabályozásokra rendelt pénzalap rendkívül csekély; azért jártak el bizonyos szűkkeblűséggel főleg a terek megalkotásában is. De hát Budapest közönségétől sem várhatni a mai viszonyok közt segítséget.

Nagyvárosokat a kor követelményeihez képest fejleszteni, nagyobbakká és hatalmasakká tenni, állandó állami segítség és támogatás nélkül, ma már nem lehet.

Szükséges volna egy oly *városfejlesztő alapot létesíteni,* melyhez az érdekelt felek, úgymint *az állam, a város és* külön *a polgárság* (utóbbi az előadandó módon) is hozzájárulna. Ha ez az alap Budapesten évenkint *csak két-három milliomot nyujtana, ezzel az összeggel már fényes eredményeket lehetne elérni.* Ennélkül a legszebb terv, a sokat emlegetett új és modern szabályozó terv sem juttatna célhoz; mert a pályázaton bizonyára megnyilvánuló sok szép eszme pénz hiányában nem ölthetne testet. Azzal pedig, hogy a szép terv csak írott malaszt maradjon, a város nem fejlődhetik. Mert a városszabályozáshoz is csak pénz, pénz, és ismét csak pénz szükséges! De szükséges a kormány közreműködése is! Az eddigi kormányférfiak közül — néhai gróf *Andrássy* Gyula után, kinek a Nagykörút és az Andrássy-út létesítését köszönhetjük — *Wekerle* Sándor nevéhez fűződik a legtöbb tény, mert ő megértvén és átérezvén a főváros fejlesztésének és szépítésének nagy horderejét, e téren saját hatáskörében és a törvényhozás útján valóban üdvös és messze kiható intézkedéseket tett (Károly-kaszárnya, Újépület, dunai hidak, Margit-körút, Atilla-körút). Hogy a főváros szabályozásának ügyeit közelebbről megismerje, nagy elfoglaltsága mellett is, időt tudott magának szakítani arra, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsának ülésein elnököljön.

Lepláz Pál

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEP 30

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

1969. szeptember 30.

Megnyílt Gyulán Lipták Pál grafikai kiállítása

Békéscsabáról Békésre érkezők a gyulai képzőművészbarátokkal együtt szép számmal jelentek meg vasárnap délelőtt az új kiállítási csarnokban, hogy a Múzeumi Hónap bevezetéseként a megnyíló grafikai kiállítást megszemléljék. A megyei tanács vb művelődési osztálya, a Békés megyei Múzeumok Igazgatósága és a gyulai Erkel Ferenc Múzeum közösen rendezte meg *Lipták Pál* Kossuth-díjas könyvtáros, festőművész grafikai és kisplasztikai műveinek bemutatását, amelyen 45 papírmetszetet, 9 tusrajzot, 5 tusakvarellt és 27 bronzérmet láthat ügyes, szerencsés rendezésben a közönség.

A megnyitón a rendező szervek képviseletében megjelent *Nagy János*, a megyei tanács vb-elnökhelyettese, *Dér László*, a megyei múzeumok igazgatója, s *Szerdahelyi István*, az Erkel Múzeum igazgatója, aki bevezetőjében üdvözölte a kiállító művészt és érintette a kiállítás célját.

Enyedi G. Sándor, az MSZMP megyei bizottságának titkára, megnyitó beszédében méltatta Lipták Pál sokoldalú művészi érdeklődését és tevékenységét. A felszabadulás 25 éves évfordulója alkalmával időszerű számba venni az olyan sokoldalú, alkotó tehetségeket, akik nemes szándékaikkal, szívós törekvéseikkel nemcsak önmaguk megismerésére törekszenek, hanem, akikre a táj és környezet meghatározó, termékenyítő hatással van. Lipták Pál is ilyen művészegyéniség, sokszínű élményei tükröződnek alkotásain.

A kiállítási anyag áttekintését többnyelvű prospektus segíti, amelyet Garami Béla tervezett és Beratin Ambrus fotói idézik fel a legjellemzőbb alkotásokat. *Dr. Dömötör János* írt találó megjegyzést a kiállító művészről és műveiről, amelyekből egyéni látás- és megjelenési mód sugárzik.

Márai György

gjáró tsz-tagok

és tartott mind a három nap, egészen a visszaérkezésig. Simcsik Sándor bácsi — igaz, csak némi rábeszélésre — magával hozta a tangóharmonikáját is. A nagy zene-bona majd' szétvetette a buszt. Még a sofőr, Boros Gergely (akit a 70 évesek is „pilóta bácsinak" vallotta be őszintén —, most aztán hogy álljak elébe...?!

Parasztember nem járhat kalap nélkül, így, már hazafelé, az egyik dunaföldvári boltban vett egy remek, új fejrevalót. Ám ez a kalap másról is nevezetes. Ebből sorsolták ki a „Gördülő autóbusz-

Liptár Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1989 OKT 9

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

A Múzeumi Hónap megyei eseményei

Ahogy lapunkban arról hírt adtunk, október 4-én az orosházi Szántó Kovács Múzeumban Darvas József ünnepélyes megnyitójával elkezdődött az Országos Múzeumi Hónap.

Megyénk múzeumi eseményei közül a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban az október 4-i ma élő Békés megyei képzőművészek jubileumi kiállítását és az október 5-én Gyulán megnyílt Lipták Pál festőművész tárlatát kell kiemelnünk. A napokban, október 12-én nyílik a gyulai várban, az orosházi avar temetők leleteiből válogatott bemutató, valamint a békési múzeumban Tassy E. Klára festőművész kiállítása. Valamivel később a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum ismét érdekes esemény színhelye lesz, amikor október 19-én Zdravko Mandics zrenjanini festőművész tárlatát adják át a múzeumszerető közönségnek.

Zavargások M

Montreal

Mint a Presse Canadienne hírügynökség jelenti, kedden este Montrealban körülbelül kétszáz gépkocsivezető nagyszabású tüntetést rendezett a Murray Hill közlekedési vállalat helyiségei előtt. Az összetűzések során egy gépkocsivezető életét vesztette, tíz pedig megsebesült. A vállalat a Montreal és a város nemzetközi repülőtere közötti közlekedés kizárólagos jogát monopolizálja. A város gépkocsivezető szervezetei ezen kizárólagosság ellen tiltakoznak.

A gépkocsivezetők, akik több év óta harcolnak a Murray Hill-mo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Lipták Pál
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1966 JAN 1

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

1021

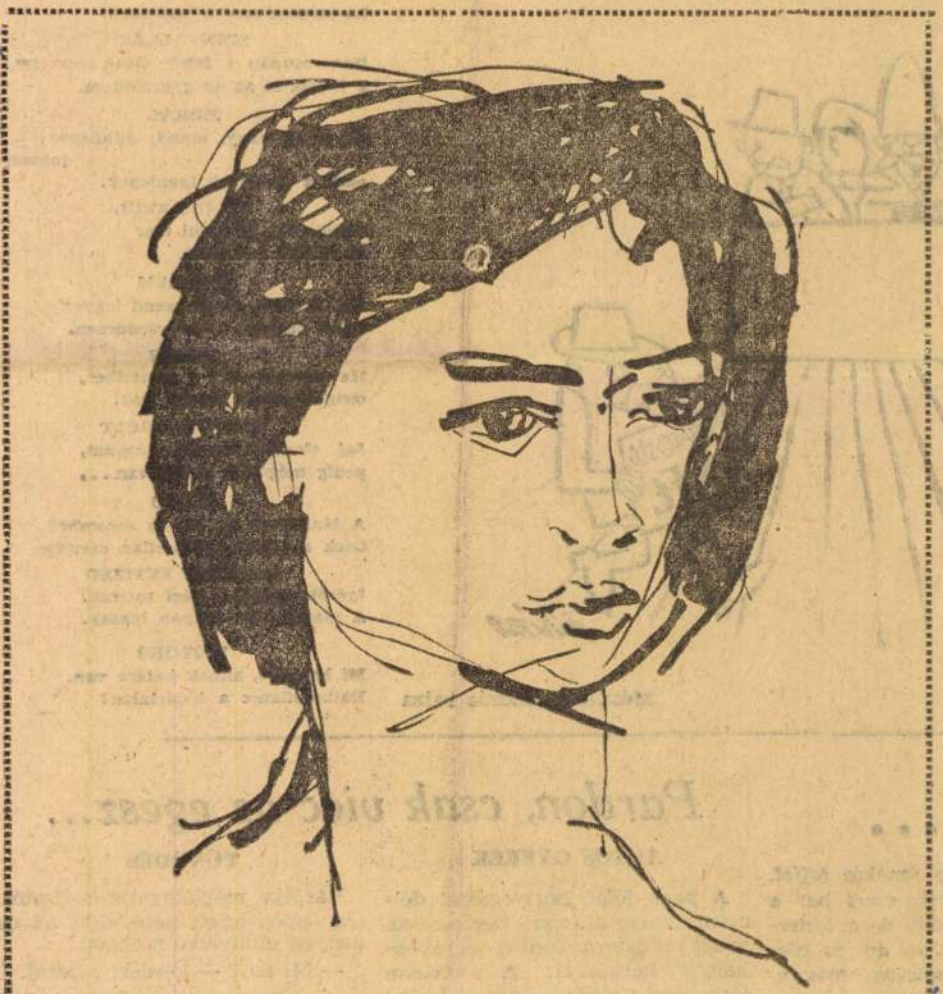

Lipták Pál - *Portré*

TARKA-BARKA

mit tud?"

Mészáros András rajza

Gondolatszilánkok

BÖLCSELET
Győz, ki agyát és szívét kitárja,
Ez a tiszták filozófiája.

SZÓJÁTÉK
Szürke színpad se színtelen,
ha színész szól a színteren.

SZÍNVALLÁS
Nem csupán a fehér színt szeretem,
a feketét is az én gyermekem.

MORÁL
Ha tiszta vagy, mondj mindenre nemet,
amit a gonoszak igenlenek.

FELÜLKERÜL
Felülkerül, ki vívni mer
az erején felettivel.

INTELEM
Ha kívánod, hogy csend legyen,
intsél csendre — de csendesen.

SEMMI
Ha semmit adsz a semmihez,
sírig siralmas semmi lesz!

ELCSATANGOLT
Jaj, elcsatangolt egy szavam,
pedig még ezer dolga van...

HAMU
A lángokról mi jut az eszembe?
Csak a hamu irgalmatlan csendje.

HATODIK ÉVTIZED
Igézők voltak a régi nyarak.
A maiak már csupán igazak.

FEJTÖRŐ
Mi halandó, annak határa van.
Halhatatlan-e a határtalan?

...

g fenékig tejjel.
em, mert bár a
ozik, de a tejter-
n, az ár- és bér-
csolatos rosszin-
nondákra nincs
— mint a sajtó-
ellentétes határ-

Pardon, csak vicc az egész...

AUTÓS GYEREK

A papa jóízű hortyogással délutáni álmát alussza. Egyszercsak másik oldalára fordul és abbahagyja horkolását. A szobában játszadozó kisfiú rémülten szalad ki a mamájához:

— Gyere anyu, a papában leállt a motor.

TÜNÖDÉS

Barátja meglátogatja a festőt, aki éppen egyik képe előtt áll és mélyen eltűnődve nézegeti.

— Mi baj? — kérdezi a barát.

— Nem tetszik nekem ennek a pasasnak az orra a képemen.

— És nem javíthatnád ki?

— Kijavíthatnám, de éppen ez

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1966. MÁJ. 15
1021

Lipták Pál

Lövölde

1966. május 15.

Pártmegbízatásuk a néphatalom védel

— Beszélgetés Papp Árpád elvtárssal, a mun országos parancsnokával —

Ezzel az esztendővel működésének tizedik évébe lépett a munkásőrség. A jubileumi esztendő kezdetén felkerestük Papp Árpád elvtársat, a munkásőrség országos parancsnokát, s választ, tájékoztatást kértünk néhány kérdésünkre. A munkásőrség egész tevékenysége a nyilvánosság előtt zajlik, részleteit mindenki láthatja, figyelemmel kísérheti. Éppen ezért jogos az igény a munkásőrségről alkotott teljesebb, átfogóbb képre. Első kérdésünkben tehát arra kértük Papp Árpád elvtársat:

foglalja össze az eltelt időszak legfontosabb eredményeit, tapasztalatait.

munkásőrség társadalmi fegyveres testület, a soraiba lépők, a kötelékébe tartozók önként, napi munkájuk után, térítés nélkül látják el nehéz szolgálatukat, végzik gyakran megerőltető, fárasztó gyakorlataikat. Politikai tartalmát a párthoz fűződő szoros kapcsolat, az önkéntesség, a társadalmi jelleg adja. Nagy nevelő iskola, ahol a különböző dolgozó társadalmi rétegekhez tartozó, legkülönfélébb korú és foglalkozású emberek találkoztak egy közös cél: a néphatalom szolgálatában. A munkásőrség éppen ezért nagy nevelő erő, amely jelentékenyen elősegíti a kommunista közgondolkodás, a kommunista erkölcs fejlődését és

társi fegyverbar
nünket a nép
fegyveres testül
hadsereggel szo
ködünk a fiat
tisztikarától sol
punk kiképzés
Rendszeresen ré
más rendezvén
kapcsolatunk ere
ről évre mind t
tona kéri felvét
ségbe. A kapcsol
ri megnyilvánul
szolgálat, amely
látnak el közöse
az ifjúságvédelm
zeti szervekkel. N
gesek ezek a szo

Lipták Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1988 FEB

KÖNYVTÁROS

1021

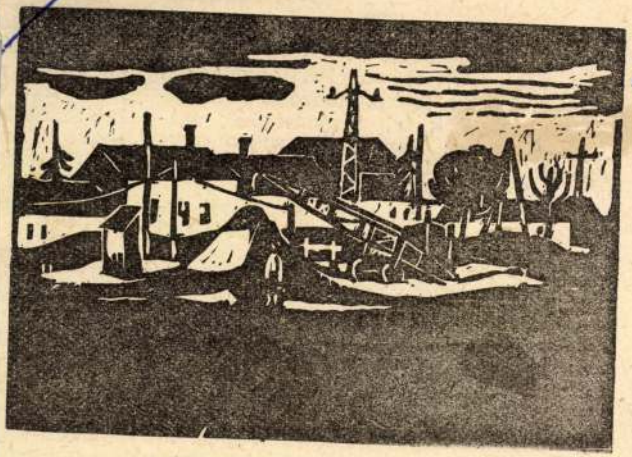

Esti hangulat. Lipták Pál linómetszete

anyagát
egtöbb-
ag azt
smeret-
ek szá-
ország-
in; Né-

pek baratsága, népek játékai stb.)

Külön ki kell emelnünk a „Szülői értekezlet a gyermekkönyvtárban" című

Felhívja a
pasztalatain
sával ország
könyvtári r
az igényt, h
bibliográfiá
nyait is sz
teni, a vide
számára is
121 l. [Tapa

A PSZICHOLÓGIAI irodalom bibliográfiájá
tette el a Népművelési Intézet elméleti főosztálya
gozók, oktatók és hallgatók számára készült, 532
a népművelési munka lélektani megalapozását h
követi a pszichológia rendszertanát, kiemelve azo
lyek a népművelés szempontjából különösen fon
lődési könyvtárakban megtalálható magyar nye
a dokumentumok lelőhelyét is. Jól használhatjo
zése elsősorban a nagyobb közművelődési könyv

Felelős kiadó: Mezei György – SZGY 88.5282

LIPTÁK Pál festő

Meghívó

A kiállítást megnyitja:

Dr. GRIN IGOR, a Munkácsy Mihály
Múzeum igazgatóhelyettese

A kiállítás megtekinthető:

1988. szeptember 14-től október 8-ig
hétfőtől péntekig 14–18 óráig
szombaton 9–13 óráig

A GYŐRI VÁROSI KÖNYVTÁR
Herman Ottó u. 22. sz.

tisztelettel meghívja

LIPTÁK PÁL

festőművész

kiállításának megnyitására

1988. szeptember 13-án, kedden 17 órára

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1966 OKT 16.

1021

Lipták Pál kamarakiállítása Békéscsabán

MEGYÉNKBELI művész egyéni kiállítása nemigen szokott az újdonság erejével hatni. Hisz kollektív kiállításokról már ismerjük a művek egy részét, s különösen ismerősök a stílusjegyek, az egyénre jellemző kifejező eszközök. Előzetes ítéleteinek vértezetében érkezik tehát a rendszeres tárlatlátogató a kiállításra, s ha korábban jól odafigyelt egy-egy műre, az összkép láttán sem kell túl sokat korrigálnia véleményén.

Lipták Pál művei — melyeket megyénk képzőművészetének rangos teljesítményeként tartunk számon — régóta és rendszeresen szerepelnek a megyei kiállításokon. Nem csodálkozhatunk tehát azon, ha a felfedezés izgalma ezúttal is elmarad, s ehelyett a régi ismerősnek kijáró alapossággal vesszük szemügyre a művek együttesét, hogy közelebb jussunk az egy-egy különálló alkotás alapján inkább csak megsejtett, mint megismert egyéniség titkaihoz: Lipták Pál művészetének lényegéhez.

Amikor azonban az előzetes ítéletre hivatkozunk, arra is utalnunk kell — miért általnánk magunkat? —, hogy a tárlatlátogatók jelentős része fölényes kézlegyintéssel, dühös kifakadásokkal minősíti Lipták Pál művészetét. A megyénkben élő festők közül talán őt marasztalja el leggyakrabban a közérthetőséget, a klasszikus hagyományokat számon kérő ízlés. Messzire vezetne, ha annak taglalásába kezdenénk, hogy Lipták művészetének elutasítása hogyan függ össze a XX. század művészi törekvéseinek általános tagadásával, mert kétségtelen, hogy összefügg. A megrögzött ízlés — miközben a modern művészetre általában lövöldözi nyilait — a közvetlenül ismertek sorából Liptákot választja ki, hogy az ő példáján mutasson rá arra, ami nem tetszik. Kiállítása tehát lehetőséget nyújt arra, hogy művészetének modernségéről meditáljunk, s választ keressünk a miért tetszik, s egyszersmind a miért nem tetszik kérdésére.

MŰVÉSZÜNK erőteljesen lírai alkat. Érzések, hangulatok, benyomások rögződnek bennünk képeinek láttán. Meg sem kíséreljük tehát mondanivalóját, szándékát fogalmi síkon megközelíteni. Annak is tudomásul kell vennie, aki úgy véli, megtalálta a „sztorit" egy-egy képen, hogy csupán játszadozik vele a művész. „Készülődés a vadászatra"

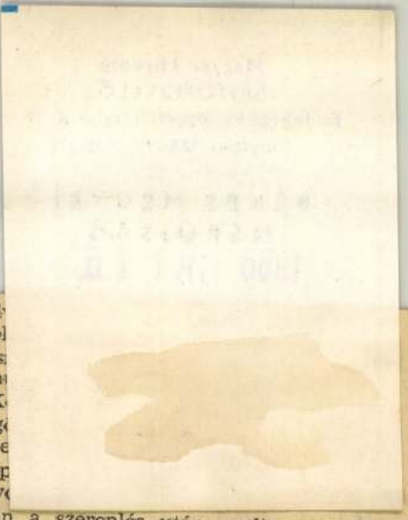

...nk már lapunkban. A ...észen fiatal csoport (tag...k és fiatal munkások) együttessé érik már. ...alán a legnagyobb sikert ...k el, hogy szenvedélye...etik a táncot, a muzsi...ad községben az Alföldi ...c temperamentumával, ...s térforma változásaival, ...betétjeivel, a színes ru...a kavargó forgatagával ...sikert aratott. „Szegény" nem győztek ráadást ...bizony lihegve törölget...lokukat a harmadik vagy ...újrázás után. Az a sze...nellyel övezték a vihar...yüttes tagjait, sok példá...ztrálható: amikor a kivi...

Kedv... szerepl... tetszés... tes m... dött K... a függ... legénye... de szép... nak v... buszban a szereplés után, pedig — csakugyan szép lány. Sajátos hangulat uralkodott egy-egy szereplés után; alig hangzott el pár szó, legfeljebb egy-két szakmai észrevétel. Aztán előkerült a táskarádió, s bár halkan szólt, mindenki tudta, hogy rendben van a szénája a Vasasnak Liszszabonban, mert Ördög Attila nemcsak jó táncos, hanem Szepesivel is konkurrált, mintegy hangerősítő követte hangos szóval a népszerű rádiószpíkert. Így aztán, amikor az első gólt berúgta Pál Tibor, a sofőr ijedten állította meg a buszt, akkora éljenzés tört ki.

Kedvesek, fegyelmezettek voltak az együttes tagjai. Vezetőik köztük ültek, viccelődtek velük, s együtt is énekelték a vidám dalokat. Öröm volt velük lenni. Öröm volt nézni őket, ahogy a színpadon táncoltak, énekeltek. ...öm volt hallani a falusiaktól elismerést, akik a műsor be...ezése után még gyűrűbe fog... az autóbuszt, hogy közelről megnézzék azokat, akik a né...érről annyira tetszettek nekik. mindig jóleső volt, amikor ...san, szinte lépésben ismét az ...a tért a busz, ahogy integet..., s kiáltottak még egy barát...os mondatot: „Jöjjenek el ...skor is hozzánk, táncoljanak, ...zsikáljanak, énekeljenek ne...nk."

Ternyák Ferenc

...kezetei
...önyvhetekre
... — Iró–olvasó

...a könyvhetek program...keres lebonyolításában. ...5-én a békési járás

Figyelem!

... ktsz-ek
és részlegeit
Kunágotán,
...ökovácsházán
...bodzáson

... és férfiszabósággal és ...állnak a lakosság ren...re.

...KOVÁCSHÁZÁN, KA...EDGYESEGYHÁZÁN ...viz is áll a lakosság ...a.

...HÁZAI ÉS RÉSZLEGEI ...OBB KÉSZSÉGGEL ... RENDELKEZÉSÉRE.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1966 SZEP 27.

1021

Pénteken délután 5 órakor nyílt meg Békéscsabán a Képcsarnok Vállalat boltjában az az újabb miniatűr tárlat, melyen ezúttal Lipták Pál festőművész alkotásait láthatja a közönség. A tárlatot nagyszámú érdeklődő jelenlétében Dér Endre József Attila-díjas író, a Tiszatáj rovatvezetője nyitotta meg. A tervek szerint a Képcsarnok Vállalat békéscsabai boltjában az idei évadban még több hasonló miniatűr tárlatot rendeznek.

Friss mészillat, bitumenfű
téglakoppanás, földből kinőtt f
lak, egy sor ház, födém tető né
kül. Duruzsol a motor, kavics zö
ren a betonkeverő gép kelyhébe
sürög-forog Dénesmajor. A té
nagy árvíz tönkretett húszn
több épületet, legalább ugyan
ennyit, de talán többet megro
gált. Az árvíz elvonulása utá
az összeomlott házak tulajdono
sainak a tanács portát osztott. Az
OTP megszervezte a lakásépítke-
zést. És azután a rendkívüli
anyaghiány közepette a Békés
megyei Tanács Építő és Tataro-
zó vállalata is hozzálátott 13 új
családi ház építéséhez. De milyen
nehezen! Mivel az árvíz itt nem
tett nagy kárt a dunaihoz képest,
ezért a megyének, a vállalatok-
nak, a ktsz-eknek és a tsz-eknek
saját erejéből úgy kellett a mun-
kát megszervezniük, hogy a ko-
rábban leszerződött építkezések
1966-ban határidőre elkészülje-
nek. Vagyis terven felül.

A tervezett épületekre betáblá-
zott anyagból és a TÜZÉP lakos-
sági keretéből Gyuláról, Puszta-
földvárról, Békéscsabáról és más-
honnan is a felmaradtat Dénes-
majorba szállították. A téglagyá-
rak és a Dunaújvárosi Betonelem-

fényben ragyognak. A nap leáldo-
zóban. Hosszú árnyék nyújtózik
minden egyes épület mögött. Az
árvízből kimentett épületanyag-
ból a leendő háztulajdonosok
nyári konyhát, baromfi- és disz-
nóólat raktak csaknem mindegyik
portán.

— Tetszik-e az új ház? — kér-
dezem Cziáki Lajost.

— Jó lesz, csak adnák át minél
hamarább, mert ebben a konyhá-
ban nem telelhetünk ki — és in-
vitál, nézzük meg.

Alacsony, szűk épület, mint
a nyári konyhák általában. Két
ágy egymás mellett, két szekrény,
a sarokban pedig tűzhely. Jenei
be sem fér. Zsúfoltság.

A szomszéd ház udvarán Mácsok
Sándorné.

— Miért nem rendezik be a
fürdőszobát?

1021

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

SÁRRÉTI ÍRÁSOK

Szép új könyvvel gazdagodott megyénk helytörténeti és néprajzi irodalma. Az év első napjaiban a gyulai nyomdában elkészült a Sárréti Írások című antológia. Kiadója (Szeghalom község tanácsa) és szerkesztője, Miklya Jenő tanár nemes feladatot vállalt, és sikerrel oldotta azt meg.

A Sárrét mint földrajzi fogalom, ismert mindenki előtt és mint minden patinás földrajzi név, valami romantikát is sejtet; valami érdekes múltat és érdekes hagyományokat ebből a múltból. Földrajzi és néprajzi egység a Sárrét, jellegzetes táji megjelenéssel, népéletének saját arculatával. Mint azonban más vidékek és ezek népe esetében, itt is rohamos átalakulásnak lehetünk tanúi. Ezt érzi és így látja a tanulmánykötet egyik szerzője, Karai Antal is, aki így kezdi tanulmányát: „Ma már elérkeztünk ahhoz az időponthoz, hogy a régi Sárrét lényegében eltűnt. Emlékét csak a települések, tereptárgyak, dombok, halmok és területrészek nevei őrzik, amikben ma még tisztán felismerhetők a vízzel kapcsolatos nevek és fogalmak. Az itt levő jelenlegi települések döntő többsége a következő évtizedben nagy fejlődésnek, pontosabban, átalakulásnak néz elébe."

Ezt az átalakulást érezve, nagyon hasznos munkával mentik meg az antológia létrehozói — szerkesztői és szerzői — a Sárrét hagyományait, még meglevő jellegzetességeit. Nem törekszenek monografikus teljességre, hanem — mint a Sárrét színes világa — színes írásokkal mutatják be a tájat és népét.

A kötet többféle írást tartalmaz. Történelmi és népi visszaemlékezéseket a Sárrét múltjából, néprajzi tanulmányokat és megemlékezéseket; a jövőre való felkészülés jegyében őrzi a gazdasági, társadalmi és szellemi örökségeket.

A tanulmányok szerzői valamennyien szakavatott ismerői a vidéknek vagy a vállalt témának. A részletekbe menő kritika igénye nélkül szóljunk néhány szót a kötet tanulmányairól.

A vidék képének történeti alakulását rajzolja meg Karai Antal A sárréti települések története című tanulmányában, melyben a legrégebbi fellelhető adatoktól napjainkig vezeti az olvasót a táj változásain, az egyes településekről és volt településekről szóló adataival. Tanulmányát értékes és érdekes térképekkel, az egyes községek régi — jellegzetes — pecsétjeinek bemutatásával teszi élvezhetőbbé és tanulságosabbá! Hasonló feladatot old meg néprajzi eszközökkel a kötet bevezető tanulmányában a Sárrétnek és népének kiváló ismerője, az ismert és népszerű Szűcs Sándor is. A Sárrét múltjából című írás felölelve a szakirodalmat és felhasználva a népi elbeszélések, valamint a személyes tapasztalatok nyújtotta lehetőségeket, kitűnő keresztmetszetét adja a sárréti ember világának, életlehetőségeinek és azoknak a módoknak, ahogy a rétségek emberei éltek ezekkel a lehetőségekkel. Egyes fejezetei (Szigetszántás, Réti állattartás, Rétészkedés, pákászat, Nádvágás, gyékényszövés, Nádi betyárok, A rét pusztulása) a mai ember számára romantikusnak tűnő emlékeket idéznek a múlt korok realitásából, küzdelmeiből. Gazdasági és társadalmi vonatkozásban egyaránt eligazítják az olvasót az elmúlt Sárrét ingoványos világában. A sárréti népélet anyagi és szellemi jellegzetességeinek, kincseinek bemutatója a kötetben szereplő többi néprajzi tanulmány is Szabó Ferenc A szeghalmi kutak néprajzából című dolgozatában érdekes, ritkán vizsgált témakörhöz tartozó anyag bemutatására vállalkozik. Bemutatja a víznyerés lehetőségeit, beszél a kutatás technikájáról, bemutatja azt a folyamatot, amelynek folyamán a régebben használt, még ma meglevő kutak lassan-lassan kivesznek. A sárréti ember életmódját ismerve, e téma feldolgozásának is különös jelentőséget kell tulajdonítanunk.

Hasonlóképpen az előző tanulmányhoz, a mindennapi életben nagy fontosságú és nagy gazdasági jelentőségű témához nyúl Hajdú Mihály a Népi disznótartás Szeghalmon című írásában. Alapos körültekintéssel dolgozza fel a témát, helyes történetszemlélettel mutatja be, hogy miként fejlődött ki a jelenlegi mód; az egyes történeti korszakokban hogyan alakult — a szükségnek és a lehetőségeknek megfelelően — a népi disznótartás.

Érdekes, olvasmányos, sok szép hagyományt őriz a többi néprajzi fejezet is Dömötör Sándor a széltében-hosszában ismert Csuba Ferkó szélhámosságainak néprajzi összegezését adja A csökmői sárkányhúzás című élvezetes tanulmányában. Kocsisné Sz. Fóris Mária a körösladányi lakodalomról ad színes leírást. Grynaeus Tamás a hagyományos népi gyógymódokkal foglalkozik, Nagy József pedig egy csokor szép sárréti népdallal kedveskedik az olvasónak és hívja fel a figyelmet az alapos gyűjtésre.

Tanulságos, kedves olvasmány Zsila Gyula Emberi sorsok című írása is, mely az egyszerű ember boldogulásának tipikus útját rajzolja meg, elgondolkoztatva a lehetőségek korlátozottságáról.

Külön nagy fejezetet foglal el Végh Mihály Adatok Körösladány történetéhez című munkája, mely körültekintő alapossággal vezeti végig az olvasót az egyik legnagyobb sárréti település történetén egészen napjainkig. Hiszszük, hogy a tanulmány, mely hosszas, kitartó gyűjtés eredménye, önálló monográfiává nőhet a további munkák során.

A hagyományok tiszteletét jelenti, hogy a kötetben — Miklya Jenő tollából — megemlékeznek Szeghalmi Gyuláról, Szeghalom tudós pedagógusáról.

Egészében véve: a „Sárréti Írások" — ha nem sikerült is minden célt és tervet elérni, illetve valóra váltani — több, mint hasznos könyv. Ismeretterjesztő jelentőségén túl mutat, hogy helyi kezdeményezés eredményeként sikerült szakavatott szerzői gárdát toborozni, amely színvonalas írásokkal jó értelemben képes felhívni a nagyközönség figyelmét a vidék kulturális gazdagságára, más vonatkozásban pedig sok hasznos adalékot szolgáltat a tudományos élet számára.

A kötetet Lipták Pál festőművész grafikái színesítik.

Beck Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

ANCC FEB 6.

Parancsnok képzés a Zrínyi-n

Tizenegyedik éve adja ki a néphadsereg magasabb egységeinek parancsnokait a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia. Néhány sorban a hadsereg legmagasabb szintű akadémiáját lehetetlen bemutatni, de mégis megpróbálunk képet adni e katonai intézmény munkájáról.

1950-ben létesült, s 1955 óta viseli történelmi múltunk egyik kiemelkedő hadvezérének, Zrínyi Miklósnak a nevét. Hallgatói tisztek, akik már legalább öt évet gyakorlati munkával töltöttek tisztté avatásuk után.

Az akadémián magasabb szintű képzés folyik és a néphadsereg ezredeinek, hadosztályainak és magasabb kötelékeinek parancsnoki karát biztosítja.

Az ott folyó munkát talán azzal lehet legjobban érzékeltetni, ha áttekintjük az akadémia tematikáját. Általános ismereti tantárgyak között szerepel a matematika, a fizika, a kémia, az elektrotechnika, a kibernetika és különböző idegen nyelvek. A hadtudományi tantárgyak sora sem szűkebb: hadászat, hadműveleti ismeretek, általános és fegyvernemi harcászat, a hadművészet története és különböző katonai rendszerek elmélete, valamint katonaföldrajz. A technikai ismeretek bővítését jelzi a tantárgyak közül a rakétatechnika, a különböző tüzér, lövegtechnika, páncélostechnika, műszertechnika, híradó- és vegyi technika stb.

A „távolba látó" műszerrel ismerkednek az akadé
A korszerű hadsereg valamennyi műszerét, felsz
ismerik, működésének elvét megtanulják a

Nagy jelentőségű a kutatómunka a parancsnokké

A társadalmi tudományok ismeretét is megszerzik a parancsnokképző akadémián a hallgatók három, illetve négy év alatt.

A magasabb szintű oktatásra jellemző, hogy a tisztek különböző szakokon tervfeladatot és bizonyos fokú tudományos szintű szakdolgozatot készítenek. Természetesen tanulmányaik során rendkívül nagy lehetőségük van a tudományos kísérletezésekre is.

Nagyszerű az akadémia kapcsolata a különböző üzemekkel, valamint főiskolákkal és egyetemekkel. Időnként találkoznak és kicserélik tudományos tapasztalataikat.

Néhány szót a tanári karról. Többségük a magasabb szintű katonai akadémia mell
mérnöki képesítéssel r
és kivétel nélkül val
elvégezték a Marxista-

Képünk a vegyi labo

Egyetem pedagóg
lagban 8—10 éves
korlat áll mögött
orosz, német és a
többen vannak, a
olasz, cseh, román
vet is ismerik.

Hadseregünk tu

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1966 OKT 30

1021

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Ház

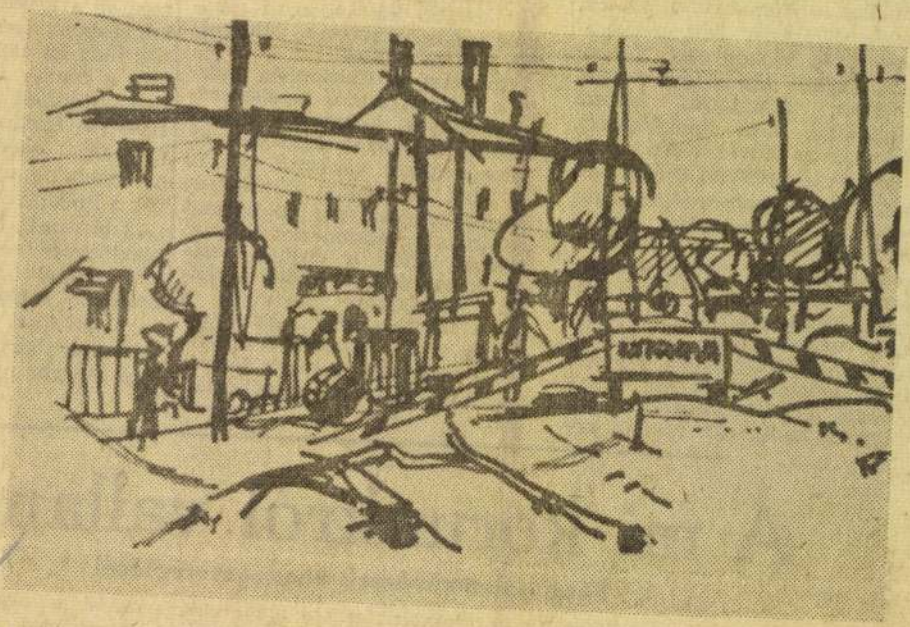

Útépítés

Lipták Pál rajzai

A bukaresti Caragiale Szính vendégszereplése Békéscsab

Hétfőn este 7 órakor jelentős színházi esemény színhelye lesz Békéscsabán a Jókai Színház. Ekkor tartja meg egyetlen vidéki előadását a bukaresti **Caragiale Színház,** mely Budapesten, a Madách Színházban négy estén át nagy sikerrel mutatkozott be. A román színházi életben kimagasló helyet elfoglaló Caragiale Színház 1852-ben alakult meg, és azóta számtalan előadásán a román és a világirodalom szolgálatában múlhatatlan érdemeket szerzett.

Budapesti bemutatóin Caragiale kitűnő, klasszikus vígjátékát, „Az elveszett levél"-t játszotta elsőnek, majd Steinbeck: Egerek és emberek című színművét. A harmadik bemutatón mai író művét ismerhette meg a főváros közönsége, Alexandru Voitin: Emberek, akik hallgatnak című drámája egy trilógia része, s 1943-ban játszódik. A hétfőn este Békéscsabára érkező társulata ezt a d színházunkban, nyelvi nehézség szerű módon h zők magyar nye mertetőt kapna részletes cseleki za.

A Békéscsabá szeket **Zaharia** kus, a színház ti. A Művelődé umot **Bizó Gyu** igazgatóság veze előadás szereplő **cu** Kiváló Művé **teanu-Sirianu** Ki **Patrascanu,** G népművész, Á **Fintesteanu** nép díjas, **Geo Barto** Állami-díjas, **To** váló Művész, Á **Liptac** és **Consta**

A színház né **Ion Luca** román meg és a kritika képviselője. Igen élt, már az 1890 vett a román m ban.. Üldözték, 1904-ben Berlinbe művének legérté a társadalmi vígj tük a Budapesten „Az elveszett lev könyörtelen reali tirikus éllel ábr uralkodó osztályo és a politikai él Caragiale igen so lent magyar nyelv

a tv-ben láttuk

Varázslat és kacagás

A szovjet Propst Cirkusz két tagjának, Rubanov bűvésznek és Jurij Brájm bohócnak gyermekek részére szóló, de a felnőtteket is szórakoztató műsora, melyet Kremsier Edit szerkesztésében és Kökényessy Ferenc rendezésében láthattunk a televízióban, témájában semmi rendkívülit sem tartalmazott. Mókázás és bűvészkedés rutinosan és jó kedvvel! Brájm például 250 kilogramm feliratú gumisúlyzóval produkálta magát, nem takarékoskodva a helyzetkomikum adta lehetőségekkel. Ezután „partnerével" egy aranyos, fekete szőrmók kiskutyával ugra-bugrált a színen. Egyik produkció során a bohóc a két lábon álló kutyus orrára sebesen pörgő búgócsigát, annak csúcsára pedig egy rakétát helyezett, meggyújtotta a kanócát s a rakéta sisteregve pöfögött, pattogott s a poén ebben az egészben az volt, hogy kutyusunk, állat létére, nyugodtan állt tovább két lábon, a rázúduló szikrazuhatagban, füle botját sem mozdítva.

Rubanov, az illuzionista vagyis a bűvész, csinos asszisztenskisasszonyok közreműködésével kacsákat, libákat tüntetett el, borosüvegeket varázsolt elő. Az egyikből poharakba töltöttek és Brájm bohóccal s a tolmáccsal koccintgatva elmondták, hogyan, miként lettek a cirkusz világának egy életre szólóan a rabjai. Szavaikból sugárzott a pálya iránti szeretet. Ez a rajongás volt a biztosítéka annak, hogy nagyjából ismert témáik mégis oly kitűnően szórakoztattak.

—új—

A mi korunkról vallana

Pécsi balettművészek vendégszereplései

Kedvesen és észrevétlenül belopták magukat a viharsarki fiatalok és öregek szívébe. Szerdán például ezer embert hódítottak meg Eleken, Kétegyházán, Mezőhegyesen és Orosházán. A klasszikus balett-tradíciók mellett a mai kor mozgásvilágát is bemutató előadásuk nagy sikert aratott. Az előadás tartalmas, változatos, érdekes volt. Olyan hangulatot teremtett, amely eleve záloga volt a sikernek. Így is jellemezhetnénk: ragyogóan sikerült, a művészeti kultúrát tudományosan terjesztő előadásokat láttunk — illusztrálva. A Pécsi Balett

órával a nézőtére azt mondta Holl Én nagyon szeret balerina leszek...

Holl István me kislánu

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 DEC 31
LIPTÁK PÁL
1021

Szilveszteri beszélgetés

Érdekes és jó szokás, hogy az évek fordulóin a legkülönbözőbb foglalkozású emberek elmondják, mit őriznek legszívesebben az óesztendőből és az újat miként várják.

Nyolc művészt kerestünk fel és kértünk választ tőlük a hagyományos kérdésekre. Festők, színészek, írók és zeneművészek beszélnek.

— Azt hiszem — mondja *Korompay Vali* színművésznő —, a Film-Színház-Muzsika egyik szeptemberi számában már elmondtam azt, amit most is elmondhatnék. Nagy élményeim az elmúlt évben — és mindig is — a színházhoz kapcsolódnak. Ilyen volt Raffai Sarolta: Egyszál magam című drámájának Annája. Kedves volt számomra ez a szerep és mélyen megrázó. Anna élete, sorsa vádirat a környezet fásultságával, morális cinizmusával szemben. Rádöbbenés. Asszonyi kiáltás, sikoly. Őszinteség.

— Igen, ez a legszívesebb válaszom a második kérdésre: őszinteség. Nagyon szeretném, ha az új esztendő gyönyörű színházi estéket hozna. Számomra is legalább olyat, mint az „Egyszál magam" előadásai. Hogy mit játszom, azt még nem tudom. Fontos, hogy jó szerep legyen és közel álljon hozzám. Azt hiszem, ezzel minden színész így van, és ki is mondja, ha őszinte.

Lehet, hogy megfejthetetlen az a vibráló nyugtalanság, ami körülveszi?

— Az őszinteség. Nem könnyű vele együtt a művész sorsa.

Lipták Pál festőművészt megyei könyvtári dolgozószobájában kerestük fel. Asztalán a bolgár Bojana templomának falképeiről készült album, a mintegy ezer év előtti balkáni festészet remekei. Személyes élményeit idézi:

— A nyáron a jugoszláviai Zrenjaninban nyílt önálló tárlatom, majd az anyag egy részét az écskai művésztelepen is bemutatták. Ezek a képei még most is kint vannak, és vándorkiállításként eljutnak a környék falvaiba.

— Jugoszláviából utaztam le Bulgáriába. Megcsodáltam Szófiában az aranykupolás Nyevszki-katedrális ikon-gyűjteményét és a bajánai remekeket. Lenyűgöző élmény volt. Finom okkerek, szürkék és zöldek! Szokatlan színskála...

És 1969?

— Grafikai kiállítást tervezek. A nagyméretű linómetszetek, a fekete és a fehér foltok világa érdekel mostanában.

Az újságíró véleménye: A kiállítás meglepetésnek ígérkezik.

Nagyon sokan ismerik és becsülik Békéscsabán *Sárhelyi Jenőt*, a zeneiskola igazgatóját. Az évet ő is lezárta. Íme, a mérleg.

— Az óév eredményei: bővült az ifjú zenebarátok körének hálózata, és egy nagy élmény: megalakult Békéscsabán a középiskolai kollégiumi vegyeskar. És máris a tervek: a kórus a Tanácsköztársaság 50 éves jubileumán mutatkozik be. Műsorán saját kórusműveim, átiratai is szerepelnek. Ott leszünk az Erkel Diákünnepeken és néhány kompozíciómat játssza majd a zeneiskola kamaraegyüttese az Országos Kamarazenei fesztiválon.

Láng Gusztáv zongoraművész a szarvasi zeneiskola igazgatója.

— Számomra boldogság, ha a növendékeim jól szerepelnek. Ilyen esemény volt az Országos Kamarazenei Fesztivál Szegeden, ahol az iskola kamaracsoportját az elsők közé sorolta a zsüri. Ez a siker olyan kedvet ébresztett, hogy a gyerekek sorra kamaracsoportot szeretnének alakítani.

Kétszázhatvanan járnak a zeneiskolába. Tanárhiánnyal küzdenek.

— Az lenne a legszebb újévi ajándék, ha már 1969-ben elköltözhetnénk a városi tanács mostani, patinás épületébe. Persze, erre még várnunk kell.

— Szeretném a megye zeneiskolái között a jó kapcsolatot tovább bővíteni és az orosházi, a szarvasi hangversenyhez hasonló sikereket az új évben.

Áprilisban Gyulán Mozart: D-moll zongoraversenyét játssza a Filharmónia hangversenyén.

— Óriási dolog történt velem: december 4-én voltam 50 éves — mondja *Körösztös István* színművész otthonában, több tucat régi óra, és néprajzi magángyűjteményének értékes darabjai társaságában. — A jövő évben pedig 51 leszek, ez is izgalmas, mert még sohasem voltam...

A szabin nők elrablása Rettegi Fridolin színigazgató szerepében nagy sikere van.

— Jó volt ez születésnapi ajándéknak is, sok prózai szerep után kellemes kirándulás. Lírai vonásai megejtőek. A magyar színészet hőskorát idézi ez a figura, igazi színész-szerep!

— Jövőre? Rettegihez hasonló, nekem való művészi feladatok, tanulás, fejlődés tovább. És összefestegetni-rajzolni újból egy kis tárlatravalót.

Csoór István vidám, gazdag humorú író. El is meséli, hogy az elmúlt évben két kiemelkedő öröm érte:

— Egyetlen alkalommal sem esett fejemre tetőről lehullott cserép. Másodszor: amikor megalakult a megyében élő tollforgatók írói köre. Túlzott mértékben az sem rontotta el örömömet, hogy ez a „csecsemő" még eléggé gyenge. Bízom abban, hogy meleg gondoskodással előbb-utóbb megerősödik.

Tervei?

— Kész regényem van a Magvetőnél, a „Hegy és göröngy". Élményeim tárából gyűjtöttem össze anyagát. A MAFILM is érdeklődik egyik, a Tiszatájban megjelent novellám iránt. Hogy lesz-e film belőle? Szerintem semmi sem lehetetlen, még a filmvilágban sem.

Végül?

— Szabadon úszni, lehetőleg mentőöv nélkül. Ha mély vízben bajba kerülök, szívesen veszem az evezőt is, főleg akkor, ha azt tiszta kéz nyújtja...

— A legmaradandóbb élményem 1968-ról? — kérdezi vissza *Koszta Rozália* festőművésznő, s azonnal készen a válasszal is.

— A Kohán-életművel való találkozás. A hagyaték áttekintésében és az emlékkiállítás képeinek kiválogatásában dr. Supka Magdolna, a Nemzeti Galéria munkatársának segítője lehettem, és ez felejthetetlen napokat jelentett számomra. Kohán György remekműveit látva meggyőződtem arról, hogy utam helyes és vállalnom kell továbbra is azt, amit színvilágban, formában és emberi magatartásban eddig követtem.

Tervei közül egyet említ.

— Most már nagyon aktuális egy önálló kiállítás. Gyulán lesz, az új csarnokban, júniusban. Az anyagot részben most válogatom, de még újabb képek is számításba jöhetnek.

Előadásra siet, mert szenvedélyesen vallja, hogy az esztétikai nevelésért a művész ne csak képeivel tegyen valamit. Az élő szó varázsa is jelentős.

Negyedik emelet. Padlásműterem, régies romantika nélkül. Körben fazekak, mázas korsók, színes ládák, a falon téka a múlt század közepéről. Az egyik sarokban festőállvány, a kép rajta egy lovas szekér öreg tanyaudvaron... *Ezüst György* festőművész békéscsabai műterme.

— Élményeim? Párizs és az újbóli és megismétlődő felismerés, hogy az ember legyen hű önmagához, még akkor is, ha kifelé frázis, közhely, unalmas. Pedig hű lenni önmagunkhoz sokszor tantaluszi kín. És az önmagunkhoz való hűség előtt meg kell találni önmagunkat.

— Szeretném betartani a folyamatosságot — mondja többször is — és mindig annyit adni magamból, mint amennyi bennem lakozik. 1969-ben jugoszláviai kiállításra készülök. Ez már önmagában nagy esemény lesz számomra.

Szemüvegén megcsillan egy fentről lepattanó fénysugár. Másról beszélgetünk tovább.

Sass Ervin

A Szerencse tárgysorsjáték nyereményjegyzéke

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége által rendezett Szerencse tárgysorsjáték nyereményeit az alább felsorolt számú sorsjegyek nyerték.

A nyertes sorsjegyek a nyereményoszlopban szereplő forintösszeg erejéig vásárlásra jogosultak.

Az 5000, 10 000, 20 000 forint összegű nyereményeket, valamint a főnyereményeket azok a sorsjegyek nyerték, amelyeknek számuk és római számmal megjelölt sorozatuk is megegyezik a nyereményjegyzékben közölt számokkal. Az azonos számra kihúzott 100 forintos nyeremény ezeket a sorsjegyeket nem illeti meg.

A főnyeremények a sorszám növekvő sorrendjének megfelelő helyen találhatók.

000 236	I—XXX	100	022 414	XXVII.	10 000	044 364	I—XXX	100	066 719	I—XXX	200
001 031	I—XXX	100	022 424	I—XXX	100	044 480	I—XXX	200	066 753	I—XXX	500
001 123	I—XXX	200	022 764	VIII	20 000	045 051	I—XXX	100	066 767	I—XXX	200
001 288	V	5000	022 764	I—XXX	100	045 339	I—XXX	200	066 880	I—XXX	100
001 497	I—XXX	100	022 813	I—XXX	200	045 385	VI.	20 000	067 030	XXIV	10 000
001 797	I—XXX	500	022 969	I—XXX	100	045 385	I—XXX	100	067 030	I—XXX	100
001 815	I—XXX	200	023 151	XXII	10 000	045 434	XXVII	10 000	067 131	I—XXX	100
001 989	I—XXX	200	023 151	I—XXX	100	045 434	I—XXX	100	067 388	I—XXX	500
002 199	I—XXX	100	023 251	I—XXX	500	045 474	I—XXX	200	067 391	I—XXX	200
002 236	I—XXX	100	023 802	I—XXX	200	045 898	I—XXX	100	067 427	I—XXX	200
002 490	I—XXX	200	023 931	I—XXX	100	046 085	I—XXX	500	067 571	I—XXX	100
002 498	I—XXX	100	023 714	I—XXX	100	046 243	I—XXX	100	067 994	I—XXX	200
002 548	I—XXX	200	024 026	I—XXX	200	046 439	I—XXX	500	068 022	I—XXX	100
002 718	XX	20 000	024 252	I—XXX	500	046 733	XIV	5000	068 507	I—XXX	200
002 718	I—XXX	100	024 676	I—XXX	100	046 733	I—XXX	100	068 969	I—XXX	100
003 226	XIV	10 000	025 070	XXVIII	5000	046 761	I—XXX	200	069 403	I—XXX	100
003 226	I—XXX	100	025 070	I—XXX	100	047 048	I	5000	069 736	VII	5000
003 303	I—XXX	100	025 561	I—XXX	100	047 048	II—XXX	100	069 736	I—XXX	100
003 548	I—XXX	200	025 561	XII	5000	047 193	II Nyaraló a Balaton partján, személygépkocsival, 150 000 Ft értékben.		069 981	I—XXX	100
003 876	I—XXX	200	025 827	I—XXX	500				070 013	XIII	10 000
003 921	I—XXX	100	026 236	V Kétszemélyes külf. utazás Ft 43 000 értékben					070 013	I—XXX	100
004 371	I—XXX	100							070 201	I—XXX	100
004 459	I—XXX	100							070 251	I—XXX	200
004 540	I—XXX	100	026 236	I—XXX	100	047 193	I—XXX	100	070 397	I—XXX	100
004 593	XVI	20 000	026 285	I—XXX	100	047 477	I—XXX	200	070 653	I—XX	100
004 593	I—XXX	100	026 315	I—XXX	200	047 543	I—XXX	100	070 737	XXV	5000
004 803	I—XXX	200	026 511	IX	20 000	047 664	I—XXX	100	070 737	I—XXX	100
005 406	I—XXX	200	026 511	I—XXX	100	047 881	I—XXX	100	070 765	I—XXX	100
005 497	IX.	5000	026 909	IV	5000	048 357	I—XXX	200	070 834	I—XXX	200
005 497	I—XXX	100	026 909	I—XXX	100	048 544	I—XXX	500	070 931	I—XXX	200
005 502	I—XXX	100	027 404	I—XXX	200	048 864	I—XXX	100	070 999	I—XXX	200
005 573	I—XXX	500	027 497	I—XXX	200	048 948	I—XXX	200	071 234	I—XXX	200
005 965	I—XXX	200	027 571	X.	5000	048 977	I—XXX	200	071 482	XVI	10 000
006 033	I—XXX	200	027 571	I—XXX	100	049 481	I—XXX	500	071 481	I—XXX	100
006 065	I—XXX	100	027 795	I—XXX	100	049 512	XVII	5000	071 492	I—XXX	200
006 079	XXIX	5000	028 113	I—X	100	049 512	I—XXX	100	071 842	I—XXX	500
006 079	I—XXX	100	028 265	I—XXX	200	049 569	I—XXX	100	071 884	XXII	5000
006 242	I—XXX	200	028 756	I—XXX	200	049 629	I—XXX	100	071 884	I—XXX	100
006 287	I—XXX	100	028 879	I—XXX	200	050 126	XXIV	20 000	072 114	V	10 000
006 602	I—XXX	200	028 896	XX	10 000	050 126	I—XXX	100	072 114	I—XXX	100
006 710	I—XXX	100	028 896	I—XXX	100	050 166	II	20 000	072 139	I—XXX	100
007 393	X	20 000	028 899	I—XXX	200	050 166	I—XXX	100	072 156	I—XXX	100
007 393	I—XXX	100	029 391	I—XXX	200	050 177	I—XXX	1000	072 236	I—XXX	200
007 508	I—XXX	200	029 863	I—XXX	200	050 417	I—XXX	100	072 503	I—XXX	500
007 790	XXX	10 000	029 865	I—XXX	200	050 653	I—XXX	200	072 543	XXIII	5000
007 790	I—XXIX	100	030 069	XXV	5000	050 978	I—XXX	100	072 543	I—XXX	100
007 849	I—XXX.	100	030 069	I—XXX	100	051 309	XIV	5000	072 650	I—XXX	100
008 080	I—XXX	200	030 135	I—XXX	200	051 309	I—XXX	100	072 650	XXII	
008 098	I—XXX	200	030 812	I—XXX	200	051 710	I—XXX	200	Renault R/4 személygépkocsi		
008 286	I—XXX	200	031 044	I—XXX	200	051 906	I—XXX	100			
008 331	I—XXX	100	031 066	I—XXX	200	052 866	I—XXX	100	073 002	I—XXX	200
008 422	I	20 000	031 275	I—XXX	200	053 042	I—XXX	100	073 309	I—XXX	100
008 422	II—XXX	100	031 747	I—XXX	200	053 125	I—XXX	200	073 820	I—XXX	100
008 446	II	10 000	032 103	I—XXX	200	053 822	I—XXX	500	073 995	VI	5000
008 446	I—XXX	100	032 066	I—XXX	200	054 324	I—XXX	200	073 995	I—XXX	100
008 581	I—XXX	200	032 195	I—XXX	200	054 813	VII	10 000	074 061	I—XXX	100
008 603	I—XXX	500	032 219	XVII	5000	054 813	I—XXX	100	074 202	XV	10 000
008 649	I—XXX	100	032 219	I—XXX	100	055 196	I—XXX	100	074 202	I—XXX	100
008 663	I—XXX	200	032 310	I—XXX	100	055 240	I—XXX	100	074 339	XXI	10 000
008 747	XXII Wartburg Limousine személygépkocsi.		032 394	I—XXX	100	055 556	I—XXX	100	074 339	I—XXX	100
			033 159	XVII	20 000	055 621	III	5000	074 438	I—XXX	200
			033 159	I—XXX	100	055 621	I—XXX	200	074 519	I—XXX	200
008 747	I—XXX	100	033 057	I—XXX	100	056 342	XXIII	20 000	074 547	X	10 000
009 127	I—XXX	500	034 026	I—XXX	500	056 342	I—XXX	100	074 547	I—X	100
009 294	I—XXX	100	034 028	I—XXX	100	056 425	XVIII	5000	075 072	I—XXX	100
009 456	I—XXX	200	034 087	I—XXX	100	056 425	I—XXX	100	075 342	I—XXX	200
009 522	I—XXX	500	034 137	VII	5000	056 943	XXII	5000	075 445	I	5000
010 120	I—XXX	100	034 137	I—XXX	100	056 943	I—XXX	100	075 445	II—XXX	100
010 285	I—XXX	100	034 567	XXX	5000	057 060	I—XXX	200	075 448	XXIII	20 000
011 551	I—XXX	100	034 567	I—XXX	100	057 321	I—XXX	200	075 448	I—XXX	100
011 609	I—XXX	100	034 793	I—XXX	200	057 418	I—XXX	200	075 844	XVI	5000
011 700	I—XXX	100	034 911	I—XXX	100	057 482	I—XXX	100	075 844	I—XXX	100
012 006	I—XXX	200	035 091	XV	20 000	057 649	I—XXX	100	075 961	I—XXX	100
012 044	VIII	5000	035 091	I—XXX	100	057 763	XV	5000	076 271	I—XXX	200
012 044	I—XXX	100	035 324	I—XXX	200	057 763	I—XXX	100	076 292	I—XXX	200
012 487	I—XXX	200	035 577	III	10 000	057 873	VIII	5000	076 757	I—XXX	200
013 130	I—XXX	100	035 577	I—XXX	100	057 873	I—XXX	100	077 000	I—XXX	100
013 151	I—XXX	100	035 883	I—XXX	500	058 204	XXVI	10 000	077 063	I—XXX	100
013 356	I—XXX	100	036 069	V	5000	058 204	I—XXX	100	077 063	XXX	20 000
013 440	XIII	5000	036 069	I—XXX	100	058 672	I—XXX	100	077 445	—XXX	100
013 440	I—XXX	100	036 189	I—XXX	200	058 978	I—XXX	200	077 508	I—X	10 000
013 801	XXI	5000	036 204	I—XXX	200	059 017	XXIV	5000	077 508	I—XXX	100
013 801	I—XXX	100	036 289	I—XXX	100	059 017	I—XXX	100	077 609	II	5000
014 055	I—XXX	500	036 631	I—XXX	100	059 027	I—XXX	200	077 609	I—XXX	100
014 243	XIII	20 000	036 651	I—XXX	100	059 244	I—XXX	500	077 684	I—XXX	200
014 243	I—XXX	100	037 407	I—XXX	100	059 475	I—XXX	200	077 780	I—XXX	200
014 450	I—XXX	100	037 550	XI	5000	059 526	X	5000	077 826	I—XXX	100
014 466	XX	5000	037 550	I—XXX	100	059 526	I—XXX	100	077 918	I—XXX	100
014 466	I—XXX	200	037 590	I—XXX	100	059 828	I—XXX	200	078 358	I—XXX	200
014 560	I—XXX	100	037 908	I—XXX	100	059 863	I—XXX	200	078 725	I—XX	100
014 804	I—XXX	100	037 909	I—XXX	100	059 931	I—XXX	100	078 959	I—XXX	100
014 838	I—XXX	500	037 997	I—XXX	100	060 050	IX	5000	078 986	XIX	20 000
014 948	I—XX	500	038 116	I—XXX	200	060 050	I—XXX	100	078 986	I—XXX	100
015 161	XVIII	5000	038 608	I—XXX	200	060 102	XXII.	20 000	079 709	I—XXX	200
015 161	I—XXX	100	038 813	I—XXX	500	060 102	I—XXX	100	079 340	I—XXX	500
015 164	I—XXX	100	038 820	I—XXX	100	060 144	I—XXX	100	079 467	I—XXX	100
015 336	I—XXX	100	039 025	I—XXX	200	060 282	VI	10 000	080 063	I—XXX	500
015 401	I—XXX	100	039 070	XI	5000	060 282	I—XXX	100	080 27	I—XXX	500
015 721	I—XXX	100	039 070	I—XXX	100	060 419	XVI	5000	081 092	I—XXX	100
015 912	I—XXX	100	039 519	I—XXX	200	060 419	I—XXX	100	081 498	I—XXX	100
016 041	IV	5000	039 669	I—XXX	500	060 511	I—XXX	100	081 551	II	5000
016 041	I—XXX	100	039 778	I—XXX	1000	060 558	I—XXX	200	081 551	I—XXX	100
016 113	I—XXX	200	040 023	XXX	5000	061 042	XXVI	20 000	081 572	III	5000
016 224	I—XXX	100	040 023	I—XXX	100	061 042	I—XXX	100	081 572	I—XXX	100
016 256	I—XXX	100	040 396	I—XXX	100	061 307	I—XXX	100	081 617	I—XXX	100
016 549	I—XXX	200	040 555	XXVII	20 000	061 316	XIX	10 000	081 805	I—XXX	100
016 599	I—XXX	100	040 555	I—XXX	100	061 316	I—XXX	100	081 922	I—XXX	100
016 852	I—XXX	100	040 808	I—XXX	100	061 599	XXIV	500	082 160	X—III	5000
016 943	I—XXX	200	040 836	XVIII	10 000	061 599	I—XXX	100	082 160	I—XXX	100
017 657	I—XXX	200	040 836	I—XXX	100	061 785	I—XXX	500	082 397	I—XXX	200
017 893	I—XXX	100	041 628	XXVI	5000	061 808	XXI Nyaraló a Balaton partján, személygépkocsival, 150 000 Ft értékben.		082 499	I—XXX	200
017 930	I—XXX	100	041 628	I—XXX	100				082 735	I—XXX	200
017 948	I—XXX	100	041 728	I—XXX	200				082 757	I—XXX	200
018 276	XXIX	20 000	041 892	I—XXX	100				083 162	I—XXX	100
018 276	I—XXX	100	041 955	I—XXX	100				083 317	VI	5000
018 404	I—XXX	200	042 104	I—XXX	100	061 808	I—XXX	100	083 317	I—XXX	100
018 445	I—XXX	500	042 116	I—XXX	1000	061 841	V	20 000	083 358	I—XXX	200
018 424	I—XXX	500	042 513	XII	10 000	061 841	I—XXX	100	083 468	I—X	100
018 445	I—XXX	100	042 513	I—XXX	100	061 873	I—XXX	100	083 561	XX—III	5000
018 601	I—XXX	100	042 649	I—XXX	200	062 298	I—XXX	200	083 561	I—XXX	100
018 625	I—XXX	500	042 752	XXVIII	5000	062 626	I—XXX	200	083 893	I—XXX	100
018 790	I—XXX	100	042 752	I—XXX	100	062 863	IV	10 000	083 995	I—XXX	200
018 792	I—XXX	100	042 787	XXII Két és félszobás öröklakás a Nagymező u. 28 sz. házban, berendezve. Ft 250 ezer értékben		062 863	I—XXX	100	084 051	XIV	20 000
019 118	I—XXX	200				063 006	I—XXX	200	084 051	I—XXX	100
019 201	I—XXX	200				063 061	I—XXX	100	084 211	IV	20 000
019 958	XXI	5000				063 375	I—XXX	500	084 211	I—X	100
019 958	I—XXX	100				063 743	I—XXX	200	084 229	XXVI	5000
020 184	I—XXX	200				063 833	XVII	5000	084 229	I—XXX	100
020 794	I—XXX	500	042 787	I—XXX	100	063 833	I—XXX	100	084 335	I—XXX	200
020 963	I—XXX	200	043 342	I—XXX	200	063 885	VII	20 000	084 284	I—XXX	100
021 215	XVIII	20 000	043 388	XXIII	10 000	063 885	I—XXX	100	084 405	III	20 000
021 215	I—XXX	100	043 388	I—XXX	100	064 262	I—XXX	100	084 405	I—XXX	100
021 548	I—XXX	100	043 465	I—XXX	200	064 567	I—XXX	200	084 640	XIX	5000
021 835	I—XXX	100	043 600	I—XXX	100	064 778	I—XXX	200	084 640	I—XXX	100
021 837	XI	20 000	043 830	I—XXX	100	065 021	I—XXX	100	084 778	I—XXX	100
021 837	I—XXX	100	044 317	I—XXX	200	065 641	I—XXX	200	084 945	I—XXX	100
022 352	I—XXX	200	044 364	XXVII	5000	066 408	I—XXX	200	085 124	I—XXX	100
									085 622	XX	5000

G Y

a lottó tárgynyeremény-so

016 918 utalvány, 028 052 ki mit vál., 050 407 háztart. gép, 063 410 varrógép, 071 133 éléskamra ut., 090 385 éléskamra ut., 094 942 zenegépek, 106 177 tv 110 477 ki mit vál., 125 423 bútor-lakber., 132 457 háztart. gép, 136 019 ut. 146 824 ut., 148 680 utalv., 166 910 rádió, 183 711 ut., 189 368 lemezjátszó 191 134 ruházati cikk, 191 487 hűtőgép 196 361 tv, 207 673 bútor, 214 212 tv 224 39 ut., 226 086 éléskamara ut. 228 579 BÁV ut., 235 054 ut., 252 18 éléskamra ut., 253 561 ut., 254 182 lemezjátszó, 260 003 éléskamra ut. 262 181 lak-tex, 264 250 éléskamra ut. 267 289 bútor-lakber., 286 788 tv, 293 28 tv, 307 151 rádió, 312 434 ut., 331 124 rádió, 354 543 OFOTÉRT ut., 360 212 éléskamra ut., 381 799 ruházati cikk 422 737 tv, 430 165 tv, 474 774 BÁV ut. 486 168 óra, 489 314 tv, 496 867 háztart gép, 518 958 OFOTÉRT ut., 526 441 tv, 533 436 ut., 537 981 éléskamra utalv. 560 047 éléskamra ut., 576 705 ki mit vál., 589 134 éléskamra ut., 590 619 BÁV ut., 603 762 rádió, 609 682 éléskamra ut., 613 456 éléskamra utalvány, 624 409 zenegépek, 675 196 varrógép, 679 992 ki mit vál., 690 249 fényképezőgép, 707 233 filmgép, 718 654 méteráru, 725 378 magnó, 726 213 BÁV ut., 742 415 ut., 757 045 ruházati cikk, 762 164 bútor-lakber., 777 442 magnó, 791 494 ut., 811 222 óra, 856 452 tv, 881 587 ut., 897 020 rádió, 904 569 bútorlakber., 910 938 ut., 917 125 ut., 921 377 éléskamra ut., 949 469 tv, 954 257 magnó, 981 156 rádió, 990 632 BÁV ut., 1 009 816 ut., 1 021 061 mosógép, 1 137 430 éléskamra ut., 1 159 202 OFOTÉRT ut., 1 166 321 hűtőgép, 1 168 103 lemezjátszó, 1 184 990 éléskamra ut., 1 187 423 rádió, 1 196 259 OFOTÉRT ut., 1 212 525 laktex, 1 222 408 ut., 1 232 462 éléskamra ut., 1 234 950 hűtőgép, 1 250 120 utalv., 1 277 553 háztart. gép, 1 278 793 éléskamra ut., 1 286 118 háztart. gép, 1 288 007 fényképezőgép, 1 589 716 háztartási gép, 1 300 203 rádió, 1 304 303 éléskamra ut., 1 306 441 lemezjátszó, 1 321 939 éléskamra ut., 1 323 746 utalv., 1 337 571 hűtőgép, 1 347 306 éléskamra ut., 1 348 654 lak-tex, 1 358 912 bútor, 1 367 962 éléskamra ut., 1 369 074 éléskamra ut., 1 376 136 OFOTÉRT ut., 1 376 633 éléskamra ut., 1 405 659 hűtőgép, 1 451 563 háztart. gép, 1 472 460 magnó, 1 476 816 éléskamra utalvány, 1 480 490 ut., 1 492 006 ut., 1 496 792 mosógép, 1 497 118 méteráru, 1 502 909 ki mit vál., 1 515 164 hűtőgép, 1 526 953 méteráru, 1 531 889 írógép, 1 542 547 ut., 1 554 893 ki mit vál.. 1 565 736 utalvány, 1 574 937 lak-tex, 1 580 107 ut.. 1 605 356 zenegépek, 1 614 240 rádió, 1 618 296 bútor.

1 621 047 méteráru, 1 640 954 méteráru, 1 800 820 **Skoda 1000 MB típ. személygépkocsira ut.,** 1 804 739 ut., 1 810 013 éléskamra ut., 1 810 759 méteráru, 1 819 780 háztart. g., 1 822 105 ut., 1 824 143 éléskamra ut., 1 825 642 lemezjátszó, 1 827 707 ki mit vál., 1 842 387 BÁV ut., 1 853 806 éléskamra ut., 1 855 591 rádió, 1 856 956 BÁV ut., 1 862 688 éléskamra ut., 1 876 979 rádió, 1 877 439 magnó, 1 885 898 ut., 1 895 470 háztart. g., 1 901 276 éléskamra ut., 1 953 221 ut., 1 960 419 lemezjátszó, 1 0983 994 éléskamra ut., 1 997 987 zenegépek, 2 012 543 éléskamra ut., 2 024 300 ut., 2 046 296 óra, 2 065 528 hűtőgép, 2 076 815 ki mit vál., 2 095 923 fényképg., 2 112 536 OFOTÉRT ut., 2 120 969 írógép, 2 152 918 lak-tex, 2 166 752 ut., 2 170 613 OFOTÉRT ut., 2 187 121 rádió, 2 197 532 éléskamra ut., 2 203 723 ki mit vál., 2 217 676 fényképezőgép, 2 218 596 ut., 2 224 071 ut., 2 241 337 éléskamra ut., 2 249 930 tv, 2 510 085 rádió, 2 542 819 magnó, 2 544 719 éléskamra ut., 2 549 309 ki mit vál., 2 557 721 bútor, 2 576 806 éléskamra ut., 2 581 455 tv, 2 585 400 tv, 2 585 400 lemeziátszó, 2 581 455 tv, 2 585 400 tv, 2 585 400 lemezjátszó, 2 591 223 tv, 2 598 330 tv, 2 612 206 fényképezőgép,

085 622	I—XXX	100	088 741	I—XXX	100	092					
086 133	XVIII két és fél szobás öröklakás a Ganz utca 5—7. sz. házban berendezve, 250 000 Ft értékben.		088 968	XIX	5000	092					
			088 968	I—XXX	100	092					
			089 096	I—XXX	100	092					
			089 277	I—XXX	100	092					
			089 654	I—XXX	100	092					
			089 685	XII	20 000	092					
086 133	I—XXX	100	089 685	I—XX	100	092					
086 139	I—XXX	200	089 820	I	10 000	092					
086 485	I—XXX	500	089 820	II—XXX	100	092					
086 591	I—XXX	200	089 855	I—XXX	200	092					
087 148	I—XXX	100	089 907	I—XXX	500	092					
087 491	I—XXX	1000	090 154	I—XXX	500	092					
087 615	I—XXX	200	090 170	XV	5000	092					
087 717	XXI	20 000	090 170	I—XXX	100	092					
087 717	I—XXX	100	090 607	I—XXX	200	092					
088 158	I—XXX	100	090 652	I—XXX	100	092					
088 230	I—XXX	200	090 668	I—XXX	100	092					
088 326	I—XXX	200	090 739	I—XXX	100	092					
088 342	I—XXX	200	091 117	I—XXX	100	092					
088 438	I—XXX	200	091 182	XXIX	5000	092					
088 446	I—XXX	500	091 182	I—XXX	100	092					
088 673	I—XXX	200									

A nyertes sorsjegyek beváltási rendje:

A 100, 20 000 forint értékkel kihúzott nyertes sorsjegyek egyben vásárlási utalványként szolgálnak és a nyereményösszeg erejéig

vidéken bármelyik Állami Áruházban vagy földművesszövetkezeti üzletben.

Budapesten a Lottó Áruházban (VII., Rákóczi út 36.) vásárlásra felhasználhatók.

Magy...
SAJTÓFIG...
Budapest V. Petőfi Sán...
Telefon: 188-296, 188-30...
1968 AUG 8
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Megyénk képzőművészeinek sikere Szegeden

Szeged Városi Tanács V. B. Művelődésügyi Osztály, a Magyar Képzőművészek Szövetsége Dél-magyarországi Területi Szervezete és a Móra Ferenc Múzeum rendezésében képzőművészeti kiállítást nyitott meg augusztus 4-én, vasárnap déli 12 órakor *dr. Ortutay Gyula* akadémikus, egyetemi tanár. Meleg szavakkal emlékezett meg a kiállító művészek és a város vezetőinek céltudatos tevékenységéről.

A kiállításon több megyei művész alkotását is bemutatják. Nagyon tetszett Csáki Maronyák József két csendélete, néhai Bazsali Ferenc három linóleum-metszete, Alexin Andor grafikusművész Orosházi estje és Pécsi utcarészlet című linóleum-metszete. Kedvesek Fülöp Erzsébet kisméretű festményei. Bemutatták Lipták Pál, Koszta Rozália és Ezüst György képeit. Kiállították Vecsési Sándor Repcés című olajképét is.

A kiállítás megnyitása alkalmából adta át a városi tanács vb-elnöke Ligeti Erikának a békéscsabai bábfesztivál plakettjeiért, Szurcsik Jánosnak, Tóth Sándornak és Zomborj Lászlónak a város emlékplakettjét és a velejáró 5—5000 forint díjat. Az emlékplakettet Kis-Nagy András szobrászművész alkotta. A művész pusztaföldvári származású, Orosházán járt iskolába.

A művészetkedvelők figyelmébe ajánljuk a kiállítás képes katalógusát, melynek előszavát az Orosházán is jól ismert kiváló művészettörténész, D. Fehér Zsuzsa írta.

tekezlete helyes utat mutatott földrészünk problémáinak békés rendezéséhez. A Szovjetunió és más európai szocialista országok több ízben terjesztettek elő konkrét javaslatokat az európai béke és biztonság megszilárdítására. Kifejezték elhatározásukat: mindaddig, ameddig létezik az északatlanti tömb, a szocialista országok mindent megtesznek védelmi képességük erősítésére.

Az MSZMP Központi Bizottsága támogatja a szocialista országok, valamennyi európai állam aktív erőfeszítéseit az európai béke és biztonság megszilárdításáért.

II.

1 A Magyar Szocialista Munkáspárt tagjai, a magyar dolgozók változatlan figyelemmel kísérik csehszlovák testvérpártunk, a csehszlovák kommunis-

A Magy
párt Közp
kor kész a
csolatok
kommunis
véri össze
Állhatatos
lista orszá
együttműködés elmélyítésére; szükségesnek tartja a szocialista országok nemzetközi tevékenységének rendszeres egyeztetését és összehangolását.

A proletárinternacionalizmus eszméjétől vezetve, népeink békéjének és biztonságának védelmében támogatja a Varsói Szerződésbe tömörült országok politikai és katonai együttműködésének fejlesztését, védelmi képességének növelését.

Helyesli a KGST tevékenységének fejlesztését, a szocialista országok kétoldalú és sokoldalú gazdasági együttműködésének magasabb színvonalra emelését, a gazdasági együttműködés kérdéseit tárgyaló legmagasabb szintű tanácskozás közeljövőben történő összehívását.

2 A Központi Bizottság nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának előkészületei a kitűzött program szerint folynak. Pártunk képviselői más pártok küldötteivel együtt eddig is aktívan részt vettek az előkészítés munkájában, s az MSZMP továbbra is minden erejével elősegíti a nemzetközi tanácskozás sikeres előkészítését. A Központi Bizottság meggyőződése, hogy a testvérpártok képviselőinek moszkvai találkozója jelentősen hozzá fog járulni az imperialistaellenes akcióegység kialakításához.

*

A Központi Bizottság, a kormány pártunk tagságának; ha-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1970 DEC

(102)

Ma este nyílik Lipták Pál festőművész kiállítása Békéscsabán, a Tízek Klubjában

Az Ifjúsági Házban működő Tízek Klubja decemberi programjának első kiemelkedő programja ma este lesz, amikor a klub tagjai Lipták Pál festőművésszel találkoznak és megismerkednek a művész legújabb alkotásaival. December 7-én este hat órakor a filmklub összejövetelét rendezik meg, majd Mikulás-esten szórakoznak a klub tagjai. Érdekes eseménynek ígérkezik Bitskey Tibor színművész előadóestje, Tamási Eszter tv-bemondónő közreműködésével. December 17-én szabad klubest lesz, 21-én este 7 órától Simon József, a klub tagja számol be angliai élményeiről és vetíti diafelvételeit. December 24-én karácsonyi klubestet rendeznek, 28-án zenés klubest lesz, míg december 31-én a megyei tanács klubjában rendezik meg vidám Szilveszterestjüket.

A klub vezetősége már megkezdte az új esztendő programjának kidolgozását is, melyhez a klubtagság közvetlen segítséget ad számukra.

Nagy a boldogság. A KISZ [illegible] gyerekek a televíziót.

verset, bátran, folyékonyan. Igaz, nem sokat lehet belőle érteni, de talán így még kedvesebb. A következő sorok már tökéletesen követhetők. Nem csoda, hiszen az előadója már négyéves, kiscsoportos:

Sári baba megjavul,
mosakodni megtanul.
Veszek neki szép ruhát,
A hajába pántlikát.

Énekszám következik, egy kö- [illegible] baljak: auto, [illegible]

Vége a műsornak. A nagyok visszaviszik a székeket hálótermükbe. A többiek játszani indulnak.. Az első építmény, ami a nagy színes kockákból készül: tágas, nagyablakos ház. A televízióban látott pingvin lakása.

Szép délelőttjük volt a gyerekeknek. Köszönet érte azoknak, akik a tv-készüléket adták.

Daniss Győző

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lipták Pál

PESTMEGYE
HÍRLAP
1971 APR 10

Vasárnap nyílik

Lipták Pál kiállítása

1021

Vasárnap délelőtt 11 órakor Cegléden, a Kossuth Múzeumban megnyílik *Lipták Pál* békéscsabai festőművész kiállítása. A művész, aki egyben néprajzi gyűjtő is, a Békés megyei könyvtár igazgatója. Ceglédi kiállításán 22 temperával készült műve kerül a közönség elé. A kiállításon *Cseres Tibor* író mond megnyitó beszédet.

szobrai, faragásai, szőnyegei, valamint fametszetei is stilizált formafelfogásúak. Hírnevet szerzett mint író is, szerkesztője volt a La rénovation esthétique című művészeti folyóiratnak.

— **Elkészült Majosháza** ivóvízhálózatának bővítési, és a strand megépítésének kivitelezési terve. Az építkezéseket ez év második felében

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Lipták Pál
KÖNYVTÁROS
1961 — 5

1021

Lipták Pál tusrajza

[illegible] szünidőben a délelőtti ifjúsági műsoro[illegible] könyvtárak egyébként is szerveznek egész délelőtt[illegible] foglalkozásokat, ezek programjába beiktathatják [illegible] látottak megbeszélését is.

A televízió péntek esti 19 órás adásaiban e[illegible] (politikai tanfolyam, pedagógiai kérdések, mezőgaz[illegible] tekintésére lehet és kívánatos is toborozni azonos [illegible] (politikai szemináriumok hallgatóit, szülőket, pedagógusokat, mezőgazdasági dolgozókat, ill. szakembereket).

Az említett esetekben nincs figyelem elterelő momentum a televízió-nézésben, és a könyvtári nyitvatartási időt is a fenti műsorok adási idejének megfelelően lehet megállapítani, hogy még ott se zavarja a könyvtár mindennapos tevékenységét a televízió-nézés és vita, ahol csak egy vagy két helyisége van a könyvtárnak.

II.

A művelődési intézményekben működő televíziós készülékek nagy része nem a könyvtárban, hanem a klubban vagy egyéb, nyilvános használatra szánt helyiségekben található. Ha ezek a helyiségek a könyvtár mellett vannak, a könyvtárosok gondoskodjanak arról, hogy a könyvtár könyvei, hírlapjai és folyóiratai a televízió-nézők rendelkezésére álljanak a látottak megvilágítása, kiegészítése, elmélyítése céljából. De ha ez közvetlenül nem valósítható meg, akkor is készítsen a könyvtár (legjobb, ha a megyei és a járási könyvtárak, általában a központi könyvtárak közösen állítják elő) olyan állandó plakátot (feliratot), amely néhány kézikönyv megnevezésével a legfontosabb felvilágosítást (tájékoztatást) megadhatja a látottakkal kapcsolatban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A KÖNYVTÁROS

Lipták Pál

1967 DEC

1021

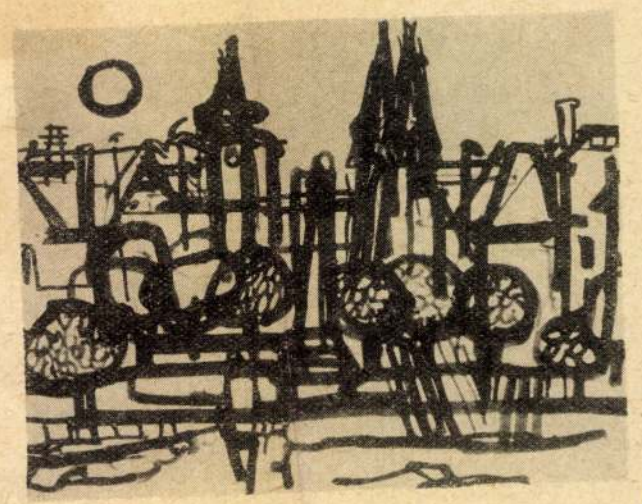

Lipták Pál rajza

történet. Aiszkhülosz méltónak tartotta, hogy tragédiát írjon róla, hősei Miltiadész, Leónidasz mint félistenek élnek azóta is a köztudatban. Thermopülai, Marathón, Szalamisz helynevei áhítatot keltenek. Egy új korszak kezdődött, melyben a világ súlypontja Keletről a görög világba húzódik. Hérodotosz csak mesélni látszik, mégis híven tükrözi kora szellemét. Hérodotoszban már nyilatkozik a görög racionalizmus, de még pólyában van, a néphit pólyájában. Az istenek szerinte csak a mérték keretei között maradó erényt szeretik, de letipornak egyént és népet egyaránt, ha ezen túl akar emelkedni. Xerxész elveszett abban a pillanatban, amikor láncokkal megkorbácsoltatta a tengert.

Hérodotosz életét annak szentelte, hogy a perzsa háborút megörökítse. A perzsa veszély ismerete és ennek a veszélynek átélése volt minden bizonnyal az a legfőbb ok, amely miatt aggodalommal nézte a szeme előtt kibontakozó vészes fo-

lásásának szomorú lá
ez már nem lehetett v
aki nemcsak írta a
tanult is belőle.

Az ókori írók azé
tárgyilagosan Hérodot
len utóda, Thuküdid
a kortörténet műfaján
nészoszi háború történe
oknyomozó módszert é
érzéssel átlelkesített
magas színvonalra e
utánzót és csodálót teremtett, mint Hérodotosz történetírása. Mégis az a varázs, mely a perzsa novellákból, a keleti népi elbeszélő művészet Hérodotosz művében felvett gyöngyszemeiből árad felénk, a mai embert éppen úgy lebilincseli, akár kétezer év előtt élt elődjeit. De a szabadságért harcoló görög nép hőseinek sem emelt senki nagyszerűbb emlékművet, mint a halikarnasszoszi történetíró.

Hérodotosz művét teljes szövegében görög és magyar nyelven Geréb József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A KÖNYVTÁROS

1968 FEB

Lipták Pál

1021

Várnai utcarészlet. Lipták Pál rajza

lül működő szakszervezeti könyvtáraknak ugyan bővebb lehet
gyakorlat azt igazolja, hogy a lakóterületeken és a munkásszál
tőség munkásolvasók toborzására. Igen jó eredményeket mutat
a munkásnegyedekbe telepített városi fiókkönyvtárak. Ezek sz
további gyarapítása meghozná gyümölcsét. Fokozott figyelmet
ipari tanulóknak és a mezőgazdasági szakmunkásképző iskolák
sára is az olvasótáborba és az olvasásra nevelés módszereinek k
tőségeinket növeli falun a nagyarányú és gyorsütemű gépesítés,
az, hogy egyre több üzemben csökkentik a munkaidőt. A munk
párhuzamosan jelentkező igénynövekedésről igen kedvező adatokkal szolgálnak az NDK könyvtárai.

A nyitvatartási idővel sokat foglalkoznak a könyvtárosok az utóbb időben. A kezdeményező Sallai István volt *Rendben van-e minden a könyvtárak nyitvatartása körül?* című cikkével (Könyvtáros, 1967. 8. sz. 443—448. l.). Itt az új mechanizmus szellemében csak azt az álláspontot képviselhetjük, hogy a nyitvatartási időt az olvasók szabadidejéhez és nem a könyvtárosok szabadidő igényéhez kell szabnunk. Meddő és haszontalan erőlködés a járási könyvtárak és általában a főhivatású falusi könyvtárosok részéről annak bizonygatása, hogy a szombat délutáni nyitvatartás felesleges, mert erre nincs igény. Logikai érvekkel aligha bizonyítható,

nyomán.

(Folytatjuk.)

1021

Lipták Pál

LIPTÁK PÁL RAJZA

ember? Az öregember beszélget a borjúhoz. Az meg
nagy, okos fülét. Az öregember nemcsak nem szól, rá
asszonyra. Az áll mozdulatlanul, nagycsontú, sudaras,
szép nő lehetett. Arcát a nap felé fordítja, szemét beh
ném, mire gondol. Az öregember beszél a borjúhoz, szu
gatja. Az öregasszony ezt látja, a beszédet hallja.

Órahosszat lehettem a tsz-irodán. Amint jövök vissza,
asszony áll a szalmakazalnál, szinte szobor mozdulatlans
borjút tutujgatja. Motyogva beszél hozzá. Nem értem, mi
hoz most sincs egy szava se.

Az úton nagyhangú Dutra vontat két pótkocsit, rajta magasszélű halaskádak, oxigénpalackokkal. Csongrádra utazik az élő hal. Az öregasszony és az öregember oda se néz. Két éve lehet ilyesmi a faluban. Már egy tekintetre sem méltatják. Csak a nap, amely olyan jó meleg, s a kisborjú hálás, jámbor, nagy, tiszta szemével, érdekli őket.

MÉG EGY VILLANÁS

A halastótól rohannom kell a buszhoz. A halászmérnök előzékenyen motorkerékpárost szerez, hogy elérjem. Amúgy is kutya szelek járnak a vizekről, motoron meg úgy érzi az ember, olyan élesen vágnak, mintha köszörűs lenne az öregapjuk Bécsben. Gondolom, ha nem hajtanánk annyira, nem érezném a szél haragját, ahogy a sisak szélén leskalpol a metsző hideg. De emberem mintha nem érezné, repeszt veszettül befelé. Mire leszállunk, kezem, lábam gémber. A motoros is összecsapkodja kezét.

— Kicsit szellős ilyenkor az autóm.

— Az. Melegíthetnénk a kocsmában.

— Nem bánom. Úgyis bent hagyom már télire a motort, majd a halaskofa kivisz lovas kocsin.

Melegítünk. Jól is esik.

— Hogy szólíthatom?

— Papp István vagyok. De csak kisinges pap. A nagyinges nem fázik ilyenkor sem.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 FEB 3

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

Lipták Pál

— **Miklós István festőművész** alkotásaiból kiállítás nyílik február 5-én Békéscsabán a TIT Értelmiségi Klubjában. Az ünnepélyes megnyitón, melyet este fél 8 órakor tartanak, Lipták Pál festőművész a megyei könyvtár igazgatója méltatja a kiállítást.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1966 NOV
TISZATÁJ
Lipták Pál
1021

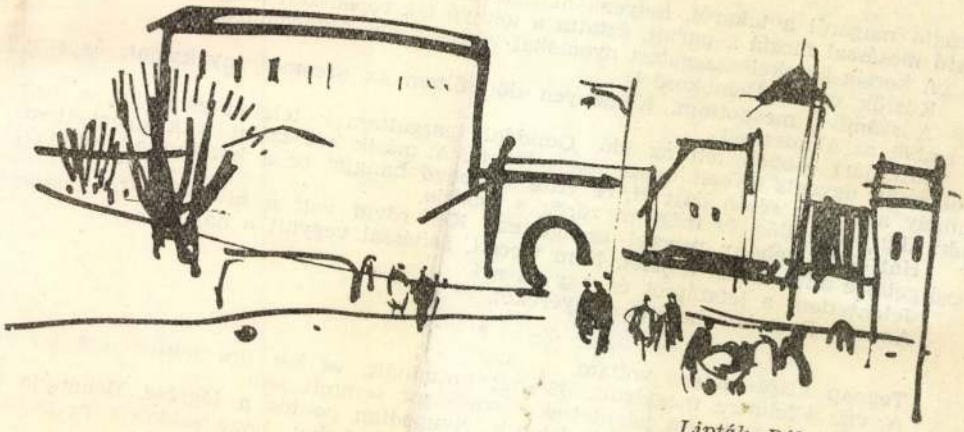

Lipták Pál rajza

lerúgta magáról a takarót, helyenként már csillámlot
tartó mosással mosta a partot, áztatta a töknyárfák re
A kocsik kerekei szaggatott nyomokat véstek a gá
Köztük volt a Domokosé is.
A számból mosdottam. Keményen dörzsöltem az
memből az álmosságot.
Mindjárt jobban telt az idő. Gonddal igazgattam a telefon zsinórját, a nap folyamán ugyanis erősen összegubancolódott. A másik két szálat is kiegyengettem, amely az ablak résén bújt ki, és vitte a csengő hangját be a központba, Gabinak, aki alig ötvenkilós, és mégsem zörög a csontja.
Hat előtt néhány perccel csengettem. Két rövid volt a hívójele. Háromszori csörgetésre adta vissza a jelet. Nem viccelt, ásítással vegyült a hangja.
Jelentettem a létszámot és egy fuvart.
Amivel Domokos bevitte a gyereket.

*

Tegnap kissé mátyós voltam.
A víz délelőttre megtérült. 780-nál kulminált, és két óra múlva két centit apasztott. Sehonnan sem jelentettek disznóságot, semmit sem.
A mérnök az én szelemen fekszik. Nyugodtan pontos a légzése. Behúnyja a szemét és markírozza a szundit. De nem alszik. Lehet, hogy sakkozik magában. Nagyon szereti, néha úgy bemattolja magát, hogy szinte jajgat bele.
Úgy látom, még tart a mosolyszünet.
De már nem tarthat soká. A csepergés megszűnt. A felhők még nem vonultak el teljes létszámmal, néhány férckihúzó még itt maradt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

1966 SZEP 29

LUDOVE NOVINY

Výstava Pála Liptáka

1024

Minulý týždeň v Békéscsabe otvorili výstavu z diel békéscsabianskeho maliara Pála Liptáka. Výstava už prvý deň mala mnoho návštevníkov. Pál Lipták svojimi maľbami zvečnil v prvom rade nové stavby, továrne a iné významné ustanovizne Békéscsaby.

Louis Armstrong, kráľ dzezu, takto spomína na svoju mladosť: „*Keď som bol mladý, nemal som peniaze na budík, o hodinkách ani nehovoriac. Nikdy som preto v noci nevedel, koľko je asi hodín. A aj vtedy mi pomohla moja trúbka. Začal som trúbiť a v zápätí mi*

Lipták Pál, grafikus

Mint gyűrűben a kő

A békéscsabai megyei könyvtárat joggal emlegették példaként mindig az elsők között. Az utóbbi években művesen elkészített kiadványaikkal vívták ki a könyvbarátok elismerését. Sorozataik — amelyek ugyan csak kis példányszámban jelentek meg — fiatal költőket, grafikusokat mutatnak be.

A könyvtár azonban kinőtte régi egyszintes épületét, sőt azokat az épületeket is, amelyeket a városban birtokba vett. *Lipták Pál*, a könyvtár Kossuth-díjas igazgatója — az elmúlt évek minden újdonságának kitalálója, szorgalmazója és támogatója — a megyei tanács közreműködésével a Középülettervező Vállalathoz fordult, hogy az új épületet megtervezzék.

Földszintes környezet

Az építészeti és belsőépítészeti megoldás feladatát három fiatal tervező — *Csomay Zsófia*, *Kerecsényi Zsuzsa* és *Hegedüs Péter* — kapta meg. Tájékozódási pontokként nemcsak a modern építészet vívmányaihoz és külföldi példákhoz folyamodtak, hanem végigjárták az ország újonnan épült könyvtárait, ott meghallgatták a könyvtárosok és használók véleményét. És természetesen a békéscsabaiakét. Mindezek figyelembevételével elkészült a terv.

Az épület, a jövendő könyvtár külső képében is alkalmazkodik a város földszintes környezetéhez. A régi épületet meghagyják, beépítik és körülépítik, beolvasztják az új könyvtár épületébe. Mint gyűrű a drágakövet, úgy fogja körül a hajdani épületet az új, nem magasodik fölé, de a ház teljes magasságát kihasználva kétszintes lesz.

— Célunk az volt — mondják a fiatal építészek —, hogy ne reprezentatív középületet, hanem *könnyen birtokba vehető, könnyen megközelíthető, emberközeli könyvtárat* hozzunk létre. Ezért a két oldalsó bejáraton át hatalmas fedett, télen fűtött térbe érkezik a látogató. Ez nem előcsarnok, hanem *belső, fedett utca!* Metrógumi borítja, tehát csendes, strapabíró padlóval rendelkezik. Aki itt végigmegy, nem kell beiratkoznia a könyvtárba. Megvásárolhatja viszont a napi újságot, ihat egy kávét, leülhet egy-egy folyóirattal a kezében, amelyet az itteni szabadpolcról leemelhet. De végig is sethet a fedett utcán, lerövidítve útját. Az „utca" szélén azonban, a nagy üvegfalakon át be is láthat a könyvtárba.

Tor... kő 2.
E ... 31.

azért térségben tapasztalható állítólagos „vietnami fenyegetéssel" indokolta álláspontját. Azt fejtegette, hogy a kambodzsai—thai-

Megfeszítet az ár

A Körösök völgyében tovább tart a megfeszített küzdelem a Kettős-Körös kiáradó vizével. A várva várt vízkiegyenlítődés — ez teszi lehetővé majd a gátszakadás elzárását — még mindig nem történt meg, még mindig körülbelül 3 centiméter magas a különbség a folyó vize és az elborított területek közt.

Eddig a gyulaiakon kívül három A. K. SZ. vonult fel a szakadáshoz, s ma hajnalra újabb két gépesített osztag érkezett: a nyíregyháziak és a szege-

Lipták Pál, grafikus

plafonra mászik. Elég, ha megvonja a vállát, vagy nem rak valamit a helyére.

Márpedig ő nem akarja bosszantani.

Délben se akarta, az ebédnél, eszébe se jutott. Ő csak megkente vajjal a zsömlét. Azért csinálja ő maga, hogy segítsen vele anyunak. Minek kened olyan vastagon, te pokolbélű?! Ijedtében kiesett a kés a kezéből. Ugyanannyit ken rá évek óta. Lassan már egy egész vajat vehetek neki! Csak tudnám, hogy miből! A félbevágott zsömle egyik fele kenetlen maradt. Arra meredt mozdulatlanul. Nem is kente vastagon. Mindig így szokta. Anyunak tudnia kellene, hogy olyasmi is van, mint a szokás hatalma. Lezabálná még a húst is a csontjaimról! Ez igazán nem igaz. Na, gyökeret vert a feneked?! Akkor engedelmesen felkelt a székről, de kicsit lassabban, mint szerette volna. Lódulj már, az apád istenit! Elkésel az iskolából!

A zsömlét, ahogy volt, félig kenetlenül bevágta a táskába. A télikabátja után kapott és kotródott. Kifelé menet rántotta magára a piros műanyag holmit, és idegességében

Liptáik Pál, grafika

70.

3.

АУРОРА» это набирание, дающее пробу на вкус.

ZOLTÁN FÁBIÁN

EPILOGUE

Deviating from the traditions our editorship has undertaken to obtain an insight into the poesy of Black Africa on the basis of LOTUS the periodical review of the Afro-Asiatic Writers' Organization.

Probably the most exciting and giddiest revolutionary event of our age is that more and more people – being completely unknown to one another till

Lipták Pál, grafikus

114.

3.

Lipták Pál, grafikus

nyakunk ha szazszor elnaraptak,
mert jó leírni a nevét.

1021

Lipták Pál szekszárdi kiállításához

„Most megismerkedhetsz az egyik Lipták Pállal" — mondta egyik barátom, aki ismeri őt.

Még mielőtt bármit is kérdezhettem volna, elmondta, hogy van olyan Lipták Pál, aki műgyűjtő, aki néprajzos és aki könyvtáros. Méghozzá olyan könyvtáros, aki egy egész megyének gondolta ki, hogy minden helységében könyvtár legyen és nem átallott minden könyvtárra odafigyelni és berendezést, könyvtári formát tervezni. Tudom, a földijeinek ezzel semmi újat nem mondok, hiszen ismerik, láthatják, élvezhetik nap mint nap teremtő tényked ésének gyümölcseit.

Mégis, az idegennek legyen szabad ezen egy kicsit csodálkoznia, a felsoroltakon túl a kertész Lipták Pálnak a mecénásnak így köszönnie.

Lipták Pállal sohasem találkoztam, személyesen ma sem ismerem. Úgy képzeltem, talán zavarják is e sorok, hiszen nem csinált és nem csinál mást, mint amit megadatott csinálnia. A sokszínűség talán kicsit játék is neki. Felnőtt, szép-komoly játék.

A fa jut eszembe, melybe sokféle oltványt sokféle gyümölcsöt teremni oltanak. Tulajdonképpen mindnyájan ilyenek vagyunk, csak míg legtöbben egyféle gyümölcsöt is alig vagyunk képesek jól megtermelni, addig ő sok-sok fajtát, mindenki számára gyönyörűt, élvezeteset.

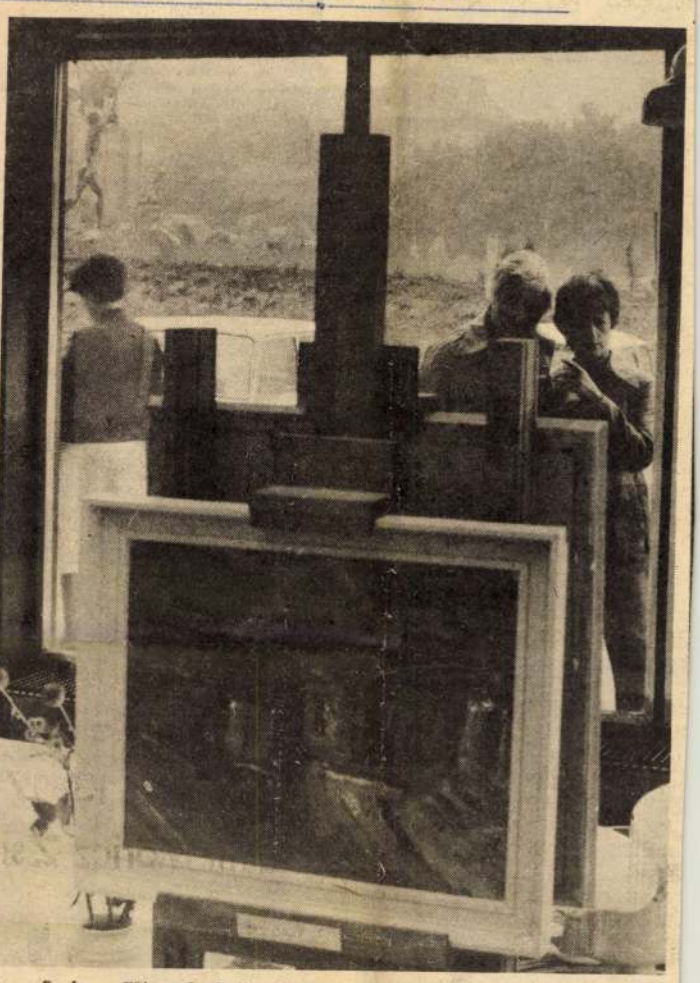

A művész „Utcarészlet" című képe szekszárdi utcarészlettel. Fenti képünk: Dr. Szilágyi Miklós múzeumigazgató nyitotta meg a kiállítást Fotó: Balogh Ferenc és Czakó Sándor

A Szinyei-Merse teremben megrendezett kiállításával most Szekszárdra, a festő Lipták Pál látogatott. Ötvenhat képével először mutatkozik be Tolna megye székhelyén. Bemutatkozása a leírtakon túl azért is külön örvendetes, mert az egyébként gazdag szekszárdi kiállítási programban alig-alig szerepelnek az „alföldi iskola" képviselői, vagy alföldi festők.

Lám, milyen buták is vagyunk! Nem tudunk megszabadulni rögeszméinktől: egy művészt mindenáron valamilyen kategóriába, valamilyen stílusirányzatba kívánunk besorolni. Esztéták, művészettörténészek fáradoznak évekig azon, hogy egy-egy „elbóklászót" valamely nyájba tereljenek.

Vajon mi lett volna Lipták Pálból, vajon mindaz megvalósulhatott volna amit megteremtett, ha ő is valamilyen skatulyás, zárt, leszűkített méretekben gondolkodik? Ha horizontja nem addig ér, ameddig az ember maga? És azon túl is.

Nézem a képeket. Megint eszembe jut a szó: játék. Színekkel, formákkal, ecsettel, anyaggal. Egymásba olvadnak színek, formák, fények. Fák fákba, égbe, földbe, vízbe, emberek emberekbe, tájba, minden átmenet időből időbe, formából formába, színből színbe, eseményből természetbe, tájból emberbe, miként a valóság minden dolga is egymásból ki és egymásba szakad.

Nemcsak a festő Lipták jött el Szekszárdra, hanem teljességében példát adni Lipták Pál maga.

Czakó Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1978 SEP 7

répa körül,
kerül egy koncepció?

teséggel takarítják be a répát a csehszlovák, az NDK-beli és az egyéb gépek. Sok mindent tudó, kitűnő gépsor a francia Herriau, de nem tökéletes tőbeállítású földre, gyomos, egyenetlen talajra nem való, túlságosan az elvont, ideális munkakörülményekhez szabott. Ám ez csak a kisebbik baj vele — a nagyobbik az, hogy sokba kerül.

Évekig százszázalékos állami támogatást élvezett. A kedvezmény az idén 40 százalék erejéig még megvolt, de vajon meglesz-e jövőre? Nem valószínű, hiszen az állam — ezt tudomásul kell venni — nem fejőstehén. Lássuk azonban, mit kezdenek a répával téeszeink ilyen feltételek esetén.

Nézzünk egy jól, nyereséggel gazdálkodó téeszt, a gyulai Munkácsyt. Náluk a mostani 320 hektáros területen mintegy 350 mázsás átlagtermés várható. Szívesörömest növelnék — legalább négyszáz hektárra — a répa vetésterületét. Ha megtennék, 400 mázsás átlagterméssel, 15 százalékos cukorhányaddal számolva, 3 millió forint lenne — optimális esetben — a cukorrépán a tiszta nyereség. Milyen arányban áll ez az összeg a gépesítés költségével?

Nagyon kedvezőtlen arányban. Van egy Herriau gépsoruk, ez azonban két éven belül biztosan elhasználódik. Már most is csak nehezen bírja el a 320 hektáros területen a munkát, minthogy egy gépsor 3—4 éven át, körülbelül 200 hektáron képes a répát gyorsan, tehát kis cukorveszteséggel betakarítani.

Ha tehát vennének is egy újabb Herriaut 3 millióért, egy évre rá ott állnának, hogy még egyet kellene venni, ami összesen már 6 milli alatt ennyit költ hát arra a 400 h korrépa-vetésterü éppen két év ala ha nagyon jól ala den! — hatmilliót. Jogos, és indokolt a kérdés: gazdaságos ez??

Kérem, a megoldáshoz nem kell más, csak olcsóbb és jobb gép — fogalmazott Sótyi János, a szövetkezet elnöke. Egy napra rá Csányi Sándor, a MEZŐGÉP Tröszt kereskedelmi igazgatója pedig így tájékoztatott: két irányban is folynak ugyan kísérletek magyar cukkorépa-betakarító gépsor kifejlesztésére, ezek azonban 1980-nál előbb biztosan nem hoznak eredményt. Magyarán: 1980-ban, vagy 81-ben lehet majd jó cukorrépa-betakarító gépsort kapni... Ha a kísérletekkel minden jól alakul...

Néhány évvel ezelőtt államunk hallatlan nagy erőfeszítéseket tett: milliárdokat költött a cukoripar fejlesztésére. Kérdés: nem vész-e kárba aránytalanul rövid idő alatt mindez? Nem vész-e kárba azért, mert a támogatás abbamarad — néhány karhosszal a cél előtt? Vagy azért, mert az új gépsorról az illetékesek nem gondoskodtak előre, idejében?

Még súlyosabb kérdés: hogyan, milyen áron lehet majd az iparágat — később, ha a világpiaci helyzet más lesz, a cukorár ismét másképp alakul — újból föltámasztani?

Mert minden végig nem gondolt, vagy végig nem vitt: meg nem valósított koncepciónak ára van. S borsos ára lehet — a cukornak is.

Varga János

adatot jelent a gyáregység kollektívájának. Szeretnénk ha a beruházás is jó ütemben haladna, de azt is, hogy az idei évre tervezett 137 millió forintos tervet is teljesítenénk. Eddig nem panaszkodhattunk, úgy tűnik,

Nagy átmérőjű csövek készülnek a paksi atomerőmű részére

Fotó: Béla Ottó

mind a kettőt sikerül valóra váltani. Pedig jelentős mennyiségű és értékű berendezéseket készítünk a kiemelt beruházásban épülő Borsodi Vegyi Kombinát részére,

Gyémánt, rub
— az iparba

A drágakövek nem különleges anyagok: a földünkön nagy mennyiségben található ismert elemek kristályos vegyületei. A szikrázóan csillogó gyémánt a szénnek egy

s" újító

szi a megkopottak újbóli felhasználását. Így tehát készítettünk egy gumisütő formát, amibe a régi golyóscsapszeget fémtisztára letakarítva belehelyeztük nyersgumival ellátva. A vulkanizáló asztalon szorító bilincscsel megszorítva, 1,5—2 órai melegítés után a gyárival azonos minőségű alkatrészt kaptunk.

— Ez idáig mintegy 30 távtartó rudat újítottunk fel az említett módon. Az egyéves előkalkulált eredmény 280

Hornyák Béla az „aranyos" újító

Kép, szöveg: Béla Vali

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1978 SEP 1/2

Lipták Pál festőművész

Lipták Pál kiállítása

Aki valamilyen művészcsoporthoz, stílusirányzathoz tartozást keres, mielőtt Lipták Pál művészetét minősítené, alighanem „alföldi festőként" véli elhelyezhetőnek a magyar művészetben. Némi joggal, hiszen születése óta Békéscsabán él, s az alföldi városok csoportkiállításain (immár negyedszázada) rendszeresen szerepelnek a művei. Azonos tehát az alföldiekkel a tájélménye, a közös bemutatkozások gyakorisága pedig a rokon törekvések vállalását látszik bizonyítani.

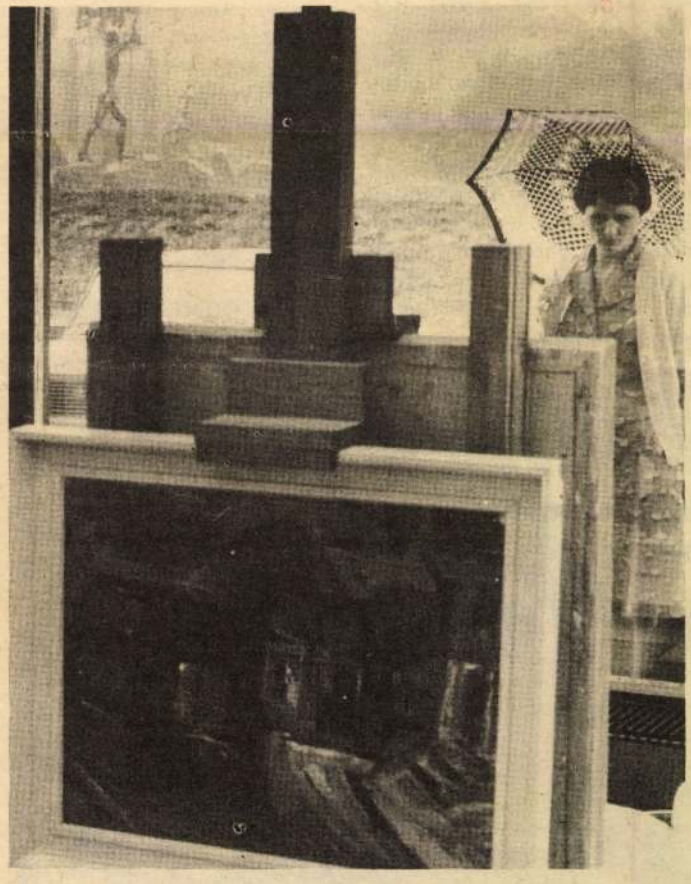

A szekszárdi Szinyei Merse-teremben látható Lipták Pál festőművész kiállítása. A képen „Utcarészlet" című műve, szekszárdi utcarészlet előtt.

—cz—

De mert az „alföldi festészet" művészeti csoportosulást sem, stílusirányzatot sem jelent, a formális csoportba sorolással nem sokra jutunk. A népi származásból vagy az etnográfiai-szociológiai érdeklődésből eredeztethető, etikai tartalmú elkötelezettség rokonítja valamelyest az alföldieket (Tornyaitól, Kohántól a legfiatalabbakig). Ilyen tartalmi és alkotáslélektani tényekkel valamelyest Lipták művészetét is megközelíthetjük, hiszen nála is az alföldi táj, a dolgozó ember látványa indítja el a kifejező szándékot. Művei azonban sohasem etnográfiai vagy szociológiai látleletek. Sokkal inkább festői feladatoknak az élménytől erősen meghatározott megoldásai. A táj és a tájban élő ember újra meg újra kifejezésre inspiráló festői motívumként érdekli: színfoltok egyensúlyát és rendjét éli át alkotás közben. Vagyis azért több minden képe hangulatos színkompozíciónál, mert nem a táj és az ember jelentette élménytől függetlenül, hanem attól meghatározottan éli meg a maga hangulatait: örömét, rezignált tűnődéseit, dühös indulatait.

Művei tehát azért „jók", mert éltető közösségének az érzésvilágát is közvetítik; mert hangulatait nem valamilyen konkrét élmény, hanem életének társaival közös tapasztalat hitelesíti.

SZILÁGYI MIKLÓS

A nemzetközi hatalmi viszonyokban például nincs tervező és tervszerűen kivitelező világközpont. S ugyanígy belpolitikailag is csak egymástól eltérő, szemben álló, vitázó, netán szövetkező hatalmi törekvések vannak, amelyek ugyan saját lépéseiket tervezhetik, de reális tervezőképességük korlátai döntésérvényesítő képességük határaival esnek egybe. Logikailag csak tökéletes egyneműségben, azaz érdek-, cél- és értékazonosság esetén, azaz szövetséges partner és ellenfél hiányában tervezhető a hatalmi mozgás — amely esetben azonban már fogalmilag értelmetlenség politikáról beszélni. A politika mindig az ellentétek világa. Sakkjátékból vett hasonlattal élve: ellenfelemet kényszeríthetem, de lépéseit meg nem tervezhetem. Ennyiben a politika tervezhetetlen.

nem úgy áll a hely
az iparpolitika pél
értelműen tervezhe
szövetségi politika
nem. (Ezek áthat
mást.) Ugyanígy
külpolitikának is v
vezhető elemei.

TERVEK ÉS TERVSZERŰSÉGEK

Birtokon belül saját hatalmi körön belül tehát lehetséges a tervezés annak viszonylag pontos fogalmi értelmében, tehát mint a végrehajtást meghatározó súlypontozás, időrendiség és előre kijelölt eszközhasználat. A hatalmi viszonyokat illetően azonban — régi kifejezéssel élve — csak politikai plánumok lehetségesek, amelyek ugyan nevükben tervek, de kivitelezhetőségük nem-

hatalmi politikának
ilyen értelemben nincsenek „normális körülményei", mivel a „tervek" és „ellentervek" által is befolyásolt erőviszonyok állapota az, amely a konfliktusok kifutását eredményezi. Hogy ezeknek „forgandóságában" valamely politikai képviselt érdek érvényesüljön és a politikát vezérlő célok megvalósuljanak, ahhoz a politikai tevékenység tervezhető sávjaiban valóban tervezni kell — s ilyen értelemben lehet és kell is tervszerű politikáról beszélni.

GOMBÁR CSABA

nente

támogat bennünket, ők is hozzájárulnak a kirándulások költségeihez. A Ságvári Endre szocialista brigád tavaly anyák napján ajándékot hozott. A kapcsolat azóta is megvan velük, az ollóinkat rendszeresen élesítik társadalmi munkában.

Schleier Jakab nyugdíjazása előtt 9 évig fűtő volt a zománcgyárban.

— Mióta van nyugdíjban, Jakab bácsi?

— Tizenhat éve.

— Mennyi térítést fizet a napközi otthonnak?

— Kétszáz forintot egy hónapra. Ezerháromszáz forint a nyugdíjam. Öt éve járok ide, amióta meghalt a feleségem. Egyedül lakom, gyermekeim nincsenek.

— Hány órakor szokott idejönni?

— Délelőtt 10 óra felé.

Tűzhelyek és grillsütők Pápáról

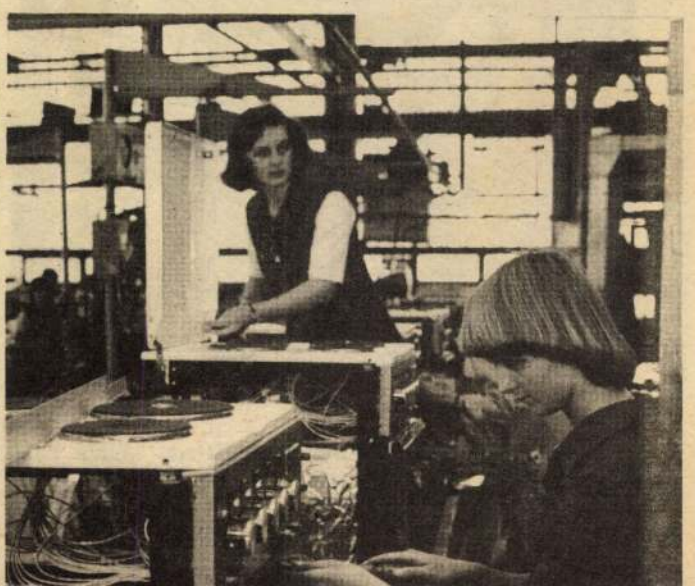

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Lipták Pál,
NÉPÚJSÁG (TOLNA)
festőművész

1978 SEP 7

1021

Kiállítás

Ma délután nyílik Lipták Pál festőművész tárlata a Szinyei Merse-teremben, Szekszárdon. A Békéscsabán élő művész kiállítását dr. Szilágyi Miklós, a Balogh Ádám Múzeum igazgatója nyitja meg, megtekinthető szeptember 21-ig.

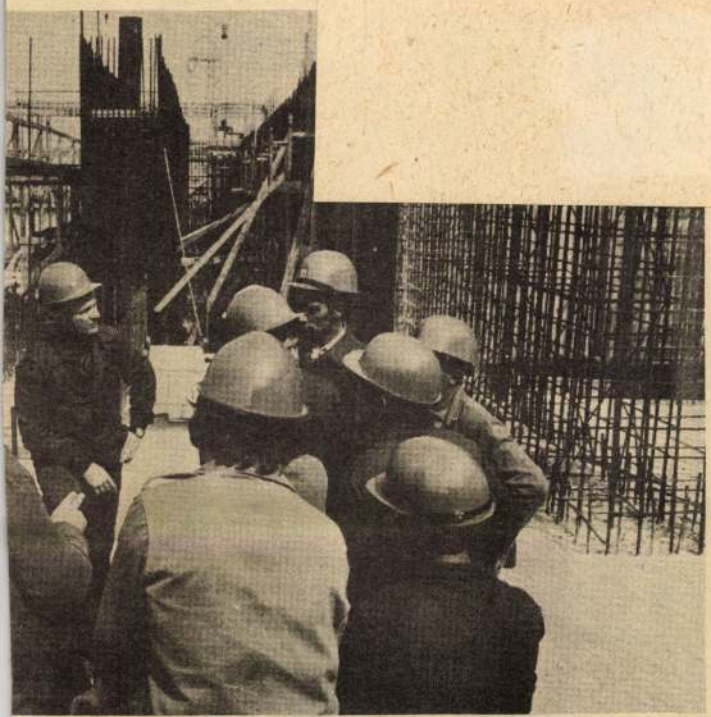

Ismerkedés a munkaterülettel

merkedtek a munkahellyel. Ez a főépületen van: a két reaktorblokk közötti részt fogják megépíteni, az idén 60 millió forint értékű munkát végeznek, jövőre 280 millió, 1980-ban pedig ismét mintegy 60 millió forint értékűt.

A tervezett munkáslétszám Győr, Somogy, Zala, Vas megyei építőipari vállalatainak közös paksi főépítésveze-

Lipták Pál festő 2

60-65

1

Lipták Pál: *Felhős táj* (Fotó: Balogh Ferenc)

Amikor szembefordulsz
a mozgó végtelennel,
egy pillanatra látod,
hogy árad szét a lét:
pupilláidban a mennybolt
töretlen kupolája
örök lencsébe fogva méri
a változók vad örömét.

Mielőtt kirakta volna képeit, sejtettem: lehetetlen kordában tartani az érzelmek áradását. Lipták Pált nemcsak a bokályok, aratótálak, faragások szorították »szembefordulásra« az idővel, hanem önként felvállalt mestersége, a festészet is.

– Fertőzés ért? – szólítottam őt válaszadásra, s a feleletet egy bólintás jelentette és egy széles ívű gesztus.

– Nem is tudom. Míg apám műhelyében szabtam és stoppoltam a nadrágokat, valóságos szabadegyetem kerekedett körülöttünk. Titkos drámaírók, szépreményű festők jártak hozzánk. Jankay Tibor és Vasas Mihály naponta beültek, és ilyenkor meg sem álltunk Párizsig. Ők a festészettel traktáltak, mások Adyval szemeztettek. A társaság benjáminjaként nekem szüntelenül azon járt az eszem, hogy az összegyűjtött könyveimből antikváriumot nyitok Békéscsabán. Aztán meghívtak a könyvtárba, és az egészből nem lett semmi.

Behunyt szemmel beszélt, mint a festők, ha megcsiklandozza őket a téma, vagy belül

jellemezte a Bethlehemeseket is, amely vázlatszerűségével akár könyvillusztráció is lehetett volna, de karikatúraként is felfoghattuk. Magabiztos virtuozitás emelte ki ezt a lapot a többi közül.

Éreztem, a könnyebbik végénél kezdtük az ismerkedést. Pályakezdőként Liptákot nem is az akkoriban példaképként ajánlott mesterek hatották meg. Hidegen hagyták Benczúr történelmi kompozíciói, Lotz aktjai, Munkácsy csendéletei. Az akkori festőt az impresszionisták érdekelték.

– Hozzájuk akartam hasonlítani. Csodálatosnak tartottam, ahogy Monet megfestett egy napfelkeltét.

Ma is fülemben cseng ez a két mondat. Persze, nem hinném, hogy csak másolásról volna szó. Hogy leutánozzon mindent, amit egy-egy példakép és nem ő vett észre. Lipták erőt, ihletet, energiát, szemléletet merített belőlük. Hogyan is írta Fodor András?

Lábak ingáin duzzadó
haragos tarka vásznak,
vitorlák nyelve leng
a néma vizen át,
a csípőkből szökellő
testek forró virága
az időnek feszíti
két bársony-paizsát.

De egy könyv elolvasása is elindította a kezét, és festeni kezdett.

– Az olvasás olyan, mint a festészet. A betűk, a szavak színné, formákká változnak.

Lipták Pál, festő 3

Nem hittem el, hogy ez ilyen egyszerű. De volt benne valami, ami megértésre csábított. Lipták a tájban lapoz, festészete az életet meséli. Az egységet keresi: az ünnepben a megértést, a házakban a megbújást, portréiból feltör a szenvedély. Képes pár ecsetvonással jellemeket feltárni. A Leányportré csupán látszólag mond ennek ellent: a befeléfordulást a meg nem értettség falaival veszi körül. Fájdalom és féltettség, zárkózottság és egyedüllét fogalmazódik meg ezen az arcon. A Pirosblúzos lány már nyitottabb: a mindenkori szembesítés nemcsak a gyászt, a terhet véteti észre, hanem a mindenkori emberi kapcsolatok alapját: az érdeklődést, az értékelést és a megbecsülést is. Feltűnő, hogy Lipták sajátos értékrendszere mindenhez másképpen viszonyul. A készülődés nemcsak a szépet véteti észre vele. Másokra is úgy hat, hogy felfigyeljenek képeire, és eldöntsék: érdemes-e ezt így végigcsinálnia. Ez az igény nemcsak Liptákban fogalmazódik meg. Nála is azok hozták felszínre, akiknek a véleményére mindig adott.

– A vásárhelyiekkel az ötvenes évek közepén kötöttem ismeretséget. Izgatott az a mélyből jövő üzenet, amit a képeikből véltem kiolvasni. Meg aztán érdekelt a tárgyi tudásuk is, ahogy az egymás után látott művekben megjelent az örökség. Ezeken a képeken súlya volt a földnek. Minden rögöt szinte külön erővel festettek meg. Arra azonban már nem futotta, hogy a rögök ne húzzák le az ember vállát. Nem akadt, aki fölemelje őket.

Megértem Lipták Pált. A csend hatott erre a festészetre. Ráült, rátespedt az Alföld házaira. Pedig önmagában itt minden fortyogott.

– Évekig kijártam a Körösre. Tájképeket készítettem. Nem azért, hogy bebizonyítsam: le tudom festeni azt, ami megtetszett. Eleinte bosszankodtam, mert a táj mindig más volt. Ma úgy vélem: a beleérzésemmel volt a baj. Másfél évtizedig szenvedtem. Gyötörtem, hajtottam magamat. Vázlatokat készítettem, hogy bent feldolgozzam az élményeimet. Nem tagadhattam meg magam, és más bőrébe sem akartam belebújni. Ezért aztán egy-egy témát többször is megfestettem. Addig nem tettem le az ecsetet, amíg be nem fejeztem a képet. A látszat azonban sokszor csal. Én mindig jobb képet szeretnék festeni, mint ami sikerül.

– De hiszen ez olyan, mint a vasárnapi festészet! – szóltam.

Lipták Pál nem sértődött meg a megjegyzésemen. Kézmozdulata nyugtázta, hogy megértett. S hogy még körültekintőbben feltárulkozzon, már ő citálta Fodor András verssorait:

Amikor szembefordulsz
a sodródó jelekkel,
egy percre megbocsátod,
hogy nem rólad beszélnek,
hagyod a névtelent,
a megszámlálhatatlant,
hadd töltse be esendő
törvényeit a térnek.

Ha tudnál nyelvükön, most
kimondhatnád a földet,
bőrödön átbizsergő
kisértetét a szónak:

meglesni kell az embereket, hanem kiérezni tetteikből: miért is tartanak ki szülőhelyük mellett.

– A festő igényli a szellemi társakat. Én a vásárhelyi szemlélettől nem tudtam mentesíteni magamat. Soha nem a nyugalmat, a megbékélést kerestem, hanem a perlekedést. Ha kívülről csend is honol, az csupán látszólagos. A dráma a képen belül zajlik, a már említett rögfestésben. Amikor a Jusst megfestette Tornyai János, akkor még volt töltése, energiája ennek a művészetnek. Szalay Ferenc, Németh József is kemény emberek, hogy a maiakat említsem. De most egy kicsit leült, lesüppedt a tanyák között, a földeken ez a festészet. Ahol ma tart, ott alig szánt az eke. Mintha magányos szigeten lennének ezek a tanyák. Pedig az idő körülbástyázta őket megannyi újjal, de a láthatatlan falak nem engedik kicserélni a levegőt. Mintha ugyanazok a tüdők fújnák a szelet a tanyák körül, mint negyven-ötven esztendeje.

Végigsétálunk a csabai utcán. Egy-egy sarkon megállunk, gyönyörködünk: megnyírt fák, szendergő bokrok, magukat a hónak megadó, némán bóklászó fenyők simultak a tájba. A festő szűkebb hazájával büszkélkedett. Azzal a szemre befoghatatlan vidékkel, amelyről gyermekként azt kérdeztem: vajon hány focipályát építhetnének ide? Most elszégyelltem magam. Meghatott a festő gondolkodásmódja, ahogy mederbe terelte a szavait.

– Többen legyintenek az alföldi piktorokra. Megtehetik. De ők nem tudhatják azt, ami belém ivódott: én is hozzátartozom ehhez a tájhoz, akárcsak a házam. Valakinek ki kell lépnie a kapun, valakinek föl kell söpörni az udvarokat, valakinek el kell mondania, hogy mit érez, amint nap mint nap végigmegy ezeken az utcákon. Én erre vállalkozom. Nem másnak a modorában. Különben sem elhatározás kérdése, mit és hogyan fogok csinálni. Vannak szorgalmasok, akik ráülnek valakinek a nyakára, aztán addig festenek másnak a modorában, amíg le nem szedik a sápot. Én nem akarok senkinek se a vállán

Lipták Pál festő 4

telelni. Nem azért festek le egy utcarészletet, hogy bárki felismerje. Festészetemnek nem ez a lényege. Én mindig arra keresem a témáimat, amerre közlekedem. Megpróbáltam már másfelé is elindulni, de a lábaim mindig visszafordítottak. A Körös-part vegetációja megvár. Megtalálható benne minden: gazdagság és szegénység. A folyó bőségével szemben ott a kiégett talaj. Ma már egy tisztességes gyümölcsfa nem nő meg rajta. Ezek a képek nem szülnek nosztalgikus álmokat. Ez a tömény igazság. Miattuk válik ilyenné. A beavatkozás a Kettős-Körösön érhető leginkább tetten. Ha villanyoszlop kerül a tájba, máris idegennek tűnik. Körülöttük meg virítanak a tanyák, a szívósság jelképei. Ezért is érdemes itt festeni. A tájat nem kell vallatóra fogni. Beszél az maga helyett is. Ha a gyümölcsfákat fertőzés, mézgásodás éri, hallani a segélykiáltásukat. Elkorhadnak, kivágják őket, egymást érik a nyomon követhető történések. S ezek naponta átélve, elindítanak sok-sok gondolatot, amik már nem a látvány szintjén élnek tovább. Hanem a kerekes kútnál, ahol anyjához bújik a gyermek. Körülöttünk zajlik a dráma. Amiben élünk. A születésünktől az elmúlásig.

Újból elém tette a Várakozókat. Aztán melléje az Ünnepnapon-t. Álarcos figurák száműzték a baljós perceket: álom és ébrenlét mezsgyéin lebegtünk. A legfelül röpködő, akadályokat, lehetetlent nem ismerő Till Eulenspiegel-szerű, Lúdas Matyizó, Pinokkiós alak a mindenkori emberek vágyait és elképzeléseit tükrözte. Ilyen maszkabál is csak a festők elképzeléseiben él. Ezt hangsúlyozta komponálásmódja is: a horizontvonal a vállaknál húzódik, mintegy különválasztja a fejeket az álarcoktól és a fönt repülő figuráktól. A háttér valószínűtlenül kék. Az öt alak fekete, sárga és sötétbarna. Mintha egy putriból bújtak volna elő. Álarcukon is átsejlik: önmagát festette meg bennük a művész.

Idézzem megint Fodor Andrást? Dehát miért hangsúlyozzam, amikor Lipták Pál is kimondja »bőrödön átbizsergető / kísértetét a szónak«: kötődését. Felerősíti bennünk mindazt, amiről néhanapján egy vállrándítással veszünk tudomást. Ő megfesti képben, elmondja szóban. Könyvtárossága mellett (tetteit huszonhét esztendeje Kossuth-díjjal honorálták) én leginkább ebben hiszek neki. S ezért is méltányolom.

– Csabai vagyok. Ha ki is tettem a lábamat, sokáig nem maradtam távol. Itt követtem nyomon az évszakváltozásokat. Felkészülök a rügyfakadásra és egy megszaladó virág, hamarább megnyúló ág, egy-egy nekiindulás meglep, váratlanul érint. Ebben a mindennapi megszokottságban a művészet vételi észre a környezet változásait. Ezek kisebb történések, nem a történelem lecsapódásai. Nem olyanok, mint a vulkánok sebhelyes kráterei, nem olyan látványosak és nem olyan gőzölgőek, amikor működni kezdenek. Ez a világ kisebb boldogságokat jelent, csendesebb, de mélyérzelmű. Nem terpeszkedik, nem ül az emberek vállára. Hagyja, hogy véleményük legyen. S ez a vélemény nem eget rengető. Egyszólamúan terpeszkedik, mint a forrás, de elindul, és kiássa a maga útját. Erről az útról mindössze az állandósuló emlékek, a motívumok maradnak meg. Olykor visszatérek hozzájuk, s látom: velem együtt öregednek. Olyanok, mint az árnyak: estére megnyúlnak, reggelre meg eltűnnek. És hagyják, hogy utánuk szaladjunk, kergessük őket. Témáim is mind ilyenek. A házvég, a kerítés, a kerítéstől befelé látható udvar, a gyümölcsfák, az ünnep, a lovasok, saját arcunk és álarcaink. Nekem erőszakoltnak tűnik a főutca. Ha megfesteném, dekorációnak tűnne. Pedig mennyire szeretem a csabai városképeket!

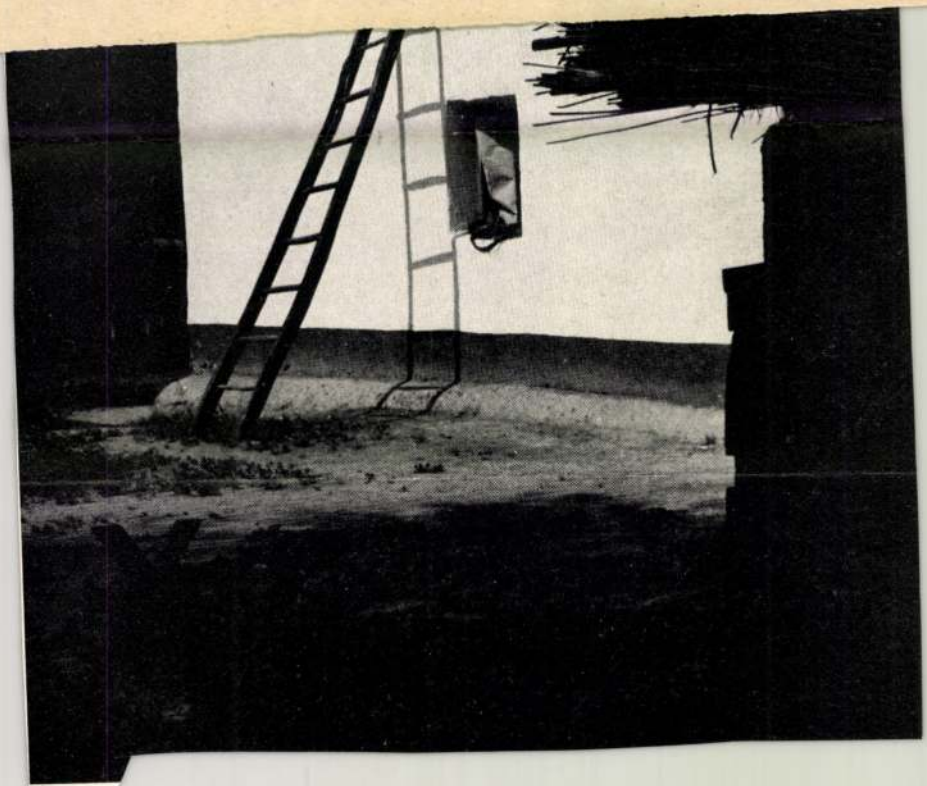

Tanyav

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 AUG 11
Békésmegyei Népújság

Lipták Pál
1021

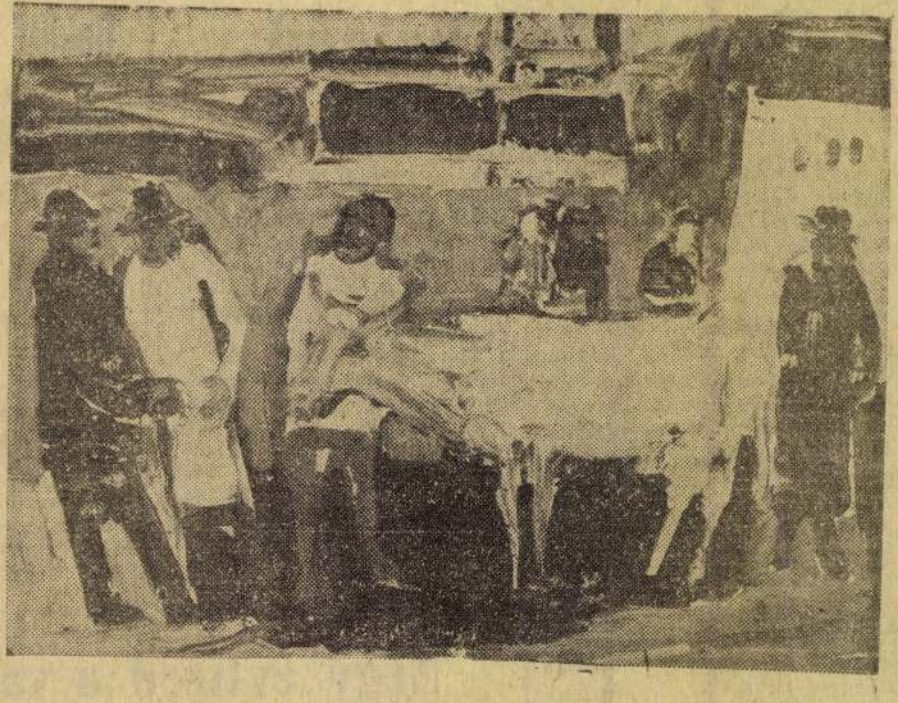

Lipták Pál

Emberek tehénnel

Nő a műteremben

Szocialista b... az óvodáért

A Békéscsaba és Vidéke Általános Fogyasztási, Értékesítő és Beszerző Szövetkezet központjában dolgozik a „25. jubileum" nevet viselő szocialista brigád, amely már két alkalommal elnyerte a bronzkoszorús jelvényt. A 11 tagú kollektíva régebben patronálja a mezőmegyeri — Békéscsaba VII. kerületi — óvodát. Tagjai rendszeresen látogatják a mezőmegyeri kicsinyek második otthonát, s mivel jórészt az ÁFÉSZ dolgozóinak gyermekei is itt kapnak helyet, vállalták a patronálást. Az idei pedagógusnapon az óvoda dolgozóit virággal köszöntötték, s kongresszusi versenyfelajánlásukban szerepel az épület, a játszóudvar csinosítása, szépítése. Elhatározták, hogy a gerendási Búzakalász Termelőszövetkezetben 100 óra társadalmi munkát vállalnak, s az itt kapott egynapi keresetüket adják az óvoda részére, illetve ebből játékot vásárolnak. A brigád tagjai felváltva mennek dolgozni az óvodába, s minden segítséget megadnak, ami éppen az adott pillanatban szükséges. Amíg a többiek társadalmi munkában vesznek részt, addig a munkahelyen maradtak elvégzik helyettük a benti munkát. Ezen kívül a jutalomszabadságuk alatt is kimennek az óvodához, legutóbb augusztus 6-án vettek részt ilyen társadalmi munkában. A babaház kerítéseinek léceit festették, a hintákat rendbe hozták és egy szemétgyűjtőt, illetve tárolót ástak. Eddig összesen 135 társadalmi munkaórát dolgoztak az óvodánál, a vállalásuk 150 óra. Augusztus 8-án pótfelajánlást is tettek, újabb 150 társadalmi munkaórát vállaltak az óvoda szépítéséért.

A kollektíva nemcsak ebben mutat példát. Segít új brigádok kialakításában, a munkaverseny-szervezésben. A Lencsési úti ABC-áruház kollektívája is a segítségükkel alakult, s vesz részt a szocialista brigádmozgalomban. Az új brigád a Március 15. nevet vette fel. Hasonló segítséget nyújtanak a 24-es önkiszolgáló bolt dolgozóinak Erzsébethelyen. Ezen kívül valamennyien beneveztek a Volán által meghirdetett Közlekedj velünk! vetélkedőre. Ez a brigád szervezi a nyugdíjas találkozót is az ÁFÉSZ-nél.

K. J.

...ta...

A mezőkovács... gazdaságtalan v... ra Mezőhegyesrő... hoz, Mezőkovác... a 67-es majorh... lis otthonhoz ... Szélesítik és e... kovácsháza—Ba... gyarbánhegyes—... Kevermes—Kur... utat, valamint ... vezető bekötő ... son és Kunágot... duló is készül. ... kötő út épül a ... és autóbuszvár...

Jövőre folyta... zik a bekötő u... utak erősítését ... megye minden ... vasútvonalán ... lesz a közleke...

Négy évtized a vasú...

Sóti Frigyes 1916-ban szü... ismeretes... letett. Már iskolás kor... ban az volt ... hogy a vasúthoz kerü... szen édesapja, két test... hosszú ideig vasutaskén... te kenyerét. Sóti Frigye... és fémipari szakiskola ... se után mint motorszere... tos dolgozott. Gyerekkor... iről azonban nem tudott ... dani, 1936 augusztusába... lenes szerződéssel pál... kásnak szegődött.

Munkája mellett sokat ... s ennek eredményeként ... mint pályamester Sarkad... túr—Sarkad állomásokon ... gált és szolgál ma is. A ... nál eddig eltöltött 39 é... feladatát mindenkor kif... lanul látta és látja el. A ... és Békéscsaba közötti ... mintegy 42 kilométer h... tartozik felügyelete alá... nést sohasem ismert, ... vasúti vonala, melyhez ... kadi Cukorgyár iparvág... hozzátartozik, állandó fel... tet igényel. A mintegy ... gozó munkájának irányít... pi munkába állítása nem ... nyű dolog, de szívesen é...

...zett, ez már az Ezrek körútja, a Híd Madonnájának nevezett városnegyed, melyet a bandita oly sokáig tartott uralma alatt. Ezen az úton követte el Giulia... anya és a nővér a ré... mellett ült a bezárt h... kamra előtt, a bírót várt... az ügyészt, hogy • me... sék a bandita...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 AUG 1 1
Békésmegyei Népújság

Lipták Pál
1021

Lipták Pál — Férfi gyerekkel

MI
A
G
AZIN

a Béké

A KISZ KB és a KI
bolcs-Szatmár megyei
sága mezőgazdasági ifjú
nácsai rendezésében a
3-án és 4-én Nagykálló
dezték meg az országo
ifjúsági napokat.
negyventagú küldöttsé
ján Mihály, a KISZ
miszergazdasági réte
nak titkára vezette.
Az első napon az ü
megnyitó után a tany
szervezetek időszerű

Halló, itt Balaton '74!

Külsőleg nagyon ell
Az egyik olyan vékon
aki csak egyszer eszik
A másik meg, mintha
enné meg a kaját.
Ami bennük közös:
kettő Moszkvában
vasútmérnöki egyetem
belül egy szakon, a hí
tervezését, építését ta
mindketten most vége
ső évfolyamot.
Török Árpi gyulai
ban érettségizett B
az Útépítési és Földm
középiskolában. Árpi
volt, szerette és tudt
nyelvet, no meg ér
többi tantárgy is. Ez
kezett a szovjet egyet
vá fel is vették. Ott

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 1 2
Könyvtáros
Lipták Pál
1021

Lipták Pál rajza

— az MSZMP közművelődéspolitikai határozataiból köv teljesítésének elősegítése;
— a pártkongresszus határozataiból adódó könyvtár- és végrehajtásának támogatása;
— részvétel a felszabadulás 30. évfordulójának tisztelet rendezvényeken;
— vita a könyvtári törvény és végrehajtási utasítás mó leges szöveg kialakítása;
— egyes szakterületi információs rendszerek kialakítá segítése;
— társadalmi részvétel a Kulturális Minisztérium könyv és más szervek könyvtár- és tájékoztatásügyi fejles tásában.

Folytatni és erősíteni kívánjuk tevékenységünket a tagság szakmai képzése, továbbképzése terén, s ennek keretében a jól bevált formák mellett szélesebb körűvé tesszük a tanfolyami rendezvényeket; fontos szerepet szánunk a bizottságokban folyó szakmai munkának és kutató tevékenységnek is.

Kiadványi munkánk keretében mintegy 2—4 színvonalas előadás anyagát kívánjuk megjelentetni, kiadjuk az 1973. és 1974. évi évkönyvet és előkészítjük az 1975-ös évkönyv szerkesztését.

Az eddigi alapokra támaszkodva befejezzük szervezeteink kiépítését, s fokozottabban támogatjuk az új, illetve gyengén működő szervezetek munkáját.

Érdekvédelmi tevékenységünk fejlesztése érdekében erősítjük kapcsolatainkat a Közalkalmazottak Szakszervezetének illetékes bizottságával, az egyesületi tájékoztatóban jogsegély-rovatot indítunk, és egyesületi kitüntetést kívánunk alapítani,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 AUG 23

Lipták Pál festő-

Békésmegyei Népújság

művész

Békési vers

A napokban hagyta el a nyomdát a békéscsabai Városi Tanács gondozásában megjelent versesantológia, a *Békési vers*. A 140 oldalas, Lipták Pál festőművész rajzaival díszített kötetben tizenöt Békés megyei, vagy e vidékről elszármazott költő verseit kapja az olvasó.

A Békési vers-hez Bata Imre József Attila-díjas irodalomtörténész írt bevezető sorokat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 OKT 17

Békésmegyei Népújság

Lipták Pál festőművész

1021

Tudományos ülésszak a múzeumi munkáról

Tegnap, október 16-án, szerdán két kiemelkedő eseménye volt az idei múzeumi és műemléki hónap Békés és Hajdú-Bihar megyei közös rendezvénysorozatának. Délben a debreceni Agrártudományi Egyetem díszudvarán Lipták Pál békéscsabai festőművész kiállítása nyílt meg. A csabai alkotó gyűjteményes tárlatát a közelmúltban láthatta Békéscsaba közönsége a Munkácsy Mihály Múzeumban.

Délután három órakor a MTESZ debreceni székházában tudományos ülésszak kezdődött, amelynek témája a Békés megyei múzeumok tudományos tevékenysége, munkája volt. Az ülésszakon többek között Dér László megyei múzeumigazgató, Vass István igazgatóhelyettes, Beck Zoltán és Juhász Irén muzeológusok, valamint Nagy Gyula orosházi és Tábori György békési múzeumigazgató tartott előadást.

Ifjúsági válog

Magyarország—Románia

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 . . 11

KÖNYVTÁROS

Lipták Pál

1021

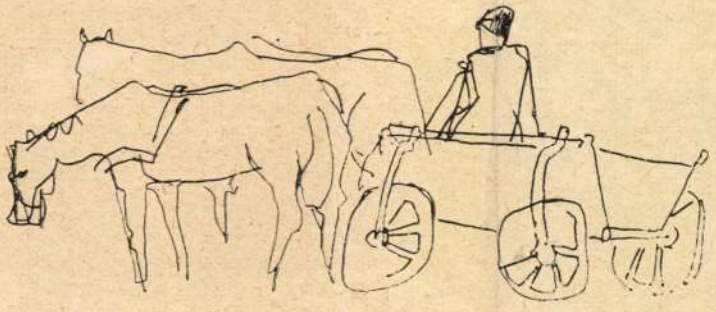

Lipták Pál rajza

653

KÉSZÍTETTE

SZINNYEI JÓZSEF.

M. KIR. EGYETEMI KÖNYVTÁRNOK.

RÉVÉSZ IMRE - KÁLMÁN - KÖNYVTÁR
LUKÁCS 38: 10, 8.
ALAPÍTTATOTT 1.40 KORÚL

ELSŐ KÖ

HAZAI FOLYÓIRATOK, ÉVKÖNYVEK, NAPTÁRAK ÉS ISKOLAI ÉRTESÍTVÉNYEK
REPERTORIUMA. 1778–1875.

BUDAPEST,

NYOMATOTT AZ ATHENAEUM NYOMDÁJÁBAN.

1876.

mi
re
fo
fő
sa
ku

fel
Ré
fiá
le
sel
mu
go
tó

gességéről, szerkesztési problémáiról legutóbb a Debrecenben tartott értekezleten volt szó, ahol megemlékeztünk Szinnyei József úttörő munkásságáról is.

Dr. Korompai Gáborné

LIPTÁK PÁL festő, grafikus
Békéscsaba, 1922

Művészi képzettségét autodidaktaként, szakkörökben szerezte, polgári hivatására nézve könyvtáros. Békéscsabán él, az itteni megyei könyvtár igazgatója. Tanulmányutakat tett Csehszlovákiában, Nyugat-Németországban, Dániában, Svédországban, Jugoszláviában és Bulgáriában. 1954-ben szerepelt először önálló kollekcióval a Fényes Adolf Teremben, 1966-ban a Képcsarnok békéscsabai bemutatótermében, 1974-ben a Munkácsy Mihály Muzeumban mutatkozott be. A Munkácsy-plakett (1962) kitüntetettje. - Oldott, egyéni karakterű pikturájában egyaránt él az impresszionizmus, a konstruktivizmus, sőt az absztrakt irányzatok elemeivel. Főként a tájak foglalkoztatják, de szívesen fest figurális kompozíciókat is. Emberábrázolásaiban szemléletét játékos fanyarság, szelíd irónia szinezi.

Művészéletrajzok 1975

Lipták Pál, festő 1

KISEBB BOLDOGSÁGOK

(Lipták Pál)

A levélre távirattal válaszolt: gyere, szívesen látlak. Az állomáson munkatársa fogadott, rajzpapírra írta föl a nevem. Ejha, de megszaladt, dünnyögtem, s nevettünk, amikor bemutatkoztam. A könyvtárig kocsival mentünk. Lipták Pál a szobájában várt. A hátát lexikonok, művészeti albumok támasztották. Íróasztalán gondozásra váró kéziratok, feljegyzések, a munkahely ügyes-bajos dolgai sorjáztak. Közvetlenül az ablaknál, az üveg előtt, a magyar költészet jeleseit bemutató saját kiadású sorozat kötetei kínálták magukat. Nemcsak a Békes megyei Könyvtár, hanem az okos és értő gondoskodás értékeiként.

Eleinte a szemét kerestem, de ő elkerülte tekintetemet. A lélekmelegítőnek felkínált szilvapálinka mellett kezembe nyomott egy közelmúltban felfedezett gazdasági könyvecskét, azaz annak kötetté nőtt hasonmását. Bornai Zsófia és öreg Lászik Mátyás feljegyzésein sarkantyús betyárt, lobogú hajú menyasszonyt őrzött meg a papír. Ebben a kiadványban – Lipták Pál igazgató jóvoltából és őt idézve – az önfeledt pillanatok könyvecskében lévő firkáit, rajzait adták közre annak bizonyításául, hogy az unalomőrző percek játéka milyen tökéletes kompozíciókat teremt.

Ha nagyritkán sikerült elkapnom nézését, szeme azt sugallta: igyekezni kell. Sejtettem én, hogy nem arra az egy napra céloz, amit együtt töltünk. Mozgása kimért, beszéde megfontolt volt. Éppen ezért lepett meg, amikor hirtelen közölte, most pedig elmegyünk hozzájuk, és kilépve az irodából máris élvezte, hogyan ropog lábunk alatt a friss hó. Mit sem törődve az előbbi percek nyugalmával, útközben arról tartott kiselőadást, hogy ötvenhat évesen már illik rendet tartania maga körül az embernek. A könyvtárról beszélt, messze földön híres néprajzi gyűjteményéről, gyermekeiről. Legkevésbé képeit emlegette, pedig mi is megálltunk az utcán, akárcsak a Várakozók című akvarelljének néma szereplői.

Belépve a műterembe különösen hatott az Alföld nyári párája ebben a hideglelős decemberben. Fullasztó volt, de leginkább szomjat keltő, mint a drámák figuráinak színpadképre emlékeztető elhelyezése a görög vázákon. A vihar előtti csend ilyen baljós, telve előítéletekkel, holott Lipták bizakodó is tud lenni, máskülönben aligha festett volna ünneplőket. A kép ecsetvonásai mellőzték az ünnepélyességet. Az egyszeri és megismételhetetlen vagabundságot idézték fel a lovasokkal. A kék kontúrokkal megjelölt házak előtt már nemcsak az öröm kapott szárnyra. A méltóság és a tartás is kellő visszhangra lelt ebben a hullámzó vonulásban.

Elmélázó és egyben újat kereső kettős arcát villantotta fel bemutatkozásként a festő. Nem hiába ragadta meg hát a figyelmemet a költőbarát Fodor András egyik verse:

újólag lehántja a felesleges hámokat. Neked – aki a megfestett máz ellen különösen beszéltél – nincs szégyenkezni valód. Képeid őrzik tetteid.

A rólad szóló írásokban sokan emlegettek ízlést. Azt hangoztatták: ízléssel mellőzi a hatáskeltést. Ösztönösen kerüli a drámai feszültséget, a kirívó, különös helyzeteket. A természetben nem a vihar, a forgószél, az elemek harca vonzza. Figuráiban nem lobban fel vörösen a szenvedély.

Így igaz. Nem lobbant fel. Te úgy égtél önmagadban, hogy abból más alig látott, vett észre valamit. Nem képeid zöldjei, szürkéi, tégla- és hússzínei, gouache-aid aranyló tájai szorították háttérbe a szenvedély vörös színét. Számodra a törvény nem a színekben, a tartásban élt. Azért mondták rólad: nem torzítja a jelenségeket, akár közelnézetbe helyezi alakjait, akár a kép mélyére állítja őket, árnyalt és sokoldalú jellemzéssel ragadja meg mozgásuk, arcuk lényegét. A nemzedékről nemzedékre örökített mozdulatok törvénnyé szilárdulnak a képeken…

Születésed hetvenedik évfordulóján írom ezeket a sorokat. Képeiddel úgy vagyok, mint Tiborc panaszával. Lehet, hogy szó szerint már nem tudom felmondani, de a szituációra ma is úgy emlékszem, ahogy a gyermekkor megőrizte. Látom elesettségét, érzem kínzottságát, szelídségét, de megcsodálom tartását, méltóságát, büszkeségét. Lehet, hogy Bánk nagy úr volt, de mellette a sokaságot Tiborc jelentette. Én Tiborcként őrizlek ma-

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lipták Pál

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1970 JAN 26

Grafikai kiállítás Békéscsabán

„Mestermûvek a békéscsabai múzeum grafikai gyûjteményéből" címmel kiállítás nyílt vasárnap Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban. A tárlat — amelyet *Lipták Pál* festőművész nyitott meg — a múzeum tulajdonában levő grafikai alkotások legjavát mutatja be: 19 magyar festő, neves grafikus — a többi között Munkácsy, Székely Bertalan, Derkovits Gyula, Rudnay Gyula, Egry József, Kohán György, Czóbel Béla, Würtz Ádám, Kass János, Szász Endre — rajzait, akvarelljeit, sokszorosított rézmetszeteit láthatják az érdeklődők.

KŐMŰVEST
és
CSŐSZERELŐT.

Könnyű
tiszta munkára
6 órás
munkaidővel

Jelentkezni lehet:

Fővárosi Csatornázási Művek
Budapest, V.,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1969 SEP 27

1021

NDK-BELI FILMMŰVÉSZ-DELEGÁCIÓT várnak Budapestre, Anna Seghers A holtak nem vénülnek című regényéből készült film bemutatójára.

A KŐSZEGI SGRAFFITO-HÁZAT megvásárolta a helyi városi tanács, múzeumi tárgyak bemutatása végett. Itt fogják rendezni a kőszegi képzőművészeti tárlatokat is. A tanács tulajdonába került a Lábasház is, ahol a város levéltárát helyezik el

LIPTÁK PÁL FESTŐMŰVÉSZNEK kiállítása nyílik szeptember 28-án a gyulai Erkel Ferenc Múzeum új kiállítási csarnokában.

BALESET ÉRTE HENRYK SZERYNGET, útban Budapest felé. Az Országos Filharmóniát tegnap értesítették, hogy a világhírű hegedűművész a zürichi pályaudvaron elesett és csuklója megsérült. Ezért vasárnapi zeneakadémiai (Mesterbérlet 1) és hétfői Erkel színházbeli (Téli bérlet, E—G-sorozat) hangversenyét kénytelen későbbi időpontra halasztani. A hangversenyek új időpontját rövidesen közlik.

TECHNIKAI OKOKBÓL ELMARAD a Rodostóból hazakerült Rákóczi-emlékek kiállítása, amelyet a Magyar Nemzeti Múzeum a közeljövőre tervezett.

betanuló idő alatt a munkaidő napi 6 óra.

A későbbiekben a szakmunkásképesítés megszerzése biztosítva van.

Jelentkezés lehetőleg munkakönyvvel és személyesen a személyzeti és oktatási osztályon, naponta.

Telefon: 273—711.

BEÁLLÍTOT, MŰHELYÍRNOKOT, TAKARÍTÓNŐT, ANYAGMOZGATÓKAT

azonnal felveszünk.

Jelentkezés: ELEKTROAKUSZTIKAI és VILLAMOSSÁGI KTSZ. Budapest, XIII., Szegedi út 57—63.

FELVÉTEL

KERE

FIATAL, KI

KÖZGAZDA

TECHNIKU

VÉGZETTSÉ

RENDELKI

NŐKET

ÉS

FÉRFIAKA

Jelentkezé

Budapest, X., Jászberényi u. 34—36.

Személyzeti osztály.

---

megjelölésével

»Sürgős 1936«

jeligére

a Magyar Hirdetőbe.

---

szony u. 24.

Egyszobás öröklakás Fadrusz utcában, esetleges cserével, sürgősen eladó. Este 256—442.

Lipták Pál

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

TISZATÁJ

Szeged

1970 FEB

1021

LIPTÁK PÁL RAJZA

ban (Ham
kapcsolt
lett szinte
ntő jelentő
m, meddig
ek szférája
semmi
akár az ir
s társadalo
vedül mennyiségi ku-
nk, a mennyiségi és
sok dialektikájának
szerűsége, úgy lát-
re. Ha megfigyeljük
alomtudományok és
lomtudomány meny-
séggé válását, meg-
lán milyen mennyi-
mennyiségével fog-
mányok, a kérdés
ábbá válik. Mert bár
minőségi változások
égnyi alkotóelemek
ásaiból tételeződnek,
emeik azonban (ez
zik az irodalomtudo-
ódon maguk is mi-
gyan visszavezethe-
égekre, mégis zsák-
a nagy alapvető mi-

egyedül kvantitatív mód
alkalmazni nem lehet; egy
ponton túl, az új minőséggé e
sek pillanatában a jelenségek
tív vizsgálata szükséges.

Mindezt — úgy tűnik — Ha
núságos kötete is igazolja,
legjobb, leginkább helytálló m
tásai éppen efféle minőségi íté
ezekre épülő részek a legizg
bak. Ilyen pl. teljes egészében
Hamlet-tanulmány. Egyébként
gyakran igen érdekes módsze
mutatásokat nyújt csak, mely
mutatott mennyiségi vizs
alapján szűr le. E vizsgálódá
fentebb írtak jellemzik, általáb
minőségek mennyiségi összegz
zi el, melyből szinte csak mó
útmutatások vonhatók le néh
ton kívül. (Második Ham
mány.) Ha azonban ezeket az

KIÁLLÍTÁSI NAPLÓ

LIPTÁK PÁL GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA GYULÁN

Lipták Pálról legközelebbi barátai, ismerősei kb. két és fél-három éve tudják, hogy a sokféleképpen kezelt olajképek, temperák és tusrajzok után sokszorosított grafikával és kisplasztikával kísérletezik. S bár e kísérletezésnek már első termékei is elismerést váltottak ki, eredményeit nem aprózta el, nem jelentkezett velük csoportos kiállításokon. (Oda továbbra is a számára hagyományos technikával alkotott műveket küldte.) Példás kitartással és igényességgel szelektálva az elkészült műveket, s tovább kutatva a technikában rejlő lehetőségeket, érdekesen új, önmagában is megálló egységet hozott létre, melyből a gyulai múzeumban 1969. szeptember 28-án megnyílt önálló kiállításán 45 papírmetszetet, 28 érmet és — részben nyilván a változatosság kedvéért, részben talán a folytonosság érzékeltetéseként — 10 db tusrajzot mutatott be.

Most bemutatott és korábbi műveire egyaránt jellemző, hogy a külső történés ábrázolását többnyire saját szubjektumának, érzésvilágának kivetítése, megjelenítése helyettesíti.

Érdemes ebből a szempontból hosszabban időzni egyik jellegzetes műfajának: az életképnek néhány érdekes darabjánál. Az „életkép" itt természetesen erősen idézőjelben értendő, hiszen a hagyományos értelemben vett életképtől még azokat a metszeteket is igen nagy távolság választja el, amelyek (pl. Késői érkezés, Kéttornyos falu, A kerítésen túl, Tejpiacon stb.) még leginkább magukon viselik e műfaj sajátosságait. A figyelmes szemlélődő számára egy pillanatig sem kétséges, hogy a művész számára itt nem a legelőről hazatérő állatok, vagy a piacon szorgoskodó asszonyok — tehát nem maga a jelenet — a fontos, hanem a jelenet ürügyén kifejezhető érzelmek, melyek csak részben fakadnak magából a témából. Részben a centrális szerkesztés révén (szabálytalanul kimetszett fekete mező közepén kivillanó fehér falusi ház és két öregasszony) távolodik el még inkább a hagyományos életképtől a „Jön az ősz, Szabóék meszelnek" című kép, melyből a ház előtt szorgoskodó, hajladozó öregasszonyokat felülről szemlélő humor éppúgy sugárzik, mint az élet örök rendje szerint cselekvő, dolgukat végző egyszerű emberek iránt érzett szeretet. Tovább szemlélve az e műfajjal rokonítható képeket, „A magányos ember estéje", „A kétbivalyos ember", a „Legelő juhok", a „Magányos asszony háza", a „Látomásos idők", a „Nem várt vendégek érkezése", az „Ünnepnapok emléke" stb. című műveket kell megemlíteni. Ezekből a művekből már hiányzik a hajdani életképek minden formai és hangulati sallangja, s — ami talán a legfontosabb — az egykori megszokott fordulatok az érzelmi-gondolati tartalmat hordozó motívumokká nemesedtek. Ilyen motívumok: a „pásztor", a „bivalyos ember", a „lovasok" stb.

Mielőtt azonban megpróbálnánk reprodukálni, hogy mi is az a tartalom, melyet e motívumok hordoznak, nézzük tovább a kiállított műveket.

SZŰCS ÁRPÁD: A SZEGEDI SZÉCHENYI TÉR

gyakran kérdem önmagamtól: vajon nem tévedünk mi valahol és valamiben, amikor ilyen nagy jelentőséget tulajdonítunk az akusztikának?

A folyó felé különben szűk utcák vezetnek. Ahogy az építész mondaná: kissé rossz a légtérarányuk. Hűvös időben vad, alattomos szelek fújnak erről, végigsöpörve a téren. De amikor eljön a tavasz, erről árad a napfény is. Érezni a vízszagot.

Ilyenkor minden újraéled. Kirakják a székeket — Himnusz bácsi se jön már beguberálni egy-egy üldögélésért a húsz fillért, és Kánya se mutogatja aszott hátsófelét a csúfolódó gyerekhadnak, meg Szúnyog úr se kínálja portékáját nyakába akasztott áruházából —, jönnek és süttetik magukat a nappal a nyugdíjasok, akik legföljebb csak véleményükkel vagy inkább rezignációjukkal veszik ki részüket mindennapjainkból. Jönnek a miniszoknyás csajok, a hosszú hajú ifjú fejek, bömbölnek a táskarádiók. Néha még gitárpengés is hallik, meg gyereksírás, ha felbukik a lépteit most próbálgató kislegény.

Itt élünk. Ide jövünk, erre az ötvenezer négyzetméterre. Hogy jó levegőt szívjunk, hogy megnézzük vagy megszóljuk egymást. Jövünk, hogy megmutassuk új ruhánkat, hogy találkozzunk ismerősünkkel. Jövünk, hogy ismerkedjünk, hogy beleszeressünk valakibe. Jövünk, mert szomorúak vagyunk, mert letörtek vagyunk. Jólesik elnézegetni ilyenkor a virágokat, a platánfák lombozatát, a telt combokat, a jótéteményként elővillanó bugyikat. Jövünk.

S este, amikor elcsöndesül már a város, és aki álmos, nyugovóra tér, kinyit a bár is. A házban, ahol vagy százhúsz esztendővel ezelőtt hazai történelmet csináltak, rögtön kezdődik a műsor. Még néhány perc, és a vonzó külsejű hölgy kipattintja ruháján az első kapcsot.

Világvárosiasodunk.

A tájképek szintén az előzőekhez hasonló tendenciákat tükröznek: Vannak metszetek, melyeken a városkép „ábrázolása" dominál (Városkép két felhővel, Fekete ház fekete kerítéssel stb.), míg pl. a „Régi város tornyai" c. képen már inkább az indulat, a felfűtött lelkiállapot kivetítése.

Más képeket első pillanatra a „munkaábrázolás" fog tematikai egységbe. Míg azonban az „Évszakok: Nyár" vagy a „Szénagyűjtő" című képeken az érzelmi telítettség ellenére is az ábrázolás a döntő, addig a „Vágják a nádat a Körösön" már inkább *jelkép:* a kemény hideggel — a természettel küszködő ember jelképe.

Az iskolázottság, a kifinomult gyakorlat hiánya érmein sem érződik. E műfaj bemutatott darabjai is kiforrott, érett művészt sejtetnek: néhányukat a finomkodás nélküli nagyvonalú felületkezelés jellemzi, míg mások inkább gondos megmunkáltságukkal, művességükkel tűnnek ki. Olyanok ezek a felületek sokszor, mintha a képlékeny, izzó anyag önmagától hozta volna létre (Formák I—II., Vízen, Békéscsaba stb.). Témaválasztása — természetszerűleg — sok szállal kapcsolódik a metszetekhez (illetve korábbi más technikával alkotott műveihez). Külön elemzést érdemelne, hogy az olyan állandó témák, mint a „Pásztor", az „Öreg templom", „Békéscsaba", a „Lovas" stb. hogyan jelenik meg a színes temperán vagy olajképen, a fekete-fehér metszeten és a többdimenziós plaketten. Annyi mindenesetre elmondható, hogy érmeire is az ábrázoláson túlmutató motívumkeresés a jellemző (pl. A szék), s hogy e műfaj darabjai a metszetek és rajzok egyenrangú társai.

De végre hát mi is a funkciójuk ezeknek a sokat emlegetett motívumoknak? Lipták Pál illúziók nélkül szemléli ezt a mi, egyre nagyobb ellentmondásoktól feszülő, biztos fogódzókat sem mindig nyújtó világunkat. Illúziók nélkül szemléli, de nem szenvtelenül. Minden idegszálát megfeszítő munkával, a világot és önmagát mindig újraértékelő és újrateremtő alkotásokkal igyekszik megtalálni azokat a stabil pontokat, melyekre támaszkodva egy élet és egy életmű kiteljesedhet. E szilárd pontok kutatása jegyében születnek a motívumok. Néha a gyerekkori élményekhez tér vissza (Ünnepnapok emléke, Három királyok), néha a néphiedelem világát hívja segítségül lelkiállapota kifejezéséhez (Látomásos idők), legtöbbször azonban a sallangmentes, értelmes, szép életet élő egyszerű emberek világához menekül (pl. a fentebb bemutatott „életképek"). E sajátos, zaklatott művészi világ hordozója, megjelenési formája tehát a fentebb ismertetett motívumrendszer. A kiállítás drámai feszültségű alaphangjában — mint talán az eddigiekből is kiderült — tragikus és groteszk-humoros árnyalatok egyaránt találhatók. Hangulati sokszínűségét érzékeltetik egyalakos kompozíciói is: a „Szegény asszony kenyere" a tragikus riadtság, a „Merengő" a szomorú ellágyulás s a „Messzenéző" talán a bajokon úrrá levő, előre néző optimizmus lelkiállapotát érzékelteti.

A kiállítás kapcsán elmondhatjuk tehát, hogy új, markáns vonásokkal gazdagodott egy gondosan szerkesztett életmű, s hogy új, értékes színfolttal gazdagodott vidékünk képzőművészete. Bizonyára ez fejeződik ki a kiállítás iránt megnyilvánuló érdeklődésben is. 1970-ben ugyanis sor kerül az anyag kaposvári és valószínűleg veszprémi bemutatójára, s folynak a tárgyalások a külföldi (pozsonyi) bemutatóról is.

G. VASS ISTVÁN

„APÁM KILENCVENÉVES"*

TÁPAI ANTAL: APÁM

* Tápai Antal szobrászművész önvallomását a szegedi Bartók Béla Művelődési Otthonban rendezett kiállítása alkalmából közöljük.

Szándékom nélkül érett bennem a gondolat, hogy a már négy éve halott Apámat formázom meg lemezben. Bármilyen portrén dolgoztam, a gyorsan változó, alakuló lemez új és új dolgokat sugallt Apámról. Munka közben, szándékom ellenére, elő-előjött egy-egy részletforma, ami Apámra emlékeztetett. Ha kemény síkokból, éles szegletekből alakítottam fejet, ha nagyfeszültségű formát kalapáltam, egy-egy részletben Apámra emlékeztem. Ha összezárt száját, mély szemgödröket alakítottam, élesen-tisztán, Apám jelent meg az alakuló formában.

Utolsó munkámon, a Don Quijote-on érett lelki kényszerré, hogy kikovácsoljam Apám portréját. Az utolsó évét élő Apámat formázom meg, a kilencvenéveset. Amikor az élet befejezte arcán a munkáját, kivéste az arc minden vonását, és az arc minden formájának sors a fedezete. Az utolsó évben még éjjelre sem tette le bárányból sapkáját. Azzal együtt kalapálom ki.

Lemezt szereztem. Kikészítettem a szerszámokat — olyan érzéssel, mint mikor a nikotinéhes ember cigarettáját veszi elő —, öt reszelőt (ha igazítani kell a szerszámokon), fa- és acéldomborítókat, rövideket az orrszárnyakhoz és félmétereseket a fejtetőhöz. Négyféle kalapácsot: rövid vasú hosszú nyelű, hosszú vasú rövid nyelű, rövid vasú rövid nyelű és hosszú nyelű hosszú vasú kalapácsokat. Rendbe hoztam a „lángszórómat". Satut, platnit leporoltam. Papírt, ceruzát készítettem ki, hogy feljegyezzem a munkám mozzanatait. Vattával bedugtam a füleimet, és megkezdtem a kovácsolást.

Először a szemgödröket mélyítettem be. Kapáló mozdulattal oldalról húztam oda anyagot. Mikor elég anyag összegyűlt, kisebb domborítókalapáccsal deszkán és a vasplatni élén képeztem tovább. Miközben a kezem mozgott, egy gondolat fészkelődött bennem, be-betört a tudatomba. Meg kellett állni mozdulat közben... A mély gödrök beszédesebbek nagy, negatív formájukkal, mintha szemhéjakkal bontanám meg... Én fogtam le a szemét, de soha nem mélyült egybe szeretettel a tekintetünk. Talán erre az

mlékemre reagálok, ha üresen hagyom a gödröket... mindegy, plasztikai értéke a száraz kis szemhéjaknak úgy sincs, szinte eltűntek szemei mély csontgödreikben. Maradjanak üresek.

Hosszú vasú kalapáccsal kinyomtam — negatív oldalról — a két szegletes pofacsontot, az ázsiai jellegű nagy mongolcsontokat. Ez Tápai-jelleg, mind a nyolc testvére örökölte, még a nők is. Bizonytalan testtartásban, ferdeszögben nyomóütéssel dolgoztam, a lemezt csak két oldalról támasztottam alá. Kalapácsot váltottam, és magam felé, húzómozdulatokkal, a platnin folytattam a járomívek modellírozását. Közben egy emlékem zaklatott fel, a fütyülést is abba kellett hagynom... feles paprikaföldön dolgoztunk, és egy nagy kosár földes palántát kellett átvinni a hosszú pántlikaföld másik végére. Tizennyolc, húszévesek voltunk, Bátyámmal lassan, kínlódva vittük a nehéz kosarat, leletettük pihenni. Apám türelmetlen káromkodással felkapta egyedül. Szinte recsegtek az izmai, miközben vitte az óriási kosarat, és mi — a két erős legényfia — megszégyenülten kullogtunk utána. Nagyakaratú, nagyhitű ember volt, akit a nehéz élet edzett ilyenné. A járomív alatt — lényeges vonásként — egy mély árok húzódott az arcán. Jól emlékeztem reá. Sokszor elnéztem evés közben, mikor a nagy rágóizom kötegei ugrálva átszelték ezt aráncot. Tarhonya, paprikás krumpli, szalonna volt az étele.

Erőszakkal, kemény ütésekkel begyűrtem az árokba a lemezt. Anyámtól tudtam meg, hogy Nagyapám földműves napszámos, alkalmi kubikos, garázda részeges ember volt, aki télvíz idején részegen kiverte nyolc gyermekét, akik a tanya körül szárkúpokban húzódnak meg éjszakára. Sablontörténete volt ez a múlt századvég monostori tanyavilágának.

Kicsit keserű volt a szám, miközben gépiesen a járomcsontok alatti mély orcagödröket — kisebb vasú domborítókalapáccsal — öt-hat erős, egyenes ütéssel benyomtam. Valami szívós primitív jelleg, hogy a nagy járomcsontok pozitív formáinak kontrasztjaként, az orcadombok helyén lyukak vannak. Ez ad keménységet az arcnak. Másoknak itt simák, domborúak a formák... ha majd kislányomat, a Pirót kovácsolom, csupa domború formából képezem ki. Csupa derű, csupa életigenlés lesz. Most komor ellentéteket, szélsőségesen pozitív és negatív formákat kalapálok, ahol a negatív formák is karakteradóak. Az orr-ajkbarázdánál szinte a koponyára száradt a bőr. Kevés mozdulattal, egyetlen szerszámmal kiképezhettem... ez a vonás tette fagyossá, zárkózottá az arcot. Az is volt, soha nem tárulkozott ki bizalommal senki felé.

Az egyenes csontú keskeny orr, tág orrszárnyakkal nem illik erre az arcra. Ez nagyanyai örökség lehet... Már alig emlékszem töpörödött alakjára. Esett a munkám hőfoka. Különösebb emóciók nélkül formáztam ki a fej már kialakult öblében — rövid kis domborítókkal — a keskeny orrhátat és a tágult orrszárnyakat. Utána — kis domborítókalapáccsal és vékony talpú acéldomborítóval — rátértem az egyetlen vonalból álló száj behúzására. Ez a vonal beszédesebb, kifejezőbb bármilyen húsos szájképződménynél. Ez a vonal magyarázza az első lázadásaim kudarcait az apai hatalom ellen. Ez tanított meg — szavak nélkül — alkalmazkodni.

A száj kiképzése közben is emlékeimmel, gondolataimmal bíbelődtem... Van az életnek olyan szférája, ahol anatómiai stigmák készülnek. A sors mintázófája (mintázópörölye) csontot, izmot, húst deformál, gyalázatos műhelytitkai lehetnek. Vakon üt-vág, egy életen keresztül vési, faragja a formáit, elfuserált modelljét csak a halál veszi ki a kezéből. Anyámtól hallottam, hogy mi lehetett a döntő, hogy Apám jelleme merevvé, keménnyé és a szája ilyen hideg-szigorúra, ilyen vonallá-zártra fejlődhetett. A Tisza árterében kubikoló Nagyapám télen, fogadásból, átúszta a Tiszát (öt liter bor volt a tét), de visszafelé úszva, belefulladt. Mint legidősebb fiúnak, Apámnak a vállára nehezedett a kisebb testvérek eltartásának a gondja. Már gyermekként megszokta, hogy életek függtek a helytállásától, hogy az akarata verdikt és a szava döntés. Ellentmondás, ellenvélemény ki sem alakulhatott mellette. Megszokta és meg is követelte, hogy hozzá alkalmazkodjanak... Bevallom, nehéz volt.

Miközben úgy éreztem, hogy a lemezzel beszélgetek, lassan nyomtam a lemezt — rezegtetéssel segítve — a szegletes, kemény áll alá. Nehezen alakult a szándékom szerint. Satuba kellett fogni és erős görbítővassal húzni be a lemezt, hogy a megfelelő for-

maviszonyok kialakuljanak, de mikor a kritikus ponton átjutottunk — a lemez rugalmassága és kohéziós ereje érvényesülhetett —, szinte magától behúzódott a szegletes állbütykökig. Innen könnyen behúzhattam — két fa között — a fülek mögé. A művelet után olyan merev és kemény lett a lemez, hogy nem mertem rajta tovább dolgozni. Három napig egyéb munkák foglaltak le, és mikor ismét kézbe vettem a lemezt, megdöbbentem: a pattanásig feszült lemezben három nap alatt a merevség feloldódott, és könnyen kialakíthattam a nyak bőrizmát. Talán a molekulák vándorolhatnak a lemezben, és az anyag belső mozgásával a feszültségkülönbség önmagától oldódik. Ezt a feltevést ellenőrizhettem. Egy Lenin-portré már két hónapja áll a műtermemben. Az áll alatt még fejleszteni kellene, de elértem rajta a szakítás határát, és a rossz lángszórommal akkor nem lágyíthattam ki. A próba igazolta a feltevésemet, a feszültség megszűnt, és a Lenin-szobron feljebb tolhattam a szakáll mögötti területet. Talán fizikai törvény: Minél nagyobb egy anyag kohéziója, annál jobban mozoghatnak a molekulái; és minél kisebb ez az erő, annál csendesebbek a részecskéi.

Furcsa gondolatokkal dolgoztam tovább Apám portréján... A vörösréznek önmozgása van, majdhogynem élő anyag. Minden ütésben úgy éreztem, hogy Apám akarata determinálja az enyémet, és — a lemez lehetőségei — a kemény anyag akarata determinálja mindkettőnkét; úgy éreztem, hogy hárman együtt alkotunk, hiszen Apám szobrában az élet utolsó fázisát akartam kifejezni. Azt, amikor egy hatalmas akarat kiég, keménység, erő megadja magát... az én 90 éves megszelídült Apámat akartam ábrázolni, akinek utolsó órájában simogattam a fejét, de a szobor nem megtört öreget ábrázol, hanem szinte hús nélkül, elnyúzottan is stabil akaraterőt ábrázol. Embert, akit négy évvel a halála után a lemezzel és emlékeimmel viaskodva értettem meg.

MŰVÉSZEK A TISZA PARTJÁN

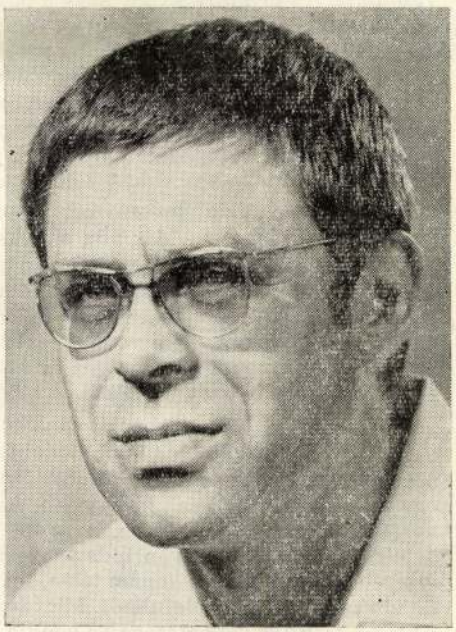

TÓTH SÁNDOR

„Nem a pacsirta fontos, csak a dal" — írta Juhász Gyula a Testamentumban, s Tóth Sándor is ezt vallja prózában.

— Aki kíváncsi a munkáimra, nézze meg, s ne cikkeket olvasson róla — mondja határozott hangon. Igaza van. Mégis a művek és a művész szükségszerű elválaszthatatlansága miatt egy művészportré is az alkotások megismerését segíti elő, s külö-

TÓTH SÁNDOR: MOTORCSÓNAKVERSENY (BALRA FENT); HULLÁM (JOBBRA FENT); ALVÓ (BALRA LENT); ISTVÁN KIRÁLY (JOBBRA LENT)

BOZSIK ISTVÁN RAJZA

ELŐZŐ OLDALUNKON: TÁPAI ANTAL: APÁM

Lipták Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1979 FEB
TISZATÁJ
Szeged

nösen igaz ez Tóth Sándornál, kinek ars poeticája: A művészet hivatása az érzelmi kapcsolatok családon és kis közösségen túli kiépítése a világban. Rokon ez az életprogram a Bartókéval. („Az én vezéreszmém azonban . . . a népek testvérré válásának eszméje, a testvérré válás minden háborúság és minden viszály ellenére . . .” Bartók Béla).

1933-ban született Miskolcon. 1951-ben az érettségi után a Budapesti Képzőművészeti Főiskola Általános Főtanszakára jelentkezett. Festő akart lenni, főleg a monumentalitás vonzotta. Hincz Gyula és Papp Gyula vezetésével folytatta itt tanulmányait. 1953-ban átment a szobrász tanszakra, és egy évig Gyenes Tamás, majd Kisfaludi Strobl Zsigmond tanítványa lett. Manapság divat a mestereket megtagadni, ő elismeréssel emlékezik meg róluk, főleg Strobl mesterről, akinek öt évig volt tanítványa.

Gyenes Tamás és Szabó Iván 1954-ben hozták le először tanítványaikat Hódmezővásárhelyre, a művésztelepre. A város képzőművészeti hagyományai, atmoszférája, a művészetet tisztelő-szerető lakossága mind vonzóerő a fiatal művészeknek. Öt éven keresztül minden nyáron egy-másfél hónapot töltött Vásárhelyen, és 1959-ben, amikor szobrász oklevelét megkapta, az öt év hatására Vásárhelyen, a művésztelepen kezdett dolgozni. 1961-ben Tury Géza, a Szegedi Városi Tanács Művelődésügyi Osztálya akkori vezetője ment el érte Vásárhelyre, s hívta meg Szegedre, hogy részt vegyen a művészeti gimnázium megszervezésében. Azóta itt tanít Szegeden a Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában.

Kicsiny lakásának könyvszekrényében s tetején zsúfolva sorakoznak az érmek, szobrok. Közel 70 katalógus tanúskodik eddigi munkájáról. 1955-ben szerepelt először kiállításon, akkor az Ernst Múzeumban mutatták be néhány fiatal képzőművész alkotásait. Itt találkozunk legkorábban — katalógusban — Tóth Sándor nevével. Azóta 1964-ben Hódmezővásárhelyen, Szegeden, Gyulán, 1966-ban Szegeden és Makón, 1969-ben Szabadkán volt önálló kiállítása és sok kollektív kiállításon szerepelt. Többek között a szegedieknek a Nemzeti Galériában megrendezett kiállításán, a X. és XI. Nemzeti Tárlaton. Műveit egyformán ismeri a miskolci, pécsi, tihanyi közönség. 1968-ban megkapta a Szegedi Nyári Tárlat díját.

— Szeretek dolgozni, s a szobrászat is olyan terület, ahol a maradandóságnak megvan a lehetősége. Az élet lényege „egyszerű”, mint évezredekkel ezelőtt, és majdani tízezer évek után: születünk, kiteljesedünk, meghalunk, és szeretnénk kiteljesedésünkből valami keveset továbbadni, hogy ne halljunk meg teljesen — írta 1967-ben a vásárhelyi vitához szánt hozzászólásában, a Tiszatáj-ban. Ez a vágy nagy ösztönzőerő benne, a legnehezebb munkáktól sem riad meg, ha abban látja önmaga kifejezésének lehetőségét. Az élet lényegét, a világ egyszerű és csodálatos harmóniájának egységét, megújuló ritmusát keresi munkáiban, s nem véletlenül idézi 1966-os katalógusa mottójaként Leonardo da Vincit: „. . . Aki nem a természetet, a mesterek mesterét választja példaképül, hiába fáradozik.” Tóth Sándor is a természetet s az embert keresi alkotásaiban. Hogy műfajban a domborítás, a portré, a kisplasztika vagy az érem áll hozzá legközelebb? — nehéz eldönteni.

Időben a domborítások előzik meg a többi műfajt. Már 1960-ban jelentkezett velük. A domborításokat a közlési vágy, a nemes anyagban való kifejezés igénye hozta létre. Témájukban jórészt a család köré csoportosulnak, a legmélyebb emberi humanitás szól belőlük. „Elsősorban ember légy, s csak azután művész” — írta Rodin testamentumában. Ezekből a művekből is elsősorban az ember tárulkozik ki, s ha a kis családi közösség öröme, törekvése, célja találkozik a társadalommal, az mindenképpen az emberiség harmóniáját szolgálja. Költői fogantatású lemezdomborításai közül az allegorikus Béke még 1960-ban keletkezett. Az ebből az időből származó művek, mint a Tavasz, Szerelmesek, Jegyesek — két ember kapcsolatának kialakulását kísérik. Később a gyermekekkel is kibővülő család lesz állandó témája. (Várakozás, Család I., Család II., Fürdetés.)

A görög formakultúra hatása már a kezdeti alkotásoknál is látható. A kisplasztikák legszebb darabjai közé tartoznak az Ikrek variánsai, a portrék közül pedig

azok, amelyek a feleségről készültek. Kifej
tak, a szobrászat mind több műfaját hód
gorikus lemezdomborítás, s ezek funkcióját

Az első érmeket még 1953—54-ben kész
szeresen érmekkel. A mintegy 100 érem leg
az általa megbecsült nagyságokról (Juhász Gy
Vedres István, Dinnyés Ferenc, Vaszy Viktor, Papp Lajos) készültek. A plakettek
közül míves kidolgozásukkal kiemelkedik pl. a Balaton sorozat, melynél a mozgé-
kony felület, a dinamikusság a természet szinte élő jelenlétét, a sima, fényes felület
a nemes fémekhez való vonzódását mutatja.

Tóth Sándor legutóbb Szabadkán, a testvérvárossal való cserekiállításon mutat-
kozott be. Itt sem ez az első szereplése, már a tavalyelőtti és a tavalyi kollektív
cserekiállításon is részt vett. Ilyen teljes képet azonban még hazai kiállításain sem
kaptunk a művészről, mint most Szabadkán. Öt domborítást, 15 kisplasztikát — kö-
zöttük az Ikrek kompozíciókat — és 30 plakettet láthattunk a Szabadkai Képzőművé-
szeti Találkozó kiállítási szalonjában. Az újvidéki Magyar Szó a kiállított művek
közül különösen a bronzérmeket dicséri: „Ebben a műfajban mutatkozik meg leg-
inkább elhivatottsága, újat teremtő ereje" — írta Ács József. November 21-én pedig
a Képcsarnok Vállalat Kárász utcai helyiségében portréi, 50 érem és az Ikrek variá-
ciói kerültek bemutatásra.

Köztéri műveivel találkozunk Szegeden — itt vannak felállítva Rózsa Ferenc,
Gellért Albert és Juhász Gyula domborművei, Kecskeméten Kada Elek mészkő
mellszobra, Kaposvárott Lenin-domborítása látható, Perecesen a vájáriskolában pedig
diplomamunkája, életnagyságú bányászszobra.

A Művészeti Szakközépiskolában végzett alkotó-nevelő munka és a városi képző-
művész kör vezetése sok időt vesz igénybe a művésztől, de megvan az eredménye.
A kör az amatőr képzőművészeti körök tavalyi országos debreceni versenyén — ahol
64 kör indult — III. díjat kapott, s a körvezető munkáját külön díjjal jutalmazták.

Végül — hogy teljes képet kapjunk — közéleti tevékenységét is meg kell em-
líteni. Nemcsak az alatt a másfél év alatt, amíg a városi tanács művészeti főelő-
adója volt, vett részt minden művészeti rendezvény előkészítésében és lebonyolítá-
sában. Hét éve, amióta Szegeden van, aktív formálója a város művészeti életének,
tevékenysége, véleménynyilvánítása, másokat is magával ragadó, forrongó, ter-
vekkel teli, dinamikus egyénisége nagy szerepet játszik abban, hogy az utóbbi évek-
ben a város képzőművészeti élete fejlődik.

Ennyit a művészről és a művekről. Vajon sikerült-e egyéniségét és alkotásai
lényegét megközelíteni? A művész 1964-es katalógusa mottójául Juhász Ferenc sorait
választotta: „Mert más ki mondaná el helyettem, amit csak én tudok." Az alkotói
pálya megítéléséhez a művek feleletét kell választanunk.

LACZÓ KATALIN

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021 1978 JAN 22 Lipták Pál

Grafikai kiállítás a megye több múzeumában

Vasárnap délelőtt Békéscsabán a Munkácsy Mihály Múzeumban mintegy 50 néző előtt nyitotta meg Lipták Pál festőművész a grafikai kiállítást. A nap folyamán még körülbelül 100-an keresték fel a tárlatot.

A Mesterművek a Békéscsabai Múzeum grafikai gyűjteményéből című kiállítást február 15-ig láthatjuk Békéscsabán, majd pedig a megye többi múzeumában mutatják be, legközelebb az Orosházi Szántó-Kovács János Múzeumban.

Lipták Pál megnyitót mond, mellette Dér László, a Békés megyei Múzeumok Szervezetének igazgatója.

A látogatók a kiállított képek előtt.
Fotó: Veres Erzsébet

szaporulattal: ma Indiának 5.. millió lakosa van, és évenké 13 millió a gyarapodás. Megke dődött az iparosítás, s amik nemrég átadták rendeltetésén a Delhi—Kalkutta vasútvonal szerelvényét, büszkén állapítha ták meg, hogy az utolsó szög indiai üzemekben készült. A n pokban avattak fel egy indi atomerőművet. A tervek szeri 1973-ban alumíniumból, 1975-be.. műtrágyából lesz önelláló az ország.

A fejlődés természetesen az

[illegible] ünnepén baráti üdvözletünket küldjük India népének, s további felvirágzást kívánunk számára.

Huszonöt éve szabadult fel az auschwitzi koncentrációs tábor

A szovjet hadsereg 25 esztendővel ezelőtt szabadította fel Auschwitz még életben levő foglyait. Csupán néhány ember élte túl a hitleri fasizmus leghírhedtebb megsemmisítő táborát.

Csak a dantei Inferno borzalmai hasonlíthatók azokhoz a szörnyűségekhez, amelyeket a német fasizmus haláltáboraiban vittek véghez Hitler parancsára. E vesztőhelyek élén a lengyelországi Oswiecim állott, német nevén: Auschwitz. Miután a német imperializmus hadigépezete váratlanul megrohanta és leigázta Lengyelországot, 1939-ben a Führer faj- és népirtó terveinek szolgálatában óriási terjedelmű mechanizált vesztőhelyet létesítettek itt, amelyet Octav Mirbeau hírhedt regénye nyomán — A kínok kertje névvel „becéztek" a tábor fasiszta hóhérai.

Az aushwitzi koncentrációs táborban — a cinikusan „segéd üzemnek" nevezett birkenaui lágerrel együtt — négymillió embert semmisítettek meg. Ebben az óriási méretű kínok kertjében éveken át füstöltek a krematóriumok kéményei és éveken át nyelték az emberek tömegeit a gázkamrák. Ebben a Pokolban a Mengele-féle orvosok élő embereken végeztek őrjítően fájdalmas kísérleteket. Ebben a táborban létezni annyi volt, mint megjárni a via crucis-t, a gyötrelem útját.

Négymillió oroszt, lengyelt, franciát, belgát, hollandot és zsidót semmisítettek meg itt különböző eszközökkel, különböző formában és különféle céllal. A Magyarországról elhurcolt zsidók túlnyomó többségét is Auschwitzban pusztították el. Azokat, akik munkaképesek voltak, egy darabig dolgoztatták, de megfelelő táplálásukról nem gondoskodtak. Igyekeztek hasznosítani még az áldozatok hulláit is, hajukat, csontjaikat, vérüket megkapták a vegyei üzemek, mint — nyersanyagot.

Minderre emlékezni kell.

Nem az önkínzás az, amely emlékezésre készteti az emberiség tiszta szívű nőit és férfiait, hanem a még mindig élő tanulság. Az a hatalom, amely Auschwitzban pusztított: fajgyűlölő, fasiszta, imperialista hatalom volt.

Mindenütt, ahol megnyilatkozik a fajüldözés bármilyen formája, ott burkoltan vagy nyíltan a fasizmus kísértete vigyorog az emberre.

Auschwitz 25 évvel ezelőtt megszűnt. De Auschwitz csak azért semmisülhetett meg, mert volt olyan történelmi erő, amely képes volt megállítani a fasiszta ámokfutókat, még mielőtt az egész földkerekséget egyetlen Auschwitz-cá tehették volna.

Emlékezünk a mártírokra és emlékezünk a nagy tanulságra.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JAN 2 5

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Grafikai kiállítás Békéscsabán

Vasárnap délelőtt 11 órakor Lipták Pál festőművész nyitja meg a Mesterművek a békéscsabai múzeum grafikai gyűjteményéből című tárlatot. A város életében jelentős eseménynek számító kiállításon a legnagyobb magyar festők közül többek közt Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Derkovits Gyula, Rudnay Gyula, Egry József, Kohán György, Czóbel Béla, Ámos Imre, Szőnyi István, Barcsay Jenő, Würtz Ádám, Kondor Béla — a békéscsabai múzeum tulajdonában levő — rajzait, akvarelljeit, sokszorosított rézmetszeteit láthatjuk.

A Munkácsy Mihály Múzeum először rendez saját anyagából kiállítást.

Lipták Pál

kormányzat megbuktatását. Washingtonnal együtt abban reménykednek, hogy Kairóban sikerül hatalomra juttatni egy olyan Quislinget, aki teljesen kapitulál majd előttük. Mi magyarázza — kérdi a továbbiakban a cikkíró — az izraeli vezetők mostani lázas

KÜRTI ANDRÁS:

A budai v

Már Budán suhant három utasával a sárga Opel, egyre nép-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021 Lipták Pál

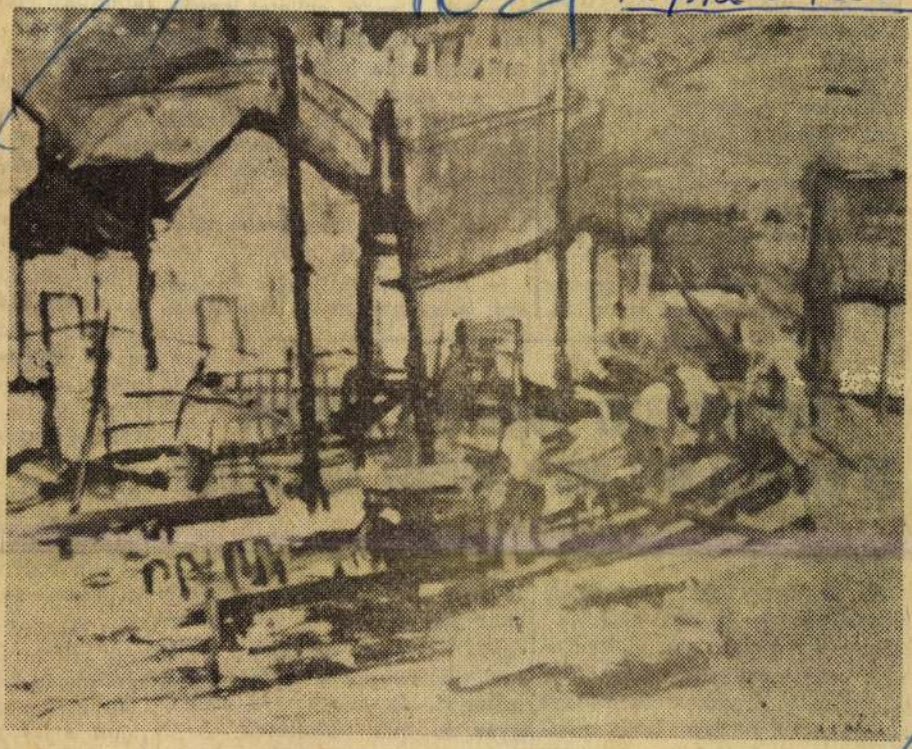

Lipták Pál

Csatornaépítők

lepként a rovarpusztító cinkék etetése. Ezért felkereste a gyomai Dózsa Termelőszövetkezet elnökét, segítséget kért a hasznos madarak táplálásához. A termelőszövetkezet elnöke tudván, hogy negyven cinke milliónyi rovart pusztít el nyaranként a gyümölcsösben, szívesen teljesítette az idős nyugdíjas kérését, s egy zsák napraforgómaggal segített a hálás cinkepár téli gazdájának gondján.

— Nem baj, Matyikám — válaszol megfontoltan az idős főmű-

Hatezerhatszáz vagon árut szállított 24 gépkocsi 1969-ben a KOHUSZ békéscsabai kirendeltségénél

A Konzervipari Szállítási Készletező és Szolgáltató Vállalat békéscsabai kirendeltségének vezetője, Szabó Imre arról tájékoztatta szerkesztőségünket az év utolsó napján, hogy a kirendeltség 1969-ben összesen 6 ezer 600 vagon árut fuvarozott 24 gépkocsijával. Ez a teljesítmény jóval meghaladta az 1968-as évit. Főleg a konzervgyár nyers- és késztermékeit fuvarozták, de igénybe vette szolgáltatásukat a BARNEVÁL, hűtőház, forgácsoló, kötöttárugyár és más vállalatok. A 24 gépkocsi csaknem 853 ezer kilométert futott december 31-ig. A KOHUSZ-osok tehát eredményes óévet búcsúztattak.

Lipták Pál

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-058, 337-748, 340-726

1970 FEB 22

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Lipták Pál

Ház

t nincs,
or volt?

zöldség- és gyü-
zarvason. Szanál-
, azóta talán már
helyén, de zöld-
nyitottak. Vajon
ná megmondani.
ó Szarvas város
gyümölcsellátása.
izletük bezárása
em gondolnánk.
n szó, ha egy-
városban, ahol
etkezet keres-
ódott a lakosság
or ezt a pozíciót
sleges volt felad-
zletet, vagy pedig

az elekiek

Eleken, a művelődési ház emeleti termében tartották meg pénteken, február 20-án este a Kétegyházi Takarékszövetkezet helyi kirendeltségének küldöttgyűlését. A rendezvényen jelen volt a községi tanács végrehajtó bizottságának titkára, Ement Ferenc és dr. Perjési József a Kétegyházi Takarékszövetkezet igazgatóságának elnöke, valamint munkatársai.

A küldöttgyűlés meghallgatta Lehoczki Jánosnak, az eleki kirendeltség intéző bizottsága elnökének beszámolóját. A beszámolóból és dr. Szelényi Ferenc kirendeltségvezető tájékoztatójából kitűnt, hogy az elekiek

ettek taka-

85 taggal és 4
tétel. Jelenleg

Az 1970-es é
tetve, az előad
120 új taggal
létszámukat és
maximálisan i
síteni. A pénzi
ségét 400 ezer
gel korszerűsít
tik. Ezt a mu
gyesipari ktsz
vek szerint 197
géig készen les

Az 1969-es
mány növekedé
mondta, hogy a
tás, a felvásárlás
dése jó hatással
lőkre és ez megt

Lipták Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 FEB .3.
KÖNYVTÁROS

1021

Epítkezésen. Lipták Pál linómetszete

könyve harminchat több kiadást ért meg, sok nyelvre fordították le.

Az emlősökről, madarakról, kétéltűekről, hüllőkről írt könyveihez felhasználta az addig megjelent teljes zoológiai irodalmat, de mindent saját megfigyeléseivel egészített ki. Ezek a művek két részből állnak, az egyik betűrendben sorolja fel az állatokat, a másik pedig fajták szerinti csoportosításban hozza jól sikerült képeiket. Hasonló munkát írt a növényekről is, ennek befejezésében azonban korai halála megakadályozta. A meghatározásoknál a növények minden részét figyelembe veszi, különösen a gyökereket. A kövekről és kövületekről írt könyvével a geológia tudományának lett az alapítója. Ezekben a természetrajzi művekben szenzációs felfedezéseket, elméleti spekulációkat hiába keresünk. El-

Tobias Stimmel festménye Konrad Gesnerről

Lipták Pál, festő

□ LIPTÁK PÁL festőművész kiállítása szeptember 7-én, csütörtökön, délután 5 órakor nyílik Szekszárdon, a Szinyei Merse teremben.

-:□ Lipták Pál, festő 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. szept. 2.

Lipták Pál

Lipták Pál: Álmodó (fotó Beratin A.)
Lipták Pál: Emberpár (fotó Balogh F.)

Grafikai Biennálé akkóban

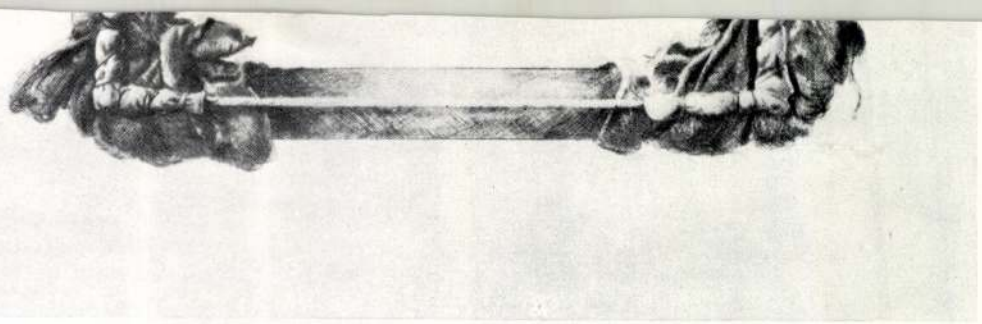

Sinkovits Péter

Az elmúlt tíz esztendőben a grafikai kiállítások dömpingjével árasztották el a művészet iránt érdeklődő közönséget. Ennek oka elsősorban abban rejlik, hogy e nemzetközi kiállítás technikai lebonyolítása viszonylag egyszerű, és a sokszorosított műveket a kispénzű műpártoló közönség számára is hozzáférhetővé teszi. Valószínű ezek az okok vezetik a művészeti vásárral egybekötött nemzetközi kiállításokat, míg a bemutató jellegű biennálék állami támogatással működnek és céljuk az, hogy a díjak ellenértékeként megszerzett grafikákkal az állami művészeti gyűjteményeket gyarapítsák. Ez utóbbiak közé tartozik a krakkói grafikai biennálé.

A kiállítást 1966 óta rendezik és ez idő alatt a bemutató jelentős változáson ment keresztül. Míg az első kiállításokon a hagyományos technikával készített grafikák voltak túlsúlyban, és a nemzeti együttesek legjobban a kormánybiztosok ízlését tükrözték, addig az idei tárlaton már nagyobb szerepet kapott a rendező bizottság szervezési ügyessége, a nemzeti „válogatottak" szerepeltetése mellett maguk is kértek fel művészeket, és elsősorban olyanokat próbáltak megnyerni, akiket a műfaj legjelentékenyebb képviselőiként tartanak számon. Igyekeztek arra is gondot fordítani, hogy a legújabb művészeti irányzatok rangos alkotóival is megismerkedhessék a biennálé közönsége, de ezek a próbálkozások még nem hoztak igazi eredményeket, inkább csak az ambíciót dicsérhetjük jó szívvel. Ezzel a koncepcióval párhuzamosan egy másik is jelentkezett, amely arra ösztönözte a rendező bizottságot, hogy minél több országot hívjon meg, és lehetőleg az összes kontinenst kapcsolja be a nemzetközi kavalkádba. Így aztán olyan nemzetek grafikusait is megismerhettük, akik művészetéről eddig vajmi keveset tudtunk, mint pl.: Ausztrália, Equador, Guatemala, Marokkó, Bangladesh és Izland.

A mennyiségi és minőségi szempontok bizonyos keveredése végül oda vezetett, hogy a kiállítás áttekinthetetlenné vált, a hatalmas anyag szinte agyonnyomta a látogatót és igen kevés segítséget nyújtott a tájékozódásban. Könnyen megtudhattuk, hogy hogyan rajzolnak Írországban, Hong-Kongban vagy Porto

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1978 OKT. 3

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Lipták Pál

1021

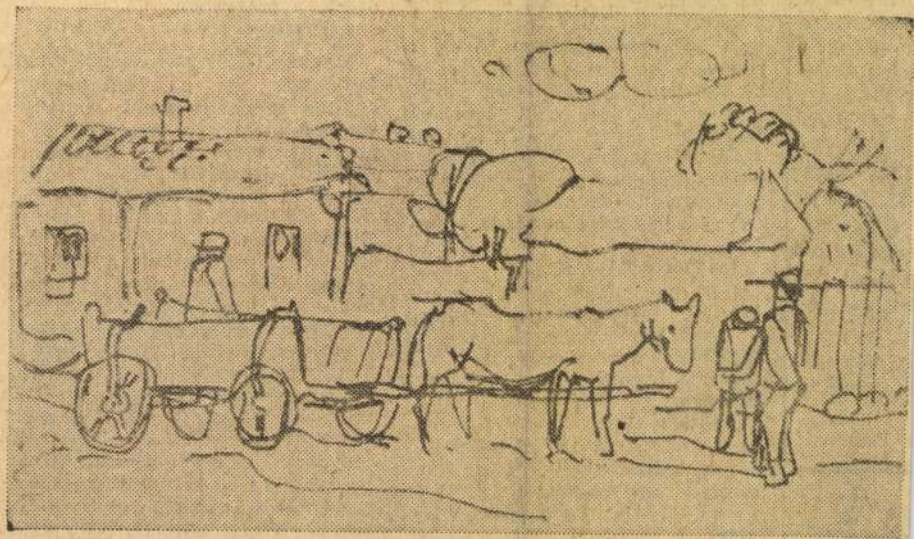

Lipták Pál

Vázlat

nem tud-
. A másik
vagont az
meg tud-
5 évi 350—
meg.
folytatja,

em esünk
unk majd
meg szét-
zomszédok-
g tehet va-
jóízűt ne-

e, hogy ki-
esen nevet

t Ferenc

EL NÉPÚJSÁG
TÓBER 3.

erősíteni a munka tiszteletét és megbecsülését, az adjon rangot mindenkinek, hogy mennyit tett le a közösség asztalára. Arra is nagyobb gondot fordíthatnak a bizottságok, hogy a településfejlesztés arányos, céltudatos és igazságos legyen. Csupán egy töredéket emeltünk ki a kongresszusi állásfoglalásból, amely már mindennapi teendőként sorakozik a népfrontbizottságok munkatervében.

LÁTOGATÁSOK

Illusztris vendégeket köszönthettünk megyénkben. Kétnapos látogatást tett *Lázár György*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a kormány elnöke. A megyei vezetők kíséretében megtekintette a Kner Nyomdát, a megyei könyvtárat, a húskombinátot, a Mezőhegyesi Állami Gazdaságot, az Orosházi Üveggyárat és az Új Élet Termelőszövetkezetet. A Minisztertanács elnöke a legnagyobb elismeréssel szólt a látottakról.

csabai Konzervgyárban. A megyei tanács elfogadta az V. ötéves terv területfejlesztési programját. A Budapesti Nemzetközi Vásáron díjat kapott a BÉKÖT és a Békéscsabai Bútoripari Szövetkezet, valamint a Békési Kosárfonó Hsz és kiváló áru védjegyet a Békésszentandrási Szőnyegszövő Hsz. Tíznapos vendégszereplésre Lengyelországba utazott a sarkadi Röpülj páva kör héttagú citerazenekara.

Rocskár János

Lipták Pál: Vasárnap,
tempera, 50x70 cm, 1977
(fotó Tahin)

Lipták Pál.

Művészet, 1978. júl. 20. old.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

IRODALMI SZEMLE

Lipták

1978 — 5 — 31

Lipták — vázlat

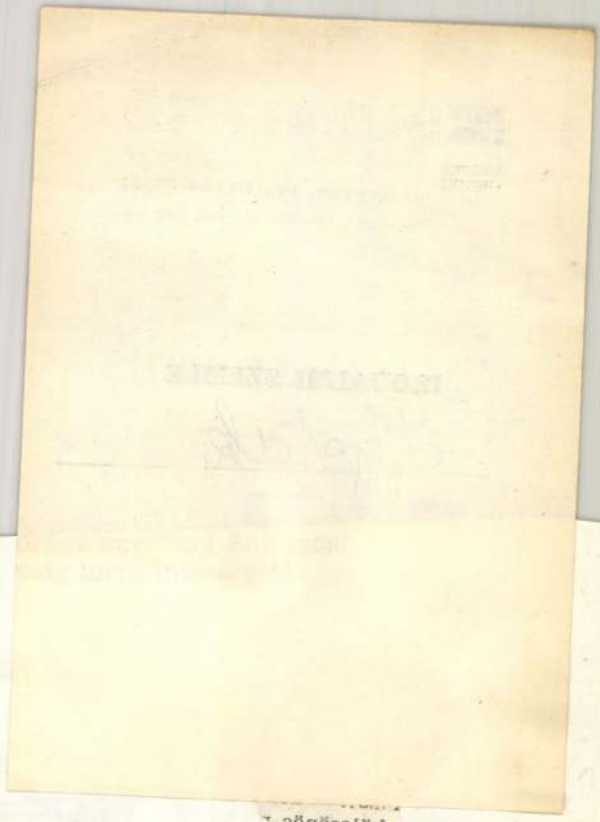

ne nyálazd be kegyelmeddel!
Földanya, te! Áldó kezed
homlokáról már ne vedd el!

(Mosolya is lám int felém . . .
Fejét forgatja tétován,
s nem lépdel csillagok porán . . .
Omló föld virágzik fején!)

A szavak udvarát kutatom

A szavak udvarát kutatom
s mint méhesünk csöndje
áhitat rejlik a szavak mélyén
ha szólni kezd a lélek
e rejtelem

a szavak udvarát kutatom
a titkot amely rabul fogott

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 19
1973 MÁJ 19

ÉLET ÉS IRODALOM

Lipták Zoltán (4 éves)

1021

Lipták Zoltán, 7 éves: János vitéz

Felelős kiadó:
SALA SÁNDOR
Nyomja:
SZIKRA LAPNYOMDA
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldiek részére előfizethető: Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. Budapest 62. P. O. B. 149.
Előfizetési díj: 1 hónapra 10 forint, negyedévre: 30 forint, fél évre: 60 forint, egész évre: 120 forint
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
INDEX: 25 244

A gyerek a dolgok
több napig dédelge
len. Sokat emlegete
a rajzok üdeségét.
jellemzőt, hanem c
(Gondoljunk rendki
A részt gyakran eg
zik a rajzok dekora
rokonság"-ból levez
népek és a szemléle
szetével).

A gyermek nemc
átéli, átszellemíti s
málja, hogy irracio
válik megkapóvá.

HOZZÁSZÓLÁSOK AZ ÉLET ÉS IRODALOM CIKKEIHEZ

Lenéző szóhasználat

A tudományos elfogulatlanság kedvéért elővettem az Értelmező Szótárt. Paraszt: földet művelő, mezőgazdasági munkát végző személy; jobbágy: nem nemes személy; sakkban: gyalogos; *durva, faragatlan modorú személy* (lenéző szóhasználat).

„Ketten ültek ott üveg sörök mellett, V. Á költő és egy *parasztosan durva arcú férfi, tömpeorrú, téglahomlokú . . .*".

Akitől — már mint a parasztosan durva arcú férfitól — minden kitelik, hiszen ő a „Téglaszínű Mordály", talán ő lötte le Radnóti Miklóst is, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Nagy Imre-per idején a Szabad Nép hasábjain a „Nagy Imre-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Rajk-per idején a Szabad Nép hasábjain a „Rajk-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Kádár-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Losonczy-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Gáspár-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Szilágyi-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Fehér-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Szirmai-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Szántó-féle kalandorok" ellen uszított, ő a „Téglaszínű Mordály", aki a Szabad Nép hasábjain a „Szőnyi

1021 Lipták Pál

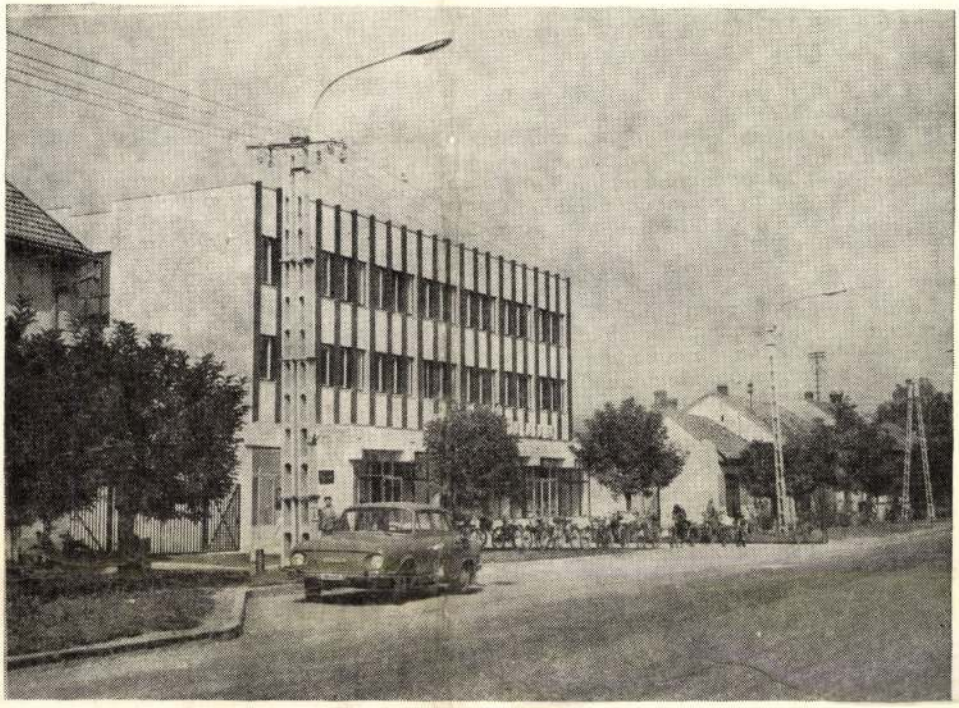

A Békés megyei Vésztőn felavatott Petőfi-emlékkönyvtár, mely a felső képünkön látható épület első emeletét foglalja el. Alsó képünkön: az olvasótermi rész. Cikkünket lásd a 663. oldalon (Gerő Gyula felvételei)

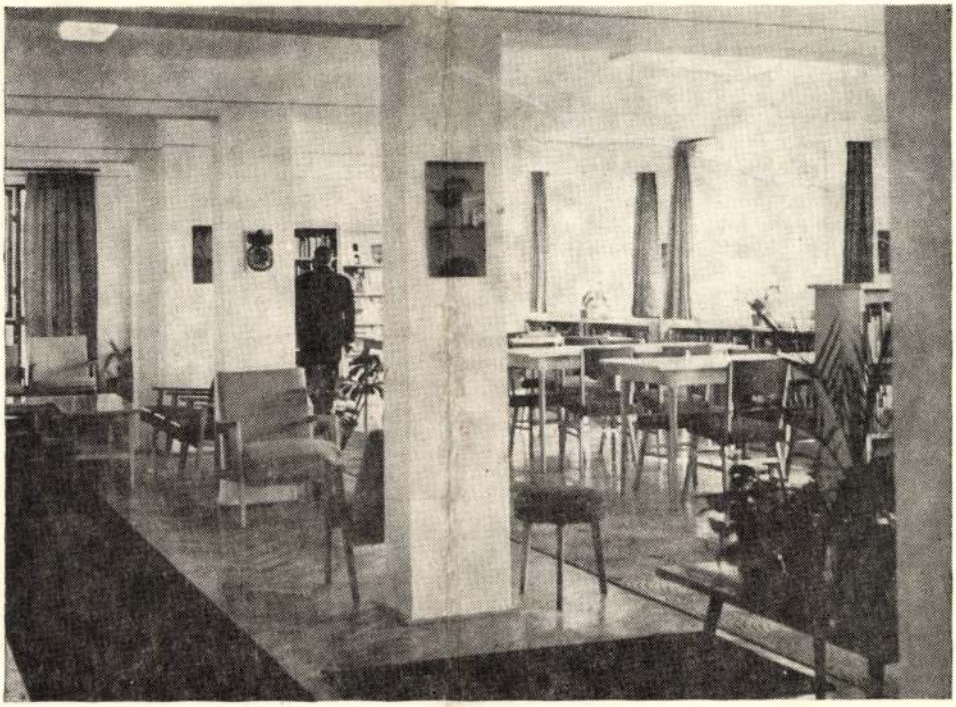

KÖNYVTÁROS

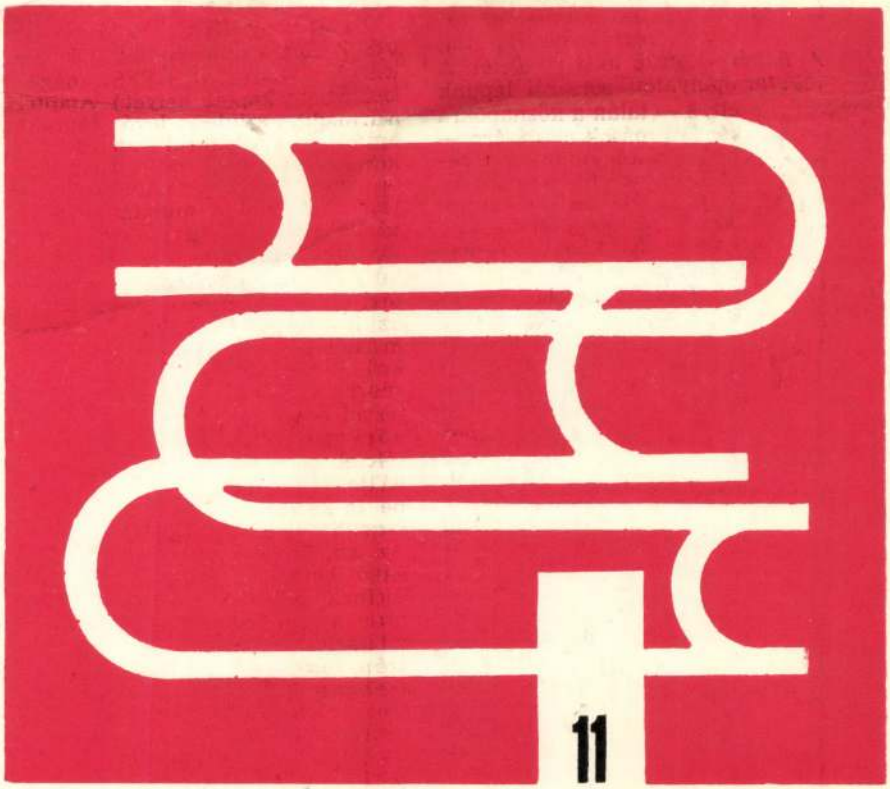

11

NOVEMBER

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR

Ára 6,— forint

Felső képünkön: a vésztői könyvtár olvasótere. Lent: a zenehallgatók ülőhelyei és asztalai a fejhallgatókkal. Beszámolónkat lásd a 663. oldalon (Gerő Gyula felvételei)

Könyvtáravatás Vésztőn

Békés megyében öt könyvtár nyerte el a *Petőfi-emlékkönyvtár* címet. Közülük a tarhosi felavatásáról már hírt adtunk, egy másik, a vésztői könyvtár átadására pedig október 2-án került sor. Érdemes erről az eseményről külön is megemlékezni, mert az ünnepi eseménnyel nemcsak az új építésű békési könyvtárak számban kicsi együttese gyarapodott, hanem *az ország egyik legszebb, legjobban felszerelt falusi könyvtára* kezdte meg új életét. A régi könyvtár hányatott sorsáról lapunk is megemlékezett, s — talán a köznapokra szóló tanulságként és mások okulására — nem hallgatott róla a könyvtáravató beszédet mondó *Sándor József* országgyűlési képviselő, a szeghalmi járási hivatal elnöke sem A magyar könyvnyomtatás 500. évfordulójára és a Petőfi-évfordulóra utaló ünnepi mondatai mellett fel kellett figyelnünk a könyvtár történetéből levonható tanulságokra: Például szólt arról is, hogy a jó könyvtárosi munka és a megfelelő feltételek következtében elért fejlődést miként törték meg a kényszerű költöztetések, a rosszabb körülmények gátló tényezői. Megemlítette az olvasótábor számbeli csökkenését és a könyvtár által keltett társadalmi pezsgés megszünését, amit a nőklub szétesése is jelez. Szerencsére a tanács vezetői — mint mondotta — „jól fektették be a község pénzét" a könyvtár új otthonának megépítésével. A nagyközségi tanács 840 000 Ft-ot áldozott az építésre, s a Petőfi-alapból kapott 100 000 Ft-os berendezési és könyvbeszerzési összeget ugyanennyivel kiegészítve bútorozta be, illetve szerelte fel az intézményt. Ezenkívül ebben az évben még 33 000 Ft-ot adott könyvbeszerzésre, rendkívüli előlépteléssel felemelte a könyvtárosok fizetését, s javította a létszámviszonyokat is. Sándor József kérte a tanács vezetőit, hogy a jó gazda gondosságával viseljék szívükön a jövőben is a könyvtár sorsát, figyelembe véve a könyvtárnak azt a sajátosságát, hogy az iskola utáni és melletti önképzéssel képes a folyamatos fejlődés lehetőségét nyújtani az egyén számára, akinek érzelmi életét is gazdagítja nemes tartalmával. S ha jól dolgozik, családi könyvtár alapítására is serkentheti olvasóit.

Az új könyvtár a falu központjában levő háromszintes épület első emeletére került. (Alatta az ÁFÉSZ nagy élelmiszerüzlete kapott helyet.) Alapterülete a harmadik szinten levő tápraktárakkal együtt 240 m² körül van. Ez elmarad a követelményektől, de a következő években még kényelmes elhelyezést, jó feltételeket teremt a munkához, s nincs kizárva annak lehetősége sem, hogy később az udvar irányába bővítsék. A könyvtárhelyiség tulajdonképpen egyetlen nagy tér, amelyből csak a mosdóhelyiségek és az iroda vannak fallal elkülönítve; egymástól kellő távolságba, csupán bútorokkal elválasztott, három intimebb sarokrészbe került a zenei részleg, az olvasótermi-kézikönyvtári övezet és a gyermekkönyvtár. A kölcsönzőpultot úgy helyezték el, hogy a gyermekrészleget is kiszolgálja, továbbá a zenei kezelőpult közelébe is kerüljön, ami megint csak az észszerűbb munkaerő-igénybevételt segíti. Az ablakmélyedéshez épített zenei hallgató helyeken egyszerre nyolc embert tudnak leültetni. Az állandó Petőfi kiállítás a lépcsőfeljárattal szemben, üveges falitárlókban kapott helyet. A berendezés szép, formában és színben jó ízléssel összehangolt. A sok betonoszloppal tagolt könyvtárból hiányoznak a békési könyvtárakra annyira jellemző népművészeti tárgyak. Tudatosan törekedett erre az önkorlátozásra *Lipták Pál*, a belső berendezést tervező megyei könyvtárigazgató; mi azonban szívesen láttunk volna az építészeti kialakítás puritánságát nem sértő,

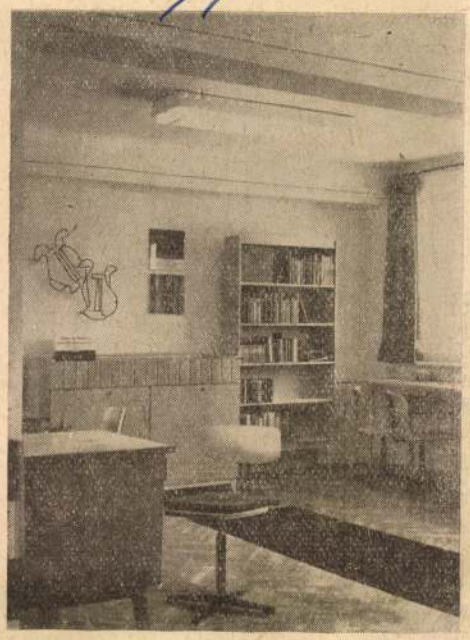

A zenei sarok, baloldalt a kezelőpulttal
(Gerő Gyula felvételei)

de a régi falusi környezetre emlékeztető, helyi hangulatot teremtő néhány kisebb népművészeti tárgyat is az enteriőrben...

Amikor a könyvtárt elhagytuk, Vivaldi zenéje kísért utunkra. A megyei könyvtárosok *Komáromi Gábor* nagyközségi tanácselnököt dicsérték a zenei részlegért, meg sok mindenért, ami a vésztői könyvtárt széppé és már a *megnyitás napjára is* teljessé tette. A dicsérethez csatlakozva azonban hadd terjesszük ki a köszönetet másokra is, akiktől a példa ered: a többi, zenei részleggel ellátott békési falusi könyvtárra, és a Szombathelyi Megyei Könyvtárra, amelyben a tanácsakadémia hallgatói között Komáromi Gábor is megfordult, és ahol elhatározása megszületett a zenei részleg létesítésére. Látható és láthatatlan hajszálerek révén így játszik egyik könyvtár a másik kezére. Ezért reméljük, hogy az egykori vésztői juhászok mai leszármazottai közül néhányan — vagy sokan —, akik most kisiskolásként vagy gimnazistaként birtokukba vették az új könyvtárt, felnőve vezetőként — bárhova kerüljenek is — mindenképpen *ilyen könyvtárt* kívánnak maguk körül látni, s ha kell teremteni.

(G. Gy.)

A középvárosok könyvtárügyéről

tanácskoztak ismét a középfokú települések könyvtárigazgatói. A Könyvtáros ez év júliusi számában jelezte, hogy folytatódik a 15 ezer lélekszámúnál nagyobb városok és nagyközségek könyvtárigazgatóinak értekezletsorozata. Október 3—4-én *Kiskunhalas* város könyvtára adott helyet és gazdag programot a művelődéspolitikailag igen fontos megbeszélésnek. A vendéglátó Bács-Kiskun megyén kívül, Békés, Csongrád és Hajdú-Bihar megye városi (nagyközségi) könyvtárigazgatói vettek részt a tanácskozáson.

Szabó Miklós, a kiskunhalasi városi pártbizottság titkára megnyitójában a közművelődés legfontosabb centrumaként említette a helyi városi-járási könyvtárat, kiemelte kezdeményező és együttműködésre kész tevékenységét.

Martonosi Pál kiskunhalasi könyvtárigazgató vitaindító előadásában egyebek között a középvárosok növekvő szerepét hangsúlyozta, s azt, hogy a könyvtárfejlesztés anyagi bázisának megteremtése kötelező normatívák alapján történjék. Szembeszállt azzal a nézettel, hogy a középfokú települések központi könyvtárának ellátottságát alapvetően „tömegkönyvtári" problémaként kell kezelni. *Simon Zoltán*, a Hajdú-Bihar megyei Könyvtár csoportvezetője kiegészítő referátumában felhívta a figyelmet az azonos kategóriákba tartozó könyvtárak közötti óriási eltérésekre, a gyűjtőkör ma még sokhelyütt neuralgikus pontjaira: a kézikönyvtár és a prézens-állomány hiányosságaira, az állományapasztás és a gépesítés megoldatlan kérdéseire.

Páldy Róbert, a Könyvtáros szerkesztője a könyvtárak közművelődési szolgáltatásainak „határát" vizsgálta, s bejelentette, hogy a lap széleskörű eszmecserét tervez erről a problémáról. *Békés György* hatvani könyvtárigazgató a művelődésügy egységének megoldásra váró feladataival foglalkozott. Beszélt a könyvtárvezetők továbbképzésének szükségességéről és a könyvtárosok társadalmi megbecsülésének elégtelenségéről is. *Lisztes László*, a Bács-Kiskun megyei Könyvtár igazgatója a felső- és középfokú települések tevékeny könyvtárainak ún. céltámogatását sürgette.

Futala Tibor, a Művelődésügyi Minisztérium könyvtárügyi osztályának munkatársa a szakmai irányelvek állományvarapítási konzekvenciáit ajánlotta a hallgatóság figyelmébe. Az állások betöltésé-

Lipták Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

BÉKÉSMEGYEI NÉPÚJSÁG

1958 DEC 17.

— *A BÉKÉS MEGYEI FESTŐK legutóbbi kiállítása körül élénk vita alakult ki. „Merre tart megyénk festészete?" címmel hozzászólások jelentek meg lapunkban. Feltehető, hogy még vannak, akik nem közölték véleményüket. Lipták Pál festőművész e kiállításon bemutatott művei megtekinthetők a Hajnal Képszalonban, december 16-tól.*

római katolikus
Demeter, gyulai görögkeleti es
peres és Gregor György egyhá
ügyi főelőadó vezette. Részt ve
a látogatáson Nánási Illés, a me
gyei tanács mezőgazdasági osz
tályának vezetője és Bátkai Pá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Lipták Pál

1957 NOV 7.

/610

Képzőművészek seregszemléje Békésben

Az idei őszi tárlat — annak ellenére, hogy Sass Árpád elhunytával, s a kitűnő rajzoló Kerti Károly és a markáns grafikus Kohán György elköltözésével súlyos veszteségek érték megyénk művészi munkaközösségét, az utóbbi éveknek talán legváltozatosabb és művészi értékben is emelkedő színvonalú tárlata. Ez főként a körünkben most letelepült fiatal művészek érdeme.

De a többi festőnk is felfrissült alkotókedvvel és bátor útkereséssel készült az ellenforradalom utáni első megyei seregszemlére. S hogy idejüket hasznosan töltik, azt bizonyítja, hogy közülük néhányan egy időben három helyen is bemutatták alkotásaikat. A régebbi megyei tárlatok több jellemző fogyatékosságától mentes ez a kiállítás. A szemlélőnek kellemes meglepetésül szolgált, hogy a korábban ritkaság számba menő figurális tárgyú képek többségben vannak. Eddig az emberábrázolás több festőnknek nem volt erős oldala: alakmentes utcák és tájak ihlették őket. Most az említett három fiatal művész műveinek tárgya egy-egy kivétellel, az ember. Üdvös jelenség ez, mivel művészeink szemléletében a realizmus humanista alkotó tényezőjének a megerősödését, technikájukban pedig rajzkészségük fejlődését jelenti. Figurális képeik érzelmi tartalmassága, közérthető szépsége, pártos cáfolata a művészet elembertelenítésére törő absztrakt irányzatoknak.

Másik örvendetes vonása az őszi tárlatnak, hogy több, a realizmus elvén alapuló irányzat váltotta fel a korábbi évek megmerevedett stílusát. A régiek közül például Miklós István megifjúdott felfogásával teret ad festői készsége gazdagabb megnyilvánulásának. Helyesen tette azonban az Öz Dédes vezette zsűri, hogy az új irányzatok közül a naturalizmus képviselőit, a levelezőlapok ábrázolásmódját követőktől megtagadta a nyilvánosságot.

Ez alkalommal új **Lipták Pállal** ismerkedtünk meg. Annak ellenére, hogy a rajzossággal és a vonalvezetéssel még mindig keményen látszik küzdeni, bátran figurális kompozíciókkal is jelentkezik, s a konturok helyett a festőiségszerűbb színfoltokkal fejezi ki mondanivalóját. A Műcsarnok Tavaszi Tárlatát is megjárt „Kerti út"-ja jellemző sajátos szemléletére és eredeti festőiségére. Az ábrázolás következetességét itt feloldja egy nyugtalan (impresszív) színszerűségre törekvés.

„Műteremben" című képe meglepetés, s méltán fordulnak feléje fokozott figyelemmel a látogatók. Egy laikus műtermi vendéget ábrázol mesterkéletlen spontán érdeklődő mozdulata közben. Nehéz testtartásának ábrázolását anatómiailag sikerülten oldja meg, s merész kolorisztikával, egy élénksárga szín felvillantásával az ábrázolt alak belső érzelmi tartalmát, a készülő mű iránti érdeklődését szellemesen, energikus könnyedséggel fejezi ki. Lipták minőségi fejlődésének jelentős határköve e műve.

A több alakos Kútfúrás-nak témaválasztása ugyancsak kiemelendő, de sajnálatos, hogy a kép világos szerkezete áldozatául esik egy sötét tónusokkal, elmosódó foltokkal terhelt színkomponálásnak. A mozgó kútfúró munkások tipikus és egyedi vonásait egyaránt homályba fullasztó ábrázolásmód nem a realista szemlélet győzelméhez, hanem az ábrázolás nehézségeinek kikerülésére vezetnek.

Dr. Kátai Ferenc

ÉG LEVELESLÁDÁJA

MIRŐL ÍRTAK OLVASÓINK A NAPOKBAN?

emléklappal ajándékozták meg a járás óvodai dajkáit.

Bálint Imréné
körzeti felügyelő óvónő,
Gyulavári

Lesz-e III-as típusú termelőszövetkezetünk?

Múlt év októberében az ellenforradalom szele Pusztaszöllősön is végigsöpört. E fékevesztett vihar hatására mondták ki a pusztaszöllősi III. típusú Előre Tsz tagjai múlt év november 17-én a közös gazdaság feloszlását. Ezerholdas gazdaság és több milliós vagyon felett ült trónt az ellenforradalom szédítő zivatara. Ott hagytuk, illetve széthurcoltuk közös vagyontárgyainkat, a jószágállományt, a terményféleséget. Hogy miért tettük ezt? Azért, [illegible] a hangadókra és már gyarapodtunk is. Tizenketten belépek közénk. Többen is jelentkeztek, de mivel földjük nem volt, kérelmüket vissza kellett utasítani. Időközben a Szöllősi Állami Gazdaság 400 hold földet — mint állami tartalékot — kiigényelt a volt Előre Tsz földjéből s meg is kapott. Ennek az lett az eredménye, hogy a földnélküli, volt tsz-tagoknak 4—5 kilométerre kell elmeniünk a gazdaságba dolgozni.

Az utóbbi hónapokban sok emberrel beszéltem: ifj: Mitykó Györggyel, aki most az állami gazdaságban dolgozik, Hegedüs Lajossal, aki most is velünk van az I-es típusú tszcs-ben, Göcző András volt tsz-elnökkel és másokkal. Valamennyien nemcsak sajnálják a szövetkezet felbomlását, de vissza is vágynak a III-as típusú közös gazdaságba. Ha valaki, úgy én különösen fel tudom mérni, hogy mi mindent veszítettünk a szövetkezet felbomlasztása óta: adókedvezményt, SZTK biztosítást, rendszeres orvosi kezelést, a gépek használatát, amely megkönnyítette munkánkat, s azt, hogy a jövedelme mindenik tsz-tagnak jóval nagyobb volt, mint most egyénileg, vagy éppen az állami gazdaságban. Nem is beszélve a megannyi államtól kapott segítségről, mely a szövetkezetet fejlesztette, anélkül, hogy a tsz gyors gazdasági fejlesztését anyagilag bármelyik tsz-tag megérezte volna.

Keressük az utat, mely a III. típusú termelőszövetkezethez vezet. Szeretnénk, ha újra rátalálnánk, méghozzá hamarosan. Segítsenek ebben nekünk mindazok, akik tudnak.

K. L., Pusztaföldvár

LEVÉL ADÓFIZETŐIHEZ

pül, melyhez az épületanyag kihordását már meg is kezdték.

Nem szemrehányásként akarom megjegyezni, hogy az általbolt minden vasárnap zsúfolásig megtelik, amit a felszabadulás előtt bizony nem lehetett látni. Persze, nem baj ez, szórakoznak a dolgozók, ma már telik erre is. De figyeljenek csak egy kicsit e sorokra a bélmegyeri emberek. Havonként 60—70 ezer forintot forgalmaz a földművesszövetkezet kocsmája. A község lakosságának havonkénti befizetésre váró adója nem több, 10, esetleg 11 ezer forintnál. Úgy érzem, kissé elgondolkoztató e két számadat. Ugyanakkor minden tanácsülésen a járdaépítést kérjük. Igaz, szükséges a járda a község fejlődéséhez, de azt hiszem legalább annyira szükséges az adó rendszeres fizetése is, hisz pénz nélkül járdát sem lehet építeni.

Úgy gondolom, érdemes ezen elgondolkozni.

Forgó József, Bélmegyer.

Lipták Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1958 DEC 20.

/610

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Merre tart megyénk festészete?

Bírálhatnak azok, akiknek a festő fest!

Nem vagyok szakértő művészeti kérdésekben, mégis hozzászólok a „Merre tart megyénk képzőművészete" vitához.

Helyes és nagyon hasznos az ilyen és ehhez hasonló vita. Nem visszi azonban előre a termékenynek induló vitát az olyan válasz, ahogyan Lipták Pál válaszolt Mázó Mihály cikkére. Én is megnéztem a kiállított képeket és bizony, néhány kép — elsősorban Lipták Pál képei — igen-igen sokfajta gondolatot váltottak ki belőlem.

Nem lehet egyetérteni Lipták Pál válaszának azzal a részével, ahol igen ingerülten utasítja vissza a „laikusoktól" jövő bírálatot és csak hozzáértő emberek véleményét veszi valamibe. Van-e nagyob és nemesebb feladat a mi rendszerünkben egy művész számára, mint a dolgozó nép szolgálata? Nincsen. A dolgozó nép szolgálata a többi között azt is jelenti, hogy a dolgozók részére festenek festőink. A dolgozók nagy része a festészethez, mint laikus tud hozzászólni.

Lipták Pál válaszából olyasmi derül ki, ezek ne szóljanak bele. Mi viheti előre a festők munkáját, túl a zsűri hivatalos véleményén, ha nem a dolgozó, egyszerű emberek véleménye, bírálata, javaslata? Szabad egy igazi művésznek nem figyelembe venni azok véleményét, akik számára fest? Nem szabad.

Témaválasztásban, kivitelezésben, színek összeállításában igenis tudnak véleményt mondani dolgozóink. Ne becsüljön le ennyire minket senki.

Egy néhány dolgot én is tudok a szocialista realizmusról, de — ne haragudjon az őszinte szavakért — ezt a maga képeiben nem fedeztem fel, pedig kétszer is megnéztem. Felfedeztem viszont ezt Koszta Róza képeiben — amelyek nagyon tetszettek — és még más kiállított képekben is.

Bocskai Mihályné

Sport

...rduló van hátra ...ázi járási ...ajnokságban

O. Honvéd—Kardoskút 1:0.
Pusztaföldvár—Tótkomlós II. mérkőzés elmaradt.
O. Kinizsi II.—Csanádapáca 2:1.
Békéssámson—Szarvas II. 4:3.
Gerendás—Csorvás 2:1.

Ma és holnap

Békécsabán, a gimnázium tornatermében általános iskolák fiú és leány egyéni és csapat tornaversenye 9 órától.

Képek Stehlik:

Ketten a veremben

c. komédiájából

A Báró és a Kapitány Dugyerá-éknál. (Dobi Irisz, Kanalas László, Sárosdy Rezső)

Magyar h.
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Lipták Pál

1964 MÁR 8.

1021

Lipták Pál: Olvasó (tusrajz)

ghalsz!"

tette a veszélyt és
enekült. Néhány hét
ban Milano utcáin is
a *lupara*, a Maffia hí-
zelt csövű puskája és
vérében hevert. Őt
nűttétel meg lehetett
Természetesen felgyó-
tán is a rendőrség
maradt — *neki is volt*
n éppen elég.

La Barbera ikerpár
az ágy alól kiránga-
ta, aki a ma is erős
gyomány, a vérbosszú
szerint hozzálátott a
oz.

belül megölette a
ia két tagját, és ami-
a, hogy egy harmadik
ort vezetője, *Luciano*
tlakozott Grecoékhoz,
erei közül is leterítte-
„fenyítésül". A négyes
ügyében megindult a
Hét rendőr haladt ép-
után az egyik gyanúsí-
felé Palermóban, ami-
bombát dobott a ko-
csak a rendőrök hal-
et, hanem még a kocsi

mentőöve

És a megfélemlítettek hallgatnak, mert tudják, hogy a „fecsegő" *valóban* meghal. Az OMERTA hatékonyságára jó példa, hogy amikor Torretta után a rendőrség letartóztatta a Maffia egyik leghatalmasabb vezetőjét, a 71 éves Giuseppe Genco Russot, a bírósághoz húszezer aláírás érkezett azt bizonyítandó, hogy „Signor Russo becsületes kormánypárti politikus, akinek neve tiszta..." Mint az olasz baloldali sajtó megállapítja, aligha volt a húszezer között egy olyan, aki ne tudta volna, hogy Signor Russo *életveszélyes szörnyeteg.* Mégis aláírták a Maffia által körözött mentőövet, mert... *féltek.* Csoda?

Omerta! És a megfélemlítettek *élni* szeretnének.

(Harmat)

Lipták Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 AUG — 4
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

Békés megyei festőművészek a szegedi nyári tárlaton

Az idén nyáron — a szabadtéri játékokkal egyidőben — negyedszer nyitották meg a szegedi nyári tárlatot. S hogy ez a tárlat immár országos rendezvény lett, azt a kiállítók rangos névsora is reprezentálja, olyan művészeké, mint Bernáth Aurél, Ék Sándor, Holló László, Kurucz D. István, vagy Szabó Iván.

A kiállításra az ország minden részéről jelentkeztek festők, szobrászok. A IV. Szegedi Nyári Tárlat 73 kiállítója között helyet kaptak a budapesti, a Békés megyei, a szegedi, a hódmezővásárhelyi, a kecskeméti, a miskolci és a szolnoki képzőművészek.

A 114 kiállított mű: — festmények, grafikák, szobrok, plakettek — gazdag tematikájú, változatos előadásmódú alkotások, valamennyit a józan realizmus jellemzi. Nincs közöttük sem absztrakt, sem naturalista mű. Témában is széles a skála. A tájképek közül — a korábbi három tárlat anyagához hasonlóan — a legtöbb most is az Alföld szépségeivel foglalkozik. A figurális kompozíciók a parasztság munkájához kapcsolódnak. Ám az ipari, és kulturális területhez, a városi ember életéhez fűződő gondolatok is helyet kaptak. A kiállított szobrok, és plakettek egy része a magyar irodalom és zene kiválóságainak (József Attila, Juhász Gyula, Bartók Béla) állít emléket, másrészük kecses lányalakot, női fejet mintáz.

A Tárlaton Békés megyei képzőművészek is képviseltették magukat. Ott láttuk a kiállított művek sorában a békéscsabai Ezüst György „Téli táj" című olajfestményét. Lipták Pál „Tópart" című akvarelljét. Örömmel fedeztük fel a gyulai Koszta Rozália rajzos hatású, „Piacon" című olajfestményét.

Kádár Márta

délyes vita fol
szenátusi jóváh
hidegháborús k
szenátusi „v
Goldwater sze
nek, heves roh
egyezmény ellen és a szenátus ratifikálási vitájában szállnak szemben az egyezménnyel: a moszkvai megállapodás amerikai visszhangjára azonban inkább jellemző az amerikai közvélemény tömeges pozitív reagálása az egyezményre.

Kennedy címére ezrével érkeznek üdvözlő táviratok. Az amerikai megnyilvánulások azt mutatják, hogy az amerikaiak döntő többsége úgy értékeli ezt a megállapodást, mint az atmoszféra veszély végetvető eszközt. Kennedy figyelmeztetést intézett a részleges atomcsend megállapodás amerikai ellenzőihez, kijelentette: meggyőződése szerint a szenátus — kellő tanulmányozás útján — ratifikálni fogja az egyezményt. Hangsúlyozta, hogy az ellenkezője súlyos hiba lenne.

Az egyezmény ellenzői közül elsőnek De Gaulle hallatta hangját. Hétfői sajtóértekezletén kijelentette, hogy a moszkvai egyezmény nem fogja megakadályozni Franciaországot abban, hogy felszerelje magát mindazokkal a pusztító eszközökkel, amelyekkel a többi hatalmak rendelkeznek. De Gaulle kijelentette, hogy a közeljövőben megkezdi és 1970-ig folytatni fogják a francia atomfegyverkísérleteket a Csendes-óceánon. A francia elnök hangsúlyozta a moszkvai egyezmény korlátozott jellegét, mivel ez az egyezmény nem

mány döntését nemcsak politikai, hanem technik gondolások is befolyásolt kezetes ugyanis, hogy a években lefolytatott kísé rán kiviláglott, hogy ezek rikai rakéták rendkívül hatatlanok. Több ízben tént, hogy már a kilövő felrobbantak, vagy rep ben eltértek az eredeti adott röppálya irányát támaszpontok felszámol indokolttá teszi, hogy sük ma már senki elő tok, amiből pedig az k hogy egy nukleáris rak tus esetén ezeket a tár kat megsemmisítő cs

Liptál Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1964 OKT 18.

1021

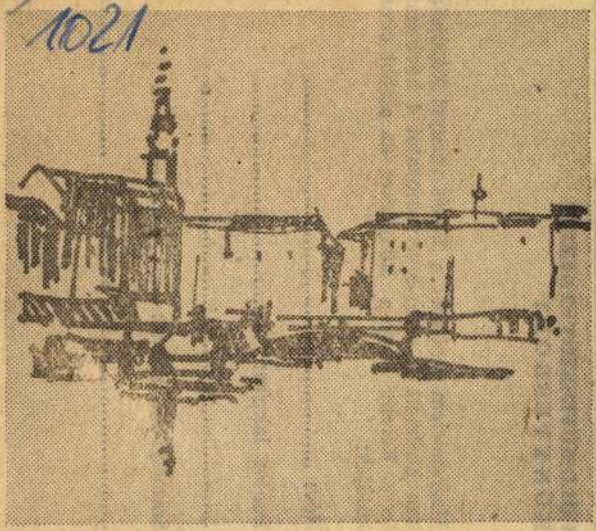

Liptál Pál

Vázlat

FÖLDMŰVESSZÖVETKEZETI
KÖNYVESBOLT

Megrendelem Önöknél a Békés megyei Népújság-
ban hirdetett Kincses-könyvs
letre. Kérem, hogy a könyv
küldjék:

Név: .....

Pontos lakcím: .....

.....

Személyi ig. száma: .....

..... Itt levágan

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 AUG 9.

1021

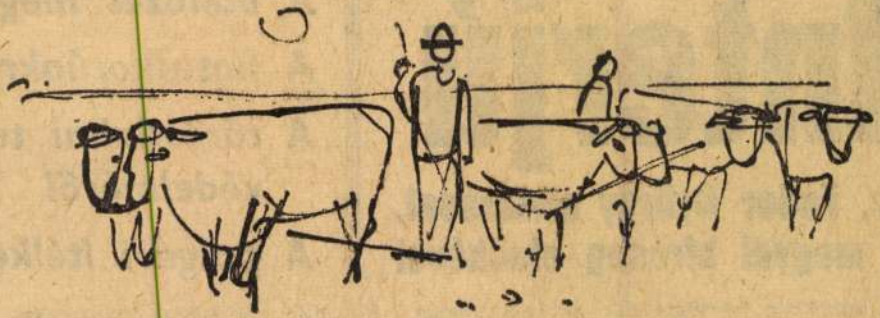

Lipták Pál: Mezőn (tusrajz)

Interjú

dr. Fodor György elvtárssal, a megyei bíróság elnökével

A bűnözés megel
A fiatalkorúakró
A társadalmi tul védelméről
A polgári ítélke

A napokban beszélgettünk *dr. Fodor György* elvtárssal, a megyei bíróság elnökével, és választ kértünk néhány bírói gyakorlattal összefüggő fontosabb kérdés

nös módon károsító esetekben (lopás, csalás, sikkasztás, rongálás stb.) a megfelelő *büntetések kiszabásával* vetünk gátat ilyen

vének egyes re elavultak. A rekben a b tamára által sasa jellemző,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1963 JUL 2

1021 MŰTEREMSAROKBÓL

Lipták Pál: Mártélyi udvar (olaj)

ának és kormányfőinek
értekezletén. *Kádár Já-*
ütt utazott Budapestre
ároly külügyminiszter-
s.

oplje rom

Belgrád

a napokban Jugoszlá-
den bel- és külpolitikai
áttérbe szorít Szkoplje

bb jelentések arról szá-
hogy az óriási nehéz-
ére a város élete min-
szervezettebb jelleget
tési és romeltakarító
egyre nagyobb ütem-

tek ápolására és a jár-
elhárítására eddig 28
i csoport érkezett
Belgárdban további

orvoscsoportok állnak készenlét-
ben, hogy szükség esetén azonnal
induljanak a Macedón fővárosba.

Nagy gondot jelent a rombadö
város lakóinak élelmezése: Szkoplje
je város mentési bizottsága kérte
a Jugoszláv Szövetségi Végrehajtó
Tanácsot, hogy biztosítsa körül-
belül százezer személy élelmiszer
ellátását. Az eddigi adatok szerint
25 000 kg kenyeret, 6000 liter te-
jet, 150 tonna konzervet, 8 vagon
citromot, cukrot és más élelmi-
szert, továbbá hatalmas mennyi-
ségű ásványvizet irányítottak a
városba. (MTI)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Lipták Pál

1965 AUG 8.

1021

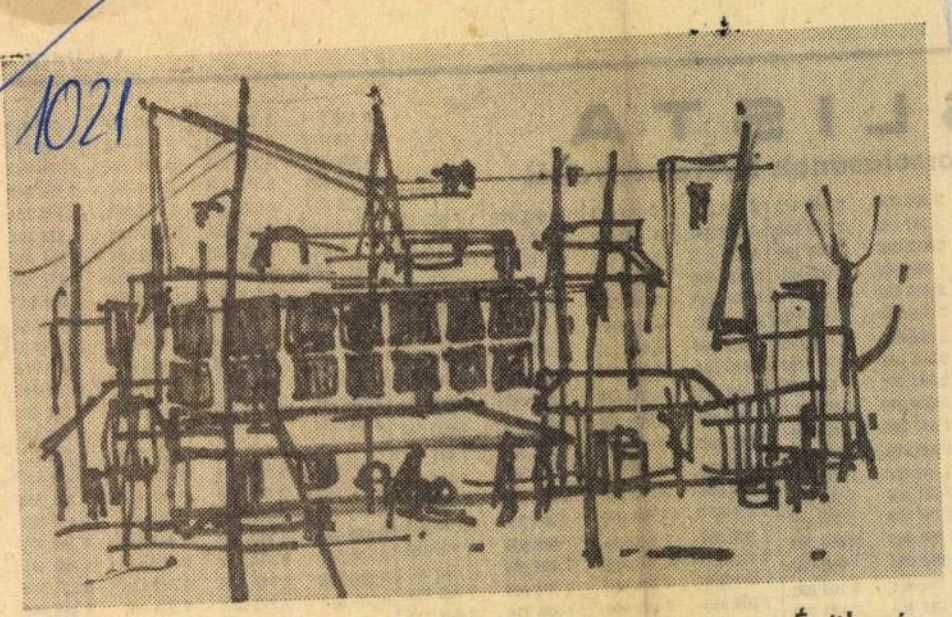

Lipták Pál

Építkezés

A műkedvelő festészetről — egy kiállítás kapcsán

Érdekes — és hasznos tanulságokat rejtegető téma lehetne annak nyomozása, hogy századunk művészetét milyen szálak kapcsolják a műkedvelő festészethez. Aligha vitatható, hogy a „vasárnapi festők" tábora jelentősen megnövekedett, (s veszedelmes melléktáborokat is növesztett, így még inkább labilissá tette az amúgy is elbizonytalanodott ízlést). Másrészt viszont az is kétségtelen, hogy a „hivatásosak" némely esetben korántsem idegenkedtek a „dilettánsok" művészetétől, sőt egy-két vasárnapi festő jelentős művészethistóriai rangot vívott ki magának. A művészet és dilettantizmus közötti hatás és kölcsönhatás bonyolult kavargásából a fő tendencia mindenesetre könnyűszerrel felfedezhető: nem jó dilettánsnak lenni, a szónak degradáló mellékíze van, s a műkedvelő festészet a „művészet" rangjáért hadakozik.

Ez utóbbi igény feltétlenül jogos. A művészi érték ugyanis nem azon múlik, hogy az alkotó főhivatású avagy mellékhivatású, az alkotáshoz szükséges ihletett perceket a társadalom biztosítja számára, vagy saját magától — pihenésétől, szórakozásától — lopja. A probléma viszont súlyosabb, ha az érték megítélésére hivatott közösség túl könnyedén osztogatja a rangot. Amint kilép a műkedvelés a magánélet kulisszái mögül s a művészi szereplés külsőségeit magára ölti, elismerjük a jogát, hogy a művészet nevében jelentkezzék. Az elismerés a titulus nagylelkű előlegezésével kezdődik, s folytatódik a nagystílű elemzéssel, lehetőleg elkerülendő az értékelést. A kritikus bekalkulálja az emberi érzékenységet, a szándék tisztaságát különösen nem akarja kétségbe vonni, s elavult fegyvernek tartja a bunkót. S az eredmény: a tájékoztatást-eligazítást remélők végképp eltévednek a nagy kavargásban.

Leírom a fentieket, de nagyon félek, hogy félreértenek. Őszintén mondom, *nem* a pedagógusok képzőművészeti kiállítása miatt kellett mindezt szóvá tenni, s mégis: itt és most kívánkozott. Nem érzem magam olyannak, aki címeket és rangokat adományozhat, s inkább vállalom a rámzúduló vádakat, mintsem hogy meggyőződésem ellenére művészeket avassak — akár azzal is, hogy elhallgatok valamit. S ha azt tartom hangsúlyozandónak, hogy *pedagógusok* kiállítása ez a mostani, egyúttal jeleztem az értékelés fő szempontját: nem hivatásos művészek mutatkoznak be.

A kiállítás alaphangulatát a töprengés, a szemlélődés határozza meg. A témát kereső tekintet elidőz a környezet jelenségeinél: válogat és ábrázol — az általánosítás, az újrafogalmazás igénye nélkül. A ház, az utcasor itt a képen ugyanaz, mint künn a „modell": ha arrafelé vetődöm, biztos rátalálok. S ilyen esetben hiányérzetem támad. Ha képet nézek, a gondolatot—érzést keresem, azt vizsgálom, hogy miért kell odafigyelnem. Hiába a stilizálás, hiába a kifinomult ecsetkezelés, a ceruza bravúros vonaljátéka — amíg a látvány reprodukcióját állítja elém az alkotó, csak stúdiumnak tudom azt elfogadni. Ez az, ami a bevezető gondolatokat elmondatta velem. Könnyű dolgom lenne, ha elismerő sorokat írnék a mesterségbeli tudásról: egyértelműen elismernék, s nincs ennél hálásabb kritikusi feladat. Nem haszontalan azonban olykor hangsúlyozni: a képzőművészet nem azonos a ceruza vagy az ecset mesteri kezelésével. De miért ne lehetne sajátos rangja a stúdiumnak? Rajzpedagógusokról lévén szó — különleges erény, ha mindegyikük birtokában van a rajzolás-festés mesterfogásainak, hisz erre hivatásuk is kötelezi őket.

S akinek van ereje, az tovább lép ennél. *Süle István* — a legrangosabb kiállító — perbe száll a fenti általánosítással. Grafikái maradandó élményt nyújtanak. A vonalakban energia feszül; az ember alkotta táj komor méltósága, a hegyek-völgyek és dombhajlatok derűs-szeszélyes játéka művészi mondandót közvetít. *Szokolay Sándor* fokozatosan kiteljesedő festészetéről kell még szólnom. A táj költészetét érzem képein: ezt a nyelvet csak ő érti, ő tudja számunkra közvetíteni.

*

Elsősorban nem a jelenlegi kiállítást értékeltem, hanem a példákat innen válogatva, a műkedvelő festészettel kapcsolatos észrevételeimnek adtam hangot. Máskor, más kiállításuk alkalmával részletesebb elemzésre is sor kerülhet. Most azonban — hogy később se érthessen félre senki — ezt kellett elmondanom. A fogalmak pontos körülhatárolása végett.

Szilágyi Miklós

SLISTA

sorsolásának nyereményeiről

2 296 324	2 309 471	6 652 518	6 664 072	6 681 978	6 682 337
2 367 542	2 377 925	6 683 995	6 693 685	6 703 603	6 706 740
2 452 616	2 453 196	6 714 313	6 715 613	6 716 416	6 726 808
2 460 767	2 468 971	6 733 389	6 743 098	6 743 122	6 745 118
2 474 557	2 479 407	6 753 750	6 767 229	6 785 754	6 787 391
2 510 782	2 520 736	6 797 961	6 815 991	6 842 435	6 844 814
2 525 648	2 527 875	6 859 096	6 859 157	6 867 439	6 900 183
2 561 144	2 569 402	6 905 221	6 911 682	6 915 068	6 919 762
2 582 101	2 584 258	6 929 317	6 933 670	6 941 219	6 959 734
2 608 220	2 634 097	6 969 376	6 983 579	7 010 116	7 012 547
2 669 398	2 669 670	7 041 420	7 044 872	7 071 957	7 087 421
2 709 065	2 171 639	7 089 905	7 319 299	7 323 450	7 334 679
2 734 223	2 747 533	7 338 066	7 340 504	7 351 076	7 353 389
2 757 760	2 763 898	7 371 677	7 402 076	7 402 215	7 405 016
2 784 199	2 784 910	7 409 389	7 444 104	7 469 600	7 476 180
3 064 385	3 065 592	7 479 620	7 483 492	7 499 408	7 503 251
3 085 083	3 089 624	7 524 325	7 549 669	7 552 007	7 563 675
3 104 934	3 106 832	7 568 655	7 591 990	7 596 476	7 606 112
3 142 358	3 143 710	7 652 263	7 658 647	7 672 757	7 701 655
3 180 609	3 199 110	7 718 554	7 721 749	7 729 023	7 754 258
3 256 206	3 268 000	7 774 650	7 776 371	7 779 324	7 786 222
3 322 813	3 345 760	7 798 827	7 812 841	7 818 182	7 831 528
3 378 913	3 389 502	7 848 726	7 851 965	7 856 963	7 857 038
3 401 569	3 408 014	8 003 146	8 021 036	8 025 039	8 028 188
3 417 483	3 419 941	8 033 923	8 034 307	8 037 031	8 039 572
3 427 957	3 430 440	8 040 690	8 042 599	8 072 953	8 073 936
3 470 211	3 480 429	8 087 296	8 093 292	8 126 364	8 126 627
3 496 744	3 514 813	8 127 695	8 138 419	8 158 117	8 166 017
3 524 046	3 524 327	8 197 754	8 213 577	8 249 706	8 253 453
3 594 783	3 599 389	8 263 266	8 269 153	8 280 499	8 288 688
3 608 803	3 620 730	8 292 362	8 324 872	8 330 275	8 330 781
3 650 018	3 657 518	8 335 964	8 346 323	8 354 599	8 362 699
3 689 091	3 700 140	8 375 421	8 404 668	8 413 821	8 429 850
3 728 977	3 730 818	8 435 956	8 437 633	8 442 187	8 449 013
3 772 068	3 781 618	8 458 349	8 472 256	8 476 043	8 480 278
3 799 234	3 804 035	8 486 597	8 486 875	8 494 399	8 508 029
3 840 042	3 842 320	8 513 659	8 521 874	8 525 381	8 701 949
3 369 005	3 877 797	8 710 517	8 721 260	8 742 364	8 762 104
3 904 325	3 905 471	8 766 420	8 789 184	8 817 139	8 818 592
3 942 118	3 943 509	8 822 202	8 826 303	8 826 306	8 826 308
3 961 053	3 964 579	8 831 505	8 856 339	8 866 092	8 871 798
3 974 370	4 000 355	8 889 587	8 913 667	8 917 120	8 925 642
4 024 421	4 027 238	8 928 824	8 939 451	8 948 061	8 957 769
4 062 462	4 077 332	8 963 633	8 972 576	8 974 996	8 980 946
4 112 399	4 112 884	8 983 531	9 007 148	9 012 612	9 023 536
4 118 743	4 124 233	9 037 768	9 041 475	9 056 476	9 061 348
4 144 433	4 161 306	9 067 928	9 092 723	9 102 856	9 103 213
4 184 802	4 207 836	9 103 214	9 112 463	9 123 050	9 126 618
4 229 298	4 237 706	9 127 584	9 157 902	9 172 998	9 174 713
4 247 827	4 248 028	9 174 805	9 301 549	9 326 382	9 337 653
4 282 046	4 285 652	9 338 646	9 346 969	9 366 658	9 371 350
4 365 956	5 300 101	9 375 604	9 383 267	9 395 496	9 417 526
5 359 027	5 368 856	9 470 622	9 470 710	9 474 866	9 503 391
5 376 906	5 385 526	9 508 346	9 518 394	9 519 649	9 528 495
5 421 459	5 438 687	9 530 388	9 544 996	9 550 170	9 551 072
5 448 366	5 460 725	9 555 610	9 571 252	9 578 067	9 586 882
5 493 145	5 494 220	9 589 894	9 590 419	9 616 300	9 533 393
5 513 104	5 524 470	9 642 682	9 651 610	9 654 234	9 667 511
5 551 933	5 562 290	9 670 639	9 677 062	9 680 965	9 692 360
5 598 116	5 600 575	9 707 662	9 745 398	9 745 683	9 746 621
5 639 539	5 649 374	9 766 653			
5 677 554	5 677 565				
5 696 185					
5 717 287	5 739 783				
5 753 359	5 755 432				
5 802 866	5 815 502				
5 839 897	5 850 428				

A gyorslista közvetlenül a húzás után készült, az esetleges számhibákért felelősséget nem vállalunk. A nyertesnek a szelvény fogadási szelvényrészét augusztus 28-ig kell eljuttatni a Sportfogadási és Lottó Igazgatóság Lebonyolítási Osztályára (Budapest, V., Nádor u. 15.).

Nyolc főnyeremény sorsolása lapzártakor még tart. A nyertes szelvények számait és a nyereményeket lapunk keddi számában közöljük.

Hivatalos lottó-nyereményjegyzék

A 32. játékhétre beérkezett 5 655 854 darab lottószelvény. Öt találat nem volt. Négy találatot 48 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 88 372,50 forint. Három találatot 5395 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 393,75 Ft. A kéttalálatos szelvények száma 135 678 darab, ezekre a nyereményösszeg egyenként 15,60 forint. (MTI)

Az üzletek ünnepi nyitvatartása

A Békés megyei Tanács kereskedelmi osztályának tájékoztatása szerint a megyénkbeli nyílt árusítású üzletek augusztus 19-től 22-ig a következő nyitvatartási rend szerint árusítanak:

Augusztus 19-én, csütörtökön az élelmiszerüzletekben a szokásos hétköznapi nyitvatartási idő alatt lehet vásárolni. Az iparcikk- és vendéglátóipari üzletekben szom- gfelelő nyitás és zárás

20-án, pénteken az dohányboltok vasár- déglátóipari egységek itvatartási rend sze- nak. A többi üzletet rva tartják.

21-én, szombaton a itvatartásra kijelölt ok, az édesség- és

a dohányboltok, valamint a vendéglátóipari egységek vasárnapinak megfelelő ideig lesznek nyitva. Más üzletben e napon nem árusítanak.

Augusztus 22-én, vasárnap minden nyílt árusítású üzlet nyitvatartása hétköznapival azonos.

la város la- alatt) 31-ével

ST, OTTHON ÁSÁT.
ves vegytisztí- .
adott ruhát az

s támogatását.
AT

81823

A békéscsabai alapfokú nagypályás labdarúgó-bajnokság eddig lejátszott mérkőzéseinek eredményei

Honvéd—Agyagipar I. 0:4, Agyagipar II.—Szabadság Tsz 1:1, Május 1 Tsz—Agyagipar II. 0:3, Szabadság Tsz —Agyagipar I. 1:5, Honvéd—Szabadság Tsz 2:1, Szabadság Tsz—Május 1 Tsz 3:1, Agyagipar II.—Honvéd 0:1.

A bajnokság állása:

1. Agyagipar	2	2	—	9:1	4
2. Honvéd	3	2	— 1	3:5	4
3. Agyagipar II.	3	1	1 1	4:2	3
4. Szabadság Tsz	4	1	1 2	6:9	3
5. Május 1 Tsz	2	—	— 2	1:4	0

A szakszövetség kéri a csapatok vezetőit, hogy az elmaradt mérkőzéseket az idő rövidsége miatt játsszák le. A labdarúgó szakszövetség a vezetők kérésére 2 fordulós bajnokságot rendez, melynek kezdete 1965. VIII. 16. A bajnokság befejezésének határideje 1965. IX. 30-a. A szakszövetség a jövőben a mérkőzések elhalasztásához az idő rövidsége miatt nem járul hozzá.

ZÉP-nél szenet!

ondja nem lesz!

90826

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 SEP 17.

Lipták Pál

1021

Kiállítás a Képcsarnok Vállalat békéscsabai boltjában

A Képcsarnok Vállalat békéscsabai boltjában több év óta rendszeresen rendeznek miniatűr tárlatokat. Szeptember 22-én Lipták Pál festőművész olajképeit és grafikáit mutatják be. A miniatűr tárlatot Dér Endre József Attila-díjas író nyitja meg.

A felvonulók egyenesen a nagy párizsi divatkreátor, Christian Dior londoni székháza elé vonultak és ott tiltakoztak az ellen, hogy a Dior-féle téli kollekcióban, uram bocsá' lábikraközépig

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

NÉPSZABADSÁG

SZEP 24.

mai gyerekek című vígjátékát.

1021 *

LIPTÁK PÁL békéscsabai festőművész alkotásaiból a Képcsarnok Vállalat békéscsabai termében kiállítást rendeztek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Lipták Pál
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1965 JAN 17.

1021

Lipták Pál linómetszetei

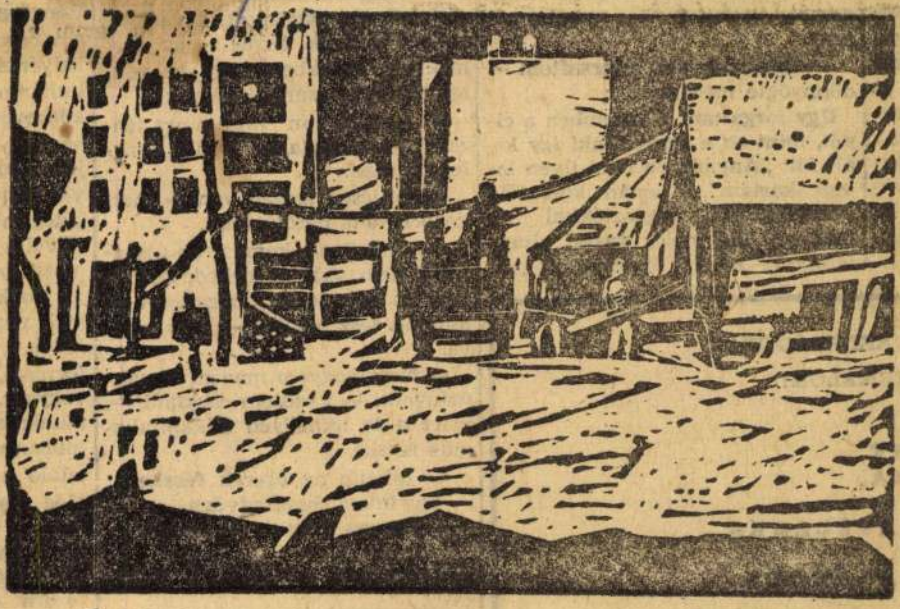

Építkezés

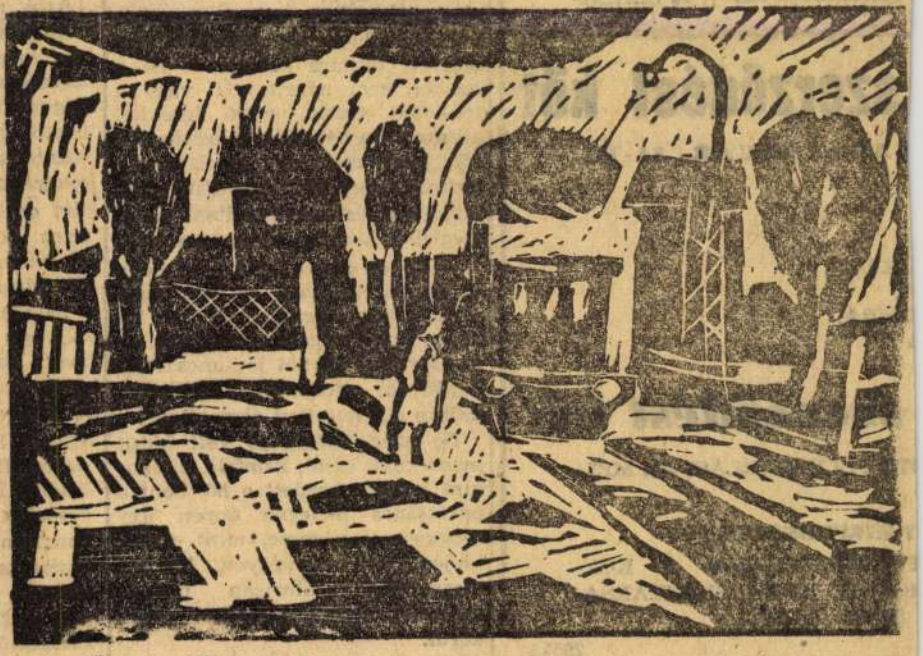

Ipari táj

ha hirtelen meg akarna tébolyodni.

— Ne búsuljon, majd én magamra vállalom — nyugtattam meg.

— Egyik legjobb kuncsaftom — dönnyögte mérgesen.

Úgy forgattam a kezemben a cipőt, mint az a gyerek, aki így kiált föl: „Anyám, én nem ilyen lovat akartam", s aztán különféle kenceficékkel, ragasztókkal, na meg egy kis meleg vassal eltüntettem a „sebet". Érdekes, az eset

GAZDASÁGOK!
TERMELŐK!

RE,
RA,

TAFÉLÉKRE,
E,
ALÁTÁRA

FELTÉTELEK MELLETT (ÁLVÁSÁRLÁSI ÁR + 10 SZÁZA-

szerződést köt

LAG JANUÁR 31-IG.

IKÁRA,
A,
OMRA,

szerződést köt

YTT FELVÁSÁRLÁSI ÁR MEL-

I KIRENDELTSÉGE.
FELVILÁGOSÍTÁS A KÖZRODÁN, TANÁCSKÖZTÁRSASÁG 50. SZ. ALATT.

29513

— Igazam van vagy nincs igazam? — mondta az ötödik nagyfröccs után.

— Teljesen igazad van — mert közben le is paroláztunk.

— Hagyd ott komám az újságírást, nem való az neked, állj be hozzám segédnek. Irtózatosan jó munkás lesz belőled — 5 év múlva.

— Nem hagyom magam kizsákmányolni — kezdtem csuklani —, mert a te műhelyed a kapitalizmus fészke.

— Inkább az egerek fészke... — legyintett rosszkedvűen.

— Igyunk még... — ittunk.

Elérkezett az ötödik nap.

A tenyerem égett a szurkos fonál vágta sebektől, s a különféle színű politúroktól olyan mocskos volt már, hogy tégladarabbal sem lehetett tisztára súrolni. S ha a mester nem nézett oda vagy a tyúkokat etette, sajgó derékkal álltam föl a háromlábú kerekszékről, hogy csak egy kicsit nyújtózkodhassam. És aztán délben felmondtam és megmondtam neki: megírlak, komám, kiszerkesztelek!

— Jó, de azt is írjad bele, hogy az én véleményem szerint téged a maszekok ellenségei küldtek ide azért, hogy leégesd a cégemet: — öt nap alatt tizenöt jó kuncsaftom kerüli el messziről a műhelyt, örökre elriasztottad őket tőlem...

De azért mégis jó volt kicsit maszeknak lenni. Estefelé, amikor kint hullani kezdett a hó, bent a barátságos melegen éppen úgy megtermett a mese, mint annak idején, amikor négyen, bámész kisgyerekek, álmosan pislogó szemmel apánk pangliját ültük körül.

Ternyák Ferenc

Lipták Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1984 JUN 28
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1021

Lipták Pál: Beszélgetők (tusrajz)

ak és a tenger...

(Csak 16 éven felülieknek!) 22.50 Tv-híradó, 2. kiadás).

A román televízió műsora

VASÁRNAP: 7.50 Reggeli torna. 8.00 Ifjúsági szórakoztató műsor. 9.30 Háziasszonyok félórája. 10.00 Falumű-sor. 18.00 Tv-híradó. 18.10 Születés-nap — vidám műsor. 18.35 Bemutat-juk: George Cu-t. 18.45 Makrancos lány — szovjet film. 20.15 Operett-est. Befejezésül: hírek, sport, időjá-rás.

HÉTFŐ: 18.00 Tv-híradó. 18.10 Is-kolásoknak: Leonardo da Vinci. 18.40 Hírek a Temesvári Elektromotor Üzemből. 19.00 Műsor—Magazin. 19.45

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1984 JÚN 21

1021

Lipták Pál: Prága

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 FEB 9.

1021

Lipták Pál festőművész külföldi vázlatkönyvéből

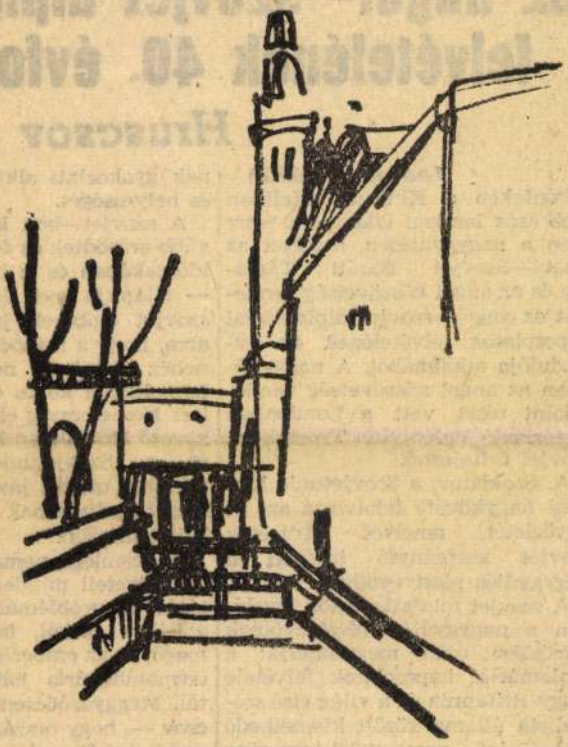

HELSINGÖR

GÖTEBORG

Nagygyűlés Lo
az angol—szovjet diplo
felvételének 40. évfor

Hruscsov ü

London (TASZSZ)

Pénteken a Kingswell-Hallban több száz londoni lakos vett részt azon a nagygyűlésen, amelyet az Angol—Szovjet Baráti Társaság és az angol nőszövetség rendezett az angol—szovjet diplomáciai kapcsolatok felvételének 40. évfordulója alkalmából. A nagygyűlésen az angol nőszövetség vendégeként részt vett a Londonban tartózkodó Valentyina Tyereskova szovjet űrhajósnő.

A. Szoldatov, a Szovjetunió londoni nagykövete felolvasta azt az üdvözletet, amelyet Hruscsov szovjet kormányfő intézett a nagygyűlés résztvevőihez.

A szovjet miniszterelnök levelében a nagygyűlés résztvevőinek üdvözlése után megállapítja: a diplomáciai kapcsolatok felvétele Nagy-Britannia és a világ első szocialista állama között kiemelkedő jelentőségű nemzetközi esemény volt. Bizonyította a különböző társadalmi rendszerű országok közötti békés együttélés lenini elvének gyakorlati alkalm és helyességét.

A szovjet—brit kapc vább erősödtek és fejlő időszakában és a hábo — állapítja meg Hrus szovjet emberek jól arra, hogy a második v nehéz éveiben népei harcoltak a közös eller leri Németország ellen. követő időszakban Nag és a Szovjetunió mindkét ország javára megszilárdításának érd lődtek tovább.

A jelenlegi nemzetk megköveteli minden er tását a problémák n abból a célból, hogy megóvni az emberisége termonukleáris háború től. Meggyőződésem — csov —, hogy országain pesek ismét méltóan h ezekhez az erőfeszítése

Befejezésül a szovjet fő jókívánságait küld

Kanada válasza Hruscsov
szovjet miniszterelnök decemberi üz

Ottava

Lester Pearson kanadai miniszterelnök a válaszban, amelyet Hruscsov szovjet miniszterelnök december 31-i levelére adott, kijelenti: *„Kanada mindenkor arra törekedett, hogy egyetemessé váljon az a felfogás, hogy a területi és határ-nézeteltéréseket tárgyalásokkal, közvetítéssel és döntőbíráskodással oldják meg. Következ annak az elvnek a meg szolgál, hogy az állam kapcsolatokban és a nézeteltérésekben le ke az erőszak alkalmazásá*

Pearson válaszában hogy bár nem ért teljes üzenetben megemlített értelmezésével, ő is a hogy további erőfe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Lipták Pál

9 D

1021

A Békés megyei képzőművészek IX. kiállítása

November 7-e tiszteletére nyílt meg Békéscsabán, a múzeum termeiben a Békés megyei képzőművészek IX. kiállítása. Szocializmust építő országunk kultúrforradalmának egyik fontos eredménye — és további célkitűzése is — a művészet demokratizálódása, a művészet és dolgozó népünk kapcsolatának elmélyítése, kiszélesítése. Ezért minden képzőművészeti kiállítás is, nemcsak fontos művészi, de társadalmi esemény is egyben. A művészet és társadalom állandó kölcsönhatásban fejlődnek, s minden olyan esemény vagy megnyilvánulás, ami ezt a kölcsönhatást elősegíti, szorosabbá teszi, fontos láncszeme a további előrehaladásnak.

Ilyen láncszem ez a IX. kiállítás Békéscsabán is. A nagy, országos kiállításokon kívül egyre több vidéki városunkban, Miskolcon, Hódmezővásárhelyen alakul ki rendszeres, országos kiállítások rendezésének hagyománya, s hozzájuk zárkóznak fel azok a helyi jellegű, megyei, városi kiállítások, melyek egy-egy kisebb terület művészeit fogják össze, s saját körzetükben törekednek művészeti közélet és központ kialakítására a művészetet kedvelők, a műbarát közönség seregének növelésére.

Mit nyújt ez a kiállítás a nézőknek, mit mond el a kiállító művészek fejlődéséről?

A kiállítás anyaga az utóbbi fél év termése, főleg a nyári élmények megérleléséből született. A fő téma: — az ember és a táj —, s ezek őszinte átéltsége, kifejezésbeli gazdagsága, hangulati változatossága ragadja meg a közönséget.

A tájképeken az a környezet kel életre, amelyben élünk, de a művész szeme itt is megérzi az egyes jelenségekben az általánosabb tartalmat, a megszokott benyomások kifejezésére pedig egyéni, sajátos megjelenítési módot talál.

Lipták Pál Mártélyi udvar c. képén a téli hangulatot egyszerűen, kristálytisztán fejezi ki, csabai városképein az építkezés lázas ütemét felfokozott színhangú kompozíciókban érzékelteti. Szürkületkor című művében pedig látomásszerűen lebegnek a színek, sejtelmesen, szinte zeneien fejezve ki a szürkületek sajátos hangulati élményét. *Bazsali Ferenc* Táj című képén kissé ködös atmoszférában oldott színekkel teszi költőien megragadóvá a falusi házak egyszerű világát. *Miklós István*, a hazai táj meleg szívű festője, az Alföld és az alföldi festészet hagyományainak szeretete érződik művein. A nyugalmas, széles horizontú tanyavilágba is belépett az új élet — Miklós István „Csabai táj"-a finoman érzékelteti ezt, mikor az alacsony, sík, alföldi horizonton füstölgő gyárkémények mai korról beszélő motívumát jeleníti meg. *Ezüst György* festészete erőteljesebb színekkel, határozott formalátással és kompozíciós bátorsággal ez alkalommal veszprémi élményeit fogalmazta meg: Utca, Festő az utcán című képein. Festőileg más hangvételű „Fiú portréján" már a kiállítás másik fő témája, az ember jelenik meg, a belső kifejezés visszaadásának magas művészi igényével. Az ezüstös-szürkés koloritban megfogalmazott képből meleg emberséggel villan felénk egy ifjú ember tekintete.

Koszta Rozália is az emberek, jellemek finom megfigyelője. Több portrét mutat be a kiállításon — „Józsika", „Leányportré", „Zsuzsi" — melyek arról a törekvésről beszélnek, hogy nem csupán a külső látványt akarja lefesteni, megörökíteni, hanem megragadva a belső lényeget, a jellemet, kifejezést, a tartalmat abban, akit megfesteni akar, konstruktíven e tartalomnak megfelelően építi fel portréit. Egyszerűségre és tisztaságra törekszik a képek érzékenyen megválasztott színhangjával, a mozdulatok, az arc, tekintetek kihangsúlyozott jellemző erejével, és alkotásait az emberek szeretetének nagy érzése, igazi művészi humánum hatja át. *Petrovszki Pál* lírai melegséggel megfestett „Anyám", és *Gaburek Károly* Édesapám c. képe a dolgozó emberekről, a sok megpróbáltatást átélt idősebb nemzedékről mondanak sokat a nézőknek.

A kiállításon több csendélet is látható, amelyek — mint *Hajdik Antal* nagyszerű dekorativitással megfestett „Virágcsendélet"-e és *Máthé Margit* Két szelet dinnye című képe — egyszerű mindennapi motívumokat emelnek festői élménnyé.

A társadalmi mondanivaló nagyobb fokú általánosítást igénylő, tematikus-kompozíciós alkotásokban való megjelenítését egy ilyen rövid időszak termését felölelő kiállításon nem is nagyon kérhetjük számon a művészektől, de hogy vannak ilyen törekvések, arra néhány kisebb méretű kompozíció vagy vázlat következtetni enged, s bizonyára az elkövetkezendő kiállításokra beérik egy-egy ilyen alkotás.

Békés megye művészei alkotómunkájukkal és rendszeres kiállításaikkal hozzá kívánnak járulni ahhoz, hogy a művészet közel kerüljön a dolgozó tömegekhez. A művészet iránt érdeklődő, azt megértő közönség pedig olyan légkört tud kialakítani az alkotóművészek körül (fontos, hogy ez kialakuljon!), ami fűti és továbblendíti az alkotókedvet, még nagyobb, még mélyebb tartalmú műalkotások létrehozása felé.

Öröm tölthet el bennünket, hogy Békés megyében is ilyen irányban halad a művészeti közélet fejlődése.

Kovanecz Ilona
művészettörténész

...tól, ...ásárnapig

södtek. A csabai öklözők egy éve egyensúlyt vesztettek, s ezt az egyensúlyt nehéz lesz visszaszerezni. Akik viszont felelősek azért, érezzék a város ökölvívó sportját szerető közönségének vádoló tekintetét.

Teke

A megyei I. osztályú bajnokság befejezése után megkezdődtek megyénkben a „Béke — Barátság" kupa kieséses versenyei. Az első fordulóban a Békéscsabai MÁV, a Gyulai Lendület és a Mezőberényi Textiles csapat erőnyerő volt, s így az első fordulóban tíz csapat játszott. Ezek közül tovább jutott az Orosházi Spartakusz, a Békéscsabai Spartakusz, a Gyulai MEDOSZ/b, Gyulai MEDOSZ/a és a Gyulai Kinizsi.

Birkózás

A Békés megyei Birkózó Szövetség Orosházán rendezte meg a megye legjobb birkózói részvételével a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére a kupaversenyt, amelyet immár egymást követően a harmadik évben az orosháziak nyertek, s így a kupa végérvényesen az övék!

Eredmények: 48 kg: 1. Török (Oh), 2. Vass (Oh), 3. Mag (Mh). 50 kg: 1. Né-

BEMUTATJUK

A bonyolult tervek fölül alig hajol el Hevesi Sándor, a szarvasi járás élsportolója, a súlylökés szerelmese, amikor érdeklődünk, hogy mióta sportol, milyen eredményt ért el, mik a tervei. Hevesi Sándor nem kizárólagosan súlylökő, szereti az atlétika valamennyi ágát, csupán ebben a sportágban ért el jobb eredményt. Dobása túl a 15 méteren, a II. osztályú minősítést jelenti. Egyébként nem önző, évek óta szerzett tapasztalatát, tudását átadja a fiataloknak is.

— Kevés atléta van Szarvason, de azokkal szívesen, türelemmel foglalkozom, ha látom, hogy ők is szeretik az atlétikát — mondotta.

Ezt egyébként élő példák bizonyítják. Többek között az ő keze közül került ki, jobban mondva nevelése Holub Sándor is, aki az elmúlt évben súlylökésben országos ifjúsági csúcsot javított. Hevesi Sándor már az idősebb korosztályhoz tartozik, mint versenyző, hiszen 10—15 éves versenyzői múlt áll mögötte, de ennek ellenére, még mindig az atlétikai pályák állandó látogatója, sőt versenyzik is. S mint általában sportemberekre jellemző, hogy kitartóak, ez nemcsak a sportban mutatkozik meg nála, hanem a munkában is. Szeretik, megbecsülik és értékelik munkáját.

Hevesi Sándor

Labdarúgó-válogatottunk ...sése 1963-ban

...legyen-e az időpontja a két ország négy labdarúgó-frontos találkozójának. (Az A-csapatok Budapesten játszanak.) Ettől függ azután, hogy június 23-án vagy 30-án lesz-e Prágában a Csehszlovákia—Magyarország mérkőzés, A; B utánpótlás és ifjúsági szinten.

— A következő bajnokság augusztus 4-én kezdődik és utána sorrendben mindjárt négy mérkőzést vív a válogatott. Szeptember 22-én Szovjetunió—Magyarország, október 6-án Jugoszlávia—Magyarország mérkőzés lesz, s ennek keretében az A csapaton kívül további három együttesünk: B, utánpótlás és ifjúsági is pályára lép. Tárgyalunk arról, hogy október 20-án Budapestre jöjjön Olaszország A válogatottja. Minden bizonnyal sikerül a megegyezés. Az 1963-as évet az osztrák—magyar mérkőzések zárják október 27-én Bécsben.

— Kezdjék — szólalt meg Kranz.

A dagadtképű Scharführer az egyik rózsaszínű kartonra nézett, s egy hosszú, hatjegyű számot kiáltott a foglyok felé.

A szólított ember kilépett a sorból.

— Lakatos — mondta a Scharführer Khümetzhez fordulva.

Az igazgató közelebb lépett a fogolyhoz. Odament Aszker is. Negyven év körüli férfi állt előttük. Görbe orráról ítélve grúz vagy örmény lehetett. Bágyadt, fáradt tekintettel nézett a két németre.

— Lakatos? — kérdezte tőle Khümetz.

A fogoly nem válaszolt. Valószínűleg nem tudott németül. Khümetz vizslaszemekkel vizsgálta.

— Gube — szólt oda Aszkernak —, tapogassa meg a karját és a vállát. Az izmait.

Aszker vonakodás nélkül csinálta, amit Khümetz mondott. A fogoly pedig egész idő alatt egykedvűen nézett előre, valahová a semmibe.

— Ülj le! — parancsolta Khümetz.

A fogoly meg se moccant.

— Priszeszty — kiáltotta oroszul a Scharführer.

Erre már reagált: behajtotta a lábát, komótosan leült, s ügygyel-bajjal kiegyenesedett.

— Viszem! — mondta Khümetz.

A Scharführer bólintott, s a

Lipták Pál, Kossuth-díjas festő-grafikusművész 1.) Folytatás.

Sümegi György: Szolgálatként fogtam fel. Beszélgetés Lipták Pál festőművésszel.

1 Lipták Pál: Spitz Samu kocsmája, papír, tempera, 50 × 70 cm, 1972

Művészet, 1987. nov., dec., 86-old.

Lipták Pál, Kossuth-díjas festő-grafikusművész 2. Folytatás.

Sümegi György: Szolgálatként fogtam fel. Beszélgetés Lipták Pál festőművésszel.

2 Lipták Pál: Három nő és egy járókelő, papír, tempera, 70 × 100 cm, 1980

Folytatás.

/repr./

Művészet, nov., dec., 85-old.

Lipták Pál, Kossuth-díjas festő-grafikusművész 4.) Folytatás.

Sümegi György: Szolgálatként fogtam fel. Beszélgetés Lipták Pál festőművésszel.

4 **4 Lipták Pál:** Lápi tölgyes környéke, papír, tempera, 125 × 178 cm, 1986

Művészet, 1987. nov., dec., 57-old.

Peruba disszidált csabai földbirtokos elvitt oda 2–3 családi portrét, Haan-képet.

Nemcsak a Munkácsy-emlékszoba segített azoknak, akik egyfajta elhatározást érleltek, hanem a kismesterek is. A templomi oltárképet is Haan festette. Hogy a városhoz milyen erős szálakkal kapcsolódtak, mi sem bizonyítja jobban, mint a Perlrott Csaba Vilmos Gyűjtemény fölajánlása (az 50-es évek elején nem tudta állandó kiállításon fogadni a város – S. Gy.), Jankay Kaliforniából haza-

Mint az első zenei könyvtár létesítője az országban, ebben is sokat tettem. Éveken át egy órával korábban bementem a könyvtárba, s minden újonnan beszerzett lemezt meghallgattam. Ennek a bukdácsolásnak nagyon sokat köszönhetek, amit végigcsináltam, számtalanszor hozott kellemes helyzetbe. Most már elég öreg vagyok ahhoz, hogy semmiféle körülmények között ne süvegeljem meg a szerzett előjogokat, mert tudom, hogy mulandók.

Lipták Pál, Kossuth-díjas festő-grafikusművész 5.) Folytatás

Szimegi György: Szolgálatként fogtam fel. Beszélgetés Lipták Pál festőművésszel.

5 **5** Lipták Pál: Utak a Madárhegyre, papír, tempera, 60 × 85 cm, 1986

Művészet, 1987, nov., dec., 87-old,

Lipták Pál, Kossuth-díjas festő-grafikusművész 6.) Folytatás.

Sümegi György szolgálatként fogtam fel. Beszélgetés Lipták Pál festőművésszel.

7. Új babák a karácsonyi kirakatban, papír, tempera, 100 x 140 cm, 1986.

Művészet, 1987. nov., dec., 89-old.

Az eperjesi Szent Miklós-templom restaurált táblaképei

1

2

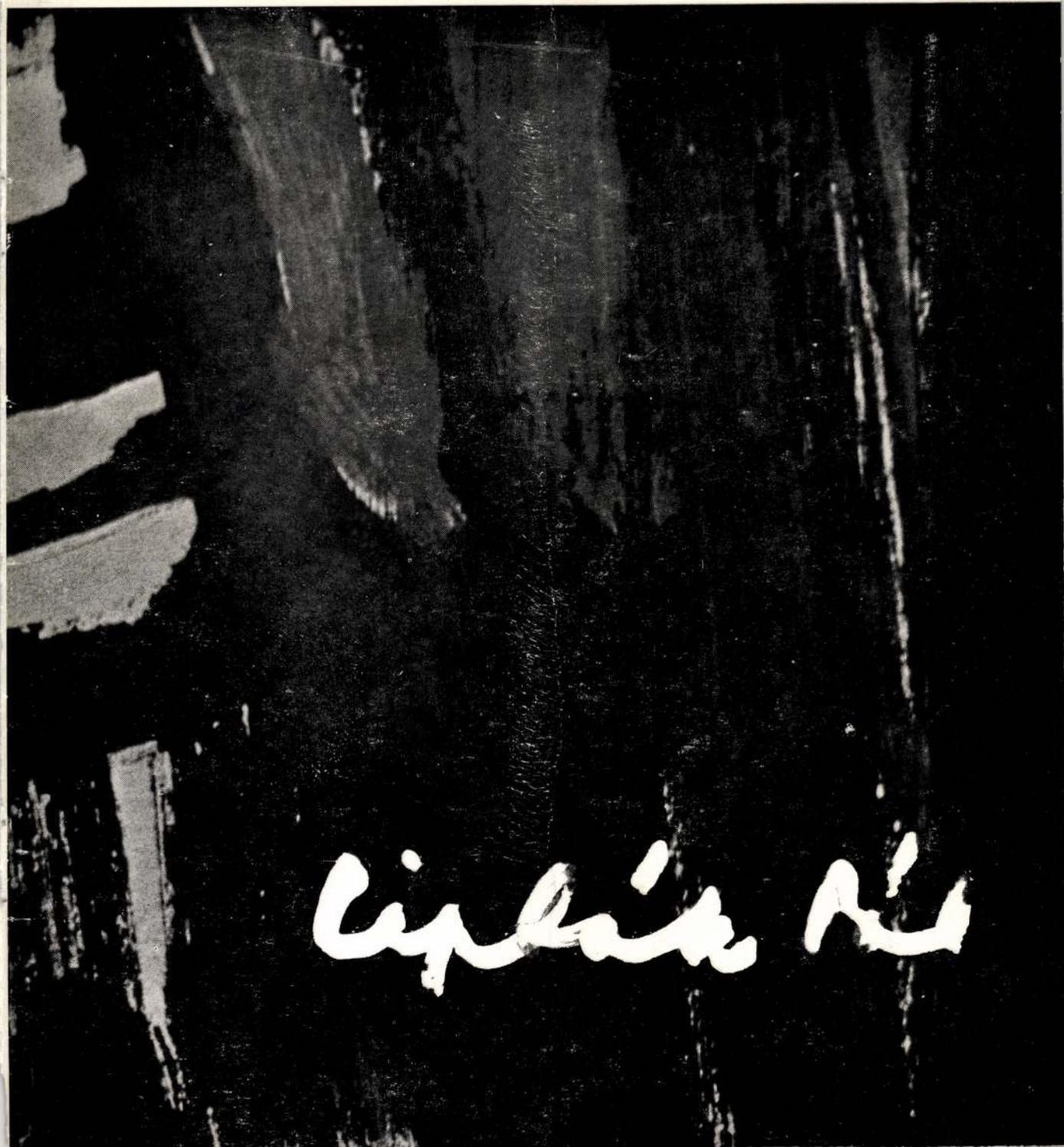

Lipták Pál kiállítása

Munkácsy Mihály Múzeum
Békéscsaba * 1974

Tagadhatatlan, hogy a szűkebb haza embertformáló élményei oly mélyen gyökereznek emlékeinkben, hogy – távolkerülvén is – közvetlenebb szívvel fogadunk minden emléket idéző eseményt, új átélést igénylő ajándékot. Még szorosabb ez a kötelezettséget adó kapocs, ha napi munkánk szépségében a munkánk értelmes örömet, holnapot néző célt biztosító mozzanataiban jelentkezik. Ilyenkor a derűs kitárulkozás, a befogadni és befogadtatni vágyás igyekezetében a szálkás szigorú önvizsgálat kényszere is sarkalló erő. Vajon az emlék-szépítette hely útrabocsátó kincseiért szolgáltunk-e viszonzást; ismerjük-e még szépségeit méltóságához illően; s tisztelettel tartjuk-e számon az itt élők és dolgozók napjárás-ritmusán újjászülető értékteremtő munkáját; értjük-e, kellően becsüljük-e ezeket az értékeket?

Lipták Pál mostani bemutatkozása joggal vetíti elém e kérdéseket! Büszkén azok közé sorolom magam, kiket barátjának szólított, s az ebből eredő legtermészetesebb kötelezettség, hogy szűkebb hazám értékei között művészetét ismerjem, szeressem, s rangjához méltóan ajánljam a tárlaton megfordulóknak. De az is igaz, hogy e kötelezettségemben terhelnek mulasztások is. Ami vele szemben, helyesebben művészetével szemben még el nem mondott szavakból sűrűsödő mulasztás, az egy kissé az indulást segítő környezettel szemben is az.

A kiállítás esztétikai örömet sugárzó hite és ereje legyen mindkét tekintetben – nekünk látogatóknak – a békülést adó ünnepi alkalom.

Úgy vélem joggal állíthatom, hogy nem a szándékolt elfordulás miatt kell Lipták Pál művészetét »újra felfedezni«. A hivalkodó és hangos képzőművészeti útpróbálgatások között, a tájhoz kötődő hagyományokból, szinte törvénnyé kovácsolódott »férfi csöndesség« jellemzi művészi magatartását. Nem a feltűnni, hanem a tenni vágyás készteti alkotásra. A táj emberének egyszerű törvénye – tesszük ami a dolgunk – a képek születésénél kötelezően-természetes etikai norma Lipták Pál számára. Az életművet dokumentáló tárlat ékes bizonyítéka a tartalmatlan pátosz- és attrakció-nélküli művészi magatartás és alkotói eredmény hitelt teremtő erejének.

Lipták Pál életműve nyílt és kitárulkozó. Az élményből kapni, saját épülést gazdagítani kívánó tárlatlátogató esztétikai kényszer nélkül veheti birtokába, a következetes művészi magatartás fundamentumán kibontakozó, képbe álmodott gondolatokat.

S ez lényeges momentum: Lipták Pál gondolatokat közöl. A mindig alkotni vágyás inkább fegyelmet, szigorú, önvizsgáló válogatást igénylő lendületében is mindig végig gondolt, tudatosan ellenőrzött és minden esetben egész gondolatokat közöl a

képzőművészet eszközeivel megragadható valóságról. Az eszközök szerint priodizálható pálya minden egyes állomásán más-más szemmel vallatott világról kapunk festői vallomást: magunk szembesülünk a valóság minket formáló élményeivel. A pálya íve a látványélményt lírai, halk tónusú színekben kibontakoztatott tájképektől a panteisztikus hittel festett, szinte vizionárius természetképekig; a mozdulat szépségét idéző ember- és állatfigurák részleteket közvetítő epikájától a figurák drámai feszültséget teremtő kompozíciós rendjéig; a borongós színek zenéjétől a közvetve dübörgő koloritig; a kontúrok harmóniájától a sejtelmes titkokat feltáró színkapcsolatokig terjed. Ez az ív, amelyen Lipták Pál művészetének értékei gazdagon sorakoznak.

Megítélésem szerint helytelen volna akár a kezdés, akár a legutolsó idők művei javára minőségi rangsort felállítani, a bemutatásra került anyag egységes vállalást és csak stílusjegyekben eltérő megoldást tár elénk. Sokkal fontosabbnak tűnik annak a nyomonkövetése, ahogy Lipták Pál festészetében a transzponálási készség tartalmában és formai megoldásában gazdagodik. Ahogy a táj a táji élmény megjelenítésében szól önmagáért, s ahogy második tartalmat is kapva, jelképpé emelkedve képes általánosabb összefüggéseket is tükrözni. Ez azonban nemcsak táji ihletésű műveknél található meg, hanem meghatározó jelleggel tapasztalható. Az egyetemesebb igényű

közölni vágyásra való törekvést vélem ebben felfedezni, s úgy gondolom többek között ez az a momentum, amiért nem lehet Lipták Pál festészetét egyértelműen az »Alföldi Iskola« névvel körülírt törekvés körébe kategorizálni. Sok irányú érdeklődése, több területen megszerzett biztos szakmai felkészültsége éppen intellektuális érzékenysége tekintetében hozott új, csak az ő művészetére jellemző eredményt. A jelképteremtő szándék nem válik balladisztikus hangvételű, s egyszerű asszociációs kapcsolatot teremtő »alföldi-realiumussá«. De a tájhoz, emberhez kötődés ugyanakkor nemcsak attitüd, nem kívülről jövő megértést, felfedezést jelentő hitvallás. Korunkra jellemző, érdeklődő, kutató művészi teljesítmény Lipták Pálé, amelynek lényege a benneélés emocionális kötődése, s a feltárást segítő racionális felülemelkedés képessége.

Mindehhez sok-sok munkával kipróbált biztos rajztudás, és differenciált szakmai ismeret járul. Méltán ajánlhatom tehát Lipták Pál alkotásait szakmai megbecsüléssel az érdeklődők figyelmébe.

Budapest, 1974. május 25.

Bereczky Lóránd

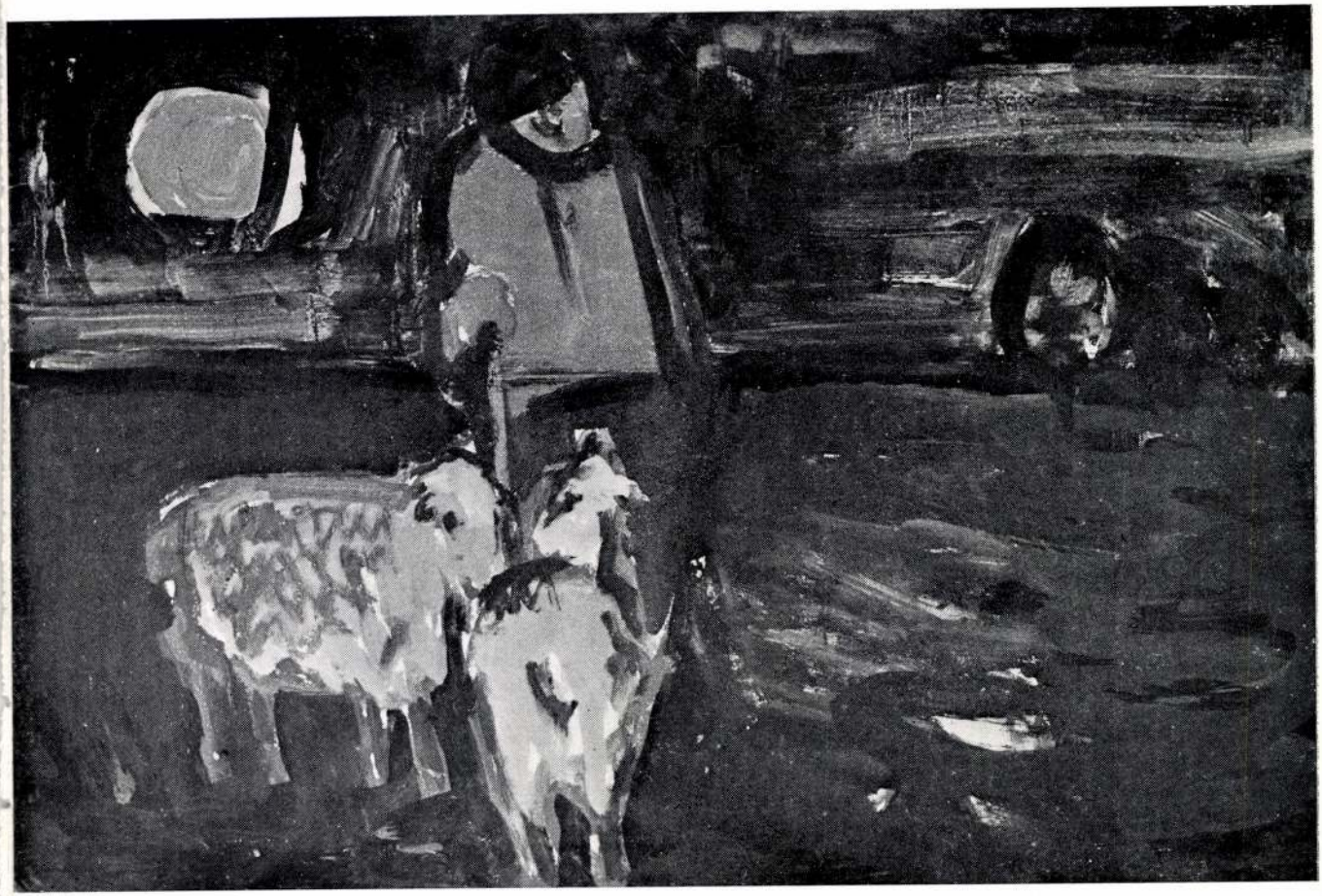

PÁSZTOR

LEGELTETŐ

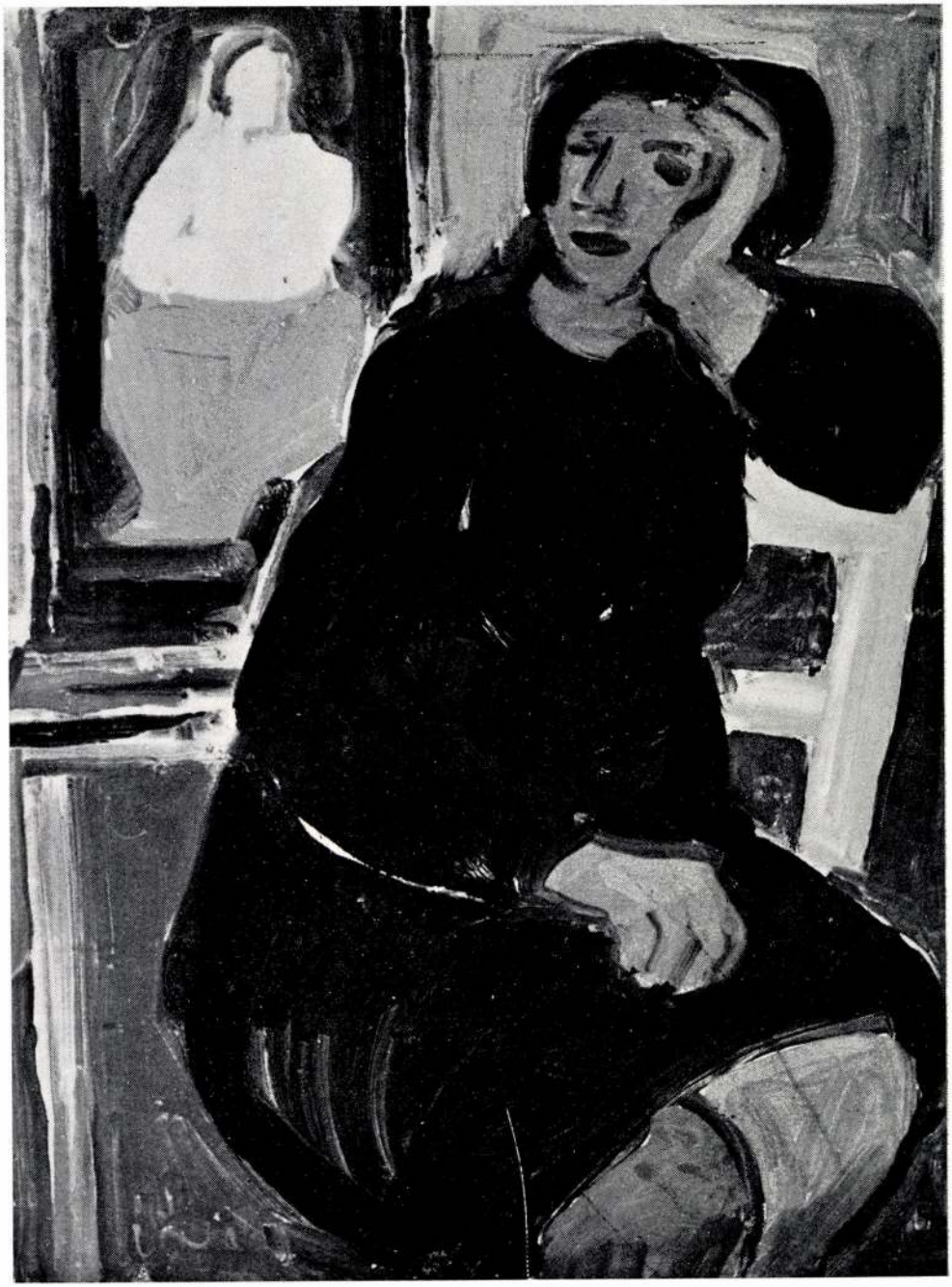

MŰTEREMBEN

UTCÁN

TAVASZI TÁJ

NŐ MACSKÁVAL

LOVAK

ÁLLÓ SZEKÉR

OLVASÓ NŐ

FIÚ KUTYÁVAL

B. S. PORTRÉJA

CSALÁD

1. Utcarészlet	tempera	60×70 cm
2. Leány lóval	tempera	76×60 cm
3. Leány macskával	tempera	82×62 cm
4. Köröspart	tempera	60×48 cm
5. Legeltető	tempera	60×80 cm
6. Öreg ház udvarán	tempera	60×80 cm
7. Álló szekér	tempera	50×70 cm
8. Tavaszi táj	tempera	63×90 cm
9. Mezőn	tempera	60×80 cm
10. Este a mezőn I.	tempera	50×60 cm
11. Eső után	tempera	47×63 cm
12. Utcán	tempera	60×82 cm
13. Beszélgetők	tempera	82×100 cm
14. Udvaron	tempera	70×100 cm
15. Meszelők	tempera	70×100 cm
16. Régi emlék	tempera	65×80 cm
17. Magányos nő	tempera	70×100 cm

18. Lovak estefelé	tempera	70×100 cm
19. Anya gyermekkel I.	tempera	70×100 cm
20. Pihenők	tempera	70×100 cm
21. Elfelejtett próféta	tempera	70×100 cm
22. Leány asztallal	tempera	70×100 cm
23. Férfi gyerekkel	tempera	70×100 cm
24. Este a mezőn II.	tempera	70×100 cm
25. Pásztor három tehénnel	tempera	70×100 cm
26. Vízparton	tempera	70×100 cm
27. Tavaszi hegedűszó	tempera	70×100 cm
28. Strand ősszel	tempera	70×100 cm
29. Holdvilágos este	tempera	70×100 cm
30. Anya és gyermeke	tempera	70×100 cm
31. Lovaskocsi	tempera	70×100 cm
32. Régi udvar	tempera	60×85 cm
33. Vízpart	tempera	60×80 cm
34. Múlt idők emléke	tempera	84×60 cm

35. Őszi tarlón	tempera	60×70 cm
36. Esti hangulat	tempera	60×80 cm
37. Tehenek	tempera	65×85 cm
38. Műteremben	tempera	62×82 cm
39. Eső utáni hangulat	tempera	67×48 cm
40. Pásztor	tempera	50×75 cm
41. Szekeres	tempera	60×80 cm
42. Alföldi táj	tempera	60×80 cm
43. Emberek tehénnel	tempera	60×80 cm
44. Csendélet	tempera	50×60 cm
45. Portré	tempera	52×58 cm
46. Tanyaudvar	tempera	60×80 cm
47. Fiúk kecskével	tempera	60×50 cm
48. Lovasok	tempera	50×68 cm
49. Lovasok a vízparton	tempera	50×70 cm
50. Őszi hangulat	tempera	50×60 cm
51. Kubikos	tempera	64×47 cm

52. Betlehemesek	tempera	50×70	cm
53. Asszony tehenekkel	tempera	50×75	cm
54. Gyászolók	tempera	50×56	cm
55. Csendélet	tempera	40×56	cm
56. Sétálók	tempera	50×64	cm
57. Táj tehenekkel	tempera	48×60	cm
58. Olvasó nő	tempera	48×64	cm
59. Kévekötők	tempera	48×64	cm
60. Városszéle	tempera	40×50	cm
61. B. S. portréja	tempera	40×58	cm
62. Anya gyermekkel II.	tempera	48×62	cm
63. Sárgaruhás nő	tempera	50×60	cm
64. Család	tempera	47×64	cm
65. Kékruhás nő	tempera	70×100	cm
66. Csikók	tempera	80×65	cm
67. Fiú kutyával	tempera	48×64	cm
68. Este a mezőn III.	tempera	70×85	cm

A kiállítást rendezte, a katalógust tervezte:
V. Kiss Margit.
Tipográfia: Petőcz Károly.
Fotó: Beratin Ambrus.
Címlapfotó: Balog Ferenc.
Készült a Kner Nyomda gyomai üzemében. 1974-ben.
2,4 A/5 ív terjedelemben.
Munkaszám: 1135
Felelős kiadó: Dér László,
a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum igazgatója.

LIPTÁK Pál festő

DIALÓGUS

Bölcska 1997/2-3.

Csabaiság, művészet és érték

Beszélgetés Lipták Pál festőművésszel

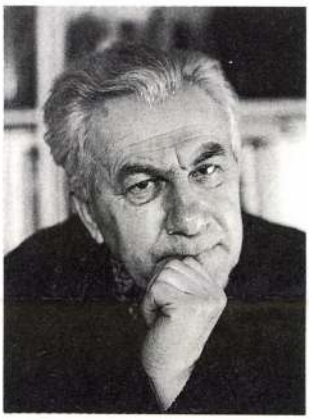

Ÿ Különös sorsú ember, sok mindennel foglalkozott-foglalkozik, de legfőképp szemlélődik. Hihetetlen visszahúzódottságban él, miközben az irodalmi és képzőművészeti elit számos tagja barátjának nevezi. Könyvtárosként több mint kilencven kiadványt jelentetett meg, köztük a Poesis Hungarica negyven darabját, a Grafika Hungarica tíz kötetét és sok más remekművet. Festőként figyelemre méltó életművet hozott létre, melynek jelentős darabjai szinte hiánytalanul együtt maradtak. Felteszem hát az ilyenkor szokásos kérdést, mik voltak az előzmények, melyekre ráépülhetett a „mű"?

R Már férfikorban jártam – éppen ötven éve –, amikor festő barátaim biztatására én is festeni kezdtem. Szabálytalan volt ez a kezdés, nem előzte meg rajzolgató gyermekkor, egyik napról a másikra, csak elkezdődött. Előkészítették ezt ugyan olvasmányaim, hamarabb ismertem meg a francia impresszionistákat, mint a korabeli magyar festőket. Festő barátaim motívumait ismertem, megpróbáltam lefesteni azokat, amelyeket ők megfestettek. Másként sikerült, nagyon szenvedtem emiatt. Később hasznomra vált.

Ý Nincs norma, amely előírná, hogyan, milyen módon kell megfelelnünk környezetünk elvárásainak. A körülöttünk lévő dolgok hangulatát különböző módon lehet rögzíteni.

R Én szívesen festettem a szabadban. A tájnak, mint motívumnak előtérbe helyezése tartott távol a szocreáltól, ugyanakkor megteremtettem magamnak azt a lehetőséget, hogy a tájat expresszionisztikusan szemléljem, azt, hogy tájfestészettől indulhassak el az univerzális kép és festői kifejezés felfedezésére. A tájfestés a Körösökhöz, a tanyákhoz, a paraszti világhoz kötött. Ez a világ nem csak motívum volt számomra, meg akartam ismerni általa paraszti őseim szép, küzdelmes életét. Mindig a Körös közelében éltem, ma sincs ez másként. A Körös-part különös világ volt. Mikor festeni kezdtem, még halászokat festettem a tájban. Később jött lefokozásuk, tömegével jelentek meg a horgászok, a halászok amatőrjei, akik legalizált hallgatással űzték unalmukat. S itt voltak ismerősként azok, akik – nem tudván miért – mindennap kijártak a vízpartra, s nézték a vizet, a távoli tájat. Ahogy fejlődött, nőtt a város, úgy pusztult el ez a vízmelléki élet s környezete. Eltűntek a tanyák, beépültek a városközeli kertek, a kastélyi és kanálisi szőlők. Új városrész, alvóváros lett a helyükön. Kerülöm azóta a városnak ezt a részét, nem festek a szabadban, s valami megmagyarázhatatlan kényszer hatása alatt, igyekszem megszabadulni a tárgyhoz és a motívumhoz való kötöttségtől is.

Tájfestői korszakom termése az eltűnt csabai, tanyai világot örökítette meg, s ha van valami jelentősége, talán éppen ebben van.

Ý Békéscsaba értékeit felsorolva ritkán fogalmazzuk meg, mire gondolunk. Például az ön városa esetében mi az, amit megkülönböztetett értéknek ítél?

R Nézze, én itt a város legrégebbi utcáinak egyikében, az Alsó tizedben, a Kastély utcában születtem. Nevét az Ábrahámffyak a XVI. századi kastélyáról

Rajz

Körgát után

Zsilip a Körösön

kapta az utca; a kastélyt 1556-ban leromboltatta a gyulai várkapitány. Helyét Haán Lajos csabai historikus a 12–16. számú portánál jelölte meg. Én a 11. számú telken, ma is meglévő kis házban születtem. Petrik Ambrus gyulai tanító 1784-ben így írt a kastélyról: „A helységnek napkeletre, Gyula felől fekvő végén az alatta folyó ér és rétség szélén állott egy nagy régiséget mutató, jó magasságú, hajdani kőfal, kit közönségesen Kastélynak neveztek, mely kőfal csak ezelőtt húsz esztendővel is látszatosan fennállott, de már a követi is elhordták, és már csak valamennyire a helye látszik." A környék lakosai azonban máig is látni vélik; kastélyról vagy várról beszélnek. Vár volt valójában, sáncárokkal megerősített földvár, méteres vertfalakkal. A sáncárok nyomvonala most is látható, tavaszi olvadás, nagyobb esők után ma is fénylő szalagként víz jelenik meg a kertek alján. Ha arra járok, ezeket a vizeket ma is látom; tehát csabai vagyok.

Megkülönböztetett értéknek mindenki mást és mást minősít. Csak ha elsiratuk a régit, akkor alakul ki a hiteles értékrend. Sajnos, valamennyien későn jutunk el ehhez a felismeréshez.

Ami a város építése terén az 1950–1990 évek között történt, ott a „kvázi fejlődés" jellegzetes tünetei a szembeszökőek. Sok a bántóan gyenge építészeti produkció. A változások a belváros karakterét is kikezdték. Eltűntek az ápolt fasorok, beépültek a terek, ligetek. Eltűnt például a Petőfi liget 18 000 négyzetmétere, az Árpád liget 10 000 négyzetméterét elnyelte a fürdő, a strand és a kocsma. Az Erzsébet liget 6900 négyzetmétere helyén iskola van, beépült a Bertothy tér 23 000 négyzetmétere, a Vásártér 51 700 négyzetmétere, eltűnt az Állami méntelep tágas gyakorlótereivel együtt, a VI. kerületi játszótér 1800 négyzetmétere. De ide sorolhatnám az értelmetlenül felszámolt temetőket, a közterületi pázsitokat, hasznosított és vadvizeket, nádasokat s egyéb, környezetet kímélő, környezetet javító, elkótyavetyélt értékeket, s a nemzetközi hírű öntözött rét több mint 70 kataszteri holdnyi területét is.

Pihenő

Ÿ A városok hangulatát a vizuális elemeken túl, az emberi kapcsolatok szövevényein keresztül is megközelíthetjük.

R A magánéletnek és a közéletnek összhangja, amelyet piacokon, tereken, parkokban, kávéházak teraszán, kerti padokon az emberi együttélés jelent, megszűnőben van. Ezzel együtt összezsugorodott a városi ember egyik fontos igénye: a kirakatnézés, az áruméricskélés, az árak összehasonlítása, hiszen mindezek szerepét betöltötte évszázadokon át a piac, a tér. Ezért az utóbbi években szerte Európában visszaállítják a tér hagyományos, történelmi és társadalmi szerepét.

Ÿ Nyilvánvaló, megváltozott a világ, a megszokott kapcsolatok és kultúrák megbomlottak, nincs áttekinthető rend, hevesebb az élet tempója, egymást kioltó feszültségeket hordoznak hétköznapjaink.

R Sietős korunk mintha csak a mindent mérni akaró technikának kedvezne. Mintha megfeledkeznénk a gondolatról és érzelemről. Kicsinyes hétköznapi célok nyelik el vágyainkat, reményeink egyre fogynak, nem jut idő arra, hogy végiggondoljuk, amit kell. Az érzéketlenség sivataga fenyeget bennünket. Az élet minden területén veszélyeztetett helyzetbe kerül önállóságunk, önmeghatározásunk lehetősége. A „szakértők" segítségétől való függőség, az orvosi gyógykezelés terén is éppúgy kiskorúvá tesz bennünket, mint a vásárolható áruktól való függőség. Napjainkat olyan korszaknak nevezhetjük, amelyben kiskorúvá alacsonyító szakemberek uralkodnak. Az ipari fejlődés pedig a vásárolható áruk bőségével akar bennünket boldoggá tenni. Az eredmény: a szegénység modern formája, amely szegényre és gazdagabbakra egyaránt érvényes.

Ÿ Ön tehát nem ismeri el a Békéscsabán bekövetkezett változások jelentőségét?

R Minden változás jelentőségét attól kell függővé tenni, hogy mit mihez viszonyítunk. Békéscsaba nemcsak hazánknak, de hosszú időn át Európának is legnagyobb faluja volt. 1910-ben lakosainak a száma 42 599 fő volt. Nagyköz-

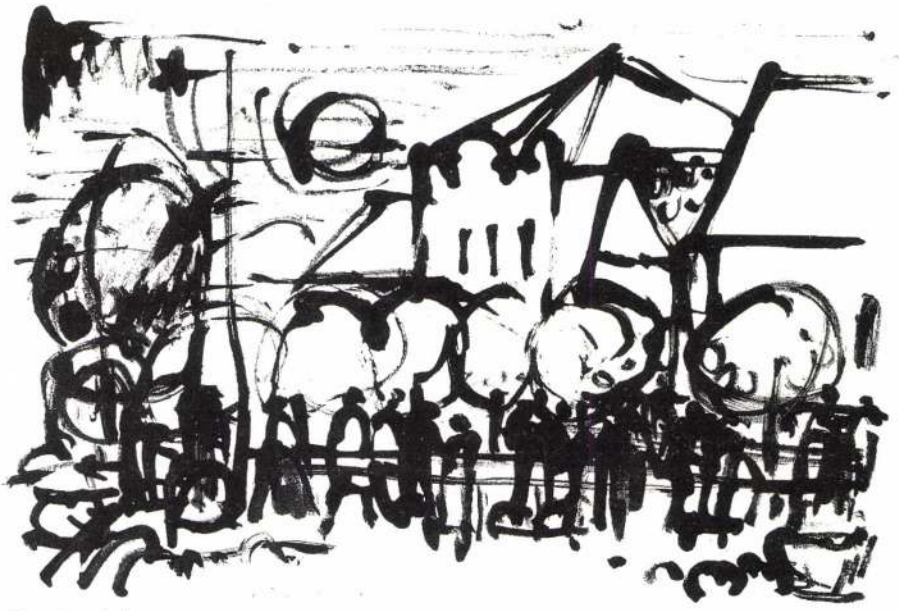

Reggel a tejpiacon

ségként a községi bíró és a községi főjegyző irányította, pedig múzeuma, színháza, három szállodája, gimnáziuma, leány-polgáriskolája, villamosműve, jelentős üzemei, kórháza, laktanyái, alföldi gazdasági vasútja volt.

Az 1920-as években fejlődött legszembeötlőbben a város. Ha ezekhez az esztendőkhöz viszonyítunk, minőség tekintetében nem kell pironkodnia a régieknek.

Amikor valami egyénit, építészeti értéket keresünk a csabai utcán – netán külföldi barátainkat kalauzolván – még mindig a monarchia, a századforduló idején készült épületeket tudjuk megmutatni, mert azok az akkori idők európai színvonalát jelezték.

Ÿ Beszélhetünk-e ma csabaiságról, s ha igen, miért nem – tehetném ironikussá a költői kérdést?

R A csabaiság nem csupán a városhoz tartozás, hanem egyfajta minőség. Az itteni „couleur-locale" sugallta létezésmód-tartalma, az emberi léptékű élet, a lebontott negyedek, házak, az átépített utcasorok, felújított és tönkretett régi hidak, a „Régi Csaba" elsüllyedésével együtt pusztul, töredezik. Lehetetlen már ennek az emberi léptéknek visszaperlése, csak elsiratni lehet.

Ÿ Ezek után önként feltolul a kérdés, mit sirat még a régi város eltűnt értékeiből?

R Siratom az egykor oly szép körgátat és annak környékét, nádasát, madárvilágát, a gát padkáján végigfutó, görbe, öreg eperfákat. A gondozott Körös-partot, mely a „Vesze"-i hídtól a „Bandika"-fáig több mint 10 kilométer hosszan járható és gondozott volt. A Körös árterének ősi fűz- és nyárfáit. A tiszta levegőt, a csendet. A vízpartig húzódó gyümölcsösöket, tanyákat, azok jólelkű

lakosait, akik könnyezve tettek eleget a hatóság rendeletének; kivágták fáikat, felszámolták tanyáikat, egész életüket, hogy ne akadályozzák a nagyüzemi termelést.

A semmilyen építéstörténeti értéket nem tartalmazó utcákat, a Dózsa György, a Haán, Munkácsy utcákat különösképpen, mert ha ezek az utcák semmit nem tartogattak is az idelátogató számára, Békéscsaba jellegzetes részei voltak. A régi utcák nélkül bármilyen lesz is az új utcakép, nélkülük a Csabával való azonosság hiányossá válik.

Ÿ Nagypéntek nélkül nincs feltámadás. Az újért mindig meg kellett hozni az áldozatot.

R Nem vitatom, egy várost nem lehet oly gyorsan hozzáigazítani a korhoz és a divathoz, mint egy női kalapot. A lakosság változó igényeihez sem lehet könnyen idomulni; nehány éve még az autóközlekedés igényeihez iparkodtak igazodni a várostervezők, ma viszont a gyalogosok és kerékpárosok igényei a mértékadók. A sétálóutca került ma reflektorfénybe. Megvalósításának szükségességét sokan vitatják. Én híve vagyok, de nem a már ismert tervek szerint. Néhány követhető példát alkalmam volt látni. Mint feladatot, Csabánál gazdagabb városok sem dimenzionálták túl. A kerékpárokat pedig még a híresen szép stuttgarti sétálóutcáról sem tiltották ki. Ha a pagodák s az időnként felbukkanó hirdetőtábla-özön, valamint a szükségesnél jóval több műkőköltemény eltűnik, talán látunk valamit az utcából is, nem lépünk egymás sarkára, úgy sétálhatunk.

Ÿ Ez a szám az etnikum jegyében készül folyóiratunknál. Húsz éve élek Békéscsabán, de úgy vélem, régebben jóval több szlovák szót lehetett hallani.

R Valóban így van. De arra kérem, tekintsen el attól, hogy erre a kérdésre ez alkalommal válaszoljak. A várost én nem egykori tótságáért szeretem. Szeretem, mert itt születtem, itt éltem le életem hetven esztendejét. A csabaiakat, köztük a tótokat azért becsülöm, mert a magukétól eltérő véleményeket is tolerálják. Bizalmatlanok viszont mindenkivel szemben, akiben szerénytelenséget és önteltséget tapasztalnak. És főleg azt becsülöm a csabaiakban, hogy fölöttébb szorgalmasak és megbízhatóak.

Ÿ Hosszú beszélgetésünk alkalmával művészeti munkásságáról alig ejtettünk szót. Ez következő alkalomra vár. Befejezésül a tévébeszélgetésekben ismert fordulattal, ha még egy mondathoz volna kedve, mit mondana?

R Életem legnagyobb áldása, hogy sohasem volt szükségem valamire, mielőtt birtokolhattam volna.

Cs. Tóth János

Uj Aurora XVI. évf. 2. sz. 1988

minitárlat

Lakatos István

Lipták Pál művészete

Békéscsaba egyik jellegtelen mellékutcájában földszintes családi ház tekint zárt ablaksorával a járókelőkre. Kívül semmi feltűnő rajta, hódfarkú sátorfödéllel, körbefutó napozóerkélyekkel nem néz le gőgösen a szegény szomszédság cseréptetőire – alig különbözik tőlük, abban legföljebb, szerényebb náluk is. Idegennek eszébe nem jutna faggatódzni: ugyan ki lakik itt, miből telt neki? Nem tudhatja, elképzelni se tudja, milyen kincsek őrző termei húzódnak meg a tartózkodó kapu mögött. Helybeliek, válogatott jó barátok válaszolhatnának csak a föl nem tett kérdésre.

– Igen, Lipták Pál otthonához érkeztünk; vendégeit, a hűvös nagyajtón túl a város, de talán az egész megye leggazdagabb műgyűjteménye várja szívélyesen.

Az épület befelé terjeszkedik, az udvar irányába. Szabad felület lassan a szobák falán sincs, minden centinégyzet helyet könyvek és népművészeti leletek, régebbi és kortárs művészek csalhatatlan ízléssel válogatott munkái borítanak. Kitelnék belőlük három faluházra való.

A fő meglepetés mégsem itt éri a látogatót. Az udvar végében világos, tágas műterem, nem is műterem, kiállítási csarnok inkább, az igénytelen előház beleférne mindenestül szinte. Ez túlmagaslik már a környező kéményeken: válaszfalakkal, tárlókkal ellátott építmény. Fiókos szekrényekben és kelengyeládákban, faragott polcokon és fogasokon, festett asztalkákon és födémgerendákra függesztve itt ezrével sorakoznak, zsúfolódnak a legkülönfélébb tárgyak. Csak XVI/XVII. századi fóliánsokból könyvtárnyi; az ipari kultúra lassan muzeális értékké változó emlékeinek – ükapáink halász-, kovács-, bognárszerszámainak, századeleji írógépeknek, rézberakásos kanászfokosoknak – bármely nagyvárosi intézményt bőven megtöltő gyűjteménye. Egyedül felföldi cifraszűrből, kalotaszegi pártából, kalocsai subából, csipkefőkötőből, jegykendőből egész falut ünnepi díszbe lehetne öltöztetni nagykarácsonytól szilveszterig, ellátni ugyanakkor ugyanannak a falunak minden háztartását ólommázas habánokkal, füles csuprokkal, erdélyi fazekakkal; székely bokályokkal akár. Puhafa állványokról csak mázvirágos korsó vagy ezer tekint vissza az ámuldozóra.

Ha előkelő vendége érkezik a városnak, tudós vagy író, honi miniszter vagy külföldi államférfi, idehozzák csodálkozni.

Lipták Pál minden tárgya nevét, korát, lelőhelyét ismeri, hosszan el tudja mesélni történetüket, gyártásmódjukat. Szüksége van mindegyikre mindig; évtizedek óta szaporítja őket. Festőállványa, sajnos, nemigen kap levegőt köztük, ebben a műteremben alig lehet dolgozni, itt szemlélődni, gondolkodni, beszélgetni lehet csak.

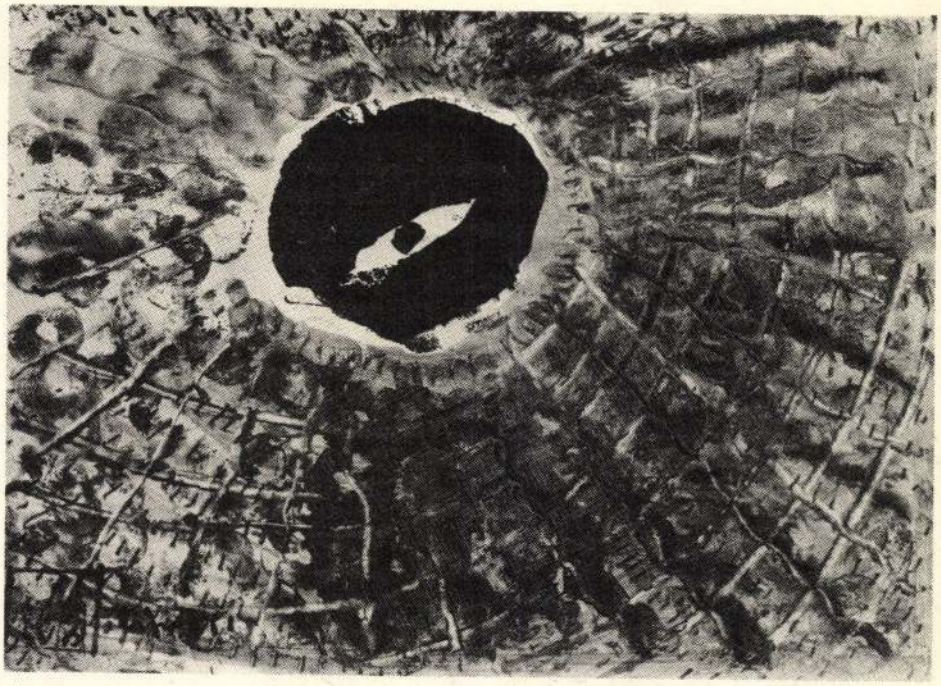

Éjszakai visszatérés

Utak a Madárhegyre

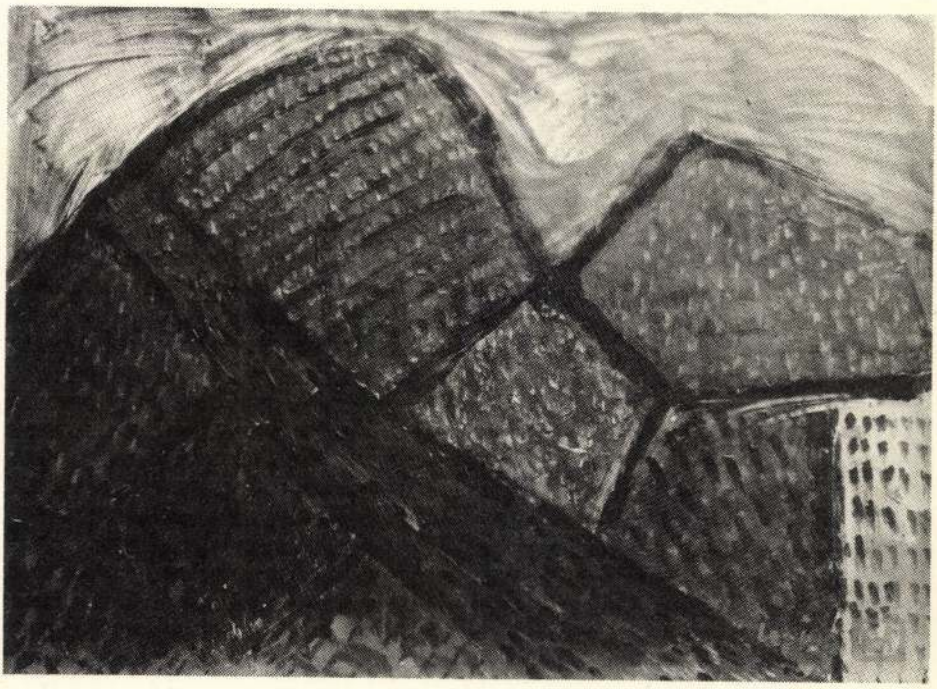

Ünnepi ragyogás

Egy pillanatnyi gondolat

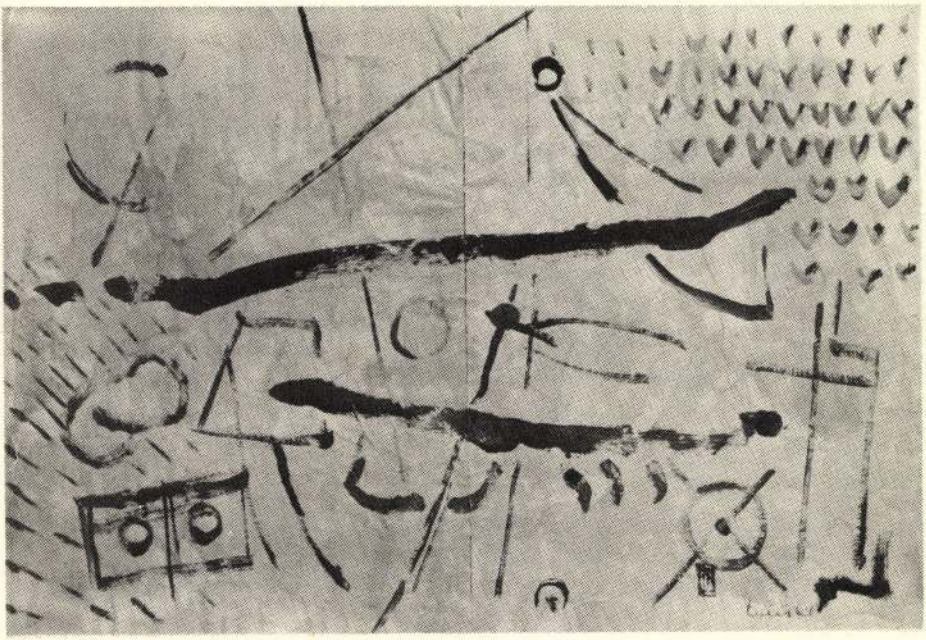

Virágzó fák sötét napfényben

Gázló a vadkacsafészkekhez

Álomszerű kert

Konstrukció okkersárgában

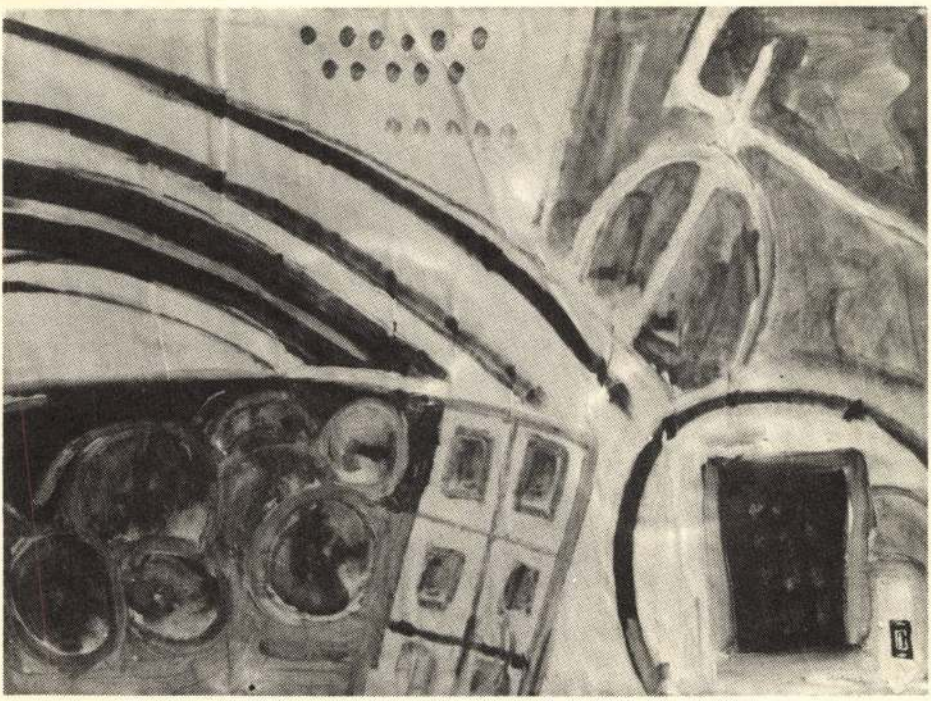

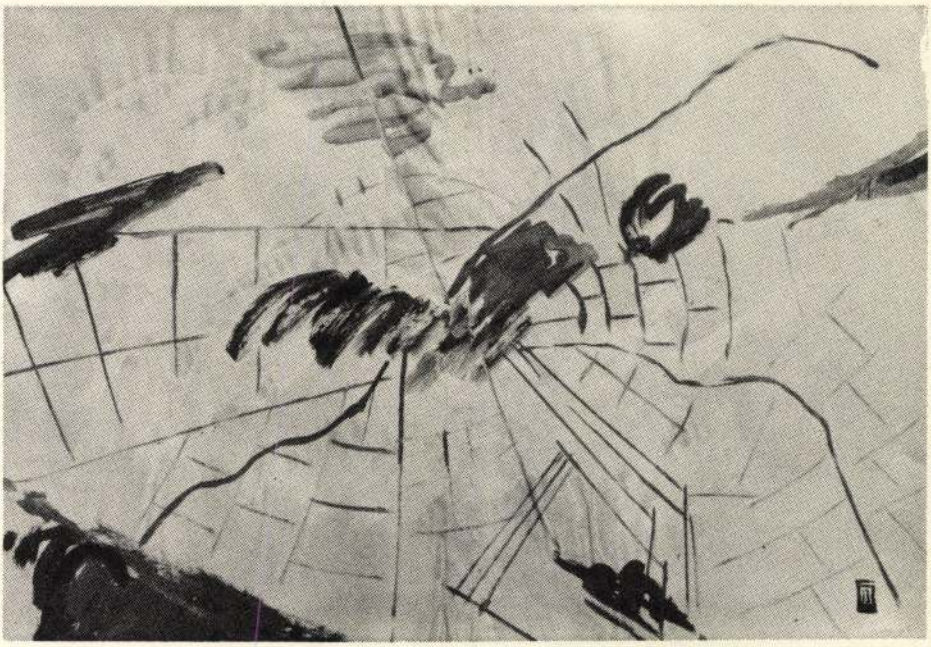

A jel mint közlés

Vízparti történet

Opálos atmoszféra

Bérel hát a megyeszékhely túlfelén egy másik műtermet, festeni oda jár. De népművészeti remekei, könyvei és albumai onnét is kiszorítják maholnap.

Lipták Pált Békésben aligha kell bemutatni. Itt, Csabán született, itt lakik több mint hat évtizede. Ez a hely nevelte, ennek a városnak szentelte egész életét. Kiváló megyei könyvtárát – évtizedekig vezetője volt – oly szenvedéllyel, hozzáértéssel gyarapította teljes emberöltőn át, mintha legszemélyesebb tulajdona lenne. Lipták Pálnak ugyanis egy több százezer kötetes könyvtárra is elengedhetetlenül szüksége volt, hogy az legyen, aki. Elengedhetetlenül szüksége volt egy több százezer kötetet előállító nyomdára továbbá, a helyi Kner Nyomdára, amelyet ha nem ő igazgatott is, átsugárzott rá valahogy hűségével.

Ritka dolog manapság efféle hűség.

A művészek legtöbbje Budapest felé törekszik, ha nem tovább ugyan, a világhír irányába. Nagy megtartó ereje lehet ennek a tiszántúli városnak, Békéscsabának, ha egy ilyen reneszánsz egyéniséget, mint Lipták Pált – mondhatjuk nyugodtan – örök szerelemre kötelezett.

Közéleti embernek tartotta magát mindig. A helyiek tudják: ő a *város könyvtárosa* (lehet-e szebb, előkelőbb címe valakinek?) – a főváros felől tekintve pedig már-már legendás alakja szellemi életünknek, írók és művészek önzetlen barátja, aki nem ismer féltékenységet és intrikát, aki ha nem lenne csak úgy mellesleg pompás festő is, nevét akkor is belevéste volna a magyar művelődés történetébe.

Kiváló bibliofil könyvsorozatát említem először, a hajdani Monumenta Literarum méltó utódját, a Poesis Hungarica-sorozat közel negyven kötetét, amelyben költőnek megjelenni, szerepelni külön rangot ad lassan másfél évtizede már. Lipták Pál ezt a sorozatot a semmiből hozta létre szinte, a Kner Nyomda maradványpapirosait mentve meg a szent cél érdekében, nyomdász barátai önzetlenségére, szakértel-

mére, irodalomszeretetére alapozva elgondolását, s a megyei könyvtárt nyerve meg, hogy kiadóként jegyezze a vállalkozást.

Kedvem lenne felsorolni, Illyés Gyulától Nemes Nagy Ágnesig, Weöres Sándortól Pilinszky Jánosig ki mindenki remekíró szerepelt kötetnyi verssel ezeken az album alakú, tekintélyes lapokon és szerényebb párján, a prózakötetek kisebb hasábjain. A zordabb időkben is költészetünk igazi értékrendjét sugallva.

De nem Lipták Pálról, az irodalomszervezőről, nem Liptákról, a tipográfusról feladatom beszélni, aki talán túlzott szerénységgel nevét se tüntette fel soha, egyetlen kiadványán sem; az ugyancsak albumnagyságú rajzsorozaton sem, holott Kass Jánostól Kondor Béláig, Szalay Lajostól Würtz Ádámig és tovább azokon a lapokon sem akárkik szerepeltek, példaszerű tanúbizonyságul, hogy Lipták Pál művészetének szakmatársai önzetlen megbecsülése legvonzóbb tulajdonsága talán. Nevét, a jóízlésű kiadó, szerkesztő, könyvtervező nevét, ismételni tudom csak, ezek a sorozatok is méltán megörökíthetnék.

A békéscsabai Munkácsy Múzeum minden elismerést megérdemlően jó fényviszonyú kiállítótermében, 1987 őszén, egy hatvanhat éves művész hatvanhat festményét tekinthettük meg. Egy idősödő alkotó alig kétesztendei termését, amely pusztán mennyiségével, saját korát meghazudtoló, kirobbanó energiájával is bámulatot kelthetne bennünk, ha nem keltene ennél is nagyobb meglepetést a hatvanhat tempera kivételes színvonala, a művészi világlátásnak minden sokrétűsége ellenére is páratlan egysége.

Lipták Pál figyelemreméltó festő volt azelőtt is, most – nagy megújulás tanúi vagyunk – az igen jók sorába emelkedett. Nem az izgatottság, nem az előrevinni, de rombolni is tudó szenvedély, nem a felragadni, de torzítani is tudó indulat festője ő, inkább az életkor második felére jellemzőbb derűé, a már-már bölcs természetlátásé: nemegyszer humoré.

Ha a táj révén, amelyet szemlél, amely régebben őt formálta, emlékeztet is itt-ott Kohán piktúrájára, az alföldi iskola mestereire, úgy érzem, hogy mára nem neki diktál már a látvány, hanem ő a látványnak. Szuverén ura, újrateremtője lett a színekkel visszaadható világnak.

Lipták, mint a tárgyak szerelmese, gyűjti, ami értékké vált, azt is, ami azzá válhat az idő kegyelméből. Mint festő, gyűjti a látványt, ami ecsetje nyomán értékké változik – az egész látható, tapintható világra szüksége van. A hagyományból így formál jövőt, őscsabaiságából korszerű Európát ebben a Körös-csatornától kettészelt városban, a Tiszántúlnak s a Partiumnak ezen a fontos találkozási pontján.

Lipták Pál nem a gyötrődve alkotó művészek típusába tartozik, ő munka közben is élvezi, amit csinál, felszabadultan dolgozik, felszabadulást kínál közönségének is.

Mint író hadd vegyem észre még: kettős kötöttségét, irodalmi vonzalmait se titkolja, tagadja meg. Brilliáns címeket eszel ki vásznai, azaz farostlemezei alá (mert hiszen farostra fest legtöbbször). Efféle elnevezések: *A boldog kecskék rétje, Egy elszalasztott alkalom emléke* vagy *Rekviem egy mézmadárért* engem elbűvöl. Őszintém irigylem ezekért a cím-leleményekért; alkalomadtán egyiket-másikat majd kölcsönveszem tőle.

Mit mondjak még? Lipták Pál igen nagy anyagból építkezik. Ami látszik ebből, kis része csak, de legragyogóbb része izgalmas világának.

ák Pál: Nyári vasárnap délután

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JUN 6

Békésmegyei Népújság

Lipták Pál festőművész

Szoborsétány-avatás Békéscsabán

1021

Június 8-án, vasárnap délelőtt 11.30 órakor új színfolttal gazdagodik Békéscsaba. Ezen a napon adják át — a Városi Bíróság előtt — a megyeszékhely neves embereinek emléket állító szoborsétányt. Ünnepi beszédet Fábián Zoltán, József Attila-díjas író mond.

Ezt megelőzően, 11 órai kezdettel a Munkácsy utcában rendeznek emléktábla-avatást. Ezen Lipták Pál festőművész mond ünnepi beszédet.

Mindkét rendezvényen közreműködnek a Jókai Színház művészei, valamint a Pedagógus Női Kórus, Sárheiyi Jenőné vezetésével.

…z híven.

Az erőlista szerint …ózsef volt a pesti csá… …tékosa, aki ellen *Moln* …s vette fel a küzdel… …elemmel azonban ar… …olnár katonai szolgála… …ak hiányos edzésmun… …tett részt, 6:1, 6:0 arányu ve… …sége nem volt meglepetés. …*ney Béla* sem tudta megszo… …tani a jelentősen előtte rang… …rolt *Borsos Lászlót*, aki 6:2, …3 arányban nyert.

Nagy küzdelem volt a tová… … négy, egyes mérkőzés során. …*yörgy Csaba* ellen *Vágréti* …*ászló* vívott hatalmas küzdel-

nyerni. Ettől függetlenül a csapat minden tagját dicséret illeti lelkes helytállásáért.

E hét szombatján az OSC, míg vasárnap a BVSC ellen lép pályára a csapat, mindkét versenynapon — hazai pályán, a Kórház utcában.

ak

adná ezeket a terheket?
kérdés, valóban meg
vizsgálnom, mennyire
eti a hiúságomat, hogy
én tartok kézben. De ez
akkor sem normális
helyzet…

– Nagy játékos. Scrabble-bajnokságot szervez a Merlinben, lóversenyezik… Van kapcsolat a játékosság és a színjátszás között?

– A játék mindenkinél mást jelent. Van, aki nem is érti, mi a jó benne. Azt gondolom, egyéves korunk körül eldőlnek az alapvető dolgok. Kisgyermekkorunkból nem sok mindenre emlékszünk később, de az igazán fontos dolgok belénk vésődnek örökre. Ilyen mély hatások – úgy hiszem – érhettek engem is. Nagyapám nagy kártyás volt, meg sakkozó… De hogy mitől akar felnőttként is játszani, versenyezni valaki? A felnőtt, amikor játszik és hisz benne, teljesen csolni. Mámorító, hogy oni mindenből.

tékban fontos a szeéletben is az?

ncven százalékra takszerencse szerepét, és bi a tehetség.

t, 1999 tavaszán szek tartja magát?

n, és rengeteg köszötozom ezért sok min, a Jóistent is beleértrlinben pedig éppen az

visszaadha-

NAPLÓ

ESTERHÁZY PÉTER cseh nyelven megjelenő esszégyűjteményét, Falra hányt borsó című kötetét mutatják be ma, a kilencedik prágai írófesztivál magyar napján Prágában, a magyar kultúrközpontban. A könyvbemutatón jelen lesz Slawomir Mrozek lengyel drámaíró is.

ZENGŐ ANYANYELVEN a címe Faragó Laura énekművész ma este hét órakor kezdődő műsorának az óbudai Tér Színházban (Budapest, III. Fő tér 1. – Zichy kastély). Az esten népdalok és népmesék hangzanak el.

A SZENES ÁRPÁD és Vieira da Silva festőművész házaspár portugál gyűjteményekben található portréiból rendezett kiállítása mától május 2-ig látogatható a Szépművészeti Múzeumban (Budapest XIV., Hősök tere).

DIVAT/FOTÓ címmel nyílik meg kiállítás ma este hat órakor a budavári Magdolna-toronyban (Budapest I., Kapisztrán tér 1.) az Iparművészeti Főiskola öt ötödéves hallgatójának – Békefi Dóra, Cseh Gabriella, Kiss Rozina, Kolozsi Beáta és Maus Zsófia – munkáiból. A tárlat április 30-ig tekinthető meg, csütörtöktől vasárnapig.

LIPTÁK PÁL festőművész kiállítása ma délután négy órától látható a Kortárs Galériában (Budapest V., Bécsi utca 3.)

AZ AQUINCUMI MÚZEUM (Budapest III., Szentendrei út 139.) április 15-én, csütörtökön tíz órakor nyitja meg ünnepélyes keretek között a 105. aquincumi szezont. Ugyanekkor állítják ki az 1998. év ásatásainak „kincseit" is.

Lipták Pál

osztrák

Lesz-e valaha is

A Fővárosi Bíróság kedd délelőtt ismertté vált dönt újabb fejezetéhez ért a szövetség és a sportminisztériu zötti, immár hónapok óta tartó magyar futballháború gi ítéletet, akárcsak az ügyben született számos k nemzetközi és hazai megnyilatkozást, ezúttal is minc saját győzelmének tekinti. Az elmúlt időszakban n hazánkban, hanem immár egy esztendeje Lengyelors is dúl a hivatalos sportvezetés és a szövetség között rú, s április elején Bulgáriában is kitört a hadiállap kor a minisztérium felfüggesztette a szövetség műk mert a testület nem zárta ki a bajnokságból a köztar kat felhalmozó burgaszi futballklubot, és nem bünte az egyik válogatott labdarúgót, akinek tavaly májusl zitív volt a doppingtesztje. A köztestületként működ szövetségek és a minisztériumok közötti viaskodás e volt szocialista országban még csupán a sportágat j lő nemzetközi szövetség figyelmeztetéséig jutott, ám születik egyezség, könnyen előfordulhat a fenyeg „lebegtetett" kizárás, melyre a FIFA Görögország merun esetében már korábban sort kerített.

Összeállításunk a magyar, illetve a lengyel fu ború kronológiáját, párhuzamait elemzi.

Levelező tagozaton a hazai labdarúgó

Jelentés a frontról

Február 4. – Az MLSZ rendkívüli elnökségi ülésén Deutsch Tamás ifjúsági és sportminiszter sorozatos és súlyos szabálytalanságokra hivatkozva, a sporttörvényben meghatározott jogkörénél fogva felfüggesztette a szövetség elnökségének, elnökének és ellenőrző bizottságának működését, egyúttal *Bodor* Andrást, az ISM helyettes államtitkárát felügyelőbiztosnak rendelte ki.

Február 6. – Joseph *Blatter*, a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) elnöke faxüzenetében kérte a sportminisztert: vonja vissza az MLSZ vezetőségének felfüggesztéséről hozott döntését.

Február 8. – *Kovács* Attila felfüggesztett MLSZ-elnök levelet írt *Orbán* Viktor miniszterelnök kérve közbe

Február 18. – Orbá „Ami a magyar labdarú elmúlt kilenc év során a legkevésbé sem rends értékű, s minden, amiről ta folyik, a múlthoz tart

Február 24. – Az Ors ifjúsági és sportbizotts gadta a sportminiszter tóját azzal kapcsolatba MLSZ-nél lefolytatott t ségi felügyeleti vizsgála volt-e.

Február 26. – A zugl mányzat jegyzője birtok nak minősítette Kovács gi irodájának lepecsételé

Március 2. – „Utoljára ezelőtt volt ugyanilyen a magyar futball tal

Lipták Pál

Lipták Pál képei Békéscsabán

(Munkatársunktól.)

Szűkebb hazájában mindenki ismeri *Lipták Pál* nevét, de országosan is számon tartja őt egy egész szakma: a könyvtárosoké. A Békéscsabai Megyei Könyvtár Kossuth-díjas nyugalmazott igazgatója, a hazai könyvtárügy és könyvtárépítés jeles alakja — főhivatása mellett — ifjúkora óta a festészettel is eljegyezte magát. Művészi képzettségét autodidakta úton szerezte, 1950 óta szerepel kollektív és egyéni tárlatokon, s mint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tagját, a dél-alföldi képzőművészeti élet jellegzetes egyéniségeként tartják nyilván. Oldott, egyéni karakterű piktúrájában egyaránt él az impresszionizmus, a konstruktivizmus, s megtalálhatók benne az elvont irányzatok elemei is. Lipták festészetének erőssége a sokszínűség, a táj- és az emberábrázolás, a szemlélődő ember játékos fanyarsága szelíd, iróniája. Legújabb képeiből most nyílt meg kiállítás Békéscsabán a *Munkácsy Mihály Múzeumban.* A hatvanhat festményt felvonultató tárlat október 31-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1987. X. 23

Lipták Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 6
A KÖNYVTÁROS

1021

Vízpart.
Lipták Pál
~~linómetszete~~

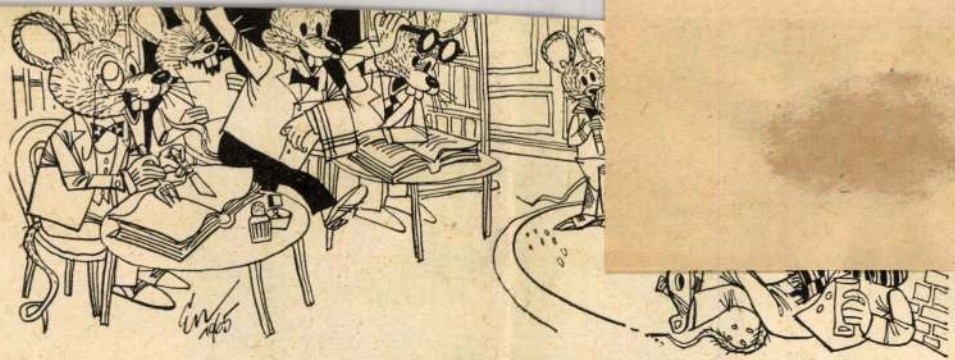

Endrődi István rajza

Lipták Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 6
A KÖNYVTÁROS

1021

Lipták Pál
linómetszete

bizonyos könyveket, amelyekről csak az igazán be
mok. Az egyszerű olvasó csupán értetlenül tekint
azt gondolja, hogy oda tették az igazi „jó" könyve
a földtől 15 cm magasságban helyezkednek el, épp
nyabb derekúak emelnek ki könyveket. Ami viszo
rácsos táblán és egy üvegtárlóban mindig újabb és
(pl. „Használd a katalógust! Raktári könyvek", „Bark
„Mai képzőművészetünk", „500 éve koronázták király
gatás néprajzi könyveinkből" stb.). Ezek a könyve
olvasó szívesen viszi el az ajánlott könyveket.

A naprakész állapotban tartott betűrendes és s
delkezésére áll. Különösen akkor van rájuk szükség
könyvet lehozni, de olvasói szemmel nézve a katalógus nem a legszükségesebb
bútordarabja a könyvtárnak. Sajnos, az olvasók többsége nem áll azon a szinten,
hogy létszükségletévé váljék a katalógus. Egyelőre élvezik a szabadpolc előnyeit;
ha probléma adódik, ott a könyvtáros, aki segít.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1965 FEB 14

1021

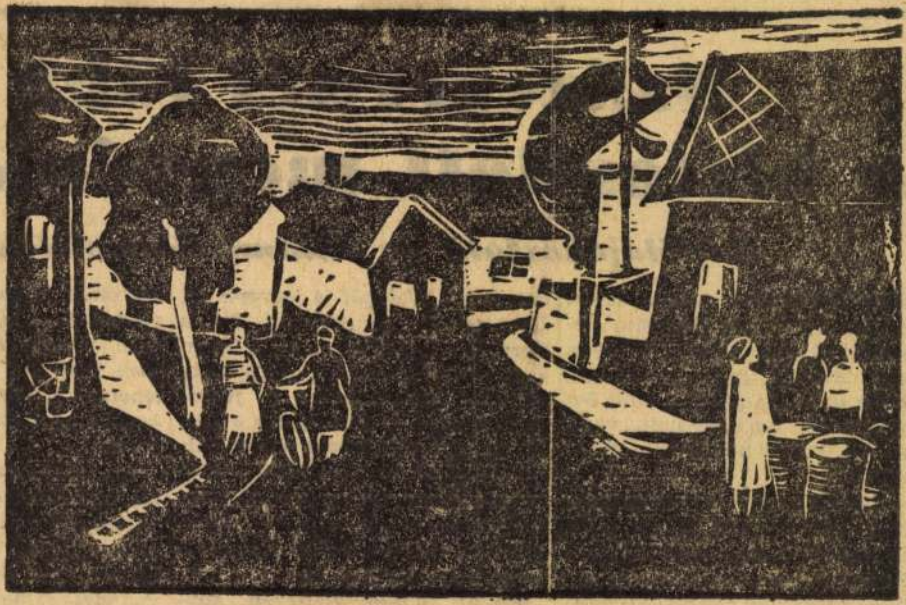

Lipták Pál

Utcák

1965. február 14.

Száze
a biztosított megyénk

Sajtótájékoztató az Állami Biztosítónál

Sajtótájékoztatót tartott 12-én, pénteken az Állami Biztosító Békés megyei Igazgatósága, melyen *Szabó András* igazgató elvtárs mondta el az igazgatóság múlt évi munkájának tapasztalatait, valamint a jelenlegi helyzetet a biztosításban.

— *1964-ben több ezerrel növekedett a biztosítottak száma, s ma már megyénkben meghaladja a 135 ezret* — mondotta többek között. — Ez az adat bizonyítja, hogy a biztosítás közüggyé vált, hiszen nem akad a mindennapi életnek olyan jelensége, amelynek valamilyen formában ne lenne

den évben többször is jégverés ér. Ilyen például az *orosházi Dózsa* Termelőszövetkezet. A múlt évben a *mezőkovácsházi Új Alkotmány* Tsz több mint 3 millió, a *füzesgyarmati Vörös Csillag* Tsz 3 millió, az *orosházi Dózsa* Tsz 2 millió 800 ezer forintot kapott kártérítés címén. De egymillión felül volt a *kardoskúti Kossuth*, valamint az *endrődi Béke* Termelőszövetkezet jégkára is.

Ezután az *állatelhullással* kapcsolatosan beszélt a biztosító igazgatója. Emiatt 15 millió forintot fizettek ki megyénkben. Mint

dot okoz. A nagy
rendelkező gépko
latai alapján mo
lami Biztosító a
lehetne differenci
kosabb biztosítás
gozni.

Az *életbiztosítá*
ról való fokozotta
jelenti. De tükrözi
színvonalának
Megyénkben 60
van *élet- és bales*
előtt, különösen
jesen ismeretlen
sítás. A biztosító

Lipták Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1962 DEC. 9

1021

A NYUGHATATLAN EMBER

Lipták Pál csabai festő, kívülről felettébb nyugodt ember. Mozgása, mozdulatai már-már a lassított felvétel határán vannak. Szavait is, mintha egyenként formálgatná, latolgatná, mielőtt útjukra bocsájtja. A nyugalomnak ez a „megtestesítője" valójában afféle örökmozgó egyéniség. Ez abban is tükröződik, ahogyan eredeti foglalkozását, a könyvtárosságot végzi. Még 1948—49-ben ő szervezte meg a megye népkönyvtárait és elsőként az országban a körzeti, majd pedig a megyei könyvtárat. Munkakörében nem egy organizációs és módszertani újítás fűződik nevéhez. Eredményes könyvtárosko. dásért Kossuth-díjat kapott. Ma is tervez, korszerűsít nyughatatlanul.

Festőként sem más. Valamikor ő is az alapok lerakásánál kezdte, s folytatta a realista, naturalista festészet kitaposott útján. Nem sokáig. Ez túl kényelmes, izgalommentes előrejutásnak tűnt a szemében. Igyekezett oldalt kitörni, keresve a járatlan területet, s élvezve a kutatás, a kísérletezés embernek való örömét. Nem „államköltségen" cselekedte, hanem a saját „zsebére és kockázatára". Most is jóval a munkaidő után, a megyei képzőművészeti csoport Fürst Sándor utcai műtermében rakosgatja legfrissebb „kísérleti alkotásait". Zsánerképek, csendéletek követik egymást, felettébb egyéni szín és kompozíciós megfogalmazásban. A barlangrajzok és a mai egyszerű természetű népek művészetének torzító jellegű és mégis beszédes kifejezésmódját vélem felfedezni bennük és mégsem azok. Mai modernek. Azonban kísérletező kedve messze túlhalad rajtuk. A következő kartonokon egyszínű, meg színes körös, vonalas, csíkos és folthatású ábrázolatok bukkannak elő.

— **Ez mi?** — kérdezem egy rajz láttán. Kiderül, hogy a csabai villanytelep, végtelenül leegyszerűsítve. Más kartonok esetében is meglepő válaszokat kapok: „elfelejtettem, hogy mit ábrázol", „fogalmam sincs", „aminek nem tudok más nevet adni, az falkárpit vagy szőnyegminta, ahogy tetszik, a cím nem érdekes..."

A téma sem? — vetődik fel bennem és nyomban meg is kérem, nyilatkozzék arról, hogyan, miként vélekedik a festészet és az élet kapcsolatáról. A maga megfontolt gondolatfűzésével tárja elém a véleményét:

— A művészetben az a lényeges, amit a művész ki akar fejezni. A lényeghez én a képeimen látható módon, torzítással igyekszem hozzáférkőzni. A torzítás, sűrítés. A primitív népek művészei hasonló módon törtek a lényegesnek a kifejezésére szoborban, rajzban, festményben. Témáim a környezetemből valók, s elvont ábrázolásban mutatom meg őket. Dekoratív hatásokra törekszem. Az életben van problematikus és kevésbé problematikus piktúra. A valóságot mindennapi, szolgai módon festegetők munkásságát, képeit nem viharozza körül vita. Az igazi festő viszont nem másol szolgai módon, hanem jobbat, újabbat akar, azaz kísérletezik. Vannak, akik Munkácsynak és kortársainak a módszerét, művészetét kérik számon festményeimtől. Mintha hozzájuk szólna, őket bírálná Jevtusenko Rakéták és szekerek című versének eme néhány sora:

Áttörjük a földi vonzást,
de operánk szekérnyikorgás.
Ó! Rutin, kátránylelkű
[festék.
Hiszen ez itt vén kocsi,
[nem kép...

Az űrrakéták korában a piktúrában sem maradhatunk el, a mához méltó újszerűséggel kell keresnünk a ma legtalálóbb festészeti tükröztetését. Akik bírálnak, azoknak lépést kell tartaniuk, másként úgy járhatunk, mint a sivatagban eltévedt hegedűművész, aki játékával száz oroszlánt lebilincselt, de egy arra vetődő százegyedik mégis széttépte, mivel süket volt, s számára a művész muzsikája semmit sem jelentett. A moszkvai építészeknek volt merszük a Kreml középkori építményei közé illeszteni a kongresszusi üvegpalotát. A képzőművészetben viszont mégis sokan fényévekkel vannak elmaradva. Modern lakásban nemegyszer látni giccses vagy romantikától csepegő képeket. Pedig az ember célja, együttlépni a mával vagy legalábbis megkísérelni együtt lépni vele, nemcsak formai, de tartalmi értelemben is. Ebben azt a többletet kell nyújtani a festőnek, amit mint művész adhat. A közönség megszokta, hogy az ég kék, a lomb zöld, a föld barna. Amint ezek a művész szempontjából más megvilágításba kerülnek, már tiltakozik ellene. A képalkotásnak azonban szigorú szabályai vannak, melyeken belül még a disszharmóniára is építhet az alkotó. A közönség ízlésének a korszerűsítése, emelése a szükséges, nem pedig az ahhoz való visszahajlás. Persze a művészetben a szertelenségek, a túlzások nyesegetése nem árt, de nem lenne szabad a kísérletezők kedvét szegni azzal, hogy a formalizmus vádjával illetik őket. Az úttörés áldozatvállalás és lehet, hogy aki vállalja, nem is a maga, hanem az utána jövők részére tapossa az utat...

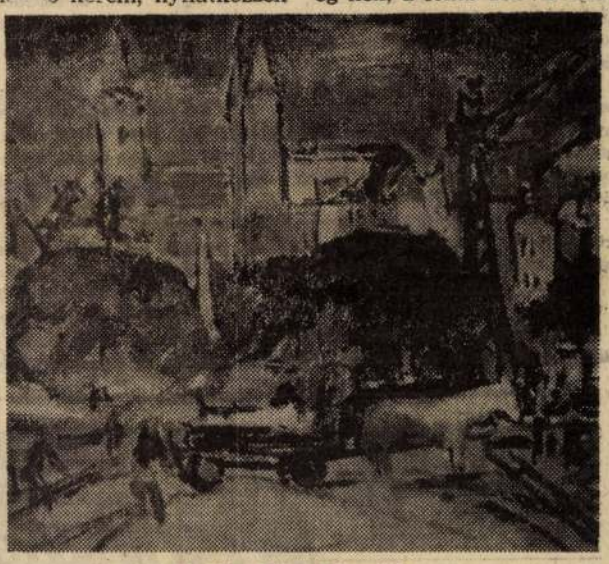

Lipták Pál: Városkép

A Békés megyei képzőművészek mostani, IX. kiállításán Lipták Pál olyan képekkel szerepelt, (Csabai utca, Mártélyi udvar, Szürkületkor, Piac, Városkép), melyek egyikétmásikát egy mai szemléletű művészettörténészünk ilyen szavakkal illette: „őszinte átéltség", „az építkezések lázas üteme", „kristálytiszta kifejezési mód", „látomásszerűen lebegő színek", „szinte zenei kifejezés" — és hasonlók. Az általam látott absztrahációk, merész, mondhatni hajmeresztő kísérletek a kiállításon nem szerepeltek. Lipták Pálnak azonban az a terve, hogy saját „terhére és veszélyére", önálló kiállításon velük is előrukkol majd. Jól teszi, ha a maga nyughatalan példájával is buzdítani akarja az élet bátor megragadására és felmutatására mindazokat, akik erre még megyénkben talán bátortalanok, s emiatt nem bírnak kitépődni a régi korszerűtlen stílusirányzatok öleléséből. A mi realizmusunk meg is követeli a témák és formák változatossá tételét, mint ahogy határozottan elutasítjuk a szó szerint vett dekadenciát, formalizmust, a valóságtól elforduló, öncélú modernkedést. A valóságot az élet bonyolultságában tükröző szocialista művészet követőinél ez nem is lehet másként.

Huszár Rezső

SPORT * SPORT * SPO

Elmaradt mérkőzések — kevés kosár jelle a kosárlabda-bajnokság fordulóját

A megyei kosárlabda-bajnokság 6. és 7. fordulója csonka volt. Részben az időjárás kedvezőtlen alakulása, részben pedig a Középiskolás Kupa-mérkőzések miatt maradtak el a mérkőzések.

Szarvason, illetve Békésen a tornaterem alakítása miatt maradtak el a mérkőzések, illetve a Békési Vörös Meteor—Bcsabai Gimnázium mérkőzések pályaválasztói jogát felcserélték és Békéscsabán játszották le.

A lejátszott mérkőzések sportszerű küzdelmeket hoztak, sportszerűtlenség csak a békéscsabai mérkőzésen volt.

EREDMÉNYEK:

Nők:

Békési Fmsz. Vörös Meteor—Bcsabai Gimn. 38:22 (24:10). Békéscsaba, vezette: Darabos és Cz. Veres II. A vendégcsapat már az első félidőben biztosította a győzelmet. **Kosárdobók:** Pataki 14, Szűcs 10, Králik—Csarnai 6—6, Bereczki 2, illetve: Borbély 4, Kerepeczki 14, Zahorán 4.

Férfiak:

Békési Fmsz. Vörös Meteor—Bcsabai Gimn. 77:53 (18:21). Békéscsaba, vezette: Darabos és Cz. Veres II. A vendégcsapat gyenge kezdés után a második félidőben feljavult, és biztosan szerezte meg a győzelmet a jól játszó helyiek ellen. **Kosárdobók:** Pocsai I.—Molnár II. 20—20, Domokos 10, Kiss 8, Pocsai II. 4, Molnár I. 6, Veres 9.

Szeghalmi Gimn.—Szeghalmi Petőfi 25:19 (11:8). Szeghalom, vezette: Kecskeméti. A helyi rangadót szoros küzdelem után megérd gimnázium csapata. dar 11, Vecsési—En illetve: Bress—Görl 3, Marik—Balázs—dr

Szeghalmi Gimn.-kum 48:30 (16:8). Sz dr. Szabó és Zala. gyengébb kezdés ut dik félidőben tudta zelmet. **Kosárdobók:** rődi 6, Szili és Vecs 2, Szijjártó, illetve: szely 4, Mák 4, Susár

Szarvasi Fmg. Tec mi Petőfi 57:30 (28:19 Zala és dr. Szabó. Mi nagyobb rutinnal ren irányították a játékot ték meg a mérkőzést kihagyták. **Kosárdobó** 12, Sárkány 10, Nyila letve: Kerekes 9, Má Balázs—Görbedi 4—4,

Birkózás

Lapunkban már megírtuk, hogy az Orosházi Spartakusz két kiváló versenyzője, Radics József és Bugyenszky Imre magyar bajnokságot nyert Budapesten. Göröngyös úton jutottak el idáig e versenyzők, de a kemény munka megérte. Az ország egyik legjobb együttese lett az Orosházi Spartakusz, s megyénk ez évben legjobb eredményt elérő csapata. Kinek az érdeme ez? Nem egy emberé, s nem is kettőé, hanem egy közösségé. Érdeme dr. Sándor László „állatorvos-edzőnek", érdeme annak a nyolcvanas létszámú szakosztálynak, amelyben a tehetséges felnőttek — Radics, Farkas, Bugyenszky, Gonda — mellett olyan tehetségeseknek ígérkező ifi-birkózók, mint Fekete, Berta, Mórocz, Illés tanulják az erős emberek sportjának fogásait. Nem titok az, ahogyan elérték ezt az eredményt: közösen, az edző a sportolóval együtt dolgozva harcolták ki az NB I-be jutás, s most céljuk bentmaradni az NB I-ben, s minél több jól képzett versenyzőt nevelni a magyar birkózósportnak.

Röplabda

Megfelelő terem hiánya miatt a idén korábban fejeződött be a megyei röplabda-bajnokság. A korán téliesre fordult időjárás lehetetlenné tette a szabadtéri játékot, s így a röplabdások a játék helyett elméletben tanulják meg a tél folyamán mindazt, amelyet tavasszal majd hasznosíthatnak. Ebben az évben számottevő fejlődést bizonyítanak az eredmények a röplabdasportban is, ami több szakember képzését követeli. Ennek érdekében a Békés megyei Röplabda Szövetség játékvezető testülete játékvezetői tanfolyamot szervez, amelynek első előadása december 10-én, hétfőn délután 5 órakor lesz a megyei TST röplabda szövetségének helyiségében.

Asztalitenisz

Kétségtelen, a teremsportok közül elsősorban az asztalitenisznek van legnagyobb tábora megyénkben. Bár a bajnokság első fordulója vége felé közeledik, mégis azt mondhatjuk, most kezdődik az igazi asztalitenisz-idény. Különböző kupaversenyek, házibajnokságok e sportág színvonalemelkedését szolgálják, s reméljük, hogy végre hosszú idő után megyénk asztaliteniszezői is elérik azt a játékszínvonalat, amely alkalmas arra, hogy részt vegyenek a nemzeti bajnoksagokon. Az előjelek szerint az idei megyei bajnokságot az Orosházi Kinizsi I. csapata nyeri, amely részt vesz majd az osztályozón. A megyei bajnokság legutóbbi fordulójában is imponáló fölénnyel 13:5 arányában győzte le a csapat a szarvasiakat, akik között egyedül Sebő nyújtott jó játékot, s három mérkőzést nyert. A másik bajnok-aspiráns Elek, a jó képességű Gyulai Kinizsit győzte le. Az eredményen túl nagy érték az eleki fiatal Szilágyi két győzelme. A többszörös megyei válogatott Hajdú ellen például felpörgetéssel úgy győzött, hogy Hajdú szettet sem tudott nyerni. A bajnokságban az Orosházi Kinizsi után az elekiek, majd a Szarvasi Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum következik. A további sorrend pedig: Gyulai Kinizsi, Bcs. Typographia, Gyulai Gimnázium, Gyulai Pedagógus, Mezőberény, Vésztő, Orosháza II., Békés.

Vívás

Egyre nagyobb közönségsikernek örvend megyénkben a vívás. A néhány évvel ezelőtt még gyér számú közönség előtt lejátszott versenyek színvonala igen alacsony volt. Ma viszont már, ha az országos verseny is, de a területi versenyeke rűen helytállnak fiatal vívó kedett tehát a színvonal, s e felelően a közönség is egy megszereti a vívást. Vasárn Gyulán országos férfi tőrvív rendeztek, amelyen nyolc mintegy félszáz versenyzője Sok nívós, színvonalas ass hatott meg a közönség. S júságiak versenyében a pál gedi Csonka vitte el a B Sportiskola versenyzője előt lők versenyében Tengeri le Pál előtt (mindkettő Gyulai la), harmadik pedig Virág késcsabai VTSK versenyzőj ők versenyében Virág II. le Balla (Bcs. VTSK), illetve K Sportiskola) előtt.

is

Új sportkör

Békéscsabán, a Szlov ban új sportkör alak gyűlésen beszámoltak végzett munkáról, arr kola sportolói milyen értek el.

Házibajnokságot szerv tek a városi sakkbajn III. helyezést értek el, ményről a sportiskolá nak be. Megválasztották is. Elnök Gécs Mihály

Hiába, az utóbbi id nem megy a csapatnak, és nem, hatszor kapta egymás után. Bánt a d és holnap megint n meccsük lesz a fiúkna szomszéd városba men dehát mit ér a lelkes ha egyszer nem megy a patnak? Még késő est azon töprengek magá bolyongásom során s b san vágódom be az étte be, táncolni is lehet, d mit érdekel engem az i mi, ha egyszer lelkem a váriát járja.

Nagyfröccsöt, adom f rendeltetést, de nem, inl fél litert, egy fröccs k ekkora bánathoz, dehát lehet a balsiker oka? H titok nyitja? — Egyszer mered-mered a szemem, ez a Borbulya, a csapatb tány hogyan kerül ide gen ágyban lenne a h

VÁLASSZON ÚJAT, SZEBBET, JOBBAT!

ED

RÁD

Cserélje ki elavult, régi

Békéscsabán, Tanácsköztársaság útja 19. sz.
Gyulán, Beke sugárút 11. sz. alatti
Orosházán, Kossuth L. u. 2. sz. alatti,
Szarvason, Szabadság út 42. sz. alatti

Lipták Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 MÁJ 16.
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1021

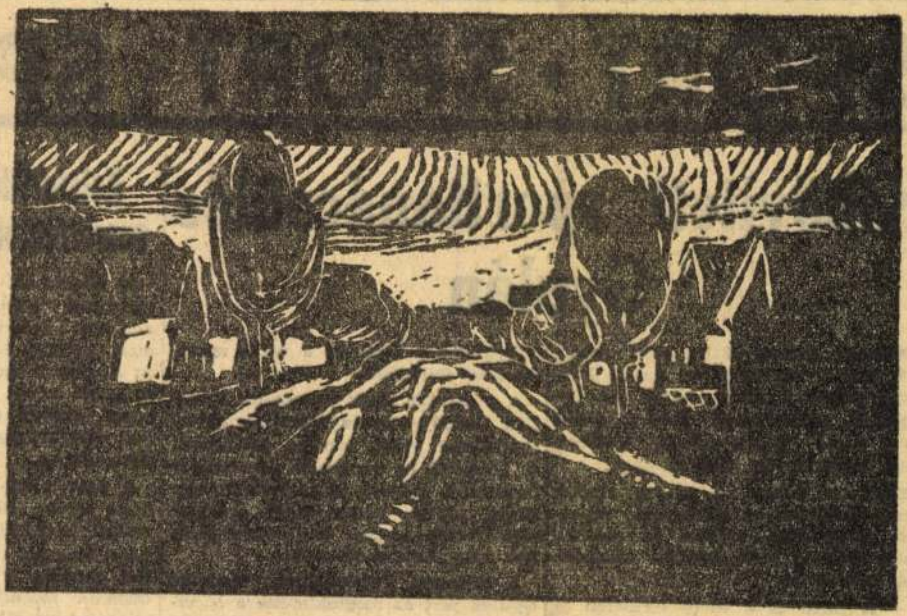

Lipták Pál

Kora reggel

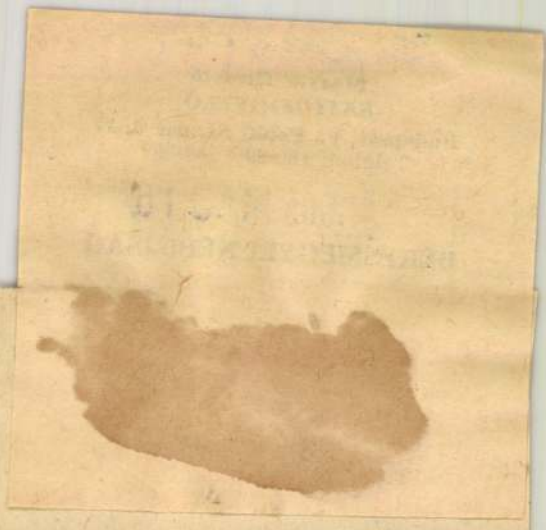

Kibővített sporttanácsülés Gyulán

Mintegy hetven aktíva előtt tartották meg Gyulán a járási tanács kultúrtermében a járási, városi TS kibővített tanácsülését, ahol a járás és a város sportéletének 1964-ben elért eredményeit vitatták meg.

Hargittai József, a tanács elnöke beszámolójában az átszervezés óta eltelt időszakban végzett tömegesítés és a minőség terén beállott változásról számolt be.

— A járás és a város területén 21 sportkör működik — mondotta az elnök. Ezekben közel ötezer tagot tartunk nyilván. Kétszáz versenybíró és edző segíti elő a minőségi sport fejlődését. Nem lesz baj az utánpótlással sem, hiszen tizenhét úttörőcsapat háromezer [illegible] elősegítené a járás és a város sportéletének fejlődését.

A fővároson kívül — mondta Christián László — kevés fedett uszodával rendelkező város van az országban. A kötelező és tervszerű úszóoktatás bevezetése mellett, itt az alkalom egy olyan fejlett, versenyszerű úszóélet kialakításához, mint amilyennel Szolnok vagy Eger dicsekedhet.

A Központi Sportiskola vezetője Gyulán járt és megtekintette a sportlétesítményeket, ugyanis a nyáron 500 gyerek, ötven nevelővel hathetes edzőtáborban vesz részt. Olyan kiváló edzőkkel, mint Iharos, Kulcsár, Csányi, Székely Éva. Ezek segítségét több [illegible] ne ven-

Befejeződö sportvezetők

A napokban [illegible] vizsgázott siker[illegible] alapfokú sportve[illegible] mon. Az MTS Sz[illegible] az alapfokú spor[illegible] gyakorló edzői é[illegible] zéssel kötötte ös[illegible] ban: labdarúgásb[illegible] röplabdában.

A tanfolyamot ö[illegible] össze **Muska Jáno**[illegible] zetője. Reméljük, [illegible] fiatal szarvasi spo[illegible] lati életben, a s[illegible] dennapi munkájá[illegible] vizsgázni az elköv[illegible]

Já[illegible] sportve[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 OKT 4.
1021

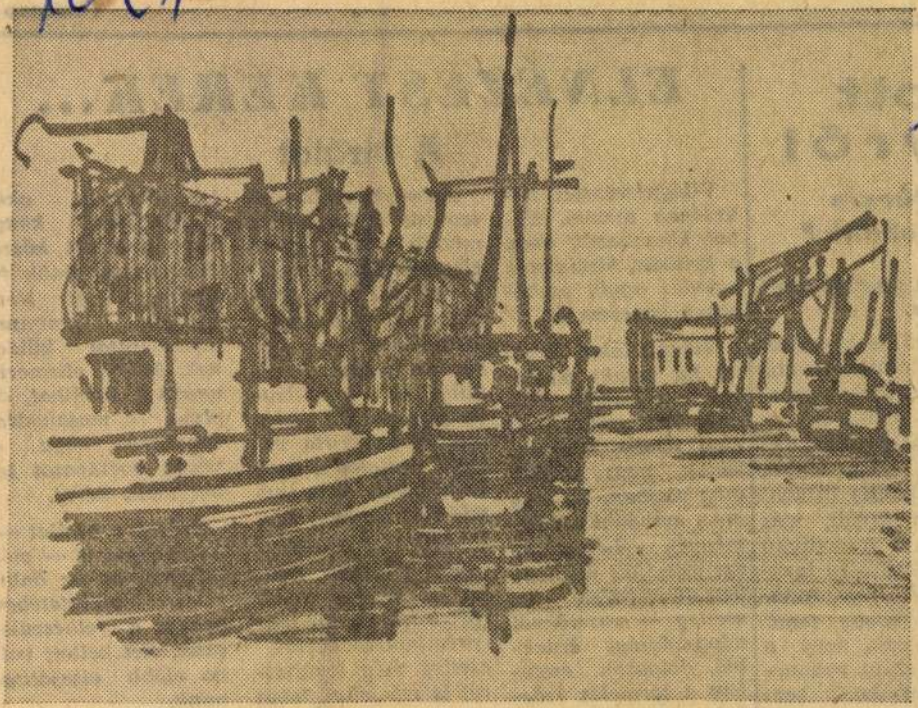

Lipták Pál *Vázlat*

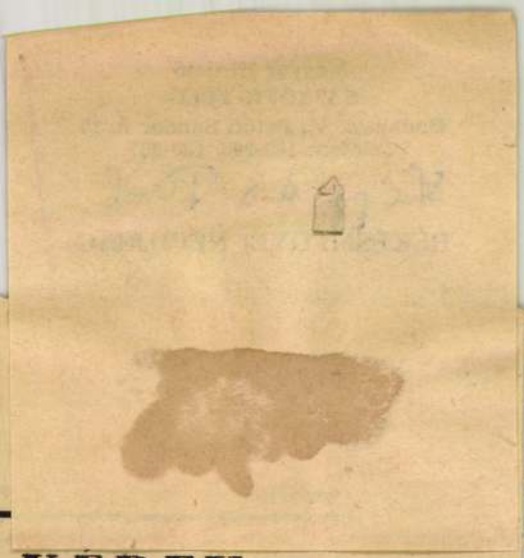

7

zott
yről
lelkezés
osoknak?

latt megtagadható
ása.

zerű és igazságos
n szintén tovább
k számát. Ugyan-
ást segítik elő az-
yos szakmákban
ász, fényképész,
estő stb.) megen-
yen kívüli, más
dig a másodfokú
át a megye terü-
llaló, kész mun-
elyhelyiség fenn-
t jelenti, hogy a
re szánt ruhane-
falusiaknak sem
a városba; a vá-
például nyithat
valamelyik köz-

ELNÉZÉST KÉREK...

A bírálat

Világnézetemet haladónak tartom. Ebből következik, hogy a kritikát, bírálatot a haladás egyik eszközének ismerem el.

Nálunk lehet bírálni, ha valaki meglátása a haladást szolgálja. Ma már senkit nem törnek kerékbe, senkit nem főznek meg olajban, ha meg meri mondani a véleményét. (Legfeljebb azt mondják rá, hogy összeférhetetlen és esetleg — vezetőknél népgazdasági érdekből, dolgozók esetében a termelés érdekében — áthelyezik más munkaterületre.) A bírálatot elfojtani nem lehet. Ezt már

Az egyes ember viszonyát a bírálathoz mindig világnézete és elég gyakran beosztása szabja meg. Mert ugye, ha a dolgozók megbírálják vezetőjüket, az nyíltan, hivatalból nem utasíthatja vissza. Elfogadja mosolyogva. Ha nagyon öntudatos, meg is köszöni. Nem veszít vele semmit. Sőt! De mit nyer a bíráló?

Más a helyzet, amikor a vezetőt „felülről" bírálják. Itt már prémiumelvonásról, esetleg még leváltásról is szó lehet, tehát el is kell ismerni valamit, de igazolnia is kell magát. Erre való a hivatali kozmetikai

is. Vannak, akik meghatódva, könnyes szemmel köszönik meg a főnök figyelmeztetését. Névnapjára minimum dísztáviratot küldenek. Mások elismerik ugyan a hibáikat, de olyan mosakodást rendeznek, hogy a végén bocsánatot lehet tőlük kérni.

Szóval, a bírálat — ha döcögve is — már megyen, de az önbírálat tekintetében gyenge a felkészülésünk. Ezt kellett volna előbb elsajátítanunk.

Szerintem kétféle bírálat van másokkal szemben; a konkrét

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Lipták Pál
A KÖNYVTÁROS
1965 — 5.
1021

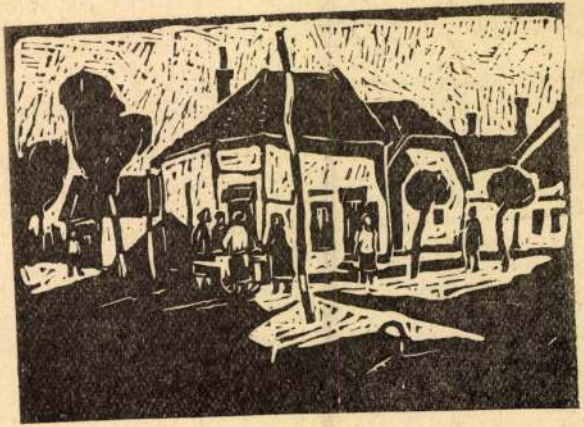

Csabai utca (Lipták Pál linómetszete)

Még kevés a könyv, nőnek a vásárlási összegek

1965 elején 10(kevés. Az év végé fog jutni. Dicséret 10 000, *Jánoshalm* 10 000 forintot adott községfejlesztési alapból kön ten szépen gyarapít *Bácsszöllős, Harkakötöny, Ke* is. Minden faluban adnak könyvet vagy pénzt (*összes gyarapodás egyhatodát!*), viszont *a termel* ségben. 41 szövetkezet közül vajon hány? A tsz-l nyukat átvették a községek. Helyes is, hogy a gyengén fejlődő kis gyűjtemények beolvadtak, de *nem kellene-e a mélykúti négy tsz példáját követni? Idén mindegyik két-kétezer forintot juttat a községi könyvtárnak vásárlásra.* 1962-ben nagyon életrevaló ötlet született Bács megyében: *minden tsz adjon évenként és holdanként 1 forintot könyvre!* Sajnos, a szalmalángszerűen fellángolt mozgalom — aratás előtt a tsz-ekbe száguldozó könyvtárosokkal találkoztam úton-útfélen — hamar le is lohadt. Úgy tudom, megyeszerte. A halasi könyvtár szívósan küzd a tsz-ek nagyobb összegeiért. Idén kb. 15 000 forintot várnak tőlük. Dicséretes, hogy a községek különféle forrásokból szép összegeket gereblyéznek össze minden évben, de ez ne fedje el a tényt: *16 falusi könyvtár közül 12 éppen csak a kötelező törzsanyagot tudja megvásárolni.* Pedig itt a soknál is több könyv kell: *a lakosság 50,9 százaléka tanyán él,* s még a húszéves távlati terv is csak a tanyavilág ötvenszázalékos megszüntetését irányozza elő. Vagyis hosszú ideig megvan a fiókok, letétek jelentősége a bármilyen szépen fejlődő községi könyvtár mellett.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

A KÖNYVTÁROS

1965 — 5.

1021

Köröspart (Lipták Pál linómetszete)

ismét nagymértékű megtakarítást eredményezett. Az eredetit megközelítő színhatásokat négy alapszínnel érték el, a sárga, a bíbor, a kék és a fekete vegyülékeiből. S lehetne tovább folytatni, mennyivel könnyebb a dolgunk ma, mint akár harminc, vagy hatvan évvel ezelőtt, amikor pedig ugyancsak születtek tiszteletet parancsoló ünnepi kiadványok. Az a kívánság azonban, hogy a színes reprodukció az eredetivel azonos szépségű legyen, ma még néhány ritka egyedi esettől eltekintve, az egész világon a vágyálmok közé tartozik.

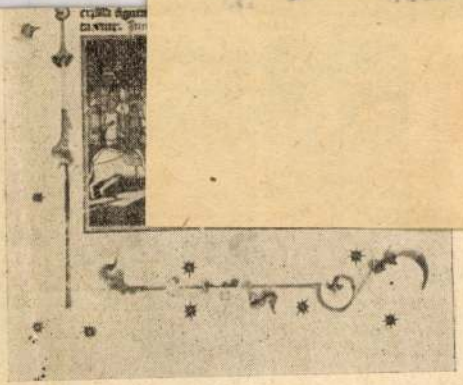

A Képes Krónika facsimile kiadása ünnepe a magyar könyvkiadásnak, s ajándék a tudományos világnak éppúgy, mint a szép könyv barátainak. Végre lehetővé vált, hogy középkori kódexirodalmunk egyik legdíszesebb alkotását, a miniatura művészet remekét hozzáférhetővé tegyük. A kiadó, nagyon helyesen, nemcsak az eredetit jelentette meg, ha-

SZEMIMPEX KIADÓ

LIPTÁK PÁL

LIPTÁK

PAP JÁNOS,
BÉKÉSCSABA VÁROS POLGÁRMESTERE
ÉS
SZEMENKÁR MÁTYÁS,
A SZEMIMPEX KIADÓ IGAZGATÓJA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
1999 ÁPRILIS 14-ÉN DU. 16 ÓRÁRA
A BUDAPESTI KORTÁRS GALÉRIÁBA
(BUDAPEST V. KER. BÉCSI UTCA 3 SZ.)

LIPTÁK PÁL

FESTŐMŰVÉSZ

ÉLETMŰ ALBUMÁNAK SAJTÓBEMUTATÓJÁRA
ÉS AZ EBBŐL AZ ALKALOMBÓL RENDEZETT
KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁRA

AZ ÉLETMŰ ALBUMOT BEMUTATJA ÉS A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

BERECZKI LÓRÁND
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 AUG 23.

Lipták Pál

1021

Lipták Pál rajza

ELNÉZÉST K

elfoglalja
portpálya
- miután
előtte
helyen
g, hogy
bbet lab-
özésre —
zomszéd-
eklődi a
állítását,
ők nevét.
gy meg-
gy a hal-
n felszö-
omása és
melegítés
tatlanko-

tja az
ékosokat,
ket egy-
játéko-
B közép
ik a szó-
ínség kö-

A perec

összeállítani. Meggyőződésem, hogy a természettudomány egy-két állatfajtával gyarapodna.

*Megkezdődik a játék. A közönség elnémul, csak az idegek kezdenek őrjítő táncba. Még a B közép is csendes szemlélővé válik látszólag, míg egy elrontott helyzet ki nem robbantja az elfojtott indulatokat. Ilyenkor a közönség felhördül. A lábak segíteni akarnak a csatárnak, s az előtte ülő veséjét találják el. A kezek cigaretta és tökmag után matatnak. Több*en a csatár fejét követelik. Egy „fehér" sapkában, két kartondobozzal a kezében. Ő a legnyugodtabb. Az ő számára üzlet a meccs, és az ezzel járó izgalom. Az emberek ugyanis szívesen vásárolnak a ropogós sütőipari termékből, hogy levezessék idegességüket. Ő pedig az alumínium érméktől megfeketedett kezével, gyakorlott mozdulattal, sajátkezűleg szolgálja ki az ideges vendéget. Még ki is egészíti a törött süteményt egy darabkával, hogy ne károsodjon az üzletfél. De választás nincs. Hoci-nesze alapon csak. Eszi, nem eszi, nem kap mást.

Nem alkalmas

Elektromos Művek 5,000.000 koronát adományozott, mely adományokért a választmány köszönetet mond; előterjesztésére nagyválasztmány úgy határoz, hogy Pál Andor gyógyítására 500.000 korona segélyt utal ki. Végül tudomásul veszi az Igazgató azon jelentését, hogy az árvízkárosultaknak az Egylet 1,000.000 koronát adományozott.

Könyvtárnok jelenti, hogy a Szófiai Magyar Egylet átiratban köszönte meg, hogy olvasótermüknek a Közlöny ingyenesen járt, választmány tudomásul veszi. A debreceni Tisza István Tudományegyetem azzal a kérdéssel fordult Egyletünkhöz, hogy a Közlönyünket díjmentesen juttassuk el részükre, amihez nagyválasztmány hozzájárul.

Nagyválasztmány 26 szavazattal felvesz 6 rendes tagot. Az előzőkben bejelentett elhalálozás és kizárással a tagjaink száma 4478-ra emelkedett.

A tagul jelentkezők nevének felolvasása után nagyválasztmány elrendeli a jelentkezők nevének a Közlönyben való közzétételét és a fekete táblán a kifüggesztést.

Főtitkár javaslatára a nagyválasztmány a kisválasztmány tagjaiul *Barczen Gyulát, Chatel Vilmost, Gállik Istvánt, Kresz Ferencet, Schulek Jánost, Tomka Emilt* és *aknaszlatinai György Albertot* és *Sármezey Endrét* választotta meg; míg a pénztárvizsgáló bizottságba: *Edvi Illés Aladárt, Pompéry Elemért* és *Schilling Zoltánt* küldte ki.

Nagyválasztmány tudomásul veszi, hogy a magánmérnökök III. nemzetközi kongresszusa Varsóban május 13—16-án tartandó gyűlésére meghívták Egyletünket. Főtitkár felolvassa a fővárosi mérnökök ügyében történt átiratunkra Budapest főpolgármesterének válaszát, ami tudomásul szolgál.

A Díjszabási Tanácsadó Bizottság javaslatára választmány határoz, hogy az eredeti díjszabást pengőfillérben átszámítva adja ki.

Dörre Endre felolvassa a mű- és középítési szakosztály indítványát a Kossuth-szobor elhelyezésének tárgyában. Nagyválasztmány úgy határoz, hogy a felterjesztés szövegét még a napilapoknak is megküldi, hogy a közvélemény tájékoztatva legyen.

Elnök az ülést bezárja.

Személyi hír. A Kormányzó Úr Ő Főméltósága *dr. Gállik* István h. államtitkári címmel felruházott miniszteri tanácsosnak nyugalombavonulása alkalmából kiváló és értékes szolgálatai elismeréseül a II. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta, *Koiss* Géza miniszteri tanácsost a m. kir. állami munkaközvetítőhivatal igazgatójává kinevezte.

Fényes Kornél tagtársunkat a Királyi Magyar Yacht-Klub, mint a Yacht Racing Union tagja s a vitorlás és motoros yachtsport magyarországi főhatósága, a hivatalos hajófelmérői tisztségre felkérte, illetőleg azzal megbízta.

Halálozás. *Stempien* Lajos gépészmérnök, a Ganz és Társa gépgyár rt. ny. főfelügyelője, Egyletünknek 18 éven át tagja, f. hó 19-én Abbáziában elhúnyt.

Szakirodalom.

Könyvismertetések, bírálatok.

Rovatvezető: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE egyleti könyvtárnok.

(Az ismertetésre szánt könyveket lehetőleg két példányban, úgyszintén az ismertető kéziratokat is szíveskedjenek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Könyvtára, illetőleg a rovatvezető címére: IV, Reáltanoda-u. 13—15. sz. II. em. küldeni.)

Községfejlesztés. Havi folyóirat, Szerkeszti dr. *Ráth* Sándor. Főmunkatárs *Tóth* Imre okl. építész. Előfizetési ár egy évre 10 pengő (125.000 korona). Kiadóhivatal: Budapest IV, Reál-, tanoda-u. 11. Stádium rt. nyomása.

Ezzel a címmel január hóban új havi folyóirat indult meg Amikor szaklapjaink még mindig nagy nehézséggel küzdenek amikor közismert az a túltermelés, mely a lapkiadás terén fennáll, mindenki joggal azt kérdezi: már megint egy új lap, vajjon mit akar?

A szerkesztőség beköszöntőjében azonban nagyon helyesen mutat arra, hogy a magyar vidékre sokkal nagyobb hivatás vár, mint amilyent a háború előtt betöltött. A főváros teste húszmilliós ország számára szabódott, ezért itt továbbfejlődésre egyelőre nincs kilátás (— amit ugyan nem oszthatok —) s ezért szükséges, hogy a magyar vidéki városok és községek fejlesztésében koncentrálódjék a jövő feladata. Felsorolja a beköszöntő a vidéki községek elmaradottságának számos jellegzetes tulajdonságát: útviszonyok, lehetetlen közlekedés, világítás hiánya, artézi kutak, tűzvédelmi berendezések, magán- s községi építkezések stb.: mind megannyi szomorú részlet a mindannyiunk által ismert képből.

A lap feladatát abban látja, hogy e kérdésekben a vidéki közvéleményt felvilágosítsa, felhangolja, korszerű beruházásokra ösztökélje s egyszersmind megmutassa a módot mind technikai, mind gazdasági szempontból: ahogyan e feladatok egyes községek keretén belül legjobban megoldhatók.

A kitűzött cél elérését a lap helyes eszközökkel s célszerű módon kísérli meg. Közleményei világosan, egyszerűen, mindenki által megérthetően íródtak meg. Igen helyes a lap technikai része, amint felsorakoztatja a vidéki községházak, vidéki elektromos telepek, gazdasági vasutak stb. építésének módjait s azok technikai és gazdasági megvalósításának eszközeit. Igen találók *Sármezey* Endre, *Borus* Ferenc és *Tóth* Imre szakszerű, népies nyelven megírt felvilágosító cikkei.

A lapot kétségtelenül nyereségnek kell tekintenünk, nemcsak általános nemzetgazdasági és községfejlesztési szempontból, hanem a különleges mérnöki érdekek nézőpontjából is, mert a lap alkalmat és módot nyujt arra, hogy a mérnök leszálljon arról a pódiumról, — melyet mindig szívesen vesz igénybe, noha sokszor helytelenül, — s közvetlen, világos nyelvezettel, majdnem az élőszó átütő erejével kísérelje meg terveinek okos, hasznos és korszerű voltáról a kisebb-nagyobb községek közvéleményét megnyerni. *Kelemen Móric.*

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1925/26-ban a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

VI. közlemény. (LXVII.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

Magyar vas- és fémmunkások zsebnaptára. 1926. Szerk. Vanczák János, XXII. évf. Bp. (1925.) 16°, 160 l. Vas- és Fémmunkások Lapja kiadása. Népszava bizom. (Világosság ny.) Kötve 35.000 korona.

Vasutas zsebnaptár. 1926. Szerk. Pászty Károly. I. évf. Bp. (1925.) 16°, 160 l. Népszava. (Világosság ny.) Ára 35.000 korona.

Balló János: Elektromos vezetékek méretezése, Gyakorlati kézikönyv számos példával. (Műszaki könyvtár. Szerk. Balog Artur LV) Bp. 1925. 8°. 96 l. Népszava. (Világosság ny.)

Dembitz Ágost: Az ipari psychotechnika. Bp. 1925. 16°, 32 l. Különleny. a Magy. Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyéből. Egyet. ny.

Emszt Kálmán: Jelentés a m. kir. Földtani Intézet chemiai laboratoriumának 1919—23. évi működéséről. Bp. 1925. 8°. Különleny. a m. kir. Földtani Intézet 1920—23. évi jelentéséből. 139—150. l. Egyetemi ny.

Putnoky László: Vegyi elemeink előfordulása Földünkön kívül. Bp., 1925. 8°. Különleny. a Természettud. Közlönyből. 11 l. Egyetemi ny.

Vásárhelyi László: A szabadalmi igénypontok. Bp. 1 925. 8°, 8 l. Különleny. a Magy. Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyéből. Egyet. ny.

(Gyulai Zoltán): *A Flettner-féle vitorla,* Bp. 1925. 8°, 3 l. Különleny. a Természettud. Közlönyből Egyetemi ny.

Zechmeister László: Bevezetés a titrimetriába. Pécs, 1925. 8°, 56 l. Egyet. Chem. Int. kiad. Kilián bizom. Bolti ára 31.000 kor.

Varga Vidor és Frank József: Iparigazolvány és iparengedély az új ipartörvény szerint. Gyakorl. útmutató. Bp. 1923/25. 8°, 56 l. I. pótfüzet: 1924. IV. 30. 4 l. — II. pótfüzet: 1925. X. 30. 4 l.

Jablonowski József: Pókhálós házfalak. Bp. 1925. 8°, 8 l. Különleny. a Természettud. Közlönyből. Egyetemi ny.

Famunkások zsebnaptára. 1926. Szerk. Propper Sándor. 15. évf. Bp. 1925. 16°, 208 l. Népszava. (Világosság ny.) 35,000 kor.

Szakáll Zsigmond: India öntözésének története. Szeged, 1925. 8°, 116 l. 2 térképpel. Szt. István-Társ. szegedi könyvkeresk. bizom. Hírlapkiadó és nyomdaváll. rt. 90.000 kor.

Barca Sándor: Sopron városa és közvetlen környékének térképe. 1:15.000, Sopron, 1925. 8°, 1 l. (Könyomat Röttig-Romwalter.)

Ungarns Handel u. Industrie in dem J. 1924. Herausgegeben von der Budapester Handels- u. Gewerbekammer. Bp., 1925. 8°, 155 l. (Grill-Benkő bizom.) Pesti kny. 56.100 kor.

Publications of the Bp. Chamber of Commerce and Industry. Bp. 1925. 8°, 155 l. (Grill-Benkő bizom.) Pesti kny. *Hungarian commerce and industry* in Hungary 1924.

Commerce (Le) et l'industrie de la Hongrie en 1924. Publié a la Chambre de Commerce et d'Industrie de Bp. Bpest, 1925. 8°, 156 l. (Grill-Benkő bizom.) Pesti kny. 46.000 kor.

Pap Dezső: A nemzetközi munkaügyi szervezet és Magyarország. (Magyar Nemzetközi Szövetség könyvtára 9. sz.) Bp., 1925. 16°, 27 l. A Szövetség kiad. Egyet. ny.

Kuzsinszky Bálint: Aquincum. Bp. 1925. 4°, 27 l. (Különleny. a Budapest Műemlékeiből.) Székesfővárosi háziny.

Laczkó Lajos: Az alchimia története. Bp. 1925. 8°, 218 l. Magyar középiskolai tanárok Nemzeti Szövetsége. Egyetemi Nyomda.

Kövesi Antal: Hengerelt vastartószelvények csavaró igénybevétele. Bp. 1925. 4°, 15 l. (Különleny. a Bányászati és Kohászati Lapokból.) (Pallas ny.)

Kudar János: Az Einstein-féle színkép-eltolódás és a kvantumelmélet. Bp. 1925. 8°, 80—91 l. (Különlenyom. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Kürschák József: A kombinációkról, Bp., 1925. 8°, 7—13 l. (Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Czakó István: Borsod—Gömör—Kishont közigazg. egyelőre egyesített vármegyék térképe. 1:150.000. Miskolc, 1925. 2°, 1 lap. Magyar Földrajzi Int. Ára 120.000 kor. Vászonra húzva védőborítékban 200.000 kor. Vászonra húzva lécekkel 240.000 kor.

Gyulai Zoltán: NaCl-kristályok fény-elektromos vezetéshez. Bp. 1925. 8°, 59—69. l. (Különlenyom. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Gyulai Zoltán: A quantumegyenlőség a NaCl-kristályok fényelektromos vezetésénél. Bp., 1925. 8°, 70—79. l. (Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Neumann János: Egyenletesen sűrű számsorozatok. Bp., 1925. 8°, 32—40 l. (Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Oltay Károly: A Budapesten és környékén végzett nehézség-gyorsulási mérések. Bp. 1925. 8°, 41—58 l. Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Országos iparos naptár az 1925. évre. Az Iposz. hivat. kiadványa Szerk. *Dobsa László.* Szeged, 1925. 8°, 143 l. Délmagyarország ny.

Riesz Frigyes: Jelentés az 1924. évi König Gyula-jutalomról. Bp. 1925. 8°, 6 l. (Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Szász Ottó: A Fourier-féle sorok számtani közepeiről. Bp., 1925. 8°, 18—25 l. (Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Tihanyi Miklós: Két trigonometrikus determinans. Bp., 1925. 8°, 14—17. l. (Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Veress Pál: A Baire-féle függvényklasszisokról. Bp., 1925. 8°, 26—31 l. (Különleny. a Math. és Phys. Lapokból.) Franklin ny.

Magyarország politikai térképe: 1:2,500.000. Bp., 1925. 4°, 1 l. Áll. térképészet. Kókai bizom. 3500 kor.

Sztankovics Ödön: Fejér vármegye közig. térképe. 1:400.000. Bp., 1925. Áll. térképészet. 4°, 1 l. Kókai kiad. 5000 kor.

Sztankovics Ödön: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közig. térképe. 1:500.000 Bp., 1925. 4°, 1 lap. Áll. térképészet. Kókai kiad.

Megfagyott muzsikus. 1925. Bpest, 1925. 4°, 64 l. Élet ny.

Rátkay Endre: A kísérleti szilárdságtan kompendiuma. Kézirat. Szeged, 1925. 8°, 46 l. Könyomat 100 példányban. Városi ny.

Rózsényi Iván: A székesfővárosi vegyészeti és élelmiszervizsgáló intézet jelentése az 1915—1921. évi működéséről. Bp. 1925. 8°, 179 l. Szék esfőv. házinyomda.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei

A Kamara rendes (VI.) közgyűlése. A Kamara ez évi rendes közgyűlését június hó 20-án tartja. A közgyűlési meghivót a jelen füzetben külön lapon mellékeljük.

Közgyűlési indítványok benyujtásának határidejét a Budapesti Közlöny május hó 23-i számában s a napisajtóban közzétett „Előzetes értesítésben" május hó 31-ére tűztük ki. Ezt a határidőt a Budapesti Közlönyben és a napilapokban is május hó 29-én közzétett újabb értesítéssel június hó 9-ik napjának déli 12 órájáig meghosszabbítottuk.

Az indítványokra vonatkozó egyéb tudnivalók kamarai tagoknak előzetesen megküldött és a jelen számhoz is mellékelt közgyűlési meghívón foglaltatnak. *Titkár.*

A Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 47. üléséből. A választmány tudomásul vette, hogy a Kamara elnöke egészségi okokból külföldre utazott s előreláthatólag szeptember haváig távol lesz.

Jóváhagyólag tudomásul vette a választmány, hogy a Kamara néhai dr. *Lipták* Pál építészmérnök családjához részvétiratot intézett és számára a főváros tanácsától díszsírhely adományozását kérte.

A választmány tudomásul vette a m. kir. szabadalmi bíróság elnökének értesítését, hogy a Mérnöki Tanács tagjai létszámának *Kőrös* László szabadalmi bíró mérnök tanácstagnak tanácsjegyzővé történt megválasztása folytán szükségessé vált kiegészítésére a m. kir. szabadalmi bíróság *dr. Bittó* Béla szabadalmi bírósági alelnököt küldte ki.

Tudomásul vette továbbá *Thoma* Frigyes Kamarai titkár jelentését, mely szerint a fenntartott mérnöki munkákra vonatkozólag a kereskedelemügyi miniszter úr elé terjesztendő javaslat tervezetével elkészült s a tervezet bizottsági tárgyalása május hó 27-én megkezdődik.

Tárgyalta a választmány az ügyrendtervezet módosítását a mult évi közgyűlésen elhangzott kívánalmak s az időközben szerzett tapasztalatok figyelembevételével.

Ezeken kívül a választmány tagfelvételi és folyó ügyeket tárgyalt.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagokra a törvényes határidő alatt fellebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát 1926 május 10-től:

Erdélyi István mérnök, Pécs, József-u. 19. — *Follmann* Ferenc mérnök, Gyula, Államépítészeti hivatal. — *Fried* Sándor mérnök, Budapest, VI. Eötvös-utca 36. — *Hetey* István mérnök, Hajdúszoboszló, Bocskay-utca. — *Kapor* Tibor mérnök, Eger, Wesselényi-u. 33. — *Kőrösi* Mór gépészmérnök, Budapest, VIII. Rákóczy-út 17. — *Langer* Géza okl. mérnök, Budapest, VIII. Rákóczy-út 69. — *Martos* Béla mérnök, Budapest, I. Győri-út 2/c. — *Müller* Miksa mérnök, Zalaegerszeg. — *Németh* János mérnök, Budapest, I. Horthy Miklós-út 55. — *Reich* Róbert mérnök, Budapest, VI. Teréz-körút 5. — *Ritter* Sándor mérnök, Győr, Zöldfa-u. 34. — *Schleiffer* Rezső mérnök, Budapest, II. Fő-u. 32. — *Síkhegyi* László mérnök, Budapest, I. Verpeléti-út 4/6. — *Szilágyi* János mérnök, Tarnaméra. — *Szilvássy* Jenő mérnök, Baja, Árpád-u. 5. — *Szontagh* Ferenc erdőmérnök, Nyírbakta. — *Varga* Gyula mérnök, Budapest, X. Pongrácz-út P. 1. I. 16. — *b)* 1926 május 25-től: *Gaal* Lajos építészmérnök, Budapest, V. Visegrádi-u. 9. — ifj. *Gothrád* Zsigmond építészmérnök, Budapest, IV. Molnár-u. 22. — Ifj. *Hudetz* János építészmérnök, Budapest, VII. Rottenbiller-u. 6/b. — *Raichl* Ferenc építészmérnök, Budapest, I. Lenke-út 115. — *Svastits* Géza építészmérnök, Keszthely, Erzsébet-királyné-út 11. — *Szabó* Kálmán építészmérnök, Mezőhegyes, Központ-utca. — *Udvardy* Ferenc építészmérnök, Budapest, VII. Dohány-utca 73/75. — *Vermes* József építészmérnök, Budapest, IX. Üllői-út 21.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1926. évi május 21-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Beke Gábor, sz. 1896. okl. mérnök, Budapest. — *Ébner* Sándor, sz. 1899. okl. mérnök, Kisvárda. — *Fekete* Sándor, sz. 1889. okl. mérnök, Szihalom. — *Garzó* Ármin József, sz. 1879. okl. mérnök, Budapest. — *Jámbor* Béla, sz. 1866. okl. mérnök, Budapest. — *Kálmán* Géza, sz. 1880. okl. mérnök, Alsódabas. — *Kraxner* Lajos, sz. 1900. okl. mérnök, Csongrád. — *Láng* Andor, sz. 1882. okl. mérnök, Budapest. — *Ligeti* Dezső, sz. 1892. okl. mérnök, Budapest. — Vitéz *Magyar* Győző, sz. 1897. okl. mérnök, Budapest. — *Platschek* Dezső, sz. 1892. okl. mérnök, Celldömölk. — *Prokisch* Gusztáv, sz. 1894. okl. mérnök, Budapest. — *Riesz* Emil, sz. 1877. okl. mérnök, Budapest. — *Sarkadi* Adolf, sz. 1859. absolvált mérnök, Nyíregyháza, 69. §. — *Szecsődy* István, sz. 1872. okl. mérnök, Budapest. — *Vései* József, sz. 1862. kataszt. mérnök, Pápa.

A felvételről szóló hirdetés 1926. évi május hó 22-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát 1926. évi június hó 21-én déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet felebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés kellően felbélyegezve a Kamaránál nyujtandó be és ennek címére küldendő.

Elhalálozott tagok. A Mérnöki rendtartás 12. §-a harmadik bekezdésének megfelelően, hivatalos jelentések alapján a Kamara tagjai sorából töröltettek: *Ivánovics* József bányamérnök, budapesti lakos, 1926. évi január 7-i, *Rapcsák* Elek mérnök, budapesti lakos, 1925. évi november 10-i, *Szinyei Merse* Zsigmond vegyészmérnök, nyergesujfalusi lakos, 1926. évi április 16-i, *Szvetics* Emil gépészmérnök, budapesti lakos. 1926. évi január 18-i, *Ungár* Károly gépészmérnök, budapesti lakos, 1926. évi január 23-i, *Valtányi* József mérnök, budapesti lakos 1926. évi április 9-i, dr. *Lipták* Pál építészmérnök, budapesti lakos, 1926-i hatállyal.

Hirdetmény. Magánértesülés szerint a török kormány ismét 5—6 mérnököt kíván út-, híd- és vízépítési munkakörben alkalmazni.

Az alkalmazás feltételeire nézve utalunk a mult évi november hó 21-én közzétett általános hirdetményünkre.

Felhívjuk a pályázni szándékozókat, hogy oklevélmásolattal születési bizonyítvánnyal, eddigi működésüket részletesen feltüntető és a magyar szöveg mellett francia vagy török fordításban is kiállított okmányokkal felszerelt és francia vagy török nyelven megírt kérvényüket a török közmunkaügyi miniszteriumhoz címezve a Budapesti Mérnöki Kamarához sürgősen nyujtsák be.

A Kamara postatakarékpénztári cheque-számlájának száma: 28.844.

A Kamara telefonszáma: József 82—85.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A KÖNYVTÁROS

Lipták Pál

1963 APR

1021

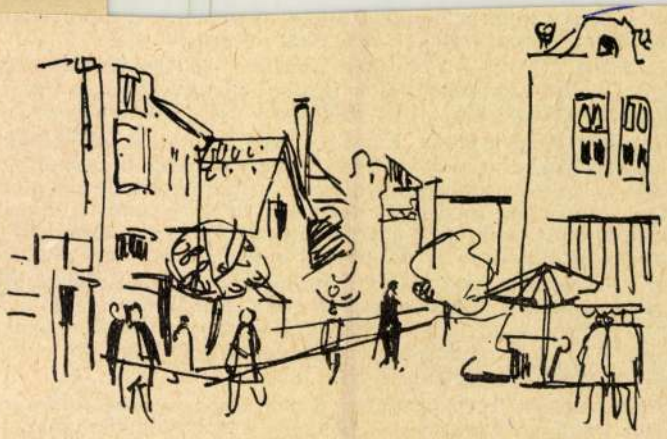

Várna. Lipták Pál rajza

retet kívánnak — kell azután a könyvtárosnak megjelölnie a k
munkás rendszeresen, fokozatosan el kell, hogy olvasson".

Milyen feladatok állnak — Ehrenfeld szerint — a Tanác
ügyének irányítói előtt? Legyenek külön ifjúsági könyvtárak.
munkások gyermekei látogassák minél intenzívebben a könyv

Ne csak a város központjában, hanem a perifériákon is
méghozzá ne iskolákban, ne szekrényekben, hanem csendes kö
letben, egészséges, nagy olvasótermekkel, s ne „a tanítók gond
legfeljebb karácsonykor és húsvétkor tartanak könyvkiosztá
szakember vezetése alatt. Mintának ajánlja ehhez a Fővárosi
melyhez hasonlóképpen kellene megszervezni a vidék könyvt

Fontos kérdés a nyitvatartási idő. Ez igazodjék a munkás szabad idejéhez, feltétlenül legyen tehát nyitva a könyvtár este 9 óráig. S amerikai példára hasznos volna bevezetni hetenként egy-egy „könyv-délutánt (book-afternoon)", „amikor a munkás délutáni 3 órától 6-ig a könyvtárban tartózkodik és az elolvasott művekről vázlatot készít, hozzáfűzve saját megjegyzéseit is".

Végül kitér a könyvek feldolgozásának a módjára is, s mindaddig, amíg a munkás nem tud teljesen önállóan eligazodni a könyvek között, a tudományszak, a szerző, a cím feltüntetését és a tizedes osztályozás („végtelen számrendszer") használatát java-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A KÖNYVTÁROS

Lipták Pál

1YDJ APR

1021

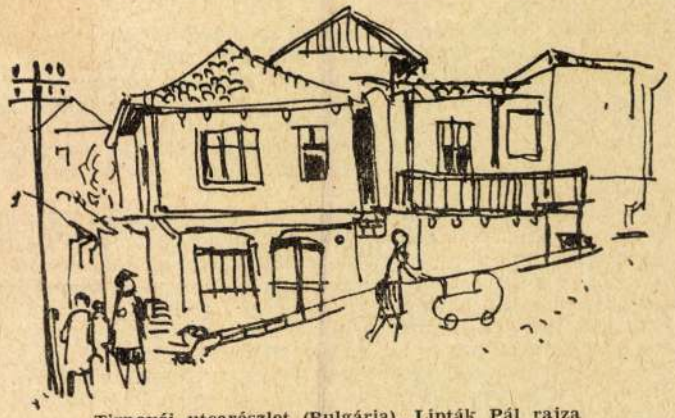

Tirnovói utcarészlet (Bulgária). Lipták Pál rajza

kezőket jegyzi be Naplójába:

„Találkoztam Marx német híres íróval és száműzöttel is. volt porosz miniszter sógora, honából már 1848 előtt, sőt Laj is kiűzetett. 1848-ban a rajnai jeles lapot alapítá. 1849-ben men risból is Napóleon még 1850-ben kikergeté. A német socialisták gozó de okoskodó néposztálynak. Gyönyörű munkát írt az d'étatról. [III. Napóleon államcsínyéről.] *Ezt olvasván Kossuth gatná meg, t. i. ő nem szokott látogatni másokat. Mire ez felelt ha jön szívesen látom. De Kossuth nem jött."*

Marx eleinte Szemerében a magyar emigráció demokratik rét látta, s így szövetségest vélt benne. Megerősíthette ebben rének még a szabadságharc alatti, mindjárt a függetlenségi ny általános nemzetiségi törvénye, melyet azonban csak Szegeden fogadtatni az országgyűléssel. Szemere nemzetiségi törvénye a legelső európai törvényes rendelkezés, amely nem áll meg a nemzetiségi egyenjogúsítás általános kimondásánál, hanem annak tartalmat is ad, és részletekben is kidolgozza. Ez az első, más nemzetek jogait tisztelő és védő kisebbségi törvény Közép-Európában. Mindez vonzóan hathatott arra a Marxra, aki megmondta, hogy nem lehet szabad az a nemzet, amely más nemzetet elnyom.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A KÖNYVTÁROS

1961 APR

szép eredmények kibontakozta...

Lipták Pál

1021

Szófia. Az Alekszandr Nyevszkij székesegyház.
Lipták Pál rajza

kezetes munkáj
hatjuk, a könyv
részvételével va
Kétségtelen, a
a híranyagon vo
tak helyet a szak
májából is köve
de sűrű időközö
is megjelent. Ér
mény, hogy a k
ofszet sokszorosí
a szolgáltatások
eredményezte, h
is új szakaszt
az 1960-as év az, amelytől kezdve a lap mai profiljának a kialakulását számíthatjuk, s a tartalmi gazdagodással együtt-
járt az igényesebb forma is.

A lap tartalmi gazdagodása elsősorban abból következett, hogy mindinkább tisztázta szerepét és feladatait. (Hozzájárult ehhez az is, hogy most már a pártszervezet is a magáénak tekintette.) Az OSZK Hiradó úgy kért és vállalt részt a

Lipták Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1962 SZEP 30

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

MŰTEREMSAROKBÓL

1021

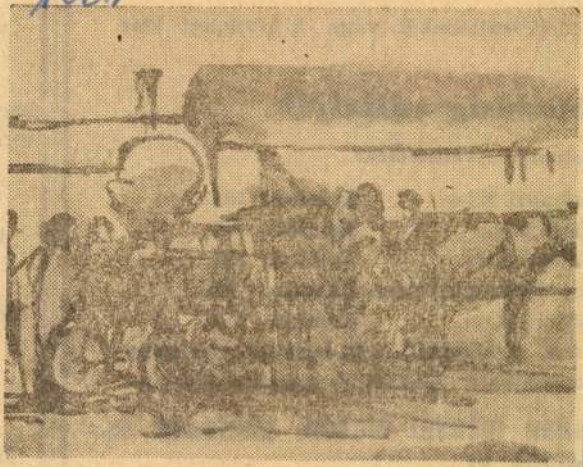

Lipták Pál: Várakozók

sátadásig vállalják

kisipari szövetkezetek:

pítőipari Ktsz.	Telefon: 204.
ipari Ktsz.	Telefon: 52.
őipari Ktsz.	Telefon: 112.
ázi Építőipari Ktsz.	Telefon: 88.
őipari Ktsz.	Telefon: 155.

anak bizalommal az itt felsorolt szövetkeze-
rrendjében biztosítjuk megrendelőinknek.

nden igényét olcsón, pontosan és
égítik ki.

504

Lipták Pál

Lipták Pál : Tanyaudvar
Cour de ferme – Двор хутора

Müvelet 1962

омашняя вечерника

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-351, 221-285
1956 MÁR 4

MŰVELT NÉP

Lipták Pál

640

Képzőművészeti élet vidéken

Tudósítónk az alábbiakban számol be

BÉKÉS MEGYE

képzőművészeti életéről:

A megyei képzőművészeti csoport évi tervében három esemény szerepel. Márciusban a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum berendezi és megnyitja a Munkácsy-termet, a Munkácsy Mihály sógornőjétől ajándékba kapott *egyedülálló ereklyegyűjteményből és képekből*, amelyeket a Szépművészeti Múzeum még tíz képpel egészít ki. Júniusban grafikai és kisplasztikai kiállítást rendezünk Gyulán. Októberben a szokásos megyei kiállítás helyett olyan nagyszabású kiállítást tervezünk Békéscsabán, amely *a megye képzőművészetének száz évét* mutatná be. Ezen a kiállításon mindazok szerepelnének, akik itt születtek, éltek vagy élnek. Mint például *Munkácsy Mihály, Hahn Antal, Jankó János, Orlay-Petrich Soma, Jantyik Mátyás, Perlrott-Csaba, Vidovszky, Csáky-Maronyák, Buzi Barna, Koffán, Ruzicskai* és még egy sor kitűnő művész. A kiállítás megrendezésében a szövetség és a Műcsarnok segít.

Az MDP megyei pártbizottsága, a megyei tanács népművelési osztálya és munkacsoportunk most tárgyal a megye legnagyobb üzemeivel arról, hogy a megye művészeinek megbízásokat adjanak. *Lipták Pál* a megyei pártszervezet megbízásából két történelmi tárgyú képet fest a békéscsabai kommunista pártszervezet megalakulásáról és az endrődi sortűzről. *Rajki József*, a békéscsabai Jókai Színház részére Katona Józsefet és Jókai Mórt ábrázoló reliefeket mintáz, *Sas Árpád* a megyei tanács népművelési osztályának megbízásából Olvasó paraszt és Kollektív műterem című figurális képein dolgozik. A csoport többi tagja is kisebb-nagyobb vásznakon dolgozik: két fiatal grafikus önálló kiállításra készül, *Kerti Károly* a budapesti Fényes Adolf-teremben és *Cs. Pataj Mihály* Békéscsabán.

Néhány más megyénkben a képzőművészeti élet kifejlődése még sok akadályba ütközik. Például

SZOLNOKON

mint *Bótos Sándor* festőművész közli — nincs megfelelő kiállítási terem. Az évi megyei kiállítások rendezése is nagy nehézségbe ütközik. Szolnok megyében ez idő szerint három-négy országos viszonylatban is neves művész él. Állami és helyi megbízás híján általában az intimebb műfajokat kultiválják és főleg a fővárosban igyekeznek anyagi és erkölcsi elismerést kivívni maguknak. A megye képzőművészeti életének fellendítése érdekében fontos lenne, ha a nagymultú, jelenleg rendkívül elhanyagolt állapotban levő *szolnoki művésztelepet állandó lakókkal népesítenék be.* (Még nyolc művész számára van itt műterem.) A megye művészei legutóbb örömmel értesültek arról, hogy a megyei pártbizottság foglalkozik a képzőművészeti élet problémáival és a közeljövőben a párt, a megye és a város képviselői és a művészek megtárgyalják a jövő feladatait.

Megvették

A VI. Képzőművészeti Kiállításon sok mű alatt keskeny, fehér papírlapon olvasható: Megvették. A vásárló jobbára valamelyik minisztérium, megyei tanács, de vettek műalkotásokat különböző közületek, vállalatok, szövetkezetek is. Az eddigi vásárlások összege jóval meghaladja az egymillió forintot. Ezenfelül vannak még a megbízások, csupán a Népművelési Minisztérium a kiállításon szereplő hatvannyolc műre adott megbízást. Az állami szervek és a közületek inkább nagyobbméretű tematikus műveket vásároltak. Az idén szép számmal jelentkeztek a Műcsarnok gazdasági osztályán magánvásárlók is. Az eladási könyv szerint a magánvásárlók között főleg orvosok, szakmunkások, értelmiségiek szerepelnek, de akad közöttük kisiparos és háziasszony is. Az előző évek országos kiállításain erre nem volt példa. Persze érdeklődő még több van, mint vásárló. Sokan, főleg fiatal házasok, még drágálják a nekik tetsző képeket. Mégis elmondhatjuk: a közönség ma már nemcsak szemlélni jár a kiállításokra, hanem vásárolni és megrendelni is.

(k. gy.)

kirándulást jutalmaként csatlakozott ki; s éppen új filmjét forgatta, mikor a rendőrség minden indokolás nélkül letartóztatta. A Franco-rendszer merénylete ellen neves francia művészek tiltakoztak, így Mauriac, Cocteau, Aragon, Sartre. Picasso például így nyilatkozott a Les Lettres Francaises tudósítójának: »Jómagam, aki ritkán járok moziba, láttam az „Isten hozta Mr. Marshall"-t. Ez a film megrázott a jelenlegi Spanyolországról adott bátor képével. Hol fogja Spanyolország végezni, ha önmagát is börtönbe zárja?« Mint a lap egy későbbi száma hírül adja, a széleskörű tiltakozás hatására a spanyol rendőrség szabadlábra helyezte Bardemet.

Der Abend

Düsseldorf városa — írja a Der Abend — ötvenezer dollárért megvásárolta Heine-nek egy New York-i bank páncélszekrényében őrzött írásos hagyatékát. Joseph Gockeln, Düsseldorf polgármestere, Heine halálának 100. évfordulóján közölte ezt a hírt a nyilvánossággal. A hagyaték több mint 3200 kézírásos lapot tartalmaz, ebből 1200 oldal sajátkezű jegyzete, több mint 1400 oldal pedig Heine korrektúrájával és kézjegyével ellátott szedés. A hagyatékban szerepel a »Loreley« eredeti kézirata, valamint a költő halotti maszkja. Az értékes iratok Heine özvegyének hagyatékából a 20-as években a frankfurti Strauss bankárcsalád birtokába kerültek, és az örökösök adták el most a hagyatékot, amely ezután a düsseldorfi Heine-könyvtárat gazdagítja.

A Magyar Néphadsere[g] Magyar Szovjet Barát[i] alkalmából bemutatta C[sa] című négyfelvonásos szí[nj]a Sirály rövid tartalma, szavaival mondjuk el fo[lyt]atólagosan a vízsz. 1., függ. 1. (25 kockából áll!), függ. 9., vízsz. 32., vízsz., 50. (11 kockából áll!), függ. 55., vízsz. 69., függ. 74., függ. 34., vízsz. 55. és vízsz. 57. sz. sorokban.

VÍZSZINTES:

13. Lel. 14. AOT. 15. Idegen bíró neve. 16. Roham, támadás. 17. Az 53. sz. + 17. sz. = lapos fémlemez. 18. Kutyanév. 19. Becstelen. 22. A görög mondában Zeus egyik fia. 25. Színdarab részlete. 28. Halál — németül. 29. MRY. 30. Stadion része! 31. Budapesti elektromosgyár. 34. A törzsskála harmadik hangja. 35. A német fasizmus egyik dicstelenül végzett rablókatonája. 37. Folyadék. 38. KSM. 40. Madár — mutatónévmással. 42. Gyöngén hozzácsatlakozik. 44. Kérdőnévmás. 46. Capek színműve. 47. Régi fogházőr neve lehetett. 49. Keleti uralkodói cím. 51. Távirdai hang. 52. Keretben, üveg alatt levő fotográfia. 53. Piano jelzése a zenében. 54. É. I. 56. Csaknem ránő! 58. E. G. 59. Sportkedvelők a havas hegyoldalon. 60. Tróccsányi Zoltán. 63. Csúz. 66. Népes Családok Bizottsága. 67. Kettősbetű. 71. Pázáró mássalhangzók! 72. Egyik elődünk. 75. Ferdén helyez — régen használt szóval. 76. Aranka más becézett alakja. 77. Vezetékágazás a föld alatt, vagy a tenger alatt. 78. Szellemi munkára való felszólítás.

FÜGGŐLEGES:

2. Hajó része. 3. Tüzet lokalizál. 4. PÁA. 5. Munkatársul vesz, más célra átdolgoz. 6. Rejtvény. 7. Kitűnő esztendő. 8. Keresztül kocsikázik. 10. Egyik meghatározásunk szövege ez. 11. Az egységben rejlik. 12. GIK. 20. Angol főúr. 21. Shakespeare egyik alakja. 23. Mesterkélt mozdulat. 24. A számcsoportban bizonyos cserélgetéseket próbál végrehajtani. 26. Egy kettőre elromlik. 27. Mezőgazdasági eszköz. 33. Az -ig rag németül. 36. Lomgyűjtő. 38. Szélesre nyitás. 39. A Dráva és a hasonnevű folyó Jugoszláviához tartozó területe. 41. Halkan beszélget. 42. Hosszabb ideig. A 26. sz. sor egyik szava is. 43. Leste volt. 45. Közlekedési terület Fejér megye bicskei járásában. 47. Kómikus színművészünk. 48. Nógrád..... = község a szécsényi járásban. 61. Futár. 62. Nagyon han-

ELY.

Figyelem! Az o és ó, illetőleg az ö és ő betű között nem teszünk különbséget!

Beküldendő a csehovi sorok megfejtése és a »Rejtvényszelvény«, legkésőbb március 10-ig. A cím mellé írjuk: »REJTVÉNY«.

A megfejtés értéke: 20 pont.

Február 19-i rejtvényünk megfejtése: »A forradalomtermő március ezúttal sem hazudtolta meg magát. Csak hat nappal ugrotta túl a negyvennyolcas Idust.«

Könyvet nyertek: Benkő Ákos, Kunszentmiklós; Csábrády János, Szank; dr. Déry Endre, Bp; Dobai János, Mátraháza; Gálffy Gábor, Mezőhegyes; Kerepesi Katalin, Bp; Kürti András, Bp; Nemes György, Szombathely; Nyári Margit, Bp; Pécsi József, Felsőgöd; Püski András, Bp; Semetkay József, Bp; Sternberg Kornélia, Bp; Szarvas Ferenc, Bp; Verbényi Ferenc, Miskolc.

A nyereményeket postán küldjük el.

Művelt nép

A szerkesztőbizottság elnöke:
DARVAS JÓZSEF

A kiadásért felel: a Lapkiadó Vállalat igazgatója. Szerkesztőség: Budapest, VII., Lenin-krt. 9—11., I. emelet. Telefon: 421-779, 220-893, 221-285. Kiadóhivatal: Budapest, Lenin-körút 9—11. Tel.: 221-285, 221-293. Terjesztik: Budapesten a Főposta Hírlapterjesztő Üzeme, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatalok. Előfizetése: a Posta Központi Hírlap Iroda vállalatnál, Budapest, V., József nádor tér 1. távb.: 180-850. Csekkszámla: 61.065.

Megjelent 32.830 példányban

Előfizetési ár: egy évre 48.—, fél évre 24.—, negyed évre 12.—, egy hóra 4.— Ft

2-560703 Athenaeum mélynyomása (F. v. Soproni Béla)

REJTVÉNYSZELVÉNY
MŰVELT NÉP
10. szám

Dicséret a biciklistáknak

A kerékpárosokat részesítették kiemelt figyelemben azok a csabai rendőrök, akik csütörtökön este a megyeszékhely két pontján tartottak közúti ellenőrzést. Az akciót a Békéscsabai Városi Balesetmegelőzési Bizottság és a Békéscsabai Rendőrkapitányság közlekedésrendészeti osztálya közösen szervezte meg.

Az egyenruhások két helyszínen, a Békési és a Szarvasi úton kezdték meg az ellenőrzést délután négy órakor. Talán a hideg volt az oka, de ezúttal a vártnál kevesebben kerekeztek arra, összesen harminchét biciklistát tudtak megszámlálni a zsaruk. A fő hangsúlyt a világítóberendezések megléte, illetve használata kapta. Örömteli hír, hogy az ellenőrzöttek többségének kerékpárján volt működő lámpa, így a támogatók (Kertész Autó Kft., Sárkány Kft., Univerzál Rt. Járműboltja) által felajánlott eszközök közül csak keveset osztottak ki a zsaruk.

Az akció tapasztalatai szerint a kerékpárral közlekedők nem minden esetben kapcsolták be meglévő lámpáikat, csak a rendőri figyelmeztetés után. Ugyanakkor örömteli hír, hogy a világításon kívül több biciklis karlámpát is viselt, s így biztosított önmaga számára még nagyobb biztonságot. **G. E.**

Lipták Pál régebbi és újabb képei

Dr. Ambrus Zoltán, nyitotta meg az alkotó „Régebbi és újabb képek" című tárlatát KISS ZOLTÁN FELVÉTELE

Lipták Pál 75. születésnapja alkalmából tegnap *dr. Ambrus Zoltán,* a megyei könyvtár igazgatója nyitotta meg az alkotó „Régebbi és újabb képek" című tárlatát a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban *Pintér Árpád* klarinétjátéka mellett.

Lipták Pál könyvtáros, a megyei könyvtár első igazgatója, műgyűjtő, néprajzos, festőművész negyed évszázados életműve önmagáért beszél. Festményeiből *Banner Zoltán* művészettörténész készítette el az ünnepi válogatást és rendezte meg a csabai polihisztor kiállítását. Festményein a tér és az idő filmszerűen a valóságot, a Körösparti tájat, a csabai evangélikus templomot, az Alföldet, a tanyavilágot, lovakat és embereket, a környezet egyetemességét örökíti meg. Lokálpatriotizmusa határtalan, Békéscsaba szeretete lépten nyomon ránk köszön vásznairól. Képei alatt egy-egy vers kezdősora, festményein pedig kis szociográfia tekint a szemlélőre. Élete újrakezdései, misszionáriusi hitvallása, kritikus szemléletmódja, városa és az emberek szeretete tette őt naggyá. Békés megye lakossága nevében *Szilágyi Menyhért,* a megyei önkormányzat elnökhelyettese, Békéscsaba polgárai nevében *Sisák Péter* alpolgármester, a Békéstáj Művészeti Társaság nevében *Széri-Varga Géza* köszöntötte Lipták Pált 75. születésnapja alkalmából. **V. A.**

...um után

...is, hogy 1999-ben már 10 százalékos lesz a megengedett eltérés, egy évvel később már plusz-mínusz 15 százalékkal térhetnek el a minisztérium által meghirdetett díjtól a biztosítótársaságok. 2001-től pedig az eltérés korlátlan lehet. Napjainkban, 1998. január 1-jétől tehát elkezdődik egy díjképzési és szolgáltatási verseny a biztosítók között, amelynek végső nyertese az ügyfél lehet, hiszen kiválaszthatja a számára legelőnyösebb ajánlatot.

– Nyilvánvaló, hogy a Hungária Biztosító Rt. meg akarja tartani, s ha lehet, erősíteni kívánja pozícióját ezen a piacon.

...kialakítani kötelezően a kockázatvállalás feltételeit. Jó hír a Békés megyei autósoknak, hogy megyénk másodmagával a legkedvezőbb besorolást kapta, ennek alapján Békésben lényegében a legkedvezőbb díjakat állapította meg a Hungária Biztosító. De díjainkban már eddig is érvényesült például a biztonságos és balesetmentes vezetés. A bónusmalus rendszer ezt értékeli. Nyilvánvaló, hogy nagyobb a kockázat a kocsiban is cigarettázó autósnál, mint a nem dohányzónál. Nem lényegtelen az sem, hogy leendő ügyfelünk mióta rendelkezik jogosítvánnyal és évente hány kilométert vezet. A későb...

...partnerünk találja meg szűkebb ...kókörnyezetében cégünk képviseletét. Fiókhálózatunk kiépítésében erre törekedtünk, de ezt érvényesíti az a hatszáz autójavító szerviz és vállalkozás is, amelyik a HB képviseletében és megbízásából megejti a kárfelvételt, intézi a teljes javítást és kárrendezést.

– A kárrendezéssel kapcsolatban van egy furcsaság: a kiváló és gyors kárrendezés élvezői – többségükben nem a HB Rt. ügyfelei. A felelősségbiztosításnál ugyanis a HB-s ügyfelek a károkozók, s más biztosítók ügyfelei a kedvezményezettek. Így hát „kifelé" szól a szolgáltatás jó színvonala.

POROTHERM® N+F

rendszer a házhoz

LIPTÁK PÁL

Felelős kiadó: Dr. Grin Igor megyei múzeumigazgató
Készült a Colorprint Bt. nyomdában

Meghívó

A BÉKÉS MEGYEI
MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA

tisztelettel meghívja Önt és ismerőseit

1997. november 21-én, 15 órára
a Munkácsy Mihály Múzeumba
(Békéscsaba, Széchenyi u. 9.)

a 75 éves

LIPTÁK PÁL

„Régebbi és újabb" képek című
kiállításának
ünnepélyes megnyitójára

A tárlatot megnyitja:

DR. AMBRUS ZOLTÁN
a Békés Megyei Könyvtár
igazgatója

Klarinéton közreműködik:

PINTÉR ÁRPÁD

A kiállítás megtekinthető:
hétfő kivételével naponta
10–16 óráig.

Lipták Pál

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1970 AUG 25

7021

Békés megyei képzőművészek jubileumi kiállítása Aradon

Békés és Arad megye között kialakult kulturális kapcsolatok keretében Románia felszabadulásának 26. évfordulója alkalmából Békés megyei képzőművészek alkotásaiból nyílt kiállítás az aradi képtárban.

A Békés megyét reprezentáló kiállítók között szerepel Lipták Pál, Ezüst György, Miklós István, Ruzicskay György, Mladonyiczky Béla, Molnár Antal, Koszta Rozália, Mokos József, Gaburek Károly, Alexin Andor és Fülöp Erzsébet. A kiállítás megnyitó ünnepségén Csende Béla, a Békés megyei tanács művelődésügyi osztálya népművészeti csoportjának vezetője mondott ismertetőt.

Tudomány – Technika

Mikroszkóp alatt — a bélflóra

A bélflóra összetételét általá-
ban a széklet vizsgálatával ál-

gyomor- vagy béltüneteket

Lipták Pál

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR KIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖNYVTÁROS

Budapest

1971 SEP

ban is.

LIPTÁK PÁL festőművész, a Békéscsabai Megyei Könyvtár Kossuth-díjas könyvtárigazgatója július hónapban Pozsonyban állította ki 23 temperaképét.

1021

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lipták Pál

1969 DEC

MŰVÉSZET

Budapest

*

A Múzeumi Hónap rendezvényeként nyílt meg Lipták Pál festőművész grafikai kiállítása a gyulai Erkel Ferenc Múzeum új kiállítócsarnokában.

sabb felépítés egy
riációs lehetőségel
szatér régebbi szo
jon.

Azok a szobro

Lipták Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 SZEP 23

MÍR

1021

— **Kiállítás Békéscsabán.** Lipták Pál festőművész kiállításának ünnepélyes megnyitására szeptember 23-án, ma délután 5 órakor kerül sor Békéscsabán, a képcsarnokban. Megnyitó beszédet Dér Endre József Attila-díjas író mond.

— **Útépítésre** a tervek szerint félmillió forintot költenek jövőre a községfejlesztési alapból Telekgerendáson.

2. Vésztői FSK x	5	3	2	9:7	7
3. Telekger. M. x	5	2	3	7:9	6
4. Bcs. Közlekedés	4	1	3	4:9	5
5. Okányi Tsz x	5	1	4	3:12	5

x = egy büntetőpont levonva.
xx = két büntetőpont levonva.

Ifjúsági kupa Szolnokon

A Szolnoki VTS szeptember 17-én

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1988 DEC 2

1021

Ex librisek

Liplák Pál rajzai

Az ex libris-gyűjtők tábora napjainkban egyre növekszik, hazánkban sincs ez másként. Festőművészeink közül sokan foglalkoznak ex libris-rajzolással, s mind több otthoni könyvtár könyveibe kerülnek hasonló, művészi ex librisek.

Lipták Pál festőművész rajzai közül mutatunk be négyet.

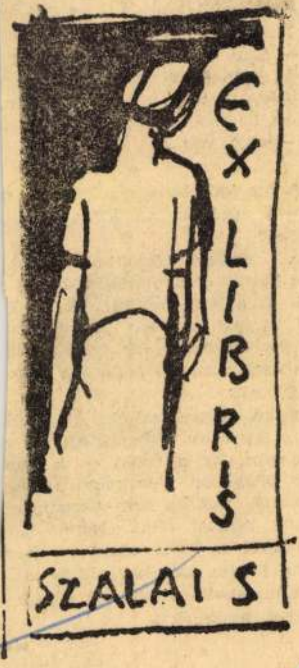

1966. december 25.

Galago

Téli né

A néphitnek — így az oro latkozásai a babonák, amelyekr szükben ősi idők maradványai, dolkodott, tudása kezdetlegeseb jelenségeket másként magyarázt

Az esztendő kisebb termés szakaszokra, évszakokra osz amelyek hosszú századokon át retbe foglalták, jelentős mért ben megszabták a nép ünnepé munkáját. Ez a világ már szi teljes egészében a múlté, eg töredékei azonban — különö az idősebb nemzedékek tudatá — máig is élnek.

A téli időszak jórészt bent házban, a család hajlékában t el. Téli népszokásainkban e Orosházán is van valami me közvetlen ünnepélyesség, ör Középpontja a Luca, karács farsang, amelyeknek hagyo nyai kezdő jellegűek, és kedv en akarják az új esztendő él munkáját, továbbá a termést, l tartást, fiatalok boldogságát folyásolni.

Az új esztendő a nép tudatá voltaképpen már András (nov ber 30) napjával kezdődik. orosházi lányok is szeretnék puhatolni jövendőbelijüket. gében egész nap böjtöltek, hétágú papírcsillagot tettek fejük alá. Mindegyik ágára f nevet írtak. Hajnalban a p alá nyúlva, egy ágat leszak tak. Úgy vélték, hogy a rajta vasható nevet viseli a kérő. Mások böjtölni szoktak, éjfé pedig tükörbe néznek, és me ják benne jövendő férjüket.

Luca (december 13) napján szabad semmit a házból ki otthon kell maradni, hogy a vő év szerencséje is a csalá maradjon. Napkölte előtt ü kön a tyúkokat piszkafával megdőfködni, hogy majd tö tojjanak. Az udvart kölessel teleszórni, hogy az aprójó szapora legyen. Lucától k csonyig a tyúkokat csak fütty val szabad hívogatni, különb szomszédok viszik el a t Ezekben a napokban tizenhá féle eleséget kell eléjük s hogy el ne hulljanak.

Sül a lucapogácsa is. Gyer fatönköket visznek. A szoba zepén ráülnek és ezt mondj

Galagonya, kityi-kotty!
Aggyon az Isten ennek a gaz
Jó fejős tehenet,
Bort, búzát eleget,
Szép lányokat:
Boriskát, Juliskát, Mariskát!

Egy újságolvasó humorá

„Vállalatonként, üzemenként eddigi teljesítményt és munkal biztosítva 1968-tól kezdődően végéig fokozatosan az összes i dolgozók munkaidejét átlagosan 44 órára kell csökkenteni."

— Hm. Nem lesz nehéz — a üzemünkben eddig is csak r órát dolgoztunk naponta.

*

Az absztrakt művészt üdvözli merőse és búcsúzás után kifelé vet megjegyzi:

— Egy ember, aki nem tud teni, nem is szereti a képeket, érdekli őt még a képkeret sem, azért itt sétál a képtárban. Mert jó meleg van...

*

A ma idősebb újságolvasói a n jelenő apró betűket kifogásolják. régen?

A „Pester Lloyd"-ot valam gót betűkkel nyomták. 1929-ben tek rá a latin betűkre. A lap c sói annak idejében megelégede vették tudomásul az újítást. Eg len öreg előfizető kesergett csak levelében:

„Nem tudom, miféle új betű nyomják most a lapot. Én ezt r ismerem, de a rádió és a repü gép világában már mindenfélét találnak. Hát én nem akarok a talok útjába állni. Nem bánc nyomják a lapot ezen az új n don, kérem azonban, hogy az példányomat továbbra is a régi b tűkkel nyomják".

—á

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1966 OKT 23
1021

Vendégségben Lipták Pálnál

Azt mondják róla sokan, hogy különös ember, azt is mondják, olyan egyéniség ő a megye könyvtárügye élén, ha nem lenne, ki kellene találni... Befelé mosolygó a humora, sokat megért, sokat látott emberek iróniájával lazúrozva. 1954-ben Lipták Pált, a könyvtárigazgatót Kossuth-díjjal tüntették ki.

A festőművész Lipták Pált sem kell bemutatnunk. Művei másfél évtizede robbantanak szenvedélyes esztétikai vitákat, a kifejezésmód számolatlan útjait, lehetőségeit keresi.

Alkotóháza, tanyája — hol így nevezi, hol úgy — a csabai határban áll derűs szőlőtőkék és gyümölcsfák társaságában. A ház valóságos néprajzi múzeum... **(s.e.)**

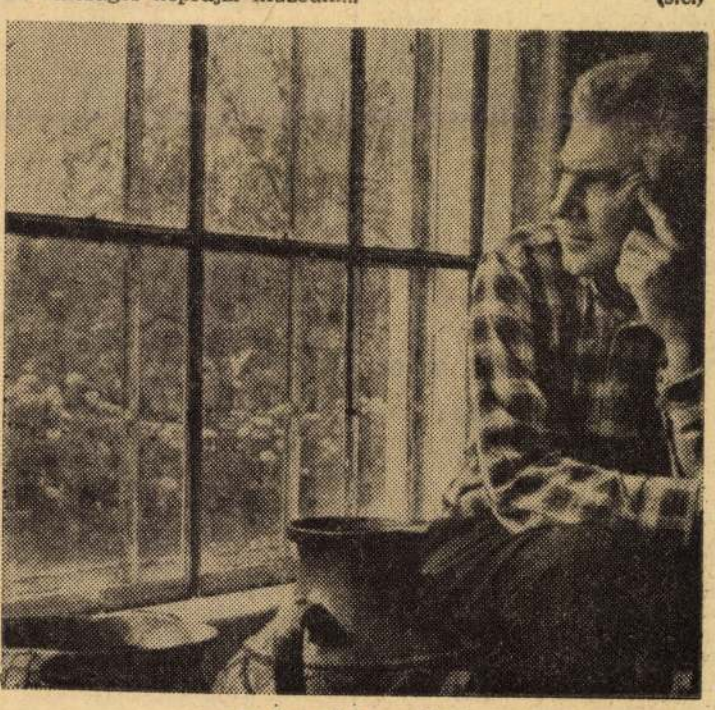

Az ősz már erre jár...

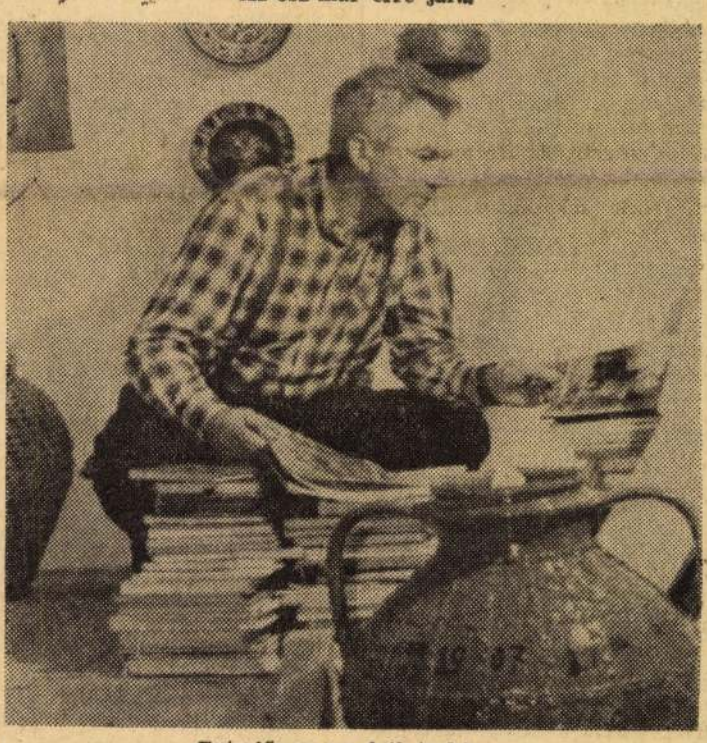

Enteriőr az emeleti traktuson.

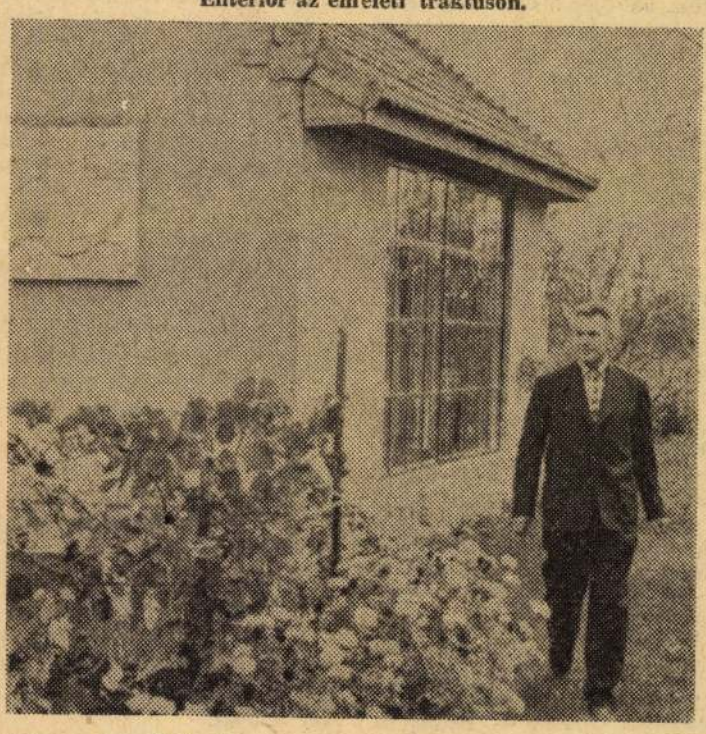

Séta a sárguló kertben. **Fotó: demény**

Új jellegű kiállítás nyílt Békéscsabán

Tegnap, október 22-én délelőtt 11 órakor a békéscsabai Képcsarnok Vállalat és a Fegyveres Erők Klubja parancsnoksága közös rendezésében a klub mozitermében Művészet és otthon címmel új jellegű kiállítást nyitottak meg.

— A kezdeményező jellegű kiállítás azt kívánja bemutatni, hogy csak az lehet modern, ami célszerű. A dísztárgyaknak és a bútoroknak szolgálniuk kell a dolgozó ember otthoni kényelmét. Olyan alkotások díszítsék a lakást, amelyekre mindig jólesik rápillantani; csak olyan bútorok kapjanak helyet a modern ember otthonában, amelyek pihenést és kényelmet adnak a következő nap munkájához — mondotta a többi között Gácser József elvtárs, a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetője.

A kiállításon mintegy kétszázan jelentek meg.

Száztizenkét százalékos a tervteljesítés a TÜZÉP-nél

Csütörtökön egész napos értekezletet tartottak a békéscsabai TÜZÉP-vállalatnál a megye telepvezetői részére. Hortobágyi János, az áruforgalmi osztály vezetője többek között ismertette a résztvevőkkel, hogy a vállalat harmadik negyedéves tervét 112 százalékra teljesítette. Ehhez a jó eredményhez nagymértékben hozzájárult a gyulai telep jó munkája és 121 százalékos terveljesítése, de elismeréssel emlékezett meg az orosháziak 118 százalékos eredményéről is. A továbbiakban ismertette a telepvezetőkkel, melyek azok a feladatok, amelyeket az év végéig még meg kell oldaniuk. Felhívta a figyelmet a tüzelőanyagok gondos tárolására, a gyors, udvarias kiszolgálásra, valamint arra, hogy a lehetőség szerint minden telepen biztosítsák az építőanyagellátásban vállalt kötelezettségek teljesítését.

A keresk és

— **Nem feltűnő** magának? Precíz és igazán okos módszereket dolgoztunk ki arra, hogy a vevő bolti lopását leleplezzük. Tükörrendszert szereltünk a pultok fölé, figyelőszolgálatot szerveztünk, s ha szükség van rá, még motozzuk is a gyanús „vevőt". Ha a gyerek (vagy felnőtt) egy szelet csokoládét csak úgy elemel — általában lebukik... De kétséges nekem: vajon néhány boltos lopásainak leleplezéseire is dolgoztunk-e ki ilyen tökéletes módszereket?

A szavakat Macsányi Istvántól, a mezőkovácsházi járási tanács szabálysértési előadójától idéztem, érezve szükségét annak, hogy erről is beszéljünk.

Éppen a tegnapi lapunkban olvasom egyik kollégámtól: E. J.-né dobozi lakos Békéscsabán, az önkiszolgáló boltban majdnem 200 forintos áruval *„önkiszolgálta"* magát. Hátha sikerül. Nem sikerült! Állítom, az az általános, hogy nem sikerül. Azt a „vevőt", aki éppen *akkor* vesz, amikor — gondolja — nem veszik észre, nagyon gyorsan rajtakapják.

De — van az embereknek szeme — a másik oldalról is beszéljünk: ha a boltos, üzletvezető, kocsmáros, csapos akkor vesz, amikor nem látják... *Akkor?*

Ne legyünk struccmadarak, s amit látunk, hallunk, s mégis oly óvatosan és félve mondunk ki — hát most beszéljünk róla. Nincs kedvünk hozzá, de alapunk sincs rá, hogy kereskedőinket a társadalom erkölcsi mőráljától idegeneknek nézzük. Millió példát itt is felsorolhatnánk, melyek példázzák, hogy nem ragad kezükhöz állami, szövetkezeti és személyi érték. Dolgozik többségük becsületesen, tisztességesen, s inkább azon jár az eszük, hogyan tudják áruval ellátni a lakosságot, mintsem azon, hogyan tudnának mások kárán — mondjuk — autót venni.

Csakhogy úgy sem rendes a dolog, ha közben elhallgatni próbáljuk, hogy a becsületes kereskedők mellett ott lebzselnek azok is, akik fütyülnek a társadalomra — csakhogy ők gazdagodjanak.

Róluk lenne szó, folytatva a szabálysértési előadó gondolatát. *„Ne legyünk embertelenek, de nem is vagyunk azok!"* Az ap-

---

is hazudtam nekik tudtomon kívül.

Andrékó nagyon megnehezelt Mihályra.

— Gyáva! — vágta a szemébe, s egyedül vágott át átlós irányban a répaföldön.

Gémes még mindig csendben volt. Még azt is észrevette, hogy a szél alábbhagyott. Ha eláll, itt az eső. Sietni kell! Remegett az egész belseje, hiszen most már minden szaváért, tettéért felelnie kell. De nincs más hátra, ha már belekezdett. A tömeg élén haladva, fegyelmezetten bevonulnak a központba, s magyarázatot kérnek Menyhérttől. Ha nincs pénz, márpedig nincs, azonnal elhatározhatják a közgyűlés összehívását. A törvényes formára ügyelni kell!

Az összeseregleti tagság mind nyugtalanabb lett. Tanácstalanul néztek egymásra. Mi a nyavalyának hívták ide őket, ha most senki se szól semmit. Ezért kár volt iderohanni.

Gémesnek beszélni kellett most már, ha akar, ha nem.

— Emberek! — borzongatta meg hátát a hideg remegés.

— Hangosabban! — kiáltotta Matuláné, Hajdúné barátnője. — Hátul nem hallani semmit!

— Legyetek csendben! — ordított Kondacs Miska.

Még néhány másodpercig morogtak, aztán elcsendesedtek.

— Emberek! — mondta hangosabban Gémes. — Becsaptak bennünket!

Újból kitört a zúgás-morgás.

Gémes félreértette a tömeg elégedetlenségét. Úgy vélte, azért berzenkednek, mert nem hiszik el, amit mondott. Szinte segítségkérően nézett Kondacs Miskára.

Miska attól tartott, hogy Gémes fontoskodása lelohasztja a tömeg forró hangulatát.

— Be az irodába! — kiáltotta s már el is kezdett szaladni.

Először csak néhányan követték, amikor azonban Miskáék bent rohantak a tábla közepe felé, mintha eszét vesztette volna az egész csoport, megindultak. Mire Gémes felocsudott, már az ő csapata is ott loholt a zömben. Kicsúszott a kezéből minden. Már nem az ő akarata érvényesült.

A megbolydult had pedig rohant, bukdácsolt a táblában.

A velük szembe közeledő Andrékó mindkét kezét széttárta, s mutatta, hogy álljanak meg.

A tömeg félelmetesen közelített.

— Állj! — ugrott Miska elé a párttitkár.

Az élen levők megtorpantak. A zöm azonban már ott volt a sarkukban. Az első sorban levőket lökdösték Andrékó felé. Körbefogták a kiabáló embert. A nagy toszigálásban, hangoskodásban alig hallották a párttitkár szavait.

(Folytatjuk)

LIPTÁK Pál festő

LIPTÁK PÁL FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

TORNYAI JÁNOS MÚZEUM HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

1990. MÁJUS 6–31-IG

A kiállítást rendezte:
Nagy Imre művészettörténész
Fotó:
Dömötör Mihály fotóművész
Felelős kiadó:
dr. Dömötör János múzeumigazgató

Készült a Békés Megyei Könyvtár nyomdájában Békéscsabán
F. v. dr. Ambrus Zoltán igazgató

Lipták Pál a magyar kultúra, közelebbről a magyar művelődés és képzőművészet sajátos, egyedülálló jelensége. Tulajdonképpen self made man, akinek a szabóműhelytől a Kossuth-díjig, a szakkörtől országosan ismert és elismert festőművészi alkotó tevékenységig terjed pályaíve. Közben „melléktermékként" hatalmas és rendkívüli értékes népművészeti gyűjteményt is létrehozott, majd ennek egy részét „időt állóbb" műfajra, kiváló ízléssel, érték-érzékenységgel bronz kisplasztikákra és érmekre váltotta át. A két gyűjtemény válogatása etnográfusi és művészettörténészi szakismeretet és kvalitásérzékenységet feltételez. (A mi szempontunkból az már szinte csak „melléktermék", hogy kiváló könyvtárosi teljesítményét Kossuth-díjjal is elismerték.)

Művészeti munkássága – mint annyi társáé – hosszú időn át kötődött a szűkebb hazához: Békéscsabához, az alföldi tájhoz, a benne élő emberhez. E kötődés kapcsolta össze a Vásárhelyi Műhellyel és a Vásárhelyi Őszi Tárlattal. Utóbbinak egyik leghűségesebb kiállítója, hiszen a 4. kiállítástól, 1957-től szinte megszakítás nélkül rendszeresen megjelentek munkái. Csak művészetikájában, művészi magatartásában kötődött azonban az alföldi realitásokhoz, megjelenítési módja kezdettől nagyon is egyéni. Tájaiban atmoszférikus hatásokra, nagyon jellemző hangulatokra, nemegyszer az ember-állat kapcsolat kifejezésére törekedett. Számomra leginkább emlékezetesek a szeretett város, „Békéscsaba épületeit, történéseit megjelenítő munkái". Az alföldi kisváros sajátosságát festőileg nála senki sem tolmácsolta mélyebben, hitelesebben. (Érdekes, hogy a szűkebb Vásárhelyi Műhely alkotói – ezalatt értve a Vásárhelyen élő művészeket – a város légkörének, sajátosságának megjelenítésére szinte egyáltalán nem vállalkoztak.) Vállalkozása igényben, mélységben Krúdyéhoz hasonlatos, csak míg Krúdy felvidéki kisvárosait sajátos szindbádi romantika és titokzatosság lengi át, addig Lipták Pál kisvárosa szeretetteljes iróniába mártottan ugyan, de földhözragadtságával, esetlenségével tűnik ki. Ez azonban már a múlté. Lipták Pál az alkotói útnak azt a változatát járja végig, amely Barcsay Jenőt a figuralitástól a tömondatos egyszerűségű, olykor egyetlen négyzetre, háromszögre redukált geometrikus absztrakcióig vitte el. Lipták Pál utóbbi két évének termését mutatja be, és ez a vásárhelyi tárlatlátogatók számára némi meglepetést okozhat, hiszen az elvont művek gazdag, nyugtalan, lendületes, színes együttesével találkozhatnak a Tornyai János Múzeum falain. Mindez persze nem teljesen előzmény nélküli, néhány korábbi, összefoglalóan egyszerűsített utcarészlet, síkba terített táj már mutatta, jelezte a lehetőségét ennek az új hangnak.

Ha meg akarjuk határozni Lipták Pál most kiállított műveinek irányzat szerinti helyét, akkor az expresszív absztrakció és az action painting ötlik fel bennünk, pontosabban e kettő egyéni ötvözetével találkozunk. Ezen belül azonban a művész életérzésének, lelkiállapotának alakulásával a kifejezés is elég szélesívűen változott. A középkori katedrálisok súlyos ólomkereteire emlékeztető, de nyugtalanabb, fekete vonalakkal határolt felületeken túl a „játszani is enged" oldottabb, derűsebb foltjai sem idegenek palettájától. Általános azonban, hogy minden művén érződik a homo faber tudatossága mellett a csinálás öröme is.
Végezetül – az eddigiekből kitűnően is – nem az ábrázolás, hanem a formák, színek öntörvényűsége alapján szükséges megközelíteni a kiállítást. Ez esetben bízom benne, hogy sajátos és emlékezetes élménnyel távozik a kiállításról a látogató.

Dömötör János

LIPTÁK Pál

Békés Megyei Hírlap

MEGYEI KÖRKÉP 1995. május 23.

Könyvtári, képzőművészeti, vállalkozói kincsestár

Ma és hétfőn még jubileumi programok

„1986 novemberében állhattam itt utoljára tárlatnyitóként, dicsérve a régiből újjá lett könyvtár működését, a szerzett örökséggel való üdvös sáfárkodást. — Fodor András Kossuth-díjas költő nyitotta meg e szavakkal Lipták Pál nyugalmazott könyvtárigazgató, festőművész kiállítását tegnap délután Békéscsabán, a megyei könyvtárban. — Lipták Pál organizátori működéséből a kockáztató bátorság, a célratörő művészi invenció sohasem hiányzott. Nemcsak azért érdekesek ezek a foltokkal, firkákkal megművelt felületek, mert olvasható köztük egyebek közt létrehozójának lényegi funkciók szerinti megfogalmazásában, mire való és hogy működik az ARTOTÉKA, de igazából azért, mert egészen eredeti módon ez a tárlat egy nem akármilyen könyvtár, s a benne működött művészigazgató környezetformáló kisugárzásáról, máig ható kölcsönösségéről ad érvényes, sokféleképp értelmezhető bizonylatokat. Abban a reményben köszöntöm és nyitom meg ezt a kiállítást, hogy amiként Lipták minden eddigi, elme, szív és kéz közé szövődő játékossága, ezek a munkavázlatok, műhelytitkok, graffitik is a Derkovits soron kivirult délalföldi bibliotéka örökségéhez szegődve, az értelmes szorgalom derűjét ígérő, közös jövőnk falára íródtak." Lipták Pál számos tisztelője, barátja gratulált a festőnek.

Lipták Pál kiállítását Fodor András költő nyitotta meg. Barátságuk 44 esztendős múltra tekint vissza, amikor könyvtárosként találkoztak és kiderült, egyikükben festő, másikukban költő is lakozik... FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

A jubiláló könyvtár különböző szakmai szervezetek elnökségi ülésének és tanácskozásának adott még otthont ezen a napon, ahol a téma a közkönyvtárak jövője volt.

A kora esti fogadásra a meghívott vendégek közé eljött a főszponzor, az Inter-Európa Bank Rt. elnöke, dr. Bódy László is. Bankja és ő maga is arról nevezetes, hogy szívesen támogatja a kulturális és szociális kezdeményezéseket. Bankár létére nagyra értékelte a tízéves könyvtárban zajló értékes rendezvényeket. A rendszerváltás óta kiderült, nem elegendő egy-egy briliáns ötlet, nagyszabású vállalkozói kezdeményezés, ezek mellett szívós, kemény, kitartó munkára van szükség. Üdvözölte a könyvtár elképzelését, amely szerint vállalkozói információs központot hoznak létre Békéscsabán. Együttműködési szerződés összpontosítja majd a könyvtár szellemi erőit, a különböző vállalkozói kamarák, a főiskola kezdeményezéseivel. Mint megtudtuk, a megyei könyvtárban már működik és gyors tempóban fejlődik a vállalkozói információs szolgálat, ahol a hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett vállalkozói jellegű gazdasági, jogi ismeretek tárházát alakítják ki és a nemzetközi Internet-hálózat lehetőségeit is felhasználják.

A nap méltó befejezését jelentette Bálint András színművész műsora, a „Márai naplói". Ma délelőtt és kora délután családi nap várja játékos rendezvényeivel a megyei könyvtár látogatóit. Hétfőn délelőtt a Békés Banda nemzetiségi népzenei műsorral szerepel, 19 órakor Gryllus Dániel Weöres-estje kerül közönség elé.

B. Zs.

Állami támogatás a szociális magánintézményeknek

Gondozott nem kerülhet utcára

Várhatóan januárban életbe lép az a kormányrendelet, amely a korábbinál szigorúbb feltételekhez köti a „maszek" egészségügyi és szociális intézmények alapítását, működtetését.

Az új szabályozás jogi biztonságot nyújt a szolgáltatások igénybevevőinek. Így nem fordulhat elő például az, hogy cégcsőd miatt utcára kerülnek a gondozottak.

Az állami, önkormányzati és egyházi szervezetek mellett ma már több ezer alapítvány, egyesület, társadalmi tömörülés és magánszemély foglalkozik egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal – tudtuk meg *Cziráki Andreától*, a Népjóléti Minisztérium tanácsosától.

Az ellátásra vállalkozók karitatív szelleme elismerést érdemel, ám a jó szándék nem mindig párosul közgazdasági, jogi ismeretekkel. Így megesik, hogy az intézmény működésképtelenné válik, de a jogutódlásról nem szól a hatályos jogszabály.

A nem állami egészségügyi és szociális intézmények – ha a feltételeknek megfelelnek – jogosultak a normatív állami támogatásra. A költségvetési törvény szerint az összegek automatikusan járnak, de az igénybejelentéshez mellékelni kell az önkormányzattal kötött, a szociális közfeladat átadásáról szóló megállapodást.

Sok esetben csak a normatív támogatás igénylésekor derül ki, hogy az intézménynek nincs ilyen szerződése. Vagy mert vezetője nem tudta, hogy szükség van rá, vagy, mert az önkormányzat nem kívánt ilyen megállapodást kötni.

A humánszolgáltatásokra vonatkozó kormányrendelet végleges formába öntésekor a jogalkotók figyelembe veszik a szociális gondozásra kötelezettek és a vállalkozók véleményét is. **(–cséb–)**

Nem állami, szociális, egészségügyi intézmények normatív támogatása

Normatív állami hozzájárulások jogcímei	Mértéke (Ft/fő)
Ápoló-, gondozóotthoni és rehabilitációs intézményi ellátás	186 400/év
Nappali szociális intézményi ellátás	30 850/év
Fogyatékos gyermekek ápoló-, gondozóotthoni és gyógypedagógiai intézményi ellátása	275 000/év
Gyermek- és ifjúságvédelem keretében állami és intézeti neveltek ellátása	245 000/év
35 évesnél fiatalabb kábítószeresekkel foglalkozó terápiás intézeti ellátás	1000 Ft/nap
Hajléktalanok átmeneti szállásai	78 000 Ft/férőhely/év
Felnőttkorú fogyatékosok ápoló-, gondozóotthoni ellátása	234 000 Ft/ellátott/év

Pénzügyi mankó kispénzű, tehetséges diákoknak

A nagyvállalatok segíteni akarnak

Vannak-e alapítványok, ösztöndíjak, amelyek – enyhítve a tandíj, a fölemelt kollégiumi lakbérek és más díjak terheit – segítik a rossz anyagi körülmények között lévő, tehetséges diákok egyetemi, főiskolai tanulását? Tény, hogy a művelődési tárca erőteljesen szorgalmazza ilyenek létesítését.

Mint *Papp Lajos*, a minisztérium helyettes államtitkára munkatársunknak kifejtette, felvették a kapcsolatot jeles gazdasági szakemberekkel, s a közelmúltban az ő részvételükkel megalakult a Gazdasági Vezetők Kerekasztala.

Az asztalnál olyan tekintélyes, nagy cégek képviselői „ülnek", mint a Magyar Villamos Művek Rt., a MOL Rt., a Számalk, és a Dunaferr. Körükben a diáktámogatás formájaként csaknem száz ötlet vetődött fel. A tárca hamarosan elkészíti és közzéteszi a kispénzű, tehetséges fiatalok szponzorálására vállalkozó cégek listáját.

– A költségvetés egyébként évente minden első diplomáért tanuló, nappali tagozatos hallgatót átlagosan százezer forinttal támogat – mondta Papp Lajos. – Ez lehet ösztöndíj, tankönyvi hozzájárulás, kollégiumi díjtérítés. Odaítélése az egyetemi, főiskolai tanácsok, hallgatói önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

Az alapítványokról, különféle ösztöndíjakról, egyéb juttatásokról még nincs teljes képe a tárcának.

Már kiadták a külföldi ösztöndíj-lehetőségeket bemutató almanachot; következő lépésként összeállítják a hazai ösztöndíjévkönyvet is. Az előbbiben több tízezer címszó található – az utóbbi sajnos jóval szerényebbnek ígérkezik. **(der)**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Lipták Pál
1967 FEB 5.

1021

LIPTÁK PÁL RAJZAI

Disznópörzsölés

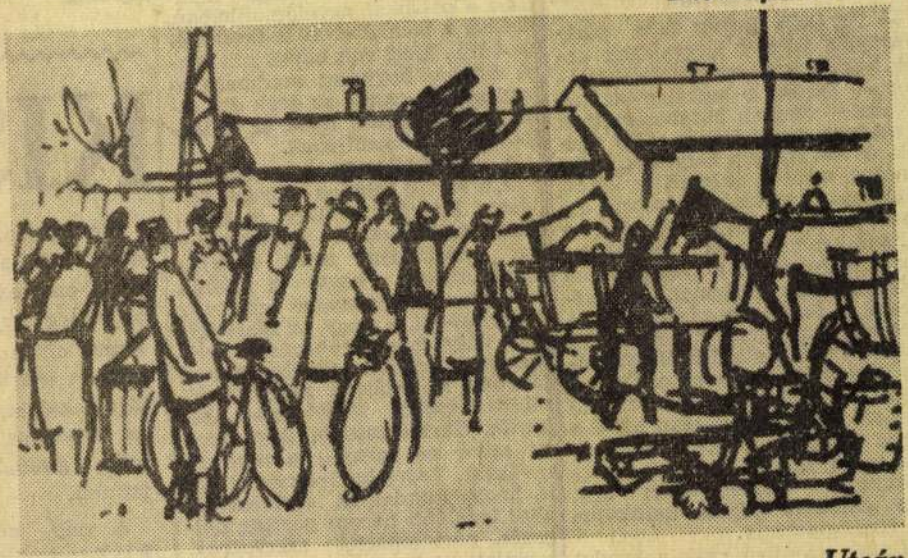

Utcán

A kongresszus szellemében:

Céljuk a politikai és a gazdasági m hatékonyságának növelése

A pártiroda egyik szegletében beszélgettünk *Iga Istvánnal*, az ÉM Békés megyei Állami Építőipari Vállalat pártbizottságának titkárával arról, hogy a IX. pártkongresszus határozatából hogyan próbálják a maguk feladatait kihámozni. Tömött dossziék kerültek elő munkaprogramokkal, munkatervekkel és sokféle elgondolással, amelyeknek a kongresszus anyaga és határozata volt az ihletője.

Igen, a kongresszus szelleme érződik belőlük. Hol és hogyan kezdték? — erre kerestük a választ.

Egyéves munkaprogramot készítettek

— Az idén január 7-én pártbizottsági ülésen tárgyaltunk arról, hogy a kongresszus útmutatásait — kezdte a beszélgetést Iga elvtárs — hogyan hasznosíthatjuk a magunk munkájában. Úgy véltük, és azt hiszem helyesen, hogy nincsen szükség valamiféle külön határozat „gyártására", hanem elsősorban arra, hogy aprópénzre váltsuk, mindennapi munkánkban érvényesítsük a kongresszus határozatának szellemét. A feladatok meghatározására egyéves munkaprogramot dolgoztunk ki, majd ennek alapján elkészítettük első félévi munkatervünket, amely részletesen tartalmazza tennivalóinkat. Januárban mind a kilenc alapszervezetünk párttagsága tájékoztatót kapott a kongresszusról, természetesen úgy, hogy eközben sajátos munkájukat is megvitatták.

Mindez azonban csak a kezdet kezdete volt. A munka neheze ezután következik, hiszen az aprópénzre váltás nem lesz könnyű. Éppen ezért határozat[illegible] delkezésre arról, hogy vajon a szakszervezetben hány párttag dolgozik. Az üzemi demokrácia növekedése és a bővülő hatáskör azonban a szakszervezetek megerősítését sürgeti. Ez indította őket arra, hogy ezentúl minél több párttagnak megbízást adjanak a szakszervezeti munkára. Ennek köszönhető, hogy jelenleg a bizalmiaknak 14,5, a műhelybizottságok tagjainak 40, a szakszervezeti tanácsnak 51,5, a szakszervezeti bizottságnak pedig 61,4 százaléka párttag. Jogos a remény, hogy most már színvonalasabb és hatékonyabb lesz a szakszervezeti munka. Olyan, amelynek eredményessége nemcsak a politikai nevelőmunkában, hanem a termelésben is érezhetővé válik. Mert van bőven mit tenni ahhoz, hogy az eredménytelenségből — amit az évek óta elmaradó nyereség fejez ki a legjobban — kikerüljenek.

A pártbizottság munkaprogramja szinte minden olyan feladatra kiterjed, amiben csak segíteni szükséges. A lakásprobléma megoldását azzal akarják szorgalmazni, hogy a kijelölt programot rendszeresen szeretnék túlteljesíteni, s hogy az ipari jellegű vagy más beruházások kivitelezése legfőbb törvényének a jövőben a határidő megtartását, szükség esetén lerövidítését tekintik. Természetesen úgy, hogy ez sehol ne menjen a minőség rovására. Ezért határozták el azt is, hogy mindegyik építkezésen, ahol legalább három párttag dolgozik, pártcsoportot szerveznek, s tagjait a termelés rendszeres segítésével, a munkafegyelem erősítésével bízzák meg.

A szocialista munkaverseny-

lyett az elvi irá
feladatának. Így
majd a munkap
munkatervben
tikai és gazdasá
rehajtásának el
a munkastílust
hogy a vállalat
kilábal az évek
ménytelenségből
társ szavaival é
gazdasági munk
nak növelésével
nek eredményes
gazdag munkapr
sul, nem kétség
így lesz.

KIS

Nemrégiben
dezett Eleken
KISZ-szervezete
szövetség tagjai
lomra olyan lö
házi és helybeli
tályosokat is
az általános i
után gimnáziu
tanulni.

A nap prog
KISZ-taggyűlés
Ekkor Gyurkovi
vezetőség titkár
KISZ-fiatal

A város jeles művészét
és közművelődési személyiségét,

Lipták Pált

75. születésnapja alkalmából

Békés Megye Képviselő-testülete
Művelődési, Sport-és Ifjúsági Bizottságának Elnöke

Szilágyi Menyhért

és

Békéscsaba
Megyei Jogú Városának Alpolgármestere

Sisák Péter

köszönti.

A BÉKÉS MEGYEI
MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA

tisztelettel meghívja Önt és ismerőseit

1997. november 21-én, 15 órára
a Munkácsy Mihály Múzeumba
(Békéscsaba, Széchenyi u. 9.)

a 75 éves

LIPTÁK PÁL

„Régebbi és újabb" képek című
kiállításának
ünnepélyes megnyitójára

A tárlatot megnyitja:

DR. AMBRUS ZOLTÁN
a Békés Megyei Könyvtár
igazgatója

Klarinéton közreműködik:

PINTÉR ÁRPÁD

A kiállítás megtekinthető:
hétfő kivételével naponta
10–16 óráig.

Felelős kiadó: Dr. Grin Igor megyei múzeumigazgató
Készült a Colorprint Bt. nyomdában

Meghívó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

BÉKÉSMEGYEI NÉPÚJSÁG

1958 DEC 3

6/10 Lipták Pál

5

Merre tart megyénk festészete?

(Válasz Mizó elvtársnak)

Ezt a kérdést vetette fel Mizó Mihály pedagógus, a Békés megyei Népújság november 26.-i számában. Megtekintette a megyei festők nyitva lévő tárlatát, s az itt kiállított „nyakatekert" művek, melyekről csak cimük után tudta megállapitani, mit ábrázolnak, annyira elrettentették, hogy aggódva képzőművészetünk sorsán, tollat ragadott, s a fenti kérdést feltéve, laikusokra jellemző határozottsággal bírálatot irt a kiállitásról.

Azzal fejezte be irását, szivesen venné, ha a művészetben járatosabbak közül meggyőzné őt valaki arról, hogy helytelenül véleked-ik a kiállitott művekről. Sokáig gondolkoztam azon, válaszolhatok-é felvetett kérdéseire, járatosabb vagyok-é nála valamivel e tekrületen, mikor én is egyik alkotója vagyok azoknak a képeknek, melyek őt a következő analógia kialakitására késztették: „Amikor néztem például a „Vásártér" cimű képet, vagy a „Falusi lóverseny" ciműt, ugyanazok a gondolatok éb-edtek bennem, mint amikor egy jampi fiatalembert látok cső adrágban, izléstelen nyakkendővel. Nem tudom mi ezekben a művekben a szocialista és mi a realista." Ez a gyönyörű, szinte lirai hasonlat azt reméltem serkentőleg hat az alkalmi műitészekre, s azt vártam, fellendül a kiállitás látogatottsága, s abban reménykedtem, majd csak akad az értők között valaki, aki a felszólitásnak engedve, kivánságának megfelelően kioktatja a cikkirót.

Miután ez nem következett be, nem szeretném, ha további kétségek gyötörnék Mizó elvtársat, elmondom, merre tart megyénk festészete. Szinte látom, mennyire elcéped, mégis leirom: a szocialista realizmus felé! Ha hiszi, ha nem, a szocialista realizmusról a kiállitó festők is hallottak már. Akkor sem jönnének zavarba, ha a szocialista realizmus definicióját kérdeznék meg tőlük, csak nem lennének oly vulgárisak, mint Ön Mizó elvtárs, mert azon túl, amit Ön tud a szocialista realizmusról, a kiállitók mást is tudnak. Tudják azt, mennyire nem könnyű szocialista realista alkotást létrehozni. Tudják, hogy a szocialista realizmus nem hármasszabály, nem rőffel alakitható mértékegység, nem dogmatikus tétel. Segitségével felmérhető egy műalkotás értéke, de hogy mikor érte el, vagy közelíti meg a kitűzött célt a szocialista realizmus jegyében munkálkodó művész, azt szeretnénk, ha elmélyültebb, alaposabb és hozzáértő emberek állapitanák meg. Az, aki csak felszinesen néz meg egy kiállitást, ne vonjon le csalhatatlan következtetéseket, nagynevű festőelődök örökét tékozló satnya utódok bűneit hánytorgatva. Félrevezeti ezáltal a közönséget. Kár a kiállitásról biráló bizottságot úgy tetemre hivni, hogy közben Szinnyeihez, Munkácsyhoz johászkodik. A zsűri hozzáértőkből s nem laikusokból állott. Indokolatlan a kétségbeesés is, amikor aggódva teszi fel a kérdést: — Mit szólnának azok a munkások, akik megnézik ezt a kiállitást? — Majd elmondom. Több megértéssel, tudniakarással, nagyobb érdeklődéssel, s az alkotómunkának minden-kép kijáró tisztelettel szemlélik a kiállitott műveket. Noha legtöbbjük nem is tájékozott annyira, mint Ön Mizó elvtárs, aki jól tudja, hogy a kiállító festők majd mindegyike fiatal művész, akinek állásfoglalása művészi téren közismert. Szándékaikban kötelezően az új társadalom új kifejezési formáit keresik, s ez szerencsére a kiállitás összhatásában is felismerhető. Merre tart megyénk festészete? Nézze meg mégegyszer. Látja majd, hogy az egész tárlatra jellemző szinek, új hatású összképet a fiatalos, s az eddig annyira nélkülözött kisérletezőkedv adja. A kiállitott műveknek friss a hangjuk, van bennük lendület és sokféle felfogás változatossá teszi az anyagot. Majdnem teljesen eltünteк a régi közömbös témaváltozatok, a jellegtelen állóképek, üres tájképek, s elfoglalták helyüket a merész kompoziciós kisérletek, melyeken már hiába keresi Mizó elvtárs a nagynevű elődök, Munkácsy, Szinnyei hatását, mert kiszélesedett a példatár stilusban, korban, sőt földrajzilag is. Igy azután természetes, ha Picasso, Dufy, vagy a szovjet festők közül Dejneka, Jogonson érzeleti hatását Munkácsy és Szinnyei helyett. A kiállitott művekről alkotóik sem hiszik, hogy csak eddig juthatnak el. A bemutatott művek legtöbbjüknél a fejlődés állomásai. Azt azonban, amit becsületes, őszinte művészi átéléssel alkottak, miközben a nagynevű elődök tanulmányozásáról sem feledkeztek meg, enyhén szólva is illetlenség a festészet karikirozásának minősiteni. (Vagy talán azt hiszi, Koszta Róza például öt éven át hiába látogatta a leningrádi Akadémiát?!)

Ez a kiállitás a felszabadulás óta ötödik bemutatkozása a megye festőinek. Néhány évvel ezelőtt ásatag csendéletek és unalmas tájképek tarkitották a falakat. Most a munkásosztály életéből, harcaiból merített, sokáig érlelt kompoziciók teszik beszédessé, változatossá a kiállitás anyagát. S ha egyik-másik művésznél az új kifejezési mód ez alkalommal suta kamaszmozdulattá torzitja is az alázatos meghajlást, mellyel a kiállitó a közönség elé lép, az alapvető jóérzés, mellyel mások a kiállitást szemlélik, megvigasztalja az Ön sajtóban megjelent irásáért.

Őszinte szavaira őszintén válaszoltam, elnézését kérem, ha helyenként epésebb voltam a kelletnél.

Lipták Pál

Népújság Sp

BIRKÓZÁ

Ismét a Békés megyei 611. sz. ITSK verseny a „November 7" kupát

Gyomán rendezte meg a Békés megyei Birkózó Alszövetség a megyei ifjúsági szabadfogású egyéni-csapatbajnokság döntőjét. Az utolsó fordulóra Orosháza kivételével jól felkészültek a résztvevő sportkörök. Emelte a verseny színvonalát az az örvendetes tény is, hogy 58 versenyző küzdött egész nap az MTST által felajánlott „November 7" Kupáért. Az ellenforradalom óta ilyen sok résztvevő még nem jelent meg egy megyei jellegű versenyen sem. Több súlycsoportban 8—10-en küzdöttek sportszerűen és lelkesen az elsőségért. Kár, hogy Orosháza csapata nem jelent meg a döntőn.

Az összesített pontversenyt ismét a Békéscsabai 611. sz. ITSK fiatal versenyzői nyerték meg. A győztes csapat a következő versenyzőkkel harcolta ki a győzelmet: Farkas Károly, Csatlós Tamás, Hegedűs Elek, Hegedűs Tibor, Szellék Károly, Kiholicza Ferenc, Domokos István, D. Szilágyi Sándor, Nagy László és Pál Sándor.

Részletes eredmények:

SERDÜLŐK:

Lepkesúly: 1. Földesi, Dévaványa. 2. Kalocsai, Szarvas. 3. Lukács, Gyoma.

Légsúly: 1. Törőcsik, Dévaványa. 2. Ábrahám, Szarvas. 3. D. Szilágyi, Bcs. ITSK.

IFJÚSÁGIAK:

Lepkesúly: 1. Szilágyi, Szarvas. 2. Szakállas, Gyoma. 3. Szabó, Gyoma.

Légsúly: 1. Szakács, Szarvas. 2. Timár, Dévaványa. 3. Magyari Gyoma.

Pehelysúly: 1. Zelenák, Gyoma. 2. Oláh, Gyoma. 3. Nagy, Dévaványa.

Könnyűsúly: 1. Kriska, Szarvas. 2. Kmetykó, Gyoma. 3. Pfeifer, Gyoma.

Kisváltó: 1. Hódi, Szarvas. 2. Szilágyi, Gyoma.

Nagyváltó: 1. Szántai, Szarvas. 2. Kmetykó, Gyoma. 3. Pfeifer, Gyoma.

Jubilál a Békés megyei kézilabda sport!

A Békéscsabai Kézilabda Alszövetség Elnöksége december 6-án, ünnepi ülésen emlékezik meg a 15 éves jubileumát ünneplő megyei kézilabda sportról. A tanácsülés műsorán a következő napirendi pontok szerepelnek:

Beszámoló a 15 év sikerekkel és buktatókkal teli munkájáról. A jelen, az 1958. évi bajnokságok, kupa-küzdelmek díjkiosztása, s a jövő feladatainak vázolása. Végül, de nem utolsó sorban az úttörőknek Hámori János, Veress Gyula és Surin András sporttársak, valamint a magyar nemzeti válogatottban szerepelt H. Hámori, Balázs I., Balázs II., H. Bohus, A Laurinyecz, M. Ancsin, H. Gál, B. Tóth I., Lehoczky sporttársnők megjutalmazása. De nemcsak a magyar válogatottak, hanem a sportág leglelkesebb, még ma is aktívan sportoló kiválóságai: Kolarovszki E., Pauló, Mártonné, Krajcsóné, a vezetők, játékvezetők: Gálik E., Márton, Gyulavári, Zentai, Timkó, Sági J. sporttársak is emléklapot kapnak a szövetségtől.

És, hogy a 15 éves jubileumot ne csak köszöntőkkel, hanem dallal, tánccal is ünnepeljék, az elnökség bálat rendez 8 órai kezdettel a Kötöttárugyár kultúrtermében. Az első kézilabdás bálon a Somosi-zenekar játszik, a Vendéglátó Vállalat gondoskodik frissítőkről. Tombola, „Kézilabdás dupla vagy semmi" játék, Ledzényi Mátyás és Hódos Gyöngyi fiatal táncdal-énekesek számai teszik változatossá az estét.

Indul a „Békés megyei Népújság Teremkézilabda" Kupa

Az immár hagyományossá vált teremkézilabda mérkőzések december 14-én újra megindulnak. Erre az alkalomra az illetékes szervek a régen húzódó ablaküvegezést, a vízvezeték megjavítását, a falak bemeszelését — egyszóval a nyugodt, egészséges sportolási feltételeket idejében megteremtik. A szervezési munkák, a Kupaküzdelmek előkészületei már javában folynak. Férfi-női I.—II. osztályt és külön „labdarúgó-csoportot" tervez a versenybíróság. Nevezés csapatonként 50 forint. A nevezési határidő: december 4. Természetesen a rendezők a lehetőségekhez képest a legmesszebbmenően támogatják a messziről u-

Labdarúgó edzők

AZ MLSZ FEGYELMILEG MARAD

Hétfőn este Békéscsabán továbbképző összejövetelt tartottak

Ez van még hátra az NB III-ban...

Orosháza: Nagykőrös (o), Hm.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1987 JAN

1021

Lipták Pál rajza

Nőtlen férfi 180 percet olvas, az össz olvasásra
Nős, *gyermektelen férfiak* 585 percet tudnak olv
gozók olvasásra fordított idejének *172,5%-át.*
Nős *férfiak gyermekes* háztartásban 358 perce
idő *105,6%-át.*
A férfiak több időt tudnak hetente olvasással tö
ben olvasnak rendszeresen. A megkérdezett férfiakn
rendszeresen, de a nők 76,8%-a vallja rendszeres s
nak az olvasást.

Ha a máshol dolgozó házastárs nő

Gyermektelen asszony 420 percet olvas, a házastársak átlagos olvasási idejének 99,5%-át, de a ruhagyári asszonyok olvasási idejének *135,9%-át.*
Gyermekes asszony 153 percet tud hetente olvasni, a házastárs olvasási idejének 36,2%-át, de a felvételünkben szereplő asszonyok olvasási idejének *49,5%-át.*
A házastárs asszonyok heti olvasásának ideje 210 perc, a ruhagyári asszony olvasási idejének 68%-a.

Ha a máshol dolgozó házastárs férfi

Nős, *gyermektelen férfi* 720 percet tud olvasásra fordítani. Ez a kérdőívet kitöltött dolgozók átlagos olvasási idejének *186,5%-a.*
Nős, *gyermekes férfiak* 419 percet töltenek olvasással. Ez a gyárban dolgozó feleségeik olvasással töltött idejének 173,1%-a.

Felmérésünk tehát azt mutatja, hogy az *olvasással töltött idő* nagymértékben *függ a dolgozó családi állapotától.* Nőtlen férfiaktól eltekintve a *férfiak* minden esetben *több időt* tölthetnek *olvasással,* mint az asszonyok. Az *asszonyok* olvasási idejét jelentősen *befolyásolja, van-e gyerekük vagy nincs.* A férfiaknál ez nem látszik jelentős befolyásoló tényezőnek, mert a gyermekes családokban a férfiak olvasásra fordított ideje a házastárs olvasási idejének közel 75%-ával több.

Összehasonlításként érdemes megjegyezni, hogy a már idézett szovjet tanulmány szerint a megkérdezett asszonyok hetente 228 percet töltenek szépirodalmi, tudományos és politikai irodalom, valamint újságok, folyóiratok olvasásával. A férfiaknak viszont hetente 396 perc áll könyvek és sajtótermékek olvasására a rendelkezésükre.[9]

9. Kartasov: i. m. 25. p.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 ÁPR 3

KÖNYVTÁROS

Lipták Pál

1021

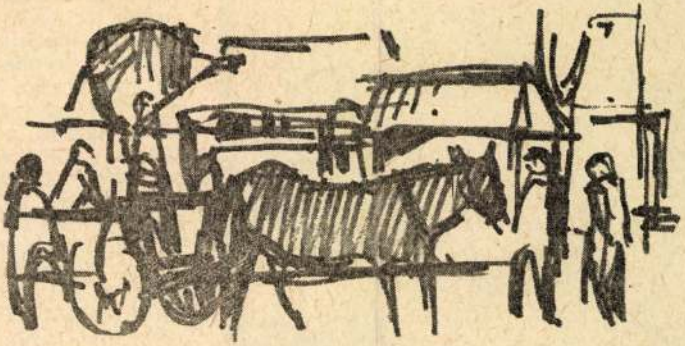

Falu szélén. Lipták Pál rajza

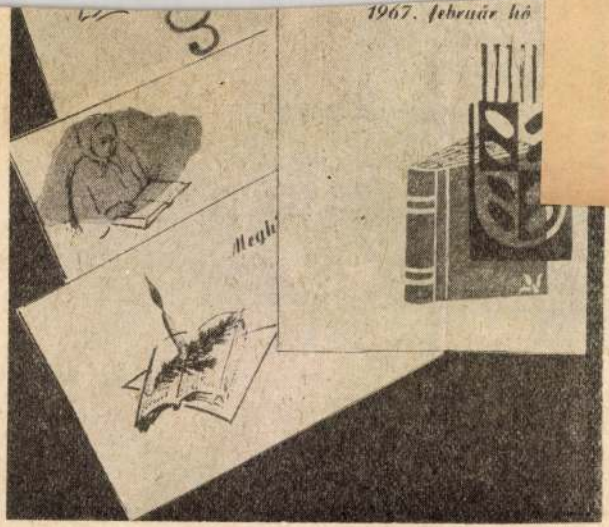

sértődések elkerülése végett belépőjegyet kell rendszeresíteni. *Berek Kati* és *Bitskey Tibor* előadó estjét már 15 Ft-os jegyekkel rendezik meg, a beiratkozott könyvtári olvasók 30%-os árengedményt kapnak.

A könyvtárosok tehát nem elégedtek meg azzal, hogy az olvasókkal kor, nem, hivatás szerinti rétegenként foglalkozzanak, hanem a tematikus névsorok segítségével

Merre tart megyénk festészete?

Ligeti Lajos hozzászólása

Szeretném megszorítani a kezed Mizó elvtárs azért a bátorságért, hogy meg merted mondani az igazat, de meg kellett volna kérdezni az illetékeseket is, hogy milyen alapon mernek ilyen nyakatekert műért pénzt adni. Ha hallottad volna azt a pár munkást, aki szidta azt, aki ilyen nyakatekert képért a munkásság verítékéből 4000 forintokat mer adni!

De nem is erről akarok írni, csak válaszolni Lipták Pálnak. Véleményem szerint a realista festészetet olyan képekkel, mint a vásár, lóverseny, cséplés stb. nem lehet magyarázni. Ezek az absztrakt-irányzat felé haladnak. Ez nem más, mint svindli kópia. Akik reálisan, a természetelvűség alapján festenek, azokra naturalizmus vádját különösen azok osztogatják, akik soha nem tanultak meg rajzolni és festeni. Állítom, hogy érzékeny szívvel, jókedvvel megoldott valóságábrázolás közben rengeteg meghitt szépségre, tiszta harmóniára talál a festő, s kiszabadul az üdvözítőnek minősített irányzatok modorosságából, az időszerűnek hirdetett formalizmusból. A természetelvűség egyszerűsége viszi a művészt a formai szeszélyek forgatagából az élet igazságához, de ehhez rajzolni, festeni kell tudni, nem pedig krikszkrakszszal elintézni, magyarázni a képet!

Az úgynevezett formai kísérletezések indoklásában sokan a nyugati művészek szabadságára hivatkoznak, de elfelejtik közölni híveikkel, hogy a tanúnak hívott országokban a természetet és az embert a valóságnak megfelelően, reálisan is szabad ábrázolni s ott a realizmusnak is hatalmas tábora van, sőt bízvást állítható, hogy szélesebb körben érvényesül a klasszikus hagyományok ápolása.

Nálunk is tudomásul kéne venni az ízlések különbségét, a művészeti megnyilatkozások egyéni sajátos vonásait. Kár egyes művészeti csoportok pártoskodása miatt a másfajta szándékúak illetékességét és jóhiszeműségét kétségbevonni. Kormányunk soha még álmodni sem mert összeggel támogatja a művészetet a közösségi szellem jegyében. S mi történt évek óta itt? Egy pár festő magához ragadja a vezetést s félrelök mindenkit, aki pénzszerzési lehetőségének útjába kerül, hogy minél kevesebben osztozkodjanak az erre a célra juttatott pénzen.

Hidd el, szebben nem tudjátok a magyar kormánynak meghálálni a magyar életben soha nem hallott gondoskodását a művészekről, mint azzal, hogy ti a közösségi életet igyekeztek kiépíteni, nem pedig gyűlölködést, acsarkodást szítani. Egy festő ne maga hírdesse nagyságát, képet mutasson,

Mizó Mihály válasza Lipták Pálnak

A Népújság december 3.-i számában Lipták Pál válaszolt a megyei képzőművészeti kiállítással kapcsolatosan felvetett kérdéseimre.

Lipták Pál elvtárs válaszában nem egészen a felvetett kérdésekre válaszolt, hanem képzőművészetünkben elfoglalt monopol helyzetét féltve, epés hangon, kivont karddal akarta véglegesen elfojtani a bírálatot, ami a sajtóban megjelent, s amely az egyszerű emberek körében fogant, amikor a kiállítást megnézték.

Amikor képzőművészetünk sorsán aggódva tollat ragadtam, szinte természetesnek vettem, hogy fognak a felvetett kérdésekre válaszolni. Gondolom, hogy Lipták Pál cikkem nyomán mélységesen felháborodott. Ha nem vette volna észre, nem általában a művészekről van szó, nem a kiállításon szereplő fiatal művészekről, akik akarnak a helyes úton járni és ez látszik is műveiken. Nem Koszta Rózáról van szó, aki valóban nem hiába látogatta a leningrádi akadémiát. Válasza nyomán még egyszer tüzetesen megnéztem a megyei képzőművészeti kiállítást, s felvetődött bennem a kérdés, hogy miért akarja egy nevezőre hozni Koszta Róza: Tüntetés az orosz forradalom mellett, Munkásőr, 1919 május 1, Anyám című képeit, vagy Ezüst György: Edit szavalja Dante „Francescá"-ját című képét, az Ön által alkotott: Cséplés, Vasárnap, Falusi lóverseny című képével. Helytelen tehát mások érdemeivel takargatni saját hibáit. Az Ön mindennapi munkáját ismerem, tudom, hogy becsületesen látja el feladatát a munkahelyén, de képzőművészeti alkotásaiban helytelen utakat jár és ezt be kell látnia. Nem akarom a közönséget félrevezetni! Önt akarom meggyőzni, hogy lépjen nyomdokaiba azoknak a fiatal művészeknek, akik akarnak és tudnak alkotni. Haladjon a mi képzőművészetünk tudatosan a jövő felé és ne egy neonaivista irányzat szerint. Ne tapogatózzunk a sötétben!

Nem tudom, mi az Ön álláspontja, kedves Lipták elvtárs, a szocialista realizmusról, de én csak a művei alapján tudom ítélni. A szándék lehet, hogy helyes (ezt különben bizonyítja téma választása is.) A képzőművésznek az ecset a fegyvere, ezzel kell megmondania, mit akar. A szándék, amit válaszában kifejtett sajnos, műveiben nem tükröződik. Nem tudok egyetérteni azzal, hogy dolgozó népünket kamaszfigurákkal, felismerhetetlen alakokkal ábrázolják, és a mi dolgozóink is tiltakoznak az ellen, hogy őket a szocialista realizmus égisze alatt ilyeneknek tüntessék fel.

A cikkéből az tűnik ki, hogy a dolgozók, a mindennapi élet hősei, akik nap mint nap megteremtik a képzőművészet fejlődésének feltételeit, nem bírálhatnak! Hát akkor ki bírálhat? A bíráló bizottság és a hozzáértő képzőművészetben jártas emberek? Az Ön cikkének — úgy érzem — az volt a célja, hogy egyszer s mindenkorra mindenkinek elvegye a kedvét attól, hogy bírálja képzőművészeink alkotásait. Tapasztalataim alapján tévedett! Miután cikke megjelent, sokan kerestek fel, egyszerű munkások, pedagógusok, hogy elmondják véleményüket a kiállítással és még más, a képzőművészeti életünkkel kapcsolatos kérdésekről.

Még egyet elárulhatok. Sok munkás és pedagógus elvtársammal fogjuk Önnek bizonyítani, hogy nemcsak a tollal, hanem az ecsettel is tudunk bánni!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307
BÉKÉSMEGYEI NÉPÚJSÁG

Megyei I osztály

1. Mezőhegyes	14	10	2	2	43:11	22
2. Szarvas	15	10	3	2	38:16	22
3. Sarkad	14	10	2	2	44:18	21
4. Bszentandrás	14	7	3	4	31:20	17
5. Gyulavári	15	8	1	6	29:25	17
6. Mezőberény	15	8	1	6	26:27	16
7. Bcs. VTSK	14	6	3	5	20:15	15
8. Gyoma	14	7	1	6	25:21	15
9. Battonya	14	6	3	6	22:21	15
10. Tótkomlós	14	5	2	7	36:35	11
11. Kunágota	14	5	2	7	18:38	11
12. Gyulai TE	14	4	3	7	27:33	10
13. Medgyesegyháza	14	3	4	7	14:29	10
14. Szeghalom	15	4	2	9	17:32	9
15. Kondoros	14	2	4	8	20:37	8
16. Bcs. V. Meteor	14	1	3	11	9:43	4

A Szarvasi Medosz, Sarkadi Kinizsi, Mezőberény, Tótkomlós, Gyulai TE, Kunágota, Szeghalom sportkörei nem küldték be edzőiket a december 1-i továbbképzésre, ezért a mulasztásért az MLSZ a korábban kiadott és a sportkörökkel idejében, körlevélben és a megyei sajtóban közölt büntető rendelkezéseinek érvényt szerezve a fenti csapatoktól egy-egy büntető pontot levont.

Megyei ifjúsági bajnokság

1. Bcs. VTSK	14	14	-	-	54:8	28
2. Sarkad	14	8	5	1	34:13	21
3. Gyulavári	15	10	-	5	40:24	20
4. Szarvas	15	8	2	5	42:21	18
5. Medgyesegyháza	14	7	4	3	32:20	18
6. Gyoma	14	7	3	4	35:20	17
7. Tótkomlós	13	6	2	5	43:27	14
8. Mezőberény	14	6	2	6	26:30	14
9. Mezőhegyes	14	5	2	7	32:29	12
10. Bcs. Vörös Met.	14	5	1	8	25:35	11
11. Kunágota	15	5	1	8	14:34	11
12. Kondoros	13	5	-	8	22:30	10
13. Szeghalom	14	4	1	9	19:51	9
14. Battonya	13	3	1	9	12:29	7
15. Bszentandrás	14	2	2	10	14:11	6
16. Gyula	13	2	2	9	8:40	6

...sági bajnokság

Bcs. VTSK—Mezőberény 4:2 (2:2). Góllövők: Kriskó, Szabó (11-esből), Andó, Zsilinszki, illetve Koszti (11-esből), Csók. Jók: Zsilinszki, Andó, Szabó, illetve Komóczi, Szűcs, Kiss.

Bcs. Vörös Meteor—Kunágota 5:0 (3:0). Góllövők: Lehóczki 2, Dudás 2, Flender. Jók: Lehóczki, Dudás, Tűhegyi, illetve Farkas, Géczi, Gazdag.

...jnokságok

15. Pusztaföldvár 11 - - 11 8:61
16. Kondoros II. visszalépett.

Mezőkovácsházi

1. Végegyháza	12	11	-	1	47:14	2
2. Magyarbánhegy	12	8	1	3	33:21	1
3. Dombegyháza	12	8	-	4	41:28	1
4. Nagykamarás	12	5	4	3	33:26	1
5. Kevermes	12	6	1	5	28:22	1
6. Almáskamarás	12	4	5	3	30:22	1
7. Mhegyesi M. II						

Új filmek

Don Juan legut...

Új magyar fi...

Don Juan Tenoriot, a híres andaluziai szoknyavadászt egyik kalandja után, 1601-ben elátkozza a sevillai kormányzó. — Addig élj — így szól az átok —, míg olyan nővel nem találkozol, akit te akarsz, s ő nem akar téged. Ő legyen a te végzeted... és akkor válj kőszoborrá!

Az átok megfogant és Don Juan halhatatlanná vált.

Több mint 450 évvel később találkoztunk újból Don Juan-nal és szolgájával, Leporellóval, a margitszigeti Nagyszállóban. Don Juan most braziliai üzletember (Várkonyi Zoltán) és Leporello a sofőrje (Páger Antal). Vonatot jött venni Dél-Amerikából Budapestre. Kovács Valentin főmérnök fogadja a szállóban. Itt este húsz bankettező fiatal lánnyal találkoznak. Don Juan-nak eddig nem tudtak ellenállni a nők és ő Pesten is ki akarja próbálni vonzerejét. Igy került sor a fogadásra, amelynek tétele a vígjáték alapjává válik. Don Juan fogad a főmérnökkel, hogy a bankettező lányok küzül a tizenharmadikat másnap estig meghódítja.

És elkezdődik a harc dr. Lukács Kata 23 éves orvosnőért. (Bara Margit). Don Juan mindent elkövet, hogy megejtse Katát. Gyöngéd és szerelmes, alázatos és fölényes, rajongó és cinikus. Gazdaságot, fényt, pompát ígér — külföldi utazást, tengert, autót és villát. Kata már-már meghallgatja Don Juant, mert azt hiszi, hogy szereti őt. Az utolsó pillanatban azonban mindig erőt vesz magán, valami zavarja őt... A 24 óra alatt sok kalandon megy át Don Juan-nal. Valentin mindig jelen van, és olyan különösen néz rá... Végül rájön, hogy Don Juan csak kalandot keres, de Valentinnel megszerették egymást. Don Juan halhatatlansága Pesten törik meg, beteljesedik rajta végzete és szoborrá mered egy szép pesti kislányért.

Milyen film az, amelyben 450 évig élnek emberek és szoborrá válnak? Vígjáték. Vígjáték, melyben a hétköznapi realitás határai elmosódnak, feloldódnak, és s k mindent szabad az írónak. (A Brigád Filmszínház jássza.)

Haláltánc

Művészi lengyel film

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Lipták Pál

1965 JUN 6
1021

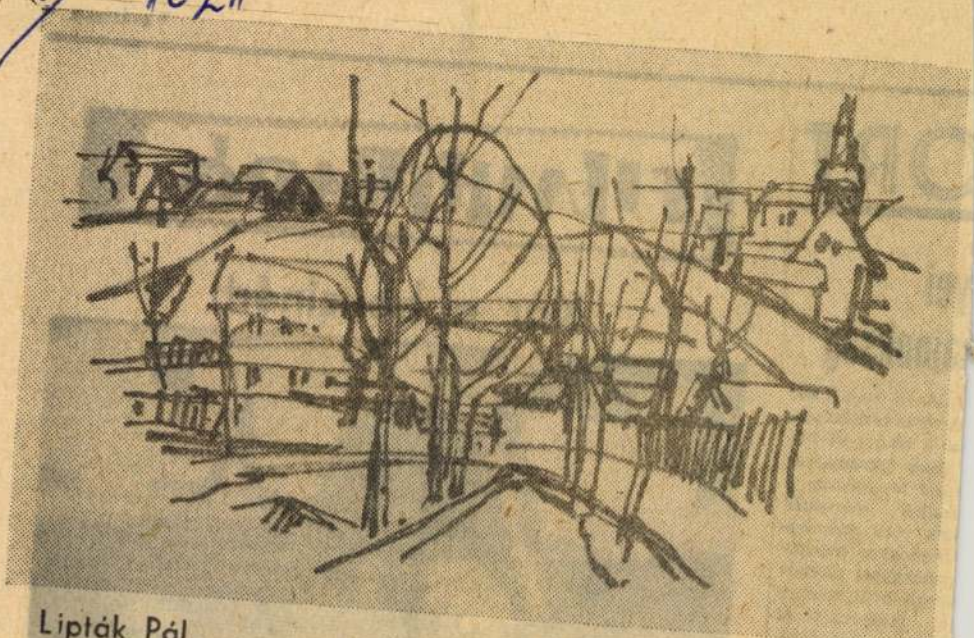

Lipták Pál

Utcarészlet

ORT

yei
ajnokság

ulóban került sor
ű férfimérkőzésre.
ző 3 csapat körbe-
jobb játszmaará-
nizsi biztosította a
indkét mérkőzés
las volt. Szépség-
ezőhegyes mérkő-
ezőhegyesi játékos
sportszerűtlenségre
a játékvezetővel
talma a két játé-
bajnoki mérkőzés-
. Erre azt hiszem,

n az utolsó két

FILMHÍRADÓ

Kár a benzinért

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1965 OKT 24.

1021

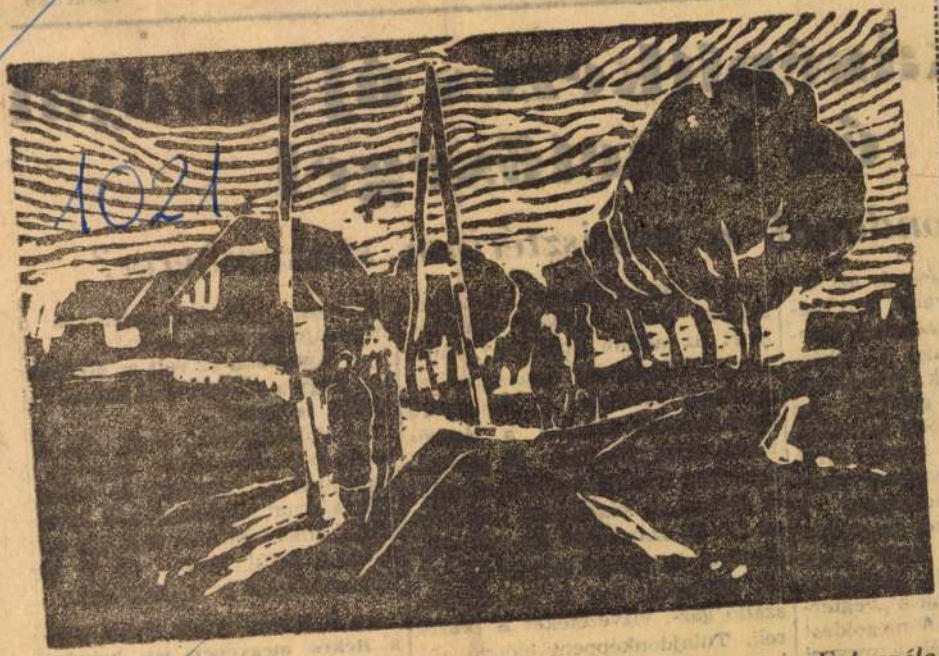

Lipták Pál — Faluszéle

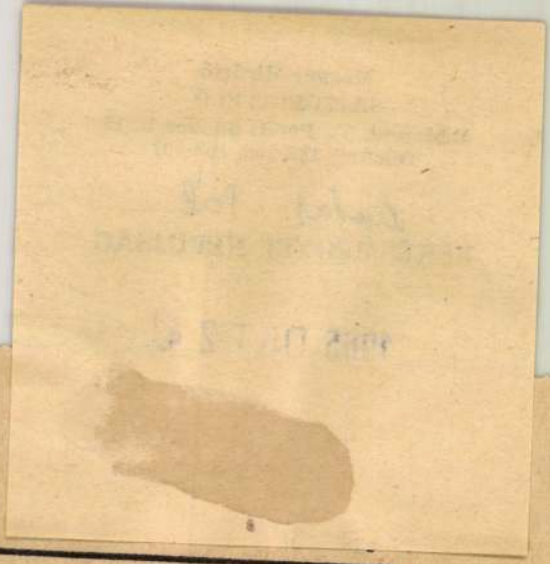

kásépítkezés új módjai és lehetőségei

ondanak a minisztérium szakemberei?

tények azt bi-
vább kell ke-
tőségeket, ame-
zik a lakás-
tik megoldani
gondját. Az
több sajtóköz-
g, amely arról
rövidesen meg-
Budapesten a
Békés megyében
k, hogy ilyen
sal házgyárat
nak a „végter-
k. A megoldást
esték a megyei
nböző szervek
z kaptak segít-
építésügyi Mi-

— A félkészház-akció tulajdonképpen nem helyes kifejezés, mert az állami építőipari vállalat a téglablokkból összeszereli az épületet, elhelyezi a nyílászáró szerkezeteket, befejezi a lépcsőházat, ahol elhelyezi az ajtókat, ugyanígy a külső vakolási munkát is elvégzi, a készültségi fok eléri az 55—60 százalékot. De ezen túlmenően, ha igényt tart rá az építői közösség, úgy a le- és felszálló gáz-, vízvezetéket is beszereli. Tulajdonképpeni előnye abban van, hogy az építési közösségek szabad kapacitását használja fel a befejező munkákhoz.

közösség tulajdonképpen az ő munkájukat veszi igénybe.

— Korábban az volt az elképzelés, hogy a szövetkezeti kapacitást veszik igénybe?

— Valóban volt erről szó, de azóta bebizonyosodott, hogy ez a kapacitás is tervezett és kötött. Tehát olyan kapacitást kell keresnünk, amely jelenleg csak egy-egy üzemen belül létezik, és az így felhasználható a lakásépítésre.

— A minisztérium mivel segíti a Békés megyében így beinduló lakásépítkezési akciót?

— Az elmúlt hetekben jártunk Gyulán és Békéscsabán is. Az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

1965 JUL 7 5.

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1021

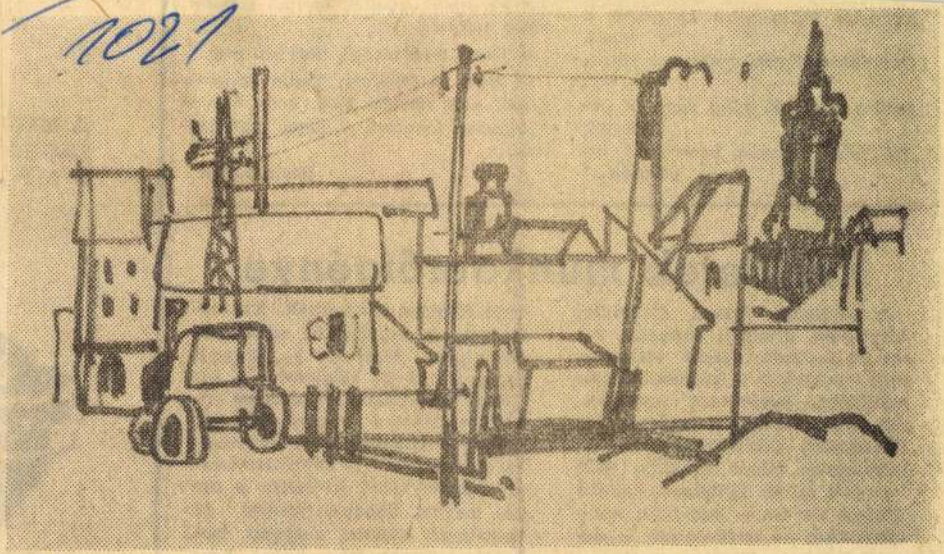

Lipták Pál

Vázlat

lábát,
De nem tudta mire használni a lábát.
Öntudatra térvén, mégis vállalkozván
Leráza magáról négy vagy öt parasztot,
Bal felső sarokba bombagólt ragasztott...”

Közületek munkaerőigénye

A Töviskesi Állami Gazdaság, Szeghalom, azonnali belépésre keres jól számoló vezető szakácsot vagy szakácsnőt a központi üzemegységébe. Jelentkezés személyesen vagy írásban, a gazdaság vezetőségénél. Útiköltséget csak alkalmaztatás esetén térítünk. 90626

Az ÉM 44. sz. Építőipari Vállalat azonnal felvesz — budapesti munkahelyekre — férfi és női segédmunkásokat, valamint kubikosokat. Munkásszállást és napi kétszeri étkezést biztosítunk. Tanácsigazolás és munkaruha szükséges. Jelentkezés: Budapest V., Kossuth Lajos tér 13—15, földszint. 252

Nagy gyakorlattal rendelkező villanyszerelőket a megye területén változó munkahelyekre, békéscsabai telephelyre 1 fő autóvillamossági szerelőt keres felvételre a Békés megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat központi karbantartó üzeme. Békéscsaba, Kórház utca 1. (István-malom.) 90625

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál
KÖNYVTÁROS

1021

Házak. Lipták Pál linómetszete

nagyjából eligazodnak. Mellesleg szeretnénk felh
hogy Pécsett nemcsak „közepes műveltségű" álla
A cikkből ennyi talán elég is! Summázva: úg
odabiggyesztett vállveregetés az „egészében jól m
a dús fantáziájú elmarasztalás után.

Végül úgy véljük, hogy a dolgozatot a Könyv
oktatója már kéziratban elolvasta. Nos, kellően
vélte-e, s jogosultnak íróit arra, hogy sokrétű,
tapasztalat alapján ennyire határozott, olykor szi
állapításokra merészkedjenek?

A *Könyvtáros* szerkesztősége rendkívül helyesen teszi, hogy a hallgatók tapasztalatait a nyilvánosság elé bocsátja. De talán nem árthana, ha valamivel több felelősséggel tenné, s nem segédkezne olyan kétes értékű írás megjelentetésében, mely egy megyei könyvtár évek óta lelkiismeretesen és becsülettel végzett, s különféle szakmai felülvizsgálatok során mindig pozitive értékelt olvasószolgálati munkáját, s ezzel az egész könyvtárat már-már megrágalmazza.

A PÉCSI MEGYEI KÖNYVTÁR
vezetői kollektívája

A szerkesztőség álláspontja

Lapunk olvasói többször hangot adtak annak a véleményüknek, hogy nem szívesen olvasnak a könyvtárak munkájáról hivatalos jelentés jellegű, szürke beszámolókat. Szívesebben veszik azokat az írásokat, amelyek érdekesek, vitát támasztanak, egyéni állásfoglalást tartalmaznak.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

A KÖNYVTÁROS

1965 SZEP

Ára: 4,— Ft

1021

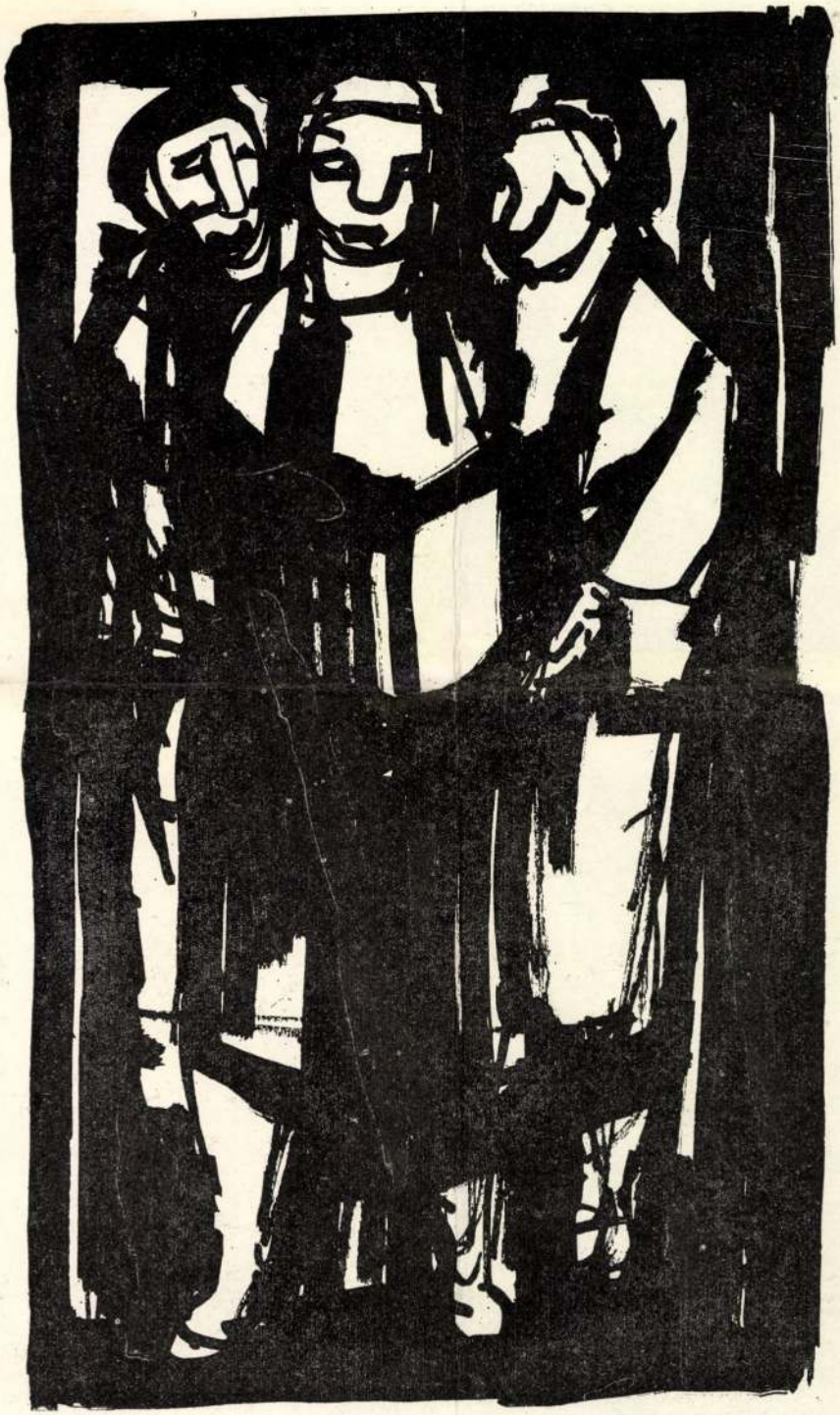

Lipták Pál tusrajza

„INDEX" 25449

Modellező és iparművész hajlamú fiatalok a Fővárosi Szabó Ervin gyermekkönyvtárakban (MTI Foto — Vitályos felv.)

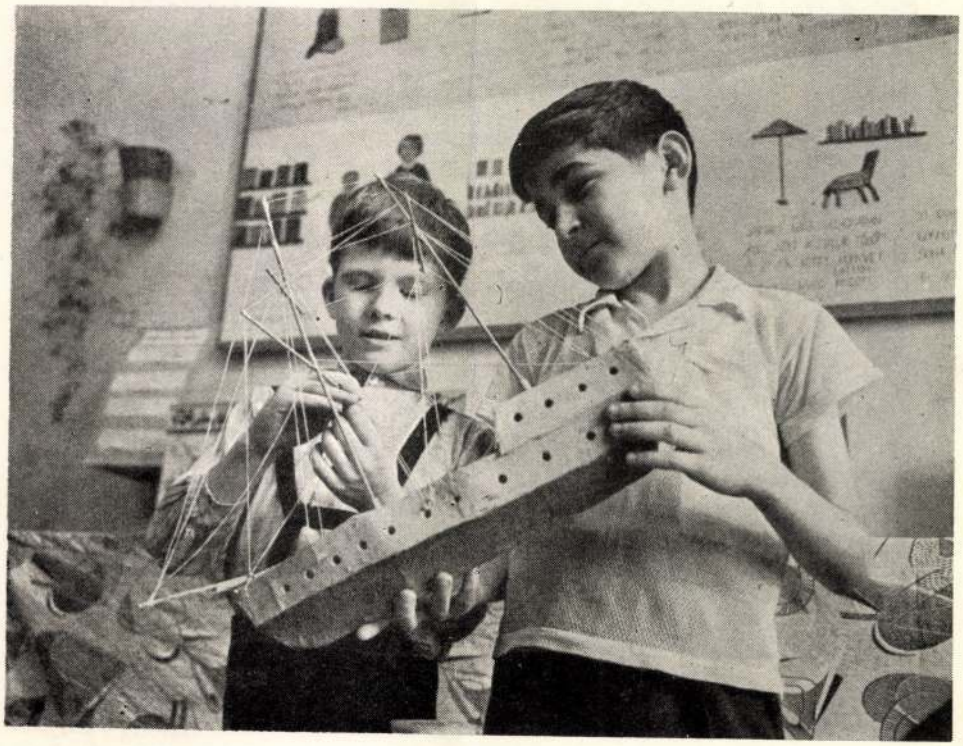

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 7
A KÖNYVTÁROS
Lipták Pál

1021

Öreg fák
(Lipták Pál
linómetszete)

391

át, de munkanaplójukat úgy vezetik, hogy belőle az is
adatok könnyűszerrel kiemelhetők legyenek.

7. Az átszervezés eredményes lebonyolításához mi
megfelelő összetételű könyvre volt szükség. A költség
és más, beígért anyagi eszközök gondos, céltudatos b
megoldhatónak látszott. Az átszervezésre, illetve a kö
alábbi forrásokra számíthattunk:

a) a rendes költségvetés erre a célra felhasználha
b) a földművesszövetkezeti támogatás 30—40%-a,
c) a községfejlesztési támogatás,
d) a Művelődésügyi Minisztérium támogatása,
e) a megyei tanács VB támogatása.

Az átszervezést a fenti elvek alapján hajtottuk végre. A könyvek tulajdonjogának problémája fel sem merült, az érintett iskolákból 3—4 kivételtől eltekintve nem szállították el a könyveket. Az állományt átnéztük, az avult, elrongyolódott műveket félreraktuk, a felhasználhatót a saját anyagunkkal összetéve mint egységes gyűjteményt rábíztuk a pedagógus-könyvtárosra.

Valamennyi új könyvtárossal és a művelődési autó állomásainak megbízottjaival szabályos szerződést kötöttünk, írásba foglaltuk a jogokat és kötelességeket.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lipták Pál

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1965 AUG 20.

1021

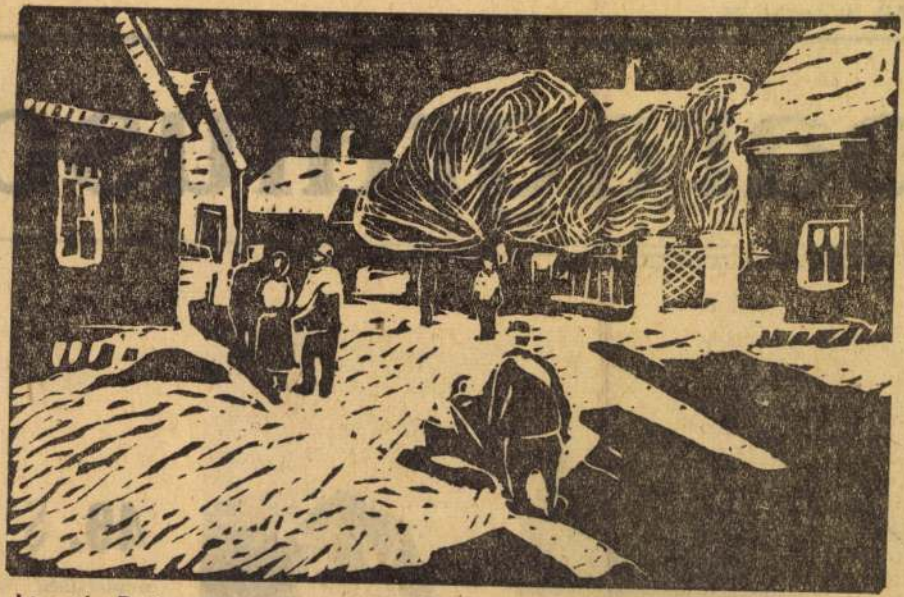

Lipták Pál — Hétköznap délután

1965. augusztus 20.

paragrafuso

49. §

nemzetiség sz
az anyanyelvé
és nemzeti kul

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965

4

A KÖNYVTÁROS

1021

Építkezés
(Lipták Pál
linómetszete)

és spanyolul, összesen több mint hatvankétezer példányban — gondos válogatásra kötelezett. Olyanra, hogy tükréből az idegen olvasó is megismerhesse a magyarság két évtizedes fejlődését és mai életét.

Az antológia három részre különíti el anyagát. Az első fejezet azokat az írásokat válogatta össze, melyek a felszabadulás előtti korszak jellegzetes vonásait mutatják be. József Attila *Külvárosi éj* című versével, a munkásság egykori világának és életének döbbenetes rajzával indul a válogatás. A parasztság mostoha sorsát Móricz Zsigmond elbeszélése *(Egyszer jóllakni)*, a munkássorsot Nagy Lajos *(Bérház)*, Gelléri Andor Endre *(Egy*

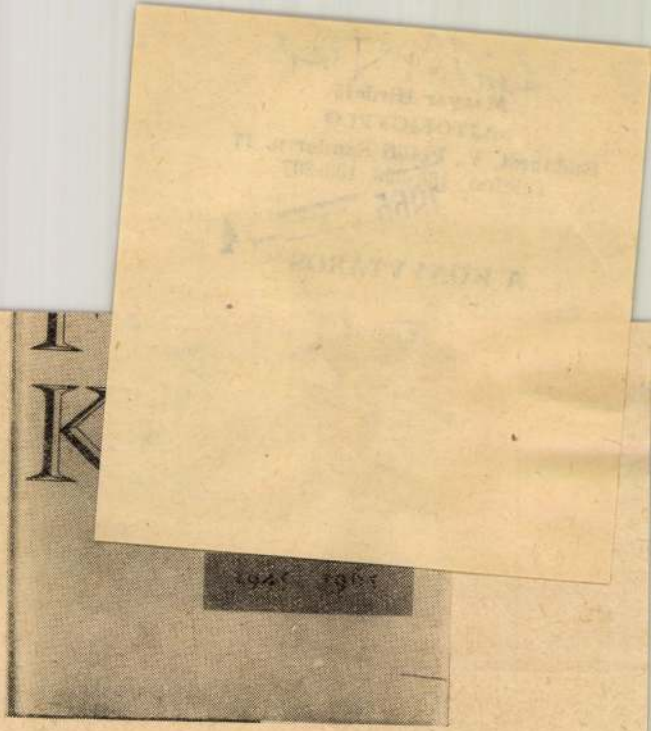

KÖRÖSTÁJ
KULTURÁLIS MELLÉKLET

1021 Tábori György

Újabb kiadványok a szlovák folklórról

Ismét gazdagodott a magyarországi szlovákok életével foglalkozó folklórirodalom. A három megjelent munka Krupa András gyűjtése, írása, illetve válogatása.

A csabai tornyon címűben „ízelítőként" adott közre ismeretterjesztésre Békés és Csongrád megyei szlovák adatközlőktől gyűjtött 25 népdalszöveget, melyeket korábban — a múlt században és századunk elején — a szlovák anyanyelvű fiatalok és idősebbek énekeltek tanyán, falun és városban egyaránt. Ezek a dalok a nép ajkán fakadtak, belső világuk örömét, bánatát szedték rímbe, mint egy mezei virágcsokrot. Énekeltek munka közben, mert úgy könnyebben haladt a kapálás, gyomlálás, varrás, hímzés. Énekeltek, ha egyedül voltak, de ezeket a dalokat énekelték társas összejöveteleiken a fonókában, fosztókában, lakodalomban vagy más családi összejöveteleiken is.

Valamikor a nép sokkal többet és sokkal többször dalolt, lelki szükséglete volt a dalolás — ez a spontán kifejezési forma. Dalba öntötte érzelmét, amikor a szíve csordultig volt örömmel, vágyakozással, szerelemmel, reménytelenséggel, bánattal vagy gyásszal. A dalolás erőt és vigaszt nyújtott, végig kísérte az embert egész életén át. A közölt dalok szövege tiszta forrásként tükrözi az érzelmek lángolását, gondolataikat, vágyaikat, melyek néha beteljesültek, azonban legtöbbször csak egy életen át őrzött titkos emlék maradt. Megéneklik a szerelmesek féltékenységét, vagy éppen a szülők ellenállását, mely elválasztja őket egymástól egy életre. A dalok többsége érzelmi telítettséget fejez ki, naiv, tiszta megnyilvánulásai a leány-fiú szerelmi kapcsolatának.

A válogatásban közölt dalok szövegei önvallomások, melyek őszintén — mint a folyam árja — feltárják az éneklő érzelmeit, gondolatvilágát. A dal szövegében elmondják mindazt, amiről nem beszélnek, és prózában semmi kincsért sem vallanának meg. Dalaikban feloldják kötöttségeiket, és feltárják szívük teljes rejtekeit.

A népdalok szerzője általában ismeretlen, a szöveg és a dallam szerzése a művészi készség adománya. Létrehozója és fenntartója a közösség tetszése, és az, hogy magáévá fogadja és énekli.

A közreadott katonadalok sajátossága az, hogy mondandójuk a harci virtus helyett a távol levő otthon és a család utáni erős vágyakozást sugallja, a katona fiú kesergését, aki szívesebben dolgozna öreg szülei helyett — levéve azok megfáradt válláról a terhet —, mint idegenben katonaként szolgálni a „császárt". Egyik dalban a hosszú távollét után megtért katona énekli: *„Mikor hazajöttem a hosszú háborúból, / Bizony a szüleim nem ismertek rám, / De felismert a szomszédék lánya / Az ingemről, melyet ő varrt nekem hajdanán.* (A szöveg szabatos fordítása.)

A népdalok szövegéből jó érzéssel cseng ki, hogy az egymás mellett élő magyarok és szlovákok a népdalban is hatással voltak egymásra, az egyetemes emberi érzések összefonódása eredményeként. A közölt népdalokat *Lipták Pál* rajzai illusztrálják.

A magyarországi szlovákok folklórkutatásának eredményei című munka az első olyan hazai kiadvány, amely összegzi, és egyben ismerteti a magyarországi szlovákok napjainkig megjelent folklóranyagát. Az elmélyült kutatással összegyűjtött és közreadott összefoglalás a továbbiakban nagy mértékben segíti elő a tudományos kutatók munkáját, azonkívül betölti az ismeretterjesztés és a közművelődés igényét is azok számára, akik nem foglalkoznak folklórgyűjtéssel, de érdekli őket a magyarországi és elsősorban a Békés—Csongrád megyei szlovákok népélete.

A kiadvány elsősorban módszertani segédlet a szlovák népi kultúráról szóló előadók számára, hogy könnyebben, és a maga teljességében juthassanak hozzá, és igazodhassanak el a már gazdagnak mondható néprajzi szakirodalomban, azonkívül mindenki számára tanulságos olvasmány, mert képet alkot belőle, hogy ki milyen témát kutatott és dolgozott fel részben vagy teljesen, a XVIII. század végétől napjainkig.

A olvasó afelől is tájékozódik, hogy milyen országos jellegű munkák, és milyen lokális kutatási eredmények láttak napvilágot intézmények kollektív gyűjtései nyomán — az ilyen a kevesebb —, és milyen kutatási eredményeket értek el szakkutatók és lelkes önkéntes gyűjtők. Az irodalomjegyzékben 91 nevet sorol fel a szerző, akik részesei egy munka egészének, vagy csak részének. A kötetet a szerző „függelékként" Békés és Csongrád megyei szlovákok között a közelmúltban gyűjtött, az ünnepekhez és jeles napokhoz kötött folklóranyaggal, valamint 29 felvétellel egészíti ki.

Az immár nagy múltú és Békés megyéről sok kiváló történeti anyagot újra közreadó *Bibliotheca Bekessiensis* 20. kötetét Krupa András válogatta, és állította össze, címe: *Szlovákok Békéscsabán, Slováci v Békéssnej Čabe.* A kétnyelvű kiadvány tulajdonképpen három — a hazai kutatók és olvasóközönség számára nehezen hozzáférhető — történeti és néprajzi leírást ad közre a Békés megyei szlovákok életéből. Kögzülük elsőnek Ágoston János munkája: *Csabának leírása* a Tudományos Gyűjtemény, 1826. évi kötetében látott napvilágot. A második írás J. Pr. Bella: *Slováci v Békésskej stolici* címen a Slovenské pohlady, 1902. évi számában található. A harmadik közlés egy ismeretlen szerző tollából való, címe: *Ludové zvyky a povery v.* B. *Čabe*, ugyancsak a fenti szlovák nyelvű folyóirat ugyanazon számában olvasható.

Noha a Békéscsabáról írott monográfiák már feltárták a város történetét túlnyomórészben, kisebb mértékben néprajzát, a közreadott írások még mindig tartogatnak értékes meglepetéseket úgy a kutatók, mint a város történetét szívesen olvasók számára.

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 310-728
1981 FEB 1

ren

Békés megye néprajza

Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy valóban kuriózumszámba megy a békéscsabai Rózsa Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola kiadásában 1973-tól megjelenő minisorozat. A főként könyvbarátoknak, illetve gyűjtőknek eddig elkészült 12 kötetke Békés megye néprajzát mutatja be gazdagon illusztrált képanyag segítségével. Ezen felül — és ez már a szerkesztés praktikusságára vall — valamennyi mű végén a különböző témák egy-egy alapos ismerője, kutatója foglalja össze tömören a legfontosabb tudnivalókat. A széria első kötete a Butéliák címet viseli. A csaknem 170 oldal terjedelmű könyvecskében a zöld színűre festett, pálinka tartására alkalmas mázas edényeket látjuk, amelyeket békési fazekasok készítettek a múlt század közepétől a századfordulóig. Noha legtöbbjükön jól látszanak a díszítőelemek — általában valamilyen virág-, vagy állatmotívum —, éppúgy kinagyítva is megtaláljuk őket a butéliákról készült képek mellett, mint a már nehezebben kivehető, hol rövid, hol hosszabb feliratokat is. Akinek jó a látása, nem kell különösebben megerőltetnie szemét ahhoz, hogy a készítő (esetenként a készíttető) nevét, a gyártás helyét és idejét, no meg a tréfás sorokat is kibetűzze az apró nyomtatott betűk alapján. Lapozzuk fel például a 158—159. oldalt. Balról a méregzöld butéliakép, jobbról a kinagyított, kézzel írott (vésett) szövegrész, s alatta a teljes felirat: „Ez Az Butella / Készült / Zsibritta János é / Szarvason / 1877 évben / Juniusz 24-én.

Szép Butella az / én nevem mikor / pálinka van / benem ha palin / ka nincsen ben / nem üres cserép az én nevem / vivátt"

Lipták Pál a könyvecske végén található ismertetőjében többek között ezt írja: „A templomba járó tótok gyakran rendeltek imakönyv alakú butéliákat . . . "

Szakszerű tájékoztatást kapunk dr. Tábori Györgytől

hogy a 18. század elej
kés megyébe betelepü
gyarok, szlovákok, r
— és később a roma
birtokában voltak a fonás és szövés mesterségének. Kezdetben csak saját használatra készültek a törülközők, terítők, asztalkendők, és az egyéb házi textíliák, de később jutott belőlük piacra is, ami jelentős jövedelemhez juttatta a családokat. A házi szövést, amely „a 19. század második felében és a 20. század fordulóján élte virágkorát", lassan háttérbe szorították az olcsóbb gyári termékek. A felszabadulás után a jó néhány településen megalakult háziipari szövetkezetek ismét feleleventették a szövés mesterségét.

közt vásol
hetes fehér bárány bőre a legmegfelelőbb, mert az még puha, könnyen megmunkálható . . . A bőröket nem válogatták össze, mint a subák készítésénél. Egy ködmönbe különböző minőségű, egyenesebb és göndörebb fürtű bőrt is bevarrtak, mert a sok irha és kivarrás a bőr színén a különbségeket eltakarta . . . "

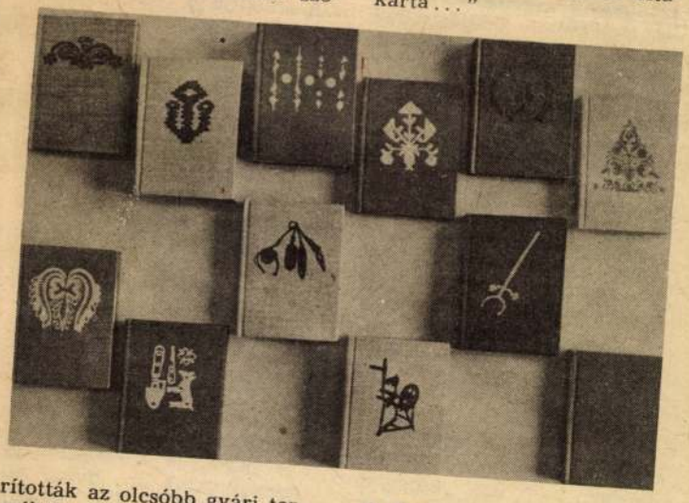

A szlovákság festett bútorairól készült fotók és az ismertetők szintén kellő útbaigazítást adnak az érdeklődőknek. A szerző megemlíti, hogy a 18. század elején a lakosság maga csinálta az asztalokat, székeket, ágyakat, és az egyéb berendezéseket. Később a német származású asztalosok is szívesen készítettek faragott és festett bútorokat. A Magyar Néprajzi Múzeum gyűjteményét gazdagítja például az a virágmintákkal díszített gondolkodószék, amelynek származási helye Békéscsaba, s amelynek támláján ez a felirat olvasható: „Anno 1778".

A Szűcshímzések című mini könyv a Békés megyei ködmönök készítésének „titkairól" tájékoztatja az olvasót. A magyar mesterek által varrt ruhadarabokat egyébként a nemzetiségi lakosság is szívesen vásárolta. Érdekességként a szerző em-

A Békés megyei hímzésekről (4. köt.), a cseréptárgyakról (5. köt.) és a játékokról (12. köt.) Cs. Tábori Hajnalka, a szűrhímzésekről (6. köt.) N. Fülöp Katalin, a faragásokról (8. köt.) és a bőrmunkákról (9. köt.) S. Kovács Ilona, a munkaeszközökről (10—11. köt.) Szolnoky Lajos és Molnár Mária írtak jól áttekinthető tájékoztatót.

A kiragadott példák módszerének alkalmazásától — terjedelmi okok miatt — a továbbiakban eltekintünk. Ugyanis ezek a kiadványok „csöppnyi voltuk" ellenére is olyan bőséges anyagot tárnak a szakemberek és a laikusok elé, hogy részletesebb ismertetésükre egyetlen cikk nem volna elegendő. Befejezésül azonban feltétlenül idekívánkozik még egy megjegyzés: a Békés megye néprajzát bemutató mini könyvek tipográfiája és kötésterve Zahorán Mária gondos munkáját, a jó fényképfelvételek pedig Beratin Ambrus és Biró József szakmai hozzáértését dicsérik.

—y—n

uma Kapuváron

sét megzavarta a háború, első kiállítása 1917-ben nyílt. Ettől kezdve rendszeres művészi tevékenysége, melyet állandó siker jellemez. 1928 és 1930 között római ösztöndíjas volt, 1935-ben állami aranyérmet kapott, a felszabadulás után kitüntették a Kiváló Művész címmel, és

hály, Verdi, Virág Benedek, Bartók Béla, Janus Pannonius, Széchenyi István, Németh László, Kazinczy Ferenc, Illyés Gyula, Bernáth Aurél alakjáról.

Tudása, ízlése, embersége életének és művészetének egysége. Alapító tagja volt a

<Lipták Pál>

<> Építészettörténeti
múzeum
(Képekkel és rajzmel
lékletteel
MMÉE közl
1905. 97-981.

Ezzel megnyerte a M
MÉE gyűlés 1904/5. évi
építészeti nagypályázatat

Talpas serleg, aranyozott réz, vert növény-
díszszel. Mag. 18·7 cm. Német, XVII. század.

Lipták Pál

építész

Szül. Békéscsaba 1874. ápr. 13.

lásd

Révai XXI. 557. l.

... úgy látom, hogy inkább
építési vállalkozó,
mint alkotó (épitő) művész

Lipták Pál

Művének 1905. 202

Boccato Giovanni da Camer
RV: Madonna a gyermek Jézussa
szentekkel 54 (601), 1209 (53).

Lipták Pál

építész

Szül. Békéscsaba 1874

Oklevelet nyert 1901.

Műegyetem 13 l.

T. 5901.

om férfi dereglyét vontat, őr-
ezet a tulsó partra, a hol a
at járókelők élénkitik. A hid
lekednek. A háttérben hegyek
lhő gomolyog. Felirata:

8: 13.6 cm.

-95

Lipták Pál dr

építész.

Szül. Békéscsaba 1874.
A doktori avatás ideje 1907.

Műegyetem 216. l.

Székesfehérvár.

Az előtért a bástyákkal
vár- és város foglalja el, a há
a hegyek közt épületek bontakoz

STULWEISS

Rm., mér. a vk. 5.8: 11.

140-95

Lipták Pál

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet nagypályázatán az aranyérmet és az 1500 koronás utazási ösztöndíjat Lipták Pál kapta.

Művészet 1905. 202. l.

MD K

1301 93. dr. Lipták Pál, építész,

tervezte M.Kir. All.vasutak gépgyára,
Simor-, Delej-, Golgota- és Szapáry-u. 8624 hrsz.
háromemeletes munkásházat.

Épitö Ipar. 1908. jun. 21. 25. sz. 259. l.
Magánépitkezésre nyert engedélyek.

Lipták Pál MDK

építész

A volt Belvárosi Takarékpénztár épületét /Felszabadulás tér/ Schmahl Henrik tervezte, a kivitelezést Lipták Pál Schmahl munkatársa vezette.

279.o.

Repr: Felszabadulás tér 1. Irodaépület.
279.o. 287. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959

Lipták Pál dr.

MDK

A szolnoki közuti hid vasszerkezetét és a vasbetonpályalemezt Dr. Mihailich Győző tervezte Dr. Lipták éstársa cég gyártotta és szerelte. 1911-ben.

89.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Lipták Pál dr

Lód

Szieberth Imre: A m. kir. államvasutak gépgyárának új munkás lakó telepe. Vas. ugy. 1909. 198. l. (képekkel).

.....*mühely.*

lyfőnökség!

...év.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

e .....számu .....

iztam.

... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Lipták Pál dr

építész és építőmester

l.

Bierlaposta

11. l.

Lipták Pál dr

épitész, ny. állam-
tiskár

l.

Bierbposta

28. l

Lipták Pál, építész M.D.K.

tervének ismertetése építészet-
történeti múzeum szórnára, mely-
lyel a M.M.É.E. 1904/5 évi építészeti
magpályázatán első dígat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1905. 39. köt. IV. füz. 97. old. 2 szór. á.
VIII. sz. rajz m.

dr. Lipták Pál

építén építette 1911-ben a Tárnok u. 8. u. alatti 4 emeletes bérházát.

Műemlékvédelem, 1968/2. hátsóborító

dr. Lipták Pál, M.D.K.

bpesti építész,

nyert megbízást a MÁV. gépgyár lakótelepén, a Simor-Szapáry-Golgota- és Delej utcár körötti tömbön egy négy-emeletes, jóléti intézmé-nyekkel ellátott, 650 lakásos bérbár terveresére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

márc. 10. sz. 11. old.

MDK

Lipták Pál

Fábnagymagyép. 34.1.

MDK

Lipták Pál dr. müépitész

MMÉEKözl. 1926. V. 23.

Lipták Pál

építész, műegyetemi tanársegéd

A MMÉE 1904/5-ik évi építészeti nagyrályázatának feladatául a fővárosegik közterén teljesen szabadon álló építészettörténeti múzeum megtervezését tűzték ki. A bírálóbizottság az első díjat az egyesületi aranyérmet, és a kereskedelmi minisztérium 1200 koronás utazási ösztöndíjat egyhangulag fenti tervének ítélte oda.

Lipták Pál: Építészettörténeti Múzeum. MMÉE közl. 1905. IV. füzet. 2 képvel és a VIII. sz. rajzmellék lettel.

123/1946

F. évi május hó 22-ér
értesitem, hogy az uj müemlékvéde
Országos Bizottsága már régebben
V K M-nél van, a törvényelőkészit

Budapest, 1946. julius 10.

Lipták Pál dr

építész

egy ideig Pecz Samu

irodájában dolgozott.

Pecz önéletrajza

Lipták Páldr.

Wod

Építő Ipar 1910. 349. l.

(A m. kir. állami gép gyár munkáslakótelepe, képekkel)

fenti tervei alapján épült

A lakótelep önerő 6 55 munkáslakásból áll.

..... *mühely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Liptak Pál

vrád esetl. lárd

Építész et történeti muzeum. M. Mérnök és Építész egylet Közlöge. XXXIX. 1905. 97-98. l.

... m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Koron

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. pos

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

A ..... K ..... f

M.D.K

Lyptár Pál
festő

A békéscsabai Múzeumban
rendezett tárlaton vett részt.

— A Békés megyei képzőművészek.
Magyar Nemzet, 1969. okt. 5.

Lipták Pál

Gyakori vendéguművész Vásárhelyen

Képzőmův. Almanach Bp. 1969. 17. o. Supka: A kód-
mozóvásárhelyi festészet

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Lipták Pál MDK

Tájkép, temp.

Tanya, télen, olf.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Lipták Pál MDK

Tájkép, repr.

Tornyai János Múz. 1964. Vásárhelyi őszi tárlat

Lipták Pál

Gádoros Vass István: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán. - Tiszatáj 1966. 20 évf. 12 sz. 1022-1023. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

256. l.

Lipták Pál

Rajz propró

Tiszatáj 1967 III. n. 263 old.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 nov.

MDK

Lipták Pál

Mezőn, temp., repr.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J. Muz. Hmvhely

Lipták Pál

Tanya, akv.

9. Vásárhelyi Őszi tárlat 1962. okt.
Tornyai J. Múz. Hmvhely.

MDK

Lipták Pál

Mezőn, temp.

Kutnál, "

Falusi utca, "

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J.

Muz. Hmvhely.

Lipták Pál

Művei nezepelnek a T.I.T. békés-csabai klubjának diaelőadásán

N.N.: Tárlatvezetés szines diával

Békésmegyei Négyjság 1969 Ü.1.

Liptáh Pál, grafikus

MDK

A Kaposvári Megyei könyvtár tájékoztatójat látta el illusztrációkkal.

U-y.: Marajó

90.

Könyvtárosz, Bp. 1965. február

XV/1

Lipták Pál
festő

M.D.K.

Humoros megértéssel szemléli a világot.

D.J.: A XII alföldi Tárlat
Művészet, 1969. július - 77 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.Y.

Lipták Pál
festő

A kiállítóson sehert anatott
az „Eső után" cimü képe.

Kovács Gyula: Csabai festők jubileumi kiállítása
Művészet, 1969. március - 47 lap

MDK

Lipták Pál

repr.:

Vásárban

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Műhely,

Szeged, Gyula, Szentes

LIPTÁK PÁL / Békéscsabai festő"

1.) Iralom előtt olaj, 69x102
2.) Alföldi táj gouache, 27x42
3.) Felhős táj —"— 28x42

Vidéken élő képzőművészek kiállitása 2. Bp., 1955.
/Kat./

15

MDK

Lipták Pál

olaj:

Táj

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Mus.
1968. aug.

Lipták Pál

grafikái vannak Beck Zoltán magán gyűjteményében (Orosháza)

Sass Ervin: kemvedély, amiről nem lehet leszokni

Békésmegyei Népujság 1968 X. 22

Lipták Pál

Kiáhitása nyílt Békéscsabán

Rajz (szepiró)

Gádorosi Vass István: Lipták Pál
Kiáhitása Békéscsabán

Tiszatáj 1968 XII. n. 1022 old.

Lipták Pál

Szerepel a XV. őszi tárlaton
Vásárhelyen

Szabó Endre: Igazolt reménységek

Tisza Táj 1968 XII-n. 1111 old

Lipták Pál
grafikus

M.D.4

A Gyulai Járási és Városi Könyvtár fennállásának száradik évfordulója alkalmából rendezett kiállításon vesznek részt.

Galambos Ferenc: Két vidéki ex libris kiállítás.
Művészet, 1969. január - 34 kép.

Lyptak Pál

Szerepel a XI. Alföldi Tárlaton.

Szekelyhidi Attila: Gondolatok az idei Alföldi Tárlatról.

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 746.o.

Lipták Pál

Esti lovaglás, temp.

Pásztor, "

Vásárban, "

Delalföldi Tárlat 4. 1968. Ruvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

Liptár Pál

Udvar, olaj, 60×50

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nem. kidéjiné Kirimi Irén.

10.

Lipták Pál

Rajz szepró/

Tiszatáj 1968 I-u. 48 old.

Lipták Pál

Rajz prapró,

Tiszatáj 1968 V-n. 442 old.

Lipták Pál

Rajz /szepró/

Tematáj 1966 XI. n. 896 old

Lipták Pál

Kiállítása nyílt Békéscsabán

Említve: Készülődés a vadászatra; Este a tarlón; Sárkányölők; Lovasok; Régi utca; Három alak, Esti lovaglás

Rajz (szepró)

Gádoros: Vass István: Lipták Pál
Kiáll. Békéscsabán

Tiszatáj 1966 XII. sz. 1022 old.

Liptáh Pál

Tusrajzokkal és pasztellekkel szerepel a békésmegyei grafikai kiállításon Gyulán.

Kilépő Miklós: Békésmegyei grafikai kiállítás

Tükröző 1967 I. n. 6 old.

MDK

Lipták Pál

Kiállitási hir

Békés megyei Népujság 1968 juli.14.

Lipták Pál

Szerepel a Békés megyei grafikai kiállításon Gyulán

Bede Anna: A Békés megyei graf. kiáll. megnyitója

Vizsatáj 1967 XII. n. 1211 old.

Lipták Pál

Szerepel a Békésmegyei
Láslatou Békéscsabán

N.N.: Kiállítás a Munkácsy
Mihály Múzeumban

Békésmegyei Népjység 1971 X.10

Lipták Pál festő

Megemlítve.

Akácz László: A VI. Délalföldi Túrlat

794-796.

Tiszatáj, Szeged. 1970. augusztus

XXIV/8.

Lipták Pál, grafikus

„Ex libris Lipták Pál".

Repr.

Lipták Pál: rajz 36.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. január XIX/1.

MDK

A ~~KÖNYV~~

Liptók Pál, grafikus

„Ex libris Püski S."

Repr

Lipták Pál: Ex librise

Hátsó-külső-
-borító-.

XIX/3.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. március

MDK

A KÖNYV

Lintók Pál, grafikus

Rajz:

Repr.

Lintók Pál: rajza

614.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. október

XIX/10

Kiptár Pál, grafikus

„Ex libris Kiptár Pál":

Repr.

[Kiptár Pál: ex librise]

728. old.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. december XIX/12.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Kossuth-díjas. A békéscsabai könyvtár igazgatója.

Sallai István - Szabados László: Békéscsaba

81-82.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. február XVIII/2.

MDK

Kiktán Pál, grafikus

Rajz:

Repr

— : Városi utcarészlet 62.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. február XJIII/2

Kiptár Pál, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

Kiptár Pál: rajza

Hátsó - külső - borító

KÖNYVTÁROS, bp. - 1968. január

XVIII/1.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

Lipták Pál: rajza

Hátsó-kulcsó-borító.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. Február

XVIII/2.

MDK

Liptak Pál, grafikus

Rajz:

Repr

Liptak Pál: Vaina

209.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. április XVIII/4.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Rajz:

Repr

— : Szófia. Az Aleksandr Nyevszkij székesegyház

244.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. április

XVIII/4.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Rajz:

Repr

– : Tirnovói utcarészlet (Bulgária)

226.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. április XVIII/4.

Lipták Pál
festő

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: A 17. Vásárhelyi Tárlat.
Művészet, 1971. május - 37.oldal.

MDK

Liptáik Pál, grafikus

Rajz:

Repr.

Liptáik Pál : rajza

754.0.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1967. december | XVII/12

MDK

Lipták Pál, grafikus

Rajz:

Repr

Lipták Pál: tusrajza

261.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1967. május XVII/5

[Lipták Pál], grafikus

MDK

[Név s' jelzet nélkül]

Rajz:

Repr.

— : „Ex libris Kutasi Pál"

202.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1967. április

XVII/4.

KÖNYVTÁROS

Lipták Pál, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

— : falu szélén

193.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1967. április

XVII/4.

Liptáki Pál

Egész sor műve van Bech Zoltán tulajdonában.

Szabó Mihály: Házimúzeum Orosházán; Hűgyűjtő, 1970. 3. sz. 16. l.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritkka

Müvészet 1967 márc.p.43.

Liptár Pál

A kat. növegben ziemelit „Udvarzinlet"-él.
47. Körösport télen, olaj.
48. Udvarzinlet, olaj.
49. Hód télen, temp.
50. Borus tej, gouache.
(nevepel a ~~kr~~ sportfelvételen)

Tizántúli festőművének vándorziállítása. Bev. Kákai Ferenc.
Békéscsaba. 1957.

MDK

Lipták Pál

Falu szélén, o.

Utca, o.

Táj, o.

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.

1965. okt.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1966máj.7.

Lipták Pál
költő

H.D.K.

Tanyaudvar" (repro) Képével
részt vett a kiállításon.

Oelmacher Anna: Kései, de nem elkésett gondolatok...
Művészet, 1962. szeptember — 36 l.

M.D.K.

Lipták Pál
festő

„Tányandvar" című munkájával
szerepel a kiállításon.

Dehmacher Anna: Kisei de nem elkésett gondolatok...
Művészet, 1962 szeptember — 36 kep.

MDK

Lipták Pál

Bivalyok, tús

Szegedi Ő. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

MDK

Lipták Pál
grafikus

Kiállításon nevével az „Esti hangulat" című képe, valamint a Körösparti képe.

B. Szabó Magdolna: Békés megyei grafikai kiállítás
Művészet, 1964. augusztus – 44 lap.

Lipták Pál

kiállított festménye:

Udvar, olaj, 60 x 50 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

10-l.

Lipták Pál grafikus

jos: Váratlan látogató. Novellák, Lipták Pál illusztrációival. (Bé-

8

—: Most jelent meg

Népszabadság, Bp. 1980 nov 20

Lipták Pál, jezlő

L: Tóth Ernő

Dér Endre: Új lap a naplóban 74-80

Új Aurora, Békéscsaba, 1981-dec. 1981/3

Lipták Pál

Szerepel a „Parasszti élet"
c. táslatou Szarvason

N. N.: Képzőművészeti kiállítások
Békésen és Szarvason

Békés megyei Hétnyság 1970 X. 17

Lipták Pál, grafikus

L.: Holló László

[A Becsei: A XXI. Alföldi Tárlat c. cikket ~~[illegible]~~ megelőző ~~[illegible]~~ lapon]

Lipták Pál: Grafika 129.

Új Aurora, Békéscsaba, 1979 dec. 3.

Lóránt János, festő

L: Holló Lánló

dr Bercsei J: A XXI. Alföldi Tárlat 130-133

Új Aurora, Békéscsaba, 1979. dec. 3,

Lipták Pál, festő
grafikus

L. Holló László

dr Becsei J: A XXI. Alföldi Tárlat 130-133.

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec.

3

Lipták Pál, grafikus

Rajz: Repr

Lipták Pál: Grafika 15.

Ily Auróra, Békéscsaba, 1979 dec. 3.

Lipták Pál, grafikus

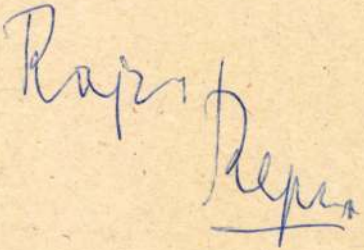

Lipták Pál grafikája

37.

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec. 3.

Liptáz Pál festőművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton

(cikkek: „Szalay Ferenc festőművész" címszó alatt
Halász Miklós cikke: „Vásárhelyi Őszi Tárlat" címmel
Pesti Műsor, 1978. X. 18.

Lipták Pál, grafikus

Megemlítve. (L.: ~~[illegible]~~ Jankay Tibor)

Dér Endre: Élet és halál 83-84.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. dec. 78/3.

Lipták Pál, festő

Elhangzott L.P. nekszárdi kiállítása nak megnyitóján, 1978. szept. 7-én.

Szilágyi Miklós: Lipták Pál nekszárdi kiállítása 148-149.

Téj Aurósa, Békéscsaba, 1979, ápr. 79/1.

Lipták Pál, grafikus

Rajz: Rem.

Lipták Pál: Grafika 59.

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec. 3.

Lenkefi Konrád, színpad tervező
bál-tervező

A tanulmány írója.

Bemutatott tervei: Weöres S.-Kovács J.: Vásár; Donizetti: Macskaduett; A. A. Milne: Micimackó; M. Linhardt: Jancsi mesét játszik; Bartók Béla: Cantata profana cimüek. (fotók.)

Lenkefi Konrád. A gyermek és a bábjáték. 51–58.

Új Aurora, Békéscsaba, 1979. dec. 3.

Liptát Pál

25, Pásztor három tehénnel, Szep. 70×100
26, Vízparton, — " —

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

27, Tavasi hegedűszó, temp. 70×100
28, Strand ősszel, —"—

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Rétéscsaba, 1974.

Liptát Pál

29, Holdvilágos este, temp. 70 x 100
30, Anya és gyermeke, —"—

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Rétéscsaba, 1974.

Liptát Pál

31, Lovoskocsi, temp. 70x100
32, Regi udvar, —"— 60x85

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Rétéxsaba, 1974.

Liptáke Pál

Vasúti rovompó
tempera 50 x 70

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Lipták Pál

Suvarosok, Tempera

40 x 55

Dolgozó emberek között kipzömüv.
kiáll. Vanst muzeum 1968. jan.

Lipták Pál

Tavarosok tempera
40x55

Dolgozó emberek között
képzőművészeti kiállítás
Erest Múzeum 1968.

Lipták Pál

A XV. alföldi Tárlaton díjat kapott.

Szocialista Művészetért, 1972. máj. (?)

Lipták Pál

Holdvilágos este olajfestm. 68×97

Virpadon —"— 68×97

XIII. Szegedi Nyári Tárlat

1972. jul. – szept.

Liptai Pál

Alföldi táj, temp. 70×100 cm

21. Vásárhelyi Tárlat, 1974.

Lipták Pál

33, Virpart, temp. 60×80
34, múltidéző emlékek, temp. 64×60

Lipták Pál, Munkácsy M. múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

35, Őrri tarlón, temp. 60x70

36, Esti hangulat, temp. 60x80

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Lipták Pál

37, Tehenek, temp. 65×85
38, Műteremben, -"- 65×85

Lipták Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptáth Pál

39, Eső utáni hangulat, temp. 67×48
40, Pásztor, — " — 50×75

Liptáth Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

41, Szekeres, temp. 60×80
42, Alföldi táj, temp. —

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

43, Embered tehénnel, temp. 60×80.
44, Csendélet, —"— 50×60

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Lipták Pál

45, Portré, temp. 52×58
46, Tanyaudvar, temp. 60×80

Lipták Pál, grafikai gy. kiá.
Békéscsaba, 1974.

Liptrát Pál

47., Fiút Recskével, temp. 60×50
48., Lovasok, Tk–, 50×68

Liptrát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

49, Lovasok a vízparton, temp. 50×70
50, Őszi hangulat, -"- 50×60

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974

Liptát Pál

53, Asszony tehenettel, temp. 50x75
54, Gyászolót, — " — 50x56

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptáf Pál

55, Csendélet, temp. 56×40
56, Sétálóf, —"— 50×64

Liptáf Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

51.) Kubikos, temp. 64×47
52.) Betlehemeset, -u- 50×70

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Lipták Pál
Cegléden a Kossuth Múzeumban
nyílt meg Lipták Pál festőművész
a Viharsarok életét, embereit bemutató
kiállítása.

A kultúra vasárnapja.

Magyar Hírlap 1971/108 6 old.

Lipták Pál

57, Táj fehérrel, temp. 48×60
58, Olvasó nő, -"- 48×64

Lipták Pál, Munkácsy M. díj.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

59, Kévekötőt, temp. 48x64
60, Varosszéle, temp 40x50

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Lipták Pál

61. B. S. portréja, temp. 40×58

62. Anya gyermekkel II. temp. 48×62

Lipták Pál, festőművész kiállítása.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

63, Sárgarubás nő, temp., 50x60
64, Csabód, -"-, 47x64

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Lipták Pál

65, Kékruhás nő, temp. 70×100
66, Csillós, temp. 80×65

Lipták Pál, Munkácsy M. múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

67, Fiú Antyával, temp. 48×64

68, Este a mezőn III. temp. 70×85

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptáb Pál

Hódmezővásárhelyen megnyílt az idei Délalföldi Tárlat, melyen alkotásai szerepelnek.

Békés Megyei Népújság, 1972. máj. 11.

Lipták Pál

Z bemutatott művei:

„Hajnalban," tempera, 62×83 cm;

„Sétálók," tempera, 64×85 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat,

Hódmezővásárhely, 1971

Lipták Pál festőművész.

Egléden a Kossuth Múzeumban lesz bemutató kiállítása, a Viharsarok életét, embereit bemutató tájlata.

Magyar Hírlap, 1941. ápr. 19.

Lipták Pál (festő)

A békéscsabai Munkácsy Múzeumban megnyílt Alföldi Tárlaton részt vett. 1975-ben.

Népszava, 1975. ápr. 25. 103. evf. 96 sz. 6 p.

Lipták Pál

Megnyílt a gyulai felszabadulási kiállítás, melyen műve szerepel: temperája a megindulós munkás hétköznapoknak állít emléket

Őrzi távlat nyalán.

Békésmegyei Népújság, 1974. okt. 11.

Lipták Pál

1974. júl. 12-én Békéscsabán a Munkácsy Mihály Múzeumban kiállítása nyílt.

Népszava, 1974. júl. 13. 102. evf. 162 sz. 10 p.

Lipták Pál, festő

A Békési versek c. antológiát
Lipták Pál grafikái gazdagítják

(m. tolnay): Békési versek 2.

EST I HIRLAP, Br. 1975. aug. 29.

Liptzik Pál

Alföldi táj temp. 70×100

21. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974.

Lipták Pál

Résztvesz a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Táslat I–X.
1965–1974.

Lipták Pál

Körös part temp. 50x60 cm
Este a mezőn -"- 70x100 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975 Jul - Aug.

Lipták Pál

Mesterök temp. 70×100

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul - Sept.

Lipták Pál, festő

A Petőfi Emlékbizottság tagja. (Könyvtárosként napot helyet.)

(pr.): A Petőfi-évforduló előkészületei 146.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. márc. XXII/3.

Lipták Pál

békéscsabai, Kossuth dijas festőművész alkotásaiból nyilt kiállitás a gyomai Kner Muzeumban.

Magyar Hirlap 1974 7.évf. 259/8

Lipták Pál

A Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett „Kortárs hűvészet" c. kiállítás má megnyílik, melyen műve szerepel.

Meghívó.

1974. Okt. 5.

Lipták Pál, grafikus

Metszet: Rep

Lipták Pál: papírmetszete

Hátsó-Kulcsi-Kovács

KÖNYVTÁROS Br. 1970. február XI/2.

Lipták Pál, festő

Pozsonyban volt kiállítása
júliusban.

— :□: Lipták Pál 533

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. sept. XX/9.

Lipták Pál, grafikus

Papírmatnet:

Repr

Lipták Pál. Szegény asszony kenyere

Hátsó-külső-borító

XX

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. szeptember 9.

Lipták Pál jestő
grafikus

Rajz:
Repr

Lipták Pál: rajza

Hátsó-mikró-
-lovító.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971, augusztus

XXI
8.

Lipták Pál, grafikus

Rajz:

Repr

Lipták Pál: rajza

Hátsó-külső-
-borító

Könyvtáros, Bp. 1971. március

XXI
3.

Lipták Pál, festő

A Békés megyei Könyvtár igazgatója.

Kisüntetve.

↓

—: A Szabó Ervin – emlékérem első kitüntetettjei

602-604.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. okt.

XXII/10

Lipták Pál, festő

A mezőberényi könyvtárban
tett látogatást. (jelenlegi)

Gerő Gyula: Miért kiváló a mezőberényi
könyvtár 398-400.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972 - júl.

XXII
7.

Lipták Pál, grafikus

Rajz: Rep.

Lipták Pál: tusrajza

Hátsó-külső-borító.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972 - április

XXII/4.

Lipták Pál, grafikus

Rajz: Rep.

Lipták Pál: rajza

Hátsó-külső-
-borító!

XXII
5.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. május

68
+ 1
69.

Lipták Pál, Jestő

A Békés megyei könyvtár igazgatója, Jestőművész. Nagy szerepe van Békés-csaba kulturális életében.

Gerő Gyula: Békési jegyzetek 251-258.

Könyvtáros, Sz. 1972. május XXII/5.

Lipták Pál

Tanyaudvar c. képe (eml.)
Pásztor " — " — "
szerepel a békéscsabai múzeum
hárlatán

B. M: Huszonötév képzőművészet

Békéscsabai Népnyiség 1970 I.9

Lipták Pál

Szerepel az alábbi táslatok

Dömötör János: A XII. Alföldi Táslat

Kőrösdáj 1969 IV. 27

Lipták Pál

Békés megyében él. 1957 óta résztvesz az őszi tárlatokon

Öreg tanya; Táj tehenekkel c. műve (eml.)

Szerepel az alábbi tárlaton.

Dömötör János: A XVI. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Békés Megyei Népújság, 1969 nov. 23.

Lipták Pál.

Ex librisek. Lipták Pál rajzai. – Békés Megyei Népújság, 1966. dec. 25.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284. l./

258. l.

Lipták Pál

festőművész kiállitása. Békéscsaba, Képcsarnok - Ism. Békés megyei Népújság, 1966. okt. 16. - Gerő Gyula, Népművelés, 1966. dec., 37-38.l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

268. l.

1) Lipták Pál
festő, grafikus

Olajképeket, temperákat, tusrajzokat, grafikát és kisplasztikát készít.

1969. szept. 28.-án nyílt önálló kiállítása Gyulán, melyen 28 érmet, 45 papírmetszetet és 10 db. tusrajzot mutatott be.

Equik jellegzetes műtaja az életkép.

G. Vass István: Lipták Pál grafikai kiállítása Gyulán
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 156.

2) Lipták Pál

festő i grafikus ...

Életképei: „Késő i érkezés", „Kéttornyos tálu", „A kerítésen túl", „Tejpiacon" ~~[illegible]~~, „Jön az ősz, szabóék meszelnek", „A magányos ember estéje", „A kétbivalyos ember", „Legelő juhok", „Magányos asszony háza", „Látomásos idők", „Nem vár t vendéjek érkezé-

Gy. Vass István: Lipták Pál grafikai kiállítása Gyulán

Tiszatáj, Szeged 1970. II. 156.

3) Lipták Pál
festő, grafikus

se", „Ünnepnapok emléke"

Tájképei: „Várpskép két felhővel", „Fekete ház fekete kerítéssel".

Munkaábrázolások: „Nyár", „Szénagyűjtő", „Vágják a nádat a köpösön".

Ésmei: „Formák I–II", „Vizen", „Békéscsaba", „Pásztor", „Öregtemplom", „Lovas", „Aszék".

G. Vass István: Lipták Pál grafikai kiállítása
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 157. Gyulán

4) Lipták Pál
festő, grafikus –

Egyalakos kompozíciói: „Szegény asszony kenyere", „Merengő", „Messzenéző".

G. Vass István: Lipták Pál grafikai kiállítása Gyulán
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 157.

Lipták Pál
festő

Grafikai kiállítása a Gyulai
Erkel Ferenc Múzeumban nyílt
meg.

—:—

Művészet, 1969. december – 31. lap

Liptak Pál

Résztvesz a pápai „Mai magyar és nemzetkori ex libris ~~Zo~~ művészet" c. Miállításon.

Békés megyei Népnyiség, Békéscsaba
1969. sep. 11.

Lipták Pál

Szerepel az alábbi tárlaton
Veszprémben

(vezlát): Az Ex Libris művészei
Kiállítás a megyei könyvtárban

Napló 1969 VII. 18

Lipták Pál

Kiállította XV. őszi tárlatra

Szabó Endre: Igazott remények
Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 1112.

Lipták Pál

A negyedik Horváth Mihály utcai Építárban megrendezett II. Dél-alföldi Tárlaton szerepel.

Dél-Magyarország 1966. jún. 1.

Lipták Pál

Egyém kiállítása volt Budapesten, Debrecenben, Zrenjaninban, Pozsonyban, Eperjesen, Cegléden, Gyulán, Békéscsabán.

– Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. julius – 18. lap.

Lipták Pál

Lipták rendszeres résztvevője
a megyei, valamint az országos tárlatoknak.

— Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. július – 18. lap.

Lipták Pál
festő-

1922-ben született Békéscsabán Lipták Pál. Itt él jelenleg is és itt dolgozik. 1950 óta kiállító-művész.

— Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. július-18. lap.

Lipták Pál

Témáit a művész viszonylag szűk körből veszi. Tájképei és életképei a természet és a földből élő ember meghitt kapcsolatát fejezi ki.

Loska Lajos: Békése művészet, 1978.

Művészet, 1978. pikus – 18 lap.

Liptak Pál

Liptak Pál festészetének az alföldi táj és ember az ihletője. Zaklatott, erős kontúrjai, színes indulatos festészete. Tempera képei 1-2 vonallal felvázolt jegyzetek.

Lóska Lajos: Békés Művészet, 1978.
Művészet, 1978. július - 18 lap.

Lipták Pál

"Vasárnap"
(repro)

Lóska Lajos: Békési művészet, 1978.
(Művészet, 1978. július — 20. lap.)

Lipták Pál

Lipták tagja a Képző- és Iparművészek Szövetségének és a Művészeti Alapnak.

– Békés képzőművészei.
Művészet, 1978. július – 18. lap.

Lipták Pál, festőművész,

Szekszárdon, a Szinyei Merse kiállító teremben, az 56 éves művész kiállításán, akvarellek, -temperák, -olajfestmények- és grafikákái láthatók.

Jó reggelt!

1978. IX. 7. 4.25 N.

Lipták Pál, festő

Az idei Szegeden megnyitott XIII. Délalföldi Tárlaton szerepel a művész műve: „Úton" – „Mezőn" c. képek. (említve)

Sass Ervin: Egységes, színvonalas tárlat Szegeden.
Békés Megyei Népújság, 1978. jún. 11.

Liptáka Pál, festő

Szegeden megnyílt a 13. dél-alföldi tárlat, melyen szerepel a művész műve. E tárlat az elmúlt héten nyílt meg.

Palmer Zoltán: Dél-alföldi festő egyéniségek tárlata.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. jún. 4.

Lipták Pál, festő

Szegeden megnyílt a XIII. dél-alföldi tárlat. dr. Konrád János megnyitó beszédében külön köszönti a „Tőzsgyökér" tagjait, melyhez a művész is tartozik.

dr. Konrád János: Megnyitó beszéde a XIII. dél-alföldi tárlaton.

Csongrád Megyei Hírlap, 1948. máj. 28.

Lipták Pál

Müve szerepelt a Tiszatáj c.kollektiv kiállitáson a szombathelyi Derkovits teremben /1978.VI.1-15./,és a budapesti Csontváry Teremben /1979.V.24-VI.7./

Lipták Pál, grafikus

megemlítve.

– : 25 éves az ország első magyar könyvtára 7 –

Népszabadság, Bp. 1977. márc. 10.

Lipták Pál

a Medgyesbogdzási Könyvtár belső kialakítója, először vitt be bélési könyvtárba fém-fa kombinációju (Merabona) állványokat, a fém hidegségét, távolító hatását ellensúlyozzák a régi parasztházak otthonosságát, családias melegét árasztó más berendezési tárgyak.

Gerő Gyula: Ez a mi legújabb büszkeségünk.
Könyvtáros, 1975. 11. 636 old.

Lipták Pál
festő.

Részt vett a tárlaton

Horváth Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március - 29 oldal.

Lipták Pál

grafikus

„Sétálok"

(repro)

Kovács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.

Művészet, 1972. március – 29 oldal.

Liptáik Pál

Ünnepnapok emléke
a szék

Népművelés 1969/11 41old.

Lipták Pál

Szegény asszony kenyere
kap fiú és két lánk
a kétbirtokos ember

Népművelés 1969/11 40 old.

Lipták Pál

1

Legutolsó önálló kiállításán (ld. Népművelés 1966 12 sz) nem tünhetett különösebben a laloga tó szemébe a bemutatott grafikai anyag, mert szinte mellékes szerepet játszott; a kisméretü grafikákat asztalra helyezett albumok rejtették, amelyeket a néző csupán a kiállítás kiegészítésének, szinesítésének vélt, ha figyelmét nem hívták fel rájuk külön is.

Gerő Gyula: Lipták Pál grafikai

Népművelés 1969/11 40 old.

Lipták Pál

2

A mostani gyulai kiállításon bemutatott grafikák nagy száma (45 papírmetszet, 10 hiszrajz) viszont azt sejteti, hogy az utóbbi egy-két évben munkásságában a korábbinál sokkal fontosabb, szinte fő-szerepet kapott e műfaj. Mivel úgy érezte, hogy a mások által is művelt papírmetszés lehetőségei még korant sincsenek kimerítve, addig kutatott, amíg valóban sikerült új kifejezési eszközökkel gazdagítania a műfajt és saját műveszi repertoárját.

Gerő Gyula: Lipták Pál grafikái

Népművelés 1969/11

40 old.

Lipták Pál

3

Maga fogott hozzá kézi eszközökkel, nagy mügonddal a levonatok készítéséhez. Ezzel a technikával csupán 2-3 másolat állítható elő egy formáról, így minden metszete egyedi alkotásnak számít. A Néprajzi gyűjtőt körülvevő tárgyak világa és az alföldi irodalmi hagyományok láthatólag témaválasztására is kihatnak. Bevallottan vonzodik az egyszerű emberek szűk, célszerű kis világához.

Gerő Gyula: Lipták Pál grafikái

Népművelés 1969/11

40 old.

Lipták Pál 4

Rokonszenvel ábrázolja a süppedő tanyák, dölt kerítések népének, a periferiára szorult vagy hidalosan magánosságot vállalt emberek életét. (Földbevert tanya, a kétbivalyos ember, Utban hazafelé, Szegénasszony kenyere, Akit mindenki elhagyott, A magányos ember estéje, Magányos asszony háza, Öreg kapu tépett kerítéssel, Évszakok Szénagyűjtő, Tavaszi szántás)

Gerő Gyula: Lipták Pál grafikai

Népművelés 1969/11 4 old.

Lipták Pál 5

Humanista, témaválasztási törekvései, a lélek ugabb tartományainak meghodítása felé vezetik; feltűnik képein az élet dele felé közeledő vagy azon már túlgyűtott emlékező ember. (Betlehemesek, Ünnepnapok emléke, Régi emlék, Messzenéző, Látomásos idők, Múlt idők emléke, Háborus emlék, Látomásos éjszakán)

Gerő Gyula: Lipták Pál grafikai

Népművelés 1969/11 41 old.

Lipták Pál

Nem volna teljes a kép ha nem emlékeznénk meg kutató-kísérletező kedvének újabb bizonyítékáról, a kiállított 27 darab érmről. Ezekkel a mintázó pálca lírai vonalvezetésére vagy a fény-árnyék elletétére építő, megnyerő kisplasztikai alkotásokkal új művészeti ágra lépett át, s ebben is értéketet alkotott.

Gerő Gyula: Lipták Pál grafikái

Népművelés 1969/11 41 old.

Lipták Pál

szerepel még átlagon felüli anyaggal a festők között.

Moldvay Győző: A XVI. vásárhelyi őszi tárlat

Népművelés 1969/11 39 old.

Lipták Pál

Békéscsabán, a Munkácsy Mihály művelődési otthonban megnyílt ma a XV.-ik alföldi tárlat. Békéscsaba város különdíját nyerte el munkáiért.

Esti Krónika II.

1942. IV. 1. Petőfi | 20.00 ka.

Liptrát Pál

1. Utcavészlet, temp. 60×70 cm
2. Leány lóval, temp. 76×60-a

Liptrát Pál, Munkácsy M. Mír.
Rétéscsaba, 1974.

Liptrát Pál

3, Ladány macskával, temp. 82×62
4, Körösport , — " — 60×48

Liptrát Pál, Munkácsy M. Mir.
Rétéscsaba, 1974.

Liptát Pál

5, Legeltető, temp. 60x80 cm
6, Öreg ház udvarán, temp. 60x80

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Rétéscsaba, 1974.

Liptát Pál

7, Álló. szekér, temp. 50 x 70 cm
8, Tavaszi táj, temp. 63 x 90 cm

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptóth Pál

9, Merőn, temp. 60×80 cm
10, Este a merőn, temp. 50×60

Liptóth Pál, Munkácsy Mihály Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptáth Pál

11, Eső utáni, temp. 47 x 63
12, Utcán, —"—. 60 x 82

Liptáth Pál, Munkácsy Mihály Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptáth Pál

13, Beszélgetők, temp. 82×100
14, Ukrainen, —"— 70×100

Liptáth Pál, Munkácsy Mihály Múz.
Békéscsaba, 1974.

Lipták Pál

15, Keselő, temp. 70×100
16, Régi emlék, temp. 65×80

Lipták Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

[illegible]

[illegible]
[illegible], 1914.

Liptát Pál

17, Megárnyas nő, temp. 70×100
18, Lovak estefelé, temp. 70×100

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

19, Anya gyermekkel I. temp. 70x100
20, Pihenőt , —"— —"—

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

21, Elfelejtett proféta, temp. 70 x 100
22, Leány asztallal, — " —

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Liptát Pál

23, Férfi gyerekkel, temp. 70x100
24, Este a mezőn —"—

Liptát Pál, Munkácsy M. Múz.
Békéscsaba, 1974.

Lipták Pál, (Békés megye)

Műve szerepelt a VII. Délalföldi Tárlatn.

Akácz László: A VII. Délalföldi Tárlat

Délmagyarország, Szeged, 1971. máj. 11.

Lipták Pál.

a XIV. alföldi Tárlaton „Esti hangulat"
c. festménye szerepelt. (említve.)

dr. Bodnár Ivor: A XIV. alföldi Tárlat Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, Békéscsaba, 1971. máj. 9.

Lipta J. Pál

Meszelő, temp. 70 x 100

20 vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Lipták Pál

1. Szabiék meszelnek lino 52x35
2. Múlt idők emléke —"— —"—

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Lipták Pál
festő

Lipták legújabb témája is a
mező: asszonyok tehénnel,
pásztor, szekér álló lovakkal.
Kevés alakos, szinte monokróm
hangolásnak a hipek.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Az „Álló szekér" című Lipták kép lehorgasztott fejű lovakat ábrázol egy kocsissal. A művész Anya-témái különösen gazdag, szinerésük intenzív.

V. Kiss Margit: Liptak Pál kiállítása bihéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Heroikusan hat a vízben gázoló „Gyermekvivő", a mindentlátó „Költő" című Lipták kip. Gyakran fest a művész Nőalakot gyerekkel, legelő állattal.

V. Kriss Margit: Lipták Pál kiállítása Bíréscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták rajzai megörökítik élmé-
nyeit, csaknem hivétel nélkül
figurálisak. Lipták nem sok té-
májú, de meggyőző erővel ren-
delkező festő.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap

Lipták Pál

Vendégművészként szerepelt a kiállításon.

B. Supka Magdolna: A hódmezővásárhelyi festészet.
Képzőművészeti Almanach 1; Cornina 1969, 17. l.

Lipták Tál.

A IX. Délalföldi Tárlaton szerepeltek művei.

Szabó Endre: Kiállítási krónika.
Csongrád m. Főlap, 1943. máj. 11.

Lipták Pál

Meszelő – XX., temp. 70×100

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív Miállítás 1964–73.

Lipták Pál
festő

„Álmodó"
„Emberpár"
} nyomo

v. Kirs Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november – 33 lap.

Lipták Pál
festő

1922-ben Békéscsabán született Lipták Pál. A kőrisiskolai tanulmányai után apja mesterségét folytatta: szabó lett.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. November - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Az 1946-től fellendülő szak-
kiori mozgalmak idéjen, 24 éves
korában kezdett rajzolni - festeni
Lipták Pál.

C. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

1

Lipták Pál
festő

Lipták Pál 1946-ban, 24 éves korában a békéscsabai Szocialdemokrata Párt elismert helyi vezetője lett.

V. Biss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsaba Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

1948-ban Lipták Pált a békés-
csabai városi könyvtár vezetője -
né nevezték ki.

V. Biss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán.
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
fuvő

1950-ótól Lipták Pál a Megyei
könyvtár igazgatója. 1952-ben
könyvtárosi tevékenységet Kossuth-
díjjal jutalmazták.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Bikéscsalán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták Pál művészi pályája 1954-
ben kezdődött, mikor Budapesten
a Fényes Adolf teremben állította
ki pasztell képeit Korti Károly
társaságában.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november – 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták Pálnak önállókiállítása
rott 1957-ben Békéscsabán a Munká-
csy Mihály Múzeumban, 1967-ben
a Képcsarnok Vállalat békéscsabai
üzletében.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november – 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták Pál kiállítást rendezett
Jugoszláviában a Szenjanimban,
1969-ben Gyulán az Erkel Ferenc
Múzeumban.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsaba.
Művészet, 1974. November - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták Pál kiállítást rendezett
1970-ben Pozsonyban, 1971-ben
Veglédben a Kossuth Múzeumban.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november – 33 lap.

Lipták Pál
festő

Az 1957-es békéscsabai kiállítás-
sainak katalógusaiban dr. Kolai
Ferenc méltatta Lipták Pál mun-
kásságát.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták Pál békéscsabai kiállításán bemutatott tájképeket „Őszi hangulat", „Esteledő", „Halászok" c. műveket és csendéleteket.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták Pál békéscsabai kiállításán bemutatott tájképeket és zsánerképeket, mint a „Lóvásár", a „Csiplis", a „Szalászok" c. művet

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsa
Művészet, 1974. november - 33 lap

Lipták Pál
festő

A művész sokfigurás képe a „Gyulekezés a Tsz-ben" Tsz-agitáció", a képekre az 1961-es Alföldi Tárlaton megkapja a Bekés megyei Munkácsy Emlékérmet.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap

Lipták Pál

festő

A művész sokfigurás kompozíciókban állandó motivumként szerepelnek a lovasok, a csaba tornyok és ezek a lépek jellemzik Lipták festészetét.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsa

Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták képeinek a lényege
az eleven morgás, harsány
színek, feszes ritmusok: az
aktivitás voltak.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békésosaban
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lyptak Pál
festő

Hódmezővásárhelyen a kezdetek-
től szerepel a tavaszi Dél-alföldi
Tárlatokon és a szűkebb kiírú Vásár-
helyi Őszi Tárlatokon Lyptak Pál.

V. Kiss Margit: Lyptak Pál kiállítása Békés
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

A Vásárhelyi Őszi Tárlatokon évek során itt érlelődött Lipták Pál festi-szetének egyik jellegzetes problémakörre: a pusztán élő ember.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál
festő

Lipták Pál-ból hipe szerepel a mostani kiállításán, amelyik a pusztán élő embert tár elénk, nehéz hürdelmével.

V. Kiss Margit: Lipták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1974. november - 33 lap.

Lipták Pál

nove cultivo

Művészettörténeti Értesítő 1972

315. old.

Lipták Pál

a Munkácsy Mihály Múzeumban.
Csabán, megnyílt a XVII. alföldi tár-
lat, melyen művei szerepelnek.

Békés m. Népújság, 1973. ápr. 3.

Lipták Pál festő

Kiállítása nyílt meg

Békéscsabán.

— :ltir

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 13.

Lipták Pál, grafikus, festő

Kiállítása nyílt meg Békéscsabán.

– :o Lipták Pál

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 12.

Lipták Pál, festő

MDG

Békéscsabán kiállítás nyílt a Szovjetunió által megmentett és az NDK-ba visszajuttatott műkincsek reprodukcióiból. Megnyitót Lipták Pál mondott.

–: Hír

10.-

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. ápr. 22.

M.D.K.

Lipták Pál
festő

A Munkácsy Mihály emlékérmet
a Békés megyei festő kapta: —
„Gyülekezés a tsz-agitáció után"
c. képe szerepel a kiállításon.

Erdős Kamill
Kovalovszky Márta: IV. Alföldi képzőművészeti kiállítás
Művészet, 1961, augusztus — 42 l Békéscsaba

M.D.K.

MDK

Lipták Pál festő

Szerepelt a Dél-alföldi képzőművészek kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi képző-
művészek kiállítása Szegeden

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

Lipták Pál
festő

M.D.K.

Méltatás

Szelesi Loltán: Képző művészeti napok Szegeden.
Művészet, 1961. október — 44 l.

MDK

Lipták Pál

"Kutfurók."

Rácz Lajos: Igény: a mai magyar valóság ábrázolása. Gondolatok tárlatok nézése közben.

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP, 1958. okt. 12. 4. lap.

Lipták Pál festő

M.D.K.

részvétel a kiállitáson

Tamás István: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1961. október 19. 7.1.

LIPTÁK PÁL

Ut. Pasztell. 32x25.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

Lipták Pál MDK

"Tópart"

Kádár Márta: Békés megyei festőművészek a szegedi nyári tárlaton.
Békés Megyei Népujság. 1963 aug. 4.

Lipták Pál
festő

M.D.K.

A tárlaton rezit vett.

B. Supka Magdolna: A békéscsabai VI. Alföldi Képzőművészeti Kiállítás

Művészet, 1963. szeptember – 46 lap

MDK.

Lipták Pál

A VIII Alföldi tárlaton szerepelt.

Békésmegyei Népujság 1965 ápr.6. lap -

MDK

Lipták Pál

szerepelt a tárlaton.

Dömötör János : A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963. 10.

MDK.

Lipták Pál

Lövölde

Müvészet 1966.8.lap 43.

MTA.

Lipták Pál festő

Kiállítása nyílik Békéscsabán.

– : Kulturális hírek 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. márc. 24.

Von

Lipták Pál
festő

M.D.Y.

„Vasút mentén", „Eső után"
cimű művei szerepelnek a
tárlaton.

A.j.: A II. Délalföldi Tárlat
Művészet, 1966. szeptember - 34 lap.

MDK

Lipták Pál festő, Békéscsaba

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi Móra F.Muz.
1961.jul.

MDK

Lipták Pál

Estefelé, temp.,repr.

Este, temp.

Házak, temp.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

MDK

Lipták Pál

Várakozók, gouache

Őszi táj, gouache

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

M.D.K

Lipták Pál
festő

Élcsképeit mutatta be a tárlaton

Szilágyi Lukács: A Tx. Alföldi Tárlat Gyulán
Művészet, 1966. augusztus - 46 lap

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási hiradás

Békésmegyei Népujság 1966 ápr.5.4.

.

Lipták Pál MDK

szerepelt a tárlaton.

-s -n: Gondolatok a X.Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Csongrádmegyei Hírlap. 1983. okt. 27.

mdk

Lipták Pál festőm

részt vett a fárlatou

Domótor János. A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj, 1963, 11. sz

s. l

Lipták Pál
festő

M.D.Y

Részt vett a Gyulai rendezett tárlatom.

Szilágyi Miklós: Békés megyei őszi tárlat Gyulai Művészet, 1965. február — 45 kep

M.D.K.

Lipták Pál
festő

"Útépítés" című képét állította ki
a tárlaton.

Szalay Zoltán: A Békés megyei tárlat Gyulán
Művészet, 1964. április - 36 kép

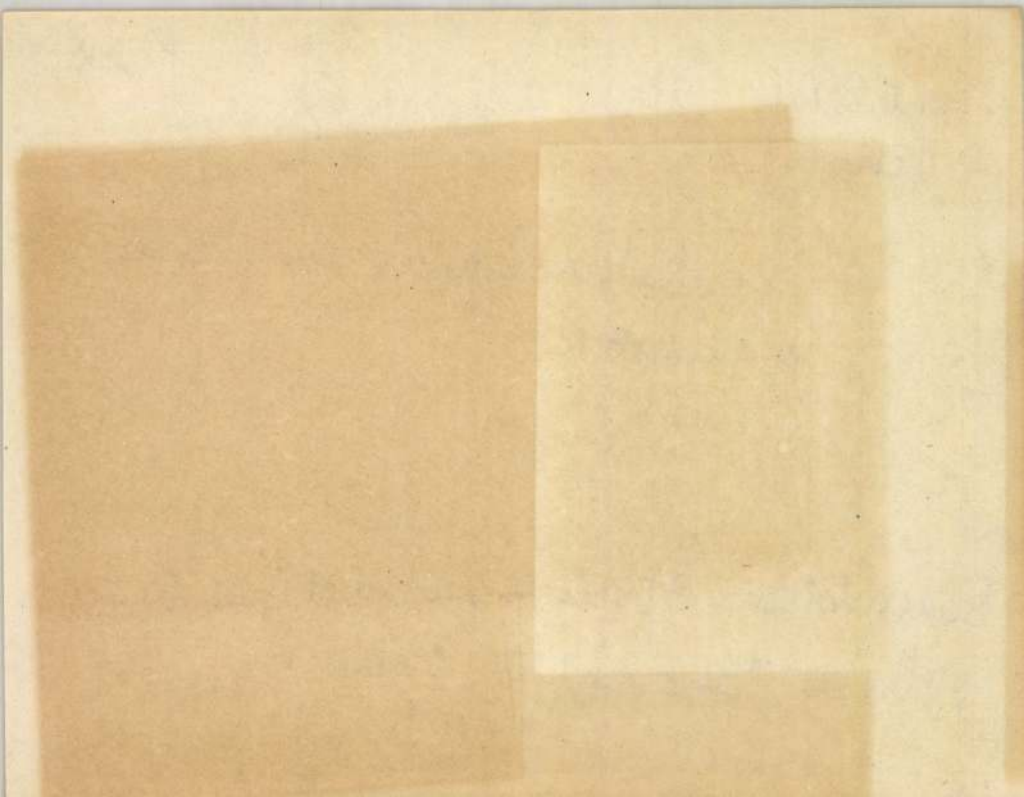

Lipták Pál MDK

Szerepelt az ápr. 7-én megnyilt kiállitáson.

"Téli táj"

Kovanecz Ilona: A VI. Alföldi Képzőművészeti Kiállitás Békéscsabán.
Békésmegyei Népujság. 1963. ápr. 21.

Lipták Pál MDK

Szerepelt a Nov. 7.-e tiszteletére Békéscsabán megnyilt kiállitáson.

"Mártélyi udvar"
"Szürkületkor"

Kovanecz Ilona: A Békés megyei képzőművészek IX. kiállitása.

Békésmegyei Népujság. 1962. nov. 25.

Lipták Pál, Kossuth-díjas festő-grafikus, műgyűjtő és a békésmegyei Megyei Könyvtár igazgatója.

Három album érkezett Békéscsabáról, a Megyei Könyvtárból. A nagyalakú kiadványokon egy-egy név olvasható: Kondor, Csohány, Varga Hajdú István. Ma már sajnos e három nagy művész egyike sincs közöttünk.

— Mindössze annyi olvasható a kiadásukkal kapcsolatban, hogy a békéscsabai Megyei Könyvtár adta ki őket kétszázötven példányban. A „felelős kiadó" neve sincs ott. A felelős kiadó neve Lipták Pál, ezeket az albumokat társadalmi munkában hozták létre, hulladék papíron.

Kis Dénes: Árazhatatlan értékek.
Nékszava, 1983. okt. 16.

Lakatos István: Lipták Pál

művészete. Ú; Amróra, 1988. 2. 27–34.

ill.

XX. n. | M.

dorfalai be voltak állványozva, már elkészült a szent
oromfalainak és a tornyoknak újjáépítése. A helyszín
azoktól a helyreállítási elvektől, amelyeket ők több mir
óta abban egyre inkább meggyőződve – helyesnek tart
tosítási munkálatok veendők foganatba, nehogy a szak
szerű helyreállítás folyama alatt, a templom egyes er
műtörténet nagy kárára építészetileg tarthatatlanokk
biztosítási munkálatoknál tűzessék ki és követtessék:
műrészletek közül is mind azt, a mit csak lehet, a kiv
pontból elkerülhetetlen részletekre szorítva [...] Műtör
lom állandó tanulságúl csak az esetben fogna szolgálh
tel – a mit többféleképpen lehet a tűzveszély ellenében
juk ellátni."[44] A templom újraboltozásának tervét a M
a munkának estek áldozatul a főhajó gádorfalai, a
bizonytalanul feltételezhető 13. századi téglafalazatainak,
és átépítéseinek legtöbb nyomát őrizték.

Érthető, hogy számos ellenérzést váltott ki Czoborl
tékű újjáépítés látványa, erre vallanak Schulek reagál
merültek volna fel a templom helyreállítási munkálat
szobrászati müvekre vonatkoztak és vonatkoznak ma
Schulek utal, a MOB vezetősége és a restaurálást vezet
lérsor újonnan faragott háromnegyed-oszlop fejezetein
nősége miatt éleződött ki.[46] Valójában a bizottság viss
mértékét, de erre a templom restaurálásának befeje
nyugati kapuépítménynél volt mód, ezért itt már több
téssel kívántak eljárni.

A jáki templom századfordulós restaurálásának mód
minálta az a tény, hogy Schulek 1895-ben, rögtön
Steindl-féle kiépítési tervekhez nyúlt vissza és nem a C
hoz. A „stylszerű" restaurálás lendületéhez nem kis n
hogy a „Schulek-műhely" más restaurálási munkái a mi
ezáltal gyakorlott kőfaragó kapacitás szabadult fel a m
hoz. Így az előkészítés során felmerült két vélelmezett k

LIPTÁK PÁL

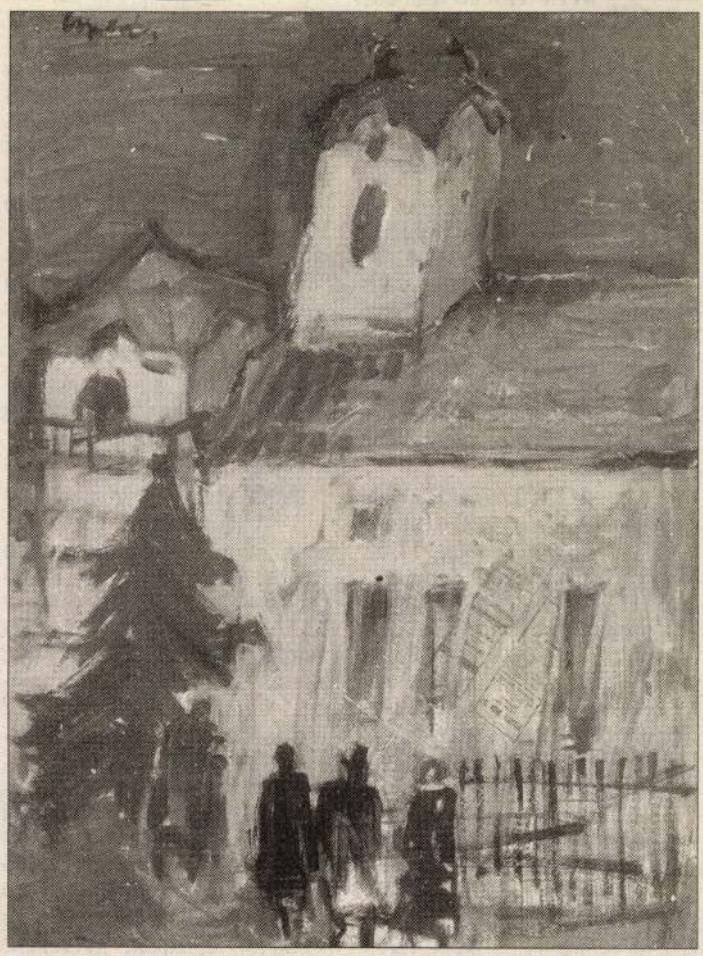

A fővárosi Kortárs Galériában (Bécsi utca 3.) április 14-én 16 órakor nyílik meg Lipták Pál kiállítása és a művészről szóló album sajtópremierje. A kiállítást megnyitja és az életműalbumot ismerteti Bereczki Loránd, a Nemzeti Galéria főigazgatója. Képünkön: Lipták Pál: Falusi utca

Napi M.O. 1991 IV. 7.

MTV 1: 6.00 Szabadság tér 9.05 Bor és hatalom 9.35 Kincsestár 11.00 Lét-kép 11.30 A szerelem jogán 12.40 Második lehetőség 13.30 A sírás küszöbén 15.10 Szívtipró gimi 16.00 Együtt 16.55 Csellengők 17.00 Pos(z)itív 17.15 Mérce 18.00 Az együtt élő népek bibliája 18.20 Hang-szál(l) 18.45 Gyerekeknek! 19.00 A bestia 19.30 Híradó 20.00 Szomszédok 20.30 Találkozás Orbán Viktor miniszterelnökkel 21.15 Hölgyválasz 22.10 Aktuális 22.35 VilágKép 23.10 TS 23.40 Jazzlegendák

MTV 2: 6.00 Szabadság tér 9.00 Tudóra 10.00 Tanoda 11.00 Tanoda plusz 12.00 Szomszédok 12.35 Híradó 13.04 Tévémagiszter 14.05 Dixi-mix 14.30 Délutáni mozi 16.00 Repeta 17.30 Kincsestár 19.00 Magyarország ma 19.35 Mesetár 20.00 Híradó 20.30 A múló idő tükre 21.15 Visszatérés Édenbe 22.05 Az év édesapja 22.45 Mélyvíz

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.00 Reggeli muzsika 9.10 Régiók 9.45 Táncház 10.15 Útközben 10.40 Jenny 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Esti kérdés 12.30 Anziksz 12.45 A francia sanzon története 13.40 Ló és ember 14.30 Egy vasúti raktár romantikus története 15.30 Katedra 7.30 Mozimánia 8.20 A családban marad 10.00 Az árnyékfeleség 11.50 Tökös tekés 13.45 Sárkány viadala 15.05 Szindbád, a tengerész 15.55 Hamlet 18.05 Segíts, mumus! 20.00 Bázis a Holdon 21.30 Hollywoodi akcióhősök 22.00 Melrose Place 22.45 Halálos terápia 0.40 Gyagyás család 2.10 Chippendale Show 3.15 Ha szellem kísért... 4.45 Szerelmes lányok

Április 9., péntek

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 9.04 Napközben 10.04 Cigányfélóra 11.35 Szekér Joákim Alajos: Magyar Robinson 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Schütz: Koncert Lukács Evangéliumának soraira 13.30 Vallási műsor 14.04 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Vekerdy Tamás: Családom történeteiből 15.05 Parlamenti ütköző 16.00 Délutáni Krónika 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Talpalávaló 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.43 Kukorelly Endre: Szovjetunió 20.04 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül 21.04 Paudits Béla énekel 21.25 Fórum 22.00 Késő esti Krónika

MDK

Lipták Pál, [ ]

Szerepel a békési megyei képző-
művészek Békéscsabán megnyílt
tárlatán.

—: Kulturális hírek 8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. jún. 13.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1965 juni.13.lap

14.DK

Lipták Pál
festő -

Élethipei közül a „Lövölde" a legkiemelkedőbb a kiállitáson „Lövölde" (repro) és néhány Grafikai lappal

Szilágyi Miklós: VIII. Alföldi tárlat - Gyulán Műnészet, 1965. aug - 44 lap.

M.D.K

Lipták Pál
festő

A békéscsabai festő is részt vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor, A Dél-alföldi Tárlat Művészet, 1965. aug. - 45 lap.

Lipták Pál.

Festőművész. Gyulán, az Erkel Ferenc múzeumban nyílt kiállítása.

említve.

Népszava, 1965 júl. 3. 2. l.

MDK.

Lipták Pál

Hiradás békéscsabai kiállitásáról

Békésmegyei Népujság 1965 juni.11.lap -

Kirimi

Liptáh Pál festőművész

Művelt Nap, 1954. szept. 12. 8. old.

MDK.

Lipták Pál festő, Békéscsaba,

"Malom előtt" /olaj/
"Alföldi táj" /gouache/
"Felhős táj" "

Vidéken élő képzőművészek kiállitása
Nemzeti Szalon, 1955. 15.1.

Lipták Pál
festő

M.D.K.

Méltatás.

Végh János: A hetedik őszi tárlat Hódmezővásárhelyt – 32 l.
Művészet, 1961. január. — 1 szám.

Liptak Pál
festő

M.D.K.

A Békés megyei Művésszel VI.
Grafikai kiállításán vett részt.

– k 2 l.
Művészet, 1961. január – 1 szám

MDK

Lipták Pál, Békéscsaba

Behavazott épitkezés, of.

Vidéken élő képzőműv.kiáll. Ernst Muz. 1954.nov.

9. 1.

Lipták Pál
festő

Lipták Pál művei nagyvonalúságot
és tömörítő-erőt egyesítenek.

D.J. VII.Délalföldi Tárlat
Müvészet, 1971.november - 47.oldal

Lipták Pál

A XV. Alföldi Tárlat tegnap nyílt meg a békéscsabai Munkácsy-Mihály Múzeumban, hat alföldi megye művészeinek alkotásaiból. Díjazottak a díjakat is: a Békéscsabai Városi Tanács különdíját Lipták Pál kapta.

Magyar Hírlap 1972/93 12 old

MDK

Lipták Pál

Szerepelt a Békés megyei képzőművészek XI. kiállitásán.

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG 1964 okt. 17.

Lipták Pál

a Gyulai Őszi Társaton festményei szerepelnek, közöttük „Asszony tehenekkel" – „Menetelés" c. (említve.)

Dömötör János: Békés Megyei Őszi Tárlat (Gyula,

Békés Megyei Népújság, 1971. okt. 29.

Lipták Pál, Jestő

Elemezve: Tapasztó öregember és
Esti hangulat c. képe.

Vékiss Margit: XIV. Alföldi Tárlat.
781-782.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. augusztus XXV/8.

Lipták Pál, festő

A békéscsabai tárlaton szerepel. (Öreg templom c. műve.)

Dér Endre: Gondolatok a XVI. Alföldi s' a IX. Délalföldi Tárlat ürügyén 85-86.

XXVII
7.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július

Lipták Pál

Szerepelt a Magyar Képzőművészek Szövetsége Békés megye munkacsoportjának megyei Őszi Tárlatán.

—: Megyei Őszi Tárlat.

BÉKÉS MEGYEI NÉPUJSÁG 1963 okt. 27.

Lipták Pál festő

LIPTÁK PÁL festőművész kiállítása szerda este nyílt meg a csepeli Rideg Sándor Művelődési Ifjúsági Házban.

– Hk

8.

Népszabadság, Bp. 1977 dec. 15.

Lipták Pál, fertő

Az Új Auróra irodalmi és
művészeti antológia
társadalmi szerkesztőségi tanácsának
tagja

— : Új Auróra

L. o.

Új Auróra, Békéscsaba, 1976.

Lipták Pál, Jestő

Cikke

Lipták Pál: Miklós István művéneteről 88–90.

Új Auróra, Békéscsaba, 1976. 8. n.

Liptál Pál (Békéscsaba, 1922 -

festő

„Komposíció" papírmetszet 495x656 mm

„Lovasok" papírmetszet 503x693 mm

„Hazatérés" papírmetszet 501x683 mm

szerepelt az Országos Grafikai Műrészlep, Békéscsaba 1976-77

műrei között

Katalógus a könyvtárban -

Liptak Pal festö

Kiállítása a szekszárdi Szinyei Merse

Teremben 1978. IX. 7 - 21.

– Katalógus a könyvtárban –

M.D.V.

Liptár Pál
festő

„Tájlóval" c. képe.

Erdős Kamill: Békésmegyei festőművészek kiállítása Oroshaván
Művészet, 1961. április – 38 lap.

MDK.

Lipták Pál grafikus

"Faluszele" /gouacne/
"Tájkép, tenennel" /guoacne/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1955. 33. l.

MDK

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Békésmegyei Hirlap 1968 ápr.7.

MDE

Liptik Pál festő /születésének 1922--/

pasztellek:

Kutfutás

Téli utca

Műcs. kiáll. 1954. szept. Fényes A.terem

Lipták Pál, Békéscsaba MDK

Malom előtt, of.
Alföldi táj, gouache
Felhős táj, "

Vidéken élő képzőművészek kiáll.II. N.Szal.
1955. 15. 1.

MDK

Lipták Pál

Faluszéle	gouache	42x29
Tájkép, tehénnel	"	39x25

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 33.1.

MDK

Lipták Pál, Békéscsaba, Békés m.

Behavazott épitkezés olaj

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20 - dec.4-ig.Ernst Múzeum. 9.1.

MDK

Lipták Pál

Kiállitási hir

Békésmegyei Hirlap 1968 márc.8.

Lipták Pál

(Béléscsaba)

Falusi vasárnap, lemp. 75 x 100

Jáj, lemp. 48 x 60

Vasárnap, lemp. 40 x 55

Reprod.: Falusi vasárnap

Alföldi Tárlat, Gyula 1966

Kat. bev. Csoóri István 1966

MDK

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Magyar Hirlap 1968 máj.31.

Lipták Pál

MDK

Őszi táj, temp.

Lovasok, "

Szegedi

~~XXXXXXX~~ nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

MDK

Bene Géza festő

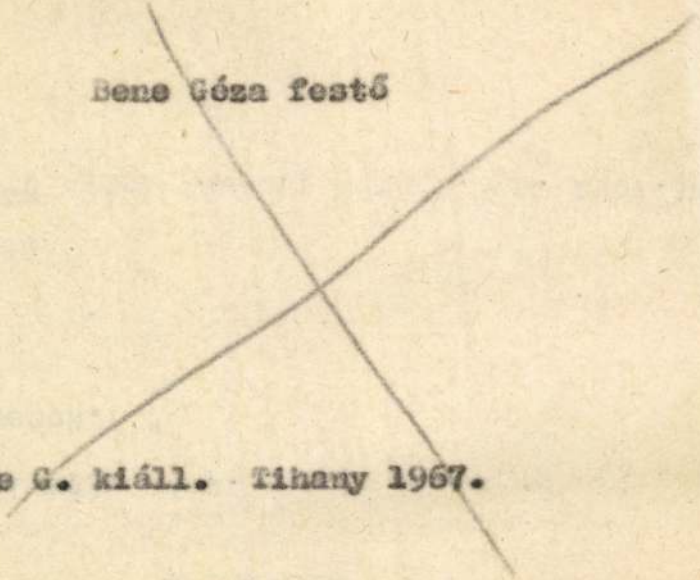

Bene G. kiáll. Tihany 1967.

MDK

Lipták Pál, grafikus

szerepel Békéscsabán a grafikai bálaton.

— : Hír

8

Népszabadság, B-n. 1968. szept. 13.

MDK

Lipták Pál

Lovasok, o.temp.

Kubikos, " "

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.

1967.okt.

MDK

neve az előszóban említve

A Gresham és köre kiáll. Szfvár Csók I.képtár

1967.

Liptók Pál

Utcán, Erőután c. művekkel (eml.)

Szerepel a II. Délalföldi Tárlaton

Dömötöl János: II. Délalföldi Tárlat

Tiszatáj, 1965. VII. sz. 553. l.

Lipták Pál

„Vasárnap", „Táj" c. műve (eml.)

Szerepel a IX. Alföldi Tárlaton Gyulán

Gádorosi Vass István: IX. Alföldi Tárlat

Tiszatáj 1966 VI. n. 458 old.

Liptók Pál

Festményeivel szerepel a
Szegedi Nyári Tárlaton

Pogány Ö. gábor: Nyári Tárlat Szegeden

Tiszatáj 1965 XI. sz. 85 old.

MDK

Lipták Pál

Fuvarosok, temp.

Dolgozó emberek között képzőm. kiáll.
Ernst Muz. 1968. jan.

Sigtáh Pál
festő

M.D.V.

„Üveg templom", „Estefelé",
„Tavasszal" című tempera-
képét mutatta be a tárlaton.

Horács Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Békéscsabán
Művészet, 1968. július – 35 lap.

Lipták Pál

szerepelt a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendezett IV. dél-alföldi tárlaton. Rendezte: a Magyar Képzőművészek Szövetségének Dél-magyarországi Területe

A IV. dél-alföldi tárlat (Dömötör János cikke)

Magyar Hírlap, 1968 május 31 9. l.

Lipták Pál köszöntése

Lipták Pál festőművészt, Békés megye első Kossuth-díjas könyvtárigazgatóját köszöntötték 75. születésnapján tegnap délután Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban.

Ambrus Zoltán, a megyei könyvtár igazgatója mondta köszöntőjében:

— Ez a világ, amit a kiállítás képei, tárgyai sugallnak nekünk, attól teljes, mert Lipták Pállal, az ő lelkével azonos, mégis mindannyiunké, mindenkié. Ő festői eszközökkel tette elevenné mind azt a statikus valóságot, ami körülvesz minket. Mindemellett ezeknek a képeknek térés idődimenziója is érzékelhető. Az ő munkáiból azonban egy dolog hiányzik: az önelégültség. Helyette a kétkedés, mégpedig a kétkedés bizonyossága jelenik meg, amit a képek alá írt egy-egy verssor is jelez.

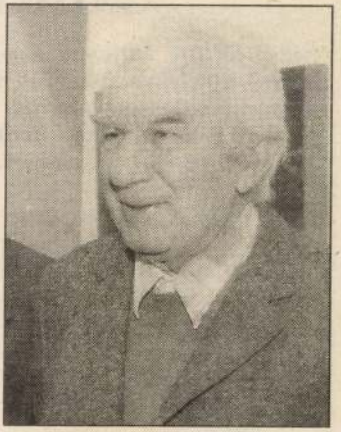

A 75 éves festőművész — nyugalmazott könyvtárigazgató FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

Szilágyi Menyhért, a megyei önkormányzat kulturális bizottságának vezetője a megye lakossága és a megyei önkormányzat nevében, Sisák Péter alpolgármester pedig Békéscsaba nevében köszöntötte a hetvenöt éves művészt.

A. Gy.

Az alapvető tisztasági szabályok betartásával elk

Nincs hepatitiszjár

Nincs fertőző májgyulladás-járvány az országban. Csupán egyes területeken, lokálisan észlelni a betegség terjedését. Az alapvető tisztasági szabályok betartásával viszont az esetleges fertőzés is elkerülhető – tudtuk meg a Johan Béla Országos Közegészségügyi Intézet járványügyi vezetőjétől.

Dr. Csohán Ágnes osztályvezető főorvos lapunk kérdésére elmondta, hogy a legutóbbi országos adatok szerint mindössze ötven megbetegedést regisztráltak. Az esetek 75 százalékában hepatitisz–A vírust diagnosztizáltak.

A fertőző májgyulladás gócai Szabolcs-Szatmárban, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Békés megyében vannak, de Komárom-Esztergom megyében is előfordult kisebb közösségeket érintő fertőződés. Még hat további megyében észleltek egy-egy megbetegedést.

Milyen tünetekre kell felfigyelnünk? A szakember szerint néhány héttel a vírusfertőzés után gyomorémelygés, rossz közérzet léphet fel. A lappangási idő kettő–négy hét is lehet. A szem fehérje és a bőr pár napra besárgulhat. A fertőzöttek többségénél tünetmentes, illetve enyhe lefolyású a betegség.

A megelőzés szempontjából a legfontosabb az alapvető higiénés szabályok betartása. A

A robbantások többsége még felderítetlen

Rendőrség–Maffia: 7-70

Liptáh Pál

1. Eső után tengeren 80x120
2. Falusi táj —"— 60x80
3. Táj vonattal —"— 72x100

Csaba Istók Jubileum Kiállítása
Békéscsaba 1968.

Láptáki Pál

1. Leány lóval temp. 60×76
2. Falusi utca temp. 50×65
3. Sárgarukás nő temp. 60×50.

Szegedi nyári tárlat

Lipták Pál, grafikus

MDK

Várlat:

Repr

— : Uppsala

707. l.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. december

XIII/12

MDK

Lipták Pál, grafikus

Várlat:

Repr

– : Stockholm

682.
l.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. november

XIII/11.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Rajz:

Repr

— : Koppenháza

613.
lap

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. október

XIII/10

Lipták Pál, grafikus

MDK

Vállat:

Repr.

– : Koppenhága

663
Lip

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. november

XIII/11

Lipták Pál, grafikus

MDK

Várlat: Repr.

— : Koppenhága

704.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. december XIII/12

Lipták Pál

festőművész kiállitása. Békéscsaba, Képcsarnok. - Ism: Dér Endre, Művészet, 1967.8.évf.2.sz.47.1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Ért. 1970.1.sz. 68-107. l./

92. l.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Várlat:

Repr.

–: Lipták Pál skandináviai várlatkönyvéből 85. l.

A KÖNYVTÁROS, 1964. február XIV/2

Lipták Pál, grafikus

MDK

Vázlat:

Repr.

— : Lipták Pál skandináviai vázlatkönyvéből

67

A KÖNYVTÁROS 1964. Jelmező

XIV/2

Lipták Pál

kiállítása nyílik

Magyar Hírlap Bp. 1970. jún. 12

Liptát Pál

Pozsonyban nemdor Diálli-
tást

Zalai Hirlap, Zalaegerszeg
1970. jún. 12.

Liptát Pál

Porsonyhen nevelt Siállítást

Keletmagyarország Nyíregyháza
1970. jún. 12.

Lipták Rél

Méltatás

Bárkány Jenőné: Bérésceabai festők képei

Új Szó, Jo. 1970. júl. 2.

Liptáik Pál

Kiállításon való részvétel.

Csabai festők kiállítása Pozsonyban
Békés Megyei Kiállítóság Békéscsaba
1970. jún. 5.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Rajz: Repr.

– : Lipták Pál skandinávisi várlat-könyvétől 155. l.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. március

XIV/3

Liptáh Pál

1. Táj tehenekkel tempera 60×50
2. Öreg tanya —"— 50×64

Tizenkatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat

Tornyai János Múzeum

Lipták Pál

1. Kacorgó temp. 60×80
2. Őszi este temp. 60×75
3. Szikes temp. repr. 60×80

Délalföldi Tárlat 1969 V.

MDK

Liptáte Pál, grafikus

Rajzai:

Repr.

– : Liptáte Pál rajzai gyermekkönyvtár díszítésére 264.

A KÖNYVTÁROS, bp. 1964. május XIV/5

MDK

Lipták Pál, grafikus

Rajz:

Repr.

– : (– Címkép —)

Címoldal

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. április XIV/4.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Linómetszet:

Repr.

Lipták Pál: Csabai utca

261.

A Könyvtáros, Bp. 1965. május

XV/5

MDK

Lipták Pál, grafikus

A békéscsabai könyvtár igazgató-ja. Greta Renborg svéd könyvtárosnő ismertető cikkében megemlékezett róla is, munkájáról is, könyvtáráról is.

— : Kirándulás a magyarországi könyvtári világba 281.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. május XV/5

Liptáki Pál, grafikus

MDK

Linómetret: Repr.

Liptáki Pál: Körösparti

304. l.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. május

[XV/5

MDK

Lipták Pál, grafikus

Linómetszet:

Repr

Lipták Pál: Építkezés

232.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. április

XV/4

MDK

[Lipták Pál], grafikus

Ex libris Antalos György : Repr. 646. l.

Ex libris Kántor Róza : Repr. 665. l.

[Név és jelzet nélkül.]

— : (ex librisek — a 646 és 665. lapon

Könyvtáros, Bp. 1966. november

XVI/11

MDK

Lintuk Pál, grafikus

Lintuk Pál készítette a
grafikai illusztrációkat.

G. Gy.: A Békéscsabai Megyei Könyvtár tájékoztatója
683. l

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. november (XVII/11.)

MDK

[Lipták Pál], grafikus

Két illusztráció a
békéscsabai könyvtár ból:
[Név és jelzet nélkül]. Repr

Fábri György né: Gyermekkönyvtáros napok, 1966
715-716. lap.

KÖNYVTÁROS, 1966. december | XVI/12

[Lipták Pál] grafikus

MDK

Ex libris - Katona Tamás - Repr 730. l.

Megyei könyvtár Békéscsaba

- rajz -: Repr. 744. l.

- : (- ex librisek - a 730 és 744 lapon)

KÖNYVTÁROS, Bp. Vilelb. december XVI/12

MDK

Kiptár Pál, grafikus

A Békéscsabai Megyei Könyvtár leporelló alakú gyermekkönyvtári tájékoztatójának két oldala: Repr

— : (— könyv — rajzok —) 514-515.

KÖNYVTÁROS, [illegible]. 1986. szeptember XVI/9.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Sas Ervin Exlibris : Repr.

Lipták Pál : exlibris terve 47i.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. augusztus XVI/8

Lipták Pál

Békéscsabán él. Kiáhítása nyílt a Körelmultban Pozsonyban

N.N: Ernst György és Lipták Pál Kiáhítása Pozsonyban

Békés megyei Népnyiség 1970 VII. 26

Liptáf Pál

Az árvízkárosultak javára
ajanlotta fel egy műve árát.

Képaukció az árvízkárosultakért
Békés megyei Népújság, Békéscsaba
1970. jún. 7.

MDK

Lipták Pál, grafikus

tusrajz:

Repr

—: Illusztráció

374. l.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. június XIV/6.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Rajz.

Repr

Lipták Pál: Illusztráció 456.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. augusztus XIV/8.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Rajz:

Repr.

Lipták Pál: Illusztráció

462.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. augusztus XIV/8.

MDK

Lipták Pál, grafikus

A könyvtári kiadványok tipográfiai megalkotását: a káros divatkinövéseket, következetlenségeket, túlzásokat bírálta meg a békéscsabai munkaértekezleten.

Pelejtei Tibor: Ízléses és modern könyvtári kiadványokat! 657-658.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. november XIV/11

MDK

Liptáh Pál, grafikus

Rajz:

Repr.

— : Illusztráció

713. Lap.

A Könyvtárban, Bp. 1964. december XIV/12

MDK

Lisztók Pál, grafikus

Rajz:

Repr.

–: Lisztók Pál skandináviai útirajzai-ból 283.1.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. május | XIV/5.

Liptáte Pál, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

– : Lipták Pál skandináviai vázlat-könyvéből 329.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. június

XIV/6.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Rajz:

Repr.

-: Lipták Pál skandinávini várlat-
könyvéből 210.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. április XIV/4

Liptód Pál

Emlitve

Rácz Ernő: Kitünő vendéré, gazdag
Répanyag
Kisalföld, 1970. aug. 19.

LIPTÁK PÁL

MŰVEI KIÁLLITVA ARADON.

EML.: „TÁJKÉP IGAVONÓ ÁLLATOKKAL"
„A RÉGI TANYA"
„ŐSZI TÁJKÉP"

DUNAJECZ LÁSZLÓ: BÉKÉS MEGYE KÉPZŐMŰVÉSZEINEK ARADI TÁRLATA.

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG, 1970. OKT. 11.

LIPTÁK PÁL

RAJZAI KIÁLLÍTVA A BÉKÉS MEGYEI MŰVÉSZEK GRAFIKAI GYŰJTEMÉNYÉBEN, GYULÁN.

BÉKÉS MEGYEI NÉPLAP, 1970. OKT. 24.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Linómetszet : Repr.

— : Házak

660.

A Könyvtáros, Bp. 1965. november

XV/11.

Liptáh Pál, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

Liptáh Pál: rajz

733. l.

Kőnyomat, Bp. 1965. december

XV/12

Lipták Pál, grafikus

MDK

Linómetnet:

Repr.

— : Este

582.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. október XV/10.

MDK

Lipták Pál, grafikus

Kompozíció: Repr.

Lipták Pál: tusrajza

Hátsó-külső-borítólap.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. szeptember

XV/9.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Linómetnet:

Repr.

— : Utcán

439.

KÖNYVTÁROS; Bp. 1965. július

XV/7

MDK

Lipták Pál, grafikus

Linómetnet:

Repr.

Lipták Pál: Virpart 349. Lap

KÖNYVTÁROS. Bp. 1965. június XV/6.

MDK

Liptáh Pál, grafikus

Kompozíció,

Repr.

Liptáh Pál: Linómetszete

333.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. június

XV/6

Liptak Pál

Az árvízkárosultaknak ajánlotta fel egy művének árát.

Képaukció a Munkácsy Mihály Múzeumban

Békés megyei Népújság, Békéscsaba

1970. jún. 16.12.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Linómetnet:

Repr

— : Greg Jak

391.

A Könyvtáros, Bp. 1965. Július

XV/7

MDK

Lipták Pál grafikus

Linómetnet:

Repr.

Lipták Pál: Tanyaudvar

242.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. április

XV/4

[Lipták Pál], grafikus

MDK

Exlibrisek
(név és jelzet nélkül)

Horváth kánló könyvei lőt: Repr. → 341.1

Ex libris Balogh Ferenc Repr. → 343. l.

— (— exlibrisek — — ↑

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. június

XVI
6.

[Lipták Pál,] grafikus

MDK

Exlibris → höllösi Kálmán

[Név s' jelzet nélkül] Repr.

— : Exlibris ..... 304. 1.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. május

XVI/5.

Lipták Pál, grafikus

MDK

Linóleummetszet:

Repr.

–: Építkezésen

96.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. február

XVI/2

Lipták Pál, grafikus

MDK

Ex librisek: ~~[illegible]~~

Ifjúsági könyvtár → 146. lap

Varga Béla → 148. "

Lipták Pál → 151. "

Lipták Pista → 156. "

Repr

— :(ex librisek — ...↑[113. l]

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. március XVI/3.

MDK

Lipták Pál grafikus

Kiállításai:

Repr.

–: Esti kanyarban 112.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. február XVI/2

Lipták Pál, grafikus

MDK

Ex libris Várhelyi György → Repr. → 212. lap
" " Mezei György → Repr. → 221 "

Tartalom:

-: A laplan lévő exlibris-terveket Lipták Pál
kénitette : 177.1

Könyvtáros, Bp. 1966. április

XVI/4

Lipthay Pál

Részletes a Dél-alföldi
Tárlaton

Aradi László: Képzőművészeti
napló
Délmagyarország, Szeged 1970. máj. 12

MDK

Lipták Pál festő /Békéscsaba, 1922--/

pasztellek:

Salgótarjáni utca

Ut

Tavaszi táj II.

Mücs. kiáll. 1954. szept. Fényes A.terem

MDK

Liptáh Pál, festő

Meghívásra Pozsonyban állít ki.

— : Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 12.

MDK

Liptáik Pál, grafikus

Koppenhágai utca c. rajza:

Repr.

— : (címlapkép ...) Címlap

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. október (XIII/10.

Lipták Pál, grafikus

MDK.

Koge – kilátás a
könyvtárból →
Rajz: Repr.

— : Koge

571. bp.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. október

XIII/10

Lipták Pál, grafikus

„A kiadványt Lipták Pál ízléses illusztrációi szinesítik."

Takács Miklós: Gerő Gyula: Tíz esztendő...

501.1

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. augusztus

XIII/8

MDK

Lipták Pál festő /Békéscsaba, 1922--/

pasztellek:

Salgótarjáni táj

Áprilisi táj

Műcs. kiáll. 1954. szept. Fényes A.terem

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Népmüvelés 1966 dec.

Lipták Pál
festő

M.D.K.

Tárlatán bemutatta az „Este a tarlón", a „Beszélgető asszonyok" című művét. Továbbá a „Tanya tik hártetővel" c. falszőnyeg kompozícióját.

Deri Endre: Lipták Pál kiállítása Bókéscsabán
Művészet, 1967. február - 27 lap.

Lipták Pál
festő -

M.D.K

A Békéscsabai Képcsarnokban
rendezett tárlatot. – „Eső
után" (repro)

Dér Endre: Lipták Pál Miallitása Békéscsabán
Művészet, 1967. felmér – 47 kep.

Lipták Pál MDK

Faluszéle, gouache

Tájkép, tehénnel, gouadhe

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Lipták Pál
festő

M.D.K

Részt vett a tárlaton

Szelesi Zoltán: A VII. Szegedi Tárlat
Művészet, 1967. március – 41 lap

Lipták Pál MDK

Ut, pasztell

Műcsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Lypták Pál
festő

Kiállításán bemutatta a
„Szárom alak", a „Régi utca"
a „Tavaszi táj", a „Lovasok"
címü képeit.

Déi Endre: Lypták Pál kiállítása Békéscsabán
Művészet, 1967. február - 47 kep

Lipták Pál

Szerepelt a Gyulai Várban rendezett megyei
őszi tarlodon.

Tiszatáj 1964. dec.

LIPTÁK Pál festő

Cs.Tóth János: Csabaiság, művészet és érték : Beszélgetés Lipták Pál festőművésszel. = Bárka, 1993, 2-3. 107-112. ill.

kzaton : A Taverna-vita margójára
lap, 1985. november 22. 7.

ongresszusi Központról].= Magyar

éter:;.i.Harangozó
zzBudapest XII. Gesztenyés kert
ont:;.i.zzzBudapest, Taverna,
mon Kálmán:;.i.Moravánszky
Haraszti György:;

zéseiből. = Budapest Főváros
1985) 406-417.

ánybiztos volt [beszélgetés]. =
2. 6.
Béla:;

lása, Verőcemaros, Gorka Géza
onyvári M. Ágnes. Vác : Vak
ill.
M. Ágnes:;

MDK

Lipták Pál

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

MDK

Lipták Pál

szerepelt a tárlaton.

"Vasárnap"

Lődi Ferenc: Szólni a márvl. A. III. Szegedi Nyári Tárlat.
Délmagyarország. 1962. jul. 28.

Lipták Pál MDK

Szerepelt a III. Szegedi Nyári Tárlaton.

"Csendélet"olajfestmény

Kádár Márta: Békés megyei sikerek Szegeden.
Békés Megyei Népujság. 1962. jul. 29.

Lipták Pál

MDK

Szerepelt a III. szegedi nyári tárlaton/Móra Ferenc Muzeum/.

"Vasárnap" gouache

L.F. Egy országos hirü szegedi tárlatról.

TISZATÁJ. 1962. szept.

MDK

Lipták Pál festő /Békéscsaba, 1922--/

pasztellek:

Csabai körgát

Naplemente

Műcs. kiáll. 1954. szept. Fényes A.terem

MDK

Liptók Pál festő /Békéscsaba, 1922--/

pasztellek:

Vadvizek

Felhős ég

Műcs. kiáll. 1954. szept. Fényes A.terem

MDK

Lipták Pál festő /Békéscsaba, 1922--/

pasztellek:

Készülődés a falusi lóversenyre

Tavaszi táj I.

Mücs. kiáll. 1954. aug. Fényes A.terem

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 ápr.8.p.4.

M.D.K.

Lipták Pál,festő

"Lalicskás",rajz.Fekete repr. 79.o.

Ez a könyv 1958-ban készült a vásárhelyi művésztelepen dolgozó művészek 1957-ben készült vázlataiból

Almási Gyula Béla,Szabó András:Vásárhelyi Vázlatkönyv 1957. Csongrádmegyei szervezete megbízásából Gondolat kiadó. Bp. 1958

LIPTÁK Pál festő M.D.K.

B ékéscsaba

résztvett a kiállitáson

Vasárnap

Gábor István: Szegedi Nyári Tárlat

Magyar Nemzet 1962

mák.

Lipták Pál

„Vasárnap" ennü gouche-a
a tárlaton

L.F. Egy Országos Hirü Szegedi Tárlatról
Tiszatáj, 1962 8. sz 8. l

LIPTÁK pál — M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Putka Mária: Őszi tárlat Vásárhelyen

Nagy Nemzet 1962. október 14. 9.l.

LIPTÁK Pál festő M.D.K.

Kossuth-dijas

könyvtárvezető.

Könyvet irt a kiskönyvtárak elhelyezéséről, berndezéséről és diszitéséről

N apló
Magyar Nemzet 1962. szeptember 15. 4.1.

MDK

Lipták Pál,festö

Udvar. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. -Kat. 1o.1.

MDK

Lipták Pál festő

Cifka: Közelebb a mai élethez. Magy.Nemz. 1955. dec. 2. 5.l.

Liptók Pál, festő

Megnyitót mondott 1960. aug. 7-én Kmetty János békéscsabai művésztelepi alkotásainak megnyitásán.

– Hír.

Népszabadság. Bp. 1960. aug. 9.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1967 jan.p.61.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.2o.

MTA

Lipták Pál

Kiállítási kritika

Délmagyarország 1967 június 20.

Lipták Pál

Udvar, olf.

Miskolc 1957 Tavaszi tárlat

NDK

Lipták Pál

Falfestők, o.

Téli táj, o.

Hazafelé, temp.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Múz.

MDK

Lipták Pál, festö

Ut. Pasztell.

/Műcsarnok?/. -III.Képzőmüv.Kiáll. 1952.dec.-1953.márc.
Kat. 3.l.

M.D.K.

Lipták Pál
festő

„Estefelé", „Határok" c. műve

Székely Zoltán: A VIII. őszi tárlat Hódmezővásárhelyt.
Művészet, 1962. január. – 28 l.

Lipták Pál MDK

Szerepelt a kiállitáson.

A KMP Békés megyei szervezetének alakulását örökitő nagy kompoziciót Sass Árpád, Kerti Károly és Lipták Pál festik a Megyei Pártbizottság megbizásából. A kép vázlatai már szerepelnek a kiállitáson.

--: Kielégitő az érdeklődés a megyei grafikai és kisplasztikai kiállitás iránt.

VIHARSAROK NÉPE, Békéscsaba. 1956. jul. 6.

Lipták Pál, festő

MDh

A viharsarki festő mondott beszédet Kmetty János békéscsabai kiállításának megnyitásán.

2. l.

—: Ma hallottuk

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. aug. 9.

Lipták Pál MDK

Békéscsabai művész
szerepelt a kiállitáson.

Dr. Tóth Ervin: A tiszántuli képzőművészek II; vándorkiállitásáról.
HAJDU-BIHARI NAPLO, 1958. aug. 24.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1965 juni.5.

MIK.

Lipták Pál

Kiállitásáról hiradás

Békésmegyei Népujság 1965 juni.6.

mdk

Lipták Pál

Tsz-szervezők (reprodukció)

Tiszalök, 1962. 1. sz. 3. l.

Lipták Pál MDK

Szerepelt a szegedi Móra Ferenc Muzeumban megnyilt kiállitáson.

Szines vonalas dekorativ készség jellemzi.

Szelesi Zoltán: Séta a Tiszántuli Festőművészek Vándorkiállitásán.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1957. máj. 8.

Lipták Pál

Békéscsaba tsz város, of.

Táj, of.

7. Vásárhelyi Őszi tárlat. Tornyai J.Muz. Hmvhely

1960. okt.

A RÓMAI MÜVÉSZET A

A művészet szerepe a r

A modern művelődés
böző ágait kiemeli a s
római társadalom életé

MDK.

Lipták Pál

Kiállitásának hiradása

Békésmegyei Népujság 1965 szept.19.

MDK.

Lipták Pál

Békéscsabai-kiállitásának hirdetése

Békésmegyei Népujság 1965.máj.26.lap-

MDK.

Liptak Pál

Békéscsaba-Kétegyháza közötti útszakasz

Békésmegyei Népújság 1965. május 26. Lap-

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1965 juni.29. lap -

A.

Lipták Pál festő M.D.F.

Műve a kiállításon

Kitly Valéria: Őszi tárlat Vásárhelyen

Magyar Nemzet 1965. nov. 5. 4.l.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitása Nagyszénáson

Békésmegyei Népujság 1966.jan.16.lap -

MDK.

Lipták Pál

Kiállitásának hirdetése

Szocialista Müvészetért 1965 julius, lap 5.

Lipták Pál

Képei szerepelnek a XII. vásárhelyi őszi tárlaton.

Magyar Nemzet 1965. nov. 5.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. 86o lap

Liptár Pál, festő

M.D.K.

A békéscsabai Munkácsy Muzeumban Békés megye képzőmüvészeinek harmadik grafikai és kisplasztikai kiállitásán „nagy foltokban ábrázolt" tájképeit állitotta ki. „Táj tehenekkel" c. guache-ját a lap körli.

Kerekes György, Békéscsaba, Megyei Kiállitás

Müvelt Nép, 1956, jul. 22.

M.D.K.

MDK.

Lipták Pál

Kiállitási hiradás

Békésmegyei Népujság 1965 juli.6.lap -

Lipták Pál

M.P.K.

Művei a kiállitáson

Szilágyi Miklós: Békés mgyei Őszi tárla Gyulán
Művészet 1965. febr.

Lipták Pál MDK

Szerepelt a Békéscsabai Munkácsy Mihály Muzeumban megnyilt kiállitáson.

--:Mi történt vasárnap? Megnyilt a Békés megyei képzőművészek IV. grafikai kiállitása.
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG,1958. jul. 1.

Kiss Pál, grafikus

a „Békési vers" című antológiát
grafikai díszíti.

Szijártó István – V. Molnár László: Képek Békésről 153–164
Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug. 1982/2

LIPTAY (Lipthay) Agost, Angi
Béla ERVIN JÁNOS
KORNÉL,
MÁRIA Leborond MÁTYÁS
PÁL, SÁNDOR TAMÁS

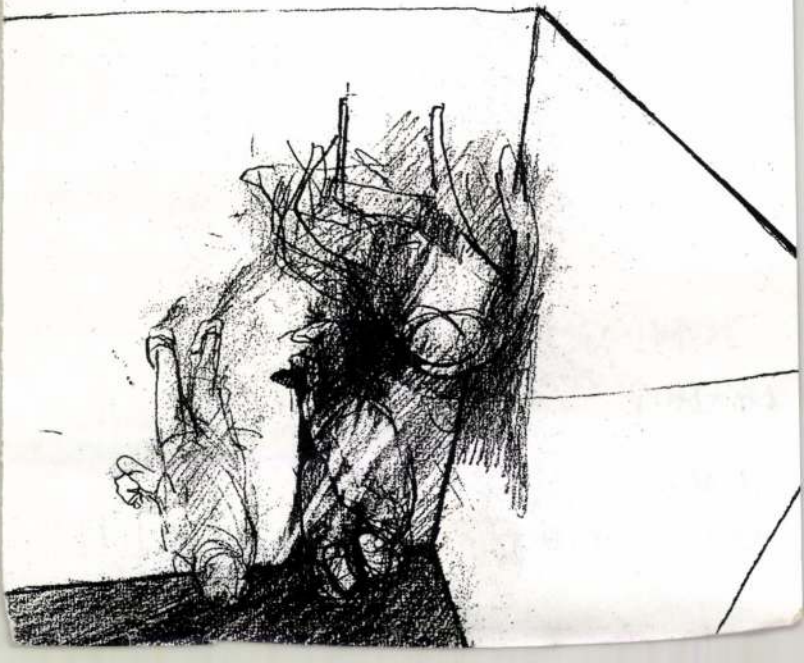

Liptay Ágost MDK

A biráló-bizottság tagjai

A tizezer munkásház.
Vállalkozók Közlönye 1908. szept. 2. 1-2.o.

Lipthay Ágost

MDK

Kispesti munkáslakótelep tervpályázata.
Vállalk. Műsz. 1908. okt. 21. 6. l.

MDK

Liptai Ágost

Építő Ipar Építő Művészet 1925. 107.1.

Lipthay Angi

Klammer Mariska müternében a Knetty u. 19. sz. alatt rendezett kiállitást ismerteti C —io /Carpaccio/ sign.-val a lap.
A tárlaton Klammer Mariska és tanitványai mutatták be müveiket:
A tanitványok: Wersebe Mária, Rónay Márta, Korányi Sarolta, Pünkösty Böske, Stetina Bella, Szüts Ilona, Déchy Istvánné, Rötzer Paulette, Gyarmathy Ildikó, Lipthay Angi, Storer Mici.

Az aláhuzott nevekről a kritika csupán annyit mond, hogy képeik izlésesek, főleg csendéleteket készitettek.
ÉLET, Bp. 1910. dec. 11. II. évf. 48. sz. 749. lap.

MDK

Lipthay Béla

Müvészeti hirek.
~~xxxxxxxxxxx~~. Mücsarnok, 1898, okt.20. 96 l.

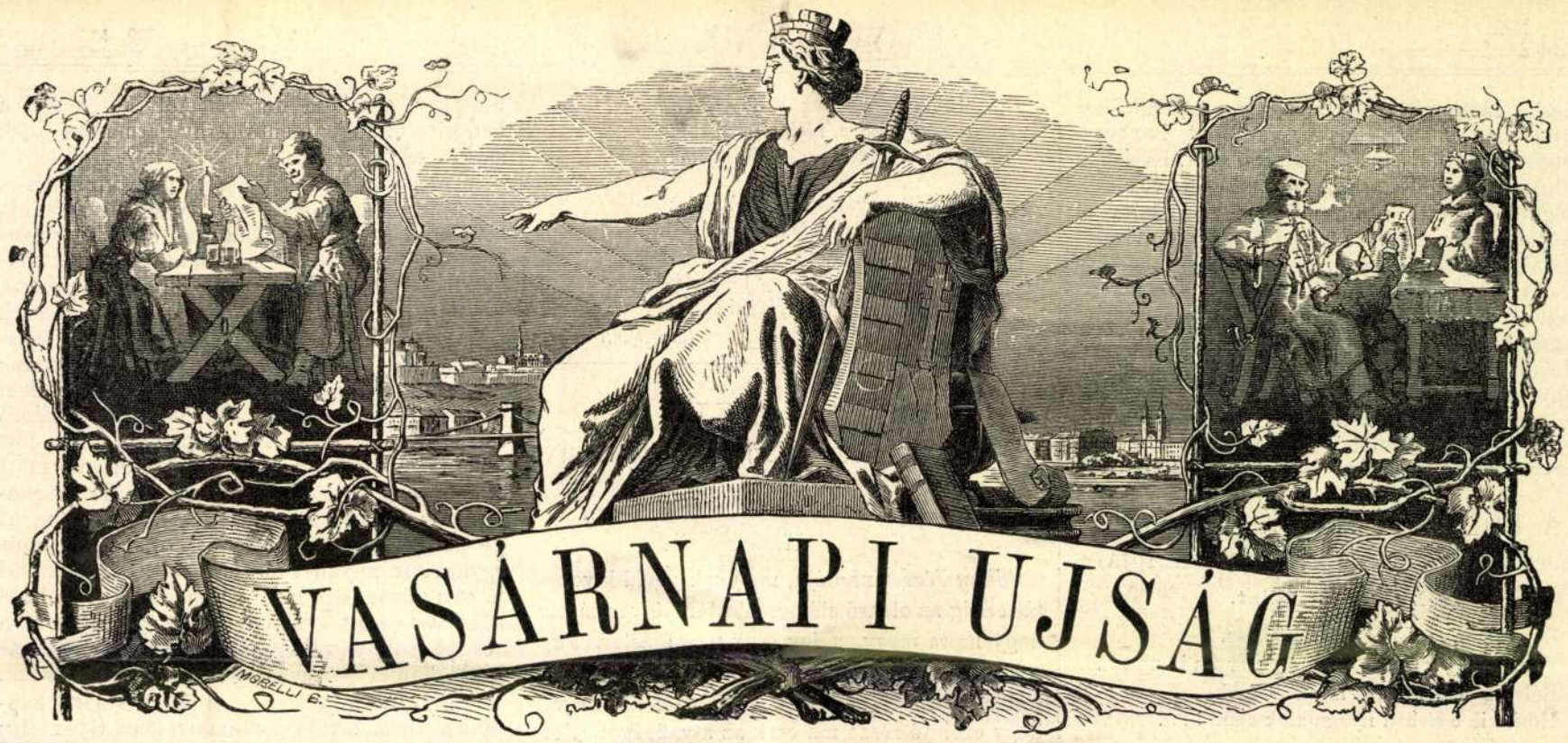

21. SZÁM. 1899. BUDAPEST, MÁJUS 21. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre **12** frt, félévre — **6** | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **8** frt, félévre — **4** „ | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre **5.—**, félévre — **2.50** | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

BÁRÓ LIPTHAY BÉLA.

Nemes és munkás élet ért véget a múlt pénteken. A fővárosban meghalt kisfaludi báró *Lipthay* Béla, a magyar közéletnek ép oly érdemes, mint tiszteletreméltó és érdekes régi alakja.

Báró *Lipthay* Béla félszázadon keresztül becsülettel szolgálta hazáját karddal, szóval és tettel. A szabadságharcz kitörésekor honvédnek csapott föl és mint huszárfőhadnagy vérét ontotta a szabadságért. A téli hadjáratban megsebezték a kezét, mely örökre béna maradt. Sokáig feküdt élet-halál közt, hanem azért, a mikor felgyógyult, újra ott látjuk őt a csatatéren és ott volt a gyászos emlékű világosi fegyverletételnél is.

A szabadságharcz lezajlása után visszavonúltan élt torontáli birtokán, de a hatvanas években, a mikor a nemzet éledezni kezdett, megjelent a közügyek mezején. Képviselő lett, majd főispán és több főrendiházi tag. Deák Ferencz híve volt, de az 1875-iki fuzió után a Sennyey báró köré csoportosuló jobboldali ellenzékhez csatlakozott s ez idő óta az ellenzéken maradt mindvégig. Igen kiváló tagja volt a képviselőháznak épen úgy, mint a főrendiháznak és a hányszor fölszólalt, szavának mindig megvolt a sulya és hatása. Tudta mindenki, hogy politikai meggyőződés, elvhűség és hazafiság sugallja minden szavát. Sem szenvedély, sem gyanusítás nem férkőzött az ő tiszta lelkéhez és egyenes jelleméhez.

Megjelenésében a hajdani kurucz idők daliája volt. Valóságos óriás, szép termetű, komoly, szigorú arczú férfi volt. Szemeiből azonban jóság és szelidség sugárzott. Méltó életpárja volt a felesége, *Mack* Amália, egy bécsi dúsgazdag nemes család leánya, a kivel ritka boldog családi életet élt. A báróné nemes metszésű arczával és előkelő magas alakjával nagyon összeillett a férjével, a kivel ott volt mindenütt, a hol művészetről, közművelődésről, vagy jótékonyságról volt szó. Együtt látogatták a szinházakat, hangversenyeket és jótékony bazárokat.

Lipthay Béla melegen érdeklődött minden művészeti ügy iránt és lelkesen rajongott a művészetekért. Tudását, nemes ízlését érvényesítette otthon, a saját körében is, a mennyiben a művészeket mindig bőkezűen pártfogolta s budai palotájában ritka értékű műkincseket halmozott föl. Tevékeny részt vett a főváros közéletében, mint a közmunkatanács alelnöke, mint városatya, a népszinházi bizottság elnöke és a képzőművészeti bizottság tagja. Mindenben a művészeti szempontot tartotta szem előtt és az volt az eszménye, hogy Budapest rendezése, diszítése valóban művészi legyen. A hol középitkezésről, képről, szoborról vagy műemlékről volt szó, ott mindig latba vetette tekintélyét a kérdésnek helyes művészi megoldása érdekében.

Budapest művészi diszítésében ugyszólván a legtöbb része van neki, mert több mint egy negyedszázad óta szakadatlanul a magyar iparművészet, képzőművészet és épitészet fölvirágzásának szentelte ereje és igyekezete legjavát. A gellérthegyi sétautak is az ő kezdeményezésének köszönhetik létrejöttüket. Általában a mi szép és valóban művészi az utóbbi évtizedekben létrejött ebben a mi nagy fővárosunkban, az majdnem mind egy-egy emléke a megboldogult fenkölt lelkének és művészi érzékének is.

Lelki szükség volt nála a szép és jó istápolása. Ez az érzés és a hazafiság volt lelkének két fő-fő jellemvonása. A ki úgy élt, mint ő, ércznél maradandóbb emléket állított magának a nemzet szivében.

Az elhúnyt életrajzi adatai a következők:

Báró *Lipthay* Béla 1824-ben született Budapesten. Atyja báró Lipthay Frigyes cs. és kir. kamarás volt. Tanulmányait Temesvárott és Budapesten végezte. Ifju korában a katonai pályára lépett. Résztvett a szabadságharczban mint honvédhuszár főhadnagy. Egyik csatában megsebesült. A világosi fegyverletétel után visszavonult, de az alkotmányosság helyreállítása után ismét a közpályára lépett és egyike lett az első választott képviselőknek. Mint ilyen, a Deák-párt táborában foglalt helyet. Wenckheim belügyminisztersége alatt Baranyamegye, később Pestmegye főispánja is volt, de aztán lemondott. 1872-ben Jókai ellen lépett fel a Terézvárosban, később torontálmegyei képviselő lett. A fuziónak nem volt barátja és ennek bekövetkeztével a Sennyey-párthoz csatlakozott s a jobboldali ellenzéknek pártelnöke lett. 1878-ban mint mérsékelt ellenzéki kép-

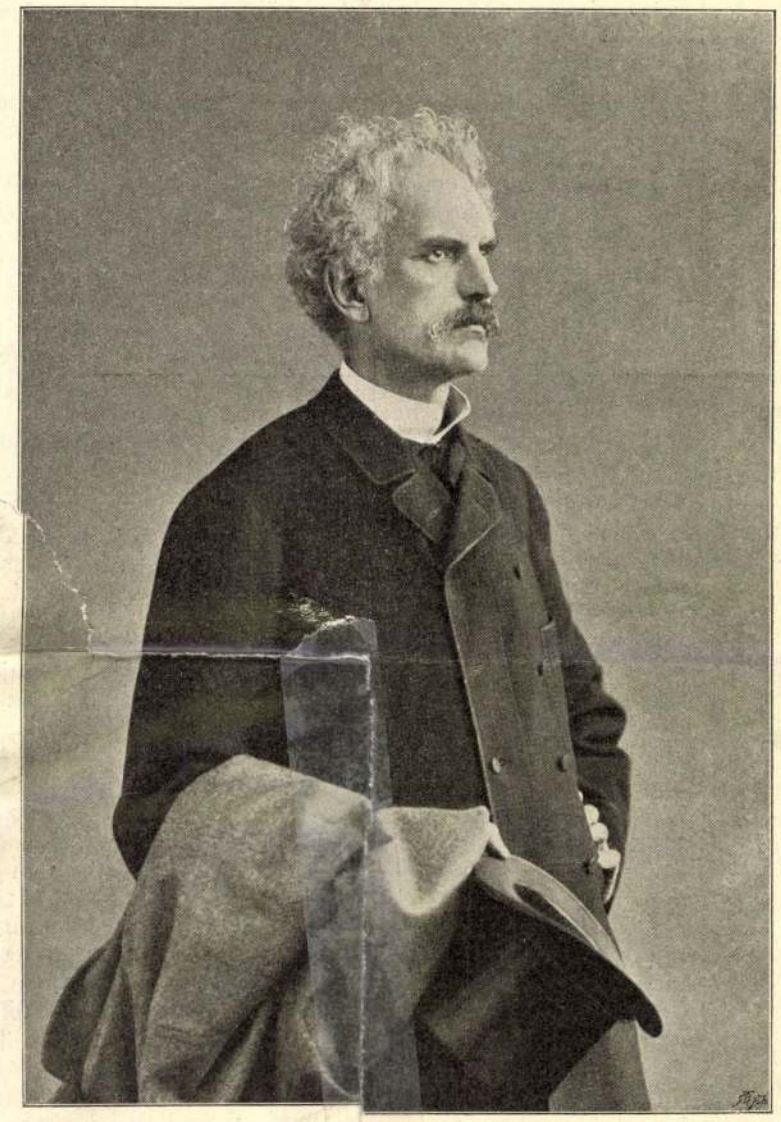

Ellinger Ede fényképe után.

BÁRÓ LIPTHAY BÉLA.

viselőt Jászberény választotta meg. A 84/87-iki ciklusban nem vállalt mandátumot, hanem a főrendiház ellenzékében foglalt helyet. 1884-ben a lovrini kerület választotta meg képviselőül. Legutóbb ismét a főrendiházban foglalta el helyét. Nagy szerepet vitt a főváros képviselő-testületében és számos bizottság tagja volt, s kivált a művészeti ügyekben működő bizottságoké. A Képzőművészeti Társulat bizottsági tagja volt és az Iparművészeti Muzeum alelnöke, Torontálmegye virilistája, a legfelsőbb fegyelmi bíróság tagja. Egyik kedvencz eszméje volt a halotthamvasztás behozatala, a melynek érdekében mozgalmat is indított.

A BUDAVÁRI HŐSÖK SIRJÁNÁL.

A vár bevételének 50-ik évfordulójára.

Irta **Illyés Bálint.**

Zúg a Duna habja a várnak alatta,
Fenn susog a szellő, — s összecsap a hang . . .
Rólatok beszélnek, ti mesés időnek
Hősi, kik e sirban nyugosztok alant ! . . .

Oh hagyjatok abba félszázados álmot !
Keljetek a porból, ti félistenek !
Ünnepet ülünk ma, a dicsőség napja
Ragyog föl e siron, fejetek felett ! . . .

A trombita harsog . . . dob perdül : «előre !»
S ti, mint az oroszlán, úgy rohantok ott ! . . .
Nagy vitézi verseny kél soraitokban :
«Ki éri föl *első* a bástyafokot ? . . .»

Hajh ! ki tudja már ma, hogy ki volt az *első* ? . . .
Mind elsők valátok ; bátrak és dicsők ! . . .
A tüzes rohamban az maradt csak hátra,
Kit elért a végzet még idő előtt ! . . .

De közös az érdem . . . S a diadal-mámor
Haldoklók ajkán is fel-felrebegett . . .
«Budavár bevéve !» harsogott szét, s véle
Széles e hazában, *a ti nevetek !*

Nevetek, a közös «*hős honvédi névben*» ;
Melyben élni fogtok, mint a hős Csaba,
Robogó hadával, a mint visszaszárnyal
S felragyog az égen fénylő csillaga ! . . .

Úgy ragyogtok ti is ! . . . a futó idő sem
Mosthatja el bajnok érdemeitek ! . . .
Kizöldül a porból *szebb jövőnk* virága,
Hol a *szabadságért* omla véretek ! . . .

S a dicsőség napja, mely félszázad ormán,
Sírotok felett hő lángolással ég :
Leragyog a *honra*, s neveteket áldja
A szabad hazában élő nemzedék ! . . .

. . . De pihenjetek most ! . . . Majd ha vészek jönnek,
A trombita-szóra keljetek megént ! . . .
S gyujtsátok e népet lobogó szent lángra,
Honért, s *szabadságért*, égő fáklyaként !

(Szavalta a szerző az 1899 május 19-ikén tartott emlékünnepélyen.)

DAL AZ ÉJRŐL.*

«Az én világom — egy álomvilág . . .»
Kiss J.

A csillagfényes, enyhe éjjel
Jöttét mindig gyönyörrel várom.
Az élet rögös utját járva,
— Hol a szegény ah, olyan árva —
Az éj az én leghűbb barátom.

Az ifjúság szép tavaszában
Az én kertemben tüske nőtt csak,
Közébe — a nap gondja tűnvén —
Virágokat, méla derűjén,
Az álomhintő éj ha szőtt csak.

A férfikor tikkadt nyarában
— Fekvén fuvalmas sátorában :
Itt látok im, sok bűvös képet,
Olvasok rejtelmes igéket
Csillagbetűi lángsorában . . .

Ha éltem napja húnyni készül,
Estvéli énekem elzengem,
S körűlem nő az alkony árnya,
— Sejtelmes, méla éjszakába,
Oda vigyetek majd ki engem !

A csillaggyúlást, csillaghullást
Halkuló szivveréssel nézni,
És édes ébren-álmodással,
Mint a csillag — egy lobbanással
A végtelenbe átenyészni . . .

Lampérth Géza.

* A Petőfi-Társaság gróf Vigyázó-pályázatán díjat nyert költemény.

JÓKAI ATYJA.

Jókay József (1781—1837) naplójából közli :

Hegedüs Loránt.

II.

Jókay József naplója, melynek rövid kivonatát eddig az olvasó elé bocsátottam, ötvenhárom nagy lapra megy, s így csak természetes, hogy sok részlet maradhatott benne, melyekre közlésem nem terjeszkedett ki. De attól eltekintve, hogy ezek jó része ma csak az atyafiságot illetheti, ezzel az alkalommal már rövidség okából is csak két töredéket akarok közreadni, melyek talán nem is lesznek érdekesség nélkül.

Az egyik ezek közűl az 1809-iki insurrectiónak s különösen a győri ütközetnek nagy közvetlenségű leírása, melyet igéretem szerint egész terjedelmében kiírtam az életírásból s mely itt következik.

A másik egy sokkal rövidebb, de nem kevésbbé jellemzetes közlés s ez egy pörre vonatkozik. Magában véve talán — utolsó kibontakozásán kívül — nem vetne rá ügyet az olvasó, de ha beleállítja abba a környezetbe, a melyből kiszakítottam, talán meg fogja kapni figyelmét. Ezzel a két mutatványnyal egyben végződik is ismertetésem, s az olvasótól függ, ha jókedve szerint, talál-e benne magának valót s olyat, mely szivesen hoz emlékébe vissza oly régi időket, mint az elmondandó utolsó nemesi felkelés.

«Elmúlt az 1809-ik esztendő, és én ezt úgy töltöttem el, mint buzgó hazafi, azaz 26-ik áprilistől fogva egész az 1810-ik esztendei január 15-ikéig katona. Ez az esztendő volt reám nézve, a melyben az Isteni különös Gondviselést leginkább tapasztaltam, ebben elég viszontagságok borongós fellegei mentek felettem által. Ugyanis április 26-ikán kiválasztatván az ezen vármegyebeli fölkelő nemességhez a tisztek, május 12-ikén össze rukkolt a három kapitányság alyja gyalogság Ó-Szőny alatt, és ott a mustra végeződvén, zászló alá esküdtettünk, onnan Komáromba bekvártélyoztattunk, és 14-ikén este naplemente után megindíttattunk Győr felé, s ezen az éjtzakán Átson háltunk, másnap Günyőig mentünk és harmadik nap beértünk Győrbe. Itt, a helyett, hogy a fegyverrel való bánást tanúlhattuk és taníthattuk volna, mindjárt azon tanulatlanul, a Győrön felül akkorjában készült és tovább egy mértföldnyi hosszúságnál terjedt, de már a franczia által elrontatott sánczokba küldettünk felvigyázat végett, és tovább három heteknél jártunk oda, egymást felváltván, egyik nap mi, másik nap a Győr vármegyeiek, még más vármegyebeliek is érkeztek segítségünkre. Majd minden éjtzaka megverték éjfél táján a dobot a városiak nagy rémülésére, minket pedig, a kik ben voltunk, kivezettek a többiekhez a sánczokba. Junius 8-án a mi s[z]ázadunk, azaz Laky András kapitányé (N. B. els[ő] kapitány századjában volta[n] az abdai sánczokon túl val[ó]ton, a holott 24 óráig álv[a] menetelre fór-poszszüntelen mosott bennünk[et] köpönyegben lévén, mely t[e]meggyengültem, hogy éjsz[a]pitányom Abdára a biró[s]meg a kínom, noha a biró, orvosságot, elővette. — J[u]csolatot vett a batallionur[a]elindult ; én pedig még gy[e]hettem, elmaradni sem ak[a]jorunk javasolta, hogy egy[e]Győrben ; de a kapitányo[m]azon indúltam el az ő é[j]

9 órakor, a midőn már az előtt két órával a batallion elment ; mentünk így hárman az éjnek setétjében, s azt sem tudtuk, hova ?

Mintegy éjfél tájban beértünk Korontzóra, s ott háltunk a csapházban ; reggel elindultunk, azt hallván, hogy a batallion Téthre marsérozott, de ott egyebeket nem találtam, mint magát a Konkoly századját, a kiktől tudakoztam, hogy hol légyen a batalionnak több része ? ezek megmondották, hogy Szarka- másként Tüskeváron légyen, a melyet már oldalt elhagytam ; ott voltam hát ezekkel 11-ikén s reggel 12-ikén elmentem Szarkavárhoz, a holott is a batalliont feltaláltam. Itt már több napoktól fogva főtt ételt nem evén, nagyon éhes voltam, mert pénzért sem lehetett enni valót kapni ; az inasom szinte éhezvén, más pajtásaival elment és — úgy mond — a búzákban fogott és hozott egynehány anyányi libákat, mellyekből kettőt nékem adván, egy Hadnagy pajtásom liba húsból gulyás húst készített ; de hogy milyen kedves izű volt ez nékem ekkor, azt ki sem magyarázhatom — fames optimum condimentum.

Junius 13-án jókor reggel parancsolatot kaptunk a hirtelen való visszamarsolásra Győr felé ; azonnal mi is és a vasmegyei gyalog-bataillonok visszaindultunk és vezettettünk egészen a Szabadhegyi halmokig s legnagyobb sietséggel minden pihenés nélkül ; én, ámbár gyenge voltam, mégis nekem kellett a három bataillon után az én szakaszommal (Zug) az Arcier-gárdát formálnom, egy szakasz Veszprém vármegyei lovassággal. Mintegy 12 óra tájban délben értünk a rendelt helyünkre s ott még jól le sem telepedtünk, hát már utánunk a völgyben ágyúzást hallunk. Kérdem mi az ? s azt mondják, hogy a frantzia, a ki mindenütt nyomunkban jött, ágyúz és reájuk vissza a mi pattantyúsaink ; a minthogy mindjárt vissza is fordittatott egynehány osztály lovasságunk és egész estéig csatázgattak, az ágyúk pedig mindkét felől durrogtak, mígnem a frantziákat a mieink el nem halgattatták.

Másnap jókor reggel lejebb mentünk egynehány tisztek a völgy felé, és néztük az ellenség táborát ; láttuk, hogy Nagy-Baráti alatt mint fogdosták a frantziák a ludakat ; innen visszatértünk a bataillonhoz, s hát mintegy 10 óra tájban junius 14-én, az én kedves édes Atyám, a ki az én betegségemet meghallotta, oda jött kocsin hozzám s örült, hogy engemet már egészségben látott, s én is örültem, hogy a jelenlevő ütközet előtt még egyszer édes Atyám kezeit megtsókolhattam ; hozott túrós lepényt és kalácsot, a mi én nekem akkor igen jól esett, mert hatod naptól fogva egyebet nem ettem a liba-gulyáshúsnál és prófuntnál, ekkor ugyan már készült számunkra a gulyáshús, de abból keveset ehettünk. NB. ekkor én önként transferáltattam magamat a Győr vármegyeiekhez Vajda Ignácz kapitány századába, mivel ezek velünk egy bataillonban voltak. Tíz óra előtt kevéssel jött parancsolat, hogy tíz órára a minden legény megfőzzön és elvégezze az evést, pedig a szegény komáromiaknak csak 10 órakor osztogattak még bográcsokat. E napon 12 óra tájban talpra szólítnak bennünket, vezetnek, s mi nem tudtuk hova ? Egy völgyben megállítanak, parancsolják, hogy minden legény fegyvert töltsön. Még lesz. Ekkor elindítnak s addig csavarogtak hol ide, hol amoda, hogy egyszer csak az vesszük észre, hogy a kismegyeri kápolna mellett a már az előtt egy órával küzködni kezdett ellenség előtt állunk.

A mi táborunk eggy négy ágyúkból álló batteriájának fedezésére állíttattunk. Már ekkor nemcsak az ágyúk durrogtak kölcsönösen, hanem a legelől álló Alvinczi és Jellachich gyalog reguláris regimentjei is tüzeltek az ellenségre. Mi itt állottunk, mintegy délutáni két óráig, mely idő alatt az ágyúgolyóbisok szünet nélkül repdestek felénk.

Nem győztem itt csodálni az Isteni gondviselést, a midőn mondhatom, hogy 30, vagy talán több ágyúgolyóbis is el ment vagy felettünk, vagy leesett előttünk, míg egy közénkbe csapott. Hanem az ellenség oly szerencsésen intézte ágyúink ellen lövéseit, hogy azok közül kettőt szemünk láttára demontirozott. Ekkor kezdett az ágyúzó baterie retirálni ; azután az előttünk pár száz lépésnyire jobbra állott s huzamos ideig az ellenséget lövöldözött Jellachich regimentje épen nekünk szemközt, utána nyomulván az ellenség. Melyet a mi majorunk látván, — a

Lipthay Mária bárónő

112 Magyar bika pulikutyával bronz 300.— P

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

2926

~~39.~~ F. Chilone.

(Tevékenységét a XVIII. sz. végén s a XIX-ik elején Velenczében fejtette ki.)

A Canal Grande Velenczében.

Jobbról látjuk a Doge-palotát, a mely előtt ~~katona~~ őrség áll; a szent Márkus terére vezető Piazzettát két gránit-oszloppal, melyek tetejét a szárnyas oroszlán és szent Theodor ~~van krokodiluson~~; a Libreria vecchiat; a Zeccát s a Palazzo Realet a kerttel és sarkán fegyveres őrrel. A téren férfiak és nők járkálnak párosával és hármas csoportban. A part felső lépcsőjén ~~egy~~ hajóslegény ül és nézi három társát, kik a hatos gondola-csoportban állnak

L a krokodilussal

⊢ foglalja el

és kiknek egyike feléje fordulva beszél, kettő pedig evez. A gondolák közti czölöpön kép van ormán kereszttel. Kissé hátrább még tizenegy gondola áll vagy siklik tova ~~és közülök egy vitorláját is felvonta.~~ Az előtérben a két egyárboczos bárkat ~~áll~~ öt csónak ~~ól körülvéve~~. ~~Az innenső-ben egy s a tulsóban három halász van.~~ Balról a fellobogózott hajó közelében, két csónak és két gondola tünik szemünkbe. A csatorna tulsó partján a kupolás Santa

110

⊢ vezi körül

1875. Őszi és téli idény!

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesittetnek.

POSZTÓ-TÁR

Budapest, uj-bécsi-utcza 5-ik szám.

Minták ingyen és bérmentve.

Csomagolásért díj nem számittatik.

Angol, Francziaország, Belgiumban és a belföldön személyesen egyesült előnyös bevásárlások képesitnek bennünket, hogy mind az **árúk minősége**, mind a **legolcsóbbra szabott ár** tekintetében bárkivel versenyképesek legyünk.— Ugy mint eddig, ugy ezután is minden igyekezetünk oda leend irányozva, hogy üzletünk iránt az eddig nyilvánult nagy mérvü bizalmat, pontos és figyelmes szolgálatunk által mindinkább kiérdemeljük.

LIPTAY PÁL és TÁRSA

1949

ajánlják az

Budapest, uj bécsi-utcza 5-ik szám,

őszi és téli

idényre a legujabb divatu

nadrág- és posztó-kelmékkel

fölszerelt raktárukat

a legjutányosabb árak mellett.

Liptay Pál

** (*Liptay Pál hazánkfia,*) kitől lapunkban Amerikából több érdekes közlemény jelent meg, New-Orleansban virágzó bőrdiszmű-gyárt állitott föl és már több érmet nyert kiállitásokon. Miként a „New-Orleans Bee“ czimü napilap irja, az ott épen most rendezett iparkiállitáson hazánkfia készitményei különös tetszésnek örvendenek. Orosz bőrből készült árui izlés és csinosság tekintetében felülmulnak minden amerikai ilyes készitményt, mondja az idézett lap.

Vas. Lap. 1872. 26 l.

oldalbejáró kőkapuzata, felette hatal-
neszánszos Báthori-cimer, csunyán átmá-
Érdekes, erős vasalásokkal ellátottt,
XVII. századbeli faajtaja sajnos szintén
gon és izléstelenül át van kenve. A to-
mpillérei gotikusak, maga a torony a
században épült, festői toronysisakkal.
om most egyenes záródásu szentélyéből
kapun át lehet közlekedni. Nagyon szép
n a legszebb, amit e nemben ezen a vi-
ttunk, a szószék hangvetője, dus, már
népies barokk diszitéssel a XVIII. szá-
Szépek a templomban lévő fakarzatok,
oszlopfejezetekkel és zsinórszerü farag
al a XIX. sz. elejéről.
A tivadari ref. templom 1797-ben készült
tilü épület. Fakórusa magyaros rokokokó,

Liptay Pál

Vas. Ujs. 1873

218 l

noka, 67 éves korában elhunyt. — Liptay Pált, lapunk ismert munkatársát, ki jelenleg a bécsi kiállitásnál működik, érzékeny csapás érte, édes anyja: *Liptay Pálné*, született Papinote Katalin ápril 28-án hunyt el 50 éves korában.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter

20/1939. szám.
III.ü.o.

Müemlékek Országos Bizottságának.

Hivatalból.

Liptay Pál

** (*Liptay Pál hazánkfia,*) e derék ifju iparos, kinek neve a külföldi utazásairól hirlapokba irt közleményeiről is ismeretes, New-Yorkból hét napi tengeri utazás után Londonba érkezett. Most haza fog jönni, hogy aztán tavaszszal elfoglalhassa azon állomást, melyet a bécsi világkiállitásnál nyert.

Vas. Ujs. 1872. 61 o l

Akademische Auslandsstelle

an der Universität Bonn

Kurse für Ausländer im Jahre 1939

1. **Ferienkursus für Ausländer** vom 2. bis 30. August 1939
   Übungen und Vorlesungen über Deutsche Sprache, Literatur und Geschichte - 5 Stunden täglich - Gebühren für den vierwöchigen Kursus RM 70.—

2. **Ferienkursus für englische Germanisten**
   vom 21. März bis 5. April 1939
   Übungen und Vorlesungen: Systematische Wiederholung der an den englischen Universitäten für die Prüfungen in deutscher Sprache und Literatur vorgeschriebenen Stoffgebiete: Sprache, Literatur, Philosophie, Kunst, Musik und allgemeine Gegenstände. 4 Stunden täglich - Gebühren RM 50.—

Liptay Pál

** (*Liptay Pál,*) kitől lapunk több érdekes levelet közölt a külföldi magyar dolgokról, mult héten érkezett haza Észak-Amerikából s a bécsi világkiállitásnál nyer képességéhez és tapasztalataihoz illő állást.

Vas. Ujs. 1872. 665. l

BUDAPEST
939 MAJ. 26. N 6
D 10 D

BUDAPEST
39 V. 26
Ta 6

BUDAPEST
939 MAJ. 26. 10.
LFh 4 LFh

Liptay Pál

Vas. Ujs. 1876. 716 l.

— **Liptay Pál**, ki a philadelphiai világkiállításról több közleményt irt lapunknak, s általában a magyar sajtó számára, e napokban visszaérkezett Amerikából Budapestre.

organizzate da associazioni ungheresi solo se nel programma figurano anche numeri serbi. Nella storia delle associazioni serbe in Ungheria non era accaduto mai qualcosa di simile.

Tra le richieste della minoranza ungherese va menzionata anche quella di poter finalmente creare l'organo centrale destinato a coordinare l'attività delle singole organizzazioni l'Unione Nazionale delle Associazioni Culturali e Sociali, sul modello della Kulturbund tedesca concessa a quella miranza già un decennio e mezzo fa. In base alla parità dei diritti tra i diversi gruppi etnici, anche gli ungheresi dovranno poter fondare circoli sportivi con direzione e membri esclusivamente ungheresi, almeno nella misura concessa ai tedeschi, che dispongono oggi, secondo una comunicazione del *Novosti*, quotidiano di Zagabria, del 9 dicembre 1937, di 51 tali circoli.

L'uso della lingua ungherese è vietato nella vita degli uffici e, nel maggior numero dei casi, anche in quella economica. Le istanze stese in magiaro non sono accettate né dagli uffici di amministrazione né dai triburali. I verbali delle sedute del con-

Liptay Pál

Vas. Ujs. 1876. 332 l.

— **Liptay Pál**, kitől lapunk már az előbbi években is több amerikai tárgyu czikket és amerikai leveleket közölt, elutazott a philadelphiai kiállitásra. E hó 12-éről Bremából vettünk tőle tudósitást, hogy hajóra szállt, s megérkezése után lapunkat is fel fogja keresni érdekes tudósitásaival.

És puszta sejtelem, vagy a fölismerés villámsugára volt-e, mely e perczben az öreg czigány képét idézte vissza emlékébe, a kit a nisni-novgorodi vásárban látott volt először?

Strogoff Mihály nem csalódott. Ez a két ember egy és ugyanaz volt. Czigány ruhában, a Sangarre csapatába vegyülve, lépte át Ogareff Iván a határt s menekülhetett Nisni-Novgorodból, a hol a vásáron, a Közép-Ázsiából oda tódult idegenek sokasága közt megbizható eszközöket keresett átkozott vállalatához. Sangarre és czigányai valódi kémek voltak szolgálatában, a kikben teljesen megbizhatott.

Ogareff Iván csak három napja érkezett Omszkba, s az isimi balvégzetü találkozás nélkül Strogoff őt megelőzte volna. Isten tudja, mennyi szerencsétlenségnek lett volna ezzel eleje véve.

De most, s inkább mint valaha, Strogoffnak futnia kellett Ogareff elől. Majd eljő az idő, mikor szembe állhat vele — s akkor fel fogja őt találni, bármily nagy legyen is Szibéria!

Most hát ujra megindult a muzsikkal s egyenesen a postaházhoz mentek. Fájdalom, kocsit nem kaphatott, mert a postásnak nem volt sem eladó, sem kibérelni való kocsija. De minek is neki a kocsi. Hiszen egyedül volt. Elég volt neki egy ló is, s azt szerencsére kapott is. Erős, zömök, győzős ló volt s Strogoff nem volt nehézkes az alkuban, bár kétszeres árát kelle adnia. Kifizette s nehány percz mulva kész volt az indulásra. De még csak négy óra volt este, s czélszerűbbnek látta bevárni az éjt. Azonban nem akarván a városban mutatni magát, a postaháznál maradt, s ott adatott némi enni valót magának.

A közteremben nagy volt a jövésmenés. Az orosz postaállomások szokása szerint, az aggódó lakosság oda járt, hireket hallani. Orosz csapatok közelgéséről suttogtak, melyek Tomszkot Feofár-khántól visszafoglalni készülnek.

Strogoff minden szóra figyelt, de maga nem vegyült a társalgásba.

Egyszerre egy éles felkiáltás reszkettette meg szivét s ugyszólván fülébe kiáltott e szó:

— Fiam!

Anyja, az öreg Márfa állott előtte. Rámosolygott, reszketett, karjait tárta elébe. Strogoff Mihály fel akart ugrani — át akarta ölelni — egyszerre a kötelesség érzete, mint villám lövellt szivébe — s akkora volt önuralma, hogy visszatartotta magát s arczának egyetlen izma sem mozdult meg.

Husz ember volt a teremben. Azok közt kémek is lehettek; s nem tudhatták-e a városban, hogy a Strogoff Márfa fia a czár futárcsapatjához tartozik. Strogoff Mihály mozdulatlan maradt székén.

— Mihályom! — kiáltá anyja.

— Kicsoda vagy te, jó asszony? — kérdé Strogoff erőltetett egykedvüséggel.

— Ki vagyok? — kérdezheted? fiam! hát nem ismersz anyádra?

— Csalódik, asszonyom, — talán némi hasonlat vezeti félre —

Az öreg asszony hozzá lépett s rászegzett szemekkel, dadogá:

— Nem a Strogoff Péter és Márfa fia vagy?

Strogoff életét adta volna érte, hogy szabadon követhesse szive túláradó érzelmeit. De küldetése, esküje mást parancsolt. Hidegen felelt:

— Valóban nem értem önt, jó asszony.

— De Mihály —

— Engem nem hivnak Mihálynak; én Korpanoff Miklós, irkutski kalmár vagyok.

Azzal fölkelt (s maga sem levén biztos tovább önuralmáról) oda hagyta a szobát, mig a kétségbeesett kiáltás hangzott utána:

— Fiam! édes fiam!

A jelenet feltünést okozott. S a jelenlevők közül többen eltávoztak.

A nő ezalatt, bár közel volt az összerogyáshoz előbb, lassanként összeszedte magát. Mint egy isteni sugallat, világosság támadt elméjében. Hogy csalódott volna s idegent vélt volna fiának: ezt ép oly lehetetlennek érezte, mint azt, hogy fia őt megtagadja, ne ismerje, ne szeresse többé. Valami fontos, *valami rettenetes okának kell lennie, a miért anyját igy a világ előtt megtagadja!* . . .

— Őrült vagyok, mondá a körüle állóknak, a kik kérdezősködni kezdettek. Szemeim megcsaltak. Egy idegent néztem fiamnak; de a hangja egészen más; csakugyan nem ő volt.

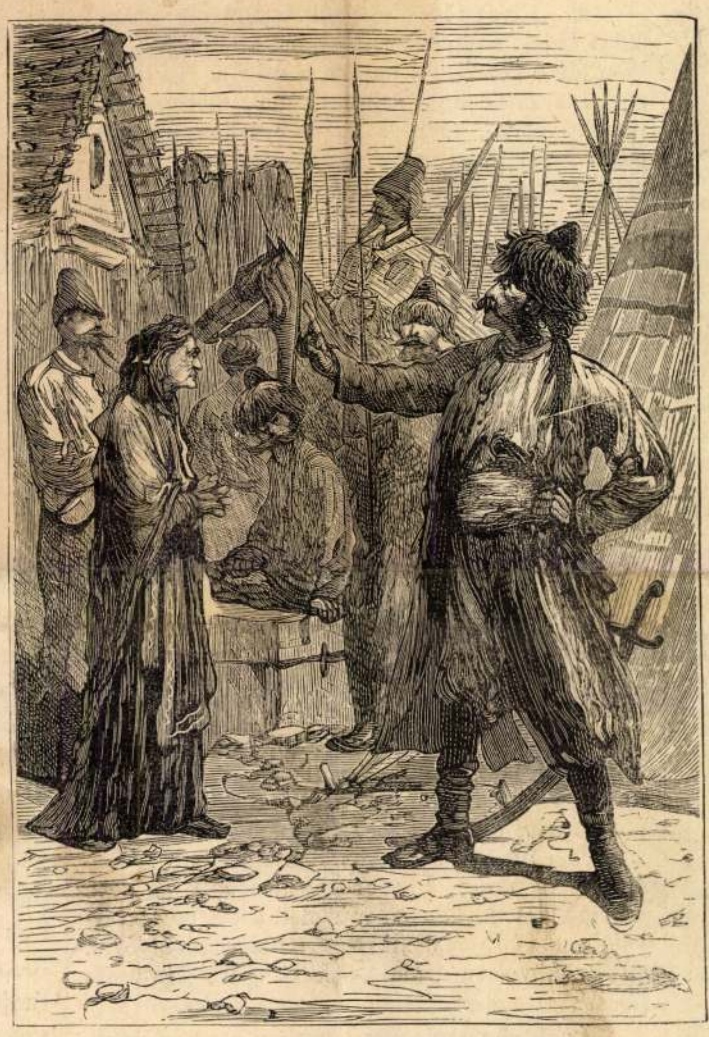

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA.

Tudod-e vén asszony?...

Alig telt tiz percz, midőn egy tatár tiszt lépett be s körültekintve igy szólt:

— Hol van, melyik itt Strogoff Márfa?

— Én vagyok, — felelt az öreg asszony s mig szive belül reszketett, arcza már teljes nyugalmat mutatott.

— Kövess, — mondá a tiszt.

Nehány percz mulva a tatárok főhadiszállásán, Ogareff Iván előtt állottak, a kit kémei az iménti jelenetről azonnal tudósitottak volt, s a ki, gyanitva a valót, maga akarta kikérdezni az agg szibériai nőt.

— Hogy hínak? — kérdé durva hangon.

— Strogoff Márfának.

— Van fiad?

— Van.

— Hol van?

— Moszkvában, a czár futárja.

— Mikor hallottál felőle?

— Több mint két hónapja.

— Ki az a fiatal férfi, a kivel az imént a postaházban találkoztál.

— Nem ismerem; irkutski kalmárnak mondá magát. Hasonlatosságot találtam benne — s elnéztem és meg is szólitottam a fiam helyett. Én istenem! tizedszer történik már rajtam. Minden fiatal emberben a fiamat vélem viszontlátni. Nem csoda, mindig róla gondolkodom.

— E szerint nem a fiad volt?

— Nem, fájdalom!

— Tudod-e vén asszony, hogy kinpadra vonatlak, ha ki nem vallod az igazat.

— Igazat mondok uram, s ha kinpadra vonatsz, sem mondhatok mást.

— Hát igazán nem a fiad volt?

— Nem uram! Azt hiszed, megtagadnám-e a fiamat, az egész világért?

Ogareff Ivánt azonban nem lehetett megcsalni. Meg volt győződve, hogy az öreg asszony csakugyan fiára ismert az ál-Korpanoff Miklósban, s hogy az nem más mint Strogoff Mihály, a czár futárja, ki bizonyára valamely fontos és titkos küldetéssel van megbizva, mely őt rábirta, hogy érette saját édes anyját is megtagadja.

Azonnal parancsot adott, hogy üldözzék s hozzák elébe. Az asszonyra nézve pedig, hogy tartóztassák le s kisérjék Tomszkba. S mig a szegény asszonyt a durva tatár katonák elhurczolták, Ogareff Iván fogai közt mormogá:

— Majd kiveszem én a szót, mikor kell, ebből a vén boszorkányból.

(Folyt. követk.)

Egyveleg.

— **Kézbesithetlen levelek statisztikája.** A m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minisztériumban az 1876. évben előfordult kézbesithetetlen levelek statisztikája összeállittatván, annak eredménye a következő: A magyar korona postahivatalaihoz nevezett évben kézbesités végett érkezett 72.3 millió levélpostai küldemény, melyek közül mint kézbesithetetlen visszament 115.064 darab, vagyis az összes levelezés $^1/_6$ %-a. A visszament levelek közt volt 62087 db bérmentes, 52977 db bérmentetlen levél. A visszaérkezett levelek feladói részint a czimiratból vagy boritékról felismerhetők nem lévén, részint pedig a visszaérkezett leveleket elfogadni vonakodván, a levelek bizottságilag megsemmisittettek. A megsemmisitett levelek 5340 frt 9 kr. postadijjal voltak terhelve, mely összeg a postapénztárba nem folyt be. A visszaérkezett levelek között volt 29550 darab olyan, melyet a czimzettek nem fogadtak el, 2519 db, melyeknek czimzettjei feltalálhatók nem voltak, 17837 db, melyeknél vagy semmi czim, vagy oly hiányosan volt kitéve, hogy az elküldés lehetetlenné vált és 1563 db, mely illetéktelenül portóval terheltetett és e miatt visszament. A fentebbiekben feltünő nagy számban szereplő oly kézbesithetetlen levelek, melyek czimzettjei ismeretlenek és melyek czime hiányosan volt kitéve, onnan erednek, hogy a levelező közönség jelentékeny része a czimzett nevét nem irja ki olvashatólag, a rendeltetési hely mellé pedig különösen a hasonnevü helyeknél nem teszi ki a megye nevét, vagy a rendeltetési hely közelebbi meghatározását. A levelező közönség érdekében áll az emlitett körülményeket a levél czimzésénél szem előtt tartani.

·/. **Amerika nemes érczei.** Egy angol kiszámitotta, hogy Észak-Amerikának csöndes-tengeri partjairól egy negyedszázad óta 7 milliárd 925 millió frank értékü nemes ércz vándorolt szét világgá, mely roppant értéknek háromnegyedét Kalifornia, egy milliárd és 100 milliónyi részletét pedig Nevada állam bányái szolgáltatták.

A gépcsarnok a philadelphiai kiállításon.

Philadelphia, julius hó.

A tárlat egyik legnagyobb épülete a gépcsarnok, mely az iparpalotához hasonló modorban van ugyan épitve, de külseje nem oly diszes, mint amazé. Hossza: 1400′, szélessége: 360′, a középtetőzet magassága 70 láb. Kétségkivül egyike a legczélszerübb gépcsarnokoknak, mind azok közt, melyekkel az eddigi világtárlatokon találkoztunk. Legnagyobb előnye kényelmes és mindenek fölött világos volta.

Az épület több mint háromnegyed részét az Egyesült-államok gépkiállitása foglalja el. Gyönyörü nagy gyüjteménye ez az emberi elme találékonyságának, és az amerikai gépipar rendkivüli gazdagságának, melynek csak egy hiánya van, hogy kevés e gyüjteményben azon sensationális uj találmányok száma, melyeket mindnyájan méltán vártunk a találékony yankee nemzettől, de sajnálattal mondom, hogy e várakozásunkban nagyon csalódtunk.

A belépőnek azonnal szemébe tünik az épület központján elhelyezett óriási Carliss-féle gőzgép. A gépészet valódi remeke ez, és méltán nevezték el a világ legnagyobb gőzgépének. A géphez diszes emelvény vezet fel; itt inditotta meg a gépet először Grant, az amerikai államok elnöke, és Don Pedro, Brazilia császára. A gép magassága 43 láb; a cylinderek hossza 10 láb, átmérője 44 hüvelyk; a hajtókerék átmérője 30 láb; sulya 56 tonna. Perczenként harminczhatot fordul, ereje 1400 lóerejü, és épitése 200,000 dollárba került. E gépóriás hajtja a gépcsarnok minden gépét, és a transmissiók hossza majdnem egy angol mértföld. Ezt a nagy óriást nem csak a laikus, de a jury mérnökei is megbámulták.

Szemben a Carliss-féle géppel van elhelyezve egy oldalpavillonban a szivattyuk számára épitett nagy vizmedencze. E beosztással is itt találkozunk először. Az eddigi tárlatokon a vizszivattyuk a gépcsarnok különböző részén voltak elhelyezve, mig itt összpontositva találjuk föl mind azt, a mi e szakmába tartozik. A legnagyobb szivattyu a medencze végén van elhelyezve, mely harmincz öl magasra emeli a vizet egy kisebb reservoirba, honnan az épület teljes szélességében foly alá, mint egy kis Niagara, ismét vissza a nagy medenczébe. A többi szivattyuk is teljes erővel dolgoznak, s rendkivül érdekes és szép látványt nyujt e különböző vékonyabb és vastagabb vizsugarak szökése, melyek egymást különböző irányban és magasságban metszik át, mignem megtörve ismét visszahull a szétosztott viztömeg oda, a honnan a gőzgép ereje kiemelte. E látvány még sokkal érdekesebb a vizesés tetejéről nézve, hová a közönség használatára ingyen átengedett emelőgép szállitja föl szakadatlanul a kiváncsi nézőket.

E nagy medenczében a minap érdekes előadás is volt. Boyton, a Canal la Manche hires átuszója, az általa föltalált uszási öltönyt átküldé a tárlatra kiállitás végett, s e kaucsuk öltözetben tartott egy egyén érdekes uszási gyakorlatot, magyarázva az ily áltözet előnyeit a nagy sokaságnak.

Szintén e medencze közelében vannak elhelyezve a szelelő gépek, melyek közül egy oly nagy erővel működik, hogy félnünk lehet, hogy tova röpit bennünket.

A tüzi fecskendők is nagy számmal vannak itt, s kivétel nélkül gőzerőre készültek. Némelyike oly fényesen van kiállitva, hogy valóban magyarázatot kell kérnünk ily oktalan pazarlás miatt. Két tüzfecskendő például egészen khinaezüstféle anyagból készült, oly fényes, ugy csillog-villog, szinte sajnáljuk, hogy majdan használatba kerül. Hasonlő fényes kiállitásuak a tömlő-kocsik is, melyek közül egyik külső oldalán még tükörrel is ki van rakva. Szemnek szép, hanem használatban bizony czélszerütlen.

Az amerikai famunkáló géptárnak egyik legérdekesebb helye az, a hol a szalagfürészek dolgoznak. Az ily gépeken készitett munkálatokban az amerikaiak rendkivül ügyesek. Igy néhány percz alatt néhány vágással egy kis fakoczkát oly ügyesen fürészelnek össze-vissza, hogy abból — midőn szétveszik, — egy hintaszék, szánka, zsámoly, pamlag s sok más mindenféle kerül elö.

A levélboritékok készitése szintén a legnagyobb tökélyre fejlődött Amerikában. Több ily gép van kiállitva. Az egyik gép egy, a nyers hengerbe guritott papirból készit levélboritékokat, még pedig oly ügyesen és gyorsan, hogy perczenként százhusz levélboritékot állit elő, összeragasztva, hajtogatva azokat, mignem a nagy szárító hengereken végig futva, utoljára a számoló géphez jutnak, hol huszonötével egymásra lapulva, elhagyják a gépet, hogy uj huszonötnek hagyjanak helyet. Az amerikai kormány is állitott ki ily levélboritékot készitő gépet, csak hogy ebbe a már megvágott papirost teszik belé, melyet a gép egyenként emel föl magához, megmézgázza, összehajtja, sőt még a „centennial“ (századéves) postabélyeget is reá nyomja, mig végre szintén huszonötével megolvasva, kicsusztatja egy erre a czélra berendezett dobozba, honnan a csinosan öltözött lady attendant (fölügyelő hölgy) ezrével külön papirdobozokba helyezi. E boritékokat a kiállitási postahivatal árusitja el. A „centennial“ bélyeg rajtuk elég csinos, felül az 1876-ik évszám alatt egy lovas postalegény; mig alul az 1876-ik évszám kapcsolatában egy vasuti lightning express-vonat jelöli a két évszám alatti időben, a levélszállitási modor különbségét. E cetennial levélboritékok csak is ez évben lesznek érvényesek.

A „Riverside papermill“ papirmalom-társulat érdekes papirkészitő gépet állitott ki, melyen fából készitik a papirt, s mig a gép egyik végén a fát őrli a zakataló gép, addig a gép másik végén, a kész és már teljesen száraz papir hengerődzik föl egy nagy tengelyre, melyről másnap reggel a „New-Times“ nagy sajtógépe hajtja le ismét, hogy e hirlap „centennial“ kiadványa a nagy közönség kezébe kerüljön. E lapot, ugyszintén a „New-York-Herald“-ot a gepcsarnokban nyomják a New-Yorkból hozott ólom-clichékről, és ingyen osztogatják ki a tárlat látogatói közt.

A nyomdászat igen jól van képviselve, bár a nagyobbszerű gépek hiányoznak. De annál gazdagabb a kézi és lábbal hajtható sajtók kiállitása. Ezek itt nagyon el vannak terjedve és a kisebb terjedelmü nyomásokat, melyeket az amerikai „job printing“-nek nevez, rendesen ezen eszközlik. Kár, hogy e czélszerü gépecskék nálunk mindeddig nem honosulhattak meg. A chromo-nyomásokban az amerikaiak már is nagy tökélyt értek el, és a Prang-féle gyönyörü képek az egész világon el vannak terjedve.

A papirkárpit-készitő gép szintén igen érdekes. Ez huszonnégyféle szinben perczenként hatvan röf fali kárpitot nyomtat, mely vesszőkön függve egész kis körutat tesz az alatta alkalmazott szárító csövek fölött, mignem mint teljesen kész kárpit egy bizonyos hosszuságban a gép által elvágatván, hengerekbe sodródik és kész az eladásra. Mindezen műveleteket a nagy terjedelmü gép eszközli egy ember segélyével. Olyan művelet ez, mely sok látogató figyelmét hosszasan leköti.

Legtöbb nézője van azonban azon gépnek, mely a gombostűket egy hosszu papirszalagba dugdossa. E gép maga végzi az egész működést. Egy tölcsér-alaku medenczében vannak a gombostűk összehányva ezrével, honnan két rézsut fekvő vaslemez közé esnek alá olyformán, hogy a gombostűfej által fenntartva, szorosan egymás mellett csusznak alá azon készülékhez, mely azokat egyenkint a papirszalagba dugdossa, és igy készen állnak az eladásra. Egy ily gépecske naponként 100,000 gombostűt helyez el a papirszalagokba. E gép egészen uj találmány, és egyike a legérdekesebbnek a tárlaton.

A Fairbank-féle mérlegkiállitás szintén igen nagy. Az amerikai mérlegek alak- és beosztásra nézve igen elütnek a mieinktől. Fairbank igen jó bizonyitványát adta életrevalóságának az által, hogy az iparcsarnokban minden állam kiállitásának köpontján két különféle nagyságu mérleget állitott ki, mely az illető állam sulyrendszere szerint van készitve, és alkalmunk nyilik a különféle rendszerekkel gyakorlatilag is megismerkedni.

Az épület közepét a varrógép-gyárosok csinos pavillonjai foglalják el, melyek közül némelyik igen gazdag és fényes kiállitást rendezett.

A roppant forróság, mely itt uralkodik, némely élelmes kiállitót azon eredeti elhatározásra birt, hogy irőasztaluk fölött szélmalom-alaku gépezeteket alkalmazzanak, melyek összekötésben vannak a gőzgéppel, és igy folytonosan friss szellőt hajtanak az alattuk ülőkre.

Egy virginiai dohánygyár itt állitá ki dohány- s szivargyártmányait; e kiállitásnak az kölcsönöz különös érdeket, hogy az itt dolgozó néger munkások egész nap énekelnek. Dalaik eredetiek s összhangzatosak, s sok hallgatójuk van.

A mosó-, husvágó-, fa és vas földolgozására szánt gépek igen nagy tért foglalnak el, s ezekben az amerikai kiállitók vivták ki az első helyet.

A többi államok közt részt vettek még a gépkiállitásban Angol-, Franczia-, Németország, Belgium, s nehány kisebb állam, s sajnálattal kell megemlitenem, hogy ezek közt a mi monarchiánk a legszegényebben van képviselve. Itt három magyar egri születésü honfitársunk képviseli a magyar vállalkozási szellemet, a mennyiben egy kis gépen vászon- és pamutkendőkre a kiállitás különböző épületeit nyomtatják szines festékkel, melyeket. „never wash out“ („sohase megy ki a szine“) szavakkal ugyancsak ajánlgatnak az arra menőknek. Megérkezésükkor egy szót sem tudtak angolul, s meglepő, hogy mily bátran neki kezdtek az üzletnek ez idegen nép közt.

De ki győzné a gépcsarnok minden részletét leirni! Oly sok itt az érdekes és meglepő, hogy köteteket lehetne összeirni mindezekről.

Ha valami, ugy a gépcsarnok az, mely legszebb bizonyitékát adja az amerikai találékonyság és életrevalóság kimerithetlenségének.

Liptay Pál.

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA
MOSZKVÁTÓL IRKUTSKIG.
VERNE LEGUJABB MŰVE.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET.

Anya és fiu.

Strogoff Mihály tökéletesen ismerte Omszk városát. A népesebb utczákat elkerülte. Nem mintha félt volna, hogy valaki rá ismer. E városban, édes anyján kivül senki sem birta volna őt nevén szólitani, de ő felfogadta, hogy anyját nem fogja meglátogatni, s meg is akarta tartani e fogadását. Különben remélte is, s teljes szivéből ohajtotta, hogy anyja a birodalom valamely nyugodtabb s biztosabb pontjára menekült legyen.

Szerencsére a muzsik ismert egy postamestert, a kitől remélte, hogy jó fizetésért kész lesz lovat és kocsit akár bérbe, akár eladni. Akkor csak az marad hátra, hogy Strogoff el tudja hagyni a várost, a mi különben, a földhányás valamelyik résén nem látszott lehetetlennek.

A muzsik egyenesen a postamester háza felé vezette vendégét, mikor egy szük utczában Strogoff Mihály egyszerre csak megállott, s hirtelen egy ház kiálló sarka mögé vonult.

— Mi baj? kérdé meglepetve a muzsik.

— Csitt! felelt Strogoff suttogva s ujját ajkaira tette.

E perczben egy kis tatár csapat lépett ki a szélesebb utczából s kanyarodott a szük utczába, melyben Strogoff és kisérője voltak. A körülbelől 20 emberből álló csapatocska élén egy tiszt lépdelt, egyszerü egyenruhában. De bár gyors pillantásokat vetett maga körül, nem vette észre a sarokba vonult Strogoffot. A kis csapat gyorsan haladt tova. Mikor eltünt, Strogoff e kérdést intézte a muzsikhoz:

— Ki volt ez a tiszt? ismered?

S arcza sápadt volt mint halotté.

— Ez Ogareff Iván, — felelt a muzsik halk hangon, de a melyben a gyülölet reszketett.

— Ő! kiálta Strogoff, nem birva elnyomni a düh e fölkiáltását. Mert a tisztben arra az utasra ismert, a ki őt az isimi állomáson megütötte s fogatát elvette volt.

Háboru előtt.

Fővárosi tárcza.

Élelmes lovarda-tulajdonosok, mindenféle két- és négylábu „művészek“ reklam-jártas impressarói fölségesen értik megütni a nagy dobot, a t. cz. közönség figyelmének előleges fölkeltésére. Valamelyik reggelen például minden utczasarokról leri az arasznyi betükkel nyomatott jelentés:

„Signor Abellino Grandhumbugo tisztelettel tudatja, hogy világhirü és fölülmulhatlan társulatával már elhagyta Párist s nehány nap mulva megérkezik a fővárosba.“

Az ám. „Nehány nap mulva“ nem a signor, hanem egy ujabb jelentése érkezik meg:

„Signor Abellino Grandhumbugo, a párisi „Cirque olympien“ tornatanára, tisztelettel tudatja, hogy világhirü, fölülmulhatlan s páratlan társulatával Bécsből, hol utközben megállapodott, már a közelebbi napokban Budapestre fog érkezni.“

Dehogy érkezik még meg. Előbb egy harmadik falragaszt bocsát ki a kópé:

„Signor Abellino Grandhumbugo, a párisi „Cirque olympien“ tornatanára, ő Fensége, a monacoi herczeg udvari gymnastikusa sat. sat., tisztelettel tudatja, hogy világhirü, fölülmulhatlan, páratlan s sehol utol nem ért művész-társulatával Bécsben, közkivánatra, még nehány előadást rendez s a jövő hét elején mulhatlanul leérkezik a fővárosba.“

Most már csakugyan szerencsélteti Budapestet látogatásával, de legalább is három falragaszt bocsát még ki, mielőtt megkezdené előadását. A reklam sürün megütött nagy dobja megtette kötelességét. Signor közönséges kötéltánczosai és köznapi „erőmüvészei“ egy darabig zsufolásig telt padok előtt mutogatják „salto mortale“-ikat és bukfenczeiket....

Szakasztott ilyen czirkusi reklam és dobpüffögetés előzi meg a belgrádi politikai impressáriók hónapok óta hirdetett „előadásait“ is. Risztics urra nézve valóságos szerencse, hogy előéletéről meglehetős pontos följegyzéseket közölhettek a lapok. Máskülönben kétségtelennek kellene tartanod, hogy a belgrádi kabinet rókája valaha „vándor-müvészek“ vásári bódéja előtt puhitotta a nagy dob bőrét.

Mióta tart már a nándorfehérvári harczi zaj?

Hamarjában bizony még sem tudnád mondani. Annyi bizonyos, hogy háboru megkezdését ilyen nagy garral és széltoló lármával még soha sem hirdette állam. Jóval husvét előtt kezdődött már meg a zajos handzsár- és késköszörülés Belgrádban, s tart még mindekkoráig, hogy e sorokat irjuk. Napról-napra halogatják a napról-napra hirdetett s világgá kürtölt „actio“ megkezdését. Hős Milán elutazása a Drina mentén „strategiailag fölállitott“ hadsereghez legalább is féltuczatszor volt már jelentve a politikai reklam nagy dobja által nyugalmából fölvert európai közönségnek — s hős Milán mindannyiszor otthon maradt....

V. Murád thugrája.

Azaz mégsem. Csütörtökön végre kivonult Belgrádból.

*

Háboru előtt!

Nem a mi háborunk, s mégis ugy érezzük magunkat, mintha nekünk is volna részünk benne. Nem csoda. Kit ne fogna el izgalom, mikor a szomszédja háza gyuladt ki s égő üszkeit átröpiti sajátházunk tetejének gyulékony anyagára? Mohó türelmetlenséggel kapkod azért minden betüzni tudó ember napjában kétszer a még nedves hirlapok után. Szájról-szájra jár a nap politikai eseményeinek táviró-hozta hire. Fontoskodók és „jólértesültséget“ negélyzők agyában kiköltött kacsák repülnek át, izgalmat keltve, a kávéházi légkörön. Merész konjunktúrák és kombinácziók gyártói közlik egymással nézeteiket az „európai helyzetről.“ Rosz élczeket farag egy-egy asztali kör kikiáltott elménczkedője.

— Mennek a honvédek? — kiáltja kissé megrémülten egy szabadságolt állományu vitéz.

— Mennek hát.

— Hová? Ujvidékre?

— Egyelőre csak aludni estenként.

— No ne izélj! Mindenütt azt beszélik, hogy két dandárt küldenek le az alvidékre.

— Az ám; a pesti zászlóalj mozgósitását holnap fogják elrendelni — vág közbe komoly arczczal a fontoskodó.

— Le-le-hetetlen!..

— De biz ugy van. Magától a hadsegédtől tudom.

— No akkor megyek extra-kulacsot venni, akkorát, hogy három liter bor beleférjen! — kiált föl a társaság borissza koripheusa....

Aligha lesz egyhamar szüksége rá. Mig csak füstöl, s nem vet lángot, az omladina sok évi titkos bujtogatásának kanócza: honvédeinket előreláthatólag nem fogják polgári foglalkozásuktól elszólitani a — glédába.

*

Bölcs Salamonnak állitását, hogy semmi sem uj, a mi a nap alatt történik, fényesen igazolják a mostani diplomacziai sakkhuzások Anglia és Oroszország között. Egy félszázaddal ezelőtt e két nagyhatalom ép oly féltékenyen versenyzett egymással, mint jelenleg. Ám a diplomacziai párbajban akkor az északi kolosszusé maradt a diadal. Codrington angol tengernagy, ki hevétől elragadtatva, az 1827. október 20-ki navarinói tengeri ütközet megkezdésére jelt adott, megbecsülhetlen szolgálatot tett a görög szabadságharczosoknak és — Oroszországnak, de annál roszabbat Angliának. A brit kabinet csakhamar fölismerte a végzetes hibát, hogy a török hajóhad megsemmisitése által Oroszország javára dolgozott. Hasztalan iparkodott aztán aláaknázni a szent-pétervári diplomacziának Törökország megaláztatására irányzott törekvéseit. Oroszország kevés idő mulva háborut inditott a porta ellen, Diebits tábornagy győzelmes ütközetek után áthágta a Balkánt s mikor végre létrejött a Törökországot mélyen lealázó béke, Sabalkanszki kozákjai már csak tiz mérföldre táboroztak a padisah-k büszke városától.

Ám, hogy az orosz hadvezér nem vonult be akkor Stambulba s nem nyult a győzelem jutalmának arany almája után, melyet már-már kinyujtott kardja hegyével érinthetett: az első sorban az Anglia által kifejtett diplomacziai akcziónak köszönhető, melynek kellő nyomatékot kölcsönzött a Bosporusban horgonyzó brit sorhajók sötéten tátongó ágyutorka. Dűhtől emésztve, de meghajolva a kényszer hatalma előtt, pecsételte meg aláirásával a szenvedélyes Mahmud a drinápolyi békeokmányt.

*

Megszoktuk, hogy Törökországban minden eredeti, szokatlan s különös legyen, a mit nyugoteurópai szem lát. Még a padisah aláirása is, melyről az imént szóltunk, unikum a maga nemében. Tessék csak meggyőződni a szultán „manu propriá“-jának itt látható hü utánzatából, mely azonban nem a szultán irása, hanem az ő hivatalos monogrammja. Murád szultán monogrammját Abdullah Fatah irta, de hogy a dicsőségből neki is jusson valami: a monogramm szögletébe saját becses nevét is bele illesztette, nagyobb hitelességnek okáért. Különben a tughra mind hasonlit egymáshoz; s minthogy a mohammedán törvény az emberi arcz, vagy alak minden faragványát vagy vésetét szigoruan tiltja: e szultáni monogrammot nem csak az állami okiratokon, hanem a pénzeken, bélyegeken és más nyomatokon is használják az államiság hivatalos jelzésére. V. Murád tughrájának szövege ez: „Mohammed khan ibn Abd-ul-Medjid“ vagy is „Mohammed Murád khán, Abdul Medzsid fia.“

Hogy mi az eredete a szultánok monogrammjának, azt megmagyarázza nekünk Erődi Béla barátunk következőleg:

„A „*tughra*“, vagyis a szultán aláirásának e különös alakja, 1365-dik évből ered. Törökország egyik legharczias abb uralkodója, a győzelmes I. Murad, jó katona, de annál gyengébb tudós volt. A hatalmas fejedelem, ki nagy mérvben szélesbité birodalma határait s első padisah volt, ki meghódította a szerbeket, nem értett az irás tudományához. Hogy mégis „rányomhassa pecsétjét“ a fejedelmi okmányokra, igen egyszerü, de kissé tisztátlan aláirási módhoz nyult. Bemártotta ugyanis jobb kezét tentába s aztán rányomta a papirra. Minthogy azonban ezen eljárás utóvégre sem volt valami fejedelmi, később egy tenyeret s öt ujjat ábrázoló mintát készittettek számára. E „tughra“ képezi mai napig is a

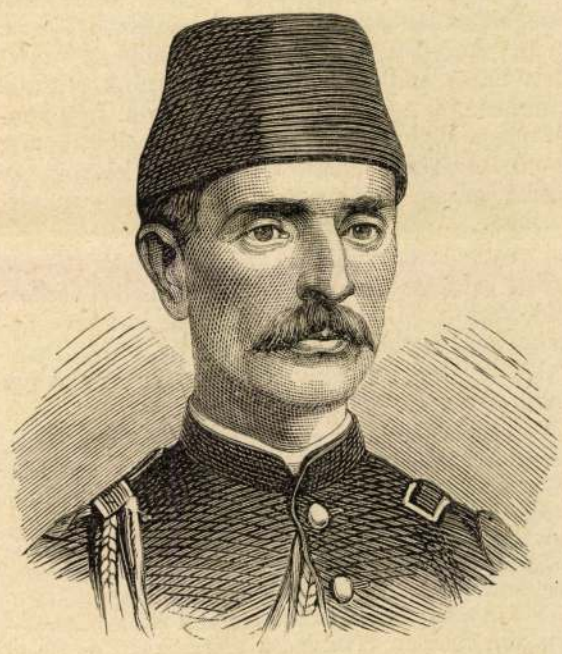

Hasszán, a török miniszterek gyilkosa.

szultánok névaláirásának keretét. Csak az uralkodó padisáhnak nevét szokták mindig annak közepébe, az egyes ágak közé, mesterségesen belefonni. Az aláirás eszközlésére Murad szultán külön méltóságot szervezett, melynek betöltője „*nisandsibasi*“ (aláiró főnök) nevet nyert.“

*

Háboru előtt!

A Drina mentén még nem dördült el az első lövés, s már itt nálunk csatarendbe állt — a közös hadsereg vagy a honvédség tán? Oh nem, hanem a hirlapirodalom. A tollával éber őrszem gyanánt mindig résen álló hirlapiróra nézve a háboru korszaka uj föladatokat hoz magával. Ha azelőtt csak napközben állt harczkészen a szerkesztőségi iroda csataterén, ugy most késő éjig ott találhatod, lesve a bécsi gyorsvonattal érkező külföldi lapokat s levelezéseket, s még inkább az időhöz nem kötött távsürgönyöket. Neki, ha ugyan nem veszi félvállról hivatását, most éjfélig szerkesztőségi őrszolgálata van. A

Vlajkovics, szerb önkénytes csapat-parancsnok.

*

mi fontos vagy érdekes van az „éjjeli postában“, annak bele kell jönnie a reggeli lapba, akárhogy tiltakozzék is a „metteur en pages“ az éjfél felé érkező kézirat ellen.

Hetilap létünkre jó magunkat is harczélbe szólitja az al-Duna mentéről mind erősebben riadó harczi zaj. Pasák, agák, bimbasik, herczegovinai fölkelő-vezérek, szerb miniszterek — s nem soká tán majd *angol* tengernagyok, és *orosz* tábornokok — arczképei után tart izgalmas hajtóvadászatot a zaklatott szerkesztőség. Lótófutó szerkesztőségi ordinánczy nyargal a város ellentétes végein lakó rajzolókhoz és metszőkhöz, akár a táborkar által fontos küldetéssel megbizott hadsegéd az egyes hadosztályokhoz. A hét közepén egy Konstantinápolyban született fiatal ember köszönt be hozzánk a török miniszterek gyilkosának fényképével. Egy konstantinápolyi rokona küldé neki, ő pedig lapunk rendelkezésére bocsátotta. Nem rég készült egy pérai görög fényképész (Kargopoulo) műtermében.

A vakmerő gyilkos, ki boszujának öt életet ejtett áldozatul, a szeraszkiér-téren álló eperfára akasztatott föl. Halálos itélete, melyet kivégeztetésekor mellére akasztottak, a török hivatalos fogalmazás kanyargós módja szerint igy hangzik:

„Tekintve, hogy cserkesz Haszszán, a csász. seregben őrnagy és hadsegéd fogságba vettetett, vonakodása miatt Bagdadba ezredéhez menni, s Dzsemazi-ul-evel (jun. 15-én) napján kibocsáttatott, miután fogadást tett, hogy állomására megy; de még az éjjel betör a terembe, melyben a miniszterek fontos államügyek felöl tanácskoztak s megfeledkezve a katona szent küldetéséről és első kötelességéről, Huszein Avni pasa szeraszkiert és Rasid pasa külügyminisztert magán boszuból megölni merészelte; tekintve, hogy Surik bey hadsegédet, a rendes sereg egy katonáját és egy szolgát szintén megölt s Achmed pasa tengernagyot, Haszán agát, a csendőrség yusbasiját és egy csendőrt megsebesitett; tekintve, hogy mindeneknek elrettentő példájára, a törvény mindenkit halállal sujt, a ki a földi ugy a tulvilági életben egyaránt nagy és gyülöletes oly bünt elkövet, mint a milyen az, hogy a csász. seregnek a birodalom őrségének fejét s a nevezett miniszereket és méltóságokat előre feltett szándékkal és igazságtalanul megölte, kezeit vérökben fürösztvén s életöket elvevén — a mi oly bün, hogy azt senki, legkevésbé az követheti el büntetlenül, a ki katonai pályán van: a hadi tanács mind ez okokból, a törvény értelmében s a császári irade által elfogadott Mazbata alapján őt halálra itélte. Ime itt van ő.“

*

Egy nagy ütközet megtörtént már, kevés dicsőségére azoknak, kik elvesztették. Az európai diplomaczia teljes vereséget szenvedve vonult vissza kékéltető kisérleteinek teréről, hogy átengedje az eldöntést a török yatagannak és szerb handzsárnak. S valahogyan hadvezérek kezdenek szerepelni a Balkán-félszigeten a diplomaták helyett: azonképen kerekedett fölül a kávéházi stratéga is „diplomacziában dolgozó“ kollegáján.

Most már nem hallasz többé kalandosabbnál kalandosb terveket és konjunkturákat a fekete kávé mellett. A félreismert diplomatai lángelme elhallgatott s átadta a szót a csibukozó kávéházi hadvezérnek.

Mert minden kávéháznak és vendéglőnek, ha még annyi volna is, megvan a maga Moltkéja. Olykor katonaviselt férfiu, nyugalmazott tiszt, a pápai hadseregben és Garibaldi önkénytesei között egyaránt megfordult katonai kalandor. Van köztük azonban elég laikus is, a kik bár puskát sem sütöttek el világéletökben, oly fensőbbséggel szólnak hozzá hadtudományi miveletekhez, mintha kanállal falták volna a stratégiát.

E — sajnos — tétlenségre, vagy épenséggel nadrágszabásra, bormérésre, akták körmölésére sat. prózai foglalkozásokra kárhoztatott hadvezéri lángelmék számára nem létezik katonai tekintély a világon. Maga „Moltke“ is csak „szerencsének“ köszönheti diadalait. Ha reájuk biznák a török hadsereg vezényletét, „kivernék az oroszt három hónap alatt Európából.“

De katonai képzettségü, higgadt férfiak is sokat latolgatják most a török és szerb parancsnokok képzettségét s tehetségeit. A világ voltaképen nagyon keveset hallott eddigelé a két fél „hadvezéreiről“. Véka alá rejtett gyertyák.

Vlajkovich, szerb önkénytescsapat-parancsnok, kit hamarjában lekaparitott egy franczia rajzoló ügyes ónja, honfitársai között jó katona hirében áll. Előbb orosz tiszt volt, s egyik lábát Sebasztopolnál vesztette el. Majd megválik, soká fogja-e még viselni a másikat.

Borostyáni Nándor.

Kiállitási levelek.

I.

Philadelphia, junius hó.

Levelezést kezdeni egy világtárlatról mindig bajos dolog, mivel az óriási tárgyhalmaz nehézzé teszi a választást. A philadelphiai tárlat pedig reánk európaiakra nézve oly sok uj és érdekes tárgyat nyujt, s külső jellege is sok tekintetben oly különlegesen amerikai, hogy talán legjobb leend, ha ezen yankee-jelleget igyekszem az első levelemben tehetségem szerint vázolni.

A kiállitás, — mint olvasóim e lapok hasábjairól már tudják — a város nyugati részén, a világ talán legnagyobb és legregényesebb parkjában, a Fairmount-parkban van elhelyezve, s tekintve Philadelphia óriási kiterjedését, meglehetős távol esik a város bármely részétől, mivel a kiállitás környéke még mindez ideig nincs beépitve, mert azon gombaszámra termett sörházakat, Temperance és Centennial szikviz árusok bódéit, vendéglőket, melyek az Elm-Avenuen az iparpalotával és gépcsarnokkal szemben beláthatatlan hosszu sort képeznek, nem tekinthetjük állandó épületeknek. Sőt még az ugyanitt álló „Globe“ és „Atlas“ szállodák, melyek mindegyike ezer szobával rendelkezik és négyezerötszáz vendéget képes ellátni, ugyszintén az ezer vendégre berendezett kisebb szálloda, a „Transcontinental“ is csupán ideiglenes épületek, melyek tulajdonosai máris azon törik a fejüket, hogy mit csinálnak ez épületekkel a tárlat befejezése után, mivel nagy számitásaikban máris csalódtak. Több a szoba, mint a vendég.

Különös érdeket nyujt ez épületeknek a külső diszités. Annyi a zászló és az óriási betükkel alkalmazott reklam, hogy ily dolgokhoz nem szokott európai a házat magát alig látja a sok hűhótól.

A kiállitás távolsága azonban, does not matter (mit sem tesz) mondja az amerikai, azért vagyunk Amerikában, hogy ezen ne aggódjunk. Hiszen csak a napokban repült át az első amerikai lightming Express New-Yorkból $3^1/_2$ nap alatt Sanfranciskóba, nyolczvannégy óra alatt tévén meg a 3300 mértföld szárazföldi utat. Itt távolságot nem ismernek. A kiállitásba három gőzvasut szállitja az embereket; minden tizenöt perczben indul egy vonat és pedig hallatlan olcsó árért, tiz centért szállitva egy személyt a kiállitás fő bemenete elé. Ezenkivül a város majd minden utczáját keresztül metsző lóvonatu pályák a kocsikon nagy betükkel hirdetik, hogy ők azon közvetitők, melyek a legrövidebb uton juttatják el az idegent czéljához: a centennial groundra. A közlekedés gyors és olcsó és 20—25 percz alatt czélnál lehetünk. Ugyszintén a Schuykill folyón közlekedő gőzhajók is olcsón szállitnak. Van még ezenkivül számos társas kocsi limited (engedélyezett) és nem engedélyezett, ugy szintén magánkocsik is, de ezeknek árszabálya oly rosszul rendezett, oly önkényes és drága, hogy mindenesetre ők csinálják jelenleg a legroszabb üzletet. Itt a milliomos is lóvasuton jár és szépen elfér az egyszerü, zubbonyos munkás mellett.

A kiállitási palota elég kedvező benyomást tesz; diszes, kissé rikitó szinü külseje elüt némileg az eddigi kiállitási épületektől, de épitészeti szempontból sikerültnek mondható. A gépcsarnok külsőleg nem oly diszes ugyan, de belső berendezése sokkal czélszerübb, mint volt a bécsi hasonló épület.

A főbemenet mellett elhelyezett „Centennial Bank“ már egyike azon intézményeknek, melyek a yankee gondolkozását jellemzik. Ezen bank kezeli a kiállitási bizottság minden pénzeit. Itt váltanak be minden külföldi pénzt. Váltót vagy pénzutalványt adnak a világ bármely részére; ugyszintén ide utalványozhatja bárki küldendő pénzét. Külön osztály van berendezve férfiak és hölgyek számára. Van itt sürgönyhivatal is, a kezelés pedig gyakorlati és gyors. A bemenetnél csupán 50 centes papir vagy ezüst pénzt fogadnak el.

A kiállitás bemenete és a gép- és ipar-csarnok közti részt épen nem mondhatom csinosan rendezettnek. Kissé össze van szoritva; a középen álló ugró kút kicsi és a vasuti vágányok fedetlenek. De hogy is lehessen ez másképp, midőn a kiállitás belterületén is folytonosan járó gőzvasut szállitja az embereket egyik végről a másikra. Ez a vasut is nem kevésbbé jellemzi az amerikaikat s magok az angolok is meg voltak lepve e gyakorlatias intézmény által, melyet az eddigi tárlatok nem birtak felmutatni. Minden tiz perczben indul egy vonat, menet-dij öt cent, a mit mindenki örömest fizet, hogy e melegben a fárasztó gyaloglást kikerülje. A pálya oly ügyesen van vezetve hogy a tárlat majd minden fő épületét érinti, hol menet és jövet állomások vannak berendezve, s a vonatvezető harsány hangon hirdeti azokat az utazóknak.

A körut e vaspályán a legérdekesebbek egyike. A kocsik nyitottak, és igy egy menet elég, hogy a tárlat kiterjedéséről, rendezéséről, az épületek épitési modoráról helyes fogalmat nyerjünk.

Egyszerü, de valódi yankee épület a „Department for Public Comfort“, melyet az itteni vállalkozó szellem csupán a közönség kényelmére rendezett be. Ilyen intézmény sem volt található az eddigi tárlatokon. Ezt egy magán-társaság rendezte be. Középen nagy társalgó terem várja az idegent. Itt egy amerikai Lunch-Bar van berendezve, hol jutányos árért meleg és hideg reggelivel szolgálnak. Van itt könyv-, ujság-, fénykép-, esernyő-, szinházijegy-árus; távirda, csizmatisztitó-intézet, mosdó-szoba hölgyek és urak számára; külön hölgy-salon; kisebb magán disztermek; dohányzók számára nyilt veranda, jegesvizmedencze s sok más a közönség kényelmére szolgáló intézmény. Ugyanitt van berendezve külön nagy teremben a „Press head Quarter“ vagyis a hirlapirók gyülekezési és munka-terme, ennek közvetlen szomszédságában pedig a Lady Correspondentek csinos szalonja. Mindezen kényelmekért az étkezésen kivül, — kivéve külön kivánt előnyöket — a nagy közönség nem fizet semmit. Különösen előnyös jellege a philadelphiai tárlatnak, hogy nem ismerik itt azon boszantó pénzcsikarási modort, mely Bécset oly nagyon is jellemezte. Itt mindenütt leülhetsz pihenni, mindenki szivesen ád felvilágositást, a nélkül, hogy mindjárt a markát tartaná. A „Temperence Association“ is kitett magáért, a mennyiben majdnem minden feltünő ponton, a csarnokokban ép ugy, mint a parkban jégviztartókat állitott fel, hol ingyen áll rendelkezésedre az üditő ital.

A zene-emelvény körül, mely gyönyörü sürü lombokkal boritott völgyben van elrejtve, szintén ingyen rendelkezésedre állnak a padok vagy pedig az e helyen még kellemesebb zöld pázsit. Gillmore, a bostoni mammuth concert hőse, vezeti a zenekart, mely csupán rézhangszereken, de jól játszik.

Az amerikai gondolkozást leginkább jellemzik a különböző államok által emelt épületek, melyek épitészeti stylja és belső berendezése igen különböző. Ezen épületek kevés kivétellel nem annyira tárgyak kiállitására, mint az illető állam lakosainak főhadi szállásául szolgálnak. Pompás társalgó, olvasó és hölgytermeik, irodáik, posta-osztályuk és az illető állam hirlaplevelezői számára külön irodájuk van, s mint találkozási és pihenő helyek a legcsinosabb és gyakorlatibb intézmények közé sorolhatók.

Ily amerikai jellegü épületek még a nagy „American Restaurant“; a „Ticket Office“ vasuti jegyek eladására; a Rowell-féle hirlap kiállitás; az egyes amerikai hirlapok pavillonjai; a tüzoltó őrség telepei; a czukrozott pattogatott kukoricza és szikviz-árusok pavillonjai, s sok más kisebb részlet, mit egy rövid tárcza keretében megemliteni is lehetetlen.

Az élet, tekintve a kiállitási idényt, épen nem mondható drágának, — s kivéve a nagyobb szállodákat, az árak majdnem a rendesek maradtak, s azért mindenkinek, ki ezen oly igen érdekes tárlatot meg akarja tekinteni, ajánlhatom a kiövetelt, ha tudniillik hozhat magá-

val
pai
mer
forir

Nord
ur (P
denbe

27. SZÁM. 1876. XXIII. ÉVFOLYAM.

Julius negyedikére a 100 éves évforduló napjára nagyban készülünk, erről s a tárlat részleteiről jövő leveleimben fogom értesiteni t. olvasóimat.

Liptay Pál.

A harcztéri tudósitó.

Fővárosi tárcza.

A tizenkilenczedik század második felének egyik jellemző „különlegessége.“ Egyike a kor azon specialitásainak, mikről ép ugy, mint a vasutról, távirdáról és spectral-analyzisről — nem mondhatod el vállvonitó kicsinyléssel: „Schon da gewesen!“

A harcztéri tudósitó egészen uj jelenség „a nap alatt.“ Nekem legalább nincs tudomásom róla, hogy akár Miltiades és Leonidás, akár Temisthokles és Xenophon görög altábornagyokat vagy táborszernagyokat valamely athéni vagy spártai lap harcztéri tudósitója kisérte volna el a csatatérre. Az is bizonyosnak látszik, hogy még a nagy Hannibál és Julius Caesar főhadiszállásain sem ólálkodott valamely ókori „Times“ befolyásos levelezője.

Ugy látszik egyátalán, hogy régebben maguk a hadvezérek voltak egyuttal a harcztéri tudósitók is. Xenophontól, a ki egyszerüen, sallang nélkül irta meg mesteri visszavonulásának történetét, és Caesartól, a ki klasszikus tollal örökitette meg stratégiai lángelméjének győzelmes hadmiveleteit — egészen Moreauig hosszu sorát látod a hadvezéreknek, a kik „pro domo“ ragadták kezükbe a tollat, mely persze „harcztéri tudósitás“ helyett magvas és tanulságos darab történelmet hozott létre.

Bármily élvezettel lapozgassuk is azonban a „de bello gallico“-t, nem köszönnők meg, ha a szerb-török háboru eseményeiről hitelesen és részletesen csak akkor értesülnénk, ha majd Csernajeff és Abdul-Kerim urak „re bene“ vagy „male gesta“ elkészitik annak történelmét. A mai, villámgyors értesülésekhez hozzászokott emberiség egy csomó fris harcztéri táviratot nem adna cserébe a legkitünőbb hadtörténelmi munkáért sem, mely évekkel sántikálna a csatatér eseményei után.

Valaha az emberiséget nagyon könnyen lehetett kielégiteni. Megnyugodott, ha csak hetek mulva értesült is lakonikus hivatalos tudósitásokból vagy épenséggel szájról-szájra adott hirekből, egy-egy nagyszabásu fegyverténytől. Mily kevés részletességgel és mily lassan értesült Európa még csak e század elején is I. Napoleon győzelmeiről és veszteségeiről! Waterlooról, mint egykoru levelek bizonyitják, még hetek mulva sem tudtak a Duna s a Tisza között.

Most huszonnégy óra alatt befutja egy-egy hitvány előőrsi csetepaté hire is az egész polgárisult világot s másik huszonnégy, vagy legfölebb negyvennyolcz óra alatt részletes leirásokat olvashatol róla minden napilapban. S hiába törekedik többé a vesztes fél leplezgetni és szépitgetni a maga vereségét! A helyszinére küldött harcztéri tudósitó — ha mindjárt censura alá veszik is leveleit, mint most a szerb főhadiszálláson történik — módot talál rá, lapja révén a világ tudomására juttatni a valódi tényállást.

Hadvezéreknek, kiknek okuk van leplezgetni a sikerületlen fegyverténveket és kendőzni a szenvedett veszteség nagyságát, a harcztéri tudósitó nagyon kellemetlen vendég a főhadiszálláson. Mit érnek a kormány székhelyére küldött, diplomatai ravaszsággal és orakulumi kétértelmüséggel fogalmazott vereségszépitő hivatalos bulletinok, midőn a harcztéri tudósitó a maga leplezetlen valóságában megsürgönyözte már a vesztett csata hirét s a veszteség mérveit a hamarjában „külön kiadást“ rendező szerkesztőségnek?

Azon orosz tábornokok hadiszállásán, kik a kaukazusi s a lengyelországi csatatérekről minden összetüzés után teljes győzelmet és „egy halott“ veszteséget hirdettek, nem volt harcztéri tudósitó. Ámithatták a czárt, a nélkül, hogy meghazudtoltatástól kellett volna tartaniok. S nagyon valószinü, hogy ha Oroszország ma inditana háborut: ezuttal is oly hermetikusan zárná el főhadiszállásait még a saját hirlapirói előtt is, mint a krimi hadjárat idején.

Hovatovább nehezebb lesz a megvert hadvezéreknek port hinteniök ámitó bulletinok alakjában a közönség szemeibe. A „chlumi nagy köd“ s a „taktikai okokból“ szükségessé vált „Concentrirung nach rückwärts“ már 1866-ban sem vezetett félre senkit. Egyátalán rosz jel, ha valamely főhadiszálláson félnek a harcztéri tudósitóktól s ajtót mutatnak nekik. A porosz fövezénylet készséggel megengedte német, angol és amerikai nagy lapok levelezőinek 1870—71-ben a német főhadiszálláson való tartózkodást, a nélkül, hogy kárát vallotta volna ezen udvarias előzékenységnek.

Ellenben III. Napoleon kormánya majdnem megközelithetlenné tette a rajnai hadsereg főhadiszállását. A franczia hivatalos lap tudósitóján kivül a „quartier général“ szentélye nem fogadott be semmiféle hirlapirót, ha mindjárt világlapot képviselt is. Oly jelentékeny, s nagy olvasókörrel biró párisi lapok is, minők a „Siécle“, a „Temps“, az „Opinion Nationale“ s a „Libertè“, csak egyes hadosztályokhoz küldhették harcztéri tudósitóikat. About Edmond, az ismeretes regényiró — a „Mariages de Paris“ hirre vergődött szerzője, — ki 1870-ben az akkor nagyon fölkapott „Soir“ számára irt vérmes chauvinismustól duzzadó harcztéri leveleket, nagyon örült, hogy egy ezredes ismerőse helyet juttatott neki valamelyik dandár train-jénél.

De hát a főhadiszálláson és a harcztér egyéb pontjain való időzés között végtelen különbség van. Amaz oly góczpont, hová a harcztér minden részéről szakadatlanul érkeznek tudósitások. Valahogyan az emberi organismusban minden vér a sziven át lüktet: akkép futnak ki a főhadiszállásról a hadmiveletek szálai s kerülnek vissza oda az azok kivitelére vonatkozó hivatalos jelentések. A dolog természetében rejlik, hogy a harcztéri tudósitó jóval teljesebb és hivebb betekintést nyerhet a stratégiai sakktábla játszmájára azon a ponton, hol a fővezér s a nagy táborkar tartózkodik, mint valamely hadosztálynál, hol csak szük keretek közé szoritott perspektiva nyilik.

De ép azon kiváló jelentőségnél fogva, melylyel a főhadiszállás bir, még a sajtó iránt legelőzékenyebb fővezérlet is ovakodni fog boldogboldogtalannak — ha mindjárt legitimálhatja is magát X. vagy Y. lap harcztéri tudósitója gyanánt — hozzáférhetővé tenni a „quartier général“-t.

A szerkesztőségi meghatalmazás és utlevél, mikkel a franczia-német hadjárat idején oly sok „Special-Correspondent“ iparkodott befurakodni a főhadi szállásra, nem nyomnak sokat a latban. Mindkettő könnyen hamisitható és bizony megtörténhetnék, hogy ügyes kémek harcztéri tudósitók álarcza alatt lopóznának be a főhadiszállásra. S ez eshetőségtől egészen eltekintve, az is kétségtelen, hogy a fővezérletnek érdekében áll elzárni a főhadiszállást azon csatakerülők százaitól, kiknek jellemzésére Németországban a „Schlachtenbummler“ szót találták föl.

Mindinkább divattá lesz eljárni a harcztérre, akár a szinházba s a lovardába. A nagy középeurópai vasuti hálózat fölötte megkönnyiti az ily kirándulásokat. Emberek, a kiket menten megütne a guta, ha harczélbe állitanák őket, távcsővel fölfegyverkezve oly kiváncsisággal szemlélték valamely biztos magaslatról az 1870-ki hadjárat vérfürdőit, mintha ártatlan katonásdit játszottak volna az élet-haláltusát vivó ellenfelek hadseregei.

Sokan közülök nyomról-nyomra követték a német hadakat, majd „harcztéri tudósitók,“ majd könyörületes ápolók gyanánt adva ki magukat. A sok száz német lap közül mindegyik „eredeti harcztéri tudósitásokat“ óhajtván föltálalni olvasói elé — bár a legtöbb nem győzte a költséget, melylyel külön tudósitó kiküldetése jár — örömest adtak szerkesztőségi igazolványt oly embereknek, kik leveleket igértek küldeni a harcztérről, hová saját költségükre utaztak.

E pseudo-journalisták aztán legtöbb galibát okoztak a csapatparancsnokoknak. Azt hitték, hogy a harcztér aréna, hol fizetett gladiatorok viaskodnak s a nézőnek joga van igényt tartani mentől több látványosságra és kényelemre. Mig a szegény katona, a ki vérével adózott hazájának, forceirozott marsok után kimerülve bivouccérozott szabad ég alatt, éhségét száraz kenyérrel és „borsó-kolbászszal“ iparkodva ugy a hogy lecsillapitani: addig a csatakerülők kocsijuk puha ülésein westfáli sonkát, hideg sültet, strassburgi pastétomot és zamatos johannesbergit fogyasztottak el, a bámészkodás terhes napi munkája után. Csak olyan vas fegyelemmel biró hadsereg, mint a német, nem zugolódott ily boszantó esetek láttára.

A valódi harcztéri tudósitónak sokkal több dolga akad, semhogy ráérne áldozni a „dolce far niente“-nek. Nem elég megfogalmaznia táviratait és megirnia mindazt, a mit itt-ott iparkodik ellesni táborkari tisztektől, csapatvezérektől s hadsegédektől, vagy a minek szemtanuja volt. Ez még csak a munka fele, s pedig a *könnyebb* fele. Sokkal több gondjába és fáradságába kerül mentől gyorsabban utnak inditani távsürgönyeit és levelezéseit.

Mert hát harcztéren nem ugy vagyunk a sürgöny- és levélföladással, mint otthon, a hol a vak is odatalál a táviró-hivatalhoz s a levélszekrényhez. A tábori táviró, melyet 1870-ben az előnyomuló német hadak nyomában rögtönöztek a porosz hadsereg táviró-közegei, kétségkivül rendkivül megkönnyité a főhadiszálláson tartózkodó harcztéri tudósitóknak a gyors távirást. Csakhogy kevesen voltak a választottak, kik előtt megnyilt a főhadiszállás féltve őrizett tábora. A többi harcztéri tudósitók nehéz verejtékcseppeket izzadtak, ha valamely ütközet szinhelyéről sürgönyt vagy levelet kellett küldeniök a szerkesztőségnek. A legközelebbi távirdahivatal olykor mérföldekre volt mögöttük. A tábori postára gyakran fél napon át sem lehetett ráakadni. A lelkiismeretes harcztéri reporternek ilyenkor föl kellett kerekednie s mérföldnyi területeket barangolnia be, hogy sürgöny- és levélszállitó alkalmatosságra találjon.

S ha csak a keresésen fordult volna meg a dolog! De ütközet után visszaindulni azon utakon, melyeken nehány órával ezelőtt rohamoszlopokká alakultak a zászlóaljak, melyeknek kátyuiban piroslik a meggyült vér s melyeken most lassu döczögéssel haladnak a tábori kórházak felé tartó ambulance-kocsik: az borzasztó föladat a szerkesztőség békés négy fala közül kikerült harcztéri tudósitóra nézve. Legörömestebben behunyná szemeit, hogy ne lássa a hajmeresztő borzadályokat. Nem teheti. Tőle mentől közvetlenebb és idegrázóbb leirásokat vár a mohó olvasó-közönség.

Olykor nagy kerülőket kell tennie utjában. Lőporfüsttől megfeketitett ágyu hever szétzuzott talpára omolva az ut közepén. A lecsapó gránát vagy shrapnell irtózatos dulást vitt végbe körös-körül. Szerteszórt darabjai leütötték a tüzérek s a lovak egy részét, s az eltorzult hullák még ott fekszenek pirosló vértócsában.

Még ez a részlet nincs fölemlitve levelében. Fölszakitja a boritékot s nekidőlve valamely fának vagy falnak, hevenyén irónnal papirra vetett sorokban odatüzi tudósitása végére. Aztán tovább siet nyöszörgő sebesültek, száguldozó futárok, káromkodó szekerészek, haldoklók fölé hajolt tábori lelkészek, álomba merült marodőrök, foglyokat kisérő katonák stb. mellett.

Idővel azonban a csatatér borzalmainak látványait is megszokja a harcztéri tudósitó. Sőt nem egy van, a kit reporteri heve belevisz a csatatűzbe. A nagy amerikai hadjárat alkalmával többen haltak közülök hősi halált, félig teleirt papirlappal kezükben. Valódi journalistika „militans“!

Most a Balkán-félsziget a kalandszomjas harcztéri tudósitók Mekkája. „Eredeti“ harcztéri tudósitásokra akadsz a nagy külföldi lapok mindenikében. A tudósitónak nyomában a harcztéri rajzoló jár. A röpke toll művét kiegészíti a rajzoló ón. Ilyen alól került ki lapunk mai számának azon képe is, mely a szerb gyalogság kivonulását ábrázolja a belgrádi várból.

Csattog a fegyver, pörög a dob, dörög az ágyu: mily borzalmas dolgokat fognak még jelenteni nekünk a Drina s a Timok mellől a harcztéri tudósitók!

Borostyáni Nándor.

A ménes.

A mióta „Kisbér“ akkora dicsőséget szerzett a magyar névnek, hogy még az osztrákok is megirigyelték s követelik belőle a magok 70 perczentjét: megint beszélnek a magyar lóról, s fejtegetik tudós iratokban a magyar ló és a magyar ember közti viszonyt tüzetesen, nagy alapossággal. Felhozzák, hogy már Árpád lóháton jött ide Ázsiából, ő és serege lovon harczolt, lovon hozott törvényt, lovon evett, lovon aludt s lovon vette meg ezt a szép országot. Elmondják, hogy csakugyan lehet a centaurok mesejében valami igaz, mert hát közmondásul maradt, hogy a magyar gyerek lóháton jön a világra, — no a sarkantyus csizmához már több kétség fér valamivel. Aztán az meg egészen bizonyos s nem is maradt fel korunkra egyéb a pogány magyarok

*

elvesztett egész mythologiájából, hogy lovat, — a legkedvesebbet, a mijök volt — áldoztak istenöknek s a „táltos“ állandó alak a mondáikban. De még az ujabb időben is ott a huszár, a ki lova nélkül csak feleember, lovastul pedig husz ember. Meg ha még ez mind nem elég, ott van a hires német lótudós, a dr. Löffler tekintélye, a kinek könyvéből évek előtt a lapok is közöltek igen érdekes mutatványokat, melyekben a tudós ur bebizonyitja, hogy a magyar nép nem egyéb, mint keveréke a czigányoknak, francziáknak, oláhoknak, jászoknak, jogászoknak és kanászoknak, s hogy van egy város, melyben e külön-külön nemzetek valamenyije még a maga ősi nyelvét beszéli, a város neve pedig Fünfkirchen. Ebben a Fünfkirchenben és környékén van egy fajta ló, a milyen sehol nincs másutt a világon. Egészen olyan, mint a ló, csakhogy nem nagyobb, mint egy kutya; neve „forspont“.

Szigoru, lelkiismeretes német alapossággal vagyon tehát bebizonyitva, hogy Magyarországon a ló „valami“ már Kisbér nélkül is. Csaknem vadon terem, mint a katangkóró, a téres rónákon. E demokratikus származás lehet az oka, hogy ebből a jeles ló-családból még egyet se neveztek ki konzulnak. Mert a puszta, a milyen egyformán sima mindenfelé, mintha a teremtő valami óriási gyalut huzott volna rajta végig, — ép oly nivellirozólag hat az erkölcsökre s elősegiti az egyenlőséget és a — szabadságot.

Hány ló van a pusztán, a melynek fejét kötőfék nem nyügözte, hátát nyereg nem törte fel, szügyét a hám nem szoritá soha. Szél volt anyja, villám az atyja. Kicsi, száraz, de aczél minden izma, rugalmas — kivált ha csiklandós, — és fürge, mint a madár. Nincs előtte más tekintély, mint a csikós bojtár. Attól kap nevelést, annak engedelmeskedik. A szilaj csikó veszett nyargaltában megáll egy füttyentésére s egy cserdités a karikással összetereli a százfelé kalandozó ménest. A kegyencz-paripa követni képes őt, mint a kutya; megáll feje fölött, ha gazdája alszik s felhorkantja, ha baj van a pusztán. S ha rajta ül a csikós, nem zabolától vesz akkor a paripa irányt, egy halk érintés oldalába a csizmasarokkal, egy szelid simitás a nyakán megmondja neki a gazda szándokát. Még el is hallgat neki, akármily nyeritő kedve van is, megáll egy helyben mozdulatlanul, habár egy pillanattal előbb alig fért bőribe a ficzánkolástól. Egyszerü mód nagyon: csak rá kell fektetni az egyik ló fejét a másik nyakára és megáll, elcsendesül azonnal, mintha gyökeret eresztett volna a földbe a lába s szobornak vehet róla mintát a kőfaragó.

Nem házi állat már ez többé, de jó barát; nem cseléd, de munkatárs, de kenyérkereső, s mikor az állami méntelepek költségvetése szóba került az országgyülésen, kiderült akkor, hogy nem csak az egyes embernek az, de az országnak is: azonfelül a mit szántás, fuvar által behajt, még öt millió forintra felmegy, a mit lovainkért a külföld nekünk évenkint fizet.

Lám az a sivatag puszta még is csak terem.

Kiállitási levelek.

II.

A mezőgazdasági épület.

Philadelphia, junius hó.

A tárlat egyik legérdekesebb épülete a gazdasági épület. Épitési modora oly különcz, mint a milyennel világkiállitásokon még eddig nem igen találkoztunk. A góthikus csucsives modorban épült nyolcz főbemenetet kétoldalt magas oktogon tornyok diszitik, melyek tetején kereszt alaku diszitmény van alkalmazva és igy, bármely oldalról nézzük is ez óriási épületet, mindig azon benyomást teszi reánk, mint ha egy óriás templom állna előttünk, melyet az amerikai vallásos felekezetek épitettek egyesülve, hogy ez épületben mintegy bemutassák azt, mennyire fő erényét képezi Amerikában a népnek a vallásosság. Az épitési modor e bizarrságát még nagyban emeli a zöld szin, melylyel e nagy épületet bemázolták, ugy hogy a mögötte álló nagy vizvezetési medencze zöld pázsitfalától alig különbözik, s legkevésbbé sem nyujt szórakozást a szemnek.

A mily különcz e nagy épület külseje, oly világos, szellős és czélszerü annak belső beosztása. A kiállitási park egyik eldugott szögletében fekszik, de nagy tornyai által figyelmessé téve csakhamar feltaláljuk azt.

Ez épületben van összehalmozva mindaz, mi a mezőgazdaságot illeti. Gazdasági gépek és termények, gyümölcsök, halak stb. a világ minden részéből. Amerika itt is majdnem háromnegyedét foglalja el az óriási épületnek; s dicséret nélkül mondhatom, hogy Amerika felülmulta önmagát, mert kiállitása mind gazdagságra, mind eredetiségre oly nagyszerü, a mint ezt az eddigi világtárlatokon még nem tapasztaltam. Különösen a dohány- és szivargyárosok, a czukrászok, „cracker“-sütők nagyszerü és izléses kiállitása valóban genialisnak mondható.

Pedig a tárlat ez épülete készült el legkésőbben, és a kiállitók, a mint az épület nekik átadatott, tiz rövid nap alatt a mezőgazdaság tündérpalotájává varázsolták az üres helyiségeket, s ma már itt teljesen készen áll minden, holott a többi épületekben még majdnem mindenütt rendezgetnek vagy csomagolnak ki egyetmást némely elkésett nemzetek.

Észak-Amerika egyes államai, melyek külön épületben nem foglaltak helyet, szinte itt állitották ki mezőgazdasági terményeiket, ügyesen csoportositva és e kiállitás által mintegy bemutatva az ottani föld termékenységét. Különösen érdekes ez államok közt Jowa állam kiállitása, honnan, hogy meggyőzzék a netán oda kivándorolni szándékozó idegent, az állam különböző county-jaiban ásott talajt küldték be lábnyi széles és öl magas üveghengerekben, feltüntetve igy a föld rétegeinek különféleségét egy ölnyi mélységig. Mondhatom, hogy bánáti földeink alig feketébbek és kövérebbek, mint a Jowából küldött minták, talán azért is vándoroltak oda 48-iki magyar menekülteink Ujházival, megalapitva a még most is fennálló New-Budát.

A Pacific vaspályatársulat kiállitása is rendkivül érdekes, mind a nyerstermények u. m. fa, buza, mind pedig a gyönyörü fényképek, melyek az ottani vidékek természeti nagyszerüségeit és bájait szemünk elé tárják.

Oregon állam kiállitása szintén igen szép; különösen meglepőek azon fatörzsek, melyek az ottani nagy fáktól küldettek be. Igy van itt egy törzs-átmetszet, melyet a fának főtörzséről vágtak le 130 lábnyi magasságban és átmetszete még ekkor is hat láb és tizenegy hüvelyk. Ezen nagy fatörzs átmérője a gyökérnél tizenhét láb és nyolcz hüvelyk volt. A mezőgazdasági terméynek pedig rendkivüli nagyságuk által tünnek ki. Igy van itt olyan burgonya, melyből egy darab egész családnak elég vacsorára; sulya 6—8 font. Hasonló nagy minőségben nő itt a gyümölcs és a gazdasági társulat most azon működik, hogy oly magvakra tegyen szert, melyek mint legkisebb fajok ismeretesek. Mert ezen nagyra növő gyümölcsöknek leginkább az a bajok, hogy spongyásak belől, s jó zamatuk mellett nincs levük. Oregon száritott gyümölcskiállitása a legnagyobb figyelemre méltó, bár nem érték még el ebben azt a tökélyt, melyen a franczia állanak, de czukrozott gyümölcseik, melyeket e majdnem lakatlan állam lakosai oly izlésesen, tisztán és megnyerőleg állitottak ki csinos négyszegü üvegszekrényeikben, mintegy bizonyitékát adják ezen mezőgazdasági ipar-ág nagy jövőjének.

Pennsylvánia szintén fényesen van képviselve, s mint érdekes mezőgazdasági kurioziumot kell megemlitenem egy itt kiállitott dohánylevelet, melynek hossza 42, szélessége pedig 25 hüvelyk.

Itt van szintén kiállitva a világnak talán két legnagyobb disznója. E kitömött állatoknak csak hosszabb láb kellene, hogy teljesen kinött paripához hasonlitsanak. Van is nézőjök elég. Az egyik, midőn leölték, a vér elereszése után 1253 fontot nyomott. A másiknak meg a háta oly széles, hogy egy pár bátran eltánczolhat rajta.

Innen nem messze van kiállitva magas emelvényen, Webster Dániel, a hires államférfi sajátkezüleg készitett ekéje. Roppant nagy eke, melylyel 1837-ben a nagy férfiu az őserdők talaját szántotta fel. Nyolcz ökröt kellett ez ekeelé fogni, hogy használni lehessen. Jellemző Webster azon mondata, mely csinos keretben van az eke mellé alkalmazva és melyben Webster kijelenti, hogy mindig nyugodtabb és boldogabb volt, midőn e nagy nehéz eke szarvát tartotta, mint akkor, midőn Washingtonban az államügyeket intézte.

Meglepett némileg, hogy az Egyesült-Államok pamut-kiállitása oly szegény. Egy pár állam ugyan gyönyörü fehér pamutot küldött, az óriási göngyöt finom kék selyembe huzva és ezt ezüstözött abroncsokkal leszoritva. De az egy pár állam, mely jól és fényesen állitotta ki e hasznos terményét, nem képviseli eléggé az összes itteni pamuttermelést.

Az Egyesült-Államokon kivül gazdagon van képviselve különösen Brazilia. Egész kis pavillont állitott ki mind pamutból készitve; oly meglepő kedves kis épület ez, hogy első pillanatra ugy tetszik, mint ha egy nyári épületet rögtöni hó boritott volna el. Az ezen épületen belül elrendezett kávé és nyers czukor, ugyszintén a nagy gazdasági épület oldalszárnyában elhelyezett fagyüjtemény, tea és más gazdasági termények kiállitása élénk bizonyitékát nyujtják e császárság rendkivüli gazdagságának. A nyomtatványok szétosztásában már minden állam megteszi a magáét, de Brazilia mégis tulhaladja őket, mert „Brazilia az 1876-ki világtárlaton“ czim alatt 560 lapra terjedő gyönyörü művet osztogat szét ingyen a világ minden müveltebb nyelvén, mely részletesen foglalkozik az ország ismertetésével, és teljes felvilágositást ad a mai Braziliáról. Nagy szorgalom gyümölcse e könyv, mely a legujabb statisztikai adatokat foglalja magában.

Brazilia után a spanyolok kiállitása következik mint leggazdagabb; különösen jól vannak képviselve itt Cuba és a többi gyarmatok. Portugal erősen versenyzik nagyobb szomszédjával. Mexikó is jól van képviselve. Japán kiállitása különösen érdekes; ily szépen ez ország még soha sem volt képviselve a mezőgazdasági érdekeket illetőleg. Németország boraival, szivar-, komló- és czukor-gyártmányaival tünik ki legjobban. Anglia és Kanada is képviselve vannak, bár az előbbi állam sem oly gazdagon, mint várták. Holland, Newzeeland, Venezuela, sőt még a kis Liberia afrikai állam is képviselve van érdekes gyüjteménynyel. Ausztria és Magyarország, fájdalom, nincs képviselve.

Liptay Pál.

A keletiek hosszu körmei.

Dr. Hamy, a párisi természetrajzi muzeum segédőre az ottani embertani társaság egyik közelebbi ülésében érdekes fölolvasást tartott a szokatlanul hosszu körmök viseléséről, mely a távol kelet némely népeinél divatban van.

A köröm az embernél sohasem volt *karom*; nem is ugy van alkotva, mint az állatoknál, hogy t. i. védelemre, kuszásra vagy a földnek kaparására szolgálhasson, hanem inkább ugy

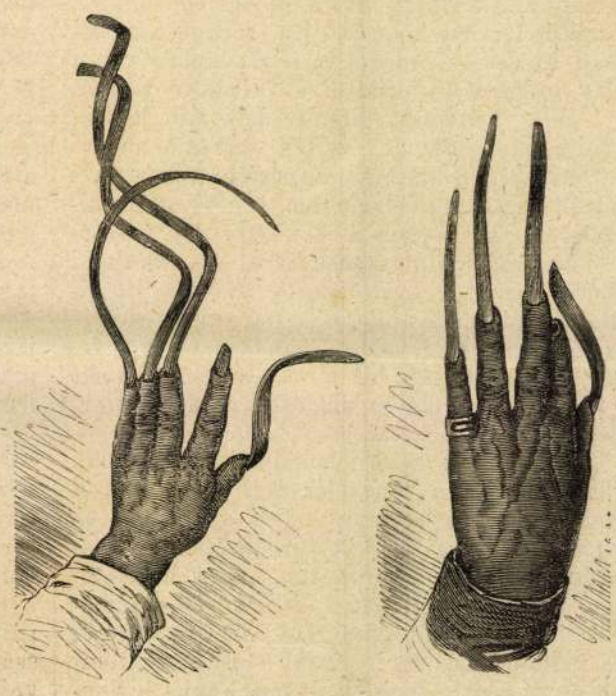

van teremtve, hogy lehetővé tegye az embernek a legkisebb tárgyakat is megfogni, fölvenni stb., mire talán az ujjak képtelenek volnának. Khinában a kézen lévő körmök tulságos hosszuságát az előkelőség és elegánczia jelének tekintik; meg is hagyják igen sokan Khina előkelő férfiai és női közül körmeiket néha 3—4 centiméternyire is nyulni az ujj hegyétől számitva. Ezért aztán hosszu körmeik védelmére mind a

0·2 mtr.; a középső hossza 26 mtr., magassága 0·3—0·5 mtr.; végre a legbelső sáncz hossza 33 mtr., magassága 3·5—4 mtr.

A legkülső sáncz mellett egy körülbelől 3 méter átmérőjű medencze (r) nyomát láthatni, mi valószínűleg víztartóúl szolgált valaha. A telepre, mely sohasem tartozott a nagyobbszabású erődítmények közé s inkább csak oly mentsvárnak tekintendő, melyben zavaros időkben a hegy tövében s a síkon tartózkodó lakosok védelmet s menhelyet találtak, az út a keleti lejtőn vezetett fel szelíd hajlásban. Ez útnak nyomai még ma is jól kivehetők. A hegy két oldalából, kis távolságra a teleptől, két forrás fakad ; ezek vize még a legforróbb nyári napokon sem szárad ki, a telep tövében pedig nyugat felől folyik a bővizű Laziszkó-patak.

4. A Pavlova-lúkai tűzjelző (?) állomás. Az imént leírt lakotai váracska nevű teleptől egyenesen nyugati irányban, 750 mtr.-nyi távolságra ettől, emelkedik a Pavlova-Lúka nevű, belől 100 méter (relativ) magas hegy, mely földnyelvként

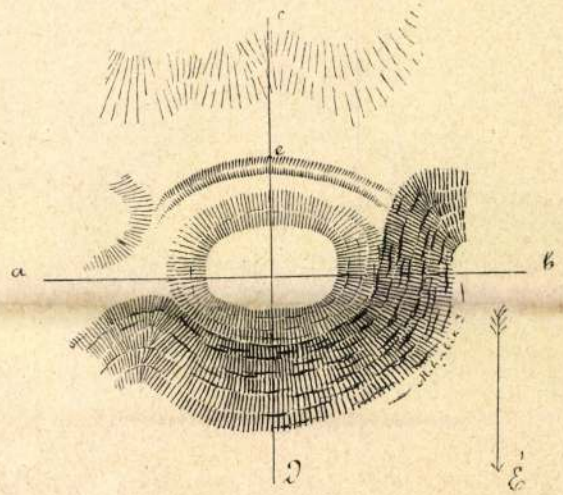

A «PAVLOVA LÚKA» NEVŰ HEGYEN LÉVŐ ŐSERŐD. (LIPTÓM.)

nyomúl be az Alacsony-Tátrából Liptó róna völgye felé. A földnyelv meredek és majdnem függőleges sziklák által van határolva észak felől, délről pedig szelid eséssel bocsátkozik le a hátterét képező 1030 mtr. magas Uplazi hegyről. A földnyelv végpontján emelkedik egy 8 méter magas, mesterségesen összehordott földhalom csonka kúp alakban, ennek nyugati részén pedig, azt félkörben körülfutva, 43 lépés hosszúságban s végeivel a meredek lejtőkig érve, egy 80 ctm. széles árok (e) húzódik. A földhalom teteje s oldala vastagon van vörösre kiégetett földréteggel borítva, mi a gyakori és erős tűzelés kétségbevonhatatlan bizonyítékául szolgál, a mi megint — tekintve ama pontos körülményt, hogy e pontról kelet felé a Zamcsek Lehotski, távolabbra a Rohácska, észak felé a Jalócz feletti Hradok, északnyugatra az olaszii Havranek, a Baráthegy, nyugatra pedig a Zsjarecz és a kelecsényi völgyben lévő «Margit-domb»-nak nevezett telep, mind-megannyi őskori erődítmény — róla belátható : bizonyossá teszi, hogy e telep tűzzeljelző állomásúl szolgált.

A befejező 151, 152. oldalt l. a komplett példányban

tak, Liptóban rezet bányásztak még csak néhány évtized előtt Maluzsinán, a Liptóval délről szomszédos Zólyommegye Ó-hegy községében pedig az Alacsony-Tátra rezét még csak néhány év előtt is nagyban kohózták.

Mindezen adatok nemcsak valószínűvé, de bizonyossá teszik, miszerint a Rózsahegynél a Vág vize felszínétől összesen 2·7 méternyi mélységből kőkeménységű s összeforrt rétegek alól kikerült réztömegek a Tátrában eszközölt rézbányászatnak ha nem is őskori, de mindenesetre nagyon régi emlékeit képezik.

3. A «Zámcsek Lehotski» nevű telep. Liptó-Szent-Kereszt községtől délfelé, Paucsina-Lehota kis falu felett s annak határában, az Alacsony-Tátra mészhegyeinek egyik utolsó ormán találjuk ez őskori telepet, melyet az idevaló tót nép

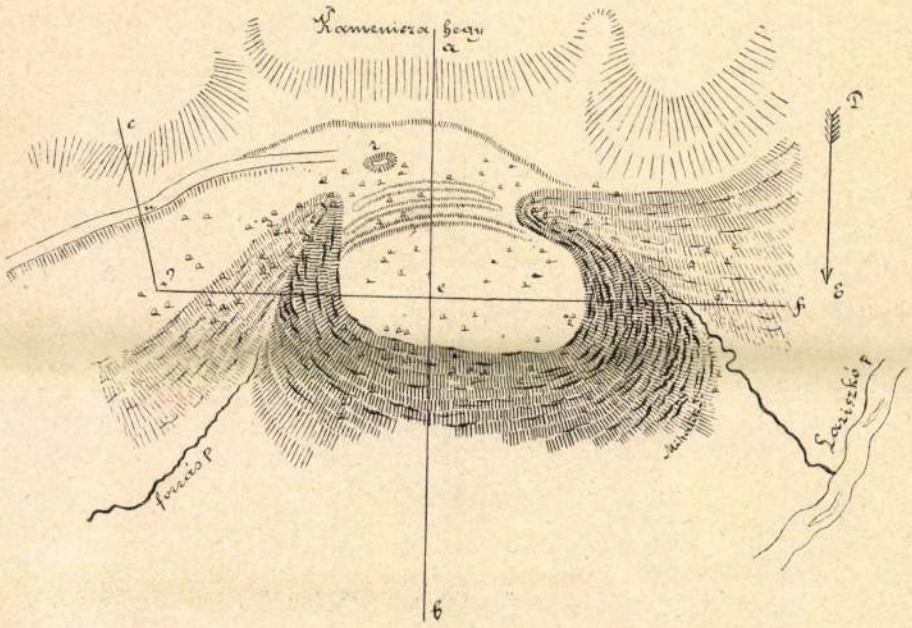

A ZÁMCSEK LEHOTZKI NEVŰ ŐSVÁR ALAPRAJZA. (LIPTÓ M.)

«zámcsek lehotski»-nak, magyarúl *lehocskai váracskának* nevez. A babonás tót nép sok mesét fűz e telephez s összeköttetésbe hozza azt feneketlen kúttal, mesés eldugott kincsekkel s több ilyesmivel. Maga a telep azonban nem más, mint egy, a megye sík és széles völgye felől alig megközelíthető meredekséggel lebocsátkozó, dél felől a Kamenicza-hegy, majd meg az 1563 m. magas Simja által határolt, nyugat felől közepes meredekségű katlan által érintett, végre a keleti oldalról elég könnyen megközelíthető lejtővel körülvett körülbelől 150 méter (relativ) magasságú hegy, melynek teteje elliptikus síkot képez. A lapos felszín nagyobb tengelye 47, kisebb tengelye pedig 28 mtr., így egész területe 1033 mtr.-t tesz ki. A telepnek déli s kelet-déli lejtős, tehát a természettől védetlenebb része, három félkörben egymás mögé elhelyezett földhányással (sánczczal) van megerősítve. A legkülső sáncz (mai) hossza 23 m., (mostani) magassága

analog a szomszéd Barát-, Chocs- és Csebrát-hegyek dolomitjával. A 0·2 mtr. vastag dolomitrétegben találtatott két darab réz (bronz?) tömeg, összesen 5 klgr.-nyi súlyban. Ennek egyik példánya, mely ellipszis formájú s egyik oldalán czipóhoz (a bronz öntőrögökhöz) hasonló domborodással, alul pedig sík felülettel bír, ifj. Kralicsek János birtokában van Rózsahegyen; a lelet kisebb része, Komor Arnold kir. mérnök úr szíves ajándéka folytán, ki nekem a lelet körülményeire is a legkészségesebb felvilágosításokkal szolgált, birtokomba került. Mindkét darab igen szép zöld színű s vastag patina-réteggel borított s az olvasztás nyomait magán viselő tömeget képez.

E két tömeg — véleményem szerint — a Magas- és Alacsony-Tátrából veszi eredetét. A legrégibb nyom, mely a Magas-Tátrában való érczbányászatra vonatkozik, a scyrusokig visszavezet,* kik 451-ben Attila fegyvertársai valának és Procopius C. szerint a góth nemzetiséghez tartozván, a Dunától nyugatra, Plinius szerint azonban egészen a Viztuláig laktak. A Magas-Tátrában rézérczek

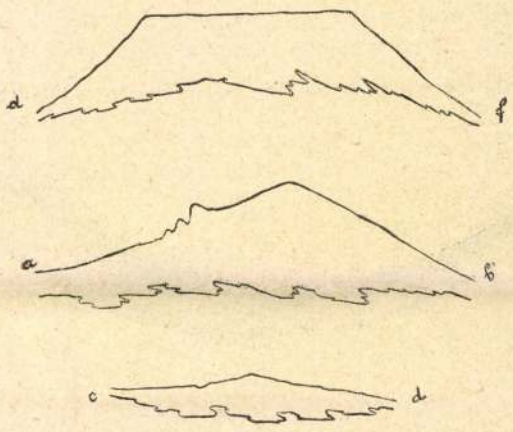

ÁTMETSZETI KÉPEK A ZÁMCSEK LEHOTZKI NEVŰ ŐSVÁRRÓL.

előfordulnak: Nyeregben (Kopa-hágó), Kis- és Nagy-Tarpataki völgyben, a Zöld- és Fekete-tó közötti főgerinczen, a Morgáson, a Kameniszta- s Tycha-völgyben.** A Nyereg (Kopahágó) Rézaknáknak nevezett völgyében sokideig fentartott rézbányák léteztek; az egyik völgy bejáratán, az u. n. «Schächtergrat» oldalán, még most is világosan láthatók a bányák nyomai. A Zöld-tó vidékén fekvő Rézpad szintén sokféle bányászati kisérletnek volt kitéve.*** Rezet találtak továbbá a Papirus-völgyben fekvő Ó-víz (Alt-Wasser) nevű bányahelységben a Morgás u. n. «Kamrácska» nevű bányájában a Nagy-Tarpataki völgyben végre nemcsak rézlazúr (Azurit) réteget, de szép fehér kvarczban tiszta rezet is talál-

* Bárdossy: Supplementum analectorum terræ Scepusiensis. P. I. sæc. XIII. 9. lap.

** Genersich: Neue Beiträge zur Topographie und Statistik des Königreich Ungarn. 1807. 118., 142., 159., 176., 187 stb, lapok. Buchholz: Ungarisches Magazin. IV. 39. l.

*** Johann Asbóth: Topographische, mineralogische Beschreibung des Felsenkessels am Grünen See I. Bd. der «Beiträge zur Topographie des Königreich Ungarn» von Samuel Bredetzky 1805.

eszköz felülete dendrites s ezenfelül 8 ctm. hosszú területen hármas vonalakból álló s egymást ferdén keresztező mesterséges karczolásokkal ékes. A díszített terület alsó és felső szélét kettős, pontokból alakított, gyöngykör futja körül. Az agancs vastag végébe 3·5 ctm. mély és 1·2 ctm. széles lyuk van vájva, mely körülménynél fogva az botra erősíthetővé vált s hogy az a boton még jobban megszilárdulhasson, a vastagabb vég fölött 8 mm.-nyire egy kisebb lyuk harántirányban a szerszámba ütve, a megerősítő szög befogadására.

A rohácskai telep agyagmívességének illusztrálására s első közleményem* kiegészítéseül felemlítem még, hogy a Rohácskán számtalan oly cserepet találtam, a melyeken — fülekhez hasonlóan — félkör alakú, de az edény falából csak kis mértékben kiemelkedő díszítések voltak. Ezek szimmetrikusan s mindig egymagukban voltak az edények hasán elhelyezve, de fogásra semmi esetre sem szolgálhattak. Találtam továbbá szűrőkből származó több darab átlyukasztott edénytöredéket, síma és párkányos urnaszéleket, melyek karimájuknál kettős körrel, ezek alatt pedig benyomkodott pontokkal voltak díszítve ; csak egyetlen egy darab cserepet találtam olyat, melyen a szlávoknak tulajdonított** hullámvonalas díszítés fordult elő, az edény szájnyílása alatt körben futva. A krétabetétes edények a Rohácskáról teljesen hiányzanak. Ugyszintén a napkerekesek.

2. A rózsahegyi részlet. A krakó-nagyszombati államút rózsahegyi vashídja építése alkalmával 1888 nyarán a Vág folyó medre közepén, a híd oszlopainak alapozása czéljából mély gödröt ástak, mely alkalommal a folyamágy rétegzetei geologiai szempontból feltárattak s e feltárás a régészetnek is juttatott érdekes adatokat. A Vág vizének +° pontjától (legkisebb vízállás) lefelé számítva 1 méter mélységig kavicscsal kevert földréteget találtak, ennek legalsó részén feküdt egy 30 métermázsa, gyárbélyeggel ellátott nyersvas-tömeg, mi a még néhány évtized előtt működésben volt liptóujvári (Hradek) vasműhelyekből származhatott s a Vág folyón való leusztatás alkalmával a tutajt ért katasztrófa folytán került a víz fenekére, az idők folyamán az imént említett 1 méternyi kavicsos földréteggel hordatván be. Az első réteg vastömegétől lefelé számítva, a talajt összepréselt görelyréteg képezi 1·5 mtr. vastagságban. E rétegben a kőzetek annyira össze voltak forrva egymással, hogy vas bontó-rudakat kellett azok áttörésére használni. E réteg alatt 0·2 mtr. vastagságú mállott dolomit fekszik, ez alatt pedig a Vág-medencze itteni őskőzete, a szálban lévő dolomit, mely

* Arch. Ért. Uj foly. VIII. k. 140–147. l.
** Arch. Ért. Uj foly. VIII. k. 266. l.

vas némi csekély nyomokon kívül többnyire eltűnt, azonban ott, hol az alakok még fölismerhetők, vasból készült késpengék és gyűrűk mutathatók ki.

Felső-Ausztriában, a Steyer-kerületben fekvő *Windisch-Garsten* község mellett lévő völgyben is római eredetű tárgyak és érmek társaságában egy, a rohácskaihoz feltünően hasonló bronz fibulát találtak.[1] Az érmek legidősebbje Nero (54—68), legfiatalabbja Valens (364—378 császárok korából való.[2]

Ens-ben (Lauriacum) is találtak egy bronz fibulát, mely a mienkhez teljesen hasonló.[3] A fibula és egyéb római emlékek társaságában talált érmek legidősebbje Marc. Antonius triumvir (Kr. e. 43—30), legifjabbja pedig Arcadius (394—408) korából származik. Ens volt a II. italiai legiónak és egy flottának állomása.

Nincs tudomásom róla, hogy idáig Felső-Magyarországon ily fibulát találtak volna; azok, melyek Árvában, Turóczban, vagy akár Mármarosban és Nyitrában is felszínre kerültek, typus tekintetében egészen elütnek az itt bemutatottól, melyről Wurmbrand gróf szaktekintélyére és a hasonló ausztriai leletekre támaszkodva, bátran kimondhatjuk, hogy e fibula római eredetű munka s délről került Liptóba.

Ugyancsak a Rohácska nyugati lejtőjén ásván, 25 ctm. mélységben egy vastagabb bronztűnek 56 mm. hosszú hegy felőli töredékét találtam. Ennek patinája igen szép s fűzöld színű. A 3. számú tárgy egy kékes-zöld patinával biró bronz láncznak 7 szemből álló töredékét képezi, mely vízmosás által került felszínre a hegy kulturrétegéből. Egy ehhez hasonló bronz láncz, fibulával kapcsolatosan, ismertetve van a gyermelei leletből.[4]

A Rohácskán talált bronz eszközök közé tartozik egy kékes-zöld színű patinával bevont, 36 mm. hosszú, közepe felé hasasodó ép ár is, továbbá még 10 darab apró bronztöredék, melyek legtöbbjén az égetés és olvasztás nyomai láthatók. E 10 darab közt van egy apró karika is, mely bronz láncznak képezhette egyik szemét. Ez utóbb említett apró töredékek legtöbbje a hegy aljában Plostyin község felé elterülő szántóföldekből került elő ama számtalan edénytöredékek kiséretében, a melyeket szántás alkalmával az ekevas fel szokott vetni. Ugyancsak szántás alkalmával kerülnek itt napfényre ép és félig ép urnák s edények, a melyeket azonban a község lakói, a régészeti tudomány nagy kárára, rendesen megsemmisítenek. Egy 22 mm. átmérőjű sárgás-zöld színű üveggyöngy is e helyről került ki; a b. ábrában bemutatott csont-ár pedig a Rohácska tetejéről való, hol edénycserepek s gránit-zörlőkövek társaságában találtatott.

A Rohácska legérdekesebb leletei közé tartozik a részben közölt agancsból készült szerszám, — (Scepter, Commandostab.[5] A 18·5 cm. hosszú, ívalakban hajlott, vastagabb részén 2 ctm. átmérőjű s mindinkább vékonyodó, kúp-alakú

[1] Joseph Gaisberger: Archaeologische Nachlese. III. 284. l. A fibula lerajzolva az I. táb. 16. sz. a.

[2] U. ott. 285—286. l.

[3] Gaisberger: Arch. Nachlese I. 26—28. lap. A fibula lerajzolva II.

[4] Arch. Ért. Uj foly. IX. köt. 65. l. 5. ábra.

[5] N. Joly: Der Mensch vor der Zeit der Metalle. Leipzig. 1880. 275. lap.

távolban két bevájt körvonal vesz körül. A szép, zöld patinával bevont tál 50 dekagramm súlyú. Az azzal talált *bronz láncztöredék* 15½ dekagrammot nyom és 25 cm. hosszú; a láncz öt darab 1½ cm. vastag és 4 cm. hosszú makkféle peczekből s azok gömbölyű végeiben levő lyukakba illesztett négyszögű bronz karikákból áll; a makkok a közepén hármas vonallal díszítvék; a karikákból három 3 cm.-nyi s egy, mely legvékonyabb, 3½ cm. átmérőjű s fél centimeter vastag. Az ötödik karikának csak végei vannak a peczekben. Mint a Nemzeti Múzeumban láttam, ily láncz ok ott igen szép példányokban képviselvék, mennyiben az ottaniak, melyek mintegy 80 cm. hosszúak, kantárszárakul használtattak, párosával levén zabolához illesztve. E tárgyak valószínűen a bronzkor végső szakából valók.

Lehóczky Tivadar.

ŐSKORI TELEPEK LIPTÓMEGYÉBEN.

Ily czím alatt 1889-ben a Magyarországi Kárpátegyesület XVI. Évkönyvében 36 telepet írtam le Liptóból, kettőről pedig az Arch. Értesítő VIII. kötetében értekeztem, de mert tovább folytatott kutatásaim ezek számát azóta részint újabb telepekkel gazdagították, részint pedig a már ismertetett telepek leletei érdekes tárgyakkal szaporodtak: van szerencsém e helyütt lehető részletességgel bemutatni.

1. A rohácskai telep. Részletesen írtam róla az Arch. Ért. VIII. köt. 140—147. lapjain és a Magyarorsz. Kárp.-egyesület XVI. Évkönyvében. Ott megjelent tanúlmányaimat ez alkalommal a következőkkel egészíthetem ki. 1889 őszén, a Rohácska gerinczének legtetején fekvő lapos, pázsitos területén, melyet már fentebb említett közleményemben az erődítmény *középpontjának* tartottam, 1 méternyi mélységben rómaiak bronz fibulát találtam, mely e vidéken, határozott római jellege folytán, erratikus jelenség. A melltű figyelemreméltó ügyességgel s csínnal van dolgozva, munkája sokkal jobb, semhogy annak provinciális eredetet tulajdoníthatnánk. A fibula hossza 60 mm., legnagyobb magassága 25 mm. Egészen ép, csak tűskéjének tekercses rúgója van a belső oldalon ketté pattanva. Patinája fényes és sötétzöld, a fején habos zöldszínű (malachitos).

Megjegyzem még, hogy a fibula öntés útján állíttatott elő s azon az öntés, továbbá az utólagos simítás és csiszolás nyomai láthatók. Lába utolsó harmadában két nyílással utólag át van ütve.

A maria-rasti hamveder-mezőkben talált urnában fordult elő egy ehhez teljesen hasonló fibula. Ennek rajzát Wurmbrand Gundacker gróf «Stiria őstörténete» czímű czikkében* láthatjuk. Bár ezen fibula tövise hiányzik, mégis a hát jellege folytán az analogia azonnal szembeötlő. A maria-rasti kelta hamvedrekben talált e fajta fibulákat Wurmbrand gróf korra nézve elvitázhatatlanúl római eredetűeknek mondja s azt állítja róluk, hogy a Pannoniában széltében előforduló provinciális jelleggel bírnak.** Említésre méltó, hogy e sírokban a romlandó

* Az Oszt.-magy. Monarchia írásban és képben, Stiria 83. lap.
** U. ott. 24. l.

tathatatlanul kezd tért hódítani Olaszország

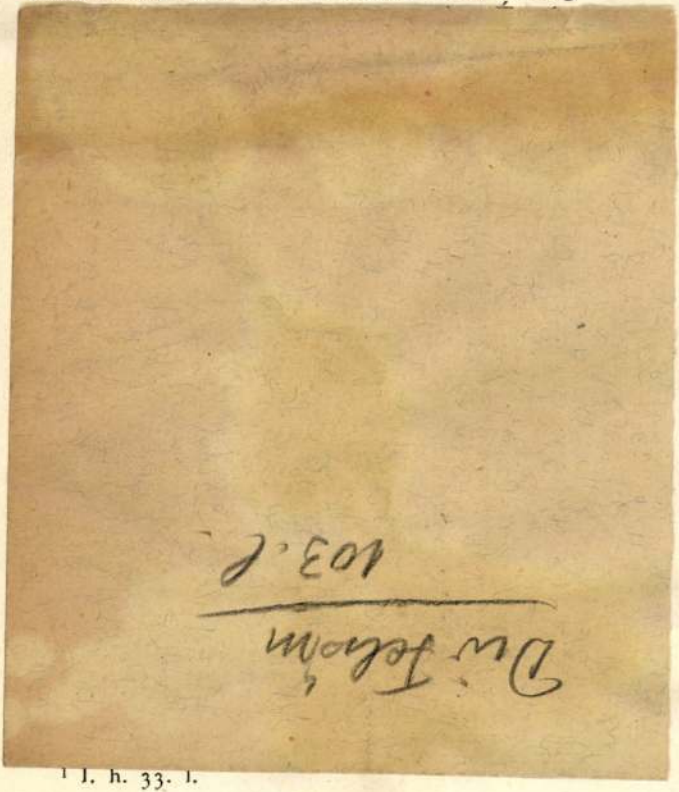

[1] I. h. 33. l.

gényebb néposztály olvasókedvének megerősödéséről tanuskodik. 1906-ban a központ forgalma az egésznek 50·7%-át tette, 1907-ben 47·3%-át s 1908-ban már alig valamivel többet, mint 42%-ot.

Az olvasott könyvek tárgyi megoszlásáról a következő kimutatás szól:

	Klasszikusok	Szépirodalom	Ifj. irodalom	Tudomány	Összesen
A közp.	3747	31.416	8449	21.302	64.914
B fiók	629	8468	3159	4731	16.987
C «	390	5199	5845	3277	14.711
D «	937	12.074	8774	3265	25.050
E «	498	8195	1882	3957	14.532
F «	574	9101	3187	5137	17.999
lsk. oszt.	—	—	5027	—	5027
	6775	74.453	36.323	41.669	159.220

Az évi jelentés, azzal a sajátságos megokolással, hogy az ifjúsági iratok ismeretterjesztő czélzattal írt könnyed olvasmányokból állanak, a forgalomnak ezt a részét a tudományos irodalom javára írja s ezzel eléri azt, hogy a szépirodalmat az összes forgalom 46·8%-ának tüntesse föl. Ha azonban az ifjúsági olvasmányokat levonjuk a forgalomból — és szerintünk ez a helyes eljárás — úgy ki-

337. ábra. Apaffi György síremlékének fedőlapja. Almakerékről. XVII. sz.

sírkövét 1650-ből (330. ábra). Míg ebben a szobrászati mu
kor barok ízlését fedezzük föl, addig Cherődy János egr
talani templomban (344. ábra), a mely egy fél századdal korábban készült, még renaissance ízlésű, bár ezen stíl végső korának jelei félre nem ismerhetők rajta. A főpap nem álló helyzetben van ábrázolva, hanem teljes papi díszben, a feszület előtt térdelve. A mű karakterében már barok vonások is mutatkoznak. Naturalisztikus szabatosság keresése egészen sajátszerű hibákkal társul benne. Míg az arcz és ruházat nagy gonddal van kivésve, hogy mennél egyénibb benyomást keltsen, addig a testarányok teljesen hibásak, s különösen a fej túlságosan nagy.

339. ábra. A

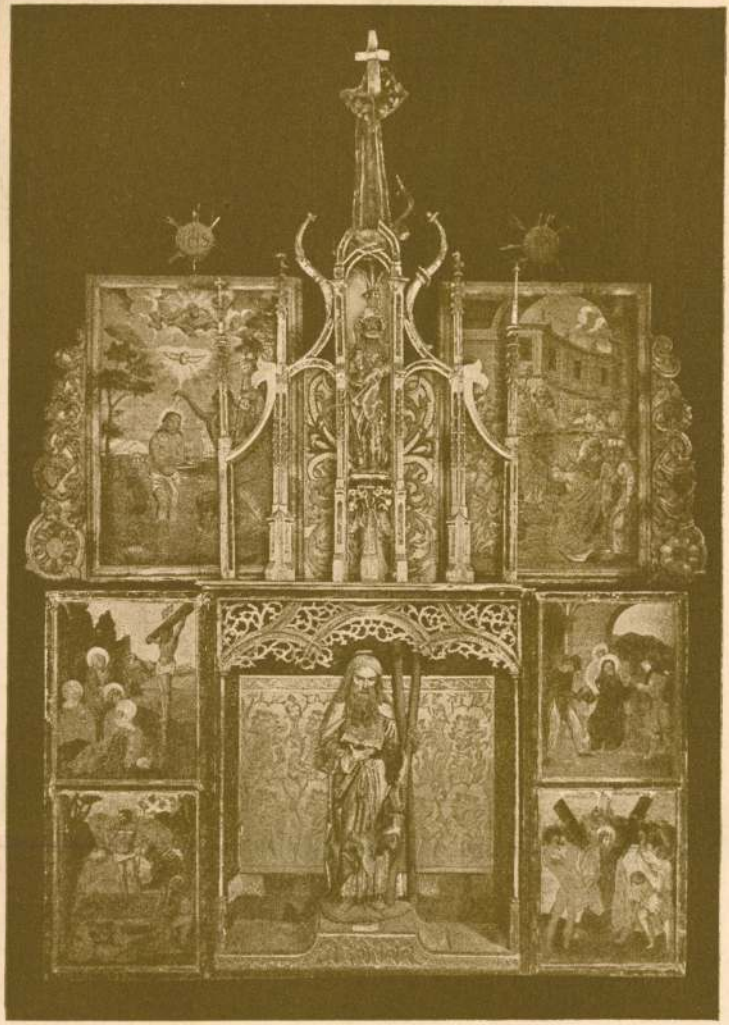

336 ábra. Szárnyas oltár. XVI. sz. eleje. A liptó-szent-andrási r. kath. templomból.

ın éltek s azt is tudjuk, hogy a lőcsei székesegyházban, odavaló szobrász tervezte és 1508 és 1515 között el is bra), a melyen különösen az olvasó szent alakja érdemel brán bemutatott Szt. Antal-oltár Szepes-Szombatból való el Szent Antal legendáját mutatja, míg a dobronyai oltár zélő ábrázolással is meg tudtak birkózni. Volt ugyan a mutatottak kielégítő képet adnak a művészet ez ágának

Liptószentandrás

vk. pléb. templom

gótikus Liptóvm.

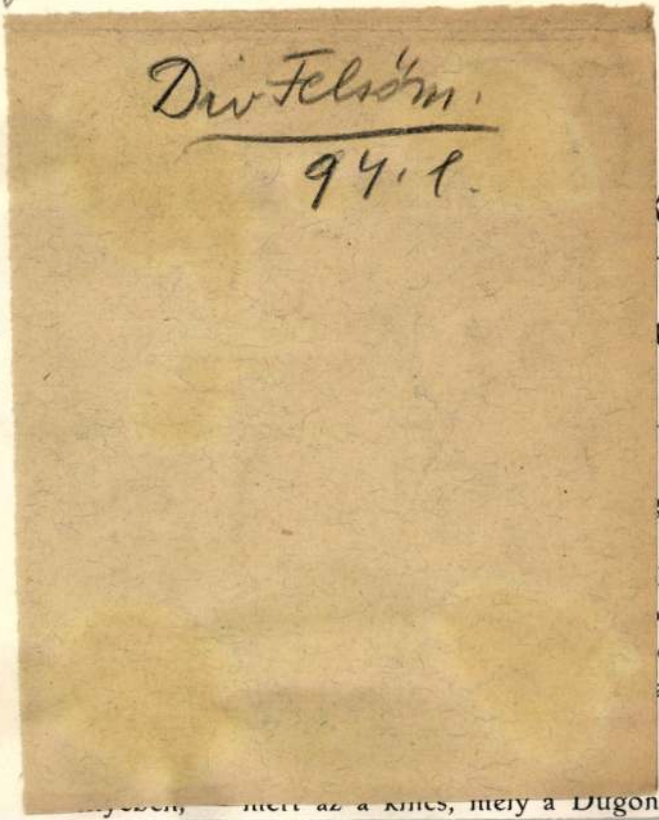

-beszéde a Múzeumok és Könyvtárak

lehet mondani, hogy nem *helyi érdek abban* l a nagyarányú mozgalomról, mely e hazában ítása jegyében hullámzik. Egy új tudomány- *országos érdek*, mert azt talán senki se fogja ta- az egész ország szellemi életére. Semmi kétség, *arányú közművelődési szervezetben* a központ a i szerencsétlenség volna, ha egyfelől át nem látnók tszükségletét és másfelől elzárkóznánk ebben a okozatos alapításának nélkülözhetlensége elől. ti fönmaradásunk főbiztosítéka az egész országra i szervezetben keresendő. Csak ennek a segít- emi küzdelmében a ránk váró titáni osztály- tnek életerős segélyével birunk a népek köz- lkedni.

valóságának, politikai okosságának mértékét itt *eszközöket tud a kormány, törvényhozás és tár- llítani.* A nemzeti közvélemény már tisztán kezdi ött nagy kulturintézményekkel az ország kultur- vének kell lenni, melyből a tudományos és művészi k kell lenni, hol a világ szellemi haladásának ízzó i, sőt előbbre is vinni tudják. Góczpontnak, hon- bb fölfogás, a tudományos és művészeti eszmé- finomul az izlés, emelkedettebb lesz a közszel- , komoly a kötelességérzés és följsmerést, meg-

Budapest, Ernst Lajos gyűjteménye

77. Térdeplő angyal. A mosóci oltár szárnyképe
1477

Budapest, Nemzeti Múzeum 165×119 cm

78. Madonna angyalokkal. A liptószentandrási régi főoltár középképe
1470—1480 körül

Gerevich István:
A régi magyar festőművészet
Vác, 1932. 94. l.

Genf nem tudja megmenteni a békét

A genfi tanácsteremben folyik az abesszin-vita

Havariate abesszin delegátus (X) a népszövetség folyosóján beszélget

A négus a nyári hadgyakorlatok során bevonul Harrarba

Palota Addisz-Abeba európai negyedében

Abesszinia legszebb vízesése

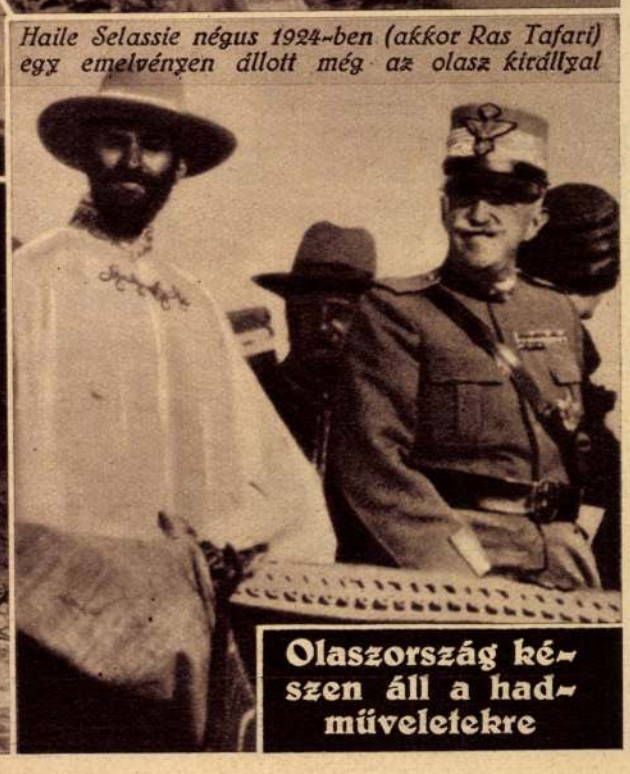

Haile Selassie négus 1924-ben (akkor Ras Tafari) egy emelvényen állott még az olasz királlyal

Olaszország készen áll a hadműveletekre

Vidéki hiradó

Horvátjárfaluban átadták rendeltetésének az első magyar határ-szerviszházat

Balatonalmádi mellett felavatták a Horthy Miklós-kilátótornyot

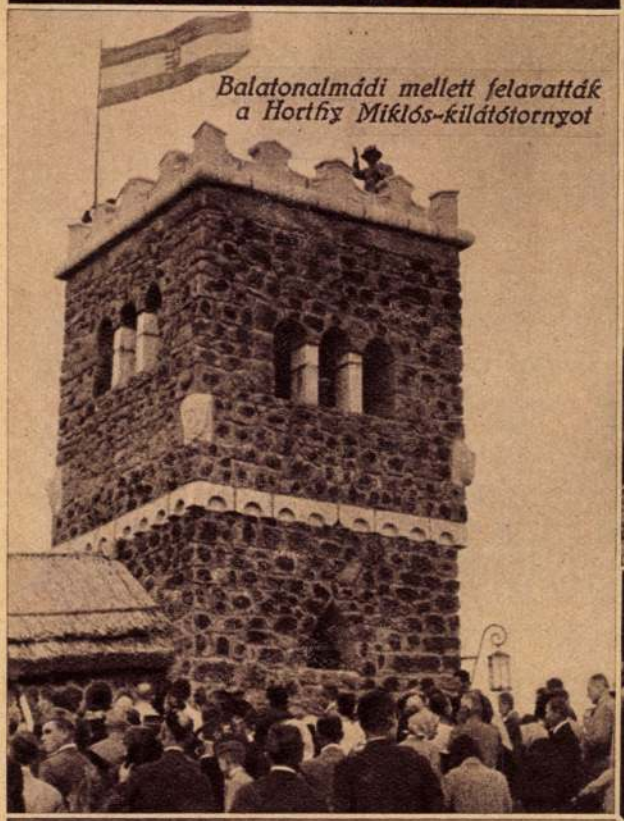

Nagy tűz pusztított Győr külső negyedében

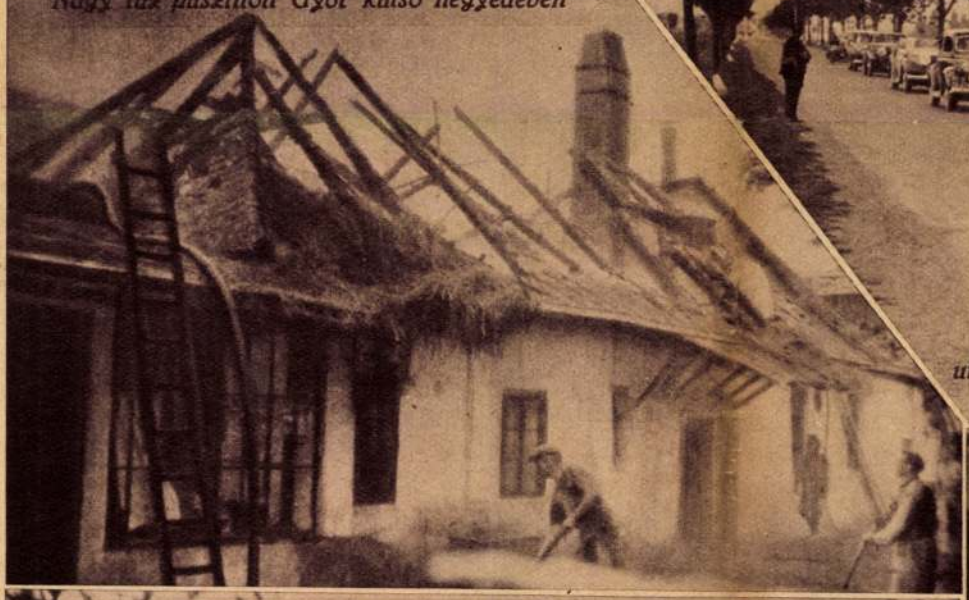

Megérkeznek a magyar határra az utügyi kongresszus nemzetközi résztvevői

A liptószentandrási árpádkori templomban többszázéves freskókra bukkantak

Részlet a győri Gutenberg-kiállításról

MDK

Lipthay Ervin

MM és ÉE Közl. 1924. VII,6.
91 l.

Magyar Néprajzi Múzeum — 6000 db — 64.85783 Kö

Lipthai István M.D.K.

a kunszentmiklósi háziipari szövetkezetben dolgozik

Részt vett a pályázaton

Díjazva raffia táskája

/f.r./ Abrossza alakitható rafia-táska, divatszatyor kisbutorok

220 munka érkezett a kosár- és fonóáru-pályázatra

Magyar Nemzet 1963. október 6. 6.l.

LIPTAY JANOS, térképész

Székesfehérvárott La Vergne 1601-es metszete, valamint a XVII.sz-i hadmérnöki felmérések és Liptay 1797-es térképe is mutatja a Nova Villa határait, melyek a mai Vörösmary tér déli sarkán kezdődtek. 264.old

KOVÁCS PÉTER: Megjegyzések Székesfehérvár középkori topográfiájának kutatásához 261.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum évkönyve, 15. 1971.-Székesfehérvár, 1972

LIPTAY JÁNOS, térképész

Evlia Cselebitől tudjuk, hogy Székesfehérvárott a XVII. sz-ban 11 kuthaz volt a varosban. Ezek egyike lehetett az, melyet Liptay 1797-ben készitett kitünő térképe a varoshaza előtt jelzi. A kutat "h" betüvel jelzi. Felirata "Neo inductus et extructus Fons Regius". 262. old

KOVÁCS PÉTER: Megjegyzések Székesfehérvár középkori topográfiájának kutatásához 261. old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum évkönyve, XII. Székesfehérvár, 1971, 1972

LIPTAY JANOS, térképész

Evlia Cselebitől tudjuk,hogy Székesfehérvárott a XVII. sz.-ban 11 kuthaz volt.Ezek egyike lehetett aaz,melyet Liptay 1797-ben készitett kitünő térképe a budai külváros szélén jelez,mai helyén pedig a"P"betüjelnél."Ipso met fons Regius"-t,az igazi Királykutat találjuk.
262.old

KOVÁCS PÉTER: Megjegyzések Székesfehérvár középkori Topográfiájának kutatásaho z 261.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve ,XII. Székesfehérvár, 1971, 1972

MDK

Lipthay Kornél

Baross szobor leleplezése

Müvészeti hirek. Mücsarnok, 1898, nov. 2o. 16.sz.

150 l-

MDK

Liptay Kornél

Vas. Újs. 1863. 267 l.

Lipthay Mária bárónő

iparművész

Eris iparművészeti szalon kiállitása - a Kecskeméti utcai Csekonics palotában - részt vesz:
müvirágaival.

Nemzeti Ujság
1930.V.18.

Lipthay Mária festőművész
XII.-ik Tavaszi Szalon
Magyarság, 1937. május 16. 24.l.

Domine labia
mea aperies.
Et os meū
annūciabit
laudem tuā.
Deus ī ad

M.D.K.

Lipthay Mária, br. szobrászmű

Komondor c. szobra szerepelt a „Herend 100 éves" kiállításon, valamint az Tigris c. szobra és Magyar bika c. műve

34-35

"Herend 100 éves" kiállítás katalógusa.

Bp. 1939. 34-35.old.

M.D.K.

Lipthay Mária, keramikus

herendi szobra :

Magyar bika 115 × 170 mm domború

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 14.old.

Lipthay Mária. kerámikus M.D.K.

herendi szobra:

Komondor 90x130 mm fehér
É. Bruce

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 15.old.

Lipthay Mária.

kerámikus

M.D.K.

herendi szobrai:

Hőrcsőgpár 75 mm sines
Denevér 50×70 " " "

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 16.old.

Lipthay Mária kerámikus M.D.K.

herendi szobra:

Leveli béka	42 mm	színes
Tigris	92×200 " "	fehér és színes

É.M. Árjegyzék Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 17.old.

M.D.K.

Lipthay Mária, keramikus

herendi szobra:

Ülő lányka virággal 85×75 mm mint

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 21. old.

MDK

Lipthay Mária br.nő

Magyar bika pulikutyával, bronz

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1938. máj.

12 1.

~~Lipthay Mária~~ Lipthay Mária kerámikus
herendi szobra :

Csíkos kínai	120 mm	fehér
Madaras kínai	78 " "	"

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1958. 27. old

MDK

Lipthay Mária br.,szobrász

Komondor	fehér
Ürgepár	"
Denevér	"

/Herendi porc.gy./
Robez Károly ip.müv.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. kat.

Liptay Mária grófnő

iparművész

Eris iparművészeti szalon kiállitása - a Kecskeméti utcai Csekonics-palotában - részt vesz:

müvirágokkal.

Magyar Hirlap
1930.V.18.

Liptnay Mária bárónő

iparmüvész

"Eris" iparmüvészeti és lakberendezési kiállitás a gróf Csekonics-palotában - szerepel. Müvirágokkal.

Nemzeti Ujság
1930.V.11.

Lipthay Mária

v Levelibéka - terve herendi porcelán Bál.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 69.
Műszaki Kiadó 1970.

Lipthay Mária

~ herendi figura-terrei

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 72
Műszaki Kiad. 1970.

Liptay Mária br

szobrász

Magyar bika pulikutyával

(XII. tavaszi szalon)

Répr -

Művészet

1937. 87. l.

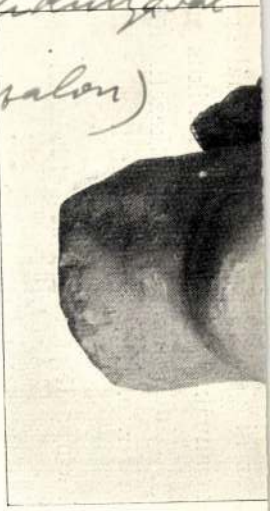

meg pathosz kifejezésével ennél a férfiúnál is. Ez egyik bizonyítéka annak, hogy ez a hellenisztikus arckép nem sokkal Nagy Sándor halála után keletkezett. Görög munka valószínűen Kr. e. III. század elejéről.

Paul Arndt: Köpfchen eines Diadochen. Griechisches Original.

55. KOTTION SÍRKÖVE.

Márvány. Hossza 49·5 cm. Magassága 32·5 cm. Vastagsága 18·5 cm. Alsó része letörött. Velencéből, a Nani-gyűjteményből származik.

A stelának csak felső része maradt meg. Hiányzó homlokdísze külön márványdarabból volt faragva; most a sírkövet egyszerű széles szalag díszíti, amely nemcsak

Lipthay Mária br.

238	Komondor	fehér	7.50
239	Ürgepár	fehér	8.—
240	Denevér	fehér	6.—

Herendi porcellán

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

Lipthay Mária dr

nobrátt

l.

Ruzicskatterend

64. l.

REFORM FÜZET

Liptay Mátyás.

Kalocsai születésű szobrász.

„La Jeune Sculpture 1965" címmel a közelmúltban Párizsban rendezett szobrászati kiállításon egy elvont stílusú szoborral szerepelt.

Vigilia, 1965, f. sz. 501. old.

MDK.

Liptay Mátyás

Kiállitási hiradás

Vigilia 1966 aug.

Tiptey Mátyás

Kállitási iratdés

Vigilia 1966 aug.

Liptay Pál

iró és rapsoló
rapsokat keszit
1866. a Karaunkoa
Kulfold reszte
cikkeket is ir

lásd.
Szinyeit

Liptay Pál festő

„Városligeti mulatságok" Czéllövés. Kis Ilocsik. Kün a farkas. Forgósdi. Csónakázás. Paprika Jancsi. Villanygép. Korcsolyázás. Hinta. Egész lapot betöltő fametszet. Fára metszette Rusz Károly. 1.) „A pesti kereskedelmi kórház" fametszet. 2.) A nagy-kovácsi köszéntelep. fametszet. 3.) Az országos süketnéma intézet Váczon, fametszet. 4.)

1.) Hazánk sa Külföld. 1867 év. 5 lap
2.) " " " " 117 lap
3.) " " " " 545 "
4.) " " " " 581 "

Városligeti

Liptay Pál

Vas. Hjs. 1871. 554

** (*Liptay Pál,*) kitől lapunk is több amerikai levelet közölt, a new-yorki kiállitáson nehány diszművével tünt föl. Egy new-yorki lap igy emlékezik meg róla: „Lipthay Pál, ki igen ügyes iparos a finom bőrmunkákban, és ki mellesleg magyar hirlaptudósitó, orosz bőrből készült kitünően szép tárczákból rendezett egy gyüjteményt a kiállitásban. E tárgyak különös ajánlatra érdemesek.“

Lásd: Szinnyei Lex

Liptay Sándor

100 K államegély

Értimisk

1907/8. 19. l.

Liptai Sándor

disznitó nyobrizzatból

II. ik dij.

Eritimisk 1907/8.

15. C

Líptai Sándor

EMKE-től 300 K

Kötimisk 1904/5. 16 l.

Granoltner Jenő, XIV. Táborszk-u. 3.
II. 4.

Basilides Barna, VII., Mexikói-út
61. a.
I. em.

Kalmár Zoltán, Nemzeti
Muzeum állatt.
45-0-44.

Liptai Sándor

EMKEtől 300 k.

Eritimisk

1907/8. 20. l.

Kaposvár megyei város polgármesterétől.

715 szám

1936.

Tekintetes

Miicsmlékek Országos Bizottságának

Rákosutcza 10 Budapest

~~VI. Aréna~~ -utca ~~41.~~ szám

Liptai Sándor

a kolozsvári ker. és
iparkamarától 100 k.

Értímisk

1907/8. ~~19.~~ l.

20. l

Liptai Sándor

negbiz. jó eredm.

Kötimisk 1907/8.

22. l

Liptai Sándor

Ligeti Miklós szobrász-
nál dolgozik

Kitimisk 1908/9

15. l.

Budapesti ref. theol. akad. könyvtője

VIII. 117.

Liptay Sándor

100 k államsegély

Késmárk 1906/7

16. E.

Liptay Sándor

EMKE-tól 300 K

Kitimisk 1906/7

17. l.

a kolozsvári ipar-

kamarától 100 K

u. o.

530-533

ZSEI

r. Kath. te

Lipták Sándor

100 K állami ösztöndíj

Építészmérnök 1905/6. 17. l.

Lipták Sándor

EMKE-től 300 k.

Értímisk

1905/6.

18. l.

VII/9. Negri 14/1

Liptay Sándor

a kolozsvári keresk és
iparkamarától 160 k

Kitt. mint 1905/6.

17 l.

Liptai Sándor

~~nobrán~~

1904 – 7

Éimisk 1930. 85. l.

Egész alak, állva, ki
rekát szorító öv mögé du
bajusza s szemöldöke sö
ravetett mentéje, atilláj
nadragja piros, rövid s
tos teritővel van betakar
zogányát és diszkardját
vont függöny vessi körül s
a táblácskán: „N: 5" olvas

Olajfestés, vászo
Lanfranconi E

Liptai Sándor

1913/14, 1914/15, 1917/18,
1918/19 II., 1921/22 II.,
1922/23 I.

Ferképzomfoiskévk

109. l.

MDK

Lipthay Sándor

Jakabffy F.: Weber Antal és müvei. Magyar Épitőmüvészet 1907. 11. sz.

LIPTAY Sándor gyűjtő

1850

16. febr. 4. Az igazgató felszólítja Liptay Sándor jogtudor urat, szíveskednék museumunknak felajánlott képgyűjteménye iránt nyilatkozni

MűvtörtÉrt. 1990 1-2 129.

356 (M)
Bibliographie zur Geschichte des Wein
Renate Schoene
München : K G Sauer
1984

357 (M)
Böhmischen Länder zwischen Ost und We
Geburtstag
Veröffentlichungen des Collegiu
München : Oldenbourg
1983

358 (M)
Bündner Urkundenbuch / hrsg. durch di
Graubünden : 3 Band, Lieferung I - IV
Chur : Bischofberger
1961

359 (M)
Droit et Cultures : revue semistrelle
Paris : Editions de la maiso
1989

360 (M)

MDK

965. 5000. FNyV. 4. 3233.

Liptay Tamás

Kiállitási hir

Fejérmegyei Hirlap 1967 dec.12

Liptay Tamás

hazerány szobor pontkéval

szerepel az alábbi Táslatok

(k. i.): Fejér és Veszprém megyei

Lép. művészet) III. Táslata Szotán

Fejér megyei Hirlap 1970 XII. 6

MDK

Lipthay szegedi asztalos

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves o.kiáll.on.
MMÉEKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

Liptó óvár

(Liptovský Starhrad)

Liptó vm.

Csak szöveg van.

Janota II

133 – 139. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Liptószentandrási
szárnyasoltár részlete

Hankiss 196. l.

Feltámadás, egy-egy magyar, török, német, szlovák katonával. Liptószentandrás (XVI. század eleje)

MAGYAR NŐI KÉPMÁSOK

Lőcsei Pál mester : Részlet a Szent Jakab-főoltár Madonnájából (1515—1518)

Liptórrentandrási

főoltár 1512

Képmův. Muzeum

Repr.

Magyarmivelődéstort

II. 121. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Liptószentandrási

oltárszárnyrép

Szent András kinzatása

1572

Repr

Magyarmüvelődtört

II. 94. 1

- TOLNANÉMEDI -

Liptószentandrási

főoltár egyik,
szárnyképének részlete
1572
(Szépm. Museum)

Repr.
Magyarművelődtört
II. 353. C.

Lipsószentandrási

templom szárnyas oltára

Hárry Gyula rajta

Repr.

Orn V. 123. l

SOPRON

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Megyeház

Szinház

Képe VI 1858, 365 l.

Liptószentandrási

templom

Liptószentandrási

Mária oltár -

Csánky Miklós

MAGYAR MŰVÉSZET

1937. 392. l.

jegyzet

12—

442. Osztrák festő, XVIII. sz: A gyermek
II. József. Vászon, olaj; 89 × 71 cm.

Maurlagh II. 476 szám

Liptószentandrási

1) Szent András oltár

1512

M. N. Muzeumban

Genthon István

A régi magyar festő-
univerzet. Vác, 1932

114–115. l.

2.) Régi föltár

no. 94. l.

Mátyás szövetcímere

Radisich: A Gimer-Múzeum. Művészi Ipar, II – 1887, 222 l.

Gerevich: PA, 258 l.

LIPTÓ ÓVÁR,

LIPTÓMEGYEI ŐSVÁRAK

LIPTÓSZENTANDRÁSI Szentgyörgy

— " Szentkereszt

— " - Szentmiklós

" - Szentmária

" - Szentmárton

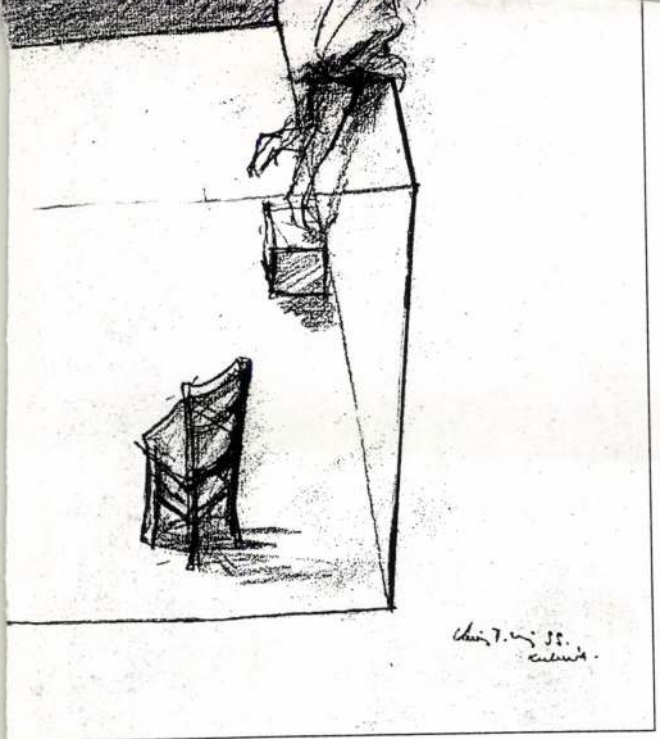

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Liptói Tamás
Magyar Ifjúság

1967 CKT 13

1021

Országos Amatőr Képzőművészeti Kiállítás Szegeden

Liptói Tamás:
FEJTANULMÁNY

Az amatőr képzőművészeti tevékenység az utóbbi években *mozgalommá vált.* A képzőművészeti körök taglétszáma meghaladja a tízezret, s rendkívül örvendetes, hogy *a szakköri tagok több mint fele KISZ-korosztályú.*

Most került sor a reprezentatív seregszemlére: *a KISZ Központi Bizottsága, a SZOT, a Népművelési Intézet, Csongrád megye és Szeged város Tanácsa által rendezett Országos Amatőr Képzőművészeti Kiállításra,* a szegedi Móra Ferenc Múzeumban.

A zsüri gazdag anyagban válogathatott. A kiállításra kétezer alkotás érkezett. Ebből 220 festmény, grafika, 65 kisplasztika, illetve iparművészeti tárgy került a közönség elé. Az amatőr képzőművészeti mozgalom nemzetközi jellegét érzékeltette a baráti államok — *Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, NDK* — szakköreinek kiállított 80 alkotása.

A KISZ Központi Bizottsága a legjobb szakköröket és a kiállításon legjobban szerepelt szakköri tagokat díjakkal jutalmazta. Díjat kapott a *Debreceni és Hajdú megyei Művelődési Ház képzőművészeti köre, a Dési Huber István képzőművészeti kör, az Eötvös Loránd Tudományegyetem képzőművészeti köre,* valamint *Kapcsa János, Laborczi György, Ősi László, Major Kamil, Katona Katalin, Árendás József, Antal Pál, Vágó Magda, László Anna, Liptói Tamás, Albert András* szakköri tag.

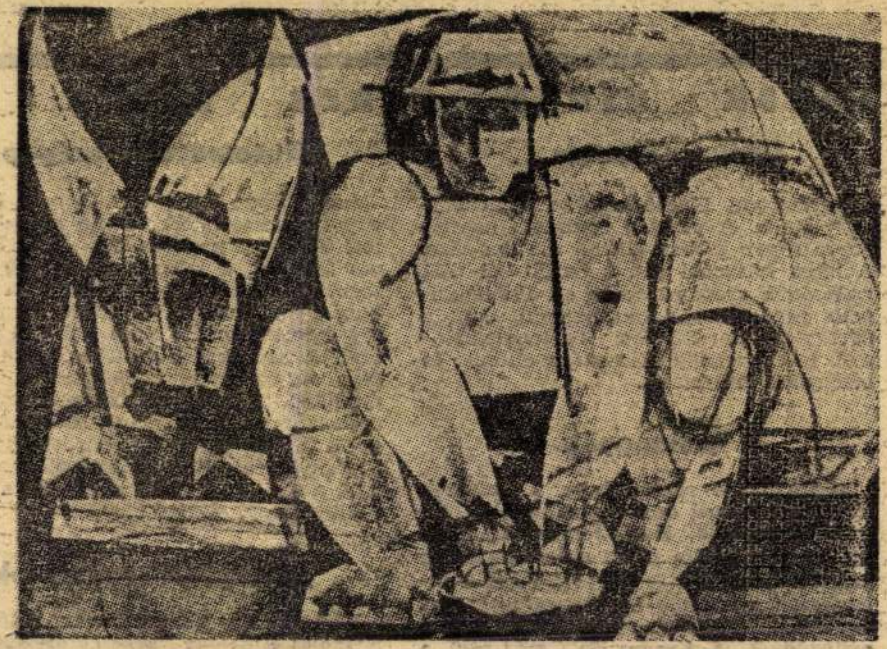

Kapesa János:
PARASZTEMBER

fémanyagok és az elektronikus számítógépek egyaránt szükséges tartozékai az elektrongyorsító berendezéseknek.

A Szovjetunióban, az Egyesült Államokban, Svájcban, és

...deneket a dubnai atomkísérleti intézetben működő szinkronizátorhoz lehetne hasonlítani, amely annak idején, 10—15 évvel ezelőtt rekordteljesítményű berendezés volt.

Működésbe lép a csoda.

A berendezés működésének biztosítására hozták létre a különlegesen elkészített, korábbiaktól eltérő rendszerű kondícionáló rendszert. Az elektrongyorsító berendezés vezérlésnek legkisebb eltérése esetében is a kísérleti

HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK

Utolsó pillantás...

az egyiptomi Philaé-szigetén épült Isis-templomra. A pompás épületet napról-napra egyre jobban elnyeli a Nilus vize. A híres Asszuáni gát, a Szadd el Ali építésének szomorú adója ez. Philaé-szigetét nem sikerült megmenteni, mint a nevezetes Abu Szimbel barlangtemplomot. Isis csarnoka nemsokára eltűnik, és bizonyára összeomlik.

Őshangyák

Tudtuk már régóta, hogy a rovarok társadalma jóval ősibb, mint az első emberi közösségek. New Jersey államban egy ámbratömbbe zárva a közelmúltban megtalálták a hangyák egyik ősét. A lelet kora: százmillió év. Az eddig ismert legrégibb lelet nem idősebb 60 millió esztendőnél. A hangya ős még nem a mai hangyákhoz hasonló; egyaránt mutatja a hangya és a darázs néhány jellegzetességét. Talán mindkét rovarfajta egyik közös őse bukkant elő. A leleten megtalálták azt a mirigyet, amelynek működése már a társas életet jelzi.

Automata falazógép

Amerikában újfajta automata falazógépet szerkesztettek. Amíg egy gyakorlott kőműves naponta 800 db téglát képes felrakni, a falazóautomata 20 téglát sorakoztat percenként; tehát napi átlagban, 8 munkaóra alatt 10 000 darabot. A gép egyetlen hibája, nem tud sarkot építeni. A sarkok felrakásához tehát szüksége van az ember segítségére. A falrakó mindössze két lóerős motorral működik, vaskerekei síneken „lépegetnek". A szerkezet főrésze egy felfelé- és lefelé haladó állvány, a ráépült manőverező karok térítik a maltert, emelik és rakják a téglát milliméternyi pontossággal.

„Betáplált" indulatok

Kijevben, a Kibernetikai Intézetben Nyikolaj Amoszov sebészprofesszor irányításával az emberi érzelmeket elektronikus kalkulátorba táplálják. A kísérlet célja, az emberi érzelmek, indulatok eredetének kutatása. Az „Emik" nevű elektronikus kalkulátorban számok kombinációi jelentik a megfelelő érzelmet a gép „nyelvén" e számok és az emberi kapcsolatok, helyzetek szembesítése adja az eredményt, amelyet már csak emberi nyelvre kell lefordítani. „Emik" szótára 55 különféle érzelmi fajtát tud kezelni, s a mechanizmus rendkívül érzékenyen reagál. Örül, megriad, gonosz és könyörületes. A tudósok remélik, hogy kutatásaik eredményeképpen közelebb férkőznek az emberi lélektan ismeretlen folyamataihoz.

A pénznek nincs szaga... de lesz!

Nem mindennapi találmány tervét nyújtották be a közelmúltban a New York-i találmányi hivatalban. Az ötlet lényege a bankjegyek illatosítása. A nagyobb értékű pénzjegyeket az acetonhoz hasonló vegyszerrel impregnálják; az illat rendkívül tartós, néhány évig is „illatozik"; de a tömött tárcájúakat sem zavarja, mivel „szabad orral" alig észlelhető. Célja? Ha az emberi orr nem is érzékeli az illatot, annál érzékenyebben szimatolja a rendőrkutya. Csalhatatlanul követi a nyomot, s könnyedén lefüleli a rablókat. Atalanta városában néhány bank már illatosítja a pénzét, s a város rendőrkutyáit „trenírozzák" a szagra. Kérdés, mikor találják fel a találékony rablók az ellenszagot.

Céllövészet... vakoknak

Az angliai Saint-Dunstan városában levő Vakok Intézete igyekszik mindent elkövetni, hogy gondozottainak biztosítsa a sportolás lehetőségeit. Az intézetben kidolgozott legújabb találmány azonban méltó figyelmet keltett. Az új műszer segítségével céllövőversenyt is rendeztek.

A versenyzők fejére könnyű sisakot illesztenek, a sisak fülrészébe érzékeny, rezgő hangot kibocsátó fülhallgatót szereltek. Amikor a puskacső a célpont felé közeledik, a két hallgatóban jelentkező rezgések ritmusa közeledik egymáshoz, s a célpont jelentkezésénél azonosul. Amint a puskacső eltávolodik a céltól, a két hangmagasság is eltérő lesz, az eltávolodás mértékében. Mivel a vakok hallása általában érzékenyebb a látó ember hallásánál, még az is elképzelhető, hogy a műszer segítségével a vakok túlszárnyalnak néhány jószemű bajnokot.

Liptószentmiklósi

Mária Oltár

repr.

Szépm. Műv. Evk

VIII. 45. l.

teljük — se a törvénynek vagy szabályzatának, se pedig végrehajtóinak rovására írni nem lehet.

Annak a kisebb mérvű, de sokszor igen káros csempészetnek akkor lehetne némileg útját vágni (s ennek nem kevés híve van), ha nemcsak a külföldről Olaszországba érkező utazó közönségnek, hanem megfordítva azoknak a podgyászát is vizsgálat alá venné ebből a szempontból az olasz határvámhatóság, akik Olaszországból külföldre utaznak; vagy ha erre vonatkozólag Európa államai egymás között külön egyezséget kötnének.

E módok mindegyike azonban nagyban megakadályozná a nemzetközi forgalmat,

[1] 1. §. A törvény intézkedéseine
vetve a történelmi, archaeológiai, pal
művészeti érdekkel biró ingatlan és
Ki vannak zárva belőle az élő
ményei és egyéb művészeti alkotás
amelyeknek készítése nem régibb ke

Az ingó dolgokhoz tartoznak a k
kéziratok, az ősnyomtatványok, a ri
nyomtatványok és metszetek és a
érdekű dolgok is.

[2] *Sovrintendenza.* Szükségesnek ta
elnevezéseket is közölni, minthogy
talos művészeti szervezet terminologi
gyakran eltér.

detéről nincsenek biztos adatok. A könyvtárak

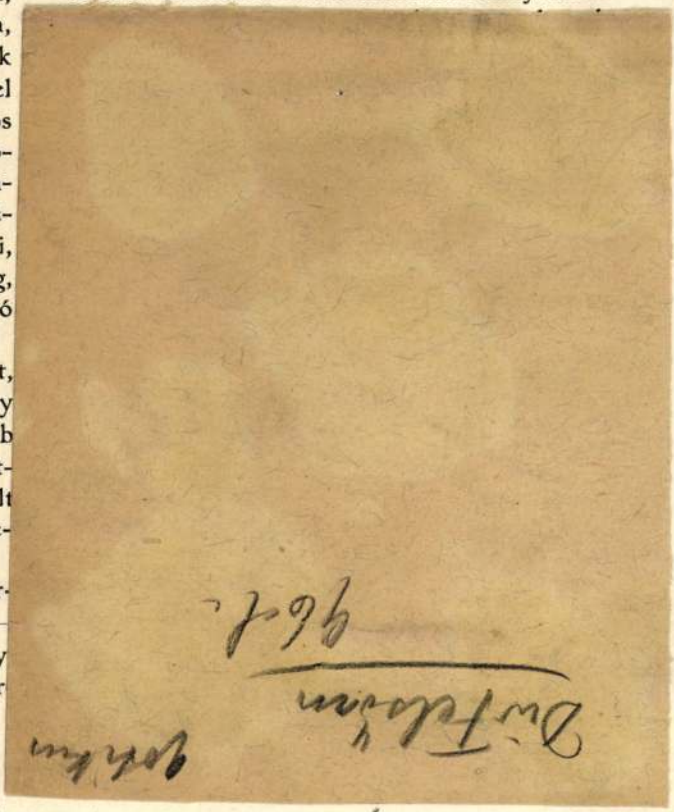

állami tevékenység szálai, minthogy középpontja a ministero della pubblica istruzione, az ország fővárosában, Rómában futnak össze, míg a népkönyvtárügygyel foglalkozó társadalmi szervezet, a Federazione italiana delle biblioteche popolari, Milanóban székel.

Épen ezért, noha a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsától nyert megbizatásom csupán a népkönyvtárügy római szervezetének helyszini tanulmányozására szorítkozott, a kép teljessége okáért kénytelen voltam Milanóban is fölkeresni a Federazione vezetőségét s egyúttal, hogy ne csak a szervezetről, hanem az eredményről is közvetlen képet alkothassak magamnak, a római és milánói legfontosabb népkönyvtárak mellett ez idetartozó firenzei és bolognai intézményeket is meglátogattam. Ekként szükségszerüleg kibővült tanulmányutam eredménye ezen értekezés, melyben az olaszországi népkönyvtári ügy fejlődését és jelen állását iparkodom feltüntetni.

I.

Itáliában az első népkönyvtárak magánosok kezdeményezésére jöttek létre. Antonio Bruni és néhány vele egyivású barátja alapította

Liptószentmiklósi

Otvošech.

LIPTÓSZT.-MIKLÓS ST. NIKOLAUS IN LIPTAU

LIPTOVSKÝ SV. MIKULÁŠ

A három ötvös közül, akiket 1820-ban itt említenek, az egyik a besztercebányai céhben volt vidéki mester.* Később, állítólag, saját céhük is volt, erre azonban nincsenek oklevelek bizonyítékaim. Ellenben az 1828-ban született Uličný András aranyműves, akit még 1911-ben életben találtam, váltig állította, hogy ő a céhnek volt még a tagja s meg is tudta nevezni az utolsó céhmestert.

Próbabélyegül itt püspöksüveget használtak az ötvösök. (A város címerében Szent Miklós püspök látható.)

Von den 3 Goldschmieden, die um 1820 hier erwähnt werden, ist einer in Neusohl Landmeister. Später sollen sie noch eine Zunft gebildet haben, wofür aber keine urkundlichen Beweise vorhanden sind. Doch der 1828 geborene Goldschmied Andreas Uličný, den ich noch 1911 gesprochen habe, behauptete, daß er noch in der Zunft eingetragen war und konnte mir noch den letzten Zunftvorsteher nennen.

Als Beschauzeichen gebrauchten sie eine Bischofsmütze. (Im Stadtwappen ist der hl. Nikolaus abgebildet.)

* Múzeumi és Könyvtári Értesítő 1918, 135 (Mihalik S.).

F. sz. Lf. Nr	Próba Beschau	Kor Zeit	F. sz. Lf. Nr.	Próba Beschau	Kor Zeit	F sz. Lf. Nr.	Próba Beschau	Kor Zeit
1122		XIX. sz. eleje	1124		Ca 1830	1126		Ca 1850
1123		*Anfang XIX. Jh.*	1125		Ca 1840			

F. sz. Lf. Nr.	Próba Beschau	Mesterjegy Meisterzeichen — Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1127	Nr. 1122	Mesterjegy nélkül / — *Ohne Meisterzeichen* Cukortartó, kerek talpon, gömbalakú testtel, két füllel, fedél-gombja fenyőtoboz. — *Zuckerbehälter auf rundem Fuß, m. kugeligem Körper u. 2 Henkeln. Deckelknopf Tannenzapfen.* Museum Kassa. — *Kaschau.*

Liptószentmiklósi rk.
pléb templom

gotikus

Div Felsőm

99. l.

U. ott. ev. templom

102. l.

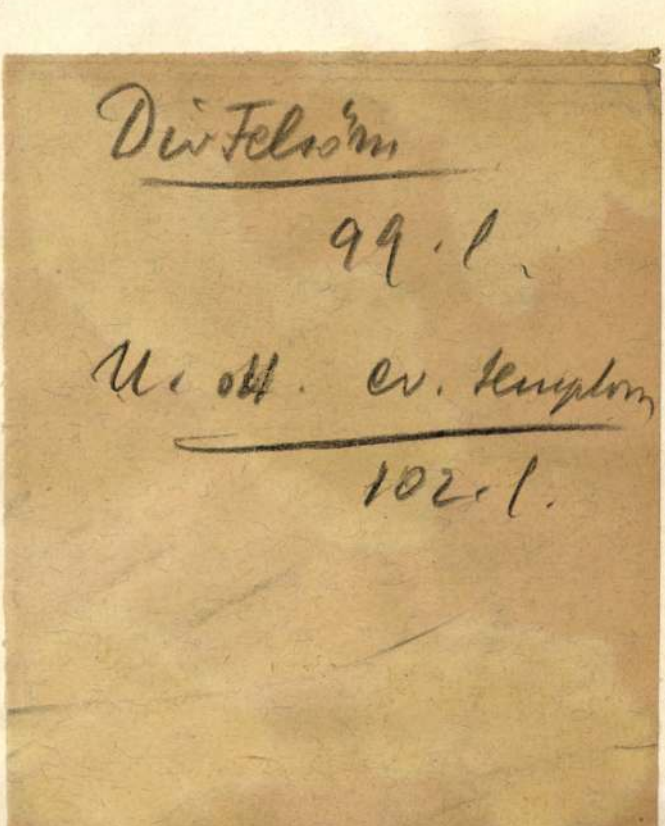

kint); hetenkint háromszor van nyitva, a napok közelebbi megjelölése nélkül, 4; hetenkint kétszer van nyitva 41, még pedig 31 csütörtök és vasárnap, 1 hétfőn és csütörtökön s 9 a napok közelebbi megjelölése nélkül; hetenkint egyszer áll nyitva 27 könyvtár, amiből 25 eset vasárnapra s egy-egy keddre, illetve csütörtökre esik, végül a szükséghez képest nyit egy könyvtár.

Könyvjegyzékkel bir 358 könyvtár, 224-nek van leltára és 86 zárszámadást is szerkeszt.

258 könyvtár fölött az ellenőrzést külön bizottság gyakorolja, melynek tagjai vagy a községtanácsból, vagy a munkásegyesületek igazgatóságából kerülnek ki, vagy pedig külön e czélra választatnak meg.

Végül 226 könyvtár részesül pénzbeli segélyben s 161 könyvadományban.

A miniszterium összeállítása sem az évi forgalom, sem az évi segélyezés számszerű adataira nem terjeszkedik ki s így a könyvtárak életképességének megitélését lehetetlenné teszi. Azt hiszszük, hogy a könyvtárak nagy részére ráillik Turati e mondása: «Averanno... una biblioteca popolare senza lettori e piena di libri», még pedig a könyv-

Szent Imre királyfi alakja a liptó-szlécsi szárnyasoltáron (1480—90 körül). A modell: Corvin János, Liptó hercege (Schopper Tibor felvétele)

Liptó-szlécsi oltár

ZOLNAY LÁSZLÓ

Corvin János herceg képmása egy Vág menti templomban

Kárpáti bolyongásaim során — a magyar középkor emlékeit keresve — ismételten elvetődtem az Alacsony- s a Magas-Tátra között elhelyezkedő Liptai Medence egyik kies falucskájába. Liptó-Szlécs a neve; Liptovská Sliače. Szép gótikus templomát, öt-hat környékbeli várral, három, később megyeszékhellyé lett várossal s vagy negyven templommal egyetemben a XIV. század nagy felvidéki alakja, Donch mester építtette. (Donch — amúgy Csák Máté rokona — Csák Máté legnagyobb ellenfele volt, 1338-ig a nagyzólyomi ispánság főispánja, az „aranyos vitéz".) A szlécsi templom építészeti emlékei, falfestései emlékezetesek. Ezúttal azonban nem ezekről, hanem a szlécsi templomnak csak egyik szárnyasoltáráról, sőt annak is csak egyetlen táblakép-részletéről kívánok megemlékezni.

A templom déli oldalbejáratának átellenében egy Szent Miklós püspöknek — Mikulásnak — szentelt késő-gótikus szárnyasoltár áll. Az oltárfülke alján, annak predelláján három magyar királyalak. A „magyar szentkirályok" csoportja: Szent István, Szent Imre, Szent László.

Fára festett táblaképek ezek. Stílusuk, de fegyver- és ruhaviseletük alapján is a magyar késő-gótikus festészet vaskos remekei; a szárnyasoltár jóval későbbi a templom építése idejénél. A XV. század végén, az 1480—90-es években festhették őket.

A három férfialak közül a középső ragadott meg. Szent Imre királyfi alakja. A fiatal férfiú nyakát hermelingallér övezi. Jobb karja hatalmas — turbánszerű gombban végződő — kétkezes pallosának keresztvasán nyugszik. Balját mellén tartja, kezében bimbózó virágszál. (A királyfi mondabéli szüzességének jelképe.) Hullámos haját — István és László király alakjával ellentétben — nem ékesíti

Budapest 1978/10

ered. A terület lehatárolása közvetve a középkori Szentjakabfalva (ma Újlak déli része) fennálltára mutat. Szentjakabfalva templomát 1247-ben említi először oklevél. Egy 1212. évi oklevélben szerepel Gercsepuszta is. Gercse temploma (ma Pesthidegkút határában, a Csúcshegy alatt) patkó alakú szentélyalaprajza után ítélve a XIII. század első felében keletkezett.

Néhány további, XIII. századi adatból rekonstruálhatjuk a tatárjárás előtti építkezések elnagyolt körvonalait. II. Endre király 1212. évi oklevele bizonyítja, hogy Bana plébániája és ennek Mária-temploma is a veszprémi püspökség joghatósága alá tartozott. Világi vonatkozásban azonban a budai prépostság óbudai birtokának tartozéka volt, és e prépostság tulajdonjoga már Imre király idején is fennállott. III. Honorius pápa 1226. évi bullája a szentendrei főesperességről is említést tesz. II. Endre király 1227. évi oklevelében olvasunk a Nyulak-szigeti (ma Margitsziget) Szent Mihályról elnevezett premontrei templomról; mellette kolostor is állhatott ebben az időben.

IV. Béla király 1237-ben viszont a pesti, kispesti, örsi (Budaörs) és sasadi — királyi — kápolnák kegyuraságát a bélakúti apátságnak adományozta, ami közvetve e települések fejlődésének fokát is bizonyítja.

Közben 1233-ban pusztított az első feljegyzésekből ismert tűzvész Óbudán, Albericus barát krónikája szerint. Ugyanebben az évben a pápai követ püspöki gyűlést is tartott itt. Ez a település magas egyházi rangjának bizonyítéka. Ugyanezt támasztja alá Pelagius és István bíbornokok 1216. évi oklevele is; ez az óbudai prépostságnak — mint plébániai teendőket ellátó egyháznak — kiváltságos jogállásáról tájékoztat.

Egy 1240. évi oklevél kiállításának helye megerősíti a szentendrei püspöki kúria fennálltát. Ugyanez év előtt keletkeztek annak a „Friesachi éremlelet"-nek az utolsó veretei is, amelyek Rákosszentmihály tatárjárás előtti fennállását bizonyítják.

*

Ilyen előzmények után zúdult a tatárjárás a mai Nagy-Budapest területén fekvő, laza, szétszórt kis településekre. Borzalmait Rogerius mester Siralmas énekéből (Carmen miserabile) ismerjük. Ebből tudjuk, hogy IV. Béla király 1241-ben is Óbudán ünnepelte meg a húsvétot, és ide hívta össze az országgyűlést. Ez a tény kellőképpen alátámasztja a település vezetőszerepét a sok kis apró helység között.

A tatár sereg 1241-ben először csak a Duna bal partján fekvő Pestet dúlta fel. A város lakossága a mai Váci utcai, volt Angolkisasszonyok-temploma táján állott domonkos kolostor falai között keresett védelmet. A tatárok azonban felgyújtották az épületet, és az oda húzódott lakosok elpusztultak. A kolostort és templomot a dominikánusok 1230-ban építették, és „azt erős kőfallal kerítették körül." A rend itteni megtelepedésében két magyar is szerepet játszott: Bessenyei Mihály és Kenderesi Balázs. A felépült klastromnak 1233-ban

Állatalakos-indadíszes román kori faragvány (Budapesti Történeti Múzeum)

II. Endre személyében már királyi vendége is volt.

A Duna — mint fő védelmi vonal — nyolc hónapon keresztül tartóztatta fel a tatárokat. Ezért a jobb parti Óbudát és Kis-Pestet csak 1242 tavaszán tudták elpusztítani. Bizonyos, hogy ekkor a mai Budapest területén az addig kialakult koraközépkori magyar települések egytől-egyig megsemmisültek.

Így a tatárjárás legalább húsz, egymástól területileg független, de a mai Nagy-Budapest területén és környékén állott település életének vetett véget. Ezeknek egynegyed része kétségtelenül révtelepülés volt. Legtöbbjük templommal és plébániával rendelkezett; ezek köré csoportosultak a lakóépítmények. Valamennyi között az óbudai királyi vár volt a legrangosabb épület.

Főként a templomok csekély maradványairól tudjuk leolvasni azokat a külföldi építőművészeti stílushatásokat, amelyek elsőként érték a mai Budapest területén virágzott legkorábbi magyar építészetet. Először görög, azután lombard, majd középolasz befolyás alatt állott építészetünk. (E megállapítás azonban csak az épületplasztikák stílusformáira vonatkozik.) A legelső királyi kőfaragóműhely lombard hatásra született meg.

Corvin János herceg XV. századi képmása a müncheni képtárban (Tihanyi Bence reprodukciója)

korona. Hiszen nem volt ő király, csak királyfi! A szentség nimbusza, aureolája azonban az ő feje mögül sem hiányzik.

Mindez azonban nem ragadott volna meg annyira! Hiszen a Felvidéken, ezen a törökdúlástól mentes tájon, szerencsére számos hasonló ábrázolásunk maradt. Az ragadott meg: ez a liptó-szlécsi Szent Imre felettébb emlékeztet egy *másik*, ugyancsak XV. századi magyar vonatkozású portréra. Ez az utóbbi férfiképmás a müncheni képtárban van; modelljének pedig mind Balogh Jolán magyar kutató, mindpedig H. Bier és E. Buchner német művészettörténész Hunyadi Mátyás király fiát, Corvin János herceget véli és vallja.

Annak ellenére, hogy a müncheni Corvin János-kép s a Liptó-Szlécsen őrzött Szent Imre-alak vitathatatlanul más-más festő kezének műve, a modellek erős hasonlatossága — s Corvin Jánosnak éppen Liptó vármegyéhez való köze — az azonosításra jogosít. (Mivel a két modellnek még beállítása is hasonlatos — enyhén jobbra tekintő fő, feltűnően kicsiny, összezárt ajkak —, a puszta összehasonlítás is elegendő ennek az azonosságnak felismeréséhez. Az is meglehet, hogy Liptó-Szlécs festője ismerte a müncheni képet. És, ha pár évvel idősebb fiatalembert látunk is Liptó-Szlécsen, mint a Münchenben őrzött portrén, a két kép szerkezete is hasonlatos.)

E képek nyomán idézzük most fel szegény Corvin János tovatűnt alakját. A herceg — „Herr Hans" — 1473. április 2-án született Budán. Szülei: Hunyadi Mátyás magyar és cseh király s élettársa, Edelpeck Borbála osztrák nemesleány. Corvin János — mint azt horvátországi, lepoglavai sírjának feltárásakor megállapították — csontsérüléssel született, bal lábára sántított. Anyjától 1476-ban — Mátyás és Aragóniai Beatrix házasságkötésekor — elszakították. Anyját, — Edelpeck Borbálát — Mátyás egy besztercebányai palotával, ahhoz tartozó hét faluval s az alsó-ausztriai enzersdorfi uradalommal adományozta meg. A fiút Mátyás király neveltette. S mivel a királynak más gyermeke nem volt, 1479-ben törvénytelen fiát, Corvin Jánost tette meg Hunyad grófjának, majd pedig 1482-ben *Liptó hercegének*. Ekkortól fogva Corvin János herceg — Liptó hercege — birtokolta Árva, Likava, Bajmóc, Szklabina, Sztrecsnó váruradalmát, Zsolna városát és Liptóújvár várát. Vagyis a Szent Imre-kép őrzéshelyének, Liptó-Szlécsnek környékét. Az egész Felső Vágvidéket.

Amikor Mátyás és Aragóniai Beatrix házassága gyermekáldás nélkül maradt, a király elhatározta: mindenképpen egyetlen fiára, Corvin Jánosra, Liptó hercegére örökíti trónját. Erre a budai királyi házikápolna oltáránál az ország főpapjai, bárói egy emberként esküt is tettek. Ennek a dinasztia-alapítási tervnek jegyében Mátyás 1485-ben Corvin János számára feleségül kérette Bianca Sforza milánói hercegnőt. 1487 novemberében végbe is ment ez az eljegyzés. A mű-

Szent István király (liptó-szlécsi szárnyasoltár, 1480—90)

Liptóújvár

vészettörténészek úgy vélik: ekkor, ennek az eljegyzési-házassági tervnek jegyében festették meg — észak-olasz festővel — Corvin Jánosnak a Sforza-hercegnő részére megküldött arcképét.

Ez a magyarázata annak, hogy a (müncheni) Corvin-portrét a festő telepitykézte drága, női ékszerekkel: hadd lássa Majland büszke leánya, mi mindent ígér neki jegyajándékul a magyar király fia! Híre járt, hogy Corvin János nemcsak sántított, de csúf arcú legény volt. Állítólag ezért is volt szükség kissé eszményített, megszépített portréjára. Hiszen a jegyesek sose látták egymást! A Corvin—Sforza frigy egyébiránt füstbe ment: Bianca hercegnő kikosarazta Corvin Jánost, s kezét Mátyás ellenfelének, Habsburg Miksa császárnak nyújtotta.

Így aztán Corvin idealizált portréja is alighanem visszakerült Corvin János liptóújvári fészkébe. (Ezt azért hangsúlyozom, mert elképzelhető, hogy a liptói Szent Imre kép piktora mintaként maga elé tehette Corvin Jánosnak ezt a szinte gyermekkori képét. Hiszen a tervezett Sforza—Corvin leánykéréskor, 1485-ben János herceg még csak 12 éves fiúcska volt.) A liptószlécsi képmás a ma Münchenben őrzött Corvin János-portrénál már serdültebb ifjat ábrázol.

Schopper Tibor felvételei

A vonások érettebbek. És a vaskosabb, férfiasabb vonásokon — kivált az orr s orrnyereg körül — mintha átütnének Corvin János atyjának, Mátyás királynak a bőséges Mátyás ikonográfiából jól ismert markáns vonásai.

Corvin Jánosnak, Liptó hercegének alakja hamarébb megfakult, mint ez a két portré. Mátyás halála — 1490 áprilisa — után lassacskán annak leghívebb emberei is elfordultak Corvin Jánostól . . . Seregét a megválasztására esküt tévő Kinizsi Pál verte szét. Bakócz pedig, az esküszegő bíboros érsek, szintén fittyet hányt fogadalmára, s Jagelló Ulászló trónra emelését szorgalmazta. Miksa császár — Sforza Bianca férje — Székesfehérvárig feldúlta a Dunántúlt. Corvin végül is déli uradalmaiba húzódott vissza. Majd két kisgyermekének elveszítése után, 1504-ben, alig múlt harminc esztendős, meghalt. (Szerémi, Szapolyai János mindentudó, pletykás káplánja — okkal, oktalanul — itt is mérgezést mond a halál okául.)

Így aztán Corvin János lepoglavai sírkövén 1504-ben megfordították a hollós címert.

A Hunyadi ház kihalt . . .

Mindenesetre a liptó-szlécsi Szent Imre kép megérdemli az arra járó vándor s a magyar művészettörténészek figyelmét.

Szent László király (liptó-szlécsi szárnyasoltár)

Mozaik a főváros múltjából

Könyvtárosi panaszok, kívánságok 1780-ban

1780-ban az egyetemi tanács elrendelte az Egyetemi Könyvtár ügyeinek felülvizsgálatát. A július 10-i ülésen először a könyvtári örök panaszát hallgatták meg. Az alkalmazottak fizetését királyi rendelet szerint az Egyetemi Nyomda folyósította; azonban az előző évben 7, a folyó esztendőben pedig 6 hónapon át egyetlen krajcárt sem kaptak. Nem hihetik — mondották a könyvtárőrök —, hogy őfelsége annyira haszontalannak vagy feleslegesnek ítéli munkájukat, hogy fizetésüket be akarja szüntetni, de azt sem, hogy a nyomda pénzszűkével küszködik.

A professzorok leginkább a kevés könyvbeszerzést kifogásolták, és ezzel kapcsolatban a következőket kérték:

a) Azokat a munkákat, amelyeknek első része vagy részei megvannak, egészítsék ki a többi kötettel, mégpedig azonnal a megjelenésük után.

b) Hasznos lenne, ha az uralkodó rendelettel utasítaná a nyomdákat kötelespéldány adására. Ez Európa-szerte szokásos, de Magyarországon még az Egyetemi Nyomda sem ad kiadványaiból ingyen példányt saját egyeteme könyvtárának.

c) Járassák rendszeresen az újonnan megjelent könyveket hirdető újságokat, hogy ezekből a könyvtár céljainak megfelelőket kiválogathassák.

d) Az olcsó beszerzésre jó alkalmat nyújtanak a könyvárverések; az ott eladásra kerülő művek jegyzékét kísérje figyelemmel a könyvtár. Szükséges azonban a licitációs eljárás megváltoztatása. Az érvényes szabályok szerint ugyanis a könyvtárnak az egyetemi tanácshoz kell fordulnia engedélyért, ennek a helytartótanácshoz, a helytartótanácsnak pedig Bécshez kell folyamodnia. Mire onnan az engedély megérkezik, a licitáció rég befejeződik.

e) A könyvtári szabályzat 10. §-a szerint a könyvtárnak kötelessége kéziratokat is vásárolni. Erre semmiféle anyagi fedezet nincs.

f) A régi, értékes művek beszerzésére mielőbb alapot kellene létesíteni. Különben teljesen elkallódnak, vagy pedig a külföldiek megvásárolják és kiviszik az országból.

A kívánságok elhangzottak, teljesítésükért azonban jóformán semmi sem történt. Egyedül a kötelespéldányok szolgáltatására adtak ki rendeletet, már 1780-ban. De ezt sem a professzorok kérésére, hanem azért, mert kötelezték az Egyetemi Könyvtárt, hogy a hazánkban megjelent művekről minden évben állítson össze egy jegyzéket — s ennek elkészítéséhez akartak segédeszközt adni.

Mi legyen a hercegprímás magyar neve?

Megrögzött nyelvújítók az 1830-as évek után is tovább kísérleteztek azzal, hogy egyes meghonosodott idegen kifejezéseket magyarral váltsanak fel. A Hírnök c. lap például nem volt megelégedve az esztergomi érsek „hercegprímás" elnevezésével. 1843-ban egy arany jutalmat ígért annak, aki ehelyett más elnevezést tud ajánlani. A pályázatra a következő kifejezések érkeztek be:

védlőőr, védlőr, védőr
üdvőr, üdvnök
papnagy, üdvnagy, hitnagy
püspök-főnök, honérsek
áldornok, fődornok
elsér, fő hit-őr, főegyháznok, elsész
elsnök, elsődnök, egynök, elsőr,
elsőddorász, fődorász
Magyarország egyháznoki koronázó hercege

A beküldött szavak — gondolhatjuk! — nem nyerték meg sem az újság, sem a közönség tetszését. A Hírnök egy ideig a „herceg áldornagy" kifejezést népszerűsítette — de azután beletörődött a hercegprímás használatába.

Krajcár — minden mennyiségben

A Lánchíd irodáján 1852 januárjában a hídon való áthaladásért fizetett díjakból rengeteg krajcár gyűlt össze. Ezért hirdetést tettek közzé: akinek aprópénzre van szüksége, jelentkezzék. Ki-ki annyi bankjegyet válthat át krajcárra, amennyit csak akar. Akik legalább 500 forintot váltanak be, ingyen kapnak zsákot az elszállításra, és még a hídpénzt is elengedik nekik: díjmentesen vihetik át pénzeszsákjukat a Duna túlsó partjára.

Az első pesti bölcsőde

1852 áprilisában nyílt meg Pesten az első bölcsőde. Az intézménybe 14 napnál idősebb, de második életévüket még be nem töltött gyermekeket vettek fel. Az egy éven aluli kicsinyekért napi 2 pengőkrajcárt, az egy éven felüliekért 1 ezüstgarast (= 5 pengőkrajcár) kellett fizetni. Nyáron reggel 5-től este 8-ig, télen fél 7-től délután 6-ig tartottak nyitva. Ha szopott a csecsemő, az anyának a déli munkaszünet alatt meg kellett etetnie.

A bölcsőde-egyesületben alapító tag az lehetett, aki 35 Ft-ot, s pártoló tag, aki 10 Ft-ot befizetett. Aki ennél kevesebbel támogatta az intézményt, az az adakozó címet kapta. Az alapító és pártoló tagok évente egyszer, karácsony másodnapján összeültek és igazgató-bizottságot választottak. A bizottság 1 elnökből, 1 orvos-alelnökből, 6 férfi és 12 nőtagból állt; az utóbbiak közül választották a pénztárost és a titkárt. A nőtagok közül egynek, meghatározott rendben, naponta hosszasabban kellett időznie a bölcsődében.

A gyerekek fürdetése, az épület tisztán tartása, a szellőztetés, a napi bevétel könyvelése az elnök által kinevezett ápolónő feladata volt, aki ezért lakást, tüzelőt és 100 Ft fizetést kapott. Segítségül egy nőcselédet adtak mellé.

A napi sajtó hozsannákat zengett az intézmény nagy hasznáról, mert a szegény anyák így — gyermekeiket jó kézben tudván — nyugodtan mehettek dolgozni, s a gyermekek, akik addig nélkülözték a társadalom támogatását, minden nélkülözéstől, szenvedéstől megkíméltetnek. „Azon hatást sem hagyhatjuk említetlenül — folytatja a Magyar Hírlap ismertetése 1852-ben —, melyet az intézet erkölcsi tekintetben a nép legalsó rétegeire gyakorol, mert amellett, hogy a szülők kezét a munkától el nem vonja, egyszersmind mustrául szolgál a gyermekek ápolására, s alkalmat ad a házasságon kívül született gyermekek törvényesítésére, miután az intézetbe csak törvényes gyermekek vétetnek fel."

Az intézménynek a nép erkölcsére való nagy hatását azonban kétségbe kell vonnunk, ha megnézzük a statisztikát. Az első hónapban ugyanis összesen 10 gyermeket vittek a bölcsődébe, s ezek közül egyet 21 nap, egyet 20, egyet 14, egyet 9, egyet 8, kettőt 5, egyet 2 és egyet 1 nap gondozás után kivettek. A második hónapban sem sokat emelkedtek ezek a számok: 11 gyermeket összesen 121 alkalommal adtak be a bölcsődébe. Egy dajka és egy cseléd nem is tudott volna több kisgyereket jól ellátni . . .

A gellérthegyi szörny

Alaptalan és hihetetlen rémhírek mindig voltak, vannak — és lesznek is, mert „az emberi ostobaság határtalan". Íme, egy példa rá 1854 júniusából. Akkor az a hír terjedt el a fővárosban, hogy a Gellérthegy belsejéből egy rettenetes állat szabadult ki, és a Rudas-fürdőbe fészkelte be magát. Egy asszonyt agyonharapott, egy férfit úgy megijesztett, hogy ruhátlanul menekült el a fürdőből és nyavalyatörést kapott. A férfi később részletes leírást adott a szörnyről: feje az oroszlánéra hasonlított, szőre fehér volt, szemei tüzesek. Elbeszélésének természetesen mindenki hitelt adott.

A Vasárnapi Újság szerint a történetet a fürdőbérlőnek egyik ellensége találta ki, hogy csökkentse a fürdő látogatottságát!

Pénzreform 1858-ban

Az 1858-as pesti Lipótnapi vásáron eladók és vásárlók jóformán mást sem tettek, mint számoltak, vitatkoztak, veszekedtek és átkozódtak. Mindezt a novemberben bevezetett új pénzrendszer okozta, amelynél bonyolultabbat nehezen lehetett volna kitalálni.

A régi pénzt, a pengőforintot, amelyben 60 krajcár volt, az újforint váltotta fel, ebben azonban 100 krajcár volt. A régi pénzek is forgalomban maradtak, s mellettük megjelentek az újak. A bankjegyeknél „aránylag" egyszerű volt az átszámítás: egy régi forintos egy forint öt krajcárt ért, a kétforintos két forint tíz krajcárt.

Az aprópénzeknél bonyolultabb volt a helyzet. Egy régi félkrajcáros egy fél újkrajcárt ért, az egykrajcáros azonban másfelet, a kétkrajcáros hármat, a „hatos" vagyis a hatkrajcáros tízet, a tízkrajcáros tizenhetet! Az 1852 óta vert húszkrajcáros, továbbá az 1820 előtt vert kisebb, de vastagabb húszas átváltási kulcsát 35 újkrajcárban szabták meg, a többi 1820 előtt vert húszasét pedig 34-ben. A kétféle pénzt az is könnyen meg tudta különböztetni, aki nem tudott olvasni, mert az utóbbi nagyobb és vékonyabb volt, és ha soká használták, vörösebb is. Az értékkülönbséget a felhasznált érc silányabb minősége okozta.

Az öt pengőkrajcárt érő ezüstgarasért a kevesebb érctartalom miatt 5¼ helyett csak 5 újkrajcárt adtak, az úgynevezett „ezüst-ötösért" viszont nyolc és felet.

Arany pénzérméket is használtak. A félkoronás régen 6 Ft 34 2/7 pengőkrajcárt ért, a reform után 6 Ft 90 krajcárt. De mivel az arany tőzsdei árfolya-

Líptóteplai keresztelő-
medence

Dereseny: Nagy Lajos
Ezra 21. tábla

Liptótepláról a Nemzeti Múzeumban

KERESZTELŐ
XIV. század

-NÉMET
SZ

AZ ATHENAEUM KIA
1942

Lipto-Ujvar

l.

Hadtört. Közl

1914. 212-l.

213-l.

pénztárnak is. Az egyesület Árva- és Özvegy-alapjának Czikkai Lajos volt a kezelője, mig a Segitő Bizottság elnöke Szatmári Mór volt. Az egyesületnek abban az időben meglehetős nagy tőkealap állt a rendelkezésére, hogy elhunyt tagjainak özvegyeit és árváit támogassa, a segitőalapnak pedig az volt a hivatása, hogy a megszorult tagoknak kamatmentes kölcsönt nyujtson, alig néhány koronás havi részlettörlesztéssel.

Herczeg Ferenc minden kedden délután föllátogatott az egyesületbe, ahol meleg ovációval fogadták. Nagy kör vette körül az elnököt, aki itt kvázi cerclet tartott, hogy ugy mondjuk, mindenkihez volt egy-egy kedves és udvarias szava és minden témára volt valami szellemes megjegyzése. A választmányi üléseken Herczeg Ferenc elnökölt, de itt már Seres Lászlónak jutott a vezető szerep, aki jobban ismerte az ujságirók belső életét és az egyesület rendjét és azokat az időről-időre a választmány elé kerülő ügyeket, melyekben dönteni kellett. Amig az Otthon tulnyomó részt Rákosi Jenő és a Budapesti Hirlap munkatársai

Liptónyvári rk. pléb
templom

Épült 1790.

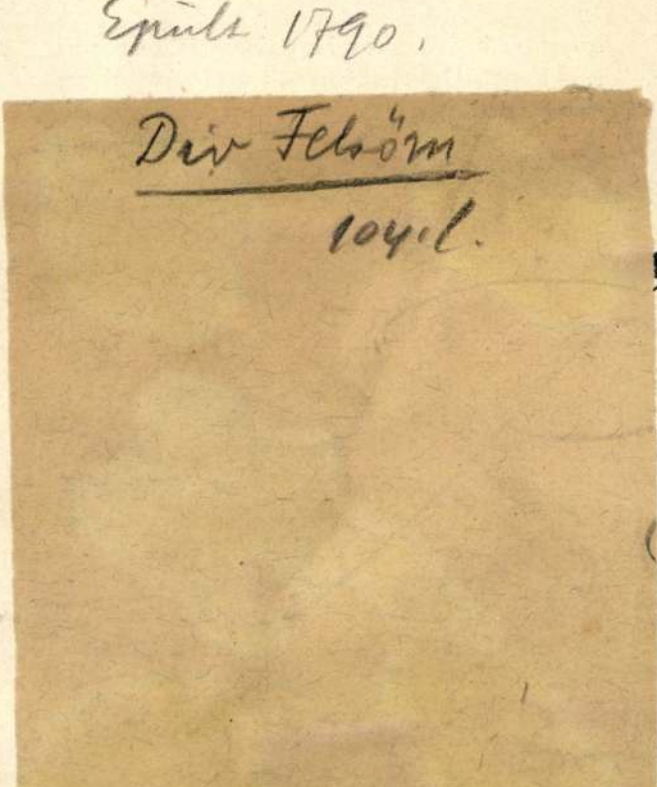

Div Felsőm
104. l.

lonböző pontján fejti ki munkásságát. Az

levelekre beérkezett s hivatalosan földolgozott jelentések alapján[1] az ügy állásáról a következő képet nyerjük:

A kérdőivekre, egy kivételével, minden tartomány (provinczia) felelt. Tizenkét tartományban egyáltalán nem volt népkönyvtár; ezek: Aquila, Bari, Benevento, Bergamo, Catania, Cagliari, Cosenza, Livorno, Porto-Maurizio, Lucca, Reggio-Calabria, Lecce. Mennyiben felelnek meg e hivatalos jelentések a valóságnak, azt bajos megállapítani, de tény, hogy két tartományból, ú. m. Cataniából és Cosenzából jött egy-egy könyvtárgyarapítási folyamodvány a miniszteriumba s így legalább a két provinciát törülnünk kell a szégyenletes listából.

Összesen 319 községben volt 415 népkönyvtár, tehát néhány községben egynél több. E könyvtárak területi megoszlása a következő: Észak-Olaszországban volt 147 helyen 228 könyvtár 313.648 kötettel, Közép-Olaszországban volt 114 helyen 129 könyvtár 375.988 kötettel, Dél-Olaszországban volt 58 helyen 58 könyvtár 62.414 kötettel. E könyvtárak közül 133-at a községtanács, 111-et magánosok, 8-at földbirtokosok és iparosok, 80-at munkásegyesületek és 15-öt a közoktatásügyi miniszterium alapított. A többi ere-

k a finom, megmérhetlen elemei, melyek tulaj-

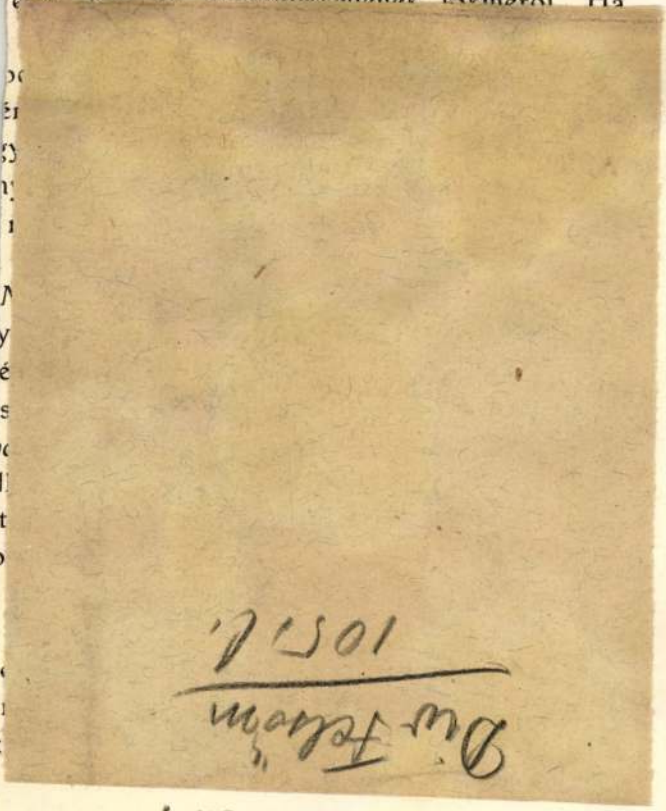

ban a lelkekben él, azok a komoly polgári eré
törekvések, az a példás hűség az anyaföldhöz,
országunk büszkesége.

Sokat foglalkoztam már irataimban és bes
toknak tartalmával és a kitűzött czélra vezető
mindig új és új vonatkozásban jelennek meg el

Úgy látom, hogy ezek újak maradnak va
dalmi és állami élet cselekvő terén teljesen kiel
tekké, intézményekké, lüktető magyar szellemi
közművelődési szervezetté nem válnak.

Ezeket a vezérlő elveket hiába ismerik e
Gyakorlati hatalmuk csak úgy van, ha a köztu
nek kell azokat befogadnia. Cselekvő munkáv
emelni. Az igazság értéke talán ugyanaz marad
de *az igazság győzedelmes erővé csak úgy lesz,*

Önöket is, uraim, Szeged város közönségé
lelkesíti, midőn városukat századok hagyomán
nap-nap mellett a kultura intézményeivel gazda
cziójának gondolata vezeti önöket, midőn minde
mánynak legfőbb melegágya, egyetem ékesítse

[1] Felolvastatott Szegeden, 1910. szeptember 27-én.

Lipták Tamás

szobrai a szegedi kiállításon.

Pernecky Géza: „Az amatőr művész nem dilettáns. Képzőművészeti körök kiállítása Szegeden."

Magyar Nemzet, 1967. X. 5. 4. o.

MDK.

Liptói Tamás

Kiállitási kritika

Délmagyaro szág 1967 szept.12.

Liptói Tamás /Székesfehérvár/ MDK

szerepelt a 60 éves vasas szakszervezet kongresszusának tiszteletére rendezett kiállitáson. /Pesterzsébet Vasas Müvelődési Ház./

"Tanulmány"

Ecseri Elemér: A vasas képzőművészeti körök kiállitása. Vasas. 1963. ápr. 6. lap.

Líptó rentiváuje VK

templom

falképei és

l. famennyezete

Gerecze falképek

507. h.

Liptószentmáriai

főoltár reszlete

Szépm. XV. sz.

Repr. Muzeum

Magyarelődtört

II. 87. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Liptószentmáriai

főoltár

a Nemzeti Múzeumban

Genthon István:

A régi magyar festő-

művészet. Vác, 1932.

9, 44. l.

Liptószentmáriai

kis oltár.

u. o. 10, 63. l.

Liptószentmariai

förltár

Bpest Nemzeti Muzeum

Genthon István

A régi magyar festőművészet.

Vác, 1932 44. l.

45, 46. l.

Liptószentmáriai szár-
nyasoltárok mestere.

lásd Szentmáriai alatt

Divfelsőták 151. l

T. 5368.

en innen a Dunán egy csolnakban
pedig hegyek látszanak romokkal
a:

u. seine Ruinen.

8.2 cm.

Liptószentmáriai festő

4

MAGYAR MUVESZET

1931. 450, 451, 452

Budapest, 1932 december 13

V. Dolgo:

Lánc szabály és ara

1. Hány sód be kerül 28

Budapesten 43·50 P. költség

1 £ = 19-P és a költség Fiumé

2. Öt gazda tejszövetke

1450 P volt. Mennyi csik

tej mennyisége szerint tör

143·84 hl, 70·28 hl, 92·- hl

Kidolgo

x sód	280 lb
1 lb = (453·593	453·593

Liptószentmáriai

rk. templom

gótikus

kéje repr.

Kiss Kikelkath Magy

977. l

PANNONHALMA

Bencés képtár: Rembrandt (?) Keresztlevétel 356

Gerard Dou: Férfiarckép

Ostade: Pipázó parasztok

id. Teniers: Keresztlevétel

ifj. Teniers: Flamand buzu

ifj. Teniers: Levélolvasó öregasszony 357

Spanyol festő: Krisztus a sírban

2 Snyders vadaszjelenet

2 Bourgignon csatakép

Ribera: Izsák áldása

Magnasco: Szerzetesek

Pigler Andor: A pannonhalmi képtárról. A Műbarát, 1—1921,

Liptószentmártoni

rk. templom

falképei

l. Gerecze falképek

507, 508. l.

Liptószentmiklós

Herzog E.

A zsidók története

Liptó-Szt.-Miklóson.

Petrik 1886-1900

Liptószentmiklós

Herzog S.

A zsidók története
Liptószentmiklóson.

Petrik 1886 - 1900

Lipótszentmiklós

Szentségoltár.

Lőcsei Pál műhelye

Repr.

MAGYAR MŰVESZET

1928. 752. l.

Liptószentmiklósi

rk. templom.

l. Arch. Ért

1878. 295. l.

Liptószentmiklósi

Oltáriszentség-oltár

mestere

a nagyőri oltárok

festője

Csanky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937.344 l

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL
BUDAPEST, I., VÁR.

..... szám.

Műemlékek Országos Bizottsága.

Budapest.

Hivatalból.
Díj átalányozva.

4785/1937.

IX. ker., Ráday utca 10. sz.

Liptószentmiklós

(Liptóvm.)

Zádor – Rados

187. 274. l.

Liptószentmiklósi

vk. templom

Falképrajzomok

l.

Gerecze falképek

507, 508. h.

Liptószentmiklósi
plébánia levéltár

l.

Szabóárpej

34 p. l.

Zeitschriftenstelle
Platinum Berlin

I. Abteilung

3 Zg. 1.

NYOMTATVÁNY

.....úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Liptószentmiklósi Mária-oltár mestere ? MDK

Az 147o-148o körül készült liptószentmiklósi /Biptovsky Mikulas/ Mária-oltárra vonatkozó adatok az Adattárban.
Képek: 1.Angyali üdvözlet.2.Krisztus születése.3.Vizitáció,4.Királyok imádása,5. Vir dolorum6.Ker.Szt.János.7.Mater dolorosa. 8.Ev.János.9.Veronika kendője.

Az oltárt 1943-ban Peter Kern restaurálta.

Az oltárra vonatkozó irodalom.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.37o-371.l.

~~Xxxxxxtáixmestex~~ MDK

? Liptószentmiklósi Mária oltár mestere ~~M~~

Mária oltár 147o-148o, Királyok imádását ábrázoló tábla reprodukciója könyvben LX. tábla.
Mester művészetében németalföldi hatás érezhető, Ouwaterre emlékeztet. - Esetleges kapcsolat lőcsei Mária hó oltár festményeivel.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.1oo-1o1.1.

Liptóteplai rk.

templomának falképei

d.

Gerecze falképek

508. h.

$\perp \delta$

V_1

Liptóteplai bronzkeresztelő Ent

XIV. 7.

Repr.

Magyar Művelődéstört

I. 588. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa [illegible] út 41

szövarch.131.6.ó

Liptóújvárosi Stróbl Alajos

Kocsis András kikérdezése.
kikérdező:lakatos József.1955 aug

Müv.Tört.Dok.

Fónyi Géza

szövarch.124

Liptóújvár.

Cserna Károly vajza
után repr.

Erdélyi Pál

Balassa Bálint
1551–1594.
M. Tört. Elektr.
Bp. 1899. 84. l
után
97. l. (Eippel)

Liptóvár

(Liptovský Hrádok)

(Sáros vm)

képekkel és alap-
rajzzal

Janota II

128 – 132. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Lischeron Blanka

textiles

1932. képesítő oklevelet nyert

jó – jeles

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 48.l.

fedeles, MN monogrammal. Rajta virágot ta
nő vésett képe.
Augsburgi munka, XVII. század.
Ón, mag. 25·5 cm.

KUPA,
fedeles, az Angyali üdvözlet vésett képével.
Német munka, XVII. század.
Ón, mag. 15·5 cm.

VASTA

FALI GYERTYATARTÓ,
széles serpenyőjén alul áttört és vésett koszorúv
Német munka, XV. század.
Kovácsolt vas, mag. 27·5 cm. (Részben me
újítva.)
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prím
vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egy
házművészeti Lap, V., 1884., 362. l. -
Radisics: A Simor-Múzeum. Művészi Ipa
II., 1887., képe 221. l. — Divald: A magya
iparművészet története. Bp. 1929., 63. l.

TAKÁCS-CÉH PÉNZTÁRA,
hengeres vas, festett dísszel.
Magyar munka, 1738-ból.
Mag. 18·5 cm.

VASALÓ,
áttört felsőlappal.
XVIII. század.
Vas, mag. 14 cm.

Liptószentmiklós

Liptóvm

l,

Hadtört. Közl

1917. 593. l.

Hadsereg.

E lapon az 1848/9-iki
(1), egy Ferdinánd (3), egy Sán
Würtemberg (6), egy Reuss (7),
egy székely (11), egy Károlyi
(13), egy Mátyás (17), egy Bocs
Lehel (14) huszár van ábrázolva
selő egy tag (9) lovon ül.

Aquarell, mér. 12.9: 38

107-9

Liptó vyvaří várom

Arch. Kösl

1877. XI. k. 2. f.

~~273~~ 1873 n.-C. XL dol

Liptóújvár

Majláth Béla:

Liptóújvár története-
ből. Századok
1884. 127. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.148.

Liptóújvárosi Stróbl Alajos kikérdezése.
családtörténeti és életrajzi adatok.

kikérdező:Rónay Mária

MDK

Liptóújvári-Stróbl Alajos szobrász

Műveivel résztvett a Szinyei Merse Pál Társaság II.kiállitasán.

Lyka Károly: A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása.

Magyar Művészet, 1926. 1,2.lap

MDK

Liptóujvári-Strobl Alajos

Leányfej, repr.

Magyar Művészet 1926. 1. sz. 36.1.

MDK

Liptóujvári Strobl Alajos

Lyka K.: A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Magyar Művészet 1926. 1. sz. 2.l.

M.D.K.

Liptóujvári Stróbl Alajos szobrász

Az akadémista szobrászat rangos képvislője a XIX. században

Németh Lajos: Korunk szobrászati alkotásai és ma élő j
jelentős szobrászok fővárosunkban, Bp. 1967. 51.l.

Lipóujvári Stróbl Alajos szobrász
Anyám, márvány
Franciskánus barát, márvány
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o, nov.

az esztergomi vár, királyi palota

tására III.részlet fejében 10.000

szeptember hó 21.-én. A miniszter

miniszteri tanácsos.

A hivatalos másolat hiteléül:

Hirányi

miniszteri irodatiszt.

Lipótujvári Stróbl Alajos
Gróf A pponyi Albert, terrakotta-utánzat
Liszt Ferenc, márv.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 18 l.

liptóújvári Skrobl Alajos

Műcsarnok reprezentatív kiállításain márványaival szerepelt.

B.H.932.II.21.

liptóujvári Ströbl Alajos

"Feleségem" c. szobormüve, a szfőv. mügyüjteményének kiáll.-án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

liptóujvári Stróbl Alajos

"Feleségem" c. szobormúve, a szfőv. múgyüjte-
ményének kiál'.-án a Múcsarnokban.

N.U.032.VI.17.

Liptóujvári Stróbl Alajos

"Nói fej" c. műve a főváros művészeti szerzeményeinek kiáll.-án a Műcsarnokban.

M.932.VI.16.

Liptóujvári Stróbl Alajos

"Nói fej" c. műve a fővárosi művészeti szerze-
ményeinek kiáll.-án a Műcsarnokban.

M.932.VI.16.

Liptóujváry Stróbl Alajos

Szobormüve, a szfőv. képzőm.-i gyüjteményének kiáll.-én a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.19.

P.H. 932.VI.19.

Liptóujvári Strobl Alajos
Szinyei Társaság tiszteleti tag
Szinyei Társaság nyolcadik kiállitása
1942. január

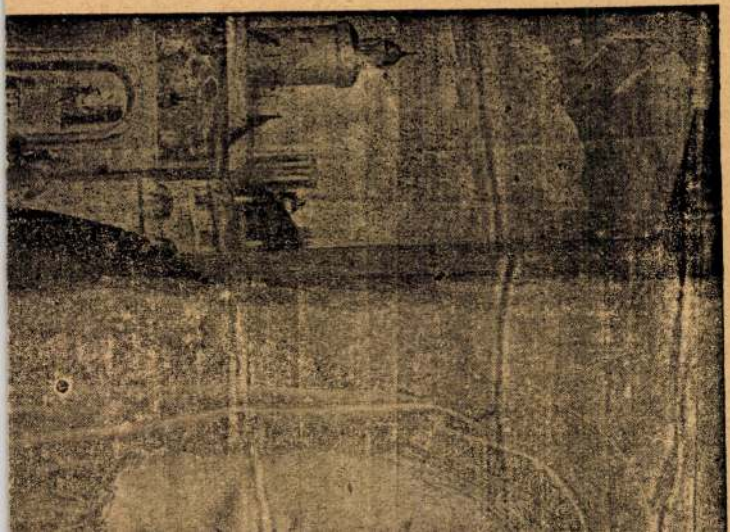

Liptó-Ujvári Stróbl Alajos
Géniusz, márv.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 13 l.

Lipótujvári Strobl Alajos
Szinyei Társaság tiszteleti tagje
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

Mária Magdolna mennybevitele.

Liptóujvári Strobl Alajos tiszt.tag
Sz.T.II.K. Budapest, Főméltóságu Horthy Miklós
kormányzó mellszobra
Szinyei Társaság rendes tagjainak 1926. évi mü-
vészi és irodalmi müködése.
Jeszenszky: Szinyei Társ.Ért.1927.II.

333. kép. *22. (Mss. III. 172.) Horae Beatae Mariae Virginis. XV. sz. 89b lap.*

MDK

Lipótujvári Stróbl Alajos

Székely Bertalan arcmása. (A Képzőművészeti Főiskola tul.)

Székely Bertalan emlékkiallitas 1935. Műcsarnok.
Kat. 5.1.

Liptovszky Ernő

Kriz László: Budapest, Damjanich utca 8-10. lakóépület /Liptóvszky Ernő építész/ - Müszaki Tervezés, 1966. 3.sz. 14-15. 1. Képekkel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.1./ 248. 11

Liptovsky Ernő épitész

Budapest, VI. Damjanich u. 8-10. - lakóépület (Liptovsky Ernő épitész) - Magyar Épitőipar, 1966. 15. évf. 1 sz., p. 8.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája.
/Művtört.Írt. 1969. 3.sz., p. 243-284./

p. 247.

Liquornik Márk

szül. Bojan (Bukovina)
1877 nov. 11. Izr. anya-
nyelve német. Műegyetem
Beisbe.
1916/17. I. elsőéves művész-
nőr. zemplenyi T.
1916/17. II. elsőéves n. o.

Horváth Balázs dr., tanár III. 146.

Liquornik Mark

1916/17

Ferkipzomfoiskèvk

109.1.

értelemben vett festőiség atyja. Művészetének bűvös eszköze, a chiaroscuro azonban nemcsak ily külső optikai célokat szolgál, hanem éppen annak segítségével alakjainak, az ábrázolt cselekvényeknek, azok színterének valami magasabb, titokzatos, transzcendens jelentőséget ad. Valóság és költészet a legbensőbben egye-

Lipsói Pakei Mihók
Győr 1679

l.

Jankó Ötvös-apródok

6. l.

hirlapbizomanyos
TAB, Somogy megye

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lipták Tamás, szobrász

- díjat kapott az Országos Amatőr Képzőművészeti Kiállításon

Országos Amatőr Képzőm. Kiáll. Szegeden
Magyar Ifjúság, 1967. X. 13. 9. l.

Liptói Tamás, nobrász

Fejtanulmány
repr.

Magyar Ifjúság, 1967. X. 13. 9. e.

Lirinch Otvoj
Lisénji Ende
Lisbonya Tarab
Lischeron Blaura

Liri

Livrinchs

1559. ÖTVÖS

IROD.

Te

Lisányi Endre

A balassagyarmati

Mikszáth Kálmán Művelődési Központ

m e g h í v j a

LISÁNYI ENDRE

festőművész

KIÁLLÍTÁSÁRA

a

SZERBTEMPLOMBA

2660 Balassagyarmat, Szerb út Tel./fax: 35/300-622/

1997. augusztus 1-től szeptember 28-ig

Megnyitó: augusztus 1-én, pénteken 17 órakor

LISBONA JAKAB, vordain /pénzverőmester/Próbálómester/

Emlitve.-44.-1660.VIII.25.Proczner Bálint a nagybánai pénzverőház és a pénzverőházi jövedelmek gondnoka, valamint Lisbona Jakab, a pénzverőház vordainja, vagyis próbálómestere, felesküsznek a császárra. 29.old.

SZÁSZ PÁL: Adatok a nagybányai pénzverő alkalmazottairól 1530-1660 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

LISBONA JAKAB, Vordain, próbálómester

Említve: -1.-1660.VIII.25.Felesküszik a császárra. 61.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1 60-1680/ 61.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kiadó. Bpest. 1962

Lischeron Blanka

textiles

1932. nakoklevelet nyert

jeles

Iparm.Isk.Évk.

1930–34. 48. l.

Lischeron Blanka

textil

1926 - 32

"Iparm. Isk. Évk."

1930 - 34. 46. l -

12 sz. rendeletével a múzeum részére
élyezett évi 4000 K részletekben utal-
zott 100,000 K építési államsegély ter-
25 év alatt 5% kamatoztatás mellett
tendő 57.470 K. építési kölcsönt kiesz-
iök, minek folytán az építkezésre ver-
rgyalást hirdettek, a beérkezett pályá-
t f. évi febr. 7-én felbontották, a munká-
Farkas Mihály odavaló építőmesternek
3 K 91 f összegben kiadták s a múzeum
ét 1914 márczius hó elején meg-
k.

múzeumot az elmult évben *dr. Fejér-*
L. látogatta meg.

BÁRTFA. A *Sárosvármegyei Múzeum* az

ről és állapotáról csupán annyit jelenthetünk, hogy a múzeum gyüjteményei ama 356 db ötvös-szerszámmal gyarapodtak, amelyeket az Orsz. Főfelügyelőség vásárolt és helyeztetett el állami letétként a múzeumban. *A régiségtári* gyüjtemények fejlesztése érdekében kívánatos volna, hogy a Garamnémetfalva községben fekvő «Hradistye» nevű várhelyen a régiségtári államsegély terhére máris engedélyezett próbaásatás mielőbb foganatosíttatnék s hogy a *természetrajzi* államsegély maradványa barlangkutatási czélokra felhasználtassék, amihez máris hozzájárult a Főfelügyelőség azzal, hogy a barlangkutatás munká-

csában nagyobb néprajzi gyüjtést fol
melyet az 1914. év folyamán ki fog
teni, lehetőleg teljessé tenni. A n
táron kívül vétel és ajándék útján a r
tár és különösen a képtár gyarap
A gyarapodásból kiemelhető Orlai
Soma gyönyörű képe (leányarczkép),
400 K-n sikerült megszerezniök; Haan
nak művészi és néprajzi szempontb
aránt értékes festménye (Zahorán
leánya csabai parasztviseletben); árát
a néprajzi államsegélyből fedezték (4
100 K másolás a volt tulajdonos
holott az összes államsegély csak 37
volt); sikerült megszerezniök Jantyik

Lischeron Blanka

Textil
1926–29

Einisk. 1930. 85. l.

Batthyányi Boldizsár:

Egész alak, állva s kissé
a rojtos kék teritővel letakart
egy lúd toll s kissé odább kala
ja, szemöldöke s bajusza fekete, s
je prémes, zsinóros atillája s szi
csizmája sárga. A derekát szo
padkizatú terem oszlopát bab
lévő tábláczkán „N:9." van. A

MAGNIF. – BALTHASAR d
DAPIFERORUM REGIUM MAG
TALITER AD EXAMEN FORTI
TURCAM 1581 TRUCIDAT:
AM PARISIS

Olajfestés, vászonra, mé
Lanfranconi E. gyüjt

Lischeron Blanka ip.müv. MDK

a Tálos Gyula által tervezett Bör- és Könyv-fülkében voltak kiállítva munkái.

Az Iparm.Társulatnak az Iparm. Muzeumban rendezett 50 éves jub.kiáll. -nak résztvevői.

Magyar Iparművészet.1935. 265.l.

JOANNES LISIBONA, vésnök

Rövidítések az erdélyi pénzeken és emlékérmeken:
B./.-Mesterjegyek:
I L Joanes Lisibona /bányabérlő.1618-1644./. 69.old.

SZIGETI ISTVÁN: Rövidítések az erdélyi pénzeken és emlékérmeken 68.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XIX. 1963. 25.sz. Bp.

LISEN, LISINSZKY, LISNA
LISKÓ, LISLE, LISNER

Kimerítő ismertetőt készséggel
MACHÓ JÓZSEF építőmester, Budapest, VII., Thöl

mann Ferenc fémárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.
szerelések gőz-, viz és légszeszvezeték-
ez, rézcsapok, réz, érc- és horganyönt-
ények, felirattáblák minden célra és
méretben.

SIROK
építési, beton és
Elvállalom cement- és k
építését és minden e sz
jutányosa
Speciálista cement
mint teljes-tehe

ztetés.

okra, földmunká-
lyen erdei vagy
sokra van szük-
knek szegődtetése
l a m. kir. föld-
um munkásügyi
a munkaközve-
lanul eszközölte-
li és távirati m g-
l válaszolnak. Cim
terium munkás-
apest, Nádor-utca
erium, II. emelet

lási hirdet-
ek.

kálatokra.

ék, csatornázás,
s berendezése és
sa.) A fogarasi áll.
lkalmával szükségelt:
villamos világitás és
lkészitése és szállitása
Ajánlat az összes mun-
nkacsoportokra, vagy
lön bármely munkára.
redeti költségvetési ki-

tettek. Az 1 kor. bélyeggel ellátott aj
január 15-én déli 1 óráig a vallás- é
okt. m. kir. ministerium segédhivatali főt
tójánál (V., Hold-utca 16.) nyujtandók
beadott ajánlatok a vallás- és közoktat
ministerium kebelében (V., Báthory-utca
em. 14.) január 16-án déli 11 órak
bontatnak. Vállalkozók tartoznak megfelelő
pénzt a budapesti IX. ker. állampénztárná
bármely m. kir. adóhivatalnál betenni és a
szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni. Az
nos és különleges feltételek és tervek a
nyi m. kir. államépitészeti hivatalnál meg
hetők es ugyanott fognak az ajánlati min
munkakivonatok a jelentkező vállalkoz
kiszolgáltatni.

Budapest. (Lakatos és kőmi
munka.) A székesfőváros VI. kerül
előljárósága a kerületében levő s főváro
lajdont képező vagy fővárosi kezelésbe
épületekben az 1909—1911. évben előf
évente körülbelül 3000 koronára tehető l
és mintegy 10.000 koronára rugó föld
müves munkáknak biztositására árlejtést
Az ajánlatokat december 17-én d.
óráig kell beadni a VI. kerület előljárósá
irodavezetőjénél (Aradi-utca 21.). Bánat
az előljáróság pénztárába 600 korona tee
A feltételek és az árjegyzék a kerületi m
nél megtekinthetők.

Arad. (Kavics szállitás.) Ar
megye th. közutain az 1909—1914. é
szükséges kavics szállitásának biztos
Aradvármegye székházának kis üléster
január 30-án d. e. 11 órakor ta
versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlatok
aradi m. kir. államépitészeti hivatalhoz
tüzött napon d. e. 10 óráig kell b
Az ajánlatok nevezett államépitészeti hiva

ZMÉRNÖK Központi fütés, vizvezeték
LLALATA csatornázás és világitás
TCA 28. tervezési és szerelési vállalata. Telefon 110—2

LISKÓ ELEMÉRNÉ STAROSOLSKY ILONA

109 Tanulmány tempera 150.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

26

és 1530 között. — a gazdával

(~~[illegible]~~ Dániel 12. r. 2-3.)

át ábrázolja lal, a melynél

~~zában~~ terített asztal~~nál ül, hol~~ mind-
l a Megváltó beszélget ~~Simonnal~~, mi köz-
orul~~a~~ az Úr lábait csókokkal halmoz-
dik; ~~[illegible]~~ szemközt ~~ülő~~ fedő maga elé mutat. Lázár
a konyha felől edénynyel. A szoba kocz-
~~tal lábán innen serleg és ennek fedele~~

1894: X. 22-én 2000 márkán (1190 frt.) 131/95
1-én (~~135/95~~ 153/95)
34149/95 min. számot.

ek lábánál serleg meg ennek fedele
szemünkbe.

Nicolaus. Lisner

lapicida

Bártfa. Szamadás Könyv 1421.
u. ott 1434 ig folyton. 1440 ig
A szent Egyed templomon dolgozott.

Fejérpataky László Magyarországi városok régi szamadás könyvei, Bpest. 1885.

190, 222, 228, 248, 287, 297, 330 s kör. ll.
338 b. 505. b

– József

...ctszeszeti szakiró.

Lisen jelzésel 1805-ből:

„Női képmás" Másolat a 17. y.
festményről után Gouache 15x11 cm
J. l. 6. Lisen 26. Aout Vienne 1805.

Védett.

Kikiáltási ár: ~~5~~ 3000 Ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

MDK

Lisinszky Lajos

Czakó E.: Iparmüvészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparmüvészet 1905. 212.l.

Liska [ ], építész

L. Vákár Tibor

Vákár T. Egy építész mérnök pályakezdése 33-34.
1930-35

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983 83/2

MDK

Liska Béla okl. mérnök, építőmester

Vállalkozók Lapja 1933. nov. 23.

Liska Gyula

építész

tervezte a balaton-
fürfői rk. templomot
1935

vörd

Biertempl

XIV. l.

Lisis Anton

aus Ungarn, Zimmermaler

25 J. alt.

1835-36.

Bécsi akadémia
Ujhelyy

Kassai farsekas-céh szabályzata 1574-ből

II. 220.

Liska Gyula

Liska Gyula okl. építészmérnök,
XII. Avar-u. 25. 150-304

Bptávb 1940 szept.

Lista Ogólna

Liske Thaddä

1790

l. Eperjessy 1929

26-l.

Lisle de

l'

Delisle.

~~Feliratos kő, római~~ VIII. 64.

LISS, LISSAK [illegible]
LISSANDRIO

VADAS JÓZSEF:

Sírjunk vagy mosolyogjunk

Az ember ambivalens lény. Akkor is tud nevetni, ha fájdalma van. Esetleg akkor a legjobban. És viszont: az örömében is képes megbújni szorongató aggodalom. Viselkedésében éppúgy, mint a produkciója miatt. Olykor ugyanis éppen az eredményei okozzák szomorúságát.

Bizonyság rá az a kiállítás, amelyet a *Design Center* rendezett az 1981-es év *formatervezési nívódíjat* nyert termékeiből.

Mi az eredmény? Hadd ne soroljam fel az Ipari, illetve az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium mind a huszonhat gyártmányát. Maradjunk a legfontosabbaknál. Sőt, a tárgyakon túlmutató jelenségeknél. Immár nemcsak exportképes autóbuszt tervezünk világszínvonalon, hanem olyan műanyag házikót is — Polidom a neve, és *Lissák György* az alkotója —, amely a hazai piacon szintén nagy érdeklődésre tart számot. Szelvényekből áll, ezért többféleképp összeállítható. Lehet belőle: zöldséges üzlet és autóbuszmegálló, meteorológiai mérőállomás és kemping-lakókocsi. Lépjünk azonban beljebb! Immár nemcsak elektromos háztartási gépeinket dicsérhetjük (a Lehel hűtőszekrényekre és az Orion tévé-készülékekre gondolok elsősorban), hanem exportra gyártott korszerű híradástechnikai berendezéseink (például *Bárkányi Attila* display készüléke) is megfelelnek a világpiac esztétikai kívánalmainak. S nézzünk körül a lakásban. Immár nemcsak gusztusos csempéinkkel büszkélkedhetünk, hanem olyan elektromos villanykapcsolók és dugaszolók is készülnek *(Kelemen József* kollektívája jóvoltából), amelyek a legkényesebb ízlést is kielégítik.

Mi a baj? Ugyanez. Az, hogy huszonhat nívódíjas termékünk van. Egyszer, kétszer, háromszor huszonhat korszerű termékünk, amelyekből szép kiállítást rendezhetünk. De: nem rendezhetjük be az otthonainkat, nem rendezhetjük be kellő módon a munkahelyeinket. Ahhoz nincs elegendő darabunk és átgondolt rendszerünk. Nem szólva városainkról, mert (sivár lakótelepeink tanúsítják) a településeinket szintén be kellene rendezni. Hogy példákat mondjak: *Bánáti János* Horizont névre hallgató elemes bútorcsaládja vagy a Zsolnay Gyár keramikusainak porcelán étkészlete kivétel. Esztétikai-funkcionális szemléletével valósággal kirí a környezetéből. Nem annyira kiemelkedő (szépre sikerült) munkák ezek, mint inkább olyan újdonságok, amelyeket az üzletekben hiába keresünk, amilyeneket jobbára idegenben és leginkább kiállításon láthatunk.

Mostanában: a *Pécsi Galériában*, ahol *Jerger Krisztina és Pincehelyi Sándor Finn design* címmel delikát tárlatot rendezett az Arabia, a Marimekko, a Fiskars cég méltán világhíres termékeiből. *Kaj Franck, Alvar Aalto, Tapio Wirkkala, Olof Bäckstrom* gyönyörű darabjai láttán a mi Design Centerünk kínálata nem lelkesítő. Sőt, felháborító, hogy a mi iparunk miért nem támaszkodik jobban a tervezőire. Mint a vendégkönyv mutatja, akad, aki fel is háborodott: „Magyar ipar! Ott fogsz majd sírni, ahol senki se lát — ha így folytatod. Vagy talán mi is sírunk továbbra is. Oh, milyen más a nyugati színvonal..."

A kritika igaz: de *igazságos-e?*

A magát Pártatlan Artúrnak nevező „kritikus", úgy vélem, nem elfogulatlan. Nem vesz észre bizonyos — nagyon fontos — körülményeket. Hogy a legnyilvánvalóbbat említsem: a nyugati iparművészeti vagy lakberendezési folyóiratok valóban gyönyörűek. Az üzletek és áruházak összképe azonban már korántsem mindig szívderítő. Messze nem az a látvány fogad bennünket, mint a pécsi kiállításon. Ezek a tárgyak fellelhetők és megvásárolhatók. Ám elvesznek a kommersz, a divatmajmoló és nem ritkán bazárian kispolgári áruk tömkelegében. Ugyanúgy kivételek, ahogy a mi nívódíjasaink. Legalábbis Franciaországban vagy Nyugat-Németországban.

S ez a másik dolog, amit a teljes igazság kedvéért el kell mondanunk: a finn vagy az olasz iparművészet nem azonos a nyugat-európaival. Szellemesebb, invenciózusabb, etikusabb, mint a német vagy a francia tervezők munkái; jobban támaszkodik a kézműves hagyományokra és kevésbé van kiszolgáltatva a tőkés viszonyokból a művészi alkotásra ható kedvezőtlen folyamatoknak. Úgyhogy, ha nyitott szemmel járunk a világban, akkor — képzavarosan szólva — az egyik szemünk sír, a másik meg nevet. A formatervezés ügyé tőlünk nyugatra sem nyert még igazán teret a széles közvéleményben. Nagy hátrányban tehát nem vagyunk. De nem éltünk azzal a lehetőséggel sem, amit a hozzánk hasonló helyzetű olasz vagy finn design kihasznált. Sikerük — innen bizakodásom — követhető példát kínál. Követendőt.

Élet és Irodalom
1981. ÁPRILIS 25.

is jöttem el Londonból? Londonból,
ilton is így írt: „Áldott hely ez itten".
Robert Runcies, Canterbury érseke is
ik, nagyon jól érzi ott magát, s csak
peken látogat el a székesegyházába.
volna most otthonos meleget árasztó
kandallóm mellett, mint ebben a kas-
i, holott ennek az ódon épületnek ál-
ete éppen úgy csupán idegenforgal-
fantazmagória, mint a fej nélküli pa-
windsori díszhintó, a Részeges Tim
dő Maggie obszkúrus históriája, amit
vashat ebben a könyvben a rémtörté-
. Átkozott Andrew! Micsoda nyegle
a próbálom vállon veregetni magam:
Magyar fiú nem ijed meg angol kí-
lőre bíztatás mit sem használ. Bizony,
megijed az angol kísértetektől egy
tt házban, éjfélkor, viharos éjszakán,
pagolyhuhogást hallva. Székem karfá-
om s dermedten figyelek. Elviselhetet-
itokzatos és furcsa zajok, reccsenések,
nagy szoba sarkában imbolygó furcsa
nnét, míg nem késő! Fejem zúg, s a
ogni kezd körülöttem.
, mennyi idő múlt el rosszullétem óta.
. Óvatosan lopózom le a széles tölgy-
gy megreccsenjen a lábam alatt. A
k ablakain már a hajnal búskomor,
Némán nyílik a súlyos tölgyfaajtó. A
icsos útján az éjszakai zápor víztócsái.
n a lábam. Már jó messzire kerültem
hatalmas tölgyek és tiszafák ágai közt
engnek, mint elinalt kísértetek meg-
lői. Úgy sietek, mintha kergetnének.
Paták koppanása. Tejeskocsi. Lassan
ák. Táskám már a földön, s két kéz-
églapiros arcú kocsis kialvatlan hang-

ön?
Ianorből.
ı ilyenkor keresztet vet a kocsis. Ez
a szemét.
szálljon fel — sürget. Aztán átszállá-
zal, vonattal estére végre London.
Andrewhez. Nincs otthon. Nyugtala-
baktatok végig az elcsendesült késő
bóbiskoló, négyemeletes fehér házak-
Belgrave Roadon. A 24-es busz, mely
d és Pimlico közt rángatózva fuva-
ıkat, már régen nem jár. Mi értelme
ész kirándulásnak? S mi értelme van
án mégis okosabb lett volna, ha ott
dja, talán még valódi kísértetet is
s akkor lenne majd mivel eldicse-
Angol kísértetet! Legalább egyet a
y közül. Igaz, talán el se hinnék. An-
an. Így azonban, sajnos, nem lesz mi-
m, s a rémhistóriákat kedvelő Erzsi-
majd izgalmasakat mesélni. De ez
, a lakásomon jut az eszembe, mikor
dva, fehér borba mártogatott Stilton-
om.

a könyvet, ülök, a delutánok, az estek, mikor ők négyen a másik szobában alusznak: már mint az utóélet. Ez ér véget akkor majd. Járkálni fogok (fogunk) megint itt; nem tudom még, mi lesz. Én magam is ugyanúgy alszom ilyen szempontból a túlsó szobában, mint ők négyen; és ehhez a legnagyobb távlat, a világ egésze (ha van), a legfontosabb dolgok (és festők, és jeleik, és életükből minden, és életünkből ezek s más dolgok) csak kulisszák; persze, olyanok azért, mint a lombos és a tűlevelű fák a két házkiszögellés közt, mint a csíkos ponyva a nyári teraszon, mint azért legalább abból a műteremből az a kilátás . . .

Swierkiewitz Róbert: Ott vagyunk

Piti

Régóta sopánkodnak már a közgazdászaink és politikusaink a keleti piacok összeomlásán, ezért megváltó reménysugárként köszönthetünk egy friss gazdaságpolitikai elemzést, amellyel egy pártelnök-miniszter ajándékozott meg bennünket, aki kampánygyűlésén szó szerint a következőket mondta:

„És lám, mi történt? Úgy hiányzik a mi *vascsicsergőnk* odaát, hogy az orosz miniszterelnök idejön, és hogy így mondjam: *pitizik.*" A mondat értelmezéséhez annyit, hogy a „vascsicsergő" az Ikarusz busz jelzésére szolgált.

A bejelentés hallatán első érzelmünk a bosszankodás, amiért a média elmulasztott tudósítani Csernomirgyin pitizéséről. Az orosz kormányfő látogatását bőségesen taglalta a televízió, tudósítottak róla a lapok és a rádió, de a pitizést kicenzúrázták. Na, mondok, biztos csak figyelmetlen voltam, ezért visszamenően tűvé tettem az újságokat, de Csernomirgyin pitizésének nyomát sem leltem bennük. Leginkább a televíziós híradás elmaradását fájlalhatjuk, hiszen históriai felvétel lett volna, midőn Csernomirgyin térde ereszkedik a vascsicsergő előtt, és mellső végtagjaival kalimpálva a rimánkodás jeleit mutatja, közben netán nyálát is csorgatja. A képsor bejárhatta volna a világot, versengve ajánlottak volna érte borsos jogdíjakat a nagy tévétársaságok, csengő dollárokban. Ezért kár, hogy a miniszter úr csak akkor tette közkinccsé az információt, amikor Csernomirgyin már árkon-bokron túl járt.

Tapasztalt kutyatartóként állítom, hogy a pitizés korántsem általános az ebek világában. Hosszas gyakorlással, éheztetéssel, kínzásokkal szorítják őket a mutatványra, mivel az lényükkel és fiziológiájukkal teljességgel ellentétes. Akadnak olyan makacs és jellemes fajták, amelyeket képtelenség is megtanítani rá. Ebből következően Csernomirgyin is csak úgy pitizhetett, hogy erre odahaza gondosan felkészítették. Külgazdasági minisztere nyilván éheztette és kutyakorbáccsal verte naphosszat, majd egy vascsicsergő elé vezette az orosz kormányfőt, és ott lökött neki egy kis PET CETERA tápot. Ezt az eljárást ismételgették mindaddig, amíg Csernomirgyinben rögzült a pavlovi reflex: idegrendszerében a táplálék érzete összekötődött a vascsicsergő látványával. Mivelhogy erős karakterű férfiúról van szó, az idomítást már korán, legalább az októberi puccs idején el kellett kezdnei. Akartam már akkor is mondani, hogy nekem gyanús ez a Csernomirgyin, ez mintha kivonná magát a parlament ostromából, de most már tudom, hogy biztos a pitizést gyakoroltatták vele a volokalamszki erdők mélyén. Egyébként ha Jelcin akkor megbukik, egy új miniszterelnöknek már nem is maradt volna kellő ideje az idomításra, és Fehérvárott legfőljebb csak hörrenésekre futotta volna felkészültségéből.

Igazán nem lehet panaszunk az oroszokra, hiszen két év alatt harmadszor róják le erkölcsi kötelezettségeiket népünkkel szemben. Jelcin és a pátriárka bocsánatkérései után következett Csernomirgyin gesztusa, és valljuk be, éppoly jóleshet az nekünk mint az előző kettő, hiszen a roppant orosz ipar megalázkodását jelzi a magyar gazdaság előtt. Leáldozott végre a nagyhatalmi gőg napja, hiszen a pitizés a technológiai kapituláció félreérthetetlen jele.

Kevés kisnemzet mondhatja el magáról, hogy képes volna ily megalázó csapást mérni a világpolitika óriására, talán túl is lőttünk a célon egy csöppet, hiszen némi dorombolással is beérhettük volna. De ha már így hozta a sors, üssük a vasat, amíg meleg! Minimálcélként magunk elé tűzhetjük, hogy Clinton térden csússzon, Major meghunyászkodjék, Balladur kétrét görnyedjen, Kohl pedig a padlót nyalja, ha megpillant egy vascsicsergőt.

Székely Ferenc

BIRKENSTOCK
1074,Alsó erdősor 22.
/Az Otthon Áruház mellett/
Telefon/telefax:121-1780
Nyitva: H-P:10-18,Szo:10-13

A mi pulink kölyke

Tavaly júliusban végre megnyugodhatott az ország, hiszen eldőlt, a nagy magyar valóságot egy csibe fogja jelképezni. Bányai István felmarkolta a milliót, azonban a főbiztos és a nép nem volt teljesen elégedett, ezért csak keresett, keresett tovább, mígnem bevillant az ötlet: a magyar világkiállítás kabalafigurája nem lehet más, mint a puli! Miért? Idézzük erről az Expo-iroda kis kiadványát:

„A puli, amelyik garantáltan magyar, hiszen mint pásztorkutya őseinkkel együtt érkezett a Kárpát-medencébe, amelyik hűséges, fürge, legendásan intelligens, bátor és rettenthetetlen, játékos és vidám, amelyik rendkívüli sokoldalúsága, alkalmazkodóképessége, tanulékonysága miatt nem alaptalanul népszerű. (...) A puli végigkísérte a magyarságot, történelmünk tanúja volt, bármilyen – még a legridegebb – körülmények között is megállta a helyét, azt is mondhatjuk, olyan, mint a magyarok: túlélő tipus, amit munkabírásának, erős egyéniségének, értelmességének köszönhet."

Talán ezért is született az a mondás, hogy fürge, mint egy magyar, de az mindenképpen becsülendő, hogy egy terelőkutyát választott a nagyérdemű, kifejezve ezzel viszonyunkat Európához.

Az Eszes Hajnalka által tervezett puli egyébként helyes, nincs vele semmi gond, a fentebb már idézett mű a következőket írja róla: „...Négy lábon vagy két lábon állva minden dimenzióban használható (...), érzékeltethető tulajdonságaival, testével, szemével, nyelvecskéjével, szőrzetével, orrocskájával kedves ajándéktárgy, bélyegrajz, és sok egyéb minden más lehet a budapesti világkiállításhoz kapcsolódóan."

A magyar pavilon jelképe az ötágú síp lesz, amelyet dr. Lissák György formatervező és Dvorszky László építész-formatervező álmodott fémbe. Ez kétségkívül összetettebb szimbólum, mint a puli, hiszen Bartók és Bólyai, pentaton és világrészek, összetartozás és egyenrangúság mind-mind benne rejlik, ha meg összejön egy quintett Fütyülős Barackokból, tudnak min játszani.

Para-Kovács Imre

ILL&Ő

Vendégség 2.

A jólnevelt házigazda úgy fog hozzá a buli rendezéséhez, hogy szól a szűk baráti körnek, akik szintén szólnak a szűk baráti körnek és így tovább. Nem illetlenség ilyenkor felszólítani leendő vendégeinket, hogy legyenek oly' bátyámak és hozzanak egy kis italt, bár ez jobb érzésű látogatónak magától is eszébe kell hogy jusson. A vendég betoppan: a kabát lesegítve, a konyha és fridzsider bemutatva, a WC kicsit folyik, de használható, első pillanatban ilyen udvariassági gesztusok kíséretében hagyhatjuk magukra barátainkat. A jó házigazda mindenből betáraz egy jelentős mennyiséget: zsíroskenyerek, savanyák, rekesz üdítők és sörök. Zenéről is gondoskodik a jólelkű háziúr, a saját kazettákkal dolgozóknak pedig udvariasan megengedi, hogy szisztematikusan tönkretegyék mjuzikcenterét.

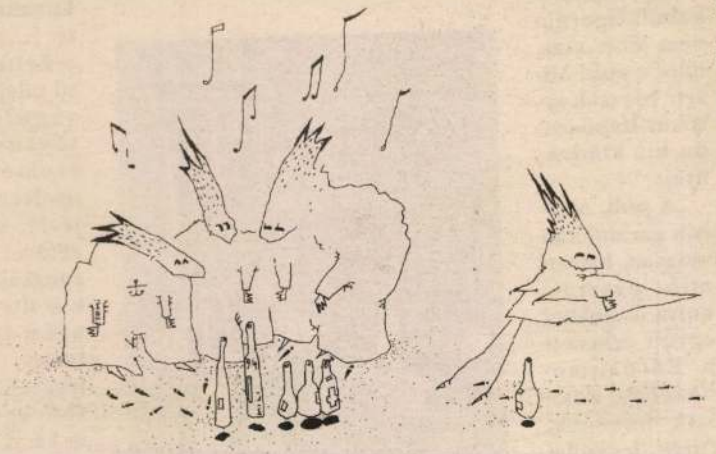

Rajz: Miltényi Miklós

Kockázatos lépés a bulirendező számára, de az illem azt is megkívánhatja, hogy saját telefonját is felkínálja a társaságnak. A vendéglátás akkor jó, ha háziasszony/gazdi folyamatosan jelen van, bekapcsolódik a viccmesélésekbe, a pletykába, kibékíti a perelő párokat, leszalad a közeli éjjel-nappaliba utánpótlásért. Nagy hiba és illetlenség a bulibéli passzív rezisztencia, a mosogatás erőltetése, a kedvenc videófilm rátukmálása a többiekre, a folyamatos óranézegetés. Nem illik a vendégeket az örök mackóban várni, az asszony haját és főztjét feldicsértetni, a gyerek képeit köröztetni és a munkahelyi ármányokkal traktálni a nagyérdeműt, hiszen marhára tudnak unatkozni ilyen kellemesnek szánt témákon. Ha a buli a kifulladás szélén jár, udvariasan kísérletet tehetünk a szunnyadó vágyak és életkedv felpiszkálására, játékok, üvegezés, táncritmus-váltás, hardcore és acid bevetésével. Hívjunk taxit embereinknek, és kísérjük ki őket a kapuig, majd vessünk számot önmagunkkal és a lakásban keletkezett károkkal.

Sebők Marcell

Fotó: Lukács Dávid

Kutyaszorító

KORCSOK

Troppauer

Egyike a legkevésbé közhelyes keverékeknek. Szőre alig titkoltan tehénszerű, ám színe leplezetlenül westerncsizmás – az összhatás szemből egyértelműen Napóleon borogyinói fellépőruhájának szolid nagyszerűségét idézi fel.

Arckifejezése – különös tekintettel dús, harántirányban felfelé nyomuló szemöldökére – a második vonal férfimanökenjeit juttatja a szakmabeli eszébe. Azok a fiúk néznek valahogy hasonlóan, James Dean-poszterekről, tükör segítségével, vérrel-verítékkel begyakorolt magasztos szomorúsággal. Nem az ő hibájuk, hogy végül akaratlanul is Troppauer Hümér műmélabúját sikerül csak levenniük.

Troppauer, ha azt hiszi, nem látják, szinte szünet nélkül vakaródzik, ám félni hasztalan, nem bolhás, hisz ezt a strapát még a legacélosabb bolhák sem bírnák. Troppauerben van jó adag terriervér, mégsem agresszív; megpróbál felnőni a Trockij-szakáll adta feladathoz. Felemás zoknijáról csak a legmegveszekedettebb, amerikai sikerrecept-könyveken nevelkedett idióták vonnak le a kutya megbízhatatlanságát sugalló következtetéseket. Kitűnően fegyelmezhető, csodálatosan tanítható, de irodába mégsem alkalmas; csak a puhább házú laptopokkal boldogul.

- winkler -

Képes Kávézó

Mikszáth Kálmán tér
Nyitva: 10–23-ig

Szűkül a rés a záróra és a nyitás között a Bermuda-négyszögben, mert amikor fél hat felé kibotorkál a kedves vendég a Big Mambóból, már csak 10-ig kell elütnie az időt, hogy beessen a Képes Kávézóba, és ha elég lassan tántorog, tulajdonképpen folyamatos haladással is megközelítheti a szóban forgó objektumot, hogy aztán kulturált körülmények között fogyassza el reggeli kávéját a Tilos az Á ezen fiókintézményében.

Itt székelt *annak idején* a Katalizátor Iroda Könyves Kávézója. A Képes rövid bizonytalankodás után nyitotta meg ajtaját a vizuálisan igényes vendégsereg előtt. A nevében szereplő Képes kifejezés egy nagy reményekkel induló, ám később porba hulló képregényújság köré szerveződött csoport lelkesedésének köszönhető; a falakon megtekinthetők a meg nem jelenő újság jobb sorsra érdemes oldalai.

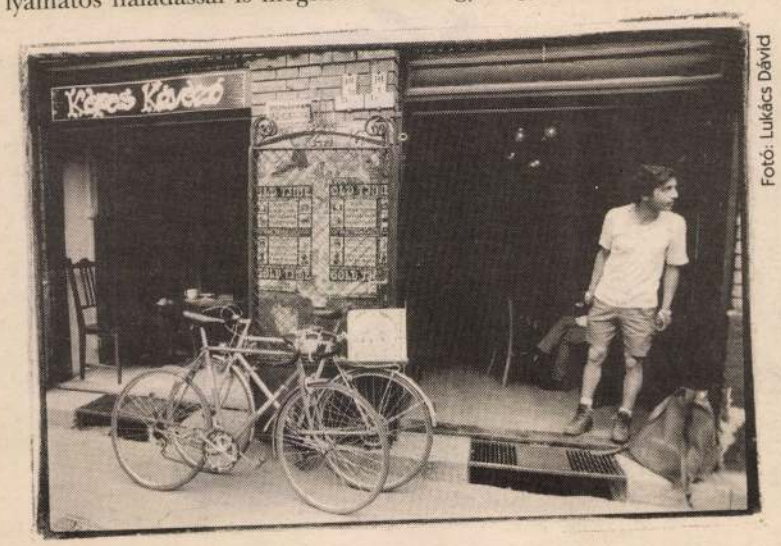

Fotó: Lukács Dávid

Maximális kihasználtság esetén mintegy ötven fős vendégsereg tud benyomulni a radikális eklektika jegyében berendezett, függőlegesen is tagolt térbe, hogy csapolt Pilsnert igyon kilencven forintért, vagy vörösboros marhasültet egyen az esti órákban kettőszázharmincért. Egyébként teák, tömények, egyebek, csak Marlboro és barna kóla nincs, minden bizonnyal azért, mert támogatják a gonosz erőket. A konyha hét óra után kezdi feltölteni az étlapot, hogy aztán a szomszédos Tilos az Á-ban folytatva az etetést, hajnal felé kimúljon. Az ételek jók és olcsók.

A hely igazi formáját tavasztól futja, amikor felgördül az egyik fal, mintegy az utcán ülve lehet fogyasztani, a természet lágy ölén, közelebb kicsit a kezdetekhez, és hideg, pontos mondatokkal lehet lerántani a leplet gyakorlatilag bármiről, hogy aztán laza félfordulattal újabb korsót rendeljünk az örökkévalótlanság pultosától, a jól végzett öröm munkájával a szívünk helyén.

Para-Kovács Imre

Lisso, L

Paskewicz herczeg. 10429.

Ezen kilenczes csoportképen a harmadik sorban balrol mellig ábrázolva látjuk herczeg Peskewiczet, ki jobbra tekint, kinek mellét rendjelek diszitik és a ki rendjelei közül egyet szalagon visel. Felirata a kép alatt: I. Admiral Charles Napier, Obercommandeur der englischen Ostseflotte kezdetü és 9. Jsmael Pascha, türkischer Cavallerie-General befejezésü. Jelzése

balra: L. Lisso
fec.

legaul balra: Verlag von Julis Springer in Berlin.
jobbra: Lith. Anst. v.W. Hagelberg, Berlin.

Kny., alányomással, melynek mér. 35.9:48.9 cm.

Szn. 28-1900
125-1900-13.

Lissovény Vilmos

szobrász

Terrakotta plakett

Aesculap képével

a Rimaszombati

Muzeumból (?)

1817-ből

A plaketten az

a lábbi feliratok:

Divi Aesculapio filio S. Martin gratus V. S.

MDCCCXVII

Excel Wilhelmus Lissovény Ces. Reg

Mont. Orat.

Huszár Lajos dr.

közlése

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Lissák György
KISALFÖLD
1963 JUL 14.

1021

Lissák György: Öreg házak

Lissák György

elnök háza ablakából, éppen ezért egyszer aztán elhatározta, hogy benéz a „központba", ahol azelőtt délelőttönként munkára gyülekeztek az emberek.

Csakhogy üres volt a „központ". Egy embert sem talált a pultnak támaszkodva, de még az utódját sem, sem pedig a mezőgazdászt. Megállapította ennek láttán, hogy az új vezetőségnek rossz a kapcsolata a tsz-tagokkal, és nem értette, hogy üzemanyag-felvételezés nélkül, hogyan is lehet dolgozni. Kiváncsiságát nem tudta leplezni, ezért a vendéglőshöz fordult magyarázatért.

amellyel a szoknya zárodik, nem illik a szoknyához.

Egyszóval, ő volt a finom lélek akit azért nem szeretnek az emberek, mert „nem értik meg", mert ő nem is erre a világra való. Ma még nincsenek olyan szinten az emberek, hogy őt megértsék.

— Kérem, tessék vigyázni — szólt közbe szomszédnője —, a biztostű kinyílt, amivel a szoknyáját összetűzte, félek, hogy megszúrja.

Finom kisasszony olyan szemeket meresztett rá, mintha fel akarná öklelni, s aztán otthagyva jóakaróját, csak anyit mondott:

hogy finom ki
bájába viteti a
kat. Néhány f
tűnt az eset. A
sodik hetében r
ták a leskelődé
mezítláb közelíte
hölgy szobáját s
a kulcslyuk taka
fia, mit látnak?

Finom kisasszony kanállal habzsolja a rizst, kézzel a salátát.

Látszott, hogy ebben a világban csakugyan nem érti őt meg senki.

(ksa)

...olgatja a villanyt. Csak néha rántja el kezét a kapcsolótól. Ilyenkor is csak azért, mert megrázza az áram. Rég letört a kapcsoló. Az osztályban egyedül Király mer hozzányúlni.

Horváth gyöngéd mozdu-

Hát hiába vártunk?

Ó, hogy vártunk rád, te, te, minden kellemetlenséged ellenére is. Rád gondoltunk, amikor éjjelente orgiát rendező szúnyoghad zavarta álmunkat, vérünket szívta, sebeket ejtett, és napfényben, árnyékban kínzó vakarásra ítélte végtagjainkat. Igen, rád gondoltunk vágyakozva, te kellemetlen szagú, de megis megváltást hozó szúnyogirtó. És egyik hajnalon éreztelek. Óvatosan kúsztál be az ablakon, csiklandoztad orromat, körülfontad a testemet, és betelepedtél a szoba minden sarkába. Kedves vendég voltál hidd el. S örömödre másnap este szélesre tártuk az ablakokat. Teli szájjal vigyorgott be a hold, és nem is sejtettem, mi van vigyorogni való ezen a nagy bizakodáson. Te ott ültél az ágyunk szélén, legalább is éreztünk és örömmel elviseltünk. De úgy hajnal felé iszonyú éhes had nyomult befelé az ablakon. Nem tudom, hova tűntél, de szidtalak, hogy megint becsaptál, mint minden évben... s felvettük a harcot a vérszopók ellen.

Másnap csukott ablaknál néztük a holdat. S tudom, oda eljutunk egyszer, lehet, hogy nem is sokára. De hogy a szúnyogokat mikor irtjuk már úgy, hogy értelme is le gyen...

gszm

Szöveg nélkül Maráczy Kálmán rajza

Liss

épitésmérnök

l

Sihlássy F K T tört.

255. l.

LISSÁK György

ACSAY Judit: Előrelátással önfegyelemmel [beszélgetés Lissák Györggyel" = Ipari Forma, VIII.évf.4.sz. 1984 10.p.ill.

einem fremden Weltteil liegt. Die g
in nordsüdlicher Richtung 10 Milli
tung 15 Millimeter.

—

Ungvár, 18. Dezember. Die
graphischen Station signalisierten
8 Minuten bis 9 Uhr 25 Minuten
westlicher Richtung. Die größte
9 Uhr 10 Minuten 3 Millimeter.

Internationale San

Paris, 17. Dezember. Der
gab heute zu Ehren der Mitglieder
tätskonferenz ein Dejeune

Eröffnung eines alp

München, 17. Dezember. Das
Alpenverein errichtete, in einem reiz
Isarlust befindliche alpine Muse
Anwesenheit von Mitgliedern des kö
ministers, des Hauptausschusses d
Alpenvereins, sowie zahlreicher Gäst

Schwerer Eisen

Wien, 18. Dezember. (Ort
hat sich im Nordwestbahnhof
bahnunfall ereignet. Um 7
ohne daß man eine Verringerung
nehmen konnte, in die Halle ein u
den Prellbock. Die Passagiere wu
Boden geschleudert. Neunzehn Perso
von zwei schwer.

Schlägerei mit tödlic

Berlin, 18. Dezember. (Ort
nächtlichen Kampf zwischen dreißig
Vorort Schlendorf wurde ein
tötet, ein 17jähriger Taglöhner
Teilnehmer schwer verwundet. Di
ermittelt werden.

Brände

Temesvár, 18. Dezember. He
der Herkules-Ziegelfabrik
Der Schaden beträgt 40.000 Krone

Mißlungener Ueberfall

Konstantinopel, 18. Dezemb
vicza und Ipek verletzende Ge
Eskorte begleitet wird, geriet in dem

Lissák György

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége 1979 novemberében tanáskozást tartott, amelyen a művész is előadást tartott.

Ottalai Gábor: Az iparművészet jelene és jövője. Művészet, 1980. május – 2. lap.

Lissák György

Lissák György a formatervezők szocialis felelősségét emelte ki és a formatervezők tevékenységének lényegét emelte ki beszédében.

Somogyi György: Isennyé 80
Művészet, 1981. március – 56. lap.

Lissák György

Méltatás.

Somogyi György: Zsennye '80.
Művészet, 1981. március – 56. lap.

Lissák György, ipari formatervező

L: Mezey László

Vadas József: Designra várva 13.

Élet és Irodalom 1984. jún. 22. XXVIII/25

Lissák György újabb formakereső

L. Bartha László

—. Díjak, kitüntetések 8.

Élet és Irodalom Bp. 1984 dec. 6. XXVIII/14

Lissák György

Munkácsy Mihály-díj

Lissák György, a Kohászati Gyárépítő Vállalat ipari formatervezője:

1984. IV. 3. Magyar Nemzet

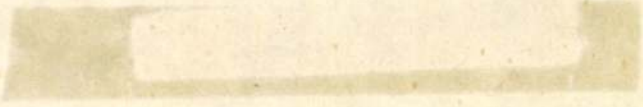

Lissák György, ipari formatervező

L. Eltér Ishán

– Szövetségi kirch 10–12

Magyar 83/4

Építőművészet Bp. 1983

Lissák György

Műnekutszervezési mérőjutalom

Műnekuti Alap

Népszava 1985. XII. 10.

LIST Antal, Jörg, LÁSZLÓ

List Antal

Pozsonyból, az ötvös-
cék iratai szerint
1782 dec. 15. beáll
inasnak.

írod
Horvmagyóto Bécsben

7. l.

List, Clemens MDK

Pollack a pesti Vigadó csillárainak kivitelét Clemens List bécsi aranyozóra, a falikarokét Uhrl Ferencre szeretné bizni, majd mint legelőnyösebb ajánlattevőt Clemens Listet terjeszti fel.

264-265.o.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

List, Clemens

A Pollack-féle pesti Vigadó belső asztalosmunkáit Palládi Ferenc és Steindl Ferenc, a csillárokat August la Vigne bécsi szobrász készitette. A csillárokat kivitelezését Pollack Clemens List bécsi aranyozóra bizta. Az épületasztalos munka ellenőrzését Pollack, Hofrichter és Degen Jakab végezték.

Czagány István: a pesti Vigadó épülettumbja. Építés-építészettudomány, 1976. /2.köt/. 173-266.l.

186-188.l.

List J. MDK

" Marczibányi István"

rokép - részletszet

Marsovszky-Ehrenreich

Az irást J. List metszette.

64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Műv.Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.o.

A Magy. Tört. Képcsarnok 71 lt. sz olajfestménye részletekben eltér a metszettől. Esetleg közös előképre vezethetők vissza.

u.o.

M.D.K.

List Förg [Forig]. festő

1439-1464. között szerepel a pozsonyi telekkönyvekben.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 45. old.

List I.

becsi rezim -

1848 - 1859

l.

Eperjessy 1929

32 - l.

List, J.

festō

l.

Csat - Frey Öst Kunst

XXIV. K

3. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
219

Neudeck, J. Münzen der Quaden.
1871.

füz. id.

List J.

rezin

l.

Eperjessy 1929

3. l.

List Jörg. MDK

az elpusztult pozsonyi oltárok mesterei közé tartozik. A XV.sz. első feléből származó irások megemlékeznek róla/1439-1464/

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.37.1.

List Jörg, Jörigfestö

1439 – 1464

l.

Hoffmann Pozsony

45. l

Hoffmann Südost

List L

népiró

Lásd

lexikonom

424. l.

8. KEMÉNY SIMON: Novellák.

9. NAGY ENDRE: A modern művészetről.

10. BÁRDOS ARTHUR: Az impressionismusról.

11. VITÉZ MIKLÓS: Iványi-Grünwald Béla művészete.

12. SCHILLER OTTÓ: A modern festészet problémái.

13. Dr. FIEBER HENRIK: A szines szobrászatról.

14—16. Dr. LÁZÁR BÉLA három előadást tartott a biedermeier-művészetről.

Lissandrió, festő

Pásztortüz, 1926. 13 sz.
295. l.

Dr. Hans Wühr: A nagyszebeni báró
Bruchenthal muzeum

LISTEK Franz
LISTI Lenkó
LISTIVER festverek

HOGY MEHETNÉK ÉN BE HOZZÁD...

-19. század második fele -

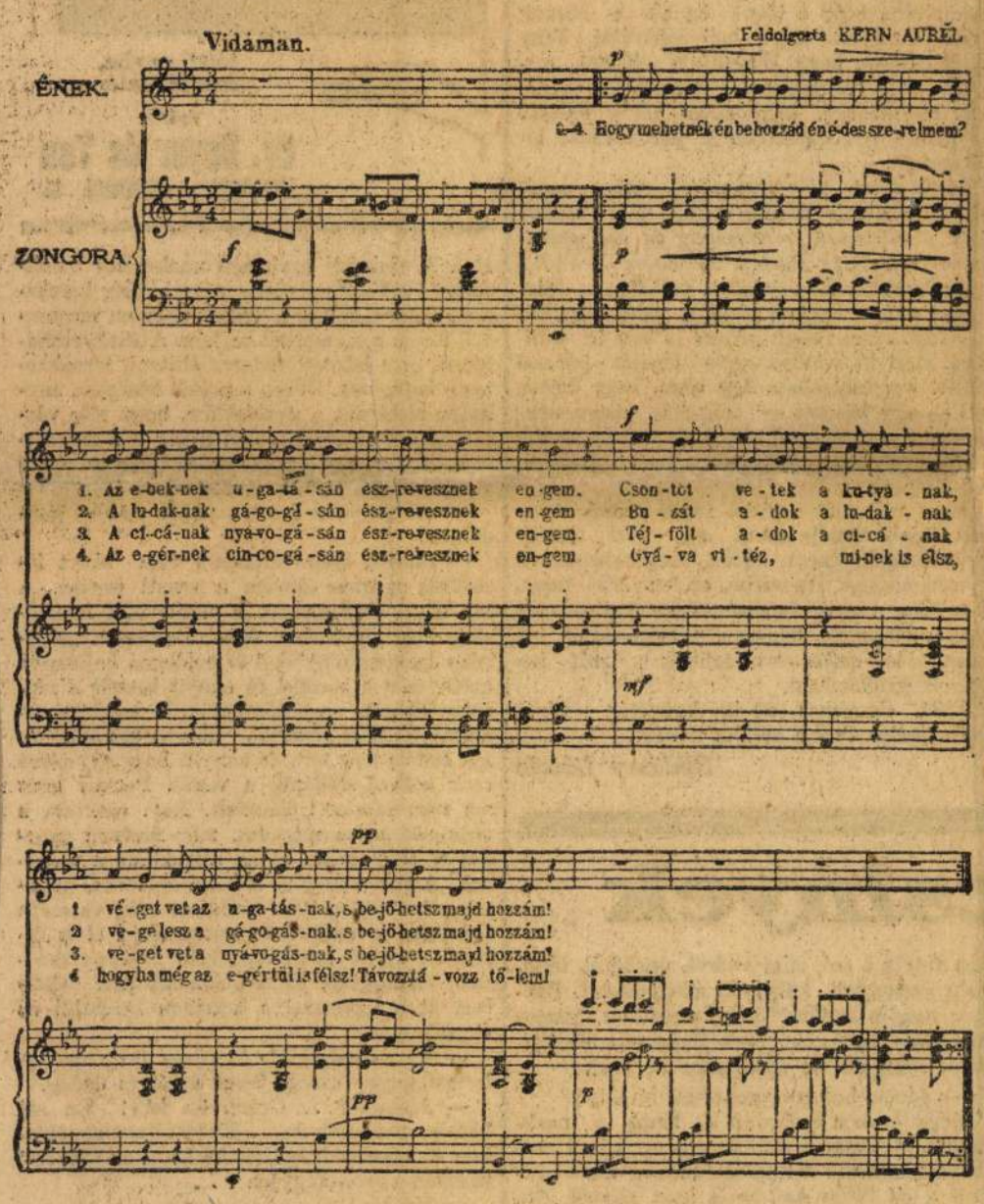

Minden jog fenntartva.

Az *Égő lángban* a helytelenül Esterházy Pál nádor nótáskönyvének tartott Vietorisz-kodex egyik szerelmes nótája. Minden élénksége mellett is méltóságteljes lejtését érdekessé teszik az első szakaszbéli ütemváltozások. Frig zárlata az egyházi zene hatását mutatja. Fabó megfejtését több helyt ki kellett javítani.

ÉGŐ LÁNGBAN...

-Vietórisz-kódex. 17. század.-

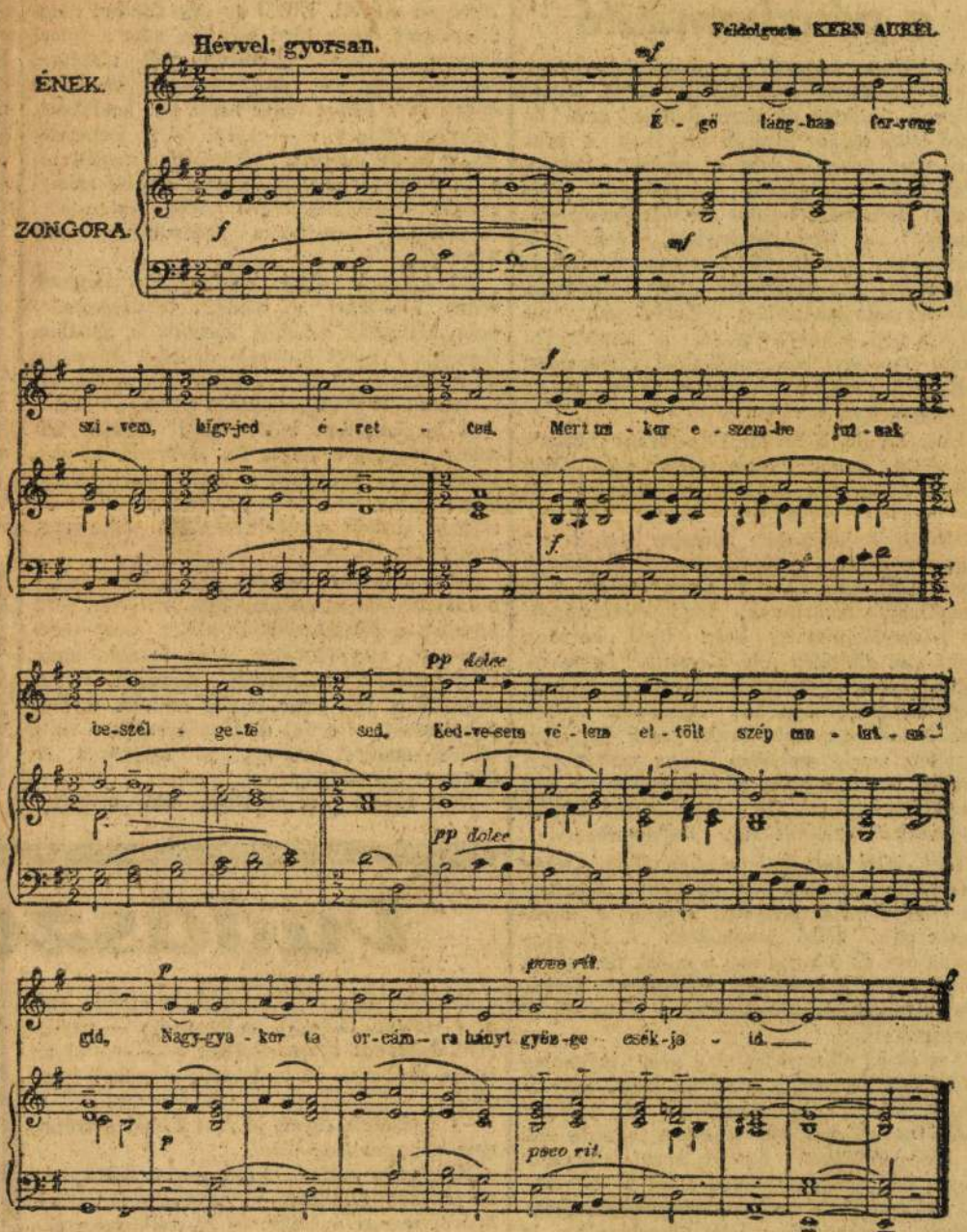

Minden jog fenntartva.

A másik dalocska ismét bidermeyer termés. Tiszta valcer-ritmusu német eredetre vall. Szövegrokona Brahms német népdalai közt is föltalálható. A mult század második felében igen elterjedt volt, egy változatát *Szini* Károly többször idézett gyüjteménye is őrzi. *(m. i.)*

Tudósok kalandjai

Jean le Rond d'Alembert, a nagy matematikus és fizikus szórakozottsága közmondásos volt. Egy időben Páris külvárosában egy szük kis utcában lakott az ötödik emeleten egy manzardlakásban. Tanitványainak naponta a sötét lépcsőkön kellett felkuszniok a mester szállására, akitől leckéket vettek. Mikor d'Alembertnek valami dolga akadt a városban, — hogy tanitványai hiába ne fáradjanak fel az ötödik emeletre, — egy kis cédulát függesztett ki a kapura, melyen ez állt:

„D'Alembert ur nincs otthon".

Egy nap a matematikus magára vette a felöltőjét, lebotorkált a lépcsőkön, kiment a kapun, azt bezárta és a kis figyelmeztető cédulát kifüggesztette és utját a Szajna felé vette. Egyszerre csak esni kezdett, melyet csakhamar hatalmas zuhogás követett. D'Alembert akkor visszafordult és sietni kezdett hazafelé, azonban utközben néhány nehéz probléma megoldásán törte a fejét. Mikor a háza kapujához ért és elolvasta, hogy „D'Alembert ur nincs otthon", visszafordult és ismét a Szajna felé vette utját.

*

Még azt is beszélik róla, hogy egy alkalommal az uteán egy krétát vett ki a zsebéből, egy kocsi hátsó részére egy nehéz feladványt irt fel és annak megoldásán fáradozott, miközben a kocsi elindult. A matematikus jó darabon futva követte a kocsit, mikor észrevette, hogy táblája végleg eltünt.

*

D'Alembert egy alkalommal Berlinből kerülő uton azt az értesitést kapta, hogy *Lagrange* feleségül vette egy fiatal rokonát. A matematikus csodálkozott, hogy barátja, akivel levelezett is, erről sohasem tett neki említést. Ekkor tréfásan irta Lagrangenak:

— Megtudtam, hogy ön megtette azt, amit mi filozófsok „veszélyes ugrás"-nak nevezünk. Egy nagy matematikusnak kötelessége mindenekfölött saját boldogságát kiszámitani. Csoppet sem kétkedem abban, hogy e számitás megtétele után találta, mint megoldást, a házasságot.

Lagrange igy válaszolt:

— Nem tudom, hogy jól vagy rosszul számoltam-e, hanem inkább azt hiszem, hogy nem számoltam pontosan, különben talán ugy tettem volna, mint Leibniz, aki a házasságra sohasem tudta magát elhatározni. Most bevallom őszintén, hogy sohasem kedveltem a házasságot, d a körülmények inditottak arra, hogy egy rokonom engem gondozásába vegyen. Ez az egész, amit a házasságnál tekintettem. Hogy erről nem értesitettelek, ez azért volt, mert az egész ügy oly hitványnak tünt fel előttem, hogy nem akartam fáradtságot venni, hogy róla beszéljek.

*

Érdekes dolgot beszélnek *Fontenelle*-ről, a nagy francia fizikusról, aki egy alkalommal megtréfálta tudós kollégáit.

Forró nyári nap volt. A nap égetően tüzött a ház kertjére. Fizikai dolgokról beszélgettek és Fontenelle kellő tapintattal és ügyességgel kezdve a beszélgetést oly tárgyról, mely kollégáit érdekelte. Felkérte őket, hogy jöjjenek vele a kertbe, ott egy különös tüneményt figyelhetnek meg, melyet ő eddig nem tudott megmagyarázni magának. Fontenelle elvezette vendégeit egy virágágy felé, hol egy karóra függesztett és vizzel telt palack volt a nap hevének kitéve. A házigazda felkérte tudós kollégáit, hogy érintsék meg a palackot. Általános csodálkozás. A palack ama része, melyet a nap sugarai értek, teljesen hideg volt, mig az árnyékban levő része meleg. Vitatkozás kezdődött; a tudósok azon fáradoztak, hogy valamely elméletet találjanak, mely megmagyarázza a tünemény okát. Végre egy kis idő mulva, mikor Fontenelle látta, hogy a vita kezd haragossá válni, rögtön közbelépett:

— Uraim, a tünemény magyarázata igen egyszerü; tiz perccel ezelőtt a palackot én forditottam ugy, hogy az a része, melyet a nap sütött és felmelegitett, az árnyékba kerüljön.

*

Az alábbi anekdota élénken világitja meg, hogy egy időprognózis megállapitásánál minő befolyások játszhatnak közre.

Mathieu Laensberg csillagász öregségére megvakult és ezért egy fiatal unokahugát vette maga mellé titkárnőnek. A titkárnőnek az volt a feladata, hogy az év minden egyes napjára az öreg tudós által lediktált időjóslást leirja. Az öregség és vakság nagyon pesszimistává tették a hires prófétát. A fiatal leány azonban, amikor csak tehette, befolyásolta nagybátyját az időjóslások tekintetében. Augusztus 23-ára ezt diktálta Laensberg:

„Zivatarok, jégeső, villámlások. A villám le fog csapni Európa legszebb templomtornyára".

Ime ez volt az orákulum kérlelhetetlen itélete. A titkárnő egy pillanatra letette a tollat és ellenkezni kezdett:

— Ennyi szerencsétlenség augusztus 23-ára, Szent Máté napjára, a te névnapodra? Erre éppen nem gondoltál, kedves bácsi!

— Igazad van, — felelte az öreg csillagász, — meg kell változtatni a prognózist. Másért nem tenném, csak a jó Máté evangélista iránti tiszteletből. Irjad: Szép, enyhe, tartós derült idő.

*

Párisban a XVIII. században Mme Forgeville szalonjában hetenkint egyszer szellemes csevegésre gyültek össze a kor hiresebb irói és tudósai. Egy alkalommal, mikor filozófiáról csevegtek, Mme Forgeville igy kiáltott fel:

— Istenem, mit jelent ez a nagy szó: filozófia! Mit csináltak a filozófusok? Humanizmust és talán több boldogságot?

— Hogy mit tettek, asszonyom? — kiáltott fel d'Alembert. — Hát nem vette tekintetbe az előitéletek őserdejét, melyet azok kiirtottak, megnyitva az utat az igazság előtt?

— Ah! — felelte Mme Forgeville, — tehát azért van az, hogy a filozófusok annyi badarságot beszélnek.

*

Hogy a tudósok, akik igazán csak a tudománynak élnek, mennyire semmibe veszik a párbajozást mutatja az alábbi anekdota:

Pasteur egyizben összekoccant Paul *Cossagnac* iróval. Ez utóbbi azt hitte, hogy megsértett becsületét csak vérrel lehetne tisztára. Elküldte tehát Pasteurhöz segédeit, kik a nagy tudóst laboratoriumában találták meg, ahol éppen strichninnel tett kisérleteket.

— Önök ki akarnak hivni Cossagnac ur nevében? — kérdezte Pasteur mosolyogva.

— Igenis, — felelik a segédek.

— Nemde, kihivott fél létemre jogomban áll fegyvert választani? Nos, én ezt választom!

E szavakkal két kolbászt adott át a segédeknek, melyek teljesen egyformáknak látszottak.

— Az egyik kolbász, — folytatta Pasteur, — strichninnel, a másik pedig egészséges hussal van megtöltve. Kivül mindkettő egyforma és meg sem különböztethető egymástól. Mondják meg Cossagnac urnak, hogy válasszon ki egyet, a másikat majd én eszem meg.

A segédek elvitték az üzenetet Cossagnac urnak, aki szépen lemondott a párbajról.

Sárváry Dezső

(* 350 darab valódi perzsaszőnyeg csodálatos olcsó áron Camhi A. közismert szőnyegüzletében IV., Váci-u. 11|B. *)
eltározásból visszamaradva, legelsőrendü minőségben és különböző nagyságokban kerül csak január végéig eladásra
Alapittatott 1911.
Megtekintés vételkényszer nélkül!

Minden háziasszony tudja már, hogy az IMPERIAL-fügekávé-ból csak feleannyi kell mint más kávépótlék-ból

Listi László gróf, a pénzhamisitó

Az 1926-os esztendő a mohácsi veszedelemnek négyszázéves évfordulója. *Listi* László grófnak erkölcsöt és józan itéletet nem ismerő lelke immár kivánja magának a késő dicsőséget, amért ő volt a nemzeti katasztrófa első megéneklője a „Magyar Mars avagy Mohácsnál történt veszedelemnek emlékezete" c. hősköltemény, amely a Zrinyiásszal készült költői versenyre szállni; nyughatsz, meghasonlott lélek: emlékedet nem éri felmagasztalás; verseidet sem szavalja a nép, ellenben téged, a bünöst hasonlit össze egy kései utódoddal; megannyi gaztetteid között *a pénzhamisitás az, amely aktuálissá teszi nevedet.*

Listi László 1620 körül született előkelő családból, amely rokonságban volt Oláh Miklós esztergomi érsekkel, rokonságban és sógorságban Wesselényi Ferenc nádorral. Családjának majdnem minden tagja iró vagy legalább is tudományos hajlandóságu ember volt. Ha ehhez hozzávesszük még Komáromy Andrásnak, Listi életirójának, azt a megállapitását, hogy Listi korának szokásától eltérőleg alig részesült hadinevelésben, máris megvan az utmutatásunk arra, hogy Listi, egy zseniális családnak *erősen terhelt* leszármazottja volt, akit helytelen nevelése, amely szobában könyv mellett tartotta őt akkor, amikor minden pajtása a zöld mezőn kereste a dicsőséget: még inkább megerősitett öröklött káros hajlamaiban.

Ezek közé tartozott kétségkivül az is, hogy e tehetséges és rendkivül energikus ifju nem jól megválasztott területen kereste a dicsőséget: mint költő megbukott. A Magyar Marst sem az ő kora, sem a miénk nem tudta méltányolni. A keserüség fojtogatta a torkát a magacsinálta költőnek, amikor a muzsáktól visszavonult.

Ám ez az elkeseredés még nem indokolná gaztetteit. Fontosabb ennél az, hogy lelke is sulyos defektusban szenvedett. A pszichopatia szexuálisnak egy szomoru fejezete szól a *sodomitaságról.* Az egykoru tanuvallomások sok mindent tudnak erről a *bünéről,* ma azt mondjuk, erről a *betegségéről.* Jellemében a szexualitás nem domborodik ki annyira, mint *Báthory Erzsébetében,* bünlajstromát ellenben nyugodtan ezé melló tehetjük: biró legyen, aki megmondja, melyik borzalmasabb.

Listi László élete azóta, hogy Köpcsény várába vonult vissza, a titokzatos büntények hosszu sorában merült ki. Először csak arról volt szó, hogy Listi *pecsétet és okmányokat hamisit,* hogy vagyonát gyarapitsa, később azonban mind borzalmasabb dolgokról suttogtak az emberek, különösen akkor, amikor Listi megözvegyült és Kecskés Éva személyében uj asszony került a házhoz.

Listi első nyilvánosságra került büne a *gyermekcsempészés* volt. Ezért vagyonára éhes nagybátyja feljelentette, de sikertelenül. A csempészett gyermek azonban meghalt, mire Listiék ujból megismételték a bünt, amely ellen most már senki sem mert felszólalni. Listi, akit ezenközben *politikai szolgálataiért grófi ranggal tüntetett ki a bécsi udvar,* most már azt hitte, hogy neki mindent szabad. A köpcsényi várban ezentul *orgiát ült a bün és az őrület.*

Ez időben Listi immár *tervszerüen üzte a pénzhamisitást,* amelyre való hajlandóság már szintén megvolt a családjában, mert *egyik nagybátyja, Listi István, aki megrögzött alchimista volt, hamis aranypénz készitéséért annak idején Pozsonyban el is itéltetett.*

Hogy Listi László grófnak ezt a pénzhamisitó tevékenységét megértsük, el kell őt képzelnünk köpcsényi várában, ahol egyik gyilkosságot a másik után hajtja végre. Megmérgezi neki nem tetsző udvarnépét, pusztitja a közelébe kerülő polgárok életét és felégeti vagyonukat. Ezenközben félnek tőle még a hatalma alá nem tartozó intelligensek is. Igy Muntz Ádám nevü *bécsi orvos doktortól,* amint a Komáromy által közölt tanuvallomásból értesülünk, oly mérget kért a gróf, mellyel minden áruló jel nélkül meglehet étetni az embereket, azt mondván, hogy *bizonyos török basát, ki a kereszténységnek nagy ellensége, akarna ily módon elpusztitani.* A doktor — hasonló indokolással — eleget is tett a gróf kérésének.

Hosszu évekig élte Listi ezt az életet, a melynek büntelenségéhez rengeteg pénzre volt szüksége. Egész életén át folyton szórta a pénzt, amelynek egyrésze kétségtelenül *hamis arany volt.* Listi u. i. mint családi terheltséget hozta át a *mágiával, alchemiával, aranycsinálással és pénzhamisitással való foglalkozást.* És itt téved Komáromy, amikor azt hiszi, hogy Listi egy évtizedeken át tartó boszorkányosdi komédiáját játszotta el csak azért, hogy pénzhamisitó üzelmeit leplezze.

Listi megértéséhez — amennyiben erről egyáltalán szó lehet — nagyban hozzájárul az a tanuvallomás, amely elmondja, hogy Listi különös szeretettel olvasgatta *Cornelius Agrippa* müveit. Ebből az egy adatból megállapitható, hogy Listi mágiája nem a falusi asszonyok boszorkánykodására volt alapitva, hanem arra az *okkultizmusra,* amelynek éppen ez a német tudós adott uj lendületet. Agrippa célja u. i. — amint ezt a Lehmann dr., a kiváló modern szkeptikus megállapitotta — éppen az volt, hogy *a mágiát természetfeletti tudományból a fizika, matematika és teológia természetes tudományává alakitsa át.*

Az Agrippa által megkezdett iránynak sokat köszönhet a modern természettudomány. Bármily haladást jelentett is, azonban Agrippa s nevét használó néhány követője, az általuk feltalált *praktikus kabala és démonidézés* a gyenge lelkeket a bünre vitte.

A meghasonlott lelkü Listi László felszivta magába a mágia és alchemia minden ismeretét és gyártotta az aranypénzt. Felesége segitett neki, jó anyja rettenve nézte őt, cselédei ijedten engedelmeskedtek, amig uruk meghagyta életüket.

Hosszu évekig tartott, amig Listi ellen borzalmas büncselekményeiért, amelyek közt azonban a pénzhamisitás akkor még nem szerepelt, megindították, még tovább, amig lefolytatták a vizsgálatot. Azonban ez is megtörtént, ugy hogy immár csak ki kellett volna mondani a fej és jószágvesztésre szóló itéletet, amelyet nem egy jó magyarra de könnyen kimondtak!

Listi László gróf azonban, aki magában érezte a démon minden tudását és minden hatalmát, még akkor sem rettent meg, amikor a halál szele már megfutta arcát. *Egy merész gesztussal megvesztegette az ország nádorát, Wesselényi Ferencet.* Nincs helyem annak kifejtésére, hogy e tényt annak a kornak erkölcse szerint mint kell elbirálni. Tény mindenesetre, hogy Wesselényi 40.000 magyar forint tartozásának elengedése ellenében kieszközölte, hogy maga Lipót császár és király felfüggesztette a per további lefolytatását.

Listi most már mégsem érezte magát biztonságban és Bécsbe ment, ahol *tovább üzte jövedelmező mesterségét, az aranypénzhamisitását.* Ugy látszik *a dolog technikai része buktatta meg őt.* Nem volt itt a köpcsényi vár, a maga korlátlan lehetőségeivel. Nagyobb mennyiségü pénzre is volt itt szüksége, mert itt minden egyes lépését pénzzel kellett megvásárolnia. Igy esett, hogy Listit, aki — ugy látszott — már-már megmenekszik az igazságszolgáltatás keze alól és tovább tudja folytatni ördöngős életét, Bécsben *rajtakapták.*

Most már nem segitett rajta semmi. Az a kor, amely eltudta nézni egy főur tömeggyilkosságait, nem tudta megbocsátani a pénzhamisitást. Az vérbe, ez kenyérbe megy. S a bécsi városi tanács vérbe fullasztotta nem a vérengzőt, hanem a pénzhamisitót. A tárgyaláson szóba sem kerültek a gróf beigazolt gyilkosságai.

1662. december 22-én hajtották végre rajta pallos által a halálos itéletet.

Siklóssy László

Vadászcsinyek

Nincsen, ugy vélem, vadászkompánia széles e világon, melynek ne lenne egy — egyébként általános közszeretetben levő — olyan tagja, amelyikre rá ne lehetne mondani, hogy *jó fiu.*

— Tudjátok, olyan jó fiu! Elérti a tréfát, nem neheztel meg érte.

Magyarán szólva, akit *ugratni* lehet. Az urvadászok zöldkalapos gárdája mind jókedvü, szereti a tréfát és ha vadászgunyába buvik, még a legmorózusabb, a legpodagrásabb öregur is fiatalos huncfutsággal megáldott vig cimborává vedlik át.

Azért az a bizonyos *jó fiu* titulus még sem illik rá mindegyikükre. Ellenkezően. Nincs érzékenyebb népség a zöldkalapososoknál. Rendkivül büszkék a tudományukra és mind magamagát tartja a legkorrektebb, a legjobb jágernek. És ez jól van igy, legalább egymást tullicitálva igyekeznek betartani a szigoru és bonyolult vadászregulákat.

A szabadjára eresztett cimborahuncutságnak éppen ezért szüksége van egy *jó fiura* és ilyen jó fiu volt az én kedves kompániámban Bárándy Taszi.

Mikor először megjelent közöttünk, olyan kifogástalan és dus felszereléssel, mintha egyenest a Zubek, vagy a Pirk auzlágjából lépett volna ki és becsületes szókimondásával bejelentette, hogy *háziorvosa tanácsára* ő is felesapott Nimródnak, — összenéztünk. Senki sem szólt egy szót sem, de a titokban mosolygó szemek egyetértően megegyeztek: ime, a *jó fiu!*

Bárándy Taszi hypochonder volt a végletekig és ezért egy vadászatról el nem maradt volna, mert hiszen a háziorvosa recipéje szerint neki vadásznia kell. Hivták is mindenfelé.

— Tudjátok, olyan jó fiu.....

*

Z. gróf pozsonymegyei birtokán, a szokásos nagy, téli körvadászatokra voltunk hivatalosak egyszer. Természetesen Bárándy Taszi is, az elmaradhatatlan.

Összejöttünk már előző nap délelőttjén, mert igy szólt a meghivás. Csak Bárándy Taszit vártuk a délutáni vicinálissal, lévén ő *nyomorgonc beamter* — saját szavaival élve, (Notabene fiatal osztálytanácsosa volt az egyik minisztériumnak és mellesleg cs. és kir. kamarás) — és nem szabadulhat reggelnél előbb Pestről, mert az éjjeli utazást nem birják az idegei, ettől tiltja a háziorvosa.

A délelőtt és ebéd vidám hangulatban telt el. Már hogyne! Egyivásu, jókedvü, életvidám férfitársaság. Vadászok. Nem is lehet, hogy ne legyen derüs a kedv, mikor egyébről sem folyik a szó, mint vadról, puskáról, lóról, szép asszonyról, kutyáról, miegymástól. Egészen meg is feeldkeztünk Tasziról a hangos diskurzus közepette, csak figyelmes házigazdánk csöngette be félnégykor az inast:

— János, befogott pontosan Mihály?

Négy órakor begördült a hintó a parkkapun. Bárándy Taszit hozta a közeli kis vasutállomásról. Az egész társaság elébe vonult a jól fütött *hall-ba* és igaz, szivből jövő szervuszokkal, istenhozotokkal öleltük volna, de hirtelen elcsöndesült mindenki. Nem a megdöbbenés csendje volt ez, hanem valami olyas szorongató érzés reflex következménye, mint amikor pillanatnyi meghökölés után ki kell, hogy törjön a hahota.

Taszi, nála teljesen szokatlanul dult ábrázattal ugrott ki a hintóból és egy nagy kocsitakaróba volt bugyolálva. A hallba érve, földhöz vágta a takarót és ott állott előttünk egy szál vadászujasban.

— Hát te igy jösz téli vadászatra, ilyen farkasorditó hidegben, Taszi? — kérdezte a gróf és meglátszott a képén, hogy alig tudja visszafojtani a nevetését.

— És hol vannak a fegyvereid, a mintafelszerelésed? — álmélkodtunk mind, hozzá lévén szokva, hogy Taszi egész kis arzenált hord magával.

Taszi a kandalló mellett álló öblös bőrkarosszékbe vágta magát és csak annyit szólt:

— Cognacot!

Öten is rohantunk a szomszédos ebédlőbe és hoztuk a cognacot Taszinak. Három kupicával hörpintett fel egymásután a melengető nedüből.

— Rrrrr... — köszörülte a torkát. — Nahát, ilyen marhaság se esett még meg vélem...

— ???

— De, hát hogy is lehet valaki ilyen *cretain?* Pedig tulajdonképp... hiszen jót akart vele az az idióta!

— Taszi, beszélj már világosan!

— Hát, kérlek szépen ide hallgassatok... Reggel felszálltam Pesten a gyorsra. Kényelmesen, egyedül ültem a félfülkémben, elfért a kis bundám, a nagy bundám, a muffom, a fegyvertokok, a termosok, a vadászszék és minden, ami hát kell és a kézitáskáim. Igaz, egész uton az motozott a fejemben, hogyan fogok G. állomáson átszállni a vicinálisra, ahol csak egy percig áll a gyors és... hordár? Hát van hordár ezeken a rongy, vidéki bakterházakon?

— Szerencsémre — azaz, ördögöt a szerencsémre! — a G. előtti állomáson beszállott a kupéba egy beretvált, igen jóképü öreg ur. Ugy nézett ki mint egy angol lord. A folyosón állottam, szivaroztam, beszédbe elegyedtünk. Rendkivül megörült, mikor hallotta, hogy a vicinálisra szállok át, mert ő is, — azt mondta. Én meg titkon azon örültem, hogy ez a szives öreg ur majd segiteni fog nekem az áthurcolkodásnál. Ugy is volt. Magamra szedtem a kis bundát, arra rá a nagy bundát és a három fegyvertokot, ő meg hozta utánam a többi cókmókot. Roppant szives, kedves öreg ur volt, — mondom.

— Elhelyezkedtünk a már készen álló kávédaráló mult századbeli egyik piszkos kocsijába és megelégedetten diskuráltunk mindenféléről, politikáról. Szidtuk a kormányt szokás szerint. A vicinális egyhangu unalommal bumlizott, de a fülkében olyan pokoli hőség kerekedett, hogy mindent le kellett dobnom magamról. Ez az ujas maradt rajtam. A fütés szabályozót nem lehetett *hidegre* állitani, természetesen befagyott. Ebben a pokoli hőségben annyira kiszáradt a nyeldeklőm, hogy alig vártam már D. állomást, ahol ennek a ti diszvicinálistoknak egyik főállomása vagyon és a vonat mindég tolatni szokott.

— Itt megiszol egy-két pohár sert — gondoltam.

— Szives, öreg utitársam nem akart leszállni; magam siettem a vasuti restibe. A kis kövér korcsmáros, a Grün régi ismerősöm, még főpincérkorából Pesten, a „Márvány menyasszony"-ból és boldogan hajlongva hozta elém a söröket és annyit beszélt a régi szép időkről, szalmaözvegykori meghitt vacsorákról, idei libákról, uborkasalátáról és mit tudom még mit, de annyit, hogy egyszerre csak hallom dübörög a vonat. Persze, pont ma nem tolatott! Elindult. Nem akartam a Grünnek adósa maradni, még fizettem gyorsan és lóhalálában utána iramodtam a vonatnak. A szives öreg ur a kocsi ablakából hadonászott valamit, nem törődtem vele, versenyt futottam a vonattal és szerencsésen el is értem az utolsó kocsi lépcsőjét. Felkapaszkodtam, szuszogtam és megkönnebbülten sétáltam át a kalauzzal a kocsikon keresztül az én fülkémbe.

— És képzeljétek! A szives öreg ur halotthalványan csapja össze kezét és dadog.

— Jézusom!... Uram, ön itt?! Én azt hittem, lemaradt és... Kidobáltam az ablakon át minden holmiját, ne hogy az egy szál ujasban agyon fagyjon...

— Na hát!

A hall falai megremegtek attól a hahotától, ami belőlünk kitört Taszinak erre a kétségbeesett vallomására.

— Csak nevessetek... Vagy kétszáz millió korona árát dobált ki... És én még csak föl se pofozhattam, hiszen szivességet akart tenni...

Az inas lépett be és jelentette:

— Méltóságos uram, a szobájában minden elrendezve.

Az egész társaság felkerekedett, hogy Taszit elkisérjük a mosdáshoz és közben vigasztaljuk.

A vendégszobához érve, Taszi majd hogy kővé nem vált ijedtében. Az ajtót az öreg gróf — házigazdánk édesapjának — komornyikja nyitotta ki szótlan meghajlással, kimért előkelőséggel, fekete frakkban.

— A szives öreg ur..... — hebegte Taszi.

— ???

— Ez volt! — és hitetlen szemekkel bámult az öreg, jól beretvált Georgra.

És a szobájában rendberakva minden holmija, a bundák, a fegyverek, a táskák.

Rögtön átláttunk a szitán. Megrendezett dolog volt az egész kaland: a szives, jólberetvált öregur, aki ugy néz ki, mint egy angol lord, a tulbőbeszédes vasuti korcsmáros, a tolatás nélkül elinduló vicinális, — és a gróf kirendelt emberei dülő uton, toronyiránt, kocsival hamarabb ideérkeztek a kidobált cókmókkal, mint Tasziló a vicinálissal.

Ő volt az első, a jó fiu, ki most már nevetve rázogatta a házigazda kezét.

— Kitünő vicc volt, Gyulám!... Ez sikerült.

Este hajnalig mulattunk a sikerült eseten gyöngyöző Tramini mellett, ugy hogy Taszi másnap csak délfelé jött elő, mikor már három közt lefujtak.

Csak arra kért, ezt ne mondjuk meg, a — háziorvosának.

Kerpely Béla

A gyomorfájás, gyomornyomás, fejfájás, kábultság és rossz emésztés a természetes „Ferenc József" keserüviz használata által gyorsan elmulik. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar **Ferenc József** vizről, mert hatása megbizható és rendkivül enyhe. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

Móricz Pál „Magyar Siratója"

Tipary Dezső címlapképével

megjelent

A 272 oldalas **könyv ára 75 ezer korona**

Megrendelhető a **szerzőnél** (Rákosszentmihály), vagy a **„Magyarság"** kiadóhivatalában.

Olcsó pénzt adunk azonnal mindenféle árura, ékszerre, szőnyegre stb. Kereskedőknek, iparosoknak nagy tételekben is. **Pénzét előnyösen kihelyezzük** biztos fedezettel. **Hitelközvetitő és Értékesitő R.-T.,** IX., Lónyay-utca 11. (Erkel-u. sarok.

azért ezek műfajukra nézve mind megegyeznek; ép oly vegyítetlen, tiszta műfaj egyik, mint a másik: nagy, igazi tragédia. Othello úgy, mint Macbeth, Lear úgy mint Coriolanus. Ellenben vígjátékai közül műfajra nézve kettő sem egyforma. S ennek magyarázata a korban rejlik. A renaissance szabad levegőt hozott be mindenhova; törte, zúzta a konvenciók, előítéletek bilincseit s az új szabadságtól mámoros emberiség poézise lázas örömmel irt, alkotott «olyant, a milyent eddig nem ismertek». Erre az ujdonság-keresésre céloz Hamletben Polonius, mikor a műfajok felsorolásában elmegy a «tragi-comico-historico-pastorale» képtelen összetételeig.

Angliában ez a szabályt elvető nagy változatosság még nagyobbá vált annak révén, hogy Shakespeare és kortársai, ott élve Erzsébet királynő pompázó udvarában, vigjátékaikat legnagyobb részt valami udvari alkalomra irták, nem ritkán egy-egy pontjául az udvari ünnepélynek; néha mint egy álarczos bál szünórájának pihentető szórakozását; máskor mint egy díszmenet végeztével eljátszandó allegoriát.

épen valami nézeteltérésben van a csaplárnéval a felől, hogy ihatik-e valaki pénz nélkül is vagy sem; de a vitának az vet véget, hogy Kristóf lefordul a székről és elalszik. Itt találja egy vadászatról hazatérő gróf s az akkori idők tréfakedvelő szokása szerint, arra gondol: «Hátha fényes hálóterembe vitetné, aranyhimzetü köntöst adatna rá s mire nehéz, ittas álmából felébred, szolgák lesnék parancsait; — ugyan nem hinné-e el, hogy elökelő főur volt mindig? — Nos és ennek a főurrá varázsolt üstfoltozónak a mulattatására adják elő az odacsődített színészek a darabot, a Makranczos hölgyet.

Persze, hogy Shakespearenél magasság nélkül való, egészen törpe dolog nincs soha; a Makranczos hölgyben pl., bármilyen bolond komédia is az egész, ott áll valóban költői nagyságu dolog gyanánt a Petrucchio nagy emberszeretete és felsőbbséges humora, a ki az ezer tüskével felfegyverkezett rózsában, Katarinában is meglátja a rózsát, s aztán tüskéit egyenként tördeli le, nemcsak hogy aztán félelem nélkül tüzhesse keblére, hanem azért is, mert észreveti, bárdolatlan, de tudna finomabb is lenni, csak nem erőlködik. Csupa mosolygó elnézés, csupa kaczagó felsőbbséges megvetés a modora az ő Makranczos hölgyével szemben. Az egész szelidítésben egy cseppet sem durva, boszus vagy szivtelen; folyton nevet azon, mintegy hogy: «milyen furcsa, hogy ezzel az asszonynyal igy kell bánni.» — S nézzük, nem ilyen lehetett-e, a kit Shakespeare képzelt? Először is egy ilyen elszánt, kicsit «desperado»-szerü legény kell ahhoz, hogy az ilyen házasságba belemenjen; — fanyar se legyen, mert akkor nem biznék a sikerben; de legyen kedves is, vonzó, jólelkü, hogy a darab végén érdemesnek tartsuk arra a szép, okos, gazdag s most már szelid és kedves feleségre is.

Brayton Lily (Kata) is egészen a bohózat szinvonalán maradt. Dühöngésében kicsit tulzott is, de kivált az utóbbi felvonásokban igen szép jelenetei vannak. Jó gondolat az is, hogy az első jelenetben, mig az udvarlók fejéhez gorombaságokat (és nyulakat, keztyüt, mit) vagdos, a vadászatról jöve, addig a kutyákat gyön-

ASCHE OSZKÁR MINT SLY KRISTÓF.

LILY BRAYTON MINT MAKRANCZOS HÖLGY.

A «MAKRANCZOS HÖLGY» ELŐADÁSA LONDONBAN.

Nem csoda, ha néha a modern színész ebben az összevisszaságban alig tudná kitalálni, hogy Shakespearenek ezt vagy amazt a vigjátékát hogyan értse, mi gyanánt nézze; magas, történeti vigjáték, vagy fantasztikus farsangi bohóság gyanánt-e?

És mindazon nemzetek, a kiknél Shakespearet fordításban adják, hajlandók átlag magasabb rendü vigjátéknak nézni az olyant is, a mely tisztán bohózatos; — hajlandók már tán azért is, mert a fordítók sokszor magasabb, néha finomultabb, vagy ünnepélyesebb szót használnak, mint az eredetiben van s igy azt az angol művész egyszerübb és kevésbé kothurnuson járó vigjátéknak érzi és látja. — Lehet, hogy a széles, hangos jókedv, az «old merry England» John Bull-os vigsága is inkább hahotázik, mint mosolyog, de elég az hozzá, hogy a *Windsori vig nők*-et is, meg a *Makranczos hölgyet* is tiszta bohózatul adták. De *ilyen gyanánt* nagyszerüen.

És van mindenesetre egy dolog, a mi a mellett szól, hogy a *Makranczos hölgy* igen is bohózat s ez a dolog az; ne feledjük, mi az egész szinjáték előzménye. Sly Kristóf, bádogos, a ki már régen csak hozomra iszik egy korcsmában, veszi, hogy ez a rózsa magáról sem tudja, mennyi benne a szépség; hadd leljen rá tehát önmagára. — Másik magassága a darabnak az a napsugaras renaissance derü, a mely az egészen elárad.

S az Adelphi szinház előadása azért jelez oly nagy diadalt, mert a darab mindkét fontos vonása érvényre jutott. A Petrucchio alakját egy kiváló színész, Asche Oszkár; a fényes, derüs, olasz renaissance jelleget pedig a rendezés adta meg.

Nagy művészi ambiczió s tán egy kis művészi szeszély után Asche Oszkár az előjátékban az eladósodott, részeg mesterembert is eljátszotta; — az igazi darabban meg Petrucchiót. Az elámított mesterember kitünő részletrajza az angolok előtt nagyobb revelácziő volt, mint mi előttünk lenne, mert először is magyar színészeink átlagos nivója magasabb, haladottabb az angol átlagnál, meg aztán az angolok az olasz veristák, Duse, Zacconi, Novelli stb. detail festését sem ismerik. De viszont Asche Petrucchiója mindnyájunknak érdekes tanulmány, mert Shakespeare nagy ismeretén alapul. Bohózati hős, filozófus. Kaczagó, nekitelt, piros pozsgás, mokány vidéki nemes ember, egy kicsit hányaságéden törölgeti a saját selyemkendőjével. Utóbb, a hogy a szegény éhes, didergő, álmos Katarina a vacsoráját követelve először hangos, mérges sirással, majd ellágyult, halk zokogással borul előbb az asztalra, a szék hátára, az ablak szemöldökfájára és végre, az igazi helyét meglelve, a Petrucchio vállára, ez tiszta, fényes komikum. S határtalan jókedvükben azzal egészitik ki, hogy a tapsra felgördül a függöny s látjuk, a mint a megbékült Kata boldogan kanalazza a tejet, mig Petrucchio kenyeret aprit beli neki.

Az egyik páholyban ott ült az angol kormánynak komoly parlamenti magatartásáról hires két debatter-je. Úgy kaczagtak, hogy a könny csak úgy patakzott az arczukon végig.

LEFEJEZETT MAGYAR KÖLTŐ.

Irta báró **Nyáry Albert.**

A velenczei dogek arczképcsarnokában a hóhérpallos alatt kimult Marino Falieri arczképét fekete szövettel takarták be, mert szégyent hozott a velenczei történelemre. A magyar irók Pantheonjában is van egy ilyen elfö-

E. LYALL SWETE (BIONDELLO) ÉS CHARLES ROCK (GRUMIO).

ASCHE OSZKÁR MINT PETRUCHIO.

LILY BRAYTON MINT KATALIN.

A «MAKRANCZOS HÖLGY» ELŐADÁSA LONDONBAN.

dött kép: egy sokszoros gyilkos sötét alakját takarta le az utókor ítélete.

Köpcsényi gróf *Listius* László ez a gyászos alakja irodalomtörténelmünknek.

Rejtélyes köd veszi körül s élettörténete nagy részben ismeretlen ma is. Századokon keresztül irtózott mindenki szétlebbenteni azt a véres fátyolt, melybe temetkezett s csak mostanában kezdték élettörténetét kutatni, s hamarosan egész kis irodalom keletkezett rejtélyes alakja körül.

A Listius-család napja rövid ragyogás után vérbe, gyalázatba hanyatlott alá. A három legutolsó sarj közül kettő mint elitélt gonosztevő végezte be életét. És e kettő egyikének nevét följegyezte a krónika, mint költőét.

A valószinűleg szász eredetű család csodával határos gyorsasággal emelkedett, a nélkül, hogy csak egy tagja is felül emelkedett volna az átlagos középszerűségen. Listius Kristóf a XVI. század derekán még csak nagyszebeni szenátor volt, s fia János már az ország főurai között foglalt helyet. Nem karddal szerezte nagy jószágait, hanem egyedüli érdeme az volt, hogy Oláh Miklós érsek hugát vette nőül. Mikor a feleség meghalt, a bánatos férj fölvette a papi rendet s néhány év alatt püspök és főkanczellár lett belőle. A Listius-család napja fölragyogott. Listius János püspök már a nagyköpcsényi uradalmat hagyta örökül fiának, s a XVII. század első felében a «Liberi Barones» közé igtatták be a család nevét. Listius Istvánnak három gyermeke maradt. Ezek közül *István* az alkhimiával járt pórul. Nem találta fel a nagy elixirt, s mikor aranyat nem tudott csinálni, aranyat hamisított. E miatt megnótáztatott, s maig sem tudjuk, hogy börtönbe vagy hóhérbárd alá ment-e magikus könyvei mellől. A második fiu, *Ferencz*, Erdélyben Bethlen Gábor főembere lett, miután Wesselényi Pál özvegyét, Gyulaffy Zsuzsánnát vette nőül. A legfiatalabb testvér, *János* Széchy György leányát, Katát kapta feleségül, a «Murányi Vénusz» testvérhugát, s ez által sógorságba került Wesselényi Ferenczczel és a költő Zrinyivel is.

Listius Ferencz diplomata volt, bárha a szamosújvári főkapitány czimét viselte s további emelkedésében korai halála akasztotta meg. Özvegye Gyulaffy Zsuzsánna nem csak nagy vagyont hozott férje házához, hanem nemes, jó szivet is. Árván maradt egyetlen fiát, Lászlót a legnagyobb gonddal neveltette s a természettől élénk észszel megáldott László korának egyik legműveltebb ifja lett. Az anya buzgó katholikus volt, a jezsuták nagy pártfogója s fiát is általuk, vallásos irányban neveltette. Költeményein is át-át csillognak a fényes arany szálak, melyek buzgó lelkének nemes érzéseiből vannak szőve.

1653-ban báró Listius László «*Magyar Mars, avagy Mohács Mezején történt veszedelemnek emlékezete*» czim alatt egy hőskölteményt adott ki, kétségtelenül a két év előtt megjelent Zrinyiász hatása alatt, Balassa Bálint lirai verseinek epikai előadásra épen nem alkalmas formájában. A Szigeti Veszedelmet sem fogadta saját kora azzal a méltánylással, a melyet e világirodalmi szinvonalon álló költemény megérdemelte volna. Természetes tehát, hogy a Magyar Mars még kevésbbé tett hatást. Alig vett valaki tudomást róla. A költemény különben nem eposz, a minek a költő szánta, hanem versekbe szedett história, épen úgy mint Listius másik költeménye, mely a magyar királyok és vezérek történetét tárgyalja. A gyenge epikus mellett a tehetséges lirikus nyilatkozik meg a «*Szerencsének állhatatosságáról*» szerzett versében, vallásos érzülete pedig «*A Boldogságos szűz Máriához, Magyarország patronájához*» czimű fohászában.

A verseket becsessé a bennük megnyilatkozó erkölcsi érzés és lelki finomság teszi, különben leszámitva nyelvezetének sokszor érezhető erőteljességét, csinját és verselési ügyességét, messze elmaradnak a kor jobb költői művei mögött. Pedig Listius nagy becsvágygyal küzdött a költői hirnévért s a csalódás, a mely költői felléptét követte, nagyon fájdalmas lehetett. Letette a versiró tollat, hogy soha többé föl ne vegye. Az alig 30 éves ifjú meghasonlott kedélylyel elvonult komor várába, s zárkózott, ember-gyülölő lett. Hozzájárulhatott ehhez az is, hogy Bánffy Hedviggel kötött házassága magtalan volt s neje korán el is halt. Legközelebbi rokonai még inkább meggyülöltették vele az életet. Nagybátyja, Listius János és ennek fia a lipcsei várban laktak, de onnét a távolból is érezte gyülöletüket, a miért a köpcsényi örökségen osztozkodniok kellett vele. Listius János bizonyos degenerácziót mutat. A Széchy Kata férje is tehetetlen, csaknem egyűgyű ember volt, a ki rideg, keményszivű felesége akarata szerint cselekedett mindenben. Arczképe egy bárgyú tekintetű, vizfejű férfit mutat. Fia, mint katona kezdte pályafutását, azután belátva, hogy ez nem neki való, rövid, meddő házasság után mint jezsuita, idegen földön halt meg. A tehetségek közül csak a családi hajlam fejlett ki nála: a mértéktelen kapzsiság. Minden rokonával perben állott az anyagi ügyek miatt, s öreg nagynénje, Széchy Mária már a látásától is félt. «Igazán irom, rettegve várom jó öcsémet» — irja kétségbeesve róla. Az ő roszlelkűségének is bizonyára nagy szerepe van a költő tragédiájában.

Listius László becsvágyában megsértődve Erdélyre vetette a szemét, a hol atyja is dicsőséget szerzett magának. Sorsát a Barcsay Ákoséhoz kötötte. Bizott benne, hogy általa szerepet játszhat még «minthogy itt Magyarországon becsületi nincsen, vagyon Ákos előtt becsületi.» A sors ellene fordúlt itt is, s Ákos fejedelem soha sem vehette igénybe jó szolgálatait. A sorsüldözött ember most daczból a császár zsámolya elé vetette magát s hosszú évek óta talán az első örömet akkor érezte, mikor grófi rangra emelésének diplomáját megkapta. De azért azután sem mozdult ki várából. Csak lánynézőbe indult útnak.

Szinte csodálkoznunk kell, ha másodszori nősülésre is gondolt még is. Bizonyára nem a szerelem hivta karjai közé Kecskés Évát, hanem a saját rokonai iránti gyűlölet. Hisz nekik köszönhette, hogy Magyarországban jóformán gyűlölt alakká vált a sok mende-monda miatt, melyeket legbuzgóbban saját családja terjesztett róla. Tudta, hogy hiába gyűlöli szivéből rokonait, az ő féltett vagyona előbb-utóbb még is csak rájuk fog törvény szerint szállani. Azt is tudta, hogy egy második feleség sem fog már bölcsőt ringatni a köpcsényi várban. De ha feleség van a háznál, könnyen lehet becsempészni idegen gyermeket is, mert inkább azé legyen mindene, mint Listius János uraméké. Az ellene folytatott per egyik tanujának vallomásából kitetszik ez a törekvés, de hát nem sikerült ez sem, mert a lipcsei várból is éberen vigyáztak a jó rokonok László gróf minden lépésére.

Kecskés Éva nem az a feleség volt, a ki férjének jó lelki tulajdonságait akarta volna irányítani. Az anyának, az öreg Listiusnénak segitő társ kellett volna, hogy a jó uton megtartsa Lászlót, a kin a világgal való meghasonlás és a boszú mindinkább elhatalmasodott. A szegény anya bizott még, hogy az ő régi jó

A MAGYAR FÖLDTANI INTÉZET MUZEUMÁNAK EGYIK TERME. — Sorger fényképe.

fia megáll a lejtőn, s megosztotta vele a köpcsényi magányt, bárha kellemesebb élete lehetett volna saját birtokain, vagy első férjétől való fiánál. De az ő ereje kevés volt már, hogy ellensúlyozza az elhatalmasodó bűnöket, menyének rosz befolyását és a szerencsétlen Listius István átkos örökségét: alkhimista könyveit.

A csüggeteg lelkű gróf vakságában úgy látta, hogy hiába fohászkodik a szűz Máriához, hasztalan kéri a nagy Istent, az égtől nem kap segítséget tervei sikerüléséhez. Sem hiú nagyravágyását, sem bűnös boszúszomját, sem szenynyes pénzsóvárgását nem hallgatta meg az Isten! Pedig térden állva, mellét verve mormolta el imáit, a mint azt régen tanulta volt. És az ingatag emberben lassanként megrendült az Istenben való bizalom. Az emberek kerülése, a magányban való tépelődés és a feleségnek rosz befolyása kiszolgáltatták őt végzetének.

László gróf a bűvös könyvek, titokteljes folyadékok, magikus eszközök között kezdte tölteni napjait. S a hányszor belépett a küszöbön, annyiszor távolodott el egy-egy lépéssel az Istentől. Elfajult, gyönge volt az idegzete, ingatag a hite, s nem tudott ellenállani a kisértésnek. A könyvek mindenről beszéltek: természetfölötti erőkről, csodákról, nagy hatalomról. A lombikok nagy kincseket és más földi javakat igértek. A szegény gyönge ember mindjobban belemerült a titkok fürkészésébe, s lelke megnyílott a gonosz befolyásoknak. Megtanulta a rögtön ölő mérgek készítésmódját. Akkor vonaglott végsőt jobb érzése, mikor a halált hozó folyadékot keserves sirás között adta át a bérenczének, hogy a Listius János és fia ételébe keverje. De a felbérelt ember nagyobb jutalom reményében elárulta a halálraszántaknak a sötét titkot.

László gróf minden újhold csütörtökjén a Nicksthali hegyre ment ki «ördöngős czirkulusokat csinálni;» teljes egyházi ruhában mondott misét sötét éjszakákon akasztófa alatt a Sátánnak; fekete tyúk és fekete malacz húsából titkos reczept szerint hét tál ételt csinált, s egy-egy kenyérrel és korsó borral oly abroszokba takarva, melyek karácsony estéjén voltak használatban, kereszt utakon ásta el. Megtett mindent készségesen, a mire a Sátán hangja kérte. Artatlan újszülöttek vére is kellett még a bűvös folyadékhoz, s a tanu három csecsemőről tud, a kire a köpcsényi várban az első napsugár után sötétség borult. El is készült a kenőcs, mely megnyitotta a szemét annak, a kinek hüvelyk ujját László gróf bekente vele. Az egyik nagy kincseket látott, a másik «nagy ládát, s a körül ördögöket, kit ember, kit eb képében.»

De ugyanez a kenőcs lehetett az is, a melylyel a Sátán a Listius szive tájékát bekente. Keményebb lett az a kőnél. Mikor gyermekvérre volt szüksége, hogy valaki el ne árulja, mind a három gyermeket önkezével ölte meg. Attól félt, hogy ha «kővárat adnának is neki, de elárulná,» s «elmegy Listius Jánosnéhoz, s ott is minden dolgunk kitudódik.» Az egyik gyermeket egy kovács-pörölylyel verte agyon. A vár alatt lakó mészáros házára valami tűzszerszámmal lángot dobált, míg el nem égette. Aztán ökreit lövöldözte agyon. Méreg volt Köpcsényben minden csöpp ital, mételyes volt a levegő, a mely körüllengte az elátkozott falakat. A ki ma jóizűen megebédelt a várban, az egy év mulva csont és bőr, a ki egy pohár bort fogad el a vár asszonyától, azt másnap felpuffadt testtel temetik el. Korsó számra készül a méreg, s egész családok ivóvizét akarja megfertőztetni vele a várúr. Tanu van arra is, hogy száz talléron embert fogadott föl László gróf, hogy ez egy harmadik személy közvetítésével egy negyed év mulva a jó édes anyját pusztítsa el méreg által. Ekkora gonoszságra talán a Sátán sem ösztökélte a szerencsétlen embert. Ha összes gonoszságait bebizonyítottnak veszszük is, ezt az egyet nem tudnánk indokolni semmivel sem. Annak a szegény öreg asszonynak nyomorúság, kín lehetett az élete rideg, őrjöngő fia mellett, s még sem hagyta el, mert szerette, szánta szülöttjét. Mikor menekült már, mint az üldözött vad, akkor is mellette volt, bizonyára elősegítette szökését, s lelke olyan erős volt, hogy azon a napon, mikor utoljára látta fiát, meg tudta állani, hogy közömbös dolgokról irjon levelet, hogy elhárítsa a gyanút a bűnös menekléséről.

Józan észszel, öntudattal nem szoktak embereket ölni úgy, mint Listius. Fényes nappal, úgyszólván az egész világ előtt követte el rémes tetteit. Akárkire rábízta mérgeit, s mikor a szerencsétlen fiatal anyákat akarja eltenni láb alól, két falub eliasszonyt igyekezett rábirni, hogy ezek öljék meg a szegény leányokat. Majd elvégzi ő maga a véres munkát, de a holttestek eltakarításához megint asszonysegitséget hiv, a kinek elmond még olyan gyilkosságot is, a melyről ennek eddig tudomása nem volt. Pedig ekkor már nem bizhatott hatalmas főnemesi voltában, mert hisz a vizsgálat országos végzés alapján folyt már ellene, s mindennap félhetett, hogy Wesselényi felkutatni jön a várat. Ezért dobálta a hullákat egy verembe, hamut és meszet hintve rájuk. De a helyet azért nem tartotta titokban, hanem a később tanuskodott asszony segitségével rakta be téglával a lyuk száját, s elégülten mondja: «ha mind az egész várat feljárnák is, ezt semmi úttal meg nem találnák.» És ott állott mellette az asszony, a kit még csak bűntársi kötelék sem fűzött hozzá, s neki, a ki bármikor kész volt embervért ontani, eszébe sem jutott, hogy ezen tanutól milyen jó volna örökre megszabadulni. Mindenütt voltak áruló nyomok, a melyek eltűntetésére épen nem gondolt. Még a vár alatti halastóból is emberkezet fogtak ki a halászok.

Az 1659-iki pozsonyi országgyűlés már végzést hozott ellene, s a vizsgálattal a nádort és a királyi tábla biráit bizta meg. Hogy ez a nyomozás alapos és szigorú legyen, arról gondoskodtak Listius János uraimék s László gróf úgy élt gondtalanul, mintha nem látná feje fölött a vészes felleget, mely minden pillanatban leszakadhat reá. A tanuk vallottak. A bűnök minden fajtáját rábizonyították már a köpcsényi várurra. Még hamis pecsétet is csináltatott, s így nyerte meg a Sibrik elleni pörét. Lassú méreggel hallgattatta el aztán a pecsétvésőt és fiát. Ennyi főben járó bűn halálos büntetése alól nem lehetett megmenekedni. S Listius mégis nyugodtan folytatta eddigi életmódját. Lehetetlen, hogy egy emberfeletti hatalom segítségében ne bizott volna. Látott mások által nem látható, szemnek is borzasztó alakokat, a kik igérték, hogy nem hagyják el. Hallott rejtélyes hangokat, a melyek megbátorították. S kezében volt a damaszt pengénél

erősebb fegyver: az arany. Szórhatta két marokkal, még sem fogyott ki soha. Megmondta azt már a jó köpcsényi páter Fersén, hogy a miért lelkét eladta «az ördög ő neki egy erszényt ad, melybe valahányszor nyul, egy aranyat talál.»

Végre mégis elszánta magát a menekülésre. Józan esze, belső sugallat, vagy édes anyja könyörgése birta-e rá erre, ki tudná megmondani? Mielőtt meghozták volna fölötte az ítéletet, Bécs városába futott. Már csak jószágaira tehette rá a fiskus a kezét, nyomorúlt életét megmentette. Könnyű szívvel hagyta oda házát, neki nem kellett már más, csak az arany, s bűvös tarsolyát gondosan magával hozta. Ismerte Bécset, hisz ausztriai zászlós úr is volt, s a császár legbensőbb környezetében voltak befolyásos barátai. A magyarországi bűnök miatt itt nem vonhatták felelősségre, kezdte tehát élvezni az életet. Nem kell ehhez más, csak arany. S a kifogyhatatlan tarsoly öntötte mindig.

Alig néhány héttel szökése után hirtelen szétterjedt Magyarországon a hir, hogy «gróf Listius Lászlót az hamis pénzverésért Ausztriában megfogták». S csakugyan nem telt bele nehány hónap, s a szerencsétlen magyar főurnak feje a bécsi bakó pallosa alatt gördült le. Igy derült ki a kifogyhatatlan tarsoly titka.

Igy ért véget annak a szánalomra méltó embernek a tragédiája, kinek egyik keze az ég felé van emelve, másikával a démonba kapaszkodik; lelkének jobbik fele az istenanyához fohászkodik, roszabbik fele pedig azon tünődik, hogyan követhet el újabb bűnt; mert szíve telve van minden gonoszsággal, a mi csak beleférhet egy emberi szivbe.

A mit pedig ő az idők változásairól ir, mintha a saját sírversének készült volna.

«Be szokott borulni az ég is fölyhőkkel,
Gyakran verejtékezik nagy zápor esőkkel.
Nap fénye rejtezik setétes ködökkel,
Sors forgandósága játszik emberekkel.»

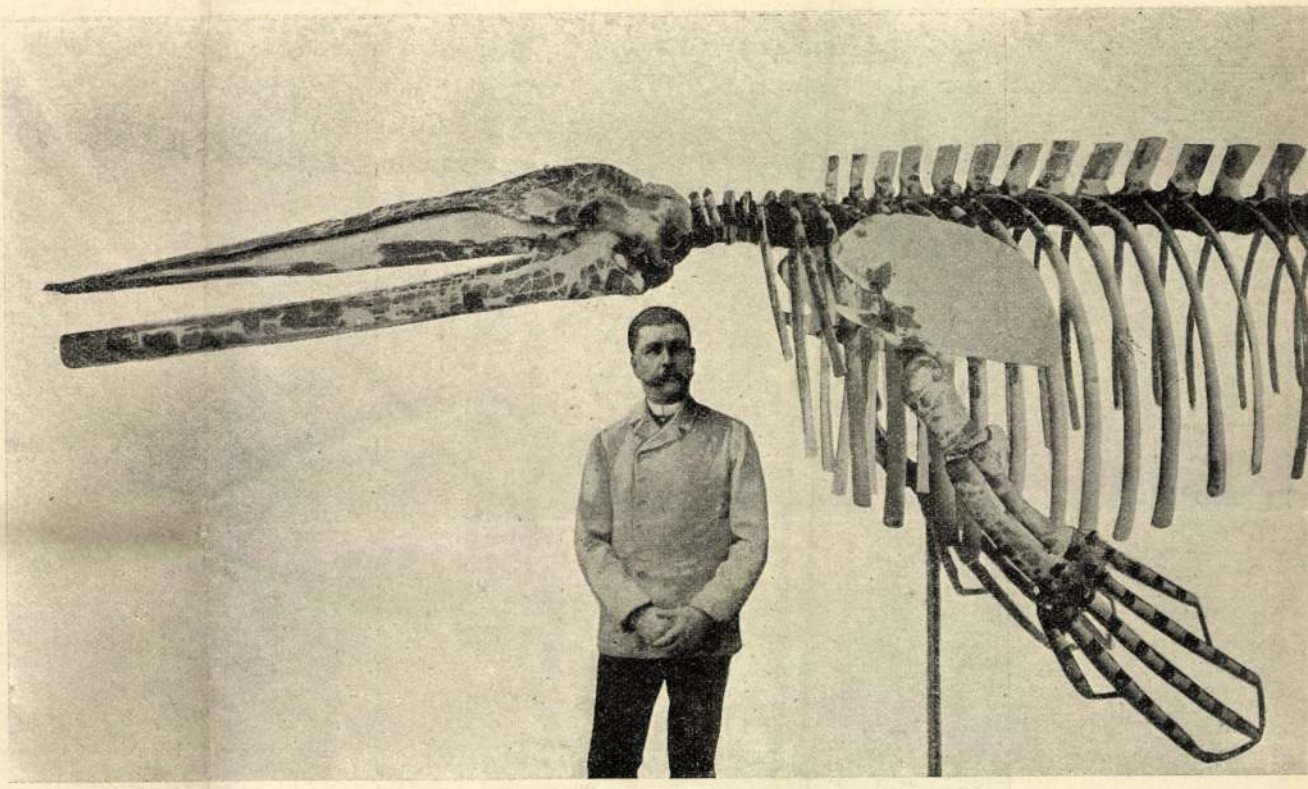

A BORBOLYAI ŐSBÁLNA CSONTV

A POSTA ÜNNEPI MUNKÁJA.

Ha igaz az, hogy azok teszik a legnagyobb jót az emberekkel, a kik segítenek őket közel hozni egymáshoz, akkor kétségtelenül hely illeti az emberek jótévői sorában a — postásokat is. Mert az emberek modern közösségének hatalmasabb eszköze alig van, mint az ő munkájuk. A hirek, a közlésre sietö gondolatok országútja a posta-vonal és fiatalabb, fürgébb testvére: a táviró-drót. Egy elmés franczia irónak igen találó mondása, hogy a legkedvesebb vendég a postás, mert mindig van mondanivalója és soha se marad tovább, mint a mennyi időre várták; minden titok a kezén megy keresztül és mindig csak annak mondja el, a kit illet. Ilyen «mondanivalója» a postásnak állandóan van nagy bőséggel, de néha meg annyi, hogy szinte roskadozik alatta. Főként így, a nagy ünnepek, karácsony meg újév évadján, mikor temérdek közlés siet az emberek felé levél meg csomag, jókivánság meg ajándék formájában. Ilyenkor gömbölyűvé duzzad a levélhordó nagy fekete táskája és emeletessé magasítja a zöld postakocsikat a rengeteg csomag, a minek már nem jutott hely odabent. Az ünnepek pihenő napjai a postásoknak ugyancsak szorgos napokat jelentenek és a teher nő évről-évre, mert a kultura fejlődésének mértékmutatója ma már nem az elhasznált szappan, hanem a postai forgalom mennyisége. Ennek a forgalomnak az ünnepi statisztikája imponáló számokat és — imponáló munkát mutat. E munkának egy pár jelenetét képben mutatjuk be olvasóinknak, a postásoknak pedig azt kivánjuk: vigyenek jó hireket a levelekben és kedves örömet a csomagokban, a hová őket az útjuk viszi.

ŐSGERINCZESEK LÁBNYOMAI MEDITERRÁN IDŐBŐL EREDŐ HOMOKKŐBEN (A LELET SZINHELYÉN).

A MAGYAR KIR. FÖLDTANI INTÉZET GYŰJTEMÉNYÉRŐL.

A Magyar kir. Földtani Intézet palotájának rajzát a «Vasárnapi Ujság» 1898-dik évi hatodik számában mutattuk be. Ugyanekkor az országos intézet feladatát, történetét és működését is röviden ismertettük. Azóta gyűjteménye fel lett állítva és sok becses tárgygyal szaporodott.

Nem lesz érdektelen e szép és tanulságos gyűjtemény érdekesebb példányait bemutatni.

A gyűjtemény egyik legbecsesebb kincse, a borbolyai ősbálna csontváz.

Borbolya község Sopron városától éjszaknyugatra az ország határához közel fekszik.

Az igen ritka tengeri állat teljes, de igen összenyomott csontvázát, Prost János birtokos téglagyárában a mediterrán korú kékesszürke tengeri lerakódású agyagban fedezték fel a munkások. Fedője, mintegy 12 méter vastag agyag volt. Közvetlen környékén sok tengeri kagyló, csiga és hal van eltemetve. Szomszédos, még az agyagban fekvő növénymaradványok a tengerpart közelségét bizonyitják.

Az elég rosz állapotban levő mállós csontváz megmentése és felállítása sok fáradságba és pénzáldozatba került. A nagy munkát azonban siker koronázta és a 6·5 méter hosszú gipszszel kiegészített csontvázban a külföldi szaktudósok is a legnagyobb elismeréssel gyönyörködnek.

Eddig csak előzetes vázlatos ismertetésből (Földtani Közlöny XXXIV. kötet 216. oldal) tudjuk, hogy e hatalmas csontváz egy új bálna alak, a Mesocetus hungaricus (?) maradványa.

A koponya rész 1·85 méter hosszú és megvannak az igen érdekes fülcsontok is.

A csontváz összeállítása két és fél évig tartott és a tetemes kiadásokat dr. Semsey Andor

A magyar irodalomtörténet legnagyobb gonosztevője

Nagyköpcsényi gróf Listius László viharos élete époszirástól — a bitófáig

Irta: KEMÉNY ISTVÁN dr.

„Meg kell még emlékeznünk Listius Lászlóról, akinek 1653-ban Magyar Mars c. tizenhárom énekes éposza a mohácsi csata történetét dolgozza fel minden költői érzék és szempont mellőzésével."

Egyik iskolai irodalomtörténeti tankönyvből irtuk ki ezt a mondatot, amelynek szükszavu megállapitásainál többet aligha tudnak a mohácsi veszedelem megéneklőjéről még azok sem, akik néhány esztendőn keresztül kedvtelésből vagy kényszerüségből a magyar irodalom multjának tanulmányozásával foglalkoztak. Ez pedig igazán sajnálatos; nem azért, mintha a Magyar Mars költői értéke megérdemelné a behatóbb méltatást, hanem kizárólag a szerző személye szempontjából, akinek sorozatos gaztetteihez képest a legelvetemedettebb középkori rablólovag élete is az erények utjáról való szelid lesiklásnak látszik. Nem hisszük, hogy akár a magyar, akár a külföldi arisztokrácia története fel tudna mutatni egyetlen, a Listiuséhoz hasonló pályafutást, amint, hogy ez az élet a kriminalisztika gazdag gyüjteményében is egészen külön helyet foglal el.

Sokat igérő pályakezdés

Igen előkelő és a határokon innen és tul egyaránt nagy tekintélynek örvendő család sarja Listius László, aki kerek háromszázesztendővel ezelőtt látta meg először a napvilágot. Atyja Bethlen Gábor leghivebb tanácsadói közé tartozott, katholikus vallása ellenére teljes mértékben megnyerte a fejedelem bizalmát, aki őt különféle kényes természetü küldetéssel bizta meg és Szamosujvár főkapitányának nevezte ki. Anyja Gyulaffi Zsuzsanna, Erdély legelőkelőbb nagyasszonyainak egyike, aki korán árvaságra jutott fiát különös gonddal nevelte.

A kis László — kora szokásaihoz hiven — idehaza elvégezve az alsóbb iskolai osztályokat, külföldre kerül, ahol rövid ideig egyetemi tanulmányokat folytat. A nagymüveltségü fiatalembert gyorsan megszeretik a környékbeli főurak és igy történik, hogy 1645-ben, tehát alig tizenhétéves korában László már eljegyzését is megtartja. Menyasszonya, majd felesége néhai alsólindvai gróf Bánffy Kristóf tárnokmester és gróf Draskovich Ilona leánya, Bánffy Hedvig hatalmas vagyon örököse, tehát Listius igen biztató auspiciumok közt kezdheti meg nyilvános pályafutását.

Az egyenes ut azonban már ekkor sincs inyére. Miután a Bánffy-birtokok zalai földön feküdtek, ő maga azonban rendszerint a sopronmegyei Kabold várában tartózkodott, ahonnan a tulajdonát képező környéket könnyen lehetett igazgatni, elhatározta, hogy a különböző helyeken elterülő ingatlanokat egyesiteni fogja.

Különös birtokeladás

A Bánffy-család ezidőtájt perben állott a kincstárral, amely a Bánffy-leányággal szemben szintén igényt tartott az igen nagy értéket képviselő birtokokra. A per kimenetele kevés jóval biztatott, Listius tehát ajánlatosabbnak látta, hogy a vitás földektől minél előbb megszabaduljon. Feleségével egyetértve tehát 1647 február 6.-án az egészet 5000 imperialis tallérért eladta gróf Draskovich nádornak. A vételár feltünően alacsony volt, dehát Listius tudta, hogy mit csinál. Legalább is ugy gondolta, hogy tudja; mikor azonban néhány hét mulva ugy látta, hogy nagyobb árat is el lehetett volna érni, alkudozásokba kezdett Nádasdy Ferenccel és a birtokokat március 14.-én öneki is eladta. A kijátszott Draskovich természetesen minden rendelkezésére álló eszközzel igyekezett jogait védeni, azonban helyzetét egy csapásra reménytelenné tette egy Listius által a biróság rendelkezésére bocsátott nyilatkozat, amelyben felesége kijelenti, hogy férje az ő tudta és beleegyezése nélkül adta el a birtokokat Draskovichnak, ő a szerződést nem ismerte és a mai napig sem ismeri, ennélfogva annak érvényesitéséhez semmi körülmények között hozzá nem járulhat. Egészen kétségtelen, hogy ez a nyilatkozat mindenféle jóhiszeműséget nélkülöz, hiszen Bánffy Hedvignek mindaddig eszébe sem jutott tiltakozni az eladás ellen, mig az ujabb és kedvezőbb ajánlat Nádasdy részéről meg nem történt. Hogy már most a fiatalasszony ezt a legalább is gyanus szerepet önszántából, vagy pedig férje parancsára játszotta-e végig, az teljességgel tisztázatlan. A jelek azonban ugy mutatják, hogy ha Hedvig cselekedeteit sokban befolyásolták is ura kivánságai, alapjában véve ő sem volt az az ártatlan teremtés, amilyennek egyesek fel akarták tüntetni.

Egy gyanus kötelezvény

Alighogy ennek az ügynek hullámai elcsendesültek, Listius ujabb zavaros história középpontjába került. Élt Vasmegyében ezidőtájt egy Sibrik István nevü előkelő nemes ember, aki szegről-végről rokona volt a Bánffy-családnak. Listius László azonban egy szép napon felesége megbizásából beperelte Sibriket és azzal vádolta, hogy egyes megőrzés végett neki átadott oklevelekkel visszaélve hatalmába keritett bizonyos Bánffy-birtokokat. Sibrik határozottan tagadta a vádat és azzal védekezett, hogy a szóban lévő vagyon örökségutján szállt reá. Listius erre egy kötelezvényt mutatott be a birósságnak, amelyben Sibrik sajátkezü irásával igazolja a vád adatait. Az okmány valódiságát határozottan kétségbevonták ugyan, a biróság azonban Listiusnak volt kénytelen igazat adni — annál is inkább, mert a kötelezvény aláirása és a reá ütött pecsét látszólag igazolta a vád állitásait. Az itélet mindenfelé nagy feltünést keltett, az emberek egészen nyiltan hangoztatták, hogy az aláirás és a pecsét hamisitott, egyelőre azonban Listius mégis elérte célját.

A költő

Néhány csendes esztendő következett most László gróf életében és ezalatt a tudományos szellemben nevelkedett fiatal ember a költészet felé fordult. 1657-ben jelent meg Zrinyi Miklós

Literatura 1928. 10. 17

Obsidio Sigetiana-ja és a nagy dicsőség Listiust is elkápráztatta. Ugy érezte, hogy amire Zrinyi képes volt, azt ő is könnyüszerrel el tudja érni. Munkához látott tehát, szorgalmasan forgatta a történetirókat és közel két évi munka után elkészült nagy, 13 énekből álló történeti époszával. Kétségtelen, hogy Listius ügyesen forgatja a tollat és elég könnyen pergő verssorai sok esetben kellemesebben hangzanak, mint Zrinyi munkájának legnagyobb részében. A baj azonban az, hogy a költői érzék teljesen hiányzott a Magyar Mars szerzőjében, ezenkivül pedig tárgya is mindenre inkább alkalmas, mint költői feldolgozásra. Zrinyi döntő fontosságu hátteret festett Szigetvár tragikus eleste mögé, és ennek következtében ez az alapjábanvéve másodrendü jelentőségü esemény rengeteget nyert sulyában: a magyar megváltás szimbolumává magasztosodott a szigeti hősök önfeláldozása, hiszen vitézségük miatt adott Isten bünbocsánatot a tévelygő magyarságnak.

Listius egy pillanatig sem füzött maga elé ilyen messzemenő célokat. Megelégedett azzal, hogy verssorokba irta át azokat az eseményeket, amelyeket forrásaiban, a különböző történetiróknál feljegyezve talált. Ennél többre nem vágyott, viszont azonban tartozunk az igazságnak annak a megállapitásával, hogy a krónikás hüséget pontosan betartotta; ennek a tényekhez való szigoru ragaszkodásnak köszönhette, hogy munkáját nem egy esetben hiteles forrásként használták fel.

Uj asszony a háznál

Ezalatt pedig az alaptermészetében szelid, jóérzésü Hedvig lassu sorvadásnak indult. Testi betegség, vagy lelki bánat ásta-e alá az amugy is gyengeszervezetü fiatalasszony egészségét: nem tudjuk, csak annyi tény, hogy igen korán elhagyta férjét, aki azután ettől az időtől fogva minden korlát nélkül belevetette magát a legsötétebb züllésbe. Második felesége, a vidék egyik ismert családjának leánya, Kecskés Éva — ugylátszik — teljesen a magáévá tette Listius zavaros ügyeit és a második házasság napja óta állandó rettegésben és borzalomban élt a környező falvak népe.

Hallgassuk meg, mit mond erről az időről a krónikás: ».... De a vár falai tömörek, az ur hatalmas és gazdag s bizonyára nem törődött a pórok mendemondáival, akik éjjelenként kétségbeesett sirást és segélykiáltást vélnek kihangzani onnan s babonás félelemmel sietnek utjokra. Majd a munkájából hazatérő jobbágy élénk fantáziája az akasztófa alatt látja a várurat misemondó ruhában s kileli a hideg mig hajlékába ér; egyik jól ebédel az udvari cselédséggel, ettől kezdve elvész, elszárad, csak a csont és bőr marad rajta, másik egy pohár bort iszik a vár asszonyának jóvoltából s néhány óra mulva pokoli kinok között hal meg, harmadik megesküszik rá, hogy ura a Sátánnal cimborál s annak adá el lelkét. Ugyan ki adna hitelt az ily agyrémeknek s ki hallgatna az együgyü pórok kisérteties meséire? Bécsig bizonyára nem hatottak el a kószahirek, mert Listiust — állitólag 1655-ben — érdemeinek jutalmazásául grófi rangra emelte a felség.« (Lehotzky—Komáromy.)

Nem hal ki a család...

Mindez azonban semmiképpen sem akadályozta meg a kósza hirek gyors terjedését. Széltében-hosszában beszélni kezdték, hogy — mint Oroszvári Pakay Benedek vallotta — Bánffy Hedvig is tulajdonképpen férje beteges hajlamainak lett az áldozata. Ekkor történt, hogy egészen meglepetésszerüen Kecskés Éva fiuörökössel ajándékozta meg a grófot, amit a rokonság körében — ahol már jóelőre számitottak a tekintélyes örökségre — elég vegyes érzéssel fogadtak. A gyermek születése körül különféle mendemondák jártak szájról-szájra, amelyek végül is arra késztették a rokonságot, hogy a nádor szine előtt emeljenek vádat Listius László ellen, aki »felesége által gyermekágyi betegséget szinleltetve, csalárdul egy ujszülött fiut csempészett ágyába s azt most törvényes utódjának nyilvánitja.« A vádat nem sikerült kellően alátámasztani, másrészt azonban az ügy rövidesen tárgytalanná vált, amennyiben a kis fiu nemsokára meghalt. Mikor azután Éva asszony másodszor is fiugyermeknek adott életet, az emberek már ki sem merték nyitni szájukat.

Az Országos Levéltár fiókjai nagyon sok épületes esetről tudnak még beszámolni Listius Lászlóval kapcsolatban. Az elfakult irásokból borzalmas terroruralom képe bontakozik ki előttünk és valóban nem csodálkozunk azon, hogy vádlói lassan-lassan elhallgattak, miután belátták mozgolódásuknak teljes hiábavalóságát, sőt némelyek még kártéritést is voltak hajlandók fizetni, csakhogy biztonságban maradjanak a minden boszszura képes Listius elől. Ugylátszott, hogy ennek az Istentől és embertől elrugaszkodott gonosztevőnek most már senki és semmi sem állhatja utját. Összeköttetései a legfelsőbb körökig terjedtek, bántódása kizártnak látszott. Ekkor azonban meggondolatlan lépésre szánta el magát.

Az a bizonyos narancshéj . .

Az utóbbi időben ugyanis a gróf pillanatnyi pénzzavara állandósulni kezdett. Első feleségének halála után a Bánffy-birtokokat elvesztette, jövedelme folyton csökkent, viszont kiadásai ugyanilyen arányban növekedtek. Gondoskodnia kellett tehát valamilyen állandó pénzforrásról, ha csak nem akarta, hogy az adósságok hullámai teljesen összecsapjanak feje felett. Alaposan számot vetve a helyzettel és a kilátásokkal, meg kellett győződnie arról, hogy egyenes uton aligha juthat el hozzá annyi pénz, amennyire tékozló életmódja mellett feltétlenül szüksége volt. Ezekután más megoldáson kezdte törni fejét és ezt rövidesen meg is találta: ha nincs elegendő pénz, *csinálni kell.*

Bezárkózott tehát köpcsényi várába és munkához látott. Közben azonban nem feledkezett el szeretett rokonairól sem és a helybeli borbélyt igyekezett nagybátyja megmérgezésére rávenni. Konrád Ulrik borbélymester nem vállalkozott a feladatra és hirül vitte a rokonoknak, hogy mit tervez ellenük a gróf. Listius László erre a borbély áldott állapotban lévő feleségén állott boszszut és — mint Konrád vallomása mondja — »megfogatván fel s alá hurcoltatta és két láncra veretvén, ugy hagyta egy hideg házban... Annyira volt miatta, hogy a gyermek el ment tőle s betakarván a gyermeket, hogy magának nem segithetett, éjjel az ebek ették meg a gyermeket...«

Ez az eset azután ujból felláztotta Listius ellen az egész országot és az 1659-i pozsonyi

országgyülésen nyiltan megvádolták a grófot gyujtogatással, mérgezéssel és gyilkossággal. A vizsgálat meg is indult és a tanuk egész serege igen terhelő tanuvallomásokat tett. Nem részletezhetjük ezen a helyen azt a rengeteg szörnyüséget, amely eközben nyilvánosságra jutott, elég lesz talán csak arra utalnunk, hogy a vallomások során teljes világosság derült a fiuörökösöknek annak idején sokat tárgyalt születésének ügyére is. Megállapitották, hogy a gróf bajba esett leányokat — néha az ucca szerencsétlenjeit — szerezte meg céljainak; behozatta őket a várba és megvárta mig gyermeküknek életet adtak. Ha leányuk született, vagy elkergette őket, vagy pedig — ha éppen rossz hangulatban volt — mindkettőt eltette láb alól; ha ellenben az ujszülött fiu volt, az anyát minden további nélkül megölette, a gyermeket pedig felesége ágyába csempészte. Ezen az uton sikerült neki utódokról gondoskodnia.

Keresztényi jóindulat

Nagyon érdekes még egy bécsi orvosnak, bizonyos nemes Muntz Ádámnak a kihallgatása is, aki arról beszélt, hogy Listius egy alkalommal gyorsanható mérget kért tőle, mert — mint mondotta — egy török basát kellene ilyen módon elpusztitani, aki a kereszténységnek és a magyaroknak nagy ellensége. A tanu »nem is gondolt arra«, hogy a grófnak rejtett szándékai volnának, *puszta keresztényi jó indulatból* megnevezett tehát ilyen mérget és csak később hallotta, hogy azt milyen galád célokra használták fel...

Ilyen előzmények után valóban meglepő, hogy a vizsgálat hosszu ideig elhuzódott és már-már ugy látszott, hogy az egész ügyet el akarják altatni. Az is csodálatos, hogy Listius, akit a főbenjáró bünök egész sorával vádoltak, nyugodtan és szinte öntudatosan járt-kelt tovább is az emberek között, mintha nagyon is biztos lenne a dolgában.

Ma már tudjuk, hogy erre meg is volt az oka. Ami most következik, az a magyar történelem egyik legsötétebb fejezete, mert valóban ritka és egészen kivételes eset az az évszázadok folyamán, hogy felelős állásban lévő közhivatalnok kötelességéről és esküjéről oly megdöbbentő módon megfelejtkezzék, mint az Listius esetében történt.

Hogy a dolgot megérttessük, el kell mondanunk, hogy még esztendőkkel a most tárgyalt események előtt Wesselényi Ferenc nádor eladta Gyulaffi Zsuzsannának, Listius László édesanyjának negyvenezer magyar forintért a Murány várához tartozó Lubovnik nevü pusztát. A vételárat fel is vette, a szerződést azonban rövid idő mulva kölcsönös megállapodással felbontották, de a 40.000 forintot Wesselényi nem fizette vissza. Ennek bizonyára az volt az oka, hogy a nádor — óriási jövedelme ellenére — folytonosan pénzügyi nehézségekkel küzdött, viszont Gyulaffi Zsuzsanna rokoni érzéstől vezéreltetve nem sürgette az összeg visszaadását.

Listius jól ismerte ezt az egész esetet; midőn tehát látta, hogy ügyei rosszul kezdenek állni, szerződést kötött Wesselényivel, amelyben a szóbanlévő negyvenezer forintot a nádornak ajándékozta, illetőleg a tartozást elengedte »sok jó akaratjáért, melyekkel ő nagysága igéri magát, minden istenes és törvény szerént való igazságában«. Ettől a perctől fogva Listius elveszettnek látszó helyzete hirtelen jóra fordult, perét felfüggesztették és már-már azt hitte, hogy ebből a legujabb veszedelemből is sikerült kilábalnia.

Most azonban vissza kell térnünk a pénzhamisitás ügyére.

Az utolsó felvonás

Listius László az utóbbi esztendők folyaman székhelyét osztrák földre tette át, mert idehaza már égni kezdett a talaj a lába alatt. Ausztriában egészen biztonságban érezte magát, a szükséges óvatosságról is megfelejtkezett és feltünő módon költekezni kezdett. Igy történt azután, hogy 1661 augusztus havában Bécsben tettenérték és mint hamis pénzverőt börtönbe vetették. Ügye ekkor már elveszettnek látszott, mert az akkori idők jellemző felfogása szerint — ha minden más gonosztettére bocsánatot is nyerhetett volna — a pénzhamisitást könyörtelen szigorral büntették. Még az év december havában Bécs város törvényszéke Listius László gróf magyar főnemest, mint hamis pénzkészitőt pallós általi halálra itélte. A biróság teljesen figyelmen kivül hagyta az egyéb büncselekményeket, mert ez az egyetlen tény is elegendő volt a halálbüntetés kimondására. 1662 elején azután a bécsi hóhér végrehajtotta az itéletet, amely pontot tett egy valóban nem mindennapi mozgalmasságu élet végére.

Mindezek után nem állhatjuk meg, hogy Listius nagy époszának legalább két verszakát e helyen ne idézzük. Hallgassuk csak meg, mire tanit a fenkölt lelkü költő:

Ember bár mindenét, aranyát s ezüstjét
Egy órában veszesse,
Ezt feltalálhatja s helyreállithatja,
Csak hüséggel keresse;
De elveszett hirét, mint legdrágább kincsét,
Nincs hol elővehesse.

Két kárt nevez a bölcs, kiket nemes erkölcs
Nem tud előszerezni:
Ékes nevét, hirét, mint tulajdon vérét,
Kell embernek őrzeni,
Ki ha egyszer elvesz, helyette már nem lesz,
Nehéz ez kárt foldozni.

Az emberi lélek aberrációinak buzgó tanulmányozóira vár a feladat, hogy megfejtsék ennek a bámulatos kettősségnek titkát; mi nem tehetünk mást, mint hogy csodálkozó értetlenséggel álljunk meg a gonoszságnak és elvetemültségnek erkölcsbirói tógába öltözött megnyilvánulása előtt. Szinte megfoghatatlan, hogy ember, akinek élete minden becsületesnek és jónak sorozatos tagadása volt, irásaiban ilyen magas erkölcsi piedesztálra merészelt emelkedni. Ha nem tanuskodnának hiteltérdemlő és minden kétséget kizáró eredeti okmányok a magyar középkornak erről a sötét alakjáról, a fantázia szülötteinek kellene minősitenünk mindazt a mendemondát, amely a köpcsényi várur rettegett alakja körül keletkezett.

*

Röviden és nagy vonásokban ez a története nagyköpcsényi gróf Listius László földi pályafutásának. Ő volt az egyetlen magyar költő, aki gonosztevőként hóhér keze által, a vérpadon fejezte be szánalmas életét.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK

Az Erdélyi Helikon

Irta: KISBÁN MIKLÓS (Bánffy Miklós gróf)

Az Erdélyi Helikon költői és irói lépnek e hó végén (október 24) a budapesti közönség elé.

Sok mindent meséltek mirólunk. — Jó- és rosszhiszemü sokféle meséket. »Szakadárság«, »Adyzmus«, »Transsylvanizmus« és több effélét, amiket fölsorolni, taglalni, vitatkozásokba fürészteni felesleges volna. Hiszen az emberi természetben van az, hogy éppen az egyszerü dolgok, a becsületes, hátsó gondolat nélküli szándék talál legkevésbbé hitelre, különösen a mai zürzavaros, sok keserüséget, gyülölséget és fájdalmat hordozó időkben. Már pedig az Erdélyi Helikon ilyen egyszerü indulatból fakadt.

Az erdélyi magyarságot a világtörténelmi fordulat ezelőtt tiz évvel szakitotta el a szellemi élet nagy magyar középpontjából Budapesttől. Igy elszigetelve, magukra hagyatva azonban már az első években uj, addig alig ismert tehetségek lépnek az erdélyi nyilvánosság elé. Megindul a szellemi élet a háboru romjain s bár közös vonásuk már akkor is a küzdéses sorsnak komoly, talán komor háttere, mégis visszhangjaként a budapesti irodalmi csatározásoknak, még csoportokként elkülönülve indulnak meg az első vállalkozások, egyfelől modern világáramlatok után, másfelől az ugynevezett konszervativ nyomokon haladva. Nehány folyóirat is megjelenik rövid ideig küzdve a körülmények mostohaságával, majd elmerül, — nehány könyv jelenik meg, rendszerint a szerző kiadásában, alig jutva el a különben müvészetszomjas közönség kezébe, mert széjjeltagolva, kiki a maga szük körében talál csupán támaszt és istápolást.

Össze kellett fogni. Egyesülni kellett, világnézeti vagy irányzati különbségek félretevésével.

E gondolatnak adott testet báró Kemény János, az Erdélyi Helikon-nak legifjabb tagja és legifjabb irója, midőn az erdélyi irókat meghivta a marosvécsi várkastélyába. Itt alakult meg az Erdélyi Helikon. Itt gyülünk össze évente egyszer nyáron, nem mint tagjai valamely szervezetnek, hanem mint vendégei a vécsi várnak, százados tölgyek naptarkitotta árnyékában tárgyaljuk meg mindazt, ami az erdélyi magyarság egyetemes müvészi érdeke, beszélgetve, eszmét cserélve és nem szavazással, hanem baráti meggyőzéssel határozva a legközelebbi teendők iránt.

Most már két év óta folyik ez a közös munka ebben az irodalmi szabad egyesülésben, amelyben az erdélyi magyarságnak majd minden világnézeti árnyalata képviselve van.

Ne keressenek tehát előadásunkban semmi olyan hangot, amely egyik vagy másik irodalmi pártnak szolgálatában áll. A pártoskodást, a pártszenvedélyt megengedhetik maguknak azok, akik egymás elleni testvérharcra fecsérelhetik az erejüket. Nekünk nincs módunk erre. Nekünk minden erőnkre szükségünk van, nem egymás ellen, hanem egymás segitségében és együtt vagyunk azért, mert mindenfajta és féle mellékcéloktól és minden politikától is menten, egyedül a magyar szónak, csakis a magyar müvészetnek szolgálatában állunk.

Lehet, hogy Budapest közönsége valamely sajátos hangot, talán kissé szokatlant is talál majd abban, amit előadunk. Nem más ez azonban, mint amit a természet ad, nem programm ez, hanem a környezet törvénye, ahogy erősebb a küküllői bor, zamatosabb a hegyoldalon termő alma, keserübb a zsálya, amely havasi réteken virit.

Weekend, happyend és a pesti regényirás

Irta: EGO

Weekend, happyend...

Amerikából jöttek, a mozi és a magazine-ok szárnyán. Jelszavakká, irányelvekké lettek. Esküszik rájuk a kiadó és — állitólag — az olvasóközönség legnagyobb része. Ó, nem a legrosszabb része, sőt... Az az olvasóréteg, amelyre épit, joggal épit a könyvkiadó, mert két pengő ötvenet is megfizet »valami jó« könyvért. Az a réteg, amelynek nem kell detektiv-, sport- vagy kivonatolt erotikus regény. Szóval, a régi két-három generációs olvasótábor — már a nagyapának is volt könyvespolca — és az ujnak a gerince; az az olvasó, akinek már az apja megvette Jókait, Mikszáthot és Gárdonyit, ő gyerekkorában »kiolvasta« ezeket, de most valami ujat akar: annak 1928-ban erősen weekendes és happyendes az izlése.

Nézzük csak, hogy iró és kiadó szempontjából ez mit jelent.

De előbb szögezzük le azt, hogy az itt elmondandók nem vonatkoznak az olvasóknak arra a rétegére, amelyik egyre felfejlődik, nyelvisme-

már egyéb párizsi magyar publikációból is ismerünk, a repülőgép esztétikájáról ád finomveretü értekezést; Bathó László a francia parlament igazságszolgáltatási ténykedéseiről ir tanulmányt; Füzesséry Kata Baudelaireről közöl olyan kritikai tanulmányt, amely bizonyára a francia szakirodalomban is feltünést kelt majd; Göllner Aladár a népszövetségi szerződés fatális 19. paragrafusáról értekezik; Jeney Endre olyan kérdést tanulmányoz, amely főként a francia koloniális közegészségügy vezetőinél talál majd méltánylásra: a gyarmati kolera egyik tipusát veszi szemügyre; Korányi István báró Magyarország gazdasági földrajzát taglalja; a szerkesztő maga a nemzetiségi kérdést a Népszövetség szemszögéből világitja meg; Papp Karola orvosi szakkérdésről értekezik; Sümeghy József pedig az ősgeológia egy magyarországi problémáját világitja meg. Amennyire értékes ez a füzet, annyira fölöslegesnek, sőt bizonyos vonatkozásaiban ártalmasnak tartjuk, hogy a füzet élére minden különösebb apropó nélkül odaillesztették Klebelsberg kultuszminiszter arcképét. Az ilyen — enyhén szólva — provincializmus csak árthat — éppen francia vonatkozásokban — a munka komoly értékelésének. Ellenben érdeklődéssel vesszük tudomásul Magyary Zoltánnak a gyüjtemény elé irott előszavából, hogy Klebelsberg grófnak ez a bizalmi embere mennyire ellensége a Habsburg-uralomnak, amely Magyarországot elzárta az európai közösségtől.

ISKOLÁNKIVÜLI NÉPOKTATÁS

Tantó József: Békés vármegye törvényhatósági iskolánkivüli népmüvelési bizottságának évkönyve, 1928. *(Átnézte dr. Daimel Sándor alispán, Békéscsaba, 1928. 212 oldal, sok képpel).* Magyarország kulturgeografiájában Békésmegyének egészen különös szerep jut. A megyében uralkodó furcsa birtokpolitikai eloszlás, a nemzetiségek erős keveredése, exponált történelmi multja sok-sok problémát tárnak fel a szociologusok előtt, amiknek megoldása, vagy — megoldatlansága tipikus magyar bajokra vet világosságot. Ám egyuttal sok igéret is rejlik a magyar jövendő szemszögéből ebben a megyében; eleven bizonyság rá éppen ez a diszesen, talán csak kissé tuldiszesen kiállitott kötet, amely részletesen beszámol a megyei iskolánkivüli oktatás minden lehetőségéről, minden fázisáról és minden eseményéről, lehetőleg fényképek kapcsán is. A kötet legszebb fejezete azonban a 13., amelyből örömmel vesszük tudomásul, hogy a vármegye 1921-ben még csak (mai értékre átszámitva) 68.46 pengőt áldozott kulturális célokra, ez az összeg azóta évről-évre rohamosan növekedett, ugyhogy ma a megye büdzséjében nem kevesebb mint 31,000 pengőt állitott be ezekre a célkitüzésekre. Kell, hogy az ilyen gesztusok értékes eredményeket gyümölcsözzenek!

A MAGYAR FÖLD

Nagy Imre: Szentes. *(Magyar Városok Monografiája, III. kötet. Budapest, 1928. 336 oldal, számos képpel.)* Ennek a sorozatnak első két kötetét annak idején jelentőségüknek megfelelően méltatta a Literatura. A szentesi kötet ujabb értékes gyarapodása ennek a vállalkozásnak, amely feladatul maga elé tüzte, hogy a mai magyar föld városairól modern, alapos, de amellett népszerüen megirott tanulmányokban nyujtson szines, tanulságos képet. A mosti kötetben megismerjük elsősorban Szentes földrajzát, geológiai képét, állatvilágát; azután kitünően megirott fejezetek során megismerjük a város történetét — a kötet nem kevesebb mint száz oldalt szentel ennek a feladatnak — az ősidőktől egészen a mai napig. Mintaszerü munka ez a fejezet, amelyben épugy nyomon követhetjük Csallány Gábor muzeumigazgatónak, a lelkes Attila-kutatónak finom megfigyeléseit a magyar Alföld historiájáról a magyarok bejövetele előtt, mint akár az 1919-es forradalom alatti Alföld furcsa viselt dolgait. Ennél a fejezetnél tán csupán egy kivánság merülhetne fel: érdemes lett volna főként a Csallány Gábor munkálatát megfelelő képanyaggal kisérni; ez alig okozott volna tetemesebb költségtöbbletet, hiszen a klisék javarésze megvan köztulajdonban és viszont rendkivül sok olyan értékre hivta volna fel a közfigyelmet, amiről igy képek hiján csak keveseknek van megfelelő fogalmuk. Érdekes vállalkozás ezuttal a város hitéletének hat fejezetben való bemutatása: talán az első próba ilyenszerü munkában arra, hogy egy szociográfiai képen belül a vallások szerepét is felszinre hozzák. Részletes tanulmányok szólnak a város közoktatásügyéről, népességéről, közegészségügyéről, igazságszolgáltatási berendezkedéseiről, közrendészetéről, állami hivatalairól, mezőgazdaságáról, kereskedelméről és iparáról. Az érthető helyi vonatkozásokon messzi tulmenő jelentőséget tulajdonitunk ennek a könyvnek, amely ujra egyszer bizonyságát adja, hogy tudományos és szakszerü munkáknak nem kell feltétlenül unalmasoknak és szárazoknak lenniök. Külön szó illeti a Wodianer F. és Fiai nyomdát, amely igazán izlésesen állitotta ki ezt a kötetet is.

Beküldött könyvek és folyóiratok

(Megbeszélésüket fenntartja magának a szerkesztőség)

Kertész Mihály: Rög János. (Regény. Szolnok, 1928. 334 oldal.)

Dickens: Kis Dorrit. (II. és III. kötet. Forditotta Mikes Lajos. Révai-kiadás. 348 és 359 oldal.)

Együtt. (Kulturszemle. II. évf. 6. sz. Tiz szám ára 9 pengő.)

Erdélyi Helikon. (Főszerk. Klsbán Miklós. Szerk. Áprily Lajos. Cluj-Kolozsvár. Havi szemle. 1928. 1—4. sz. Kiadja az Erdélyi Szépmives Céh. Egy szám ára 3 pengő; az 1928. évfolyam 8 számának előfizetési ára 21.60 pengő.)

Erdélyi Szemle. (Irodalmi, müvészeti, közéleti figyelő. V. évf. 7. sz. Szerk. S. Nagy László. Kolozsvár. Előf. egész évre 200 lei.

Jövőnk. (Szépirodalmi és tudományos folyóirat. Budapest. II. évf. 10. sz. Egyes szám ára 80 fill.)

Korunk. (Világnézeti és irodalmi havi szemle. III. év, 7/8. és 9. szám. Előfiz. ára egy évre 22 pengő.)

Magyar Hitel. (Szerkeszti Zsoldos Géza. 1928 augusztusi és szeptemberi szám. Egy-egy szám ára 1.60 pengő.)

Napsugár. (Ősmagyar néprajzi havi folyóirat. II. évf. 9. sz. Előf. ára egy évre 10 pengő.)

Néptanitók Lapja. (Szerkeszti és kiadja a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium. 61. évf. 33/34. sz. Előf. ára egyévre 9.60 pengő.)

Századunk. (Társadalomtudományi szemle. III. évf. 6. és 7. szám. Előf. ára egy évre 16 pengő.)

Természettudományi Közlöny. (60. kötet, 865/866 és 867. füzet. Előf. ára évi 12 pengő.)

Paracelsus képe

(A Nemzeti Muzeum kézirattárában levő rajz után)

között előkelő helyet foglalt el a 17. század elején.

Tokaj szőlővesszeje nemcsak nektárt csepegtett

De Magyarországra is ellátogatott majdnem minden nevezetes külföldi alkémista, mert Magyarországnak sok aranyérce és hires cementvize folytán, amely a vasat rézzé változtatja, nagy hire volt és el volt terjedve az a meggyőződés, hogy Magyarországon szintisztán terem az arany, és pedig az »*aurum vegetabile*«, a *nőtt arany*. Paracelsus maga is eljött megnézni ezt a csodát. Ellátogatott Tokajba és azután ugy számol be erről a látogatásról, hogy »a házigazda kettévágott szőlővesszőt mutatott, amelynek hosszában olyan könnyü aranyszálak vannak, mint aminővel fonnak... és ez a körülmény magyarázza a tokaji bor jóságát is«.

Szathmáry László óriási szorgalommal és nagy felkészültséggel hordta össze a magyar alkémistákra vonatkozó rengeteg anyagot és ezt a nagy anyagot olyan mesteri módon csoportositja és dolgozza fel, hogy a tudományos világ és a nagyközönség számára egyaránt tekintélyes haszNot jelent e könyv megjelenése. Az első mü ez a magyar alkémistákról és Szathmáry László a magyar alkémiának ma legnagyobb ismerője.

Dr. Bendetz

MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG A KÜLFÖLDÖN

Dr. Vitéz Nagy Iván: Almanach des Étudiants Hongrois. *(Párizs. 1927. A pécsi »Dunántul« egyetemi nyomdája. 96 oldal, négy képpel.)* Jó ég! Ha néhai való jó Ady urunk látná, hová »züllött« ez a mai Párizst járó magyar fiatalság! Nagytudományu cikkeket ir a francia parlamentarizmusról, nemzeti kisebbségekről, Baudelaireről és minden egyébfajta futilitásokról! Hát bizony Ady Endrének is jól esett volna látnia, hogy utódai a Mihály-körutján komoly elgondolásokkal lépnek a nagyvilág fóruma elébe s a magyar virtust nemcsak a bor őfelsége trónusa előtt, hanem a nemzetközi szellemi élet areopágusai előtt is meg akarják mutatni. (Mert nagy baja a mai Ady-kultusznak, hogy — bizonyos jól átgondolt Ady-ellenes propaganda célkitüzéseiből folyóan — Adyt csupán mint a borissza, vérbeteg vágány poétát, duhaj legényt állitják oda, s ezenközben tudatosan elhallgatják a másik Adyt, azt, aki holta napjáig folyton tanult és megalapozottabb elgondolásai voltak a magyar szociológia terén, semmint igen sok hivatásos »politikus«-kortársának, vagy akár sok mai szociologus-politikusnak is. És aki müvészeti, esztétikai és irodalmi kérdésekben tisztábban, többet tudott, pozitive tudott, semmint sok akkori — és mai — kritikusa. Ezt csak ugy mellékesen!) Ebben az előttünk lévő kötetben, amelyet Dr. Vitéz Nagy Iván, ezidőszerint a Budapesti Hirlap munkatársa, állitott össze nagy áttekintéssel és kitünő kulturérzékkel, kilenc fiatal párizsi magyar, közöttük két hölgy áll ki a frontra, hogy jól megirott munkálatokban számoljon be arról, amit Párizsban tanult. Ajtay Miklós, akit

csényi Miklós, a nagy kuruc generális is kedvelte a misztikus tudományokat és még a táborba is ládákban magával vitte könyveit, de a csalókkal szemben óvatosabb volt, amit a következő eset tanusit. Nyitrán táborozott, amikor megjelent egy vándor alkémista és azt állitotta, hogy birtokában van a bölcsek köve, amellyel nemcsak aranyat lehet csinálni, hanem inség esetén a hadsereget is lehet élelmezni. Bercsényi börtönbe vettette a mindenttudó alkémistát és pár napig szándékosan megfeledkezett róla. Amikor aztán a rab kétségbeesetten enni kért, azt üzente neki, hogy vegye be az életelixirt.

A célbalövés receptje

Még az életelixirnél is különb dolgot tudott a magyar származásu *Dittrich mester*, aki furfangos módját tanitotta a célbalövés müvészetének. Hadd álljon itt a recept, hátha használ veszi valaki: »Engedd, hogy egy tiszta kis szüzecske egy fonalat fonjon, aki életében még sohasem font fonalat, aki az első fonalat fonja, szurd be a fonalat egy uj, meg nem hajlitott tübe és huzd keresztül a béka fején, a szemeken keresztül, amelyet vizből fogtál és engedd ismét élve a vizbe ugrani, azután a fonalat helyezd el templomban az oltáron az asztalteritő alatt, hagyj misét mondani felette és ha a pap misét tart, ugy mondd, hogy az hamis, akkor a fonalat feszitsd ki a cső előtt, ahol golyóval töltik és lőjj vele«. Itt a komoly tudós hirében álló *Dittrich mester* alighanem rossz tréfát engedett meg magának.

Magyar előkelőségek az alkémisták sorában

Hogy mennyire komolyan vették ezt a tudományt, legjobban azoknak a férfiaknak a nevei mutatják, akik ezzel foglalkoztak. Hogy csak néhányat emlitsünk: *Bél* Mátyás, a 18. század első felének nagymüveltségü férfia, *Pálóczi Horváth* Ádám, *Lippay* György és *Oláh* Miklós Magyarország hercegprimásai, gróf *Forgács* Ádám, a hires generális, továbbá *Liszti* László, »A magyar Mars« hires és hirhedt szerzője, aki egyébként pénzhamisitással is foglalkozott, és még nagyon sokan mások. A királyi udvarok mindig tele voltak alkémistákkal, különösen a Habsburgok karolták fel őket. Még I. Ferenc József is kisérleti laboratóriumot állitott fel 1868—69-ben, ahol három szélhámos több évig üzte tréfáját, amig végre kiderült manipulációjuk.

Alkémistát nem lehet arannyal jutalmazni

A Habsburgok közül az alkémiának II. Rudolf volt a legnagyobb hive, aki Európa minden nevesebb tudósát meghivta a prágai Hradsinba és igyekezett titkukat kicsalni. Nem is fösvénykedett a jutalmazással, mindegyiket nemesi rangra emelte, de egyebet azután nem is adott, amit azzal indokolt, hogy minek az alkémistának kincs, amikor annyi aranyat csinálhat, amennyi jólesik.

Ferenc József király aranycsinálói

Mária Terézia rendelete

Az alkémiával való foglalkozás nagyon általános volt, bár sokan nagy titokban üzték és óvakodtak attól, hogy alkémista hirébe keveredjenek. A legjózanabbul azonban Mária Terézia viselkedett, aki 1768. április 25-én szigoru rendeletet bocsátott ki az alkémisták ellen, aminek azonban kevés foganatja volt. — A magyar alkémisták eljutottak Európa minden részébe és sok helyen nagy befolyásra tettek szert; de legnagyobb közöttük *Bánfy-Hunyady* János, aki London tudósai

Mózes, az alkémisták őse

Az alkémisták előkelő elődökre hivatkoznak, mert hiszen olyan tudósok, mint Roger *Bacon*, *Albertus Magnus*, *Aquinói szt. Tamás*, a 16. század nagyhirü természettudósa: *Paracelsus*, és még előbb a világ egyik legötletesebb tudósa: Raymundus *Lullus*, aki még a kinaiak imádkozógépét is felülmulta azáltal, hogy *gondolkozógépet* talált fel, buzgó hivei voltak az alkémiának. Legnagyobb közöttük *Mózes*, aki elsőnek volt beavatva a »*mysterium magnum*«-ba, amire ugyan csak egyetlen de nagyon hathatós bizonyiték az alkémisták szerint, hogy az aranyborjut hamuvá égette. Márpedig aki az aranyat meg tudja semmisiteni, az létre is tudja hozni.

Az egyetlen ránkmaradt alkémiai mü: *Bárótzi* Sándor »magyar nemes testőrző« munkája: »*A mostani adeptus, vagyis a szabad kőmüvesek valóságos titka*«.

Kazinczy és apósa

De ugy látszik még ezt az egyet is sokallotta a legnagyobb magyar irodalmi szaktekintély, *Kazinczy*, mert Bárótziról szólva ezt mondja: »Milyen kárára volna litteraturánknak, hogy az a nagy ember az alchymia által lopatta el minden óráját a hazai nyelv csinositásától«. Apósának, gróf *Török* Lajosnak is nagy tisztelettel adózott Kazinczy, de azt nem tudta megbocsátani, hogy aranycsináló volt. A Lajos apja, gróf Török József is hive volt az alkémiának és a rózsakereszte-

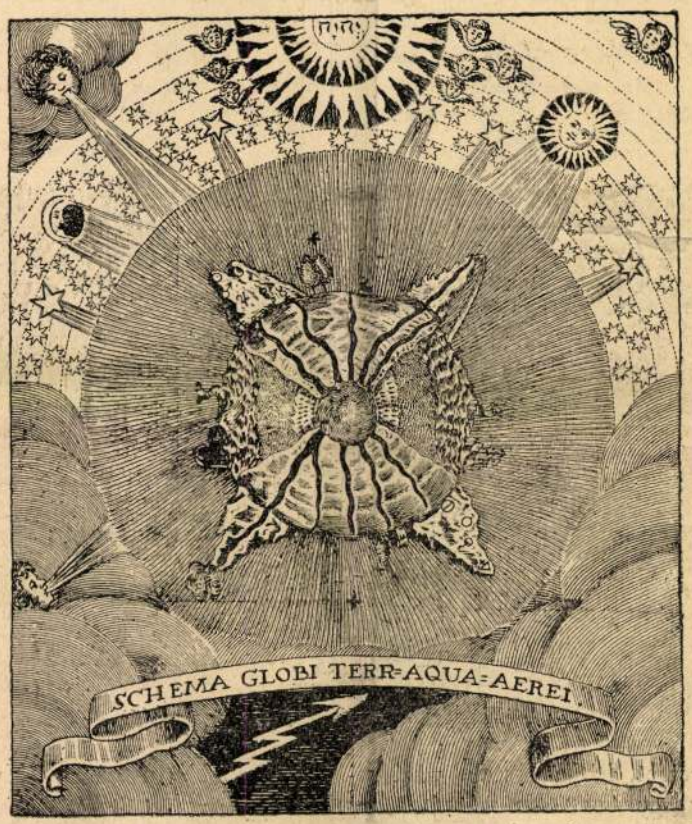

Ahogyan az alkémisták a világ berendezését képzelték
(J. J. Becher munkájából)

Az egyetlen magyar nyelven megjelent alkémiai mü

Az alkémia eredete eszerint tehát eléggé régi keletü és bizony nálunk is már korán akadtak rajongó hivei. Magyarok mindig számosan keresték fel a külföldi egyetemeket és tudósokat, és mindenféle tudománnyal meggyarapodva tértek haza, hogy öregbitsék a magyar tudományosság hirét. Nem egy közülök nagy hirre tett szert külföldön is, de irodalmi munkásságot nem fejtettek ki. A róluk szóló emlék részben külföldi tudósok munkáiban, részben muzeumokban és levéltárakban őrzött kézirásos följegyzéseikben maradt fenn.

sek álszabadkőmüves páholyainak legbuzgóbb szervezője és tagja; pedig egyszer Bécsben nagy árát fizette a titkos tudományokért való lelkesedésének, mert egy nemzetközi szélhámos, báró *Rehbach* csalásainak esett áldozatul.

Bercsényinek nem kell az életelixir

Több volt mindig a csaló alkémista, mint az igazi, akik legalább maguk hittek tudományuk mindenhatóságában. A csalók kihasználták a misztikus tudományok »konjunktúráját« és a »bölcsek köve« birtokosainak vallották magukat, aminek segitségével semmi sem lehetetlen. Gróf *Ber-*

nem irtak. Olyan könnyü és egyben olyan sulyos, olyan komoly és egyben mégis olyan vig. Ahogy a 17. századnak ez a képfaragója és müvésze kacagó szájjal lépked tul az élet ezer nagy és kis nehézségein, ahogy nevetve vonultatja el maga előtt a pestist, a háborut, a halált s mindezt nyomoruságok közepette sohasem veszíti el a jókedvét s mindeneken csak kacag, — ezt csakis igazán nagy, lelke bensejében tökéletesen felszabadult, csudáskedélyü ember — Romain Rolland — tudja igy megrajzolni. Nincs mit csodálnunk, hogy a Breugnon mester históriájából immár a megannyadik kiadást kellett piacra dobni.

Wells, H. G.: Mr. Britling. *(Regény. Forditotta: Szinnai Tivadar. Budapest. Pantheon-kiadás. 440 oldal. Ára 1.60 P.)* — **Wells, H. G.: Csodálatos történetek.** *(Forditotta: Lovik Károly. Budapest. Pantheon-kiadás. 248 oldal. Ára 1.60 P.)* Wellset az irodalmi köztudat, müvei stilisztikai külső formáinál fogva, szinte természetszerüleg a regényirók közé sorozta be, s közben nem csupán a nagy természettudósról, a bölcselőről és a históríkusról felejtkezett meg, hanem, s talán ebben érinti Wellset a legigazságtalanabbul ez a beskatulyázás, teljesen megfelejtkeztek a Wells lelke legmélyén meghuzódó lirikusról, érzékeny temperamentumának erről a leggyöngédebb hurjáról, amely különös varázsával még azt is lenyügözi, akit talán a szociológus Wells kemény igazságai egyébként megriasztanának. S a lirai-költő Wellsnek nincs talán megrenditőbb munkája, mint a »Mr. Britling«, amelyben a háboru előtti és alatti Anglia képének háttere előtt mindazokat a gyöngéd, puha érzéseket vibráltatja a sorain keresztül, amelyek egy mélyenérző, gondolkodó ember lelkét eltöltik a nagy vértivornya irtózatai közepette. A három nagy germán nép: az angol, az amerikai és a német nép tömeglelkét rögziti bele egy-egy fejezetbe, megmutatja gyöngéiket, de egyuttal mindazt a kedvességet is, amely arra szánná őket, hogy békés egyetértésben éljenek egymás mellett, ha nem lenne közöttük »a jogászok, hercegek és üzletemberek« siserehada, amelynek üzlet a háboru. S a háboru véres árát a Hugh-ok adják meg, a Mr. Britlingnek meg a többi apának és anyának ártatlan, tehetséges szép fiai, akiknek vérző teteme ott rohad el Flandriában, meg a többi golyószántotta harctéren. Az apai fájdalomnak az ábrázolásában aztán Wells valósággal drámai hangokat üt meg: talán senki még ilyen mélyen át nem érezte, vagy legalább nem birta irott szavakba foglalni azt a szörnyüséges fájdalmat, amit a gyerek hiábavaló halála okoz a szülőnek. Ezekben a sorokban érezzük át igazán, mennyire lirikus Wells, mennyire ura annak a hangszernek, amit általában szivnek szoktunk nevezni. — A Pantheon nagyszerü Wells-sorozata, amely eddig máris husz kötete ölel fel, egy másik finom Wells-kötettel is meglepi a magyar közönséget: a »Csodálatos történetek«-kel, amelyeknek talán mélyebb jelentőségü közös cime az lehetne, hogy az ember lelke hogyan küzködik az anyaggal. Mert voltaképpen mindegyik csodálatos történetének ez az alapproblémája, akár a néger fekete álljon szemközt az ismeretlen istenséggé magasodó Dinamó-fétissel, akár a piktor a festővászonnal, amellyel nem tud megküzdeni, akár a kristálytojásról, akár a büvészbolt fantasztikus meséiről olvassunk is. Ebben a kötetben a nagy mesemondó-Wells bukkan ujra teljes fantáziavértezetében elénk.

REGÉNYES ÉLETRAJZOK

Sabatini, Rafael: Borgia Caesar élete. *(Regényes életrajz két kötetben, »Emberek, Életek, Szerelmek« sorozat. Génius-kiadás. 228 és 228 oldal. Ára 12 P.)* Rafael Sabatini az angol irodalomnak egyik legérdekesebb alakja. Érdekes elsősorban származásánál fogva, mert olasz apa és angol anya fiának született, Olaszországban, svájci és portugál iskolában nevelkedett, de kora ifjuságától kezdve angol földön él és angol nyelven ir. Negyedszázados irói multja olyan nagy sikereket mutat föl, amelyekkel vérbeli angol iró is kevés dicsekedhetik. Már legelső müvei is elárulták nagy irói készségét, pompás fantáziáját, ragyogó történettudását és e hármas tehetsége elsősorban a történeti regény és a történeti életrajz nagymesterévé avatta. Több mint husz történeti regény jelent meg tollából, de e regényeken kivül, amelyeknek nagy népszerüségét köszönheti, s amelyek drámai cselekményükkel, pompás korképeikkel és a szereplők élesen felrajzolt, plasztikus galériájával magasan kiemelkednek az átlagos angol regény szinvonala fölé, két nagy történeti életrajzot is irt, amelyek az események középpontjában álló hős köré nagy és széles ecsetvonásokban fölvázolják elmult idők viharos küzdelmeit. »Borgia Caesar élete« Sabatini két nagy történeti munkája közül az, amelyik a magyar közönséghez tárgyánál és hősénél fogva közelebb áll, s a Genius ez okból e munkát választotta elsőnek. De azért is, mert Gobineau és Gregorovius, Burckhardt és Taine munkáin kivül alig van az európai irodalomnak terméke, amely a renaissance szellemét, szenvedélyes ifjuságát s elragadó szineit olyan tökéletesen hü képben tükrözné vissza, mint ennek az olaszvérü angol irónak rendkivül érdekes, lebilincselő és élvezetes munkája.

SÜKETNÉMÁK KONGRESSZUSA. Szeptember 5—9. között Rómában Mussolini fővédnöksége alatt tartották meg az olasz süketnémák nemzeti kongresszusukat. Ez a furcsa kongresszus a következő követeléseket tárta a kormány és a nyilvánosság elé: minden nagyobb város teremtsen iskolákat a süketnémák számára; töröltessék el a Polgári Törvénykönyv 340. paragrafusa, amely a süketnémák alkalmazhatatlanságát mondja ki elvileg és terjesztessék ki a balesetbiztositásnak kötelező ereje a süketnéma munkásokra is.

TUDOMÁNYOS GYÜJTEMÉNY

Magyar alkémisták

(Dr. Szathmáry László: Magyar alkémisták. Bp.: Természettudományi Társulat, 1928. X és 452 l. 115 rajzzal a szövegben és egy szines melléklettel. Ára fve P 16.—)

Kant, a legnagyobb német filozófus, amikor már azt hitte, hogy a világ szerkezetének csaknem végső megismeréséhez eljutott, igy sóhajtott fel: »Adjatok nekem anyagot és én megteremtem nektek a világot«. Mintha ezt a vágyat akarták volna az alkémisták valóra váltani, amikor buzgón arra törekedtek, hogy egy anyagnak, a »*lapis philosophorum*«-nak (a bölcsek kövének) a birtokába jussanak, segitségével közönséges fémet nemesfémmé alakitsanak át és ezzel megteremtsék, ha nem is a kanti világot, de a gazdagság, a hatalom, a boldogság ragyogó birodalmát. — Hiszen igaz, hogy *Hermes Trismegistos* hiveinek legnagyobb részét verulami *Bacon*, a nagy angol filozófus és természettudós tanitása sarkalta, hogy »a tudomány hatalom és annál nagyobb az ember hatalma, mennél inkább szolgálatába kényszeritette a természetet«; elhihető, hogy a tudományszomj üzte-hajtotta őket, de az aranyfény káprázatának bizony nehéz ellenállni; nem csoda hát, ha a közhit mindig azt tartotta, hogy az alkémisták az ördöggel cimborálnak.

Az alkémista — David Rijckaert festménye után
(Eredetije a Szépmüvészeti Muzeumban)

Literatura 1928. 10. 24.

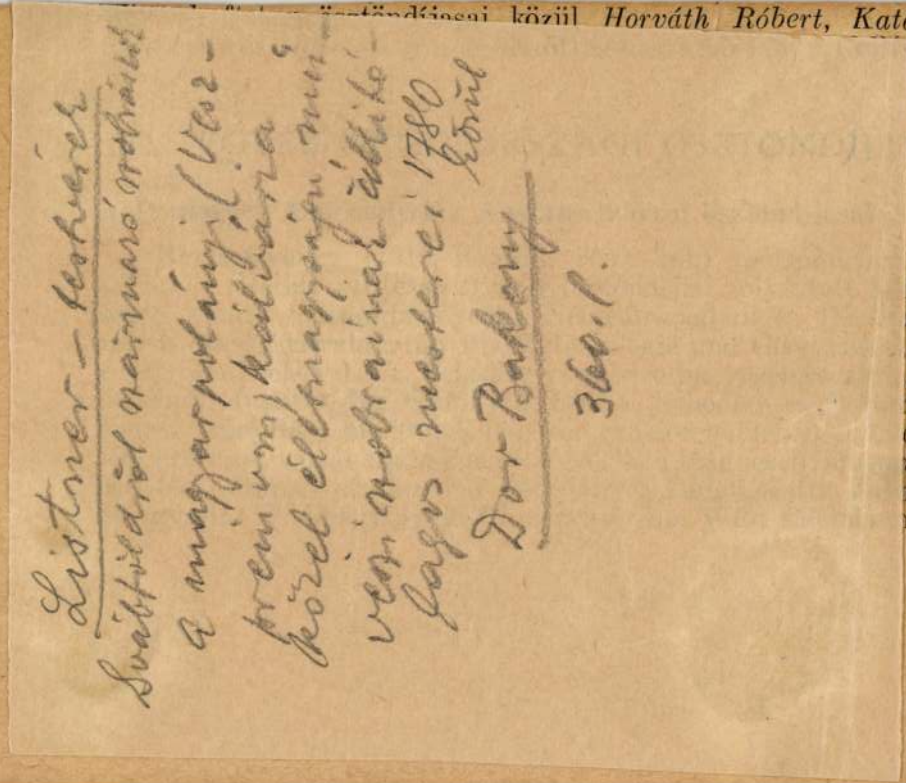

közül *Horváth Róbert, Kató Gyula,*

iumban.

SOK.

intézeti
lmágnes-
ban. Elő-
-ban dol-
, majd a
tels pro-
dmágnes-
ások idő-
határozta
mágne-

folyóiratban kíván közzétenni. Hosszabb időt tölt a R. Koch intézet bakteriológiai diagnosztikai osztályán és a Virchow-kórház laboratóriumában az egyes újabb laboratóriumi diagnosztikai módszerek elsajátítása végett. Kutatásai folytatására a következő évre meghívást kapott Pietrusky és Dahr, bonni, illetve kölni professzorok intézeteibe. Meglátogatta a berlini Kaiser Wilhelm intézeteket, az egyetemi élettani és gyógyszertani intézeteket, valamint a bécsi egyetemi orvosi intézeteket.

Dr. Rudinai Molnár Jenő (1912, Budapest, róm. kat.) klinikai gyakornok Budapestről (Illyés professzor), egészéves ösztöndíjjal urológiai tanulmányokat folytatott. A Virchow-kórházban Heusch főorvos, a Westend-kórházban Boeminghaus professzor urológiai osztályán dolgozott. Elsősorban gyakorlati kérdések érdekelték, különösen a prostatahypertrophia műtéti megoldásának változatai. Látogatta Ringleb professzor urológiai osztályát, Sauerbruch professzor előadásait és műtéteit. Megtekintette Münchenben May főorvos, Megdeburgban Löhr, Drezdában Fromme professzor urológiai osztályait. A hólyag egyszerű fekélyéről szóló tanulmánya a Magyar

LISTEK, Franz, nagyrambati pallér

F. L., Polier in Tyrnau, Modor-ban Bernhard Grün nagyrambati építőmester terve alapján ev. iskolát épített, melyet 1826 szeptember 13-án adtak át a használatnak. (1826, 926.)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

IZETÉSI
20 KOR.
RONA ::
MOT KI-
ENTESEN
HIVATAL:
RLEG-U. 9, I. EM.
M ÁRA 1 K

A H
MONTHL

VOLUME IV. REDACTION AND ADMINISTRAT

Confessions of Michael Zichy. Published l
collection of Dr. William Elischer. — **Baillie Scott**
they might be. Translation from Baillie Scotts „H
from the Works of Baillie Scott. Illustrations.
Julius Andrássy addressing Archduke Joseph, at
— **Works of Bertalan Székely.** Illustrations. — **Tl**
English Home. By Banister Home Fletcher &
given by the „Ház". Lecture of Dr. Béla Lázár. —
Architectural works of Messrs. Haasz & Málnai.

A HÁ
ZEITSCH

IV. JAHRGANG REDAKTION U. ADMINISTRATIO

INHAL

Michael Zichy's Selbstbekenntnisse. Ver
nungen. Aus der Sammlung des Herrn Dr. Wilhelm
Häuser, wie sie sind und wie sie sein könnten.
Authors. — **Auszüge aus Baillie Scott's Werken**
Tivadar Lándor. — **Graf Julius Andrássy's Anspra**
rial-Ausstellung Bertalan Székely's. — **Bertalan**
unsere moderne Kunst. (r. a.) — **Das englische H**
A. S. Levetus. — **Durch die Redaction dieses Bla**
Dr. Béla Lázár. — **Bauwerke des Herrn Rezső Hi**
Abbildungen. — Etc.

M. D. R.

LISTNER testvérek szobrászok
svàb származásúak
XVIII. század közepe. magyarországi
Kálvária szobrok

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 234. e.

Listner - testvérek

nobrázok

Gentmüeml

484. l.

Listner testvérek, szobrászok M.D.K.

faragták állitólag a magyarpolányi Kálvária 6 stáció nolrát 1780 körül

Genth. hüeml. 1959 I. 190

Listner testvérek

svábföldi Hebrassok

Agrirciapáts

114. l.

Szenvedő Krisztus a magyarpolanyi kálvárian, részlet repr. u.o. XV. Tábla

fentiektől

Az öt stácios kálvária tulajdonképen nem is Krisztus keresztútját, hanem a fajdalmas Rózsafüzér öt titkát ábrázolja.

Népiesen naiv, primitiv tulzásu nobormüvek.

Listnek testvérek (XVIII. nd)

Ők faragták hagyaspolányban
a „Fájdalmas titkokat"
ábrázoló nagyonoperkot (emlitve)

Nemzeti Csiszáj 1937 XI 21

LISZIAK ELEK

Papp Gábor György

Magyar építészhallgatók a bécsi Képző
Theophil Hansen iskolájá

Az előadás helye: a Művészettö
(1014 Budapest, Úr

Minden érdeklődőt sz

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP KFT.
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Lisziák Elek,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikus

1988 MÁJ 24

1021

Lisziák Elek: Vénusz és a csábítója

lent meg.

1912-ben keletkez
fiamnak, ez a gyújt
ről időre aktuálissá
ellenes vers; amit a
dékek ma is először
életművéből. Ez a k
csak jelképesen, hanem valóságosan is lobogója lett az őszirózsás forradalomnak: „nagy táblákon, mint zászlót vitték az Astoria elé, ahol a Nemzeti Tanács ülésezett, e zászló alatt esküdtek fel a katonák a Nemzeti Tanácsnak és e verslobogóval indultak onnan a Keleti pályaudvarra, hogy megakadályozzák egy katonavonat frontra indítását. A Katonafiamnak mellett már akkoriban is sokat szavalták a *Munkanélkülieket* vagy a *Rongyos katonát*, ezt az álombeli párbeszédet közvetítő alkalmi darabot.

A költőnőnek hosszú élete során alaposan kijutott a század borzalmaiból. Az első világháború ihleti egyik legkülönösebb versét, ami ma ismét próféciának hat. Le kell írni a keletkezés évszámát: 1916. A mű prófétikus részlete pedig így szól: *„Az atom alszik, az atom még nem mer! De fiam, e szókat jól eszedbe vésséd: Ítélet lesz, ha*

amely ekkor keserű fájdalommal, de valami végsőkig elszánt reménységgel is telítődik. Ebből az időből való a *Kopogtatok*, ezt az ellenállási mozgalom szintén röpcédulákon terjesztette: *„Vörös csillag ragyog az éjszakában, recseg a rács a börtönablakon... rabtársaim, fölsebzett ujjaimmal a szabadság hírét kopogtatom!"*

A felszabadulás után a költőnő Illés Bélához, az Athenaeum akkori igazgatójához vitte el nagynehezen összeszedett kéziratait; köztük azokat, amelyek egy darabig nagynénje érckoporsójába rejtve várták, hogy napvilágra kerülhessenek. S megintcsak jelkép és tény egyszerre, hogy ez volt az első verseskönyv, amely a felszabadult országban megjelent.

Az ellenállásban végzett munkájáért többször kitüntették. Az új rend építésében teljes energiájával vett részt, aztán — sajnos —,

Lisziák Elek grafikus

NAPLÓ

Lisziák Elek grafikus ma 9-től 17 óráig állítja ki müveit a Halászbástyán.

△

Magyar Nemzet 1980. július 27.

Lisziák Elek: A fülemile

Magyar Nemzet 1985. III. 9.

Lisziák Elek

„...amit nem tudok arról szóljak
amit tudok hallgassam el
s majd ha nélkülem száll a holnap
kérdeznek s csontvázam felel
mit nem gondolok hangoztassam
és mit gondolok elhallgassam
kuss az igaz harsog a talmi
többit sírból kell kikaparni..."

Weöres Sándor: LE JOURNAL

Meghívjuk Önt

Lisziák Elek

rajzfilmrendező-tervező

Le Journal

című rajzsorozatának

KIÁLLÍTÁSÁRA

az ÚJPESTI GYAPJÚSZÖVŐGYÁR
KULTÚROTTHONÁBA
(Budapest IV. (Újpest) Széchenyi tér 8/a.

Megnyitó: 1979. november 25.
vasárnap délután 16 órakor

Megnyitja: KRISTÓ NAGY ISTVÁN

A megnyitó után 17 órakor filmbemutatót tartunk LISZIÁK ELEK animációs filmjeiből, amit a kiállítás nyitvatartása idején az alábbi időpontokban megismétlünk:
november 27-én 18 órakor; 28-án 14,15 órakor és 30-án 9,30 órakor.

A kiállítás 1979. november 25—december 8-ig tart nyitva.

Megtekinthető minden nap 10—20 óráig

A bemutató társrendezője
a PANNÓNIA Film, Rajz és Animációs Studió

A kultúrotthon megközelíthető:
a Nyugati pu.-tól a 12, 14 villamossal,
a Keleti pu.-tól a 20, 30 autóbusszal
a Chinoin utcáig (Pozsonyi úti lakótelepnél)

Lisziák Elek, [ ]

SZÍNÉSZ, KÉPZŐMŰVÉSZ, RENDEZŐ

Beszélgetés Lisziák Elekkel

— Nem mindenki rajong az ankétokért. A műfajról még szóviccek is születtek. Lisziák Elek, a Pannónia Filmstúdió rendezője azonban az Új Tükör klubok filmankétjainak kedvelt közreműködői közé tartozik.

— *Mitől függ a találkozók sikere?*

— Nem feltétlenül az előadók közlékenységétől. Sokkal inkább attól, mennyire hajlandóak a házigazdák is megszólalni. Megtörtént, hogy Fenyves György újságíróval egy művelődési ház zsúfolt nézőtere előtt beszélgettünk, s közreműködésünket mégis kudarcként könyveltük el, oly mérhetetlen közöny áradt felénk. Máskor meg „kupaszerdán" érkeztünk meg valamelyik klubba. Már ahogy a klubvezető jött felénk, láttuk, baj van. Aztán levitt valami pincébe, leültetett, várakoztunk. Sajnos, meccs van — szabadkozott —, mindenki tévét néz. De egyszer csak megjelent néhány klubtag, aztán megint jöttek páran, és lettünk vagy összesen tízen. Annyira kinyílt a társaság, annyira közlékenyekké váltak, és olyan őszinte kíváncsiságot mutattak, hogy késő éjszakáig maradtunk.

— *Úgy tetszik, ön le tudja kötni a hallgatóság figyelmét. Nincsenek véletlenül színészi hajlamai?*

— Pályámat Németh Antal színésziskolájában kezdtem Pécsett. A képzőművészet, a film csak később következett. Ma is néha színésznek érzem magam, és örökösen Németh Antal növendékének.

Képünkön Lisziák Elek a budapesti videoprogram forgatásán

— *Az animációs rendezőt hogyan segítik a színészi adottságok?*

— Éppen az animációs rendezőnek van a legnagyobb szüksége rájuk. Mi nemcsak a történetet, a képsorok menetét találjuk ki, hanem a figurákat is, s azok gesztusait, mimikáját.

— *Úgy értsem, hogy ön például saját alakításait rajzolja meg?*

— Az animáció totális filmkészítés. Nemcsak a szereplő, de a díszlet- és jelmeztervező is én vagyok, sőt gyakran az operatőr is, aki már a rajzasztalon svenkel, közelít.

— *Az Új Tükör klubokban látott filmjei között azonban nemcsak animációs jellegűek akadtak.*

— A fővárosról készített produkcióimra gondol?

— *Filmjei között ezek önálló vonulatnak látszanak.*

— Budapest szerelmese vagyok, noha szülőföldem Baranya. Érdekel, hogyan élt, milyen volt, hogyan változott meg ez a sajátos atmoszférájú város. Budapest-filmjeim között akadnak animációs jellegűek, mint például a *Kisztihand Budapest* című, amelyben egykori képeslapokat mozdítok meg, s akad szabályos rövidfilm is, mint a Budapest fürdőiről, uszodáiról készített *Fürdőshow*.

— *Tudtommal most éppen a videotechnikával barátkozik.*

— Ugyancsak Budapest nevezetességeiről készítek egy videokazettát. Budapesti kaleidoszkóp — talán ez lesz a címe. Bosszant az a sok giccs, amit budapesti szuvenírek címszó alatt árusítanak. A Hősök tere, a Halászbástya környékén önjelölt árusok sokasága pakolja ki rémséges csecsebecséit. Sokkal egyszerűbb lenne — gondoltam —, ha a látogató bármelyik utcasarkon megvásárolhatna egy Budapestről szóló videokazettát.

Hogy Magyarországon mikor jutunk el az utcasarki videokazetta-árusításig, azt persze nem tudhatjuk. A képmagnóval rendelkező Új Tükör klubok mindenesetre megtekinthetik Lisziák Elek legújabb munkáját a Pannónia Filmstúdió ősszel folytatódó ankétjain.

T. S.

…et

…r – 1948 júniusában –,
… a képet is, amelyet házi
…n most megtaláltam.
…etet örökített meg. Klem-
…ny ugyanis – aki Jo-
…r néven valaha a köl-
…nekesnője volt – az örök
…onddal küszködött: nem
…sait. „Az előbb még ott
…nínón" – erősködött. A
Pesten különben is egyik
után komponálta – er-
…a ösztönzésére gyorsan
…ingőt rögtönzött Wo sind
…? (Hol vannak a kul-
…l. S a pianínó mellett
… a vezénylést, és vérbe-
…likat" játszatott a szigo-
…híres karmester-papával,
…s kislány bűvöletébe ke-

…y e fotóval kiegészíthe-
…er magyarországi tartóz-
…maradt emlékeket.

Reményi Gyenes István

általán a gyakori betörések ellen tartott kutyák vonítása közben sikerül neki.

Hát ez az érdi hangulat.

Németh Géza

*

A hatvanas évektől kezdve — hazánk negyven évvel ezelőtti vidéksorvasztásos politikájának köszönhetően — magam is az egyik főváros környéki településen nevelkedtem. Így aztán van személyes tapasztalatom az út, a villany, a víz, sőt az igazi emberi közösség hiányáról is. Ezzel együtt — kicsit éppen ezért — vallom, hogy embertelen árukapcsolás, ha csak valamely természeti vagy más érték felszámolása árán juthatnak bizonyos térségekben vízhez, mozihoz vagy kenyérhez. Lehet, régebben — akkor még hátulgombolós voltam — szüleink könnyen lemondtak, — olykor le kellett mondaniuk — a múlt örökségeiről. Mi viszont most éppen erről, a gyökereinket irtó, közelmúltból ránk maradt szemléletről szeretnénk lemondani.

A riportban kifogásolt földrajzi kifejezéseket a legilletékesebbek használták, mint ahogyan a lényeget tekintve a völgyet valóban víz vájta, s olykor a víz jéggé fagy.

Álláspontunk abban megegyezik, hogy nektek is legyen ivó vizetek. De ne temessék be szeméttel az értékes érdi völgyet. Más megoldást kell találni.

Szerintem ettől nyugszik meg Érd hangulata.

Franka Tibor

HIBAIGAZÍTÁS

A 29. szám 4. lapján, ... úgy írtam, ahogy nekem jólesett" mottójú és című cikkemben a vessző a címben hibásan tétetett ki, a harmadik hasáb hatodik mondata pedig — ha az általam többszörösen átnézett korrektúra után össze nem keverik az ott még teljesen ép sorokat —, így szólt volna:

„Keringővel is, népdal-hangütéssel is, liturgikusan könyörgő zenével is, s mindez együttesen hatott, amint recitálta."

Melczer Tibor

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1967 JAN
JELENKOR
Lisziák Elek

meggörnyedt, lépése meglassult, vo...

/1021

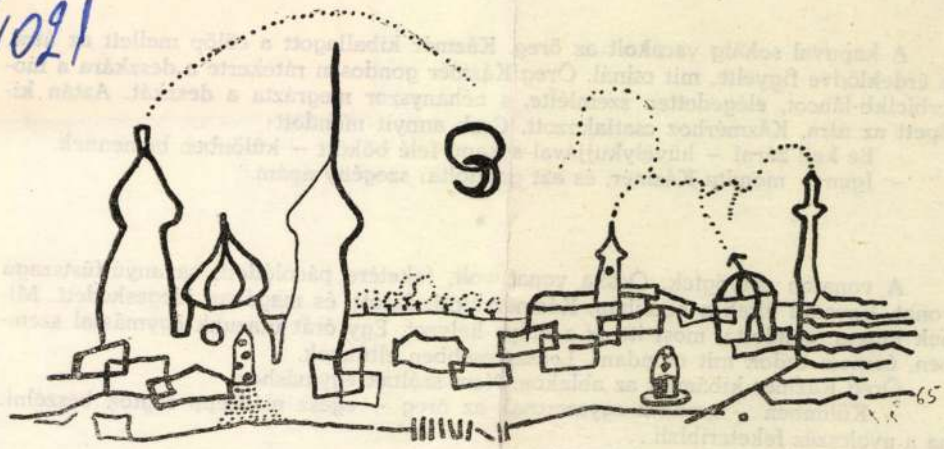

LISZIÁK ELEK rajza

lassult, vonásai megfáradtak.

*

A kapuval sokáig vacakolt az öreg. Kázmér kit
és érdeklődve figyelte, mit csinál. Öreg Kázmér gon
torbicikli-láncot, elégedetten szemlélte, s néhányszo
lépett az útra, Kázmérhoz csatlakozott. Csak annyit mondott:

– Be kell zárni – hüvelykujjával a kapu felé bökött – különben bemennek.

– Igen – mondta Kázmér, és azt gondolta: szegény apám.

*

A vonaton zötyögtek. Ócska vonat volt, feketére pácolódott, savanyú-füstszagú vonat. Egyedül ültek a kocsiban, Kázmér kicsit fázott, és magában idegeskedett. Minek jöttem, gondolta, most itt ez a hülye helyzet. Egy órát utazunk egymással szemben, és nem tudok mit mondani. Legszívesebben eltűnnék.

Öreg Kázmér kibámult az ablakon. Nem szóltak egymáshoz.

– Különben – mondta egyszercsak az öreg – egész másképp fogtok beszélni, ha a nyolcszáz feketeribizli . . .

– Hagyjuk abba – mondta Kázmér.

Kinéztek az ablakon. Tíz perc múlva megszólalt az öreg.

– Eső lesz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lisziák Elek

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 MÁJ 27.

1021

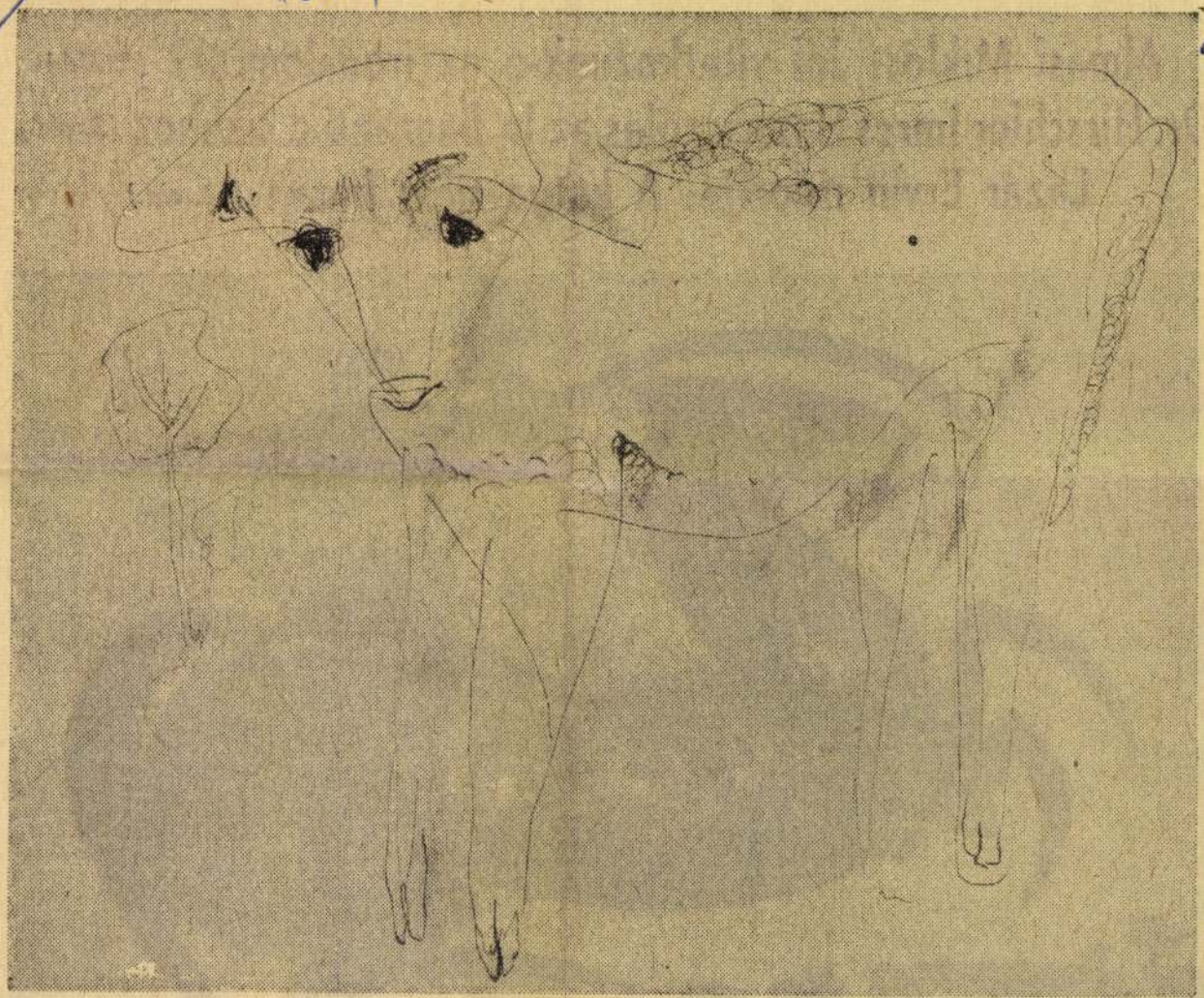

Lisziák Elek: Bárány

Almási Miklós: Jól vitatkozunk-e az irodalomról? (3. old.)
Dr. Hirschler Imre: Hozzászólás az In flagranti c. cikkhez (5. old.)
Lázár Ervin riportja: A kutya nem harap (12. old.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG
BP. Rundschau

1021

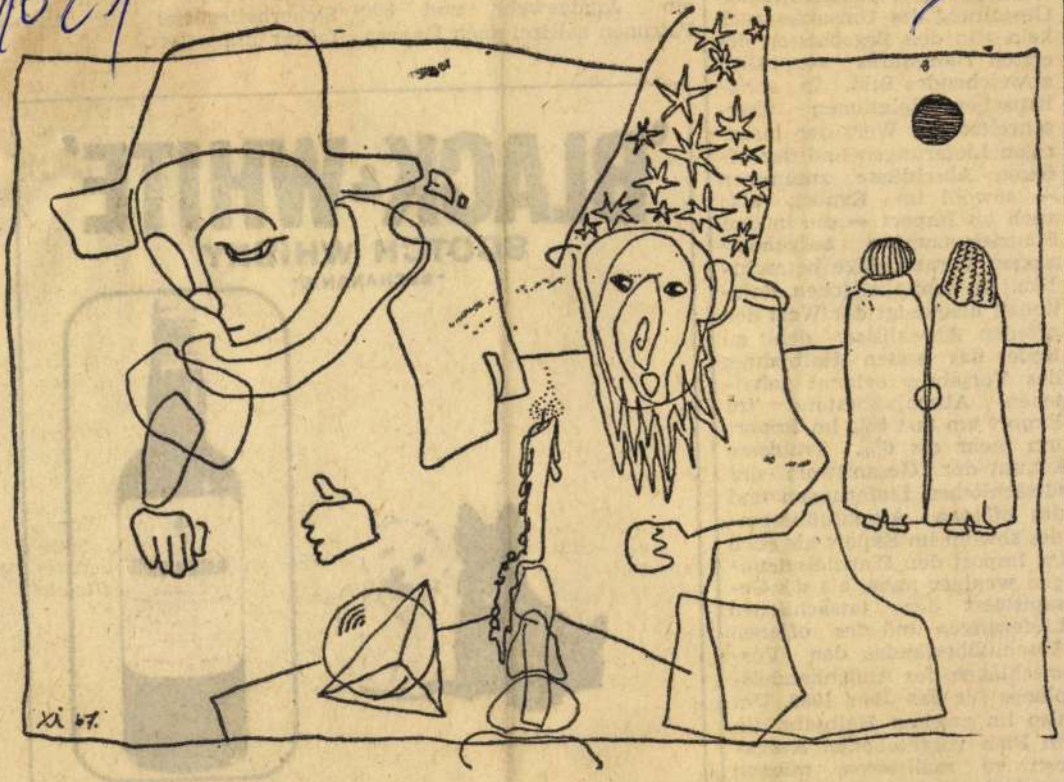

Alchimisten
Grafik von Elek Lisziák

vatrechtlichen Verträge, also der sog. *offenen Abschlüsse* untersuchen, erhalten wir hinsichtlich der voraussichtlichen Gestaltung des Umsatzes auch kein von den Ergebnissen des ersten Halbjahres wesentlich abweichendes Bild. In sozialistischen Relationen überschreitet der Wert der bisherigen Lieferungen und der offenen Abschlüsse zusammen — sowohl im Export, also auch im Import — die in den Planzielsetzungen aufgenommenen Voranschläge beträchtlich. In kapitalistischen Relationen übersteigt der Wert der offenen Abschlüsse, den zu Ende des ersten Halbjahres des Vorjahres evident gehaltenen Abschlußbestand im Export um fast 5%, im Import um mehr als 6%. Trotzdem kommt der Gesamtwert der tatsächlichen Lieferungen und des offenen Abschlußbestandes sowohl im Export als auch im Import den Planzielsetzungen weniger nahe, als der Gesamtwert der tatsächlichen Lieferungen und des offenen Abschlußbestandes den Voranschlägen des Außenhandelsplanes für das Jahr 1966. Um also im zweiten Halbjahr die im Plan vorgesehenen Aufgaben zu realisieren, müssen ernste Anstrengungen gemacht werden.

Sándor Czeitler

teil. Diese Wagen eignen sich auch für das schwierigste Terrain. Hier sei erwähnt, daß ein Jagdgewehr und 800 Patronen zollfrei nach Ungarn

'BLACK & WHITE
SCOTCH WHISKY
"BUCHANAN'S"

Erhältlich in den Konsumtourist-Geschäften

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1969 JUL 28

1021

Lisziák Elek

Lisziák Elek: Illusztráció

KORCKNAL ZSUZSA

NÁL

MŰTEREM

PERNECZKY GÉZA

AM

— A kvalitás megérzéséhez a déli táj is hozzásegített. A Riviérán a színek ereje megsokszorozódik a fénytől. Vence-ban láttam ezt a jelenséget, ahol a falak színe olyan erősen fénylett össze, hogy a levegőt is megszínezte. Ez nemcsak optikai élmény volt számomra: azóta is az olyan ember a példaképem, akinek a magatartása, belső kvalitása olyan tiszta és erős, mint a déli fény.

— Érdekes módon, külföldön érlelődött meg bennem, hogy fel kellene használni a magyar népművészetet a munkámban. Külföldi festő barátaink felfedezték, hogy van egy bizonyos — ott ismeretlen — többlet a mi képeinkben, a magyar folklór hatása.

— Azelőtt is gyűjtöttem népművészeti tárgyakat, főleg hímzéseket. A *mezőkövesdit* szeretem a legjobban. Rájöttem, hogy milyen sajátos a népművészeti motívumok

Ami Párizsban elmúlt, az a francia festészet világhegemóniája. És ami múlhatatlannak bizonyult, most a *Műcsarnok*ban rendezett francia festészeti kiállításon is, az az École de Paris történeti szerepe, imponáló stílusteremtő ereje.

Könnyű persze valamiről kijelenteni: elmúlt. De a kritikus kötelessége éppen az, hogy ezeket a nehéz szavakat kimondja, és hátterüket megvilágítsa. A kérdést talán a tárlat egyik legszebb képéből, *Soulages* 1964-es datálású festményéből kiindulva lehet legszemléltetőbben elmagyarázni.

Soulages festménye a nonfiguratív stílus csúcspontját jelenti, s egyúttal a francia festészet fejlődésének egyik határesetét képviseli. A képen két szín dominál, a fehér alap, és a hatalmas foltokban fölrakott, széles mozdulatokkal elhelyezett fekete „ecsetvonás"-nait, *Max Ernst* montázskompozícióját, az Eltévedt embergyűlölő a gyönyörök kertjében című képet, amely a szürrealizmus kései, hallatlanul kifinomult ízlésű terméke, vagy *Masson* és *Matta* fantasztikumot és festői lágyságot egyesítő festményeit, *Vieira da Silva* szellemes vásznát, a Sakkjátszmát, *Poliakoff* izzó színű kompozícióját, a pekingi születésű *Zao-Wou-Ki* piros fényben égő tasiszta festményét, valamint a gesztusfestészet legbravúrosabb képviselőjének, *Mathieu*-nek temperamentumos mozgású kalligráfiáját. A felsoroltak azonban valamennyien megegyeznek abban, hogy a művészettörténelem lezárt fejezeteihez tartoznak, valahol távol, a klasszikus avantgarde utolsó hajtásainak zárómondataiban foglalnak helyet. Ma más foglalkoztatja a kortársi művészetet, lé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 MÁJ 29

Liszák Elek

1021

KÖ

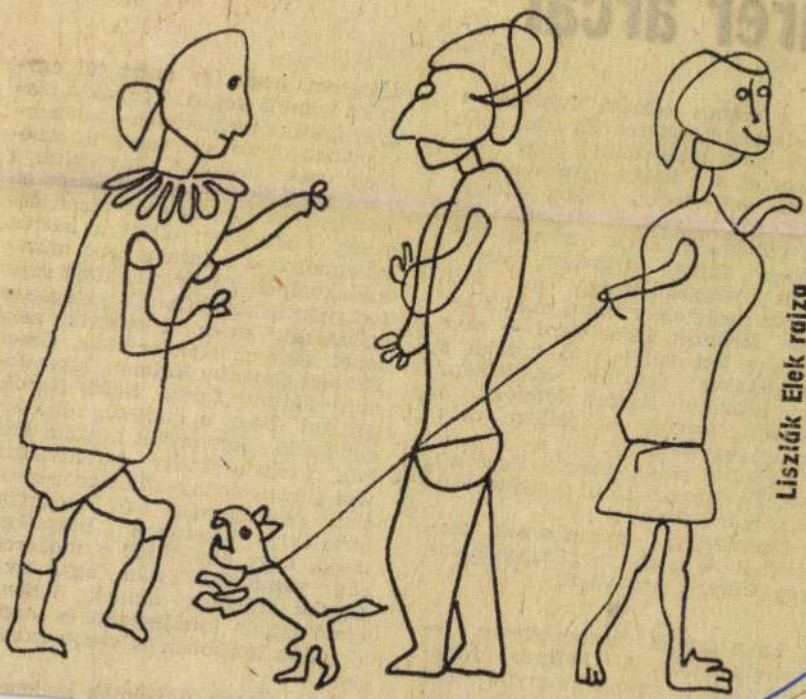

Liszák Elek rajza

Dürer arcai

célt, általános emberi funkciót, a *kötelességteljesítését*. És lám, noha tiszte nem több, mint hogy két emberrel a hátán „szöktessen", máris fut, lohol, robog életre-halálra, orrlyuka kitágul, fogai villognak, szája horkan, szemében aggódó figyelem, arcán szent megszállottság, egy szál szarva pedig előremutat, mint a lefelé fordított görbe kard — már valóság lett belőle, élő indulat s ugyanakkor fogalom is, jelkép; azt igazolja, amiért létrejött, s amiben szerep és jellem nála örökre egybeolvadt.

Egyetlen példa, tudom. Egyetlen arc. És Pirandellóval gondolkozva: máris dráma.

Egyetlenegy dráma a sok tízezerből. A valaha megélt, *egyetlenegy* Dürer-i drámából.

●

Ez a dráma természetesen ismételhetetlen. A Magyar Nemzeti Galéria most megnyílt friss magyar grafikai kiállításán tehát

záteszem, hogy így azért túl egyszerű lenne a képlet. Vannak a magyar grafika megtorpanásának korszakában olyan jelenségek is, amelyek csak látszólag hitelesítik a fenti megállapításokat. Először is: mindenkitől mindig újat várni, dőreség. Másodszor: eljött a beérés, az elmélyülés korszaka azon művészeinknél, akik már rátaláltak saját hangjukra, kialakították jellegzetes stílusukat, és ez a korszak nem lehet könnyű. *Kondor Béla, Gross Arnold, Csohány Kálmán, Kass János, Maurer Dóra, Reich Károly* például (hogy e kiállítás több kiemelkedő résztvevőjét hozzam szóba), nyilván amúgy is tudatában van a hagyomány-újítás-problematika gondjainak, és energiatartalékuk bizonyára hozzásegít majd, hogy elkerüljék a modorosság veszélyét. Talán úgy, mint *Gyulai Líviusz*, akinek *Velence* című lapján kiteljesedett és átrendeződött korábban is vérbő fróniája.

Még inkább figyelniök kellene a

MEGHÍVÓ

Révfülöp Nagyközség Képviselőtestülete szeretettel

és tisztelettel meghívja, Önt, családját és barátait

1999. július 3-án 18 órára

a révfülöpi TÓPARTI GALÉRIÁBA.

Révfülöp, Halász u. 5.

LISZIÁK ELEK

a-LEXI LISZIÁK

képzőművész - filmrendező

LEXI BÁRKÁJA

LEXI'S ARK

című kiállítására.

A kiállítást 1999. július 3-án 18 órakor

Dr. VÉGH LÁSZLÓ nyitja meg.

Közreműködnek: RUDAS ISTVÁN színművész,

WITTEK BÉLA zeneszerző és

ferda® majolika ékszerei és láthatóak lesznek.

A ceremónia után LEXI tárlatvezetést tart !

Az esten bemutatjuk: LISZIÁK ELEK

NAPÉJEGYENLŐSÉG - EQUINOX

című új animációs filmjét.
Írta, tervezte, rajzolta és festette
a-LEXI
zene: PEGE ALADÁR
gyártó PANNÓNIAFILM Kft.
A kiállítás megtekinthető 1999 július 3 és 15 között
minden nap 17 - 24 óráig.
A kiállítás nyitvatartása idejében - esténként érdekes natur és
animációs filmeket vetítünk, melyek programját a
Tóparti Galéria kirakatában teszünk közzé.
A kiállítást az ARMENIA NÉPE Kultúrális Egyesület támogatja
és az ARRARÁT című újság is kapható lesz majd.

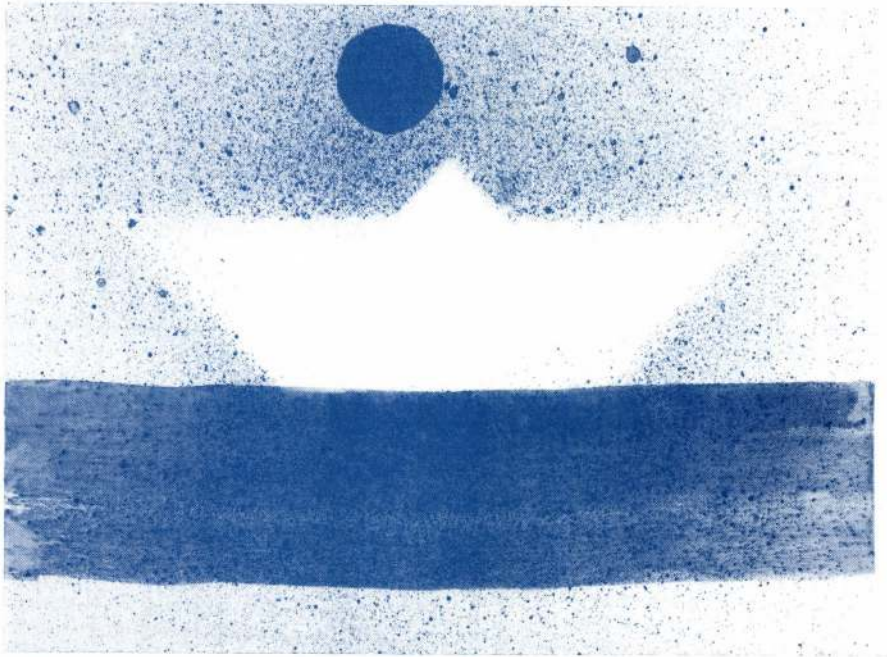

„ A mozdulatlan folyton közeleg ”
(Weöres Sándor)

A kiállítás megtekinthető március 31-ig
munkanapokon 8 és 20 óra között.

A RÁTKAI MÁRTON KLUB
1068 Budapest Városligeti fasor 38.
T.: 3-211-120
3-433-880

szeretettel meghívja Önt, családját és barátait a klubba

2000. március 7-én (kedden)
du. 6 órára.

a.LEXY-Lisziák

festőművész

"VILLA FILIP"

Akvarellek és Pasztellek a Balatonról
című kiállítását megnyitja:
dr. Mihovics István Révfülöp polgármestere.

Közreműködnek: Wittek Béla zeneszerző és Lisziák Elek filmrendező, aki az esten önmarcangoló interjút ad HIPP és HOPP doktoroknak.
A program keretében bemutatjuk a NAPÉJEGYENLŐSÉG (EQUINOX) című (5') animációs filmet,
Írta, tervezte, festette: Lisziák Elek
valamint a FORGET-ME-NOT (NEFELEJCS) című natúr animációs filmet. (55')
Animáció: Kovásznai György
Operatőr: Jankura Péter
Főszereplő: Tahi-Tóth László
Írta és rendezte: Lisziák Elek

Megjelenését megtiszteltetésnek vesszük!

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 337-748, 340-7

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 MAJ 13

Lisziák Elek

1021

Lisziák Elek: A kutya harap

T

Színház

ómeok és Júliák

környezetet csak Moszkva távoli fényei, a kagylóhéj alakú ívlámpák, izgatott vastraverzek és az űrrakétára történő utalások jelzik.

Egy fiú: Valentin és egy leány: Valentina első látásra megszereti egymást. Ezt Shakespeare óta minden tehetséges írónak, nézői kötelességből el kell hinnünk. De szerelmük korántsem felhőtlen. Vannak még társadalmi szintkülönbségek, családi viszályok, konzervatív maradványok, emberi

líra fátyolfüggönye mögül minduntalan ránk kacsint a humor. Mihail Roscsin — a gyakorlottabb színháznéző észreveszi ezt — határozott vígjátékírói készséggel rendelkezik. Amelynek szerencsére nem is tud ellenállni. Gyakran megesik, hogy saját hősei akarata ellenére viszik táncba a bánatos arcú, vonakodó szerzőt. A kalauznő, a nagymama, a kiábrándult nővér, a „hajótörött" lovag: mind jól körülrajzolt, élvezetes karakterfigurák. A puccos anya-dáma betoppaná-

Lisziák Ekk

festőművész

LISZIÁK ELEK és DEÁK LÁSZLÓ festőművészek

kiállitását a nagy érdeklődésre való tekintettel
f e b r u á r 25-ig meghosszabbitják, a
Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata XIV., Kerepesi
ut 26. sz. alatti kulturtermében. Nyitva naponta,
9-18 óráig, vasárnap zárva.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 SEP 22

1021 Lisziák Elek

Lisziák Elek rajza

José Venturelli (Chile): Illusztráció Pablo Neruda verseihez

ÁRA: 2,50 Ft

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 AUG 25

Lisziák Elek

1021

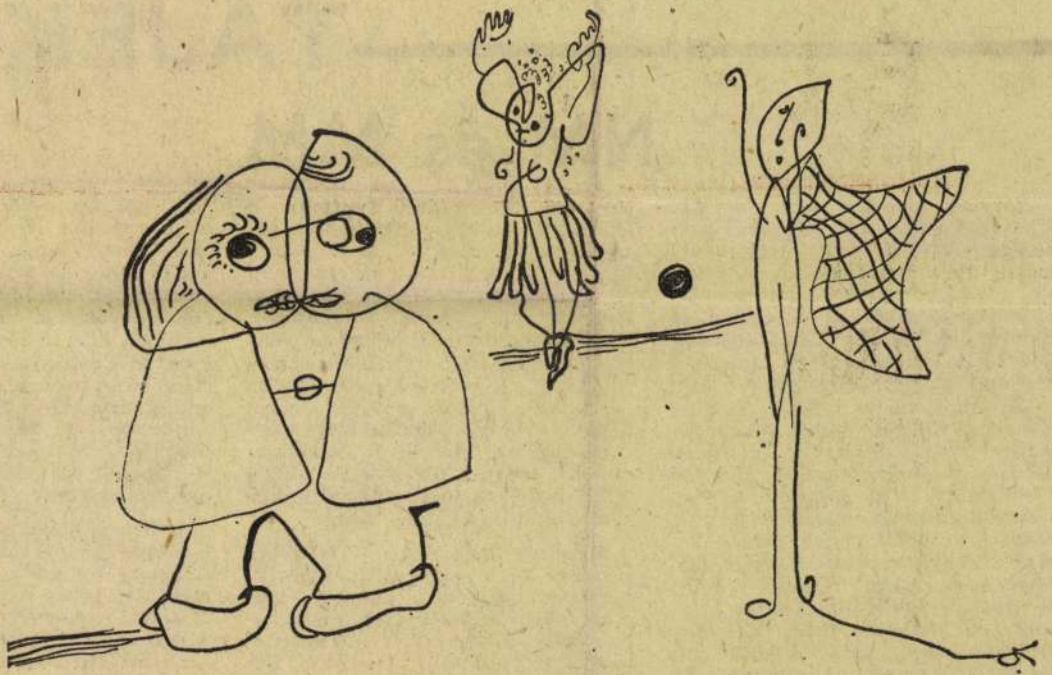

Lisziák Elek: Balett

TÁJÉKC

NM és MM

Norman Mailer, aki egy-két riportkönyvével (Az éjszaka hadseregei; Miami és Chicago ostroma) új riportázs-stílust alakított ki, *Marilyn* címmel könyvet írt Marilyn Monroe-ról. A két alak, Monroe és Mailer „találkozását" az teszi eseménnyé az amerikai szellemi életben s a könyv attól több, mint nagy sikerre számító színésznő-életrajz, üzleti siker és biztos bestseller, hogy nemcsak Monroe, hanem a maga módján már Mailer is *az elmúlt évtizedek amerikai legendaköréhez tartozik.* Attól az időtől, hogy Mailer — első regénye, a nagy sikerű *Meztelenek és holtak* után öt évvel — íróélete egyik mélypontjára jutott el, Monroe pedig nemcsak Hollywoodnak, hanem talán az egész világnak legünnepeltebb sztárja volt, csaknem két évtizednek kellett eltelnie eddig a találkozásig.

Óhatatlanul felvetődik a kérdés, miért vállalta el az író ezt

rint: egy zsidó család történetének legendája az egyiptomi rabszolgaság korától máig, A munka történelmi távlatait tekintve nem meglepő, hogy Mailer örömmel fogadta az újabb lehetőséget, hogy mindennapjainkhoz, a mához közelebb álló történetben merüljön el. „Én Brooklynból jövök — mondta Mailer a színésznőről beszélve — és Monroe-ban megvolt mindaz, amiből a brooklyni álmok lányait összerakják, Ezen felül bizonyos egzisztenciális hasonlóságot is éreztem vele".

A könyv már a külső adatokat tekintve is a gargantuai méretek jegyében született. Egy-egy példány súlya másfél kiló, ára „kerek" tizenkilenc dollár kilencvenöt cent, sikerkilátása egyelőre fölmérhetetlen. Az amerikai kiadás nyomán tizenkét ország, köztük Japán, Francia- és Finnország készül az azonnali piacra dobásra. Az első, 285 ezer példányos amerikai kiadáshoz több mint félmil-

A kiadás előtti si
mellett szinte lényegtel
már, hogy maga a k
vagy sem. Amerikai
„biografoid"-nak, életra
nek nevezi a Marily
melyben kitűnő részek
üres találgatásokkal va
rűen olcsó zsurnalizmus
eddigi írói teljesítmény
zán csak az a rész mél
Monroe útjának elejét
— leszáll az amerikai
élet reménytelen mélys

Érdekes, hogy a Mar
gondolata nem szerzőj
született, hanem az ame
riportázs egyik nagy ala
Schiller kezdeményezte.
készítette 1962-ben a P
számára az akkor meré
mító, botrányt kavaró
felvételeket, amelyekhe
Mailer írt szöveget. Sc
utóbbi években Monroe-
egész sorát rendezte, és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Lisziák Elek

1972 JUN 10

1021

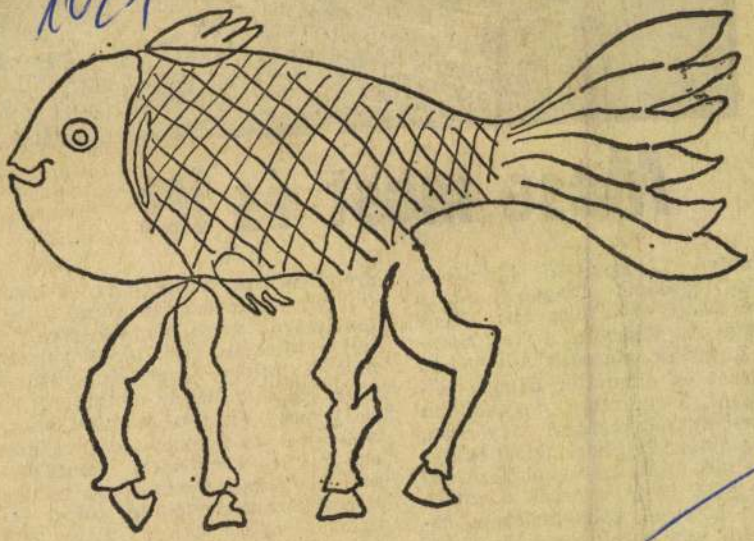

Lisziák Elek: Halló

Mese most és itt

Somlyó György új kötetének egyik legtöbbet magába sűrítő verse fölött ez a cím áll: Mese most és itt. Kulcs ez a cím: Somlyó *A mesék második könyvében* a mesét és ellentétét akarja elmondani, s egyszerre, ugyanabban a versben, ugyanabban a sorban, ugyanabban a szóban. „Most és itt" — az idő- meg a helyhatározó szó előre jelzi, hogy a mesék ellentéte lesz a kötetnek igazi tartalma, hiszen mi sem volna furcsább, meghökkentőbb a valódi mesében, mint az „itt és most" hangsúlyo-

szembeállítás, osztályozás. A kötet minden egyes darabja mese a történelemről, mese a mese ellen, s hol vakítóbban, hol halványabban már a mítosz ösvényeit világítja meg. Mert a mesehős mindig gyözedelmeskedik, csak a mítosz hőse bukhat el, és Somlyó meséi mögött egy mítosz körvonalai bontakoznak ki. Nem az emberiség boldog gyerekkorának énekese. „Most és itt?" De mikor és hol? Talán épp az a legborzongatóbb, hogy ezek a mesék nem árulják — nem árulhatják — el, az út elején, vagy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG
Budapest

1971 02 12

Lisziák Elek

Lisziák Elek: Virágok

párt tagja, s 37 éves, érett ember a szociáldemo
magam hasznossá; a párt baloldali, marxista
meg elvi és politikai nézeteimet s viszonyomat
nistákhoz. Mindig nagy hatással volt rám a pá
— mert nemcsak magvetője volt a marxista
galomnak, de harcba is vitte az osztályöntudat
ezen túlmenően pedig forradalmi hatással v
következetesen elismertem és védtem az illegá
dalmi harcát és mozgalmát, ugyanúgy harcolta
rata párt és a szakszervezet érintetlen maradjo

1944. március 19-én a párt történelméne
zárult le, és egy új vette kezdetét. Törvényszerűnek tartottam, hogy
szakadás, amely két pártra bontotta az erőket, lezárult, és új korszak kezdődött,
amellyel a két párt között nemcsak a szükséges találkozás és együttműködés terem-
tődik meg, hanem végre az egyetértés is; legfőképpen azokban a kérdésekben,
amelyekre nézve, 1944 októberében, az illegalitás ideje alatt meg is állapodtak.
Vége kell szakadnia a huszonnégy esztendős, egymás elleni torzsalkodásnak, s
mindannak az esztelen küzdelemnek, amelyben csak energiát pocsékoltak el. A fasiz-
mus európai győzelmének és a háborúnak a közös szenvedéssel nagy tanulságul
kell szolgálnia. Eljött az egységes harc ideje — a közös ellenség ellen, a közös célokért.
Most el kell dőlnie a nagy kérdésnek: meglesz-e a két párt vezetőiben és tagjaiban
a jóakarat és a szándék arra, hogy a munkásosztály érdekeit közös akarattal győ-
zelemre vigyék?

Azzal, hogy a szociáldemokrata pártban maradok, az új korszakot akarom
szolgálni, és azt, hogy ne ismétlődhessék meg az 1919-es szakadás — ha az megismét-
lődhetne, beláthatatlan katasztrófát idézne elő. Talán most már véres tanulság és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 MÁR 2

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Liszák Elek

1968

1021

Liszák Elek rajza

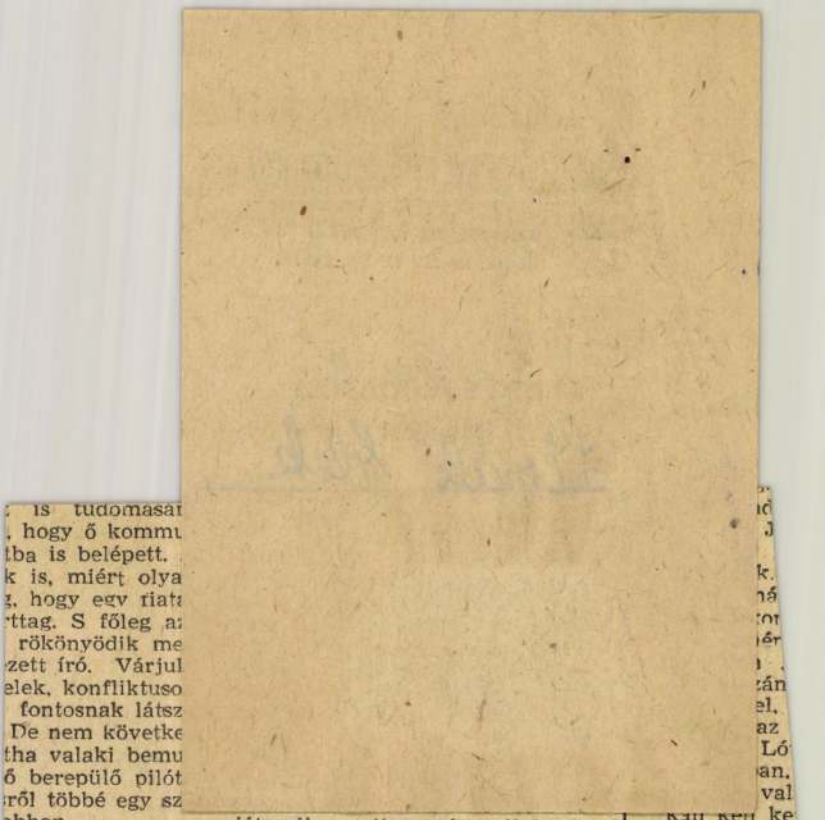

is tudomasa
, hogy ő kommu
tba is belépett.
k is, miért olya
g, hogy egy fiat
rttag. S főleg a
rökönyödik me
zett író. Várjul
elek, konfliktuso
fontosnak látsz
De nem követke
tha valaki bemu
ő berepülő pilót
ről többé egy sz
abban.
t író a továbbiak
rt panaszkodik a
oló öregasszony
anyja, hol a ta
Cserepes Margit
esége), hogy örö
mert lassanként
luláia lejár. (Mi
en ezt a darabot
it megérthetünk
unk.) Tisztakezű
munkás sema
tól. A legutóbbi
dráma sikerének

játsszák, amit megírt róluk. De sajnos, képtelenség eldönteni: mikor engedelmeskednek az írónak, mikor a szerzőnek; melyik szituációban közvetítik az író mondanivalóját, s melyikben gúnyolódnak rajta. Így azután elképzelhető, hogy a szerző (Fejes Endre) e művel éppen azt akarja bebizonyítani, hogy az író (opportunizmusa, megingása következtében) milyen rossz drámát írt. Ebben az esetben csak dicséret illetheti a szerzőt éleslátásáért és igazmondásáért.

hazárdőr sz
legfőbb cso
közelében m
molista is n
az ilyen sike
sok társadal
talnokok és
ben se titkol
szallásukat. I
kik is fontos
a pénzéhségü
zatot keresn
sünk hiába
játékbarlango
jának egyetle

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
1968 JAN 6

1021

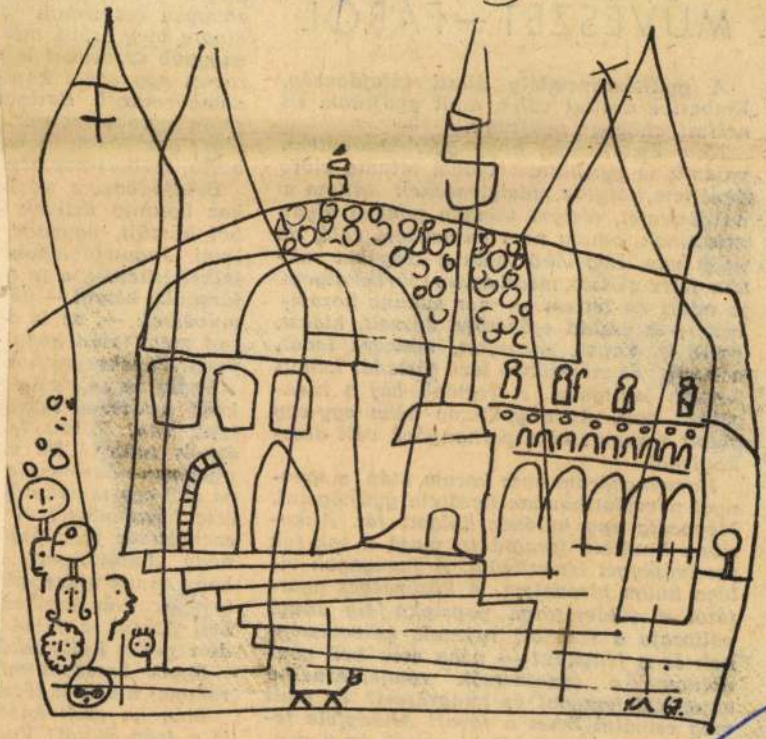

Lisziák Elek: Dóm

MŰVÉSZET—FÁBÓL

szet is többet él a fa
ahogyan ezt itthon
Moore még óriási mér

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Lisziák

1021

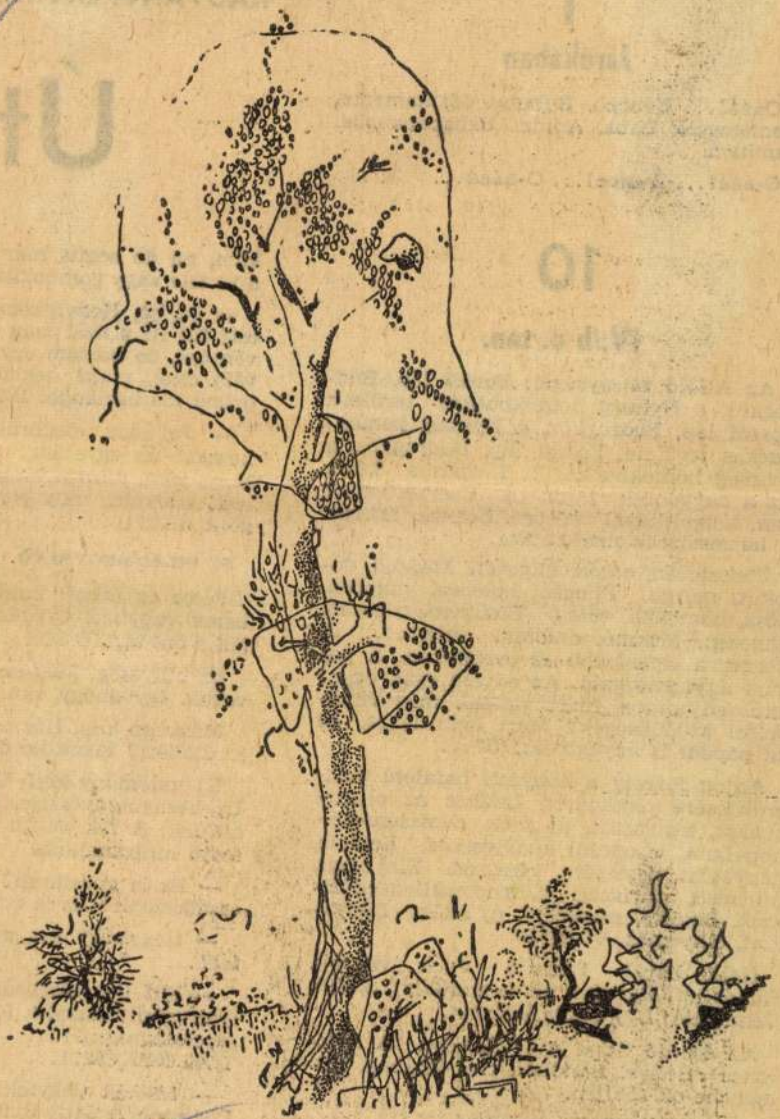

Lisziák Elek: Fa

van. Légpuskával verébre. Békára. Egérre. A házmesterék macskájára.

Pleisztocén, eocén, oligocén. Mészkő, dolomit, márga. Pliocén, holocén, miocén. Lösz, homokkő, tőzeg. Pleisztocén, eocén, oligocén. Mészkő, dolomit, márga... A Berger a legerősebb az osztályban. A papája anyagmozgató. Az enyém csak egyetemi adjunktus. Mért vannak még társadalmi különbségek? Mért nem lehet az én papám is anyagmozgató?...

Anjou Károly a központi hatalom megerősítésére törekedett. Letörte az oligarchákat, bányászat, új adók, nemesérc-monopólium, visegrádi kongresszus. Letörte, bányászat, nemesérc, Visegrád. Elnyomás, kilenced, úriszék. Elnyomáskilencedúriszék. Letörte, nemesérc, új adók. Bányászat, elnyomás, Visegrád.

Hello, boys! Hatujjú Jack vagyok. Hands up! Hagyjuk azt a mordályt, Smith. Vendéglős! Egy dupla whiskyt.

Az őserdő titka. A légió hőse. A hajóroncs rejtélye. Banditák csapdájában. Komanche-ok földjén.

Howgh, rézbőrű testvérem!

Uff, Nagy Szürke Prérifarkas!...

Legkisebb közös többes, legnagyobb közös osztó. A kör területe egyenlő Hozzuk

izét, istenem, mennyivel sz
gönc nélkül...

B) VILÁGMEGVÁLTÓ

Félre az útból! Lassúk v
lenek vagytok! Öregek vag
Majd én! MAJD ÉN!...

Ez hülyeség. Meg ez is. M
vacak. Így ahogy van. Az e

Másképp kell. Hát nem ér
ki ütődött? Tízmillió ütődöt

Uj tudomány kell. Uj ipa
Uj hernyótenyésztés. Uj ál
öltözék. A hét végén lesz
majd megcsinálom.

— Ez is színdarab? Ez is
ecsetkezelés? Ez is oratóriu

— Hogyhogy ezt még n
fel?...

— Mit ügyetlenkedtek az
reaktorral? Azzal a földalat
szocializmussal?... MÉRT
TOK NEKEM?!...

— Idióták vagytok! Az
Fűrészporfejűek! Balfácánok

**„Alulírott azon kérelemmel f
káni Hivatalhoz, hogy részemr
pótvizsga-halasztást engedélyez**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Liniál Elek

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 MÁR 2

1021

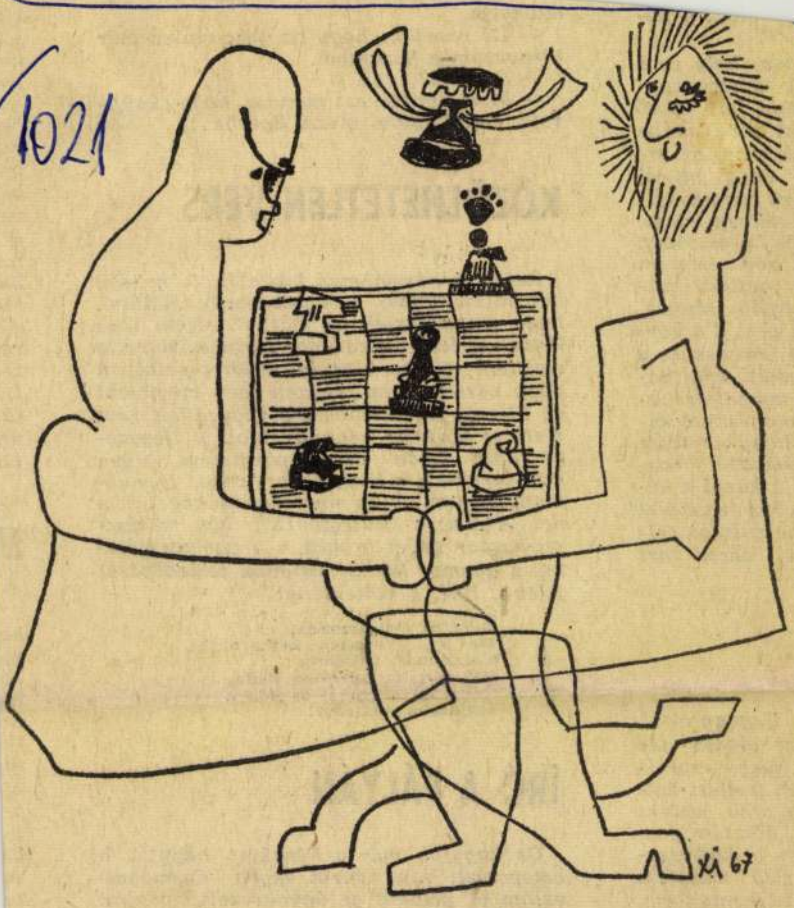

Lisziák Elek: Sakkozók

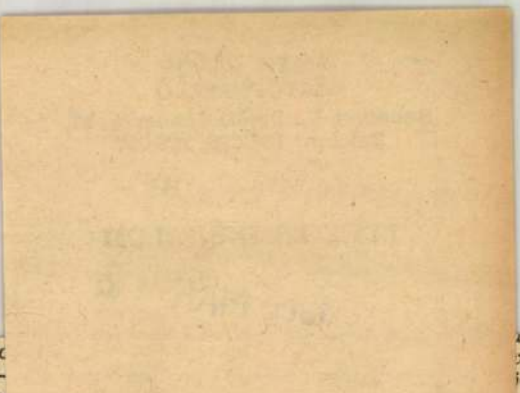

Letelt a háromhetes beutalás, le az egy hét hosszabbítás, s autóbuszra szálltam, hogy „visszatérjek az életbe". Nem üres kézzel tértem vissza. Míg előtte hónapokig egyetlen sort se, a parádfürdői presszóban négy verset írtam. Három már megjelent az Élet és Irodalomban, a negyediket nem mertem közlésre odaadni. Most e jegyzetek közé talán becsempészhetem, ilyen környezetben, s hogy a vers címét is megmagyarázom, talán nyomdafestékbe öltözhet. A cím: a „Billroth II.", egy sebészprofesszor nevét örökíti, s a gyomorműtétet, a gyomor kétharmadának eltávolítását jelenti. Íme, a költemény:

Előttem ételgarmada,
De jaj, gyomrom kétharmada
Kutyáknak vettetett,
Hát jöjj, te húszéves dada,
Tépd föl blúzodat és add a
szájamba melledet!

ÍRÓ A PÁLYÁN

De hagyjuk már a kórházat, hagyjuk a betegséget, van nekem egyéb dörmögnivalóm is, például az úgynevezett irodalmi élet számomra érthetetlen dolgai. Most éppen Mándy Iván könyveinek kritikusi visszhangjára gondolok. Nagyszerű írónak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Liszlák Elek

1967 AUG 26.

1021

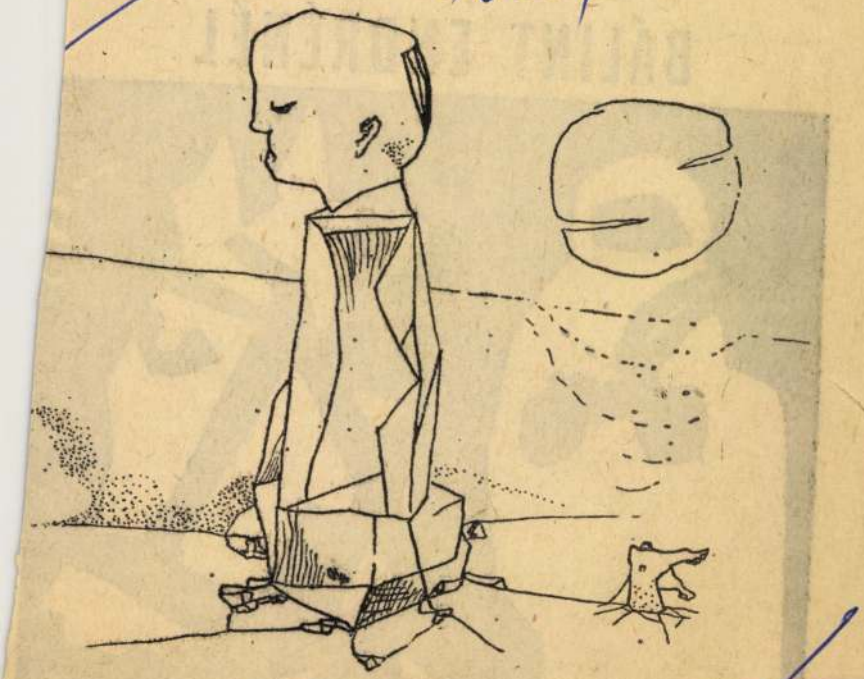

Liszlák Elek: Camus illusztráció

BÁLINT ENDRÉNÉL

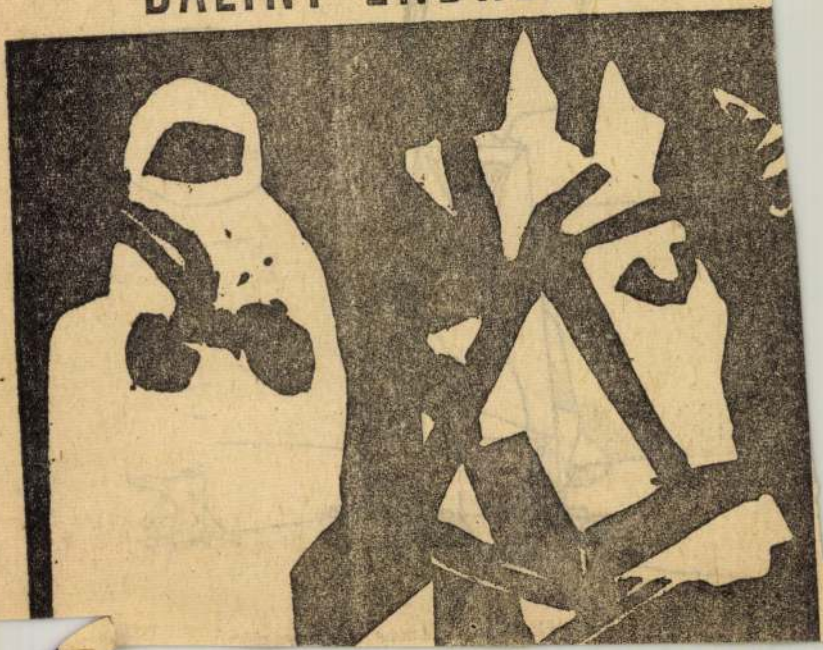

1021

CSŐREGH ÉVA:

„Én egész vasárnap unatkozom"

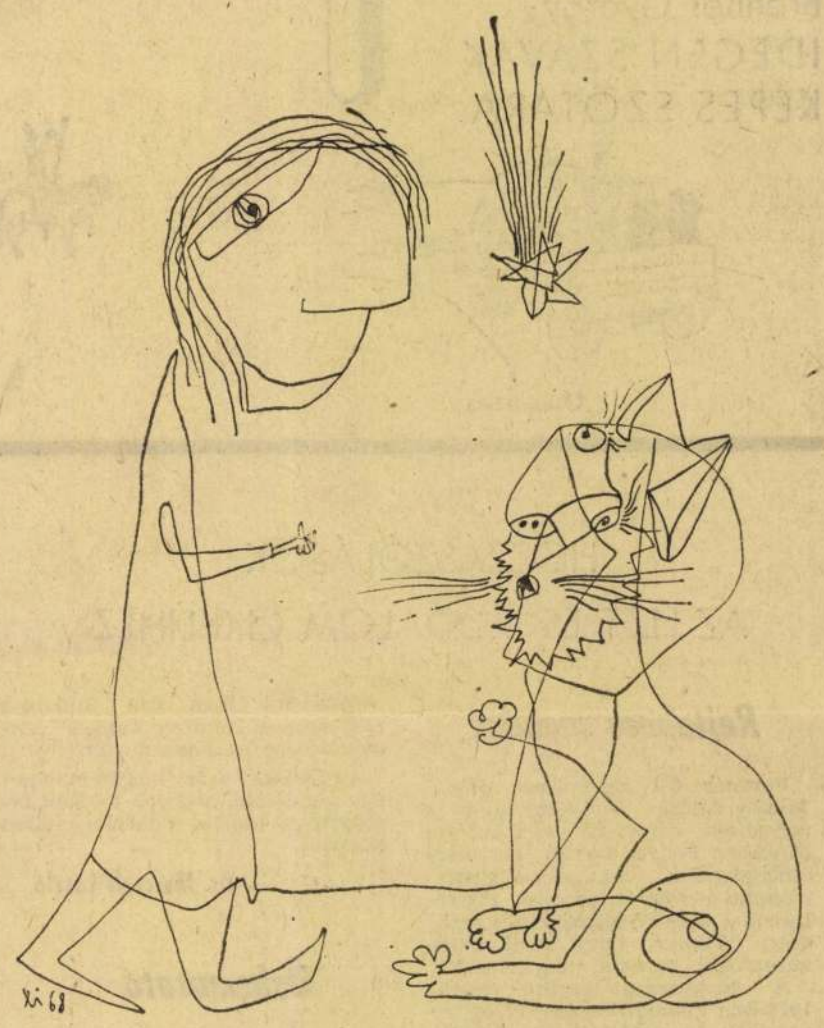

Lisziák Elek kiállításáról: Polémia

A lakótelep mintegy befelé nyíló kirakatban él. Lakásom így — főleg a nyitott ablakos évszakokban — akaratom ellenére, megfigyelőállomássá változik.

Elsősorban a ház gyermekeinek, de a környező házak ifjúkorú népességének, sőt az egész kiterjedt haverállománynak élete itt zajlik, zajongásuk elől nincs menekvés, kénytelen vagyok végigkibicelni siralmas tehetetlenkedésüket az „idő elverésének" jobbára megoldhatatlan ügyében.

Mi a gyakorlat? Esőben a lépcsőház, jó időben a kapubejárat és a kukatartályok mindig foglaltak. E helyek a korhierarchia szerint népesülnek be; az apróbbak a bejárati forgalomkorlátozást látják el, a nagyobbak főként a tartályokon teljesítenek szolgálatot. Jobbik esetben csak ülnek rajta, s bottal verik az oldalát. Az unalom kórosabb emelkedési szintjét az mutatja, ha bele is bújnak, s onnan kiáltoznak ki Ionesco és Beckett figuráinak antidialógusait megközelítő kinlódásról árulkodva.

Szövegtöredékek: „nincs eszed, nincs eszed". Egyetértek, de miután percenként ezt a rekedt kritikát hallom, nem is kell túlságosan dühösnek lennem ahhoz, hogy a „nincs eszed" értékítéletet kiterjesszem az ismeretlen megcélzottról a nyilatkozóra és valamenynyi jelenlevőre is.

Ez a gondolat-bosszú persze még korántsem elintézési mód. Próbálkozzam a tanári tekintély latbavetésével, holmi ablakon kihajló hegyi beszéddel? Átmenetileg bizonyára nyugalomhoz jutnék, de helyzetükön, rajtuk mit sem változtatnék.

Unalmuk okát keresem. És meggyőződésem, hogy ezért tágabbra és mélyebbre kell szabni a kutatóárkot.

Az unalom érzése mögött mindig az üresség, az értelmetlenség lappang. Modern életérzés, első kifejlődését általában a dekadenciával kötik össze. A sok kínálkozó irodalmi példa közül csak egyet. Alberto Moravia 1962-ben megjelent regénye „La Noia" (Az unalom) szinte alapműként kínálkozik. Ennek hőse mondja: „Az unalom számomra az elégtelen, vagy nem megfelelő, vagy szűkös valóság egyik válfaja."

Ez igaz. De hova tegyük azt a jelenséget, amikor társadalmi valóságunkat igenlő személyek tömege él úgy, hogy nem veszi észre a lehetőségeket, hogy hunyt szemmel szöszmötöl a maga teremtette szűkösség ketrecében? Mert az unalom kórokozóját a gyerekek otthonról, a családból hozzák, s — meglehet — az iskolából is, meg a még tágabban értelmezett társadalmi környezetből.

Egyelőre azonban térjünk vissza Moravia idézett hőséhez: „Most már biztos — folytatja vallomását —, hogy a rossz osztályzatoknak, amelyeket minden iskolaév végén zsebrevágtam, egyetlenegy oka volt: az unalom. Világosan éreztem, a megszokott mélységes szorongással, hogy semmiféle kapcsolatom nincs az athéni államférfiakból és római császárokból, dél-amerikai folyókból és ázsiai hegységekből, Dante tercináiból és Vergilius hexametereiből, algebrai műveletekből és kémiai képletekből álló óriási zűrzavarhoz. Semmi közöm sem volt a roppant tömegű tudományhoz, vagy csak annyi, hogy megállapítottam: alapvető badarság."

A gyakorló pedagógus itt szükségképpen felszisszen. Hiszen jól ismeri ezt a diáktípust, aki nem tudja ugyan ilyen szabatosan megfogalmazni magatartásának indítékait, de egész iskolai viselkedését vezérlő indolenciájának kórokozója a fenti nyilatkozatból pontosan kitetszik.

Tájékozódásul néhány osztályban megkérdeztem: mit csinálnak szombat-vasárnap? Legérdekesebb élményükről, szórakozásukról rajzban válaszoljanak.

Körülbelül egyharmaduk labdázást, futballozást, horgászást, tévénézést rajzolt. Sematikus témák, sematikus modorban előadva, többnyire jobb tanulók művei; némi konformizmusról, afféle „ezt várják tőlünk, hát tessék, ezt nyújtjuk, ebből nem lehet baj"-okoskodásról is árulkodva.

A másik harmad személyes emlékkép-szegénységét a biológia könyvből kimásolt ábrákkal pótolta; a tigrisre, vízilóra, zsiráfra rácsokat huzigálva állatkerti kirándulást ábrázolt.

A legérdekesebb a maradék egyharmadrészt alkotó, szétszórt mezőny. Azoktól kezdve, akik megpróbáltak csakugyan valami egyéni élményt bemutatni (mert valóban volt ilyen élményük? vagy mert színesebb a fantáziájuk?) egészen addig a megátalkodott osztályrosszaságig, aki előtt még óra végén is üres a rajzlap, s aki noszogatásomra ezzel a címül kiemelt közléssel döbbentett meg: „hát mit rajzoljak, mikor egész vasárnap unatkozom?"

Az osztályfőnöki óra témája: „Hasznos és haszontalan szórakozások". Alig kell biztatni őket, rendre vallanak ugyanerről a helyzetről.

Az ünnepnapi unalom-komplexus persze csak süríti a mindennapi álapot jellemzőit. Hétköznap sem tudnak mit kezdeni magukkal, de legalább a tanítási idő öt-hat órája állandó elfoglaltságot jelent. Ehhez járul egyrészüknél a tanulószoba három kötött órája, és bevásárlással, más otthoni megbízatással is tagolódik a nap. Így kevésbé veszik észre az elcsellengett órák lélekzúzását.

Egy nyolcadik osztályban megpróbálkoztam az úgynevezett hobby-problémával is. Valóban produktív tevékenységgel alig-alig találkoztam. Hogy olvasnak-e? Kevesen és keveset. Felbukkantak viszont riasztóan értelmetlen, érthetetlen motívumok.

Például a veréblábakat gyűjtő fiú. A légpuskával eltalált madarak lábát raktározza el, valami homályos történelmi-vadnyugati analógiára hivatkozva, miszerint a legyőzött ellenség valamely testrészének beszolgáltatása, felmutatása hitelesíti a győzelmet. Szemében iszonyattal kevert büszkeség. Társai méltányolják, s lehet-e ennél nagyobb cél?

Bennem pedig lassan két alternatívára szűkül a kérdés: vajon a ferdült, tévutakra pocsékolt produktivitást vagy a semmittevő, önmaga körül pókhálót növesztő tétlenséget tartsuk-e kevésbé vétkesnek? Hiszen pozitívabban lehetetlen fogalmazni.

Másik nyolcadikos fiú „sohasem akar, semmit sem akar csinálni, csak ha jönnek a haverok, hát akkor megy velük". Nincs kedve, de megy, mert semmi sem tartóztatja. Kérdezhetnénk: és szülei nincsenek? Vannak.

Meg kell itt állni, oly jól ismert kortünet ez. A szülők nevelői felelőssége minimálisra csökkent, a gyerekekkel való foglalkozást objektíve is nagyrészt átvállalta a társadalom, bölcsőde, óvoda, iskola, ifjúsági szervezetek, és a mintegy függetlenített nevelőként működő televízió.

Mindezek következtében a közszellem ítélete, kifogása, méltatlankodása — ha bármi baj van a gyerekkel egyénileg vagy az ifjúság valamely csoportjával általában — kizárólag az iskolát, a napközi-otthont, az úttörő- és KISZ-szervezetet éri, marasztalja el. Indok: az egész nap dolgozó szülőknek nincs „idegük" a nevelés fáradságos munkájára. Viszont vannak, akiket ezért fizetnek.

Mindig megdöbbentett ez a szemlélet. Tisztázni kellene már végre a szülők, a családi légkör nevelési szerepét, s általában: a társadalmi háttér felelősségét a gyermekért.

A legszembeötlőbb példa és jelenség: a napközis gyerek. Alaphelyzet: reggel 8 (de sok esetben 6) órától délután 5, de olykor 7 óráig, tehát mintegy 10—12 órát tölt azonos helyen, ugyanabban a tanteremben, alig módosuló atmoszférában, állandó tanári felügyelet alatt, egy „munkahelyi" szituáció szükségszerűen szoros követelmény-rendszerébe erőltetve. A közbeiktatott séták és játszás sem sokat enyhítenek ezen.

Miért élményszegény a napközis gyerek? Egyrészt ezért. Mert a játékot is napirendi pontként kapja, szemmel tartott, órára kimért „foglalkozásként". Figyeltem reakcióikat: láttam apatikusan ténfergőket, láttam egymásnak vadultakat, de nem láttam az önfeledt játékörömöt.

Az élményhiány másik forrása a szülő-gyermek kapcsolat elszürkülése. A legtöbb gyerek csak este, a vacsora—tévénézés—lefekvés rövidszárú háromszögébe zárva találkozik szüleivel. A mindkét oldalon felgyülemlett fáradtság, ideges ingerültség nem teremt kedvező feltételeket e ritka találkozásoknak. Jobb eset, ha együttlétük a tiszta ruha kiadásának és az ellenőrzőkönyv bemutatásának rituáléjára korlátozódik — s nem marad ez is el. A családlátogatási naplók terminológiája ezt a „törődik vele, iskolai munkáját ellenőrzi" megjegyzéssel, pozitívumként szokta elkönyvelni. Az együttes élmény hiányáról viszont nem szól, mert belátó-megértő, mert többnyire maga is szülő lévén, belülről is ismeri a nehézségeket, s mert az előírt, időszakos „magánlaksértés" a pedagógusnak sem „pünkösdölő".

Így a hétköznapok. És vasárnap, amikor végre együtt van vagy együtt lehetne a család? Maguk a gyerekek így vallanak erről:

„Mi hárman vagyunk a családban, apu, anyu és én. Csak vasárnap vagyunk össze. Apu vasárnap reggel olvassa az újságot. Délelőtt segítek takarítani. Feltörlöm a padlót és felsöprök. Délben ebédelünk. Segítek a mosogatásban. Délután alszom. Utána nézzük a tévét."

„A mi családunk apu, anyu, Zsolti és én. Amikor hazamegyek a napköziből, megtanulom a leckét és az írásbelit. Amikor megtanultam a leckét, lemegyek játszani. Apu, anyu, Zsolti és én nézzük a tévét. 9 órakor feküdtem le. Másnap felkeltem 10 órakor. Megreggeliztem. Lementem a ház elé. Megebédeltünk. Néztük a tévét. Este fél tízkor feküdtünk le. Kellemesen töltöttem a napjaimat."

Elég. A többi 32 beszámolóban is lényegében ugyanez olvasható. Az ötödikes, napközis osztály tanulói — családlétszámtól, lakás- és anyagi körülményektől függetlenül — mind egyformán élnek. Nemcsak hétköznapjaik kényszermonotóniája, de a vasárnapok élménytelen, egyhangú üressége is egybevág. Pedig a család valóban csak vasárnap „van össze", s azt hihetnénk, hogy sűrítve használják ki ezt a lehetőséget. De nem így történik. Nem tudnak egymással mit kezdeni.

Szívszorító, hogy erre a sivárságra a gyerek mégis azt mondja: „kellemesen töltöttem a vasárnapot."

„Családunk 8 tagból áll — írja egy nagyon rossz szociális körülmények között élő fiú. — Családunk dolgozással tölti vasárnapját. Később mink, kicsik lemegyünk játszani. Később újból nekiállunk dolgozni, hogy kész legyen a munka, mire vissza kell vinni. Később nekiülünk nézni a tévét. Később lefekszünk. És véget ért a szép vasárnap."

Tíz éve élek a telepi gyerekek között. Generációk életsorsának alakulását kísérhettem figyelemmel, s ezerszám sorolhatnám azok nevét, akiket éveken át tanítottam, személyiségfejlődésükben bábáskodtam, problémáikról többé-kevésbé tájékozódtam, s akik a telep szuburb jellege folytán többségükben azóta se estek ki látóteremből.

Ismerem a nehézségeket, nem valami holdbéli naivitás búrájából szemlélődöm. Ismerem a gyors urbanizálódásnak, az életformaváltásnak a lakótelepen különösen erőteljesen jelentkező problémáit. Tudom: változik a család, magam is idézhetném az anyagi szerep ellátását fékező-módosító anyagi és emancipáltsági érveket. És tudom azt is, hogy a napközi szükséges, de a férőhelyhiánytól kezdve számos nehézséggel küszködve épp csak kényszermegoldás.

Ha a mindenestül az iskolának átutalt gyerek sótlan, diétás élmény-étrendjét nem fűszerezik az otthoni ízek, fejlődő személyisége torzul, szegényül, károsodik. Nem tudnánk ezt? Dehogynem. Mindenki tudja. De hát akkor miért nem keresünk valamilyen megoldást?

Hiszen az unatkozó gyerek nem készen pattan a világra. Környezete, a felnőtt példák hatására nő fel benne is az unalom.

Okkal lett a mai szociológiai kutatás egyik legnépszerűbb témája a szabadidővizsgálat. Hallani, hogy jelentkeznek az ötnapos munkahét problémái; kiderült, hogy a kereskedelem, a közlekedés nem készült fel erre a megnövekedett szabadidőre. És maguk az emberek?

„Szabadidőzni" ugyanis tudni kell. A szabadidő növelésének az adna értelmet, ha a személyiség teljesebb kibontakozását, az emberi kapcsolatok gazdagodását szolgálná. Erre kellene valahogy tanítani az unatkozó, tévé-nézésbe savanyodó családokat. Talán éppen a tévé segítségével.

ÉLET ÉS IRODALOM

irodalmi és politikai hetilap

Főszerkesztő: NEMES GYÖRGY

Főszerkesztő-helyettes: GARAI GÁBOR

Szerkesztőség: Bp., V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424; 310—920; 314—164; 111—087; 113—221. Kiadja: Lapkiadó Vállalat, Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest V., József nádor tér 1.). Előfizetési díj negyed évre 24.— Ft. Külföldiek részére a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA

Megjelenik minden szombaton.

INDEX 25 244

Aranyásók az indiánok földjén

Magyarul beszélő, színes, szélesvásznú NDK-film

Főszereplő: Gojko Mitic

Korhatár nélkül megtekinthető

BEMUTATÓ: FEBRUÁR 27.

ÉRDEKLI ÖNT?

Király István: **Ady Endre útja a munkásosztályhoz**

Keresztúry Dezső: **A hatvanéves Nyugat**

Vezér Erzsébet: **Hangmúzeum,**

valamint Képes Géza, Komlós Aladár stb. cikkei?

ELOLVASHATJA AZ

IRODALOMTÖRTÉNET-ben

Már kapható minden újságárusnál!

Előfizethető minden postahivatalban!

Külföldről megrendelhető a Kultúránál!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Élet és Irodalom
FEB 22

Brenner György:
IDEGEN SZAVAK
KÉPES SZÓTÁRA

U

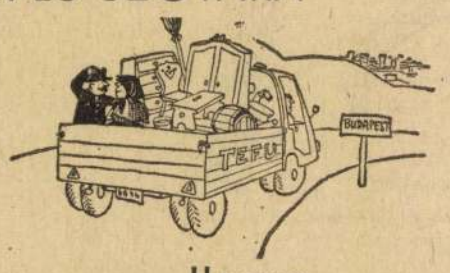

Urbanizáció

Ulánus

Ultimó

Uniformis

HOZZÁSZÓLÁSOK AZ ÉLET ÉS IRODALOM CIKKEIHEZ

Rejtelmes mondat

Február 8-i számukban Rónai Mihály András *Don Quijote és a vérmalom* címen Fényes Lászlóról ír. Ebben Fényes László szavaival elmagyarázza ama „rejtelmes" mondat jelentését, amelyet Fényes László a Horthy-bíróság előtt mondott: „Tudom, hogy sérthetetlen kezek ellen harcolni nem lehet."

A magyarázat szerint Horthy 1918-ban Pólából Pestre jött és felajánlotta szolgálatait a tanácskormánynak, személy szerint Fényes Lászlónak, aki a kormány hadügyi államtitkára volt. Rónai Mihály András azt írja, hogy mindezt a történelem számára reprodukálja... a ténynek, amelyet tovább ad, a történelem használat veheti... memóriájáért jótáll, Fényes László szavaiért meg jótáll élete.

Mindez azt a benyomást kelti, hogy a Fényes László által elmondott és Rónai Mihály András által most megírt tényállás történelemtudományunkban és politikai irodalmunkban ez ideig ismeretlen volt.

Nos, a Lázár Miklós felelős szerkesztésében kiadott és a Rökk Szilárd utca 9. szám alatti nyomdában nyomtatott Déli Hírlap című napilap 1918. november 1-i 345. számának 2. oldalán a következő cikk olvasható:

„A Dunai Flottilla felesküdött a Nemzeti Tanácsnak (főcím) *Horthy Miklós tengernagy pólai tengerészekkel Budapestre jön* (alcím). Délelőtt 9 órakor jött az értesítés a Nemzeti Tanácshoz, hogy a Dunai Flottilla, amelynek több hajója a fővárosban tartózkodik, csatlakozott és felesküdött a Nemzeti Tanácsnak. A Flottillát a Nemzeti Tanács rendelkezésére bocsátották. Itt közöljük, hogy Horthy Miklós tengernagy a volt osztrák—magyar flottilla parancsnoka a pólai tengerészekkel útban van Budapest felé, hogy a Nemzeti Tanács rendelkezésére bocsássa magát."

Az idézetet azért közöltem, mert úgy gondolom, hogy az további bizonyítékul szolgál a történelemírás számára.

Dr. Marczali László

Ősbemutató

Abody Béla az *Élet és Irodalom* legutóbbi számában szigorúan a tényekhez ragaszkodva beszámolt róla, hogy *Déry Tibor* negyven esztendővel ezelőtt írott *Óriáscsecsemő* című drámáját a Rába Színjátszócsoport Győrött bemutatta. Egyetlen helyen tér el Abody Béla a tényektől, s téved indokolatlan jóslásokba. Úgy vélte, cikkének írása idején, hogy ez a darab, mert érdekes, irodalomtörténetileg fontos és kezdeményező, jelképeiben máig sugárzó, s jó előadásban került színre, tovább jut az amatőr színjátszócsoportok országos versenyében. Ha a győri előadást a zsüri méltónak találja, akkor még Kapuvárott is élvezheti a közönség.

Túlzott, gyermeteg bizalom. Magam is áldozata lettem, amikor a győri kultúrotthonban örömmel tapsoltam a darabnak. Azóta azonban sikerült megtudnom, hogy Déry Tibor darabját s vele a kitűnő előadást a zsüri nem tartotta méltónak a kapuvári döntőre.

Úgy látszik, meg kell várnunk, amíg egy fővárosi színház, vagy netán külföldi társulat ébreszti fel hosszú álmából az első magyar abszurd drámát.

Kapuvárra majd csak ezután jut el Déry.

Ungvári Tamás

-Trunkó

Alkalmazott művészet

Trunkó Barna rajza

BLÖFF

Impozáns bűncselekményről tudósít a *Hétfői Hírek:* a harmincéves Papp József „Fel a kezekkel!" kiáltással részegezte újját a huszonhárom éves Babanyecz Józsefre, majd elrabolta harminc forintját és az óráját. Ez a happening este történt, az utcán, a merénylő lakása közelében.

Nem akarom védeni a bűnözést, de megvallom: Papp eljárása imponált nekem. Nemcsak azért, mert bizonyára jó pszichológus: még ittasan is ki tudja választani a maga emberét, bizalmat tudott ébreszteni maga iránt („olyan nyugodtan jött mellettem, hogy még bele is fogózkodtam" — vallotta a károsult), hanem azért is, mert olyan fogáshoz folyamodott vakmerően, amellyel szemben nemcsak Babanyecz József tehetetlen.

Ki henceghet azzal, hogy minden esetben meg tudja különböztetni egymástól az ujjat és a pisztolyt? Állandóan felharsan a sötétben a „Fel a kezekkel!" — és bizony nehéz kiszámítani, hogy üres-e a kiáltó keze? És ha üres: nem képzelhető-e el, hogy egyszer a rabló ujja is elsül? Annyi mindenről hall az ember manapság... Papp József még ezt az általános bizonytalansági tényezőt is bekombinálta, mert nem elégedett meg a kiáltással, hanem részben áldozata ruhájához szorította újját („Később gondoltam, hogy csak az újjával bökte a szövetet"), mégpedig elölről, hiszen csak a rablás után vezényelt hátra arcot és futást. Papp okosan számított arra, hogy Babanyecznek nem jut eszébe lepillantani, és ha lepillant, akkor sem hisz a szemének, és még ha esetleg megérzi, hogy csak ujj bökődi, akkor is csak később meri tudatosítani felfedezését. Bízott a pillantat varázslatában, a bármikor előcsalogatható tehetetlen félelemben, melyből a blöff él. Hiszen a blöffök virágzásának idején ártalmatlan játék lehet a fegyver, és ártó fegyver a játék. Ezért nem érzem jogosultnak a riporter kérdésében („Maga pedig addig csak állt, állt nyugodtan?") rejlő biztonságot, és teljes szívemből helyeslek Babanyecznek: „Nem éppen nyugodtan, kérem, mert Papp azt mondta, ha elárulom kinyír." Ki maradt volna az ő helyében nyugodt, miközben hasát böködi a merénylő fegyvere? Mert ki tudja? — talán nem szakad fejünkre a fenyegető mennybolt, az viszont kiderül, hogy valamennyien tíz rágott vagy vágott körmű pisztolyt hordunk a zsebünkben.

Ervin Zoltán

TÜRELMETLENSÉG

Tonio Kröger így panaszkodik Jelizaveta Ivanovnának egy beszélgetés alkalmával: „Amit kimondtunk, az el van intézve, ez az irodalmár hitvallása. Ha az egész világot nevén neveztük, akkor az is el van intézve, meg van oldva, túl van haladva..."

Tonio Kröger irodalmárának nincs igaza, vagy ha igen, nincs közöm hozzá egy pillanatig sem, ostoba dolog lenne azt gondolni, hogy ami kimondatott, az megoldatott. Az irodalom nem változtatja meg közvetlenül a dolgok folyását, a néven nevezés mágiája, az összefüggések fölfedése csak előzmény lehet.

Nem azért van hajnal, állapítja meg a bölcs mondás, mert kukorékol a kakas, hanem azért kukorékol a kakas, mert hajnal van. Ennek a kukorékolásnak természetesen igen nagy lehet a jelentősége; van, amikor csak az élet jelenlétéről, a virrasztásról tudósít, de van, amikor talpra állít, azonnali cselekvésre szólít; a magyar irodalomnak a történelem folyamán volt alkalma számtalan válfaját gyakorolni.

Ma talán a kukorékolásnak egészen más, új formájára van szükség, amely magába olvasztja a múlt tapasztalatait és a jövő látomásait, ma talán a türelmetlenségnek több és más talaja van, mint a magyar történelemben eddig bármikor — mindenekelőtt a jelen és a jövő jó lehetőségeinek fölhasználásában.

Ma fölszólítani, serkenteni kell inkább, és szüntelenül keresni: mi az, ami megtehető? Értelmetlen ez a nyugtalanság? Individuális lázálom csupán? Sinkó Ervin írja, hogy a művészeti, bölcseleti megismerések nem szülnek társadalomtörténetet (mert azok szülik őket), de létrejöttük után „nem merülnek vissza az anyagba, mely életrehívta őket; tudatosítják, fájdalommá mélyítik el, megvalósítandó vággyá szítják az egyes emberben azt, amit a belső és külső, ember és társadalom, igazság és társadalmi igazság között fennálló antagonizmus megtagad."

A cselekvő ember (író), számít erre a vágyra és fájdalomra, türelmetlen nyugtalansággal próbálja a valóságra erőszakolni elképzeléseit. Lehet, hogy nagy a lépték, irreális a követelmény, de szemére vetheti-e az egyes embernek valaki, ha szellemi igénye gyorsabb ütemet diktál, mint amit a társadalmi-történelmi feltételek, a politikai-gazdasági alakulatok követni tudnak? És elmarasztalhatja-e valaki azt a művészetet, amely ezeknek a vágyaknak a pártjára áll, akár úgy, hogy hívja őket, akar úgy, hogy megmutatja az objektív adottságok és a szubjektív vágyak ütközését? Elítélheti-e valaki — újra csak Sinkót idézve —, ha a „szükségletekben már fölépült, jelen van egy új, hasonlíthatatlanul emberibb világ, mikor még az ember élete objektív színteréül csak egy harcaiban és szenvedéseiben, egész mechanizmusában embertelenül gyötrelmes történelmi világot talál maga körül?"

Ellene vagyok minden illúziónak, a mítosz bármilyen válfajának, de riadt tiltakozással utasítom el azt a világot, amelyben minden csupa mérhető haszon és számítható ráció, ahol a türelmetlen vágy nevetségesen hat vagy bűnnek minősülhet, a cselekvés, a beavatkozás és a részvétel keresése gyanús rögeszmének ítéltetik. Annál is inkább, mert ami a művészetben vágy és vágyserkentés, az a társadalomban aktivitás, intenzív működés, munka.

Nem, amit kimondunk, nincs elintézve. Aki úgy gondolkodik, mint Tonio Kröger irodalmára, annak bárki a fejére olvashatja, hogy nem a megoldás és a változtatás, hanem csak a kimondás, a formális elintézés szándéka, a morális alibiszerzés taktikája vezérli.

Hárs Béla

A MENYASSZONY

A magányos vak ember itt ül velem szemben egy széles karosszékben. Nézem a szoborszerűen mozdulatlan ősz fejet, a mély üregben meghúzódó halott pupillát, az abrosz rojtjaira nehezülő kemény kezet, a tétován tapogatódzó ujjakat, amelyek az idők folyamán szinte látószervvé alakultak. Tragédiájáról csupán annyit tudok, hogy több évtizeddel ezelőtt, ifjúkorában veszítette el szeme világát, amikor öngyilkossági szándékkal főbe lőtte magát. Miért akart annak idején meghalni? Megkérdezhetem-e tőle, anélkül, hogy sebet ne szaggatnék szavaimmal? S mégis odafordulok hozzá kegyetlen kíváncsisággal: mi késztette a végzetes tettre?

Homlokán éles ránc villámlik, s finom vonalú arcát felém fordítja. Szerelem — hangzik a válasz. Egy napon menyasszonyom közölte, hogy mást szeret. Még aznap este golyót röpítettem fejembe. Megmentettek. De azóta nem látok...

— Még mindig fáj ez a régesrégi csalódás?

— Ritkán. Néha álmomban.

— Bizonyára, nagyon szép volt?

— Régen idéztem magam elé. Idestova tíz éve, hogy csak alaktalan ködfoltként tűnik elibém. Várjon... Megpróbálom... Nem, széthullt teljesen...

— A haja, hangja színe, termete?

— Arra sem emlékszem. Elfeledtem, elfeledtem... Csak a neve maradt meg. Semmi több.

A párbeszéd hirtelen megszakad. Mindketten elhallgatunk, s most már azokra gondolok, akik e pillanatban szintén valamiről elviselhetetlennek vélt sérelem miatt életüket akarják eldobni maguktól. Nézzétek ezt a karosszékben gubbasztó öregembert — kiáltanám oda nékik —, íme, hatalmas tanulságot példáz: ne hallgassunk a kétségbeesés, a reménytelenség sugallataira. Őt, e vakot, mutatnám meg mindazoknak, akik a halál békéjében hiszik meglelni a menedéket, s az éjszakai híd párkányáról, az emeleti erkélyről a tátongó mélységet latolgatják; szobájukba zárkózva méregpoharat szorongatnak, vagy ujjuk azért tapad a gázcsapra, hogy vele, mint valaminő kulccsal, a megsemmisülés kapuját nyissák fel. Vállukat érintve így mondanám: nem, nem érdemes, hiszen ami ma tonnányi súlyú tehernek mutatkozik, az — úgy lehet— holnap, holnapután már pehelykönnyű. A felzaklatott, megriadt képzelet hajlamos arra, hogy akár a tócsát is tengernek láttassa, mignem az idő felismerteti velünk, hogy az elnyeléssel fenyegető óceán talán csak csizmanyom volt.

Most, mintha e szobában, az elmerengő, ódon szekrények fölött, a hajdani menyasszony röppenne át, libegő fátyollal, ódivatú napernyővel, arca helyén üres, fehér folt világol, s ünnepi lassúsággal kereng a megcsalatkozott vőlegény ezüstösre szürkült feje körül. Az emlékezés sötét erdejéből jövök — suttogja. Tenyeremben hozom szemed elveszített sugarait. Neked adjam? Ám, ha megpillantanál, fölismernéd, hogy korántsem voltam oly vonzó, sőt, azóta rút, öreg néni lett belőlem, vagy éppen a sírból bukkantam fel, bizony. Lám, te oktondi lovagom, hát annyira elfeledtél, hogy még álmaidba sem eresztesz be? Pedig valaha eltakartam a világot, most meg olyan piciny vagyok, hogy elférek egy tű hegyén is.

A látomás hirtelen elillant. Bársonyos léptű macska kuporodott a divány közepébe, s villogó bálványtekintete reám meredt, hogy beleborzongtam. Az óra ketyegésének ismétlődő üteme a másodpercek suhanó öltéseivel himezte a csendet.

Vilár Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 NOV 25

1021 Lisziás Elek

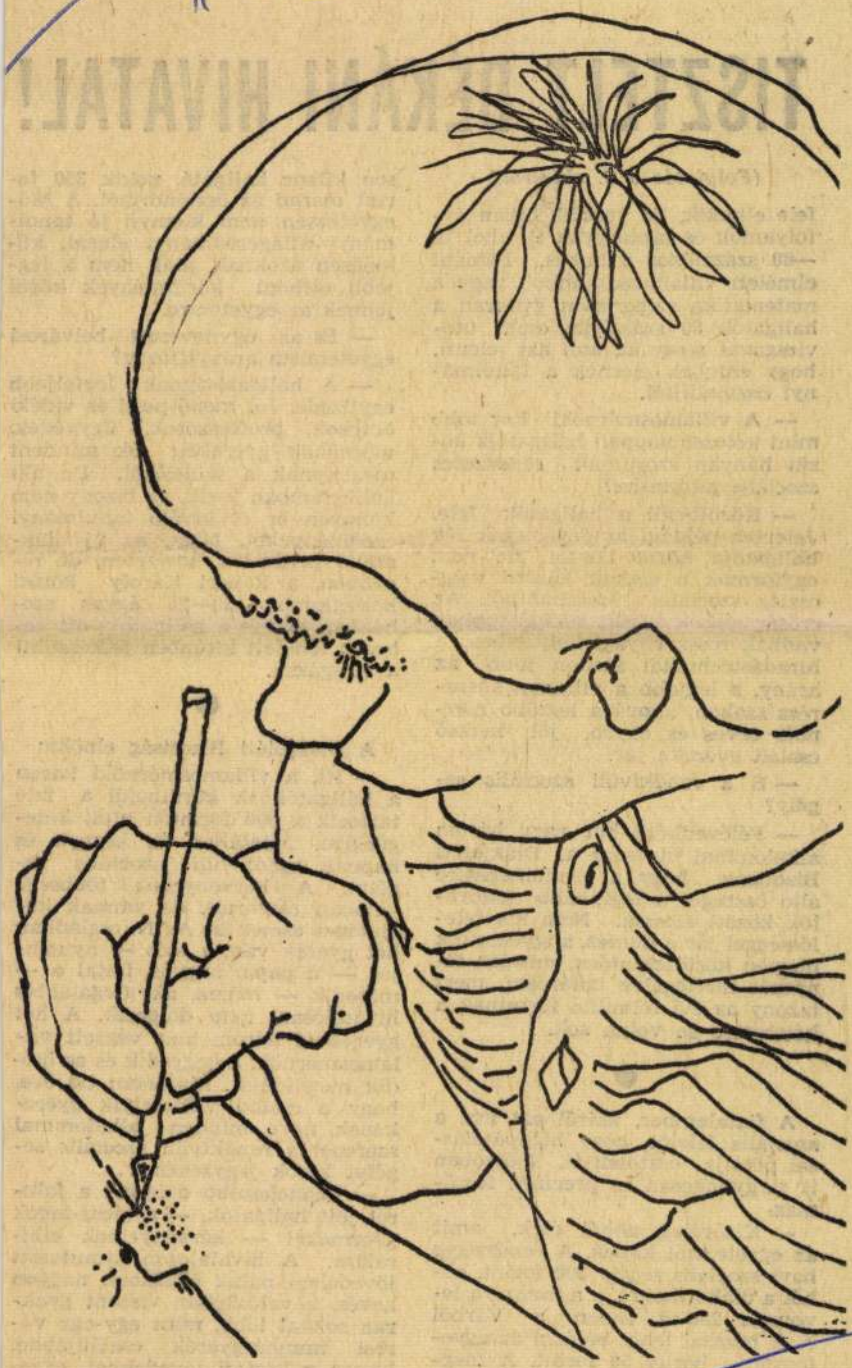

Lisziák Elek: Illusztráció

TISZTELT DÉKÁNI HIVATAL!

(Folytatás a 3. oldalról.)

fele elbukik, de vannak olyan évfolyamok és tantárgyak is, ahol 70—80 százalékos a bukás. Például elméleti villamosságtanból, vagy a matematika szigorlaton gyakran a hallgatók 80 százaléka csak utóvizsgával megy át, ami azt jelenti, hogy ennyien elesnek a tanulmányi ösztöndíjtól.

— A villamosmérnöki kar több mint kétezer nappali hallgatója közül hányan szorulnak rendszeres szociális juttatásra?

— Körülbelül a hallgatók fele. Jelenleg például az egyik szak 270 hallgatója közül 116-an. De nem egyformák a szakok közötti megoszlás szociális szempontból. Az erősáramosok között sokkal többen vannak rossz anyagi helyzetben; a híradástechnikai szakon jobb az arány, s legjobb a villamosműszerész szakon, ahová a legtöbb mérnök, orvos és egyéb, jól kereső család gyereke jár.

— S a rendkívüli szociális segély?

— Félévenként két vagy három alkalommal ül össze a Diákjóléti Bizottság, hogy a rendelkezésére álló összeget a leginkább rászorulók között elossza. Nem kis felelősséggel jár a döntés, s igyekszünk nagyon körültekintően, minden tényezőt mérlegelve határozni, mert bizony az évi félmillió forintnak a kétszerese se volna sok.

●

A fiatalember, akiről azt írta a szociális felelős, hogy hólapátolással pótolja ösztöndíját, élőszóban is tárgyilagosan és precízen fogalmaz.

— Kizárólag abból élek, amit az egyetemtől kapok. A rendszeres havi szociális segély 300 forint, ebből a diákotthonra, s a menzára levonnak 200-at. Innen a Várból csak busszal lehet bejárni az egyetemre; a bérlet 50 forint. A megmaradó havi ötvenesből hogyan ruházkodjam, vegyek jegyzetet, sen kilenc hallgató, nekik 350 forint marad az ösztöndíjból. A Műegyetemen nem könnyű jó tanulmányi átlageredményt elérni, különösen azoknak, akik nem a legjobb otthoni körülmények közül jönnek az egyetemre.

— És az úgynevezett belvárosi egyetemista aranyifjúság?

— A hallgatóságnak legfeljebb egytizede. Jól menő pesti és vidéki orvosok, professzorok, ügyvédek, mérnökök gyerekei; ők mindent megkapnak a szüleiktől. De aki kollégiumban lakik, az bizony nem könnyen ér el kiváló tanulmányi eredményeket. Most, az új diákszálló javított a helyzeten, de régebben, a Róbert Károly körúti kollégiumban 20—25 ágyas szobákban laktak a hallgatók; ott nehezen lehetett kitűnően felkészülni a vizsgákra.

●

A Diákjóléti Bizottság elnöke:

— Itt, a villamosmérnöki karon a hallgatóknak körülbelül a fele tartozik a 800 forinton aluli kategóriába. Általában ők kérnek és kapnak rendkívüli szociális segélyt. A kérvényezők többsége valóban rászorult, de vannak különleges esetek is. Az N. családban hét gyerek van, s idős — nyugdíjas — a papa, nagyon fiatal a — második — mama, aki (legalábbis hivatalosan) nem dolgozik. A hét gyerekből három már végzett villamosmérnök, a negyedik és az ötödik még idejár. Majdnem tíz éve, hogy a család valamelyik gyerekének neve minden alkalommal szerepel a rendkívüli szociális segélyt kérők jegyzékén...

— Legnehezebb dolgunk a faluról jött hallgatók, — a téesz-tagok gyermekei — kérvényeinek elbírálása. A hivatalosan kimutatott jövedelem náluk általában nagyon kevés, a valóságban viszont gyakran sokkal több, mint egy-egy városi munkásgyerek családjában, hiszen a háztáji jövedelmet, egyebeket nem lehet ellenőrizni. Így

Liziák Elek

1021

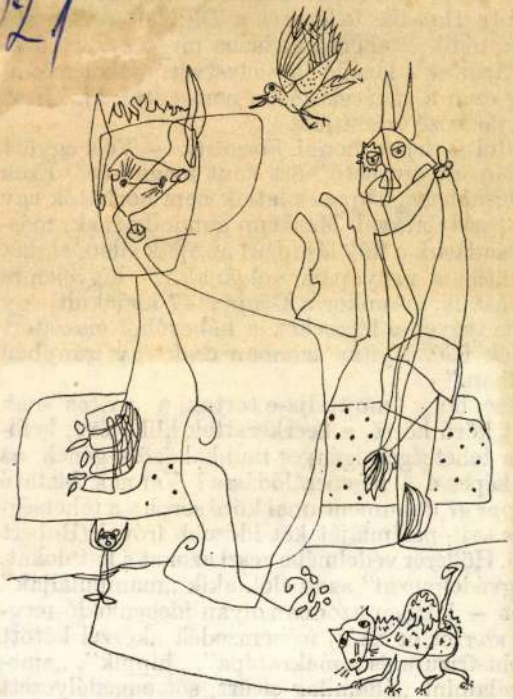

Lisziák Elek: Figurák

német irónemzedéknek ez a kép
és még néhány, az elemi erejű indulattól formát és tartalmat egyaránt szer
darabja bombaként hatott és bombasikert aratott — az H
tanácskozás végén „csinos beatles-frizurával és bibliai hara
boncokra". Szerinte a mostanáig hallott irodalmi alkotáso
nek", „szánalmasak" és „idiotisztikusak" voltak, és a k
szerei éppen csak a régi leíró irodalom méréséhez elégségesek

„Lázadás volt ez jószerivel minden ellen, ami irodalom
az ülésszakon elhangzott — kommentálta Handke fellépésé
azt hitte volna, hogy most valaki megsértődik és ellentámad
dett. A megtámadottak ragyogó arccal járultak a lázadó elé é
tak az arcára. A *Gruppe 47* díját pedig ezen a tanácskozáso
ifjú méregzsákot azóta a *Gruppe 47* tagjai közé számítják.

De: „Peter Handke nem volt egyedül — írja a bonni *V*
a fiatal írók egész klikkje egy láthatatlan, de érezhető kört
mentalitása alapvetően más, mint az idősebbeké. Tapasztala
nevezőre a csoport veteránjainak élettapasztalatával. Máské
képp élnek, más nyelven beszélnek... Lázadásuk a fiúk lázadása az apák ellen, akiket olyan távolinak éreznek maguktól, mintha a nagyapáik volnának..." Figyelemre méltó a cikkíró történelmi visszapillantása is: „Amikor a Gruppe 47 kialakult, egy napon az előtt a döntő kérdés előtt állt, tegyen-e lépéseket, a háborúból visszatért nemzedék létére, az idősebbik nemzedék felé. Nyitás azonban csak egy irányban történt: az akkori legfiatalabbak irányában."

A *Gruppe 47*-nek valóban sorskérdése, hogy fenn tudja-e tartani a „nyitás"-nak ezt a hagyományát, nem merevül-e zárt körű körré, a beérkezettek klikkjévé, befogadja-e az újakat, meg tud-e maradni a tehetségek igényes munkaközösségének, az inasokat mesterré nevelő műhelynek, képes-e a regenerálódásra? Vannak biztató jelek: a kötet szerkesztője például a *Gruppe 47* dokumentumai közé sorolta a tehetségkutató kritikus Walter Höllerer 1966-os sajtópolémiáját két idősebb íróval (Robert Neumann-nal és Hans Erich Nossackkal). Höllerer védelmébe veszi azokat a fiatalokat, akiket Neumann és Nossack kívánt „megvédelmezni" azok elől, akik „manipulálják" és „szellemi kalandokba sodorják" őket — közben azonban olyan idegenkedő megjegyzések csúsztak ki a tolluk alól, mi szerint ez az új írónemzedék „kézzel kötött pulóverekben" jár, jellemzőjük a „Brecht-frizura és a makrapipa", „hippik", „amerikai követségek előtt randalírozók", valamint „államilag eltűrt, sőt engedélyezett

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 AUG 29
1021

Lisziák Elek: Baleset

Szabó Árpád raj

„JÓL

TÉNYEK. Ez év júliusában megjelent Abody Béla *Nyomozás* című könyve a Szépirodalminál, négyszáznyolcvan oldalon, tízezerkilencszáz példányban. Található benne:

— egy novella (megjelent, először, a Párbeszéd a szenttel című kötetben, 1960 karácsonyán),

— egy egyfelvonásos, ugyanabból a témából (amatőrök mutatták be),

— egy háromfelvonásos dráma (két vidéki színház mutatta be),

— egy regénytöredék (nem jelent meg),

— egy rádiójáték, ugyanabból a témából (nem adták elő),

— egy háromfelvonásos szatirikus vígjáték (nem mutatták be),

— egy újabb rádiójáték (bemutatták),

— és egy még újabb rádiójáték (megjelent, először, a szerző humoreszk-kötetében, talán bemutatják).

A könyv műfaja — mint látnivaló — oly bizonytalan, a benne foglalt művek előtörténete oly változatos, hogy mindez magyarázatot kíván. Található ezért a könyvben:

— egy fülszöveg,

— egy előszó,

— egy önéletrajzi beszámoló,

— és egy tucat magyarázat is, a művek előtt és a művek után.

MAGÁNÜGY. E tényfelsorolás, utólag látom, gonoszkodásnak hat. Valamit meg kell tehát magyaráznom:

A barátság. Abody Béla között és közöttem, húsz éve töretlen. Lehet, hogy a kölcsönösen vallott eszmék rokonsága miatt, lehet, hogy alkati azonosság okán, lehet, hogy azért, mert ez a barátság felületes: nem is kerülhetett megtörető próbák alá. Az adott összefüggésben azonban mellékes ez, fő a barátság, amely mentség és magyarázat lehet nemhogy a szándéktalan, de talán még a szándékos gonoszkodásra is. Hiszen rokonszenv fűti.

Mindez persze a legszemélyesebb magánügy, nem volna szabad az olvasót terhelnem vele. *Csakhogy a könyv, amelyről beszélek, szintén magánügy.* Vagy legalábbis: a barátok, a pro- és kontra-szurkoló „beavatottak" ügye, s az olvasóra csak azért tartozik, mert tizenegyezer példányban vásárolhatja — és

népszerűségnek okán, amelytől Abody Béla épp e könyvvel akar megszabadulni.

KÖZÜGY. Nem érdemes célozgatni. Ez a könyv határozott véleményeket provokál egy eredeti tehetségről, akinek magánügyét épp e vélemények fordíthatják közüggyé, hiszen végül is erről van szó: *mire pazarlódik és mire fordítódjék ez a tehetség.*

Nem színdarabírásra például. Ezek a színdarabok és rádiójátékok egyszerűen gyengék. Az egyfelvonásos naív-kiagyalt, a háromfelvonásos mesterkélt, a vígjáték gyermeteg-triviális, az egyik rádiójáték sematikus, a másik felduzzasztott villámtréfa, a harmadik feszültség nélküli dialógus egy szimpla ördög és egy buta angyal között, a drámai „véletlenek" csináltak, a párbeszédek csikorognak, a *tézis* mindenből, mindenütt kilóg.

A magyarázatok annál erősebbek. Szellemességük földerít, okos-

Lisziák Elek
1970 SEP 5

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

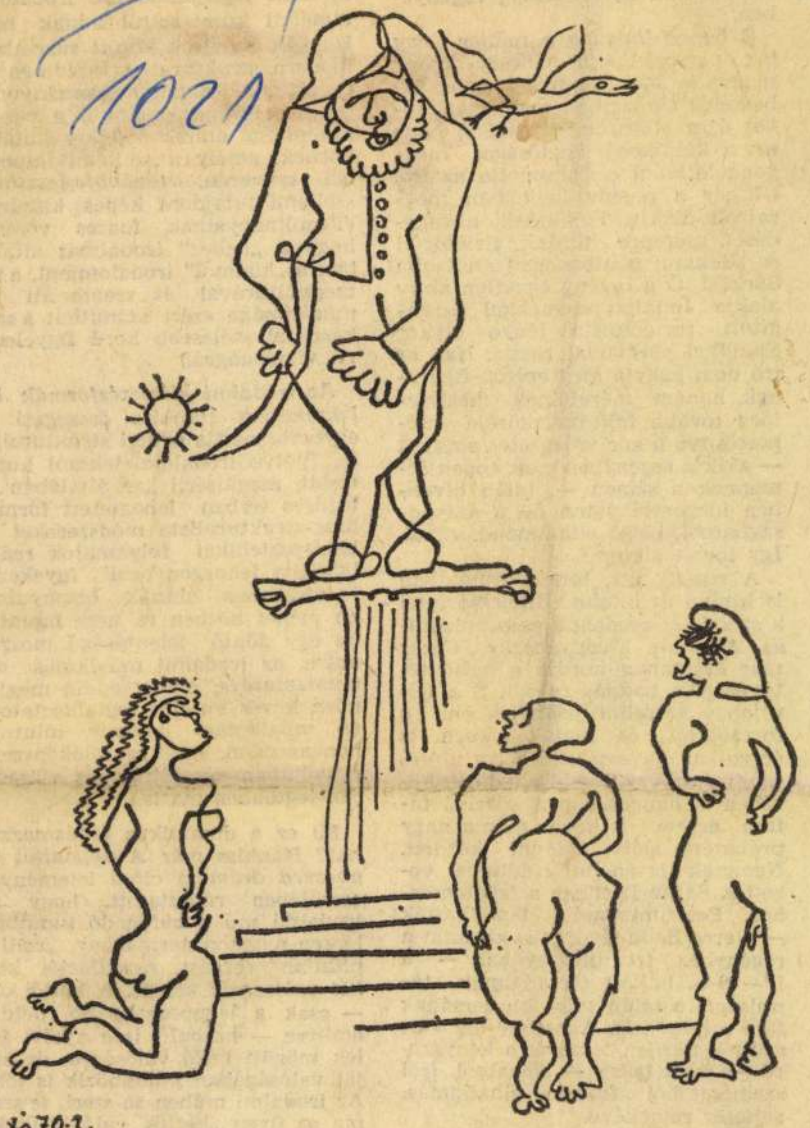

Lisziák Elek: Az emlékmű

tompítottan is, fel-f
ben.

S benne lappang
tág perspektívájú
magva is. Most, hog
beszélők sorozatban
vet újra olvassuk, s
ezt a kínálkozó leh
gondolatlanul elszalasztotta az író.
Görgey a regény legjobban megrajzolt alakja. Fejlődését, növekedését, szerepre törését, fiziológiai és lélektani pontossággal ábrázolja Sárközi. Ő a regény egyetlen aktív alakja. Indulati elemekkel gazdagított racionalista lénye olykor Stendhal alakjaival rokon. Ha az író nem hagyja meg epizód-figurának, hanem méreteinek megfelelően tovább fejleszti, köréje csoportosítva a kor jellegzetes alakjait — akik a regényben csak éppen átmennek a színen —, talán hívebben idézhette volna fel a szabadságharcot, belső ellentmondásaival. Így torzót alkotott.

A regény így, torzó formájában is kitűnő és hiteles. Hitelessé teszi a szemlélet eredendő pesszimizmusa. A főhős, Mednyánszky Cézár már alkatában hordja a belső tétovaság, a bomlás csíráit. S a felujjongó szerelmi jelenetekben, a forradalmi és csataképekben is érezni az enyészetet. S az utolsó rendi országgyűlés bizakodó légkörében is hangot kap a közelgő fátum érzete. A kéve már a nagy próbatétel előtt oldódni kezdett. Nemcsak történelmi stúdiumai vezették Sárközit ehhez a felismeréshez. Pesszimizmusát táplálhatták — s erre Belia György is rámutat a regényhez írt utószavában — a 18—19-es bukott forradalmak tanulságai s talán tulajdon sorsának fájó sejtelme is. A regény így vált szükségszerűen torzóvá, a kényszerű — mert belső — alázatból, írói szeméremből fakadó elhallgatás, sejtetés remekévé.

Kelemen János

szellemi tulajdont képes kiszűrni. (Tanulmányainak fontos vonása, hogy a „nehéz" irodalmat általában a „könnyű" irodalommal, a tömegkultúrával is szembesíti — munkássága ezért számíthat a szokásosnál szélesebb körű figyelemre, visszhangra.)

*Az irodalmi kifejezésformák lélektaná*ban Hankiss összegezi és egybeforrasztja eddigi strukturalista, illetve irodalomlélektani kutatásait, megkísérli „az általában... légüres térben lebegtetett formalista-strukturalista módszereket a lelki-pszichikai folyamatok reális talajába lehorgonyozni". Igyekezete alighanem hiúnak bizonyulna, ha menet közben rá nem tapintana egy döntő jelentőségű mozzanatra, az irodalmi műalkotás *dinamizmusára*, amely eddig meglepően kevés kutatót foglalkoztatott. (A műalkotást ugyanis mintegy boncasztalon, statikus, állóképszerű mivoltában vizsgálták, és vizsgálják legtöbben ma is.)

Mi ez a dinamikus hatásmozzanat? Hankiss már *A népdaltól az abszurd drámáig* című leleményes esszéjében rámutatott, hogy az irodalmi mű a befogadó tudatban lépten-nyomon termékeny, „csillapítatlan" rezgést, oszcillációt kelt *két valóságsík* között. A költői kép — csak a legpregnánsabb példát említve — hasonlít is a nyelvi jelek mögött rejlő valóságra, de saját valóságában különbözik is tőle. Az irodalmi műben se szeri, se száma az ilyen „kettős valóságsíkok" között kialakuló rezgéseknek. Ez az esztétikai élmény lenne tehát az

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

ötössel, a Nyugatból.

— A héthuszonötös...

A fiatalember rágyújtott, és összerán-

friss nullára nézünk.

Hajnóczy Péter

1021

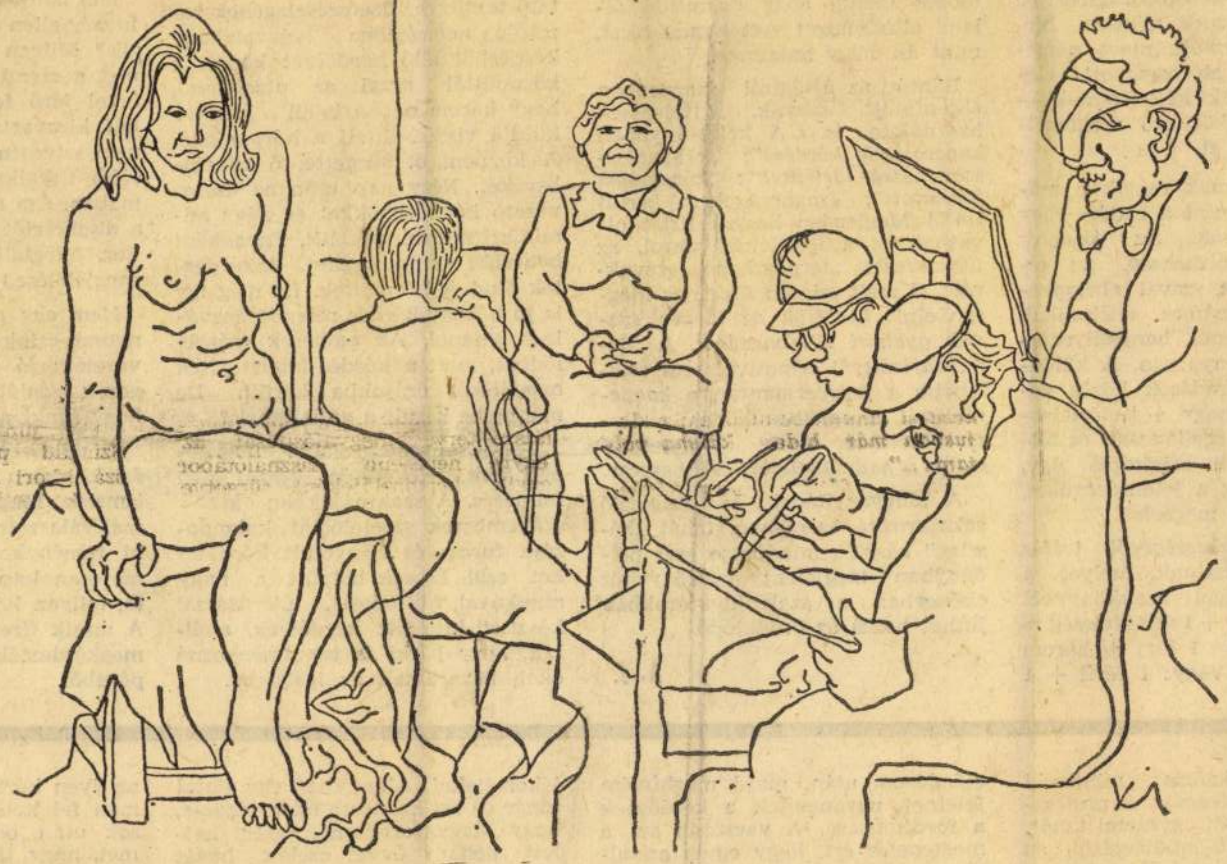

Liszlák Elek: Esti rajziskola

Liszlák Elek

…riporter mindenben kételkedik" — írja. A rossz hírközlés példái — melyeket a szerző a gyakorlatból merített elrettentésül — gyakran mulatságosak. Némelyik elemzése szinte egy-egy glosszával is felér. Figyelmezteti a kezdő újságírót: ne vegyen készpénznek minden hírügynökségi jelentést, mert némelyik tudósító „előregyártott elemekkel" dolgozik kényelemből — ezeket óvatos, körülíró megfogalmazásuk árulja el.

Az újsághíreknek mások a műfaji törvényei, mint a rádió- vagy tévébeszámolóknak. Az újsághír bármikor újra olvasható, az elmondott híradás szavai elröppennek. Ennek számos stilisztikai, szerkezeti, szórendi, hangsúlyozásbeli következménye van. A különböző műfajú híradások közös vonása azonban, hogy a tudósításokat pontosan, tárgyilagosan és teljességükben közli, méghozzá úgy, hogy a közönség a jelentőségüket, fontosságukat is megértse.

A hírek *érdekességéről* tréfás táblázatot olvashatunk, melyet a szerző egy angol szakkönyvből idéz: 1 átlagférj + 1 átlagfeleség = nem hír; azonban 1 férj + három feleség = HÍR. Vagy: 1 férfi + 1 Biafra", „hatalmas sztrájk". Fölösleges az unos-untalan ismételt jelzővel sötét erőként feltüntetni a másik felet. Ha valóban az, akkor céljainak, szándékainak, tetteinek tárgyilagos ismertetésével jobban bizonyítjuk ezt, mint az elkoptatott jelzőkkel. Egy sztrájkról is többet mond, hogy egymillió állami alkalmazott vett benne részt, mint az, hogy hatalmas.

Bántó az újságírói zsargonban elkoptatott szavak, kifejezések használata is. („A kelet—nyugati kapcsolatok *kérdése*"; „csapatösszevonások *történtek*"; „tárgyalást *folytatott*"; „zavargásokra *került sor*".) Meglepően hosszú listát olvashatunk a töltelékszavakról, az úgynevezett „terpeszkedő szavakról". S amit szintén érdemes megszívlelni: *kerüljük az idegen szavak gyakori alkalmazását.* A *demilitarizált*nál semmivel sem erőtlenebb a *fegyvermentes*, a *kooperáció*nál az együttműködés; a *dezeszkalációnál* pedig éppenséggel szebb a *hadműveletek csökkentése.*

A Magyar Rádió és Televízió sokszorosító üzemében, tehát „házilag" készült, mindössze ezer példányban megjelent tankönyvhöz elsősorban a szakkönyvtárakban juthat hozzá az érdeklődő.

A. J.

válaszokból k…
tak le, helytá…

Ma azonban …
vállalat, az in…
vezet, a Nőtan…
vannak magán…

A háromszáz…
tató textilgyár …
zetője nemrégiben százvalahány kérdésből álló kérdőívet kapott a központtól azzal az utasítással, hogy három napon belül kitöltve küldje vissza. Eltelt a három nap. A központ őt sürgette, ő az embereket. Négy nap után az üzemvezető két mérnökkel és négy adminisztrátorral nekiállt. Egyenként behívták az embereket, kikérdezték őket és körmöltek. De még így is jó néhány kérdés maradt megválaszolatlanul. Az emberek mérgelődtek, mert a kérdés-felelet játék másfél-két órájukba került. De mennyibe került a vállalatnak?

Vannak üzemek, ahol negyedévenként, félévenként készül házi felmérés. A szakmájukban kívü… szakemberek szociológiai kalandozása furcsa és bonyolult kérdéseket szül. És sok helyütt a nagy munkával, fejtöréssel, túlórázással készített-kitöltött kérdőívek, anélkül, hogy bárki is tanulmányozná őket, bekerülnek az irattárba.

…: A nem kívá…
hesség ellen ő, vagy a férfi v…
zik? Milyen módon? Okoz…
met a szexuális élet?... E…
ívvel járó felmérőket több…
ból kizavarták. Mert az e…
nem szívesen nyilatkoznak …
sőbb titkaikról. Főként ilye…
mában. Ám a kérdőívek nag…
a diszkréciót nem garantálja…
kor, foglalkozás, lakcím …
megjelölése.)

Nem egy gyárban, üzemb…
nyosan-csipkelődve megjegy…
vezetők: jó ez a felmérés, …
gozók legalább nem mond…
hogy senki se törődik velü…

A dolgozók valóban tör…
érzik, hiszen a kérdezés cél…
ismerik. Megfontoltan és b…
mal válaszolnak. S ettől kez…
ki reménykedik. Lehet, h…
marosan kap lakást, hisz …
ta, milyen körülmények k…
A másik fizetésemelést vár…
megkérdezték, hogy jön l…
pénzből.

Európában. Először is „mindenki professzor". Professzor a professzor, azaz a valódi egyetemi tanár, ezt néha, megkülönböztetésül, az előmenetel jelzésére *full professor*nak, teljes tanárnak szokták nevezni. Professzor az, ami nálunk

előadásom után, majd meghívóim felelnek ugyanennek a kérdésnek a fordítottjára. A vacsorán az a meglepetés ért, hogy egyik asztaltársam, Robert Portes alaposan ismerte a magyar gazdasági reformot. Meg is tanult egy kicsit ma-

jékozottakat. Albanyban egy fiatal tanár (!) azt kérdezte tőlem, igaz-e, hogy Magyarországnak azért kellett néhány évvel ezelőtt búzát vásárolnia Kanadában, mert az egész termést elvitték az oroszok. Ez idáig még lehet rosszul tájé-

az ilyen kérdéseknek, ezer…
mon fel kell lapoznom a…
sok után odafirkantott …
met, hogy találjak egyet.…
van, az Union College-be…
tadyban, New York álla…
részében egy fiatal nő az…

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 JUL 5

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Lisziák
Elek
1021

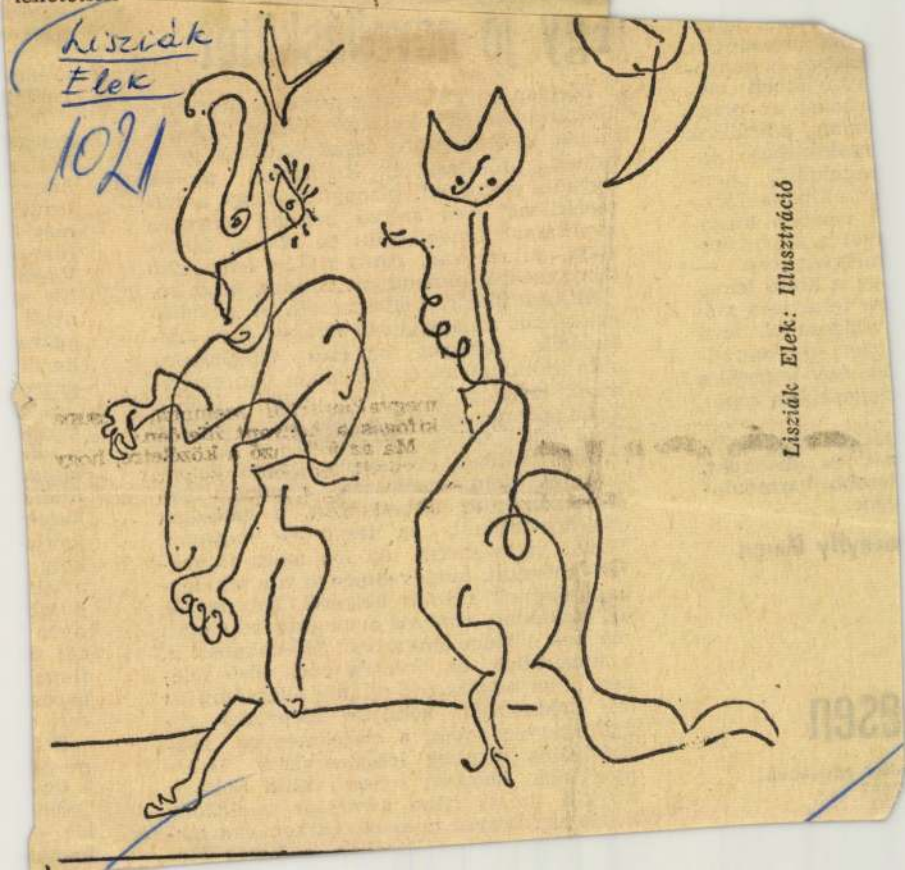

Lisziák Elek: Illusztráció

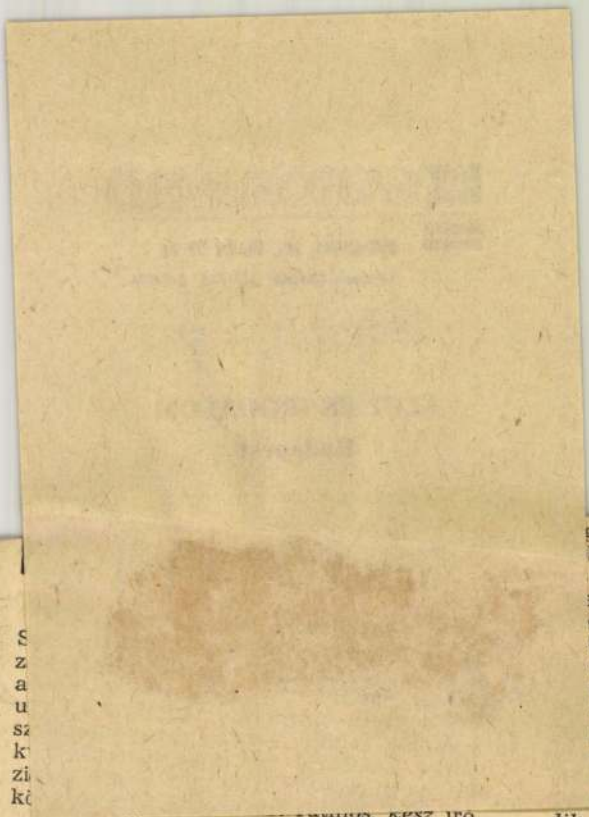

...szket agya-
...alálraszántan.
szabbá és bonyo-
vényükben még
zodást az olyan
talan spirálisok
rgalaktikus na-
záguldás", „kon-
ar ellipszis fóku-
ű versben mega-
rset a szörnyűsé-
mélységeiben" —
gy a költő leme-
be feltárja a mö-
világosabbá teszi
egen"-ek marad-
sanády lemerülés
nagasabbra repül,
n.
szakot, ahol mély-
rét és absztrakt,
jesebb harmóniá-
égbe.

ményffy Margit

esen

lan ellenzünk.
ég?
h?

S
z
a
u
sz
k
zi
kö

...tmos, kész író.
Stílusa tömör, fegyelmezett. A novellá-
nak ahhoz a nagyhatású törekvéséhez kap-
csolódik, amelyet az első világháború
után Hemingway és általában az ameri-
kaiak kezdtek, amely az utóbbi időben
fiatal prózaíróinknál szinte egyeduralko-
dóvá lett. „Nincs véleménye" arról, amit
ír, pontosabban: véleménye maga az el-
beszélés. Nem magyaráz, elemez, nem
gondolkozik az olvasó előtt, a valóságot
írja közvetlenül, az ittenit és mostanit.
Témái változatosak. Az író maga is sok-
felé járhatott, hiteles élménye van minden-
napi életünk számos helyéről, helyzetéről,
de, láthatóan, ismerős a magyar közelmúlt
ma már történelemmé vált időszakában is,
a háborúban, az ötvenes évek első felé-
ben. S ha nem is tud mindig ellentállni az
írói módszerből könnyen következő ro-
mantikaveszélynek, a cselekményre köz-
pontosítás némileg leegyszerűsítő látás-
módjának, hamissá sohase válik. Sokszor
kisegíti (ez is ritka adottság) találékony
képzelete, fanyar humora. Otthon van tár-
...állásokon, a Vörös Me-

gébe
ben
me
edm
k l
A f
egé
ti
vel
zé
g l
-i
cs
lik r
nyok
gyáru
kendő
gyár
Szé
mara
a vár
mind
biblia
hatok
konju
kely
a vál
pujáb
nyar
zét i
fiána
paras
érzi
Fel
messi
(Sz
Term
lás o
tovább

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1969 JAN 4

1021

BOLDIZSÁR IVÁN

Lisziák Elek: Szavária

BOLDIZSÁR IVÁN:

BOHUNICZKY SZEFI:

RÉGI ESTÉK A ZÖLDFÁBAN

Mikor elérkeztünk életünknek őszéhez, emlékeink úgy hullanak le, mint októberi aranyfényben a fák levelei. Ilyen aranyfénnyel melegítő emlékeim a krisztinai Zöldfa étterem kerthelyiségében töltött koranyári esték. Schöpflin Aladárék szoktattak bennünket a vendéglő kerthelyiségébe, s nap mint nap Farkas Zoltánék is közénk érkeztek. Amint Toll Jancsi, a gordonkás primás meglátta Schöpflint, elhallgattatta a zenekart és egyedül játszott. Még Ady Endre életében sokat muzsikált nekik. Egy este, mikor kiléptünk az étterem kertjéből, Rippl-Rónai tartott befelé.

— Te is jársz ide, Jóska bácsi? — kérdezte Schöpflin.

— Toll Jancsi kedvéért — felelte Rippl.

Mi, asszonyok, távolabb beszélgettünk. Rippl hozzám lépett és azt kérdezte: — Somogyi? — Schöpflin felelt helyettem: — Méghozzá soviniszta somogyi, akárcsak te, Jóska bácsi!

— Akkor jöjjenek vissza — szólt Rippl, és tekintete úgy röppent rám, mintha távoli völgyeket, dombokat látna.

A vendéglő asztalánál kért: „Beszéljen, szeretem hallgatni, somogyiasan beszél." Két deci somlai bort hozatott, s apró kortyokban szürcsölte. Mindig keveset rendelt, de mindig a legjobból. Összekulcsolt kezeit közben az abroszra helyezte és nagy fejét ráfektette. Ha elhallgattam, felnézett, nagy szemeiben álmok fénylettek és Toll Jancsi nótáinak a szépsége. Elmondhatatlan egyszerűséggel engedte elénk bensô élményeit. Temérdek ismerősünk közötti azóta sem akadtam senkire, aki olyan nyugodtan vette volna, hogy figyelik. Legtöbb emberben az idegen tekintet zavart kavar. Rippl szinte kínálta a szemünknek szép, öreg fejét, ahogy ismerős kutya várja a baráti simogatást. Közelében úgy éreztük, nincs bűn. Ami szép, az jó és édes, sőt a csúnya is azért van a földön, hogy szabad akarattal élvezzük.

Ezután heteken át mindennap együtt ültünk a Zöldfa kertjében. Ha Toll Jancsi egyedül játszott, Rippl halkan zümmögte a nótát, s közben hallgatta Farkas Zoltán csendes dalolását. „Szeretem Zoltánt — mondta —, mert ha beszél, pesti ember, de amint nótázni kezd, felvidéki lesz".

Minden apró élményét nyomban elárulta: emlék és jelen egyesült benne, akár a képein és oly harmonikusan, ahogy a szépen zenésített versek dallama válik összecsengő ritmussá.

Legjobban Schöpflint szerette közülünk. „Olyan jó ispánforma ember" — mondta egy este, s mikor Schöpflinék megérkeztek, nevetve ismételte: „Most mondtam, hogy jó pusztai ispánformád van!" Schöpflin folytatta a tréf
Jóska bácsi! Eddig
néztek az egyenes
főhadnagynak!"

Rippl nevetett, e
kotyogással kacago
benső zenével neve
tán elhallgatott, m
Pista balladáját ját

— A Bandi nótá
Sokszor hallgattuk
di!... Mikor utolj
resek voltak a sze
festettem. Ha ráné
lőle mást, csak a
Toll Jancsi ismerte
ismerték, csak ünn
radt közöttük.

Schöpflin közbes
láttam: ha belépet
ban felismerték
egyformán csodálta
nem láttam!

— Mégsem ism
Rippl.

— Tudod, mi a
Amilyen gombam
epigonjai, úgy tűn

egy-egy gesztus kihozta a sodrából — de ezt természetesen eltitkolta. Egyre úgy érezte: fent már nem bíznak benne, lent pedig
hisznek becsületes szándéká-

CSONTOS GÁBOR:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 APR 22

Simás Elek

1021

Lisziák Elek: Illusztráció

MAJOR OTTÓ:

Erkölcsi relativizmus

Napilapcikk: A kispolgár börtönbüntetése. R. J. főművezető megkárosította munkatársait. 1150 (ezeregyszázötven) forintot lopott. Mindent beismer. Hosszú hallgatás után bevallja: a húgát operálják, özvegyasszony két gyerekkel; őt segítette a lopott pénzből, az orvosokat fizette belőle. Segítette volna a fizetéséből is, de felesége nem engedte. Odahaza minden fillérrel el kellett számolnia. A bírósági verdikt: kilenc hónap börtönbüntetés. Az elítélt „összeteszi a kezét, mintha imádkozna... Az ítélet kimondatott. A vádlott már nem könyörög tovább, az a típus, aki fellebbezéssel nem kíván élni, az ítéletbe belenyugszik." S a riporter hozzáteszi még: „Több R. J.-t ismerek. Tárgyalásuk még nem kezdődött meg."

Gyanakodva figyelem magamat. Mi történik bennem? Kisebb vétkek is kihoznak a sodromból; az R. J. fajta emberekkel szemben is több bennem a türelmetlenség, mint amennyi a körülmények józan mérlegeléséhez óhatatlanul szükséges. Most mégis, mintha ingadoznék erkölcsi ítéletem. Mint amikor mágneses vihar után bizonytalanul mozog a kompasz mutatója.

Aggaszt, hogy R. J. ügyéből is színpadi dráma készülhet, filmtörténet, vagy éppen kisregény. Ezúttal tán valami kemény és kancsal erkölcsi tanulsággal. Végre is: a kispolgár felett ítélkezni sosem járt különösebb kockázattal.

Természetesen jól tudom, mitől kus hős a drámában, de ítéletvégrehajtó nem lehet. S ha gyilkol, se közönséges gyilkos, vagy patológikus bűnöző, mert akkor a kriminalisztika és az elmegyógyászat körébe tartozik, és semmi köze a művészethez. A Kiáltás-ban az apagyilkos fiú azért kaphat felmentést, mert a szerző felfogása szerint a társadalom ítéletét hajtja végre egy bestiális alkoholistán. Ha e gyilkos egyáltalán lehetne tragikus hős, csak akkor lehetne az, ha a drámában nagy és végletes indulatok csapnának ösze, s ha az író meggyőzne arról, hogy az apa alkoholizmusa és bestialitása társadalmi gyökerű: a fiú a közönyös világ, a tehetetlen társadalom helyett *kénytelen* őt meggyilkolni. Ezt is feltételesen mondom. Miután azonban erről a dráma nem győz meg, nem érezhetek megnyugvást, még kevésbé katharzist. A színpadi előadást másodfokú bírósági tárgyalásnak érzem, és lelkemben *nem adok felmentést* az apagyilkosságért.

Csak, mint e dráma morális kísérőjelenségét említem meg, hogy a bemutató előadáson ott ült a nézőtéren az apagyilkos fiú, az édesanya és a nyírségi szomszédság, mint valami kedélyes ünnepségen.

A megdicsőült Horthy-nyomozó

S végül, a Berkesi András regé-

pártszolgálatosainak bűnperében. A vádiratban szerepel egy Monostori Gyula nevű vádlott, aki borzalmas bűncselekményei elkövetésekor tizenhat éves volt. A felszabadulás után beilleszkedett a polgári életébe; munkájával és magatartásával elérte, hogy a hadseregbe került, és ott fontos beosztást kapott. Előélete természetesen ismeretlen volt. Most ezt a fiatalembert, fiatalon elkövetett kétségtelen bűneiért nyolcévi szabadságvesztésre ítélték. A Sellő a pecsétgyűrűn viszont felment egy magasbeosztású, volt politikai nyomozót, akinek bűne és felelőssége 1944-ért összehasonlíthatatlanul nagyobb.

Miféle erkölcsi relativizmushoz vezet ez?

Beszélni kell erről.

Az ország sorsdöntő gazdasági átszervezés előtt áll. E strukturális változások szükségképpen társadalmi mozgással járnak, erkölcsi erőpróbának teszik ki az országot s az egész szocialista rendet.

Ilyenkor a művészet morális felelőssége is megsokszorozódik.

LUKÁCSY SÁNDOR:

ZEN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Ecek Lisziák
Bp. Rundschau
1937 JUN 23
1021

Grafik von Elek Lisziak

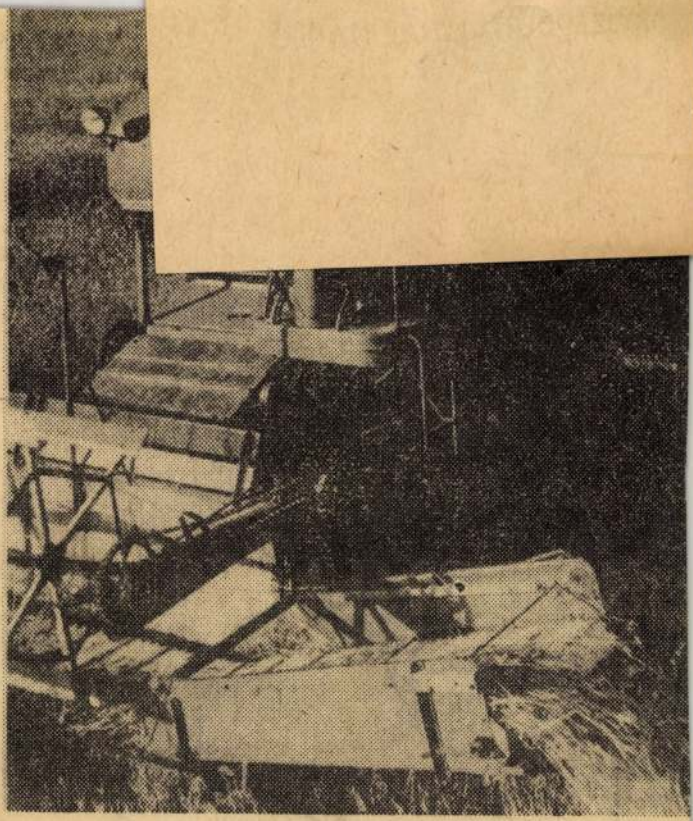

Ernte in Sibirien

Lisziák Elek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

1966 6

1021

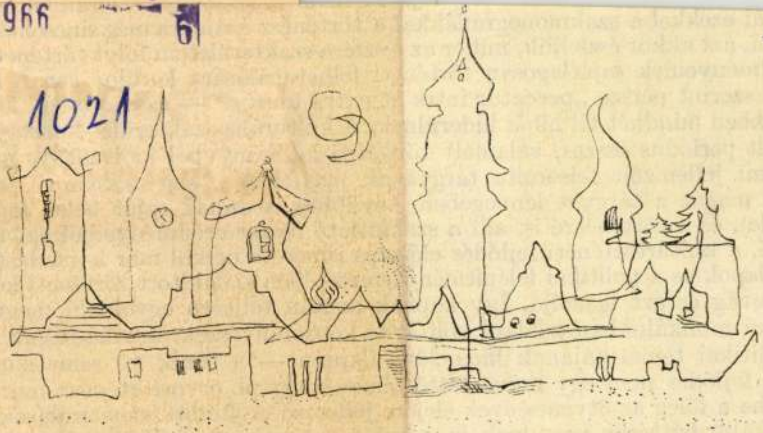

Lisziák Elek: Vigyázat! Szentendre . . .

problémái ezekkel a szakmonográfiákkal a történ
megoldva, azt akkor észleljük, mikor az e szféra s
sok eredményeinek sajátlagosan történeti felhas
szállóige szerint persze „peccatur intra et extra
zökkenőkben mindkét fél hibái kiderülnek. A kul
a vizsgált periódus összes, valamely történeti ké
társadalmi jellemzőit felsorolta tárgyának megí
azonban magát a tárgyat lényegében továbbra
vezette le), és a történészé is, aki a szakkutató összes eredményeiből azt szürte ki, ami az ő, a kultúrtörténeti fejlődés előzetes ismerete nélkül már a gazdasági-társadalmi alapok és a politikai felépítmény ismeretében kialakított történeti koncepciójába belevág és azt igazolja. Így kapnak azután teljesen egyoldalú megvilágítást történelmi munkáinkban például költők és képzőművészek, munkásságuk történeti vagy politikai tematikájának kiemelése alapján — s tűnik fel sematizmusnak a történeti fejlődés nem egy művészettörténész vagy pl. orvostörténész munkásságában. És ha a főleg az ötvenes évek elejére jellemző erőltetett sematizálások ma már egyre inkább háttérbe szorulnak is, a saját területeinek fejlődéséből magyarázott kulturális és az elsősorban gazdasági és társadalmi alapjaiból és politikai viszonyaiból kiindulóan ábrázolt általános történeti fejlődés kapcsolata ma még kevéssé tökéletes

Lisziák Elek
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 JAN 29.
1021

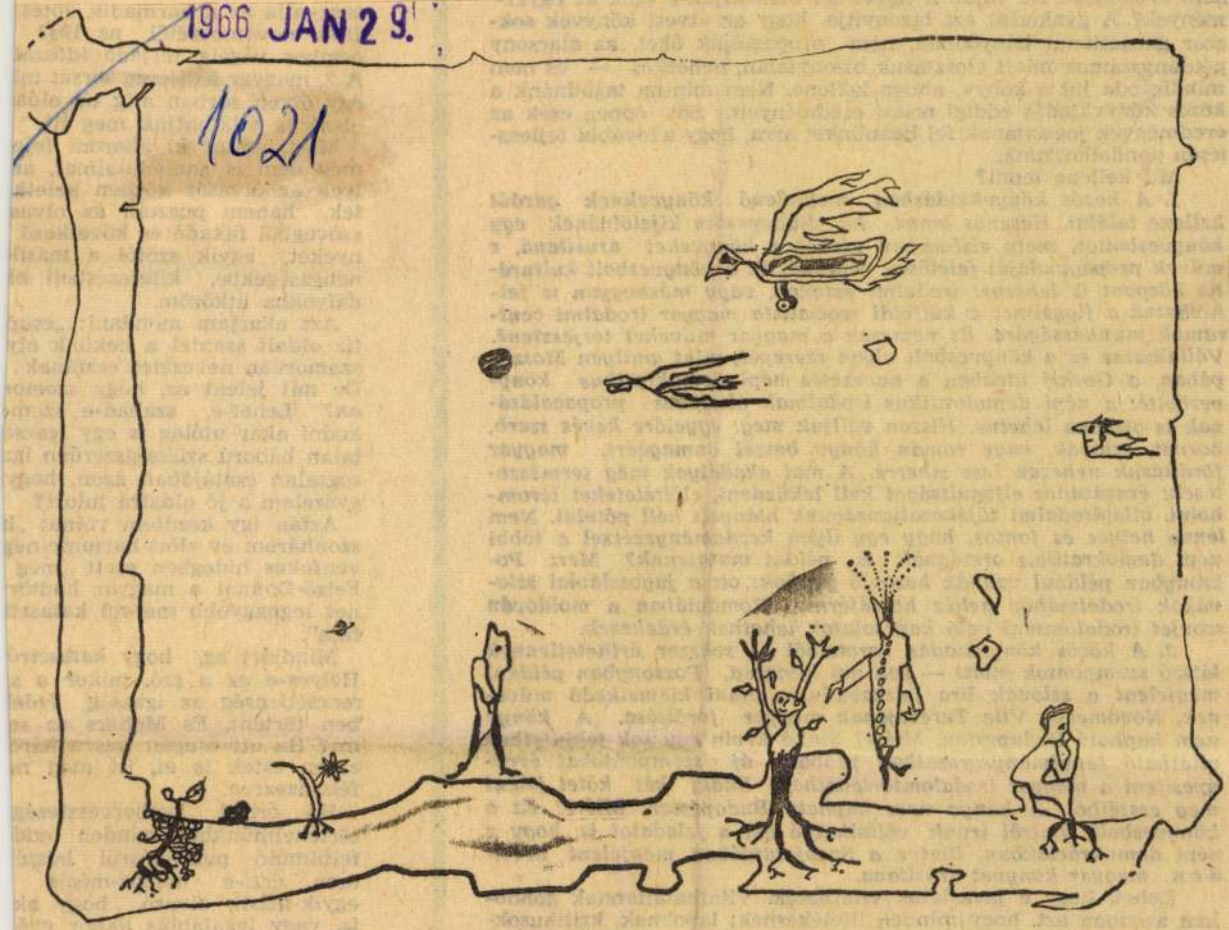

Lisziák Elek: Elmélet az élet keletkezéséről

honi árusítását. De vajon a figyelmet biztosítják-e ezek az e
mények? A gyakorlat azt bizonyítja, hogy az átvett könyvek
szor gazdátlanul hányódnak, nem propagálják őket, az ala
példányszámok miatt elosztásuk bizonytalan, nehézkes — és
mindig oda jut a könyv, ahova kellene. Nem mintha tagadná
közös könyvkiadás eddigi óriási eredményeit. Sőt éppen ez
eredmények jogosítanak fel bennünket arra, hogy a további fe
tésen gondolkozzunk.

Mit kellene tenni?

*1. A közös könyvkiadásban megjelenő könyveknek g
kellene találni. Hasznos lenne, ha Budapesten kijelölnének
könyvesboltot, mely elsősorban ezeket a könyveket árusíta
művek propagandáját felelősen végezné. Ez a könyvesbolt kul
lis központ is lehetne: irodalmi esteken, vagy máshogyan is felhívhatná a figyelmet a külföldi szocialista magyar irodalmi centrumok munkásságára. És nemcsak a magyar műveket terjesztené. Vállalhatna ez a könyvesbolt olyan szerepet, mint amilyen Moszkvában, a Gorkij utcában a nevezetes népi demokratikus könyvesbolté: a népi demokratikus irodalmak általános propagálásának is otthona lehetne. Hiszen valljuk meg: egyelőre kevés szerb, horvát, szlovák, vagy román könyv beszél önmagáért, magyar fordításuk nehezen lesz sikerré. A mai akadályok még természetesek: évszázados elfogultságot kell leküzdeni, előítéleteket lerombolni, világirodalmi tájékozatlanságunk hiányait kell pótolni. Nem lenne helyes és fontos, hogy egy ilyen kezdeményezéssel a többi népi demokratikus országnak is példát mutassunk? Mert Pozsonyban például vannak hasonló gondok: ott a jugoszláviai szlovákok irodalmához nehéz hozzáférni, Romániában a moldován szovjet irodalommal való kapcsolatok lehetnek érdekesek.*

2. A közös könyvkiadás kereteiből — sokszor érthetetlennek látszó szempontok miatt — sok mű kimarad. Pozsonyban például megjelent a szlovák líra felszabadulás utáni kiemelkedő művének, Novomesky Vila Terezajának magyar fordítása. A könyv nem kapható Budapesten. Miért? Sinkó Ervin egy sok tekintetben vitatható tanulmánysorozatban próbált új szempontokat érvényesíteni a magyar irodalomtörténethez. Eddig két kötet jelent meg esszéiből. A könyv nem kapható Budapesten. Miért? Ez a könyvesbolt, amiről írunk, vállalhatná azt a feladatot is, hogy a népi demokráciákban, illetve a Szovjetunióban megjelent minden magyar könyvet árusítana.

Lehet, hogy e javaslatok vitathatók. Vitathatatlannak gondolom azonban azt, hogy minden illetékesnek: lapoknak, kritikusoknak, könyvterjesztőknek hatékonyabban kellene közreműködniük e fontos probléma megoldásában.

nehézségekbe, kifejezésbeli al
dályokba ütközöm.

Azt akartam mondani: „csup
tíz oldalt szentel a nekünk oly
szomorúan nevezetes csatának.
De mit jelent az, hogy *szomo
an?* Lehet-e, szabad-e szom
kodni akár utólag is egy igazsá
talan háború szükségszerűen iga
ságtalan csatájában azon, hogy
győzelem a jó oldalra jutott?

Aztán így kezdtem volna: „h
szonhárom év előtt harminc-neg
venfokos hidegben esett meg
Felső-Donnál a magyar hadtör
net legnagyobb méretű kataszt
fája".

Mindjárt az, hogy *katasztró*
Helyes-e ez a szó, mikor a s
rencsétlenség az igazság érdei
ben történt. És Mohács az se
mi? Ha ott csupán huszonhárc
ezren estek is el, itt meg m
félszázezren.

Ha óriási emberveszteség
történelmünkben minden edd
felülmúló pusztulásról beszé
nem érzi-e mégis-mégis
egyik-másik olvasó, hogy ak
is, vagy legalábbis akkor győ

(Folytatás a 2. oldalon.)

X. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

ÁRA: 1,50 FT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lisziák Elek

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 NOV 6

1021

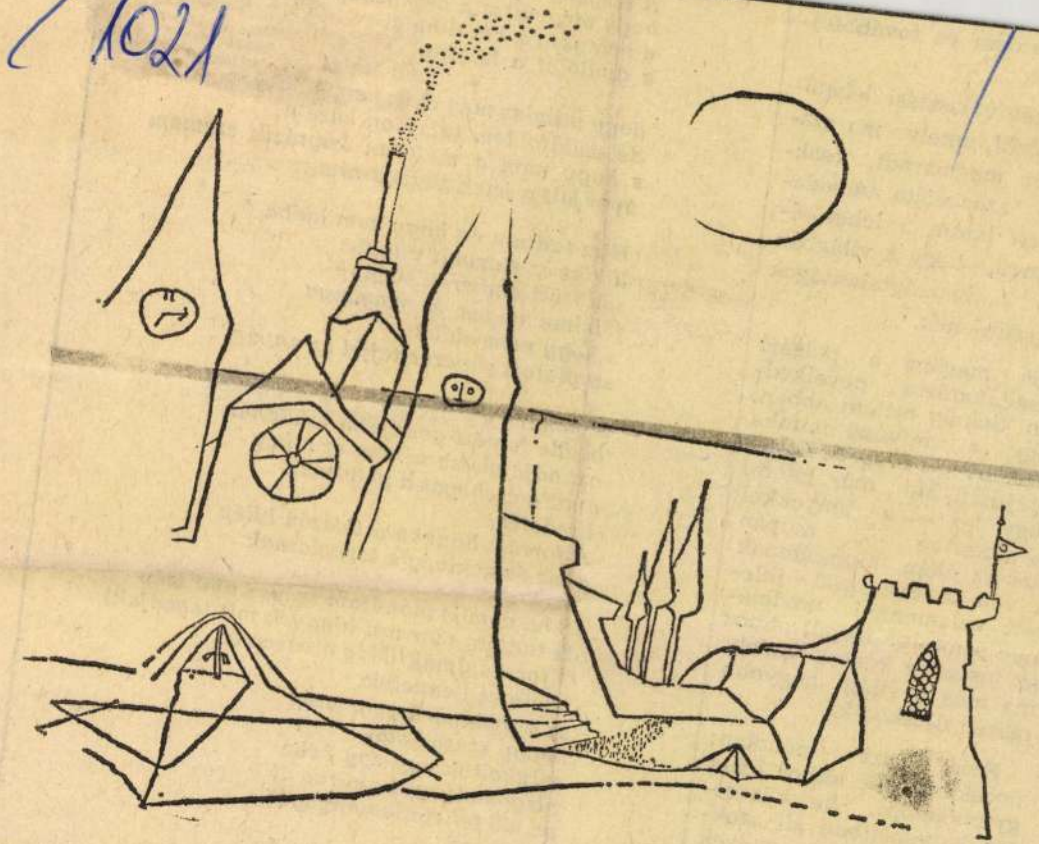

Lisziák Elek: Illusztráció

a változásra és továbbfejlődésre.

A két választási lehetőség közül, amely ma számomra megmaradt, csakis a szocialista társadalomban látom a lehetőséget arra, hogy a világban levő igazságtalanságok megszűnjenek.

Én magam a polgári társadalomban nevelkedtem. Sokáig hittem abban, hogy a művészi munka abszolut függetlenséget nyújthat. Ma már látom, hogy ez — a tényekkel szembesítve —, csupán merész álom. Munkámnak a vélt szabadságtól ihletett valamennyi eredménye semmivé törpül ahhoz az ínséghez képest, amely ma még a világ nagyobb részén uralkodik.

Ezért azt mondom: munkám csak akkor lehet gyümölcsöző, ha közvetlen kapcsolatban áll azokkal az erőkkel, amelyek számomra világunk pozitív erőit jelentik. Ezek az erők ma mindenütt a

A szegénység a nyom
hogy megváltsa a hé
a betegség a korai ha
a gyűlölet a közöny

hogy mindez még cs
de szülőföldem tulaj
s hogy nem a múlt
gondjait a jelen zúdítja ra

Hisz tudtam én hogy nem hiába
lökött ez elárvult világba
üldözött emberek sovány
félelme vágya és magánya
s hogy nem hiába
szoptatott zavaros tejjel az anyám

S nekem az ifjúkor sem menedék
belőle felnőtt gondjaim fakadnak
azt adja vissza nékem ez a kép
amit a csobogás a pataknak
Eredetét
A forrást honnan áttetszőn kilép
a víz és nekivág a torkolatnak

(S ha nem is mondtam szépen ami szép
de tudtam már mit higgyek mit tagadjak)
Ó forradalmak! Még olvasva is
félelmes bennetek
az a gyönyörű gyorsaság
ahogy századokat
súlykoltok egy-egy évbe
tűzgomolyaggá gyúrva át
az idő tehetetlen anyagát
Ilyen erő
s ily könyörtelen tisztaság
kell hogy a ti hírnökötök legyek
s hogy életem megoldja a halált

Ifj. Liszi János Napló 1996. X. 2

Életszerű állatrajzok tárlata a Veszprémi Egyetemen

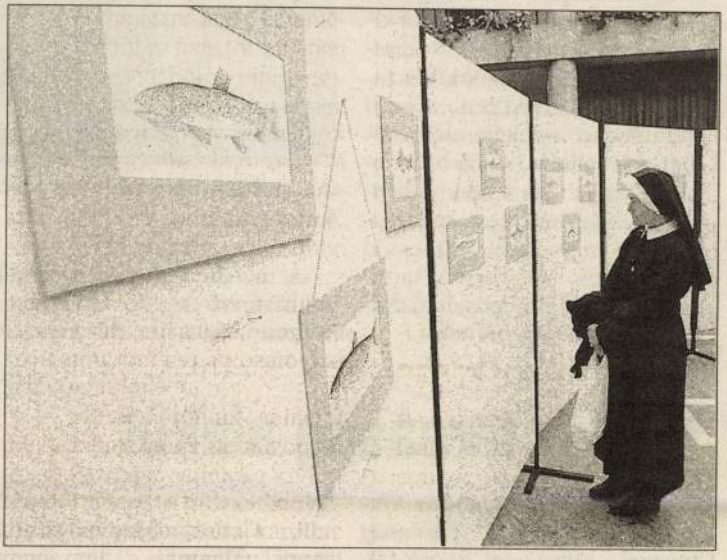

A Veszprémi Egyetem aulájában nyílt meg a kiállítás

Fotó: Áfrány

***Ifj. Liszi János* grafikai kiállítása nyílt meg kedden délután a Veszprémi Egyetem aulájában Édesvízi élőlények címen.**

Zongor Gábor, a megyei közgyűlés elnöke megnyitóbeszédében élményszerűen mondta el, hogy a grafikus édesapja, *Liszi János* veszprémi professzor egyszer fiától mutatott neki feltűnően szép, életszerű rajzokat. Profi művészek is elcsodálkoznának ezeken a rendkívül szép grafikákon. Az ifj. Liszi János ábrázolta állatfigurák titka a tehetségen túl, hogy természettudós alkotta őket, aki alaposan ismeri a rovarokat, csigákat, halakat, madarakat, siklókat és mindazokat az állatokat, amiket lerajzol. Az alkotó egyéniségén átvarázsolt rajzokon érezzük a természetet, a vizet, a víz illatát, sőt, fekete-fehér mivoltuk ellenére még a színeket is. Úgy gondolom, hogy az egyetem közössége, Veszprém város kultúrapártoló közönsége örvendezhet, hogy ez a kiállítás létrejött.

H. Gy.

munkából maga is kivette a részét, mondta az érsek, mert sajnálta a vidéki plébániákon, templomok padlásain pusztuló műtárgyakat. Több évtizedes munkája nem múlt el nyomtalanul, mert fáradozásait nemcsak az egyházmegye vezetősége becsülte nagyra, hanem több kitüntetésben is részesült. Az értékes Gizella-díj mellett a Veszprém város érdekében végzett eredményes munkája elismeréséül oklevéllel is kitüntették, valamint tagja volt a tihanyi bencés apátsági múzeum tudományos és művészeti tanácsadó testületének. A piarista tartományfőnökség megtisztelő diplomát adományozott neki.

Az emléktáblán Márton Anta koszorúit

A néhai igazgató életének utolsó tevékenysége lett volna a múzeum alatti kazamata (pince)

Baskír társaság alakul

A budapesti központú Magyar–Baskír Baráti Társaság megyei szervezetet kíván létrehozni Veszprémben – tudtuk meg *Szebenyi József* elnöktől. A magyarokat rokonaiknak tartó baskírok a magyar őshaza, a Magna Hungaria területén, az Urál délnyugati lábánál élnek.

A baskírok, tatárok, csuvasok, oroszok mellett mintegy hetven nép él itt. A Magyar–Baskír Baráti Társaság elsősorban kulturális célokat tűzött ki. Várják azok jelentkezését, akik szeretnének a helyi szervezet alapítói lenni, és szívesen kapcsolódnának a társasághoz. Diákok és nyugdíjasok kezdeményezéseit is segítik. A társaság tiszteletbeli elnöke a baskír államelnök. Címük: Magyar–Baskír Baráti Társaság, 1535 Budapest, Pf. 809. Tel.: 226-2879.

A társaság november elsejei határidővel *Mit tudok Baskíriáról?* címmel rajzpályázatot hirdet a 10–12 és a 12–14 éveseknek. A témaválasztás és a technika tetszőleges. Formátum A4-es és A3-as. A pályázóknak három kérdésre is felelniük kell: 1. Körülbelül hány ember lakik Baskíriában? 2. Milyen folyó szeli át Baskíriát? 3. Milyen színekből áll a baskír zászló?

Az eredményekről a Népszabadság december 5-i számából értesülhetnek a résztvevők. A legjobb 15–15 pályaművet díjazzák és kiállítják.

– kgy –

LISZIÁK ELEK

Dizseri : Kockáról kockára, a magyar animáció krónikája 1948 - 1998

77.0.

Lisziák Elek
film rendező

A Kisztikand Budapest film rendező je Lisziák Elek. A rendező szándika, hogy a kor kiradóinak stilusában leplezze le a „nagyvarosi fények" mi götti való ságot.

Menyhárt László: Az ötlet még nem müvészet.
Müvészet, 1975.november - 25. oldal.

Lisziák Elek

Réber László gyermekkönyv-illusztrációi a debreceni DOTE Galériában megtekinthető december 21.-ig,
Lisziák Elek: "Le Journal" c. kiállitása az ujpesti Gyapjuszövőgyár Kulturotthonában november 25.-től,
Schmal Károly grafikus kiállitása a Helikon Galériában december 9.-ig,
Blazsek Gyöngyvér belsőépitész kiállitása a zalaegerszegi Göcseji Muzeumban látható,-közli a kulturális eseményeket tudósitó rovatában a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov. 24.
XXIII. évf. 47. sz. 8. lap.

Lisziák Elek, grafikus

L.: Illés József

-:□ Lisziák Elek 2

Esti Hírlap, Bp. ápr. 16.

Lisziák Elek

Az itt felsorolt rajzfilmalkotó müvészekről Vadas József számol be "Rajzolt film" cimmel: Richly Zsolt, Ternovszky Béla, Heinzelmann Emma, Lisziák Elek, Kovásznai György, Csonka György, Papp Miklós, Jankovich Marcell.
Müveikre vonatkozó bővebb tájékoztatást lásd: Heinzelmann Emma nevénél, cédulájához mellékelve.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 31.
XIX. évf. 22. sz. 13. lap.

Lisziák Elek.

„Kisztihand Budapest" (repr.)

Vadas József: A mozgófilmek állóképeiről.

Filmvilág, Budapest, 1977. márc. 1

Lisziák Elek

A Pannónia Filmstudióban készült rajzfilmsorozatokról és a rajz-filmeket készitő müvészek munkájáról számol be Gáll István: "Nagy élmény" cimmel.
Grafikai felkészültségüket értékelve felsorolja a filmek alkotóit: Szoboszlay Péter, Puszta Péter, Gémes József, Lisziák Elek, Bélai István, Bleier Edit és Gyulai Liviusz, akinek neve mellett látható a részletes kritika.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 12.
XXI. évf. 7. sz. 12-13. lap.

LISZIÁK EGÉL
91 7. 3236

Új Müvészet

Új Művészet

Lesniár Éva
grafikus

M.D.L.

„Bárány"

Élet és Irodalom, 1967. május 27. - 2 lap

Lisznák Elek
grafikus

M.D.K

Elmélet az élet keletkeréséről

Élet és Irodalom, 1966. jan. 29 - 2 kép

M.D.K.

Lisztiák Elek
grafikus

"Dóm"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 6 - 6 kép.

Lisziák Elek,

a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Kisz-szervezetének Klubja meghívja Önt az „Jō-N" csoport kiállítására, mely 1971. II. 16.–III. 10-ig tekinthető meg. A kiállító művészek: Cerovszki Iván, Deák László Imre, Kiss Iván, Kovásznai György, Lisziák Elek, Orvos András, Frutkay Péter, Szemadám György.

Meghívó.

LISZIÁK lek
Hevesi Szemle 1989. 3. sz. 4. p.

SIMONYI IMRE

Holtág a Körösön

(S talán a lélekben)

Úgy maradtam már csak magamnak,
szedett tőnek, száraz avarnak,
nincs aki bengésszen már bennem,
vagy pihenni rámheveredjen.

Pocsolyás víz, parttalan árok,
megfürödni meztelen lányok
más mederbe járnak — setéten
nagy áradásaim idézem.

Mikor még elömleni vágytam,
végig e mosdatlan világban!
S mi lett belőlem, boldog ég;
— hordom az ereszek szennyesét . . .

Lisziák Elek: Akt krokik III.

A pluralizmus hétköznapjai

Jó egy éve, a tavaly májusi pártértekezlet óta megélénkült közéletünk. Rajtolt az a hosszabb távon feltétlenül egészséges kibontakozást szülő folyamat, amely végső soron a demokratizmus dicséretes honfoglalásához vezet.

A korábban hallgató százezrek egy része megtörte régebbi némaságát, s ma már nem húzódozik az őszinte véleménynyilvánítástól.

Szembesülünk a múlttal, az elmúlt negyven esztendő hibáinak mérlegelésétől sem húzódozunk.

Az MSZMP — *s ez nem akármilyen érdem* — arra is vállalkozott, hogy *kezdeményezi, szorgalmazza a hatalom megosztását, a többpártrendszer kialakítását, amely — s erre van esély — megnyugtató kontrollt tesz lehetővé, azaz az eddiginél nagyobb esélye van annak, hogy kiiktatódjanak az esetleges tévedések, a sorsokat sértő intézkedések.*

Megindult a készülődés a választásokra, amelyek időpontját valószínűleg előbbre hozzák.

Mindez örvendetes, s kiváltja azok elégedettségét, akik mindig hittek abban, hogy ha lassan is, de csak előrehaladunk. Köztük olyanok is akadtak, akik tettek is azért, hogy változzon a világ. Nem vonakodtak a konfliktusoktól, az érvényesülést gátló összeütközésektől. Joggal vélik azt, hogy nem küzdöttek, küszködtek feleslegesen, mert az egykor elvetett mag csak gyökeret eresztett, csak szárba szökkent.

Öt esztendeje megújult folyóiratunk, s annak szerkesztőbizottsága, efféle elveket hirdetett meg fél évtizeddel ezelőtt, s ezt követően is arra törekedett, hogy felkarolja az ígéretes kezdeményezéseket. *Harcolt azért, hogy a túlontúl ostorozott nehéz emberek ne maradjanak magukra, s eredményesen vívhassák meg olykor idegőrlő csatáikat.* Ezért vállalt közösséget a rákkutató dr. Béres Józseffel, Kovács Ádámmal, az akupunktúra elfogadtatásáért viaskodó dr. Hra-

Lisziák Elek
grafikus

M.D.K

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. ápr 21 – 4 lap

Lisziák Elek

Három alakot ábrázoló rajáz hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 29.
XV. évf. 22. sz. 11. lap.

Liszják Elek

Rajzának repr.-ját -cim nélkül- hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 24.
XV. évf. 17. sz. 7. lap

MDK

Liszka Jenő

Diószeghy M.: Állások tömegét kináló pálya...
Uj Magyarság 1943. jul. 30. 6.l.

LISZIÁK

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB

BUDAPEST VII., KERTÉSZ U. 36.

MEGHÍVJUK ÉS VÁRJUK!
1991. január 22-én, Kedden 18 órától a

LEXY—SHOW-ra

a Gobelin teremben.
A programból:

— animációs filmek — videók — diavetítés
— Le Journal — vendégek — beszélgetés

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

F.k.: Galambos Tibor — Szövorg Ny.

DÍJELŐLEGES

Timár Árpád

3p.

Üllői út. 119. IV. 65.

1091

Lisiák Elek

Meghívó

LISZIÁK ELEK

kiállítására
az Országos Ideg- és Elmegyógyintézet kultúrotthonában (Bp. II. Vöröshadsereg útja 116.)
1967 február 23-tól március 2-ig.
Megnyitó: február 23-án, csütörtökön este 6 órakor.
Megnyitja: Dr. Balla László
A kiállítás megtekinthető mindennap 17—21 óráig.

Megközelíthető az 56-os autóbusszal.

Lisziák Elek

Virágok (repró)

Valóság, 1971.12.sz. 45.l.

Lisznák Ede, grafikus

a Halászbástya Galériában holnap Lisznák Ede grafikus kiállítása látható, a Szent István szobor mögött.

Jó reggelt.

1980. VII. 26. Kossuth 4.25 [Szőnyi].

Lisziák Elek

~~Dek~~ Deák Lászlóval közösen rendezett kiállítása 1969. febr. 10.- én nyílik meg, a Képzőművészeti alap Kiadóvállalata Kultúrtermében, a XIV. Kerepesi út 26. sz. alatt.

Meghívó.

1969. febr. 10.

Lissniák rlek.

rajzai és festményei is érzékeny
kifejezőerőről, modern ábrázolásokról
tanúskodnak.

Dr. Maksay László: A Fáklya Klub
csoportkiállítása.

Rajztanítás 1972/6 33old.

Lisziák Elek

Rajz (vegyes)

Valóság, 1969. 6. sz. 32. l.

Lisziák Elek festő

Hét festő kollektív kiállítását rendezte meg a Fáklya klub, melyen festményeik szerepelnek.

Péter Imre: Stúdió-tagok csaportkiállítása, Köznevelés, Budapest, 1972. jún. 10.

Liszák Elek /A lap igy irja a nevet/

Lovast ábrázoló rajza mesealakot ábrázol.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 2.
XVIII. évf. 9. sz. 14. lap.

Lisziák Elek

"Filozófusok" c. rajzán különböző alakok virágok között a földön, férfiak csoportjában egy nő, macska, ló és madár, s a mennyekből egy dicsfénnyel koszoruzott, szemlélődő fej, /-hihetőleg az Úr-/ őrködik felettük.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 13.
XVIII. évf. 15. sz. lo. lap.

Lisziák Elek

"Balett" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 25.
XVII. évf. 34. sz. 8. lap.

Lisziák Elek

és Deák László rajzkiállítását meghosszabbí-
tották a Kerepesi ut 26. sz. alatti művelődési
teremben.

A nap hírei

Magyar Hírlap, 1969. február 18. 8. l.

Lisziák Elek

Cimnélküli rajza könyvlapkon álló szörnyállatot ábrázol.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 22.
XVII. évf. 38. sz. 2. lap.

Lisziák Elek

Szabó György: "Hétköznapok" c. beszámolójában emliti meg a művész nevét több művésztársával együtt, akik a fővárosi pedagógusok "Fáklya" Klubjában rendeztek kiállitást.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 3.
XVI. évf. 23. sz. 12. lap.

Liziák Elek, [festő]

Pedagógus képzőművész. Kiállít a Fáklya klubban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. május 19.

Lisziák Elek

"Halló" c. rajzát -hal lólábakkal- hozza a lap.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 10.
XVI. évf. 24. sz. 12. lap.

Lisziák Elek

"A kutya harap" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 13.
XVI. évf. 2o. sz. 11. lap.

Liszák Elek

Rajz przepró/

Jelenkov 1967 I.n. 2 odd.

LISZIÁK ELEK

részvétele a No.1. csoportban

JÓLSVAI András: Ő, azok a hatvanas évek : beszélgetés Deák László költővel. = Magyar Nemzet, 1991. márc.14. 12.p.

M.D.K.

Lisniák Elek
grafikus

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. nov. 25. 3. lap.

MDK

Lisztók Elek festő
[LISZIÁK ELEK]

a kerepesi úti kultúrteremben
látható művei.

– Fiatal festőművének tárlata
Kiállítása 12

Népszabadság Bp. 1969 febr. 22.

Lisziák Elek

"Az emlékmű" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 5.
XIV. évf. 36. sz. 9. lap

Lisziák Elek

"Szimpozion" idéző jelben hozza a lap a tréfás rajzot.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. május 16.
XIV. évf. 2o. sz. 9. lap

Lisziák Elek

"Bogaraim" cimmel hozza a lap a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 18.
XIV. évf. 29. sz. 15. lap

Lisziák Elek

"Baleset" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. aug. 29.
XIV. évf. 35. sz. 9. lap

Lisziák Elek

"Esti rajziskola" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 4.
XIV. évf. 27. sz. 8. lap

Lisziák Elek

Szerepel az Angyalföldi József Attila Művelődési Ház táslatán (1969 XII 12-28)

Meghívó

M.D.K.

Lisziák Elek

"Illusztráció" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. juli. 5.
XIII. évf. 27. sz. 5. lap

M.D.K.

Lisziák Elek

"Illusztráció" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. juli. 26.
XIII. évf. 3o. sz. 7. lap

Liszniák Elek festő

Kiállítása nyílt a Kép. műv. Alap
Kiadóvállalatának kultúrtermében

N. N.: Fiatal művészek sikeres
kiállítása

~~Esti Hírlap 1969 II. 2~~
Népszabadság 1969 II. 22

M.D.K.

Lisziák Elek

"Szavária" c. képét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. jan. 4.
XIII. évf. 1. sz. cimlapon.

Lisziák Elek

Említve

A N°1 tárlatánál

Orvosegyetem, Bp. 1970. nár 9.

Liszák Elek

festő

Szerepel a N° 1. táslaton az
angyalföldi József Attila
művelődési Házban

Szocialista művészetést 1970 I. sz.

M.D.K.

Lisziák Elek

"Polémia" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. febr. 22.
XIII. évf. 8. sz. 12. lap

MDK

Liszták Elek, festő
[Lisziák ?]
Szerepel.

-: Hét fiatal képzőművész kiállítása
Angyalföldön

8

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 13.

M.D.K

Lissitzky Elek
grafikus

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1966. október 29. - 10 lap

M.D.K.

Lisziák Elek
grafikus

"Sakkozók"

Élet és Irodalom, 1968. márc. 2 - 4 kép

M.D.4

Lisziák Elek
grafikus

„Camus illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. aug. 26 - 7 lap

Lisiak Elek
grafikus

M.D.K

Emlékek az élet kalitheriséről.

Élet és Irodalom, 1966. január 29. 2 lap

Liszják Elek

Vigyázat! Szentendre... (Hpr.)

Valóság IX. (1966) 6.sz. 27.l.

M.D.K

Lisziák Elek
grafikus

„Illusztrációk"

Élet és Irodalom, 1967. nov. 2 – 6 lap

Lisziák Elek
grafikus

M.D.K.

"Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1965. nov. 6 - 6 lap

LISZKA JEND
LISZKA Templom

vissza-
ően. Az
ett egy-
csolások
ákká, és
gélve az

azatérés
ós inter-
egvívan-
smerős.
atalmá-
ius villa

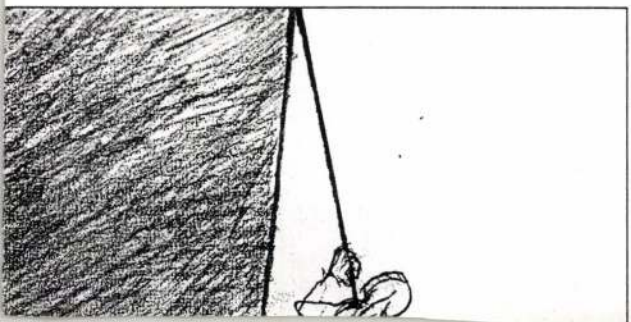

Orsós professzor nyilatkozott a vinnicai tömeggyilkosságról

Berlin, julius 19.

Annak a külföldi szakértőkből álló orvosi bizottságnak, amely *a vinnicai tömegsírok* feltárásának tudományos munkáját végzi, magyar részről *Orsós* Ferenc dr. egyetemi tanár, a Mone elnöke és a budapesti törvényszéki orvostani intézet vezetője volt tagja. *Orsós professzor most érkezett vissza repülőgépen Vinnicából a német fővárosba.* A Magyar Távirati Iroda berlini tudósítója felkereste és megkérte, hogy mondja el a helyszinen szerzett tapasztalatait. Orsós professzor a következő választ adta:

— **Vinnicában meghallgattam Schreder** német orvosprofesszor és az orosz orvosok jelentését az eddigi leleplezésekről és eredményekről, ezután *végignéztük az eddig feltárt hullavermeket.* Nincs még valamennyi hullaverem feltárva és bizonyára még sokat fedeznek fel a jövőben. *Az eddig feltárt vermekben legalább 8000, de valószinüleg 10.000-nél is több hulla fekszik.* Megnéztük a városi kertben feltárt vermeket, ahol *hinták, táncterek és körhinták között borzalmas nyomokat fedeztünk fel.* Megnéztük a temető mellett és végül az úgynevezett gyümölcskertben feltárt vermeket is. Az utóbbiakban *nagyobbszámú boncolást és sok hullaszemlét végeztünk borzalmas környezetben.* A gyümölcsfák között dróthuzalok és kötelek vannak kifeszítve, amelyek sűrűn tele vannak aggatva a kiásottak ruházatával.

— *Korahajnaltól késöestig zarándokolnak ide Vinnica és az egész vidék legszegényebb sorsú lakosai mezitláb, a hátukon mindössze egy gyékénytarsolyban több napra szánt kenyérrel és sírva járják naponta a hullaruhák borzalmas tömkelegét keresztül.* Néhánnyal szóba is álltam. Zokogva panaszolták el, hogy nem lehetséges tájékozódni ebben a szörnyű tömegben. Már több napja nézik a hullákról leszedett, egész utcasorokat és tereket alkotó ruhadarabokat, de saját halottjuk nyomaira mégsem találnak rá. *Sokan viszont ráakadtak állitólag Szibériába számüzött hozzátartozójuk ruházatára és felismertek még a tetemet is.*

— *A kivégzettek és hozzátartozóik Ukrajna munkásai és földmivesei közül valók.* Papok, tanítók, egyházi személyek is vannak az egyszerű és legegyszerűbb származású emberek között, de ezek csak gyér számban. Tudakoltuk a hozzátartozóktól és az ukrán hatóságoktól a kivégzés okát. Tőlük és a holttestekné találtokmányok múzeumában aztán választ kaptunk. A válasz a következő volt: *Az a kijelentés, hogy az illető keresztet vetett magára a templom előtt, hogy családjában pap van, hogy családjának egy tagja külföldön tartózkodik, hogy a házkutatásnál bibliát, rózsafüzért vagy idegennyelvű könyvet találtak, teljesen elegendő volt az elhurcolásra és a rendszerint éjszaka 12 és 3 óra között végrehajtott kivégzésre.*

— Az egyik előttünk kiürített veremből kikerült holttesteken túlnyomórészben *feltűnő száj-, tarkó-, illetőleg nyaklövés* volt fellelhető. Ezek egy része természetesen nem halt meg rögtön. Több holttesten *tompa eszköztől származó sérülések* nyomait találtuk, de olyan esetek is előfordultak, ahol csak feltételezhető, hogy a testet teljesen bénító béklyózás után fejezte be életét. *Az e vermekből kikerült három női holttest teljesen meztelenül volt elföldelve.*

— A vinnicai áldozatokat 1938-ban végezték ki. *A holttestek nagy részét meglepően konzervált állapotban találták meg.* Tudományos szempontból ez igen fontos tény. Eddig tudományosan még nem vizsgáltak át ilyen nagy tömegben elföldelt holttesteket. A nagy hullatömeg felső részében hatásukban eléggé ismert vegyi folyamatok gátolják a gyors eloszlást. *Az úgynevezett hullaszappannal vagy hullaviasszal való tökéletes átitatás és áttapasztás mintegy konzerválja a hullavermek tartalmát.*

— *A vinnicai gyümölcsöskert borzalmas szaga szét fog terjedni az egész világon.* Csak az tudja az ukrán nép tragédiáját teljesen átérezni, aki végighallgatta a felejthetetlen gyümölcsöskert egy-egy temetési szertartását és az ezer és ezer hozzátartozó szünni nem akaró fájdalmát.

Szinyei Merse Jenő beszédével nyitották meg a katolikus nyári egyetemet Kassán

Kassa, julius 19.

Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter a katolikus nyári egyetem megnyitására vasárnap délben félegy órakor *Mártonfy* Károly egyetemi tanár, az egyetemi ügyosztály elnöke és *Meskó* Tamás személyi titkár kíséretében Kassára érkezett. Fogadására a pályaudvaron megjelent *Madarász* István püspök, vitéz *Schell* Péter báró főispán, *Jordán* János vezérőrnagy, *Pohl* Sándor polgármester, *Beke* Gyula vármegyei főjegyző, vitéz *Ujváry* Lajos tankerületi főigazgató, *Szerényi* Jenő rendőrtanácsos, továbbá az Actio Catholica elnöksége és sok vezető személyiség. A minisztert nagy lelkesedéssel fogadták.

A fogadás után Szinyei Merse Jenő kíséretével *a püspöki palotába hajtatott.* Délután nyitották meg a katolikus nyári egyetemet a Rákóczi-internátus dísztermében, egyházi, katonai és polgári előkelőségek jelenlétében. A megnyitáson képviseltette magát a kassai evangélikus egyházközség is.

Madarász István püspök megnyitó beszédében üdvözölte a kultuszminisztert, majd *a krisztusi világnézet irányító szerepéről beszélt* s hangoztatta, hogy ennek fényével kell rávilágítanunk korunk legégetőbb kérdéseire.

Ezután lelkes éljenzés közben *Szinyei Merse* Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter szólalt fel s a következőket mondotta:

— Mint a magyar keresztény kultúra hivatalos őre és legfőbb irányitója, örömmel jöttem a Felvidék ez ősrégi kultúrvárosába, a katolikus nyári egyetem megnyitó ünnepélyére. *A tudás és kultúra nagy nemzeti erő és felbecsülhetetlen nagy kincs.* Egyik hivatali elődöm, a boldogemlékű *Klebelsberg* Kunó építtette az ötezer népiskolai objektumot, fejlesztette az egyetemi oktatást és fordított gondot a kultura területén működő sok intézményre.

— Örömmel jöttem el a mai ünnepségre, mert tudom, hogy *a kassai katolikus nyári egyetem is a magyar művelődés terjesztésének szolgálatában áll.* A katolikus nyári egyetem katolikus gondolat jegyében működik. A katolikus egyháznak *történeti joga* az egyetemi oktatás és nevelés munkájában résztvenni, mert a középkor harminckét egyetemét a római pápák alapították. *Az egyház mindig az igazi tudomány és művészet inspirálója és terjesztője volt.* Az egyház kétezeréves történetében bebizonyította a vatikáni zsinat egyik határozatának igazságát: „Nulla inter fidem et rationem vera dissendio esse potest": a hit és az ész között sohasem lehet ellentét.

— Magam is vallom Verulami Baconnak, a nagy angol politikusnak és bölcselőnek nézetét, aki azt mondotta: „Könnyelmű merítgetés a tudományból talán hitetlenségre vezet, de *mélyebb alászállás a tudományba visszavezet a valláshoz.*" Amikor a kassai katolikus nyári egyetem előadóit és hallgatóit melegen üdvözlöm, szívből kívánom, hogy az itt megtartandó előadások *a hit és tudás összhangját* ápolják és a hallgatókban *a hit és tudomány szeretetét* erősítsék.

A kultuszminiszter nagy tapssal fogadott beszéde után *Iványi* János egyetemi tanár a budapesti Pázmány-egyetem nevében üdvözölte a kassai katolikus nyári egyetemet, majd vitéz *Schell* Péter báró főispán, *Pohl* Sándor polgármester, *Hévey* László főiskolai tanár és *Lépold* Antal esztergomi protonotárius-kanonok mondott beszédet. Az ünnepség a pápai himnusszal fejeződött be.

A téli csata magyar hősei

A szovjet téli nagy támadásainak elhárításában oly elszántan küzdő *magyar tüzérség* önfeláldozásának valóban megrázó példáival találkozunk a januári hadműveletek történetében.

Lévay Sándor hadnagy, ütegparancsnok 1943 január 13-án és 14-én példátlan hősiességgel bizonyította be rendíthetetlen küzdő szellemét. E két súlyos csatanapon minden felváltás nélkül irányította ütegének tüzét s oroszlánrésze volt abban, hogy sikerült a rohamra küldött szovjet támadó hullámok első lendületeit megtörni. Lövegei elképesztő pusztítást vittek véghez a bolsevisták soraiban. Az óriási túlerő azonban végül elnyomta a maroknyira olvadt védők ellenállását s az ellenség más arcvonalszakaszokon át a hátába is került csapatainak. Lévay hadnagy az utolsó pillanatokig kitartott helyén, bár szovjetgyalogság fokról-fokra teljesen körülzárta figyelőhelyét. *A hőslelkű fiatal tiszt, nem törődve személyével, mindaddig irányította ütegét, amig vezetésével használhatott, mikor azonban látta, hogy helyzete immár teljesen reménytelenné vált s rövidesen megszakad az ütegével való összeköttetés is, — nem akarván az ellenség hadifogságába esni, — utolsó szavaival elbúcsúzott ütegétől és lövegeinek tüzét saját figyelőjére irányította. Az a nyugalom, elszántság és hősiesség, amellyel ezt az önfeláldozást végrehajtotta, bizonyára egyedülálló nemcsak a magyar tüzérség, hanem valamennyi hadsereg történetében.*

Bajtársa, Babarczy Endre báró hadnagy, elsőtiszt Roszoski környékén követte őt a hősök dicsőséges útján. 1943 január 18-án egy német zászlóalj védelmezte az említett községet az elkeseredetten támadó bolsevista tömegekkel szemben. *Az elszántan viaskodó németek küzdelmét egy honvédüteg támogatta tüzével. Ennek az ütegnek elsőtisztje volt Babarczy báró hadnagy.* Amikor a küzdelem sorsa az aránytalan erőviszonyok között válságosra fordult, Babarczky hadnagy felderítés céljából néhány embert magához vévén, járőrével előrement a német zászlóalj parancsnokságához, hogy a változott helyzethez képest megállapítsa az ellenség pillanatnyi csoportosítását. Egyideig innét vezette ütegének tüzét s rendkívül hatásosan lőtte az ellenséget, utóbb, amikor a helyzet még válságosabbra fordult, s erős bolsevista harccsoportoknak sikerült betörniök Roszoski községbe, a német zászlóalj egyes részei ellentámadást intéztek e harccsoportok ellen. Az ellentámadáshoz Bazarczy báró hadnagy saját elhatározásából nyomban csatlakozott s halálmegvető bátorsággal vett részt a kialakult öldöklő közelharcban. *A hőslelkű fiatal hadnagy ebben a küzdelemben kapta halálos fejlövését, amely kevéssel utóbb egyik hadikórházban kioltotta nemes életét.*

HITEL

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

A juliusi szám tartalmából:

A HETVENÖTÉVES HORTHY MIKLÓS

TECHY OLIVÉR:
Széchenyi hatása a magyar hiteljogra

CSIZMADIA ANDOR:
Tisztviselő és közönség

SALAMON SÁNDOR:
A románság képe a magyar irodalomban

R. JÓNÁS MAGDA:
A létfenntartás költsége és a drágulás

MAGYAR FIGYELŐ:
Göttfy Borbála emlékirata a Hóra-lázadás kitöréséről — Az országgyülés elnapolása közjogi megvilágitásban — Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet dési közgyülése — Demaison az európai válság értelméről — Román müvelődési ünnepélyek Észak-Erdélyben

SZEMLE:
KÉKI BÉLA: Kolozsvár színházi és zenei élete.

Szerkesztik: ALBRECHT DEZSŐ, KÉKI BÉLA, VENCZEL JÓZSEF, VITA SÁNDOR

Előfizetés egy évre 12 P. Egyes szám ára 1 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. I. Postacsekk: 72.809.

Megjelenik havonta.

Mindig megállta a helyét ez a szépség-recept!

Még a sötét és kezdődő ráncokat mutató bőr is lágyabbá, tisztábbá, bársonyosabbá válhatik, a fekete pontocskák és kitágult pórusok is megszünhetnek, mint azt a budapesti gyártelephez is érkezett rengeteg őszinte és ott megtekinthető elismerő levél bizonyítja. Használjon Ön is fehér, nem zsíros Tokalon krémet, amelynek receptje hosszú évek kisérleteinek az eredménye.

E lap minden olvasójának, aki P 1.60 értékű bélyeget a budapesti gyártelepnek: Panacea Gyógyszervegyészeti Rt. 12/A. Osztály, Budapest XIII., Lehel-utca 68., beküld, készséggel szolgálunk egy-egy próbatubus fehér és rózsaszínű Tokalon krémet, valamint néhány próbaadag Tokalon pudert tartalmazó, izléses kivitelü mintadobozzal.

Tokalon krém

— **A madridi német katonai atasé halálos balesete.** Madridból jelentik: Von Otzen ezredest, a madridi német nagykövetség katonai ataséját vasárnap halálos kimenetelű baleset érte. Az atasé ki akart kerülni gépkocsijával egy járókelőt, aki szabálytalanul szaladt át az úttesten és oly szerencsétlenül fordult, hogy kocsija felborult és összetörött.

Hírek rövidhullámon

Londoni jelentés adja hírül, hogy az angol tengernagyi hivatal felhivást bocsátott ki a hajógyárak tulajdonosaihoz és munkásaihoz, amelyben többek között ezeket mondja: „Elveszthetjük a háborút, ha az ellenfél a búvárhajóharcban újra fölénybe kerül." A felhivás aggasztó tünetnek minősíti a hajógyárakban a legutóbbi félévben előfordult sztrájkokat és kiemeli, hogy január 1-től junius 30-ig összesen 66 sztrájk volt az angol hajógyárakban.

*

A londoni Daily Expressz washingtoni értesülése szerint *a sziciliai akcióval kapcsolatos hangulatváltozást Roosevelt arra akarja felhasználni, hogy propagandahadjáratot indit az amerikai életszinvonal leszállitása érdekében.* Roosevelt maga „kandallómelletti csevegésével" vezeti majd be az akciót és főleg arra szólitja fel a népet, hogy *kevesebb húst, tojást, vajat és konzervet fogyasszon.* Az élelmiszergazdálkodást és a munkások alkalmaztatását egészen újjászervezik. Ezt az akció már csak azért is szükségesnek tartják, mert *májusban és junlusban a hadianyaggyártás messze elmaradt a tervek mögött,* aminek Nelson termelésügyi titkátor kijelentése szerint az volt az oka, hogy *sokan már zsebükben hitték a győzelmet.*

*

Stockholmi jelentés szerint Sköld nemzetvédelmi miniszter Vadstena városában vasárnap mondott beszédében kijelentette: a svéd kormány rendszabályai az ország katonai védelmi készültségének fokozására a bölcs semleges politikával egyetemben az egyetlen lehetőség arra, hogy Svédországot megmentsék a háborúba való bonyolódástól. A fokozott katonai behívásokat csupán az a kívánság diktálta, hogy az országot ne érje meglepetésszerű katonai-politikai fejlemény. Svédországnak a hadviselőkhöz való viszonyában azonban nem tapasztalható rosszabbodás. Az ország kilátásai, hogy továbbra is békében éljen, védelmi készültségének következtében ma jobbak, mint eddig bármikor voltak ebben a háborúban.

*

Mint a stockholmi Socialdemokraten cimü lap londoni tudósitója jelenti, *az angol szakszervezeti vezetők közvetitése az Egyesült Államok és a szovjetunió szakszervezetei között meghiúsult.* A közvetitést Sir Walter Citrine angol szakszervezeti vezető kezdeményezte. Valószinüleg még ezen a héten visszaérkezik Moszkvából Londonba Citrine, anélkül, hogy eredményt tudott volna elérni.

Barbara, az emberevő

Irta: Izsák-Gyarmathy László

„Emberevőnek" nagyon szép ez a nő, harmincegyéves, szorosan a fejére tapasztott dús, sötétszőke haja, nagy, borongó barna szeme, hosszúkás, fehér arca, érzelmes metszésű szája és gyönyörű keze van. Évtizeden át úgy emlegették, mint a világ leggazdagabb nőjét: ő, Barbara Hutton, az amerikai és angol Woolworth-áruházhálózat, alig megszámlálható és naponta növekvő milliárdok egyetlen örökösnője.

Öt évvel ezelőtt a cannesi homokparton minden szem a Barbara szép, sudár alakját figyelte, bár akkor ott pihent a windsori herceg is; hat év előtt pedig magam is láttam Budapesten — akkor még csupán a második férjénél, Haugwitz-Reventlow grófnál tartott — s valóban lányosan rugalmas, rajzolnivalóan széplábú volt. Élete eddig abban a gondban telt, hogy mit csinálhatna valami érdekeset a pénzével? Az áruk elvesztették az ő vagyona számára jelentőségüket; már arra sem vágyhatott, mint néhány amerikai milliárdos, hogy Skóciából téglánkint és lehetőleg kísértetestül áthozasson a tengeren egy ódon kastélyt, mert őt Amerikában éppen úgy, mint a ködös skót domboldalakon s a francia Rivierán saját kastélyai várták. Végül mégis kitalálta, milyen vásárlás lehet a legérdekesebb: férjeket vásárolt.

Az amerikai woman clubok, női egyesületek, már a harmadik férjnél elnevezték „emberevőnek"; a baj, sőt szinte nemzeti szerencsétlenség mégis az, hogy a vállalkozó szellemű amerikai leányifjúság sokkal jobban rajong a gyönyörű és telhetetlen Barbara magaviseletéért, mint a woman clubok pápaszemes erkölcscsősz hölgyeinek szónoklataiért. Mi újat mondhatnának ezek a a száradótorkú nőegyesületi szónokok? Barbara Hutton azonban? ... Egy évvel ezelőtt vette férjül, harmadiknak, Cary Grant-et, a hatalmasszál, feketehajú, erőszakosszájú, szárazhumorú filmszínészt s a szép milliárdosnő akkor kijelentette, hogy ennél az embernél végre megtalálta élete célját, legvégső vágyainak beteljesülését. A botrányra és szenzációra szomjas amerikai leányok már-már húzták a szájukat, hogy ime, ebből a szépen induló Hutton-lányból is nyárspolgárnő lesz.

De most, a háború közepén, a sztrájkjelentések mellett mintegy vigasztalásul és boldogan érkezik a hiradás, hogy Barbara, az Egyesült Államok e széplábú, jelentős vagyontétele, mégsem hagyja magát, elvált már Cary Granttől Renoban, ebben a válóparadicsomban, amely várost, hogy a whiskymámoros, hetyegő hajlamú házaspárok számára valóban paradicsommá varázsolják, az amerikai morál törvényen kívüli jogokkal ruházott fel; éppen úgy, amint a szülői hozzájárulás nélkül házasodni szándékozók részére az angolok meghagyták a skóciai Gretna Greent, ahol egy kovács egy üllő előtt összekalapált, egyházra, papokra és szülőkre való tekintet nélkül, bárkit bárkivel, feltéve, ha ennek a valóságos „fekete esketésnek" a nyomós díját lefizették ... A milliárdosnő azonban nemcsak elvált, hanem mindjárt férjhez is ment, negyedszer, egy Serge Baroty nevű lengyel táncoshoz, aki San Diego egyik éjszakai bárjában dolgozott. Barbara hazavitte a bárból megszámlálhatatlanul sokterm ű kastélyába a fiút; az amerikai közvélemény és sajtó most ünnepel.

„S még csupán harmincegyéves és még milyen szép!" — írják róla az amerikai lapok lelkendezve, szinte nemzeti önérzettel, mint egy ritka paripáról, amely — a bártáncos után — esetleg még újabb távokat futhat meg. Közlik a képét, melyen az arca egyre érettebb szépségű és egyre szomorúbban szomjas ... nem, erre a szomjúságra a sovány, csontos lengyel bártáncos sem lesz elég.

Barbarától persze nem válnak el ingyen és bérmentve a férjei. Első férje, a gömbölyűképű Alex Mdivani kaukázusi herceg épúgy megvágta, mint a második, Haugwitz-Reventlow Kurt gróf, aki ötmillió dollárt kért tőle emlékül, sőt később megüzente Barbarának, ha nem akarja, hogy összeverje, küldjön újabb összeget, mert a pénz hihetetlenül fogy. Nagy per is származott ebből a fenyegetésből. Barbara fizetett, vált Renoban és esküdött a legszebb angol templomokban, regentparkbeli palotájában a legelőkelőbb angol és amerikai társaság jelent meg jókívánságaival. Ugy érezte, ezért érdemes a dollármilliókat szórni. A Woolworth-áruházak a kikerekített egységár trükkjével végeérhetetlenül termelték a hasznot a szegény, dolgozó angolszász tömegek millióinak zsebéből s Barbarának csak két keze volt a pazarlásra és egy éhes szája az „emberevésre". Egyszer, unalmában — beszélik róla — két férj közötti időben, gondolt arra is, hogy a szegényekkel kéne törődnie, azokkal a bányászfélékkel, akik az áruházakba bejárnak és mindenféle vacakokat vesznek. Meg kellene ismerni őket, de hogy? A baj ott kezdődött, hogy azt sem tudta, micsodákat is árulnak az áruházaiban. Az egyik bárban hallott ebben az időben egy dalt: „Diamond bracelets Woolworth does'nt sell, baby" — „Gyémántkarperecet Woolworthék nem árulnak, kedvesem". Mikor ezt hallotta, ő éppen egy brillekkel kirakott platinakarkötőt viselt s gondolta, most segít a szegényeken. Lecsatolta s mivel mást nem látott, odavitte a zongoristának. A jelenetet lefényképezték. Lehet, gondolta aztán, hogy mégsem így kell segíteni a szegényeken... a fényképe azonban kitűnően sikerült a Sunday Dispatch képesmellékletén.

„Háborút viseljenek mások, te, boldog Barbara, csak házasodj!" — írja most az amerikai lap szellemeskedően és mintegy udvarolva a négy férj után még mindig szép asszonynak. A szellemességben csak ott lappang egy kis folt, hogy ezt a háborút nem másoknak, hanem éppen a Huttonok tőkéjének kell elviselniök; s amint Anglia tőkéje: hajóhada is oly nyomós százalékban és visszahozhatatlanul ül már a tengerfenéken, vajjon Amerika tőkéje: a milliárdjai miként festenek majd az Európával és Japánnal folytatott háború utolsó napján? ...

Állások tömegét kináló pálya, amelyről megfeledkezett a magyar fiatalság

Bánffy Dániel báró földmüvelésügyi miniszter most emelte a kertészeti akadémiát főiskolai rangra s az új intézmény neve hivatalosan: *magyar királyi kertészeti és szőlészeti főiskola.* Ennek az iskolának, amely Budapesten a Nagyboldogasszony-útja 45. számú hatalmas területen működik, az az érdekessége a többi között, hogy *nem jelentkezik elég hallgató, valószínűleg azért, mert az ifjúság jórésze nem tudja, milyen elhelyezkedési lehetőségeket szerez az, aki ennek az iskolának oklevelét elnyeri. Többszáz állás betöltetlenül van a mezőgazdasági kamaráknál, a gyümölcstermelők országos szövetségénél, az öntözőhivatalnál és egyéb intézményeknél* és pedig azért, mert nincsenek főiskolai oklevéllel rendelkező szakembereink. Pedig aki főiskolai oklevéllel elhagyja az iskolát, az mindjárt 3—400 pengő kezdő fizetést kap, sőt például az öntözőhivatalnál egyévi gyakorlat után már 7—800 pengős állást is kaphat különböző természetbeni járandóságokkal együtt.

Meglátogattuk az új főiskola vezetőségét egyrészt azért is, mert országosan a *kajszibarack tragédiájáról tárgyalnak a gazdák.*

Mohácsy Mátyás igazgatóval és *Liszka* Jenő főiskolai tanárral beszélgetünk a hatalmas telepen, ahol üvegházak sorakoznak egymás mellett s a telep gyönyörű díszvirágaival, gyümölcsfáival, veteményeivel valóságos kánaáni képet mutat. Érdeklődésünkre ezeket mondták:

— Nagyon hálásak vagyunk Bánffy Dániel földmívelésügyi miniszter úrnak, hogy főiskolai nívóra emelte az eddigi akadémiát, amire szükség is volt, mert nemzetgazdasági szemponbtól olyan fontos kutatómunkát kell végezni, aminek jelentősége kiszámíthatatlan. *Mintha a magyar ifjúság megfeledkezett volna erről a pályáról,* pedig aki megszerzi ennek az iskolának az oklevelét, nemcsak nálunk helyezkedhetik el könnyen, hanem *külföldön is.* De mindjárt hangsúlyoznunk kell azt is, hogy *azok az állások, amelyek betöltetlenek, 90 százalékban férfiaknak valók, a nők csak akkor jelentkezzenek erre a pályára, ha saját földdel rendelkeznek és azon kívánnak gazdálkodni.* A pálya, amelyre mi készítjük el az ifjúságot, nem konjunkturális jellegű. A háború után, amikor a termelésben nem lesznek megkötöttségek, még nagyobb jövője lesz. A kertészeti felügyelői karban sincs elég ember. Gondoljunk arra, hogy a mai kertészet már nem luxuskertészet, hanem *haszonkertészet,* amely *vitaminkutatással* foglalkozik, zöldségtermeléssel, s ennek a generációnak a feladata a kertészetben olyan fajtáknak a felkutatása, amelyek az ország gazdasági életét viszik előre. Hogy mást ne említsünk, a magtermelésre Magyarország klímája a legalkalmasabb, hiszen a háború előtt Anglia és a többi nyugati államok Magyarországon termelték magjaikat. Tehát minden lehetőség a kezünkben van. Ma már rájöttek arra, hogy a díszkertészet sem luxus, hiszen a városi parkok létesítése a *népegészségügyet szolgálja.* Már nem utánozzuk a versaillei és bécsi parkokat, mint régen tették, mert az az elvünk, hogy a magyar talaj növényzetét termeljük, ami inkább illik az itthoni környezethez.

— Hogy áll a kajsziprobléma?

— A *kajszi* ősrégi magyar szó, annyit jelent, hogy *nyár eleje.* Tehát kajszibarack annyit jelent, hogy nyáreleji barack. Most az a helyzet, hogy a magyar kajszibarackot gutaütés pusztítja, az ország területén, kis hányadtól eltekintve, *10—15 éves kort* élnek meg a fák, aztán kipusztulnak. *Az új generációnak kell kikutatni, hogy mi ennek az oka és megakadályozni a magyar kajszi pusztulását.* Hogy milyen problémáink vannak, arra nézve elmondjuk a *meggy esetét. Európában úgyszólván egyetlen meggytermelő állam vagyunk, versenytársunk nincs.* Nálunk rosszul termékenyül a meggy, *csak öt évben egyszer ad bő termést.* Ennek is meg kellene találni az okát. Magyarországra a káposztamag zömét Németországból hozzuk be. Ha lenne elég szakemberünk, meg lehetne találni a magyar káposztafajták magját, amelyek a nyugatiakkal egyenlő értékűek lennének. *Igy káposztamagban nem szorulnánk importra, tehát aranyvalutát jelentene* ezen a területen az eredményes felfedező munka.

— Mennyit lehet keresni magtermesztésből?

— *Egy szentesi kertész például tíz holdon húszezer pengő értékű magbabot termelt. Virágmagtermelésnél mázsánként húsz-harmincezer pengőt lehet keresni. Ilyen a szegfű és az őszirózsa.* Aztán vannak vitamintartalmú vadnövényeink, például a *vadrózsa,* a *hecsedli,* amelyben bőséges a vitamin. Végzett akadémiai növendékeink vállalatot alapítottak, amely kitűnő eredménnyel termeli a vadrózsát. Gondoljunk arra is, hogy a *kertészetben 15-szörösen több embert kell foglalkoztatnunk, mint a szántóföldi termelésben,* ez azt mutatja, hogy szociálisan is nagy jelentősége van itt a fejlődésnek. A mi földünk kertészet szempontjából nincs kihasználva, mégpedig szakemberek hiánya miatt.

— Mlyen nagy terjedelmű kertészete van a főiskolának?

— Tétényben és Budaörsön *270 holdas birtokunk van.* Ott kapják a hallgatók a gyakorlati kiképzést. De *most felépítjük ezen a birtokon az új főiskolát, internátussal, s akkor egész évben ott tanul majd főiskolás fiatalságunk.*

Lelkesen magyarázzák tovább:

— Van egy gyümölcskertünk, amelyben *háromezerféle különböző fajta gyümölcsfa áll. Valóságos élő múzeum: 363 fajta almafánk, 278 körtefánk, 150 fajta szilvafánk van.*

Büszkén teszik hozzá:

— A mi akadémiánk által kitermelt úgynevezett *turulparadicsom ötven százalékkal több cukrot tartalmaz, mint a külföldi paradicsom.* Rengeteg lehetőségünk van. Tessék megírni, hogy a magyar fiatalság pályaválasztásánál gondoljon a kertészkedésre, mert itt kiélheti a föld iránti szeretetét és bőségesen megtalálja anyagi számítását is. **Diószeghy Miklós**

MEGNYILT! MEGNYILT!
HESZ BÉLA
óra- és ékszerkereskedése
Telefon: 137-136
Bp. VIII. Baross-u. 54. (József-körút sarok.)

— Olaszországban csak a jegyhivatal engedélyével lehet szórakozási célból utazni. Rómából jelentik: Királyi rendelet értelmében lakóhely-változtatás csak az illetékes jegyhivatal engedélyével lehetséges. Ez a rendelkezés vonatkozik a szabadságidő alatti utazásokra is, egészen szeptember 30-ig és az a célja, hogy a nyári üdülőhelyek látogatottságát egyenletesen ossza meg és az élelmiszerellátást biztosíthatóvá tegye. Mindenki, aki több mint 5 napra akar 100.000-nél kevesebb lakóval bíró helységbe utazni, köteles az erre vonatkozó engedélyt az illetékes jegyhivatalt legalább 20 nappal korábban kérvényezni. Az ellenkezőket 5000 liráig terjedő pénzbüntetéssel és hazatoloncolással büntetik.

Kisszakasz

Milliméteresor ára hétköznap 55 fillér, vasárnap és ünnepnap 65 fillér. Legkisebb kirdetés (10 mm) 5.50 P, illetve 6.50 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Hangszer

KERESZTÉLY

HIRNEVES ZONGORATERME, VILMOS CSÁSZÁR-UT 66.
Családás sohasem érheti!
ZONGORA
PIANINO, HARMONIUM
vétel — eladás,
bérlet — csere — javítás
Sternberg
VII, Rákóczi-ut 60

Ruházkodás

Használt ruhát, cipőt
fehérneműt, szőnyeget, szövetfüggönyt, nagyatékot, felosztatott háztartást VESZEK. Pfeiffer, Kálvária-tér 16. Telefon: 134-807.

Használt férfi, női és egyen- ruhákért
egész háztartásért, szőrmebundákért MAGAS ÁRAT FIZETEK. GERSTL, István-út 28. Telefon: 426—547.

Használt ruha, cipő, fehérnemű, tim-lomért, hagyatékért legtöbbet fizetek. Telefon: 137—634.

Legdrágábban
veszek használt férfiruhákat és egyenruhákat: LEITERSDORFER, Kisdiófa-u. 4. Telefon: 227-671.

Telek

Diósd-fenyvesüdülő parcellázása
Főváros közelében, gyönyörű fenyves és gyümölcsös TELKEK négyszögölenként 20 P-től 55-ös propaganda áron. Magasiati ozondús levegő. Közlekedés: több vonat és autobusz. Kitünő strand és minden más sport- és szórakozási lehetőség. Kiszállítás díjtalan! PARCELLÁZÁSI IRODA, Budapest, Baross-tér 17, I. em. 9. Telefon: 424-373.

Telek Budai hegyvidék legszebb nyaralóhelyén,
Diósd Casino mellett
Gyönyörű gyümölcsös, fenyves és tölgyes villatelkek 180—200 négyszögöles nagyságban ölenkint 20 pengőtől 60 pengőig készpénzért. Érdeklődni 360—371 telefonra, Attila-u. 85, földsz. 2. Parcellázási iroda, Szentes. Érdeklődni reggel 10—2-ig.

HIRDESSEN A KISSZAKASZBAN!!

lengyel ezüstpénz van beerősítve. Méretei: 11×7·5×7 cm.

IV. A liszkai ref. egyház ötvösművei.

1. Aranyozott ezüstserleg (2. ábra.) A köralakú talp pereme hornyolatokkal van diszítve. E fölött sima felületű domborulaton a következő vésett felírás:

«AZ ISTEN TISZTELETÉNEK ÉS AZ SACRAMENTOMMAL VALÓ ELESHEZ AJÁNDÉKOZTA CASSAN LAKOZÓ MISKOLCZI GERTNERNÉ TÁNCZOS KATA.»

Folytatólagosan hornyolatokkal diszített karika, majd pedig egy tizenkét keretelt ellipszis-alakú körsáv. Minden negyedik ellipszisen egy-egy női herma élesen domborodik ki.

Az edény szárát öntött diszítés borítja. Az alsó karikaszerű részt növénymintás, a középsőt geometrikus, állati és rácsosmintás elemek ékesítik.

A kehely kuppája három részből áll: az alsó sima felületű, a középső erősen kidomborodó karikán tizenkét keretelt ellipszisalakú

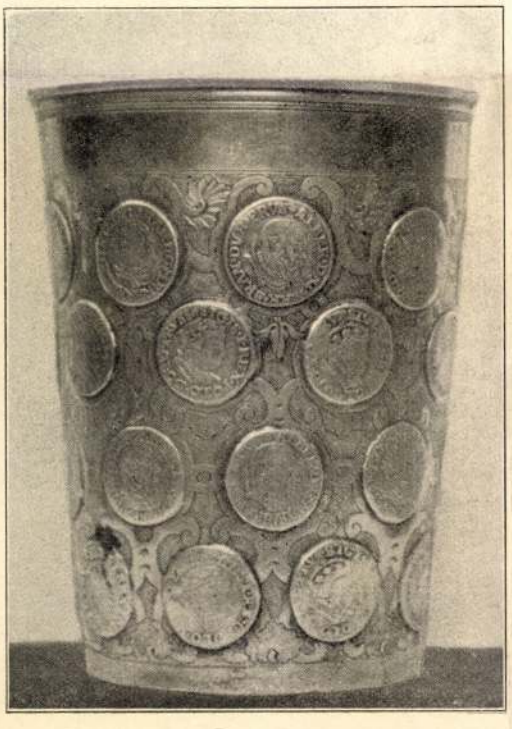

3. ábra. A liszkai ref. templom pénzes pohara.

mező és pedig három-három sima felületű után egy-egy domborzatos emberi mintás diszítésű s végül a felső meredek oldalú karikát keleti izlésű, ügyes kidolgozású vésett növénymintás diszítés borítja.

Az edényen ötvösjel nincs. Kétségkívül egy kettős-serlegnek az alsó részét képezi. Méretei: 21×11×10·6 cm.

2. Ezüstpohár. (3. ábra.) Az edény oldalába harmiczhat XVI. századbeli lengyel és brandenburgi ezüstdénár van beerősítve, a pénzek közötti részeket pedig csigavonal és növénymintás diszítés borítja.

Az edényen sem felírás sem ötvösjel nincs. Méretei: 13×10×7·5 cm.

3. Aranyozott ezüsttányér. Vésett felirata: «*Isten dicsőségére az olasz liszkai refor*(mata) *eccl*(esiában) *levő Urnak asztalához csináltatta T*(ekintetes) *liszkai P*(ap) *András úr özvegye Papitz Anna assz*(ony). *Anno Domini 1704. mense sept.*»

A tányér átmérője 17 cm.

V. A tolcsvai ref. egyház ötvösművei.

1. Aranyozott ezüst fedeles kanna. Ezt az edényt *I. Rákóczi György* adományozta az egyháznak. Az alábbiakban még részletesen lesz róla szó a sátoraljaújhelyi fedeles kannával kapcsolatban.

2. Aranyozott ezüst hólyagos serleg. Az edény felülete diszítetlen. Talpába *S* és *G* betük vannak benyomva. Felírás az edényen nincs. Méretei: 21×12×10·5 cm.

3. Aranyozott ezüsttányér. Felirata: «*Georgius Kozma curavit fieri ad sui gloriam Dei et in usum sacrum Ecclesiae Tolcviensis. Anno 1667.*»

A tányér átmérője 18·3 cm.

4. Ezüsttányér. Felirata: «*Lenkei Mártonné csináltatta az Ur vaczioraiahoz. 1678*».

A tányér átmérője 20·7 cm.

VI. A tolcsvai róm. kath. egyház ötvösművei.

1. Aranyozott ezüst paczifikále. (4. ábra.) A nyúlványt festett zomáczok diszítik, mik közül az első a bold. Szüzet, a másik szent Veronikát a kendővel, a harmadik pedig szent Jánost ábrázolja. A kereszt négy sarkába, melyekből fénykévék nyúlnak ki, egy-egy, három felső szárának peremébe pedig öt-öt drágakő-utánzat van befoglalva. A kereszt negyedik szárának végén koponya a két keresztbe helyezett lábszárcsonttal van ábrázolva.

A kereszt nóduszát és talpát öntött növénymintás diszítés borítja. Talpát négy festett zománcz-lap diszíti: az egyik Krisztus levé-

cziája s ami két lap által határolt két erősen kidudorodó karikákból áll és felsőre, amely valamikor valószinűleg egy csúcsives kehelynek volt a kuppája. A kuppa alsó részének két kidomborodó karikáján a beosztás és a diszítés ugyanolyan, mint a talp harmadik karikáján. A felső részen izléses kidolgozású vésett növénymintás diszítés van. Az ez alatt lévő vésett felírás felvilágosít arról, hogy ki, illetőleg kik voltak az edény adományozói: «*K*(övér) *M*(ihály)[1] *Balasy Ilona adta az Úr vatsorájához 1662. kistornyai eklézsiához.*»

Az edényen ötvösjel nincs. Méretei: 23×9×8·4 cm.

3. Aranyozott ezüsttányér. Felirata a belsőrészén: «*E sz*(ent) *szákrámentumi tányér tsináltatott a kistornyai ecclesiahoz. A*(nn)*o 1653*». A külsőn: «*Judice primo Andrea Gál, past*(ore) *Joh*(anne) *Mikolay.*»

A tányéron ötvösjel nincs. Átmérője 15 cm.

II. *A magyarsasi ref. egyház ötvösművei.*

1. Ezüsttányér a következő felirással: «*Tekintetes Nemzetes Kelecsényi Bernáth János Uram és házastársa Homok Szentiványi Keresztes Zsófia adtak I*(ste)*n dicsőségére az Magyar Jesztrebi Reform*(ata) *Eccl*(esia)*nak Anno 1615*».

A tányéron ötvösjel nincs. Átmérője 21·5 cm.

2. Aranyozott ezüstkehely. Köralakú talpát trébelt növénymintás diszítés borítja. A lapos nóduszból hat dűlény-alakú rotulusz nyúlik ki, mindegyiken domborzatos csúcsives növény-mintás diszítés. A kosár felsőrészén liliompárta van, többi részét öntött növénymintás diszítés borítja. A kuppa a diszítést nélkülözi.

Az edényen sem ötvösjel, sem egyéb felírás nincs. Készítésének az ideje a XV. század vége, vagy a XVI. eleje.

Méretei: 18×10×9 cm.

[1] *Balasy Ilona* férjének *Kövér Mihály*-nak czimerét ott láthatjuk a kistoronyai ref. templom apszisa északi falában a következő felírással: «A néhai nemzetes mihalyi Kövér Mihály czimere, aki amint életében az eklézsiának adakozó patrónusa volt, úgy az ő halála után felesége, nemzetes Balasi Ilona derék költéssel volt ez istenes munkának építésében.»

III. *A zempléni ref. egyház ötvösművei.*

1. Ezüsttányér a következő vésett felirattal; «*Ex zelo Divino curarunt Petrus Johannes Calmar de Zemplen. A*(nn)*o 1686*».

Átmérője 17·5 cm.

2. Ezüstkehely domborzatos növénymintás diszítéssel. A kuppa felső részén a következő vésett felírás:

T(ekintetes) *N*(emzetes) *Kelepeg János ur*

2. ábra. A liszkai ref. templom serlege.

felesége N(emes) *Hont Miskolczi Anna attuk zemplényi parokiára ez pohárt. Die 10 aprilis, Anno 1714.*»

Méretei: 19×9·5×9 cm.

3. A már említett ezüstpohár. Az edény feneke három tekervényből álló gombra támaszkodik, felső peremét vésett növénymintás diszítés borítja.

Az edényen sem ötvösjel, sem egyéb felírás nincs. A fenekébe egy 1539-es évszámú

Muz. Kot.-Ért. 1911. 1. sz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1971 JAN 12

1021 Liszkay Kovács Zoltán

DEBRECENI SZOBROK ÉS EMLÉKTÁBLÁK

Liszkai Kováts Zoltán: HORTOBÁGY

Dombormű az Agrártudományi Egyetem régi épületének jobb oldali bejáratánál

A mai Agrártudományi Egyetem legrégibb, 1941-ben Középfokú Gazdasági Tanintézetnek készült épülete kétemeletes iskolából és jobbra hozzáépült egyemeletes kollégiumból állt. Az egyszerű, viszonylag modern iskolaépület egyetlen dísze volt a jobb oldalon — az akkori főbejáratnál — elhelyezett Hortobágy című dombormű, Liszkai Kováts Zoltán budapesti szobrászművész alkotása.

A Hortobágy cím a Debrecen környéki parasztok, pásztorok, földművelők régi életére, a kisparaszti mezőgazdaságra utal, egyszerre akarván kifejezni az épület rendeltetését, a táj és etnikum jellegzetességeit.

Liszkai Kováts Zoltán egy magvető parasztember alakját helyezte el jobbra, különálló oszlopon, a negyedkörívesen kerekített felületen pedig egy ötalakos, szimmetrikus kompozíciót hozott létre. Középen ökör és ló pányváját fogó csikós alakja, mellette kévét kötöző és báránnyhoz lehajoló leánykák, szélen gyümölcsöt szedő asszony és kaszáló paraszt. A férfialakok erőteljesek, öltözékük a Hortobágy közelségét mutatja. A gyümölcsöt szedő nő széles arcú, alföldi típus, ruhája magyaros népviselet.

Az egész művön áhítatos, szelíd hangulat uralkodik, a „magyar áhítat" kifejezése.

Az alapba erősen mélyített dombormű (bas relief) egészséges emberek szép ábrázolása, idilli, problémamentes hangulat keltése. A relief mellett két címer közt olvasható felirat illusztrálja a mű eszmeiségét: „A föld szeretete a haza szeretete". Liszkai domborműve dekoratív hatásokra törekvő nagyvonalú alkotás, a monumentalitás törvényeit értő és alkalmazó szobrász munkája. Színvonala, az épület rendeltetését érvényre juttató témája, imponáló méretei, az alakok, öltözékek etnikai érdekessége, népművészeti hatása időállóvá teszi az eszmeileg kifogásolható alkotást.

Sz. Kürti Katalin

Felveszünk

géplakatos, vi
lanyszerelő szakmunkásokat, női és férfi betanított munkásokat.

Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat

Jelentkezés a munkaügyi osztályon, Kishegyesi út.

szakmunkás
részére

(kőműves, ács-állványozó, épületasztalos,
szigetelő)

Jelentkezés: Budapest XI., Dombóvári ú

43. SZ. ÁÉV SZAKOKTATÁSI CSO

A tanfolyam 1971. február 15-én indul.

Jelentkezhetnek az általános iskola 8.
végzett és 5 éves szakmunkás-bizonyítván
kezők, 45 éves korig.

DOLGOZÓKAT ALKALMAZ

Megfelelő képesítéssel és gyakorlattal rendelkező belsőellenőrt, anyag-áruforgalmi és kereskedelmi vezetőt, műszaki ügyintézőt és gyors-gépírót azonnali belépéssel alkalmaz a Berettyóújfalu és Vidéke Általános Szolgáltató Ktsz. Berettyóújfalu, Ady E. u. 6. Telefon: 196. Jelentkezés írásban vagy személyesen.

Horizont- és csúcsesztergályos, valamint csúcsköszörűs szakmunkást azonnali belépéssel felvesz az Építőgépgyártó Vállalat alkatrész

Az Autóközlekedési Tanintézet felvesz két fő érettségivel rendelkező adminisztrátort. Egy fő gépkocsivezetői engedéllyel rendelkező technikust gépkocsielőadói munkakörbe és egy fő 4 órás anyagraktárost gépkocsi alkatrészek kezeléséhez. Jelentkezni lehet Debrecen, Széchenyi u. 47., részletes önéletrajz szükséges.

Tervező csoporthoz tervező-szerkesztő és statikusi munkakörbe felsőfokú vagy középfokú építőipari technikusokat gyakorlattal, gyors-gépírókat felvesz
ni Építőipari Vállalat. Iri-

úszoboszlói Középiskolai
karbantartót alkalmaz
belépéssel.

ék- és központi fűtés-
arbantartási munkára fel-
Jelentkezni lehet: TITÁSZ
azgatóság, gondnokság.
Mikepércsi út 1.

Vállalat asztalost és férfi
kást vesz fel. Jelentke-
s Hadsereg útja 54., I.
rgalmi osztályvezetőnél.

Festő szakmu
férfi segédmunk
földi Nyomda.

Esztergályos,
szakmunkásokat
sel alkalmaz a M
gyártó és Szolgá
lentkezés a válla
osztályán, Debr
út 50.

Agrártudomány
gazdasága pallagi
nész és egyéb ál
kakörbe felvételt
szállás, üzemi é
tott. Jelentkezés
irodában.

Zákány utcai
hivatalsegéd h
február 1-től. Eg
cserelakás szüks

Gyakorlott n
szerelőt és es
szünk. Béke M

Női munkaerő
tőséggel export
felvesz a Debr
daság Hűtőháza.
szemben. Jelent
zött Dávid Déne

Hajdú-Bihar
vásárló és -
érettségivel ren
ben jártas mu
Jelentkezni lehe
pontjában, Deb
u. 13. sz.

Azonnali bel
közgazdasági te
séggel vagy k
tanfolyammal
erőt utókalkulá
Jelentkezés: Ha
Állatforgalmi é
munkaügyi os
Vágóhíd u. 9.

Építőipari tec
éves gyakorlatta
zunk. Fizetés n
Szakipari és
Debrecen, Pásti

ekesek

-én

an

s 15-én délután

íj: 50 Ft.

ságok!

kezetek!

Beta
tanfo

Liszkai Kovács Zoltán

Dunántúli Napló, Pécs

1957 MÁJ - 9.

K

1957. MÁJUS 5. NA

Épületkerámia készül a Porcelángyárban

470

Hazánknak nincs pirogránit gyára. Ezt a nemes és szép építőanyagot, amellyel a budapesti Iparművészeti Múzeumot és más, — ma már műemlékszámba menő — épületeinket díszítették, egyetlen kis műhelyben készítik, a Pécsi Porcelángyárban. Tizennégy-tizenöt munkás, technikus és mérnök őrzi az épületkerámia titkát, tökéletesíti mindennapi munkájával előállítási módszereit, hogy ha majd egyszer — talán nem is olyan sokára — lesz egy kis pirogránit gyár, ne kelljen már kísérletezni.

A technológiát átmentették ugyan, de a nagyobb igényeket lehetetlenség kielégíteni. Beruházások kellenének, mert enélkül a technológiát sem fejleszthetik tovább. Azt is értik, hogy a beruházás most nem megy, nehéz helyzetben van az ország, de míg a pirogránitra is jut majd pénzünk — kísérleteznek. Loósz Lajos technikus nemrég úgynevezett présszáját szerkesztett saját elgondolása alapján. A pirogránit-lapokat azóta ezen keresztül sajtolva állítják elő. Addig darabonként gipszformákba öntötték, most sokkal gyorsabban készülnek a lapok. Sőt még jobbak is, mert kevésbé hajlamosak a repedésre.

A pirogránit-műhely dolgozói most művészi munkát végeznek. Liszkai Kovács Zoltán szobrászművész terve alapján ők készítik el azt a szökőkutat, amelynek felállítására Harkányban még a fürdőévadban sor kerül.

Azután ennél sokkal nagyobb feladat megoldásához látnak: az Iparművészeti Múzeum októberben elpusztult pirogránit díszítőelemeit teljes egészében nekik kell pótolniok. Talán három évig is eltart majd ez a munka a szűk műhely miatt, pedig rájuk vár a Műcsarnok és még több, más műemlék-épület díszítményeinek előállítása is.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

LUDAS MATYI

1522 - Jókai-nyomda

T

A kézilabda alosztály bajnokság állása

Férfiak:

1. Pécsb.-tel. B.	4	4	—	—	87:50	8
2. Építők	4	3	—	1	57:37	6
3. Ped. Főisk.	4	3	—	1	67:49	6
4. Fáklya	4	3	—	1	67:65	6
5. Kinizsi	5	3	—	1	51:54	6
6. PEAC	4	1	—	3	50:53	2
7. Kesztyűgyár	4	1	—	3	38:49	2
8. Gépipari	4	1	—	3	49:60	2
9. Pécs-Baranya	4	—	1	3	48:63	1
10. Pécsszabolcs	4	—	1	3	26:60	1

Nők

1. Szigetvár	4	4	—	—	25: 8	8
2. Kinizsi	4	4	—	—	22: 8	8
3. Fáklya	4	3	—	1	17: 4	6
4. Pécs-Baranya	4	2	—	2	14: 9	4
5. Ped. Főiskola	4	2	—	2	16:13	4
6. Komlói Petőfi	4	2	—	2	12:12	4
7. Traktor	4	2	—	2	9:12	4
8. Építők	4	1	—	3	11:15	4
9. PEAC	4	—	—	4	6:23	—
10. Sellyei Szpart.	4	—	—	4	3:26	—

NAP?

Hol művelődjünk, Hol szórakozzunk?

A PÉCSI RÁDIÓ MŰSORA

17.30: Győzedelmes tavasz. A Pécsi Rádió ünnepi műsora a második világháború befejezésének 12. évfordulója alkalmából.
18.20: Hírek — tudósítások.
18.34: Sport.
18.37: Szív küldi szívnek szívesen.
19.20: Német nyelvű műsor.
19.40: Szerb—horvát nyelvű műsor.
20.00: Műsorzárás.

NEMZETI SZINHÁZ

Priestley: Veszélyes forduló. Este 7 órakor. Szelvénybérlet „F".

KAMARASZINHÁZ

Szirmay: Mágnás Miska. Este fél 8 órakor. Szelvénybérlet „B/2".

MOZI

Park: Hajnalodik. (4, 6 és 8 órakor.)
Kossuth: Lammermoori Lucia (fél 5, fél 7 és fél 9 órakor.)
Petőfi: Hajnalodik. (fél 5, fél és fél 9 órakor.)
Építők Kultúrotthona: Egy nap bíróságon. (5 és 7 órakor.) Csak 16 éven felülieknek!
Fekete Gyémánt: Emberek a havason. (6 és 8 órakor.)
Rákóczi (Mecsekalja): Arlberi express. (8 órakor.)
Kossuth (Mohács): Az élet háza (6 és 8 órakor.)

A TAVASZI TÁNCVERSENY

második fordulója lesz május 11-én szombaton este 7—12 óráig a Doktor Sándor Művelődési ház tangobálján. A bálon bárki résztvehet, a táncversenyben indulni nem kötelező.

ELŐADÁSOK

A szabadegyetem keretében dr. Vas Gyula ügyvéd „A lakásügyek jogi vonatkozásai" címmel, dr. Rajczy Péter tanár „Alkalmazás, felmondás, bérviták" címmel tart előadást a központi egyetem élettani előadótermében délután 6 órakor.

*

A M

Liszkai ref. egyház

Ötvösmüvei

Mur. és Kot. Ést.

1911. 10. l.

249

Liszkai

Kováts Zoltánnak a debreceni Mezőgazdasági Akadémiára 1941. bejáratnál elhelyezve a régi paraszti életet szimbolizáló relief.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk Bőgel József 1961. Debrecen 101.l.

M.D.K.

Liszkai-Kovács Zoltán

79. Rózsika. Terracotta.

"A gyermek a müvészetben" Kiáll. tárgymutatója 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társ. Bp. 11. l.

Kirkai Kovács Zoltán szobrai

A debreceni Agrártudományi Egyetem régi épületének bejáratánál domborműve áll

H. Kürti Katalin: Debreceni szobrok és emléktáblák

Hajdú Bihari Napló 1971. I. 13

MDK

Liszkai Kovács Zoltán

Táncosnő, gipsz

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
14.lap

Linkai Kováts Zoltán

Művével nevepel a párisi Grand Palais-ban tartott, Grand Salon 263-ik kiállításán.

N. U. 936 V. 10

MDK

Liszkai Kovacs Zoltan

Ifjúsag. Gipsz.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jún.1-18-ig. 14.1.

Liszkai

Kovács Zoltánnal körösen
vzeliget kénit a herö-
gazdasági Akadémia 1941-ben
épült bejáratánál

A kézzőmüvészetek Debrecen ben, 1961
101 oldal

Lisikai Kiss István

grafikus

Illusztráció

Dékány Kálmán: Kochás szolnya

Nóh Lapja, 1970. április – 15 szám.

MDK

Liszkai Kovács Zoltán

Táncosnő, gipsz

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Múz. 1946. jul. 14 l.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán iparművész

Kiállitója aznállandó mintakiállitásnak, szobor, kisplasztika.

Magy. Képzőművészet, 1939. 22o.lap

M.D.K.

Liszkai Kováts Zoltán,szobrász

Sinkó András a Párizsban tartózkod Liszkainak,Hiesz gézának és Konrád Ignácnak társaságában volt,1928-1930 között. 277.o.

Romváry Ferenc: Sinkó András művészetéről 269.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

Liszkai-Kováts Zoltán

Szerepelt a párizsi Grand Palais tavaszi tárlatán

P. H. 1933. V. 7.

MDK

Liszkai Kovats Zoltan

"Diana", bronz

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiall.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 11.1.

MDK

Liszkai Kovács Zoltán, szobrász

Nö agarakkal. Bronz.

Nyíregyházi Műv. Hetek. 1910. máj. 4.-től jun. 3.-ig.
Képzőműv. Kiáll. tárgymutató. 9. l.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán, szobr.

A kiáll.-t rendezte:OMIT és a Magy.Ip.Müv. Orsz.Egyes

"Magyarország" 1940 márc.16. 8.1.
Mária Valéria u,helys.:"Uj Magyar Otthon" kiáll.

MDK

Liszkai Kovacs Zoltan

Nő akarattal,

" A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15 - 1941 Jan. 12. 12.1.

MDK

Liszkay Kovács Zoltán

Fővárosi utcajelzőtáblák.
Szépmüvészet. 1942. 45.l.

Liszkai Kovátts Zoltán MDK

Katinka, terrakotta

Műcsarnok 1941-42 téli kiállitás

Liszkai-Kováts Zoltán MDK

Vadász-kut, gipsz

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Linkai Kovács Zoltán

csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti

Szalonban.

Est 1939. II. 24.

Liszkai-Kováts Zoltán MDK

Család, gipsz

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Liszkai Kováts Zoltán MDK

Akik még odaát maradtak, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Liszkai Kovács Zoltán MDK

A gyermek, gipsz

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

MDK

Liszkai-Kovacs Zoltan

Diana-kútja c. műve a Műcsarnok 1943/44 évi téli kiallitasan.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943.nov.21. 14.l.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán, szobrászm.

105. Vágy. Patinázott gipsz.

MTárs. 1941.dec.-1942.jan. téli kiáll. Kat. 6.old

MDK

Liszkay Zoltán

Tél a művészetben. /Bpest,1940/. 87.l.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán

Katinka, terr.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 22. l.

MDK

Liszkai-Kováts Zoltán

Diana ősszel. Terr.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 18.1.
Műcs.

M.D.K.

Liszkai Kovács Z. kerámikus
herendi szobra :

Hírvivő — fehér és színes

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 33. old.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán

Vágy, patin.gipsz.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 8. l.

M.D.K.

Liszkai-Kovács Zoltán

297. A gyermek. Gipsz.
304. Anya gyermekével. Gipsz.
311. Anyaság. Gipsz.
364. Zsuzsika Terracotta.
344. Philippe./Tanulmány/ Gipsz.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 21. 23. l.

22.1.

MDK

Liszkai-Kovács Zoltán, szobrász

Rózsika. Terracotta.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat. 11.1.

Liszkai Kováts Zoltán MDK

szobrász

Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban.
Esti Ujság 1939. okt. 2.

MDK

Liszkay Kovács Zoltán, szobrász

59. Akt. Terrakotta.

84. Szobor.

A Budai Képzőművészek Karácsonyi Kiállítása. 1947.

Kat.

MDK

Liszkai Kovács Zoltán,

szobrász

Pihenő. Terracotta.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.14.1.

Liszkai Kovács Zoltán MDK

Ifjuság, gipsz

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Liszkai Kovács Zoltán

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

NU 1939. IX. 26.

Liszkai-Kovács Zoltán MDK

Anya gyermekével, gipsz

Anyaság, gipsz

Mücsarnok 194o Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Liszkai-Kovács Zoltán MDK

Philippe, gipsz

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Liszkai-Kovács Zoltán MDK

Zsuzsika, terrakotta

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Liszkai-Kováts Zoltán

Dianna ősszel, terrakotta

Miccarnok 1940 tavaszi tárlat

Liszkai-Kováts Zoltán

Ágnes, gipsz

Mücsarnok 1941 Arcképkiállítás

Liszkai Kováts Zoltán MDK

Vágy, gipsz

Műcsarnok 1941 Téli Kiállitás

Liszkai Kováts Zoltán

MDK

Fiatal leány, terrakotta

Miesarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Hasbal Kovács Zoltán

Pikal Lehel, Székelyvaja

MDK

Liszkai Kovács Zoltán

Ifjuság, gipsz

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

MDK

Liszkay-Kovacs Zoltán, szobrászm.

részt vett a Nemz. Szal. XCI.csop.kiáll.-án.

Nemz.Szal. XCI.Csoportkiállitása.- Képzőm.Közl. 1939. 2.sz.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán

"Diana", bronz

Magyar művészhetek reprezentatív képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum

Katalógus 1947 jan.4-26-ig.11.o.

Liszkai Kováts Zoltán MDK

Vadász kut, gipsz

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Liszkai /Kovács/ Zoltán

Merengés, csiszolt silith

Nagy.Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940.febr.

23. 1.

MDK

Liszkai Kovács Zoltán

Diana, gipsz

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec. 14. 1.

Liszkai Kovács Zoltán MDK

Diana, gipsz

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

LISZKAI KOVACS Zs.

MTA Művészettörténeti Kutatóintézet
Budapest, I. Úri u. 49.

COLLEGIUM

ARTIUM

ıtézet tisztelettel meghívja Önt

dden 13^{30} órára

Liszkai - Kovács Zoltán

szobrász

— **Magyar szobrász sikere Párisban.** Liszkai-Kovács Zoltán, a Párisban élő magyar szobrászművész „Jövendő" című szobormüvével megnyerte a „*Salon des Artistes Francais*" kiállításának egyik második díját.

Vasárnapi Ujság

1935. VI. 28

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....nak, címe:.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....ért

[redacted]

[redacted] fizetendő.

.....bélyeg .....nyugta .....bevonandó.

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Liszkai Kovács Zoltán

M. 1935. VII. 28.

MŰVÉSZET

MAGYAR SZOBRÁSZMŰVÉSZ SIKERE PÁRISBAN

Párisból jelentik, hogy *Liszkai-Kovács* Zoltán, a Párisban élő magyar szobrászművész *Jövendő* cimü szobormüvével *megnyerte a „Salon des Artistes" kiállitásának egyik második diját.*

BUDAPEST IPARRAJZISKOLÁJA

Ime egy évről-évre fokozódó érdekességgel és értékekkel megnyiló munkabemutató, sőt tárlat, amelybe a közönségnek kellő megbecsüléssel, a maga izlésének nevelése végett el kellene járnia. Meglepően nagymultu intézet: 1778 óta áll fenn, egyik forrása volt mindvégig ez intézet Budapest mindig-nemes, soha nem tévelygő izlésének. Most is több mint félezer növendéket vezet benne félszáznál több müvész-tanár a mesterségtől — a müvészetig, minden fontosabb iparnemben, a szobrászat, textiliparok, női ruhatervezés, tervező rajz és festészet, üvegipar, könyvkötészet, bőrdiszmü stb. minden ágában, heti 46—48 tanulási órában, esti tanfolyamokon. A hazai müiparnak állandó korszinvonalu továbbfejlesztése fordul meg ez iskolán. Évvégi számotadó kiállitása meglep, hogy mennyi finom alkotóerő, stilusformáló müizlés van ezekben a 15—18 éves, magyar fiukban-leányokban, magukat továbbmüvelő mesterekben egyaránt. Ez az intézmény igazán megérdemli a nagyközönség önmüvelő érdeklődését és a főváros nem lankadó támogatását. *B.*

Borbereki K. Zoltán, *Pólya* Tibor és Iván, Vidovszky Béla, *Zádor* István, *Chiovini* Fe enc, *Szlányi* Lajos a régi tagok közül, to ábbá *Szőnyi* István és *Pohárnok* Zoltán. A művészek az idén is megrendezik az lmult évben nagy sikert aratott művész elepi kerti ünnepélyt a művésztelep festői

Péntek
1946 március 22

Magyar Nemzet

Ára 30.000 pengő
II. év 65. szám.

Magyarország üdvözli a Szovjetúnió vezetőit

A magyar köztársaság elnöke megválasztása alkalmából meleghangú táviratban üdvözölte Nikoláj *Sverniket*, a szocialista szovjet köztársaság úniójának elnökét és Sztálin generalisszimusz miniszterelnök nadügyminisztert.

Nagy Ferenc miniszterelnök a következő táviratot intézte Sztálin generalisszimuszhoz, a Szovjetúnió miniszterelnökéhez és hadügyminiszteréhez:

— Miniszterelnökké és hadügyminiszterré történt megválasztása alkalmából fogadja Generalisszimusz úr mind a magam, mind az egész magyar kormány nevében legőszintébb szerencsekívánataimat.

— Szilárdan hiszem, hogy Generalisszimusz úr ezen új, magas tisztségében a Szovjetúnió népei jólétének és virágzásának biztosítása után folytatni fogja életének nagy művét, az egész világ békéjének és jólétének biztosítását.

— Legyen meggyőződve arról, hogy ezen törekvéseit az egész magyar kormány a legnagyobb rokonszenvvel kíséri és szilárdan bízik abban, hogy azok a világ demokráciái által oly hőn óhajtott eredménnyel fognak járni.

Vorosilov tábornagyhoz, a szovjet minisztertanács elnökének helyetteséhez Nagy Ferenc miniszterelnök a következő táviratot intézte:

— A minisztertanács elnökének helyettesévé történt megválasztása alkalmából fogadja Marsall úr legőszintébb szerencsekívánataimat.

— Mind én, mind az egész magyar nemzet reméli, hogy új tisztségében is azzal a kitüntető jóindulattal viseltetik majd a magyar nép és a magyar demokrácia sorsa iránt, mint amelyet eddig tanusított és amellyel az egész ország hálás tiszteletét érdemelte ki

Magyarország rövidesen felveszi a diplomáciai kapcsolatot Lengyelországgal és Törökországgal

A *Magyar Nemzet* munkatársának értesülése szerint előkészítő tanácskozások folynak arról, hogy *Magyarország, Lengyelország* és *Törökország* között rövidesen felvegyék a diplomáciai kapcsolatokat. *A tárgyalások olyan stádiumban vannak, hogy rövidesen sor kerül követek küldésére.*

Az új belügyminiszter átvette hivatalát

Ma délelőtt 10 órakor a belügyminisztérium tisztviselői összegyűltek, hogy *Rajk* Lászlót, az új belügyminisztert hivatalbalépése alkalmából üdvözöljék. A tisztviselők nevében *Kiss* Roland adminisztratív államtitkár üdvözölte a minisztert és a betegsége miatt távozó Nagy Imre volt belügyminisztert.

Rajk belügyminiszter válaszában hangsúlyozta, hogy munkáját Nagy Imre szellemében kívánja folytatni, majd a következőket mondotta:

— Munkámat Nagy Imre szellemében folytatom, ott, ahol ő abbahagyta. Nagy és nehéz feladatokat kell megoldanunk, még hozzá igen rövid időn belül. Hogy mik ezek a feladatok, azt hiszem, nem szükséges bővebben részleteznem.

— *Áldozatkész, lelkiismeretes munka a magyar demokrácia, a magyar nép érdekében, kíméletlen erély minden olyan törekvéssel és megnyilvánulással szemben, mely a magyar demokrácia és a magyar nép érdekeit sérti, ez az a szellem, amely engem vezetni fog munkámban.*

Hatalmas értékeket kezel az Elhagyott Javak Kormánybiztossága

A miniszterelnökségen *Balogh* István államtitkár meghívására megjelentek a sajtó képviselői, hogy meghallgassák az Elhagyott Javak Kormánybiztosságának beszámolóját a kormánybiztosság eddigi tevékenységéről. Előljáróban Balogh államtitkár elmondotta, hogy már az ideiglenes kormány Debrecenben hozzálátott ennek a kérdésnek rendezéséhez. A felállított kormánybiztosság megalakulása óta emberfeletti munkát végzett ennek a rendkívüli nemzeti kincsnek megmentése érdekében. Az államtitkár elismeréssel szólt *Zombory* Gyula államtitkár, valamint elődje munkájáról.

Zombory államtitkár ismertetője szerint a kormánybiztosságnak az volt a feladata, hogy a szabad prédává vált elhagyott javakat megmentse, ezzel az elhagyott javakat a termelés rendjébe újra bekapcsolja. *Magyarországon 291 elhagyott vállalat van, amelyből 115-öt már bérbeadtak.* A bérbeadás körül is sok nehézség mutatkozik. Ha az elhagyott javak tulajdonosai jelentkeznek, erkölcsi, szociális és jogi szempontok figyelembevételével a javakat visszaadják a tulajdonosnak. Igen nehéz a helyzet az ingóságok odaítélése tekintetében. Az igénylők ágyakat, rekamiékat, rádiókat és zongorákat keresnek. *Negyvenötezer a'tában* igényelnek ebben a pillanatban ingóságot a kormánybiztosságon. Nagyon nehéz ezeket az igényeket kielégíteni. *Elmondotta egy aktív miniszter az esetét*, aki a jelen pillanatban a földön hál és *a kormánybiztosság kértelen részére egy ágyat szerezni*

Az Elhagyott Javak Kormánybiztossága 1600 budapesti házat és 18.000 vidéki ingatlant kezel. 127 értékletét felett rendelkezik, amelyek között igen jelentős vagyontárgyak is vannak. A kormánybiztosság — hangsúlyozta az államtitkár — a maga részéről mindent elkövet, hogy az elhagyott javakat igazságosan és a nemzeti becsület szempontjainak figyelembevételével kezelje.

Új rendelkezést kér a főváros a lakóházak helyreállítására

A főváros legutóbbi közgyűlésén *Ambrus* József bizottsági tag indítványt terjesztett elő a *lakóházak újjáépítésére, Kővágó* József polgármester az indítványnyal kapcsolatban javasolja a közgyűlésnek, hogy a főváros *írjon fel a kormányhoz a lakóházak helyreállításának érdekében.* A főváros többek között kéri, hogy a külföldi természetes és jogi személyek javára történő budapesti bérházingatlanok eladását a kormány szabályozza. Intézkedést kér arra, hogy megsérült bérházak eladását a telekkönyvben csak akkor lehessen átírni, ha *az új tulajdonos a helyreállítási költségekre biztosítékot nyujt.* Az újjáépítés és helyreállítás előmozdítása érdekében a kiadandó rendelkezésekben jelöljék meg, hogy ezekre a munkálatokra *kit lehet kötelezni.*

Szükség van annak körülírására is, hogy az építmények *jókarbantartásával* kapcsolatban milyen kötelezettségek terhelik a tulajdonost és a lakót és hogy az *Építésügyi Szabályzatban* előírt kötelezettségek teljesítésére milyen mértékben lehet *moratóriumot adni?* Rendelet kibocsátását kéri a főváros arra is, hogy az életveszélyes épületeknél az *életveszély elhárítását kinek költségére, milyen módon lehet keresztülvinni.* A polgármester előterjesztése szerint osztja azt a felfogást, hogy az újjáépítésre és helyreállításra megfelelő építkezési előfeltételek megteremtése után *a háztulajdonost kényszeríteni kell.*

Döntöttek a szövetségesek Németország gazdasági jövőjéről – jelenti a New York Herald Tribune

A Szovjetúnió új ötéves terve ipari országgá alakítja át Kárpátukrajnát – Szaradzsoglu és Witson nagykövet tárgyalásai Törökország amerikai biztosítékairól

Washingtonból jelenti az MTI, hogy — a *New York Herald Tribune* németországi tudósítójának közlése szerint — *a szövetségesek megegyeztek Németország gazdasági jövője tekintetében.* A magánértesülésen alapuló hír szerint, amelyet a newyorki rádió is közhírré tett, a német ipar leszerelése és átalakítása 1949-ig tart.

Az átmeneti korszak vonatkozó szabályozásáról az amerikai tudósító nem közölt részleteket. A békegazdálkodásra áttért Németország 1949-ben 450 millió dollár értékű élelmiszert hozhat be. Ez a mennyiség napi 2100 kalóriát biztosítana minden német polgár részére.

Londonból jelenti az MTI, hogy a németországi angol és amerikai övezetekben a katonai hatóságok a közigazgatást már túlnyomórészben átadták a német polgári hatóságoknak. Az eredetileg 5 millió német hadifogolyból 500.000 van a szövetségesek őrizetében. Ezeket a katonákat is szabadonbocsátják 1946 októberéig.

Szaradzsoglu és Wilson tárgyalásai

Isztambulból jelenti — a Reuter Iroda híradása alapján — az MTI, hogy *Szaradzsoglu* török miniszterelnök és *Wilson* törökországi amerikai nagykövet között lefolyt hosszú megbeszélés, úgy tudják, azokkal a *biztosítékokkal* állott kapcsolatban, amelyeket Washington adott Törökországnak. A találkozó hétfőn folyt le.

Kárpátukrajna ipari ország lesz

Moszkvából jelenti az MTI, hogy az új szovjet ötéves terv teljesen megváltoztatja a kárpát-ukrán nép életét. Kárpátukrajna minden elmaradt agrárország volt, természeti kincseit nem aknázták ki, csak most, a szovjet uralom alatt kezdődött meg kiaknázásuk. Az új ötéves terv a területet *ipari országgá* változtatja. Már megkezdődtek a geológiai kutatások, az eddigi szénlelőhelyek ötvenmillió tonna szén kitermelésére látszanak alkalmasnak. Az országban több sóbánya isv an, termelésük már felülmúlja a háború előtti színvonalat. A földreform eredményeképpen 180.000 paraszt kapott földet.

A Szovjetúnió támogatja az UNRRA-t

William *Clayton* amerikai helyettes külügyminiszter — mint az MTI, közli — szerdán azt a reményét fejezte ki, hogy *a Szovjetúnió eleget tesz az UNRRA kérésének és búzát szállít*, hogy az Egyesült Államokkal és más országokkal együtt részvegyen az UNRRA segítő munkájában.

Brit parlamenti küldöttség jön Magyarországra

Az angol alsóház szerdai ülésén John *Haire*, munkáspárti képviselő kérdésére *Bevin* külügyminiszter kijelentette, hogy a brit parlamenti küldöttség külföldi látogatása során remélhetőleg *lehetővé válik Magyarországra is képviselői bizottságot küldeni*, mégpedig előreláthatólag a képviselőház husvéti szünetében. Bevin hozzáfűzte, remélik, hogy az angol lépés viszonzásaképpen *az illető országok parlamenti küldöttségei ugyanezek látogatást tesznek Angliában.* John *Haire* interpellációjában azt is megkérdezte, módjában lesz-e az UNRRA-nak vetőmagot küldeni Magyarország számára.

— Az UNRRA jelenleg gyógyszereket és az újjáépítést elősegítő küldeményeket szállít Magyarországra — mondotta Bevin, — tudomásom van arról, hogy Magyarországnak vetőmagvakra is nagy szüksége volna, de az UNRRA pillanatnyilag akadályozva van ilyen természetű szükségletek kielégítésében.

Bevin, Byrnes, Molotov találkozó Párisban

Párisi hivatalos körökből származó hír szerint *Bevin, Byrnes* és *Molotov* rövidesen találkozik a francia fővárosban. *(MTI)*

Lemondott a bolgár kormány

A bolgár kormány közölte, hogy lemondását a parlament elé terjesztette. *(MTI)*

Tito a magyar jóvátételről

Tito tábornagy a varsói sajtófogadáson a következőket mondotta:

— A külföldön levő német vagyonokból Jugoszlávia semmit sem kapott. Csak Magyarországgal kötöttünk megegyezést, de ez még nincs aláírva. *Magyarország mintegy 70 millió dollár* értékű háborús jóvátételt ad Jugoszláviának. Az árnyakat véve a háborús kárpótlás nem nagy. *(MTI)*

Ellentmondó hírek a Biztonsági Tanács ülésének elhalasztásáról

Gromiko és *Stettinius* — mint az MTI, New Yorkból jelenti — levelet intézett az Egyesült Nemzetek főtitkárához Gromiko a Biztonsági Tanács ülésének április 10-re való elhalasztását kérte. Stettinius pedig indítványozta, hogy az iráni kérdést tegyék első helyre a Biztonsági Tanács által megvitatandó kérdések sorában. Stettinius levele rámutat arra, hogy az északamerikai kormánynak eltökélt szándéka végére járni az iráni ügynek.

Sokan úgy vélik, hogy a főtitkár csak akkor halaszthatja el maga a tanács ülését, ha az előzetes megbeszélések során ehhez valamennyi tag hozzájárult. Nagy valószínűség szól tehát amellett, hogy a tanács — Gromiko indítványa ellenére — március 25-én összeül, de érdemleges tárgyalás helyett elsősorban a szovjet kérelem ügyében dönt.

A londoni lapok úgy kommentálják a szovjet indítványt, hogy a Biztonsági Tanács összeül, de hétfői ülésén első helyen a szovjet kéréssel foglalkozik.

Tárgyalások a Szovjetúnió amerikai kölcsönéről

Washingtonból jelenti az MTI, hogy illetékes forrásból úgy értesül: a Balkánnal és a Kelet-Európával való szovjet gazdasági kapcsolat *ütközőpontot* jelent az egymilliárd dolláros kölcsönről folytatandó szovjet-amerikai tárgyalások útjában. Amerika néhány héttel ezelőtt meghívást küldött a Szovjetúnióhoz az ezirányú megbeszélések megkezdésére, de a mult héten erre adott szovjet válasz elutasította, hogy a vitába belevonják a Szovjetúniónak olyan országok, mint Románia, Bulgária és Jugoszlávia irányában folytatott kereskedelmi politikáját és annak megvitatását. A szovjet válaszjegyzéket most tanulmányozzák az amerikai külügyminisztérium és pénzügyminisztérium szakértői, lehet, hogy ellenjavaslatokat dolgoznak ki.

Moszkva jelenti:

A moszkvai rádió megemlékezett *Bruszilov* tábornagy halálának 20. évfordulójáról. Bruszilov az első világháborúban 1916 júniusában áttörte a német-osztrák-magyar arcvonalat és ennek eredményeképpen Kelet-Galicia és Bukovina jelentékeny része az oroszok kezére került. A kiváló hadvezér a szovjet hatalom alatt is becsülettel szolgálta hazáját és tudását. az ifjú Vörös Hadsereg kiépítésének szentelte. Halálával az egyik legtehetségesebb orosz hadvezér szállott sírba. Emlékét kegyelettel őrzi a szovjet nép.

A Szovjetúnió Legfelsőbb Tanácsának elnöksége elhatározta, a szárazföldi és légi erők harmadik csoportjának, hat korosztálynak leszerelését.

Malinin vezérezredes lett *Zsukov* tábornagy, a németországi szovjet megszálló erők főparancsnokának helyettese a berlini szövetséges ellenőrző bizottságban.

Mihajlov, a moszkvai rádió szemleírója az amerikai *Newsweek* című folyóirat nemrégiben megjelent cikkére hivatkozva rámutatott, hogy ismét megkezdődtek azok az angol-amerikai tanácskozások, amelyeknek célja angol támaszpontok átengedése Amerika számára Huszonöt csendesóceáni szigat átengedéséről van szó. A *Nem York Herald Tribune* nyiltan megírta, hogy Amerika ki akarja építeni légi támaszpontjainak az egész világra kiterjedő rendszerét. Ez jelen pillanatban ugyan csak polgári szempontból jelentős, de szükség esetén ezek a támaszpontok bármikor katonai támaszpontokká alakíthatók ák Amerikának légi támaszpontjai lesznek *Grönlandban, Izlandban, Egyiptomban, Arábiában* és *Indiában.* A *Newsweek* szerint az angolok az oroszoktól való félelmükben szívesen belemennek minden engedménybe. Az amerikai térfoglalás azonban gazdasági téren is fennáll Anglia rovására, hiszen az Angliának adandó kölcsön tárgyalásai során kiköttték, hogy Angliának meg kell szüntetnie a sterlingtömb piaci kizárólagosságát. Ez annyit jelent, hogy megszűnik az amerikai kereskedelemnek az angol piacoktól való távoltartása.

New York jelenti:

A newyorki rádió megemlékezett Kossuth Lajos halálának 52. évfordulójáról és az 1944 március 19-i tragikus nap évfordulójáról. A newyorki rádió hírmagyarázója hangsulyozta, hogy az amerikai magyarok két évvel ezelőtt aggódó szívvel tekintettek az óhaza felé, amikor Németország leigázta a magyar nemzetet, amely ezt tehetetlen kábulatban tűrte.

Brüsszel jelenti:

A belga kormányt egy szavazattal leszavazták a parlamentben. *Spaak* miniszterelnök és a kormány tagjai benyujtották lemondásukat. A kormány leszavazását a keresztényszocialisták idézték elő, akiknek vezére, *Schryver*, II. Lipót király célkitűzéseit képviseli.

Berlin jelenti:

A szövetséges megszálló hatóságok Németországban háromnapos tanfolyamokon oktatják ki a tanerőket a demokrácia alapelveiről. A tanfolyam elvégzése után a tanerők tartoznak vizsgát tenni. Az első ilyen tanfolyam Kielben folyt le, ahol azután 15 hallgató tette le sikerrel a szigorú vizsgát. Ezek lesznek a német ifjúság új, demokratikus szellemű nevelői.

A magyar békecélok a külügyi bizottság előtt

Gyöngyösi János külügyminiszter a *csütörtök délutáni* sajtófogadáson a sajtó munkatársai előtt kijelentette, hogy a nemzetgyűlés összehívása után rövidesen megkéri *Auer* Pál dr-t, a külügyi bizottság elnökét, hogy a külügyi bizottságot értekezletre hívja össze. Ezen az értekezleten meg fogják tárgyalni a magyar békecélokat. Mivel a külügyi bizottságban a pártok megfelelő személyekkel és megfelelő számarányban vannak képviselve, a *békecélok kérdésében nincs szükség külön pártközi értekezlet összehívására.*

Nagy Ferenc miniszterelnök Szombathelyen

Nagy Ferenc miniszterelnök hétfőn, március 25-én, Szombathelyen a Gazdanap alkalmából a *Főtéren beszédet mond.* A népgyülésre Nagy Ferencet több képviselő is elkiséri.

Előkészületek április 4-ének megünneplésére

Balogh István miniszterelnökségi államtitkár rendkívül nagy energiával látott hozzá az április 4-i ünnepségek megszervezéséhez. Szombat déli *egy órára magához kérette a pártoknak a képviselőit*, akikkel részletesen *meg fogja beszélni az április 4-i programot.* A színházak rendezői, valamint az április 4-i ünnepség szervezői már hozzáláttak a már eddig összeállított program részletes kidolgozásához. Értesülésünk szerint mindenütt az egész országban nagy előkészületek történtek *az ünnepségek minél bensőségesebb megszervezésére.* A vidéken a *Nemzeti Bizottságok* vették a kezükbe az ünnepségek megrendezését. A pártok már mindenütt kijelölték az ünnepi szónokokat és mindenigyekezettel arra törekszenek, *hogy április 4-e minél felejthetetlenebb ünnepsége legyen az ország felszabadulásának.* Az egész országra kiterjedő hatalmas megmozdulás készül a nemzet érzéseinek méltó kifejezéseképpen az évforduló alkalmából.

Készül a zárszámadás!

Keddi számunkban „A számvevőszéknek nincs jelentenivalója?" címmel megjelent cikkünkre illetékes helyről a következőket közlik:

A legtöbb állami számvevőszék tudatában van annak az érdeklődésnek, amellyel a közvélemény az elmúlt évek pénzügyi gazdálkodását ismertető zárszámadások ügyét méltán kíséri. A számvevőszék, miként az államháztartás ellenőrzésére irányuló egyéb kötelezettségének, úgy a zárszámadások elkészítésére vonatkozó kötelességének is fokozottan igyekszik megfelelni. A nehézségek, amelyekkel e téren meg kell küzdeni, *igen nagyok.* Az alapul szolgáló számadások javarésze ugyanis az erőszakos kilépítések és a főváros ostroma következtében *megsemmisült.* Ilyen módon a zárszámadásokat *közvetett úton megállapítható adatok alapján és teljesen új rendszerben lehet csak összeállítani.* Ez természetszerűleg a rendesnél *jóval több munkát és időt* kíván.

A beérkezett zárszámadási anyag feldolgozása *fokozott ütemben* folyik és a nemzetgyűlés tájékoztatása a zárszámadások alapjául szolgáló valamennyi adat beérkezte után rövidesen megtörténhetik. Az új alapokon és új rendszerben készülő zárszámadás adatszolgáltatása *az elmúlt kormányok gazdálkodásának elbírálására az említett hiányok ellenére is megfelelő támpontul fog szolgálni.*

Időjárásjelentés

Budapesten csütörtökön délben a hőmérséklet 13 Celsius-fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 770 mm, nyugodtan süllyedő irányzatú. Várható időjárás péntek estig: megtelenküló időnyugati, nyugati szél. Ma szárazfelhő, pénteken egy-két helyen, főleg északon kisebb eső. A hőmérséklet kissé emelkedik.

A Rádió műsora

6.30: Csehszlovák adás. 6.45: H. 7.05: Reggeli zene. 8: Stockholmi riport. 8.15: Balettzene. 9: Postásznekar. 10: H. 10.10: Bartók és Liszt szonoramuzsikájából. 10.30: Rádióiskola. 12: H. 12.15: Szomolányi János énekel. 12.45: Nemzeti Segély. 13: A Zenepedagógusok Szabad Szakszervezetének műsora. 13.50: E. 14: H. 14.10: Vöröskereszt. 14.20: Csajkovszkij és Boito műveiből. 15.10: Rádióiskola. 15.50: Műsorismertetés. 16: H. 16.10: Egy kis délutáni zene. 16.40: Szakszervezeti tanácsadó. 17: Szakszervezeti híradó. 17.10: „Háry János" Daljáték. Zenéjét szerezte Kodály Zoltán. 18.05: H. Vöröskereszt. 18.10: Csehszlovák adás. 20.53: H, sport 20.50: Orosz h. 21: Műsorismertetés 21.05: Vöröskereszt. 21.15: Könnyű zene. 21.50: E. 21.50: Angol h. 22: H. 22.20: Mit üzen a rádió? 22.50: Francia h. 23: Napi hírösszefoglaló 23.10: Rádió tréfás hírszolgálat.

Lajos Iván, az ismert nevű publicista a kisgazdapárt külügyi osztályán *Magyarország háborús felelőssége* címmel előadást tartott. Gazdag adatokkal alátámasztva fejtegette Magyarország szerepét a háború kitörésében és ennek kihatásait a béketárgyalásokra.

A magyarországi osztrákokat segítő hivatal pénteken, 22-én délután fél 4 órakor a Szociáldemokrata Párt VII., Dohány-utca 76. számú helyiségében gyűlést tart, amelyen az osztrák kolónia a felszabadulás évfordulója alkalmával háláját fejezi ki a Vörös Hadseregnek és köszönetét a magyar köztársaság elnökének.

A szovjet ifjúság és ifjúsági szervezetek a Szovjetunióban címmel Vladimir *Oldner* magyarnyelvű előadást tart a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság székházában (Szentkirályi-utca 32/a) március 23-án délután 5 órakor.

Mr. Riegel, az amerikai misszió tagja csütörtökön előadást tartott a Pázmány Péter Tudományegyetemen az amerikai irodalomról. Az előadó a mai amerikai társadalmi és irodalmi viszonyok általános ismertetésével nagy érdeklődést keltett a nagyszámú hallgatóság körében.

Az építésügyi kormánybiztos a Sorg építőipari cég be nem jelentett anyagkészletét zárolta. A bíróság a cég tulajdonosát vagyoni elégtételre kötelezte és anyagkészletét rendelkezésére bocsátotta. Hivatalos helyről nyert értesülés szerint a kormánybiztos az építési anyagokra a zárlatot fenntartotta.

Magyar vegyész előadása Svájcban. Dr *Hegedüs* Boldizsár magyar vegyész, aki évek óta a bázeli Hoffmann La-Broche-gyár tudományos intézetében folytat kutatásokat, széles körben érdeklődést kiváltó előadást tartott Neuchatelben a triptophan szintéziséről.

Előre kivúlható a kukoricaliszt. A polgármester elrendelte, hogy a március hónap hátralévő részére járó kukoricaliszt vagy daraadagokat *egyszerre és előre is be lehet váltani.* Kukoricanapok: 21-én, 23-án, 26-án, 28-án és 30-án lesznek. A nagy-budapesti nehéz testi munkás pótjegy III. számú szelvényére és a testi munkás pótjegy III. számú szelvényére *50 dkg tengeridarát* osztanak ki.

Halálozás. *Makay Miklósné* sz. Hackensöllner Ida f. hó 18-án, hosszas betegség után elhunyt. Temetése f. hó 22-én délelőtt fél 11-kor lesz az Újtemetőben.

Báró *Brandenstein* Albert ny. ezredes f. hó 18-án 72 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 22-én 1 órakor lesz a kerepesúti temetőben. Az elhunyt lelkiüdvéért f. évi április hó 2-án 9 órakor fog az engesztelő szentmise a Krisztina-téri plébániatemplomban bemutattatni. (Minden külön értesítés helyett.)

Pótadót kér a főváros a szociális kiadások fedezésére

A főváros felterjesztéssel fordult a kormányhoz és kéri, hogy szociális célú kiadásainak fedezése céljára külön pótadó szedését engedélyezze, esetleg havi átalányösszeg engedélyezésével vagy más módon gondoskodjék a terhek viseléséről.

A Demokratikus Nőszövetség országos kongresszusa

A *Magyar Nők Demokratikus Szövetsége* szerdán délután sajtófogadást rendezett. A fogadásnak kettős célja volt, egyrészt az április 6-a és 8-a között megtartandó országos kongresszusnak bejelentése, másrészt a sajtó képviselői előtt a szövetség munkájának bemutatása. *Bíró* Vera titkár bevezető szavai után *Fáy* Boriska országos főtitkár tartott beszédet. Hangsúlyozta, hogy a Nőszövetség országos kongresszusa, amelyen a vidék asszonyain kívül a környező államok képviselői is megjelennek, *nagyszabású keretek között* fog lezajlani.

Emelkedik a kiütéses tífuszmegbetegedések száma

Ezen a héten 74 kiütéses tífuszmegbetegedés történt az ország egész területén. A legtöbb eset Borsod, Abaúj és Zemplén vármegyék járványos területén, nagyrészt a cigánytelepeken fordult elő. Különösen Borsod megyében szaporodtak a kiütéses tífuszesetek. A járványos területen kívül elszórt megbetegedések fordultak elő Bács-Bodrog, Baranya, Heves, Pest, Szabolcs és Vas vármegyékben, valamint a székesfővárosban is. A járvány tehát ismét emelkedőben van és az időjárás felmelegedésével további fokozódása várható. Éppen ezért mindenki a maga érdekében az utazástól a járvány lezajlásáig lehetőleg tartózkodjék. (MTI)

Letartóztatott valutaüzérek

A valutaügyészség valutaüzérkedés bűntette miatt több személyt tartóztatott le. *Szende* Károly ötvenhétéves textilkereskedőt tettenérték, amikor *Barczaloi* Gusztáv hatvanháromévesnyugalmazott magántisztviselőtől dollárt vásárolt. Dr *Lovas* József hatvanéves nyugalmazott magántisztviselő a Déli-pályaudvaron csomaghordó munkásoktól zugárfolyamon idegen valutákat vásárolt és azt zugforgalomban értékesítette. *Polák* Bertalan ötvenéves magántisztviselő, cseh állampolgár zugforgalomban vásárolt dollárt és csehkoronát külföldre akart csempészni, ezenkívül cipőt és kötöttárut engedély nélkül ki akart vinni az országból.

Villámkonferanz a Schöberl-humanizmusról

A népbíróságon elhangzott tanuvallomások szerint *Hóman Bálint* lehetett ugyan népellenes nácibarát, de mint tudós, — legalábbis egyes kollégái szerint — *humanista* volt.

Őszintén szólva nem lelkesedem túlságosan a kormányozható, „nappal szék — éjjel ágy" — humanizmusért. Legalábbis kissé furcsának találom, ha valaki hetenként háromszor, mondjuk 12—1-ig humanizmust hirdet a történelemórán és ideje többi részét *súlyos fizikai munkával* tölti, amennyiben embertelen szadisták és világuralomra törő gondolatgyilkosok minden kultúrát feldúló — *szekerét tolja* . . .

Az én szememben a karrierre törő, önző célokat hajhászó, konjunktúrista ezkultuszminiszter sohasem lehetett humanista. Legfeljebb — *hómanista* . . .!

Rex.

Gazdasági hírek

A pengő belértéke

A pengő vásárlóerejének rohamos rosszabbodása az 1923—1925 inflációs időkre hívja fel figyelmünket. A pénzügyminiszter által megállapított átszámítási táblázat szerint az 1923 december 31-i 931 milliárd, tehát közel *egybillió* korona államjegy forgalom mellett egy aranykorona 3500 papírkorona, az 1924 december 31-i *4.5 billió* korona bankjegyforgalom mellett pedig 17000 papírkorona volt az értéke. Ez az érték az 1925 évi stabilizáció után csökkent, amiáltal egy aranykorona 14500, egy pengő pedig 12500 papírkoronával volt egyenlő. Eszerint tehát *egymillió papírkorona értéke 80 pengő volt.*

Ha a mai piaci árakat aranypengőre számítjuk át, megdöbbenve kell megállapítanunk, hogy a pengő vásárlóereje *szászorosan* kisebb ma, mint volt 1924. évben, annak ellenére, hogy a Nemzeti Bank legutolsó (március 7-i) heti kimutatása szerint a bankjegyforgalom az 1924. évvégi bankjegyforgalomnak csak *kétszerese* és pedig *9.3 billió* pengő.

A Nemzeti Bank ércfedezete ma sem kisebb, mint volt a háború kitörése előtt, a változás csak annyi, hogy külföldön tárol. Miután a győztes hatalmak pénzünk ércfedezetét javunkra őrzik és annak visszaadását a békekötés idejére tartották fenn, *teljesen indokolatlan a mostani abnormális drágulás* és pénzünk példátlan leértékelése. Ha ennek okát keressük, feltűnést kelt, hogy a mai piaci, szakmai irányárakat a szakmai egyesületek, érdekképviseletek körlevelek útján és *felelőtlenül* szabják meg, amelyekhez a kis- és nagyipar, a kereskedelem higanyszerűen alkalmazkodik és amelyet a termelő is ösztönszerűen követ. Így olyan árfelhajtás lett urrá az országban, amely előbb utóbb az 1923. évi német inflációhoz vezet, amelynél a dollár zugforgalmi ára négy hónap alatt *7.5 millió* márkáról *4.2 billió* márkára emelkedett. Rendeletileg kellene tehát szabályozni a *szakmai érdekképviseletek körlevél kiadási rendszerét* és ami a legfontosabb, *felelős személy aláírását* kellene kötelezően előírni. Ha ez megtörténik, nyomban meg fog szűnni a ma folyó felelőtlen árdrágítás és a felelős körlevél aláírók nem ötletszerűen, egymást túllicitálva, hanem megfontoltan, reális adatokra támaszkodva tájékoztatnák az érdekképviseleti tagokat a szakmai irányárakról.

Dr Szentiványi Dezső

A pénzpiacon jelentős fordulatot okozott az a körülmény, hogy az eddigi tíznapos határidővel szemben *lehetővé vált az adópengő betétek öt napi lejáratra való elhelyezése.* Ennek nyomán a kínálat a pénzpiacon tovább csökkent, ezzel szemben a kereslet igen élénk volt. Ez a helyzet a hetipénz tetemes drágulását eredményezte és huszonnyolc százalékos alapon történtek kötések. A napipénz ujból négy százalék fölött van. A piacokon mutatkozó vásárlási kedvet azonban a kamatláb emelkedése sem csökkentette és az irodaközi forgalomban az árfolyamok erősen emelkedtek. Taksációs árfolyamok: Szén 29.5—31, Cukor 31, Bauxit 22.5—24, Urikányi, Telefon, Gumi 2¾ Gumi 2¼ millió. Kötvények: 27-es főv. 825—355, 14-es főv. 240—285, népszövetségi font 100, Speyer 260.

Az adópengő március 22-i hatállyal egyenlő 24.80 pengővel.

Március 31-én éjjel 2 órakor lép életbe a nyári időszámítás. Ekkor az órákat egy órával kell előreigazítani.

Felülvizsgálják a bank- és pénzváltóüzleteket

A kereskedelmi minisztérium, a pénzügyminisztérium hozzájárulásával, megkezdte a bank- és pénzváltóüzletek, valamint az értékpapirkereskedők működésének felülvizsgálását. A vizsgálóbizottság tagjai a kereskedelmi és pénzügyminiszter kiküldöttein kívül a *Nemzeti Bank*, a *Tőzsde*, a *PK*, a *Kereskedelmi és Iparkamara*, valamint a *Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének* megbízottai.

Munkanélkülit támogatásban — az *Atlas-Konjunktur-Berichi* szerint — *most körülbelül kétmillió ember részesül az Egyesült Államokban.* Ugynevezett „átmeneti támogatást" körülbelül *félmillió* leszerelt katona kap. *Az automobilgyárak havonta körülbelül 100.000 gépkocsit állítottak elő,* miatt a General Motors 92 gyárában a sztrájk tartott.

A nacionalizálási periódus egyelőre lezárul Franciaországban — jelenti a rendszerint jól tájékozott baseli *Atlas-Konjunktur-Bericht.* A francia kormányzópártok ugyanis megállapodtak abban, hogy *a francia gazdasági élet konszolidálása érdekében egyelőre nem folytatják az államosítást,* hiszen a legnagyobb közérdekű üzemek és a négy nagybank nacionalizálása már megtörtént. *Valószínűleg fékezően hatnak az államosítási tempóra az amerikai kölcsöntárgyalások is.* Az amerikai nagytőke már az angol kölcsöntárgyalások során kifejezésre juttatta aggályait a radikális államosítási törekvésekkel szemben. Franciaország elejét akarja venni annak, hogy ilyen aggályokat hangoztathassanak vele kapcsolatosan is.

A moszkvai rádió hírmagyarázója azt közölte *az új ötéves tervről,* hogy annak a Szovjetúniót a világ első ipari államává kell tennie. Az 1925-től 1940-ig tartó fejlődési időszak a Szovjetunió iparát a világháború előttinek kétszeresére emelte. Ugyanez idő alatt a szovjet nehézipar az előző háború előttinek *ötszörösére,* a szerszámipar pedig *hetvenszeresére* nőtt.

Sztójay és cinkosai elmondták védekezésüket

A Sztójay-per csütörtöki tárgyalásán dr *Kahán* Elemér mondta el védőbeszédét Kunder ügyében, majd a vádlottak mondták el beszédüket az utolsó szó jogán. *Sztójay* sírástól elcsukló hangon jelentette ki, hogy Jaross őt becsapta a zsidókérdéssel kapcsolatban és hogy Baky és Endre voltak a kormány rossz szellemei, akik ellen nem tudott védekezni. *Rátz* Jenő arra hivatkozott, hogy nem politikus, csak katona, aki a politikai helyzetet nem tudta világosan megítélni. *Reményi-Schneller* Magyarország sulyos földrajzi helyzetét hozta fel. *Szász* Lajos szintén síró hangon kért bocsánatot mindenkitől, aki ellen vétett. *Kunder* Antal volt talán az egyetlen, aki vállalta azt a politikát, amit folytatott.

A vádlottak szánalmas védekezése után *Pálosi* elnök berekesztette a tárgyalást és enunciálta, hogy ítéletre pénteken délelőtt tíz órakor kerül sor.

Adomány. A Bőrművek Részvénytársaság igazgatósága 25 millió pengőt küldött szerkesztőségünkbe özv. *Schleiffer* Ignácné elhunyta alkalmával koszorúmegváltás címén a Nemzeti Segély javára.

Színházi hírek

A román és a magyar opera cserevendégjátéka

A Bukarestben időző művészküldöttség egyik tagja, *Komáromi* Pál, az Operaház igazgatója, a román-magyar közeledés egyik eredményeként megállapodást létesített Enzino *Massirival*, a román állami opera igazgatójával cserevendégjátékra vonatkozóan. Ezek szerint a magyar Operaház együttese a Traviata, Sevillai borbély, Martha, Parasztbecsület, Bajazzo és Zsidónő operákat fogja előadni *április 25-től 30-ig* Bukarestben, ugyanakkor a román operatársulat itt a Tosca, Aida, Rigoletto, Carmen és Othelló előadásokkal vendégszerepel. Ezután mindkét társulat *Kolozsvárott találkozik* és ott két estét játszik felváltva, egyszer a magyar, egyszer a román társulat.

Ma 5 órakor a Zeneakadémián a hangversenyévad egyik legkiemelkedőbb eseménye: a Bukarestből tegnap megérkezett *Zathureczky* és *Kerpely* Brahms kettősversenyét, *Benedikt* Klára Beethoven G-dur zongoraversenyét, *Gergely* Ferenc Händel orgonaversenyét játssza. Vez. Komor. (Libertas: Versenyműciklus)

A British Council vezetője az egyetemen

A Budapesti Pázmány-egyetem *bölcsészeti* karának meghívására Major G. R. C. *McNab*, a *British Council* magyarországi főmegbizottja, megkezdte előadásait a *modern angol irodalomról.* Az illusztris előadót *Moór* Gyula rektor és *Hajnal* István dékán üdvözölte magyar nyelven, *Yolland* Artur egyet. ny. r. tanár pedig angol nyelven. McNab angolnyelvű előadásában részletesen ismertette az angol költészet háborúalatti fejleményeit.

A budapesti egyetem angol vendégprofesszorának első előadásán a termet zsúfolásig megtöltötte az előkelő hallgatóság. McNab előadásait *minden szerdán délben 12 órakor* folytatja az egyetemen

A legszebb női arcot is elcsúfítja az arc zsírossága. Használjon SULFAMYL kénpúdert.

A dal országútján a címe az *Ambrus* Mátyás produkció előkészületben lévő legközelebbi nagy filmjének, amely *Ligeti* János könyvéből készült. Főszereplői: *Jávor* Pál, *Hertelendi* Hanna és *Balogh* Edit. Zeneszerző: *Hegedüs* Tamás. A filmet valószínűleg a nyár elején kezdik forgatni.

Döntés a Bartók-emlékmű ügyében

Bartók Béla emlékét a főváros szoborművel akarja megörökíteni és ennek tervezésére a közelmultban szűkebb tervpályázatot írt ki, amelyen tizenöt neves szobrászművészünk vett részt. *Kalona* János alpolgármester elnöklésével csütörtökön ült össze a bíráló bizottság, hogy a beérkezett tervek felett döntsön. A bizottság a pályázatot *meddőnek* nyilvánította és úgy határozott: felkéri a kultuszminisztert, hogy Bartók Béla súlyával és nemzetközi jelentőségével arányban álló *szélesebbkörű új országos pályázatot írjon ki* a szoborműi tervelnek beszerzésére. A bizottság e határozattal egyidőben úgy döntött, hogy *Cserba Géza* pályamunkáját díjazásban részesíti és nyolc résztvevő szobrászművészt, névszerint *Szomor* Lászlót, *Madarasi Walterl*, *Boldogfay Farkas* Sándort, *Antal* Károlyt, *Liszkay Kovács* Zoltánt, *Füred* Richárdot, *Pál* Mihályt valamint *Reményi* Józsefet és *Végh* Gusztávot, akik közös pályaművel vettek részt a pályázaton, munkájukért költségmegtérítésben részesíti.

Hétévi börtönt kapott Rátz Erzsébet

A népbíróság Késmárky-tanácsa csütörtökön hirdetett ítéletet *Rátz* Erzsébet szélsőjobboldali ujságíró háborús és népellenes bűnügyében. Hétévi börtönbüntetésre, vagyonelkobzásra és politikai jogainak tíz évre való felfüggesztésére ítélték.

Rendelettervezet a székhelyéről eltávozott közjegyzők elmozdításáról

Ries István igazságügyminiszter a legközelebbi minisztertanács elé rendelettervezetet terjeszt. A rendelet felhatalmazza az igazságügyminisztert, hogy azt a közjegyzőt, aki 1944 október 15-e után székhelyéről önként vagy a Szálasi-kormány utasítására és személyi kényszerhelyzet fennállása nélkül a Duna—Ipoly-vonalától nyugatra eső országrészbe — Budapest területének kivételével — vagy Németországba, illetve a németek által megszállott más ország területére távozott, a közjegyzőségtől elmozdítsa.

A magyar közlekedési alkalmazottak szakszervezete március 25-én, hétfőn délelőtt fél 9 órai kezdettel a Városi Színházban műsoros márciusi ünnepséget rendez.

Színházi műsor

Opera: Háry János D 16. sz. (3) — **Nemzeti Színház:** Sári bíró (½4) — **Nemzeti Kamaraszínház:** Veszélyes forduló (6) — **Vígszínház:** Mozart (6) — **Fővárosi Operett:** Sybill (6) — **Belvárosi:** Nincs előadás. — **Madách:** Ludas Matyi (6) — **Magyar:** Egy részeg éjszaka (6) — **Művész:** A mértelen lány (6) — **Pesti:** Takáts Alice (6) — **Pódium:** Le az álarccal (6) — **Medgyaszay:** Eladó feleség (6) — **Royal:** Kacagó tavasz (6) — **Kamaravarieté:** Nincs mese (6) — **Ifjúsági Színház:** Szünet

Mozik műsora

ADY: A szerelem nem tréfa (amer.) (2, 4, 6, vasárnap ½12-kor is) **BELVÁROSI:** Szerelmi recept (amer.) (½3, ½5, ½7, v. és 9 ½2 ½3 ½4, ½6, ½7) **BETHLEN:** Parancsolj a csillagoknak (am.) (3, 5, 7, v., 9, 11) **BODOGRÁF:** Kék hold hősei (Előadások: 3, 5, 7, vasárnap 11, 1) **CAPITOL:** Gánc-nélküli bandita (½1, ½3 ½5, ½7, v. ½11) **CORSO:** A zene varázsa (amer.) (2, 4, 6, szom., v., 9, 12 is) **CITY:** Vasárnap délután (3, 5, 7, v. 1) **CORVIN:** Egymásért (amerikai film) (3, 5, 7, vas. és ünn 11 és 1) **DAMJANICH:** Isten vele tanár úr (ang.) (½3 ½5, ½7, v. ½1) **DÉCSI:** A zene varázsa (amer.) (3, 5, 7, sz., v., 9 ½2, ½4, ½6, ½8) **FÓRUM:** Walt Disney parádé (amer.) (2, 4, 6, vasárnap ½12 is) **HUNNIA:** Három kis ördög (amer.) (Előadások: 3, 5, 7, vas 11 és 1 is) **HOMEROS:** SOS. Szahara (3, 5, 7) **IPOLY:** Ziegfeld úrl (am.) (3, 5, 7, v. 2, 4, 6) **JÓZSEF ATTILA:** Törvényen kívül (amer.) (3, 5, 7, vas. 1) **KAMARA:** Majális (magyar film) (2, 4, 6, v. 9 ½12) **KÖRÚTI HÍRADÓ** Szálasi hatalomrajutásától felakasztásáig! Magyar krónika. Orosz, amerikai híradó. Angliai csata. Donald stb. 9—½10. **LLOYD:** New Orleans angyala (½3, ½5, ½7) **MARX:** Bandadi fölvai (3, 5, 7) **OMNIA:** Aranyóra (magyar) Szörényi (½3, ½5, ½7, vasárnap 2, 4, 6, 8) **OLYMPIA:** Andy Heardy nem fér a bőrébe (am.) (1, 3, 5, 7, vasárnap 11-kor is) **OTTHON:** Vadmacska (amer.) (3, 5, 7, vas. 1) **PALACE:** Nevadai hajtóvadászat (am.) (1, 3, 5, 7, vasárnap 11 is) **PÁTRIA:** Gauceo szerenád (amerikai film) (3, 5, 7) **PETŐFI:** Magdolna (magyar film) (½3, ½5, ½7, vasárnap ½1-kor is) **PHÖNIX:** Fényjelek Algírban (am.) (½11, ½1, ½3, ½5, ½7) **RÁKÓCZI-ÚTI HÍRADÓ:** Szálasi hatalomrajutásától felakasztásáig! Magyar krónika. Orosz, amerikai híradó. Riport film. 5 kis malac. 9—2-ig. **ROYAL APOLLO** Jéghátán is megélünk (am.) (½4 ½6, ½8, vas., ünn. 2 4 6 8) **SÁGVÁRI:** Téli szerenád (amerikai film) (3, 5, 7) **SCALA:** Aranyóra (magyar) Szörényi (3, 5, 7, vas., ünn. 2, 4, 6, 8) **STUDIÓ:** Modern Pimpernel (2, 3, 5, 7, vasárnap 11 is) **SZABADSÁG:** Parancsolj a csillagoknak (3, 5, 7) **TÁTRA:** Olajváros (amerikai) (3, 5, 7, vasárnap 11 és 1) **TINÓDI I.:** (Nagymező u. 9 T: 420-172) Andy Heardy nem fér a bőrébe. Amerikai híradó (Kezdés: ½3, ½5, ½7) **TINÓDI II.:** Minden délelőtt folytatólag 10—2-ig Tinódi matiné, amerikai híradó, rajzfilm, kulturfilm és burlesk. Egységes helyárak. **TURÁN:** Cseresznyevirág (1, 3, 5, 7, v. 11 is) **URÁNIA:** Halál kocsisa (francia) (½4, ½6, ½8, v., 9 2, 4, 6, 8) **VÁNOSI:** Alvilág alkonya. Híradó (½3, ½5, ½7) **VESTA:** Hindu láncfűzés (amer.) (1, 3, 5, 7, v. 11) **FILMAKADÉMIA:** 21: Fekete hajnal. 22: Örtény (½3, ½5, ½7)

ÁLLÁS, MUNKA

Megbízható, kisebb házimunkát is vállaló, fiatal, kitűnő megjelenésű

titkárnőt

magas fizetéssel felvesz cégünk. Ajánlatokat «Bankiroda» jel. TENZER hirdetőbe. Szervita tér nyolc.

HORGOLÓNŐK. Kötőnők jelentkezzenek. Erdélyi Anna, Lovag-utca tizennégy, III. 13. 8—10, 2—4 között.

România export

részére ajánlatot kérek készítőktől, ugyintárukészlet

KOCH EGON, VII. Péterffy Sándor-utca tizenhárom. Bpest. 427-341

TITKÁRNŐ

20—28 éves, feltétlen jó megjelenésű, perfekt francia- vagy angol nyelvtudással. Ki külföldi országokba is elkiszérhet, azonnal felvételik. Ajánlatok teljes címmel és fényképpel «Titkárnő» jel. FOX hirdetőbe, Rákóczi-út hét. Fényképeket visszaszármaztatom.

Utazóhivatal vezetőshez jelentkező, jártas tisztviselőt és nagyvállalati gyakorlattal bíró irnoktárost keresünk azonnali belépésre. Jelentkezés ¼4 és 4 között: RONCSKÖZPONT, Lehel-u. hetven.

Sokoldalú fiatalasszony lehetőleg próbakisasszonyi v. asszisztensnői ÁLLÁST KERES. «Jó megjelenésű 1946» jel. kiadóba.

Vállalatomnál bevezetett **irógépügynököt** felveszünk. Ajánlatok «Nagy jövedelem» jel. LENDVAI hirdetőbe, Teréz-krt hatszonketto.

Önálló levelezőnőt, perfekt gyors- és gépírni tudót azonnal felvesz GÁRDONYI, Szent István-körút huszonhét.

Elsőrendű **szakácsnő-inas** házaspárt keresünk magas fizetéssel mielőbbi belépésre Balvároshan. Jelentkezés: Sorokszári-út huszonhat, portásnál.

Papírraskó és csomagolópapiros eladásában bevezetett **ügynököt felvesz.** HAVAS és TSA, VII., Nagydiófa-u. huszonketto.

ANGOL és USA cégek KÉPVISELETÉT kaphatja meg, ha tud angolul, 6 hónap alatt teljesen egyedül, játszva megtanulhat az AUDIO-LEVELEZŐTANFOLYAM segítségével. Egész tan folyam díja (kitváló, új rendszerű nyelvtanmal és szótárral együtt) 390.000 adópengő, 6 havi részletben is fizethető. Bármikor bekapcsolódhatik. Vidékről is. Gyermekek és nem iskolázott felnőttek részére is. FORUM könyvkereskedés. XI., Móricz Zs.-körút három.

Textilgyár Dunántúlon **gyárvezető-igazgatót** megállapodás szerinti fizetéssel és páréves szövődei gyakorlattal rendelkező **textil-technikust** keres mielőbbi belépésre. Ajánlatokat curriculum vitae vel ellátva «Pamutszövődés jel. BLOCKNER J. hirdetőjébe, IV. Városház-utca tíz hetven.

Textilgyár keres központi irodahelyiségeinek takarításához napi 2—3 órai elfoglaltságra **takarítónőket** «Arany János utcai fel. BLOCKNERHEZ, Városház-utca tíz.

Kitűnő **GYORS- ÉS GÉPIRÓNŐT** aki angol, német önálló levelező is és általános irodai vezetési gyakorlattal rendelkezik. Jó fizetéssel titkárnőnek keresteik. «Szerkesztőség» jeligére a kiadóba.

PERFEKT NÉMET pedagógust 4 éves fiúhoz mellé egész napra (lakás nélkül) felveszek. Jelentkezés 11—1 óra között XII., Szilágyi Erzsébet fasor huszonhat, I. 1 alatt.

Szép mellékjövedelemhez jut, ha IRODAFEERSZÁLLÍTÓ cégnek megrendelését szerez. «Jutalék» jel. Aratás hirdetőbe. Erzsébet-körút tizennégy.

BÉRMUNKÁT vállal exzénderrészekre, eszterga és fémnyomópadokra, lángkezelésre és lemezmegmunkáló gépekre. «PHÖNIX» Fémárumühely Bpest, Alföldi-utca egy.

Motor-tekercselést elektromos munkát vállalok. Motorok, csillag nélkül) háromszög-kapcsolók vételo és eladása. SIMON műszerész, VI., Szondy-utca ötvenöt.

Újságszerkesztőségben jártas rutinmultu **ÚJSÁGÍRÓT** keresünk heti folyóirat szerkesztéséhez. «Mindent tudó riporter» jel. kiadóba

PEDAGÓGUS-NEVELŐNŐT 2 gyermekhez, bejárónőt keresek. Üllői-út harminc, III. em. 14.

Rövidárucikkekben bevezetett helyi **ÜGYNÖKÖT** felveszünk, ugyancsak vidéki városokban bevezetett képviselőt, utazót. Ajánlatok «Existencia» jeligére a kiadóba.

Adóközösségek szervezését, irányítását vállalja szakember. «Gyorsa jel. kiadóba.

MÉSZHYDRÁT kapható: Magyar Építőanyagkereskedelmi Rt., V. Lukács Károly-utca hét.

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN

Fiatal leány. Ébenfa.

Művészeti Hotek Pécs

1941

cellánmedaillonnal. 2 darab. (Csekély hibával.) 8.—

1847. POHÁR. Csiszolt üveg, a román király (?) bevésett monogramjával. (C. P.) . . . . . 3.—

1848. POHÁR. Csiszolt üveg, a Madonna köszörült képével. 1840 körül . . . . . 10.—

1849. ILLATSZERPALACK. Porcellán, festett pásztorjelenettel, bronzfoglalatban. (Repedt.) . . . 3.—

1850. ÜLŐ ROKOKÓ FÉRFI. Porcellán . . . . . 30.—

1851. CSÉSZE ALJJAL ÉS FEDŐVEL. Porcellán, aranyozott díszítéssel és német felírással. Berlin, 1788. (Csekély csorbulással.) . . . . . 30.—

1852. ÜLŐ ROKOKÓ NŐ. Porcellán. (Csekély hibával.) 30.—

1853. ÉTKEZŐKÉSZLET. Porcellán, festett virágokkal. Rosenthal. (2 levestál fedővel, 11 különféle tál, 2 mártáscsésze (az egyik fedő nélkül), 2 mustártartó, 4 sótartó, 1 vajtartó, 11 mély-, 42 lapos-, 17 csemege- és 18 gyümölcstányér, 4 kanna, 2 cukortartó, 18 kávés-, 17 teás- és 17 mokkacsésze aljjal. (Egynéhány darab hibás.) . . . . . 200.—

1854. DÍSZKULACS. Lüszteres mázzal, népesen festett virágdísszel . . . . . 5.—

1855. DÍSZKANCSÓ. Lüszteres mázzal, népiesen festett virágdísszel . . . . . 5.—

Liszkai Kovács Zoltán

Kopp 1939/40. [illegible] II

SZKAI KOVÁCS ZOLTÁN :

148. Rózsika. - Szobor, terr., 42.5 x 50 cm.
Jelz.b.o. "Kovács".

II.

SZOBROK, PLAKETTEK

135.	A vágy, gipsz, bronzban	10000.—
136.	Jövendő, gipsz, márványban	10000.—
137.	Vadászkút, gipsz, márványban	25000.—
138.	Gyengédség, gipsz, márványban	8000.—
139.	Ébredés, akttanulmány, terrakotta	450.—
140.	Diána őzzel, terrakotta	450.—
141.	Örök láng, patinázott gipsz, bronzban	3500.—
142.	Nő agarakkal, bronz	1200.—
143.	Pihenő, gipsz, bronzból	1500.—
144.	Serdülő lány, terrakotta	250.—
145.	Térdelő lány, gipsz, bronzban	1300.—
146.	Zsuzsika, terrakotta	mgt.
147.	Liszt Ferenc, tanulmányfej, terrakotta	250.—
148.	Önarckép, agyag	mgt.
149.	Virradat, terrakotta	160.—
150.	Laura, tanulmányfej, gipsz	mgt.
151.	Igazságot Magyarországnak! (félnagyságú tervvázlat), gipsz.	

108.	Ebédelő kubikusok, temp.	350.—
109.	Homokot talicskáznak, temp.	300.—
110.	Balatoni halászok, temp.	300.—
111.	Hazatérés a tengerről, temp.	350.—
112.	Ebédelünk, temp.	350.—
113.	Pihenő munkás, temp.	300.—
114.	Csónakhúzók, temp.	500.—
115.	Önarckép, temp.	500.—
116.	Kékruhás leány, temp.	mgt.
117.	Mosónők, temp.	400.—
118.	Hídépítés, temp.	500.—
119.	Kubikusok, temp.	mgt.

STOLLBERG R.

121.	Szent György-hegy, vízf.	eladó
122.	Szigligeti hegy, vízf.	eladó
123.	Szigligeti vár, vízf.	eladó
124.	Szigliget, vízf.	eladó
125.	Viharos Balaton, vízf.	eladó
126.	Badacsonyi vidék, vízf.	eladó

Szobrász:

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN

127.	Merengés, szilith műkő,	2300.—
128.	Fiatal leány, ébenfa	1200.—
129.	Anyaság, gipsz, márványban	8000.—
130.	Labdaverő, kerámia	350.—
131.	Jó Pásztor, gipsz, mészkőben	3500.—
132.	Hírvivő, gipsz, márványban	6000.—
133.	Hírvivő, terrakotta	350.—
134.	Atléta, gipsz, bronzban	2800.—

Nemzeti Szalon 1939. szept.-okt.
91. csop. kiáll.

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent: Seissel (Zagreb), lent: Kiss Aladár terve. — Pavillone auf der Budapester Internationalen Messe. Oben: Entwurf von Seissel (Zagreb), unten: von Aladár Kiss. — Pavilions on the International Fair of Budapest. Above: Design by Seissel (Zagreb), below: by Aladár Kiss.

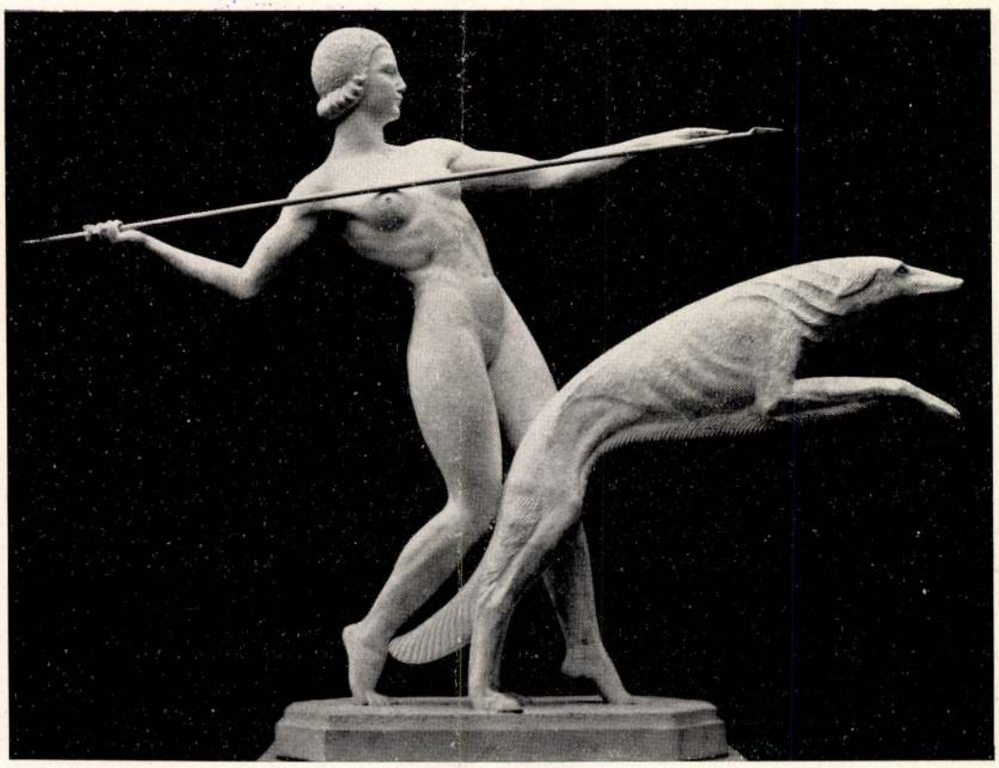

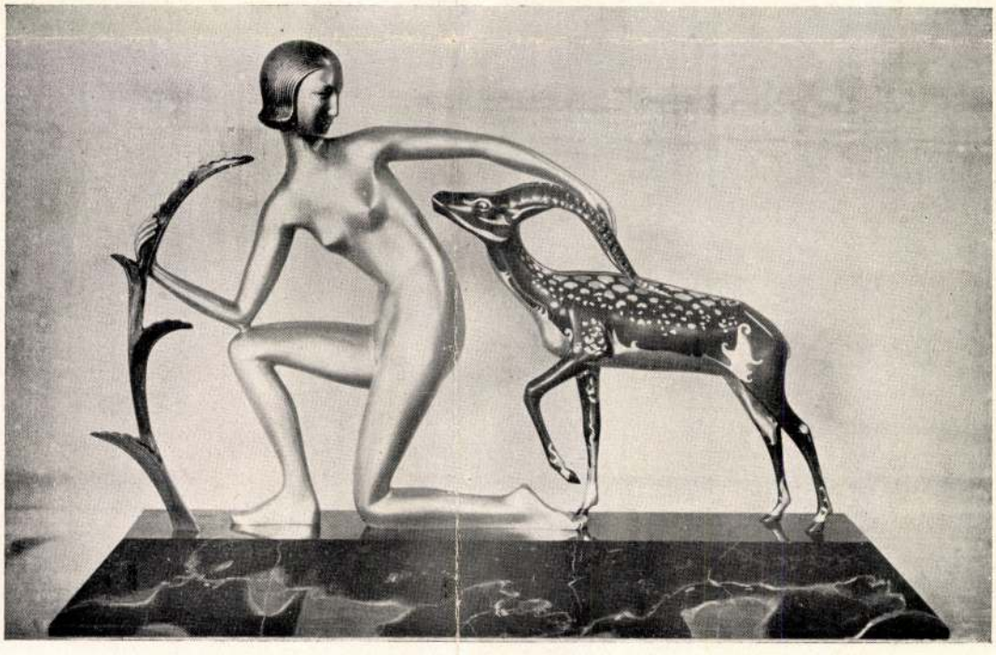

Liszkai-Kováts Zoltán művei. Az alsó színezett bronz. — Werke von Zoltán Liszkai-Kováts. Unten: Farbige Bronze. — Works of Zoltán Liszkai-Kováts. The lower one is a coloured bronze.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1940. 5.11.

— Ezzel kötöm be a fejed... — és kibontotta a kendőt, — ezzel, mint ahogy Isten van az égben... — A suhogó selymet Panni kezébe tette.

— Ebben van a pénzünk. Mind ezüstben.

— Az asztalra dobta.

— Ezt pedig nézd meg magad, Pannikám.

Panni keze reszketve nyitotta ki a bugyellárist.

— Istenem...

Belenyúlt és a kisebbik gyűrűt az ujjára húzta. Aztán letett kezéből mindent, szeme tele lett könnyel és átölelte Mátyást.

Mikor kibontakoztak az ölelésből, Panni csak suttogva tudott szólni.

— Matyikám... most már a mátkád vagyok igazában.

Sóhajtva leültek az ágy szélére.

— Énnekem elég, ha azt tudom, hogy te eljössz velem, ha másként nem lehet.

— Elmegyek, Mátyás. Csak addig vigyázz magadra. Én szeretem az apám, de ha boldogtalanságom akarja: elmegyek. Térj ki te is előle, Mátyás.

— Úgy lesz, Panni.

— És akármit látsz, akármit hallasz, tudd meg: minden teérted van.

— Csak bírjam.

Aztán már ritkán szóltak. Arcuk összeért és a surranó időben nézték, de nem látták, hogy a szobában derékig ér már az árnyék.

Miska kapargálására szólalt meg először Panni:

— Miskát észre se vesszük.

Mátyás felkelt. Odaállt az asztalhoz.

— Gyere ide, Miska.

A holló az asztalra repült.

Mátyás megsímogatta a holló fejét.

— Hát mondd szépen, Miska, mondd!

A holló felnézett Mátyásra, aztán hajlongva, mély férfihangon megszólalt: —

— Panni!

Panni szemében felgyúlt a régi láng, a mesék lobogása és szemei egyszerre hívő gyermekszemek lettek.

— Ó! Ez boszorkányság, Mátyás.

— Dehogy. Csak Miskával sokszor mondtuk a neved, amíg téged Killányban árultak.

— Most már te rakj vissza a ládába mindent. Ebben van mindenünk.

Panni letérdelt a vaspántos láda mellé. Arcához símította a kendőt, visszatette a gyűrűt, a pénzeszacskót és becsukta a zárat.

— Még valamit tudnod kell, Panni. Ezt a ládát többet nem látod — és elmondta a szoba padlásán a rejtekhelyet.

— Most már mennem kell, Matyi...

Mátyás nem ellenkezett.

— Lásd, hogy én is tudok okos lenni.

De a malomajtóban azért megállt Panni.

— Jó éjtszakát, Matyi.

Szeliden átölelte, megcsókolta Mátyást és lassan elment a ház felé.

„Akik még odaát maradtak."
Liszkai-Kováts Zoltán szoborműve a tavaszi tárlaton

Mátyás akkor este nem nézett többet ki az ablakon. A napnak már vége volt.

Később meggyujtotta a mécset, enni adott Miskának. Aztán lefeküdt.

Éjféltájban megzörgették a malomajtót.

— Engedj be, Mátyás.

— Maga az, Mihály bácsi? — és beengedte az öreg betyárt.

— Szusszannék egy kicsit — csiholt pipára az öreg, — van-e valami ujság?

— Az nincs. De lenne egy kérdés.

— No!

— Ha énnekem egy éjjel eszembe jutna innen elmenni, lehetne-e jó fuvarost szerezni?

— Akár hármat is.

— Aki hallgatni tud?

— Az már együtt értetődik.

— De nem egyedül lennék.

Az öreg betyár lassan felemelte fejét és Mátyásra nézett.

— Nem adják a kislányt?

— Nekem nem.

— Akkor visszük. Magam leszek a kocsis. Kovártélyt is tudok. Ha kellek, csak a sánta juhásznak szólj az akolban. Mondd neki, hogy a lisztet el kell vinni. Egy szóval se többet. Másnap éjjel itt vagyunk.

Uj Idők 1942. 18. 17

— Köszönöm, Mihály bácsi!

Az öreg csak legyintett.

— Szóra se érdemes. Okosabb lett volna, ha ez a jáger Killányban marad.

— Maga ezt is tudja?

— Csak amit kell. Beleköt fűbe, fába, mászkál éjjel-nappal. Ki a fenének hiányzott eddig?

— Nekem nem.

— Házsártoskodik a népekkel azért a hullott ágért, ami úgyis elrothadna. A nádért, amit úgyis felégetnek. Nincs elég baja a szegény zsellérembernek?

Aztán már nem sokáig maradt.

— Na, kifújtam magam, most már mehetek is. Hát ahogy mondtam, Mátyás. Úgy elviszünk benneteket, hogy se híretek, se porotok.

Mátyás hosszan nézett az öreg után, amint az békés nyugalommal beleballagott az éjtszakába. A hold még nem kelt fel, de túl az erdőn világosodott az ég alja, mintha tűz lenne valahol.

Lenézett a ház felé. A homályban alig világított fehér fala és titokzatosan állt, mintha őrizne valamit. Őrizheted — legyintett Mátyás — ami az enyém, azt elviszem.

Másnap ebédre nem jött el Varjas, de azért alig beszéltek az asztalnál. Ez a hallgatás már tűrhetetlen kezdett lenni. Tallós kimért, nehézkes mozdulatai, magaelénézése fenyegető volt és felingerelte Mátyást. Ha Pannit nem féltette volna, már régen kenyértörésre viszi a dolgot, de megígérte, hogy okos lesz és hallgat, hát hallgat.

Tallóst pedig Mátyásnak ez a konok, szó nélküli ellenállása bőszítette. Hogy Panni Mátyással tart, ezzel már nem is törődött. Panni azt tesz, amit ő akar. Ő pedig jót akar neki. Nyugodt, jómódú életet. Ostoba! A tehenek megmaradnak, de a szerelem elfonnyad és megvénül, ha a szegénység a földje.

Ezen gondolkozott egész idő alatt, végre oda döntött, hogy legjobb, ha elmegy Mátyás. Más malom is van a világon. Ott van Killány. Miklós szívesen odavenné.

Mátyás ebéd után hosszan tanakodott, hogy otthon maradjon-e, vagy elmenjen az erdőbe. Már kézbe vette fokosát, — ezzel botozott mostanában — de aztán eszébe jutott, hogy hátha elmegy Tallós, — akkor beszélhetne Pannival — és inkább otthon maradt.

Üldögélt ágya szélén. Öntudatlanul fütyörészgetett. Ládáját már tegnap felvitte a padlásra. Ha ma beszélhet Pannival, ünnepek után szökhetnének. Kis vagyonuk száz pengő forint, ezzel már lehet valamit kezdeni.

Kint nyilt az ajtó. Aztán Mátyás megismerte Tallós lépteit. Csak jöjjön!

De azért megfeszült benne valami, amikor kinyilt az ajtó.

Folytatjuk

Én lefekszem . . .

Mint rossz suba, súlyos, balga
éjszaka hull ablakomra.
Én lefekszem én ágyamba,
mindennapi koporsómba.
A lombot kinn szél legyezi.
Áldottak közt, Te, az áldott,
önts szememre kisgyermeki,
bűvös álmot, tiszta álmot.
Szivemben hit lángol s béke.
Ez a világ csupa ostor.
Ne vigy, Uram, kísértésbe
s szabadits meg a gonosztól.
Felkelt a hold, fény lengedez,
árnyék illan, tompa, lomha . . .
Amíg alszom, hét fegyveres
angyal vigyázzon álmomra.

KÖVY JÁNOS

A háromszázéves Éjszakai őrjárat

Ha mesterére s annak életére gondolunk, olyan valószínűtlen, titokzatos, mint egy mese, amely így kezdődne: „Egyszer volt, hol nem volt, egy molnár és a felesége, egy pék leánya, akik a Rajna mellett laktak és egyik gyermeküket Rembrandt Harmensz van Rijn névre keresztelték." A meseszerű történet magában foglalná ennek a művésznek emberfeletti küzdelmét, bukását s diadalát, amelyhez halála után jutott. Volt idő, amikor egy-egy festményét árverésen, hat garasért vesztegették s ma képei a világ múzeumainak, a művelt emberiségnek féltett kincsei.

Tanítójától, Jacob Swanenburchtól Leydenben — amely ebben az időben virágzó város, egyeteme világhírű, — három év alatt elsajátította a festészet alapvető mesterségbeli részét. Az olasz hatás alatt álló Pieter Lastmannnál csak félévig dolgozott. Látszólag nem befolyásolja senki. Halad a maga útján, kitűzött célja felé. Amíg Leydenben él, ugyanott dolgozik Jacob van Goyen, a kitünő festő, akit nem is ismert. Festészetében még nyoma sincs művészetének. Kortársai nem tudtak neki utat mutatni. Amikor tanulóévei után hazamegy, otthon örökké csak fest s modelljei: főleg apja, a kopasz molnár, és anyja, akit bibliai szent asszonnyá magasztosított képein. Szereti és gyakran veti vászonra azt a tájat, amelyet a szélmalomból lát, azzal a végtelen horizonttal, amelyet nem úgy örökít meg, mint azt a hollandusoknál megszoktuk: nagy ég, nagy lapály. Nála a táj különös effektust nyer; furcsa fény, valami drámai erő járja át. A holland festők környezetüket festik. Megörökítik Németalföld egét, legelőit, a házat kívül-belül, a korcsmát részegekkel, az orvost a beteggel, a kövér embereket, a maradi divatot követő testes asszonyokat, a fekete-fehérfoltos jól tejelő teheneket. Rembrandt mindezt szinte nem is látja. Ő közvetlen környezetének különös vizióját festi.

Amikor Amsterdamba kerül, rövidesen hírnévre tesz szert. Előkelő emberek festetik le magukat vele. Egy év után már megbízzák „Tulp anatomus" képének elkészítésével. Ilyen nagyszabású munkát még kétszer rendelnek majd nála, éspedig: az *Éjszakai őrjáratot* és már élete végén a *Posztókereskedők szindikátusát*.

Régen szokás volt Hollandiában, hogy közösen festették le magukat a céhek, egyesületek vezetői. Mint ma a fényképészek, akkoriban a festők „csoportképet" készítettek. Bizony ezek a vásznak, a sok pufók arc egymás mellett, nagy fehér gallérok, a fekete ünneplőben feszengő polgárok, elég unalmasak.

Dr. Tulp képe is voltakép „csoportkép", viszont remekmű. A festményen egy rövidüléssel festett holttest a központ. Az okos arcú anatomus magyaráz. Kezében olló, kollégái feszülten figyelik. A festmény nem a régi recept szerint készült. A mezítelen testet fény önti el. Rajza tökéletes, kompozíciója merész.

Rembrandt 1634-ben nősül. Saskiát veszi el. Az asszony gazdag, ő jól keres. Rafael-képet és Michelangelot vásárol, Dürer- és Holbein-metszeteket gyüjt. Rajong a kuriózitásokért. Japán sisakot, indiai ruhákat, miniaturákat, kínai kosarakat, furcsa nyilakat, korallt, tengeri szörnyeket s ki tudná számbavenni mi mindent vásárol össze. Az anatomus képének elkészülte után jegyezte el Saskiát s mire a másik, már említett csoportképe 1642-ben elkészült, el is temeti asszonyát.

Az anatomus képével még fékezte magát. Az Éjszakai őrjárat festése közben azonban elragadta a festői mámor, még pedig úgy, hogy ezentúl már sohasem tud majd a körülményekkel megalkudni. *Éjszakai őrjárat*ról beszélünk, s mindenki azt gondolja, hogy ezen a képen valami éjjel történik, holott fényes nappal van. A város egyik kapuja alól éppen kilépnek a lö-

KÜLFÖLDI TŐZSDEJELENTÉSEK

Ideges hangulat, nagyobb áresések a newyorki tőzsdén

Newyork, április 8.

Wall-street a hét utolsó napján élénk forgalom mellett lanyha irányzattal nyitott és a legutóbbi európai események következtében végrehajtott eladások *már kezdetben 1 dollárig terjedő árlemorzsolódást okoztak.* Délfelé terjedelmes ideges eladások számos vezető részvényben 1—5 dolláros olcsóbbodást okoztak. A forgalom is megélénkült. Később a lemorzsolódott árnívón a szokásos hétvégi fedezések is előfordultak, zárlat előtt azonban *újból a kínálat került túlsúlyba.* A belföldi gazdasági jelentéseket a piacon nem vették figyelembe. A tőzsde lanyha irányzattal zárult. A részvényforgalom 1,640.000 darab volt.

Zárlat: Americ. Tel. 160, Anaconda Copper 21.25, Gen. Electric 32, Gen. Motors 37.625, Radio Corp. 5.50, Standard Oils 43.125, U. S. Steel 45.125, Nat. City Bank 21.75, Young kölcsön 6.

Aremelkedések, szilárd irányzat a csikágói gabonatőzsdén

CSIKÁGÓ. A gabonapiacokon szilárd volt az irányzat, mivel a külpolitikai helyzet és hidegebb időjárás következtében a keleti cégek vásárlásokba fogtak és azonkívül fedezések is történtek. A piac a napi legmagasabb árszinten zárult.

	Szombati			Csütörtöki		
	nyitás	közép	zárlat	zárlat	zárlat	zárlat
	per bushel			pengő per mm	cent per bushel	pengő per mm
BUZA:						
Máj.	68.125	68.75	69.50	13.15	68.—	12.87
Júl.	67.375	67.875	68.625	12.99	67.125	12.70
Szept.	68.25	68.50	69.125	13.08	67.875	12.84
ROZS:						
Máj.	—.—	41.875	42.625	8.64	40.75	8.26
Júl.	—.—	43.125	43.75	8.86	41.875	8.49
Szept.	—.—	44.—	44.75	9.07	43.125	8.74
TENGERI:						
Máj.	—.—	47.75	48.—	9.73	47.25	9.58
Júl.	47.50	49.375	49.625	10.06	48.875	9.91
Szept.	49.25	50.375	50.625	10.26	49.75	10.08
ZAB:						
Máj.	29.—	29.625	29.625	10.51	29.—	10.29
Júl.	26.875	27.25	27.375	9.70	26.75	9.49
Szept.	26.75	26.75	27.—	9.58	26.375	9.36

Szilárd a winnipegi gabonapiac

WINNIPEG. A búzahatáridőspiacon a legújabb külpolitikai események következtében liverpooli számlára ideges fedezési vásárlások történtek és a préri tartományok részére kilátásba helyezett hidegebb időjárás befolyásolta az áralakulást. A zárlati irányzat szilárd volt.

Szombati nyitás, közép és zárlat: Búza májusra (60.—) 60.375, 61.125, 61.625; júliusra (60.875) 61.625, 62.125, 62.625; októberre (61.50) 62.375, 62.875, 63.50. Zab májusra (28.875) 29.—, 29.125, 29.—; júliusra (28.625) 28.75, 28.75, 28.75; októberre (28.25) —.—, 28.375, 28.375.

Zsírpiac

CSIKÁGÓ. Májusra (6.20) 6.375, júliusra (6.325) 6.50, szeptemberre (6.50) 6.65, októberre (6.525) 6.65.

— Két rablótámadás a fővárosban. Két vakmerő rablótámadás történt a fővárosban a szombatra virradó éjszakán. Az egyik az Izsó ucca és az Abonyi ucca sarkán történt. *Schöller* Rezső festőművész 40 éves felesége az Izsó ucca 8. számú házban levő lakása felé igyekezett. Az Abonyi ucca sarkán egy ismeretlen férfi hátulról fejbeütötte, majd hóna alól kézitáskáját elrabolta, ezután a liget felé elmenekült. A másik rablótámadás a kispesti erdőben történt. *Döndő* György monori szerszámkészítő nagypéntek estéjét Kispesten, az Attila ucca 100. számú házban levő kocsmában töltötte. Néhány pohár bort ivott már, amikor négy ismeretlen férfi telepedett le az asztalhoz, akiknek ő két liter bort fizetett. Ezután elbúcsúzott tőlük. A kőbányai pályaudvar felé ment a kispesti erdőn keresztül, amikor négy vendége utána futott, hirtelen megtámadta, leütötte. Pénztárcáját 25 pengővel elrabolták és elmenekültek. A főkapitányságon széleskörű nyomozás indult a két rablótámadás tetteseinek felkutatására.

— Eladó állomások. Franciaország északnyugati részében, Calvados megyében, szükségtelenné vált néhány állomás. Ezért értékesíteni akarják és nyilvánosan hirdetik, hogy a felesleges állomásokat bárkinek jogában van megvenni. Főleg kirándulóknak ajánlják a szokatlan ingatlanokat. A legdrágább állomás 51.000 frankba, a legolcsóbb mindössze 3500 frankba kerül. Tessék választani.

— Üzlet-tűz. Pénteken reggel az Erzsébet körút 4. számú házban *Gál* Sándor úridivatüzletében tűz ütött ki. Ezer pengő értékű fehérnemű és egyéb divatcikk égett el. A tűz okát vizsgálat állapítja meg.

Ötven ezer pengőt adunk annak

aki legalább háromszor érte kű, tehermentes, jövedelmező prima **földbirtokán, bérházán évi 5-6000 P életjáradékot biztosít** Részletes, komoly ajánlatokat »Idősebb házaspár 400« jeligére **Balogh** hirdetőiroda, V., Szent István-körút 9. sz., továbbít

»Igazságot Magyarországnak«. Liszkai-Kováts Zoltán Párizsban élő szobrászművész feltűnést keltett szobra a párizsi Salon des Indépendants nemrégen megnyílt kiállításán

— Megjelent a repülők lapja, a Magyar Szárnyak. A lengyel-magyar határ megvalósulásának örömére, a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap támogatásával megjelenő Magyar Szárnyak aviatikai folyóirat külön lengyel számot adott ki, amelynek vezető cikkét dr. *Ember* Sándor országgyűlési képviselő írta. A lengyel sportrepülésről vitéz *Laborczfy* Rezső repülőezredes számol be. A lengyel katonai attasé, Jan *Emisarsky* alezredes üdvözli a magyar repülőtársadalmat, Gora Tadeusz, a világhírű vitorlázó köszönti a magyar sportrepülőket. A lengyel ejtőernyő sportról F. *Stachula* ír cikket. A lap katonai repülés rovatában közli a szerkesztőség, hogy a következő, májusi számban részletesen, hiteles adatok alapján, gazdag fényképanyaggal számol be majd a magy. kir. Légi Erő alakulatainak ungvári győzelmes harcairól és az iglói bombázásról. Ezenkívül *Bocsor* Elemér repülőfőhadnagy regényvázlata is nagy érdeklődésre tarthat számot. *Rotter* Lajos, a kiváló mérnökpilótánk a Sezze-i vitorlázó repülőgépkiválasztó összejövetel műszaki vonatkozásairól ír. Vitéz *Hefty* Frigyes »Frontáttörés« című háborús emlékeit eleveníti fel. Az ifjú repülő és a rejtvényrovat gazdagítják még az új számot, amelyet *Jánosy* István szerkesztett. Kapható mindenütt. Ára 50 fillér. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VI., Eötvös ucca 8.) ingyen küld.

— Bajtárskeresés. *Müller* Ignác (Benkepatony, Pozsony megye), aki a *komáromi 5. lovas tüzércsapattestnél* szolgált, kéri, hogy *Kollár* Antal budapesti lakos, *Hennesz* József őrparancsnok és *Multner* János tizedes — egykori bajtársai — közöljék vele címüket.

— Si informano tutti gli italiani ed i fascisti di Budapest che la Sede del Fascio Pázmány tér 5 restera aperta in permanenza anche durante le feste pasquali onde dar modo a tutti i camerati di poter seguire alla radio gli avvenimenti in corso che tanta eco hanno nel cuore di ogni italiano. (Értesítjük a budapesti olasz fasisztákat, hogy a Fascio székháza (Pázmány Péter tér 5) a húsvéti ünnepek alatt állandóan nyitva lesz, hogy mindenkinek módjában álljon figyelemmel kísérni a rádión keresztül azokat az eseményeket, amelyek minden olasz szívében oly élénk visszhangot keltenek.)

— Przemysli volt hadifoglyok mozgalmai. A Przemyslből Turkesztánba és Szibériába jutott hadifoglyok Bajtársi Köre május 7-én országos találkozót rendez. A Bajtársi Kör tagjai külön meghívót kapnak a pontos programmal. A kör a közeljövőben zarándokvonatot indít Przemyslbe. Száz személynél a menetjegy oda-vissza körülbelül 40 pengő, 500 személynél körülbelül 20 pengő lesz. Jelentkezni lehet *Engel* Gyulánál, Budapest, Paulay Ede ucca 16. Itt említjük meg, hogy a Kör tagjai újabb akciót indítottak arra vonatkozólag, hogy a przemysli emlékérmet a Károly csapatkereszttel egyenlőnek nyilvánítsák.

— BEKÜLDÖTT HIREK. — VASÁRNAP. HÉTFŐ. KEDD. — ELŐADÁSOK. — Vasárnap. — Az Adventisták Felekezetében Veszelovszky Gyula: »Apokalyptikus jóslatok« (Székely Bertalan u. 13.), 7-kor. — **Kedd.** — A Külügyi Társaságban L. H. Grondijs (Utrecht): »Japonais et soviétiques en Chine« (Országháza, XVII. kapu), 6-kor. — **KÜLÖNFÉLÉK. — A Józsefvárosi Katolikus Dolgozó Lányok Egyesülete** hétfő este 8-kor a Szent József egyházközség dísztermében (Mária Terézia tér 5.) **zártkörű locsoló-táncestélyt** tart. — **Az állami gépjárművezetőképző (sofőr) tanfolyam a** Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (József körút 6.) április 17-én este 5-kor nyílik meg. Beírás és a felvételhez szükséges űrlapok kiadása naponta d. e. 10—12 között az igazgatósági irodában. — **A Pátria-irónők** kedd d. u. 6-kor a Pátria Klub (Erzsébet körút 43.) dísztermében tartják legközelebbi előadóestjüket. — **A bánátiak (délvidékiek)** kedd este ½9-kor a Britannia-szálló sárgatermében kedélyes társasösszejövetelen találkoznak.

Modern **SIRKÖVEK** „Alapkő"-nél Károly-körút 23

SZINHÁZ

Ne bántsd a másét!

A Pesti Színház szombati bemutatója

Előkelő, angol vidéki úriház, kötelező halastó és crickett-pálya, nagy park, sok vendég, még több koktél, rengeteg jövés-menés, pletykázás, szalonfecsegés s hétévi boldog házasság, enyhe zongorakísérettel, — íme, Frederick *Lonsdale* új vígjátékának színpadi kellékei, amelyek köré egy szigorúan bizalmas, szinte magánügy-jellegű, mérsékelten vidám szerelmi bonyodalom pókháló-szálai szövődnek. Johnny, a házigazda, beleszeret egyik vendég-barátja feleségébe, Lizbe, aki viszontszereti őt. A viszonyról Johnny felesége, Nancy is tudomást szerez, de mint okos asszony, nem csinál botrányt. Simán szeretné elintézni a kellemetlen ügyet. Persze úgy, hogy Johnnyt ne csak kiábrándítsa »egyetlen, nagy szerelméből«, hanem továbbra is megtarthassa magának. Ezért — miután kissé gyenge szellemi képességekkel rendelkező férjét alaposan kifaggatta — megértő készséggel egyezik bele mindenbe, amit az elvakult szerelmespár kíván: parancsoljanak egymás nyakába borulni és elutazni Indiába, ahol Liznek rendkívül csábító banánültetvényei vannak. Neki igazán semmi kifogása sincs ellene. Csak éppen abba nem megy bele, hogy törvényesen is elváljon az urától, akit sokkal jobban szeret, mint amennyire ez a mélabús fajdkakas megérdemli. Válásról tehát szó sem lehet, — Nancy ezen a ponton hajthatatlan. Ha Liz valóban annyira szereti Johnnyt, hogy nem bír nélküle élni: legyen a szeretője. Elvégre az igaz szerelem mindent pótol. — Helyes, — mondja Johnny, meggyőzve Nancy okfejtésétől, — a házasság úgyis csak üres formaság, fő a szív szerelme. Liznek azonban ez a »megoldás« egyáltalán nincs inyére. Ő ragaszkodik a házassághoz s csupán mint reprezentáló hitves tudja elképzelni a boldog életet Johnny oldalán, a banánok alatt. Ezt némileg dadogva, de elég érthetően tudomására is adja neki, mire Johnny lassankint magához tér szerelmi mámorából s kezdi összeszedni maradék józan eszét. Nancynak most már nyert ügye van. Látva Johnny csalódását, jóleső elégtételt vesz vetélytársnőjén, majd még engedékenyebb lesz s maga ajánlja fel férje számára a válást, ha csakugyan el akarja kísérni Lizt Indiába. De Johnny ekkor már teljesen kigyógyult »halálos« szerelméből. Felesége nagylelkűségétől meghatva, végleg szakít Lizzel és gyengéden öleli keblére a hű hitvest, aki okosságával ekkép szerencsésen visszahódította őt.

Lonsdale fanyar darabja nyilván époly hiteles, mint szatirikus rajza a gondtalanul vikendező, flörtölő, vadászó és részegeskedő mai angol pénzaristokrácia léha erkölcseinek. Sajnos, magyar változatában mindeme csufolódó vonatkozások élüket vesztik s jórészt hatástalanok maradnak. Az eredetinek ismerete híján tudniillik a legtalálóbb karikatura is jámbor életképpé szelidül, ami sohasem válik a mulatság javára. A vígjátékból így ezúttal nem túlságosan elmés »társalgási« darab lesz, amelynek biscuit-szerű, szikkadt párbeszédei ugyan bőséges koktél-fogyasztásra csábítják a szereplőket, a nézők érdeklődését azonban inkább csak elbágyasztják.

Az előadást hasonló mérséklet szelleme lengi át. Igaz, hogy ezekből a kevéssé hálás szerepekből bajos is valami különösebb vidámság szikráját kicsiholni. Egyedül *Bulla* Elma finom árnyalatokban gazdag, elragadóan szuggesztív művészete talál módot a zavartalan érvényesülésre. Nancyje nemcsak a darab legelevenebb figurája, hanem az együttesből is magasan kiemelkedik, a fojtott szenvedély és szenvedés tökéletes »színjátszó« közvetlenségével. *Somló* a szédült férj szerepében korrekt. Igen jó *Berczy* érzékeny lelkületű »gigolója« s a többiek is becsülettel állják a rájukbízott feladatot. Még a kitűnő *Szennyey* Vera is, akire pedig Liz szerepét osztani — egyike volt a legkirívóbb rendezői tévedéseknek.

Bókay János fordítása könnyed és gördülékeny.

Kárpáti Aurél

Megcáfolja az Operaház a londoni vendégszereplésről szóló hírt

Az Operaház igazgatósága az alábbi sorok közlésére kért meg bennünket:

Egyes londoni lapok közlése alapján a magyar sajtóban a budapesti Operaház balettjének ottani vendégszereplésről jelentek meg híradások. *Ez nyilvánvalóan tévedés, mert ebben az évadban az Operaház sem balettjével, sem énekes személyzetével nem szerepel külföldön.* Április második felében *Csajkovszkij »Romeo és Julia«* című nagy táncköltményét mutatja be az Operaház, május 1-én pedig *Győrött vendégszerepel* a balett. Ebből is nyilvánvaló, hogy erre az időre londoni utazásról *még tárgyalások sem folyhattak.*

(•) Országh Tivadar — zeneművészeti főiskolai tanár. A kultuszminiszter megengedte, hogy *Országh* Tivadar hegedűművész a Zeneművészeti Főiskola kamarazene-tanszékén *tanári minőségben alkalmaztassék.*

A tetovált nő

A Vígszínház bemutatója

A tetovált nő, akivel *Éri-Halász* Imre új vígjátékának színlapjan találkozunk, tulajdonképpen egy darabnak a címe. A darab ötletét a gépírónőből lett sztár adja vőlegényének, a jónevű fiatal írónak, amikor az már kifogy mindenféle témából. A tetovált nő: nem kell megijedni, nem cirkuszi produkcióról van szó, hanem arról, hogy az egymást követő szerelmek mindegyike hagy valamilyen szellemi, lelki, gondolkodásbeli nyomot a nőn, aki végül is különböző bonyolult »tetoválásokra« tesz szert szerelmeinek során. Hiszen minden barátság és minden szerelem hagy az ember gondolkodásában, szokásaiban bizonyos nyomot, — jót-rosszat egyaránt — tulajdonképpen tehát semmi sincsen hiába.

Az ötletet a színpadon mozgó sok színházi szakember mind helyesnek tartja, és ezekután a fiatal író hozzákezdhet darabja megírásához, amelyről e pillanatban még senki sem tudja, hogy vígjáték lesz-e belőle vagy tragédia. Az utolsó pillanatig ez nem is dől el már csak azért sem, mert a darab előkészületei és próbái közben kiderül, hogy az ötletet önmagáról mintázta a kitűnő színésznő és ő maga az, aki különböző szerelmeitől jól megőrzött egy-két emléket: az egyiktől intelligenciát, a másiktól gazdasági érzéket, a harmadiktól egy-egy szófordulatot. A vőlegényszerző előtt hamarosan lelepleződik a tetovált nő bonyolult titka. Három felvonáson keresztül töri a fejét, hogy elhiggye-e azt, amit mindenki tud, ő azonban csak tudni sejt, és amíg habozik, addig bizonytalan a Vígszínház új darabjának műfaja is.

A probléma tehát az, hogy bevallja-e a nő multját, avagy sem. Ugyebár, elfogultság volna azt állítani, hogy erről a problémáról most hallunk először. A színpadon is jónéhányszor válaszoltak már reá, ki igennel, ki nemmel. Lehet még újabb variáció? Éri-Halász Imre olyan ötletes szerző, hogy bebizonyítja: lehet. Nem felel sem igennel, sem nemmel. A férj három férfira gyanakszik. Az asszony a végén bevall egyet. A férj erre felszabadult sóhajtással mondja: jó, hogy csak egy. És ezzel az ügy el van intézve.

De ne legyünk rosszmájúak. A darab — minden helyenkénti elnyujtása és a motívumok nem éppen újszerűsége mellett is — ügyes, fordulatos és megérdemli a sikert. Ebben a legnagyobb része *Muráti* Lilinek van, aki annyi kedvességet, temperamentumot, színt és frisseséget vitt szerepébe, hogy alighanem magát a szerzőt lepte meg: milyen rokonszenves, közvetlen figurát lehetett teremteni a szöveg szerint bizony nem túlságosan valószínű szerepből. Muráti Lili csaknem mindig a színpadon van, de ha nincs ott, nagyon érzik a hiánya. Partnere, *Ráday* Imre, a kétségek és bizonyosságok között hányódó szerelmes férfi alakját szuggesztívan és meggyőzően eleveníti meg. *Dénes* György angol attaséja mulatságosan mutatja meg, hogyan kell a szerelem terén is diplomatának bizonyulni. *Ajtay* Andor talpraesett színpadi kiadója, *Bihary* József minden hájjal megkent inasa, *Kömives* Sándor mulatságos színigazgatója, *Dán* Etelka kedves szobalányalakítása, *Náray* Teri házmesterlányból lett színésznő-karikatúrája az előadás egy-egy rokonszenves színfoltját jelenti.

Tarnay Ernő ötletes rendezésének és *Vörös* Pál ízléses díszleteinek szintén részük van a sikerben. (k. i.)

Rendkívüli színházi kedvezmény a Pesti Napló előfizetői és olvasói részére

Előfizetőink jegyet rendkívül leszállított áron válthatnak: »Az Este« kiadóhivatalában, VII., Erzsébet-körút 18—20., tel.: 143-888, reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

HÚSVÉTVASÁRNAP. Víg: Francia szobalány (3½ d. u.). **Magyar:** Erzsébet (8). **Belvárosi:** Földindulás (4 d. u. és 8 este). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (4 d. u. és 8 este). **Városi:** Orfeusz a pokolban (4 d. u. és 8 este). **Royal:** Egy bolond százat csinál (4 d. u. és 8½ este).

HÚSVÉTHÉTFŐ. Víg: Francia szobalány (3½ d. u.). **Magyar:** Erzsébet (8). **Belvárosi:** Földindulás (4 d. u. és 8 este). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (4 d. u. és 8 este). **Városi:** Orfeusz a pokolban (4 d. u. és 8 este). **Royal:** Egy bolond százat csinál (4 d. u. és 8½ este).

KEDD, ápr. 11. Víg: Ezer hold pipacs (8). **Magyar:** Erzsébet (8). **Belvárosi:** Földindulás (8). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (8). **Andrássy:** Paprikás csirke (8). **Royal:** Egy bolond százat csinál (8½). **Pódium:** Elő az okmányokkal (9). **Komédia:** Tanuljunk nyelveket (8½).

SZERDA, ápr. 12. Magyar: Erzsébet (8). **Belvárosi:** Földindulás (8). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (8). **Andrássy:** Paprikás csirke (8). **Royal:** Egy bolond százat csinál (8½). **Komédia:** Tanuljunk nyelveket (8½).

CSÜTÖRTÖK, ápr. 13. Nemzeti: A fiatalok szövetsége (7½). **Víg:** Ezer hold pipacs (8). **Magyar:** Erzsébet (8). **Belvárosi:** Földindulás (8). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (8). **Andrássy:** Paprikás csirke (8). **Városi:** Orfeusz a pokolban (8). **Royal:** Egy bolond százat csinál (8½). **Komédia:** Tanuljunk nyelveket (8½).

PÉNTEK, ápr. 14. Magyar: Erzsébet (8). **Belvárosi:** Földindulás (8). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (8). **Andrássy:** Paprikás csirke (8). **Royal:** Egy bolond százat csinál (8½). **Komédia:** Tanuljunk nyelveket (8½).

SZOMBAT, ápr. 15. Magyar: Erzsébet (8). **Belvárosi:** Földindulás (8). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (8). **Andrássy:** Paprikás csirke (8). **Royal:** Egy bolond százat csinál (8½). **Városi:** Orfeusz a pokolban (8).

VASÁRNAP, ápr. 16. Nemzeti: Ludas Matyi (7½). **Víg:** Ezer hold pipacs (3½ d. u.). **Magyar:** Erzsébet (8). **Nemzeti Kamara:** Utolsó tánc (4 d. u. és 8 este). **Belvárosi:** Földindulás (4 d. u. és 8 este). **Andrássy:** Paprikás csirke (3½ d. u. és 8 este). **Városi:** Orfeusz a pokolban (4 d. u. és 8 este). **Royal:** Egy bolond százat csinál (4 d. u. és 8 este). **Komédia:** Tanuljunk nyelveket (8½).

Orpheus a pokolban

Offenbach-felújítás a Városi Színházban

Szellemesen, friss rendezésben újította fel a Városi Színház *Offenbach* klasszikus operettjét, az *Orpheus a pokolban*-t.

A darabról újat aligha kell mondanunk: helye, rangja megvan már rég a klasszikus zene könnyű múzsájának országában. Most csak a Városi Színház előadásáról kell néhány elismerő szót szólnunk — mert megérdemli. A sok viszontagsággal küszködő színházban volt annyi energia, munkakedv és hivatásszeretet, hogy véghezvitte klasszikus operettciklusának teljes programját s most e program legszebb előadását, az *Orpheus a pokolban*-t.

Tihanyi Vilmos rendezése a szövegkönyv kisebb átdolgozásával s tucatnyi villanó kis aktuális ötlettel úgy megfűszerezte az előadást, hogy — amit nehéz ilyen kísérletek alkalmával elkerülni — a mű szellemén szikrányi erőszakot sem ejtett. (Ebben a »modernizáló« törekvésben egy-egy kis megjegyzéssel, rögtönzéssel a kitűnő szereplőknek is részük volt persze.)

A beszámolóban az első hely az operett primadonnáját illeti. *Harmath* Hildáról bizvást el lehet mondani, hogy megfelel mindannak az igénynek, amit általában az ideális operettprimadonnával szemben támasztani szokás. Szép, hódító, csengő trillákkal énekel, kacér és bájos. *Góth* Sándor szereplése pedig Jupiter szerepében ennek a kivételes művésznek egyik legsikeresebb vállalkozása. A klasszikus mithosz-persziflázs tálcán kínálta *Góth* Sándor tehetségének a legcsábítóbb karikatúrafeladatokat s *Góth* Sándor ízléssel, művészi fegyelemmel és kitűnő sikerrel válogatott bennük. *Delly* Ferenc meglepően jól illeszkedett bele Merkur szerepébe, kitűnő volt *Solthy* György, elsőrangú *Fodor* Artúr, s csupa elismerés illeti a kitűnő női főszereplőket, akik látható szeretettel oldották meg feladatukat: a kiváló *Sziklay* Szerénát, *Pulay* Etelkát, *Rácz* Valit, *Barabás* Sárit és *Szondy* Birit. A zenekar *Márkus* Dezső pálcája alatt kifogástalan, szép munkával szolgált. (—i.)

Kilencedik parancsolat

Francia film a Forumban

A kilencedik parancsolat: *»Ne kívánd felebarátod feleségét...«* Ezt példázza a film, amely arról szól, hogy egy gazdag párizsi üzletember (Jean *Gabin*) elválik gazdag feleségétől, egy angol ladytől, aki elhatározza, hogy lehetetlenné teszi a gazdagságból kicsöppent elvált férjének elhelyezkedését. A férfi, aki elveszi feleségül titkárnőjét (Gaby *Morlay*), valóban sehol sem tud elhelyezkedni s végre valahol Ugandában egy őserdei francia bányatelepen kap mérnöki állást. Embertelen, kultúremberhez méltatlan élet kezdődik itt, ahol a tűző napban, sárgaláz, moszkitók és whisky közt szinte a hisztériáig, tébolyig fül a Párizsban maradt feleség után való vágyakozás. A férfi elbódultan borul az afrikai viskó asztalára, amelyen gramofónlemezről beszél hozzá az asszony. Ebbe az egész irreálissá forrott légkörbe érkezik a fiatal mérnök-asszisztens (Jean-Pierre *Aumont*), akit szintén megejt és monomániákussá tesz felettesének asszonya utáni sóvárgása. Belészeret ő is a láthatatlan asszonyba, betegség ürügyén hazautazik Párizsba, ahol majdnem tragédiává lesz az ügy — sőt tragédiává is lesz: a fiú belepusztul. A férfi és az asszony azonban egymásra találnak, a vonat elindul velük és az öngyilkos barát búcsúsorait a szél kilebbenti a fülke ablakán.

A film: csupa bravur, csupa izgalmas *trouvaille*, akár a rendezés, lélegzetelállítóan frappáns és művészi ötleteit, akár a két férfi trópusi egyedüllétének hajszálfinom pszichológiai rajzát nézzük. Gaby *Morlay* eleinte kissé elszomorítja tán az embert: ez a híres és valóban kivételes színésznő eleinte mintha idős volna már ehhez a szerephez. Van azonban aztán egy jelenete, amelyből kitűnik, *ki az igazi színésznő* s miért választották őt erre a szerepre. Jean *Gabin* mint párizsi gentleman s mint gyarmati száműzött mutatja meg, hogy a jó színész minden szerepkörben jó, Jean-Pierre *Aumont*, a franciák kitűnő fiatal szerelmesszínésze rokonszenvesen, finoman mutatkozik be a budapesti közönség előtt. Külön szó illeti a film *néhány elsőrangú felvételét:* legkivált azt, amely a hajnali, néptelen Place de la Concorde-on mutat be egy kitűnő jelenetet.

(*) Sacha Guitry harmadik feleségétől is elvált. *Érdekes válásban hozott bírói ítéletet a francia törvényszék: kimondta, hogy Sacha Guitry, a férj époly bűnös, mint a feleség, Jacqueline Delubac. A válás előzménye szintén ilyen tréfás. A férj ugyanakkor indította meg a válópert, amikor a feleség és mindketten egymás tudta nélkül. Arra számítottak mindketten, hogy meglepetést szereznek egymásnak. A meglepetés nem maradt el, noha — kétségtelen — nem ilyen meglepetésre gondoltak.*

(*) Filmek készülnek Olaszország nagyjairól. Olaszországban nemsokára megkezdik három nagy film forgatását. Az egyik *Galileiről*, a világ egyik legnagyobb természettudósáról, a másik *Rossiniről*, a *Szevillai borbély* szerzőjéről szól, a harmadik pedig *Marconi* életét viszi filmre.

Színiiskola

Egyed Zoltán és Székely János filmje a Corsóban

Ritkán örültünk úgy annak, hogy jogos és felfokozott várakozásunkban nem csalódtunk *(sőt!...)*, mint *Egyed* Zoltán és *Székely* János Amerikában készült filmjének budapesti bemutatója után. S nagyon szeretnők, ha szavunkból kierződnék, hogy mindaz az elismerés és dicséret, amely alább következik, nem a magyar sikernek, sőt mégcsak nem is a sikeres kartárs munkájának szól, hanem egyszerűen annak a minden ízében művészi és nemes anyagú produkciónak, amit ez a film jelent.

Ez a *film...?*

Helyesebb lett volna így mondanunk: ez a *darab*. Mert hiába: ezzel a filmmel kapcsolatban a legnagyobb elismerés azt a darabot illeti, amelynek vázára felépült. Nem tudjuk pontosan s ha tudnók, sem lehetne patikamérleggel lemérnünk, mennyi része van ebben a darabban *Egyed* Zoltánnak s mennyi *Székely* Jánosnak. *Székely* Jánosról tudjuk, hogy egyike a legmegérdemeltebb amerikai magyar karriereknek s hogy eddigi darabjaival, filmszüzséivel is jóval felül volt irodalmi színvonal és művészi igény dolgában annak, amit Amerikában megszoktak. *Egyed* Zoltánról jóval többet tudunk. Ismerjük izgékony, egyenetlen, furcsa tehetségét, azt a meglepő és letagadhatatlanul külön, egyéni ízt, amely nevének a magyar ujságírásban sikert hozott. Aztán olvastuk egyszer egy novelláját, amely meglepett — s most itt ez a darab.

A darab arról szól, hogy egy kis párizsi színinövendék, aki éjszaka gyárilányként dolgozik s így teremti elő a tandíjat, mint épít maga köré egészen fantasztikus és hátborzongatóan merész hazugság-várat, amely ahelyett, hogy összedőlne s maga alá temetné azt, aki építette, valóban meg is valósul — hogy aztán, amikor már megvalósult, sőt több is megvalósult belőle, mint amennyit ő maga képzelt volna, ő maga döntse össze az egészet s haladjon egyenesen tovább a *cél* felé, amelynek útját most már nem is kell hazugságokkal kikövezniе. A kislány azt »hazudja«, hogy a gazdag párizsi arisztokrata őbelé szerelmes, azt »hazudja«, hogy el is veszi feleségül, azt »hazudja«, hogy nagy színésznő lesz belőle, »hazudja« az egész életét és — igaza lesz. S amikor már igaza lett, amikor ott áll a diadalmas előadás után, amelyen Jeanne d'Arc szerepében valóban nagy színésznőként debütált s ott, az öltözőben d'Abbencourt márki csakugyan megkéri a kezét — elküldi a márkit s kiszalad az uccára, szembe a színházzal, leül egy elhagyott kofa-standra s onnan bámulja a transzparenset, amelyen az ő neve csillog: *Louise Mauban.*

...Érezzük, nem jó ez így valahogy, ahogy elmondtuk. Nem világlik ki belőle eléggé a pártatlanul szép és írói témavezetés, ahogy a művészet lényege, *az isteni hazugság* megdicsőül, eljegyzi s örökre megtartja magának azt, aki a hazugság, a színjátszás nagy művészének készül. *(»Nem a valóság — annak égi mása...«)* Volna itt most alkalmunk a dicséretre elég, hisz' mingyárt sor kerül rá, hogy Louise *Rainer*-nak, ennek a nagy színésznőnek kivételes alakításáról beszéljünk — annál fontosabbnak tartjuk, hogy hangsúlyozzuk: az első dicséret a legelőkelőbb írói igényekkel fellépő *jó darabot* illeti.

Luise Rainer felejthetetlen produkcióval szolgál ezen a filmen. Ez a rendkívüli bécsi színésznő olyan hatásokat ér el szemjátékával, lebegő, törékeny járásával, apró mozdulataival, egész varázsos egyéniségével, hogy párhuzamként állandóan egy honfitársnője jár az eszünkben, egy másik bécsi színésznő, akit Elisabeth *Bergner*-nek hívnak. S a film végén, amikor színpadi előadás keretében Szent Johanna nagy monológját mondja el a roueni angol bírák előtt — hitünkre: *Bergnernél is különb.*

Mellette a legkitűnőbb színészek sora is elhalványul. Igazán neheztelünk érte, hogy rendes, komoly színlap nem közli velünk, hogy' hívják azt a remek színészpárt, aki a színiiskola igazgatójának és tanárnőjének szerepét játssza, valamint a többi kitűnő szereplőét s hogy így kénytelenek vagyunk az egyébként kifogástalan Paulette *Goddard* nevének említésére szorítkozni; ezt a nevet legalább, mint *Chaplin* elvált feleségéét, a *publicity*-ből ismerjük. R. M. A.

(*) Pénteken: »Bohémélet« helyett »Pillangókisasszony«. Az Operaház közli, hogy pénteken, április 14-én C. bérletsorozatban a tévedés folytán hirdetett *Bohémélet* helyett a *Pillangókisasszony* kerül színre.

(*) Amerika a katonaképzés szolgálatába állítja a filmet. *Illetékes katonai hatóságok elhatározták, hogy az amerikai katonaság alaposabb kiképzésére a technika minden vívmányát felhasználják. Elsősorban a filmre gondolnak. A nagyobb hadgyakorlatokat lefilmezik s azokon magyarázzák el a katonai mozdulatok okait és sztratégiai hasznosságukat.*

(*) Író, aki a víz alatt is írt. *Fantasztikus ötletet valósított meg Cyril de Baumann amerikai író. Különleges levegőszolgáltató készülékkel felszerelve, búváröltözékben 30 méter mélységbe szállt le a Toms folyóba és a helyszínen leírta közvetlen tapasztalatait a tengerészek, búvárok és az érdeklődő nagyközönség számára.*

A toledói óriási sofőrsztrejk a rendőrség-, katonaság és a sztrejktábor mindhevesebb harcává fajul, melynek rengeteg áldozata van már. Balról egy sztrejktörő sofőr szitává lőtt autóját látjuk, amelyben a sofőr elpusztult, — jobbról katonaságot, amint rohamra indul a kőzáporral támadó sztrejkolók ellen

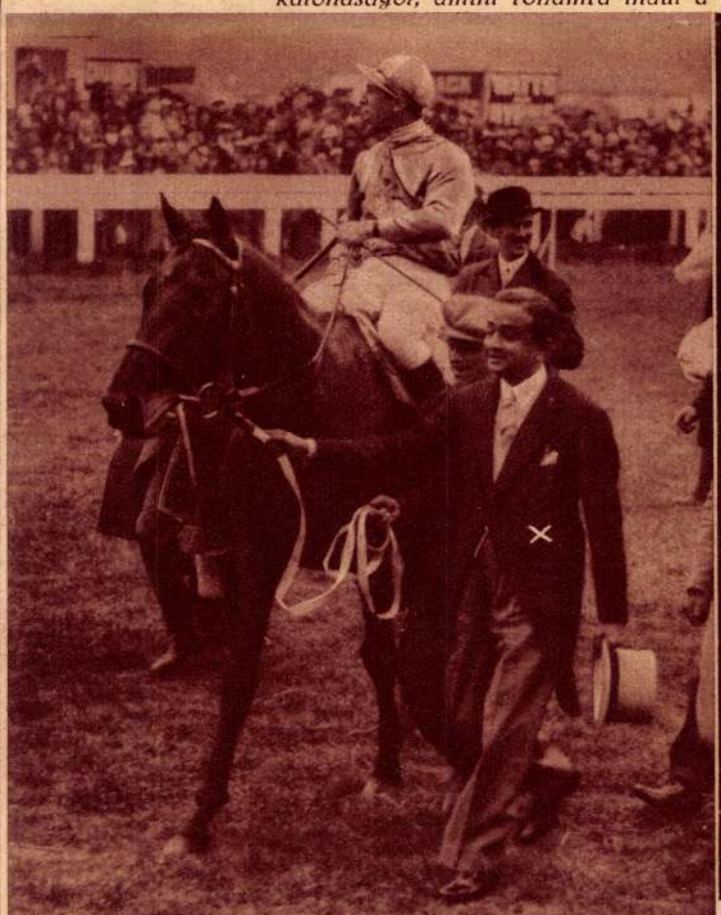

„Windsor Lad" a derbyk derbyjének, az epsomi versenynek ezidei győztese. (Boldog tulajdonosa, a rajpiplai maharadsa (×) vezeti)

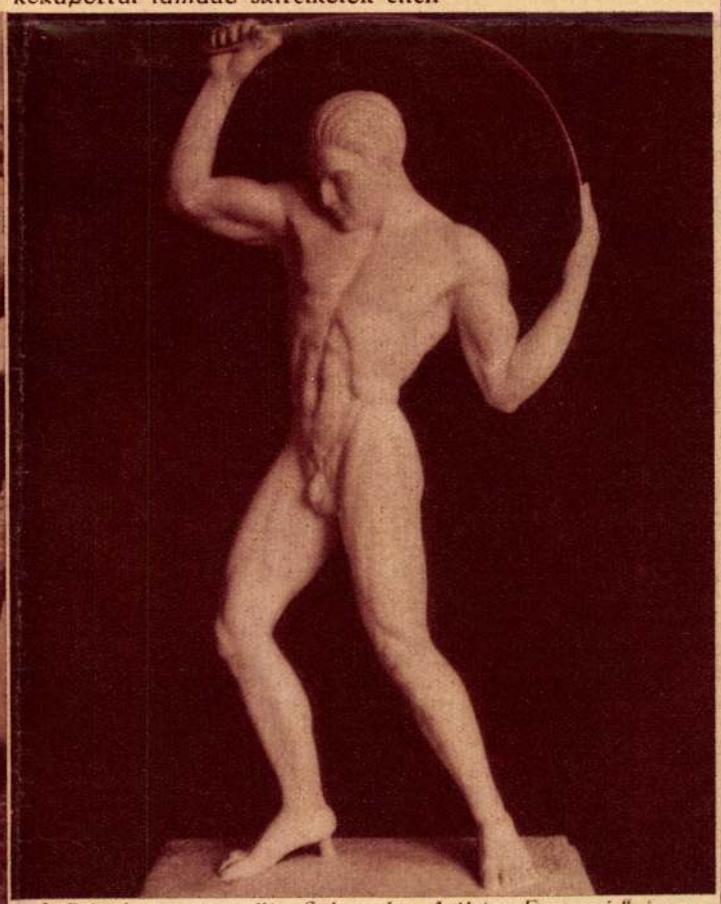

A Párisban megnyílt „Salon des Artistes Francais"-ban igen szép eredménnyel szerepel Liszkai Kováts Zoltán magyar szobrász „a t l é t a" című művével, amelyről a francia kritika igen nagy elismeréssel emlékezett meg

Linz Márta a világhirü magyar hegedümüvésznő, — aki Berlinben a „Hitneves művészek" szétiájának estélyén aratott ujabb nagy sikerével és azzal, hogy mint a berlini szimfonikusok karnagya ezen minőségében az egyedüli nő az egész világon, — messzeföldre hangzó hirt és dicsőséget szerez magyar hazájának

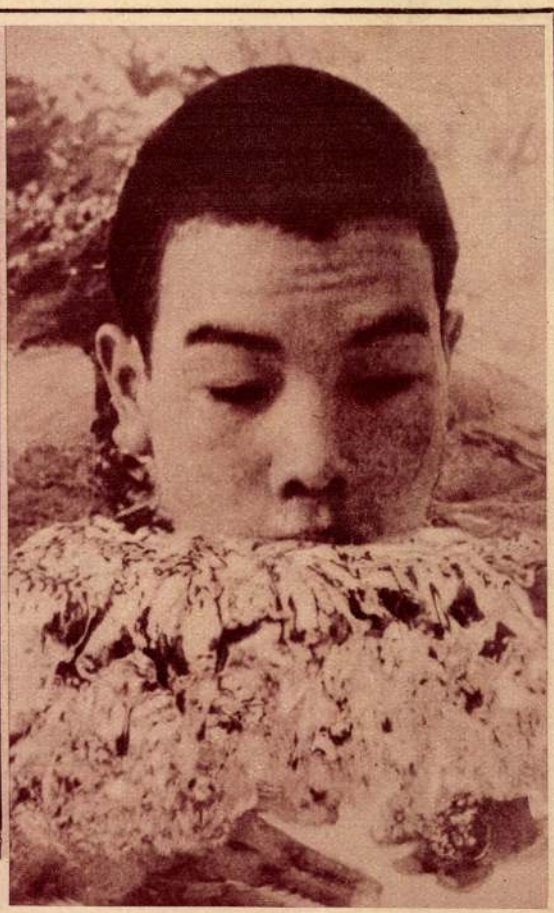

Reizo Koike japán uszóbajnok, a 200 méteres melluszásban 2:36,4-es világrekordot állitott fel

„AMERIKA". A 6 éves June Robles, akit arizonai gangszterek elraboltak, napokon át ládába zárva egy homokgödörben fogvatartottak és a gangszterek ellentábora (illő dijért persze) kiszabaditott, szülei körében nézegeti a képes lapokat, melyek kegyetlen fogsága idején vele foglalkoztak

MOSOLYGÓ OLDAL

SEMMI SEM UJ A NAP ALATT

(Punch)

KÉT ESET VAN...

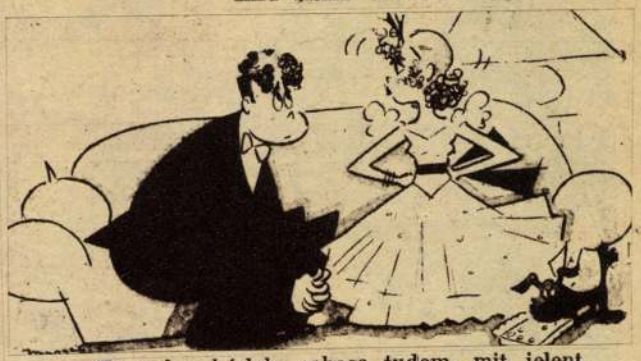

Eustache, kérlek, sohase tudom, mit jelent, ha ezzel a tekintettel nézel rám: azt, hogy szeretsz, vagy azt, hogy elrontottad a gyomrodat?

(Life.)

DRÁMA PÁRISBAN

A Szajna egyetlen hala végelgyengülésben kimult.

(Le Petit Journal)

A TANÁRI SZOBÁBAN

— Felételezem, Mickleton növendék, hogy nem fog ellentmondásra vetemedni, amikoron megállapitom, hogy velem szemben mutatott viselkedése az utóbbi időben a lekicsinylés jeleit mutatja.

(Punch)

A LIGETBEN.

Ezek a snobok azt hiszik, hogy amiért tavasz van és kijöttek a Ligetbe, most már kötelesek csókolózni.

(Querschnitt.)

Liszkai Kováts Zoltán

Szerdán avatták a kormányzói gyürüvel „sub auspiciis gubernatoris" doktorrá a Pázmány-egyetemen ifj. Nékám Lajost, Juba Adolfot és Horváth Károly Antalt. Angyal Pál rektor beszédet mond.

„Athléta", Liszkai Kováts Zoltán szobra, a Párisban nemrég megnyilt „Salon des Artistes Français" kiállitásán feltünést keltett.

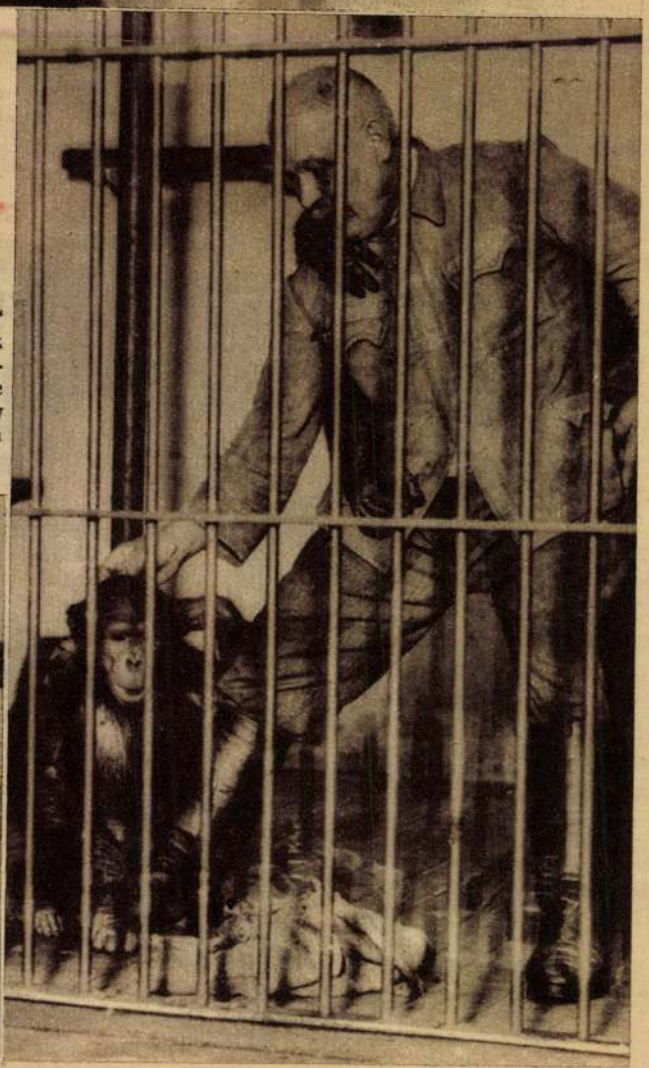

Maxi, az uj csimpánz, „akit" az özvegyen maradt Daisynek élettársul hozatott a Székesfővárosi Állatkert. Maxi egyelőre barátságtalanul viselkedik, Daisy pedig, amint illik, szemérmesen bujik ápolója háta mögé.

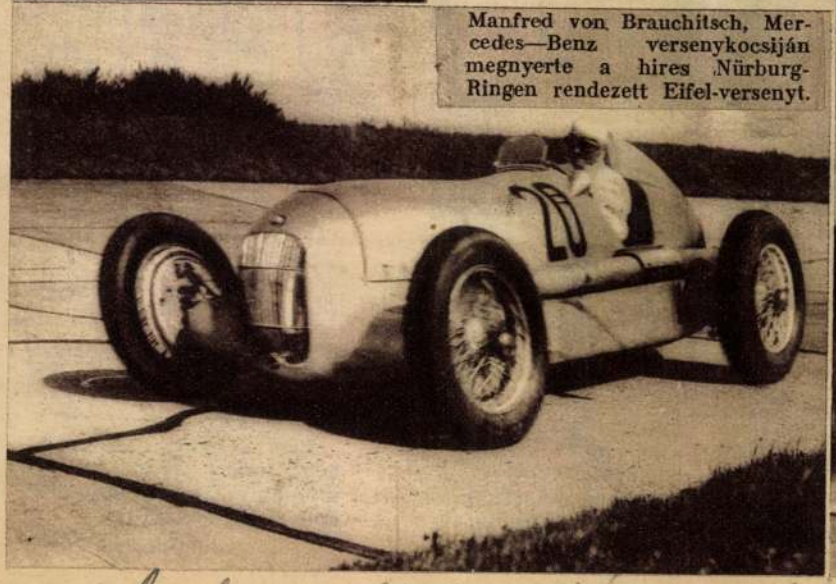

Manfred von Brauchitsch, Mercedes—Benz versenykocsiján megnyerte a hires Nürburg-Ringen rendezett Eifel-versenyt.

Budapesti Hirlap képes melléklete 1934 junius 7.

Liszkai-Kovats Zoltán

Pesti Napló képes melléklete
1935. jun. 23

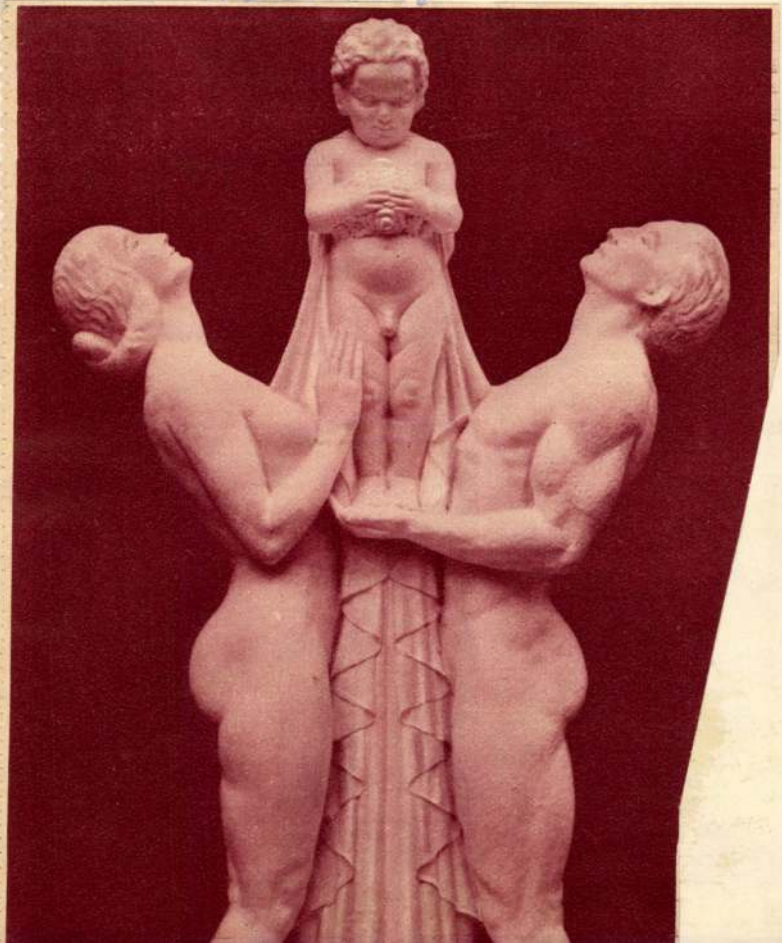

LISZKAI-KOVÁTS ZOLTÁN »JÖVENDŐ«
CÍMŰ SZOBRA, AMELY A PÁRIZSI SALON
KIÁLLÍTÁSÁN KITÜNTETÉST KAPOTT

Liszkai Kovács Z

lem gond többé

ılő és orvos részére, mit adjon a beteg, fejlődésben el-radt vagy gyenge gyermekeknek. A szervezetet felépítő érjéket, a fűtőanyagul és energiaforrásul szolgáló zsi-at és szénhydrátokat, a növekedés, gyarapodás, ellen-ıképesség, életkedv szempontjából nélkülözhetetlen

vitaminok

nényen jóizü, könnyen emészthető alakban juttatja a rvezetnek az Ovomaltine.

Gyermeke egészséges, izmos lesz, sulyban gyarapszik, llemileg szépen fejlődik, ha reggelire-uzsonnára rend-resen kap 1—2 csésze

OVOMALTINE

rmészetes erősitő tápszert.

őzze meg a bajt azzal, hogy Ovomaltine-val megedzi gyermekét.

Napi használata csak fillérekbe kerül.

Ára a doboz nagysága szerint P 1.25, P 2.50, P 4.50. Dobozonként 8—10% visszatérítési szelvény.

— **Magyarok a német fürdőügyi kongresszuson.** Bécs-l jelentik: A Deutsche Gesellschaft für Bäder und ima-Heilkunde most tartotta nagygyülését, mintegy öt-áz fürdőügyi szakember részvételével. A nagygyülésen agyarországból *Darányi Gyula* az orvosi továbbképzés zottsága, *Belák Sándor* a budapesti fürdőkutató intézet *Bilkey Papp Lajos* a magyarországi balneológiai egye-let képviseletében vett részt. A német kormány nevében sser államtitkár kifejtette, hogy Németország mintegy 0 fürdőjével és üdülőhelyével a világ legnagyobb fürdő-lama.

Férfi tavaszi felöltő, angolos szövetből, jó szabás P **28.—**

Férfi-ing jóminőségü puplinból, válogatott szinek ... ... P **4.80**

Férfi divatkalap, legujabb szinekben ... ... P **5.90**

Nyakkendő, nehéz tisztaselyemből, különleges szinek és minták **2.50**

Bőrkesztyű, női vagy férfi, divatos szinekben ... ... P **3.90**

Gazdatáska, erőlemezből ... ... P **—.98**

Bőrönd, patent zárral és fogóval ... P **2.50**

Szalonnázó kés, acél pengével P **—.18**

Konyhakés, acél pengével ... ... P **—.28**

Toldi penge, kitünő minőség, 10 drb **—.36**

Husvéti csokoládéfigurák és cukorkák dus választékban!

ve" most megjelent 2. kötetét, ha e hirdetésre e" 32 oldal terjedelmű, képekkel gazdagon il-ázat értékes dijakkal. **Kérje még ma a „Család Könyvét"**

BOLT tos tér 1. ÁRUHÁZ A **HANGYA** KÖTELÉKÉBEN

irka-firka

A kerékpár, a modern népi közlekedésnek ez a hasznos eszköze, most ünnepli centenáriumát. Száz évvel ezelőtt készitette az első kerékpárt Kirkpatrick MacMillan courthilli patkolókovács. Az első kétkerekü, emberi erővel hajtott jármü fából készült, a láb az első kereket hajtotta és emelőrud kötötte össze a másodikkal. Háromévi kisérletezés után tökéletesitette MacMillan a gépet annyira, hogy közlekedésre használhatta. Amikor már elég biztosnak érezte, elment vele hosszabb utra látogatóba a fivéreihez Glasgowba. Az országuton megcsodálták a gyalog baktatók mellett elsuhanó „repülő masinát". Mert repülőnek nézték először a szélsebesen hajtó kerékpárost. „Ha nem repülő, akkor biztosan maga az ördög lehet..." mondja róla az egykoru krónika. MacMillan minden baj nélkül eljutott Glasgowba és első szereplésének dicsőségét csak az homályositotta el kissé, hogy utközben elütött egy kisgyereket. Ő volt az első, akit gép által okozott közlekedési balesetért elitéltek. A hórihorgas skót lópatkoló huszonnyolcéves volt, amikor ezzel a nélkülözhetetlen találmánnyal megajándékozta az emberiséget. Még élnek emberek Angliában, akik jól emlékeznek rá, mert szerény, egyszerü kovács maradt ő azután is. Mesterségéhez hiven foghuzással is foglalkozott és öreg skót polgárok ma is dicsérik, milyen ügyesen huzott fogat. Anglia méltóan emlékezik meg egyszerü polgáráról, aki olyan hasznos találmánnyal lepte meg a világot. Első kerékpárjáról, amelyet a kensingtoni muzeumban őriznek, másolatot készitettek és elküldték New Yorkba, a világkiállitásra. Anglia legnagyobb kerékpárgyárosai pedig saját készitményü gépeiken hosszabb turára mennek, hogy bemutassák, mennyire használható közlekedési eszköz a tökéletesitett kerékpár. Huszonöt angol nagyiparos ül nyeregbe, de ott lesz köztük egy huszonhatodik szelleme is, a courthilli skót parasztfiué, aki száz esztendővel ezelőtt először szántott végig Anglia poros országutjain nyikorgó, fakerekü masinájával.

Néhány évvel ezelőtt az angol postaigazgatóságnál megjelent egy dr. Robinson nevü ur és táviratot adott fel a — Marsba. Mr. Robinson igazolta, hogy csillagászati tanulmányokkal foglalkozik és hosszas kérésére a posta felvette a rádiótáviratot. Egy shillinget és hat pennyt fizetett a sürgönyért szavanként a csillagászat rajongója. Azóta időnként megjelenik a postaigazgatóságnál és megkérdi, nem jött-e valami hir a Marsról. Ennek eddig semmi nyoma. Az angol posta most arra az álláspontra helyezkedik, hogy bizonyitsa Robinson ur, él-e valaki a Marson, aki mint cimzett átvehette a táviratot.

(—mény)

Liszkai-Kováts Zoltán

szobormüve „a trianoni láncokból szabaduló magyarságról" egy párisi kiállitáson

Páris, márc. 23. *(A Pesti Hirlap tudósitójától.)* A Független Művészek most megnyilt kiállitásának rendkivül érdekes magyar szenzációja van.

Liszkai-Kováts Zoltán, a párisi magyar művészgárda egyik legrégibb és legtehetségesebb tagja olyan szobormüvet állitott ki, mely a trianoni láncokból szabaduló magyarságot jelképezi. A szobormünek a hármashalom szolgál alapzatul; ennek a közepén emelkedik egy cimerrel ellátott határkő, melyhez a magyar kisebbségeket jelentő két magyarruhás ülő női alak van láncolva. A határkő mögött egy magyarruhás férfi áll, aki a félkarját már kiszabaditotta. A talpazaton *Falu Tamásnak* a *Pesti Hirlap* reviziós verspályázatán első dijat nyert költeménye következő sorai olvashatók francia forditásban:

„Nem kell nekünk a más folyója,
Nem kell nekünk a mások bérce,
Csak magyar hegy és magyar róna,
Ahogyan Isten rég kimérte.
Nem kell nekünk idegen égbolt,
Egy porszeme sem a világnak,
Csak az kell, ami a miénk volt:
Igazságot Magyarországnak!"

A szobor nemcsak a benne kifejezésre jutó hazafias érzés miatt figyelemreméltó, hanem a mü tökéletes művészi összhangjánál és mesteri kivitelénél fogva is. Liszkai-Kováts, aki a Société des Artistes Français dijnyertes művésze s akit egyik francia birálója a nyugati szobrászat egyik mesterének nevezett el, egész lelkét, alkotóerejének legjavát öntötte ebbe a művébe.

A megnyitás napján megjelent a tárlaton gróf *Khuen-Héderváry Sándor* magyar követ felesége társaságában, hogy megtekintse a magyar művész alkotását. Nagy számmal ott voltak a párisi magyar kolónia vezetői is. Megállapithattuk, hogy a kiállitást látogató francia közönség részéről szintén nagy érdeklődés nyilvánult meg a magyar szobormü iránt.

Alkalmunk volt a tárlaton beszélgetni Liszkai-Kováts mesterrel, aki többek között a következőket mondotta:

„Hazámat akartam szolgálni ezzel az alkotással, melynek gondolata már évek óta érlelődik bennem. Munkám legszebb jutalmát abban az érdeklődésben látom, melyet a franciák tanusitanak iránta, mert remélnem engedi, hogy sokan fogják igy megérteni a magyarság helyzetét és a ruténföldi eseményeket."

Benti Ferenc.

Pesti Hirlap
1939. III. 25.

Liszkai Kováts Zoltán

A párisi Független Művészek kiállításán nagy feltünést keltett Liszkai-Kováts Zoltán szobra, amely a trianoni láncokból megszabaduló Magyarországot szimbolizálja.

Képes Pesti Hírlap 1939 január 24.

Nagyp.

Dr. Szentiván

ÁRJEGYZÉK

KIADJA:

A MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI RT.

1906. I. 19.

Tv. és k. v. ministerhez felterjesztés: a szamosujvári örmény múzeumnak a fséghez véleményezés végett leküldött módosított alapszabályai visszaszármaztatnak azzal, hogy azok a belügyministernek jóváhagyásra ajánlhatók (39/906.)

LISZKAI KOVÁTS *Zoltán*, szobrász.
1. *Kovács Z.*

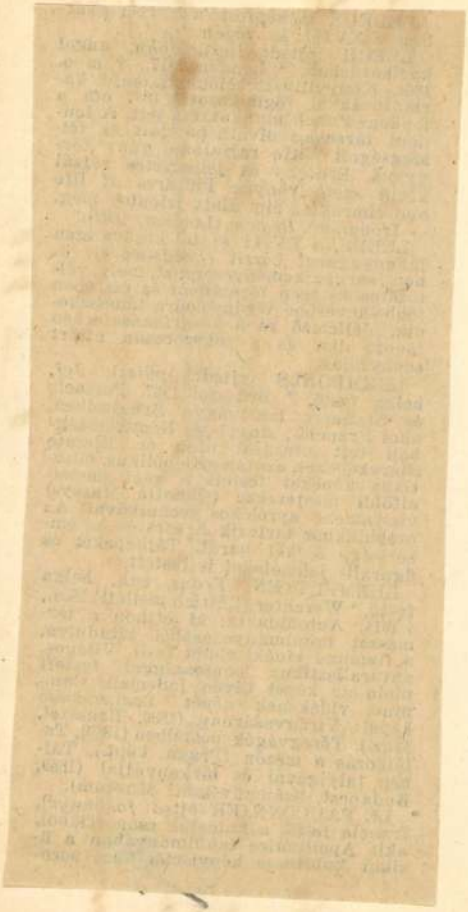

Liszkai Kovács Zoltán

A VIII. ker. Kun-utcai tűzoltóépület kibővítése folytán eltávolított tűzoltó-emléktábla pótlására új tűzoltó-emlékmű megalkotására írt ki f. évi április 1. lejárattal zártkörű pályázatot a polgármester, melyre *Lőte* Éva, *Liszkai Kovács* Zoltán, *Siklody* Lőrinc, vitéz *Szabados* Béla és G. *Fekete* Géza szobrászművészek kaptak felhívást.

Szépművészet

1941. 71. l.

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN, szobrász

1941-ben a debreceni Agrártud.Főiskola bejáratánál, a jobboldalon, oszloponegy magvető alakját helyezte el, a negyedkörives felületen egy ötalakoskompzíciója van. Közében ökör, ló, csikós bányvával, kévét kötöző.. bárányhoz térdelő leánykák, szélén gyümölcsöt szedő asszony és kaszáló paraszt. A férfiak öltözéke Hortobágyi, A nő alföldi tipus, magyar ruhás. 454.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 45[illegible].old

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve, 1971, Debrecen, 197[illegible]

LISZKAI KOVACS ZOLTAN, szobrasz

Az 1940.évben "Nyíregyházi Művészeti Hetek" keretében nagy országos kiállítást rendeztek. Valamennyi élvonalbeli festőnk és szobrászunk képviselve volt azon A május 4-től június 3-ig nyitva tartott kiállításon 147 mű volt kiállítva. Köztük az övé is. 32.old

[illegible] ISTVÁN: Művésztelep a nyíregyházi Sóstófürdőn, 1931-34. 25.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz

M.D.4

Lisskai
nobrás

Kovács-sal közös alkotása
a mai Agrártudományi
Főiskolán van elhelyezve.

Dr Szücs Ernő: Debreceni érce berek
Hajdu Bihar Napló 1969 aug 31

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Liszkai-Kovács Zoltán MDK

Rózsika, terrakotta

Mücsarnok 1940.Gyermek a müvészetben c.kiáll.

M.D.K.

Liszkai Kováts Zoltán

A müvész nevét emliti a kiállitó müvészek nevei mellett Hunyady Sándor: "A Mücsarnok tavaszi tárlata" c. beszámolójában.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. ápr. 24-3o.
V. évf. 17. sz.

. . .

Liszkai-Kovács Zoltán

Kiállít az "Alkotás Művészház" 6-án megnyílt második csoportkiállításán.

Magyar Nemzet 1942.dec.15.

52)

Lipkay Kovács: Józef Attila nobortev.

Magyar Nemzet.

1947. IX. 21.; III. évf. 214. n.

5. old.

(:Jkr.:)

Linkay Kovács Zoltán nobrikmüvész.

Megyer Nemet.

1947. IX. 21.; III. évf. 214. n.

5. old.

(:Hír.:)

Liszkai Kovács Zoltán

Nobrais

II. Szemlőhegy u. 23/6.

MKSz 1947

Liszkai Kovács Zoltán MDK

Nő akarattal

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Lisszai-Kovács Zoltán

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarország 1942. XII. 8.

Liszkay Kovács Zoltán

Kiállít

MO. 1942. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 1
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból
mely a terület építészeti állagának a t

Liszkai Kovács Zoltán

szobrát megvette az állam

— **Szobrot vett az állam egy párisi magyar művésztől.** A magyar állam megvásárolta *Liszkai-Kovács* Zoltánnak, az évek óta Párisban élő és nagy sikerrel szereplő magyar szobrásznak egyik szoborművét.

Reggeli Ujság 1926. III. 26.

Liszkay Kovács Zoltán

festő

l.

Szabad Művészet

1948. 269. l.

Liszkai Kovács Zoltán

Tánccosnő, gipsz

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jú

Liszkai Kováts Zoltán

Kiákít

Mi M. 1942. IV. 19.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat els

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre von

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Liczkay Kovács Zoltán

Kiákít

NÚ. 1942. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN, szobrász

A debreceni Agrártud.Főisk.bejáratánál lévő művén szelíd hangulat uralkodik, a "magyar áhitat" kifejezése. Egészséges emberek szép ábrázolása, problémamentes hangulat keltése. A felirat illusztrálja a mű eszmeiségét: "a föld szeretet a haza szeretete".. 454.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolan 453.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN, szobrász

A debreceni Agrártud.Főisk.bejáratánál lévő műve dekorativ hatásokra törekvő alkotás, a monumentalitás törvényeit értő és alkalmazó szobrász munkája. Szinvonala, az épület rendeltetéséhez közelálló témája, imponáló méretei, az alakok, öltözékek ethnikai érdekessége, népművészeti hatása időtállóvá teszi az alkotást. 454.old.

SZ.KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán. ...-...old

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

Lisznyai Kovács Zoltán
Akt, ébenfa
Almagyüjtő, terrakotta

Szoc.dem.Párt Képzőm. Tagozata. 4e szocialista művész csop.kiáll. 1948. febr.

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN, szobrász

A debrecenei ,az 1940-41-ben Középfoku Gazdasági Tani intézet /ma az Agrártud.Főiskola része/két emeletes épületének egyetlen disze volt az akkori főbejárat jobboldali részén elhelyezett "Hortobagy" c.dombormű Liszkai Kovats Zoltán alkotása. 455.old.1.kép.

SZ.KUTRI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotasok a Debreceni Agrártudomanyi Főiskolan 455.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN, szobrász

A debreceni Agrártud.Főiskola két bejáratának dombormű-
ve témája kapcsolatban áll az épület rendeltetésével.
A Liszkai-féle"Hortobágy"a Debrecen környéki emberek ré-
gi életére,a kisparaszti mezőgazdaságra utal.Marton
László reliefje az új megváltozott földművelést,a nagy-
üzemi mezőgazdaságot mutatja be. 453.old.

SZ.KUTRI KATALIN:Monumentális képzőművészeti alkotások
a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN, szobrász

A debreceni, az 1940-41-ben épült Középfoku Gazdasági Tanintézet/Ma az Agrártud.Főiskola része/két emeletes épületének egyetlen disze volt az akkori főbejárat jobboldali részén elhelyezett"Hortobágy"c.domborm ü, Liszkai Kováts Zoltán alkotása. Fekete repr.l.kép. 453.old.

SZ.KÜTRI KATALIN:Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453.old

A Debreceni Déri Muz.Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

LISZKAI KOVÁTS ZOLTÁN és MARTON LÁSZLÓ, szobrászok

A debreceni Agrártud.Főiskolán lévő reliefjeikben közös az,hogy problematikus években ,egyfajta társadalmi elvárás alatt készültek,ideológiai tükrei koruknak."ig Liszkai"Hortobágya"egy elmult világ anachronisztikus idilli hirnöke,addig Marton"Betakaritása"emlkeztető közelmultunk ,az 1950-es évek társadalmi problémáiról,a szocialista realizmus történetéből. 457.old.

SZ.KURTI KATALIN: Monumentalis képzőmüvészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán -50.old

A Debreceni Déri Muz.Evkönyve,1971. Debrecen, 1972

Lipzkai Kovács Zoltán

Bemutatott műve:

201. sz. „Táncosnő", gipsz.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért",

I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

141

Liszkay Kováts Zoltán

fóti szobrász együtt dolgozott Barcsayval

Forrás 1973-5-6/76

Szij: Egy ujvidéki magyar müvész

Liszkai Kováts Zoltán: MDK

Hirvivő, gipsz, márványban
Hirvivő, terrakotta
Atléta, gipsz, bronzban
A vágy, gipsz, bronzban
Jövendő, gipsz, márványban

Nemzeti Szalon 1939. szept.-okt. 91.csoportkiáll.

Liszkai Kováts Zoltán: MDK

M

Merengés, szilith mükő
Fiatal leány, ébenfa
Anyaság, gipsz, márványban
Labdaverő, kerámia
Jó Pásztor, gipsz, mészkőben

Nemzeti Szalon 1939. szept.-okt. 91.csoportkiáll.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán, szobrász

A vágy.	Gipsz.
Jövendő.	"
Vadászkut.	"
Gyengédség.	"
Ébredés. Akttanulmány.	Terrakotta.

Nemz. Sza.-91.csop.kiáll. 1939.szept.24.-okt.8. Kat.

Liszkai Kováts Zoltán, szobrász MDK

Diána őzzel.	Terrakotta.
Örökláng. Patinázott gipsz.	
Nő agarakkal.	Bronz.
Pihenő.	Gipsz.

Nemz. Szal.-91.csop.kiáll. 1939.szept.24.-okt.8. Kat.

MDK

Liszkai Kováts Zoltán, szobrász.

Serdülő leány.	Terrakotta.
Térdelő lány.	Gipsz.
Zsuzsika.	Terrakotta.
Liszt Ferenc, Tanulmányfej.	Terrakotta.
Ómarcekép.	Agyag.

Nemz. Sza 1.- 91.csoportkiáll. 1939.szept.24.-okt.8. Kat.

Liszkai Kováts Zoltán, szobrász
MDK

Virradat. Terrakotta.
Laura. Tanulmányfej. Gipsz.
Igazságot magyarországnak k. "
/félnagyságu tervvázlat/.

Nemz. Szal.- 91.csop.kiáll. 1939 szept.24.-okt.8. Kat.

Liszkai Kováts Zoltán, szobrász MDK

Merengés.	Szilith mükö.
Fiatal leány.	Ebenfa.
Anyaság.	Gipsz.
Labdaverö.	Kerámia.
Jó Pásztor.	Mészkö.
Hirvivö.	Gipsz.
Atléta.	Bronz.
Hirvivö.	Terrakotta.

Nemz. Sza.-91.csop.kiáll. 1939.szept.24.-okt.8. Kat.

MDK

LLiszkai-Kovács Zoltán, szobrász

A gyermek.	Gipsz.
Anya gyermekével.	"
Anyaság.	"

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll.1940. IIIIII.

Kat.21.1.

MDK

Liszkai-Kovács Zoltán, szobrász

Philippe. /Tanulmány/ Gipsz.

Zsuzsika. 23.1. Terracotta.

Mücs.-OMKT."A gyermek a művészetben"kiáll. 1940.II.-III
Kat.22.1. és 23.

Liszkai Kováts Zoltán MDK

szobrász

Nemzeti Szalon
Pesti Napló 1939. szept. 26.

Liszkay-Kovács Zoltán MDK

szobrász

A Nemzeti Szalon XCI. csoportkiáll.
Képzőm. Közlöny 1939. 2.sz.

Liszkai Kováts Zoltán: MDK

Vadászkut, gipsz, márványban
Gyengédség, gipsz, márványban
Ébredés, akttanulmány, terrakotta
Diána őzzel, terrakotta
Örök láng, gipsz, bronzban

Nemzeti Szalon 1939. szept.-okt. 91.csoportkiáll.

Liszkai Kováts Zoltán: MDK

Liszt Ferenc, tanulmányfej, terrakotta
Önarckép, agyag
Virradat, terrakotta
Laura, tanulmányfej, gipsz
Igazságot Magyarországnak! /félnagyságu tervvázlat/, gipsz.

Nemzeti Szalon, 1939.szept.-okt.91.csoportkiáll.

Liszkai Kováts Zoltán: MDK

Nő agarakkal, bronz
Pihenő, gipsz, bronzból
Serdülő lány, terrakotta
Térdelő lány, gipsz, bronzban
Zsuzsika, terrakotta

Nemzeti Szalon 1939. szept.-okt. 91.csoportkiáll.

Liszkai Kováts Zoltán

nobrán

Ébredés, terracotta 300.-
Hirvivő terracotta 300.-

Alkotás Művészház II. csop.
kiáll. 1942. dec.

Liszkai Kováts Zoltán

Nobrán

Vkunnkiáll. 1943

Diana, terrakotta

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Liszkai Kovács Zoltán

Ébredés, terracotta
Hirvivő terracotta

Alkotás Művészház
II. csop. kiáll. 1942. dec

Liszkay Kovács Zoltán

Bobrán

l.

Szépmüvészet
1942.45.l.

AGFA-PLATTE

OELTIEFDR

GEBR. SCHMIDT G M B H

BERLIN-HEINERSDORF

FIÓKGYÁRTELEPE

BUDAPEST—RÁKOSPALOTA

Liszkai Kovács Zoltán

Kiállítás 1940. A gyermek

Rózsika, terracotta
A gyermek, gipsz
Anya gyermekével, gipsz
Anyaság, gipsz
Philippe (Tanulmány) gipsz
Zuzsika, terracotta

Liszkai Kovács Zoltán

kiáll-
Nemzeti Salon
1939. szept. okt.
Föv. kept.

Liszkai-Kovács Zoltán

Alkotói Művészház
II. csop. kiáll.
1942. dec.

IÁLLITOTT MŰTÁRGYAK
YZÉKE

Liszkai Kovács Lottán

l.

Szépmüvészet
1944. 265. l.

Liszkay Kovács Zoltán

szobrász.

Az alábbi épület
főbejáratának szobrait
fenti készítette.

Magyar Építőmű-
részet. 1944. jul.
sz. 164, 165. l.

képpel.

10957.

ágaskodó lovon üló tábornok
gyenes kardot tart és vértet kord.
vik. Felirata:

AUN
gl. Maj: Comandirender
all.

Haffner seel: Erb:excud:A.V.

a rl. 29.2:19.1 cm.

1-905
02-27

Liszkai Kovács Zoltán

l-

MAGYAR IPARMŰVESZET

1940. 39. l-

Liszkai Kováts Zoltán

nobrász

l.

Szépművészet

1942. 182. l.

LISZKAI Mihály,
LISZKAI Osvath Teresa
— " — Samuel
LISZKAVÁRY István, József

Az MTA Művészettörténeti Kutatói

2003. május 6-án, ke

mOK

Liszkai Mihály

nyomdász.

1697 ig vezette az unitáriusok által alapitott nyomdát Kolozsváron.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói Grafikai Szemle 1893 évf 7 z 119. l.

Liszkai Mihály

nyomdász

1.

Könyvkiáll. emlék

139. l.

Budapest 1939. XI 18.

.....sz.

ámla

Gyula Titkár urnak úrnak / úraknak

Budapesti u 16.

Perlendő: .....

	Ár	ÖSSZEG	
[illegible]	ó 2.20 =	28.	60
	=	4	—
[illegible]	ó 1.80 =	9	—
— " —	ó 1.40 =	5	60
— " —	ó 1.10 =	11	00
		58.	20

ÖT RÉGI KIADATLAN KOSZTOLÁNYI-VERS

Nem kellesz, élet!

Nem kellesz, élet. Szenny! Butult szilajság!
Cenk dáridón nem szürcsölöm borom.
Piros garázda lányaidnak ajkát
rab szenvedélylyel sose csókolom.

Tiéd a vérem, nagy, komoly müvészet,
gyászos gyönyör, örömtelen öröm!
Csóvát vetek az otthonomba érted,
s a kedvesem, a szentet megölöm.

Lelkemben tünő, fátylas fellegárnyak.
Ezért olyan bus, tulvilági-sápadt
nagy homlokomon, a tiszta glóriás.

Ezért veszek el egykor szeretetlen
az ut porán — vésővel a kezemben —
mint egy komor, reneszánsz-óriás.

Nászi ének

Szeretlek. Ám előtted nem kuszom,
öblös mellemből boldogan — nyeritve —
zeng diadalmas, részeg himnuszom.

Tüzvész lobog merengő szemeimbe,
sokáig, oly sokáig vártalak,
hogy idejöjj az álmok kertjein te.

A csür teli, tej és méz a patak —
ó szenvedés, ó élet aratása! —
Dús fürt dagad a tőkén hallgatag.

Álom-mennyasszony, fáklyásarcu mátka,
tejet hozol és nyugtató mosolyt
és csókod kalászos álmomat megáldja.

Érzesz-e már? A homlokom borong.
Mezitlen állok — én vagyok a férfi —
Izmos kezembe rengő vas-dorong.

Utunk lármás madárcsapat kiséri,
a csillagos mindenség integet,
tüzünkkel a nap lángvihara ég ki.

Kezed kezembe markolom reszketeg
s én két melled, két táncos lábad áldom
és áldom a két álmodó szemed.

S arany kalász nevet a nászi ágyon...

Ismerjük egymást

Ezer évig aludtál
szerelmek alvó ligetén,
a rozsdás mese-kutnál.

Te az enyém voltál, enyém,
én is veled aludtam,
a néma, sápadt völegény.

A kintől összedultan
érted szivem tör járta át
valamikor a multban.

Egykor megvivtam száz csatát
s bus éjeken viharzón
hullt rám a vér és a zsarát.

Te voltál a mennyasszony
s csókoltad búgva vérrel-ült
hideg, viaszos arcom.

Most egymás keblin ébredünk
s rám dölsz, hogy a szemem lásd, —
álmoktól árnyas a szemünk.

Nézünk... Ismerjük egymást.

A kulcs

Szobám kulcsát a tengermélybe dobtam
És nem mehetek most haza.
Egy tenger lett a távol
És tenger szivem panasza.

E kulcscsal zártam be aranyos üdvöm,
E kulcs, e kulcs a babona.
Most kriptakulcsa életemnek,
Mit nem találok meg soha.

Azóta házam és hazám a tenger
S bennem a tenger szava él,
A titkom lenn a mélyben
S fejem fölött fütyül a szél...

Hajnali csók

Mikor a gyertyánk üszkösen ég már
S sóhajba halnak az éjjeli szók,
Vacogva vonaglik egybe az ajkunk
S fáradt remegéssel ujra sóhajtunk,
Leszáll a csók,
A hajnali csók.

Oly édes e jégcsók. Álomba didergő
Fázó derü, hajnali kösza titok.
Bus ködbe nyiló jégharmatu rózsa,
Fáradt gyönyöröknek lángraszitója
A csók, a csók,
A hajnali csók.

Vakmerő újítás a képzőművészetben

Egy fiatal magyar szobrász, Liszkay-Osváth Ferenc drótból készíti szobrait

Nemcsak a képzőművészeti körök, de az ország közvéleményét is élénken foglalkoztatja egy fiatal budapesti szobrásznak úttörő felfedezése a képzőművészetben.

Liszkay-Osváth Ferenc, a fiatal szobrász, formakeresése közben ráakadt a legkülönösebb — de számára most már egyedülálló — kifejezési formájára.

Egyszerű drótból alkotja meg szobrait.

Műtermében szögeken lógnak nagy dróttekercsek, ez az anyaga. Nem ismer sem gipszet, sem más anyagot, bronzot, vagy márványt, számára csak drót van, *különböző vastagságú dróttekercsek.*

Liszkay-Osváth Ferenc igen tehetséges, jónevű szobrász és iparművész, de most szakított az eddigi anyagokkal és szobrait kizárólag drótból alkotja.

Felkerestük műtermében a kitünő szobrászt, aki ezzel a vakmerő úttörésével új irányt akar szabni a képzőművészetnek.

A nagy műteremben rengeteg drótszobor, a legkülönbözőbb méretű szobrok sorakoznak egymás mellett.

— Hogyan jutott a gondolatra? — kérdezzük.

— Az anyag problémája gyerekkorom óta foglalkoztat. Ugy éreztem, hogy a mai kornak, *a mai képzőművészetnek új anyag kell* és megtaláltam ezt a drótban. Rajzolás közben rájöttem, hogy a vonalnak nemcsak a papír síkjain, hanem magában a térben is jelentősége van. A képzőművészetnek az alapja pedig a rajz. Ezen az úton jutottam el a dróthoz.

— Gondolja, hogy követőkre talál?

— Feltétlen hiszek benne. Az igazi művész nem marad érzéketlen fölfedezésemmel szemben. Meg kell minden művésznek éreznie ennek az anyagnak újszerű jellegét. A márvány más kor jelleme, a bronz szintén, *ezek az anyagok anakronizmusok a mi korunkban.* A művészetnek mindig az a célja, hogy korát kifejezze. Márpedig a drót a legjobban képes arra, hogy ennek a kornak karakterét megadja.

Fölemeli a karjait, sajnálkozva mondja:

— Sajnos, a drót sem a legigazibb. Az elektromosság a legkarakterisztikusabb dominánsa korunknak, de anyaga nem használható fel a képzőművészetben.

— Igy a drótnál állapodtam meg, müveimet drótban képzelem el és drótban alkotom meg.

— Szeretném, ha a kritika a müveimet az érdekességen túl az őt megillető módon értékené... F. A.

Liszkai-Osváth Ferenc iparművész drótszobrait készíti

»A bokszoló«

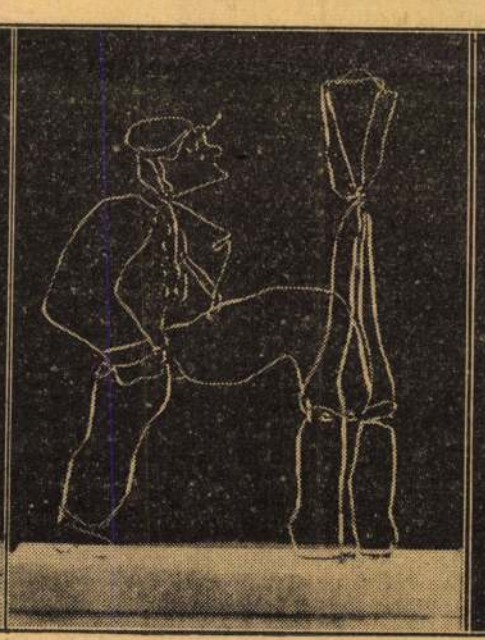

»Ülő akt«

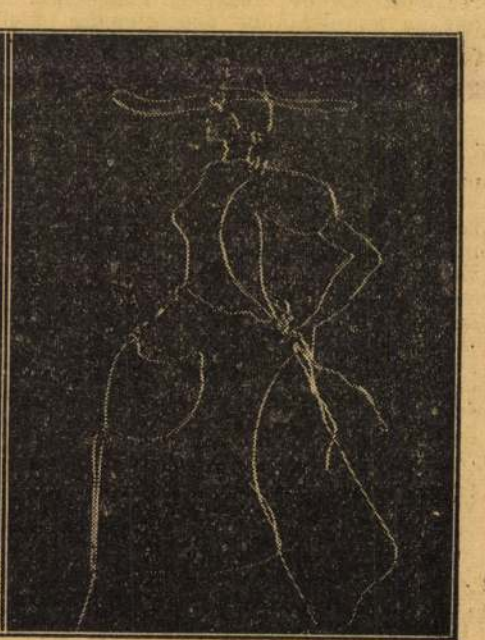

»Tavaszi dívat«

Gazdálkodás a kishaszonbérleteken

Irta: Milhoffer Sándor

Abban az esetben, ha a kishaszonbérletek céljaira az országban rendelkezésre álló összes szántóföldeket igénybe tudjuk venni, úgy körülbelül 700.000 kat. hold föld állna e célra rendelkezésre. A már megelőzőleg felsorolt esetleges nehézségek ellenére egy hasonló nagyságú területnek birtokpolitikai célokra való igénybevételét már csak azért is tekintetbe vehetjük, mert hisz az állami akció mellett a magánosok parcellázása is folytatódni fog s így a kisgazdaságok száma ezúton is szaporodik. Mindenesetre a kishaszonbérletek juttatásánál a régi tulajdonosok gazdasági érdekeit is bizonyos mértékig figyelembe kell venni, ha az ország rendszeres termelésének menetét fenn akarjuk tartani. Természetesen ez mindenkor az adott eseteknek s a helyi viszonyoknak megfelelőleg bírálandó el, — ami a kishaszonbérletekre is elmondható. *Nemcsak a földek minőségéről van szó, hanem arról is, hogy a kihasításnak oly helyen kell történni, mely a megmaradó birtok állagát vagy annak gazdasági üzemét minél kevésbé sértse, viszont emellett életképes kisgazdaságokat teremtsen.* A magánutak használatának kérdése, valamint a gazdaságok különböző részein való átjárás megoldása, vagyis a gazdaságok eddigi elkülönítettségének vagy különállásának fenntartása is fogas kérdés marad akkor, ha az egyes birtokok szántóföldjei, esetleg kaszálóinak (rétföldek) egyes részeit a kishaszonbérletek céljaira kihasítjuk. Az O. F. B. földeknél *az elkülöníthető vagy különálló* birtokrészleteket az egyes gazdaságok már leadták. De egyébként is most az igénybevétel más alapon fog történni, mint annakidején a párholdas törpebirtokok kijelölése. *Az összeomlás utáni időkben a birtokszéleken vagy elkülönített részeken ledarabolt parcellák aránylag kevesebb érdeket sértettek, mint jelenleg az életképes kisbirtokoknak haszonbérletek alakjában való kijelölése.* Könnyen elképzelhető az az eset, hogy a kishaszonbérletekkel egy birtokot mintegy ketté hasítunk. Esetleg azok a birtok közepére esve végnélküli surlódásokat okozhatnak. Különben egyenlő körülmények között a kisbérletek lehasítása inkább a bérlet szélén történjék, annál is inkább, mert azok így megfelelő utakkal a legkönnyebben el volnának láthatók, de meg főkép azért is, mert így valami közterület elhelyezése, hívjuk azt tanyahelynek, szérűnek, vagy bármily közös célt szolgáló területnek, így volna a legkönnyebben elhelyezhető, ami egy-egy nagyobb haszonbérleti telepnél, akár a jelenben, akár a jövőben, bármily központi célokat szolgálhatna. Mindennek figyelmen kívül hagyása a kisgazdaságok üzemének háborítatlan vitelét kockáztatná, ha talán még most nem is, de a jövőben mindenesetre, mikor már életképes telepek kezdenek kialakulni.

Ez volna fontos a kihasítandó területek kijelölése tekintetében. Mindenesetre áll az, hogy *nem a rendelkezésre álló holdszám a fontos, hanem az életképes egységek megalakítása.* Hogy néhány példával éljünk, nem valószínű, hogy egy futóhomokos vagy szikes gazdaság területén a kishaszonbérlők boldoguljanak, ha meg is vannak adva a futóhomok megkötésének vagy a szikes földek megjavításának lehetőségei. Az is kérdéses, hogy például egy állami vagy ehhez hasonló mintagazdaságba be fogunk-e telepíteni kisbérlőket.

De most tulajdonkép magáról a kishaszonbérletek gazdálkodásáról akarunk beszélni. Az egész akció csak akkor lesz életképes, s csak akkor tudja a jövő boldogulását megalapozni, ha az egy központi ellenőrzés állandó irányítása alatt fog állani. Már magát a haszonbérfizetést központilag kellene szabályozni. Ez talán máskép el sem volna képzelhető, mint utólag fizetendő gabonabérben, mert hisz a kisbérlők tízezreinek bajosan lesz annyi megtakarított pénzük, hogy a félévi haszonbért előre, vagy kivált a második részletet az év közepén kifizessék. Nehézséget okozna az általános pénztelenség mellett a negyedévi adófizetés kérdése is. A földbirtokos helyzete teljesen megváltozik. Birtokterülete csökken, vele arányban igásállatállománya, gazdasági cselédségének s időszaki munkásainak száma is. Természetesen az adója is. Kérdés, lesz-e a kishaszonbérlőnek, legalább kezdetben, a föld megmunkálásához elegendő igaereje. Megfontolandó volna, hogy ez esetben nem kellene-e azt esetleg központilag motorikus erővel elvégeztetni, aminek költségeit a kisbérlő utólag térítené meg. Ez volna talán elmondható a tarlóbuktatásra, az őszi mélyszántásra stb.-re is, hogy így a kisgazda is eleget tehessen a racionális gazdálkodás követelményeinek. Vetőgépet szövetkezeti úton kellene beszerezni s azt sorshúzás útján használatba venni. Egyébiránt a szövetkezeti beszerzésnek s értékesítésnek különben is tág tér volna biztosítandó. Lehetőség esetén a takarmányozás biztosítására, ott, ahol arra az alkalom megvan, természetes kaszáló kiosztásával is kellene gondoskodni, nem is szólva az évelő takarmányok vetéséről, mert hisz *az állattartás legbiztosabb alapját a zöldmezőgazdálkodás szolgáltatja.*

Szinte megoldhatatlan feladatnak látszik az újirányú földbirtokpolitika eredményes végrehajtásánál kezdetben, kivált ha nincs a kisbérlőnek elegendő állata, vagy talán más határban is lakik, — a trágyázás kérdése. Trágyázás nélkül nincs okszerű gazdálkodás, s *rendszeres trágyázás nélkül csődöt mond az egész birtokpolitikai akció.* Nem valószínű hogy a kishaszonbérlőnek, legalább az átmeneti időben, trágya kielégítő mennyiségben álljon rendelkezésre. Így átmeneti megoldásról kellene gondoskodni, hogy a föld tápereje fenntartható legyen. Ez lehetne a zöldtrágyával kombinált műtrágyázás. Száraz időjárásunk mellett biztos eredményre csak tavaszi vetés mellett (s nem tarlóvetésnél kettőstermelés alakjában) számíthatnánk, s így egyévi termésről kellene lemondanunk. Talán az egyedüli segítség a nagy tömegeket biztosító pillangós (hüvelyes) takarmánynövények rendszeres termelése volna, mert ezek az altalajba könnyen kimosódó tápanyagok egyikét, a nitrogént pótolhatnák, amit a foszforsavas és kálitartalmú műtrágyákkal kellene kiegészíteni. A pillangósnövények a gyökereiken csomókban élősködő, illetve velük szimbiozisban élő talajbaktériumok segélyével a levegő nitrogénjét meg tudják kötni, tehát azok vetése sok tekintetben egy nitrogéntrágyázást pótol. A könnyebb homoktalajokon a trágyázást sok tekintetben pótolhatja a kecskeméti mezőgazdasági kamara által is propagált műtrágyázással kombinált, esetleg szecskázott, szalmatrágyázás (polyva, törek), melyet legalább 1½—2 hóval a *vetés előtt* kell megadni, hogy ideje legyen elkorhadni. Mindez csak szakszerű irányítás mellett történhetik meg, mert *a szalmatrágyázás époly hátrányos lehet az utónövényre, mint az éretlen istállótrágya, ha azt nitrogéntrágyával nem kombináljuk,* mert különben a korhadó szalmarészeket, illetve magát a talajt is talajbaktériumok denitrifikálják

Az az óriási arányú birtokpolitikai akció hazánk egész termelési rendszerét meg fogja változtatni. Az esetleg elkövetett hibák a jövőben fogják magukat megbosszulni. A kisgazda mindenesetre elsősorban a saját maga szükségletének fedezetére termel. De amit ezen felül termel, atekintetben már alig lehet neki teljesen szabad kezet engedni. Ahol a közérdek megnyilvánul, ott már a legszigorúbb irányításra van szükség akkor, mikor annak létfeltételét tulajdonképp maga az állam teremti meg. A nagygazdaságok gabonatermőterülete csökken, kérdés, hogy az így előálló terméskiesést az okszerűbb gazdálkodás magasabb termésátlagaival fogják-e pótolni tudni, s hogy ezzel kapcsolatban gabonaexportunkon ez a kiesés mily nyomokat fog-e hagyni. Ép ezért az újonnan alakulandó kisbérleteknél a legtágabb tért kellene biztosítani a kisebb gazdasági ágak fejlesztésének, hogy így azok újabb bevételi forrásokat nyújtsanak. A baromfitenyésztés, méhészet, kertgazdaság stb. intenzívebb s szélesebb körű kultiválása még óriási lehetőségeket rejt magában, karöltve az egyes állattenyésztési ágak helyes irányú felkarolásával s fejlesztésével.

„Ez csak nálunk történhetik“

Kis adalék az Egyesült Államok lélektanához

Irta: Sebestyén Károly

Mint tudvalévő, Amerikában a színház tisztára magánvállalkozás. A színház is, a zene is. Nem mintha a yankee nem ismerte volna fel már rég mindkettőnek kulturális jelentőségét. De az állam nyugodtan rábízta a színház sorsát a vállalkozók élelmességére, a drámairók tehetségére és tekintélyére, a színészek népszerűségére. Még a nagyhírű newyorki Metropolitan Operahouse is a társadalom nagylelkűségéből él. A milliomosok társadalmának áldozatkészségéből. Ha a Wall Street tartósan rosszalkodik, akkor a Metropolitan kénytelen megkurtítani szezónját, redukálni költségvetését, kevesebb sztárt szerződtetni. A millomosok számának és a milliomosok milliói-nak apadásával arányosan csökken a Metropolitan fénye.

Mindazonáltal a színház lelkes rajongóinak szívében él a vágy egy nagystílű Északamerikai Nemzeti Színház létesítése után. A kitűnő *MacGowan,* Amerika egyik legnagyobb színháztudósa, — mert Amerikában nagyszerűen fejlett *színháztudomány* virágzik, amelyet a leghíresebb egyetemeken nagynevű professzorok rendszeresen előadnak — vastag könyvet írt erről a vágyról. És a tervekről, amelyeket az ügy érdekében kigondoltak. És a mozgalmakról, amelyeket érette megindítottak. De a könyv könyv maradt és a terv terv maradt. Az államháztartás legkedvezőbb éveiben sem akadt képviselő vagy szenátor, aki a törvényhozásnak egy állami színház felállítását merte volna javasolni.

Amit a bőség nem tudott megcsinálni, azt megteremtette az ínség. Az ínségnek legfenyegetőbb, legszélsőségesebb elfajulása: a munkanélküliség. A munkanélküliség ellen való hathatós küzdelem céljából Roosevelt egy hatalmas, összefogó, óriási eszközökkel dolgozó organizmust alkotott: a *Works Progress Administration*-t, a ma már egész világon ismert W. P. A.-t. A szervezet élére egy zseniális, energikus üzletembert állított, Mr. Harry *Hopkins*-t. És a W. P. A. ma mindenható és mindenütt jelenvaló. Erdőket irt és városokat épít, új utakat nyit meg, uccákat és tereket szabályoz, könyveket ad ki és koncerteket rendez, az iskolák részére tetszetős, tágas, levegős és higiénikus épületeket emel, napról napra gyarapítja a közkönyvtárakat. Hopkinsnak Argus-szeme és Briarcuskarja van. Száz szeme és száz karja. A W. P. A. legyőzte gyorsaságban a legsebesebb repülőgépeket, alaposságban a legexaktabb tudósokat, leleményben Edisont és Marconit. A W. P. A. megcsinálta az *állami színházat* Amerikában! Nem is egyet, hanem sok százat. Mint állami szervezet az állam pénzéből!

Mert körültekintvén az ő külön. szomorú birodalmában a munkanélküliek tizenötmillós országában: Mr. Hopkins felfedezte, hogy e szörnyen népes táborban sokezer facér színész is ténfereg. És író, aki nem tudja a Broadway-n elhelyezni a darabjait, pedig képességeivel rászolgálna, hogy megjelenhessék a nyilvánosság előtt. És ügyes, életrevaló műszaki munkások egész légiója, akik nem tudtak *job-ot* kapni. És elhatározta, hogy ezen a bajon is gyökeresen fog segíteni. Most három éve határozta el: mikor a depresszió tombolt az országban és elhervasztott nem egy mulató és szórakozó helyet, színházat és mozit. Hopkins kijelentette, hogy ő nem fél a depressziótól.. Hogy ő meg fogja mutatni, miképpen kell jó és olcsó színházat csinálni. A kockázat csakugyan nem volt nagy: anyagi eszközök korlátlanul állottak rendelkezésére. És a pénz a fődolog, különösen ott, ahol minden egyéb kedvező feltétele megvan a színház felvirágzásának: jó darabok, jó színészek, jó színpadi mesterek, érdeklődő közönség. Két hónappal az első terv megfogantatása után már állottak és dolgoztak a kormány által szubvencionált Szövetségi Színházak Newyorkban, Csikágóban, Los Angelesben. Majd munkába fogtak a kis városok, még a falvak is. Féktelen színházi láz vett erőt az Unión az Atlanti óceántól a Csendes óceánig. Játszottak nyilvános parkokban és iskolákban, klastromokban és templomokban, kórházakban és börtönökben, egyetemeken és középiskolákban. Játszottak csupa olyan színészek, akik eladdig a munkanélküliek gyászlajstromán szerepeltek. És játszottak lelkesen, odaadással, sikerrel és — állami támogatással. Egy év alatt a *Manchester Guardian* statisztikája szerint huszonötmillió nézője volt az új színházaknak: köztük 65 százalék soha azelőtt élő színészt színpadon nem látott, csak a színész fotográfiáját, árnyképét — a moziban. Volt idő, hogy ezeknek az új állami színházaknak csaknem 63.000 alkalmazottjuk volt; a szám felét színészek teszik ki, a többi zenész, színpadi munkás, író, műszaki ember, titkársági tiszt. A W. P. A. szigorúan őrködik azon, hogy az általa kiutalt pénz 90 százalékát bérekre fordítsák. Munkabérekre mindenféle változatban.

Mert ez állami színházak a legváltozatosabb tarkaságot mutatták: van közöttük gyermekszínház, táncos színház, néger színház (Harlem-ben, Hartford-ban, Seattle-ben, Csikágóban, Los Angelesben, csupa munkanélküli néger színésszel és munkással) és rádiószínház, amely Shakespearet és Ibsent is közvetíti. Shakespearet is, Ibsent és a klasszikusokat és a nagy moderneket játsszák az állam vándorszínházai is. És százezrével vonják el a közönséget a szellemtelen, lapos, rég megúnt filmektől.

A legérdekesebb újítás azonban, amelyet a Szövetséges Színházak hívtak életbe, egy eleddig ismeretlen műfaj: az Élő Ujság. Valamikor, a Telefón Hírmondó csecsemőkorában, nálunk is történtek úttörő kísérletek az élő ujsággal. De a W. P. A. színházainak Élő Ujság-ja egészen más természetű.

Itt dramatizált napihíreket, vezércikkeket adnak elő. A híranyagot a riporterek és interviewer-ek szolgáltatják. A színpadra alkalmazott formák a mindig kéznél lévő darabírók. A műfaj még egyelőre a kezdet nehézségeivel küzd. Nem minden tárgy alkalmas arra, hogy drámai mezbe öltöztessék. És nem minden téma bizonyult eléggé vonzónak. De már itt is van egy nagy siker. A sokszáz előadást megért mű címe: »*A nemzet egyharmadrésze*«. Tárgya: a newyorki *Slum*-ok, nyomortanák élete. Intenciója: Kíméletlen harc a kormány ellen, amely közömbösen tűri a ragyogó világváros e szégyenfoltjait. Szörnyűséges naturalizmussal mutatja be a színpad azt az erkölcsi züllöttséget, fizikai szennyet, elmaradottságot és forradalomra kész dühöt és írígységet, amelynek a *slum* dús termőtalaja. Nincs hős, nincs hősnő, nincs ármány és szerelem, még csak valamely drámai cselekmény sem ebben a »darabban«. Csak szavak, éles, kíméletlen, fenyegető, szívszaggató, megbotránkoztató szavak. És a közönség estéről-estére tombol és tapsol. Soha a kormányt oly leplezetlenül, oly féktelenül nem támadták, mint ebben a kormánytámogatásból élő színházban. Néhány lelkes kormánypárti a minap méltatlankodva, zajosan tüntetett a nézőtéren a darab szelleme ellen. Persze törpe kisebbség volt, amelyet a rendőrség azonnal erélyesen eltávolított. Az állami rendőrség, az állam által fenntartott színházból, amely az állam politikáját illeti túlzott hevű bírálattal.

Ez csak náluk történhetik.

Liszkai Sámuel, mérnök MDK

Debrecen város csatornázási munkálatainál 1821 ben öt neveritt ki Kováts György nellé segítőtársnak. 276 old.

Sápi ~~Jak~~ Lajos: Debrecen első csatornázása. 269.o.

Déri Múz. Évkönyve. IX. 1968. Debrecen, 1968
Alföldi Nyomda, Debrecen.

Liszkaváry István MDK

szabadkézi Korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1883-1920.

69 68.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Liszkaváry István

MDK

korongos a Zsolnay-gyárban

Született: Szigetvár 1856

A gyárban dolgozott: 1883-

74.o. 18. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs 1959.

MDK

Liszkaváry József, szabadkézi korongos

1885 körül lépett a Zsolnay Gyárba és kb.2o évet töltött ott.

Nikolszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői Pécs. 1949.ápr.12.

LISZKAY Boldizsár, Gusztáv
József, Károly

művészeti Akadémián: építész képzés
ban 1868 és 1884 között

rténeti Intézet Tanácsterme
i u. u. 49. I. em)

eretettel várunk!

Beke László
igazgató

Liszkófalni vh.

templom

(Lipkóvm)

Div Felsőm

106 l

szer, mely csak az oktatásról gondoskodnék, de
mányos kutatást nem birná egyesíteni, romba dön
az egyetemszaporítás gondolatköréhez fűzött a

A helykérdés vitájába elegyedni ebből az e
érett megfontolás után a kormány és törvényhoz
nesen követelnünk kell, hogy ily nagy horder
téktelen befolyása semmi esetre se érvényesüljön
és ezt nem illenék épen nekem elhallgatni —
nyaink mellett több teljes egyetem nem egyszerre,
közhatom el azon véleményem kijelentése elől
Magyar Alföld környezetében, melyet teljes jogg
dani, csak teljes egyetem tölthet be; vagy legalál
mely a *tudományos kutatás lehetőségének minden*

Azt minden gondolkozó ember érzi, hogy
teljességében a kultura szolgálatába kell állít
életerejéből fakad. Ez a még itt-ott csak vado
kesítve, ez a kultura zsilipjével és szabályozásá
új szellemi áramlatot jelenthet. *A nemzet mélysége*
keny ereje, a szellem igazi hatása. Ezek mellett
szabad a culturpolitikusnak fölületesen elsiklani

Sohase feledjük el, hogy a *népek értékét*
eltanult kulturák nem képviselnek igazi erőt. Mi

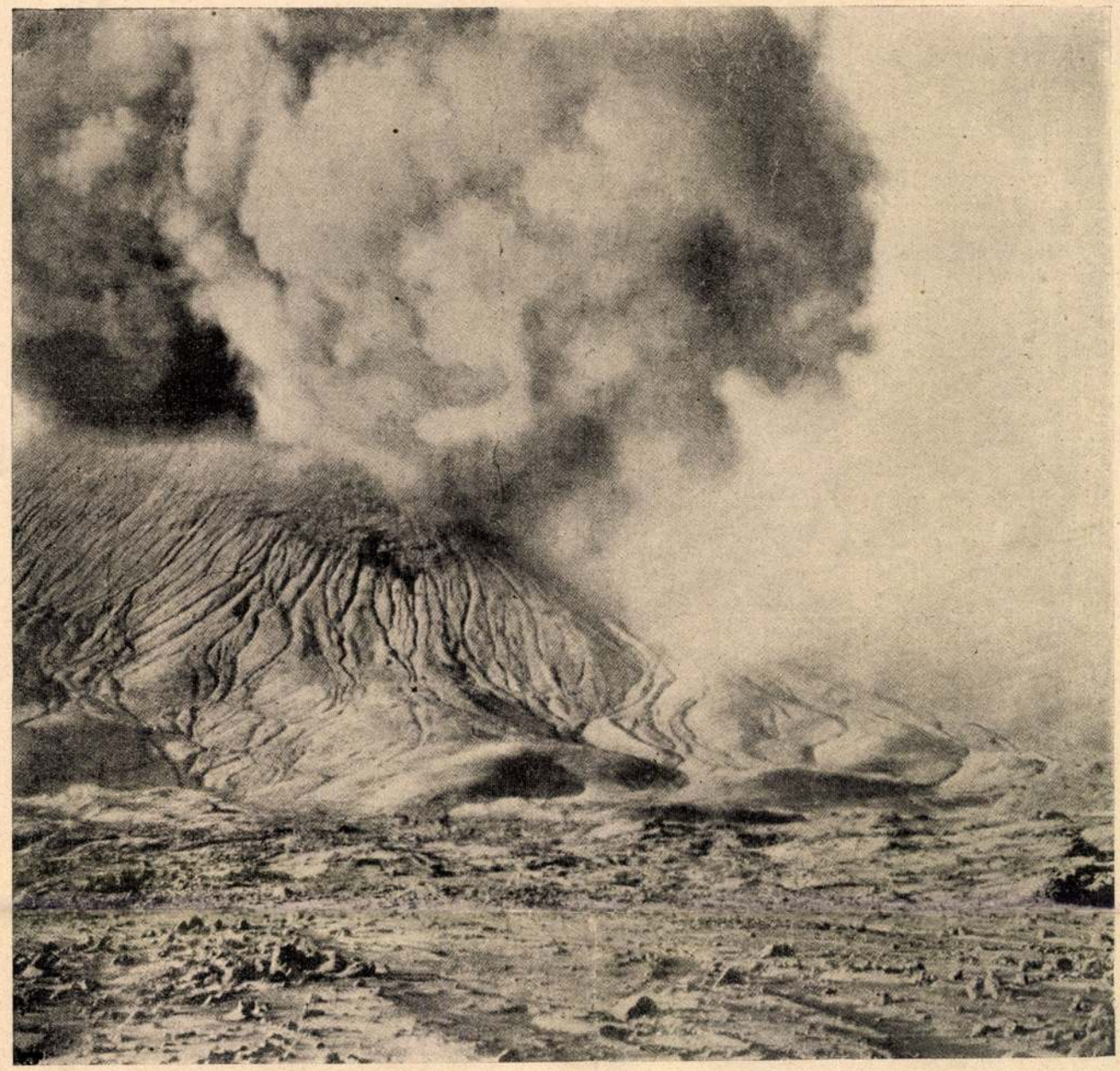

Az Etna mult heti kitörése

elő. Mindez aránylag gyorsan ment és, mondhatnám magától értetődőn, miután feletteseim és alantasaim az „öreggel" meg voltak elégedve. Oly mintaszerüen éltem, mint hadnagy koromban, még mindig figyelmesen malmoztam az intendánssal és a sapkáim nagysága fordított arányban növekedett a galléraim alacsonyságával. Úgy bizony. Minden évben Karlsbadban gyógyítottam meg a hadsereg egy szerény tényezőjének teljesítőképességét. A katonáimat hetenkint egyszer istentiszteletre vezettem és körükben szerény antialkoholista egyletet szerveztem. Apróbb szórakozásokat is meghonosítottam köztük, így a bélyeggyűjtést és a harisnyakötést, természetesen géppel. Így ment ez, mendegélt, mikor egy napon a brigadéros így szólt hozzám: „Hm, kedves barátom, szép, mindez szép és ön derék, jeles katona, hanem, hiszen tudja, sok ifju tiszt vár az előmenetelre és ön már régen szolgál. Hiába, mindnyájunknak egyszer helyet kell csinálni. És pedig az öregek csinálnak helyet a fiataloknak, ez a természet rendje."

— Bizony, egyszer mindennek vége szakad, — jegyezte meg valaki célzatosan, de bánatosan a hölgyek közül.

A generális megnyugtató mosollyal fordult a közbeszólóhoz és tovább folytatta visszaemlékezéseit.

— Mikor e szavakat hallottam, pillanatra meghökkentem, mert hisz a panziót jelentették, de csakhamar észre kaptam. Teringettét! Csakugyan. A brigadéros színigazat mondott. Egy hadnagynak joga és bölcsessége, hogy öreg és komoly legyen, de az ezredes, a teremburáját, annak bizony fiatalnak kell lennie, ha meg akarja őrizni pozicióját. Minden nagy háborut az öreg, nehézkes ezredesek vesztettek el a megfontoltságukkal és öregségükkel. Milyen legyen az ezred szelleme, ha a főnöke totyakos és kényelmes? A patriarkák nem valók katonáknak. A vezérkarba friss szellem, friss test kell, akarat, rugalmasság, élénkség, bátorság, önbizalom, egy csöpp vakmerőség is. Hiszen a háboru nem térkép és a katona nem gép. Mindezt szerencsésen gyorsan átláttam és levontam a konzekvenciákat. Hogy mik voltak a következtetések? Nos, mindenekelőtt . . . de önök nem találják ki?

— Nem, nem — kiáltották az asszonyok csüggedten.

— Nos, mindenekelőtt fösteni kezdtem a bajuszomat és a hajamat. Rajta voltam, hogy külsőm fiatalos legyen. Lakktopánban jártam, a sapkáim vakmerőek lettek, mint egy zenekari őrmesteré, a galléraim a fülemig nőttek. Kipödörtem a bajuszomat, az ujságot monoklival olvastam. Többet nem malmoztam

az intendánssal, hanem a kaszinóban kártyáztam, és mikor reggel lóra szálltam, gyakran a brigadérostól kértem kölcsön egy tízest ebédre. A brigadéros kacagott és csodálkozott, hogy birom ki az ilyen életet, sohase aludni, mindig mulatni, kártyázni, nők között forgolódni. Mert nőbarát is lettem s bár néha majd leragadt a szemem, kitartóan udvaroltam egy-egy életre termett bárónénak vagy társadalmi előkelőségnek. Mindenki azt mondotta, hogy sok temperamentum van bennem és hogy jelentékeny mértékben emelem a csapatok harcászati szellemét. Egy hadgyakorlaton történt, hogy ezredemmel biztos fedezet alatt kellett maradnom egy óriási mocsárnál, amelynek tuloldalán, emelkedett helyen tüzérség állott. Én azonban ahelyett, hogy poziciómban feküdtem volna, azt kiáltottam: „Utánam fiúk!" és az ezred hangos énekszóval, mondhatnám bőgéssel, neki rohant a mocsárnak és rátámadt a tüzérségre, jóllehet az ágyúk vezére megnyugtatott, hogy az átnyomulásnál mindnyájunkat agyonlőttek. Önök azt hiszik, hogy ezért az ostobaságért nyugdíjba küldtek? Oh nem, összeszidtak ugyan, de egyúttal megjegyezték, hogy értek hozzá a legénységet tűznek, víznek nekivinni, hogy fiatalos hév van bennem, amely ha lecsillapszik, igen használható erő leszek. Nemsokára aztán generálissá léptem elő.

— Csakugyan? — kérdezte a festőnő csöndes gúnnyal. — És nem haladt tovább a ranglétrán? — tette hozzá az asztaltársaság általános rémületére.

A tábornok megrázta fejét és fölkanalazta a joghurt utolsó maradványait.

— Nem, ezzel vége volt pályámnak. Egy éjszaka, amikor nyugodtan aludtunk egy rác faluban, a vezérlő herceg, Alajos Amália ő fensége hirtelen takarodót fuvatott. Ah! Végzet! Soká kártyáztam, iddogáltam és nehezen ébredtem föl, és elfelejtettem a bajuszomat, meg a hajamat megfösteni. A nagy futásban hófehéren lengett utánam a sörényem. Egy ócska köpönyeget borítottam volt a vállamra és így siettem a vezéri szállásra, úgyszólván útközben öltözködve. Egyszerre a a kútnál — ah! átkozott kerekes kút, most is még magam előtt látom — egy hang rám kiált: „Hova siet, éjjeli őr?" Majd jószívűen hozzátette: „Ma nem kell vigyáznia a falura, öreg; itt vagyunk mi." Kővé meredtem és szalutáltam. Alajos Amália herceg állt előttem. A fenség egy ideig rámnézett, aztán könnyen elmosolyodott és visszaköszönt a két újjával. Most már megösmert. Másnap nyugalomban voltam. Ime hölgyeim, ez a harcászat, de ez az élet is: míg az ember fiatal, öregnek kell lennie és mikor öreg, azt akarják tőle, hogy ifju legyen.

Gabriella ásított, de aztán ijedten nézett a tábornokra, félve, hogy az talán bosszút áll a neveletlenségért, visszavonja nyugdíjaztatási kérvényét és a táborszernagyi rangig emelkedik. De a generális nem volt vérszomjas. Alig hogy kimondta az utolsó szót, feje oldalt hanyatlott, keze az ölébe csúszott, s az aggastyán békésen szunnyadt el a piros vársonypárnákon.

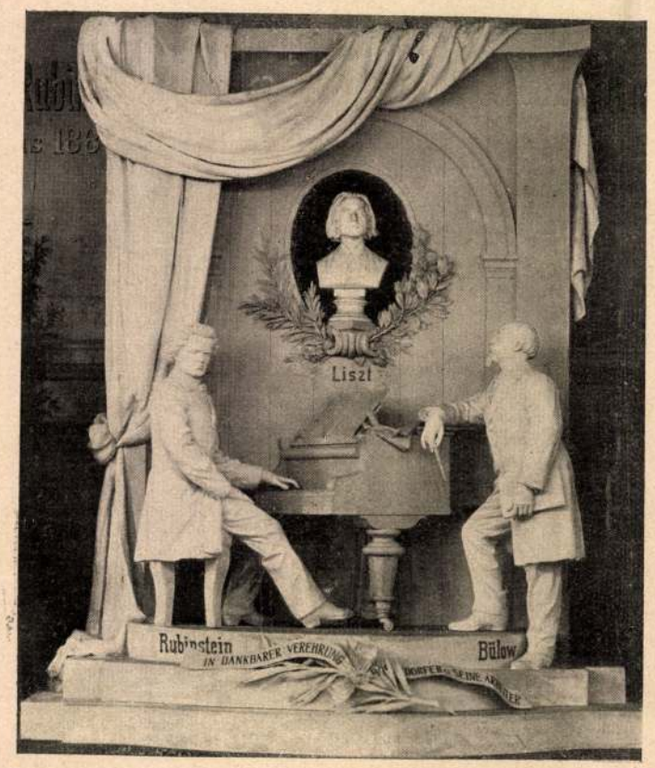

Liszt Ferenc emlékszobra, a bécsi Zeneakadémiának ajándékozta Bösendorfer

---

Egy képviselő naplója

Szeptember.

Ma reggel a telefon-szoba felé siettem, amikor hirtelenül szembe találkoztam Justh Gyulával. Ő meg éppen a telefontól jött és az arca csak úgy sugárzott az örömtől.

— Hát megbuktatok, — mondotta egyszerűen és határozottan.

Nem tagadom, kissé elszomorodtam. Csak legalább olyan határozottan ne mondta volna. Csak legalább a telefon ne lett volna a közelben. De ki tudja, nem beszélt-e éppen Béccsel és talán már titkos miniszterelnök is. Hiába, az ördög sohasem alszik.

Ami kis reménység még volt bennem, azt elvette Eitner Zsiga, aki ott állott a vezére mellett és komoran bólongatott.

— Az úgy van. Megbuktatok, meghaltatok. Punktum. Smrtt. Vége. Zu pasz.

Az orrom megnyúlt. Ha Justh Gyula csak egymagában mondta volna a szomorú hírt, Isten tudja, még bizakodtam volna. Mert hiába, Justh temperamentumos úr, optimista, azt is elhitte, hogy az udvar mindenáron akarja az önálló bankot, hát miért ne hinné, hogy ma meg őt akarja miniszterelnöknek. De az Eitner, azt egészen más fából faragták. Bőrgyára van, ért a kalkulációkhoz, papiroson számít. Neki nincsenek vérmes fantáziái, mert ő reális ember. És ha ő is azt mondja, hogy zupasz . . .

Visszasompolyogtam a jobboldali folyosóra és körülnéztem. Uram Istenem, ezek még nem tudják, hogy Justh a telefon-szobában mit végzett. Kende Péter és Bornemissza Lajos éppen olyan szeretettel ápolják Schullerbeli híveiket, mint máskor és éppen olyan válogatott csemegéket igérnek ma délre, mint máskor. Félfüllel hallom, amint Kende Péter halászléről és szerednyei borról beszél valamit Szuhányi Ferinek, mire amannak arca egyre gömbölyödik. Hiszen ha tudnák, mindjárt elmenne kedvük a halászlétől. Láng Misu sem kínálná olyan szorgalmasan a cukorkáit, amivel az utóbbi időben veszedelmes konkurrenciát csinált Vojnich István bárónak. Igaz, hogy Vojnich István Kugler-cukrot kínál és Láng Misu csak Szenestől szerzi be a napi anyagot, igen ám, de mindig kéznél van és nem híve annyira a cukorkaosztásban az egykerendszernek, mint a Bácska alkirálya.

Fürgén, mint a csík, siklik át Papp Géza a folyosón. Két oldalról két szolga telefon-cédulákat nyujtogat feléje, négy oldalról négy képviselő rokonokat és

Uj Idők 1911-12. XVIII. évf. 1. f.

célzásokat tett háládatlan leányokra, akik nem becsülik meg apjukat, aki nagy költséggel és fáradsággal a zenére tanította őket.

— Minek hordja azt a sok ostobaságot a láncán Csécseri? — kérdezte mintegy önmagától estefelé. — Minek?

Éjjel, mikor naplóját írta Emma a zongoralapján, egyszerre lépések hangzottak fel odalent az utcán.

— Istenem, hányan mentek el már az ablakom alatt! — sóhajtotta és elfujta a gyertyát.

Minden a legjobb úton volt már ahhoz, hogy Csécseri bírósági hivatalnok beáll a növendékek közé, midőn egy napon Szurmay ezredes félrevonta az öreg Mányoki bácsit.

— Egy félbolond és kellemetlen figurát tapasztaltam bizonyos idő óta házadnál, pajtás, — mondta szigoru hangon. — Figyelmeztetlek, hogy az az ember egy közismert nőcsábító, kalandvadász, jellemtelen alak. Kérlek, a leányaid jóhírneve érdekében, ne engedd a házadhoz ezt a zsiványt, különben én volnék kénytelen nélkülözni barátságos házatokat.

— Ezredes! — kiáltotta Mányoki bácsi.

De az ezredes már elrohant.

Estére gyűlést tartott a család és elhatároztatott, hogy miután Csécseri még véglegesen nem ajánlkozott növendéknek, azonkívül éhenkórász létére bizonyosan adós maradna a leckepénzzel, mindenben Szurmay ezredesnek van igaza.

Később két leányszív gondolkozott azon, hogy vajjon kire lett féltékeny az ezredes?

— Mind bolondok a férfiak, — gondolta magában Emma.

— Most már bizonyos, hogy tetszem az ezredesnek, — vélekedett az éji csendben a kisebbik leány, Elza.

Szurmay másnap eljött, elszántan végigtanulta az órát és többet nem nyilatkozott.

Liszt Ferenc. Munkácsy Mihály rajza

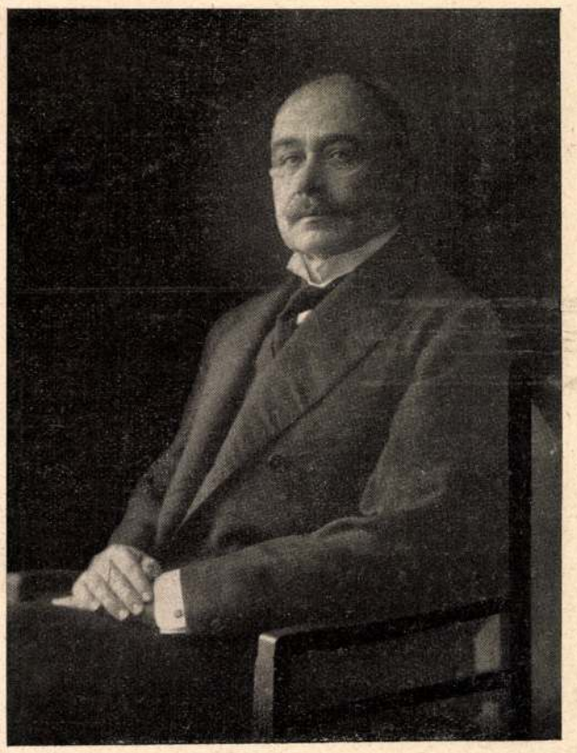

Erdélyi fényképe

Beöthy László, az új kereskedelmi miniszter

Beöthy László

Az új kereskedelemügyi miniszterben egy mármár teljesen eltünt nemzedék sajátságos kvalitásait ismerték föl azok, akiket útjuk Beöthy Lászlóval összehozott. Világos és áttekintő ész, alapos tudás, nagy szerénység, az ügyek nagy szeretete és az a sajátságos magyar szabadelvüség, amely egyaránt gyűlöli a szélsőségeket, a merev maradiságot és a hangos radikálizmust, ezek azon tulajdonságok, amelyek a régi magyar táblabíró-nemzedéket oly alkalmassá tették a politikai vezetésre. Akik Beöthy Lászlót ismerik, tudják, hogy ő is ennek a régi nemzedéknek egy megkésett epigonja, aki szerényen húzódik meg a háttérben, amíg nem hivatkoznak kötelességérzetére, de aki pompásan tölti be mindama helyeket, ahova kötelességének teljesítésére odaállítják. És akik érintkeztek vele, tapasztalták, hogy a magyarság ez értékes hagyományai harmonikusan össze tudnak olvadni az igazi modernséggel.

Mert Beöthy László modern ember, talán modernebb, mint sokan, akik folytonosan hangoztatják ezen sajátosságokat. Az ő modernsége a magyar kultúrális és gazdasági élet fokozatos átalakítását jelenti, olyan átalakítást azonban, amely számol a meglévővel és nem rombolni, hanem alkotni akar. Ez a csöndes és őszinte modernség tisztában van bajainkkal és elmaradottságunkkal, de nem vezércikkekkel és népgyűlési tirádákkal, hanem munkával akar segíteni rajtuk.

Beöthy László most kereskedelemügyi miniszter lett. Arra a helyre állították, ahol kvalitásaival sokat, igen sokat használhat hazája érdekeinek. Közvetlen elődjének, Hieronymi Károlynak, nagy és tisztult bölcsesége a kereskedelmi minisztériumban sokat kezdett meg, aminek folytatása most reája vár. És akik ismerik, nem kételkednek benne, hogy Hieronymi Károly örökét az elődhöz méltó utód foglalta el.

Uj Idők 1911-12. XVIII. évf. 4. n.

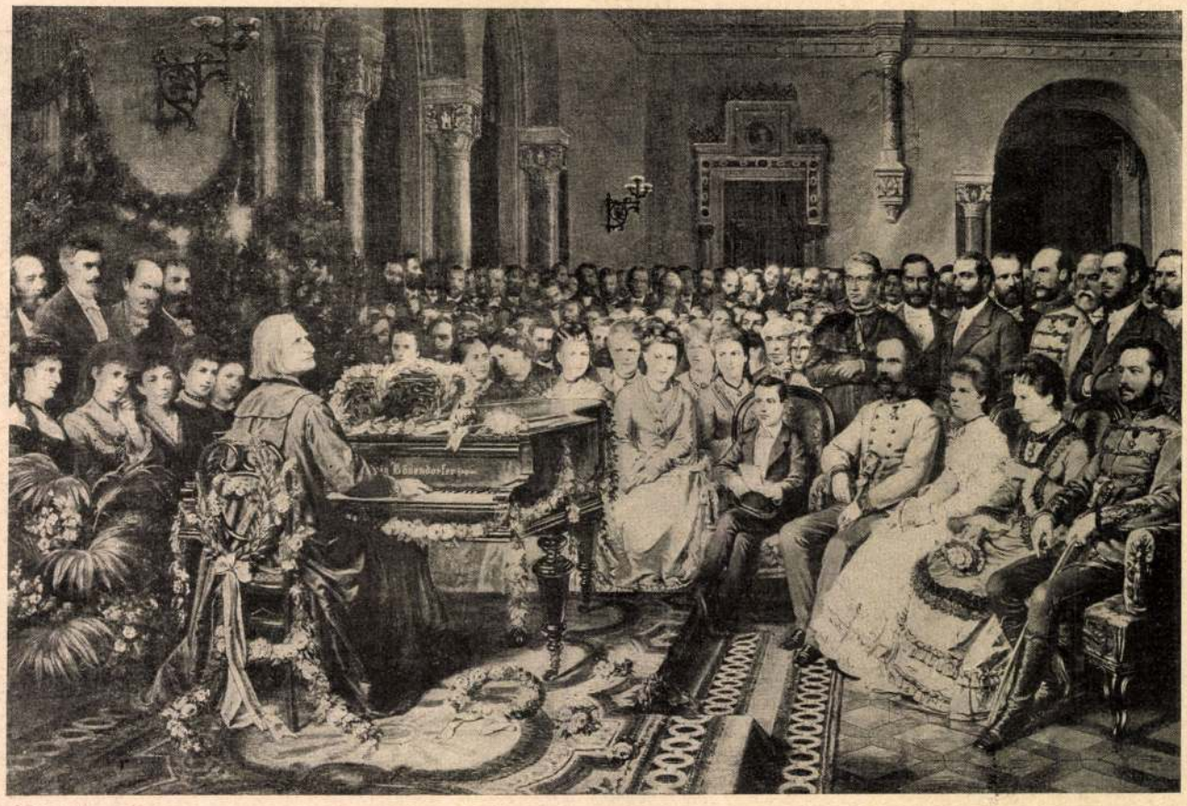

Schams & Lafile: Liszt hangversenye a budapesti Vigadóban 1872 március 18-án

Egy Liszt-hangverseny

Az a kőnyomat, melynek reprodukcióját itt adjuk, negyven esztendős, ma már csak rajta élő hangverseny kései visszfénye. Az alkalom, amelynek nyomán készült, országra szóló ünnepi volt: Liszt játszott a dunaparti Vigadóban, a zongora felejthetetlen hírű hőse, akire az akkori Magyarország égőbb szemmel nézett, mint nem egy politikai sikerektől ékes emberére. Liszt az ódákkal ünnepelt, világsikerek tömegén átment, orosz nagyhercegnők, királyok és márkik hódoló bókjaitól kísért Liszt itt már fehérhaju abbé. Körülötte a legnagyobb rang, fény, mód, előkelőség, ami akkor Pesten összetalálkozott. Fiatalon, barna hajjal, maga a király, mellett Klotild és Gizella főhercegnők, a kis Rudolf, József főherceg, aztán Andrássy Gyula, Hajnald biboros és mások, egy darab közéleti Magyarország, ami ma már csak történelem. Abból az alkalomból, hogy október huszonötödikén századik évfordulója van Liszt Ferenc születésnapjának, közöljük ezt a lapot, amelyet jellemző illusztráció gyanánt használhat a magyar zenei história. S talán nem érdektelen, ha egyszersmind fölidézzük az egykoru tudósítót, aki annak idején frakkosan ott állt valahol a vigadói nagyterem sarkában, 1872 március 18-án, mint a Fővárosi Lapok (D.) jegyü írója. A résztvevő, közvetlen hallgató, frissen, — mint alább kitetszik, — mámorosan a vigadói est szépségeitől, többek közt így ir:

„Pest újra hallhatta a „velőket rázó húrokat", amelyek soha senki ujjai alatt nem adtak még oly elragadó hangokat, mint amidőn Liszt, e „hirhedt zenésze a világnak" játszik rajtuk. E szó: játszik, egyébként igen közönséges kifejezés akkor, amidőn e nagy mester előadásáról van szó. „Játszik" a többi nagy művész, míg ő, aki a nagyok közül is annyira kimagaslik, húrok által beszél, álmodik, érez és átszellemül.

A világ kétségtelenül irigyelni fogja Pesttől ez élvezetet, melynek teljességét nem csorbítja egyéb, mint az a tudat, hogy e gyönyörü hangok is épp úgy elenyésznek a légben, mint a kis koncertek zenedarabjai.

Liszt körülbelül húsz év óta nem játszik többé a nyilvánosságnak. Milliót szerezhetne ma is, ha virtuóz pályáját nem tekintené bevégzettnek. Csak néha egy-egy jótékony célra lép ki még nagy ritkán a közönség elé, ott, ahol lakik s lakni szeret. Az újabb időkben Pest kétszer hallá. Évek előtt a redout nagytermében, ha jól emlékszünk: a gyermekkórház javára játszott, míg most egy Auersperg hercegnőnek köszönjük ez élvezetet. E hercegnő egykor udvarhölgy volt, s most apáca, ki leégett templomuk javára gyüjt s Lisztet is fölkérte, hogy legyen segélyére. A mester sokkal nemesebb és udvariasabb férfi, semhogy kérését meg bírta volna tagadni; hozzátéve azonban, hogy Pesten nem játszhatik másként, mintha hangversenye egyszersmind pesti jótékony célra is fog jövedelmezni. Ekképp a bevétel felét a gazdasszonyok árvaházának ajánlá föl. Az ülőhely legnagyobb része tizforintos lévén, a két jótékonycél nagy összegen fog osztozni, mert a redout termének sem nagyobb és díszesebb közönsége, sem fényesebb hangversenye nem volt még soha. Nemcsak a női közönség, melyben a főrangúság teljes számmal volt képviselve, jelent meg választékos díszben, hanem a férfiak is úgy öltöztek, ahogy estélyre szoktak. Előkelő nők, kiket máskor a körszékek elején látunk, örömest ültek a terem végében is. A terem külseje előre mutatá, hogy esemény és valódi ünnep van! Minden legkisebb hely a szorongásig el volt már lepve, midőn egyszerre élénk mozgolódás támadt: jön az udvar! Valóban, a koronás király eljött a zongorakirály estélyére. *Ez az első pesti hangverseny*, amelyben ő megjelent. Éljenzés hirdeté terembe léptét. Elől gróf Apponyi Albert — a hangverseny rendezője, — ment, mint vezető. Gizella főhercegnő egyszerü fehér kelmébe volt öltözve, piros diszítéssel. Utána Klotild főhercegasszony rózsaszínü selyemben, aztán a király huszáregyenruhában, mögötte a trónörökös, fekete kabátban,

végül József főherceg. Az első sorban, külön támlányokon foglaltak helyet.

Előttük az emelvényen a Bösendorfer-féle zongora fölkoszorúzva állt, mint egy oltár virágvasárnapkor. Mély csönd lett. Beethoven „Sonata quasi una phantasia"-ját kezdi játszani Liszt (cis-moll). A nagy művész, ki egykor lobogó tüze, utólérhetetlen ereje és démonias szenvedélye által hozta lázba a zenevilágot, a legétheribb, leggyöngédebb művet választá bevezetésül, azt, amit „holdfény-szonátának" is neveznek. Semmi sem áll távolabb tőle, mint a hatásvadászat. Amivel ő hatni kíván, az nem a bravur netovábbja, hanem a bensőség kristálytisztasága. Az adagiót (sempre pianissimo) oly gyöngéden játszá, hogy a selyemruhák suhogása s a hőségben körülöttünk meglendült legyezők lágy nesze is bántólag hatott ránk.

Liszt két művet hangjegyből, a többit emlékezetből játszá. Saját szerzeményeiből nem vett föl a műsorba egyet sem, ami igen nemesen jellemezte ugyan szerénységét, de a közönségnek kára volt benne, mert végre is az ő nagy átiratait, rapszódiáit, festői zeneműveit senki sem képes úgy eljátszani, mint maga. Nemcsak zenét tanulhatnak tehát e nagy művésztől a hangversenyzők, hanem szerénységet és külső modort is. Egyetlen mozdulata sem árul el szenvelgést vagy kacérkodást. Az adagióknál úgy ül zongorája mellett, mint a szobor, csak az erősb helyeken emeli föl fejét, jeléül, hogy a zeneszerzemény hatalmasabb kifejezései villanyozólag hatnak rá, s örömet érez azon, ami költőileg sikerül."

Liszt Ferenchez

(1857.)

Kit hord örök hír s diadal,
Kiben szívünk ver s zeng a dal,
Mit idő el nem öl:
Honod, mely büszke rád s szeret —
A Hunyadiak, Zrinyiek
Hazája — üdvözöl!

Légy büszke rá, és ne feledd:
E föld, mely szülte bűszered,
Hősök, csodák hona;
E népnek, mely hord néma but,
És örömében sírni tud,
Nincs párja, rokona.

Ó jer közénk, maradj velünk,
Kik még hiszünk, még szeretünk,
Bár reményünk — titok.
Zengd te nekünk a csodadalt,
Mit nem mondhatnak el szavak,
Csak sejtnek milliók . . .

Vagy ám ha mégysz — hí a világ —
Vidd a haza határin át
E nép hirét tova;
A nép, melynek dalaiban
Nagy, halhatatlan búja van,
Nem halhat meg soha!

Vajda János

Az amerikai árvíz. Az ár félrebillenti egy község házait

A milliomos

Irta Andrew Carnegie*

Azok, akik nem állanak olyan pozicióban, ahonnan áttekinthetnék azt, hogy a vagyon milyen föladatokat teljesít a társadalomban, tökéletesen téves fölfogásban élnek a milliomosok felől. Ők a gazdagokat csak palotáikban látják, fényüzéstől övezetten, látják őket pompás fogatokon és hatalmas automobilokon végigrobogni, olvasnak különcködéseikről, hatalmas, elpazarolt summákról, hihetetlenül nagy játékveszteségeikről, vagyontemésztő sportszenvedélyeikről — és magam is azt hiszem, hogy mindazoknak, akiknek kemény, verejtékes munkával kell megszerezniök a létfönntartás legelemibb szükségleteit is, valóban nehezükre eshet, hogy mindezt nyugodtan végignézzék. A legszomorúbb kontraszt ez, ami az életben csak előfordulhat, de a valóságban a milliók urainak ezek az extravaganciái vagyonuknak, vagy jövedelmüknek csak csekély részét emésztik föl. A milliomosok vagyonainak tovább kell dolgozniok és a milliók urának, saját személyes szükségleteire aránylag csak nagyon szerény folyószámla áll rendelkezésére a bankban. Vasuti társaságaink, hajósvállalataink, kohóink és más ipari vállalkozásaink minden rendelkezhető tőkét magukhoz vonzanak és ezzel dolgoznak. Az alaptőkének nagy része pedig megint csak kivándorol az acélfalu pénztárszobákból egyszerü — napibérek alakjában.

Nem ismerek egyetlen milliomost sem, aki aranyait pántos pénzesládákban halmozta volna föl, vagy pedig úgy fecsérelte volna el, hogy abból másoknak nem lett volna haszna. A dolog éppen ellenkezőleg áll: az a milliomos, aki millióját maga kereste meg, rendszerint fölöttébb egyszerü izlésü és egyszerü szokásu ember, aki a pénz kiadásában módfölött elővigyázatos és akitől távol áll mindennemü pazarlás. A gazdasági élet méhkasában ő éppen az a méh, akinek saját szükségleteire a legkevesebb kell, ellentétben örököseivel, akik rendszerint az „aranyifjúság" tagjai közé tartoznak.

Ritka földi halandó a nevető milliomos.

De undorító dolog is, vén pénzkuporgatókat látni, akik mintha még most is hozzá volnának bilincselve a

* Védő- és egyúttal vádbeszéd ez a cikk a milliomosokról, amelynek különös érdekességet kölcsönöz, hogy éppen a multimilliomos Carnegie írta, aki az itt kiélezett elveket saját életében is követte. És ő, aki annyi jótékonysági intézmény alapítója, fenntartója és segélyezője, mindazt megvalósitani is igyekezett, amit a milliomosok mulaszthatatlan kötelességeinek jelölt ki.

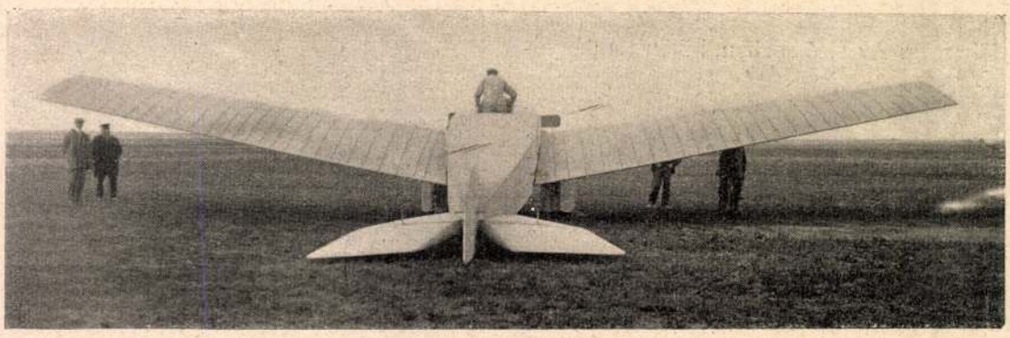

A francia hadsereg páncélos repülőgépei. Latham érclemez-gépe

taposó-malomhoz, amelyből nem tudják kiszakítani magukat; zsugori milliomosokat látni, akik céltalanul és minden haszon nélkül halmozzák egymásra aranyaikat és ott ülnek pénzes zsákjaikon, hogy azután ha földi életük véget ért, az örökösök hajbakapjanak a hagyaték fölött. Szánalmas sors ez: sokkalta szánalmasabb, mint az igazi szegények sorsa. Milliomosnak lenni, ez amúgy sem valami megtisztelő, díszes titulus. A milliomosok emlékezete csak nagyritkán áldott és mint kasztot, senki sem szereti őket.

A pénz tehát ne legyen ura és parancsolója az embernek, hanem csak szolgája.

De azért mégsem lehet elvitatni, hogy azok a nagyvállalkozók: vasútépítők és hajógyárosok, a nagyiparosok és nagykereskedők, de még azok a nagy bankárok is kivételek, akiknél a megszerzett milliók valaminő hasznot hozó foglalkozás és derekasságuk jutalmai, akik előrelátásuk, megfeszített munkájuk révén emelkedtek az átlagemberek fölé és az ő munkásságuk, szereplésük tanuságtétele, bizonysága annak, hogy értékes tagjai az emberi társadalomnak. Ezeket az embereket tehát nem volna szabad ócsárolni és főként nem volna szabad oktalanul kedvüket szegni, hogy újabb és újabb vállalkozásokba bocsájtkozzanak.

A vagyon elosztása a mai viszonyok mellett önmagától folyik, jótékony irányban. A csekély számu gazdagok napról-napra szegényebbek lesznek és a dolgos, munkás elemek viszont naponként gazdagodnak. A nagy tömegre nézve ez talán nem is olyan előnyös, mint ahogyan azt sokan gondolják, mert az anyagi eszközök sokasága egy vállalkozó szellemü embernek kezében, aki még egyre tovább dolgozik, gyakorta a gazdagság legproduktivabb formáját jelenti.

Vegyük csak példaképpen a földkerekség egyik leggazdagabb emberét, aki néhány esztendővel ezelőtt halt meg New-Yorkban. Mi derült itt ki? Az, hogy egy elenyészően csekély összegtől eltekintve, amit saját napi szükségleteinek fedezésére fordított, egész vagyonát és jövedelmének minden fölöslegét vállalatokba fektette, amelyek Amerika vasúti rendszerét tökéletesítették és a mi népünknek a földkerekség legolcsóbb közlekedési eszközeit szerezték meg.

Akár akarja a milliomos, akár nem, a ma fönnálló viszonyok mellett nem vonhatja ki magát ama törvény alól, amely arra kényszeríti, hogy millióit az egész emberiség javára fordítsa. Mindaz, ami részére a hatalmas vagyonból jut, abban áll, hogy rövid földi életének tartama alatt finomabb házban élhet, finomabb bútorokkal veheti körül magát, amelyek mellé még a művészet alkotásait is sorakoztathatja. Még azt is megtehetné, hogy nagyobb könyvtárat rendez be magának és ezzel az isteni gondolatokat és szépségeket közelebb hozhatná magához; de amennyire én a milliomosokat ismerem, a legtöbbjének éppen a könyvtár az, amit a legkevésbbé tart szükségesnek házában. Jobb ételeket is ehetne és nehezebb borokat is ihatna, de ez csak ártana a szervezetének.

A méhek, kasban, nem ölik meg a méztermő méheket, csak a heréket.

A milliomosok kiküszöbölése végtelenül nagy szerencsétlenség volna az egész emberi társadalomra nézve. Mert a milliomosok azok a méhek, akik mézet termelnek és annak nagy részét a méhkasban gyüjtik össze, még akkor is, ha teleszívják is magukat vele. Mindenesetre figyelemreméltó tény az, hogy az illető országban élő milliomosok számának arányában él jól és virágzóan az egyes országok népe.

A jelenkor föltalálásai természetszerüleg minden ipari és kereskedelmi vállalkozásnak szinte hihetetlen mértékben való koncentrálását és óriási üzemekben való föllendülését eredményezték. Például a Bessemer-féle acélgyártást nem lehet eredményesen üzni anélkül, hogy az emberek ezreit egy helyen ne foglalkoztatnák. A hajók gyártása és fölszerelése lehetetlenség volna, ha előzetesen milliókat nem költenének el. Senki sem tudna egyetlen méter gyapotot sem előállitani, a nagy világversennyel szemben, ha nem volnának óriási gyárak és nem foglalkoztatnának azokban ezer és ezer munkást és munkásnőt. Nagy villamos-telepek is csak akkor mutathatnak föl eredményeket, ha előzetesen milliókat fektetnek beléjük, hogy a villamos üzemet nagy méretekben vezethessék. Ilyen föltételek mellett a pénznek szükségszerüleg is kevesek kezébe kell folynia, még pedig a személyes szükségletek fedezésénél is sokkalta nagyobb mértékben. De föltéve, hogy mindez a vagyon csak kevesek kezében összpontosulna, mi volna ezeknek a keveseknek kötelessége? Hogyan lehetne a pénzért való küzdelmet, abból a piszkos atmoszférából, amely minden üzletet övez, tisztább légkörbe fölemelni?

Az ember nem csupán kenyérből él és öt vagy tíz százalékkal több jövedelem, ezernyi részekre szétforgácsolva, nagyon keveset, vagy éppen semmit sem használna. De hatalmas alapra összehalmozva és akkor fölhasználva, mint ahogyan Cooper vagyonát a Cooper-intézetre fordította, olyasvalamit jelent, amely nemzedékeket tud túlélni. Ez a szellem neveléséhez, az ember magasabb műveltségéhez tartozik és azt is szolgálja. A szegényeknek, mihelyt azt kívánják, olyan létrát juttat, amelyen a magasba törekedhet; de ugyanekkor haszontalan és meddő vállalkozás, olyanokon segíteni akarni, akik nem tudnak és főként nem akarnak önmagukon segíteni. Senkit sem lehet egy létrán föltolni a magasba: kell, hogy az illetőben meglegyen az akarat, hogy saját erejéből igyekezzen, — ha csak valamicskét is, — a magasba jutni. Máskülönben saját kárára, megint csak lepottyan, mihelyt eleresztik.

Ezért mondom: közel van már az a nap — igen, már föl is ismerjük hajnalhasadását, — amikor a milliomos parlagon heverő milliói val, amely fölött szabadon rendelkezhetne és amelyeket mégsem gyümölcsöztet, tisztesség nélkül, becstelenül fog elmúlni. Természetesen nem beszélek azokról a kereskedőkről, akiknek tőkéiket nem szabad kivonniok üzleteikből; mert ezek a tőkék az ő szerszámaik, amelyekkel csodákat tudnak

Lisztes Edina

Magyar Hírlap 1999. XI. 19

Fiatal fotóművészek Budafokon

(MH) Öt fiatal fotóművész közös kiállítása látható a Budafoki Jazz Galériában november 26-áig, este 18-20 óra között. Gróf Annamária, Lisztes Edina, Molnár Zoltán, Rákosi Péter és Szalontai Ábel néhány éve végeztek az Iparművészeti Főiskolán, és most először mutatkoznak be így együtt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Lisztes Cser Éva

0021

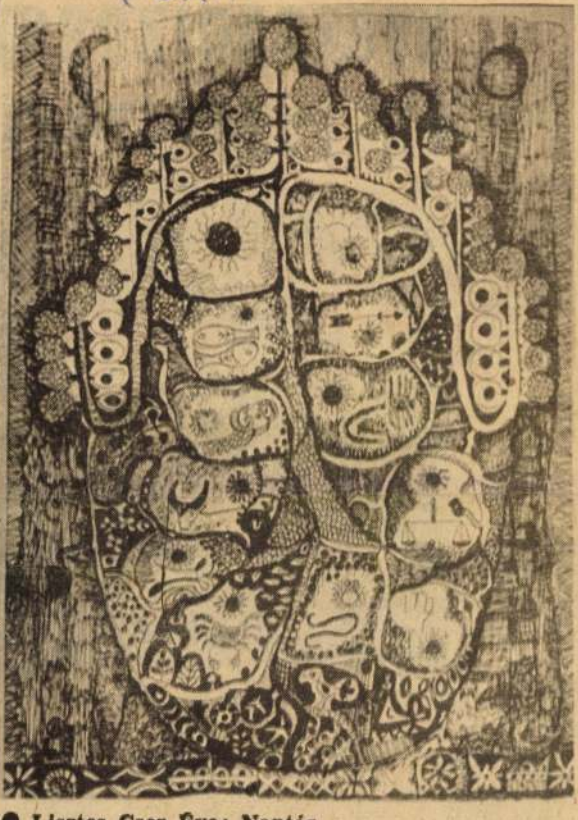

● Lisztes Cser Éva: Naptár.

● Lisztes Cser Éva: Török emlék.

pedig, hogy több időt szenteljen a művészi gyakorlatnak.

Csáky L. György

ÉRETTSEGIZŐK!

● Részlet a szedőteremből.

PET

A nyomdászat már ötszáz éve szakma, s mindmáig pótolhatatlan szerepet tölt be az emberiség kultúrájában. Korunkban a nyomdaipar a gazdasági fejlettségnek is egyik fokmérője lett.

Az ötszázéves iparág most éli át technikai forradalmát. Új sokszorosítási eljárások, automata gépek, korszerű alapanyagok ho-

Képzőművészet

Két pályázat — két kiállítás

Az augusztus végén megnyílt két fővárosi bemutatónak (egyik a Nemzeti Galériában, másik a Mezőgazdasági Múzeumban) figyelmet érdemlő címe volt: *„Kiállítás a Szakszervezetek Országos Tanácsának képzőművészeti pályázatára érkezett alkotásokból"*, a másik pedig: *„Mezőgazdaság a képzőművészetben"*. Az előbbi cím világosan rögzítette, miről volt szó: egy kiállításról, amelyen egy bizonyos pályázat során beküldött művek bizonyos hányadát mutatták be. Arról, hogy a pályázat milyen célt szolgált, milyen alkalomból írták ki, nem beszélt a cím, s a különös az, hogy éppen azért volt pontos és találó: jelezte, hogy mi látható a kiállításon. A pályázati felhívás többek között kimondta, hogy olyan új, kiállításon még nem szerepelt művek küldhetők be, amelyek „hazánk felszabadulásának élményvilágából, a dolgozó emberek mindennapi életéből merítik témájukat". Sajnálatos, hogy a beküldők és a bírálók még a kiírásnak az „új" művekre vonatkozó feltételét sem vették egészen komolyan, a témákra vonatkozót pedig egyszerűen elfelejtették, de legalábbis olyan tágan értelmezték, hogy abba aztán minden belefért: csendéletek, tájképek, portrék, „figurák", „kompozíciók" — és konkrétabb tematikájú, de a pályázatban tágan fogalmazott témától mégiscsak távolálló képek, mint pl. „Kivégzés", vagy akár a vietnami háború jelenetei. Szóval ez a kiállítás pontosan olyan volt, mint képzőművészeti kiállításaink általában. Tematikailag és a minőséget, színvonalat tekintve is éppen olyan sokféle anyagot foglalt magában.

Nem tért el ettől a másik pályázat, a másik kiállítás sem. Itt is voltak virágok, tájak, madarak, lányok (főleg almával). Természetszerűleg itt több volt a „mezőgazdasági" vonatkozású munka, a művek nagy része azonban akármelyik tárlaton szerepelhetett volna. Példa is akadt az összemosódásra: a városligeti múzeum kiállításán díjazott *Haldokló szarvas (Várady Sándor)* kisebb méretű változatát a Galériában lehetett látni (nem is beszélve a közterületen felállított nagyméretű változatról). Ami a művek új voltát illeti, a helyzet ugyancsak hasonló. Keresés nélkül is felbukkantak a korábbról már ismert munkák: akadt olyan is, amelyik több, mint tíz évvel ezelőtt készült.

A SZOT-kiállítás katalógusának előszava mondja, hogy „a nagy körvonalakkal meghatározott tartalmi elképzelés nem szabott korlátokat a képi gondolatnak, és lehetőséget adott a korszerű ábrázolási formák versenyére". A másik tárlat egyik ismertetése szerint a kiírás megkötöttségei gátlóan hatottak a művészek kezemunkájára, fantáziájára. A feltételek ismeretében s az eredmény láttán inkább a katalógus szavai közelítik meg a tényleges helyzetet. A kérdés azonban az, hogy nem lenne-e gyümölcsözőbb, ha a jövőben az eddigieknél *sokkal konkrétabb feltételekkel* írnának ki egy-egy pályázatot, s a zsüri azokhoz tartva magát nagyobb figyelemmel, több alapossággal ítélkezne, válogatna?

Ha ketten csinálják ugyanazt, az nem ugyanaz. Kell-e bővebben magyarázni, hogy milyen korlátlan lehetőségeket, változatosságot biztosít (s biztosított a művészet hosszú története során) ezen egyszerű és cáfolhatatlan igazság mondjuk egy azonos téma megfestésénél? Hogy a tárgynál maradjunk, említsünk meg például a SZOT kiállításból néhány felszabadulási tematikájú művet. *Kádár János Miklós „1945"* című képe a pincéből előbújó ember felegyenesedését, bizakodását próbálja megformálni, kissé naivul, kissé kiszínezve, kissé talán túl optimistán. A törekvés, a szándék mégis becsülendő. *Lóránt János „Tavaszvárás, 1945"* című munkája sikerültebb, többrétű, tartalmas, ugyanakkor esz-

Lisztes Iván: Felszabadulási éremsor

közeiben letisztultabb. Valóban érzékelteti a tél és tavasz, a jelen és a jövő, a háború és béke ellentétét, a várakozást és bizakodást. Figyelemre méltó kísérlet *Breznai József „Margit körút — Mártírok útja"* című festménye. A cím önmagában is jelzi az ellentétet, amit a kép kifejezni kíván. Az egykori hírhedt fegyház és a mellette most emelkedő hatalmas üvegpalota, a mártírok vérének színét tükröző ég és az üvegen megcsillanó napfény, a meggyilkoltak szelleme és a járókelők színes forgataga — tartalmas gondolatok, hatásos képi megfogalmazásban.

A plasztika más lehetőségeket nyújt a felszabadulás tényének és eszméjének megjelentetésére. *Vasas Károly* szobra ezen belül is a már megszokott motívum, mozdulat egy variációja, de kétségtelenül új és hatásos variációja. Képzeletmozdító a földig érő, hatalmas, dagadó drapéria, ugyanakkor egységbe szél, mint az előbb említett munkák. *Lisztes István* és *Szabó Iván* érmei jeleneteket ábrázolnak, de már szinte szimbolikus értelemmel bíró, jelentést hordozó ténykedéseket. S ha itt nem is ér éppen meglepetés bennünket, nem minden esetben érzékelhetjük is a megfogalmazás eredeti voltát, a grafika mozgékony műfajában ilyenre is találunk. *Czinke Ferenc* technikailag is érdekes lapjait említve nehéz lenne tagadni az újszerűség, az egyéni törekvés és megoldás tényét. Szépek és asszociációra indítók, dekoratív hatásúak. Beszédes megoldás például a német felírású térkép, mint alap, s a belőle kihasadó alakzat, amelyben a felismerhető képek (orosz katonafej, petróleumlámpa, piros tulipán stb.), a népművészet burjánzó motívumaiba ágyazódnak. Az egészen árnyalatnyi keresettség, mely mind a lapokon, mind a címadásban fellelhető, nem az érzés és gondolat hiányából.

Gyurcsek Ferenc: 1945

foglalja a dinamikus kompozíciót. *Gyurcsek Ferenc* ekén ülő, robusztus alkatú parasztja (*„1945"*) viszont újszerű megoldás, talán életközelibb, mindenesetre ez sem nélkülözi a termékeny gondolattársítás lehetőségét. *Marton László* hatalmas méreteket igénylő emlékműterve, három heroikus figurájával ismét a téma más de némileg ugyancsak hagyományosabb megfogalmazása. *Kiss István Felszabadulás téri kút-terve* bonyolult szimbolika szobrászati kifejezésének — talán némi tisztulást igénylő kísérlete.

Konyorcsik János „Élet" — „Halál" című éremsorozata jól gazdálkodik e — részéről tudomásunk szerint nem régóta művelt — műfaj lehetőségeivel, s ha áttételesen is, de ugyanarról beszél, mint az előbb említett munkák. *Lisztes István* és *Szabó Iván* érmei jeleneteket ábrázolnak, de már szinte szimbolikus értelemmel bíró, jelentést hordozó ténykedéseket. S ha itt nem is ér éppen meglepetés bennünket, nem minden esetben érzékelhetjük is a megfogalmazás eredeti voltát, a grafika mozgékony műfajában ilyenre is találunk. *Czinke Ferenc* technikailag is érdekes lapjait említve nehéz lenne tagadni az újszerűség, az egyéni törekvés és megoldás tényét. Szépek és asszociációra indítók, dekoratív hatásúak. Beszédes megoldás például a német felírású térkép, mint alap, s a belőle kihasadó alakzat, amelyben a felismerhető képek (orosz katonafej, petróleumlámpa, piros tulipán stb.), a népművészet burjánzó motívumaiba ágyazódnak. Az egészen árnyalatnyi keresettség, mely mind a lapokon, mind a címadásban fellelhető, nem az érzés és gondolat hiányából, hanem bizonyára az új kifejezésforma tényleges kereséséből fakad.

Nem kétséges, hogy a tematikus pályázatok (amelyeknek megszaporodását mostanában a torlódó jubileumok magyarázzák) a közületek mecénási tevékenységének helyeslendő megnyilvánulási formái, s mint ilyenek, számottevő anyagi támogatást jelentenek a művészek számára. A kiírások túl általános, az elbírálás túl liberális volta azonban némileg talán csökkenti a társadalmi hasznot, de legalábbis bizonyos önámítást eredményez, ha a pályázat sikeréről beszélünk. A kötetlenség, a témaválasztás szinte teljes szabadsága — tematikus pályázatok esetében — nem csupán ellentmondás; könnyebbséget sem feltétlenül jelent a pályá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Társadalmi Szemle

zóknak. Amint a fenti néhány példa mutatja, nem kell attól tartani, hogy a művészek vonakodnának életünk, történelmünk fontos fordulópontjainak megragadásától, megörökítésétől, inkább arról tesznek tanúságot, hogy képesek mindig új szemlélettel, új aspektusból közeledni azokhoz, képesek arra, hogy megállásra, emlékezésre, elgondolkodásra késztessenek bennünket, hogy élettel töltsék meg a különben talán elvonttá, s éppen ezért esetleg kevésbé hatékonnyá váló fogalmainkat. A fantáziamozdítóbb, tartalmasabb, konkrétabb pályázati kiírások éppen ebben lehetnek a részvevők segítségére.

Az elmondottak semmi esetre sem jelentik a két szóban forgó pályázat és kiállítás eredményeinek lebecsülését, hiszen a jó művek születése, látása akkor is örvendetes, ha nem feltétlenül „pályaműről" van szó. S jó művek, szép alkotások mindkét múzeumban akadtak.

Közelebbi bemutatásukra ezúttal és itt nincs is mód, mert hosszúra nyúlna és messze vezetne a puszta felsorolás is.

Kontha Sándor

Film

Rezervátumok

(Jegyzetek két újabb magyar filmről)

Egy pályakezdő és egy már hírneves játékfilm-rendező munkája vonhatja magára a figyelmünket az elmúlt hetekben bemutatott magyar termésből: *Kézdi Kovács Zsolt — Mérsékelt égöv* és *Gaál István — Magasiskola* c. alkotása. Ha e két mű filmművészetünk jövőbe vezető útjait jelezné — akár kétségbe is eshetnénk. Valami szokatlan dolog történt a kritikában is: mindkét alkotás könnyűnek találtatott a műbírálat mérlegén — persze más-más okból és módon. Az esemény azért szokatlan, mert a magyar filmművészet hatvanas évtizedbeli fellendülése, tartalmi- formai megújhodása erős szövetségbe vonta az alkotókat és a kritikát. A kivívott bizalom azonban utóbb már el is homályosította sok műbíráló szemét, s a szigorú tárgyilagosság helyébe olykor az elfogult bábáskodás lépett. (Nem beszélek most jelentéktelen, invenciótlan munkák, mint például a *Völgy* fogadtatásáról.) E két új filmet szinte egyöntetűen *nem vállalta a kritika*, s ebben elvontabb esztétikai értékítéleteken kívül fő szerepet játszott az, hogy mindkét műben olyan világszemlélet és ideológia objektiválódik, amitől el kell határolnia magát.

Visszatérve az alkotásokra: mindkettőnek közös vonása, hogy mondandóját, pontosabban az emberi-társadalmi mozgások és relációk erőterét egy mesterségesen zárt világban, rezervátumban láttatja. (Egy hegyek közé ékelt vadászkastélyszerű ház lakóinak és különös környezetüknek világa az első — és egy vadászsólyom-idomító telep a második filmben.) Felmerülhet a kérdés: van-e létjogosultsága az ilyen zárt rendszerben vizsgálódó művészi módszernek? Remekművek sora igazolja — hogy van (többek között bizonyára a szociálpszichológia termékeny hatásának is köszönhetők e megközelítés-módok, amelyek szinte „kísérleti laboratóriumban" engedik ütköztetni, megfigyeltetni figuráikat); a lényeg „csupán" az, hogy a valóság szüremlik-e be a zárt kisvilágokba, hogy hitelesíti vagy cáfolja-e a valóság azokat az emberi viszonyokat, amelyeket a célszerű absztrakció érdekében egy kreált rendszer öntörvényei szerint mutatnak fel.

Egyébként közös vonása e filmeknek az is, hogy mindkettő annak a programnak a háza-táján született, amelyik a mai művészet fő vagy egyedüli missziójának (értelmezője válogatja!) a személyi kultusz bírálatát tekinti. Anélkül, hogy tagadnánk a program életrevalóságát vagy állítanánk más programokat kizáró érvényét — úgy tűnik: a két film alkotói ezzel a feladattal sem tudtak megbirkózni.

A hitelesség elvesztése

A *Mérsékelt égöv* kudarcát aligha vezethetjük vissza egyszerűbb, mesterségbeli melléfogásokra (történetesen hibás dramatizálásra, laposan megírt dialógusokra, ritmushiányra vagy epigonizmusra) — mint ahogyan a film nem egy kritikusa az okokat kereste. Többről van szó: elsősorban az *alkotói szemlélet és módszer* negatívumaiból előállt *hitelesség-hiány* vitte zsákutcába a vállalkozást. (Az okokat nem kereshetjük a mesterségbeli készségek hiányában, hiszen a film sok részletmegoldása egyértelműen igazolja mind a rendező, mind az operatőr — *Kende János* — művészi

kvalitásait.) Az alkotói szemlélet torzulása abban a koncepcióban érhető tetten, hogy a „balos", szektás veszélyt (mint magatartásbeli minőséget és potenciális politikai erőt) nem társadalmi valóságunk természetes közegében, hanem mindentől elszigetelt „rezervátumban" ragadja meg. Márpedig mindenféle politikai túlhajtás, mindenféle külön „vonal" csak a progresszív erőkre vonatkoztatva, azokkal ütköztetve minősíthető. Ezeknek az összefüggéseknek a mesterséges felszámolása, kiiktatása miatt nem válhatott hitelessé a Mérsékelt égöv, s ezt csak fokozza a karakterek lélektanilag és társadalmilag egyaránt elhibázott megformálása. Továbbmenve: a hibák végül is úgy állnak bosszút az alkotókon, hogy a film vonzása, szuggesztivitása leszűkül néhány artisztikusan megoldott *részletre*, az *egész* mögött pedig nem érzünk többet, mint egy pózszerűen vállalt divatos hetykeséget.

A film egy hazai rezervátum belső képletét hivatott feltárni, ahol nem a vadak, hanem a vadászok képezik a látványosságot. A film centrumában egy sematikus, negatív figura áll: vidéki orvos, a vadásztársaság nesztora, egykori (az ötvenes években valamilyen kulcspozíciót élvező) „funkci", még egykoribb partizán. Fiatal feleségét feltehetően, egykori hatalmával vonta bűvkörébe, egykori barátait egykori elveivel és mai vadászakcióival tartja kezében és „hatalmában". A rezervátumba érkező fiatalok (az egyik a feleség egykori évfolyamtársa) a szemlélődő humánum (egyik szálon a továbbélő szerelem) funkcióját töltik be. A film végén az egykori „funkci" ledurrantja felesége szeretőjét, s úgy vonatozunk el az erdő mélyéről, ahogy odavonatoztunk: közben alig tudunk meg valamit — vagy az amúgy is sejtettnél többet — a lényegről.

A film hitelnélküliségét részint az okozza, hogy főfigurája, sematikus képletvoltában a neki szánt funkcióval szemben álló idegen szociális töltést kapott. A főfigurát nyilvánvalóan a személyi kultusz mindent túllicitáló káderei leleplezésének szándéka ihlette. Történelmi leckéinkből okult, normális állampolgár manapság aligha őriz illúziókat erről a típusról. Ám csak a tapasztalatlanság vagy a tudatlanság tehet egyenlőségi jelet a szocializmus e megtorpanását demonstráló figurák — és a fasizmus, hideg észjárású gestapós fenegyerekei közé. A rendező azonban végzetesen összekeverte a dolgokat. A mi orvos fővadászunk egy „echt Obersturmführer", akiben [illegible] eltorzítója, hanem a másik oldalon álló vad ellenség karakterizálódik; aki legalább olyan idegen úrként mozog a szektariánus környezetben, mint amilyen idegen test lett volna egy SS-tiszt Ivan Gyenyiszovics őrei között. Aki nem érti meg a történelem ábécéjét, az aligha vállalkozhat arra, hogy tömeghatású művészet nyelvén szóljon tanulságokról, és igényt tartson társadalmunk, közéletünk befolyásolására. S ez a fundamentális tévedés akkor sem nyerhet felmentést, ha *egyébként* a félelmetes lőfegyverek olyan kitűnő, filmszerű és gondolatébresztő ábrázolását láthatjuk, mint Kézdi Kovács filmjében. A művi mesterség és tudás egyetlen művészetben sem önértékű, de itt már csak azért sem méltányolhatjuk, mert a film kimondottan szociális szövetű művészet, s ha társadalmi értékítéletekben bizonytalanodik el, a műalkotást *mint olyat* kérdőjelezhetjük meg.

Önellentmondásos többszólamúság

A már jelzett közös vonások ellenére, merőben más alkotás *Gaál Istváné*. A *Magasiskola* nem tükröt akar a mai társadalom elé állítani, hanem egy parabola tanulságai révén kíván valamire figyelmeztetni. Erről egyébként — hogy valóban parabola-e a film, hogy a részletek szimbolikus jelentést hordoznak-e vagy sem — vita folyik. Nem csoda, hiszen a rendező erről publikált nyilatkozatai is önellentmondásosak. (Egy ízben parabolának minősítette filmjét, más alkalommal azt mondotta, hogy nem állt szándékában „áthallásokat", jelképeket teremteni.) Bármily fontosak, s bármennyire mérlegelendők is azonban a szerzői szándékok, a műalkotás — a film, a könyv, a kép, a zenemű stb. —, ha az alkotó útjára bocsátja — sajátos törvények szerint önálló életet kezd. Balzac royalista pozícióból bírálta a polgárságot, s a marxizmus klasszikusai mégis a realizmus diadalát értékelték műveiben; Sántha Ferenc annak idején tv- és egyéb nyilatkozatokban határolta el magát az elkötelezettség szándékától, a *Húsz óra* — könyvben és filmben — mégis korszakos és elkötelezett mű lett. A *Magasiskola* esetében ezekkel *ellentétes* folyamat objektivizálódott. Gaál Istvánt előző filmjeiből, egész — tágan értelmezett — művészi tevékenységéből elkötelezett, harcos, céltudatos egyéniségnek ismertük meg.

A *Sodrásban* az ifjúság felelősségtudatát ébresztgette, a *Zöldár*ban és a *Keresztelő*ben a közéleti tisztaság, a sza-

A Budapesti Történeti Múzeum
FŐVÁROSI KÉPTÁRA
tisztelettel meghívja Önt

LISZTES ISTVÁN
szobrászművész
kiállításának megnyitójára
1994. augusztus 19-én 18 órára
a Kiscelli Múzeum templomterébe.
1037 Budapest, Kiscelli út 108.

A kiállítást megnyitja
DR. KOMORÓCZY GÉZA
tanszékvezető egyetemi tanár

A kiállítás megtekinthető
1994. szeptember 18-ig, hétfő kivételével,
10–18 óráig.

Fk: Buzinkay Géza, a BTM főigazgatója.

„Fekete figura szemléli magát", bronz/videó. 167 cm, 1988. Fotó: Lisztes

AS OSLOTTAK

GALÉRIA 73

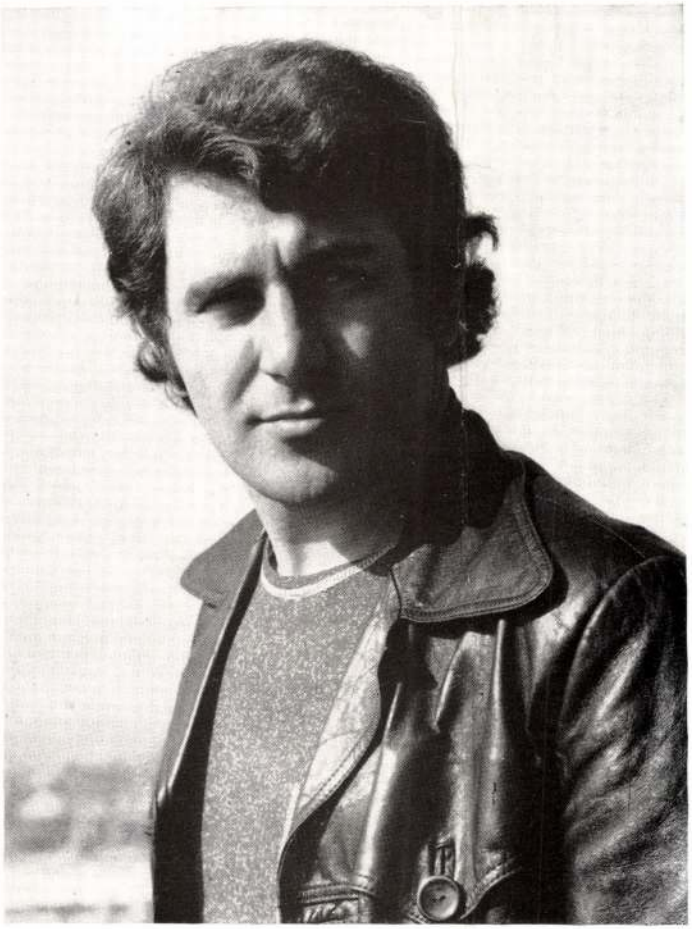

LISZTES ISTVÁN

szobrászművész kiállítása
a stúdió galériában
1973. december 13-31.
Megnyitja Bodóczky István
festőművész
december 13-án
csütörtökön du. fél 6 órakor

Életrajzi adatok
1942. április 8. Kecskemét
1957-1961 Képző- és Iparművészeti Gimnázium
1962-1969 Magyar Képzőművészeti Főiskola
Mestere Szabó Iván
1972-Tanársegéd a Magyar Képzőművészeti Főiskolán

Stúdió Galéria
Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.

Szoborfotók: Kovács Ferenc
Portréfotó: Koffán Károly
Katalógusterv: Wenke Gulbransen

Részvétel csoportos kiállításokon	*1967 Hódmezővásárhely — Őszi Tárlat*
	1968 Hódmezővásárhely — Őszi Tárlat
	Dolgozó emberek között (Ernst Múzeum)
	1969 Hódmezővásárhely — Őszi Tárlat
	Szeged — Nyári Tárlat
	Stúdió 69 (Ernst Múzeum)
	1970 Hódmezővásárhely — Őszi Tárlat
	Szeged — Nyári Tárlat
	Szakszervezetek Országos Tanácsa kiállítása Felszabadulásunk 25. évfordulójára (Nemzeti Galéria)
	Stúdió 70 (Ernst Múzeum)
	Mezőgazdaság a Művészetben (Vajdahunyad vára)
	1971 Hódmezővásárhely — Őszi Tárlat
	Szeged — Nyári Tárlat
	Stúdió 71 (Ernst Múzeum)
	Új művek — Műcsarnok
	1972 Hódmezővásárhely — Őszi Tárlat
	Szeged — Nyári Tárlat
	Stúdió 72 (Ernst Múzeum)
	1973 Hódmezővásárhely — Őszi Tárlat
Bemutatók	*1971 Szigetszentmiklós (Pártház)*
	Madách Színház (Társalgó)
Egyéni kiállítások	*1973 Ráckeve (Árpád Múzeum — Savoyai kastély)*
	Stúdió Galéria
Díjak	*1970 Szakszervezetek Országos Tanácsának kiállítása Hazánk Felszabadulásának 25. évfordulójára III. díj*
	1970 Lenin centenáriumi érempályázat
	1971 A szegedi Nyári Tárlat alkotói díja
	1972 Stúdió — „Forradalmi hagyományaink" III. díj
Felállított köztéri szobrok	*Lovász József (mellszobor) kő*
	Salgóbánya (Nógrád megye)
	József Attila (egészalakos figura) bronz
	Szigetszentmiklós
Előkészületben	*Lenin portré (dombormű) bronz, Tatabánya*
	Petőfi Sándor (egészalakos figura) bronz, Sopron
	Díszkút kő — kovácsoltvas, Mágocs (Baranya m.)

ALKONY

MADÁCH

FÉNYBEN

MÚLÓ
KÉPEK

HAJNAL

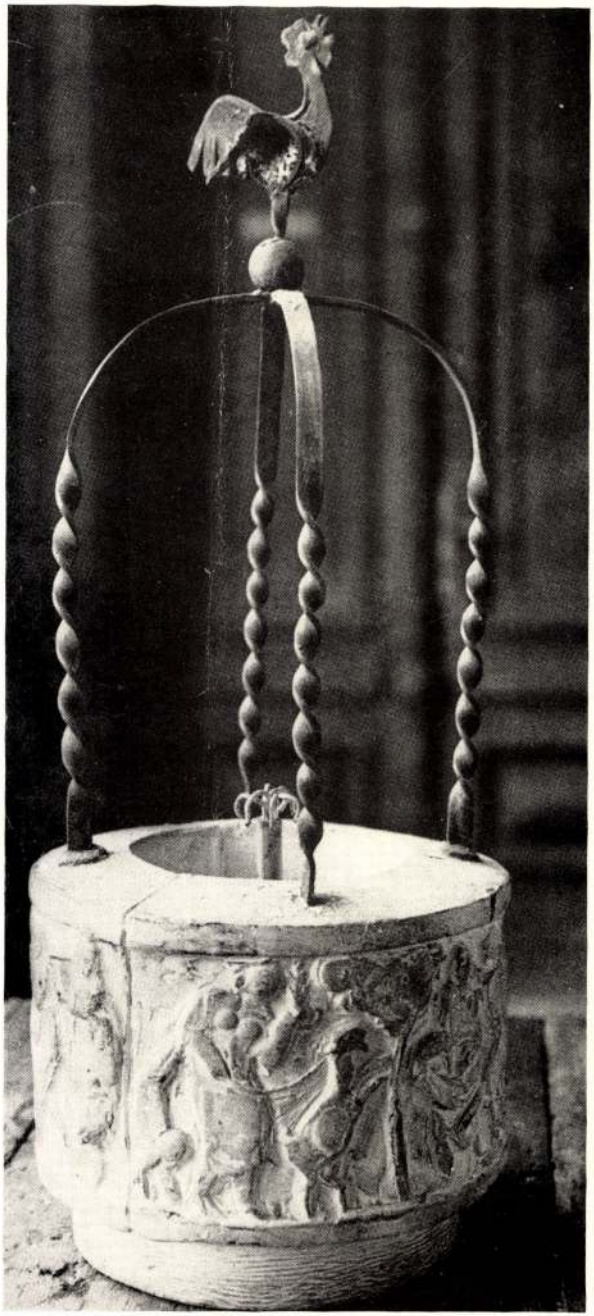

BAL OLDAL: VÁLTOZÓ VILÁG
JOBB OLDAL: KÚT (MAKETT)

TAVASZVÁRÓ

katalógus:	*Gólya bronz*	*20 cm*
	Tavaszváró I. dombormű	*33×20 cm*
	Díszkút (makett) gipsz, ólom	*32 cm*
	Hajnal bronz	*40 cm*
	Fiatal lány bronz	*34 cm*
	Tavaszváró II. bronz	*23 cm*
	Alkony bronz, kő	*25 cm*
	Magányos bronz	*35 cm*
	Változó világ bronz	*28 cm*
	Múló képek 3 db. dombormű	*16×26 cm*
érmek:	*Dózsa éremsorozat I-VII.*	*∅ 10 cm*
	Hónapok I-XII.	*∅ 10 cm*
	Madách, Mózes	*∅ 6,5 cm*
	Tavaszváró	*∅ 9 cm*
	Tél	*∅ 9 cm*
	Csónakok	*∅ 9 cm*
	Fényben	*∅ 9 cm*
	Szüret	*6×10 cm*

ISTEN ISTVÁN

Fk.: Nagy Előd

73 412 - Képcsarnok V. nyomda

LISZKAY Boldizsár építész

Dobszay János: Még áll a verőcemarosi Ybl-ház.
= Magyar Nemzet, LIII.évf. 132.sz. 1990. junius 7.
4. p.

Liszkay Gusztávné

~~Zg~~ 1910. dec. Ziáll. Nemzeti halon

Zalesdi hamubánya, vörf. 40.—

Dévai részlet, vörf.

Istenmő bronzszobrocskája, római

III. 201

Liszkay József

mintárás

1880 – 81 –

Éinisk 1930. 85. l.

Egész alak, állva s k
gyűrűs taljával a jobb váll
szemöldöke s bajusza fekete, sze
lyen ékkövés aranygombok van
gos barna, ezüstzsinórral szeg
dalán diszkard lóg s a de
ra az asztalon kalpagja v
tos.

Olajfestés, vászon
Lanfranconi E

Liszkay Károly

Rózsa Sándor: Miskolc, Széchenyi utca 3-9, foghijbeépítés. Építész Rózsa Sándor, statikusok Dénesi István, Liszkay Károly, Kovács Lehel, Révy Antal. /képes ismertetés/

Magy.Ép.ip. 1971.11-12.sz.628-631.l.

Liszkay Károly

T.I.: Miskolc, bulgárföldi lakótelep intézményközpont. Építész Tóth István, Rózsa Sándor, statikus: Deák Béla, Liszkay Károly. - /Képes ismertetés /

Szabó József: Borsod megyei tanácsi Irodaház, Miskolc. Építész Szabó József, statikus Liszkay Károly, diszrács Demeter László iparművész. /képes ismertetés/

Magy.ép.ip.1971.11-12.sz. 637-640.l.
657-659.l.

Lipkai Károly

a miskolci Kilián-városrész statikusaként említve a 38. oldalon

Magyar építészet 1945-70

Liszkay Károly

Diósgyőr-városközpont rövid képes ismertetése.
Városrendező Fekete Miklós, építészek Cservenyák Lászlóné, Szakonyi Adrien, Deák Ferenc, statikusok Liszkay Károly, Deák Béla.

Kerepesi Ferenc: Borsod építészetéről.
Magy.ép.ip.1971.11-12.sz.617-621.l.

Liszkay Krisztina, építén

L. Eltér Ishán

-: követségi kírek

10 - 12

Magyar Építőművészet Bp. 1983

83/4

Sz. Liszkay Krisztina, építén

L: Ettér Istvén

– művelségi kérek

Magyar Építőművészet, Bp. 1983

10-12

83/4

Liszki András, pallér

Pepik Márton, mi kolci szücsmester vagyonleltárában szerepel, annak halála után, 1762-ben. "kőmüves Maister Pók János és Pallér Liszki András..." ł 273.old

Bodó Sándor: Két miskolci vagyonleltár 1762-ből 265.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve, VIII. 1969. Miskolc

Liszkó vár

romjai

Lerombottár 1471-ben

Pásztor József

A Mátra. Bp. 1929.

122. l.

RASSEGNA ITALO-UNGHERESE
Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono: 185-618

Liszkó vára

l.

Pász Hevesm várai

99 – 104. l.

Liszkóczy József, egri festő

1835-ben festi az egerszólátai r.k. templom szentsírját.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360 old.

Lipszkóczy József

festő és Klinkovits János egri aranyozó végezneh díszítő munkálatokat az egerszóláti templom „Szent Sirján" 1845-ben.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

6801

LISZKOVERECZ MIHÁLY, fazekasmester

Szigetváron 1833-1850 között 32 fazekasról történik említés. Közülük folyamatosan Szigetváron tartózkodhatott Liszkoverecz Mihály fazekasmester is, mivel nevével többször találkozunk. 266.old

KNÉZY JUDIT: A Boncsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius M[illegible]. Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

LISZKÓCZY József egri festő. Az egerszóláti rk. templom szent sirját festi 1835-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

LISZKOVARECZ JÓZSEF, fazekasmester

Szigetváron 1833-1850 között 32 fazekasról történik említés. Közülük folyamatosan Szigetváron tartózkodhatott Liszkovarecz József is, mivel nevével többször is találkozunk. 266. old

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV-XV. évf
1969-1970. Pécs, 1974

Lisznyai Török-és

Barabás-vár

Háromszék

l. Gaalé I. 305. l.

Liszna József épitész M.D.K.
Budapest, Üllői uti lakótelep
Kommunális épületek

repr.

Magyar Épitőművészet 1961.5.sz.6-9.1.

Liszt

az öt érzék c. képei
allegorikus női ala-
kok. Rokokó
festő. A képek
Kőszeghy Elemér ük-
apjának tulaj-
donában a Kés-
márkon voltak. Em-
litve naplójában 1756
ápr. 12. Ezek a képek felenleg
Kőszeghy közlére

Forberger Árpádnénál
vannak Maklárházán -

re 1937. évre 5000 drb. — Pesti Lloyd-nyomda

Liszt Ferencz, a silhouette-művész

VII. 210–211.

Csatkai Endre: Versuch einer Franz Liszt-Ikonographie.

(Kny. Burgenländische Heimatblätter.)
80, 5K, 20L, Kismarton, 1936.

Liszt Ferenc ikonográfiája

Liszt ferenc, [grafikus, zeneszerző] MDh

Gábor György gyűjteményében
Liszt ferenc rajzai is találhatók.

A.: Jókai Mór rajzai, Boleyn Anna
búcsúdala 2

ESTI HIRLAP, bp. 1964. febr. 11.

Liszt Ferenc

l.

D'Isoz Kálmán:

Liszt Ferenc a silhouettemüvész

Müz. és Kvt. Szemle

1913. 433–443 l.

(Müz. és Kvt. Szt.

1913. 210 l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
639-1908
érk. IX/7.

Sz.: 2430-908

A müemlékek

Folyó évi augusztus
igen tisztelt megkeresésére
megküldott 1099 Kor. 40 fill
molását igazóló hivatal
átkezeljük.–

Liszt Ferenc

mint Eeprönnivész

Isóz Kálmán:

Liszt Ferenc a sil-

houettcnivész.

Muzeum Könyvtári

Szemle 1913-433-443.

l.

Belgrad.

A felső várban lévő si
olvasható, melynek a Die Tü
Innhalts czimű szeri
und Gouverneur von Belgrad
Corps der Janitscharen eine
des verstorbenen Ibrahim Pa
unseres erbarmenden Herrns
angeordnet im Jahr 1181, da
1766." Felirata fölül:

Grab
Eines vorne
in der obern Fe

Tusrajz, mér. a papiro

A magyarázat

Liszles István szobrászművész
a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat
a művész Lenin-dombormüvét Tatabá-
nyán állítja fel. (említve)

Turi András: Kőbe, bronzba.
Magyarország, 1975. dec. 14.

LISZTES EDINA

ÚJ MŰVÉSZET
1998/júl.

P-9396

3.0.

LISZTES EDINA

Új művészet

1998. júl.

3.o.

9900= 11
katg= 4
9900= 20020919
9990= xxx0
revi= 9 Nov 2000/BRANDT
17 Jun 1999/SCHUBART
created 10 Dec 1998/BRANDT
knde= kndok

Bartók 32 Galéria

Díjtalanul 7.

BUDAPEST 4
25. 6. 93
MAGYARORSZÁG
≈030
FORINT

Lisztes Edina
MEDDŐHÁNYÓ

című kiállítását

1998. július 3-án
18 órakor

Szirtes János
nyitja meg

Megtekinthető augusztus 2-ig.

NYOMTATVÁNY
Marcoja Csilla
Budapest 1156
Hevesi Gy. u. 46.

Világok — virágok címmel nyílik *P. Pázdán Zsuzsanna* tárlata szeptember 6-án 18 órakor a Kájoni János Ferences Házban (1025 Szilfa u. 4.). Megtekinthető szeptember 19-ig hétfőn, szerdán és pénteken (kivéve szeptember 7. pénteket) 14–18 óráig, valamint vasárnap 9–13-ig.

A *Csillagház Mozgásjavító Általános Iskola* **gyermekrajz-kiállítása** szeptembertől a Marczibányi Téri Művelődési Központban tekinthető meg.

ÉS-tárlat 3. Megtekinthető szeptember 11–29. között a *Víziváro-si Galériában* (1027 Kapás u. 55., tel.: 201-6925).

Városportrék — Lisztes Edina fotókiállítása szeptember 23-tól október 7-ig tekinthető meg a *Hidegkúti Galériában* (1028 Máriaremetei út 37.). Megnyitó: szeptember 22., 17 órakor.

Lisztes Edina fotós

Budai Polgár X/18.
2001. sept. 6. 14.p.

Bartók 32 Galéria

Lisztes Edina

MEDDŐHÁNYÓ

című kiállítását

1998. július 3-án
18 órakor

Szirtes János

nyitja meg

Megtekinthető augusztus 2-ig.

NYOMTATVÁNY
Új Művészet
Sinkovits Péter
Budapest 1054
Báthori u. 10.

nyitva: kedd-vasárnap 14 és 18 óra között
H 1111 Budapest, Bartók Béla út 32. Tel./Fax (36-1) 386-9038
E-mail: bartok32@c3.hu; Web site: www.c3.hu/~bartok32/

Litava vára

Emlitve

Ipolyi Nyáry

38. l –

Nejre repr.

u. o. 44. l

NY U G T A !

1,500 Frt, azaz Egyezerötszáz :

fehérvári helyreállitási munká
szágos B

M.D.Sz

LISZTAY József

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954 338.l.

Lisztes Ferenc szobrász

Díjat kapott a Városi
tanácstól az alábbi Táslatok

N.N: megnyílt a XII. szegedi
Nyári Táslat

Csongrád megyei Hírlap 1971
VII. 20.

Liszt Ferenc
mint silhouette
művész

d'Isoz Kálmán: Liszt Ferencz a sil-
houette-művész VII. 210 – 211.

Muz és Kat. Ert.

M.D.K.

Liszt Ferenc

Chopin cimmel rajz /egykoru/ repr.
A rajz a müvészt ábrázolja.

Szinházi Élet. Bp. 1926. nov. 22-28.
XVI. évf. 47. sz. 44. lap.

Liszt János, szabómester

A soproni sztrájkban részt vett 1872-ben. Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Árnó: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Peter von Lint

(1609–1690) „József fogadja atyját és rokonságát" című műve az egri képtárban.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. kötet; Magyarország műemlékei topográfiája, VIII. kötet. Budapest, 1972.

1751

Lisztes Csak Éva

Résztvett az pedagógusok művésztelepén
Győrött

Hamari Imre: A pedagógusok
nyári művésztelepén

Kisalföld 1969 VII. 13

Lisztes Erika

Tavasszárló – XIX. br. 22 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73

Lisztes Gábor 1) Folytatás

Mostanában sok szó esik arról, hogy tehetséges itthoni hazánk fiai a legkülönbözőbb területeken nemzetközileg is jeles eredményeket mutathatnak fel, sikereiknek még sincs itthon megfelelő visszhangja. Mi több, ezekről az eredményekről sokszor nem is tudunk.

Mit üzen a Rádió?

1978. V. 22. 8.25 - D.-

Lisztes Gábor

Lisztes Gábor – Böhm György
oklevéllel kitüntetett szín-
hárterve. (repro)

—:—

Új Tükör, 1978. január 22 – 40 lap.

Lisztes Gábor 2) Folytatás

Külföldi pályázaton a díjat nyertesek a résztvevő országokban szervezett tanulmány út volt. – A kiállítás bezárta után a magyar tervek a Pompidou raktárába kerültek, hazaszállításukról a felkért magyar szervek nem gondoskodtak. A 3 díjnyertes műv. munkacsoport vezetői Fazekas György, Sarlós Júlia és Lisztes Gábor. Pályamunkáik a színház építésben felvetődött problémák technikailag is megoldható változatát képviseltek.

Mit üzen a Rádió?

1978. V. 22, 8.25 – D.

Lisztes Gábor festő

A tatai fegyveres erők klubjában rendezett kiállításon katonafiatalok művei láthatók. A festmények közül második díjas lett absztrakt „Csendélete" c. képe. (Mulitve)

-ádám-: Fantázia és művészet.
Dolgozók Lapja, Komárom, 1973. jól. 25.

Lisztes Gábor, építész

a Belváros déli részének rendezése. Tervpályázat, 1985.

a pályaművek díjazása:

a Bizottság 80-80000 Ft-os V. díjban részesítette - rangsorolás nélkül - az 1. bírálati sorszámú pályaművet; szerzői: Lisztes Gábor és Orbán Mária.

3. V. díjas terv. /repr./ 3. V. díjas terv

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 18-old.

Lintes István, [festő]

MDK

Gyengén nezepel.

Székely András: Vásárhelyi tárlatok 7

Népszabadság, Bp. 1969, okt. 30.

Lisztes István

Lisztes István:
Leselkedő

Magyar Szó, 1996. jan. 9.

disco-programokra
hétre mind többen
k. Hallottuk, hogy a
zben rövid irodalmi
műsorokat tartanak

nagyon sokféle módon lehet színesíteni a vasárnap esti szórakozást . . .

Hargitai György

itt mint Anca,

nemes veretűnek aligha nevezhető szerepből. Utána *Csáky Magda* említendő: Victoria kisasszonyból jelentős alakot formál, mélységet, dimenziót ad annak a sablonnak, amely megírva nem több, mint a hasonló titkárnőszerepek. *Simon György*, aki vendégként játssza Cristofort, sokszínű alakítást nyújt. Helyenként harsányabb, bohózatibb, mint a többi szereplő, de hát ebbe a darabba aztán igazán minden belefér. Legfeljebb a stílusegységben tartott előadásból lóg ki itt-ott, de még ez se nagy baj. *Novák István* a tőle megszokott színvonalon, kidolgozottan, aprólékos műgonddal játssza el Sajtfej tanár urat — akiből majdnem érettségi elnök lesz, s majdnem megkapja a mordvin nyelvi tanszéket.

A *Legyen eszed, Cristofor!* nem rossz szórakozás, de arra semmiképp se elegendő, hogy a debreceni kamaraszínházzal szemben támasztott — jogos — művészi igényeket kielégítse.

Takács István

Lisztes István Magyar Hírlap 1976. jan. 9.

Lisztes István: Tömeg

lehettünk egymással elnézőek. Sokat vitatkoztunk, de megérte...

Szenes István belsőépítész:

— Azt akartuk elérni, hogy modern, ízléses legyen a belső kialakítás. Ne kelljen egy-egy megszokott formát évekig nézni, mert az unalmas, s a fiatalok — hiszen mi is azok vagyunk — szeretik az újat. Ezért készült mobilelemekből a termek, a helyiségek választófala, amit tetszés szerint — mintegy huszonötféle variációban —, néhány órai munkával megváltoztathatnak. A függöny a bútorkárpittal azonos színű, anyagú. A beépített szekrény fehér, és a térrendező idom sötétzöld. Ehhez az összeállításhoz sokféle tárgy használható, mert a színek nem „ütik" egymást. Esztétikus hatásra és praktikus kialakításra törekedtünk. Reméljük, az ifjúság is „di-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

1977 FEB 28
HÉTFŐI HÍREK
Budapest

Lisztes István,
szobrászművész

1021

Petőfi-szobor Sopronban

Lisztes István szobrászművész nagyméretű két méternél magasabb szobrot alkotott Petőfi Sándorról. A művet március 15-én avatják fel Sopronban. Képünkön: a művész az utolsó simításokat végzi új alkotásán, amely új, érdekes megvilágításban szemlélteti nagy forradalmi költőnket.

A hét
margójára

BÉCSBEN hétfőn ülnek ssze a kőolajexportáló országok szervezetének (OPEC) énzügyminiszterei.

Céljuk a fejlődő országok segélyezésére létesített pénzügyi alap további növelése lehetőségeinek megvitatása. A tervek szerint meg akarják kétszerezni — vagyis 1,6 milliárd dollárra növelni — az eddigi segélyösszegeket.

MADRIDBAN szerdán és ütörtökön tartják meg a panyol, a francia és az olasz ommunista párt központi bizottsága főtitkárai: Santiago arrillo, Georges Marchais és nrico Berlinguer találkozót.

E megbeszélésekre akkor kerül sor, amikor a Spanyol Kommunista Párt folytatja előkészületeit a májusi parlamenti választásokra. A találkozón a pártok együttműködésének erősítéséről,

a PFS

Moszkva
Vance közel-

MOSZKVA: Csalódást k tett Moszkvában Cyr Vance közel-keleti bemuta kozása. A Pravda vasárn terjedelmes kommentárb foglalkozott az új amerik külügyminiszter közel-kel ti körútjának eredményeiv s arra a következtetésre j tott, hogy az Egyesült Ál mok magatartása változatl nul hátráltatja a közel-kel rendezést.

A szovjet fővárosban na figyelemmel kísérték *Van* körútját, csakúgy, mint v lamivel korábban a ny gatnémet és francia külüg miniszter arab-keleti lát gatásait, mivel az utób időben az a vélemény ala kult ki, hogy

kedvezőek a feltételek a genfi közel-keleti konferencia összeüléséhez.

Az amerikai diplomác új vezetőjének *Tel-Aviv*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1976 JAN 24

Lisztes István szobrása

4

1021

A „Mama" szobra

József Attila névnapján szigetszentmiklósi szobrán vörös színekkel virágok szikráztak, melyet Ferenczy Gyuláné és az általános iskola úttörői helyeztek el méltó figyelemmel. Erről a kedvességről tudomást szerzett József Etelka is, a költő testvére, s levélben köszönte meg azt, hogy szeretik Attilát, hogy őrzik emlékét, hogy épülnek verseiből. Idézem sorait: *„Jóleső érzéssel olvastam a Pest megyei Hírlapban megjelent cikket. Otthon melegét árasztja felém a hír, hogy Attilát szeretik, hogy vannak, akik a mindennapi munkájuk és gondjaik mellett és között találnak időt egy-két versszora felett meditálni, vagy akár egy szál virággal élővé tenni szellemét —, így Őt magát — az emlékezetben... Édesanyámnak szeretnék síremléket állítani. Remélem, Lisztes Istvánnak megfelelő téma lenne. Üdvözlöm Őt."*

Átadjuk ezt az üzenetet, s biztosak vagyunk, hogy Lisztes István, a szigetszentmiklósi József Attila-szobor készítője teljesíti József Etelka időszerű kérését, mely a Mama-versek szobrászi véglegesítését vállalná. Egyúttal olyan sorozatot indíthatna el, mely plasztikailag örökítené meg Petőfi, Arany János, Ady Endre, József Attila édesanyját. Megérdemlik, hiszen ők költészetünk névtelenségben rejtőző, s feltárásra váró, nyitó forrásai.

L. M.

l alatt

lesztésére öt év alatt

irelmetlenebbek, de még az em, hogy kik fizették becsü- etesebben a közműfejlesztési ozzájárulást.

Egymilliárdnál több

Pest megyében a közművek álózatának növelésére öt sztendő alatt több mint egy- nilliárd forintot fordítottak. Tanácsi forrásokból, lakossági efizetésekből, a vállalatok, ntézmények adta hozzájáru- ásból. Az összefogás jó pél- lája ez az eredmény — ta- núsítója annak is, mennyire „ügy" mindenki számára ezen területen a fejlődés —, ám zt sajnálkozva kell megálla- pítanunk, hogy *a gyakorlati civitelezői munka már ko- rántsem mutat ekkora egysé- get.* Rendkívül különböző színvonalon dolgoztak és dol- goznak a kivitelező vállala- ok — a gázvezetékek lefek- etése kínál erre keserves ta- asztalatokat —, következetlen s lassú a területelőkészítés, elő- ordul, hogy a folyamatos munkához nem teremtődik meg időben az anyagi fede- et.

Szavak helyett

Kézenfekvő: ahogy másutt, így itt is a szervezés kínálja a megoldást, az előkészítés, a kivitelezés szervezettsége rejti azokat a tartalékokat, melyek gyorsabb, jobb minőségű munkában ölthetnek testet. Jogos feltételezés azonban, hogy a ráolvasások keveset segítenek a helyzet megvál- toztatásában. A közműépítő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Uj Szó

1975 JUL 10

Lisztes István
szobrai

1021

Vallomások a múltról és a jelenről

MAGYAR SZOBRÁSZOK TÁRLATA

A Magyar Népköztársaság a többi szocialista állammal együtt ünnepelte a fasizmus zsarnoksága alól való felszabadításának 30. évfordulóját. Ebből az alkalomból állították ki Prágában, majd Brnóban s most Bratislavában magyar szobrászok kisplasztikai érmeit a Művészet Házában. *Berceller Rezső* (1912) és *Mészáros Dezső* (1923) kivételével mindannyian fiatal alkotók, s a budapesti Képzőművészeti Főiskola neveltjei.

Felgyorsult korunkban az MNK-ban is nagyméretű fejlődés tanúi lehetünk. Az eltelt három évtized alatt épített lakótelepek társadalmi, egészségügyi, kulturális intézmények, hivatalok és ipari építkezések hatalmas falai, s az ezeket körülvevő tagok szinte kínálják a művészi megszépítést. A szocialista állam gondot fordít az ember esztétikai érzékét, gondolkodását fejlesztő környezet kialakítására. Törekvése, hogy a művészet szerves részét képezze az élet mindennapjainak. A most megismert magyar szobrászok valamennyien számos köztéri és monumentális plasztika alkotói. Gondolati és művészi felelősségérzettel hivatástudattal megvalósított munkáik egy részét ismerhetjük itt meg. Tárlatunkon önálló kamaraművek, plakettek és érmek képviselik az alkotó irányzatokban sokféle, de a társadalomhoz erősen kötődő színvonalas művészetüket. S bár valamennyiükben él a hagyomány és a valóság tisztelete, tudják, hogy az élet s vele együtt a művészet megy a maga útján, a fejlődés törvényei szerint. Tudják, hogy a korszerű műben érződni kell a három évtized alatt végbement nagy történelmi változásoknak. De Majakovszkijtól megtanulták, hogy: *„Az újról új szavakkal kell beszélni."* Ám a tíz szobrásznak más és más a vérmérséklete gondolkodásmódja. Alkotásaik tehát a kor eszméi és egyéni látomásaik ötvözetei.

Bencsik István 1956-ban a párizsi Ifjúsági Biennálén az első díjat nyerte el. Fafaragásai kísérletszerű faktúrával, csíkokkal, négyszögekkel felszabdalt felületkezeléssel mutatnak egy vonzó női arcmást. *Borbás Tibornak* Rodnóti Miklósról formált mellszobra tökéletes azonosulás a mártír poéta emberi és költői nagyságával, kínzó előérzettel teli érzékenységgel. Lüktetően érzékletes a Jó és rossz harcának kétalakos kompozíciója. A Gömbölyű szobor zárt alakításán belül a mozgásnak kifejező megjelenítője. Talán az ilyen formáról mondta. Michelangelo, hogy ha egy hegyoldalról gurítanák le, még akkor sem csonkulna meg. Az Ivók bronzplakettjének kiváló az anyagkihasználása. A két ízes népi típus csiszolt, fényes alakja hatásosan válik ki a sötét háttérből. A Két fej érdes fémbe plasztikai lendülettel vésett arcokat mutat. *F. Léger* plasztikái az ember és a gép

Lisztes István: ALKONY

viszonyát jellemzik szerkezeti biztonsággal. A Tankemberek feszült drámaisága a Karóba húzott lélegzetet elállító vizuális rettenete a háború elembertelenedése ellen tiltakozik. *Szőllősy Enikő* munkáit, Helsinkitől, Moszkvától Würzburgig ismerik kiállításairól: Tenyérnyi bronzlemezeken dinamikusan jeleníti meg az őselemeket: a Tüzet, a Levegőt. Rőten fénylő, ritmikusan hullámzó elemekből szigorúan szerkesztett Kompozíciójának képe a fényes és világos fémalapban tükröződik. *Kutas László* egyik finom művű érmét Vasari halálának 400. évfordulójára a Firenzében kiírt versenyen első díjjal tüntették ki. Teljesen más eszmekör és formavilág megjelenítője az Angyalföld, Pest egykori legnyomorúságosabb munkásnegyede, ahonnan annyi kitűnő magyar tehetség indult útjára. Kutasi egyik körlapjának témája a mai Angyalföld: merész ütemezésű modern városrész, amilyenről volt lakói még álmodni sem mertek volna. Két kis szobor: a Macskajáték és az Ülő nő kecses modern formáiban szubjektív hangulati elemek jelentkeznek. *Lisztes István* életképszerű realizmussal érezteti az elhagyott nő bús magáramaradottságát. Dózsa 1514 éremsorozata politikai tartalma mellett sem esik a puszta dokumentáció hibájába. S éppen ezért oly meggyőző erejű. Százfejű elszánt tömeg megy harcba kaszákkal, fejszékkel a szabadságért. Szervezett, kegyetlen hadsereg veri le őket. A hős megkötözött kezű, elárult Dózsáról Ady szól a legszebben: *„Sósabbak a könnyek, a fájdalmak is mások, ezerszer Messiások a magyar Messiások."* A Felszabadulás kilenc érmén emberirtó harcok hosszú évei után végre győz a nép igazsága, eljön a felszabadulás, a felszabadított nemzet békés, új élete. *Mészáros Dezső* Munkácsy-díjas művész álló, fekvő márványfigurái formák és arányok kecses összhangját éreztetik. *Rácz Editet* az anyag szépségének kibontása izgatja. A bronz plasztikus komolyságának, az üveg színes, átlátszó lehetőségeinek társítása szépen érvényesül a költői fogalmazású Holdsarlóban, a Vénusz virágában. Érméből, a Zenéből lüktet a ritmus, árad a dallam. Az Életerő, az aprócska, napra vágyó, gyenge növényi csíra áttöri a mostoha kemény anyag ellenállását. Finom metafóra. *Csikai Márta* a világ dolgainak nyilván jó ismerője. Természetes, megdolgozatlan kődarabokra fektetett érzékletes bronzfigurái ötletes megoldásúak. *Rétfalvi Sándor* a vilányi szobrász szimpóziumok résztvevője. Az anyaggal való bensőséges kapcsolatára utal a határozottan tagolt Dunántúli táj tárgyi valóságának áttétele.

Befejezésül R. Rolland életelvét idézem: „Összekapcsolni a kezeket, amelyek egymást keresik." Az élményt adó tárlat alkotásai — úgy érzem — valóban segítik az egymást kereső kezek találkozását.

BÁRKÁNY JENŐNÉ

Gondot okoz a tár

Az idei aratásban a Nové Zámky-i (érsekújvári) járás mezőgazdasági dolgozóira is nagyobb feladatok várnak. Csaknem 37 ezer hektárról kell betakarítani a termést, vagyis a tavalyinál mintegy kétezer hektárral nagyobb területről, Búzából az előző évhez viszonyítva 4000 hektárral növelték a vetésterületet. A viharos záporok és jégesők az érsekújvári járást sem kerülték el, a gabona — elsősorban a búza — sok helyen megdőlt.

A termésbetakarításról Jozef Mudroch mérnökkel, a járási mezőgazdasági igazgatóság főagronómusával beszélgettünk.

— Három lényeges tényezőt kell megemlíteni — kezdte a főagronómus, — melyek lehetővé teszik, hogy a nehéz aratásnak is bizakodással nézzünk elébe. Ezek a gondosan megválasztott fajtaösszetétel, a következetes agrotechnika és a sokoldalú, alapos felkészülés. A fajtaösszetétel során három szovjet búzafajtára alapoztunk. Ezek a Mironovszkaja, a Kaukaz és a Jubilejnaja. Együttvéve a vetésterületnek csaknem 90 százalékát teszik ki. A Száva vetésterületét a tavalyi 0,3 százalékról 5 százalékra növeltük. Figyelembe vettük a nagy hozamot, de azt is, hogy a zord időt jól bíró fajták megfelelő százalékban legyenek. Az árpáknál az Ametiszt és az Elgina az uralkodó fajták, a vetésterület 91 százalékát teszik ki. Először próbáljuk ki nagyban a Trumf német és a HE—593-as hazai fajtát, melyekkel az eddigi eredményes kísérletek folytán a jövőben feltétlenül számolunk.

— Sokoldalú és alapos felkészülést említett. Hallhatnánk erről bővebben is?

— A sikeres aratás alapja a jól előkészített géppark. Gépeinket idejében kijavítottuk, és ez jelentős tény. Az eredeti terv szerint az aratási mechanizmusok javítását június 24-re kellett befejezni, s e feladatot néhány kombájn kivételével teljesítettük. Azonban ezek is csak azért szerepeltek a kijavítatlan gépek listáján, mivel egy-egy pótalkatrész hiánya miatt az egyébként gondosan előkészített gépeket nem tudtuk kiegészíteni. A hiányzó pótalkatrészek megszerzése után az összeszerelés csak pár órát igényelt, és a gép máris készen állt. Az aratásba a tervezett 390 kombájn hiánytalanul bekapcsolódik. Ez tavalyhoz viszonyítva számbelileg nem több, ugyanakkor azonban a géppark erőssége jelentősen megnövekedett. Hiszen a kombájnok felét E—512-esek alkotják, mellettük pedig már 23 Nyiva és 10 Kolosz is bekapcsolódik az aratásba. Ilyen géppark már megfelelő biztosíték arra, hogy a várható mintegy 20 ezer vagonnyi termést a nehezebb körülmények között is gyorsan és minőségileg kifogástalanul tudjuk majd betakarítani.

Sajnos, a kifogástalan jelző már kevésbé mondható el a szárítási, de főleg a raktározási lehetőségekről. A járásban elsősorban ez utóbbi jelent komoly problémákat. A várható termésből a felvásárló vállalat és a mezőgazdasági üzemek raktáraiban mintegy 14 ezer vagon gabonát tudnak elhelyezni. Persze ez nem jelenti azt, hogy a fennmaradó — megközelítően 6000 vagon — gabona a szabad ég alatt marad. Meglehetős gondok és [illegible] nyeként e[illegible] szének már sikerült helyet biztosítani. Sajnos, nem az egésznek. Így várható, hogy néhány vagonnal átmenetileg szabad területen, fólialepedők alatt kell tárolni a termést.

— Mi okozza a járásban ezt a nehéz helyzetet? — kérdeztük a főagronómust.

— Főképpen a šuranyi gabonasiló átadásának késése. Az építkezést az eredeti terv szerint 36 hónap alatt kellett volna befejezni. Jelenleg már 84 hónapja folyik az építkezés, de a silót még mindig nem adták át. Ha elkészül, a három toronyépületben 6300 vagon gabonát lehet majd elhelyezni, tehát azt a mennyiséget, amely jelenleg a legnagyobb gondot okozza.

—És milyen átmeneti megoldást találtak?

— Megközelítően 2200 vagonnak sikerült helyet biztosítani oly módon, hogy a kombájnoktól egyenesen az egyes malmokba és sörgyárakba vihetjük a termést. További mintegy 2000 vagont az egyes mezőgazdasági üzemek gépszíneiben, pajtáiban és a padlásokon helyezzük el. A járás 14 földművesszövetkezetében és állami gazdaságában megkezdték az olcsó gabonatárolók építését, és a napokban nyolcat átadnak. Ezek mindegyikében 150 vagon gabona helyezhető el. Amit pedig már semmiképp se tudunk elhelyezni, azt ideiglenesen betonterületen, fóliával lefedve fogjuk tárolni. Persze gon[illegible]os felügyelet alatt, hiszen amit egyszer már megtermesztettünk, annak semmi esetre sem szabad kárba vesznie.

EGRI FERENC

Érezni kell a géppel

A Horná Potôň-i (Felsőpatonyi) Efsz gépjavítóműhelyében a félig szétszedett gépek körül emberek szorgoskodnak. Egyikük *Renczés Ferenc*, aki munkahelyét rövidesen a szövetkezet egyik E 512-es kombájnjának vezetőfülkéjével cseréli fel. Kombájnostársa *Polláк István*. Őt kilométerekkel távolabb, kint a szövetkezet határában találhatjuk, ahol a szakszerű öntözésre felügyel.

— Az idén hányadszor ül a kombájn nyergébe? — kérdezem a gépjavító Renczés Ferenctől.

— Együtt harmadszor fogunk aratni. Társammal jól megért-

gyes követte, és a legújabbat, az E-512-est négy évvel ezelőtt kapta. Tavaly és tavalyelőtt a Dunajská Streda-i (dunaszerdahelyi) járásban megnyerték a kombájnosok versenyét. 1973-ban kéthetes jutalomkiránduláson volt a Szovjetunióban, és már kétszer kapta meg a „Mezőgazdaság kiváló dolgozója" miniszteri kitüntetést. Az eredményesség egyik legfontosabb feltételeként a jó gépet említi, de több tényező kedvező összhangja is szükséges.

— Nagyon lényeges — mondja elgondolkodva — a munkaszervezés. Gyorsan és jól aratni csak akkor lehet, ha folya-

értő embereket igényelnek, olyanokat, akik együtt éreznek velük, egyszóval aprólékosan ismerik őket.

— Embereket mondott. A segédkombájnosra is vonatkozik ugyanez?

— Az utolsó szóig. A kombájnossal és a segédkombájnossal szemben ugyanazon követelmények érvényesek. Ma már nem lehet a géppel a gépen megismerkedni, kevés az, ha valaki csak megkenni tudja a kombájnt. Aratáskor napi 10—14 órát is dolgozunk, nemegyszer munka után fél éjszakán át a gépet javítjuk. Napközben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-728
1973 ÁPR
TÁRSADALMI SZEMLE

1021

Lisztes István

Lisztes István: Tavaszváró

6,– forint

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 1

Lisztes István

Népművelés

1021

Lisztes István: Tavaszvárás

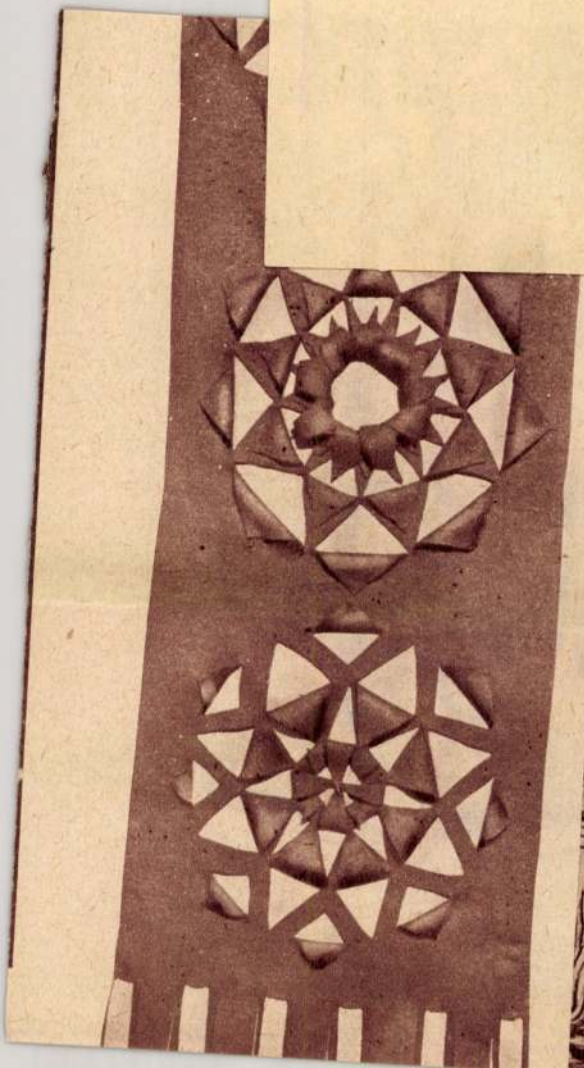

Czene Jánosné: Gy

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1974 APR
TÁRSADALMI SZEMLE

Lisztes István

1021

Lisztes István
Felszabadulás c. éremsorozatából

6,– forint

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lisztes István szobrász-művész

Kisalföld

1974 APR 18

1021

Készülnek a szobrok

Lisztes István és Martsa István szobrászművészek készítik a Sopron városi Tanács igénylésére a város két új bronz szobrát.

A művészek Petőfi Sándort és egy hegedűt tartó leányalakot mintáznak meg. A szobrok a Petőfi teret, illetve a Liszt Ferenc Művelődési Központ előtti parkot díszítik majd.

témáról mondani
zete, vázlata,
szemléltető eszkö

A mosonmagya
temi karon 1964
évben elindul *a*
szakoktatói tanfo
minőségi fokozat
retterjesztés mód
mű tantárgy, amely a társadalmi, közéleti szereplésre készít fel, mert — sokak számára talán hihetetlen — arra is fel kell készülni. A közismeretterjesztés esélyeit, hatását, hogy a hallgatóság is felkészültebben, tudatosabban mozoghat az emberi kapcsolatok sokrétű közegében.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Társadalmi Szemle

1978 JUN

Lisztes István

1021

Lisztes István: Vízparti képek

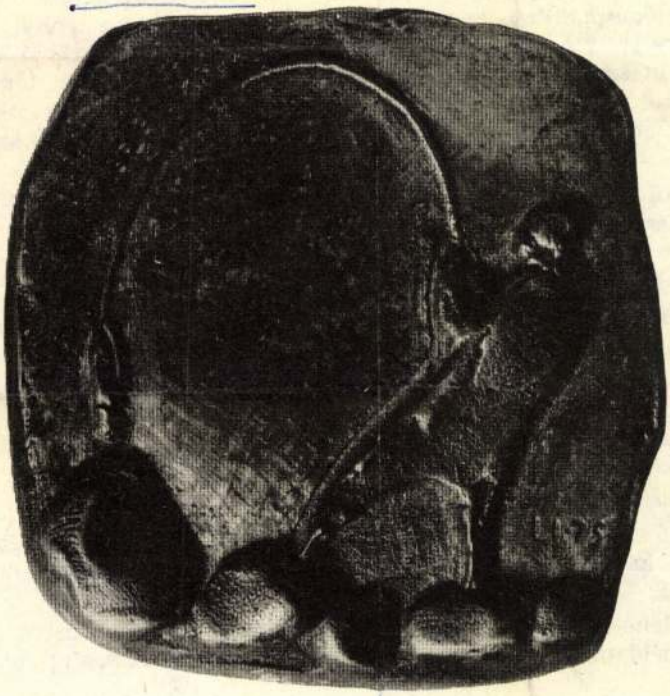

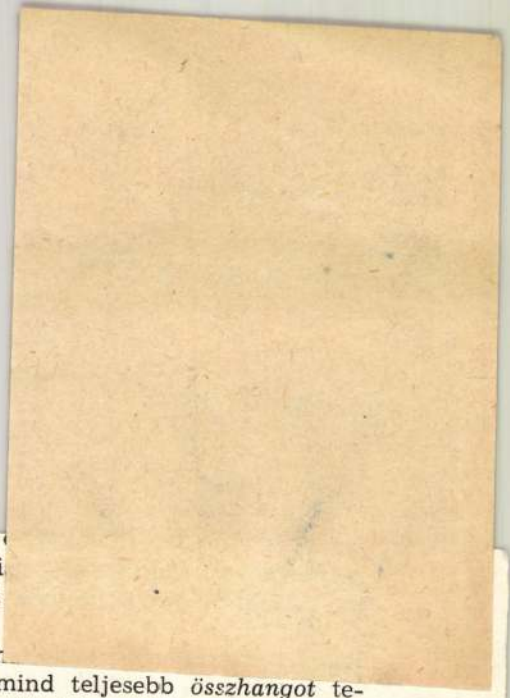

dalomformáló célok megoldása közben erősödött
politikánk következetes alkalmazása, a szociali
következtében napjainkban a kulturális fejlődés
ügyévé váltak.

Pártunk a kulturális élet irányításában — a m
érvényesítve — mindig arra törekedett, hogy mind teljesebb *összhangot* teremtsen a politika és a kultúra között, hogy a kulturális politika szerves része legyen a párt általános politikájának. Ezt bizonyítja, hogy az alapokat jelentő 1958-as művelődéspolitikai irányelvek kidolgozása óta valamennyi pártkongresszuson nagy súllyal szerepeltek a kulturális kérdések. Különösen a hatvanas évek óta került sor több ízben arra, hogy a párt vezető szervei fontos kulturális kérdéseket tűztek napirendre. A teljesség igénye nélkül szeretnék hivatkozni a KB tudománypolitikai (1969) és az állami oktatásról (1972) szóló intencióit követően

- a Központi Bizottság 1974. március 19—20-i ülésének határozatára, amely a közművelődés fejlesztésének feladataival foglalkozott;
- a KB 1977. június 22-i ülésére, ahol összefüggéseiben tárgyalták a kulturális politika időszerű kérdéseit, valamint legutóbbi (1978. április 19—20.) ülésére, ahol a művelődés ügye ismét — az áttekintés részeként — kapott nyomatékot;
- a Politikai Bizottság 1977. június 28-i határozatára, amely a tudománypolitikai irányelvek megvalósításának tapasztalatait értékelve jelölte meg a tennivalókat;
- a Politikai Bizottság 1977. december 28-i, a művészeti életünkről szóló állásfoglalására;
- arra, hogy a KB Titkársága 1977. január 17-én a közoktatás, a tudomány, a kultúra területén dolgozó pártalapszervezetek ellenőrző-beszámoltató tevékenységével, a kádermunkával, munkájuk segítésével kapcsolatban hozott fontos határozatot.

Hivatkozni lehetne arra a fontos körülményre is, hogy a vezető testületek döntéseiben (például a gazdaságpolitika és más témák kapcsán) mind gyak-

Ahogy a fotoriporter látta

Szobrok a színpadon

FOTO: FEJES LÁSZLÓ

Műterem a színpadon. Absztrakt kompozíciók és háromszoros emberméretű szoborfotográfiák. A forradalom fájdalmas szépségű emlékművei s az emberi gond kőbefaragott példái. Ott a színpadon azt a drámát, azt a történelmi folyamatot fogalmazzák újra a maguk módján, amelyet a Férfikor írója, Mesterházi Lajos a szavakkal mondott el. Amikor a függöny felgördül még vászontakaró alatt várják „jelenésüket". S azután ahogyan az emberi történet menete megszüli őket, feltárulkoznak, s elkezdik játszani – szinte arc nélkül, mozdulatlanul – a maguk szerepét. Így is mondhatnák: ertően játszanak. Felfogták a maguk drámai szerepét. Három fiatal szobrász – Lisztes István, Oláh Éva, Rátonyi József – jóvoltából. Íme drámai szerepet játszó szobraik, ahogy a fotoriporter látta őket.

— Gratulálunk! Ám a sikernek ezek az örvendetes jelei még nem adnak választ a mi eredeti kételyeinkre. — A közvetlen inspirálód a darab megírásában Majakovszkij Buffó-misztériuma volt, mi tehát úgy véltük, hogy az »Éden« új, avantgard törekvésként nem jöhetett számításba. Még a tulajdonképpeni szerzőség meghatározása körül is voltak problémáink.

— Majakovszkij, ti is tudjátok, a diadal mámorában, a győztes szocialista forradalom első évfordulójára írta Buffó misztériumát. Majakovszkij maga kérte, hogy majd a későbbi korokban alkalmazzák mindig az adott osztályharc viszonyaihoz darabja előadását. Én tehát azt mutattam meg, mi történt a mű megszületése óta eltelt negyvenkilenc évben, megtartva az eredeti mű alapsémáját, jellemábrázolást nélkülöző, jelképszerű figuráit, a mai nézőt provokáló gondolati revüt, amely felsorakoztatja és magába olvasztja az ötven év szellemi értékeit, hogy mit tettünk, mit adtunk ennek a századnak ötven év alatt. Itt tehát egy klasszikus értékű színpadi mű folytatásáról és adaptációjáról van szó. Brecht talán nem adaptálta bátran a klasszikusokat? Az adaptáció az élő színház elemi joga, anélkül nem lehet eléggé közéleti és politizáló mai színház.

Idézőjel nélkül...

— Helytelen volna természetesen összekevernünk a múzeumi nézőpontot az élő színházzal. A színház szellemi joga az adaptáció, de vajon idézőjel nélkül idézni — ezt helyénvalónak véled-e?

— Ha jól sejtem, plágiumra gondoltok. Nem, ez a fajta színház, melyet Az Édent bezárták is képvisel, nem ismeri a plágiumot, amely a kapitalista piac »erkölcsi« törvénye. Ez a színház például azt sem tartja érinthetetlennek, amit Komlós írt. Ismét Brechtre hivatkozom. Amikor a fejéhez vágták, hogy Shakespeare-t plagizálja, ő azt válaszolta: na és? Az előző korok színházát vagy például Majakovszkijt sem azért kell vállalni, visszahozni — érintetlenül —, mert valamilyen adósságot kell törlesztenünk hagyományaink iránt, hanem mert az élő színház igényli. Esetleg más formában igényli. Adósságot csak a magánéletben ismerek.

— Mi sem a szerzői jogdíjat firtatjuk, hanem a szellemi tulajdon tiszteletben tartását. Hiszen a bemutató idején a színlapon Brecht, József Attila, Radnóti neve sem szerepelt, jóllehet verseiket a mű felhasználja. (Igaz: utóbb a színház e mulasztást a színlapon korrigálta.)

— Ha nem korrigálta volna, akkor sem dőlt volna össze a világ. Egyébként az Éden éppen ezeknek a problémáknak az exponálásával kezdődik. A ti kritikátok szinte szó szerint megismételte azt az álláspontot, amelyet a darabban az általam gúnyolt figura képvisel.

— Az a figura némely igazságokat is képvisel, csak hát persze idétlenül. Mert valóban úgy van: ha én fogalmazom meg az ellenfelet, bizonyosan győzök. Olyanná fogalmazom ugyanis, hogy a gyenge, sebezhető pontjait mutassa. No, de hát a színház nem a fair play színhelye — hanem a drámai igazságé. Már csak azért sem lehet igazad ebben az azonosításban, mert minket nem te fogalmaztál meg.

— Valóban. Magatokat ti fogalmazzátok meg hetenként. Egyébként azt a figurát én ilyennek látom. Ha szerintetek némileg igaza van, az számomra természetes.

Az irritáló tüske

— Ezt a véleményedet nyilvánvalóan a Mikroszkóp Színpadon is érvényesíteni szándékozod?

— A bemutatkozó műsorról írt kritikátokban ezt már magatok is felmértétek. Olyan kis pódiumot szeretnénk meghonosítani, mely frissen reagál a közélet jelenségeire. Nem akarok mást csinálni, mint irritáló tüske lenni a visszásságokkal szemben. Mikor jó nálunk egy előadás? Ha a műsor közben két-három néző kimegy a nézőtérről. Akkor van levegője az előadásnak.

— Észrevettük persze a vállalkozás bátorságát. De azért sokszor a régi nevetőreflexeket veszítek célba.

— Csak más tartalommal. A reflexekkel egyébként is számolni kell. Enélkül nem lehet másfajta humort sem művelni. A magyar humor karaktere ugyanis eléggé sajátságos. Első adaléka a St. Gallen-i kaland, amikor is honfoglaló elődeink jól leitták magukat, és széles jókedvükben csontokkal dobálóztak. Aztán csaknem ezer évig a magyar humor, néhány nagy kivételtől eltekintve, nagyjából megmaradt ilyen asztali humornak, melynek legfőbb megnyilatkozása a »csontdobálás«, a derűs adoma. Az én humorideálomnak semmi köze a jókedvhez. Nekem akkor lesz jókedvem, ha majd agyérelmeszesedésem lesz. Viszont amíg gondolkodom, addig humoros leszek. A jópofaságot még nem lehet humornak tekinteni. Hát akkor mit lehet? Kialakult nálunk egy nézet, hogy komoly nemzeti sorsproblémákról nem lehet másképp, csakis komolyan beszélni. Ez a felfogás a magyar szellemi fejlődés jellegzetessége. Nekünk nem volt Swiftunk és Anatole France-unk. Nálunk lényegében az elég kései urbanizációval, Budapest nagyvárossá fejlődésével születtek meg a gondolkodó humoristák. A gondolkodó humor nyelvét tehát még úgy kell elsajátítanunk, mint egy idegen nyelvet.

— Ennek a szellemi harcosságnak még nem sok jelével találkoztunk a Mikroszkóp Színpadon. Úgy tűnik, hogy ott a frontvonalat inkább azokkal szemben rontátok meg, akik ellenezték színházatok létrejöttét. Meglepő, hogy ki mindenki ellenezte. Nincs ez az »ellengőz« túlságosan eltúlozva, hogy ezzel is növeljétek színházatok jelentőségét?

— Nincs eltúlozva. Egyébként, akik ellenezték létrejöttünket, azok nagyjából azonosak azokkal, akikkel működésünk közben vitatkoztunk. Ez nem rátok vonatkozik. Ezt a vitát, amit elkezdtünk, sok évig fogjuk még folytatni. Szeretném bírni erővel és humorral.

Ami nem vitaképes...

— A közvetlenül mi közöttünk fennálló vitának még mindig nem határoztad meg a lényegét. Szó volt drámaeszményről, a hagyományok felhasználásáról, a humorról, bátorságról, de a művészi színvonal követelményéről, s az arról vallott felfogásunkról még kevés szó esett. Itt van például a film, amelyet te írtál, a Nem várok holnapig.

— Kár idekeverni. Nem vitaképes. Vitatkozni csak Tíz perc, az nagy idő című filmnovellámmal lehet, amely évekkel ezelőtt kötetben megjelent. Ott kifejtettem a klasszikus, néma burleszk és az általa teremtett feliratköltészet iránti rajongásomat, többek közt azt is, hogy aki rájött: a habot nemcsak enni, hanem dobni is lehet, az zseni volt. Ott érzékeltettem azt a filozófiát, társadalmi mondanivalót, amelyet a burleszk gegeknek hordozniuk kell, és érzékeltettem a stílust is. Az ebből készült film, könnyű összehasonlítani, más lett. És nem sikerült.

— A nívót szeretnénk felemelegetni a Mikroszkóp-kabaré Lear király parodiájával kapcsolatban is.

— Nekünk tetszik. Sokaknak szintén. Persze nem biztos, hogy feltétlenül így kell adaptálni a klasszikusokat a kabaréban. De olykor kell. És nemcsak a Nagymező utcában, hanem másutt is. A mi kísérletünk is erre igyekszik irritáló ösztönzést adni.

— Nem gondolod, hogy a Mai vendégeink című, igen életrevaló keretszámban a vendég némiképpen kiszolgáltatott a ti poénra törő módszereiteknek?

— Nem gondolom. Tisztelek minden emberi teljesítményt, ha az nem nevetséges vagy káros. A poénok nem az ő teljesítményükre vonatkoznak, hanem a hozzájuk fűzött társadalmi, kulturpolitikai jelenségekre.

— Közismert a te sokoldalú tevékenységed. Már nem is tudjuk, a televízióban hányadik oldalad mutatod meg. Az éremnek azonban bizonyosan a harmadik oldalát. Ez a visszatérő konferanszié-műsor kétségtelenül megalapozta a népszerűségedet, néhol azonban — talán éppen ennek érdekében? — a trivialitások felé kalandozol.

— Ízlés dolga. Négy éve csinálom, magamnak is volt időm gondolkodni rajta. Közvéleményirritáló hatása mindenesetre igen nagy. És valamit igyekszik a maga szerény és korlátozott módján — hiszen ironikus csevegés csupán —, pótolni. Azt, hogy még nem eléggé gyors, színes és közvetlen a mi tv-propagandánk. Nem állítom, hogy ez az egyetlen módja.

— Gondoljuk sok dologban közelebbről megismerhettük egymás álláspontját. De hát a lényeg...

— Na jó, hát végül is azt hiszem, a ti monopolhelyzetetek a legfőbb baj. Akarjátok-e vagy sem, az olvasó szemében a ti véleményetek a hivatalos szakmai vélemény. A ti szellemi és kulturpolitikai irányzatotok, ha nem is értek vele egyet, önmagában még nem okozna bajt, sőt egészséges színházi közszellem csak a különböző irányzatok egymás mellett élésével lehetséges. De ha egyszer nincs a Film Színház Muzsikával szembenálló orgánum, akkor nincs vitázó, ellenkező állásfoglalás sem. Talán, ha a ti lapotokban megjelenhetnének a más koncepciójú kollégák, művészek vitázó és ellenkező állásfoglalásai. De hát erre nincs lehetőség.

Csakugyan nincs?

Budapest, V., Telefon: 188-296, 188-307

FILM SZINHÁZ MUZSIKA

Linkes Ilse

Játsszunk tovább!

Hogyan képzeli el hősei sorsát író és színész – a függöny legördülése után

A h… rab fi… kor u… gyunk… alakul az életük, amikor már nem látjuk őket. Ha nem érdekelnek többé, akkor kár volt a színházi esténkért, kár az elfecsérelt időért. S amikor továbbszövögetjük életüket, önmagunkból is adunk valamit. Izlésünkből, álmainkból, képzeletünkből, egyszóval alkatunkból. Nem mindegy, ki hogyan rezonál egyik, vagy másik figurára, egyik, vagy másik történetre. A darab elindít a néző fantáziájában egy folyamatot.

S az írója? Vagy a színész, aki játssza? Vajon több közük van-e művükhöz, amikor nyilvánosság elé került, mint azoknak, akiknek szánták?

Kapásból ragadunk ki most néhány darabot.

És mi történik másnap reggel...?

Kezdjük *Karinthy Ferenc* Négykezesével. A két egyfelvonásos már túlhaladta az ötvenedik előadást, s jónéhány külföldi színház is műsorára tűzte. A Dunakanyar két szereplője: a kávéfőzőnő és a vendég sziporkázó párbeszéd után a darab végén együtt távozik az eszpresszóból. Mi lesz velük azután? Karinthy Ferenc ezt válaszolja:

— A kérdés övön aluli ütés. Vagy olyan, mintha a mérkőzés végét jelző gong után kaptam volna egy jobb egyenest. De ha már bekaptam — mit csináljak, megpróbálom parírozni.

— Sportnyelven nem értek, beszéljen a darab folytatásáról. Mármint, ha lenne folytatása...

— Hogy mi lesz velük? Nem tudom, és nem is az én dolgom, nem az én felelősségem. Csak amig a függöny le nem gördül, csak addig az én teremtményeim. Attól a pillanattól fogva már a maguk életét élik tovább, előre kiszámíthatatlanul, mint minden emberi reláció esetében. S eszem ágában se volt valami mézes happy endre leereszteni a függönyt. Én a sanszot, a lehetőséget adtam meg nekik, a többi az ő dolguk. A darab csaknem minden változatot, lehetőséget nyitva hagy számukra, s rajtuk áll, hogy melyikre jutnak. Lehet, hogy amint becsukták a presszót, egyikük mégis meggondolja magát. A nő száll buszra, vagy a férfi ül be egyedül a kocsijába, s többé sosem látják egymást.

— Valószínűbb, hogy együttmaradnak, nem válnak el, legalábbis erre az estére nem. Hogy melyiküknél? A nőnél, a Gyorskocsi utcában, vagy a férfinál a Csalogány utcában — ez nyilván vita kérdése lesz. Az igazi probléma másnap reggel kezdődik. Ez a veszélyes pont — lehet, hogy csalódás voltak egymásnak. Okosabb, még mindig okosabb, elválni, ennyiben hagyni, ebben az egy éjszakában. Mégis, ha én volnék a férfi helyében, és ilyen kedves teremtésre akadtam volna, mint amilyen Domján Edit kávéfőzője, én ebbe nem nyugodnék bele.

Kérdőjeles happy end

»Ha elmondod, letagadom« — most ez következik. A darabnak az a furcsasága, hogy nem fejeződik be. Pedig igazán érdekelne, végül is ki diadalmaskodik maradandóan? A felülkerekedett igazság, vagy Zsabka, akinek jó ideig sikerült az igazságot lábbal tipornia.

A szerző, *Gáspár Margit* ezeket mondja:

— Darabom befejezése valóban kérdőjeles happy end: Viki, a fiatal orvosnő, aki »mindent mert és mindent győzött«, »angyalszárnyon elrepül... A szereplők pedig (egymásnak és a közönségnek) még egyszer feltesszik az alapkérdést: »Ha elmondod...?« vagyis: »ezentúl nem hazudtoljátok meg azt, aki igazat mondott?« Mert ha a játék résztvevői nem okultak a »gyakorlati leckéből«, ha nem jöttek rá, hogy a Zsabkákat feltétlenül le kell leplezni, akkor a darab befejezése a valóságban egyáltalán nem happy end. Próbáljuk csak elképzelni, mit csinálhat Zsabka, miután a függöny legördült? Kétségtelenül villám-

DUNAKANYAR: Domján Edit és Mensáros László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1969 DEC 19

A Képző- és Iparművészeti Líceum Lisztes István szobrászművészt bízta meg, a salgóbányai KISZ-vezetőképző tábor központi terén elhelyezendő Lovász József ötnegyedes életnagyságú mellszobra tervezésével.

Lisztes István szobrász

Érembiennále

Az idei őszön Sopron ad otthont *az első magyar érembiennálénak.* A bemutató, a 700 éves évforduló egyik fontos eseménye lesz, amelynek a kora barokk stílusú Lábasház ad otthont. A második világháborús sérülések helyreállítása után a csaknem 400 éves épület múzeumi célokat szolgál. Földszintjén múzeumi tárgyak másolatát árusító boltot nyitnak, emeletén pedig két kiállítóterem lesz. Az érembiennále a kiállítótermek első rendezvénye lesz.

Szeptemberben a Nemzeti Galériában is nemzetközi éremkiállítás nyílik. Lisztes István szobrászművész Szent-Györgyi Albertről készült érmével vesz részt a XVII. nemzetközi éremkiállításon (képünk).

Érembiennále

Esti Hírlap

hokének, a nevés baloldali politikusnak a *fia*.

A közel-keleti hírcsokorhoz tartozik, hogy az egyiptomi államügyészség tegnapig *1146 személy ellen emelt vádat*, akik állítólag részt vettek a bejelentett, majd

a tömegek nyomására visszavont drasztikus áremelések ellen

lezajlott tiltakozó megmozdulásokban. Számos vádlottat a *legfelsőbb állambiztonsági bíróság* elé állítanak. Az egyiptomi törvények értelmében

a tömegméretű népi megmozdulások résztvevői halálbüntetéssel,

Nor

Osló, május 3.

Izsák Erika, az MTI kiküldött tudósítója jelenti:

A ma reggeli oslói la-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDEVŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 135-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1970 SEP 27

FIATALOK A VÁRBAZÁRBAN

1021

Az Ybl Miklós téri műteremsor egyik helyisége két fiatal művész, Lisztes István és Rátonyi József tanyája. A remek műterem boldog tulajdonosai — mert nagy szó egy önálló műterem ma Pesten — még barátjuknak, Melocco Miklósnak is kvártélyt adtak: itt készíti Salgótarjánnak szánt Ady-szobrát. Lisztes István József Attila bronzszobrán dolgozik, amelyet Szigetszentmiklóson állítanak fel.

amelyen a radírgumi van. A k
egy hármas! Tehát a radírgumi
árulta", hogy a néző először háro
tette előbbre. A mutatvány töb
megismételhető anélkül, hogy ráj
nek, hogyan „árulkodhat" a radír

Pedig a magyarázat nagyon eg
rű.

Először is tegyük a tíz kártyát e
kilencig sorba, a tizedik lap zsoli
gyen; majd úgy tegyük sorba az asz
ra (hátukkal fölfelé), ahogyan az óra
számlapján követik egymást a számok.
A zsoli a tízes helyére kerül. Most már
csak azt kell megfigyelnünk, hogy mi-
előtt elfordulunk, melyik kártyára tet-
ték a radírgumit? A példánk szerint a
hatos kártyára. Azt a számot, amelyen
a radírgumit látjuk, levonjuk a tízből!
Jelen esetben 10—6=4. Elfordulhatok
nyugodtan, tízen belül bármennyivel
előbbre tehetik a radírgumit, csak any-
nyi a feladatom, hogy megkérem, még
néggyel tegye előbbre, s a radírgumit
azon a kártyán fogom találni, amény-
[illegible] tette. Még egy
példa: ha a [illegible] lapon látom a radír-
gumit, mielőtt elfordulok, akkor 10—2
=8, tehát én másodszorra nyolccal vi-
tetem előre. Persze, ha radírgumi nin-
csen kéznél, egy gomb vagy egy pénz-
darab éppen olyan „árulkodó" lesz!

CSELES

Itt látjátok Gusztit, a csíkos mezes csapat leg-
jobb góllövőjét, amint éppen kapura tör. Gyors
fordulatokkal, meglepő irányváltoztatásokkal té-
veszti meg ellenfeleit, majd az utolsó védőt is
kicselezve, hatalmas gólt lő a bal felső sarokba!
Kövessétek útját a „pá-
lyán" s számoljátok meg,
hányszor változtatott irányt, amíg utols
amíg gólhelyzetbe került.

Lisztes István

Délmagyarország
1971 VII. 18

Négy évszak

harminc krajcár, első osztályon ötven, másodosztályon harminc és harmadosztályon húsz krajcárért

Sineket [illegible]relnek. Pesttől Szobig most épül a hézagmentes sín.

Kádár Márta

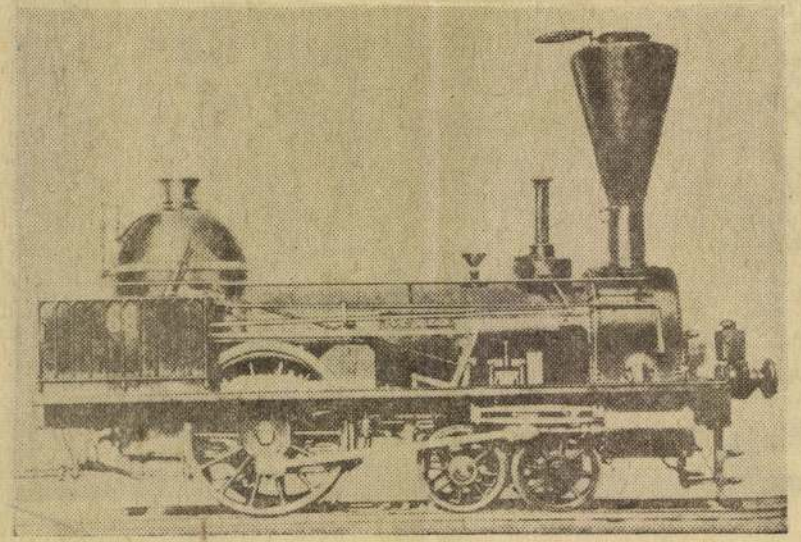

len mindennapos és rendszeres kapcsolata volt a külvilággal, s ha ön megtudja, mi volt ez a kapocs, akkor azt fogja mondani, hogy ez igen kellemes kapocs, saját magának sem kíván különbet nyugdíjas korára.

— Nagyon érdekel, mi volt az a kapocs.

— Hát kérem. Bent a városban, ott ahol a szárnyvonal a fővonalhoz csatlakozik, vagyis a centrumban, mindjárt a sarkon túl, úgy tessék elképzelni, volt egy régi, igen kedélyes, otthonos vendéglő. Nevezzük úgy, hogy Három Kulacs. Most jön az, amiért ön az öregúr helyzetét valóban kellemesnek fogja nevezni: a mi bácsikánk a Három Kulacs legszívósabb törzsgárdájához tartozott. Az évek haladhattak, de ő ebben a dologban változatlan állapotban maradt. Minden este kiballagott a házából, felült a megszokott villamosjáratra, a Három Kulacsnál leszállt, benyitott a vendéglőbe és ott üldögélt záróráig. Beszélgetett, iszogatott. Minden este megitta az o egy liter borocskáját, azt mondta,

mert szomorú, hanem...

— Hanem? — kérdezte, miután poharát üresen letette. — Hanem miért nem tetszik önnek az én történetem?

— Azért nem tetszik, ne haragudjon meg érte, nem tetszik, mert ez az egész, így ahogy van, szerintem haladásellenes.

— Haladásellenes! Nofene! Miket kitalál!

— Ha ugyanis példázatnak fogom fel, akkor az belőle a tanulság, hogy nem szabad felszedni a régi síneket, nem szabad változtatni a régi dolgokon, szokásokon, mert az ember póruljárhat. Mint ez a nyugdíjas bácsika is, a görbebotjával.

— Ahá, értem. Ön szerint tehát én is egy afféle haladásellenes, régi módi konzervatív muki vagyok, mert...

— Kérem, én ezt egy szóval se...

szerű gondolat! Mércsak egészségügyi szempontból is. A higiénia, uram, a higiénia! Mit szól hozzá? A szent marad, csak a lába cserélődik.

Hát... — s elgondolkozva kerestem a megfelelő választ, amivel elismerhetném a biológia tanár megfigyelésének és véleményének helyességét, mintegy békítőleg is. — Érdekes megfigyelés. Ráadásul az egész, így ahogy van, csakugyan kitűnő elgondolás. El kellene terjeszteni. Szélesebb körben.

— Ön is úgy találja? Mert én igen. Na ugye, hogy van érzékünk a haladáshoz! Egyformán, mind a kettőnknek. Na, istenisten.

Így történt, hogy a korszerűség és a haladás fölötti teljes egyetértésben emeltük fel a poharainkat.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FÉNYSZÓRÓ

NOV 25

Lisztes István

1021

„Egy pillanat, s kész az idő egésze"

— Készül a lakótelepi József Attila szobor —

A köralakú műteremben a fal mellett, körös-körül bronz, gipsz és agyag figurák. Félbehagyottak és már készek. Fiatal szobrász, Lisztes István kísérletező, újat kereső munkájának bizonyítékai. Aktuálisnak éreztük, hogy bemutassuk. Lisztes István így vall életéről, művészi munkásságáról:

— Kecskeméten születtem, 1942-ben. Művészeti gimnáziumot, majd a Képzőművészeti Főiskola tanárszakát végeztem. Jelenleg tanársegéd vagyok a főiskolán, a Művelődési Minisztérium ösztöndíjasaként. Ez az év számomra mozgalmas volt. A Lenin-pályázatra beküldött érmemet a zsüri II. díjal jutalmazta. A SZOT pályázatán III. díjat nyertem. Elkészültem egy mellszoborral, amely már csak a felállításra vár. A Szigetszentmiklósra kerülő József Attila szobrom az „agyagzsüri" már átment. A héten várom a „gipszzsüri"t. A többi munka már az öntődéé...

A szobor itt van. Három fajta tervezet után, végre végleges alakjában. Mondjam azt, hogy beleszerettem? Tudom, az ember a közönségnek dolgozik, és a közönség elismerése ösztönöz mindig újabb munkára. Tavasz óta dolgozom rajta. Ragaszkodtam a hasonlósághoz, mert sokan élnek még, akik személyesen is ismerték. És mégis... maga a szobor nem cselekvő figura, bár papíros köteg és ceruza van a kezében. A cselekvés és a gondolat közötti állapotot akartam megragadni...

Mivel Szigetszentmiklós a Duna-partján terül el, stílszerűen A Dunánál című versére illő pózt kerestem. Vizuálisan:

A nagykabátos alak, feltűrt gallérral, fázósan összeszorított lábakkal, kissé előre dőlve ül. Harminckilences lábán 43-as cipő — s mint ilyen, felgöndörödött cipőorral. Arcán fájdalmas mosoly, tekintete messzenéző. Ő így fogalmazta meg:

„Egy pillanat s kész az idő egésze, mit százezer ős szemlélget velem."

Én a fázós Attilát, a magányos Attilát, a társkereső Attilát ábrázoltam, aki — a mástól levetett cipőben — másokért cselekszik.

„Alig hallottam sorsomba merültem, hogy fecseg a felszín, hallgat a mély."

Ez az én hitvallásom is. Újra fogalmazva így hangzik:

A felszínes szemlélő unottan szemlélheti a világ dolgait — a dolgok lényege hallgat, azt ki kell hámozni burkából, és az majd magáért beszél.

A szobrot a lakótelepen állítják majd fel, az iskola közelében, kicsit emelt alapzaton. Hogy mikor? Az az öntödei kapacitástól is függ. A társadalmi szervek közbenjárása sokat lendítene az ügyön...

December 3-án nyílik a szigetszentmiklósi pártházban a kiállításom. Főleg az éremmunkáim lesznek túlnyomó többségben...

Többször jártam Miklóson. Szép fekvésű hely. Örömmel dolgoznék nyári időszakban a Duna parton, egyedül is, és kollégáimmal is...

A jövőről nehéz beszélnem... Amíg fiatal az ember, sokmindent megpróbál. A hozzám legközelebb állónál, a szobrászatnál maradok.

— B. Illés Ferenc

SORKÖTELESEK FIGYELEM!

Az MHSZ Csepel Autógyár Nagyüzemi Vezetősége hivatásos személy-, tehergépkocsi-, motorkerékpár-vezetői tanfolyamot indít az 1952-ben és 1953-ban született sorkötelesek részére.

Jelentkezés: 1970. november 27-én, du. 16 órakor, az MHSZ helyiségében.

A jelentkezők hozzák magukkal a személyi és katonai igazolványukat. Egyéb felvilágosítást a fenti időpontban, a helyszínen adunk.

SZERDÁTÓL – SZERDÁIG

Gumimatrac

Jugoszláviában január elsejétől furcsa meglepetés fogadja majd a tehergépkocsivezetőket. Szombat déltől vasárnap reggelig kizárják őket a közúti forgalomból. Tizenkét órakor, akár útjuk közepén is, félre kell állni és várni. Másnap reggelig. Addig lefut a nagy személygépkocsi-forgalom.

Mi, idejében felhívjuk gépkocsivezetőink figyelmét: készüljenek! Vigyenek magukkal minden eshetőségre számítva élelmet, takarót. Talán elviselhetővé tehetik a szombat éjszakát...

Amint értesültünk, a gyár illetékes szervei is intézkedtek: tárgyalnak a gumigyárral.

A Jugoszláviába induló gépkocsik fontos tartozéka a felfújható gumimatrac lesz...

é. —

ELKÉSZÜLT A KÖZPONTI hőkezelő gyárrészleg új fejépülete. A költözést megkezdhetik az egyes osztályok. A hiányzó telefonvezetékek azonban akadályozzák a munka megkezdését. Az ígéret szerint csak december közepén fejezik be a szerelését. A végleges birtokba vétel tehát ekkor kezdődik majd.

★

AZ ALKATRÉSZGYÁREGYSÉG automata műhelyében a Minőségi szocialista brigád szerepelt a legjobban a kongresszusi munkaversenyben. Nagy Henrikné vezetésével a vállalt 105 helyett 109 százalékos tervteljesítést értek el.

★

A HŐKEZELŐ GYÁRRÉSZLEG edzőüzemeiben Erdős Andrást, Marton Ferencet, Taligás Jánost, Pető Józsefet, Nyári Lászlót, Szing Györgyöt, Schneider Ferencet, Somogyi Ferencnét, a meó-ban pedig Moóri Károlynét és Hornyák Józsefnét választották a bizalmicsoportok élére.

★

A vállalati szakszervezeti bizottság november 18-i ülésén megtárgyalta a motorgyáregység üzemi szakszervezeti bizottságának jelentését a gyáregység kulturális, agitációs és propaganda munkájáról. A napirend előadója Kovács József üszb-titkár volt. A témával kapcsolatos határozat tartalmazza azokat a tennivalókat, amelyek a kulturális, agitációs és propaganda tevékenység javítása érdekében szükségesek.

★

Nyugdíjas Bizottság

A KISZ Pest megyei Bizottságának 37 tagú delegációja december 8—19. között a Szovjetunióba utazik. A delegáció tagja Krinyán László, a KISZ-vb agit.-prop.-felelőse, a Járműgyáregység KISZ-titkára. Programjukban Moszkva és

★

Az útburkolatok minőségének ellenőrzésére különleges próbapályát építettek a Kijevi Állami Útépítő Intézetben. A körkörös sávokon éjjel-nappal róják köreiket a villamoshajtású teherautómakettek, természetesen vezető nélkül, tartókarókhoz rögzítve. A pályán

★

A Perkins Engines Ltd. Európában, Earls Court-ban első ízben mutatta be új turbófeltöltős, közbenső hűtésű, hathengeres, sorosmotorját, amelynek teljesítménye 2600 U/min.-nél 150 lóerő. A fenti Diesel-motor súlya a turbófeltöltővel és a közbenső hűtővel együtt 535 kiló. A Dorman

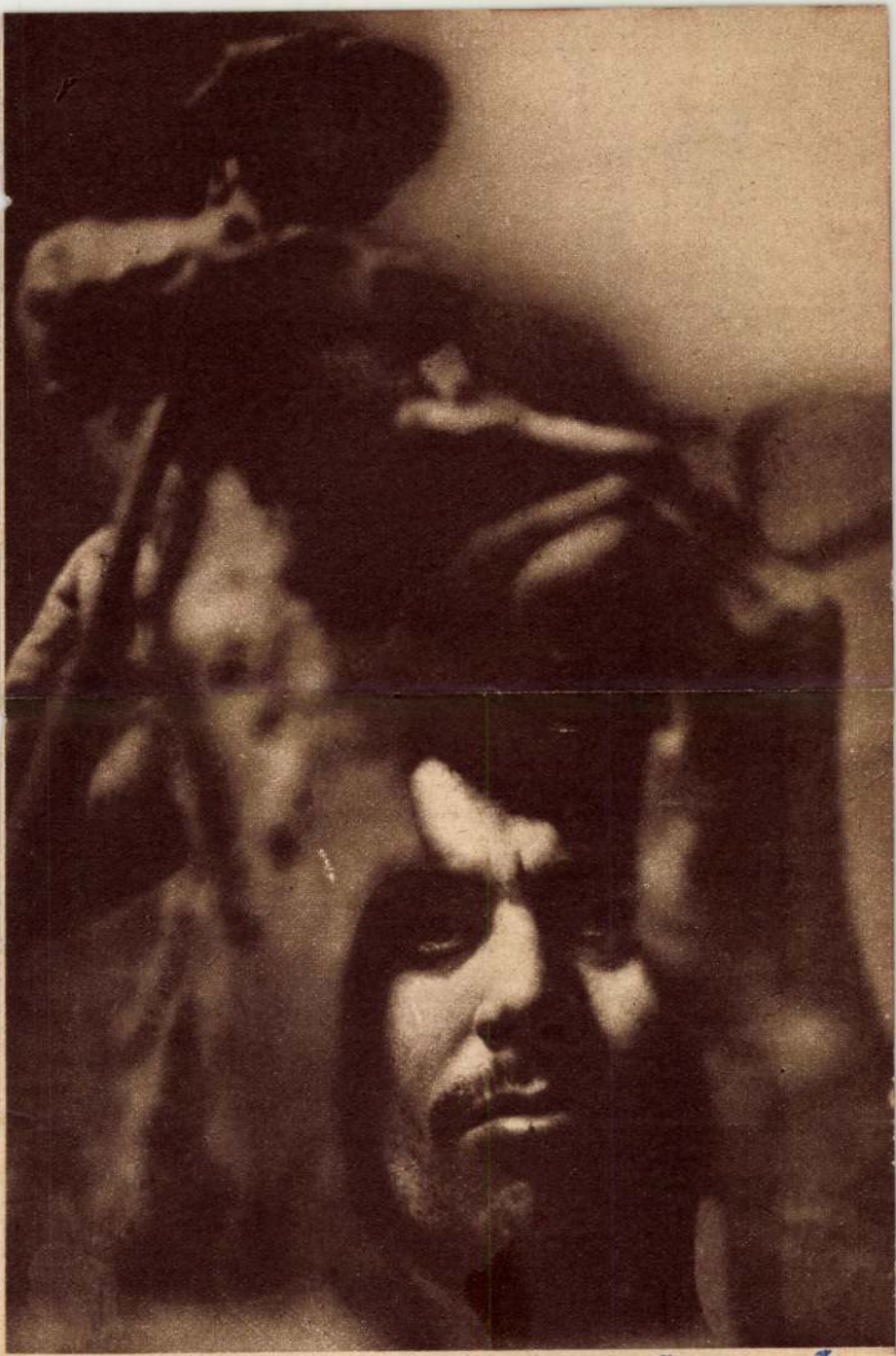

»ALKOTÁSOM . . .« (LISZTES ISTVÁN I. ÉVES)

Orgy Vera
1963 aug 17

MOZAIK

Feltámadás a járdán

A halott egy párizsi téren, a Place Valhubert-en feküdt. És jött egy férfi, aki azt mondta neki: kelj fel és járj... És a halott felkelt és járt. Pedig a férfi nem volt se csodatevő, se indiai jogi.

A halott, aki jelenleg is kitűnő egészségnek örvend, André Fougnon huszonhárom éves munkás volt. A boldog halott-feltámasztó pedig dr. Marcel Lascar orvos, aki hatalmas viharban haladt autóján, Párizson keresztül. Az utcák elnéptelenedtek, még az autók is leálltak, mert a sűrű vízfüggöny lehetetlenné tette a tájékozódást. Lascar doktor a Place Valhuberton állította le a kocsiját. S ahogy szétnézett, csoportosulást pillantott meg egy fa alatt. Mit sem törődve a zuhogó esővel, kiugrott a kocsijából s odasietett. Egy halottat talált a fa alatt. A szerencsétlen munkás a fa alá menekült a zápor elől, nekitámaszkodott a fát körülvevő védőrácsnak, éppen akkor, amikor villám csapott le a közelben. A villám végigfutott a védőrácson — és André Fougnon meghalt.

Az orvostudomány nem egy esetet tart már nyilván, amikor az orvosok sikerrel vették fel a harcot a klinikai halállal. De a klinikai halál ezúttal az utcán következett be, özönvízként ömlő esőben. És az orvos nem a műtőben, megfelelő felszerelések és segédeszközök igénybevételével szállt harcba a klinikai halál ellen, hanem a Place Valhubert járdáján. Mesterséges légzést alkalmazott, majd a körülállókat fogta be erre a munkára, míg ő a megállt szív tájékát masszírozta. Közben megérkezett a mentőautó, de a munkát egy pillanatra se hagyhatta abba, ha eredményt akart elérni.

A halott szív megmozdult. André Fougnonba fokozatosan visszatért az élet. S csak akkor emelték be a mentőautóba és vitték kórházba, amikor már kutya baja se volt. Marcel Lascar doktor pedig beszállt a kocsijába és tovább hajtott. Nem volt csodatevő, de minden bizonnyal boldog volt. Mert egy orvos számára, aki így tiszteli az életet, nem lehet nagyobb boldogság, mint diadalt aratni az értelmetlen és orozva lecsapó halálon.

h. l.

Lisztes István, szobrász

Magyar Hűrlap, 1977. nov. 25. 39. old.

ADY ENDRE

Debreczen 93 okt 31/92

VERSEK.

ÁNCSINAK" DEDIKÁLT VERSKÖTET

ncsi«

ért? Ma ezt
Elhinni! Mi
ber feláldoz-
egőrizze in-
t Illynek az
Vajon el
ezt az em-
ué legyen?

Én nem tudom, rózsás az arca,
Vagy halvány, sápadt, vértelen
Csak azt tudom, hogy lelke tiszta,
Szívében dal van, s szerelem . . .
Én Tatjánám, ne félj a gúnytól,
Ne sirasd azt a levelet:
Megmentetted az én hitetlen,
Veszendő, bűnös lelkemet . . .

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 4

Társadalmi Szemle

Lisztes István / 1021

Lisztes István:
a Felszabadulás-sorozatból

tőkés pénzrendszer „hiányosságaival" r
a kapitalizmus válságmentes fejlődésé
n a burzsoá nézetek kritikai meghala
t, Marx az itt közölt kéziratban elősz
ének több lényeges elemét. A „Gondo
kommunizmus elméletének, a burzsoc
tanításnak több tételét is.

atja, hogy a gazdasági válság elkerülh
nsége az áruk értékének realizálására, pénzzé változtatására. Ennek meg
fakadt azoknak, a pénzrendszer reformjára irányuló proudhonista tervezes jellege, amelyek az áruk és a pénz közötti azonosságot úgy kívánják biz-
közben megtartják a burzsoá társadalom összes előfeltételét, köztük a ma-
„Megtartják a különválást a termék és a cserélhetősége között, mivel meg-
eket és a magáncserét. *De úgy akarják elrendezni ennek a különválásnak az azonosságot fejezze ki.*"

tok" éles kritikának veti alá a kapitalizmus értékviszonyaira vonatkozó kis-
eket, amelyeket úgy ábrázol, mint „értékeknek értékekre való jóemberi cse-
lyben az egyes egyének szabadsága megkapja legmagasabb gyakorlati
A kapitalizmus pénzrendszere, hangsúlyozza Marx, „osztályellentéteken ala-
zi „az összes osztályviszonyokat", a bérmunka rendszerét. A pénz egyrészt
soá társadalom osztályjellegét, látszólagos egyenlőséget teremt: „a minő-

um a moszkvai Kommunyiszt 1977. 1. számában jelent meg. Az SZKP Központi
lett működő Marxizmus—Leninizmus Intézet látta el a jelen előszóval. A publi-
Vigodszkij tudományos főmunkatárs, a gazdasági tudományok doktora készítette
nyelvű publikáció előkészítője: Martin Hundt.) A „Gondolatok" magyar fordítását
et szöveggel Lissauer Zoltán vetette össze.
n szereplő „Marx—Engels Összkiadás" azt a nagyszabású vállalkozást jelöli
Gesamtausgabe, rövidítve: MEGA), amelyről — az első kötetek megjelenésekor —
Kommunyiszt egyidejűleg részletesen beszámolt H. Gemkov és V. Zevin tollából.
1976. 1. száma közölte.

LISZTES ISTVÁN szobrász és éremmüvész
Kecskemét, 1942

1969-ben végzett a Képzőmüvészeti Főiskolán Szabó Iván növendékeként, 1972 óta ugyanitt tanársegéd. 1967-től szerepel a nyilvánosság előtt, egyéni kiállitása 1973-ban a ráckevei Árpád Muzeumban és a Studió Galériában volt. Több pályázati és kiállitási elismerés, köztük a Szegedi Nyári Tárlat (1971) alkotói dijának tulajdonosa. - Realista alkotó, aki élményanyagát jórészt gyermekkorából hozta magával. Témái kialakitásában többnyire a hagyományos látás- és előadásmódból indul ki, ezen belül azonban a formálás lágy, festői érzékenységével ad egyéni karaktert kompozicióinak. Több portréemlékmüvet készitett állami megbizásra.

Müvészéletrajzok 1975

Lisztes István

Radnóti-emléktábla Mohácson

Mohácson vonult keresztül 1944. október 24-én a bori *halálmenet*, amelynek *Radnóti Miklós* is tagja volt, és a költő itt írta egyik utolsó versét. Az évforduló alkalmából pénteken domborművet avattak a Radnóti Miklós nevét viselő új lakótelepen A bronz emléktábla — *Lisztes István* szobrászművész alkotása — a harminchat év előtti tragikus eseményeket idézi. A domborművön olvasható a Mohácson született 3-as számú Razglednica betűhű szövege.

1980/10/25/9

LISZTES ISTVÁN

1942. április 8-án születtem Kecskeméten. A Magyar Képzőművészeti Főiskolát 1969-ben végeztem, ahol 1978-ig tanársegéd voltam.

Rendszeresen szerepelek hazai és külföldi kiállításokon, kisplasztikákkal, érmekkel. Köztéri munkáim megtalálhatók a fővárosban és más vidéki városokban.

LISZTES ISTVÁN

SZOBRÁSZ KIÁLLÍTÁSA

NYITVA: DÉLUTÁN 3—6 ÓRÁIG

ÓBUDAI GALÉRIA

(ZICHY KASTÉLY) BUDAPEST III., FŐ TÉR 1.

(1979. FEBRUÁR 9 – MÁRCIUS 4.)

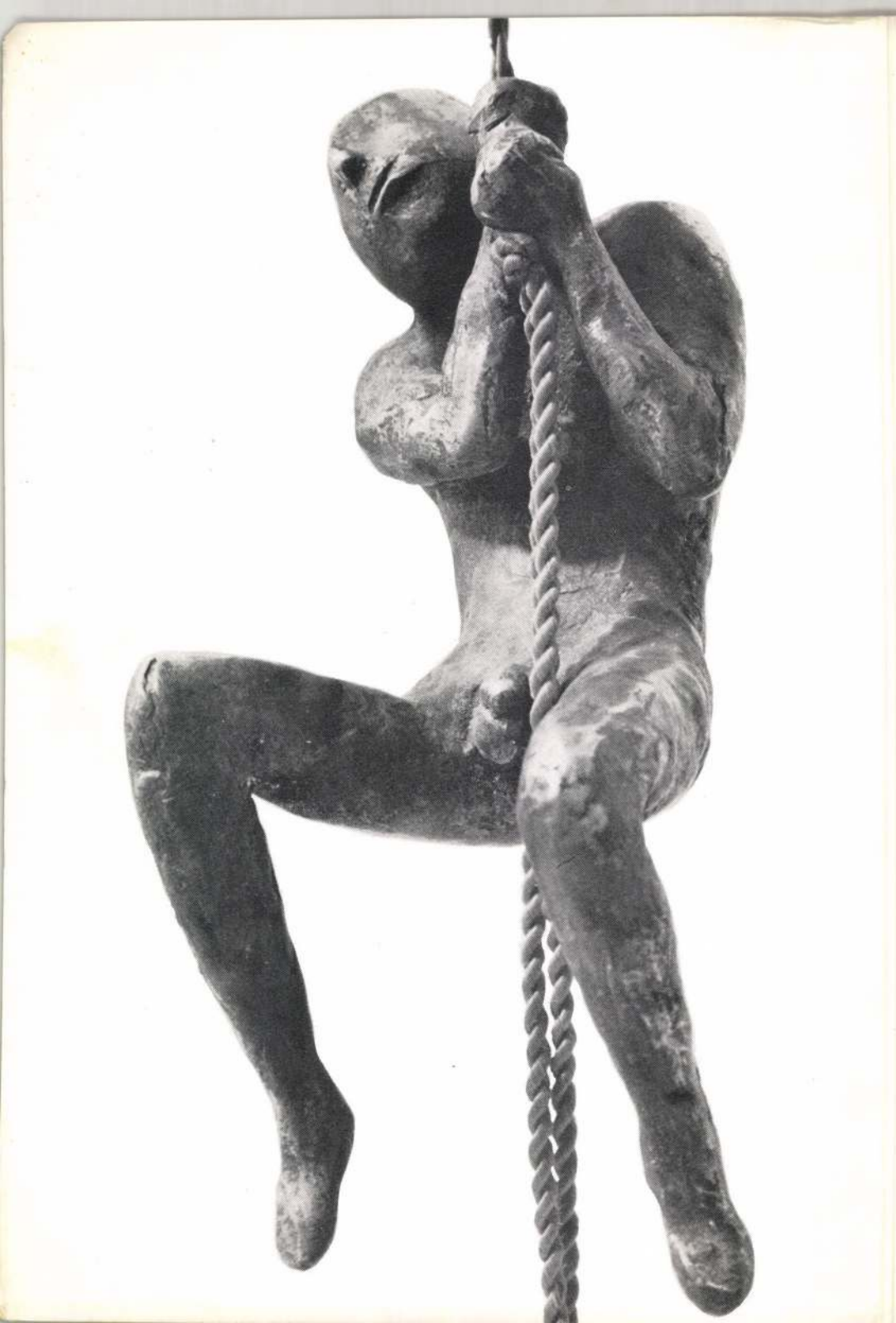

LISZTES ISTVÁN

SZOBRÁSZ KIÁLLÍTÁSA

NYITVA: DÉLUTÁN 3–6 ÓRÁIG

ÓBUDAI GALÉRIA

(ZICHY KASTÉLY) BUDAPEST III., FŐ TÉR 1.

(1979. FEBRUÁR 9 – MÁRCIUS 4.)

Listes István

LISZTES ISTVÁN

1942. április 8-án születtem Kecskeméten. A Magyar Képzőművészeti Főiskolát 1969-ben végeztem, ahol 1978-ig tanársegéd voltam.

Rendszeresen szerepelek hazai és külföldi kiállításokon, kisplasztikákkal, érmekkel. Köztéri munkáim megtalálhatók a fővárosban és más vidéki városokban.

Lisztes István
Érmével részt vett a Mai magyar grafika és kisplasztika Dózsa György emlékére kiállításon (Nemzeti Galéria) Kiemelkedő alkotással szerepel.

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/239 6 old.

Lintes István

Álkony bronz 26 cm

Múló képek bronzrelief 62×130 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Lisztes István

éremsorozata emlitve,

szerepel az „Emlitezés Dózsa György-re" c.

kiállitáson a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1972 augusztus 20

9. old.

Liszta István

Négy évszak repr.

XII Szegedi Nyári Tárlat

Lisztes István

id. Imre Sándor relief

(repr.)

D. J. Vásárhely szobrai
a Bethlen gimnázium panteonja

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. júl. 27.

Lisztes István
sobrán

Lisztes István érem sorozatait
mutatta be a tárlaton.

Rideg Gábor: Dózsa György emlékezetére.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 54.oldal.

Lisztes István

Asszony figurája kiemelkedő
melyet kiálitott

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Alföld 1971/1 75 old.

LISZTES István

KPVÁCS Gyula: A nem formai közlés : Lisztes István szobrászata. = Művészet, XXV.évf. 11.sz. 1984 6 - ~~lo.p~~ 8.p. ill.

Lintes István
nohán

„Dózsa évfordulóra IV."
(repro)

Rideg Gábor: Dózsa György emlékezetére.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 54.oldal

Lisztes István

„Bronz reliefje szerepel a XIII. Szegedi Nyári Tárlaton - emlétve

Népszava 1972 augusztus 2 2.old.

Lisztes István

Ermei szerepeltek a Dózsa emlékére rendezett kiállításon a Nemzeti Galériában

Népszava 1972 augusztus 27
9. old.

Lipztes István

A tárlaton bemutatott tervei: „Hajnal" bronz, 40cm; „Leány," bronz, 34cm; „Ünnepvárás," bronz, 37cm. /Reprodukció/

Dozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hódmezővásárhely, 1971

Lisztes István
nohán

Kiállításán bemutatta az „Öregséget", erémsorozatát. Két értve kiemelhedő látottakból a „Szaló mögött" és a „Csillagok".

Losonci Miklós: Lisztes István bemutatkozása...
Müvészet, 1971. november - 46.oldal

Lisztes István
nobrain

Lisztes István Szigetszentmiklóson
mutatkozott be sikerrel. Ide kerül
a művén József Attiláról készült
bronzszobra is

Losonci Miklós: Lisztes István bemutatkozása...
Művészet, 1971. november - 46.oldal

Lisztes István

~~[illegible]~~ nohán

Tőprengéseit egyérteli a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Mindig a magány, elmélyülés alapozza a megoldás lehetséges irányát.

Losonci Miklós: Lisztes István bemutatkozása . . .
Művészet 1971 november - 46 lap

Lisztes István
[illegible]

A „Betegbánány" emberi együtérzést vált ki. Az asszonyi test fiatal örömet termikeny nyugalmiat az „Évszakok" ban érzékelteti.

Berecz Miklós: Gyermeki hittel:...
Művészet, 1971.november - 42.oldal

Liszts Istvén, szobrász

fiatal művén. (1942-ben született.)
Első önálló tárlata nyílt meg
↓
– : Kiállítás Rácheven 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. júl. 6.

Lipstes István

Bemutatott művei: „Múló képek," bronzreliefek, 62 x 132 cm; „Alkony," bronz, kő, 26 cm; „Hajnal," bronz, 41 cm.

Rozványi Márta: Studió Fi.

Budapest, 1971

Lipstes István

Részt vett a II. kisplasztikai biennálén.
Tanulmányúton járt Itáliában 1965-ben.
Művei: „Öregség," 1970, bronz, 34 cm; „Hónapok", I–XII., 1970. bronzérmek, Ø 10.2 cm

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, 1971 Pécs.

Lipztes István

Kecskeméten született 1942. április 8-án.
Képzőművészeti Főiskolát végzett. Jelenleg főiskolai tanársegéd. A vásárhelyi és a szegedi tárlatokon szerepelt.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971

Lisztes István szobrász

A Stúdió Galériában első egyéni kiállítása megnyílt. Kollektív kiállításon már többízben szerepelt. Figurái nosztalgikusak, az új ritmust nehezen találó embereket mutatják: „Magányos" – „Alkony" – „Változó világ" – „Beteg bárány" – „Magány" (emlétve) „Tavaszváró" – „Hajval" – „Gálya" – „Kút" (Makett) (repr.)

(malnár): Egy festő, egy szobrász.

Magyar Ifjúság, 1974. jan. 11.

Lisztes István
nobrán

Lisztes István nobrait a rác-
kevei kultúrotthonban mutatja
be.

-.- : Kiállitási naptár.
MŰVÉSZET, 1973.március - 46.oldal

Lisztes István

Díszkútját a Baranya m.-i Mágocs községben az általános iskola előtt állítják fel: (említve)

Nejcújság, Heves, 1973. jan. 2.

Lisztes István

„Faültető" (repr.)

Tiszatáj, 1974. márc. 28.

Lisztes István szobrász

A Stúdió Galériában rendezte meg kiállítását, kisplasztikái szerepelnek. „Alkony" c. (emlétve).

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika. Jelenkor, Pécs, 1974. 4, 344. old.

Lisztes István

a Baranya m.-i Mágocs községben, az általános iskola előtt állítják fel díszkútját. (emlékre).

(NT i): Új szobrok országszerte, bővülő kisplasztikai-választék

Népszava, 1973. febr. 2.

Lisztes István

Madách Imre születésének 150. évfordulójára a Petőfi Irodalmi Múzeum képzőművészeti kiállítást rendezett, – a meghívásos pályázati anyagból, – melyen emlékérmei szerepelnek.

byp: Látható irodalom.
Magyar Hírlap, 1973. jún. 26.

Lisztes István

A képző és iparművészeti lektorátus javaslata alapján a XII. nyári tárlat emlékérmet - Borsos Miklós alkotását - és a vele járó hatezer-hatezer forintot négy művésznek köztük Lisztes Istvannak ítélte a tanács.

Száznegyvenhárom művész alkotásai a szegedi nyári tárlaton.

Magyar Hirlap 1971/199 6 old.

Lisztes István

Tavaszváró

Népművelés 1974/1 2-4 old.

Liszta István

Rózsa sorozat, repr.

20 Vásárhelyi Őszi Tárlat
Hódmezővásárhely, Tornyai J. Múz, '73.

Lintes István

„Tavaszváró" c. szobra szerepel
a XX. Vásárhelyi Őszi Tárlaton a kód-
mezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban

Magyar Nemzet 1973 oktober 28
11. old.

Lisztes Gitván

A Stúdiógaléria idei kiállítási programjában szerepel a művész bemutatkozása.

Nógrád, 1943. ápr. 3.

Lisztes István

Dórsa sorozat, bvé. (7db) Ø10 cm
Tavaszváró, gyűrz. 110 cm

20 Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Mir. Hódmezővásárhely '73.

Lisztes István

A Lenin-portrépályázatot az érem kategóriában az együttes II. díjat nyerte.

Vadas József: A Lenin-portrépályázat; Magyar Hírlap 1970. jan. 17. 9. l.

Lisztes István

Az állami vásárlások anyagát a Műcsarnokban mutatják be. A művész kisplasztikáját is látjuk itt.

Képes Krónika.

1974. máj. 11. TV 18.35 /11/ KGmé

Lisztér István szobrász

a 100 éves fennállását ünneplő Margitszigeti Nagyszállóban megnyílt tárlaton szerepel két alkotása: „Alkony" (emlitve és repr.) – „Magányos Krúdy" c. (emlitve)

Molnár Zsolt: Kiállítás a Margitszigeten,

Magyar Ifjúság, 1973. dec. 14.

Lisztes István szobrász

József Attila szobrát Szigetszentmiklóson állitotta fel a nagyközségi tanács. (emlétve).

Losonci Miklós: Képzőművészeti alkatások a tanácsházán.

Tanácsok Lapja, 1943. szept. 4.

Lisztes István szobrász

Huszadszor nyílt meg a Vásárhelyi Őrzi Tárlat, melyen szerepelnek művei. „Tavaszváró" c. (említve)

Horváth György: Őrzi tárlat Vásárhelyen. Magyar Nemzet, 1973. okt. 28.

Lisztes István

Fáradtan terrakotta 36 cm

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Lisztes István

Járadtan terrakotta

36 cm

Dolgozó ember között kiáll.

Ernst muzeum 1968, jan.

Első kiállítók rá

Losonci Miklós

Litke Gábor

A Győri Képzőművészeti Kör jubileumára megnyílt a „Húsz év alatt történt" c. kiállításon munkái szerepelnek.

(g. b.): Elindulás és beérkezés.
Kisalföld, 1973. nov. 22.

Listes István, szobrász

Szobrot kénit Sopron
részére.

— : Új szobrok Sopronban 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 18.

Lintes István, szobrász

Kompozíció: Repr.

Lisztes István: Faültető-

Műmelléklet: IV.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. március XXVIII/3.

Lintes István, szobrász

Rént vett a Szeged-Tarján-szobor-pályázaton.

Tandi Lajos: Lakótelepi esztétika 90-93.

TISZATAJ, Szeged, 1974. március XXVIII/3.

Lisztes István szobrászművész

A Studió Galériában rendezett kiállitását december 5.-én nyitják meg,-közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 1.
XVII. évf. 48. sz. 2. lap.

Lisztes István

Fekvő figura – XVI. br. 13×42 cm
Szélben – XVII. br. 34 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Lisztes István

Szélben — XVII., repr.

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás, 1964–73.

Lisztes István
szobrász

Lisztes István művészi képzését
a képző és Iparművészeti gimná-
zium ban kezdte, ahol 4 evig Gölkur
Miklós festőművész tanítványa
volt.

------: Kiállitási naptár.

Müvészet,1973.december - 47. oldal

Lisztes István
szobrász

Lisztes István Kecskeméten született 1942-ben. Ma is itt élnek a művész szülei, ez az otthona. Indulásában nagy szerepet játszottak a gyermekkori élmények, a tanyasi kisparaszt életforma.

----:Kiállitási naptár:

MŰVÉSZET, 1973.december - 47.oldal

Lisztes István
Szobrász

Lisztes István munkái közül
előkészületben van Lenin dombor-
műve Tatabánya, dombormű ves
díszkútja Mágocs számára.

----:Kiállitási naptár:

MŰVÉSZET, 1973.december - 47.oldal

Listes István
szobrai

Listes István munkái körül elő-
készületben van Petőfi egész alakos
bronz szobra Sopron számára.

----:Kiállitási naptár:
MŰVÉSZET, 1973.december - 47.oldal

Lisztes István
szobrász

A művész egész alakos József
Attila szobra Szigetszentmiklós-
on áll. Lovász József mellkepe
Salgótarnyán van elhelyezve.

----:Kiállitási naptár:

MÜVÉSZET, 1973.december - 47.oldal

Lisztes István
szobrász

Lisztes István Stúdió Galéria beli
kiállításan mint hiszpanszlikus
és mint érmész mutatkozik be.

----:Kiállitási naptár:

MÜVÉSZET, 1973.december - 47.oldal

Lisztes István
Debrecen

Lisztes István kiállításának anyaga mintegy 10 nagyobbrészt bronz kisplasztikát tartalmaz, 4 kisebb bronz, illetve márvány dombormüvet és 25 bronz érmet foglal magában.

------: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.december - 47.oldal

Lisztes István

Nobrás

Lisztes István a Madách Szinkar
társalgójában rendezte bemutat-
horó kiállitását, majd Ráckevén
rendezt tárlatot.

-----: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.december - 47.oldal

Lisztes István
nobrán

A Stúdió galeriában december
5-én nyílt Lisztes István harma-
dik önálló kiállítása.

-----: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.december - 47.oldal

Lisztes István

szobrász

Lisztes István a képzőművészeti Főiskolán Szabó Iván szobrász művész növendéke volt, A művész hatása meg is látszik Lisztes munkáin.

-------: Kiállitási naptár.

Müvészet,1973.december - 47. oldal

Lisztes István

szobrász

Lisztes István most mintázza

Pátray Pál ülő alakját.

....-....:Kiállitási naptár.

MŰVÉSZET, 1973.december - 47. oldal

Lisztes István
szobrász

Lisztes István munkásságára, de főképpen erre ennek formaképzésére nagy hatással van Pátray Pál művészete.

....-....:Kiállitási naptár.

MŰVÉSZET, 1973.december - 47. oldal

Lisztes István

szobrász

Lisztes István munkásságára

Somogyi József művészete hatás-

sal van.

....-....:Kiállitási naptár.

MŰVÉSZET, 1973.december - 47. oldal

Lintes István
nobrán

Lintes István a pályázatra
facittető fi guráját küldte be.

Nagy Ildikó: Egy lakótelep "esztétikai megjelenése"
érdekében.
Művészet, 1974.február 33.oldal

Lisztes István
szobrász

„Egyedül"
(repro)

Losonci Miklós: Első kiállítók rácheri galériája.
Művészet, 1974. január – 36. oldal.

Lisztes István
szobász

Az első kiállítók ráckevei sorozata 1973 pelmisában kezdődött, Lisztes István szobrainak bemutatásával.

Losonci Miklós: Első kiállitók ráckevei galériája.
Művészet, 1974. január - 36.oldal

Lintes István

a Zelenföldi lakótelep
statikusaként említve a 31. oldalon.

Magyar építészet 1945-70

Lisztes István
szobrász

Alkonyát mutatta be.

Ugrási Béla: Néhány észrevétel a Stúdió 71...
Művészet, 1972. május – 42 oldal.

Lisztes István
szobrász

Bronzérmével szerepelt a tárlaton

Vichos Zoltán: Kisei, szokszerűtlen, szemelvényes...
Művészet, 1972. május - 42 oldal

Lisztes István
szobrász

„Ünnepiarás" c. szobra
szerepel a tárlaton.

Kovács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március – 29 oldal.

Lisztes István

neve említve - szobra

szerepel a Studio 71 Viállitáson

az Ernst Múzeumban

Népszav 1971 december 12

9. old.

Lisztes István

alkotásai egészítik ki hatásosan a szoboranyagot.

Moldvay Győző: A XVI. vásárhelyi őszi tárlat.

Népművelés 1969/11 39 old.

Liszt István

Felszabadulási érmesorozat

bronz 10 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat

MDK

Lisztes István

Fáradtan, terr.

Dolgozó emberek között. képzőm. kiáll.

Ernst Muz. 1968. jan.

MDK

Lisztes István

Ülő figura, terr.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Múz.

1968. aug.

Lisztes István

Érmékkel nezegel a XV. őszi
táslaton Vásárhelyen

Szabó Endre: Igazolt reménységek

Tiszatáj 1968 XII n. 1111 old.

Lintes Szilvár
mohán

M.D.Y

„Forradalmi kapu"-ját mutatta be a tárlaton, valamint plakett-jét is.

Bajkay Éva: XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1969. február – 46 lap.

Lisztés István
Mohán

Részt vett a pályázaton

Kovács Gyula: Lenin portre pályázat
Művészet, 1970. április - 12 lap.

Lisztes István

Említve

Szabó Emlve: A X. Szegedi Nyári Tárlatról

Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1967 aug. 17

6 l.

Lintes István
nobrán

A Lenin portré pályázaton
benyújtott érme a II. díjat
kapta.

— : —

Művészet, 1970. február – 9 lap

Lisztes István

Szerepek a XVI. vásárhelyi
Ősi táslatok

Székely András: Vásárhelyi
táslatok

Népszabadság 1969 X. 30

Lisztes István
szobrász

Ermes szerepeltek a XV. őszi tárlaton

Szabó Endre: Kazolt reménysének
Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 1113.

Liska István

Emlékkel szerepel az alábbi
találkozón

Dömötör János: A XV. Vásárhelyi
Őszi Tárlat

Csongrád megyei Hírlap 1968 X. 20.

MDK

Lisztes István

Parasztfej, terr.

Halász, samott

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.

1967. okt.

M.D.K.

Lisztes István

Fejes László: "Szobrok a szinpadon" cimmel emliti a müvész nevét Oláh Éva és Rátonyi József szobrászok nevei melett, akikkel együtt készitették Mesterházi Lajos: Férfikor c. darabjához.
A szobrokat fényképfelvételeken mutatja be a lap alkotóikkal együtt, de külön nem jelöli, ki melyik szobrot készitette.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 29.
XI. évf. 52. sz. 8-9. lap

Listes István

Tarasznár 1968 bronzérem · 10 cm

II. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs 1969

4. Lisztes István

1. Tavaszváró 1968 zöldmárvány domború
33 x 20 cm
2. Tél 1968 bronzérem 9,5 cm
3. Szüretelők — " — 6,5 x 9,5 cm

II. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1969

Lisztes István

1. Didergő kő 40 cm
2. Tekvő figura repr. bronz
3. Figyelő beton 46 cm

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat

Torunyai János Múzeum

LISZTES ISTVÁN

ASSZONYFIGURÁJA KIÁLLÍTVA AZ ALÁBBI TÁRLATON.

AMBRUS TIBOR: VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT.

PETŐFI RÁDIÓ, 1970, OKT. 18.

MDK

Lisztes István, szobrász

Kiállít. (Magányos c. műve.)

Dömötör János: A vásárhelyi őszi tárlat

7.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 11.

Lisztes István

szobrász

A Szot felszabadulási képzőművészeti és iparművészeti pályázaton a III. dijat nyerte el a Felszabadulási evenzsonzatával

—·—

Művészet, 1970 szeptember - 24 lap

LISZTES ISTVÁN

FELSZABADULÁSI ÉREMSOROZATA (EML.)
ELNYERTE A SZOT FELSZABADULÁSI
PÁLYÁZAT 5000 Ft-OS III. DÍJÁT.

MŰVÉSZET, 1990. SZEPT.

LISZTES ISTVÁN

szobrászművész. Tavaly végzett, tanársegéd a Fő-iskolán. Kiállításai: Vásárhely, Szeged, Ernst-múzeum, Nemzeti Galéria, Vajdahunyad-vára. Részt vett a Lenin-érem pályázaton és a SZOT felszabadulási pályázaton. Kovács műtermében dolgozik Rattonyi Józseffel.

Székely Gabriella: Szobrok társbérletben.

Magyar Ifjúság, 1970, okt. 9.

Liszter István

Felszabadulási ézemsorozata (emel)
III. díjat (5000 ft) kapott az
alábbi pályázatok

(v. g.): ha nyílik a szot
felszabadulási kép. műv.
pályázatánál) kiáhitassa

Nagyszava 1970 VIII. 18

Liszkay István

Fekvő figura	bronz	42 cm
Figura	beton	47 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Bev.: Bereczky Lóránd

Lisztes István

Vári mitterméken stolgozik

Fiatalok a Várbazárban
Népszabadság, Bp. 1970. sep. 27.

Lisztes István szobrász

Érmeire díjat kapott
Szegeden a XII. Nyári Tárlaton

Tárlatról Tárlatra
TV 1971 VIII. 24

Lisztes István

Szeged város díját kapta

a XII. szegedi Nyári Tárlaton

Szabó Endre: Igéret és
számonkérés

Csongrád megyei Hislap
1971 VII. 25

LISZTES ISTVÁN

Művei szerepelnek a pécsi kisplasztikai biennálén.

Rózsa Gyula: Munkanagosztás előtt.

Népszabadság, 1971. szept. 19.

Lisztes István

Díjat kapott az alábbi
háslatan

Akácz László: A XII. Szegedi Nyári
Táslat

Délmagyarország 1971 VII. 20.

Kovács Gyula: A 17.Vásárhelyi Tárlat.
Művészet, 1971. május - 37.oldal

Lisztes István, nobrász

József Attila
repr.

Székely Gabriella: Szobrok társbérletben
Magyar Ifjúság, 1970. X. 9. 12. l.

Lisztes István, szobrász

- József Attila - szobrot készít Szigetszentmiklósra, egy lakótelepre.

Székely Gabriella: Szobrok társbérletben
Magyar Ifjúság, 1970. X. 9. 12. l.

Lisztes István, szobrász

– kiállított Vásárhelyen, Szegeden, a Ernst Múzeumban, a Nemzeti Galériában, a Vajdahunyad várban. Résztvett a Lenin-érem pályázaton, nyert a SzOT felszabadulási pályázatán.
Székely Gabriella: Szobrok társbérletben
Magyar Ifjúság, 1970. X. 9. 12. l.

Lisztes István, nobrász

– közös műteremben dolgozik Kátonyi Józseffel. 28 éves, tavaly végzett. Tanársegéd a főiskolán a Képzőműv. Alap ösztöndíjával.

Székely Gabriella: Szobrok társbérletben
Magyar Ifjúság, 1970. X. 9. 12. l.

Lisztes István, nobrász

Felszabadulási évemsorozat

repr.

Székely Gabriella: Huszonévesek 25 évről
Magyar Ifjúság, 1970. IX. 11. 13. e.

Lisztes István
nobrán

„Figyelő" bet on nobra és „Lány-
figurá"-ja nevepela tárlaton.

Vidos Zoltán: A"Studio 70" -
Művészet, 1970. november - 34.lap

Lisztes István
Nobrán

„Figyelőjét" mutatta be a tárlaton.

Soós Klára: A "Studio 70....
Művészet, 1970.november - 36.lap

LISZTES ISTVÁN

Asszonyfigurája (szobor) szerepel az alábbi tárlaton.

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld, 1971. január

Lisztes István

M.F.: Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum, Szarvas. - Építész: Módos Ferenc, munkatársak: Csiszmadia Károlyné, Petrik Károly; belsőépítész: Garayszky József, statikusok: Lisztes István, Kovács Gyula, Csonka Sándorné, mélyépítő: Rácz Tamás.

Magyar Építőművészet, 1970. 5.sz. 36-38.l.

Lisztes István

Komárik Dénes: A "Csendilla" helyreállitása, Budapest, II. Budakeszi út. - Épitész: Lipták Irén, statikusok: Lisztes István, Andor Béláné. Falkép-restaurátor: Reisinger Márta. Képes ismertetés, fotók: Szilágyi Edit.

Magyar Épitőművészet, 1970. 6. sz. 49. l.

LISZTES ISTVÁN

„Felszabadulási elemsorozat" - a III. díjat nyert a SZOT Felszabadulási Képzőművészeti pályázatán. (erd).

Munka, 1970. jan. 10.

disztinkció

Díjat nyert a SZOT-pályázaton
(5000 Ft)

Láng Éva: Művészet vállalat
Építésügyi Dolgozó, Pf. 1970. sep. 5.

Lisztes István

"Felszabadulási évenusorozat" repr.

Székely Gabriella: Huszonéves el 25 évéről

Magyar Hírűség, Bp. 1970. sep. 11.

Lisztes István

Fényben	bronz	Ø 10 cm
Tél	"	Ø 10 "
Dunalépcső	"	Ø 8 "
Lenin II-III.	"	Ø 10 " (repr.)

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Bev.: Bereczky Lóránd

Lisztes István

Említve

Dömötör János: A vásárhelyi őszi tárhat

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 11 7. l.

Lisztes István

1. Szüretelők bronzérem 7 x 9 cm
2. Tényben —"— 9,5
3. Duna lépcsőn —"— 8 cm

Szegedi nyári tárlat

Liszt Istvánné

Este a töltésen bronz érem 8 cm

Szegedi nyári tárlat

Lintes István

A. Fejes Mária, Csavarga Miklós és Baranyai Ildikó, a Típustervező Intézet mérnökei közös pályaművükkel második díjat nyertek az előregyártott elemekből építhető szőnyeg-, sor- és társasházak tervpályázatán.

Gazdaságos tervek, eredményes pályázatok

Magyar Hírlap, 1968 június 7. 4. l.

MDK

Lintes István, szobrász

József Attila bronzszobrán dolgozik. Szigetnemi miklóson állítják fel. (fényképp.)

– : fiatalok a Várbazárban

M. 12.

Népszabadság, Bp. 1970 szept. 27.

MDK

Lintes István, szobrász

Díjat nyert.

– : Pályadíjas művek kiállítása a Képző-
művészeti Főiskolán 7

Népszabadság, Bp. 1968. febr. 16.

LISZTES István épitész M.D.K.

Pályaterv az orvostudományegyetemi központ épületéhez

/ 30 000 forinttal dijazva/

Társtervező: Scultéty János, Sándor János, Gecser Ottó

Döntöttek a Nagyvárad téri orvostudományegyetemi központ és Győr-Náderváros tervpályázatról

Magyar Nemzet 1962. október 20. 3.1.

Liszta István
festő

M.D.K.

Részt vett a tarlaton.

a.j.: Képzőművészeti Főiskolások kiállítása Vásárhelyen.
Művészet, 1967. április – 47 kep

M.D.K.

Lisztes István

festő

Imre Sándorról a mult század nyelvészéről készült domborművet adta át a Vásárhelyi Bethlen gábor gimnáziumnak.

d.j.: Képzőművészeti Főiskolások kiállítása Vásárhelyen

Művészet, 1967. április – 47 kap.

Lisztes István
szabrász

Pardócsky István jes Bodó Ferenc-
cel együtt kiállítása volt
a becskeméti művészklub-
ban.

Hernády Gyula:
„Három főiskolás bemetatózáról.

Petőfi Népe 1964 máj 31

Lisztes István

szobrasa

szerepelt a kiállitáson.

DÖMÖTÖR JÁNOS : A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállitása Vásárhelyen.

Csongrád megyei Hirlap, 1963 aug. 6.

MDK

Lisztes István, felsö ép-ip.
isk.tanuló

Dr. Balogh Jenö ép.-tanár irányitása mellett az egyes emlékek felvételezését és megrajzolását végezte.

22. Reneszánsz ajtókeret /1536,1581/ a Wolphard-Kokas házból.
Megrajzolta: L.I.

Dr. Balogh Jenö: Kolozsvári emlékek.
A m.kir.áll. felsö ép-ip.isk. 1941-42.évi emlékei felvételei. Bp.1943.

Lisztes István

Lisztes István szobrait mutatta be az Óbudai Lichy-kastélyban. Fölül ember, alul autó, ez a XX. száradi kentaur, ez egyik szereplője Lisztes tárlatának.

Szamosi Ferenc: Lisztes Ferenc szobrai.
Új Tükör, 1979. március 4 – 3 lap.

Liktes István kobrák

„Petőfi" – kobor – Sopronban

Soproni Szemle 1978/2. 178. old

Lisztes István

Bemutatott müvei:

Tavaszváró 1968. zöld márvány dombormü 33 x 20 cm

Tél, 1968. bronzérem 9.5 cm; Szüretálők , 1968. bronzérem, 6,5 x 9. 5 cm. Tavaszváró 1968, bronzérem Ø 10 cm.

Romváry Ferenc:II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Listes István

1. Hónapok I–XII bronzérem 10 cm

2. Négy évszak I–IV. –"– 17x23

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Lisztes István szobrászművész

"Zenét hallgató lány" c. szobrát bemutatja a lap a művész kiállításáról.
1969-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. ápr. 1o.
XV. évf. 15. sz. 18. lap.

Lisztes István 1/

1942. április 8. A Kecskeméti Képzőművészeti Főiskolát végezte. (? most csak !) Szerepelt a vásárhelyi - és a szegedi tárlatokon. Tanulmányuton járt Itáliában 1965-ben.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

István Lisztes

Budapester Rundschau, 1977. aug. 8.

Listes Istvánné

Szent-Györgyi Albert"
(repr.)

Szabad Nép: Medicina in mummis
Július 1974. szeptember 18 – 3 lap

Lisztes István

Vizpartí Tépel I–XIII.

Grons. 8 x 8 cm/db

Balatoni Nyári Tárlat 1976

Balatoni Múzeum, Keszthely

Lisztes István

Ady Endre
Hommage a Krudy
Magányos fa
Fidem I–II

c. érmei szerepelnek
az Éremmúvészet 1977
Ziállításon

Csontváry terem 1977 szeptember

Liszt Ferenc

„József Attila" bronz 31 cm

Balatoni Nyári Tárlat 1976

Balatoni Múzeum, Keszthely

Lisztes István szobrászművész

a Műcsarnokban rendezték meg az Októbert köszöntő tárlatot, melyen szerepel a művész alkotása!

Tasnádi Attila: Ünnepi tárlat – tanulságokkal
Népszava, 1977. nov. 20.

Lisztes István

A Stúdió '72 kiállításon érem-
művei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk a kiállítótermekben.
1973. jan. 6. 20.48/11/V.

Lisztor István
szobrász

M.D.Y

Szobrával szerepel a kiállításon.

Artner Tivadar: Egy nép kiállítás és tanulságai
Élet és Irodalom, 1962. julius 7 — 8 lap

MDK.

Lisztes István

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 nov.

Lisztes István

szerepelt a főiskolások vásárhelyi nyári tárlatán.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. aug. 9.

Lisztes István épitész M.D.K.

Részt vett a budapesti Orvostudományi Egyetem elméleti tömb tervpályázatán

Társtervező: Scultéty János, Lisztes István, Sándor János, Vecsei Ottó

Magyar Épitőművészet 1963/2. 6-7.l.

Lisztes István, [építész] MDK

Az Orvostud. Egyetem építési tervpá-
lyázatán 30000 ft-s II. díjat nyert
terv egyik készítője.

— : Magasház előnyben 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 2.

Lisztes István

A Magyar Nemzeti Galériában Dózsa György emlékére nyílt kiállításon ennek szerepett.

Láncz Gándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Nemzet, 1972. aug. 29.

LISZTES ISTVÁN

Alkony

repr.

Studio Galéria '73

LISZTES ISTVÁN

Madách

rever.

Studio Galéria '73

LISZTES ISTVÁN

Fényben

repr.

Studio Gal. '73.

LISZTES ISTVÁN

Miló képek

repr.

Studio Gal. '73.

LISZTES ISTVÁN

Hajnal

vers.

Studio Gal '73.

LISZTES ISTVÁN

Változó világ

vegyes.

Studio Galéria 1973.

LISZTES ISTVÁN

Kiállít

repr.

Studio Galéria 1973.

LISZTES ISTVÁN

Tervrajz

repr.

Studio Galéria 1973

LISZTES ISTVÁN

Gólya
bronz 20 cm
Tavaszváró I.
domb. mű 33x20 cm

Studio Galéria '73

LISZTES ISTVÁN

Dinkut (maket)
gipsz, bronz 32 cm

Hajnal
bronz 40 cm

Studio Galéria '73

LISZTES ISTVÁN

Fiatal lány, bronz 34 cm

Toronyőrző II. bronz 23 cm

Studio Galéria '73

LISZTES ISTVÁN

Alkony

bronz, kő 25 cm

Magányos

bronz 35 cm

Studio Galéria 1973

LISZTES ISTVÁN

Változó világ
bronz 35 cm
Múló képek
3db domb.-mű 16x26cm

Studio Galéria 1973

Lisztes István

diszkútja a Baranya megyei

Mágocs Rózsébben ábrázolás fel

Népszava 1973 február 2

2. old

Lisztes István

Dózsa évfordulóra. IV.

(repr.)

Művészet, Budapest, 1972. Nov.

Lőrincz István szobrász

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
tagjainak, - akiket a KISZ VIII. kong-
resszusának tiszteletére rendeztek, -
alkotásai szerepeltek.

Rideg Gábor: Stúdió '71

Képes Nap, 1971. dec. 12.

LISZTES ISTVÁN

Dózsa érmsor. I–VII.
ø10cm

Hónapok I–XII.
érmek ø10cm

Stúdió Galéria 1973

LISZTES ISTVÁN

Madách, Mózes

érem Ø 6,5 cm

Tavaszváró

érem Ø 9 cm

Studio Galéria 1973

LISZTES ISTVÁN

Tél
ében ø 9cm

Csónakok
ében ø 9cm

Studio Galéria 1973

Lipták István szobrász
a szegedi nyári tárlaton
érmei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.

1941. VII. 23. Kossuth 21.03 |6| Kv

Lisztes István

Hajnal, br. 40 cm
Léany, br. 34 cm
Ünnepvárás, br. 37 cm

Vásárhelyi őszi Tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 171.

Listes István

Ünnepváráš, repr.

Vásárhely, Ösi Tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Liszt Istvan

Hajnal bronz 41cm

Studio 71

Lisztes István

Sopron két uj bronzszobrát -Petőfi Sándor ill. hegedüt tartó leány alakját-Lisztes István és Martsa István szobrászmüvész készíti el a városi tanács megbuzása alapján.

Magyar Hirlap 1974/ 1o6 12.old.

Listes István

1. Múló képek bronzreliefek
62 x 132 cm
2. Alkony - bronz, kő 26 cm

Studio 71

LISZTES ISTVÁN

Témplom
éren ø 9 cm

Sürret
éren 6 x 10 cm

Studio Galéria 1973

Lisztes István

1973. dec. 5 - 22-ig kiállítása volt a Stúdió Galériában.

Népszava, 1973. dec. 7. 101. évf. 286 sz. 7 n.

Lisztes István

Alkony c. művével részt vett a Margitszigeti Nagyszálló hallyában 1973. nov-ben rendezett fiatal képzőművesek tárlatán.

Népszava, 1973. nov. 23. 101. évf. 274 sz. 4p.

Kiss István, szobrász

A Stúdió Galériában állított ki.
Legutóbbi: Alkony c. figurája.

Mikós Pál: Képzőművészeti krónika
340-347.

XVII
4.

JELENKOR, Pécs, 1974. április

Lisztes István, kolbász

kolbor: Repr

Lisztes István: Alkony

Borító: 4.

XVII

JELENKOR, Pécs, 971. április. 4.

Lisztes István

Díjat Zapott a Czegedi

Nyári Tárlaton

Népszava 1971 július 23

2. old.

Lisztes István

Mágócson helyezik el azt a diszkutat, melyre pályázatot hirdettek s a pályázatot műve nyerte meg. (említve.)

(h. e.): Szobrok Baranyában.

Dunántuli Napló, 1942. jan. 19.

Lisztes István, szobrász

Szerepel a pécsi biennálén.
(„üres - szobrászat...")

Rózsa Gyula: Munka megosztás előtt

M. Z.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 19.

Lisztes István

„Első kiállítók" címmel fiatal képzőművészeket mutat be a ráckevei Árpád. Múzeum- a Savoyai-kastélyban. Most Lisztes István szobrász munkáit láthatták az érdeklődők. Képünkön: a fiatal szobrász Hajnal cimi alkotása.

Népművelés 1973/8 45 old.

Lisztes István, szobrász

Szerepel az Ernst Múzeumban.
(„A mesterek hatása nyomasztó")

P. Szüs Julianna: Stúdió '71

7.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 15.

Lisztes István

Szélben repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul–Szept.

Lisztes István

Tavaszváró bronz 22 cm

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Lisztes István x szobrász

A 30 éves jubileumi kiállításon szerepelnek művei.

Molnár Ksalt: Jubileumi tárlat a Műcsarnokban.

Magyar Ifjúság, 1975. máj. 16.

Lisztes István szobrász

a Jubileumi Kiállítás plasztikái kö-
zött szerepel Pátzay-műve (említve)

Láttuk, hallottuk.

1945. V. 4. Petőfi 12·46 Ka.

Lisztes István szobrászművész

Prágában, az Óvárosi Tanácsházában megnyílt a magyar kisplasztikai és éremkiállítás, melyen szerepel a művész alkotása.

(sm): Magyar kisplasztikai és éremkiállítás.
Új Szó, 1975. ápr. 11.

Lisztes István szobrász

A Szegedi Ünnepi Hetek keretében megnyílt, a Képcsarnokban kisplasztikák, érmek kiállítása, melyen szerepelnek művei.

T.L.: Három kiállítás.
Délmagyarország (Szeged) 1974. aug. 6.

Lisztes István szobrász

a fővárosban bemutatott vásárhelyi őszi tárlat anyagában szerepel a művész alkotása.

Kőrüves Gyula: Vásárhelyi Tárlat, Budapesten

Szabad Föld, 1974. júl. 28.

Lisztes István

Fekvő figura bronz 13x42
Szélben —"— 34 cm

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

LISZTES ISTVÁN, szobrász, éremművész

1973.november 8-án a magyar Képzőművészek Szövetsége Szobrász Szakosztályán belül megalakult az Éremművész Csoport.Elnöke Borsos Miklós,ügyvezető titkara Csikszentmihályi Róbert,vezetőségi tagjai Kiss Sándor és Lisztes István szobrászművészek.

----- A boritólap hátsó belső oldalán

AZ-ÉREM, XXX.évf. 1974. 1.szám. Bp.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 9

Társadalmi Szemle

Lisztes István

1021

Lisztes István: Vízparti képek

mirevaló mű befogadókra van vonatkoztatva a mi korunkban is. Eszméjük jóval több, mint palackposta-üzenet. És nem változtat ezen lényegesen az sem, hogy a művészetek történetének tanúsága szerint nem túl gyakori a mű eszmei tartalmának direkt megjelenése, *a közvetlen műértés*. Gyakoribb és tipikusabb viszont az a közvetettséget is magában foglaló, *„második" közvetlenség* a mondandó rejtjelzésében és befogadói dekódolásában. Önmagában persze egyetlen

Lisztes István

Volt olyan érfolyama a Képzőművészeti Főiskolának, amikor egyszerre négy hallgatója – köztük a művész is – érkezett Kecskenétről.

Á. sz. j.: Három szakkör bemutatkozik.
Petőfi Népe 1977. jan. 4.

Lisztes István 2

A munkás-
ról beszél *Lisztes István* érdek es Pihenő he-
aesztője.

Alföld 1976/1o/88

Szabó:Mire kíváncsi a látogató?

Lisztes István

Megbízást kapott Lisztes István
a Bartók Béla út 36-38 házra
Gorka Géza Kossuth emléktábla
elkészítésére

------:Köztéri munkák:

Művészet, 1977. február 48.oldal.

Lisztes István

Megbízást kapott Lisztes István, hogy Mágocson a Művlődési Központban domborműves diszkútját állítsa fel.

------:Köztéri munkák.

Művészet, 1977. május - 48.oldal.

Lisztes István szobrára

A Stúdió Galéria évi szeregszemléjen szerepelnek alkotásai, érmei. — A művésza a SZOT díját ugyanis el szűveiért.

Losonci Miklós: Stúdió 75

Pest Megyei Hírlap, 1975. dec. 21.

Lisztes István, SZOT-díjas szobrász,

az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '75 kiállításon szerepelnek művei: „Tömeg" c. beton-álom együttese geometrikus ritmusokra épült tömör, erőteljes munka. „Leselkedő" c. már-már humoros, aprólékos dekorativitást kísérte. Tizenegy bronzplakettből összeállított „Király-sorozata lényegre törő, lírai variációfűzér. (említve)

Wagner István: Stúdió '75.
Magyar Hírlap, 1975. dec. 23.

Lintes István, nobrán

L.: Martyn Jesen

Rózsa Gy.: A válogatás ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. jan. 17.

LISZTES István, nobrán

eml.

eml. KOVÁCS CSOMA Mária: Medals of Nobel Laureates in the Medal Cabinet of the Semmelweis Museum of History of Medicine. = Orvostörténeti Közlemények 125-132, 1989-1990., 173.

XXu. / Mertenk

mihelyt felszabaditunk
csak egyszeri lefolyással
ól és az ésszerüségek vi-
ézva rögtön egyértelmüvé
ben az egyértelmü tárgyila-
tás első és egyetlen föl-

s befogadó élmény kollekti-
emberi életnyilvánulásokban
en ki nem akarjuk forgatni,
ágokat csak megállapitó ma-
itéletbeli egyformasága.

Lisztes István, szobrász

L.: Lóránt Zsuzsa

Harangozó M.: Festmények.... 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. dec. 17.

Lisztes István 1

szerepelt az V. országos nyári tárlaton

Alföld 1976/10/88

LISZTES ,szobrász

A Művészeti Alap vásárlásából esetenként,saját kiválasztással a múzeum birtokába kerültek festmények, szobrok és grafikák.-Igy az 1972-es évben Lisztesnek is került kisplasztikája a Modern Magyar Képtár gyüjteményébe. 289.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények,-III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Muzeum Évkönyve,-XVII-XVIIIY.
1972-73.-Pécs, 1975

Lisztes István

Megbízták Lisztes Istvánt, hogy
„Petőfi" bronz szobrát a soproni
Petőfi tér részére készítse el.

------:Köztéri munkák:
Művészet, 1977. július - 48.oldal.

Lisztes István, szobrász

L:Polgár Ildikó

T: Hír

Népszabadság, Bp. 1977. júl. 30. 6.

M. D. V.

LISZTES István építész

Pécs, vasalt nagyelemes lakóépület

Társtervező: Fábián Árpád

Visy Zoltán: Az új építismódok és a lakás, építés

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 36. l

A Fiatal Képzőművések Studiójának kiállításán részt vett Váró Márton, Ujházi Péter, Sáros András Miklós, Lisztes István, Nagy Gábor, Gyurcsek Ferenc.

Magyar Hirlap 1975/332/6
Wagner: Seregszemle az Ernst Muzeumban

Lisztes István

LISZTES ISTVÁN, SZOT-díjas, az éremművészetben és kisplasztikában jeleskedik. *Tömeg* című, beton-ólom együttese geometrikus ritmusokra épült, tömör, erőteljes munka. *Leselkedője* már-már a humoros, aprólékos dekorativitást kísérti. Tizenegy bronzplakettből összeállított *Sirály*-sorozata lényegretörő, tartózkodóan lírai variációfüzér.

Magyar Hirlap 1975/332/6

Wagner: Seregszemle az Ernst Muzeumban

Lisztes István

Lisztes István „Lenin portré domborművét Tatabányán a MSzMP komáromi megyei Bizottság székházában helyezték el.

----:Köztéri munkák.
Művészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Liszter István szobrász

Az Ernst-Múzeumban rendezett Stúdió 75 c. kiállítás szerepelnek a művész alkotásai.

Molnár Zsolt: Stúdió 75.

Magyar Ifjúság, 1976. jan. 9.

Lisztes István

Az alábbi munkában /tervező: Lipták Irén/ közreműködtek Komárik Dénes /helyreállitás előtti ép.tört. kutatás/, Lisztes István, Gál Miklós és Andor Béláné statikusok, Morvay Endre /szinezési terv/

Lipták Irén: Budapest, V. Veres Pálné u. 32.ss. műemlék-lakóház helyreállitása.
Műemlékvédelem, 1974.1.sz. 22-27.l.

Lisztes Istvánn, nobrón

L: Buza Barna

– Új kozteri nobrok ...

Népszabadság Bp. 1981 jan. 7.

Liszt es Istrán, szobrán

L: Pátzay

– : Kír 8.

Népszabadság Bp. 1980 maj 22.

Lisztes István, szobrászművész

Fölül ember, alul autó, íme a XX. sz.-i kentaur. Ő az egyik szereplője Lisztes szorongatóan groteszk plasztikai etüdjeinek. A fehér gipszfigura fekete volánt tart a kezében, görcsösen, szinte elkínzottan erőlködik, mintha kocsijából elszáktek volna a lóerők. Ez a figura több alkalommal feltűnik. A művész más hősei több és változatosabb közlekedési eszközökön préselődnek, zsúfolódnak. Valamennyi figura pucér, de pucéran is egyenruhás; rajtuk egy magátartás egyenruhája. Iparkodnak, tülekednek, és az erőfeszítésbe van aki belerokkan, belecsonkul. A művész jelenetszobrokat csinál.

Szamosi Ferenc: Lisztes István szobrai. Óbudai Zichy-kastély.

Tükör, Budapest, 1979. márc. 4.

Lisztes István, szobrán

Radnóti Miklós-emléktáblát avattak Mohácson

Mohácson vonult keresztül 1944. október 24-én a bori halálmenet, soraiban *Radnóti Miklóssal;* a költő itt írta egyik utolsó versét is. Az évforduló alkalmából pénteken domborművet avattak a Radnóti Miklós nevét viselő új lakótelepen.

A bronz emléktábla — *Lisztes István* szobrászművész alkotása — a 36 évvel ezelőtti tragikus eseményeket idézi; a domborművön olvasható a Mohácson megírt Razglednica betűhű szövege.

9.

– : Radnóti Miklós-emléktáblát avattak Mohácson

Nincsabadság Bp. 1980 okt. 25.

Lisztes Cser Éva

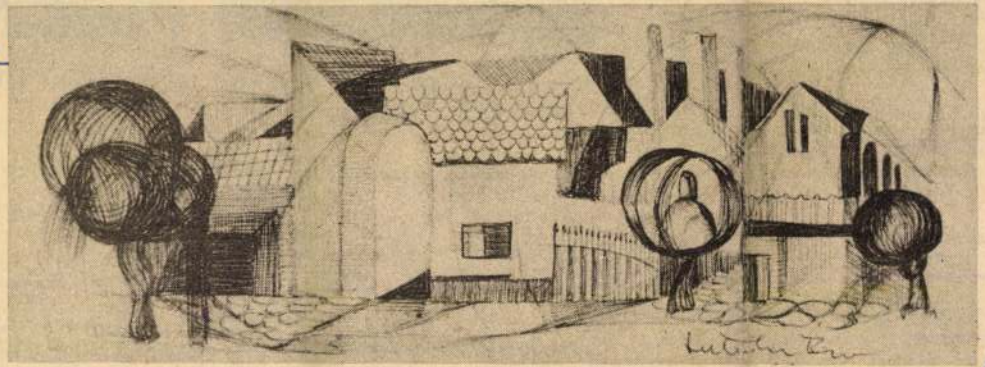

● Lisztes Cser Éva rajza

Petőfi Népe, 1975. dec. 25.

endszeres látogatói a művelődé-
i házak rendezvényeinek és az
ntevékeny csoportok foglalkozá-
ainak.

Az intézetek nevelői ugyanak-
or arra is ügyelnek, hogy a ta-
ulók „odabenn" is megtalálják
ajlamaiknak és érdeklődésük-
ek megfelelő változatos időtöl-
ést. Több televíziós készülék,
zámtalan játék, majd mindenütt
önyvtár szolgálja szórakozásu-
kat.

Képességeik fejlesztésére is
áltozatos közösségeket szervez-
ek. A fiúk és lányok között
egyaránt nagy „divat" a kézi-
munka készítés, a bábozás, sok

● **A tréfás játékban mindenki részt vesz Dunapatajon.**

hanem szakterületüknek megfelelően — ha kell egyénenként vagy kisebb csoportokban is — foglalkoznak azokkal, akik lemaradtak az iskolában egyik vagy másik tantárgyban.

A társadalom figyelme

Az állami költségvetés kötött

● **A hajósi kollégium lakóinak kedvtelése a „házépítés".**

helyi közösségek és az intézetek lakói között.

Emellett számos vállalat támogatja a közeli nevelőotthon intézményét is. Játékokat vásárolnak, ruházkodási cikkeket szereznek be, autóbusszal és társadalmi munkával segítenek a különféle gondok megoldásában. Nem feledkeznek meg a karácsonyi, húsvéti vagy más ünnepekről sem, ilyenkor ajándékcsomagok-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 AUG 24

Lisztes Cser Éva

PETŐFI NÉPE

1021

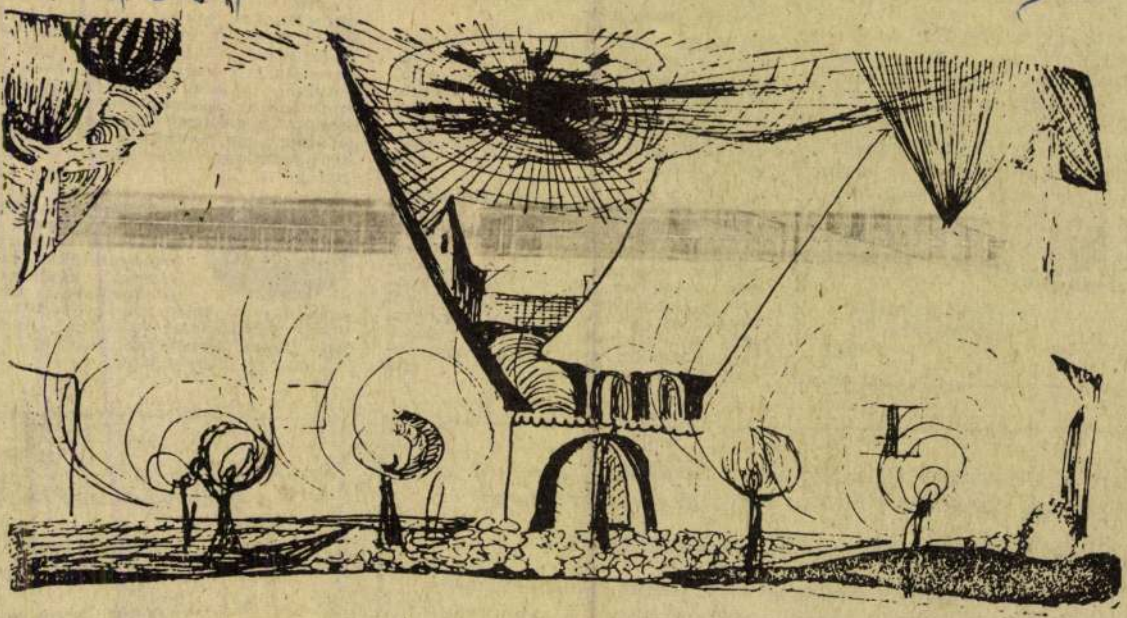

● Lisztes Cser Éva grafikája.

tály. 2981

Harkányban épülő társasüdülőben egy-, két- és háromszobás lakrészek, Balatonmáriafürdőn és Balatonalmádiban egy- és kétszobás lakrészek előjegyezhetők a Budapesti 49. számú ügyvédi munkaközösségnél. 1123 Budapest, XII., Alkotás u. 11. I. 5. Telefon: 369-338. (Péntek, szombat kivételével!)

Kérjen díjtalan tájékoztatót!

1262

GYAKORLATTAL rendelkez ügyintézőt felvesz a Petőfi Jelentkezni lehet a bére csoport vezetőjénél.

DÉMÁSZ Kecskeméti. Kir felvesz villanyszerelőket, s kásokat és alállomási tele segédmunkást. Szakmanélkü kát, érettségizetteket az előí lati idő után szakmunkásviz folyamon előkészítjük. Cím: di út 26. sz.

MÁV Kiskunfélegyházi A nöksége azonnali belépéss férfiakat szolgálattevői, ko és váltókezelői szolgálatra, 190 órás munkaidő mellett mal, azaz hetenként 72 ór időt biztosítunk. Továbbá felvesz női munkaerőt 18—40 éves korig jegyvizsgáló tanuló beosztásba. Jelentkezés munkanapokon 8—15 óráig Iványi József munkaügyintézőnél. 1874

munkásokat, betanított segédmunkásokat. Jelentkezés: IGV Sokszorosítógép Gyára Kecskemét, Matkói út 2. Munkaügyi csoportjánál. 2729

A MÁV Szegedi Pályafenntartási Főnöksége értesíti a lakosságot, és a vasút mentén fekvő gazdaságokat, hogy

1975. augusztus 25. és 1975. szeptember 5-e

között a Battonya—Mezőhegyes—Újszeged. Makó—Hódmezővásárhely—Szeged; szegedi pályaudvarok. Kiskunfélegyháza—Szeged—Röszke vonalakon amerikai

fehér szövőlepke- és muszkamoly- irtást végez

Felhívjuk kedves vásár

vállalatunk VEG

1975. szeptei

szeptemb

az áruk

Litesicz (Litrisicz) János — Buda

Szül.: Hamzsabég. 1735. VI. 11-én szegődik legénynek Iliasevics Miklóshoz. 1738. VII. 27-én felszabadul. 1742. I. 28. mester. 1742. polgárjogot kap.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1735. VI. 11.; Bp. Tört. M.: Gesellenbuch 1738. VII. 27. (bejegyzés átírva); Illyefalvy—Pallós; Kapossy 1934.; Mihalik hagyaték: 73. p.; Dombi.

Pest - Buda 1977

Kanna, ezüst
1826
Iparm. M.

Lintes László

Múló idő repr.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1977. jul. - sept.

Lisztes Lászlóné

MDK

" Pécsi utca"

szerepelt a Szeged városi és Csongrád megyei rajztanárok kiállitásán.

Juhász Antal: Kiállitások.

Pedagógusok Lapja. 1962. nov. 20.

LISZTESNÉ CSEH ÉVA

FESTMÉNYEI KIÁLLITVA A FEGYVERES ERŐK SZEGEDI KLUBJÁBAN.

DÉL-MAGYARORSZÁG, 1970. OKT. 29.

Lisztesné Cser Éva rajzpedagógus

Ma nyílik meg Szegeden a Pedagógus Szakszervezet Gongrád m.-i Bizottságának rendezésében a megyei rajzpedagógusok képzőművészeti kiállítása, melyen szerepeinek művei.

Gongrád Megyei Hírlap, 1969. márc. 2.

Lisztes Cser Éva pedagógus, grafikus

Megnyílt a Bács-Kiskunban élő és dolgozók rajztanárak, pedagógus képzőművészek IX. megyei kiállítása, melyen a művész művei szerepelnek.

Sümegi György: Pedagógus képzőművészek.

Petőfi Népe, 1974. ápr. 10.

Lisztes Cser Éva festő

A Bács-Kiskun-megyei kilencedik Téli Tárlaton szerepelnek munkái. Szellemisége a népművészet matinumkincsé vel tart rokonságot.

Sümegi György: Bács-Kiskun Megyei Képzőművészeti Kiállítás.

Forrás, 1974. febr. 2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Lisztes Cser Éva
Petőfi Népe
1975 MÁR 30

1021

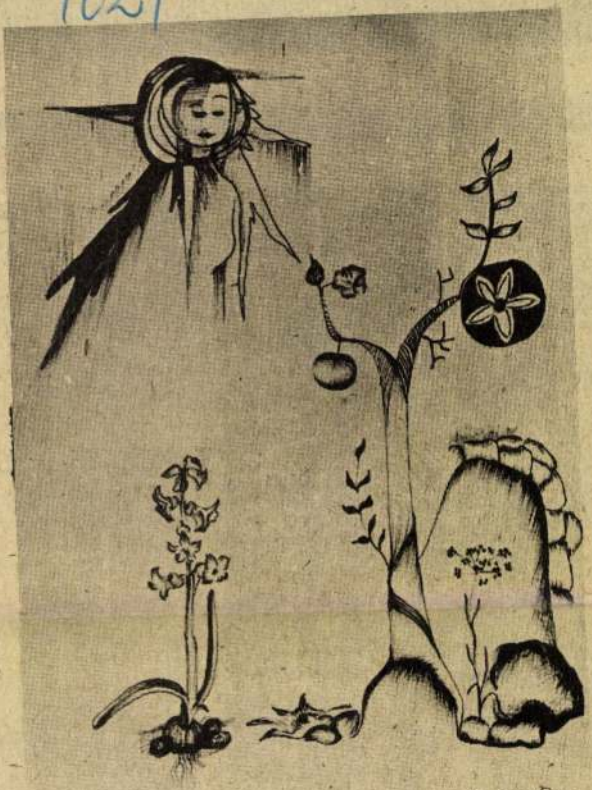

● **Lisztes Cser Éva rajza.**

... és éhes fel- — Fegy

ó adminisztrátort felve-
egyei Lapkiadó Vállalat
abadság tér 1/a. x

AL rendelkező érték-
nnali belépéssel felve-
lődni: Alföldi TÜZÉP
emét, Rákóczi város 30.
nyvelőnél. 842

ÉSZÍTŐKET építőipari
gzettséggel felveszünk.
yezés szerint. Jelentke-
zeti vezetőnél. Lakbe-
ítőipari Szövetkezet Ba-
1—6. sz. 164

Konzervgyár munka-
elkező, 14. életévet be-
férfi munkavállalókat
e. Betanított és segéd-
akörbe. Jelentkezni le-
munkaügyi osztályán.
lnoki út 35. 902

sszógép-szerelőnek át-
eges katonai szolgála-
férfi dolgozókat alap-
/ anélkül. Továbbá fel-
ályosokat, lakatosokat
ásokat. Fizetés meg-
Jelentkezni lehet az
vító Ipari Szövetkezet
Kecskemét, Külső-Sze-
alatt, 7.30—9 óra kö-
532

D. kategóriájú vég-
zettséggel gépkocsi-
vezetőket, személy-
szállításra, női és
férfi segédmunkáso-
kat házgyári munka-
gyártó üzembe, azon-
lveszünk. Jelentkezés:
ami Építőipari Válla-
Klapka utca 34. föld-

KÖZGAZDASÁGI érettségivel könyvelőt, azonnali belépéssel felvesz a Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat Körzeti Üzeme. Kecskemét, Halasi u. 25. 922

A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI Pincegazdaság Palackozó Kombinátja alacsonynyomású kazánhoz fűtőt keres azonnali belépéssel. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet: Közép-magyarországi Pincegazdaság Kecskemét, Katona József tér 8, Munkaügyi osztályán. 498

A KECSKEMÉTI Konzervgyár május hónaptól kezdődően zöldség- és gyümölcsfelvásárló és áruátvevő munkakör betöltésére felvételt hirdet. Követelmény: megfelelő áruismeret és erkölcsi bizonyítvány. Jelentkezés: Kecskemét, Szolnoki út 35. nyersanyagforgalmi osztály. 959

AZONNALI belépéssel felveszünk rakodómunkásokat, villanymalom tárház telephellyel. Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat Körzeti Üzeme. Kecskemét, Halasi út 25. 1010

BÁCSÉP KECSKEMÉT

A KECSKEMÉTI Házgyár felvételre keres művezetői munkakör betöltésére automata betongyárba GAMF automatika szakon végzett, folyamatos panelgyártósorokra, lehetőleg felső vagy középfokú építőipari vagy gépipari végzettségű, vezetési gyakorlattal rendelkező személyeket. Jelentkezni lehet Kecskeméti Házgyárnál, István király körúton, személyesen. 859

ÉRETTSÉGIZETT adminisztrátort azonnal felvesz

Lisztesné Cser Éva

A képzőművészeti világhét keretében ezen a héten Bács-Kiskun megye területén húsz különböző munkahelyen rendeznek kiállítást. – A közönség elé lép műveivel Dugár András, Baloghné Boros Ilona is és Lisztesné Cser Éva.

Petőfi Népe, 1975. szept. 25.

Lisztesné Csev Éva

Kecskeméten, a Bács-Kiskun m.-i Téli Tárlaton szerepelnek a művész munkái.

Halász Ferenc: Egy kiállítás leltára.
Petőfi Népe, 1975. dec. 21.

Lisztes Cser Éva

A Bács Kiskun megyei képzőművészek téli tárlatán Kiskunfélegyházán a Kiskun Muzeumban részt vett Bodri Ferenc Olvasó nővel, Turi Endre pasztellel, Kovács László tájképpel, Bodor Miklós konturrajzzal, Lisztes Cser Éva népmivészeti hatásu alkotással, Klossy Irén tusrajzzal.

Forrás 1974-2-71
Sümegi: Bács Kiskun megyei képzőm. tárlata

Liszés Cser Éva

A Bács-Kiskun megyei müvészek lo. téli.tárlatán részt vett Lisztes Cser Éva kallografikus megoldással, Probsther János/fiatal müvész/,Baloghné Boros Ilona életképekkel,Turi Endre zománcképpel,Kun István , Bozsó János tájképekkel,melyek kontrasztosabbak lettek.

Forrás 1975-2-81
H.G. F. :Jubileumi tárlat

Liszte Lászlóné

Gyermekruhaterv, textilterv

Ernst Múzeum. I. Iparművészeti kiállítás. 1952.

14 l.

Nógrá

Az al
ván
zolt
fák
baso
zato
veze
fele.

Thonk
kuri
letti
épült
közül
Abla
Belül
bolt

Lisztes Lászlóné

Szerepelt a Csongrád megyei rajztanár festőművészek szegedi tárlatán/Móra Ferenc Múzeum/

"Piros virágok"

L.F.:Pedagógus festők kiállítása.

Délmagyarország. 1962 jun. 27.

Lisztes Lászlómé

Részt vett a csongrád megyei rajztanárok kiállitásán szegeden a Móra Ferenc Muzeumben.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.1.

MDK

Lisztes Lászlóné
Részt vett a kiállításon.

L.F.: Rajzpedagógusok kiállítása a Móra Ferenc Múzeumban.
Tiszatáj. 1962. jul.

Listes Lenke (kecskemét)
szakfelügyelő; grafikus

A Bács-Kiskun megyei
amatőr képzőművészek közé tartozik.

Pap Gábor: Kincsek és műkincsek a Barbariumból.
Művészet, 1975. június - 7. oldal

Liszti László grof

penzhamisító

Komáromy: Liszti László

élete 1 Bp. 1887.

Szathmáry László dr

Magyar alkémisták

Bp. 1928. 366, 367 l.

lásd

Szinnyei Magyar Irók

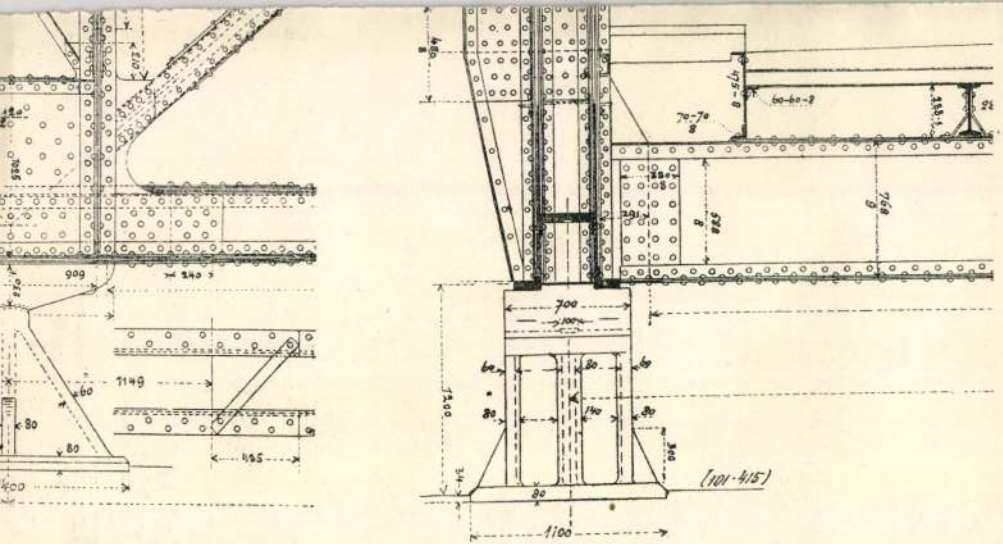

nak oldal- s előlnézete és néhány részlete.

nagyobb a 20 *mm*-es és a jelzés nélküli kisebb a 18 *mm*-es szegecseket jelenti.

M.D.K.

Literátus Imre,

neve Gyöngyöspüspökiben 1493-ban három malom „csi-málásánál fordul elő (Bahócz kódex.)

Heves megye müemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360. old.

LITERÁTUS Imre gyöngyöspüspökin 1493-ban három malom „csinálásánál" találkozunk nevével.
/Bakócz Kódex./

A Hevemegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

LITKA JÁNOS (asztalos)

Várady J * Dunamellék ref templ 1

Gyoma 1993

153.o.

Literatus Lukas

Szegedi (?) ötvös

Urasztali serleg

1649.

Vaincsodi ref. egyház

Jml

ESZTERGOM

Főszékesegyház

RMV 12, 81.l.

Literáty Káldy Gyula

Literáty-Káldy Gyula okl. építészmérnök, XI. Zenta-u. 5.
456-713

Bptávb 1940 szept.

Literi ref. templom

késő gotikus

portalejának Egyé

repr. –

Dor Barony

200. l.

felkeresését kérve vagyok

teljes tisztelettel

Horváth László

Litéri rk. templom

(Veszprém vm)

l. Pehm 462 l.

5/8 908

ELSŐRANG

Abbazia. Quisisana-szálloda és pensió. Legelőkelőbb szálloda. Gyönyörű étterem, társalgó, olvasó, zongora, billiard- és játéktermek. Óriási park. Tulajdonos: Munsch Marie.

*

Abbazia. Hotel Pensio Lanzer. Villa Ayram. Tulajdonos Lanzer Anna ezelőtt a felső-stájerországi Schwarzenberg herczegi Schrattenberg-vár pensió-tulajdonosa.

*

Abbaziai gyógyintézetek. A gyógyintézet összes épületei teljesen ujonnan átalakítva és a legelegánsabban berendezve. A hálókocsi-társaság összes épületei új telefonhálózattal lettek bevonva. Quarnero kávéház.

*

Abbazia. Lederer Pensió. A központban, pompás tengeri kilátás, 85 vendégszoba, villamos lift és világítás, legnagyobb kényelem. Pensió 7 koronától feljebb, januártól—májusig 9 koronától feljebb.

Bécs. Hess Ferd. Hotel «Oe
thurmstrasse 18. és Hotel
strasse 10. Elsőrangú szál
Hires vendéglő, mérsékelt

Bécs. Café Europa. I., Stefans
italok, figyelmes kiszolgála

Bécs, Café Splendide. I. Ja
kávéház, kitünő kiszolgálás

Bécs. Hotel Dungl, Tegettho
Ujonnan berendezett mod
lyokkal és szobákkal. Kitün

Bécs. Hotel Royal. Graben
szálloda. Teljesen újjáalakí

Litfass Károly

nyomdája

l.

Kertész nyomtatók

278. l.

Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Maszlaghy II., 331. szám. (Ismeretlen.)

FRANCKEN, FRANS (németalföldi festő 1542—1616)

Kálvária

Fa, olaj, 98×75 cm.

Utolsó ítélet

Fa, olaj, 109×77 cm.
Van Puywelde (szóbelileg): Hendrich van den Brock. — Z.: Az esztergomi érseki kép-

M. D. K.

br. Litgendorf Jestő

porsonyi.

Vasszécsény — r. k. tplom, kória
menybemenetele kép.

Genth. Müeml. 1959 I. 404.

M.D.K.

Lithner, Johann Peter, festő

nevét 1737-ben, 24 éves korában, említik a szalónaki irásos források, melyek szerint ottani munkájáért 36 forintot kapott.

Mária G. Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc.4. 334. old.

Litinyci gk. Sáros megy

fatemalom

~~V. Nyskowsky~~ 1876.

1) alapraje és déli oldal 1:100.

24.

25.

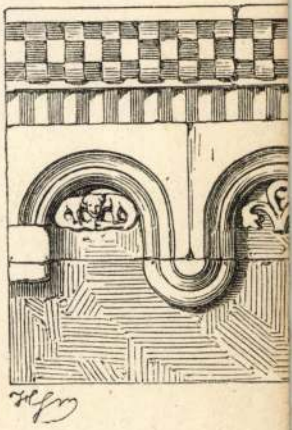

27.

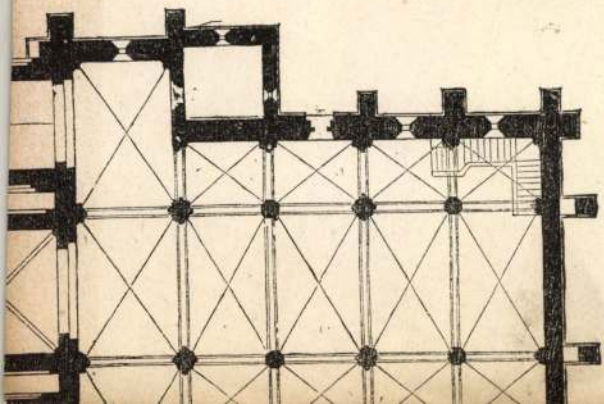

Litinyei templom
(Sárosvm)
nagy harangja és a
kisebbek.

1.
Arch. Ert
1917
208. l.

9-én reggel szürkületkor a magyarokat
örnyékéről megkezdték előnyomulásukat.
könnyű lovasságával és Khoszrew bég
im nagyvezér a rumili sereggel, 150 ágyú-
Behram basa az anatoli csapatokkal és
tán a rendes lovassággal, a többi jani-

rákban értesültek a törökök közeledéséről
czvonalban (a második harczvonalat öt
harczvonal szárnyain kevés gyalogság
atokkal vették körül.
nagyvezir seregtestével a mohácsi mező
a magyarok felállítását. E helyt Bali és
sal fedetten Nagy-Nyárádra, a magyarok
nek többi részeivel pedig a magyarokkal
és szolgáknak megparancsolta, hogy a
lerakásához lássanak. A törökök ugyanis
tároztatott, hogy a csatát csak másnap
toli sereg és a szultán csapatai még nem

Nyárád irányában lándzsahegyek villogása
ását. Tomori fővezér ezen a magyarok
pat kikémlelése, esetleg eltérítése végett

Dselálzáde Musztafa, ki mint
részletesebben írja le azt. Elmondja, hog
zárkóztak, s mert, mint mondja, a «sze
talpig vasba és aczélba öltözik és lovát

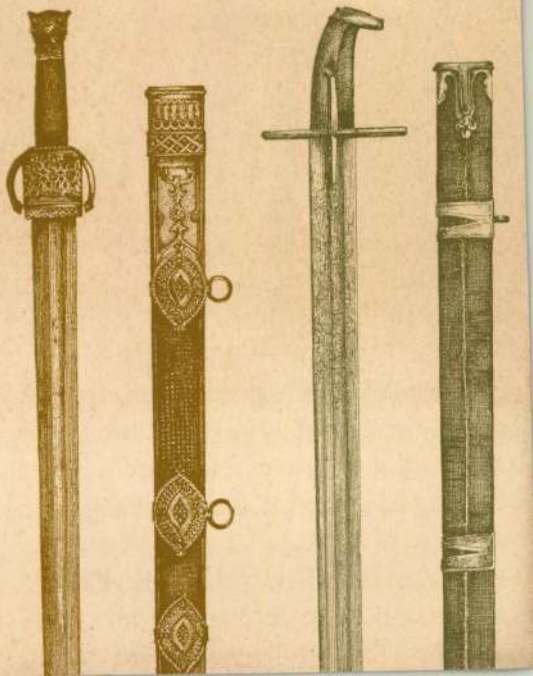

Litka

Kiskőség

l. Csíkvári Abaúj

195. l.

Litkai rk. templom

A fáji rk. egyházközség
leányegyháza.
Épült 1901-ben.

Csikvári Károly
12. a. 55. l.

A KISZ-bizottság foto- és képzőművészeti pályázatának eredménye

Hatvan szerzőtől 275 felvétel érkezett be a KISZ Győr-Sopron megyei Bizottsága által meghirdetett pályázatra, melyek közül 62 képet fogadtak el kiállításra. A zsüri: *Meződ y István* fotoművész, a győri fotoklub vezetője, *Z. Szabó László* fotoművész és *Gottwald Tamásné*, a KISZ megyei Bizottságának munkatársa szerint első, második és harmadik helyezést azért nem állapítottak meg, mert színvonalas és jól sikerült képek maradtak volna ilyen módon ki a díjazásból. Az általános színvonal mértékét jobban fejezi ki, hogy megosztva ítélték oda a díjakat, mégpedig:

400 forintos díjazásra *Németh Gyula „Gyermekek"*, *Markó Ödön „Szénagyűjtők"*, *Borsos Ferenc „Gyümölcsöskert"*, *Füredi Ferenc „Orsók"* és *Kolozs István „Verseny előtt"* című képét fogadták el.

300 forintos díjazásra: *Wenhard Miklós „Kéz a kézben"*, *Schuszter Béla „Sirályok"*, *Katona Miklós „Kutyakiállításon"*, *Feketa György „Hoki"* és *Szelid László „Ifjúsági találkozó"* című képét.

Emléklappal jutalmazták: *Tóth Edit „Festő"*, *ifj. Rácz Endre „Háború után"*, *Zsenák Ferenc „Verseny a Dunán"* és *Csaba Imre „Csőhegesztő"* című képét.

A képzőművészeti pályázatra beérkezett 131 alkotás közül a bíráló bizottság (*Alexovics László* szobrászművész, *Holly Tibor* festőművész, *Zuber Titusz*, a megyei tanács vb. művelődésügyi osztályának munkatársa) a fotozsűrizéshez hasonlóan járt el, és az egyformán színvonalas alkotásoknál helyezési sorrendet nem állapított meg.

600 forintos díjazásra *Litke Gábor „Lányportré"-ját*, *Brózik Orsolya „Vízparton"* című akvarelljét, *Koller Éva* akvarell *„Csendélet"*-ét és *Zsédely Jolán „Szomorú szemű lány"* című akvarelljét fogadta el.

400 forinttal jutalmazta *Józsa Mária „Fiúfej"* című temperáját, *Szombathelyi László „Háztetők"* című képét.

300 forinttal jutalmazta *Hercsel Mária „Soproni szőlősgazda"* című olajfestményét, *Hotz Károly „Ősz"* című akvarelljét és *Szabó János „Vízparton"* című akvarelljét.

A pályázatokra Kapuvárról, Mosonmagyaróvárról, Csornáról, Sopronból és Győrből érkeztek be alkotások. Nagyon sok olyan fiatal pályaművével találkozott a bíráló bizottság, akik valamilyen szakkörben vagy képzőművészeti körben tevékenykednek, és már előbb is részt vettek a KISZ pályázatán. *Műveikben az elmúlt évekhez képest javulás és jelentős színvonalbeli emelkedés tapasztalható. Örvendetes a témák változatossága, a mai élet jellemző pillanatainak ábrázolása és a kivitelezések gondossága.* Megállapítható az is, hogy a kizsürizett képek alkotói nem éltek a kollektív tanulás társadalom adta lehetőségével, önállóan, szakmai segítség nélkül alkottak, próbáltak fejlődni. Ez persze nem sikerülhetett.

Tanulságos volt a pályázat meghirdetése olyan formában is, hogy felmérhető: a fiatal fotosok és képzőművészek egyre jobban igyekeznek elszakadni a szokványos tanulmányoktól, és igényesebb témákat dolgoznak fel. Ez a fejlődés remélhetőleg a jövőben még inkább folytatódik.

Az elfogadott képekből a KISZ megyei Bizottsága 1963. április 9-től 16-ig a győri műcsarnokban kiállítást rendez. A kiállítás ünnepélyes megnyitása kedd délután fél 4 órakor történik, ahol a díjak és emléklapok átadására is sor kerül.

... (vezetékes: 18.00—...):
Lajtha László: Soproni képek.
Kisfaludy-napokról.
Színes könnyűzenei kaleidoszkóp.
Gyermekekről — szülőknek. — Pedagógiai jegyzet.
Gyermekkórusaink műsora.
Hólabda — riportműsor.
Donáth J.: Old Harlem.

HÉTFŐ:

19.00—20.00 (vezetékes: 18.00—19.00):
Nyugat-Dunántúl életéből — hírek, riportok, tudósítások.
Könnyűzene.
Sporthíradó.
Tánczene.
A Győri Rádió levelesládája — válaszolunk hallgatóinknak.

KÖZLEMÉNY

A Győri Rádió szerkesztősége közli kedves hallgatóival, hogy ma délután fél 5 órakor helyszíni közvetítést ad a Gy. Vasas ETO—Tatabányai Bányász NB I-es baj-

...la dramatúrggal beszélget Kovalik Károly.
19.30: TV-híradó.
19.50: A TV mesekönyve.
19.55: Stefanie — nyugatnémet film, 10 éven aluliaknak nem ajánljuk!
21.30: Telesport.
21.50: Hírek.

BRATISLAVAI TV

9.00: Vígjáték a Három férfi a házban című sorozatból.
9.50: Gyermekműsor.
11.00: A Pjatnyickij-együttes műsora — közvetítés Moszkvából.
11.45: Filmösszeállítás a Közel-Kelet országairól.
12.30: Fúvószene.
13.00: Mezőgazdasági műsor.
15.25: Sportközvetítés.
17.15: Hogyan látja a világot Frantisek Papouesk rendező.
18.00: Fiatal szemmel.
19.00: Táncdalok.
19.30: TV-híradó.
19.50: Vasárnapi vers.
20.05: Találkozás René Clairrel.
22.20: TV-híradó.

...ciós és propaganda osztályának vez... ...oni pedagóg... ...nűködés... ...szá... ...nikai ...ta.

...hogy *nincsenek meg mindenütt az előfeltételek a politechnikai oktatáshoz.* Az üzemek dolgozóinak általában nem előnyük, hogy politechnikás diákok járnak az üzembe, mert hátráltatják őket a munkájukban. A politechnikai oktatáshoz legalább az első két évben *tanműhely kellene*, és csak ezután menjenek a diákok az üzemekbe. Vázolta ...

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

Litke Gábor

1985 MÁR. 2

FIATALOK MŰVÉSZETI FÓRUMA

1021

Új művészeti sorozat indul Szolnokon a népfront Barátság klubjában. Az öt estéből álló sorozat célja, hogy fiatal amatőr és kezdő hivatásosok számára bemutatkozási lehetőséget biztosítson, valamint a fiatal alkotók, színészek és műkedvelő előadók közönséggel való szorosabb kapcsolatát megteremtse. A műsorokban irodalmi, zenei, pantomim és balett program szerepel, s az előadásokkal egyidejűleg képzőművészeti tárlatok kerülnek megrendezésre. Az előadások után a közönség elbeszélgethet az előadókkal és kiállítókkal.

Első alkalommal március 5-én este 7 órakor „Elém te állj!" címmel Ferenczi Krisztina és Králik József előadásában József Attila és mai költők József Attiláról írott alkotásai kerülnek bemutatásra. A találkozó képzőművész vendége Litke Gábor, akinek grafikájával és festményeivel ismerkedhet meg a közönség. — em —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Rafael nagyon [illegible]
ha már jön, jöjjön, mondta. És nem neki volt igaza? Azóta felemelték a családi segélyt. Minő okos volt az én uram. De most már talán elég volna. És igaz, hogy kórházba feküdhetnék?

— Igaz.

— És odahoznák az ágyhoz a reggelit meg az ebédet?

— Igen!

— Mint egy nagyságát, úgy tartanának...: — Hirtelen tovább folytatja gondolatait. — Mert nem félek ám én az orvosoktól. A múltkor is jött egy olyan szép, piroskeresztes fehér ótó, és kihirdették a hangszórón, hogy rákszűrés lesz, aki aszszony, jelentkezzék. Tetszik tudni, hogy milyen [illegible]

jen, N[illegible]
adunk
járt k[illegible]
tett. M[illegible]
cát me[illegible]
ben e[illegible]
s volt[illegible]
erre é[illegible]
a nagyobbat a doktorhoz. — Nemcsak azért, hogy lássa, mit művelt vele, hanem, hogy egy kicsit megmutassam a szívem hálája. Összeszedtem egy kilányi túrót, azt küldtem Vicával. De jön a gyerek vissza a túróval. Édesanyám, azt üzeni a doktor bácsi, hogy nem azért csinálta ő, amit csinált, hogy elfogadjon valamit. Ahol ha[illegible] család van, jobb[illegible]

Litke Gábor

Törökszentmiklóson vasárnap megnyílt a „Szolnoki Műhely" nevű amatőr képzőművészeti csoport kiállítása, melyen szerepelnek mértani formákat követő festmény-kompozíciói. „Várakozók" c. a legeredetibb. (említve)

-ti-: a „Szolnoki Műhely" kiállítása.

Szolnok Megyei Néplap, 1976. dec. 21.

Litke Gábor MDK

szerepelt a győri műcsarnokban rendezett 13-ik megyei képzőművészeti tárlaton.

"Élet"

Rácz Ernő: Örvendetes fejlődés -sok kiállító művész.

Kisalföld 1963. okt. 2o;

Litke Gábor MDK

A Győr-Sopron megyei KISZ-bizottság pályázatának biráló bizottsága/ Alexovits,László, Holly Tibor, Zuber Titusz

"Leányportré"-ját

600 forintos dijazásra fogadta el.

—: A KISZ-bizottság foto- és képzőművészeti pályázatának eredménye.

Kisalföld, 1963. ápr. 7.

Litke Gábor MDK

Szerepelt a "Béke és a népek barátsága" kulturális szemle képzőművészeti kiállitásán.

Barabás László: Uj tartalom és formakeresés.

Kisalföld. 1962. máj. 10.

Litke Gábor /Bercsényi gimn. tanulója/

szerepelt a győri Kazinczy Gimnáziumban
a Kazinczy napon rendezett rajzversenyen

Folmer Ernő: A jövő művészei között.

KISALFÖLD . 1962. máj. 4.

Litke Gábor

II. Díjat nyert

Kiállítás Mezőkövesd
Szolnok Megyei Néplap Szolnok
1970. máj. 15.

Litke Gábor

A salgótarjáni Kórházi Galéria két éves múltra tekinthet vissza. Jelenleg a Szolnoki Műhely két pályakezdője: Jószay Zsolt és Litke Gábor állítki.

(M): Kórházgaléria.
Magyar Ifjúság, 1977. júl. 29.

M. D. K

LITKE János asztalos

Vácott

1784 - 1785. Váchartyán, ref. templom, asztalosmunkák

Agghásy. Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 234. e.

LITKET (LITKET, LITKEY)
KWTAL

éri, magam megyek a menyasszonyáért, — szólt komoran Kolosi.

— Ha meghalt volna, nem mondom, de a milyen fiatal és erőteljes, két hét alatt meggyógyulhat s akkor folytatjátok az utat. Azonkívül még azt se tudjátok talán, hogy az orosz határ annyira el van árasztva katonasággal, hogy ott még a madár se tud átrepülni. Ötszáz lépést se tesztek orosz területen és már foglyok vagytok. Sokkal jobb szolgálatot teszel a barátodnak, ha vele maradsz és ápolod.

Kolosi lehajtotta fejét és gondolkozott. A gróf vállára tette kezét és szólt:

— Hát az nem fontos, édes fiam, hogy ezt a vakmerő lengyel csapatot, a mely tiértetek itt mindent feláldozott, szerencsésen bevezessétek Magyarországra? Hisz mi itt nem maradhatunk! Ha itt maradunk, az mindnyájunknak biztos akasztófa.

Kolosi Mátyás döntött. Melegen megszorította az öreg gróf kezét és így szólt:

— Igaza van, gróf úr, önök egy nagy, önfeláldozó, nemes cselekedetet hajtottak végre, ezért én nem fizethetek hálátlansággal. Rendelkezzék velem, az öné vagyok testestől-lelkestől. A jelszó: Haza Magyarországra!

A lengyelek egy része lóra ült, a többi a szekereken foglalt helyet. Az indulás előtt csak még egy kis ideig volt kavarodás, mikor a huszárok megtudták, hogy megmentőjük, az a vakmerő honvédtiszt, sebekkel borítva fekszik ebben a fedeles tót szekérben. Mindnyájan odatódultak és látni akarták. De Kolosi megmondta nekik, hogy Leót magukkal viszik és majd később is megláthatják. Most az a fő, hogy egy-kettőre induljanak. Erre aztán a huszárok sorakoztak. A vezetést most a fogházból kiszabadított két fiatal kadét vette át. Szabados őrmester és a diák az utóhadat alkották. Bolkovszky gróf mégegyszer szemlét tartott, hogy rendben van-e minden. Aztán keresztet vetett magára, Osztrolenkára ült s a menet megindult Magyarország felé.

A három honvéd szekerének a lovait Morzsa hajtotta. Bent a kocsiban ült Kolosi és Tardy kezét fogva leste minden leheletét. Egyszerre csak a sötétben megszólalt Leó, halk, erőltetett hangon, mint a kinek a beszéd nehezére esik:

— Úgy-e te vagy az, Matyi?

— Én vagyok.

— Észak felé megyünk?

— Nem, haza Magyarország felé.

A sebesült hördült egyet, mintha megrázták volna. Egy darabig hallgatott s aztán újra megszólalt s hangján mély fájdalom rezdült át.

— Így tartod meg a szavadat?

— Ne itélj, Leó, az orvos azt mondja, hogy két hét alatt meggyógyulsz és így jobbnak láttam ezt megvárni, mint azzal, hogy egyedül keljek útra, az egésznek a sikerét koczkáztatni. Bolkovszky gróf is azt mondta, hogy így lesz a legokosabb. És mondd csak, Leó, cserben hagyhattam ezeket a derék lengyeleket, a kik miérettünk és a mi ügyünkért most mindent föláldoznak? Nem, nem, ne gyötrődjél. Nemsokára újult erővel térünk vissza. Az Isten meg fog segíteni bennünket.

A sebesült nagyot sóhajtott, végre megsimogatta barátja kezét és így szólt:

— Igazad van Mátyás, helyesen tettél.

Körülbelül két órával a magyarok és lengyelek elvonulása után az ezredes újra megjelent a városkában. Ez idő alatt összeszedte az elbolondított gyalogságot, s maga mellé vette a brezsáni helyőrség egy jó részét. Mire visszatért, a városka már teljesen csendes volt. A legénységi szobákba behordott sebesültek körül

A MEGVÁLTÓ. — Litkei Antal rajza.

egy orvos, a patikus és néhány helybeli ember sürgölődött, a kiket Bolkovszky gróf maga rendelt ki, nehogy az egész város a forradalmárság gyanujába essék. Ezek a ravasz lengyelek okosul be tudták osztani a szerepeket.

Ott volt a kaszárnyában a polgármester is, a ki legfinomabb boraiból hozatott a sebesültek számára, s a ki kezét tördelve fogadta a visszatérő ezredest és tisztjeit. Az ezredes fogcsikorgatva ugrott le lováról, s emberevő ábrázattal lépett az eléje sietö polgárok és két könnyen sebesült tiszt elé.

— Oh, ezredes úr, — szólt a polgármester, — minő szerencsétlenség! Valóságos haramiabanda tört a városunkra.

— Gondolja az úr? Én azt hiszem, hogy helybeliek voltak.

— Hogy képzel ilyent ezredes úr a mi városunk békés és loyális lakóiról? Nem mondom, hogy néhány elvetemült ficzkó, a minő mindenütt akad, nem csatlakozott hozzájuk, de bizony idegen banda volt az, még magyarok is voltak közte. Kossuth kémei vezették az egész pucsot.

— Majd a haditörvényszék kiderít mindent, — felelt az ezredes, aztán besietett a sebesültek közé, a kiket kikérdezett a harcz részletei felől, a melyek az ő eltávozása után történtek.

A főkérdés azonban az volt, hogy merre menekült az ellenség? Erre azonban nem tudott senki sem megfelelni. A polgármester is csak a vállát vonogatta, jajgatott és zavaros feleleteket adott. A szegény ember teljesen elvesztette a fejét. Az ezredes rámordult:

— Elég! Ha egy félóra mulva huszonöt szekeret nem állít ide, börtönbe masiroz. Elmehet!

Az egyik kapitány azt tanácsolta az ezredesnek, hogy legjobb lesz az öreg Áron zsidót el-

hivatni. Ennek a megijedt lengyelnek semmi hasznát nem veszik, ellenben Áron a város faktótuma, bizonyosan segiteni tud minden bajukon. Áront az ágyából húzták ki, s még az ezredes előtt is álmos szemeit törülgette és nagyokat ásitott.

— Hát maga alszik ilyenkor? Mikor harcz és háború folyik a városban?

— Oh, méltóságos úr, mi köze egy ilyen szegény öreg zsidónak az urak dolgaihoz? Én a békesség embere vagyok, s mikor a puskaropogást hallom, imádkozom a jó Istenhez, hogy tartsa tőlünk távol a veszedelmet.

— Jó, jó. A parancs az, hogy nekem ide huszonöt szekeret állitson, hogy a gyalogságomat azokra rárakhassam.

— Oh Istenem, hol veszünk mi huszonöt szekeret, most, ilyen késő éjszakán.

— Ennek meg kell lenni, különben haditörvényszék, pulwer und blei következik. Kert euch, mars!

Áron, a kit mintha láttunk volna már egyszer Bolkovszky gróf szobájában, mélyen meghajolt és eltávozott. Kinn az utczán nyugtalanul várta őt egy csapat zsidó, a kikkel Áron tanácskozott, aztán különböző irányban elszéledtek. Az ezredes megkapta szekereit, de nagy időközökben, egyenkint csörtettek be a kaszárnya udvarára. Ezek is a város legroszabb lovai és szekerei voltak. Az ezredes káromkodott, mint a jégeső, s esküdözött, hogy a fél várost akasztófára húzatja. Áron e mellett sürgött-forgott, intézkedett, kiabált, hol elrohant a városba, hol visszarohant a kaszárnyába, csak úgy csurgott róla a verejték nagy buzgalmában. Jó másfél óráig tartott, a míg együtt volt minden, az ezredes a menekülők után indulhatott.

Éjfél is elmúlt, mikor Áron gazda a polgármesterrel hazafelé ballagott, a kit útközben ellátott jó tanácsokkal, hogy miképen védelmezze magát, ha a nagyhatalmú katona felelősségre vonná. Aztán hazament, gyertyát gyújtott, bezárta maga mögött az ajtót, nagy szőrös süvegét levágta a sarokba, ledobta magát az ágyra, s olyan jóizűt nevetett, hogy csak úgy zötyögött bele. Majd hirtelen komolyra vált, buzgón imádkozott mindazon becsületes és jó emberekért, a kiket veszedelem fenyeget, s nyugodt lelkiismerettel, édesdeden elaludt.

(Folytatása következik.)

HORVÁTH JENŐ, KIR. KURIAI TANÁCSELNÖK.

1849—1911.

A magyar birói kart a lefolyt héten súlyos veszteség érte: egyik kiválósága, az igaz magyar biró mintaképe, Horváth Jenő, kir. kuriai tanácselnök, 1911 márczius 9-ikén Budapesten, az István-úti szanatóriumban, hosszas betegség után elhunyt. Fia volt néhai Horváth Boldizsárnak, az 1867-es miniszterium igazságügyminiszterének. Az apa a magyar igazságszolgáltatásnak volt újjáalkotója, kodifikátora a mai birói alaptörvényeknek és megalkotója a magyar birói kar szervezetének, míg fia mindenkoron tündöklő például szolgált kortársainak és a jövő nemzedéknek abban, hogy miként kell ebben a szervezetben a birói tisztet nemesen és az igaz bíróhoz méltón teljesíteni.

Horváth Jenő 1849 augusztus 5-ikén született Szombathelyen; gimnáziumi tanulmányait Szombathelyen, a praemontrei rend főgimnáziumában, jogi tanulmányait pedig a budapesti m. kir. tudományegyetemen végezte. Tanulmányai elvégeztekor, 1870-ben atyja már igazságügyminiszter volt és ő az igazságügyminiszteriumban mint fogalmazó nyert állást. Hajlamai azonban inkább a gyakorlati birói foglalkozás felé vonzván, nemsokára a pestvidéki kir. törvényszék birája lett, a honnan

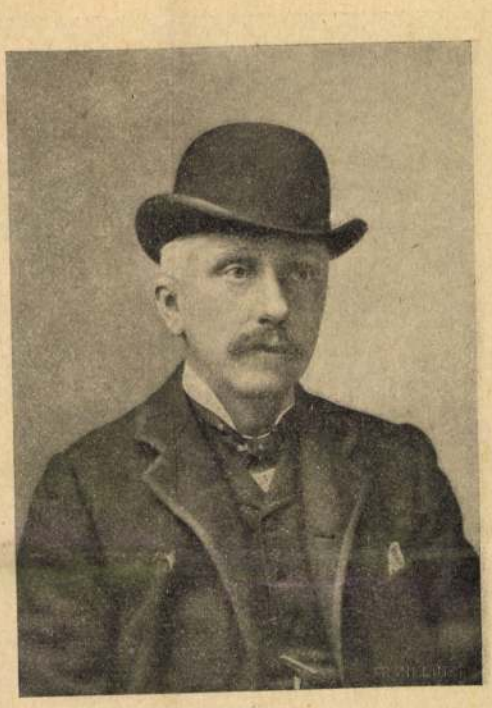

HORVÁTH JENŐ, KIR. KURIAI TANÁCSELNÖK.

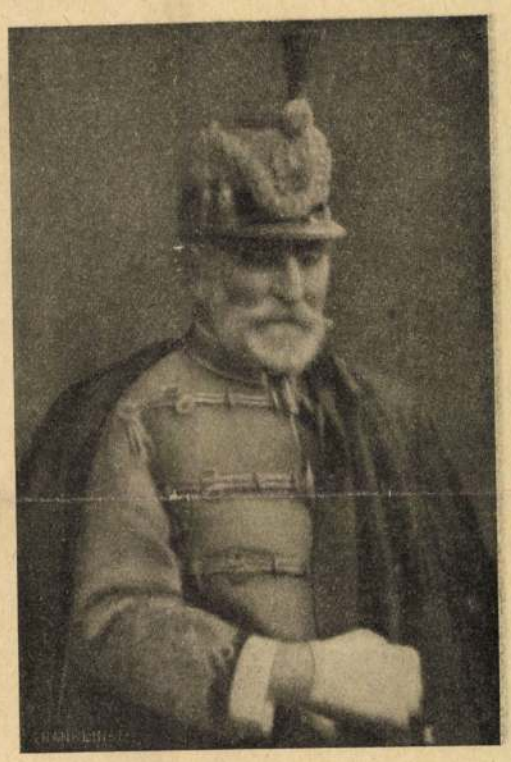

GHYCZY BÉLA, AZ ELHUNYT ALTÁBORNAGY.

az akkor még egységes budapesti kir. itélőtábla pótbirájául rendelték be, és itt utóbb rendes biró lett. A kir. itélőtáblák deczentralizációja alkalmával, 1891-ben a temesvári kir. itélőtábla tanácselnöke lett, majd 1896-ban a budapesti kir. itélőtáblához neveztetett ki tanácselnökké. Úgy Temesvárott, mint Budapesten, állandóan polgári tanács élén állott, de utóbb, mint budapesti tanácselnök, az akkori kir. itélőtábla elnöke, Vértessy Sándor megbizásából tevékeny részt vett az adminisztrativ teendőkben is, s a budapesti kir. itélőtábla területén lévő vidéki kir. törvényszékek vizsgálatát javarészben ő látta el. Itt tünt ki nyilván atyjától örökölt fényes adminisztrativ tehetsége, melynek méltánylátásául 1903-ban a győri kir. itélőtábla elnöki székébe neveztetett ki. Győrött 1910 juniusáig töltötte be e tisztet, a hol úgy a győri, valamint a dunántúli szükebb hazájának társadalma osztatlan szeretettel és rajongással környezte; ekkor helyeztetett át a kir Kuria tanácselnökévé. A kir. Kurián a VI. polgári tanácsos vezette.

Horváth Jenő már a múlt év végén kezdett betegeskedni s körülbelül három hónapja ágyban fekvő súlyos beteg lett. A mult héten műtétet hajtottak rajta végre, de élete már ez úton sem volt megmenthető.

Horváth Jenőben a magyar birói kar nemcsak kiváló s az igazságszolgáltatás összes ágaiban járatos, éleseszű jogászt, de különösen rendkívüli adminisztrativ képességekkel megáldott tehetséget vesztett el. Ama kevesek, ma már mindinkább kevesek közé tartozott ő, a kik alárendeltjeiket nemcsak az ügyforgalmi kimutatások száraz számaiból ismerik, de igyekeznek azok mindegyikét ismerni s mint a jó hadvezér, nekik megfelelő helyre állítani. A győri kir. itélőtábla kerületében felejthetetlen maradt e rendkívüli emberismerete és vezetőképessége, a melylyel minden egyes emberével alaposan foglalkozott és mindenki csak jóságáról s méltányosságáról tud ma is megemlékezni. Tőle e téren még sokat várt volna a magyar igazságszolgáltatás, ezért elmultát annak tagjai, de különösen azok, a kik — mint e sorok irója is — abban a szerencsében részesültek, hogy vezetése alatt teljesithették hivatásukat mélyen fájlalják.

Kármán Elemér.

EGY RÉGI ESET.

Elbeszélés. — Irta Kaffka Margit.

Akkor tavaszidő volt, emlékszem, májusi hurczolkodás előtti, és anyám már sokat zsörtölt és csattogott; mert hallottuk, hogy a szomszéd lakásba, a kétszobásba most be fog költözni egy kilencz-gyerekes család, valami igen kicsiny postahivatalnoké. Eddig magunk laktunk a könyökutczai gazdag zsidó házában, a mi részünk volt a homlokzati oldal, s az anyám, a ki életét szentelte az otthona csinosságának, ügyes fortélyokkal, naiv és ösztönös, szinte népien üde diszitő-talentumával és fényűző, szenvedélyes tisztasággal a maga kedvére formálta az elhanyagolt, kisvárosi háztáját. A mi oldalunkon kis diszkert is volt, a nyirott üde fű közt már kitelelt pelargóniák és violapalánták iparkodtak; az otromba fatartó-szinek dús vadszőlővel voltak futtatva, az ágyak közepén szines üveggömbök csillogtak az eleven napfényben; a pirosra mázolt téglájú tornáczban ragyogó szinű lakkfestékekkel átmázolt kertiszékek álltak és szép aggancsdiszek a bejáró fölött. Minden agyonsöpört volt, nálunk, rendes és kedves harmóniába összefogott; s a három apró testvérem is nagyon gondosan volt öltöztetve mindig, noha az nálunk is sok áldozatba és vesződségbe került. És most jön ide ez a jöttment koldusnep (akkor helyezték csak a városunkba őket), a lomha és puha német asszony s a nyaranta mezitlábas sok kis szurtos gyerek; majd összetévesztik őket idegenek a mieinkkel; majd itt fognak lábatlankodni a mi oldalunkon, szép kis mulatság a nyárra! Anyám kemény csatákra készült mindjárt eleinte, hogy rendre szokjanak és őrizkedjenek minden határsértéstől. De csodálatos módon hamar kiderült, hogy minderre nincsen szükség.

Berkoveczék csakugyan szép számmal voltak, szegények, de sajátságosan kevés baj lett velük azért. Pedig az asszony valóban lompos, lágy és szétesett, kérődzőállat-szerű német nő volt s a sok gyerek szegényes és elhanyagolt öltözetű, de szerényen és becsülettudón megmaradtak az ő oldalukon, mint kisebb lakók mélyebb főhajtással köszöntek és váratlanul csendes népek voltak általában. A piczinyek is, — szegénykék. Pedig nekik csak egy keskeny tornáczuk volt a bejáró előtt, sem kert, sem udvar, mert odaszögellt az oláhpapék kertje meg a kőfalas czinterem. De a fal s a házhátulja közti résen, egy elszögezett utczaajtó rácsa előtt volt egy pár lépésnyi zúg a padfeljáró árnyékában, ott játszottak boltocskát, vagy átmásztak a czinterembe, átemelték a legkisebbet és ott üldögéltek a mezei füvön egy csomóban, nem is szaladgáltak, csak ültek szépen és mindig együtt a sok orgonasiptestvérke. Anyám utóbb megenyhült irántuk, sőt a tornáczról néha szóbaereszkedett a szomszédnéval, de csakugyan nagyon ostoba és ügyefogyott volt őhozzá; hamar megunta, le is nézte kicsit.

Én tizenötéves voltam akkor, rendesen himzéssel ültem vagy tanultam a kertfelőli tornáczon és néha láttam belőlük egyet-egyet, ha jöttek, vagy mentek, mert a mi utczaajtónkon kellett járniok. Az apjuk szikár, gyorsléptű, szárazfejű és ideges mozgású ember volt, az órát az ő hivatalbaindulása után igazitottuk; az asszony alig mozdult el hazulról, csak a velem egykorú lánykájukkal álltam szóba néha. Ez a kis fakó, szőke lány, az Ida, már nem járt iskolába, ő főzött otthon mindnyájukra és reggelente bevásárolni járt;

Littkey Antal

állításokon. Több képét megvette a Szépművészeti és a Fővárosi múzeum, valamint a Képzőművészeti Társulat.

sue opere sono state acquistate dal Museo di Belle Arti, da quello municipale e dalla Società per le Belle Arti di Budapest.

Littkey Antal

Csikássy 109. l.

ROSENFE

KÖNY
MÜIN

TELE

DEBRECEN

Littkey Antal

— **Littkey Antal kiállítása a Fészekben.** *Littkey* Antal rokonszenves megbecsült kiállítója a Műcsarnoknak, de képességei mégis csak így domborodhatnak ki és érvényesülhetnek igazán, amikor egymaga van egy teremben. A Fészek kiállítási helyisége igen alkalmas arra, hogy egy olyan gyengéd, finom pasztelfestő, mint amilyen Littkey, a maga igazi művészarcát mutassa meg benne. Átszellemült és szenvedő arckifejezésű női, bravuros aktjai, érzelmes tájai, kellemes, hamvas színei idevalók ebbe a meghitt környezetbe. A szolíd művészet barátainak öröm ez a kiállítás.

Az Est

1938. dec. 14

Elsőrangu minőség, c

Felhivjuk becses figyelmét kiváló „HIRÖS“ borkülönlegességeinkre.

Nemes édes Kadar
világhirü kecskeméti Kadar li

Muskat O'Donell
elsőrangu, kiváló zamatu fajbor li

Szemelt édes vörös
finom, nehéz, 3 éves tartalmas
édes vörösbor li

Pecsenyebor
édes finom, 3 éves óbor . . . .

Állandó nagy raktár
zamatos asztali és egy

Boraink minősége kifogásta
kedjék erről meggyőződni.

Littkey Antal

Littkey Antal festő

Két esztendővel ezelőtt is *Littkey* Antal gyüjteményével nyitotta meg a *Fészek művészek klubja* kiállitásainak sorozatát s ez évben is őt üdvözölhetjük elsőnek. *Littkey* Antalt hajlamai a pasztallanyag technikájához vonzzák. Ebben a modorban egyre magasabb értékeket hoz elénk. Már a multban is feltünt, hogy drámai hatásu képein, a pasztelltechnika az olajfestés erőteljességével kél versenyre, most ez a jelenség elhatározóan jelentkezik. Egy szürkés fehértónusban tartott ülő női tanulmánya e nemben a legnagyobb elismerésreméltó alkotás.

A pasztellanyag technikának virtuóz alkalmazása ezuttal is meghozta a tónusos szépségü, lágy, áhitatos szelidségü női aktremekeket, a hangulatos tájképeket és a genreszerü figurakompozíciókat. Egy imádkozásban átszellemült arcu, gyönyörü női fej studiuma meghatóan szép. Van egy kis pirosruhás női figurája (a modell hanyagul elfekszik, fáradtan ledől a kerevetre). Mozgásban, grafikai megoldásban egyenesen bravuros finomak, előkelőek portréi, hamvas tónusokban törnek elő a női fej szépségei, kétségtelen gyönyörüségére annak is, akit ábrázol. Ha még azt is hozzáfüzzük a dicsérethez, hogy a képek árai korszerüen olcsók, bizonyára nagy látogatottsága lesz december 16-tól 20-áig a Fészek emeleti termében rendezett kiállitásnak. Belépődij nincs. *(—sly.)*

Esti Kurir 1938. dec. 11.

UJ IDŐK LEXIKONA

KILENCEDIK KÖTET

EÖTVÖS—FEJSZE

Littkey Antal

— **Két kiállitás.** *Littkey Antal*, a pasztellkrétának ez a finomkezü és finomlelkü művésze, ujabb műveinek választékos sorozatát mutatja be *a Fészek Klub* kiállitótermében. Csupa érzés, csupa lágy lira ez a sok táj, csendélet, arckép, tanulmányfő, érezni rajtuk, hogy festőjük voltaképpen poéta, aki szavak helyett szinekkel fejezi ki magát. Két szép női félaktján lehelletnyi halkságu szinkezeléssel és a vonalak, formák finom összjátékával különösen nemes hatást ér el a művész, akinek szőlős csendélete szép megvilágitásával, ködös tája pedig csöndes mélabújával, szintén elárulják utóbbi éveinek jelentős fejlődését egy átszellemülten poétikus festőiség felé. Átérzett és szeretetreméltó festészet ez. –

Pesti Hirlap

1938 dec. 18.

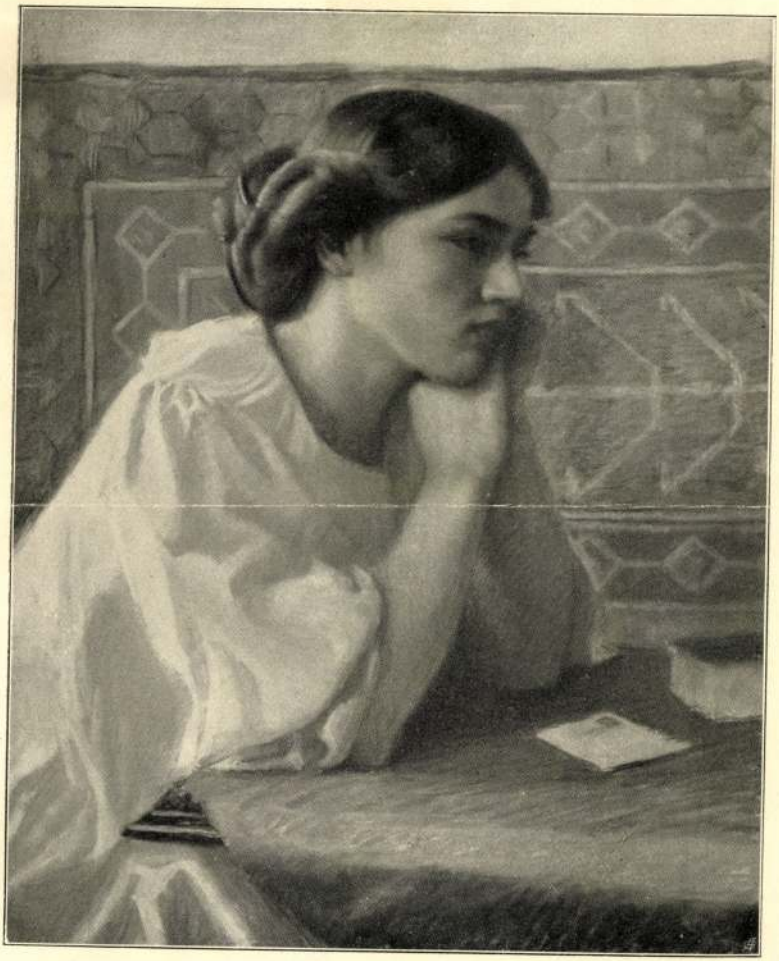

LITKEI ANTAL: Csalódás.

Képzőm. Társ.
1914. tav. Eiall

Idősb Vastagh György: A visszhang.

Littkey Antal

KIS KIÁLLÍTÁSOK. A Fészek Club kiállításainak sorozatában ezúttal Littkey Antal művei kaptak helyet. Littkey finom, mindig artisztikumra törekvő képeit jól ismerjük a Műcsarnok tárlatairól. Ezúttal is meleg tónusú, halk színskálájú figurálisaiból kapunk egy sikerült sorozatot. Különösen aktjai és félaktjai képviselik jól a művészt, mert ezeken tudja legbravurosabban csillogtatni tónusfinomságait. A kiállításnak nagy sikere volt. –

Képzőművészet
1932. 109. l.

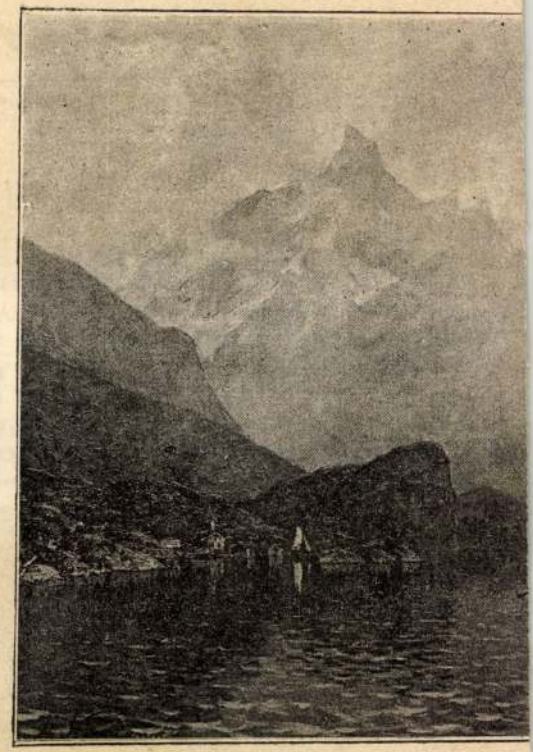

NORMANN AD

Litkey Antal festő

Újság 1938 dec. 16

— **Litkey Antal festményei.** Régen szereplő művésze kiállitásainknak Litkey Antal. Halk és gyengéd ember, s amilyen embernek, olyan művésznek is: lirai hangu, érzelmes beszédü festő. A Fészek-Klubban egy sorozatnyi ujabb munkáját mutatja most be, egynehány olajfestményt és tulnyomórészt pasztelképet. Litkey művészetének minden értékes tulajdonsága meg van bennük: a gondos rajz, amely a rögtönzés lendületében is biztosra megy és a szinek halkitó tónusba való összefoglalásának képessége. Bensőséges módon és szerető elmerüléssel festi meg a legkülönbözőbb témákat. Gyümölcs-csendélete épp olyan finom szinhangulat, mint Esdeklő nője. Egy női feje a papiros-alapnak bravuros felhasználásával hat igen művészien. A mozdulat gyors megrögzitésének és az artisztikus szinelrendezésnek meggyőző példája zöld környezetben elhelyezett pirosruhás fáradt nője. A pasztel különösen kezes és kifejező eszköze ennek a művészetnek, amely amennyire sejtelemmel teljes, annyira a valóságon is épül, a természet megfigyelésének pozitivumán. *(e. a.)* 1938. dec. 16.

szerű alakja, akit a Gondviselés különös kegyelme 20 év előtt a legnehezebb időben állított vezető szerepben a nemzet élére, és akiben az ősi magyar katonai erények az országlás bölcsességével egyesültek.

Ugyancsak most, a közelmultban, 1940. július 15-én volt 20 éve annak is, hogy miniszterelnökünk, *gr. Teleki Pál*, miután közreműködött Magyarország újjáéledésében, az első megbízatást kapta magyar kormány alakítására és Ő 20 év előtt oly intézkedéseket hozott, melyek célja a nagy belső megújhodás volt szociális és faji szempontból egyaránt, Ő hozta az első zsidótörvényt és az első földreformot, Ő vetette meg a szak- és gazdasági oktatás alapjait, Ő államosította a társadalombiztosítást, stb. A trianoni békeparancs elleni lelkes, hősies küzdelemben kezdettől fogva kiválóan nagyrabecsült munkatársa volt, és az ma is, *gr. Csáky István* m. kir. külügyminiszter úr Őexcellentiája, Sopron sz. kir. város országgyűlési képviselője,

Litkei Antal

XXI. aukció u.o. 1915. 64. l.

799. LITKEI ANTAL: Ablak mellett. Pasztell. 35×50 200
L. az illusztrációt 134. l.
800. —: Budai hegyvidék. 18×28 × . 80
801. —: Csendélet. 27×35 × . . . 100
802. —: Dunapart. 14×22 × . . . 100
803. —: Himző nő. 26×38 . . . 100
804. —: Krumplihámozás. 18×28 × . 80
805. —: Parasztszépség. Pasztell. 36×42 cm. 150
806. —: Sashegy. 18×28 × . . . 80
807. —: Siesta. Pasztell. 50×67 . . 300
808. —: Szőke fürtök. Pasztell. 36×36 120
809. —: Téli kép. 55×60 × . . . 200
~~810. LIGETI ANTAL: Tájkép. Ceruzarajz. 27×31 cm. . . . . 40~~

A Egyptő 1914. 3-4. sz.
XVIII. aukció

A kis lurkó pasztell
23×44 160.—
Toilette, pasztell 25×38
180
és a * -osok
u.o. 1914. 5-6. sz. XIX. aukció.

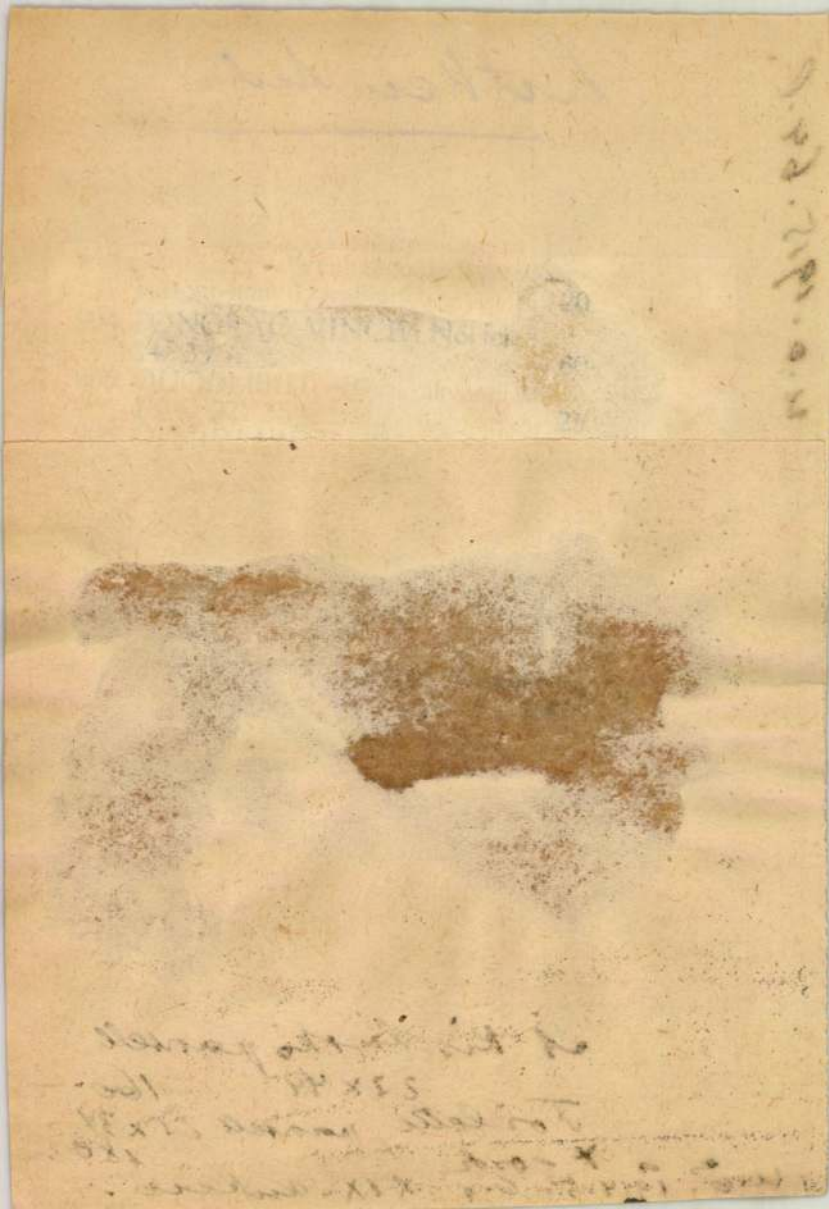

Litkei Antal

XXII. aukció
A Gyűjtő 1915. 112. l.

237. LITKEI A.: Duna 50

530. LITKEI A.: Csend, pasztell . 150

XXIV. aukció
U. o. 1915. 173. l.
Krumplihámozás 80.—
Tűzrév 80.—

XXV. aukció
U. o. 1915. 212. l.

109. LITKEI ANTAL: Munkánál, pasztell, 62 × 40 100

NAGYGERESD

Templom

Kéne VV 1863, 416.l.

Gyorsan fokozódó lehüléssel megjött a tél

A rendellenesen enyhe, de hideg, száraz őszutó után csütörtökre majdnem naptári pontossággal a sarkvidék végre beváltotta napok óta tartó fenyegetését és az Északkelet-Európában az Ural mentén felhalmozódott, nálunk ismeretlen —40—50 fokos hőmérsékletű dermesztően hideg levegővel, az időjárás történelmében egészen ritkán előforduló 800 milliméteres légnyomás segítségével elárasztotta Közép-Európát és Nyugat-Európát is. Ennek következtében az Európában úgyszólván hetek óta tartó délkeleti enyhe légáramlás szerdára átfordult keletire, csütörtök reggelre pedig északkeletire. Ez a hideg levegő Oroszországban rendkívül nagy havazásokat, és hóviharokat okozva, útközben egyelőre még felmelegedve, elérte Lengyelországon át az Északi tengert, a Kárpátok medencéjén át az Adriát és a Balkánt, valamint a Fekete tengeren át Kis-Ázsia partjait is. Azóta a Nyugat-Európát elborító meleg óceáni levegő visszahúzódott, úgyhogy a hőmérséklet keletről nyugat felé fokozatosan és elég gyors ütemben hűlt le.

Hazánkban ezt csütörtök reggelre még csak a Tiszántúl érezte meg, mert ott éjjel a hőmérséklet másfél méter magasságban is már majdnem mindenütt a fagypont alá szállott, sőt délelőtt már a fagypont fölé sem emelkedett, úgyhogy amíg az ország nyugati felén akkor még 3—5 fokos meleget mértek, Miskolc, Debrecen csak 0 fokot jelzett. Ugyanakkor Budapesten 5 fok volt még a hőmérséklet, amely azonban a déli órákban az országban uralkodó metsző északi—északkeleti légáramlás hatására gyorsan süllyedni kezdett, délután öt óra felé havaseső szemergése indult meg s este hét órakor a hőmérő már a fővárosban is fagyot jelzett. Mivel azonban a talaj felszíne még nem hűlt le, a nedves járdák még nem váltak sikossá.

Az északi-északkeleti szél estére Kassa, Sátoraljaújhely vidékén majdnem viharossá fejlődött és az egész országra kiterjedt, sőt még a Kékesen is északkeletire fordult az eddigi enyhe északkeleti szél, ami a hideg levegő vastagságára mutat és így érthetővé válik, hogy a bennünket a hideg levegő ellen mindig megvédő Keleti Kárpátokon át bejöhetett hozánk.

Este kevés kivétellel a fagypont alá szállott a hőmérséklet majdnem mindenütt, így például Budapesten —1, Debrecenben —2, Egerben és Kassán már —3 fokot, sőt a Dobogókőn —5, a Kékesen pedig —8 fokot mértek. Csütörtök reggelig az Óceán nyugati felén voltak esők, amelyeknek legnagyobb csapadékmennyisége Ógyallán és Bánhidán 4 liter volt és este is sok helyen esett, de már hóval vegyesen, különösen az ország nyugati felén.

Pénteken az északi-északkeleti szél országszerte megerősödik, túlnyomóan borús lesz az idő, sok helyen lesz havaseső és hó, a hőmérséklet pedig most fokozatosan tovább csökken.

Dr. Massány Ernő
m. kir. főmeteorológus.

*

December 17-én, szombaton a Nap kél 7 óra 26 perckor, lenyugszik 15 óra 54 perckor; a Hold kél 2 óra 59 perckor, lenyugszik 13 óra 12 perckor.

Budapesten este kilenc órakor a hőmérséklet mínusz 2 fok Celsius. A tengerszintre átszámított légnyomás 769 milliméter, gyengén emelkedő irányzatú.

Várható időjárás a következő 24 órára: Élénk északi-északkeleti szél. Jórészt borult idő. Több helyen kisebb havaseső, esetleg gyenge havazás. A hőmérséklet süllyed.

— **Leütöttek egy kőbányai ujságbizományost.** *Róna* Lipót 66 esztendős ujságbizományos, aki Kőbányán a Liget tér 2. számú házban lakik, csütörtökön este elszámolt a környékbeli rikkancsokkal. Táskájában a pénzzel hazafelé tartott, amikor a kispest—kőbányai vasútállomás közelében egy *ismeretlen férfi nekitámadt*, hatalmas kődarabbal többször fejbesujtotta és el akarta venni a hóna alatt szorongatott táskát. Róna hangosan kiáltozott és nem engedte el a táskát. A támadó elmenekült, Róna eszméletlenül összeesett. A mentők súlyos állapotban a Horthy Miklós kórházba szállították.

— **Értekezlet a Felvidék polgári közigazgatásának megszervezéséről.** *Jaross* Andor miniszter elnökletével csütörtökön délután a kormánybiztosok és miniszteri megbízottak részvételével értekezlet volt a felvidéki minisztériumban. A felvidéki polgári közigazgatás megszervezését vitatták meg.

= **Elhízott egyéneknél** reggelenként éhgyomorra egy-két pohár természetes »*Ferenc József*« keserűvíz a bélműködést hathatósan előmozdítja, az anyageserét tetemesen fokozza, a zsírmennyiséget megfelelően leapasztja és a testet könnyeddé teszi. Kérdezze meg orvosát.

= **Háziasszonyok!** Nem kerül pénzbe, mégis a legjobb tésztareceptet megkapja, ha még ma kéri a *Dr. Oetker-féle* világhírű *Fényképes receptkönyvet.* Dr. Oetker A. Budapest, VIII., Conti ucca 25.

= **A sok felesleges salak** bomlási termékét, ami az emésztőcsatornában felhalmozódik, időnként alaposan ki kell tisztítani. A sok hashajtó között az orvosok előnyben részesítik az Artin-dragéet. Az orvosok tanácsára 2—3 pici Artin-szemecskét **este bevéve, reggelre normális, bőséges ürülésünk lesz.**

Megalakult a gyorsírók országos bizottsága

A nemrégiben kinevezett *Beszédíró Gyorsírókat és Gyakorló Gyorsírókat Vizsgáló Országos Bizottság* dr. *Márki-Zay* Lajos országgyűlési gyorsirodai főnök, bizottsági elnök vezetésével alakuló ülést tartott, amelyen *Zelovich* Dezső ismertette a bizottság létrejöttének történeti előzményeit. Ezután dr. *Majercsik* Sándort a bizottság titkárává választották. Az elnök indítványára elhatározták, hogy táviratilag üdvözlik gróf Teleki Pál kultuszminisztert, valamint dr. *Traeger* Ernő miniszterelnökségi osztályfőnök, gyorsírásügyi kormánybiztost a hivatásos beszédíró, tehát az *Országgyűlési Gyorsiroda* kötelékébe tartozó vagy a *Beszédíró Gyorírókat Vizsgáló Országos Bizottság* előtt oklevelet szerzett gyorsírók munkájának védelme érdekében felállított intézmény létesítéséért.

Mivel az ügyrend jóváhagyása után az Országos Bizottság előreláthatólag már a közeljövőben megkezdi érdemleges munkáját, — többek között a beszédíró gyorsírók névsorának megállapítását és a névsornak az illetékes hatóságokkal, intézményekkel és a nagy nyilvánossággal való közlését is — dr. *Márki-Zay* Lajos, a bizottság elnöke, ezen az úton is kéri azokat, akik úgy érzik, hogy a beszédíró gyorsírók névsorában iskolai végzettségük, gyorsírói felkészültségük és elért eredményeik alapján joggal szerepelhetnek, hogy sürgősen juttassák el hozzá (Budapest, V., Országház) a felvételre irányuló megokolt kérésüket vagy azt az írásban foglalt elhatározásukat, hogy a beszédírók névsorában nem óhajtanak szerepelni.

A gyorsírói munkát igénybevevő intézményeket és egyeseket pedig, akik közgyűlések, előadások, tanácskozások, bírósági tárgyalások hiteles, szószerinti felvételére az ilyen munkák vállalására egyedül jogosult beszédíró gyorsírókat kívánnak alkalmazni, arra kéri a bizottság elnöke, hogy erre irányuló kívánságukkal levélben vagy távbeszélő útján közvetlenül hozzá (hivatali telefón: 113—777, lakásának telefónja: 164—055) vagy a bizottság titkárához (hivatali telefón: 113—777, lakásának telefónja: 151—927) forduljanak. A bizottság közbenjötte nélkül ajánlkozó »gyorsíróktól« pedig minden esetben követeljék országgyűlési gyorsírói mivoltuk igazolását, vagy a Beszédíró Gyorsírókat Vizsgáló Országos Bizottság által részükre kiállítandó oklevelnek és a személyazonosságukat bizonyító arcképes igazolványnak felmutatását s ha az előírt képesítéssel nem rendelkeznek, gyorsírókként való alkalmazásuktól tekintsenek el.

— **Bizalmatlanságot akartak szavaztatni** a Nep-ből kilépett képviselőknek Nógrád megye közgyűlésén. Báró *Kray* Pál balassagyarmati plébános tett indítványt, *Pályi* Pál nyugalmazott főispán viszont ellenindítványában tiltakozott a kérdés felvetése ellen. Bizalomról vagy bizalmatlanságról csak a választók dönthetnek. *Laszkáry* Gyula és *Förster* György hasonló érzelmű felszólalása után *elvetették Kray indítványát.*

— **Sárközi György előadása.** A *Magyar Munkaközösség* tudományos előadássorozatának keretében szombaton, december 17-én este hatórai kezdettel a Társadalomegészségügyi Múzeum előadótermében (Eötvös ucca 3.) *Sárközi* György tart előadást *Mai magyar irodalmi* mozgalmak címmel.

— **Bajtárskeresés.** *Weisz* Zoltán kassai fodrász keresi bajtársait és azokat a tiszturakat, akik még emlékeznek 1916 március havában a 85-ik ezred 3. pótzászlóalj Balassagyarmaton, mikor 3-szor voltam kihallgatáson és kikéredzkedtem a frontra és csak harmadik kihallgatásom után engedtek ki a frontra. Parancsnokom Radó kapitány úr volt és március hó vége felé mentünk ki az olasz harctérre. Dél-Tirolban voltunk Schvácz, városban, a századparancsnok Schmidt hadnagy úr volt, Schváczból mentünk az Isonzó frontra, a doberdói fennsíknál voltunk 14 napig, onnan mentünk San-Martinba Görztől 18 km. 1916 VII. 2-án kőszíklát kaptam a lábamba és a kórházba kerültem, 1916 okt. havában kimentem az orosz frontra a 103-ik gyalogezredbe beosztva a Zbrucsnál voltunk. Emlékszem a »kassai« származású Nyulászi hadnagy úrra. Vancsa törzsőrmester és Kiss őrmester urakra. 1917 július havában 26-án kikergettük az oroszokat Galiciából egészen a Dnyeperig Szkolánál megálltunk, 1918 febr. 28-án átléptük az orosz határt, megszálltuk Ukrajnát, voltunk Nikopoly, Nikolajovban, hol a civil nép lőtt reánk. Jakotraniszlovban, Marjeopol, Alexanderovszkiban, voltunk egészen a forradalomig, emlékszem még Fodor hadnagy úrra is. Bajtársi üdvözlettel Weisz Zoltán fodrász, *Kassa* fő ucca 41.

— **Izraelita istentiszteletek.** A pesti izr. hitközség templomaiban: péntek este az összes t. 4-kor, szombat reggel a Bethlen téri, Csáky és pávauccai t. 3/47-kor, a többi t. (a dohányuccai, fiúgimnáziumi és zuglói t. kivételével) 7-kor, d. e. a Rombach uccai, arénaúti, pávauccai és zuglói t. 9-kor, a fiúgimnáziumi t. 11-kor, a többi t. (a Hősök t. kivételével) 10-kor, d. u. a Hősök t. 3/44-kor, a többi t. 1/24-kor, este az összes t. 4.35-kor. Hétköznap reggel a nagyfuvarosuccai és zuglói t. 1/27-kor, a Hősök t. 7-kor, a fiúgimnáziumi t. 1/28-kor, a többi t. 3/47-kor, este az összes t. 4-kor. — Chanuka istentiszteletek: szombaton a Bethlen téri t., vasárnap a dohányuccai t., hétfőn a Rombach uccai t., kedden az arénaúti t., szerdán a nagyfuvarosuccai t., csütörtökön a pávauccai t., pénteken a Csáky uccai t., dec. 24-én, szombaton a bosnyáktéri t. A Csáky uccai t. d. u. 3.45-kor, a Bethlen és bosnyáktéri t. d. u. 4.40-kor, a többi t. d. u. 4-kor. — A budapesti aut. orth. izr. hitközség Kazinczy uccai főtemplomában: péntek d. u. 3.55-kor, szombat reggel 7.15-kor, d. e. 9.30-kor, d. u. 3.30-kor és este 4.37-kor. Hétköznapokon reggel 6.30-kor és este 4-kor. Szombat bejövetele péntek d. u. 3.42-kor, szombat kimenetele szombat este 4.37-kor. — A budai izr. hitközség templomaiban: Öntőház u.: péntek este 3.45-kor, szombat reggel 6.45-kor d. e. 10-kor, d. u. 3-kor. Hétköznap: hétfőn és csütörtökön reggel 6.45-kor, a többi napokon reggel 7-kor, este 3.45-kor. Chanuka vasárnap d. u. 3-kor. Zsigmond u.: péntek este 3.45-kor, szombat reggel 8-kor, d. e. 9.45-kor, d. u. 3-kor. Hétköznap reggel 6.30-kor, este 3.45-kor. Chanuka vasárnap d. u. 3-kor. Boeskai út: péntek este 3.45-kor, szombat reggel 7-kor, d. e. 10-kor, d. u. 3.30-kor. Hétköznap reggel 6.30-kor, este 4-kor. **Chanuka szombaton d. u. 4.30-kor és vasárnap d. u. 4-kor.**

— **Wagner-est.** Az Országos Liszt Ferenc Társaság csütörtök este gróf *Zichy* Jánosné elnökletével tartotta közgyűlését. A közgyűlés után a Zeneművészeti Főiskolán *Wagner-emlékest* volt, Wagner születésének 125-ik évfordulója alkalmából. Az emlékbeszédet *Siklós* Albert, a Zeneművészeti Főiskola tanára mondotta, majd *Reviczky* Gyula Wanerhez írt ódáját *Entz* Judit előadóművésznő mondta el, majd *Mészáros* Erzsébet Wagner-dalokat és a Senta-balladát énekelte el, végül pedig *Gergely* László zongoraművész Liszt—Wagner zongoraátiratokat játszott.

— **Képviselőházi bizottságok megalakulása.** A képviselőház közjogi, igazságügyi és véderőbizottsága csütörtök esti együttes ülése előtt megalakult a három bizottság. A közjogi bizottság elnöke *Péchy* László, helyettes elnöke *Homonnay* Tivadar és *Molnár* Imre, jegyzője *Hunyady Vass* Gergely lett. Az igazságügyi bizottság elnökévé *Tomcsányi* Vilmos Pál volt igazságügyminisztert, a Sztranyavszky-csoport tagját választották, helyettes elnök *Krüger* Aladár és *Turchányi* Imre, jegyző *Benkő* Géza. A véderőbizottság elnökévé vitéz *Rátz* Jenő volt honvédelmi minisztert, helyettes elnökké vitéz *Ujfalussy* Gábor ny. altábornagyot és vitéz *Csicsery-Rónay* Istvánt, jegyzővé vitéz *Biró* Györgyöt választották meg. Megalakult a földművelési bizottság is. Elnökké *Mayer* János helyett *Mecsér* Andrást választották meg, ami a Nep régi agráriusai között nem találkozott tetszéssel. Lehetséges, hogy a választás körülményei a plénumban is szóba kerülnek.

— **Littkey Antal kiállítása.** A *Fészek-klub* egyik emeleti termében mutatja be *Littkey* Antal festőművész legújabb munkáit. A gondosan összeválogatott, ízléses kollekció rendkívül egységes és komoly színvonalat tartó. Kiforrott értékeiben egy finom lírájú, kulturált művész java tehetsége nyilatkozik meg, alapos felkészültséggel, a tiszta formaadás és gazdag színárnyalás biztonságával. Littkey lágy tónusokba hangolt pasztelljei — tájképei épúgy, mint aktjai, csendéletei és fejei — nemcsak a szemhez, hanem a szívhez is szólnak, anélkül, hogy olcsó érzelmességbe édesednének. Festőjük elmélyedő, a természet jelenségeit abszolút festői érzékkel figyelő, kontemplatív hajlandósága és artisztikus előadásmódja minden banalitástól megóvja őket, rájuk ütve az egyéni tehetség egyénítő bélyegét. Különösen megkapó darabjai a kis kiállításnak az *Olvasó akt*, a *Pihenő modell*, a napfényben fürdő virág- és gyümölcs-csendélet, néhány kifejező női és gyermekportré. De legfőkép emlékezetes a tömören összefoglalt, levegős *Őszi táj*, a lefokozott színekben pompázó *Tavasz*, a finom páráktól fátyolos *Reggel* s egy csodálatosan gyengéd, szinte lehelletszerűen odavetett szőke női fej Littkey kiforrott művészetének talán legmeggyőzőbb dokumentuma. —*i.*

— **A MONE állásfoglalása az OTBA-törvényjavaslat ügyében.** A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete (MONE) csütörtökön tartott választmányi ülésén foglalkozott az OTBA-törvényjavaslattal, amely új nagy rétegeket von be az OTBA kereteibe. A választmány sajnálattal állapította meg, hogy ennek a nemzet szempontjából oly nagyjelentőségű kérdésnek parlamenti tárgyalása előtt a magyar orvosi rend érdekképviseleti szerveit nem kérdezték meg és a törvényjavaslat megalkotása alkalmával azoknak szakszerű tanácsait nem vették igénybe. A választmány nem a szociális biztosítás rendszerének kiterjesztése ellen emelt szót, mert hiszen a szociális gondozásra szoruló tömegek érdekeit mindig elsősorban a szívén viselte, hanem a javaslat szőnyegre hozatalának módja ellen. A választmány nézete szerint a szociális betegbiztosítás kérdése csak egészében kerülhet megoldásra és elsősorban a gazdaságilag legelesettebb mezőgazdasági munkásrétegek biztosításának kérdését kellett volna napirendre tűzni. A választmány a fenti megállapítások után egyhangúlag úgy határozott, hogy — mivel a javaslat a parlamenten már átment — a magyar orvosi rend főrendiházi tagjait kéri meg arra, hogy az eddig meg nem hallgatott magyar orvosi rend álláspontját a felsőházban kifejtsék.

— **Házasság.** Vitéz szinai *Szinay* András huszárfőhadnagy, vitéz szinai Szinay Béla ny. altábornagy és felesége, pápai Vratarics Hanna fia december 17-én, szombaton este 7 órakor tartja esküvőjét a tabáni plébániatemplomban fáji *Fáy* Erzsébettel, vitéz fáji Fáy Elemér m. kir. huszárezredes és felesége, hatolykai Pótsa Ilma leányával.

Fényes esküvő zajlott le szerdán este 7 órakor a Szent Imre plébániatemplomban Budán. Dr. Kurt *Weszely*, a bécsi Neuste Wiener Nachrichten munkatársa esküdött örök hűséget *Schmidt* Suzanne úrhölgynek, aki Schmidt József földművelésügyi minisztériumban szolgálatot teljesítő műszaki tanácsosnak leánya. Az esküvőn, mint tanuk, megjelentek: dr. *Schmidt* Ferenc kormányfőtanácsos, főorvos Balatonfüredről, *Veress* vezérkari ezredes, debreceni gyalogsági parancsnok, a nagyszámú előkelő rokonság, valamint vitéz *Biró* György és vitéz *Martsekényi* Imre országgyűlési képviselők, mint a budapesti Magyar-Német Társaság tagjai.

Színházak pénteki műsora

OPERAHÁZ: Fidelio (Magyar Operabarátok ünnepi estje a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap javára; Beethoven születésének évfordulója alkalmából; új betanulással; 1/28). — **NEMZETI:** Ordasok (VI. bérlet; 1/28). — **KAMARA:** Utolsó tánc (8). — **VIG:** Francia szobalány (8). — **MAGYAR:** Válóok (T. bérlet; 8). — **BELVÁROSI:** Bűvészinas (8). — **PESTI:** A »Boldog órák« főpróbája (8). — **ANDRÁSSY:** Bubus (8). — **ROYAL:** Kávé habbal (1/29). — **VÁROSI:** Nincs előadás. — **TERÉZKÖRÚTI:** Nincs előadás. — **PÓDIUM:** Elő az okmányokkal! (9). — **KOMÉDIA:** Telefónbetyárok (1/29). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Nótáskapitány (1/26, 1/29). — **JÓZSEFVÁROSI:** Mit susog a fehér akác (1/26, 1/29). — **KISFALUDY:** Csárdás **kis kalapom** (1/26, 1/29).

SZINHÁZ

A Vatikán és az elmaradt római D'Annunzio-premier

Róma, december 15.
(Középeurópai Katolikus Kurir)

A londoni *Times* jelentése szerint mult csütörtökön, amikorra a római királyi operaház, a Teatro Reale dell' Opera szezónnyitó előadását kitűzték, a műsoron szereplő *La Nave* című opera helyett meglepetésszerűen a *Tannhäusert* adták elő. A *Times* érdekes magyarázatot fűz a hirtelen műsorváltozáshoz.

A *Times* szerint ugyanis a műsorra tűzött opera bemutatójának elmaradása *vatikáni közbelépésre* történt. Az opera szövegét ugyanis *D'Annunzio* egyik műve alapján készítették s ez a mű *a tiltott könyvek jegyzékén* szerepel. Már tavaly is, amikor a milánói Scala mutatta be az operát, az előadás *a legnagyobb ellenzést* váltotta ki egyházi körök részéről. Néhány hónappal ezelőtt, amikor *Velencében* tűzték műsorra, az egyházi hatóság *már tiltakozott is* ellene és felszólította a híveket, hogy az előadástól *maradjanak távol.* A tervbe vett római előadás ellen való tiltakozást most még indokoltabbá tette, hogy a bemutatót éppen Szeplőtelen Fogantatás ünnepére tűzték ki s ez még *az Olaszországgal kötött konkordátummal is ellentétben állott,* amennyiben a konkordátum elismeri *Rómának, mint a kereszténység metropolisának különös jellegét.*

*

(»La Nave« — »A Hajó« — Gabrielle D'Annunzio életének talán legpatétikusabb alkotása. Hosszas gondolkodás után mertük csak ezt kimondani róla, mert hiszen ennek a költőnek egész műve, sőt egész élete maga volt a tűz, a kothurnus, a drámai póz, a patétikus lobogás. Ezt a költeményt azonban a lendülethez s a hősi ritmushoz még verses formája is segíti. Remekmű a költemény mindenképpen s függetlenül attól, hogy témáját, Velence sorsát és felszabadulását nagyszerűen példázza: az olasz rím, a délszaki pátosz s az olasz verses deklamáció az egyetlen Carduccit kivéve egy olasz költő művében sem szárnyalt olyan extatikus magasságokig, mint D'Annunzio »La Nave«-jának repdeső soraiban.

A kevésbé informált olvasó talán csodálkozással fogadhatná a kemény egyházi ellenállást a költemény színrehozatalával szemben — hiszen a »La Nave« még csak nem is érinti azokat a szigorúan értelmezett erkölcsi határokat, amelyeknek túllépését az egyház joggal írhatta D'Annunzio egyik-másik regényének rovására. A költemény témája ezúttal nemcsak, hogy hazafias, de egyenesen zászlaja és egyik legnépszerűbb hőskölteménye az olasz nacionalizmusnak. A Vatikán tiltakozása itt elvi jelentőségű: ugyanis nem a »La Nave« ellen irányul, amely külön, önmagában nincs indexen, hanem D'Annunzio egész munkássága ellen, összes művei ellen, amelyet a Vatikán mindenestül indexre tett.)

Korda Sándor és Merle Oberon — jegyesek

London, december 15.
(A Pesti Napló külön tudósítójától.)

Korda Sándor, a magyar származású világhírű angol filmvezér a párizsi *Excelsior* és *Ce Soir* értesülése szerint elválik feleségétől, *Korda* Máriától és feleségül veszi, még pedig rövidesen, a Hollywoodba szerződtetett világhírű angol filmszínésznőt, Merle *Oberon*-t. Merle *Oberon*, mint emlékezetes, *Korda* Sándor felfedezettje volt: A *VIII. Henrik magánélete* című híres Korda-filmben Charles *Laughton* oldalán ő játszotta Boleyn Anna szerepét.

(*) Ma: az »Ahogy tetszik« főpróbája — holnap: a »Boldog órák« premierje. A Nemzeti Színház ma, péntek délelőtt ½11-kor tart nyilvános főpróbát *Shakespeare* művéből, az *Ahogy tetszik*-ből, melyet most *Szabó* Lőrinc fordításában újítanak fel. Premierre készül a Pesti Színház is: holnap, szombat este mutatja be a *Boldog órák* című *Puget*-darabot.

(*) Magyar művészek külföldi sikerei. *Londonból* jelentik: *Kentner* Lajos, a kiváló magyar zongoraművész négy rádióhangverseny keretében ismertette meg az angol közönséget Liszt *»Vándorévek« (Années de Pélérinage)* című sorozatának valamennyi darabjával. A technikailag és zeneértelmezési szempontból egyaránt kiváló teljesítményt az egész angol zenei világ *eseményként üdvözölte,* annál is inkább, mert Angliában most került először a teljes gyüjtemény egységes előadásra. Constant *Lambert*, a nagynevű modern angol zeneszerző, a hárommillió példányban megjelenő *Radio Times*-ban hosszú tanulmányban ismerteti *Liszt* művét, amelynek nemcsak *Wagnerre* gyakorolt hatását mutatja ki, hanem megállapítja róla, hogy *Grieg* természetimádó lírája, valamint *Debussy* és a francia impresszionisták merész harmonisztikája előtt is ez egyengette az utat, sőt megjósolta *Bartók* eljövetelét is. — *Zürichből* jelentik: A zürichi konzervatórium nagytermében nagy sikerrel hangversenyezett *Bíró* József, az ismert fiatal magyar hegedűművész. *Hubay* Jenő tehetséges tanítványának emlékezetes olasz, magyar és svájci sikerei után ezúttal is nagy elismerésben volt része: a *Neue Züricher Nachrichten* és a *Tagesanzeiger* kritikusai kivált *Sarasate-* és *Debussy*-interpretációit emelik ki. — *Párizsból* jelentik: *Kilényi* Ferenc Párizsban élő magyar zongoraművészt *hanglemeznagydíjjal* tüntették ki *Liszt* Ferenc *Haláltánc* című szimfonikus művének hanglemezfelvételéért.

Ki lesz az elnök?

Az elektorok már együtt vannak: rajtuk a sor, hogy megválasszák *a Színészkamara elnökét.*

A kultuszminiszter hármas jelölése alapján választ elnököt a képviseleti közgyűlés *december 22-én délelőtt a Nemzeti Kamaraszínház helyiségében.* Még aznap délután mindkét főosztály megválasztja a maga alelnökeit és 16—16 tagú választmányát, majd együttesen a főtitkárt, az ügyészt, a pénztárost s az ellenőrt.

A hivatalos hármas jelölés — úgy hírlik — *Kiss* Ferenc, dr. *Székelyhidy* Ferenc és dr. *Palló* Imre nevét foglalja magában.

Találgatni nehéz; de — ha közben a körülmények nem változnak meg lényegesen — változatlanul *Kiss Ferenc megválasztása látszik a legvalószínűbbnek.* Az ő negválasztásával egyszersmind elkerülhető volna az a kényes szituáció is, amely óhatatlanul előállna, ha operaénekest választanának meg annak a kamarának elnökévé, melyben az Opera művészei egyszerűen — *részt sem kívánnak venni.*

Korteskedés egyelőre nem igen tapasztalható: ha színészek választanak maguknak és maguk közül elnököt, annak valóban csak *primus inter pares*-nak kell lennie s így kívánatos is volna, ha az »alkotmányos harc« minél kevesebb »külső zajjal« menne végbe.

Albert Carré meghalt

86 éves volt a legöregebb francia színigazgató

Párizs, december 15.
(A Pesti Napló külön tudósítójától.)

Albert *Carré*, a nagynevű francia színigazgató, hosszú és fájdalmas betegség után 86 éves korában *meghalt.*

*

A legöregebb francia színigazgató, akinek halálát most hírül adja a párizsi jelentés, 1852-ben született Strasbourgban, ahonnan fiatalon került fel Párizsba s mint ifjú színész, 1874-ben már el is nyerte a Conservatoire díját. 1875-ben a Vaudeville fénykorát élő színpadára került, ahol kilenc évig működött sikeresen — de színészi pályája már a tizedik esztendőben végetért, hogy megkezdődjék a francia színpad egyik legszínesebb színigazgatói pályája. Albert *Carré* a nancy-i városi színház igazgatója lett.

Nem maradt azonban sokáig vidéken: hamarosan visszakerült régi sikerei színhelyére, a Vaudeville-ba — mégpedig *Deslaudes* mellé, társigazgatóként. Később aztán már egymaga igazgatta a híres párizsi színházat, de maradása itt sem volt: hamarosan a Gymnase igazgatását vette át.

Innen aztán már meredeken ívelt felfelé *Carré* pályája: *1898-ban kinevezték az Opéra-Comique igazgatójává,* 1914-ben pedig emellett már *a Comédie Française társigazgatója* is ő volt. Amikor a háború első napjaiban hatvankétéves ember létére bevonult katonának, helyét Émile *Fabre* vette át s *Carré*-nak 1925-ig kellett várnia, amíg újból elfoglalhatta állását az Opéra-Comique élén.

Nyugalombavonulása óta a francia színházi sajtónak egyik legtekintélyesebb cikkírójává lett s megválasztották *a francia színészegyesület tiszteletbeli elnökévé* is. *Carré*-nak, aki emellett még *egész sor vigopera- és operett-librettót* is írt, persze hivatalos elismerése sem maradt el: a francia becsületrend parancsnokaként húnyt el.

Halálát a francia színházi világgal együtt felesége, a híres énekesnő, Marguerite *Carré* és leánya, Jenny *Carré*, a jónevű díszlettervezőnő siratja.

(*) Zenekari est. A Turul Szépmíves Hangversenyzenekar harmadik, csütörtöki zenekari estje számos zenei meglepetéssel szolgált. *Rajter* Lajos vezényletével *Bach* III. Brandenburgi versenyművén, *Mozart* D-dur hegedűversenyén, *Schubert* D-dur szimfóniáján, *Berlioz* szimfonikus költeményén, »Faust elkárhozásán«, *Ádám* Jenő »Dominica szvitjén« kívül jelentős újdonságok szerepeltek. *Viski* János ötlettel teli, eleven hangszerelésű, megkapó ritmikájú Magyar Tánca és *Ottó* Ferenc érdekes rajzú, meggyőző zenekari dala őszintén nagy hatást tett. A szólisták, a virtuóz, nemes tónusú hegedűművész *Gasparek* Tibor és a festői megjelenésű, fölényes kultúrájú, széphangú *Máthé* Jolán produkciói erős visszhangra találtak a nagyszámú, lelkes hallgatóságnál.

(*) Raffay Sándorné zeneakadémiai jótékony-estje. Dr. *Raffay* Sándorné, a vezetése alatt álló Deák téri Evangélikus Nőegylet krisztusi szeretetmunkáinak céljára *szombaton* este félhatkor, a Zeneművészeti Főiskola nagytermében műsoros ünnepet rendez, amelyen bevezetőt a felvidéki magyar közélet egyik vezéralakja, *Szent-Iványi* József országgyűlési képviselő, a volt felvidéki Magyar Evangélikus Szövetség világi elnöke mond. A többi közreműködő: *Dullien* Klára hegedű-, *Fazekas* Mária és *Cselényi* József ének-, *Gyulányi* Eugénia szavalat-, *Urhegyi* Endre zongora- és *Forrai* István tárogatószámokkal szerepel, zongorán *Dankó* Aladár, cigánymuzsikával *Mursi* Elek és zenekara kísér. Az ünnepre ezúton is meghív minden jóságos, kegyes lelket a rendezőség. Jegyek a Deák téri lelkészi hivatalban s az est zeneakadémiai pénztáránál kaphatók.

(—) Rozgonyi műtermeiben (Kálvin tér 5. és Váci ucca 11/b.) karácsonyi propagandaárak.

(*) Baló Elemér karácsonyi estje. December 25-én este félkilenc órakor *Baló* Elemér *karácsonyi műsoros estét* tart a Zeneakadémia nagytermében. A változatos műsor keretében számos kitűnő színész lép fel és bemutatják *Csák-Cservenyák* József *Helyszíni közvetítés* című »mikrofón-grandguignol«-ját is.

MOZIK

Rövidítések: Sz. = Szombat. V. Ü. = Vasárnap és ünnepnap. H. = Híradók. M. = Matiné.

ADMIRÁL (153-707. Margit körút 5. sz.): **Nyugat lánya** (Jeanette Mac Donald). H. (3, ⅛, ⅛, ⅛; V. Ü.: ½, ¼, ⅛, ⅛, ⅛.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: **Hazatérés** (Zarah Leander). — **ALKOTÁS** (155-374. Gömbös Gyula u. 11. sz.): **Asszonyok a börtönben** (Viviane Romance). Kacagó kabaré (zenésf.). H. (¼, ⅛, ⅛, ½10; V. Ü.: ½, ¼, ⅛, ⅛, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: Burleszkmatiné. — **ANDRÁSSY** (124-127. Csengery u. 39.): **Észak felé!** (A felvidéki bevonulás). Sárga kalózok. H. (¾, ⅛, ⅛, ½10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ASTRA** (154-422. Ugocsa u. 10.): **Észak felé** (A Felvidék felszabadulása). Szent István élete. Holdrakéta (színes). (¼, ⅛, ⅛, ½10; V. Ü.: ½, ¼, ⅛, ⅛, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **Az új rokon** (Ágay). — **ATRIUM** (154-024, 153-034. Margit körút 55.): **Csavargókirály** (Ronald Colman). H. (⅛, ⅛, ½10; Sz. V. Ü.: ¼, ⅛, ⅛, ½10.) — **BELVÁROSI** (384-563. Irányi u. 21.): **Nyugat leánya** (Jeanette Mac Donald). H. (Jobbt. ½5, ¾7, ½10; balt. 8; V. Ü.: jobbt. ½3, 5, ⅛, ½10; balt. ½2, 4, ½7, 9.) Vas. d. e. ½11 és 12-kor: **Kölcsönkért kastély.** — **BODOGRÁF** (149-510. József körút 63.): **Nyugat leánya** (Jeanette Mac Donald). H. (3, 5, ⅛, ½10; V. Ü.: 1, ¼, ⅛, ⅛, 10.) — **BUDAI APOLLO** (35-15-00. Csalogány u. 46.): **Az élet tükre** (Paula Wessely). Kincskeresők (burleszk). H. (¾5, ¾7, 9; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛, ⅛, ½10.) — **CAPITOL** (134-337. Baross tér 32.): **Péntek Rézi** (Turay, Páger). H. (¼, ⅛, ⅛, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛, ⅛, ½10.) — **CITY** (111-140. Vilmos császár út 36.): **Csavargókirály** (Ronald Colman). H. (¾6, ¾8, ¾10; Sz. V. Ü.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) — **CORSO** (182-818. Váci u. 9. sz.): **A nagy ábránd** (La Grande Illusion; Jean Gabin). H. (⅛, ⅛, ½10; Sz. V. Ü.: ¼, ⅛, ⅛, ½10.) — **CORVIN** (139-584, 138-988. József körút és Üllői út sarok): **Varjú a toronyórán** (Vaszary, Egry Mária) és a kísérő műsor. Híradók. (¼, ⅛, ⅛, ½10; vasárnap és ünnepnap: ½2, ¼, ⅛, ⅛, ½10.) Vasárnap délelőtt ½11-kor matiné: **Kékszakáll nyolcadik felesége** (Gary Cooper). — **DAMJANICH** (134-803. Damjanich u. 1.): **Mr. Moto veszélyben** (Peter Lorre). Charlie Chan Montecarlóban. (¼, ⅛, ⅛, ½10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **DÉCSI** (121-343, 125-952. Teréz körút 28.): **A nagy ábránd** (La Grande Illusion; Jean Gabin). H. (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **ELIT** (114-502. Szent István körút 16.): **Játék a halállal** (Maurice Chevalier). Mesebeli játékboltban. H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **FORUM** (189-707, 189-543, 188-528. Kossuth Lajos ucca 18. sz.): **Asszonyfaló** (Anny Ondra). (½6, ⅛8, ½10; Sz. V. Ü.: ½4, ⅛6, ⅛8, ⅛10.) — **GLÓRIA** (144-800. Thököly út 56.): **A 14-es futár** (Luise Rainer). Kékmadár kabaré (színes). H. (½5, ¾7, 9; Sz.: ½4, ⅛6, ⅛8, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) — **HOLLYWOOD** (142-455. Bethlen tér 3.): **Játék a halállal** (Maurice Chevalier). Földi paradicsomok. Le a kalappal. H. (½4, ⅛6, ⅛8, ½10; vasárnap és ünnepnap: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **Pompei pusztulása** (Gloria Shea). — **JÓZSEFVÁROSI** (134-644. Kálvária tér 7.): **Nyugat leánya** (Jeanette Mac Donald). (3, ⅛6, ⅛8, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, 8, 10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: Fehér sas. — **KAMARA** (144-027, 135-967. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Rozmaring** (Turay, Páger). A rettenetes Robin Hudka (rajzfilm). (6, 8, 10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **KULTÚR** (386-193. Kinizsi u. 16.): **Észak felé** (A Felvidék hazatéréséről készült film). Szent István (Történeti film első királyunkról). H. (5, ⅛8, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) — **LLOYD** (111-994. Hollán u. 7., Szent István körútnál): **13 kislány mosolyog az égre** (Turay, Ráday). (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **NYUGAT** (127-162. Teréz körút 41.): **Uj bálványok** (Clark Gable). H. (½5, 7, ½10; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ODEON** (130-263. Rottenbiller u. 37/b.): **Az élet tükre** (Paula Wessely). Hableányok előnyben (rajzf.). Az olasz Lybia (varázsszőnyeg). H. (Folyt. előad.: ½5, ¾7, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor matiné: **Az új földesúr** (Somlay, Egry Mária). — **OLYMPIA** (342-947. Erzsébet körút 26.): Prolongálva! **Asszonyok a börtönben** (Viviane Romance). Földi paradicsomok (színes). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **OMNIA** (130-125. József körút és Kölcsey u. sarok): **Csavargókirály** (Ronald Colman). Kieg: Magyar híradó. (5, ⅛8, ½10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) — **ORIENT** (114-926. Izabella u. és Aradi u. sarok): **Boresa Amerikában** (Dayka, Mály Gerő). Hableányok előnyben (rajzf.). Jazzpárbaj. H. (Folyt. előad.: ½5, ¾7, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) — **OTTHON** (146-447. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Az élet tükre** (Paula Wessely). Cirmos bajban. Híradó. (¼4, ⅛6, ⅛8, ¼10; V. Ü.: ½2, ¼4, ⅛6, ⅛8, ¼10.) Vas. d. e. 10-kor matiné: **Éjfélkeringő** (Willy Birgel). — **PALACE** (136-523. Erzsébet körút 8. sz.): **Uz Bence** (Jávor, Bordy Bella). H. (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **PÁTRIA** (145-673. Népszínház u. 13.): **Mr. Moto veszélyben** (Peter Lorre). Vadászat Magyarországon. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10; V. Ü.: ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) Vas. d. e. 10 és ½12-kor: **Féltékeny barátok** (Victor Mac Laglen). — **PHÖNIX** (144-454. Rákóczi út 68.): **Az élet tükre** (Paula Wessely). Vacsora ¾8-kor (Pluhár beszél). H. (Folyt. előad.: mindennap: d. e. 11; d. u. 1, 3, 5, ⅛8, ½10.) — **RÁDIUS** (120-564, 122-098. Nagymező u. 22—24.): **Asszonyszeszély** (Margaret Sullavan). Rádium. H. (¾6, ¾8, ¾10; Sz. V. Ü.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: Popeye- és Mickyfilmek. — **REX** (139-416. István út 39.): **Az élet tükre** (Paula Wessely). Bőg a tehén (burl.). H. (½5, ¾7, 9; Sz.: ½4, ⅛6, ⅛8, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) — **RIALTÓ** (139-497. Rákóczi út 70.): **Nyugat leánya** (Jeanette Mac Donald). H. (D. e. ½11; d. u. ½1, ¾3, 5, ⅛8, ½10; V. Ü.: d. e. 10, 12; d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **ROYAL APOLLO** (141-902, 342-946. Erzsébet körút 45.): **Csodák csodája** (Henie Sonja). H. (¾6, ⅛8, ¾10; Sz. V. Ü.: 4, 6, 8, 10.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Havi 200 fix** (Kabos). — **SAVOY** (146-040. Kálvin tér sarok, Üllői út 2.): **Heidi** (Shirley Temple). Ravasz farkas. (½4, ⅛6, ⅛8, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Féltékeny barátok** (Victor Mac Laglen). — **SCALA** (114-411, Teréz körút 60.): **Kisasszony a mostohám** (Danielle Darrieux). H. (¾6, ⅛8, ¾10; Sz. V. Ü.: 3, ¾6, ⅛8, ¾10.) — **SIMPLON** (268-998, 268-999. Horthy Miklós út 62. sz.): **Vágyak** (Danielle Darrieux) és a kísérő műsor. H. (¾4, ⅛6, ⅛8, ½10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, ½10.) — **STUDIÓ** (140-840. Akácfa u. 4.): **Egy mozgalmas éjszaka** (Sacha Guitry). H. (Mindennap: d. e. 11: d. u. 2, 4, 6, 8, 10.) — **TIVOLI** (123-049. Nagymező u. 8.): **Az élet tükre** (Paula Wessely). Hableányok előnyben (rajzf.). H. (Folyt. előad.: ½5, 7, ½10; Sz.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10; V. Ü.: ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **Az új földesúr** (Somlay, Egry Mária). — **TURÁN** (128-401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Nyugat leánya** (Jeanette Mac Donald). H. (½4, ⅛6, ⅛8, 10; V. Ü.: ½2, ¼, ⅛6, ⅛8, 10.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: **Hazatérés** (Zarah Leander). — **URÁNIA** (146-046. Rákóczi út 21.): Prolongálva! **A berlini olimpiász** (II. rész: A szépség ünnepe). H. (5, ⅛8, ½10; Sz. V. Ü.: ¾3, 5, ⅛8, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: Dr. Baktay Ervin előadása: **A** radzsputok földjén és látogatás Ghandi telepén.

Gróf Berchtold külügyminiszter és Bethmann-Hollveg német kanczellár Buchlauban.

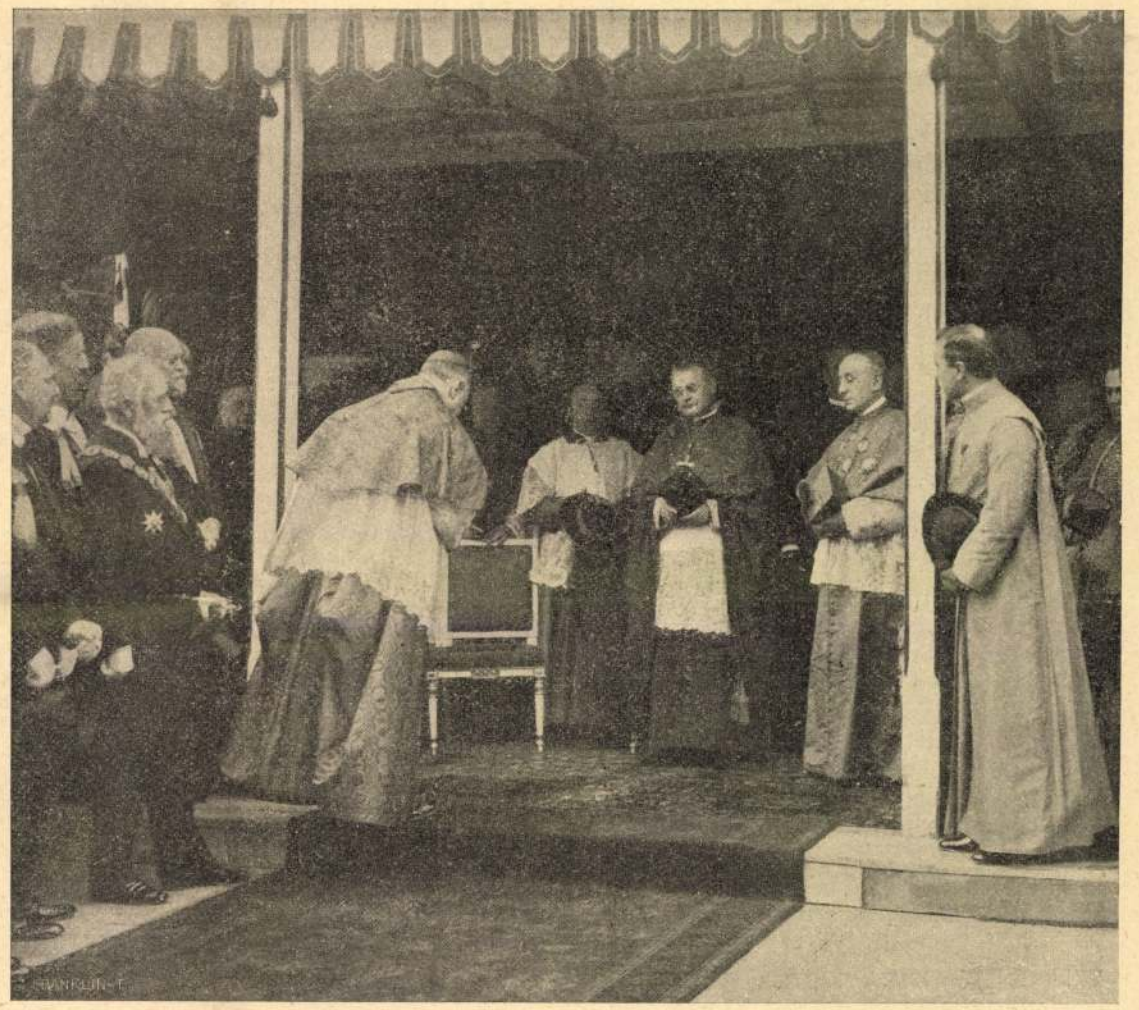

Van Rossum biboros pápai legátus fogadtatása Bécsben, a hova az eucharisztikus kongresszusra érkezett.

Péter annyira örült, hogy fölkelt a földről, a hol mind a ketten ültek és az ablakhoz sietett.

— Hova mész? — kiáltotta Vendi aggódva.

— Elmondom a többi fiúknak.

— Ne menj el, Péter, — könyörgött Vendi — nagyon sok mesét tudok még.

Ezek voltak, szórul-szóra a szavai, tehát nem lehet tagadni, hogy ő hozta kisértetbe először Pétert.

Péter visszajött és olyan sóvárgó tekintet volt a szemében, hogy Vendinek meg kellett volna ijedni tőle. Ő azonban nem ijedt meg.

— Oh, mennyi mesét tudnék én a fiúknak mesélni! — kiáltott Vendi, mire Péter megragadta és elkezdte az ablak felé vonszolni.

— Ereszsz el — parancsolta Vendi.

— Vendi, gyere velem és mesélj a fiúknak.

Vendinek természetesen tetszett, hogy így kérik, de azt mondta:

— Csakhogy nem mehetek ám! Gondolj a mamámra! Különben is, röpülni sem tudok.

— Majd megtanítlak.

— Oh, milyen szép volna röpülni!

— Megtanítlak, hogy kell a szél hátára ugrani és aztán elrepülünk.

— Oh! — kiáltott Vendi elragadtatva.

— Vendi, Vendi, a helyett, hogy itt alszol az ostoba ágyban, röpködhetsz velem és víg dolgokat mesélhetsz a csillagoknak.

— Oh!

— És, tudod-e, Vendi, hableányok is vannak ott.

— Hableányok? Farkuk is van?

— Ekkora hosszú farkuk, ni!

— Oh, — kiáltott Vendi, — ha én hableányokat láthatnék!

Péter borzasztó ravasz lett.

— Vendi — mondta — milyen nagyon tisztelnénk ott mind téged.

Vendi elkeseredetten fészkelődött. Úgy tett, mintha igyekeznék ott maradni a gyermekszoba padlóján.

Péter azonban nem könyörült rajta.

— Vendi — mondta a kis róka — te takarhatnál be minket minden este.

— Oh!

— Soha se takarta még be senki egyikünket sem.

— Oh! — kiáltott Vendi és kiterjesztette Péter felé a karját.

— És te stoppolhatnád meg a ruhánkat és zsebeket varrnál nekünk rá. Egyikünknek sincsen zsebe.

Hogy állhatott volna ellent mindennek Vendi?

— De hiszen ez irtózatosan csábító! — kiáltotta. — Péter, megtanítanád te repülni Jánost és Mihályt is?

— Ha te úgy akarod, — mondta Péter közönbösen.

Vendi erre odaszaladt Jánoshoz és Mihályhoz és megrázta őket.

— Kelj fel — kiáltotta — Péter Pan eljött és meg akar minket mind a hármunkat tanítani repülni.

János a szemét dörzsölte.

— Akkor hát fölkelek — mondta. Persze, máris a padlón volt.

— Halló! — mondta. — Már fenn is vagyok.

Ekkorra már Mihály is fenn volt, savanyúan nézve, mint az uborka. Péter csendet parancsolt nekik. Arczukon az a roppant ravasz kiváncsiság volt, a melyet a gyermekek akkor árulnak el, mikor a felnőttek világából jövő hangokra figyelnek. Minden csendes volt. Akkor valami történt. Nana, a ki egész este elkeseredetten ugatott, most csöndes lett. A gyerekek az ő hallgatását hallották.

— Kioltani a lámpát! Bújj el! Hamar! — kiáltott János; most egyetlen egyszer vette át a parancsnokságot az egész kaland folyamán.

Ilymódon, mire Liza belépett, kezén vezetve Nanát, a gyermekszoba egészen olyan volt, mint mindig és egészen sötét. Az ember megesküdhetett volna rá, hogy három csintalan lakója angyali módon szuszog álmában. Csakugyan szuszogtak, de tetetésből, az ablak függönye mögül.

Liza roszkedvü volt, mert épen a karácsonyi puddingot keverte a konyhában és ettől vonta el Nana alaptalan gyanakvása. Egy mazsola még ott is ragadt az arczán. Azt gondolta, még azzal szerez leginkább egy kis nyugalmat, ha beviszi Nanát egy pillanatra a gyermekszobába, de persze őrizet alatt.

— Nohát, te gyanakvó bestia — mondta Liza, a ki épen nem haragudott érte, hogy Nana kegyvesztett lett — láthatod, hogy teljes biztonságban vannak. Nem látod? Mindegyik kis angyal egészségesen alszik ágyában. Hallgasd csak, milyen kedvesen szuszognak.

Mihály erre, felbátorodva a sikertől, olyan hangosan kezdett szuszogni, hogy ezzel csaknem elárulta őket. Nana ismerte ezt a szuszogást és ki akarta tépni magát Liza kezéből.

Liza azonban kemény markú volt.

— Most már vége legyen, Nana — mondta és kifelé taszigálta a szobából. — Megmondom neked, ha tovább is ugatsz, egyenesen elmegyek az urunkért és a nagyságáért, hazahozom őket és akkor, akkor az úr alaposan megkorbácsol.

Újra megkötötte a boldogtalan kutyát, de azt hiszitek, Nana abbahagyta az ugatást? Hogy Liza hazahozza az urat és a nagyságát! Hiszen épen ezt akarta ő. Hát bánta ő, ha még úgy megkorbácsolják, csak a növendékeinek ne essék baja! Sajnos azonban, Liza visszatért a puddingjához és Nana látva, hogy tőle ugyan hiába vár segítséget, csak rázta, rázta a lánczot, míg végre elszakította. A következő pillanatban berohant egyenesen a 27. szám alatti ház ebédlőjébe és égnek meresztette a mancsait. Ez volt a legkifejezőbb módja arra, hogy közléseket tegyen. Darling úr és Darlingné asszony egyszerre megtudták, hogy valami borzasztó dolog történt a gyermekszobában és kisiettek az utczára, a nélkül, hogy elbucsúztak volna a háziasszonytól.

Ez azonban tiz perczczel azután volt, hogy a három kis betyár a függöny mögött szuszogott, Péter Pan pedig sok mindenfélét tud megcsinálni tiz percz alatt.

Térjünk hát vissza a gyermekszobába.

— Jól van hát — jelentette ki János, kibújva rejtekhelyéből. — Hát Péter, igazán tudsz te repülni?

Péter a helyett, hogy vesződött volna a felelettel, körbe röpült a szoba körül, röptében felszállva a kandalló párkányára.

— Nagyszerü! Nagyszerü! — mondta János és Mihály.

— Milyen édes! — kiáltott Vendi.

— Igen, édes vagyok, nagyon édes vagyok, — mondta Péter, megfeledkezve a jó modorról.

Gyönyörűséges könnyü dolognak látszott a repülés. A gyermekek megpróbálták először a padlóról, aztán az ágyakról, de mindig csak lefelé tudtak jutni, a helyett, hogy fölfelé.

— De hát hogy csinálod te? — kérdezte János a térdét dörzsölve. Nagyon praktikus fiú volt.

— Hát az ember csodálatosan szép dolgokat gondol — magyarázta Péter — és ezek a gondolatok fölemelik a levegőbe.

Újra megmutatta nekik, hogy csinálja.

— Ne siess úgy — mondta János. — Nem tudnád egyszer nagyon lassan csinálni?

Péter megcsinálta lassan is és gyorsan is.

— Megvan már, Vendi! — kiáltott János, de hamar rájött, hogy bizony nincs meg. Egyikük se tudott egyetlen hüvelyknyire sem repülni.

(Folytatása következik.)

— Nem hallok semmi más hangot — mondta Vendi — csak mintha csengetyük szólnának.

— Nohát, ez Tink, ez a tündérek beszéde. Azt hiszem, én is hallom.

A hang a fiókos szekrényből jött és Péternek felvidult az arcza. Soha senki sem tudott olyan vidáman nézni, mint Péter, — a nevetése a legkedvesebb csobogáshoz hasonlított. Neki még mindig megvolt az első, csecsemőkori nevetése.

— Vendi — suttogta roppant jókedvüen — én azt hiszem, becsuktam őt a fiókba.

Kieresztette szegény Tinket a fiókból ez dühösen kiáltozva röpködött körül a gyermekszobában.

— Nem kéne ilyeneket beszélned — felelt neki Péter. — Persze hogy nagyon sajnálom, de honnan tudhattam volna, hogy te benne vagy a fiókban?

Vendi nem hallgatott Péterre.

— Oh, Péter, — kiáltotta — csak egy kicsit maradna nyugton, hogy láthatnám!

— A tündérek nem igen maradnak nyugton — mondta Péter, de ép ekkor Vendi egy pillanatra látta a regebeli alakot, a mint leült a kakukos órára pihenni.

— Oh, milyen bájos! — kiáltott fel, bár Tink arcza még mindig el volt torzulva a haragtól.

— Tink — mondta Péter szeretetreméltóan — ez a hölgy azt mondja, hogy szeretné, ha te lennél az ő tündére.

Tinker Bell durczásan válaszolt.

— Mit mond, Péter? — kérdezte Vendi. Péternek le kellett fordítania a tündér szavait.

— Nem nagyon udvarias. Azt mondja, te egy nagy, csúnya leány vagy és hogy ő az én tündérem.

Péter megpróbált vitatkozni Tinkkel.

— Tudod, hogy nem lehetsz az én tündérem, Tink. Hiszen én férfi vagyok, te meg lány.

Erre Tink a következő szavakkal felelt:

— Ostoba szamár vagy.

És ezzel eltűnt a fürdőszobában.

— Nagyon neveletlen tündér — magyarázta Péter bocsánatkérőleg. — Ő foltozza a lábasokat és a fazekakat.

Ekkor már mind a ketten a karosszékben ültek együtt és Vendi további kérdésekkel zaklatta Pétert.

— Hát most már nem lakol a Kensington-parkban?

— Néha szoktam most is még.

— Hol lakol most legtöbbnyire?

— Az elveszett fiúknál.

— Hát azok kicsodák?

— Olyan gyerekek, a kik kiestek a gyermekkocsiból, mikor a dadáiuk félrenézett. Ha hét napig nem keresik meg őket, akkor elküldik őket messzire, Nincsországba, hogy a költségeket megtakarítsák. Én vagyok a kapitányuk.

— Micsoda mulatságos dolog lehet az!

— Igen — mondta ravaszul Péter — csakhogy nagyon egyedül vagyunk. Tudod, nincsen női társaságunk.

— Hát lányok nincsenek köztük?

— Nincsenek. A lányok, tudod, sokkal okosabbak, semhogy kiessenek a gyermekkocsiból.

Ez a mondás véghetetlenül hizelgett Vendinek.

— Azt hiszem — mondta — az igazán kedves dolog, hogy te így beszélsz a lányokról. János bizony nagyon lenéz minket.

Péter erre válaszul fölkelt és kilökte Jánost az ágyából, paplanostul, mindenestől, egyetlen lökéssel. Vendi ezt kissé hirtelennek találta első találkozásra s tűzbe jőve megmondta Péternek, hogy vigyázzon, az ő házában bizony nem kapitány. János azonban olyan csendesen aludt a padlón, hogy Vendi mégis csak megengedte Péternek, hogy itt maradhat.

— Tudom, hogy iránt am akartál kedves lenni — mondta elnézően. — Hát adj egy csókot.

Egy pillanatra megfeledkezett Péternek csókok dolgában való tudatlanságáról.

— Gondoltam mindjárt, hogy vissza fogod kérni — mondta kissé keserüen és vissza akarta adni a gyűszűt.

— Ugyan már — mondta Vendi kedvesen — én nem csókot mondtam, hanem gyűszűt.

— Hát az mi?

— Nohát — ilyen!

És megcsókolta.

— Furcsa — mondta Péter komolyan. — Hát most adjak én is neked egy gyűszűt?

— Ha akarsz — mondta Vendi és kinyújtotta a fejét.

Péter meggyűszűzte és rögtön utána Vendi felsikított.

— Mi baj, Vendi?

— Mintha valaki megránczigálta volna a hajamat.

— Biztosan az a Tink volt. Soha még nem volt olyan haszontalan, mint ma.

Csakugyan, Tink megint ott röpködött körülöttük s haragosan, gorombán beszélt.

— Azt mondja, mindig ezt fogja tenni veled, valahányszor gyűszűt adsz nekem, Vendi.

— De miért?

— Miért, Tink, mondd meg?

Tink megint azzal felelt:

— Te ostoba szamár.

Péter nem tudta megérteni, mért ostoba szamár ő, Vendi azonban megértette. Kissé el is kedvetlenedett, mikor Péter megvallotta, hogy nem azért jött a gyermekszobába, hogy őt lássa, hanem azért, hogy meséket, halljon.

— Tudod, én nem tudok meséket. Az elveszett fiúk se tudnak meséket egyik sem.

— Micsoda borzasztó dolog! — mondta Vendi.

— Tudod-e — mondta Péter, — hogy mért építik a fecskék a ház eresze alá a fészküket? Hogy meséket hallgathassanak. Oh Vendi, az anyád olyan gyönyörű mesét mondott el neked...

— Melyik mese volt az?

— Arról a herczegről, a ki nem tudta megtalálni azt a hölgyet, a ki az üvegpapucsban járt.

— Péter — mondta Vendi izgatottan — ez Hamupipőke volt és a herczeg megtalálta és attól fogva boldogul éltek, a míg meg nem haltak.

SZÜRET. — Litkei Antal rajza.

Litkei Antal

Litkei Antal: Siesta.

Vas. ujs. 1915. 17. f.

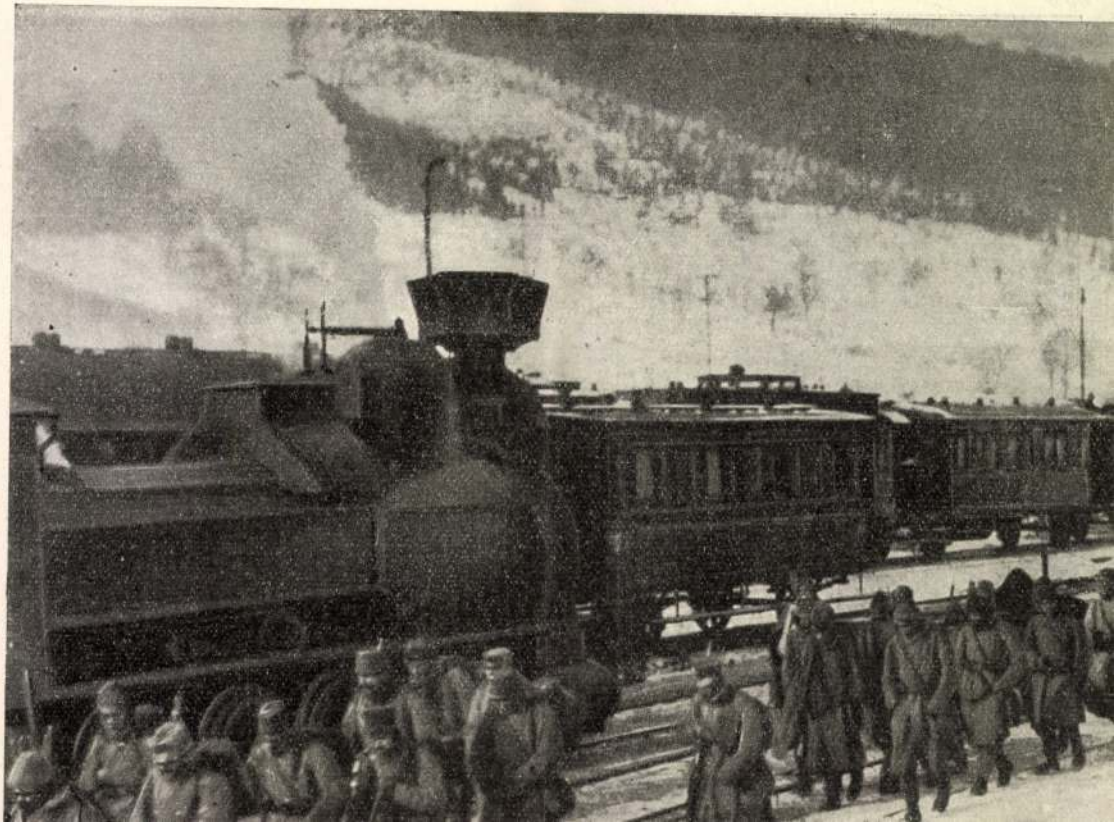

14. SZ. 1912. (59. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona.

A *«Világkrónikával»*-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

NAGYHETI AJTATOSSÁG A KALVÁRIÁN. — Litkei Antal rajza.

KOMÉDIÁK

A MAGYAR TÁRSADALOM REGÉNYE. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

— Ez a lekicsinylés vérig sértette férfiúi hiúságomat. «Majd én! — vágtam a szemébe szenvedelmesen s úgy viszonoztam a kapott csókot, hogy majd belefojtottam a lelket. A him gőgje kicsapott a véremből oly erővel, hogy az asszony kénytelen volt magát megadni. Idővel teljesen alárendelte magát az akaratomnak, parancsoltam vele. S nem fájt neki a parancsom, elfelejtette a rangját, az urát látta bennem, a kinek nem emberi intézmények, de a természet rendje szerint, engedelmeskednie kell.

Csábrágh módfelett élvezte az exotikus regényt, majd kiugrott a szeme, úgy figyelt.

— Egyszóval — jegyezte meg, — megtalálta benned a herczegnő a keresett boldogságot.

— Meg.

S ismét felvette Miklós regénye fonalát:

— De boldog voltam magam is. Véremnek minden cseppje óhajtotta a rendkívüli aszszonyt. Mert az volt. Itéld meg magad. Egy kirándulásunk alkalmával valahogy rálépett egy mérges kigyóra; a kigyó beleharapott a bokájába. Szerencse, hogy megláttam, mert ő letagadta volna a katasztrófát. Mosolyogva, gyönyört lehellve borult reám: «Csókolj meg én egyetlen emberem, mert ki tudja, mit hoz a következő óra.» Egyszóval nem bánta, ha a kínos halál utóléri, csak a karjaimban múlhasson ki . . . Én persze, a helyett hogy teljesítettem volna a vágyát, lerángattam a harisnyáját és kiszíttam a sebét. Ő még csak nem is igen örült neki, hogy megmentettem az életét. «Talán jobb lett volna, ha meg hagysz halni, — mondta s zokogva keblemre vetette magát . . . Ebből megéreztem, hogy ennek a szerelemnek rám nézve csak tragikus vége lehet, holott én viszonyunkat csak egy érdekes kalandnak szerettem volna tekinteni, a mely kölcsönös megegyezéssel bármikor felbontható . . . Vérem szerette az izzó teremtést, de a lelkem sohasem tudott az övével összeforrni, talán mert idegen volt, azonfelül fejedelemasszony is. Mindegy. Még két hónapot együtt töltöttem vele a magam kedvéből az afrikai csodaoázison, aztán — különösen miután megkezdődtek a nagy esőzések — el akartam tőle bucsúzni. Jól sejtettem. Az asszony nem eresztett. Talán képes lett volna lehuzatni a négerjeivel, ha szökni merészelek. A behódolt asszonyból a zsarnokom lett idővel. Görcsösen ragaszkodott hozzám akkor is, mikor vége szakadt az afrikai idillnek s visszahajóztunk Európába. Nyomon követett mindenüvé. Négy álló esztendeig üldözött a szerelmével, tizszer sikerült tőle megmenekülnöm, tizszer kényszerített vissza a jármába. Az utolsó esztendőben békét hagyott végre, azt hittem, örökre . . .

Keserű, mély sohaj fakadt fel a mesemondó kebléből, szinte kapkodott a levegő után, midőn befejezte a történetet.

— Csalódtam. Most itt van újra, mint valami vészes üstökös, megjelent az egemen, épen mikor virradni kezd reám s visszakövetel magának, nagyobb energiával, mint valaha.

Csábrághot az utolsó szavakból csak az kapta meg, hogy itt van ő. A bűbájos szirén, a regényhős fejedelemasszony. Tehát megláthatja őt.

— Hova szállott? — kérdezte mohón. — Mi a neve?

— Az igazi nevét természetesen nem mondom meg, — csillapította Zádor barátja lelkesedését, — csak az álnevét, a melyen itt szerepel.

Csábrágh észrevette magát.

— Ne gondold, hogy indiskréczióból kérdeztem . . . de miután te elmondtad a történetet, úgy gondoltam . . .

Miklós a szavába vágott.

— Meg lehetsz róla győződve, hogy az én indiskréczióm nak igen nagy oka van. Te vagy az első ember, a kivel közöltem ezt a titkomat, veled is csak azért, mert szükségem van a segitségedre.

— Hohó, hát fenyeget?

— Szót sem szóltam volna, — felelt Miklós, — ha csak engem fenyegetne. Az ő szempontjából talán joga is van hozzám, de nemcsak engem fenyeget.

— Hohó, hát kit még?

— Egy ártatlan harmadikat, a ki sohasem vétett sem neki, sem senkinek: azt a nőt, a kit a lelkemmel szeretek.

— Hohó! . . .

Eme harmadik hohó után már torkán akadt a jó grófnak a további szó. Mielőtt folytatta volna, csak úgy szárazon beletrombitált a zsebkendőjébe.

— Nini, hát te is házasodol?

— Igen, — válaszolt Miklós őszintén. — Most már néném kegyéből nincs is egyéb akadálya a házasságomnak, mint ez a nő.

A gróf lelkesen bólintott.

— Értem. Nekem kell a veszedelmes vetélytárs kirohanásait kontrakarriroznom. De tudnám, hogy kezdjem, — tette hozzá komikus grimászt vágva, — ha szerelmes nem volnék.

Miklós megértette barátja czélzását.

— Csalódol, — mondta, — az a nő nem lesz másé soha: nem olyan.

A gróf megvakarta tokáját.

— Hm . . . Akkor mi lesz tulajdonképen az én teendőm?

— Azt — válaszolt neki Miklós, — a körülmények fogják meghatározni. Egyelőre csak arra kérlek, tudd meg valahogy, hogy nem leset-e reám? Nem-e kutattat az én titkos menyasszonyom után?

— Nem tudja a nevét?

— Nem.

— Nekem sem mondhatod meg? Úgy könnyebben menne a proczedura.

Miklós tagadólag megrázta fejét.

— Én sem kértem még meg a kezét szüleitől.

— Ah, pardon . . . Egyremegy különben, mindent megteszek az érdekedben, egyrészt, mert szeretlek, másrészt meg izgat is a história.

Miklós közölte barátjával a herczegnő inkognito nevét és lakását, aztán megkoczogtatta a meghasadt poharát, hogy kiegyenlítse a számláját. A pohár diszharmonikus zenéje eszébe juttatta előbbeni themáját.

— Tudod-e most már, miért nem akartam kicserélni ezt a poharat? — kérdezte jelentősen barátjától.

Az nem értette, hova czéloz a hasadt pohárral. Miklós felvilágosította.

— Magamra vettem a csudamód meghasadt pohár sorsát, mintha csak az én életemet jelképezné, s annak ötletéből babonás hitem jósszavára erős fogadalmat tettem, hogy maradok, a ki vagyok, soha föl nem cserélem magamat, repeszszék bár be a természet titkos erői, vagy akár a viszonyok bárdja csontjaimat. Megmarkolom a lelkemet, hogy el ne hagyjon, de a míg élek, csak abból fogok meríteni.

Csábrágh egy meleg pillantást vetett barátjára.

— Mégis jó valamire — mondta, — a babona is . . .

A két jó barát fizetett s karöltve hagyta el az éttermet. Öt óra volt. Mit csináljanak hatig . . . Beültek a Csábrágh automobiljába és kirobogtak a füstös fővárosból Kerepes felé. A sebesiramú sétakocsizás, a friss levegő élenye pezsgésbe hozta vérüket s fölemésztette az idegeikben vibráló izgalmakat. Ám a Miklós helyreállott nyugalma csak nem volt tartós. Lelkét ismét kibillentette egyensulyából egy meglepő jelenet. Visszajövet ugyanis a barosstéri Keleti kávéházban megpillantotta véletlenül Bodonyit, a mint az egy ablakfülkébe húzódva, nagy buzgósággal tárgyalt egy monoklis, pofaszakállas úrral. Langer báró volt, az állítólag üldözött orosz alattvaló. Magán a tényen alig volt valami csudálkozni való. A kalandor faiseur, a kit ő oly mereven visszautasított egyszerüen egyik intim emberére vetette rá magát, hogy találmánya értékesítése érdekében általa lopja be magát az ő bizalmába. A tétel egyszerű volt, szinte virított rajta a valószinüség látszata, de a Miklós túlcsigázott agyát újabb hyper-kombinációkra zaklatta a kalandor látása. Hátha csupa ürügy a találmányhistória a gyanus ember kezében, erre való, hogy annak révén könnyebben hozzáférhessen s kivallassa környezetét. Ha pedig így van, — füzte tovább a logikai fonalat — akkor csak a herczegnő bérencze lehet. Ki másnak lehetne érdekében, hogy belehatoljon élete titkos intimitásaiba . . . A különös föltevést nem is ejtette el Miklós. A gyanu megrögződött az agyában s szórakozottá tette. Alig reflektált a Csábrágh derült megjegyzéseire.

— Miklós, mi bajod megint?

Csak eszembe jutott valami.

— Apropós — mondta a gróf hirtelen — nekem is eszembe jutott valami. Annak a bizalmas beszélgetésnek a nyomán, a melyet a Hungáriában folytattunk, alighanem rá fogsz jönni Béltekynénél, hogy kit választottam páromul. Túlságosan boldog vagyok ahhoz, hogy bujócskát tudjak játszani veled is. Elég, ha a társaságot félrevezetem annyira a mennyire. Erre már vigyázok, mert nem kivánom hogy idő előtt szapuljanak bennünket az irigy mamák...

— Nos? — kérdezte Miklós.

— Az utóbb felhozott szempontból arra kérlek, ne végy tudomást semmiről.

— Az csak természetes — mosolygott Miklós — a bizalmaddal csak nem fogok visszaélni.

— No, én sem a tieddel, öregem . . . Ha valahogy megtudnám is, hogy kit szeretsz . . .

— Ezen a ponton nincs veszedelem, — jegyezte meg Miklós elkomolyodva. Mert nekem már csakugyan az az érdekem, hogy lélek se tudja meg az eljegyzés előtt, hogy kit szemeltem ki magamnak feleségül és én szigoruan ahhoz tartom magamat, megkértem a menyasszonyomat is, hogy társaságban ne igen foglalkozzék velem.

— Talán túlzasz, — vélte Csábrágh — miért volna több okod bujócskázni, mint nekem.

— Elfelejted, hogy szegény ember vagyok s mint ilyen természetszerüleg provokálom az irigységet, másodszor meg, hogy a herczegnő személyében ott kereng a lidérez a fejünk felett.

— Talán a te menyasszonyod is ott lesz Béltekynénél? — kérdezte Csábrágh nem annyira kiváncsiságból, mint hogy mondjon valamit.

— Ott — felelte Miklós egyszerüen — s meglátod, sejteni sem fogod, hogy ki az; udvarolni különben sem tudok — tette hozzá, — igen komoly dolognak tartom a szerelmet, mókázni vele képtelen vagyok . . .

Ebben a pillanatban fékezett a sofför: az automobil megállott a Bélteky-palota előtt. Az urak kiszállottak belőle . . .

. . . Egy negyedóra mulva tisztában volt Miklós, hogy ő és Csábrágh egy leányt szeretnek. Senki más a világon nem tudta ezt rajta kivül. Legkevésbbé a leány. Csábrágh egy szót sem ejtett vele szerelemről, csak mulatott vele; tréfáiból, kaczagásából hogy tudta volna kihámozni, a férfi-pszikhe titokban tartott rejtelmeit az ártatlan, fehérlelkü leány!

A társaság sem vette komolyan a latifundiumos úr udvarlását, keveselték neki a szegény grófkisasszonyt. Mulat a bakfissal, mert tetszik neki s úgy hozza magával nagyuri szeszélye, punktum.

Csábrágh meg épen vak volt. Eszébe sem jutott, hogy más is udvarolhatott a kis Romhányi Erzsikének rajta kivül. Pedig ugyan nem lett volna csuda.

A csuda az volt, a mit Zádor Miklós produkált a jour-prién. Csupa kedv és ötlet volt. Úgy sziporkázott a szelleme, mint még soha. A dámák mohón lesték férfias ajkáról lelke

Gróf Berchtold külügyminiszter és Bethmann-Hollveg német kanczellár Buchlauban.

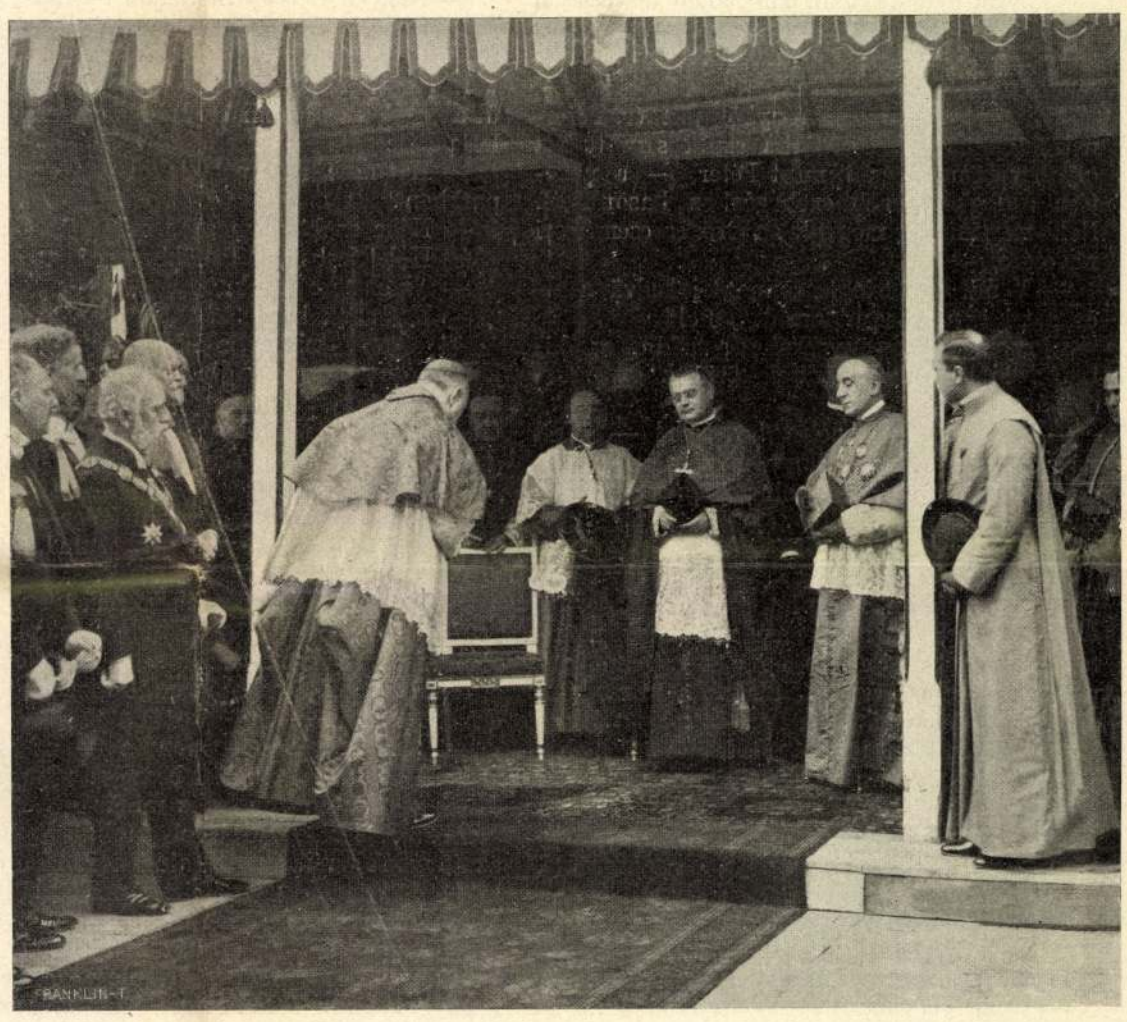

Van Rossum biboros pápai legátus fogadtatása Bécsben, a hova az eucharisztikus kongresszusra érkezett.

Péter annyira örült, hogy fölkelt a földről, a hol mind a ketten ültek és az ablakhoz sietett.

— Hova mész? — kiáltotta Vendi aggódva.

— Elmondom a többi fiúknak.

— Ne menj el, Péter, — könyörgött Vendi — nagyon sok mesét tudok még.

Ezek voltak, szórul-szóra a szavai, tehát nem lehet tagadni, hogy ő hozta kisértetbe először Pétert.

Péter visszajött és olyan sóvárgó tekintet volt a szemében, hogy Vendinek meg kellett volna ijedni tőle. Ő azonban nem ijedt meg.

— Oh, mennyi mesét tudnék én a fiúknak mesélni! — kiáltott Vendi, mire Péter megragadta és elkezdte az ablak felé vonszolni.

— Ereszsz el — parancsolta Vendi.

— Vendi, gyere velem és mesélj a fiúknak.

Vendinek természetesen tetszett, hogy így kérik, de azt mondta:

— Csakhogy nem mehetek ám! Gondolj a mamámra! Különben is, röpülni sem tudok.

— Majd megtanítlak.

— Oh, milyen szép volna röpülni!

— Megtanítlak, hogy kell a szél hátára ugrani és aztán elrepülünk.

— Oh! — kiáltott Vendi elragadtatva.

— Vendi, Vendi, a helyett, hogy itt alszol az ostoba ágyban, röpködhetsz velem és víg dolgokat mesélhetsz a csillagoknak.

— Oh!

— És, tudod-e, Vendi, hableányok is vannak ott.

— Hableányok? Farkuk is van?

— Ekkora hosszú farkuk, ni!

— Oh, — kiáltott Vendi, — ha én hableányokat láthatnék!

Péter borzasztó ravasz lett.

— Vendi — mondta — milyen nagyon tisztelnénk ott mind téged.

Vendi elkeseredetten fészkelődött. Úgy tett, mintha igyekeznék ott maradni a gyermekszoba padlóján.

Péter azonban nem könyörült rajta.

— Vendi — mondta a kis róka — te takarhatnál be minket minden este.

— Oh!

— Soha se takarta még be senki egyikünket sem.

— Oh! — kiáltott Vendi és kiterjesztette Péter felé a karját.

— És te stoppolhatnád meg a ruhánkat és zsebeket varrnál nekünk rá. Egyikünknek sincsen zsebe.

Hogy állhatott volna ellent mindennek Vendi?

— De hiszen ez irtózatosan csábító! — kiáltotta. — Péter, megtanítanád te repülni Jánost és Mihályt is?

— Ha te úgy akarod, — mondta Péter közönbösen.

Vendi erre odaszaladt Jánoshoz és Mihályhoz és megrázta őket.

— Kelj fel — kiáltotta — Péter Pan eljött és meg akar minket mind a hármunkat tanítani repülni.

János a szemét dörzsölte.

— Akkor hát fölkelek — mondta. Persze, máris a padlón volt.

— Halló! — mondta. — Már fenn is vagyok.

Ekkorra már Mihály is fenn volt, savanyúan nézve, mint az uborka. Péter csendet parancsolt nekik. Arczukon az a roppant ravasz kiváncsiság volt, a melyet a gyermekek akkor árulnak el, mikor a felnőttek világából jövő hangokra figyelnek. Minden csendes volt. Akkor valami történt. Nana, a ki egész este elkeseredetten ugatott, most csöndes lett. A gyerekek az ő hallgatását hallották.

— Kioltani a lámpát! Bújj el! Hamar! — kiáltott János; most egyetlen egyszer vette át a parancsnokságot az egész kaland folyamán.

Ilymódon, mire Liza belépett, kezén vezetve Nanát, a gyermekszoba egészen olyan volt, mint mindig és egészen sötét. Az ember megesküdhetett volna rá, hogy három csintalan lakója angyali módon szuszog álmában. Csakugyan szuszogtak, de tetetésből, az ablak függönye mögül.

Liza roszkedvü volt, mert épen a karácsonyi puddingot keverte a konyhában és ettől vonta el Nana alaptalan gyanakvása. Egy mazsola még ott is ragadt az arczán. Azt gondolta, még azzal szerez leginkább egy kis nyugalmat, ha beviszi Nanát egy pillanatra a gyermekszobába, de persze őrizet alatt.

— Nohát, te gyanakvó bestia — mondta Liza, a ki épen nem haragudott érte, hogy Nana kegyvesztett lett — láthatod, hogy teljes biztonságban vannak. Nem látod? Mindegyik kis angyal egészségesen alszik ágyában. Hallgasd csak, milyen kedvesen szuszognak.

Mihály erre, felbátorodva a sikertől, olyan hangosan kezdett szuszogni, hogy ezzel csaknem elárulta őket. Nana ismerte ezt a szuszogást és ki akarta tépni magát Liza kezéből.

Liza azonban kemény markú volt.

— Most már vége legyen, Nana — mondta és kifelé taszigálta a szobából. — Megmondom neked, ha tovább is ugatsz, egyenesen elmegyek az urunkért és a nagyságáért, hazahozom őket és akkor, akkor az úr alaposan megkorbácsol.

Újra megkötötte a boldogtalan kutyát, de azt hiszitek, Nana abbahagyta az ugatást? Hogy Liza hazahozza az urat és a nagyságát! Hiszen épen ezt akarta ő. Hát bánta ő, ha még úgy megkorbácsolják, csak a növendékeinek ne essék baja! Sajnos azonban, Liza visszatért a puddingjához és Nana látva, hogy tőle ugyan hiába vár segítséget, csak rázta, rázta a láncot, míg végre elszakította. A következő pillanatban berohant egyenesen a 27. szám alatti ház ebédlőjébe és égnek meresztette a mancsait. Ez volt a legkifejezőbb módja arra, hogy közléseket tegyen. Darling úr és Darlingné asszony egyszerre megtudták, hogy valami borzasztó dolog történt a gyermekszobában és kisiettek az utczára, a nélkül, hogy elbucsúztak volna a háziasszonytól.

Ez azonban tiz perczczel azután volt, hogy a három kis betyár a függöny mögött szuszogott, Péter Pan pedig sok mindenfélét tud megcsinálni tiz percz alatt.

Térjünk hát vissza a gyermekszobába.

— Jól van hát — jelentette ki János, kibújva rejtekhelyéből. — Hát Péter, igazán tudsz te repülni?

Péter a helyett, hogy vesződött volna a felelettel, körbe röpült a szoba körül, röptében felszállva a kandalló párkányára.

— Nagyszerü! Nagyszerü! — mondta János és Mihály.

— Milyen édes! — kiáltott Vendi.

— Igen, édes vagyok, nagyon édes vagyok, — mondta Péter, megfeledkezve a jó modorról.

Gyönyörüséges könnyü dolognak látszott a repülés. A gyermekek megpróbálták először a padlóról, aztán az ágyakról, de mindig csak lefelé tudtak jutni, a helyett, hogy fölfelé.

— De hát hogy csinálod te? — kérdezte János a térdét dörzsölve. Nagyon praktikus fiú volt.

— Hát az ember csodálatosan szép dolgokat gondol — magyarázta Péter — és ezek a gondolatok fölemelik a levegőbe.

Újra megmutatta nekik, hogy csinálja.

— Ne siess úgy — mondta János. — Nem tudnád egyszer nagyon lassan csinálni?

Péter megcsinálta lassan is és gyorsan is.

— Megvan már, Vendi! — kiáltott János, de hamar rájött, hogy bizony nincs meg. Egyikük se tudott egyetlen hüvelyknyire sem repülni.

(Folytatása következik.)

— Nem hallok semmi más hangot — mondta Vendi — csak mintha csengetyük szólnának.

— Nohát, ez Tink, ez a tündérek beszéde. Azt hiszem, én is hallom.

A hang a fiókos szekrényből jött és Péternek felvidult az arcza. Soha senki sem tudott olyan vidáman nézni, mint Péter, — a nevetése a legkedvesebb csobogáshoz hasonlított. Neki még mindig megvolt az első, csecsemőkori nevetése.

— Vendi — suttogta roppant jókedvüen — én azt hiszem, becsuktam őt a fiókba.

Kieresztette szegény Tinket a fiókból ez dühösen kiáltozva röpködött körül a gyermekszobában.

— Nem kéne ilyeneket beszélned — felelt neki Péter. — Persze hogy nagyon sajnálom, de honnan tudhattam volna, hogy te benne vagy a fiókban?

Vendi nem hallgatott Péterre.

— Oh, Péter, — kiáltotta — csak egy kicsit maradna nyugton, hogy láthatnám!

— A tündérek nem igen maradnak nyugton — mondta Péter, de ép ekkor Vendi egy pillanatra látta a regebeli alakot, a mint leült a kakukos órára pihenni.

— Oh, milyen bájos! — kiáltott fel, bár Tink arcza még mindig el volt torzulva a haragtól.

— Tink — mondta Péter szeretetreméltóan — ez a hölgy azt mondja, hogy szeretné, ha te lennél az ő tündére.

Tinker Bell durczásan válaszolt.

— Mit mond, Péter? — kérdezte Vendi. Péternek le kellett fordítania a tündér szavait.

— Nem nagyon udvarias. Azt mondja, te egy nagy, csúnya leány vagy és hogy ő az én tündérem.

Péter megpróbált vitatkozni Tinkkel.

— Tudod, hogy nem lehetsz az én tündérem, Tink. Hiszen én férfi vagyok, te meg lány.

Erre Tink a következő szavakkal felelt:

— Ostoba szamár vagy.

És ezzel eltünt a fürdőszobában.

— Nagyon neveletlen tündér — magyarázta Péter bocsánatkérőleg. — Ő foltozza a lábasokat és a fazekakat.

Ekkor már mind a ketten a karosszékben ültek együtt és Vendi további kérdésekkel zaklatta Pétert.

— Hát most már nem lakol a Kensington-parkban?

— Néha szoktam most is még.

— Hol lakol most legtöbbnyire?

— Az elveszett fiúknál.

— Hát azok kicsodák?

— Olyan gyerekek, a kik kiestek a gyermekkocsiból, mikor a dadáiuk félrenézett. Ha hét napig nem keresik meg őket, akkor elküldik őket messzire, Nincsországba, hogy a költségeket megtakarítsák. Én vagyok a kapitányuk.

— Micsoda mulatságos dolog lehet az!

— Igen — mondta ravaszul Péter — csakhogy nagyon egyedül vagyunk. Tudod, nincsen női társaságunk.

— Hát lányok nincsenek köztük?

— Nincsenek. A lányok, tudod, sokkal okosabbak, semhogy kiessenek a gyermekkocsiból.

Ez a mondás véghetetlenül hizelgett Vendinek.

— Azt hiszem — mondta — az igazán kedves dolog, hogy te így beszélsz a lányokról. János bizony nagyon lenéz minket.

Péter erre válaszul fölkelt és kilökte Jánost az ágyából, paplanostul, mindenestől, egyetlen lökéssel. Vendi ezt kissé hirtelennek találta első találkozásra s tűzbe jőve megmondta Péternek, hogy vigyázzon, az ő házában bizony nem kapitány. János azonban olyan csendesen aludt a padlón, hogy Vendi mégis csak megengedte Péternek, hogy itt maradhat.

— Tudom, hogy irántam akartál kedves lenni — mondta elnézően. — Hát adj egy csókot.

Egy pillanatra megfeledkezett Péternek csókok dolgában való tudatlanságáról.

— Gondoltam mindjárt, hogy vissza fogod kérni — mondta kissé keserüen és vissza akarta adni a gyüszűt.

— Ugyan már — mondta Vendi kedvesen — én nem csókot mondtam, hanem gyűszűt.

— Hát az mi?

— Nohát — ilyen!

És megcsókolta.

— Furcsa — mondta Péter komolyan. — Hát most adjak én is neked egy gyűszűt?

— Ha akarsz — mondta Vendi és kinyújtotta a fejét.

Péter meggyűszűzte és rögtön utána Vendi felsikított.

— Mi baj, Vendi?

— Mintha valaki megránczigálta volna a hajamat.

— Biztosan az a Tink volt. Soha még nem volt olyan haszontalan, mint ma.

Csakugyan, Tink megint ott röpködött körülöttük s haragosan, gorombán beszélt.

— Azt mondja, mindig ezt fogja tenni veled, valahányszor gyűszűt adsz nekem, Vendi.

— De miért?

— Miért, Tink, mondd meg?

Tink megint azzal felelt:

— Te ostoba szamár.

Péter nem tudta megérteni, mért ostoba szamár ő, Vendi azonban megértette. Kissé el is kedvetlenedett, mikor Péter megvallotta, hogy nem azért jött a gyermekszobába, hogy őt lássa, hanem azért, hogy meséket, halljon.

— Tudod, én nem tudok meséket. Az elveszett fiúk se tudnak meséket egyik sem.

— Micsoda borzasztó dolog! — mondta Vendi.

— Tudod-e — mondta Péter, — hogy mért épitik a fecskék a ház eresze alá a fészküket? Hogy meséket hallgathassanak. Oh Vendi, az anyád olyan gyönyörű mesét mondott el neked...

— Melyik mese volt az?

— Arról a herczegről, a ki nem tudta megtalálni azt a hölgyet, a ki az üvegpapucsban járt.

— Péter — mondta Vendi izgatottan — ez Hamupipőke volt és a herczeg megtalálta és attól fogva boldogul éltek, a míg meg nem haltak.

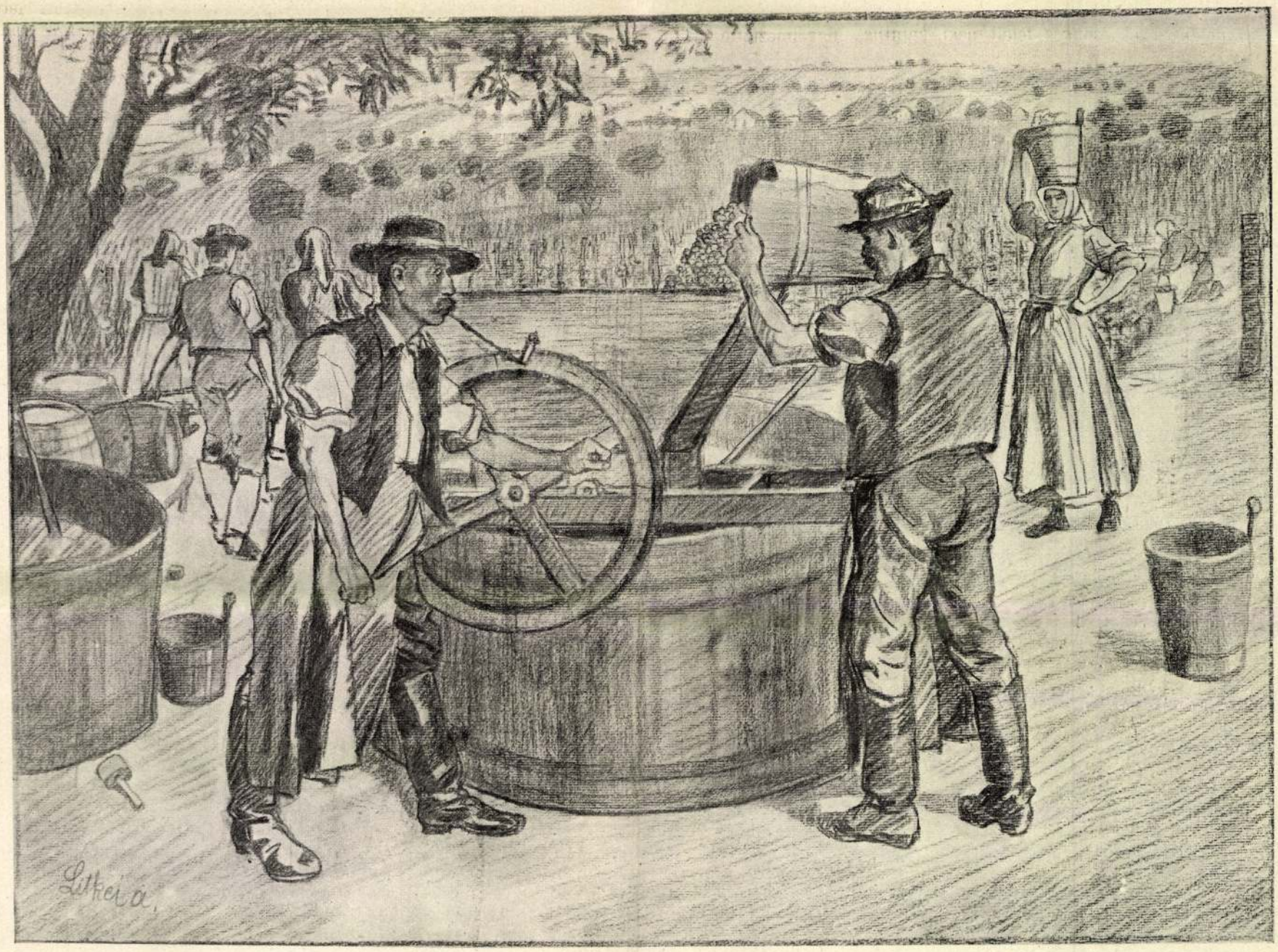

SZÜRET. — Litkei Antal rajza.

nyomai. Ez a hajlam élettani okokból lép fel és a táplálkozás lehetővé tételére alakul ki. A gyermek első tápláléka az anyai tej, a szopás tehát a csecsemő táplálkozási módja. A gyermek boldogan alszik el az anyai mellen szopás közben. Később egész 8—10 éves korig a gyermeket erősen érdekli minden az erotikával érintkező dolog. Főleg a születés misztériuma. Azonban kielégítő magyarázatot kérdéseire nem kap, a gólyamesét nem hiszi el, látja, hogy amit tudni akar, azt a felnőttek titkolják előtte és így belenyugszik abba, hogy ezekről a dolgokról neki nem szabad tudnia, megkezdi az első kiszorítást. A függőben hagyott, meg nem oldott problémák állandó tudatközpontbani léte u. i. igen sok bajjal, izgalommal járna. A gyermek megtanulja kezelni a tudattalanba való szorítás mechanizmusát.

Sokan vannak, akik az erotikumnak nem tulajdonítanak akkora jelentőséget, főleg a gyermekkorban. Azt mondják, hogy Freud az erotikum jelentőségét túlbecsüli. Azonban nagyon könnyen lehetséges, hogy az eddigi lélektan követte el az ellenkező hibát, t. i. hogy e jelenséget alulbecsülte. Azonban akárhogy legyen is a dolog, az bizonyos, hogy az eddigi tudományos köztudat abban minden esetre téved, mikor azt állítja, hogy a gyermekben nincsenek még erotikus — és pedig igen erős — rezdülések. Inkább úgy áll az igazság, hogy a felnőttben nincs meg oly változatos módon ez az érzés, mint a gyermekben. A felnőttben már végbement u. i. ezen hajlamok egy részének (t. i a társadalom által elítélt résznek) a kiszorítása, ami a gyermekben korántsincs még meg; aki csak akkor kezd róluk lemondani és őket felejteni, mikor — sokszor igen erélyes rendreutasítások és fenyegetések árán — megtanulja ezen hajlamokat elnyomni A művészek minden időben a nagy közvéleménynél szabadabb szellemben fogták fel e fontos tüneményt, sőt a művészet nem is egyéb, mint az erosznak apotheózisa. Bármi legyen is ugyanis a művészet tárgya, célja mindig a szituációban foglalt és exponálható erotikumnak ábrázolása.

A tudattalanban fekvő elemek kiszorítása és további gátlása abban, hogy a tudatba újra visszajőjjenek, bizonyos cenzura műve amit a tudatos fél morális okokból eszközöl. Ez a cenzura azonban igen sokféleképp működhetik. A kiszorítás csak egyike azoknak az eljárásoknak, amelyekben megnyilvánul. A kiszorítás fegyverével legnagyobb mértékben a nők élnek. A nőknél u. i. a kiszorításra való kényszerültség sokkal jobban fennforog, mint a férfiaknál. U. i. a nőknél még sokkal szigorúbban megkövetelik, hogy mentesek legyenek minden erotikumtól. Itt még a felnőtt korban is kérdezés-, sőt gondolattilalom áll fenn. A mai társadalom megköveteli, hogy a nő asexualis legyen. A kisleány eleinte éppúgy produkálja az erotikum kétségbevonhatatlan tüneményeit, mint a kis fiú. De vele szemben a szülők és a környezet még szigorúbban alkalmazza a gondolkodáseltiltás eszközeit, mint a fiúkkal szemben. A gyermek nem kapván feleletet az őt első sorban érdeklő kérdésekre, bizalmatlanná lesz a szülők iránt, eltitkolja gondolatait, majd, miután neki magának nem sikerül megoldani e kérdéseket, bizalmatlanná lesz az ész iránt, elveszti a gondolkodásra való kedvét és az erotikumról való gondolatgátlás átterjed a szomszéd pályákra is. Így előáll az az állapot, hogy a serdülő leányban a gondolattilalom folytán az intelligencia fejlődésében akadály támad és ez a processzus bizonyára a legjelentékenyebb oka annak a jelenségnek, hogy a nők értelmi foka, a gondolkodásra való képessége alantabb áll a férfiakénál. És ha ez minden téren nem is általánosítható, legalább is az erotikummal kapcsolatos pályákra érvényes. Így első sorban a művészet terén. Azért is látjuk, hogy a nők túlnyomólag a zenet művelik, mivel a zenében ment végbe a legtökéletesebben a szimbolumok felismerhetetlensége.

A tudatból való kiszorítás azonban csak bizonyos esetekben sikerül. Ha valakinek élesebb elme jutott osztályrészül, sok dolgot magától is kitalál. Az ilyen emberben nem történik meg a kiszorítás, vagy csak kisebb fokban. A gyermek, amint Freud érdekes értekezéséből tudjuk, csinál magának teóriákat a születésről,[1] e teóriák azonban szakadásosak.

[1] Über infantile Sexualtheorien. Sammlung kleiner Schriften zur Neurosenlehre. 159. o.

AZ EBÉD
LITKEI ANTAL RAJZA

Művészet 1912

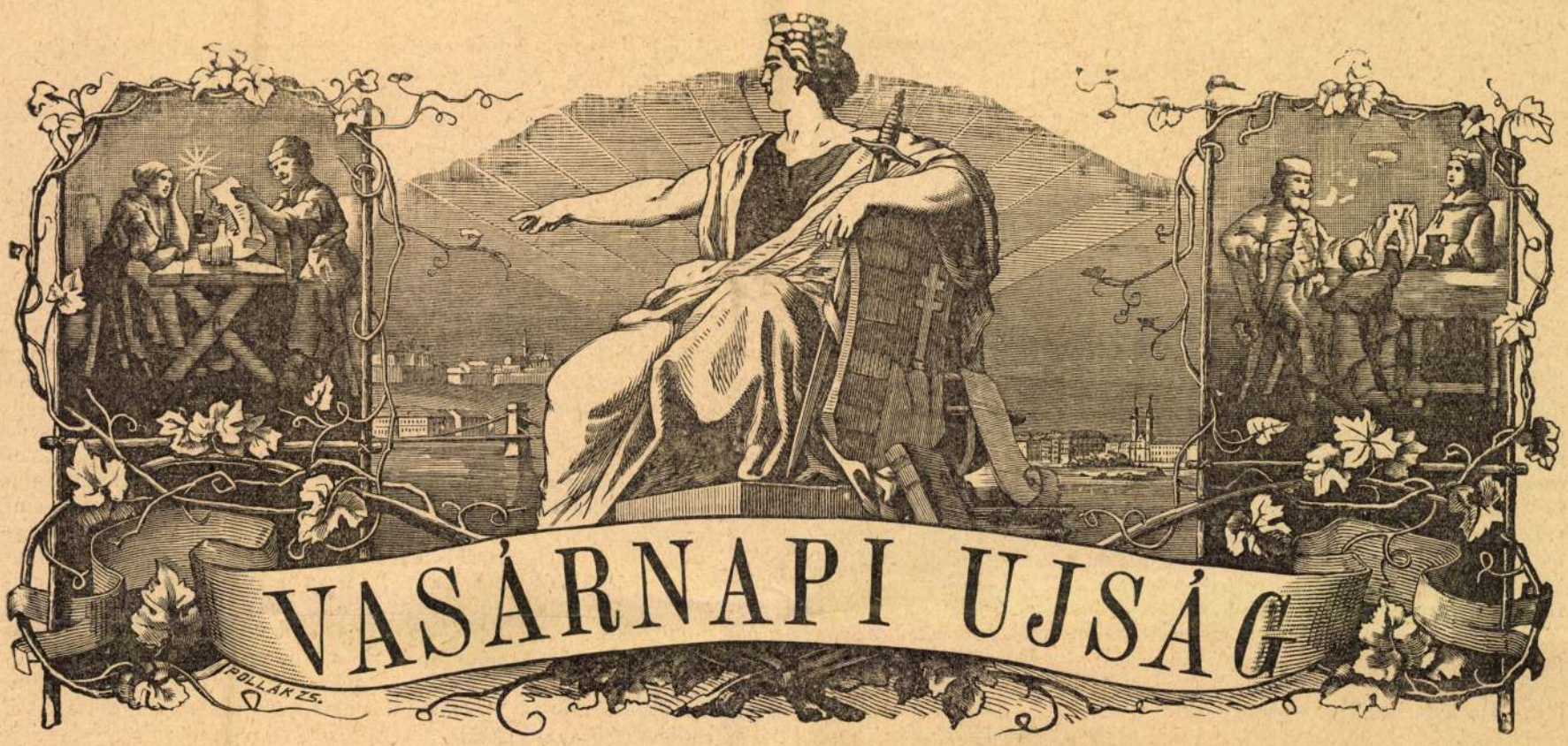

14. SZ. 1912. (59. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona.

A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

NAGYHETI AJTATOSSÁG A KALVÁRIÁN. — Litkei Antal rajza.

KOMÉDIÁK

A MAGYAR TÁRSADALOM REGÉNYE. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

— Ez a lekicsinylés vérig sértette férfiúi hiúságomat. «Majd én! — vágtam a szemébe szenvedelmesen s úgy viszonoztam a kapott csókot, hogy majd belefojtottam a lelket. A him gőgje kicsapott a véremből oly erővel, hogy az asszony kénytelen volt magát megadni. Idővel teljesen alárendelte magát az akaratomnak, parancsoltam vele. S nem fájt neki a parancsom, elfelejtette a rangját, az urát látta bennem, a kinek nem emberi intézmények, de a természet rendje szerint, engedelmeskednie kell.

Csábrágh módfelett élvezte az exotikus regényt, majd kiugrott a szeme, úgy figyelt.

— Egyszóval — jegyezte meg, — megtalálta benned a herczegnő a keresett boldogságot.

— Meg.

S ismét felvette Miklós regénye fonalát:

— De boldog voltam magam is. Véremnek minden cseppje óhajtotta a rendkívüli asszonyt. Mert az volt. Itéld meg magad. Egy kirándulásunk alkalmával valahogy rálépett egy mérges kigyóra; a kigyó beleharapott a bokájába. Szerencse, hogy megláttam, mert ő letagadta volna a katasztrófát. Mosolyogva, gyönyört lehellve borult reám: «Csókolj meg én egyetlen emberem, mert ki tudja, mit hoz a következő óra.» Egyszóval nem bánta, ha a kínos halál utóléri, csak a karjaimban múlhasson ki . . . Én persze, a helyett hogy teljesítettem volna a vágyát, lerángattam a harisnyáját és kiszíttam a sebét. Ő még csak nem is igen örült neki, hogy megmentettem az életét. «Talán jobb lett volna, ha meg hagysz halni, — mondta s zokogva keblemre vetette magát . . . Ebből megéreztem, hogy ennek a szerelemnek rám nézve csak tragikus vége lehet, holott én viszonyunkat csak egy érdekes kalandnak szerettem volna tekinteni, a mely kölcsönös megegyezéssel bármikor felbontható . . . Vérem szerette az izzó teremtést, de a lelkem sohasem tudott az övével összeforrni, talán mert idegen volt, azonfelül fejedelemasszony is. Mindegy. Még két hónapot együtt töltöttem vele a magam kedvéből az afrikai csodaoázison, aztán — különösen miután megkezdődtek a nagy esőzések — el akartam tőle bucsúzni. Jól sejtettem. Az asszony nem eresztett. Talán képes lett volna lehuzatni a négerjeivel, ha szökni merészelek. A behódolt asszonyból a zsarnokom lett idővel. Görcsösen ragaszkodott hozzám akkor is, mikor vége szakadt az afrikai idillnek s visszahajóztunk Európába. Nyomon követett mindenüvé. Négy álló esztendeig üldözött a szerelmével, tizszer sikerült tőle megmenekülnöm, tizszer kényszerített vissza a jármába. Az utolsó esztendőben békét hagyott végre, azt hittem, örökre . . .

Keserű, mély sohaj fakadt fel a mesemondó kebléből, szinte kapkodott a levegő után, midőn befejezte a történetet.

— Csalódtam. Most itt van újra, mint valami vészes üstökös, megjelent az egemen, épen mikor virradni kezd reám s visszakövetel magának, nagyobb energiával, mint valaha.

Csábrághot az utolsó szavakból csak az kapta meg, hogy itt van ő. A bűbájos szirén, a regényhős fejedelemasszony. Tehát megláthatja őt.

— Hova szállott? — kérdezte mohón. — Mi a neve?

— Az igazi nevét természetesen nem mondom meg, — csillapította Zádor barátja lelkesedését, — csak az álnevét, a melyen itt szerepel.

Csábrágh észrevette magát.

— Ne gondold, hogy indiskréczióból kérdeztem . . . de miután te elmondtad a történetet, úgy gondoltam . . .

Miklós a szavába vágott.

— Meg lehetsz róla győződve, hogy az én indiskréczióm nak igen nagy oka van. Te vagy az első ember, a kivel közöltem ezt a titkomat, veled is csak azért, mert szükségem van a segítségedre.

— Hohó, hát fenyeget?

— Szót sem szóltam volna, — felelt Miklós, — ha csak engem fenyegetne. Az ő szempontjából talán joga is van hozzám, de nemcsak engem fenyeget.

— Hohó, hát kit még?

— Egy ártatlan harmadikat, a ki sohasem vétett sem neki, sem senkinek: azt a nőt, a kit a lelkemmel szeretek.

— Hohó! . . .

Eme harmadik hohó után már torkán akadt a jó grófnak a további szó. Mielőtt folytatta volna, csak úgy szárazon beletrombitált a zsebkendőjébe.

— Nini, hát te is házasodol?

— Igen, — válaszolt Miklós őszintén. — Most már néném kegyéből nincs is egyéb akadálya a házasságomnak, mint ez a nő.

A gróf lelkesen bólintott.

— Értem. Nekem kell a veszedelmes vetélytárs kirohanásait kontrakarriroznom. De tudnám, hogy kezdjem, — tette hozzá komikus grimászt vágva, — ha szerelmes nem volnék.

Miklós megértette barátja czélzását.

— Csalódol, — mondta, — az a nő nem lesz másé soha: nem olyan.

A gróf megvakarta tokáját.

— Hm . . . Akkor mi lesz tulajdonképen az én teendőm?

— Azt — válaszolt neki Miklós, — a körülmények fogják meghatározni. Egyelőre csak arra kérlek, tudd meg valahogy, hogy nem leset-e reám? Nem-e kutattat az én titkos menyasszonyom után?

— Nem tudja a nevét?

— Nem.

— Nekem sem mondhatod meg? Úgy könnyebben menne a proczedura.

Miklós tagadólag megrázta fejét.

— En sem kértem még meg a kezét szüleitől.

— Ah, pardon . . . Egyremegy különben, mindent megteszek az érdekedben, egyrészt, mert szeretlek, másrészt meg izgat is a história.

Miklós közölte barátjával a herczegnő inkognito nevét és lakását, aztán megkoczogtatta a meghasadt poharát, hogy kiegyenlítse a számláját. A pohár diszharmonikus zenéje eszébe juttatta előbbeni themáját.

— Tudod-e most már, miért nem akartam kicserélni ezt a poharat? — kérdezte jelentősen barátjától.

Az nem értette, hova czéloz a hasadt pohárral. Miklós felvilágosította.

— Magamra vettem a csudamód meghasadt pohár sorsát, mintha csak az én életemet jelképezné, s annak ötletéből babonás hitem jósszavára erős fogadalmat tettem, hogy maradok, a ki vagyok, soha föl nem cserélem magamat, repeszszék bár be a természet titkos erői, vagy akár a viszonyok bárdja csontjaimat. Megmarkolom a lelkemet, hogy el ne hagyjon, de a míg élek, csak abból fogok meríteni.

Csábrágh egy meleg pillantást vetett barátjára.

— Mégis jó valamire — mondta, — a babona is . . .

A két jó barát fizetett s karöltve hagyta el az éttermet. Öt óra volt. Mit csináljanak hatig . . . Beültek a Csábrágh automobiljába és kirobogtak a füstös fővárosból Kerepes felé. A sebesiramú sétakocsizás, a friss levegő élenye pezsgésbe hozta vérüket s fölemésztette az idegeikben vibráló izgalmakat. Ám a Miklós helyreállott nyugalma csak nem volt tartós. Lelkét ismét kibillentette egyensulyából egy meglepő jelenet. Visszajövet ugyanis a barosstéri Keleti kávéházban megpillantotta véletlenül Bodonyit, a mint az egy ablakfülkébe húzódva, nagy buzgósággal tárgyalt egy monoklis, pofaszakállas úrral. Langer báró volt, az állítólag üldözött orosz alattvaló. Magán a tényen alig volt valami csudálkozni való. A kalandor faiseur, a kit ő oly mereven visszautasított egyszerüen egyik intim emberére vetette rá magát, hogy találmánya értékesítése érdekében általa lopja be magát az ő bizalmába. A tétel egyszerű volt, szinte virított rajta a valószinüség látszata, de a Miklós túlcsigázott agyát újabb hyper-kombinácziókra zaklatta a kalandor látása. Hátha csupa ürügy a találmányhistória a gyanus ember kezében, erre való, hogy annak révén könnyebben hozzáférhessen s kivallassa környezetét. Ha pedig így van, — fűzte tovább a logikai fonalat — akkor csak a herczegnő bérencze lehet. Ki másnak lehetne érdekében, hogy belehatoljon élete titkos intimitásaiba . . . A különös föltevést nem is ejtette el Miklós. A gyanu megrögződött az agyában s szórakozottá tette. Alig reflektált a Csábrágh derült megjegyzéseire.

— Miklós, mi bajod megint?

Csak eszembe jutott valami.

— Apropós — mondta a gróf hirtelen — nekem is eszembe jutott valami. Annak a bizalmas beszélgetésnek a nyomán, a melyet a Hungáriában folytattunk, alighanem rá fogsz jönni Béltekynénél, hogy kit választottam páromul. Túlságosan boldog vagyok ahhoz, hogy bujócskát tudjak játszani veled is. Elég, ha a társaságot félrevezetem annyira a mennyire. Erre már vigyázok, mert nem kivánom hogy időelőtt szapuljanak bennünket az irigy mamák...

— Nos? — kérdezte Miklós.

— Az utóbb felhozott szempontból arra kérlek, ne végy tudomást semmiről.

— Az csak természetes — mosolygott Miklós — a bizalmaddal csak nem fogok visszaélni.

— No, én sem a tieddel, öregem . . . Ha valahogy megtudnám is, hogy kit szeretsz . . .

— Ezen a ponton nincs veszedelem, — jegyezte meg Miklós elkomolyodva. Mert nekem már csakugyan az az érdekem, hogy lélek se tudja meg az eljegyzés előtt, hogy kit szemeltem ki magamnak feleségül és én szigoruan ahhoz tartom magamat, megkértem a menyasszonyomat is, hogy társaságban ne igen foglalkozzék velem.

— Talán túlzasz, — vélte Csábrágh — miért volna több okod bujócskázni, mint nekem.

— Elfelejted, hogy szegény ember vagyok s mint ilyen természetszerüleg provokálom az irigységet, másodszor meg, hogy a herczegnő személyében ott kereng a lidérez a fejünk felett.

— Talán a te menyasszonyod is ott lesz Béltekynénél? — kérdezte Csábrágh nem annyira kiváncsiságból, mint hogy mondjon valamit.

— Ott — felelte Miklós egyszerüen — s meglátod, sejteni sem fogod, hogy ki az; udvarolni különben sem tudok — tette hozzá, — igen komoly dolognak tartom a szerelmet, mókázni vele képtelen vagyok . . .

Ebben a pillanatban fékezett a sofför: az automobil megállott a Bélteky-palota előtt. Az urak kiszállottak belőle . . .

. . . Egy negyedóra mulva tisztában volt Miklós, hogy ő és Csábrágh egy leányt szeretnek. Senki más a világon nem tudta ezt rajta kivül. Legkevésbbé a leány. Csábrágh egy szót sem ejtett vele szerelemről, csak mulatott vele; tréfáiból, kaczagásából hogy tudta volna kihámozni, a férfi-pszikhe titokban tartott rejtelmeit az ártatlan, fehérlelkű leány!

A társaság sem vette komolyan a latifundiumos úr udvarlását, keveselték neki a szegény grófkisasszonyt. Mulat a bakfissal, mert tetszik neki s úgy hozza magával nagyuri szeszélye, punktum.

Csábrágh meg épen vak volt. Eszébe sem jutott, hogy más is udvarolhatott a kis Romhányi Erzsikének rajta kivül. Pedig ugyan nem lett volna csuda.

A csuda az volt, a mit Zádor Miklós produkált a jour-prién. Csupa kedv és ötlet volt. Úgy sziporkázott a szelleme, mint még soha. A dámák mohón lesték férfias ajkáról lelke

én meg nem látom
figyelmeztet rájuk.
as jegenyénél azt a
, mintha lebegne a

maga körül. Olykor le is guggolt, aztán hirtelen fölemelkedett, mintha ugrásra készülne. Nyilván ijesztgetett valamit.

— Hehe — nevetett a házigazdám — baj-

Littkei Antal: Vén flótás.

AT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Lap, 1909. 997. l

ember volt. Az Ádám-csutkájára — a mint mondani szokták — kulacsot lehetett volna akasztani. Hanem gavallérosan öltözködött. A kis, kaczkiás kabátja alig ért a háta közepén túl és a koczkás nyakkendője óriási csokorba volt kötve. A czipőjéről elegáns mozdulattal leverte a homokot, — hogy a következő perczben még vastagabban ellepje.

— Van-e kártya? — kérdezte.

— Van.

— Hát savanyuvíz?

— Az is akad.

— Hát a tekintetes asszony hol van?

— Kicsoda te? — csodálkozott a házigazdám, a ki legényember volt. Öreg legény.

— A tekintetes asszony. Csak megházasodtál, a mióta nem láttalak?

— Volt eszemben. Ki temetkezne el ide hozzám a homokba?

Az ásotthalmi tanító kárvallottan nézett a fehér kamáslijára. Azt bizony ezután is csak a tanyai ebek fogják méltányolni.

— Mit csináljak én ebben a sivatagban, ha egyitek sem házasodik meg? — dohogott. Aztán kissé megvigasztalódott hangon tette hozzá: Hát elengedem az asszonyt, hanem lássuk az ebédet!

— Mindjárt itt lesz a többi is. Amott jön már Gábor a Feketehátról, meg Radnyai Kászonházáról.

Hát jöttek. Egyszer csak megszólalt egy hang a sövény mellett:

— Dicsértessék!

Ott állott a szürke paraplé alatt a feketeháti tanító. Kis, köpczös ember. Ragyavert, borozdás arcz. Elhanyagolt öltözet. Homlokán mint valami koszorú csillog az izzadság gyöngye. Liheg.

— Van-e savanyuvíz? — kérdezte levegőért kapkodva.

— Van.

— Hát kártya?

— Akad az is.

— Azért. Aztán visszahoztam a könyvet is. A lányom küldi. Már elolvasta.

Rongyos táblájú könyvet vett ki a zsebéből

János öcsém hirte
és szemérmesen igyek
lábszárvédőit.

— Oh, kedves báty
vagyok hölgytársaságb
sok a dolgom . . . tud
dagógus . . .

A feketeháti nagyo

— Jól van, jól v
Bár én se sétáltattam
lányos házak körül a

Épen az ebédhez
észrevétlenül belépet
Szelid arczú, alázato

A KÉPZ

A HÉTRŐL.

Katonák. Van Budapesten mindig katona bőségesen mindenféle fajta: gyalogos is, lovas is. Látjuk őket kivonulni a kaszárnyákból, meg bevonulni a kaszárnyákba naponta. Nincsen tehát rá semmi okunk, hogy megálljunk a gyalogjárón és kimeredt szemmel bámuljunk, ha egy vagy több csapat katona ütemesen kopogó léptekkel végig halad az utczákon. És íme mostanában mindig ez a kép alakul, ha katonacsapatok húzódnak végig az útvonalakon. Az emberek megállnak és tekintetük odatapad az egyenletesen tova hullámzó szabályos tömegekre. De az emberek tekintetében minden inkább van, mint kíváncsiság. A nézésük komoly, szomorú és meghatott. Akkor is, ha banda halad a csapatok élén és a kürtök ércztorka dalok vidám harsogásával tölti meg a levegőt. Még az a bizonyos suszterinas se ugrik most a banda elé füttyös szájjal és széles jókedvvel. Ő is elhúzódik a csöndes és megindult tömegbe. Pedig a kép szakasztott olyan, mint a mikor gyakorlatra mennek a katonák és a keményen lépő fiúk arcza se borúsabb, mint máskor. Egyáltalában nem bizonyos, hogy a halálba mennének, sőt e pillanatban még az sem, hogy háborúba viszik őket. És mégis, mikor így látjuk őket elvonulni, a mint megy csapat-csapat után a sok egészséges, fiatal, viruló élet, valami erős és idáig soha se érzett izgalom tölti meg a lelkünket és ott reszket benne még akkor is, a mikor már rég eltűntek a szemünk elől. A levegő mostani világosságában a katona alakja olyan új színt kap, mintha csak most látnók először. Izzó zománcz rakódik reája. Egy komor és nagyszerű hivatás tűzének a kisugárzása. Hogy ezt a színt, ezt a zománczot csak most veszi észre a szemünk, nem csoda. Minden hivatásnak megvan az a szerencséje, hogy szakadatlanul termő *eredmények* tömegével táplálja a hitelét, súlyát, komolyságát. A katona hivatása le kell, hogy mondjon erről, hiszen a modern nemzeteknek épen az a legnagyobb törekvésük, hogy a hadseregek energiája — fölhasználatlan energia maradjon. A hadsereg ma a béke testőrsége. Erő, a mely a maga nagyságának erkölcsi hatásával tartja féken az idegen erőt. Most úgy fordultak a viszonyok, hogy e tisztán erkölcsi erő fékező hatása kétségesnek látszik és az anyagát is akczióba kívánja. A katonai hivatás közelebb tolódott elemi föladatainak határához. Bizunk benne, hogy többet most se követel majd tőle az események alakulása, mert minden csatanyerésnél többet ér a nemzeteknek a csata nélkül megnyert béke.

*

A komáromi eset. Mikor az ujpesti bankrablás esete — a melynek az epilógusa a minapában játszódott le a törvényszék előtt — még friss volt, valósággal országos vita folyt arról, hogy a bank tisztviselői gyávák voltak-e vagy sem, a miért behódoltak a rájuk meredő pisztolycsőnek és inkább ontották a bank aranyát, mint a saját vérüket. A héten Komárom városában izgalmas eset történt. Egy tettenért betörő menekült rohanva az utczán. Senki se volt hajlandó az útját állani, sőt az emberek riadtan ugrottak félre előle. Egyszerűen azért, mert a rablónak revolver volt a kezében. De jött egy katona, egy tiszthelyettes, a ki elemi kötelességének érezte, hogy szembeszálljon a veszedelemmel. Ez oda toppant a gonosztevő elé, és — keservesen meg is adta az árát. A rabló lőtt és a szerencsétlen tiszthelyettes véresen roskadt az utcza kövére. Az a gyorsaság és simaság, a melylyel — egy röpke, szánakozó szóval — az egész közvélemény napirendre tért az eset fölött, nyilvánvaló bizonysága annak, hogy az emberek az egész dolgot természetesnek itélik, tehát különösnek, föltünőnek és logikátlannak azt találták volna, ha az a szerencsétlen katona másként cselekszik, mint a hogyan cselekedett. Nem polemizálunk ezzel a fölfogással, mert minden részvétünk és a tragikus sorsát okozó gonoszságon való minden fölháborodásunk mellett is nekünk is az az érzésünk és meggyőződésünk, hogy a tiszthelyettesnek így kellett cselekednie. A katonának bátornak és elszántnak kell lennie. A katona nem térhet ki a veszedelem elől. Ezt hivatásának erkölcse diktálja neki. De ha a hivatás természetét ilyen helyesen tudjuk megbirálni ebben az esetben: miért zavarodott meg annyira az itéletünk és miért vált annyira ingadozóvá, mikor az ujpesti banktisztviselők eljárását mérlegeltük? A banktisztviselő hivatása nem követel az embertől se bátorságot, se a fizikai veszedelemmel való szembeszállást. Ha tehát a komáromi tiszthelyettestől természetesnek találjuk azt, a mit cselekedett: természetesnek kell találnunk azt is, a hogyan azok a banktisztviselők viselkedtek.

*

A természet. Nem Isten világának egyetemét, az anyatermészetről, a teremtés szerves

HAZAFELÉ AZ ERDŐBŐL. — Littkei Aurél rajza.

és halott anyagának összességéről szólunk, hanem a jellem, vérmérséklet, gondolkozás és megnyilatkozási mód ama vegyi összetételéről, a mit az ember természetének szoktunk nevezni. Ez a komplexum igen gazdag és az emberi élet matériájának kiváló kémikusa, vagy filozófus legyen az, a ki összes alkotó elemeit ki tudja kutatni és való jelentőségük szerint osztályozni. Az ember természetében benne van a lelke, jelleme és a temperamentuma is, de egyik se úgy, hogy a maga egészében érvényesülhetne vagy legalább is igen ritka esetben ilyen tisztán és harmónikusan. Vannak jó lelkű és tiszteletreméltó karakterű és mégis — rosz természetű emberek, a mi azután az egyéni tragikumnak gazdag és véres forrása. Van emberi természet, olyan szerencsétlen összetételű, hogy minden jó és jószándékú is roszszá és károssá válik a kohójában. Ki tudná azt számon tartani: hány szebb és jobb sorsra hivatott életet hamisít meg az emberi természetnek ez a szerencsétlensége? Ezeknek a tragédiáknak egy rettenetes példáját vetette most a fölszinre az élet. Atya és leánya

A KIVILÁGÍTOTT SZENT ISTVÁN-TORONY A BÉCSI JUBILEUMI KIVILÁGÍTÁSKOR.

meg akarták magukat ölni egy asszony miatt, a ki az egyiknek hitvese, a másiknak édesanyja. Vannak emberi érzések, a melyeknek a hitele fölötte áll minden kétkedésnek. Ki tudja elhinni azt, hogy egy anya eltökélt szándékkal a sírba akarná kergetni a gyermekét? Ennek a tragédiának maga is szánalomra méltó okozója ájuldozva, a kétségbeeséstől félőrülten esküdözik, hogy ő nemcsak, hogy nem gyűlölte, de szerette a gyermekét, a kinek — türhetetlenné tette az életet. El lehet hinni neki. A bűnös nem az akarata, nem a lelke, nem az érzése volt, hanem a természete, a melyből romlás, átok és szenvedés áradt: kínja és gyötrődése nemcsak másoknak, hanem bizonyára neki sajátmagának is. Ki az, a ki soha nem találkozott hasonló szerencsétlenekkel, a kik másnak is, maguknak is pokollá teszik az életet a nélkül, hogy akár okuk, akár — szándékuk lenne reá? Való, hogy ezen a veszedelmen úrrá lehet az ember erős akarattal és a maga megfegyelmezésével: de van-e nagyobb és ritkább adomány épen ennél a művészetnél?

*

A szerencse oltárán. A szép Elkins Katalin immáron egy méla akkorddal be is fejeződött fejedelmi regényének egy nagyon érdekes epizódja került most a nyilvánosság elé. Amerikai lapokban Elkins szenátor a czímét kéri azoknak, a kik leányának az abruzzói herczeggel való mátkasága idején — ajándékot küldöttek. A fölhivásból kitetszik, hogy nem rokonok vagy ismerősök ajándékairól van szó, hanem idegen emberekéről, a kiknek még a czímét se tudják Elkinsék, a hová visszaküldjék azt a *közel ezer* különböző holmit — értékest, értéktelent és furcsát vegyesen, — a mivel a királyi herczeg polgár-leány aráját elhalmozták. Nemde: különös jelenség. Ezernyi ezer szegény leány lesz menyasszony, a kinek bizony kapóra jönne és nagyon elkelne minden kedves, kéretlenül kapott hozzájárulás a hozományához, berendezéséhez vagy kelengyéjéhez: de ugyan ki idegen embernek, ismeretlennek jut az eszébe, hogy ajándékkal kedveskedjék nekik? Ellenben a milliomos Elkins Katalin felé, a ki egy fejedelmi levente szivét hódította meg, a világ minden tája felől seregben indult meg a temérdek ajándék, közötte sok kincset érő is, emberektől, a kik nevét, történetét, szerencséjét csak az ujságokból olvasták. És küldték neki az ajándékokat egészen önzetlenül, mert nagy részük még a nevét sem irta meg. Mi dolgozott ezekben az emberekben? Mi nyerte meg a szivüket úgy a híressé vált amerikai missnek? Semmi más, mint a *szerencsének és a sikernek a tisztelete*, egy általánosabb és eredendőbb érzés, mint a minőnek gondolnók. Ennek az érzésnek sok az ellensége más érzéseinkben is, külső körülményeinkben is, de a magja csakugy benne van a lelkünkben, mint akár az érdemnek vagy a szerencsétlenségnek a tisztelete. Nemcsak a nagy szerencsétlenség tudja meghatni a lelkeket, hanem a nagy szerencse is, főként ha a diadalmas szerelem fénye ragyog rajta és igen megérthető, ha akadnak, a kik ennek az oltárára is le kivánják tenni hódolatukat és áldozatukat.

A KIRÁLYOK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Jules Lemaitre.** Francziából fordította **Schöpflin A.**

XXVII.

Günther meggyújtotta a lámpát.

— Nincs már szüksége rám, asszonyom?

— Nincs, Günther.

— Jó éjszakát, asszonyom.

— Jó éjszakát.

Frida a zongorához ült és egy Schumann-dalt játszott, halkan, alig érintve újjaival a billentyűket. Odakinn az éjszaka enyhe volt, a teli hold világított és friss növényi illatok áradtak Frida felé a terrasz nyitott ajtaján.

Csak a zene tudta megrövidíteni a várakozás perczeit azzal, hogy rhytmizálta őket. Félhangon s olyan kisérettel, mint a szárnysuhogás, énekelte Tannhäuser románczát s úgy ismételte egyszerű szavait, mint valami figyelmeztetést és bátorítást, a mikor Hermann belépett. Frida hozzáfutott és lesegítette kabátját. Hermann meg akarta csókolni, de a leány megfogta kezét és elborította csókjaival. Azután a szalon sarkába vezette, a melyet egy asztalkára tett lámpa világított meg, leültette a pamlagra, maga pedig egy alacsony székbe ült lábai elé.

— Uram Isten, — mondta, — milyen sápadt! Beteg volt?

— Nem . . . örülök, hogy itt lehetek. Csak itt vagyok magamnál, csak itt érzem magamat jól.

De a mig ezt mondta, lihegett és a szeme tele volt lázzal. Mosolyogni próbált.

— Mit csinált azalatt, Frida, a mig engem várt?

— Hát — vártam. Ez a foglalkozás elég arra, hogy betöltsem napjaimat, biztosítom róla. És ön?

— Én? Hisz tudja, Frida, mit tettem.

— Szegény barátom!

— Nem haragudott rám?

— Megsirattam teljes szivemből. Mennyit szenvedhetett!

— És még nincs vége, Frida. Megkezdtem, végig kell csinálnom. Nem tettem egyebet, mint visszafojtottam a haragokat és elrémitettem a keserűségeket, a melyek tovább forrnak. A terrorral tartom fenn a közrendet, mint valami zsarnok. És ha az, a mi vajudik, egy napon kitör, nos hát, akkor megint gyilkolni fogunk: csak az első vérontás megy nehezen . . .

— Oh, csak ezt ne, Hermann! Csak ezt ne!

Könyörögve nyújtotta két kezét Hermann szája felé, mintha vissza akarná tartani a rosz szavakat.

De Hermann rá se nézett, csak beszélt tovább:

— Hát mit tegyek? Hogy ne kételkedjem kötelességemben és betöltsem zavar nélkül, ahhoz az kellene, hogy kegyetlenebb lélek legyen bennem, mint őseim legkegyetlenebbikében, pedig nekem csak nagyon gyöngéd, szegény szivem van, a melyet mások fájdalma a fenekéig fölkavar és szegény, nyugtalan szellemem, a mely még abban sem biztos, hogy a mit meg kell védenem, ér-e annyit, a mennyibe ez a védelem kerül. Bizonytalanságokból vagyok faragva és tele titkos könnyekkel, olyan hatáskörben, a mely kizárja a kételkedést és szánakozást. Ah, ugyancsak rosz védője vagyok a rendnek, mert hajlandó vagyok mindent elnézni a nyomorultaknak és mindent gyűlölni azokban, a kik fenyegetik őket . . . Azok között az üdvözlések között, a melyeket ezekben a napokban kaptam, van néhány, a melyek megszakasztják a szivemet . . . Csodálom, hogy vannak emberek, a kik képesek itélni, elitélni, más emberek halálát okozni, mindezt magukra venni és utána aludni. Teljes az ellentét bennem a gondolat között, a mely szabad és a tett között, a mely kényszer alatt álló. Ez pedig szánalmas dolog. Ennek egy herczegnél gyávaság a neve. A legengedékenyebbek gyöngeségnek nevezik. És mégis, Isten a tanum, hogy mennyi akaraterőt kellett kifejtenem, hogy végül úgy tűnjek fel, mint a világ leggyöngédebb embere!

Frida felállt és homlokon csókolta Hermannt. Ez pedig folytatta:

— Mikor tegnap este viszontláttam apámat (nem tudom, megértette-e, mi történt az utóbbi időkben, mert bizony nagyon odáig van és alig szól már), csak azokat a szavakat mondta nekem, a melyeket már mondott azon a napon, mikor rám ruházta a hatalmat: «Édes fiam, vajha hitet adna neked az Isten!» Sajnos, én letéptem az illuziónak azt a fátyolát, mely az uralkodók szeme előtt lenni szokott. A mit őseim tettek s a miért dicsőítik őket, engem gyakran kétséggel és fölháborodással töltött el. Az a hit, a melylyel apám élt, én bennem nem volt meg soha, és az a hit, melylyel nekem kellene élnem, attól félek, nincs már meg bennem. Lehet, hogy nincs semmi tennivaló az emberek számára, hogy semmi sem szolgál semmire és hogy a régi mondásnak: «minden csak hiábavalóság», pontos, rettentő, kétségbeejtő értelme van, az a teljes értelme, melyet nem mernek neki soha adni . . .

— Szeretem önt, — mondta Frida.

Fölállt és — a mit sohase tett eddig, — Hermann köré fonta karjait, mint valami gyermek köré.

Szél futott át a bokrokon. Hallották, mint növekszik és megy fáról-fára a levelek hosszú remegése. A lámpa lángja magasan felcsapódott, aztán alászállt. Hermann és Frida, mind a ketten ugyanabban az időben, kifejezhetetlen szomorúságot éreztek, a melyben eltűntek agyrémeik, a melyben alig tudták visszatartani azokat a szép, bolond ideákat, a melyekről azt hitték, egyedül ezek kötik őket össze: alig voltak már egyebek, mint két szerelmes test, a mely égő szomorúsággal keresi egymást a magányosságban . . .

— És én — mondta Hermann, — nem élek, csak magáért. Maguk azok az aggodalmak, a melyekről oly szánalmas vallomást teszek, egy kissé maga miatt is jönnek ránk. Csak maga tudja őket lecsitítani . . . Oh, szánjon engem, mert árvább és elhagyottabb vagyok, mint az országút koldusa . . . Oh, a te hangod . . . a te szemed . . . a te szád . . . Milyen édes simogatni a hajadat, megpihenni kebleden, enyimnek érezni tégedet . . . egészen enyimnek, ugy-e?

— Hermann!

Hermann megfogta a lány finom újjait és a mint letérdelve a leány előre hajlott, ráborult vöröses aranytól körített homlokára, szemöldjeire, melyeknek olyan volt a szine, mint a sápadt zöld bokrokat visszatükröztető tóé, nyitott ajkai közül előcsillanó fogaira.

— Nem látod, hogy szükségem van a csókodra és hogy fel kell engem oldanod igéretem alól? Akárki, a ki látna, nem hinne-e minket szeretőknek? . . . Miért rejtezkedünk? . . . Nem volnál-e már elveszve a farizeusok szemében azáltal, a mit eddig tettél értem? . . . Frida, szomorúságom nevében, ne utasíts vissza ma . . .

A leány kiszabadította magát egy mozdulattal, a melyben még élt a szűz ösztöne, de a melyben már nem volt benne az akarata. Harag nélkül fejtette le magáról barátja kezeit, nézte a lesújtott embernek sápadt, szomorú arczát, finom bőrét, egyenes szemöldökeit, a vonást homlokán, szenvedő száját, kissé hajlott s apró ránczokkal fedett alsó ajkát. Úgy tünt fel neki, mintha mindezt most látná először és megértette, hogy *ez az*, a mit szeret.

Nagy erőfeszítést tett, hogy emlékezetébe idézze, hol vannak s hirtelen eszébe jutott, hogy mit igért Audotiának. És bár Audotia nagyon messze levőnek tűnt most fel előtte, azt mondta magában, hogy teljesítenie kell igéretét, de hogy különben is azok az eszközök, melyekkel teljesítheti, ugyanazok, a melyek átadják neki egyedül és örökre azt az embert, a kit imád. És így egy kis asszonyi ravaszság is vegyülve szemérmetessége őszinte ellenállásába, és talán hirtelen föltámadt a féltékenysége is a herczegnőre való tekintettel, —

A HÉTRŐL.

Szoborügyek. Ha minálunk szobrot emel a nemzeti hála vagy a nemzeti kegyelet, az eljárás mindig egészen — specziális. Nem úgy történik, mint másutt, hanem lehet mondani, hogy épen ellenkezőleg. Másutt előbb fölállítják a szobrot, azután leplezik le: minálunk más a sorrend, a fölállítást megelőzi a leleplezés. Még pedig leleplezik nem csak a szobrot, a melyik még nincs is meg, hanem a szobrászt is, a zsűrit is, mindenkit, a kinek az alkotáshoz vagy a döntéshez valami köze van. Van-e rá igaz ok, vagy nincsen, megérdemelt-e az ostrom vagy sem, abba mi beleszólni nem akarunk és valószínű, hogy ha ez a szép szokás továbbra is megmarad, minél kevesebb ember fog kedvet érezni, hogy — izguljon miatta. Annyi alkalmunk volt már megszokni, hogy egy-egy döntés vagy alkotás nyomában vihar támadjon, hogy talán már hiányoznék is, ha egyszer elmaradna. A vihar azután elül, elmulik, az alkotás megmarad és mikor az izgalom már elpárolgott a levegőből, akárhányszor szinte csodálkozva kell kérdenünk: mi volt az, a mi úgy fölpapirkázta az embereket, és hála Istennek, az alkotásban erre a kérdésre *nem* találjuk meg a feleletet. Bizonyos mértékben valami jó hatása is van az ilyen viharzásnak a munkára, mert a maga hevétől nekitüzesedett ócsárló kedv rendesen úgy leszólja, úgy lekisebbíti, annyira nem is megtagad, hanem letagad róla minden jót és minden érdemet, hogy az elfogulatlanság igazságérzete lassanként föllázad — nem a munka, hanem a gáncs féktelenkedése ellen és kétszeresen tud méltányolni az alkotásban minden szépet, a mit róla letagadni próbáltak. Ezért a nem rosz hatásért azonban igazán kár lenne föntartani és hagyományossá tenni az eddigi praxist. Nem kell okvetetlenül annyi tövissel telerakni a siker rózsáját, hogy a ki megkapta, annak véresre szúrja a lelkét. Voltak nekünk derék, kiváló és nagy embereink, a kik a méltánytalanság, a sikertelenség keserű italát itták: miért kell eczetté változtatni azt az édes italt is, a melyet a siker poharában nyujt a szerencsésebb érdemnek az elismerés? Mi ennek a czélja, értelme, rendeltetése, haszna, erkölcse? Idáig az eredménytelenség, a sikertelenség hajtott keserűségbe, kétségbeesésbe és elbujdosásba sok értékes emberünket: ki kivánhatja, hogy immáron az eredmény, a siker is ugyanilyen keserű gyümölcsöt teremjen Magyarország földjén?

*

Herczegek iskolája. A kabaret-poétából akadémikussá komolyodott Maurice Donnaynek van egy ilyen czímű, igen elmés és igen borsos vígjátéka — nálunk nemrégiben adták a Magyar Szinházban — és ez a darab arra tanít, hogy a herczegek iskolája a gyönyörűség, az élvezetek, a vidámság, szóval: a léhaság akadémiája. A tanítás nem valami meglepő, mert hiszen — így gondolkozunk — mi dolga is lehetne más egy princznek, a kivel a gazdagság, a hatalom, a dicsőség, minden élvezetnek a föltétele szinte veleszületett, mint az, hogy az életét lehetőleg kellemessé, sugarassá, vidámmá, még az éjszakáit is világossá tegye, minden órának a virágát leszakaszsza. Hiszen örök tavaszban járhat, miért törődnék a téllel, a hideggel, a homálylyal? Ez lenne tehát a herczegek iskolája: de nézzük a nap históriáját, az ujságokat és ime herczegeket látunk, illetve herczegekről olvasunk, a kik nem ennek az iskolának a diplomájára pályáznak. Néhány nap alatt két ilyen herczegről is szól az ének. Az egyik valóságos romantikus hőskölteméný. Az egyiknek a hőse, a kinek már csak sirjára borul a meghatott elismerés koszorúja, a rácz fejedelmi sarj: Karagyorgyevics Bozsidár herczeg. Valóságos Jókai-alak. Szinte csodálatos virtusok fénye ragyog az emlékén. A rangjában: herczeg; a sorsában: szegény ember. És ez az éles kettősség az életében nem ellentéteknek vészes csatája, hanem egy csodálatosan nobilis lelki emelkedettség harmóniája. A szegény ember is példásan teljesíti a kötelességét, a herczeg is megőrzi rangja erkölcsét. Az munkászubbonyt ölt, mesterséget tanul és reggeltől estig dolgozik, hogy kenyeret keressen magának meg a familiájának. Ez — úr, a gondolkodásában, a szavában, a viselkedésében, nemes és kifogástalan. Igy él becsületben, így hal meg tiszteletteljes részvétben és így marad meg szép emléke dicsőségben. — A másik herczeg sora nem ilyen érdekes, de nem is érdektelen. Ez *József Ferdinánd* főherczeg, a toskánai ág ifjú feje, a ki most, mint generális, félesztendőre szabadságra ment. Elhatározása mögött az éhes kiváncsiság nem is tudott mást sejteni, mint — regényt. Kalandot. Szenzációt. Szerelmi romantikát. Varróleányt vagy szinésznőt, esetleg — kártyaadósságot. Most azután kiderült a valóság. A főherczeg nem megy se regényhősnek, se vezéklőnek. Hanem megy — gazdálkodni. A birtokait, a melyek nem jövedelmeznek, jövedelmezőkké tenni vagy eladni. Ellenőrizni, számlákat átnézni, a vagyonát rendbehozni, szóval: polgári munkát gyakorolni. Mi hát a herczegek iskolája, a mely tenni tanítja őket? Ugyanaz, a mi más embereké. A mi mindnyájunké. Az *élet.*

TAVASZI RÜGYEK. — Litkei Lützenburger Antal rajza.

*

Kérvényezők. Összesen vagy hatvan instanczíát juttatott Széchenyi László gróf a budapesti rendőrséghez, a mivel hazaérkezése napjaiban ostromolták meg a szélrózsa minden irányából a Vanderbilt Gladys szerencsés és boldog férjét. Elég tekintélyes paksaméta, de aránylag nem is olyan sok. A megrohanás, a milliók nyomába való tolulás nem volt olyan tömeges és vehemens, a milyennek az ember gondolhatta volna. De ennél érdekesebb az, a mi ezeknek a kérvényeknek a tartalma. Szinte meglepő, hogy a nagyobbik csapata azoknak, a kik az instánczíákat irták, nem könyöradományt kér, hanem a pénzt eszköznek kivánja valami idea — természetesen kitünő, sőt korszakos idea — megvalósítására. Szinte azt lehetne hinni, hogy az embereket a pénz szükénél jobban gyötri az ideák bősége: a mi meglepő fölfedezés, mikor ugy tudjuk, hogy egyetlen jó idea is igen sokszor elég volt

hozzá, hogy milliomossá tegye azt a szegény embert, a kinek eszébe jutott. Ha tehát ez a nagy csomó jó idea-tulajdonos ime még a kérvényezésnél tart, nem látszik alaptalannak a gyanú, hogy ezek a brilliáns ideák csak azoknak a derék embereknek olyan kitünőek, a kiknek eszükbe jutottak. És itt eszünkbe jut nekünk is egy gyönyörű elmének, a különben nem pesszimista Saint-Beuvenek az a tétele, hogy a tehetetlenség nem csupán a keserűségnek, hanem — többször, mint gondolnók — a vigasztalódásnak is forrása. Ime a bizonyság, sőt a bizonyságok serege erre a tételre. Egész a bizonyosság közelében fekszik a valószínűség, hogy ezeknek az instanciázó kitünő gondolatoknak legalább a tulnyomó nagy része csak addig kitünő, csak addig «föltétlenül biztos», a mig — irva vagyon. Fantáziában, hitben és papiroson. Azok a repülőgépek csak a folyamodványokban meg a kombinációkban repülnek olyan könnyedén, biztosan és szabatosan: testet öltve és a levegőben már aligha tudnák megcselekedni. Tehát értékük csak addig van, a meddig — nincsenek. Megvalósításuk bére — a csalódás lenne: ennél pedig még az illuzió is sokkal többet ér. Rosz üzlet a reménységet, az illuziót, a hitet és a meggyőződést eladni a csalódásért. Ez az egy vigasztalásuk mindenesetre megmaradhat azoknak, a kiknek ezt az üzletet — nem sikerült megcsinálniuk.

*

Sakkverseny. Isten segedelmével szerencsésen «lezajlott» a bécsi nemzetközi sakkverseny, még pedig igen bőséges eredménynyel, mert jóformán mindenki első lett, a ki megérdemelte, hogy első legyen: elmult a harcz, elmult az izgalom, most tehát már nyugodtan elgondolkozhatunk rajta, miért is voltunk hát egyáltalában izgatottak? Mert, hogy szinte izgalmas érdeklődés kisérte a torna fordulatait, arról tanuságot tehet minden szerkesztőség, a melynek a telefonját szinte állandó megszállásban tartotta a mohó kiváncsiság. Pedig a sakkjáték még terjedelemben se versenyezhetik más sportágak népszerűségével. A hozzáértők hada aránylag nem nagy sereg. Magának a versenynek izgató külsőségei nincsenek. Érdekes ugyan, de játéknak komoly, produkciónak viszont — játék. Művészetnek nagyon is zárt természetű, tudásnak meg inkább csak bravur. Eredménye, hatása tisztára csak személyes. És ime mégis szinte bámulatos módon megfogja, viszi, leköti a közérdeklődést roppant szélességben és pillanatnyilag legalább, meglehetős mélyen is. Egy csomó embert szinte lázassá tesz. Mi ennek a magyarázata? Egész csomó. Egy csapat embert leköt a sakk-torna a tartalmával. Azokat, a kik maguk is passzióval vagy szenvedelemmel hódolnak ennek a szép, érdekes és az elmét lebilincselő gyönyörűségnek. Ennél a társaságnál szélesebb rétegek érdeklődését mozgatja meg az exponált *nemzeti érzés*. A ki valamely tornában, a hol minden nemzetbeli emberek mérkőznek, bennünket képvisel, a mögé óhatatlanul olyan érzések sorakoznak, a melyek egy küzdő nemzeti hős alakját veszik körül, ha érdemben még olyan csekély is a jelentősége a viadalnak. Ez egy elemi, a lelkekből önként fakadó érzés, a minek mindig megvan a maga nagy szépsége és szomorú lenne, ha egyszer kiveszne a lelkekből. — Erős eleme az érdeklődésnek az a lekötő varázs is, a mely kisugárzik mindenből, a mi *mérkőzés*, viaskodás, energiáknak a vetélkedése. Az emberi lélek őstulajdonságai közé tartozik a harcz szemléletének gyönyörűsége, a mi a modern emberben annál intenzivebb, mennél formásabb a küzdelem és mennél hitelesebben a valóságos képességek eredménye a diadal. De végezetül van egy kevésbbé szembeszökő, ám valamennyinél általánosabb és mélyebb motivuma ennek az érdeklődésnek. Az, hogy a sakk-mérkőzés nemcsak genialitást, tudást és ügyességet, hanem *jellemet* is revelál. A hol annyira fegyelmezett, minden vonalában szabályozott a harcz, mint a sakktáblán, ott még a temperamentum is elhalványodik és a mi előtérbe lép, és a játék lelkévé lesz: az a jellem, minden embernek legérdekesebb titka. Már pedig semmi se oly izgató az emberben a kiváncsiságra, mint a karakter és ez a legerősebb magyarázata annak, hogy azzal a lebilincseltséggel nézzük az ilyen tornát, mint egy érdekes drámát, a melynek az érdekességét szintén mindig a jellemek kidomborodása adja.

GORZÓ ANDRÁS.

GORZÓ ANDRÁS.

Mindig öröme és büszkesége volt a «Vasárnapi Ujság»-nak, hogy sikerült oly kitartó hiveket szereznie, a kik egy hosszú életen keresztül nem idegenedtek el tőle, a kiknek lapunk olvasása jóformán életszükségletévé vált. Egy ilyen régi hivünk haláláról veszünk most részvétteljes tudomást. Bilkei *Gorzó* András borzsavölgyi cz. esperes, szajkófalvi görög katholikus lelkész meghalt 83 éves korában. *Negyvenkilencz* év óta volt előfizetője lapunknak, még Pákh Albert szerkesztése idején szerette meg s azóta érzülete nem változott iránta. Az ilyen ragaszkodás teszi meleggé, közvetlenné a lap és olvasója közti viszonyt s ezért szinte a személyes veszteség hatásával van reánk a derék lelkipásztor halála híre, a ki 83 évet élt, mindig hű pásztora volt népének s ruthén származása mellett is derék magyar ember.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

Kellett, hogy hangja, arczkifejezése elárulják belső zavarát, hogy megértessék a marchesával, hogy jövetelének az a czélja, hogy valami különöset mondjon neki. Ez óvakodott a kibontakozás fonalát kezébe adni, folytatá beszélgetését az időről, a hidegről, a nedvességről, Friend meghüléséről; a kutya tényleg gyakori tüsszentésekkel kisérte úrnőjének szavait. Az álmos hangnak békés, mintegy nevető hanglejtése, jóakaratú nyájassága volt, s a tanárt hideg verejték lepte el arra a gondolatra, hogy ezt a mézzel folyó eret megállítsa s cserébe a zsebében hordott keserű pilulát ajánlja fel. Felhasználhatott volna egy szünetet, hogy bekezdését előadja, de nem volt reá képes; e helyett a marchesa használta azt fel, hogy befejezze a a társalgást.

— Nagyon köszönöm — így szólt, — látogatását s most elbocsátom önt, mert önnek dolgai lesznek, s igazat megvallva, nekem is van valami teendőm.

Most be kellett ugrania.

— Igazában — felelt Gilardoni nagyon izgatottan, — azért jöttem Lodiba, hogy önnel beszéljek, marchesa asszony.

— Ezt — jegyezte meg a hölgy fagyosan, — nem képzeltem volna.

A tanár ugrásának lendületében előbbre szaladt.

— Nagyon sürgős ügyekről van szó, — szólt, — kérnem kell . . .

A marchesa félbeszakitotta.

— Ha ügyekről van szó, bresciai ügynökömhöz kell önnek fordulnia.

— Bocsánat, marchesa asszony; egészen személyes természetű ügyről van szó. Senki sem tudja és senkinek sem kell tudnia, hogy önhöz jöttem. Mindjárt meg is mondom, hogy unokájáról van szó.

A marchesa felkelt s a széken összekuporodott kutya is felugrott, Gilardoni felé ugatva.

— Ne beszéljen nekem — szólt az öreg hölgy ünnepélyesen, — arról a személyről, a ki rám nézve nem létezik többé. Menjünk, Friend.

— Nem, marchesa asszony, — folytatta a tanár, — ön egyáltalán nem képzelheti el, mit fogok önnek mondani.

— Nem törődöm semmivel, nem akarok tudni semmit. Isten vele!

A hajthatatlan hölgy igy szólván, megindult az ajtó felé.

— Marchesa! — kiáltott háta mögött Benjamin tanár úr, miközben Friend leugorva a székről, dühösen ugatott lábainál. — Férjének végrendeletéről van szó!

Ezúttal a marchesa mégis kénytelen volt megállni. Azonban meg nem fordult.

— Ez a végrendelet nem lehet az ön tetszésére, — tette hozzá Gilardoni sietve, — de nekem sincs szándékom azt közzé tenni. Hallgasson meg, marchesa, könyörgök.

Megfordult. A kifürkészhetetlen arcz bizonyos felindulást árult el az orrlyukai körül. Vállai sem voltak egészen nyugodtak.

— Miket mesél nekem? — felelt. — Illendőnek tartja idejönni, hogy megnevezze előttem igy, minden kimélet nélkül, szegény Francót? Mit avatkozik ön az én családi ügyeimbe?

— Bocsánat, — viszonozta a tanár, zsebében kutatva. — Ha én nem avatkozom beléjük, beleavatkozhatnék más, kevesebb tekintettel, mint én. Legyen oly jó megnézni ez iratokat. Ezek . . .

— Tartsa meg az irka-firkáit, — szakította félbe a marchesa, mikor látta, hogy zsebéből papirokat vesz ki.

— Ezek általam készitett másolatai a . . .

— Mondom, hogy tartsa meg, vigye el!

A marchesa meghúzott egy csengetyűt s ismét kifelé indult. A tanár remegve hallotta, a mint jön az inas, látta, a mint a hölgy kinyitja az ajtót s iratait egy székre dobva, igy szólt halkan és sietve:

— Itt hagyom, ne lássa meg senki, én a Napnál vagyok szállva, holnap visszajövök, nézze meg, gondolja meg jól!

S mielőtt az inas megérkezett volna, kiosont, a merre jött, felvette köpenyét, lement a lépcsőn.

A marchesa visszaküldte az inast, kissé hallgatózott, azután visszatért, felvette az iratokat, bezárkózott szobájába s feltévén szemüvegét, elkezdett az ablak mellett olvasni. Arcza sötét volt és kezei remegtek.

*

A tanár lefeküdni készült a Nap-beli fagyos szobájában, mikor két rendőr jött hozzá a parancscsal, hogy azonnal jelenjék meg a rendőri hivatalban. Érzett ugyan egy bizonyos belső ijedtséget, de nem jött zavarba és elment velük.

A rendőrségen egy szemtelen kis rendőrbiztos megkérdezte tőle, miért jött Lodiba, s arra a feleletre, hogy magánügyei miatt, megvetőleg és hitetlenül intett. Minő állitólagos magánügyei lehetnek Lodiban Gilardoni úrnak? Kivel? A tanár megnevezte a marchesát.

— De hisz egy Maironi sem lakik Lodiban! — kiáltott fel a biztos s miután emez tiltakozott, azonnal félbeszakította. — Elég, elég! A rendőrség biztosan tudja, hogy Gilardoni úr, noha cs. kir. nyugdijas, nem hűséges osztrák érzelmű, hogy barátai vannak Luganóban és hogy politikai czélzattal jött Lodiba.

— Ön többet tud, mint én! — kiáltott fel Gilardoni, csak nehezen fojtva el haragját.

már maga az észrevevés is éles szemet és gyors megkülönböztetést kiván. A mikor pedig a barkácsoló vadász a vadat már megpillantotta, akkor következik föladatának legnehezebb része.

A haladó kocsiról le kell lépnie (a kocsi ehhez képest minél alacsonyaab legyen), de nem azon az oldalon, a melyiken a vad van, hanem a másikon, mert így kevesebb feltünéssel jár ez a mozgása. Ezt a lelépést bizony néhol az út alakja, mélysége, egyik vagy másik oldalra hajlása ugyancsak megnehezítheti, de ha a vadász ügyes és az alkalmas másodperczet gyorsan fel tudja használni, akkor mégis csak szerencsésen a maga talpára állhat. Most aztán a haladó kocsit előre ereszti és maga nyomban szorosan hozzásimul a kocsi hátuljához, úgy lépked, elválhatatlanul a mozgó tömegtől. Hanem ez a «lépkedés» nem épen élvezeti séta. Mert a szemét folyvást a vadon kell tartania, a melyet valahol maga előtt lát a fák közt, a bokrok közt, az egymásba fonodó vesszők sűrűjében, így aztán arra nem nagyon ügyelhet, hogy hova lép; különben is olyan szorosan lapul a kocsihoz, kogy a lába elé nem lát. Mit van mit tennie, félkézzel a kocsiba kapaszkodik s erősen fogja, nehogy megbotoljék, a másik kezében a puska van ezalatt. A vad már régóta hallja és hallgatja a zörgést, de az ily hangokat megszokta és vagy helyben marad, vagy csak kevéssé mozog, esetleg lassan vonul arrább, néha már azért is legszivesebben áll, nehogy a rejtekét fölösleges mozgással elárulja. Azután látja is a kocsit, de csak a lovakra figyel, mert azok mozognak. Egyáltalában a mozgás az, a mi érdekli s a miből «ért». Annak a természetéből itéli meg: tanácsos-e még az ácsorgás, vagy jobb lesz eliszkolnia.

A vadász ekkor mutatja meg, hogy tulajdonképen mit tud, milyen ügyes és szemfüles, a másodpercz esélyét is kiaknázó kész Nimród-e. Mert az a feladata, hogy abban a pillanatban, a mikor a cselekvés ideje elérkezett, hagyja útjára a kocsit és ő maga maradjon egy helyben mozdulatlanul, lehetőleg valami fedezet mögött, a honnan a kocsit bámuló vadat *jól* láthatja. (Ez alatt a vadász azt érti, hogy a nemes részekhez vezető utat tud biztosítani a golyójának.)

Az, hogy *jól* lássa a vadat, még sokkalta lényegesebb, mint a jó fedezet; mert a figyelő, elbámuló vad csak a mozgó leveleket és a kocsit nézi s tíz eset közül kilenczszer az elmaradó vadászt nem is veszi észre.

A többi néhány pillanat műve. A puskát lassan, óvatosan, heves mozgás nélkül emelni minden vadász tudja, a ki nem lámpalázas. A hidegvérű czélzás pedig hamar megtörténhet. Igaz, hogy az alatt nem szabad remegni sem a vadász szivének, sem a puska csövének.

Most, a mikor erre az esztendőre már vége a cserkészetnek, de sok helyen még van lelőni való nagy vad: így *barkácsolva* legkönnyebb ezt a fölösleget a tenyészanyagból kiselejtezni.

Mindenesetre legkényelmesebb módja ennek a *barkácsolás*, a mi feltételez ugyan ügyességeket, de fáradság minél kevesebb jár vele.

Minthogy a szarvastehén lövése akkor kezdődik a törvény szerint, a mikor a bika-lövés már véget ért (október közepén), tehát az őszi lombhullás igen rövid ideig engedi meg a tehénre cserkészést, ha ugyan egyáltalában megengedi, hisz október közepére már minden cserkészőutat elboríthat a zörgős haraszt; így a tehénlövésre legmegfelelőbb a barkácsolás. Legalább mindenütt, a hol a terület nyugalmát hajtóvadászatokkal zavarni nem akarják.

Jóval kevesebb élvezetet kinál biz' ez a szegényes tehénirtás, mint a mikor az erdő koronás urai közül van alkalmunk kivenni a dézsmát; de azért egy-egy jó lövés örömét ezzel is megszerezhetjük.

Kényelemszerető, fáradságkerülő vadászoknak még a nyáluk is folyik egy kis reménynyel kecsegtető barkácsolásért; legfeljebb akkor érzik a lemondás keservét, ha folyvást olyan vad, (például szarvasbika,) kerül eléjök, a melyet lőniök már nem szabad, mert tiltja a törvény.

Magam is barkácsoltam már úgy szarvastehénre, hogy kisebb-nagyobb csapatokban, kettesével, hármasával, magányosan és tizenkettesével összesen huszonegy szarvasbika volt előttem, tehén pedig csak egyetlenegy. Az az egy is a tizenkét bika élén és vitte magával nagy gyanakvásában a koronás urakat, hogy igazán királyi látvány volt, a mikor az erdő szélén levő vetés sarkán remek iramban átváltottak.

Miközben a tehenet keresve, utánok hajtattam: újra elénk kerültek és harmincz-negyven lépésnyiről bámultak ránk, de ő asszonysága úgy eltűnt, hogy az erdő bokrai és fái közt többé meg nem pillanthattam.

Ellenben ott voltak a gyönyörű agancsos daliák, az én «ne bánts virágaim», a kik mintha csúfoltak volna, lépésben sétáltak át az erdő havas útján, az őket végkép eltüntető sűrű vágás közé.

AZ OSZTRÁK MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSAI.

Bécs, deczember 10.

Csakúgy mint nálunk, Bécsben is egyremásra nyilnak meg a képkiállítások s egyéb művészeti tárlatok, melyek majdnem teljes képét adják a mai osztrák festészetnek s nem egy érdekes összehasonlításra adnak alkalmat, ha a budapesti kiállítások eredményeihez mérjük látnivalóikat.

Az osztrák festészet egy egyetlen kiemelkedő egyénisége, Klimt nem kell a bécsieknek, nem rajonganak érte sem a hivatalos körök, sem a nagyközönség, pedig Klimt mégis csak Bécs kulturájának egyik túlfinomodott szülötte, de oly áthidalhatatlan ür választja el őt az átlagos bécsi izléstől, hogy művészete inkább fejcsóválásra, mint megértésre és gyönyörködésre készteti a látogatók tömegét. Képeit egy műkereskedésben állította ki, a teremben csak az ő művei láthatók, a mi előnyös is, mert művészete nem tűr meg semmi visszaemlékezést, semmi összehasonlítást a multtal. De Klimt nem a jelen, Klimt művészete a jövő, semmi köze sincsen a mai osztrák átlagos művészethez, ahhoz, melyet a nagyobb közönség keres és pártfogol, melyről irni akarok.

Ezt a művészetet a Künstlerhaus, mely a budapesti Műcsarnoknak felel meg, a Hagenbund, mely mintha a Nemzeti Szalon s a megszünt Miénk vegyüléke volna s a Niederösterreichisches Gewerbemuseum, mely az Iparművészeti Múzeum czéljait szolgálja, mutatják be.

Nos, a Künstlerhausról még a legnagyobb jóindulattal sem lehet elismeréssel nyilatkozni, szinvonala mélyen a műcsarnoki kiállításé alatt marad. A mi figyelemreméltó van e kiállításon az két halott művész alkotásai kö-

HAZAFELÉ. — Litkei Anlal rajza.

A NAGY TÁRSALGÓ.

zött látható, báró Merode és Quittner képei között. Merode ügyes festője volt a félhomály hangulatainak, melyeket a németalföldi festészet mindenuntalan felfedezhető hatása alatt festett, interieurjei s a bécsi életből vett jelenetes képei a nyolczvanas évek sötét, de a mellett meleg tónusú szinezését mutatják. Quittner modernebb és egyénibb is. Majdnem kizárólagosan csak tájképfestő. Képeit előkelő monumentalitásra irányuló törekvés jellemzi, szinei levegősek, világosak. Nem a napsütés festője, inkább a kissé borus hangulatokat szereti, nem a nyárban, hanem az őszben gyönyörködik. De Merode és Quittner halottak, művészetük a multé, forduljunk az élők alkotásaihoz. A mit ezek ezen a kiállításon nyújtanak, az igazán szerfelett vigasztalan. Nem egyéb az, mint az elődök felhalmozott tőkéjének csöndes és kispolgári megelégedettséget sugárzó kamatoztatása, mely gondosan óvakodik bármi újat és egyénit hozzáfűzni ahhoz, mit az utódok könnyen örököltek. A tájképfestés következetesen ragaszkodik Bécs zegzugos utczáinak hagyományos aquarellstilusban való ábrázolásához, vagy Bécs lágy hajlású, dombos vidékének megfestéséhez. Minden egyénibb felfogás, világítási hatások keresése, erősen kiemelt szinhatások gondosan elkerülvék. Igen, ez a művészet szerfelett közel áll a szines fényképezéshez s legalább is olyan unalmas, mint azok a bizonyos velenczei képek, melyek az embert kiállításról-kiállításra üldözik, melyeken szép a tárgy, de művészetnek nyoma sincs. Az idősebb művészek ilyen képei még jobbak, mint fiatal követőiké, az öregek bármily fáradtan, bármily gépies routinnal mégis csak a maguk szerepét játszák, a fiataloknál azonban teljesen élettelen, lelketlen modorrá válik ez a stilus. Egy-két kivétel van: Hans am Ende, a ki azonban worpswedei művész. Epstein, ki talmudi hangulatokat bánatos szentimentálizmussal fest meg. Kasparides, Glotz Pontini képei és Herschel egy képe, mely az egyetlen pleinair kép e kiállításon, más környezetet érdemelnének.

Még kétségbeejtőbb középszerűséget mutatnak az arczképfestők. Egészen bátran le lehetne szedni a legtöbb képükről a számokat és a névjelzőtáblácskákat s az egyik művét a másiknak ajándékozni, mert ezeken a külső jeleken kívül alig-alig van valami, a mi egymástól megkülönböztetné őket, annyira megegyeznek egy dologban: a semmitmondó édeskésségben. Ezek a festők nem keresik az ábrázolt arczán az egyéniséget, eszükbe sem jut, hogy ezek az emberek, a kiket festenek, más és más egyéniségek, erősek vagy gyöngék, ravaszok vagy nyiltszivüek, szelidek vagy indulatosak, rabok, uralkodók, élnivágyók avagy titkon megtöröttek. Ők csakis a nagyvilági élet hazug maszkját festik, előkelő ruhákat, a női ruha selymének csillogását, ékszereket és olyan affektált szinházi állásokat, melyeket már a szinházból is elűzött az idő. Igaz, hogy ez egy engedmény, melyet a közönségnek tesznek, melyet ez megkiván, hiszen legtöbben az élet mosolygó, szép és erős urának akarnak látszani, de a művészet kérdése nem tűri az ilyen megalkuvást, melynek eredménye felszines, sablonos egyformaság a képeken, a szemlélő lelkében pedig unalom, sőt megvetés. Mindehhez egy speciálisan bécsies vonás járul, valami jólelkű negédeskedés, Wiener Humor und Chic, mely egyforma kaczéran tekint le Adams, Torggler, Krausz és sajnos Julius von Blaasnak képeiről is.

A többiek sem nyujtanak üdülést. A csendéletek roszak, a figurális képek közül egyedül Larwin képei érdemelnek figyelmet, ki Ma-

FÖLJÁRAT.

OLDALFOLYOSÓ.

AZ ORSZÁGOS KASZINÓ TERMEIBŐL.

éri, magam megyek a menyasszonyáért, — szólt komoran Kolosi.

— Ha meghalt volna, nem mondom, de a milyen fiatal és erőteljes, két hét alatt meggyógyulhat s akkor folytatjátok az utat. Azonkívül még azt se tudjátok talán, hogy az orosz határ annyira el van árasztva katonasággal, hogy ott még a madár se tud átrepülni. Ötszáz lépést se tesztek orosz területen és már foglyok vagytok. Sokkal jobb szolgálatot teszel a barátodnak, ha vele maradsz és ápolod.

Kolosi lehajtotta fejét és gondolkozott. A gróf vállára tette kezét és szólt:

— Hát az nem fontos, édes fiam, hogy ezt a vakmerő lengyel csapatot, a mely tiértetek itt mindent feláldozott, szerencsésen bevezessétek Magyarországra? Hisz mi itt nem maradhatunk! Ha itt maradunk, az mindnyájunknak biztos akasztófa.

Kolosi Mátyás döntött. Melegen megszorította az öreg gróf kezét és így szólt:

— Igaza van, gróf úr, önök egy nagy, önfeláldozó, nemes cselekedetet hajtottak végre, ezért én nem fizethetek hálátlansággal. Rendelkezzék velem, az öné vagyok testestől-lelkestől. A jelszó: Haza Magyarországra!

A lengyelek egy része lóra ült, a többi a szekereken foglalt helyet. Az indulás előtt csak még egy kis ideig volt kavarodás, mikor a huszárok megtudták, hogy megmentőjük, az a vakmerő honvédtiszt, sebekkel borítva fekszik ebben a fedeles tót szekérben. Mindnyájan odatódultak és látni akarták. De Kolosi megmondta nekik, hogy Leót magukkal viszik és majd később is megláthatják. Most az a fő, hogy egy-kettőre induljanak. Erre aztán a huszárok sorakoztak. A vezetést most a fogházból kiszabadított két fiatal kadét vette át. Szabados őrmester és a diák az utóhadat alkották. Bolkovszky gróf mégegyszer szemlét tartott, hogy rendben van-e minden. Aztán keresztet vetett magára, Osztrolenkára ült s a menet megindult Magyarország felé.

A három honvéd szekerének a lovait Morzsa hajtotta. Bent a kocsiban ült Kolosi és Tardy kezét fogva leste minden leheletét. Egyszerre csak a sötétben megszólalt Leó, halk, erőltetett hangon, mint a kinek a beszéd nehezére esik:

— Úgy-e te vagy az, Matyi?

— Én vagyok.

— Észak felé megyünk?

— Nem, haza Magyarország felé.

A sebesült hördült egyet, mintha megrázták volna. Egy darabig hallgatott s aztán újra megszólalt s hangján mély fájdalom rezdült át.

— Így tartod meg a szavadat?

— Ne itélj, Leó, az orvos azt mondja, hogy két hét alatt meggyógyulsz és így jobbnak láttam ezt megvárni, mint azzal, hogy egyedül keljek útra, az egésznek a sikerét koczkáztatni. Bolkovszky gróf is azt mondta, hogy így lesz a legokosabb. És mondd csak, Leó, cserben hagyhattam ezeket a derék lengyeleket, a kik miérettünk és a mi ügyünkért most mindent föláldoznak? Nem, nem, ne gyötrődjél. Nemsokára újult erővel térünk vissza. Az Isten meg fog segíteni bennünket.

A sebesült nagyot sóhajtott, végre megsimogatta barátja kezét és így szólt:

— Igazad van Mátyás, helyesen tettél.

Körülbelül két órával a magyarok és lengyelek elvonulása után az ezredes újra megjelent a városkában. Ez idő alatt összeszedte az elbolondított gyalogságot, s maga mellé vette a brezsáni helyőrség egy jó részét. Mire visszatért, a városka már teljesen csendes volt. A legénységi szobákba behordott sebesültek körül egy orvos, a patikus és nehány helybeli ember sürgölődött, a kiket Bolkovszky gróf maga rendelt ki, nehogy az egész város a forradalmárság gyanujába essék. Ezek a ravasz lengyelek okosul be tudták osztani a szerepeket.

Ott volt a kaszárnyában a polgármester is, a ki legfinomabb boraiból hozatott a sebesültek számára, s a ki kezét tördelve fogadta a visszatérő ezredest és tisztjeit. Az ezredes fogcsikorgatva ugrott le lováról, s emberevő ábrázattal lépett az eléje sietö polgárok és két könnyen sebesült tiszt elé.

— Oh, ezredes úr, — szólt a polgármester, — minő szerencsétlenség! Valóságos haramiabanda tört a városunkra.

— Gondolja az úr? Én azt hiszem, hogy helybeliek voltak.

— Hogy képzel ilyent ezredes úr a mi városunk békés és loyális lakóiról? Nem mondom, hogy néhány elvetemült ficzkó, a minő mindenütt akad, nem csatlakozott hozzájuk, de bizony idegen banda volt az, még magyarok is voltak közte. Kossuth kémei vezették az egész pucsot.

— Majd a haditörvényszék kideríti mindent, — felelt az ezredes, aztán besietett a sebesültek közé, a kiket kikérdezett a harcz részletei felől, a melyek az ő eltávozása után történtek.

A főkérdés azonban az volt, hogy merre menekült az ellenség? Erre azonban nem tudott senki sem megfelelni. A polgármester is csak a vállát vonogatta, jajgatott és zavaros feleleteket adott. A szegény ember teljesen elvesztette a fejét. Az ezredes rámordult:

— Elég! Ha egy félóra mulva huszonöt szekeret nem állít ide, börtönbe masiroz. Elmehet!

Az egyik kapitány azt tanácsolta az ezredesnek, hogy legjobb lesz az öreg Áron zsidót el-

A MEGVÁLTÓ. — Litkei Antal rajza.

hivatni. Ennek a megijedt lengyelnek semmi hasznát nem veszik, ellenben Áron a város faktótuma, bizonyosan segíteni tud minden bajukon. Áront az ágyából húzták ki, s még az ezredes előtt is álmos szemeit törülgette és nagyokat ásított.

— Hát maga alszik ilyenkor? Mikor harcz és háború folyik a városban?

— Oh, méltóságos úr, mi köze egy ilyen szegény öreg zsidónak az urak dolgaihoz? Én a békesség embere vagyok, s mikor a puskaropogást hallom, imádkozom a jó Istenhez, hogy tartsa tőlünk távol a veszedelmet.

— Jó, jó. A parancs az, hogy nekem ide huszonöt szekeret állítson, hogy a gyalogságomat azokra rárakhassam.

— Oh Istenem, hol veszünk mi huszonöt szekeret, most, ilyen késő éjszakán.

— Ennek meg kell lenni, különben haditörvényszék, pulwer und blei következik. Kert euch, mars!

Áron, a kit mintha láttunk volna már egyszer Bolkovszky gróf szobájában, mélyen meghajolt és eltávozott. Kinn az utczán nyugtalanul várta őt egy csapat zsidó, a kikkel Áron tanácskozott, aztán különböző irányban elszéledtek. Az ezredes megkapta szekereit, de nagy időközökben, egyenkint csörtettek be a kaszárnya udvarára. Ezek is a város legroszabb lovai és szekerei voltak. Az ezredes káromkodott, mint a jégeső, s esküdözött, hogy a fél várost akasztófára húzatja. Áron e mellett sürgött-forgott, intézkedett, kiabált, hol elrohant a városba, hol visszarohant a kaszárnyába, csak úgy csurgott róla a verejték nagy buzgalmában. Jó másfél óráig tartott, a mig együtt volt minden, az ezredes a menekülők után indulhatott.

Éjfél is elmúlt, mikor Áron gazda a polgármesterrel hazafelé ballagott, a kit útközben ellátott jó tanácsokkal, hogy miképen védelmezze magát, ha a nagyhatalmú katona felelősségre vonná. Aztán hazament, gyertyát gyújtott, bezárta maga mögött az ajtót, nagy szőrös süvegét levágta a sarokba, ledobta magát az ágyra, s olyan jóizűt nevetett, hogy csak úgy zötyögött bele. Majd hirtelen komolyra vált, buzgón imádkozott mindazon becsületes és jó emberekért, a kiket veszedelem fenyeget, s nyugodt lelkiismerettel, édesdeden elaludt.

(Folytatása következik.)

HORVÁTH JENŐ, KIR. KURIAI TANÁCSELNÖK.

1849—1911.

A magyar birói kart a lefolyt héten súlyos veszteség érte: egyik kiválósága, az igaz magyar biró mintaképe, Horváth Jenő, kir. kuriai tanácselnök, 1911 márczius 9-ikén Budapesten, az István-úti szanatóriumban, hosszas betegség után elhunyt. Fia volt néhai Horváth Boldizsárnak, az 1867-es miniszterium igazságügyminiszterének. Az apa a magyar igazságszolgáltatásnak volt újjáalkotója, kodifikátora a mai birói alaptörvényeknek és megalkotója a magyar birói kar szervezetének, míg fia mindenkoron tündöklő például szolgált kortársainak és a jövő nemzedéknek abban, hogy miként kell ebben a szervezetben a birói tisztet nemesen és az igaz birőhoz méltón teljesíteni.

Horváth Jenő 1849 augusztus 5-ikén született Szombathelyen; gimnáziumi tanulmányait Szombathelyen, a praemontrei rend főgimnáziumában, jogi tanulmányait pedig a budapesti m. kir. tudományegyetemen végezte. Tanulmányai elvégeztekor, 1870-ben atyja már igazságügyminiszter volt és ő az igazságügyminiszteriumban mint fogalmazó nyert állást. Hajlamai azonban inkább a gyakorlati birói foglalkozás felé vonzván, nemsokára a pest-vidéki kir. törvényszék birája lett, a honnan

HORVÁTH JENŐ, KIR. KURIAI TANÁCSELNÖK.

GHYCZY BÉLA, AZ ELHUNYT ALTÁBORNAGY.

az akkor még egységes budapesti kir. itélőtábla pótbirájául rendelték be, és itt utóbb rendes biró lett. A kir. itélőtáblák deczentralizációja alkalmával, 1891-ben a temesvári kir. itélőtábla tanácselnöke lett, majd 1896-ban a budapesti kir. itélőtáblához neveztetett ki tanácselnökké. Úgy Temesvárott, mint Budapesten, állandóan polgári tanács élén állott, de utóbb, mint budapesti tanácselnök, az akkori kir. itélőtábla elnöke, Vértessy Sándor megbizásából tevékeny részt vett az adminisztrativ teendőkben is, s a budapesti kir. itélőtábla területén lévő vidéki kir. törvényszékek vizsgálatát javarészben ő látta el. Itt tünt ki nyilván atyjától örökölt fényes adminisztrativ tehetsége, melynek méltánylátásául 1903-ban a győri kir. itélőtábla elnöki székébe neveztetett ki. Győrött 1910 juniusáig töltötte be e tisztet, a hol úgy a győri, valamint a dunántúli szükebb hazájának társadalma osztatlan szeretettel és rajongással környezte; ekkor helyeztetett át a kir Kuria tanácselnökévé. A kir. Kurián a VI. polgári tanácsos vezette.

Horváth Jenő már a múlt év végén kezdett betegeskedni s körülbelül három hónapja ágyban fekvő súlyos beteg lett. A mult héten műtétet hajtottak rajta végre, de élete már ez úton sem volt megmenthető.

Horváth Jenőben a magyar birói kar nemcsak kiváló s az igazságszolgáltatás összes ágaiban járatos, éleseszű jogászt, de különösen rendkívüli adminisztrativ képességekkel megáldott tehetséget vesztett el. Ama kevesek, ma már mindinkább kevesek közé tartozott ő, a kik alárendeltjeiket nemcsak az ügyforgalmi kimutatások száraz számaiból ismerik, de igyekeznek azok mindegyikét ismerni s mint a jó hadvezér, nekik megfelelő helyre állítani. A győri kir. itélőtábla kerületében felejthetetlen maradt e rendkívüli emberismerete és vezetőképessége, a melylyel minden egyes emberével alaposan foglalkozott és mindenki csak jóságáról s méltányosságáról tud ma is megemlékezni. Tőle e téren még sokat várt volna a magyar igazságszolgáltatás, ezért elmultát annak tagjai, de különösen azok, a kik — mint e sorok irója is — abban a szerencsében részesültek, hogy vezetése alatt teljesíthették hivatásukat mélyen fájlalják.

Kármán Elemér.

EGY RÉGI ESET.

Elbeszélés. — Irta Kaffka Margit.

Akkor tavaszidő volt, emlékszem, májusi hurczolkodás előtti, és anyám már sokat zsörtölt és csattogott; mert hallottuk, hogy a szomszéd lakásba, a kétszobásba most be fog költözni egy kilencz-gyerekes család, valami igen kicsiny postahivatalnoké. Eddig magunk laktunk a könyökutczai gazdag zsidó házában, a mi részünk volt a homlokzati oldal, s az anyám, a ki életét szentelte az otthona csinosságának, ügyes fortélyokkal, naiv és ösztönös, szinte népien üde diszitő-talentumával és fényűző, szenvedélyes tisztasággal a maga kedvére formálta az elhanyagolt, kisvárosi háztáját. A mi oldalunkon kis diszkert is volt, a nyirott üde fű közt már kitelelt pelargóniák és violapalánták iparkodtak; az otromba fatartó-szinek dús vadszőlővel voltak futtatva, az ágyak közepén szines üveggömbök csillogtak az eleven napfényben; a pirosra mázolt téglájú tornáczban ragyogó szinű lakkfestékekkel átmázolt kertiszékek álltak és szép aggancsdiszek a bejáró fölött. Minden agyonsöpört volt, nálunk, rendes és kedves harmóniába összefogott; s a három apró testvérem is nagyon gondosan volt öltöztetve mindig, noha az nálunk is sok áldozatba és vesződségbe került. És most jön ide ez a jöttment koldusnép (akkor helyezték csak a városunkba őket), a lomha és puha német asszony s a nyaranta mezitlábas sok kis szurtos gyerek; majd összetévesztik őket idegenek a mieinkkel; majd itt fognak lábatlankodni a mi oldalunkon, szép kis mulatság a nyárra! Anyám kemény csatákra készült mindjárt eleinte, hogy rendre szokjanak és őrizkedjenek minden határsértéstől. De csodálatos módon hamar kiderült, hogy minderre nincsen szükség.

Berkoveczék csakugyan szép számmal voltak, szegények, de sajátságosan kevés baj lett velük azért. Pedig az asszony valóban lompos, lágy és szétesett, kérődzőállat-szerű német nő volt s a sok gyerek szegényes és elhanyagolt öltözetű, de szerényen és becsülettudón megmaradtak az ő oldalukon, mint kisebb lakók mélyebb főhajtással köszöntek és váratlanul csendes népek voltak általában. A piczinyek is, — szegénykék. Pedig nekik csak egy keskeny tornáczuk volt a bejáró előtt, sem kert, sem udvar, mert odaszögellt az oláhpapék kertje meg a kőfalas czinterem. De a fal s a házhátulja közti résen, egy elszögezett utczaajtó rácsa előtt volt egy pár lépésnyi zúg a padfeljáró árnyékában, ott játszottak boltocskát, vagy átmásztak a czinterembe, átemelték a legkisebbet és ott üldögéltek a mezei füvön egy csomóban, nem is szaladgáltak, csak ültek szépen és mindig együtt a sok orgonasiptestvérke. Anyám utóbb megenyhült irántuk, sőt a tornáczról néha szóbaereszkedett a szomszédnéval, de csakugyan nagyon ostoba és ügyefogyott volt őhozzá; hamar megunta, le is nézte kicsit.

Én tizenötéves voltam akkor, rendesen himzéssel ültem vagy tanultam a kertfelőli tornáczon és néha láttam belőlük egyet-egyet, ha jöttek, vagy mentek, mert a mi utczaajtónkon kellett járniok. Az apjuk szikár, gyorsléptű, szárazfejű és ideges mozgású ember volt, az órát az ő hivatalbaindulása után igazitottuk; az asszony alig mozdult el hazulról, csak a velem egykorú lánykájukkal álltam szóba néha. Ez a kis fakó, szőke lány, az Ida, már nem járt iskolába, ő főzött otthon mindnyájukra és reggelente bevásárolni járt;

Litkei Antal

festő.

Kardi Kovács László. A Nemzeti Szalon két kiállítása. Pesti Hirlap 1907. XII. 8.

Litkei Antal

Litkei Antal: Siesta.

Vas. ujs. 1915. 17. f.

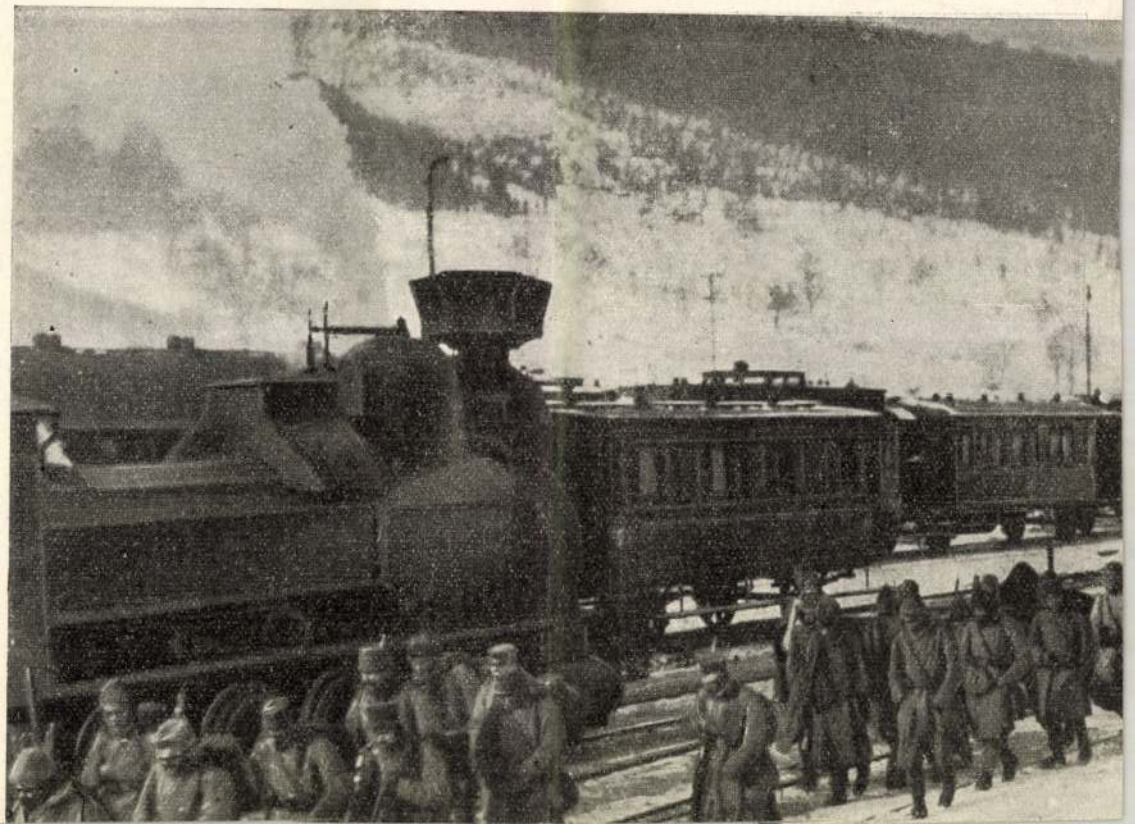

— Nem hallok semmi más hangot — mondta Vendi — csak mintha csengetyük szólnának.

— Nohát, ez Tink, ez a tündérek beszéde. Azt hiszem, én is hallom.

A hang a fiókos szekrényből jött és Péternek felvidult az arcza. Soha senki sem tudott olyan vidáman nézni, mint Péter, — a nevetése a legkedvesebb csobogáshoz hasonlított. Neki még mindig megvolt az első, csecsemőkori nevetése.

— Vendi — suttogta roppant jókedvüen — én azt hiszem, becsuktam őt a fiókba.

Kieresztette szegény Tinket a fiókból ez dühösen kiáltozva röpködött körül a gyermekszobában.

— Nem kéne ilyeneket beszélned — felelt neki Péter. — Persze hogy nagyon sajnálom, de honnan tudhattam volna, hogy te benne vagy a fiókban?

Vendi nem hallgatott Péterre.

— Oh, Péter, — kiáltotta — csak egy kicsit maradna nyugton, hogy láthatnám!

— A tündérek nem igen maradnak nyugton — mondta Péter, de ép ekkor Vendi egy pillanatra látta a regebeli alakot, a mint leült a kakukos órára pihenni.

— Oh, milyen bájos! — kiáltott fel, bár Tink arcza még mindig el volt torzulva a haragtól.

— Tink — mondta Péter szeretetreméltóan — ez a hölgy azt mondja, hogy szeretné, ha te lennél az ő tündére.

Tinker Bell durczásan válaszolt.

— Mit mond, Péter? — kérdezte Vendi. Péternek le kellett fordítania a tündér szavait.

— Nem nagyon udvarias. Azt mondja, te egy nagy, csúnya leány vagy és hogy ő az én tündérem.

Péter megpróbált vitatkozni Tinkkel.

— Tudod, hogy nem lehetsz az én tündérem, Tink. Hiszen én férfi vagyok, te meg lány.

Erre Tink a következő szavakkal felelt:

— Ostoba szamár vagy.

És ezzel eltünt a fürdőszobában.

— Nagyon neveletlen tündér — magyarázta Péter bocsánatkérőleg. — Ő foltozza a lábasokat és a fazekakat.

Ekkor már mind a ketten a karosszékben ültek együtt és Vendi további kérdésekkel zaklatta Pétert.

— Hát most már nem lakol a Kensington-parkban?

— Néha szoktam most is még.

— Hol lakol most legtöbbnyire?

— Az elveszett fiúknál.

— Hát azok kicsodák?

— Olyan gyerekek, a kik kiestek a gyermekkocsiból, mikor a dadáiuk félrenézett. Ha hét napig nem keresik meg őket, akkor elküldik őket messzire, Nincsországba, hogy a költségeket megtakarítsák. Én vagyok a kapitányuk.

— Micsoda mulatságos dolog lehet az!

— Igen — mondta ravaszul Péter — csakhogy nagyon egyedül vagyunk. Tudod, nincsen női társaságunk.

— Hát lányok nincsenek köztük?

— Nincsenek. A lányok, tudod, sokkal okosabbak, semhogy kiessenek a gyermekkocsiból.

Ez a mondás véghetetlenül hizelgett Vendinek.

— Azt hiszem — mondta — az igazán kedves dolog, hogy te így beszélsz a lányokról. János bizony nagyon lenéz minket.

Péter erre válaszul fölkelt és kilökte Jánost az ágyából, paplanostul, mindenestől, egyetlen lökéssel. Vendi ezt kissé hirtelennek találta első találkozásra s tüzbe jöve megmondta Péternek, hogy vigyázzon, az ő házában bizony nem kapitány. János azonban olyan csendesen aludt a padlón, hogy Vendi mégis csak megengedte Péternek, hogy itt maradhat.

— Tudom, hogy irántam akartál kedves lenni — mondta elnézően. — Hát adj egy csókot.

Egy pillanatra megfeledkezett Péternek csókok dolgában való tudatlanságáról.

— Gondoltam mindjárt, hogy vissza fogod kérni — mondta kissé keserüen és vissza akarta adni a gyüszűt.

— Ugyan már — mondta Vendi kedvesen — én nem csókot mondtam, hanem gyüszűt.

— Hát az mi?

— Nohát — ilyen!

És megcsókolta.

— Furcsa — mondta Péter komolyan. — Hát most adjak én is neked egy gyüszűt?

— Ha akarsz — mondta Vendi és kinyújtotta a fejét.

Péter meggyüszűzte és rögtön utána Vendi felsikított.

— Mi baj, Vendi?

— Mintha valaki megránczigálta volna a hajamat.

— Biztosan az a Tink volt. Soha még nem volt olyan haszontalan, mint ma.

Csakugyan, Tink megint ott röpködött körülöttük s haragosan, gorombán beszélt.

— Azt mondja, mindig ezt fogja tenni veled, valahányszor gyüszűt adsz nekem, Vendi.

— De miért?

— Miért, Tink, mondd meg?

Tink megint azzal felelt:

— Te ostoba szamár.

Péter nem tudta megérteni, mért ostoba szamár ő, Vendi azonban megértette. Kissé el is kedvetlenedett, mikor Péter megvallotta, hogy nem azért jött a gyermekszobába, hogy őt lássa, hanem azért, hogy meséket, halljon.

— Tudod, én nem tudok meséket. Az elveszett fiúk se tudnak meséket egyik sem.

— Micsoda borzasztó dolog! — mondta Vendi.

— Tudod-e — mondta Péter, — hogy mért épitik a fecskék a ház eresze alá a fészküket? Hogy meséket hallgathassanak. Oh Vendi, az anyád olyan gyönyörű mesét mondott el neked...

— Melyik mese volt az?

— Arról a herczegről, a ki nem tudta megtalálni azt a hölgyet, a ki az üvegpapucsban járt.

— Péter — mondta Vendi izgatottan — ez Hamupipőke volt és a herczeg megtalálta és attól fogva boldogul éltek, a míg meg nem haltak.

SZÜRET. — Litkei Antal rajza.

Gróf Berchtold külügyminiszter és Bethmann-Hollveg német kanczellár Buchlauban.

Van Rossum biboros pápai legátus fogadtatása Bécsben, a hova az eucharisztikus kongresszusra érkezett.

Péter annyira örült, hogy fölkelt a földről, a hol mind a ketten ültek és az ablakhoz sietett.

— Hova mész? — kiáltotta Vendi aggódva.

— Elmondom a többi fiúknak.

— Ne menj el, Péter, — könyörgött Vendi — nagyon sok mesét tudok még.

Ezek voltak, szórul-szóra a szavai, tehát nem lehet tagadni, hogy ő hozta kisértetbe először Pétert.

Péter visszajött és olyan sóvárgó tekintet volt a szemében, hogy Vendinek meg kellett volna ijedni tőle. Ő azonban nem ijedt meg.

— Oh, mennyi mesét tudnék én a fiúknak mesélni! — kiáltott Vendi, mire Péter megragadta és elkezdte az ablak felé vonszolni.

— Ereszsz el — parancsolta Vendi.

— Vendi, gyere velem és mesélj a fiúknak.

Vendinek természetesen tetszett, hogy így kérik, de azt mondta:

— Csakhogy nem mehetek ám! Gondolj a mamámra! Különben is, röpülni sem tudok.

— Majd megtanítlak.

— Oh, milyen szép volna röpülni!

— Megtanítlak, hogy kell a szél hátára ugrani és aztán elrepülünk.

— Oh! — kiáltott Vendi elragadtatva.

— Vendi, Vendi, a helyett, hogy itt alszol az ostoba ágyban, röpködhetsz velem és víg dolgokat mesélhetsz a csillagoknak.

— Oh!

— És, tudod-e, Vendi, hableányok is vannak ott.

— Hableányok? Farkuk is van?

— Ekkora hosszú farkuk, ni!

— Oh, — kiáltott Vendi, — ha én hableányokat láthatnék!

Péter borzasztó ravasz lett.

— Vendi — mondta — milyen nagyon tisztelnénk ott mind téged.

Vendi elkeseredetten fészkelődött. Úgy tett, mintha igyekeznék ott maradni a gyermekszoba padlóján.

Péter azonban nem könyörült rajta.

— Vendi — mondta a kis róka — te takarhatnál be minket minden este.

— Oh!

— Soha se takarta még be senki egyikünket sem.

— Oh! — kiáltott Vendi és kiterjesztette Péter felé a karját.

— És te stoppolhatnád meg a ruhánkat és zsebeket varrnál nekünk rá. Egyikünknek sincsen zsebe.

Hogy állhatott volna ellent mindennek Vendi?

— De hiszen ez irtózatosan csábító! — kiáltotta. — Péter, megtanítanád te repülni Jánost és Mihályt is?

— Ha te úgy akarod, — mondta Péter közönbösen.

Vendi erre odaszaladt Jánoshoz és Mihályhoz és megrázta őket.

— Kelj fel — kiáltotta — Péter Pan eljött és meg akar minket mind a hármunkat tanítani repülni.

János a szemét dörzsölte.

— Akkor hát fölkelek — mondta. Persze, máris a padlón volt.

— Halló! — mondta. — Már fenn is vagyok.

Ekkorra már Mihály is fenn volt, savanyúan nézve, mint az uborka. Péter csendet parancsolt nekik. Arczukon az a roppant ravasz kiváncsiság volt, a melyet a gyermekek akkor árulnak el, mikor a felnőttek világából jövő hangokra figyelnek. Minden csendes volt. Akkor valami történt. Nana, a ki egész este elkeseredetten ugatott, most csöndes lett. A gyerekek az ő hallgatását hallották.

— Kioltani a lámpát! Bújj el! Hamar! — kiáltott János; most egyetlen egyszer vette át a parancsnokságot az egész kaland folyamán.

Ilymódon, mire Liza belépett, kezén vezetve Nanát, a gyermekszoba egészen olyan volt, mint mindig és egészen sötét. Az ember megesküdhetett volna rá, hogy három csintalan lakója angyali módon szuszog álmában. Csakugyan szuszogtak, de tetetésből, az ablak függönye mögül.

Liza roszkedvü volt, mert épen a karácsonyi puddingot keverte a konyhában és ettől vonta el Nana alaptalan gyanakvása. Egy mazsola még ott is ragadt az arczán. Azt gondolta, még azzal szerez leginkább egy kis nyugalmat, ha beviszi Nanát egy pillanatra a gyermekszobába, de persze őrizet alatt.

— Nohát, te gyanakvó bestia — mondta Liza, a ki épen nem haragudott érte, hogy Nana kegyvesztett lett — láthatod, hogy teljes biztonságban vannak. Nem látod? Mindegyik kis angyal egészségesen alszik ágyában. Hallgasd csak, milyen kedvesen szuszognak.

Mihály erre, felbátorodva a sikertől, olyan hangosan kezdett szuszogni, hogy ezzel csaknem elárulta őket. Nana ismerte ezt a szuszogást és ki akarta tépni magát Liza kezéből.

Liza azonban kemény markú volt.

— Most már vége legyen, Nana — mondta és kifelé taszigálta a szobából. — Megmondom neked, ha tovább is ugatsz, egyenesen elmegyek az urunkért és a nagyságáért, hazahozom őket és akkor, akkor az úr alaposan megkorbácsol.

Újra megkötötte a boldogtalan kutyát, de azt hiszitek, Nana abbahagyta az ugatást? Hogy Liza hazahozza az urat és a nagyságát! Hiszen épen ezt akarta ő. Hát bánta ő, ha még úgy megkorbácsolják, csak a növendékeinek ne essék baja! Sajnos azonban, Liza visszatért a puddingjához és Nana látva, hogy tőle ugyan hiába vár segítséget, csak rázta, rázta a láncot, míg végre elszakította. A következő pillanatban berohant egyenesen a 27. szám alatti ház ebédlőjébe és égnek meresztette a mancsait. Ez volt a legkifejezőbb módja arra, hogy közléseket tegyen. Darling úr és Darlingné asszony egyszerre megtudták, hogy valami borzasztó dolog történt a gyermekszobában és kisiettek az utczára, a nélkül, hogy elbucsúztak volna a háziasszonytól.

Ez azonban tiz perczczel azután volt, hogy a három kis betyár a függöny mögött szuszogott, Péter Pan pedig sok mindenfélét tud megcsinálni tiz percz alatt.

Térjünk hát vissza a gyermekszobába.

— Jól van hát — jelentette ki János, kibújva rejtekhelyéből. — Hát Péter, igazán tudsz te repülni?

Péter a helyett, hogy vesződött volna a felelettel, körbe röpült a szoba körül, röptében felszállva a kandalló párkányára.

— Nagyszerü! Nagyszerü! — mondta János és Mihály.

— Milyen édes! — kiáltott Vendi.

— Igen, édes vagyok, nagyon édes vagyok, — mondta Péter, megfeledkezve a jó modorról.

Gyönyörűséges könnyű dolognak látszott a repülés. A gyermekek megpróbálták először a padlóról, aztán az ágyakról, de mindig csak lefelé tudtak jutni, a helyett, hogy fölfelé.

— De hát hogy csinálod te? — kérdezte János a térdét dörzsölve. Nagyon praktikus fiú volt.

— Hát az ember csodálatosan szép dolgokat gondol — magyarázta Péter — és ezek a gondolatok fölemelik a levegőbe.

Újra megmutatta nekik, hogy csinálja.

— Ne siess úgy — mondta János. — Nem tudnád egyszer nagyon lassan csinálni?

Péter megcsinálta lassan is és gyorsan is.

— Megvan már, Vendi! — kiáltott János, de hamar rájött, hogy bizony nincs meg. Egyikük se tudott egyetlen hüvelyknyire sem repülni.

(Folytatása következik.)

VASÁRNAPI UJSÁG

14. SZ. 1912. (59. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona.

A «*Világkrónikával*» negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

NAGYHETI AJTATOSSÁG A KALVÁRIÁN. — Litkei Antal rajza.

KOMÉDIÁK

A MAGYAR TÁRSADALOM REGÉNYE. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

— Ez a lekicsinylés vérig sértette férfiúi hiúságomat. «Majd én! — vágtam a szemébe szenvedelmesen s úgy viszonoztam a kapott csókot, hogy majd belefojtottam a lelket. A him gőgje kicsapott a véremből oly erővel, hogy az asszony kénytelen volt magát megadni. Idővel teljesen alárendelte magát az akaratomnak, parancsoltam vele. S nem fájt neki a parancsom, elfelejtette a rangját, az urát látta bennem, a kinek nem emberi intézmények, de a természet rendje szerint, engedelmeskednie kell.

Csábrágh módfelett élvezte az exotikus regényt, majd kiugrott a szeme, úgy figyelt.

— Egyszóval — jegyezte meg, — megtalálta benned a herczegnő a keresett boldogságot.

— Meg.

S ismét felvette Miklós regénye fonalát:

— De boldog voltam magam is. Véremnek minden cseppje óhajtotta a rendkívüli asszonyt. Mert az volt. Itéld meg magad. Egy kirándulásunk alkalmával valahogy rálépett egy mérges kigyóra; a kigyó beleharapott a bokájába. Szerencse, hogy megláttam, mert ő letagadta volna a katasztrófát. Mosolyogva, gyönyört lehellve borult reám: «Csókolj meg én egyetlen emberem, mert ki tudja, mit hoz a következő óra.» Egyszóval nem bánta, ha a kínos halál utóléri, csak a karjaimban múlhasson ki . . . Én persze, a helyett hogy teljesítettem volna a vágyát, lerángattam a harisnyáját és kiszíttam a sebét. Ő még csak nem is igen örült neki, hogy megmentettem az életét. «Talán jobb lett volna, ha meg hagysz halni, — mondta s zokogva keblemre vetette magát . . . Ebből megéreztem, hogy ennek a szerelemnek rám nézve csak tragikus vége lehet, holott én viszonyunkat csak egy érdekes kalandnak szerettem volna tekinteni, a mely kölcsönös megegyezéssel bármikor felbontható . . . Vérem szerette az izzó teremtést, de a lelkem sohasem tudott az övével összeforrni, talán mert idegen volt, azonfelül fejedelemasszony is. Mindegy. Még két hónapot együtt töltöttem vele a magam kedvéből az afrikai csodaoázison, aztán — különösen miután megkezdődtek a nagy esőzések — el akartam tőle bucsúzni. Jól sejtettem. Az asszony nem eresztett. Talán képes lett volna lehuzatni a négerjeivel, ha szökni merészelek. A behódolt asszonyból a zsarnokom lett idővel. Görcsösen ragaszkodott hozzám akkor is, mikor vége szakadt az afrikai idillnek s visszahajóztunk Európába. Nyomon követett mindenüvé. Négy álló esztendeig üldözött a szerelmével, tizszer sikerült tőle megmenekülnöm, tizszer kényszerített vissza a jármába. Az utolsó esztendőben békét hagyott végre, azt hittem, örökre . . .

Keserű, mély sohaj fakadt fel a mesemondó kebléből, szinte kapkodott a levegő után, midőn befejezte a történetet.

— Csalódtam. Most itt van újra, mint valami vészes üstökös, megjelent az egemen, épen mikor virradni kezd reám s visszakövetel magának, nagyobb energiával, mint valaha.

Csábrághot az utolsó szavakból csak az kapta meg, hogy itt van ő. A bűbájos szirén, a regényhős fejedelemasszony. Tehát megláthatja őt.

— Hova szállott? — kérdezte mohón. — Mi a neve?

— Az igazi nevét természetesen nem mondom meg, — csillapította Zádor barátja lelkesedését, — csak az álnevét, a melyen itt szerepel.

Csábrágh észrevette magát.

— Ne gondold, hogy indiskréczióból kérdeztem . . . de miután te elmondtad a történetet, úgy gondoltam . . .

Miklós a szavába vágott.

— Meg lehetsz róla győződve, hogy az én indiskréczióm nak igen nagy oka van. Te vagy az első ember, a kivel közöltem ezt a titkomat, veled is csak azért, mert szükségem van a segítségedre.

— Hohó, hát fenyeget?

— Szót sem szóltam volna, — felelt Miklós, — ha csak engem fenyegetne. Az ő szempontjából talán joga is van hozzám, de nemcsak engem fenyeget.

— Hohó, hát kit még?

— Egy ártatlan harmadikat, a ki sohasem vétett sem neki, sem senkinek: azt a nőt, a kit a lelkemmel szeretek.

— Hohó! . . .

Eme harmadik hohó után már torkán akadt a jó grófnak a további szó. Mielőtt folytatta volna, csak úgy szárazon beletrombitált a zsebkendőjébe.

— Nini, hát te is házasodol?

— Igen, — válaszolt Miklós őszintén. — Most már néném kegyéből nincs is egyéb akadálya a házasságomnak, mint ez a nő.

A gróf lelkesen bólintott.

— Értem. Nekem kell a veszedelmes vetélytárs kirohanásait kontrakarriroznom. De tudnám, hogy kezdjem, — tette hozzá komikus grimászt vágva, — ha szerelmes nem volnék.

Miklós megértette barátja czélzását.

— Csalódol, — mondta, — az a nő nem lesz másé soha: nem olyan.

A gróf megvakarta tokáját.

— Hm . . . Akkor mi lesz tulajdonképen az én teendőm?

— Azt — válaszolt neki Miklós, — a körülmények fogják meghatározni. Egyelőre csak arra kérlek, tudd meg valahogy, hogy nem leset-e reám? Nem-e kutattat az én titkos menyasszonyom után?

— Nem tudja a nevét?

— Nem.

— Nekem sem mondhatod meg? Úgy könnyebben menne a proczedura.

Miklós tagadólag megrázta fejét.

— Én sem kértem még meg a kezét szüleitől.

— Ah, pardon . . . Egyremegy különben, mindent megteszek az érdekedben, egyrészt, mert szeretlek, másrészt meg izgat is a história.

Miklós közölte barátjával a herczegnő inkognito nevét és lakását, aztán megkoczogtatta a meghasadt poharát, hogy kiegyenlítse a számláját. A pohár diszharmonikus zenéje eszébe juttatta előbbeni themáját.

— Tudod-e most már, miért nem akartam kicserélni ezt a poharat? — kérdezte jelentősen barátjától.

Áz nem értette, hova czéloz a hasadt pohárral. Miklós felvilágosította.

— Magamra vettem a csudamód meghasadt pohár sorsát, mintha csak az én életemet jelképezné, s annak ötletéből babonás hitem jósszavára erős fogadalmat tettem, hogy maradok, a ki vagyok, soha föl nem cserélem magamat, repeszszék bár be a természet titkos erői, vagy akár a viszonyok bárdja csontjaimat. Megmarkolom a lelkemet, hogy el ne hagyjon, de a míg élek, csak abból fogok meríteni.

Csábrágh egy meleg pillantást vetett barátjára.

— Mégis jó valamire — mondta, — a babona is . . .

A két jó barát fizetett s karöltve hagyta el az éttermet. Öt óra volt. Mit csináljanak hatig . . . Beültek a Csábrágh automobiljába és kirobogtak a füstös fővárosból Kerepes felé. A sebesiramú sétakocsizás, a friss levegő élenye pezsgésbe hozta vérüket s fölemésztette az idegeikben vibráló izgalmakat. Ám a Miklós helyreállott nyugalma csak nem volt tartós. Lelkét ismét kibillentette egyensulyából egy meglepő jelenet. Visszajövet ugyanis a barosstéri Keleti kávéházban megpillantotta véletlenül Bodonyit, a mint az egy ablakfülkébe húzódva, nagy buzgósággal tárgyalt egy monoklis, pofaszakállas úrral. Langer báró volt, az állítólag üldözött orosz alattvaló. Magán a tényen alig volt valami csudálkozni való. A kalandor faiseur, a kit ő oly mereven visszautasított egyszerüen egyik intim emberére vetette rá magát, hogy találmánya értékesítése érdekében általa lopja be magát az ő bizalmába. A tétel egyszerű volt, szinte virított rajta a valószinüség látszata, de a Miklós túlcsigázott agyát újabb hyper-kombinációkra zaklatta a kalandor látása. Hátha csupa ürügy a találmányhistória a gyanus ember kezében, erre való, hogy annak révén könnyebben hozzáférhessen s kivallassa környezetét. Ha pedig így van, — füzte tovább a logikai fonalat — akkor csak a herczegnő bérencze lehet. Ki másnak lehetne érdekében, hogy belehatoljon élete titkos intimitásaiba . . . A különös föltevést nem is ejtette el Miklós. A gyanu megrögződött az agyában s szórakozottá tette. Alig reflektált a Csábrágh derült megjegyzéseire.

— Miklós, mi bajod megint?

Csak eszembe jutott valami.

— Apropós — mondta a gróf hirtelen — nekem is eszembe jutott valami. Annak a bizalmas beszélgetésnek a nyomán, a melyet a Hungáriában folytattunk, alighanem rá fogsz jönni Béltekynénél, hogy kit választottam páromul. Túlságosan boldog vagyok ahhoz, hogy bujócskát tudjak játszani veled is. Elég, ha a társaságot félrevezetem annyira a mennyire. Erre már vigyázok, mert nem kivánom hogy időelőtt szapuljanak bennünket az irigy mamák...

— Nos? — kérdezte Miklós.

— Az utóbb felhozott szempontból arra kérlek, ne végy tudomást semmiről.

— Az csak természetes — mosolygott Miklós — a bizalmaddal csak nem fogok visszaélni.

— No, én sem a tieddel, öregem . . . Ha valahogy megtudnám is, hogy kit szeretsz . . .

— Ezen a ponton nincs veszedelem, — jegyezte meg Miklós elkomolyodva. Mert nekem már csakugyan az az érdekem, hogy lélek se tudja meg az eljegyzés előtt, hogy kit szemeltem ki magamnak feleségül és én szigoruan ahhoz tartom magamat, megkértem a menyasszonyomat is, hogy társaságban ne igen foglalkozzék velem.

— Talán túlzasz, — vélte Csábrágh — miért volna több okod bujócskázni, mint nekem.

— Elfelejted, hogy szegény ember vagyok s mint ilyen természetszerüleg provokálom az irigységet, másodszor meg, hogy a herczegnő személyében ott kereng a lidérez a fejünk felett.

— Talán a te menyasszonyod is ott lesz Béltekynénél? — kérdezte Csábrágh nem annyira kiváncsiságból, mint hogy mondjon valamit.

— Ott — felelte Miklós egyszerüen — s meglátod, sejteni sem fogod, hogy ki az; udvarolni különben sem tudok — tette hozzá, — igen komoly dolognak tartom a szerelmet, mókázni vele képtelen vagyok . . .

Ebben a pillanatban fékezett a sofför: az automobil megállott a Bélteky-palota előtt. Az urak kiszállottak belőle . . .

. . . Egy negyedóra mulva tisztában volt Miklós, hogy ő és Csábrágh egy leányt szeretnek. Senki más a világon nem tudta ezt rajta kivül. Legkevésbbé a leány. Csábrágh egy szót sem ejtett vele szerelemről, csak mulatott vele; tréfáiból, kaczagásából hogy tudta volna kihámozni, a férfi-pszikhe titokban tartott rejtelmeit az ártatlan, fehérlelkű leány!

A társaság sem vette komolyan a latifundiumos úr udvarlását, keveselték neki a szegény grófkisasszonyt. Mulat a bakfissal, mert tetszik neki s úgy hozza magával nagyuri szeszélye, punktum.

Csábrágh meg épen vak volt. Eszébe sem jutott, hogy más is udvarolhatott a kis Romhányi Erzsikének rajta kivül. Pedig ugyan nem lett volna csuda.

A csuda az volt, a mit Zádor Miklós produkált a jour-prién. Csupa kedv és ötlet volt. Úgy sziporkázott a szelleme, mint még soha. A dámák mohón lesték férfias ajkáról lelke

nyomai. Ez a hajlam élettani okokból lép fel és a táplálkozás lehetővé tételére alakul ki. A gyermek első tápláléka az anyai tej, a szopás tehát a csecsemő táplálkozási módja. A gyermek boldogan alszik el az anyai mellen szopás közben. Később egész 8—10 éves korig a gyermeket erősen érdekli minden az erotikával érintkező dolog. Főleg a születés misztériuma. Azonban kielégítő magyarázatot kérdéseire nem kap, a gólyamesét nem hiszi el, látja, hogy amit tudni akar, azt a felnőttek titkolják előtte és így belenyugszik abba, hogy ezekről a dolgokról neki nem szabad tudnia, megkezdi az első kiszorítást. A függőben hagyott, meg nem oldott problémák állandó tudatközpontbani léte u. i. igen sok bajjal, izgalommal járna. A gyermek megtanulja kezelni a tudattalanba való szorítás mechanizmusát.

Sokan vannak, akik az erotikumnak nem tulajdonítanak akkora jelentőséget, főleg a gyermekkorban. Azt mondják, hogy Freud az erotikum jelentőségét túibecsüli. Azonban nagyon könnyen lehetséges, hogy az eddigi lélektan követte el az ellenkező hibát, t. i. hogy e jelenséget alulbecsülte. Azonban akárhogy legyen is a dolog, az bizonyos, hogy az eddigi tudományos köztudat abban minden esetre téved, mikor azt állítja, hogy a gyermekben nincsenek még erotikus — és pedig igen erős — rezdülések. Inkább úgy áll az igazság, hogy a felnőttben nincs meg oly változatos módon ez az érzés, mint a gyermekben. A felnőttben már végbement u. i. ezen hajlamok egy részének (t. i a társadalom által elítélt résznek) a kiszorítása, ami a gyermekben korántsincs még meg; aki csak akkor kezd róluk lemondani és őket felejteni, mikor — sokszor igen erélyes rendreutasítások és fenyegetések árán — megtanulja ezen hajlamokat elnyomni A művészek minden időben a nagy közvéleménynél szabadabb szellemben fogták fel e fontos tüneményt, sőt a művészet nem is egyéb, mint az erosznak apotheózisa. Bármi legyen is ugyanis a művészet tárgya, célja mindig a szituációban foglalt és exponálható erotikumnak ábrázolása.

A tudattalanban fekvő elemek kiszorítása és további gátlása abban, hogy a tudatba újra visszajőjjenek, bizonyos cenzura műve amit a tudatos fél morális okokból eszközöl. Ez a cenzura azonban igen sokfélekép működhetik. A kiszorítás csak egyike azoknak az eljárásoknak, amelyekben megnyilvánul. A kiszorítás fegyverével legnagyobb mértékben a nők élnek. A nőknél u. i. a kiszorításra való kényszerültség sokkal jobban fennforog, mint a férfiaknál. U. i. a nőknél még sokkal szigorúbban megkövetelik, hogy mentesek legyenek minden erotikumtól. Itt még a felnőtt korban is kérdezés-, sőt gondolattilalom áll fenn. A mai társadalom megköveteli, hogy a nő asexualis legyen. A kisleány eleinte éppúgy produkálja az erotikum kétségbevonhatatlan tüneményeit, mint a kis fiú. De vele szemben a szülők és a környezet még szigorúbban alkalmazza a gondolkodáseltiltás eszközeit, mint a fiúkkal szemben. A gyermek nem kapván feleletet az őt első sorban érdeklő kérdésekre, bizalmatlanná lesz a szülők iránt, eltitkolja gondolatait, majd, miután neki magának nem sikerül megoldani e kérdéseket, bizalmatlanná lesz az ész iránt, elveszti a gondolkodásra való kedvét és az erotikumról való gondolatgátlás átterjed a szomszéd pályákra is. Így előáll az az állapot, hogy a serdülő leányban a gondolattilalom folytán az intelligencia fejlődésében akadály támad és ez a processzus bizonyára a legjelentékenyebb oka annak a jelenségnek, hogy a nők értelmi foka, a gondolkodásra való képessége alantabb áll a férfiakénál. És ha ez minden téren nem is általánosítható, legalább is az erotikummal kapcsolatos pályákra érvényes. Így első sorban a művészet terén. Azért is látjuk, hogy a nők túlnyomólag a zenet művelik, mivel a zenében ment végbe a legtökéletesebben a szimbolumok felismerhetetlensége.

A tudatból való kiszorítás azonban csak bizonyos esetekben sikerül. Ha valakinek élesebb elme jutott osztályrészül, sok dolgot magától is kitalál. Az ilyen emberben nem történik meg a kiszorítás, vagy csak kisebb fokban. A gyermek, amint Freud érdekes értekezéséből tudjuk, csinál magának teóriákat a születésről,[1] e teóriák azonban szakadásosak.

[1] Über infantile Sexualtheorien. Sammlung kleiner Schriften zur Neurosenlehre. 159. o.

AZ EBÉD
LITKEI ANTAL RAJZA

Művészet 1912

KOMÉDIÁK

A MAGYAR TÁRSADALOM REGÉNYE. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

— Ez a lekicsinylés vérig sértette férfiúi hiúságomat. «Majd én! — vágtam a szemébe szenvedelmesen s úgy viszonoztam a kapott csókot, hogy majd belefojtottam a lelket. A him gőgje kicsapott a véremből oly erővel, hogy az asszony kénytelen volt magát megadni. Idővel teljesen alárendelte magát az akaratomnak, parancsoltam vele. S nem fájt neki a parancsom, elfelejtette a rangját, az urát látta bennem, a kinek nem emberi intézmények, de a természet rendje szerint, engedelmeskednie kell.

Csábrágh módfelett élvezte az exotikus regényt, majd kiugrott a szeme, úgy figyelt.

— Egyszóval — jegyezte meg, — megtalálta benned a herczegnő a keresett boldogságot.

— Meg.

S ismét felvette Miklós regénye fonalát:

— De boldog voltam magam is. Véremnek minden cseppje óhajtotta a rendkívüli asszonyt. Mert az volt. Itéld meg magad. Egy kirándulásunk alkalmával valahogy rálépett egy mérges kigyóra; a kigyó beleharapott a bokájába. Szerencse, hogy megláttam, mert ő letagadta volna a katasztrófát. Mosolyogva, gyönyört lehellve borult reám: «Csókolj meg én egyetlen emberem, mert ki tudja, mit hoz a következő óra.» Egyszóval nem bánta, ha a kínos halál utóléri, csak a karjaimban múlhasson ki . . . Én persze, a helyett hogy teljesítettem volna a vágyát, lerángattam a harisnyáját és kiszíttam a sebét. Ő még csak nem is igen örült neki, hogy megmentettem az életét. «Talán jobb lett volna, ha meg hagysz halni, — mondta s zokogva keblemre vetette magát . . . Ebből megéreztem, hogy ennek a szerelemnek rám nézve csak tragikus vége lehet, holott én viszonyunkat csak egy érdekes kalandnak szerettem volna tekinteni, a mely kölcsönös megegyezéssel bármikor felbontható . . . Vérem szerette az izzó teremtést, de a lelkem sohasem tudott az övével összeforrni, talán mert idegen volt, azonfelül fejedelemasszony is. Mindegy. Még két hónapot együtt töltöttem vele a magam kedvéből az afrikai csodaoázison, aztán — különösen miután megkezdődtek a nagy esőzések — el akartam tőle bucsúzni. Jól sejtettem. Az asszony nem eresztett. Talán képes lett volna lehuzatni a négerjeivel, ha szökni merészelek. A behódolt asszonyból a zsarnokom lett idővel. Görcsösen ragaszkodott hozzám akkor is, mikor vége szakadt az afrikai idillnek s visszahajóztunk Európába. Nyomon követett mindenüvé. Négy álló esztendeig üldözött a szerelmével, tizszer sikerült tőle megmenekülnöm, tizszer kényszerített vissza a jármába. Az utolsó esztendőben békét hagyott végre, azt hittem, örökre . . .

Keserű, mély sohaj fakadt fel a mesemondó kebléből, szinte kapkodott a levegő után, midőn befejezte a történetet.

— Csalódtam. Most itt van újra, mint valami vészes üstökös, megjelent az egemen, épen mikor virradni kezd reám s visszakövetel magának, nagyobb energiával, mint valaha.

Csábrághot az utolsó szavakból csak az kapta meg, hogy itt van ő. A bűbájos szirén, a regényhős fejedelemasszony. Tehát megláthatja őt.

— Hova szállott? — kérdezte mohón. — Mi a neve?

— Az igazi nevét természetesen nem mondom meg, — csillapította Zádor barátja lelkesedését, — csak az álnevét, a melyen itt szerepel.

Csábrágh észrevette magát.

— Ne gondold, hogy indiskréczióból kérdeztem . . . de miután te elmondtad a történetet, úgy gondoltam . . .

Miklós a szavába vágott.

— Meg lehetsz róla győződve, hogy az én indiskréczióm nak igen nagy oka van. Te vagy az első ember, a kivel közöltem ezt a titkomat, veled is csak azért, mert szükségem van a segítségedre.

— Hohó, hát fenyeget?

— Szót sem szóltam volna, — felelt Miklós, — ha csak engem fenyegetne. Az ő szempontjából talán joga is van hozzám, de nemcsak engem fenyeget.

— Hohó, hát kit még?

— Egy ártatlan harmadikat, a ki sohasem vétett sem neki, sem senkinek: azt a nőt, a kit a lelkemmel szeretek.

— Hohó! . . .

Eme harmadik hohó után már torkán akadt a jó grófnak a további szó. Mielőtt folytatta volna, csak úgy szárazon beletrombitált a zsebkendőjébe.

— Nini, hát te is házasodol?

— Igen, — válaszolt Miklós őszintén. — Most már néném kegyéből nincs is egyéb akadálya a házasságomnak, mint ez a nő.

A gróf lelkesen bólintott.

— Értem. Nekem kell a veszedelmes vetélytárs kirohanásait kontrakarriroznom. De tudnám, hogy kezdjem, — tette hozzá komikus grimászt vágva, — ha szerelmes nem volnék.

Miklós megértette barátja czélzását.

— Csalódol, — mondta, — az a nő nem lesz másé soha: nem olyan.

A gróf megvakarta tokáját.

— Hm . . . Akkor mi lesz tulajdonképen az én teendőm?

— Azt — válaszolt neki Miklós, — a körülmények fogják meghatározni. Egyelőre csak arra kérlek, tudd meg valahogy, hogy nem leset-e reám? Nem-e kutattat az én titkos menyasszonyom után?

— Nem tudja a nevét?

— Nem.

— Nekem sem mondhatod meg? Úgy könnyebben menne a proczedura.

Miklós tagadólag megrázta fejét.

— En sem kértem még meg a kezét szüleitől.

— Ah, pardon . . . Egyremegy különben, mindent megteszek az érdekedben, egyrészt, mert szeretlek, másrészt meg izgat is a história.

Miklós közölte barátjával a herczegnő inkognito nevét és lakását, aztán megkoczogtatta a meghasadt poharát, hogy kiegyenlítse a számláját. A pohár diszharmonikus zenéje eszébe juttatta előbbeni themáját.

— Tudod-e most már, miért nem akartam kicserélni ezt a poharat? — kérdezte jelentősen barátjától.

Az nem értette, hova czéloz a hasadt pohárral. Miklós felvilágosította.

— Magamra vettem a csudamód meghasadt pohár sorsát, mintha csak az én életemet jelképezné, s annak ötletéből babonás hitem jósszavára erős fogadalmat tettem, hogy maradok, a ki vagyok, soha föl nem cserélem magamat, repeszszék bár be a természet titkos erői, vagy akár a viszonyok bárdja csontjaimat. Megmarkolom a lelkemet, hogy el ne hagyjon, de a míg élek, csak abból fogok meríteni.

Csábrágh egy meleg pillantást vetett barátjára.

— Mégis jó valamire — mondta, — a babona is . . .

A két jó barát fizetett s karöltve hagyta el az éttermet. Öt óra volt. Mit csináljanak hatig . . . Beültek a Csábrágh automobiljába és kirobogtak a füstös fővárosból Kerepes felé. A sebesiramú sétakocsizás, a friss levegő élenye pezsgésbe hozta vérüket s fölemésztette az idegeikben vibráló izgalmakat. Ám a Miklós helyreállott nyugalma csak nem volt tartós. Lelkét ismét kibillentette egyensulyából egy meglepő jelenet. Visszajövet ugyanis a barosstéri Keleti kávéházban megpillantotta véletlenül Bodonyit, a mint az egy ablakfülkébe húzódva, nagy buzgósággal tárgyalt egy monoklis, pofaszakállas úrral. Langer báró volt, az állítólag üldözött orosz alattvaló. Magán a tényen alig volt valami csudálkozni való. A kalandor faiseur, a kit ő oly mereven visszautasított egyszerüen egyik intim emberére vetette rá magát, hogy találmánya értékesítése érdekében általa lopja be magát az ő bizalmába. A tétel egyszerű volt, szinte virított rajta a valószinüség látszata, de a Miklós túlcsigázott agyát újabb hyper-kombinációkra zaklatta a kalandor látása. Hátha csupa ürügy a találmányhistória a gyanus ember kezében, erre való, hogy annak révén könnyebben hozzáférhessen s kivallassa környezetét. Ha pedig így van, — füzte tovább a logikai fonalat — akkor csak a herczegnő bérencze lehet. Ki másnak lehetne érdekében, hogy belehatoljon élete titkos intimitásaiba . . . A különös föltevést nem is ejtette el Miklós. A gyanu megrögződött az agyában s szórakozottá tette. Alig reflektált a Csábrágh derült megjegyzéseire.

— Miklós, mi bajod megint?

Csak eszembe jutott valami.

— Apropós — mondta a gróf hirtelen — nekem is eszembe jutott valami. Annak a bizalmas beszélgetésnek a nyomán, a melyet a Hungáriában folytattunk, alighanem rá fogsz jönni Béltekynénél, hogy kit választottam páromul. Túlságosan boldog vagyok ahhoz, hogy bujócskát tudjak játszani veled is. Elég, ha a társaságot félrevezetem annyira a mennyire. Erre már vigyázok, mert nem kivánom hogy idő előtt szapuljanak bennünket az irigy mamák...

— Nos? — kérdezte Miklós.

— Az utóbb felhozott szempontból arra kérlek, ne végy tudomást semmiről.

— Az csak természetes — mosolygott Miklós — a bizalmaddal csak nem fogok visszaélni.

— No, én sem a tieddel, öregem... Ha valahogy megtudnám is, hogy kit szeretsz...

— Ezen a ponton nincs veszedelem, — jegyezte meg Miklós elkomolyodva. Mert nekem már csakugyan az az érdekem, hogy lélek se tudja meg az eljegyzés előtt, hogy kit szemeltem ki magamnak feleségül és én szigoruan ahhoz tartom magamat, megkértem a menyasszonyomat is, hogy társaságban ne igen foglalkozzék velem.

— Talán túlzasz, — vélte Csábrágh — miért volna több okod bujócskázni, mint nekem.

— Elfelejted, hogy szegény ember vagyok s mint ilyen természetszerüleg provokálom az irigységet, másodszor meg, hogy a herczegnő személyében ott kereng a lidérez a fejünk felett.

— Talán a te menyasszonyod is ott lesz Béltekynénél? — kérdezte Csábrágh nem anynyira kiváncsiságból, mint hogy mondjon valamit.

— Ott — felelte Miklós egyszerüen — s meglátod, sejteni sem fogod, hogy ki az; udvarolni különben sem tudok — tette hozzá, — igen komoly dolognak tartom a szerelmet, mókázni vele képtelen vagyok...

Ebben a pillanatban fékezett a sofför: az automobil megállott a Bélteky-palota előtt. Az urak kiszállottak belőle...

... Egy negyedóra mulva tisztában volt Miklós, hogy ő és Csábrágh egy leányt szeretnek. Senki más a világon nem tudta ezt rajta kivül. Legkevésbbé a leány. Csábrágh egy szót sem ejtett vele szerelemről, csak mulatott vele; tréfáiból, kaczagásából hogy tudta volna kihámozni, a férfi-pszikhe titokban tartott rejtelmeit az ártatlan, fehérlelkű leány!

A társaság sem vette komolyan a latifundiumos úr udvarlását, keveselték neki a szegény grófkisasszonyt. Mulat a bakfissal, mert tetszik neki s úgy hozza magával nagyuri szeszélye, punktum.

Csábrágh meg épen vak volt. Eszébe sem jutott, hogy más is udvarolhatott a kis Romhányi Erzsikének rajta kivül. Pedig ugyan nem lett volna csuda.

A csuda az volt, a mit Zádor Miklós produkált a jour-prién. Csupa kedv és ötlet volt. Úgy sziporkázott a szelleme, mint még soha. A dámák mohón lesték férfias ajkáról lelke

14. SZ. 1912. (59. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre __ __ **20** korona. Félévre __ __ __ **10** korona. Negyedévre __ __ **5** korona.

A *«Világkrónika»*-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

NAGYHETI AJTATOSSÁG A KALVÁRIÁN. — Litkei Antal rajza.

ember volt. Az Ádám-csutkájára — a mint mondani szokták — kulacsot lehetett volna akasztani. Hanem gavallérosan öltözködött. A kis, kaczkiás kabátja alig ért a háta közepén túl és a koczkás nyakkendője óriási csokorba volt kötve. A czipőjéről elegáns mozdulattal leverte a homokot, — hogy a következő perczben még vastagabban ellepje.

— Van-e kártya? — kérdezte.

— Van.

— Hát savanyuvíz?

— Az is akad.

— Hát a tekintetes asszony hol van?

— Kicsoda te? — csodálkozott a házigazdám, a ki legényember volt. Öreg legény.

— A tekintetes asszony. Csak megházasodtál, a mióta nem láttalak?

— Volt eszemben. Ki temetkezne el ide hozzám a homokba?

Az ásotthalmi tanító kárvallottan nézett a fehér kamáslijára. Azt bizony ezután is csak a tanyai ebek fogják méltányolni.

— Mit csináljak én ebben a sivatagban, ha egyitek sem házasodik meg? — dohogott. Aztán kissé megvigasztalódott hangon tette hozzá: Hát elengedem az asszonyt, hanem lássuk az ebédet!

— Mindjárt itt lesz a többi is. Amott jön már Gábor a Feketehátról, meg Radnyai Kászonházáról.

Hát jöttek. Egyszer csak megszólalt egy hang a sövény mellett:

— Dicsértessék!

Ott állott a szürke paraplé alatt a feketeháti tanító. Kis, köpczös ember. Ragyavert, borozdás arcz. Elhanyagolt öltözet. Homlokán mint valami koszorú csillog az izzadság gyöngye. Liheg.

— Van-e savanyuvíz? — kérdezte levegőért kapkodva.

— Van.

— Hát kártya?

— Akad az is.

— Azért. Aztán visszahoztam a könyvet is. A lányom küldi. Már elolvasta.

Rongyos táblájú könyvet vett ki a zsebéből

János öcsém hirte
és szemérmesen igyek
lábszárvédőit.

— Oh, kedves báty
vagyok hölgytársaság
sok a dolgom . . . tud
dagógus . . .

A feketeháti nagyo

— Jól van, jól v
Bár én se sétáltattam
lányos házak körül a

Épen az ebédhez
észrevétlenül belépet
Szelid arczú, alázato

A KÉPZ

én meg nem látom
figyelmeztet rájuk.
as jegenyénél azt a
, mintha lebegne a

maga körül. Olykor le is guggolt, aztán hirtelen fölemelkedett, mintha ugrásra készülne. Nyilván ijesztgetett valamit.

— Hehe — nevetett a házigazdám — baj-

Littkei Antal: Vén flótás.

AT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs. 1909. 997. l

hozzá, hogy milliomossá tegye azt a szegény embert, a kinek eszébe jutott. Ha tehát ez a nagy csomó jó idea-tulajdonos ime még a kérvényezésnél tart, nem látszik alaptalannak a gyanú, hogy ezek a brilliáns ideák csak azoknak a derék embereknek olyan kitünőek, a kiknek eszükbe jutottak. És itt eszünkbe jut nekünk is egy gyönyörű elmének, a különben nem pesszimista Saint-Beuvenek az a tétele, hogy a tehetetlenség nem csupán a keserűségnek, hanem — többször, mint gondolnók — a vigasztalódásnak is forrása. Ime a bizonyság, sőt a bizonyságok serege erre a tételre. Egész a bizonyosság közelében fekszik a valószínűség, hogy ezeknek az instanciázó kitünő gondolatoknak legalább a tulnyomó nagy része csak addig kitünő, csak addig «föltétlenül biztos», a mig — irva vagyon. Fantáziában, hitben és papiroson. Azok a repülőgépek csak a folyamodványokban meg a kombinációkban repülnek olyan könnyedén, biztosan és szabatosan: testet öltve és a levegőben már aligha tudnák megcselekedni. Tehát értékük csak addig van, a meddig — nincsenek. Megvalósításuk bére — a csalódás lenne: ennél pedig még az illuzió is sokkal többet ér. Rosz üzlet a reménységet, az illuziót, a hitet és a meggyőződést eladni a csalódásért. Ez az egy vigasztalásuk mindenesetre megmaradhat azoknak, a kiknek ezt az üzletet — nem sikerült megcsinálniuk.

*

Sakkverseny. Isten segedelmével szerencsésen «lezajlott» a bécsi nemzetközi sakkverseny, még pedig igen bőséges eredménynyel, mert jóformán mindenki első lett, a ki megérdemelte, hogy első legyen: elmult a harcz, elmult az izgalom, most tehát már nyugodtan elgondolkozhatunk rajta, miért is voltunk hát egyáltalában izgatottak? Mert, hogy szinte izgalmas érdeklődés kisérte a torna fordulatait, arról tanuságot tehet minden szerkesztőség, a melynek a telefonját szinte állandó megszállásban tartotta a mohó kiváncsiság. Pedig a sakkjáték még terjedelemben se versenyezhetik más sportágak népszerűségével. A hozzáértők hada aránylag nem nagy sereg. Magának a versenynek izgató külsőségei nincsenek. Érdekes ugyan, de játéknak komoly, produkciónak viszont — játék. Művészetnek nagyon is zárt természetű, tudásnak meg inkább csak bravur. Eredménye, hatása tisztára csak személyes. És ime mégis szinte bámulatos módon megfogja, viszi, leköti a közérdeklődést roppant szélességben és pillanatnyilag legalább, meglehetős mélyen is. Egy csomó embert szinte lázassá tesz. Mi ennek a magyarázata? Egész csomó. Egy csapat embert leköt a sakk-torna a tartalmával. Azokat, a kik maguk is passzióval vagy szenvedelemmel hódolnak ennek a szép, érdekes és az elmét lebilincselő gyönyörűségnek. Ennél a társaságnál szélesebb rétegek érdeklődését mozgatja meg az exponált *nemzeti érzés*. A ki valamely tornában, a hol minden nemzetbeli emberek mérkőznek, bennünket képvisel, a mögé óhatatlanul olyan érzések sorakoznak, a melyek egy küzdő nemzeti hős alakját veszik körül, ha érdemben még olyan csekély is a jelentősége a viadalnak. Ez egy elemi, a lelkekből önként fakadó érzés, a minek mindig megvan a maga nagy szépsége és szomorú lenne, ha egyszer kiveszne a lelkekből. — Erős eleme az érdeklődésnek az a lekötő varázs is, a mely kisugárzik mindenből, a mi *mérkőzés*, viaskodás, energiáknak a vetélkedése. Az emberi lélek őstulajdonságai közé tartozik a harcz szemléletének gyönyörűsége, a mi a modern emberben annál intenzivebb, mennél formásabb a küzdelem és mennél hitelesebben a valóságos képességek eredménye a diadal. De végezetül van egy kevésbbé szembeszökő, ám valamennyinél általánosabb és mélyebb motivuma ennek az érdeklődésnek. Az, hogy a sakk-mérkőzés nemcsak genialitást, tudást és ügyességet, hanem *jellemet* is revelál. A hol annyira fegyelmezett, minden vonalában szabályozott a harcz, mint a sakktáblán, ott még a temperamentum is elhalványodik és a mi előtérbe lép, és a játék lelkévé lesz: az a jellem, minden embernek legérdekesebb titka. Már pedig semmi se oly izgató az emberben a kiváncsiságra, mint a karakter és ez a legerősebb magyarázata annak, hogy azzal a lebilincseltséggel nézzük az ilyen tornát, mint egy érdekes drámát, a melynek az érdekességét szintén mindig a jellemek kidomborodása adja.

GORZÓ ANDRÁS.

GORZÓ ANDRÁS.

Mindig öröme és büszkesége volt a «Vasárnapi Ujság»-nak, hogy sikerült oly kitartó hiveket szereznie, a kik egy hosszú életen keresztül nem idegenedtek el tőle, a kiknek lapunk olvasása jóformán életszükségletévé vált. Egy ilyen régi hivünk haláláról veszünk most részvétteljes tudomást. Bilkei *Gorzó* András borzsavölgyi cz. esperes, szajkófalvi görög katholikus lelkész meghalt 83 éves korában. *Negyvenkilencz* év óta volt előfizetője lapunknak, még Pákh Albert szerkesztése idején szerette meg s azóta érzülete nem változott iránta. Az ilyen ragaszkodás teszi meleggé, közvetlenné a lap és olvasója közti viszonyt s ezért szinte a személyes veszteség hatásával van reánk a derék lelkipásztor halála híre, a ki 83 évet élt, mindig hű pásztora volt népének s ruthén származása mellett is derék magyar ember.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

Kellett, hogy hangja, arczkifejezése elárulják belső zavarát, hogy megértessék a marchesával, hogy jövetelének az a czélja, hogy valami különöset mondjon neki. Ez óvakodott a kibontakozás fonalát kezébe adni, folytatá beszélgetését az időről, a hidegről, a nedvességről, Friend meghüléséről; a kutya tényleg gyakori tüsszentésekkel kisérte úrnőjének szavait. Az álmos hangnak békés, mintegy nevető hanglejtése, jóakaratú nyájassága volt, s a tanárt hideg verejték lepte el arra a gondolatra, hogy ezt a mézzel folyó eret megállítsa s cserébe a zsebében hordott keserű pilulát ajánlja fel. Felhasználhatott volna egy szünetet, hogy bekezdését előadja, de nem volt reá képes; e helyett a marchesa használta azt fel, hogy befejezze a a társalgást.

— Nagyon köszönöm — így szólt, — látogatását s most elbocsátom önt, mert önnek dolgai lesznek, s igazat megvallva, nekem is van valami teendőm.

Most be kellett ugrania.

— Igazában — felelt Gilardoni nagyon izgatottan, — azért jöttem Lodiba, hogy önnel beszéljek, marchesa asszony.

— Ezt — jegyezte meg a hölgy fagyosan, — nem képzeltem volna.

A tanár ugrásának lendületében előbbre szaladt.

— Nagyon sürgős ügyekről van szó, — szólt, — kérnem kell . . .

A marchesa félbeszakitotta.

— Ha ügyekről van szó, bresciai ügynökömhöz kell önnek fordulnia.

— Bocsánat, marchesa asszony; egészen személyes természetű ügyről van szó. Senki sem tudja és senkinek sem kell tudnia, hogy önhöz jöttem. Mindjárt meg is mondom, hogy unokájáról van szó.

A marchesa felkelt s a széken összekuporodott kutya is felugrott, Gilardoni felé ugatva.

— Ne beszéljen nekem — szólt az öreg hölgy ünnepélyesen, — arról a személyről, a ki rám nézve nem létezik többé. Menjünk, Friend.

— Nem, marchesa asszony, — folytatta a tanár, — ön egyáltalán nem képzelheti el, mit fogok önnek mondani.

— Nem törődöm semmivel, nem akarok tudni semmit. Isten vele!

A hajthatatlan hölgy igy szólván, megindult az ajtó felé.

— Marchesa! — kiáltott háta mögött Benjamin tanár úr, miközben Friend leugorva a székről, dühösen ugatott lábainál. — Férjének végrendeletéről van szó!

Ezúttal a marchesa mégis kénytelen volt megállni. Azonban meg nem fordult.

— Ez a végrendelet nem lehet az ön tetszésére, — tette hozzá Gilardoni sietve, — de nekem sincs szándékom azt közzé tenni. Hallgasson meg, marchesa, könyörgök.

Megfordult. A kifürkészhetetlen arcz bizonyos felindulást árult el az orrlyukai körül. Vállai sem voltak egészen nyugodtak.

— Miket mesél nekem? — felelt. — Illendőnek tartja idejönni, hogy megnevezze előttem igy, minden kimélet nélkül, szegény Francót? Mit avatkozik ön az én családi ügyeimbe?

— Bocsánat, — viszonozta a tanár, zsebében kutatva. — Ha én nem avatkozom beléjük, beleavatkozhatnék más, kevesebb tekintettel, mint én. Legyen oly jó megnézni ez iratokat. Ezek . . .

— Tartsa meg az irka-firkáit, — szakitotta félbe a marchesa, mikor látta, hogy zsebéből papirokat vesz ki.

— Ezek általam készitett másolatai a . . .

— Mondom, hogy tartsa meg, vigye el!

A marchesa meghúzott egy csengetyűt s ismét kifelé indult. A tanár remegve hallotta, a mint jön az inas, látta, a mint a hölgy kinyitja az ajtót s iratait egy székre dobva, igy szólt halkan és sietve:

— Itt hagyom, ne lássa meg senki, én a Napnál vagyok szállva, holnap visszajövök, nézze meg, gondolja meg jól!

S mielőtt az inas megérkezett volna, kiosont, a merre jött, felvette köpenyét, lement a lépcsőn.

A marchesa visszaküldte az inast, kissé hallgatózott, azután visszatért, felvette az iratokat, bezárkózott szobájába s feltévén szemüvegét, elkezdett az ablak mellett olvasni. Arcza sötét volt és kezei remegtek.

*

A tanár lefeküdni készült a Nap-beli fagyos szobájában, mikor két rendőr jött hozzá a parancscsal, hogy azonnal jelenjék meg a rendőri hivatalban. Érzett ugyan egy bizonyos belső ijedtséget, de nem jött zavarba és elment velük.

A rendőrségen egy szemtelen kis rendőrbiztos megkérdezte tőle, miért jött Lodiba, s arra a feleletre, hogy magánügyei miatt, megvetőleg és hitetlenül intett. Minő állitólagos magánügyei lehetnek Lodiban Gilardoni úrnak? Kivel? A tanár megnevezte a marchesát.

— De hisz egy Maironi sem lakik Lodiban! — kiáltott fel a biztos s miután emez tiltakozott, azonnal félbeszakitotta. — Elég, elég! A rendőrség biztosan tudja, hogy Gilardoni úr, noha cs. kir. nyugdijas, nem hűséges osztrák érzelmű, hogy barátai vannak Luganóban és hogy politikai czélzattal jött Lodiba.

— Ön többet tud, mint én! — kiáltott fel Gilardoni, csak nehezen fojtva el haragját.

A HÉTRŐL.

Szoborügyek. Ha minálunk szobrot emel a nemzeti hála vagy a nemzeti kegyelet, az eljárás mindig egészen — specziális. Nem úgy történik, mint másutt, hanem lehet mondani, hogy épen ellenkezőleg. Másutt előbb fölállítják a szobrot, azután leplezik le: minálunk más a sorrend, a fölállítást megelőzi a leleplezés. Még pedig leleplezik nem csak a szobrot, a melyik még nincs is meg, hanem a szobrászt is, a zsűrit is, mindenkit, a kinek az alkotáshoz vagy a döntéshez valami köze van. Van-e rá igaz ok, vagy nincsen, megérdemelt-e az ostrom vagy sem, abba mi beleszólni nem akarunk és valószínű, hogy ha ez a szép szokás továbbra is megmarad, minél kevesebb ember fog kedvet érezni, hogy — izguljon miatta. Annyi alkalmunk volt már megszokni, hogy egy-egy döntés vagy alkotás nyomában vihar támadjon, hogy talán már hiányoznék is, ha egyszer elmaradna. A vihar azután elül, elmulik, az alkotás megmarad és mikor az izgalom már elpárolgott a levegőből, akárhányszor szinte csodálkozva kell kérdenünk: mi volt az, a mi úgy fölpapirkázta az embereket, és hála Istennek, az alkotásban erre a kérdésre *nem* találjuk meg a feleletet. Bizonyos mértékben valami jó hatása is van az ilyen viharzásnak a munkára, mert a maga hevétől nekitüzesedett ócsárló kedv rendesen úgy leszólja, úgy lekisebbíti, annyira nem is megtagad, hanem letagad róla minden jót és minden érdemet, hogy az elfogulatlanság igazságérzete lassanként föllázad — nem a munka, hanem a gáncs féktelenkedése ellen és kétszeresen tud méltányolni az alkotásban minden szépet, a mit róla letagadni próbáltak. Ezért a nem rosz hatásért azonban igazán kár lenne föntartani és hagyományossá tenni az eddigi praxist. Nem kell okvetetlenül annyi tövissel telerakni a siker rózsáját, hogy a ki megkapta, annak véresre szúrja a lelkét. Voltak nekünk derék, kiváló és nagy embereink, a kik a méltánytalanság, a sikertelenség keserű italát itták: miért kell eczetté változtatni azt az édes italt is, a melyet a siker poharában nyujt a szerencsésebb érdemnek az elismerés? Mi ennek a czélja, értelme, rendeltetése, haszna, erkölcse? Idáig az eredménytelenség, a sikertelenség hajtott keserűségbe, kétségbeesésbe és elbujdosásba sok értékes emberünket: ki kívánhatja, hogy immáron az eredmény, a siker is ugyanilyen keserű gyümölcsöt teremjen Magyarország földjén?

*

Herczegek iskolája. A kabaret-poétából akadémikussá komolyodott Maurice Donnaynek van egy ilyen czímű, igen elmés és igen borsos vígjátéka — nálunk nemrégiben adták a Magyar Szinházban — és ez a darab arra tanít, hogy a herczegek iskolája a gyönyörűség, az élvezetek, a vidámság, szóval: a léhaság akadémiája. A tanítás nem valami meglepő, mert hiszen — így gondolkozunk — mi dolga is lehetne más egy princznek, a kivel a gazdagság, a hatalom, a dicsőség, minden élvezetnek a föltétele szinte veleszületett, mint az, hogy az életét lehetőleg kellemessé, sugarassá, vidámmá, még az éjszakáit is világossá tegye, minden órának a virágát leszakaszsza. Hiszen örök tavaszban járhat, miért törődnék a téllel, a hideggel, a homálylyal? Ez lenne tehát a herczegek iskolája: de nézzük a nap históriáját, az ujságokat és ime herczegeket látunk, illetve herczegekről olvasunk, a kik nem ennek az iskolának a diplomájára pályáznak. Néhány nap alatt két ilyen herczegről is szól az ének. Az egyik valóságos romantikus hősköltemény. Az egyiknek a hőse, a kinek már csak sirjára borul a meghatott elismerés koszorúja, a rácz fejedelmi sarj: Karagyorgyevics Bozsidár herczeg. Valóságos Jókai-alak. Szinte csodálatos virtusok fénye ragyog az emlékén. A rangjában: herczeg; a sorsában: szegény ember. És ez az éles kettősség az életében nem ellentéteknek vészes csatája, hanem egy csodálatosan nobilis lelki emelkedettség harmóniája. A szegény ember is példásan teljesíti a kötelességét, a herczeg is megőrzi rangja erkölcsét. Az munkászubbonyt ölt, mesterséget tanul és reggeltől estig dolgozik, hogy kenyeret keressen magának meg a familiájának. Ez — úr, a gondolkodásában, a szavában, a viselkedésében, nemes és kifogástalan. Igy él becsületben, így hal meg tiszteletteljes részvétben és így marad meg szép emléke dicsőségben. — A másik herczeg sora nem ilyen érdekes, de nem is érdektelen. Ez *József Ferdinánd* főherczeg, a toskánai ág ifjú feje, a ki most, mint generális, félesztendőre szabadságra ment. Elhatározása mögött az éhes kiváncsiság nem is tudott mást sejteni, mint — regényt. Kalandot. Szenzácziót. Szerelmi romantikát. Varróleányt vagy szinésznőt, esetleg — kártyaadósságot. Most azután kiderült a valóság. A főherczeg nem megy se regényhősnek, se vezeklőnek. Hanem megy — gazdálkodni. A birtokait, a melyek nem jövedelmeznek, jövedelmezőkké tenni vagy eladni. Ellenőrizni, számlákat átnézni, a vagyonát rendbehozni, szóval: polgári munkát gyakorolni. Mi hát a herczegek iskolája, a mely tenni tanítja őket? Ugyanaz, a mi más embereké. A mi mindnyájunké. Az *élet.*

TAVASZI RÜGYEK. — Litkei Lützenburger Antal rajza.

*

Kérvényezők. Összesen vagy hatvan instanczíát juttatott Széchenyi László gróf a budapesti rendőrséghez, a mivel hazaérkezése napjaiban ostromolták meg a szélrózsa minden irányából a Vanderbilt Gladys szerencsés és boldog férjét. Elég tekintélyes paksaméta, de aránylag nem is olyan sok. A megrohanás, a milliók nyomába való tolulás nem volt olyan tömeges és vehemens, a milyennek az ember gondolhatta volna. De ennél érdekesebb az, a mi ezeknek a kérvényeknek a tartalma. Szinte meglepő, hogy a nagyobbik csapata azoknak, a kik az instánczíákat irták, nem könyöradományt kér, hanem a pénzt eszköznek kívánja valami idea — természetesen kitünő, sőt korszakos idea — megvalósítására. Szinte azt lehetne hinni, hogy az embereket a pénz szükénél jobban gyötri az ideák bősége: a mi meglepő fölfedezés, mikor ugy tudjuk, hogy egyetlen jó idea is igen sokszor elég volt

A KIVILÁGÍTOTT SZENT ISTVÁN-TORONY A BÉCSI JUBILEUMI KIVILÁGÍTÁSKOR.

meg akarták magukat ölni egy asszony miatt, a ki az egyiknek hitvese, a másiknak édesanyja. Vannak emberi érzések, a melyeknek a hitele fölötte áll minden kétkedésnek. Ki tudja elhinni azt, hogy egy anya eltökélt szándékkal a sírba akarná kergetni a gyermekét? Ennek a tragédiának maga is szánalomra méltó okozója ájuldozva, a kétségbeeséstől félőrülten esküdözik, hogy ő nemcsak, hogy nem gyűlölte, de szerette a gyermekét, a kinek — türhetetlenné tette az életet. El lehet hinni neki. A bűnös nem az akarata, nem a lelke, nem az érzése volt, hanem a természete, a melyből romlás, átok és szenvedés áradt: kínja és gyötrődése nemcsak másoknak, hanem bizonyára neki sajátmagának is. Ki az, a ki soha nem találkozott hasonló szerencsétlenekkel, a kik másnak is, maguknak is pokollá teszik az életet a nélkül, hogy akár okuk, akár — szándékuk lenne reá? Való, hogy ezen a veszedelmen úrrá lehet az ember erős akarattal és a maga megfegyelmezésével: de van-e nagyobb és ritkább adomány épen ennél a művészetnél?

*

A szerencse oltárán. A szép Elkins Katalin immáron egy méla akkorddal be is fejeződött fejedelmi regényének egy nagyon érdekes epizódja került most a nyilvánosság elé. Amerikai lapokban Elkins szenátor a czímét kéri azoknak, a kik leányának az abruzzói herczeggel való mátkasága idején — ajándékot küldöttek. A fölhivásból kitetszik, hogy nem rokonok vagy ismerősök ajándékairól van szó, hanem idegen emberekéről, a kiknek még a czímét se tudják Elkinsék, a hová visszaküldjék azt a *közel ezer* különböző holmit — értékest, értéktelent és furcsát vegyesen, — a mivel a királyi herczeg polgár-leány aráját elhalmozták. Nemde: különös jelenség. Ezernyi ezer szegény leány lesz menyasszony, a kinek bizony kapóra jönne és nagyon elkelne minden kedves, kéretlenül kapott hozzájárulás a hozományához, berendezéséhez vagy kelengyéjéhez: de ugyan ki idegen embernek, ismeretlennek jut az eszébe, hogy ajándékkal kedveskedjék nekik? Ellenben a milliomos Elkins Katalin felé, a ki egy fejedelmi levente szivét hódította meg, a világ minden tája felől seregben indult meg a temérdek ajándék, közötte sok kincset érő is, emberektől, a kik nevét, történetét, szerencséjét csak az ujságokból olvasták. És küldték neki az ajándékokat egészen önzetlenül, mert nagy részük még a nevét sem irta meg. Mi dolgozott ezekben az emberekben? Mi nyerte meg a szivüket úgy a híressé vált amerikai missnek? Semmi más, mint a *szerencsének és a sikernek a tisztelete*, egy általánosabb és eredendőbb érzés, mint a minőnek gondolnók. Ennek az érzésnek sok az ellensége más érzéseinkben is, külső körülményeinkben is, de a magja csakugy benne van a lelkünkben, mint akár az érdemnek vagy a szerencsétlenségnek a tisztelete. Nemcsak a nagy szerencsétlenség tudja meghatni a lelkeket, hanem a nagy szerencse is, főként ha a diadalmas szerelem fénye ragyog rajta és igen megérthető, ha akadnak, a kik ennek az oltárára is le kivánják tenni hódolatukat és áldozatukat.

A KIRÁLYOK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Jules Lemaitre**. Franczióból fordította **Schöpflin A.**

XXVII.

Günther meggyújtotta a lámpát.

— Nincs már szüksége rám, asszonyom?

— Nincs, Günther.

— Jó éjszakát, asszonyom.

— Jó éjszakát.

Frida a zongorához ült és egy Schumann-dalt játszott, halkan, alig érintve újjaival a billentyűket. Odakinn az éjszaka enyhe volt, a teli hold világított és friss növényi illatok áradtak Frida felé a terrasz nyitott ajtaján.

Csak a zene tudta megrövidíteni a várakozás perczeit azzal, hogy rhytmizálta őket. Félhangon s olyan kisérettel, mint a szárnysuhogás, énekelte Tannhäuser románczát s úgy ismételte egyszerű szavait, mint valami figyelmeztetést és bátorítást, a mikor Hermann belépett. Frida hozzáfutott és lesegítette kabátját. Hermann meg akarta csókolni, de a leány megfogta kezét és elborította csókjaival. Azután a szalon sarkába vezette, a melyet egy asztalkára tett lámpa világított meg, leültette a pamlagra, maga pedig egy alacsony székbe ült lábai elé.

— Uram Isten, — mondta, — milyen sápadt! Beteg volt?

— Nem . . . örülök, hogy itt lehetek. Csak itt vagyok magamnál, csak itt érzem magamat jól.

De a mig ezt mondta, lihegett és a szeme tele volt lázzal. Mosolyogni próbált.

— Mit csinált azalatt, Frida, a mig engem várt?

— Hát — vártam. Ez a foglalkozás elég arra, hogy betöltsem napjaimat, biztositom róla. És ön?

— Én? Hisz tudja, Frida, mit tettem.

— Szegény barátom!

— Nem haragudott rám?

— Megsirattam teljes szivemből. Mennyit szenvedhetett!

— És még nincs vége, Frida. Megkezdtem, végig kell csinálnom. Nem tettem egyebet, mint visszafojtottam a haragokat és elrémitettem a keserűségeket, a melyek tovább forrnak. A terrorral tartom fenn a közrendet, mint valami zsarnok. És ha az, a mi vajudik, egy napon kitör, nos hát, akkor megint gyilkolni fogunk: csak az első vérontás megy nehezen . . .

— Oh, csak ezt ne, Hermann! Csak ezt ne!

Könyörögve nyújtotta két kezét Hermann szája felé, mintha vissza akarná tartani a rosz szavakat.

De Hermann rá se nézett, csak beszélt tovább:

— Hát mit tegyek? Hogy ne kételkedjem kötelességemben és betöltsem zavar nélkül, ahhoz az kellene, hogy kegyetlenebb lélek legyen bennem, mint őseim legkegyetlenebbikében, pedig nekem csak nagyon gyöngéd, szegény szivem van, a melyet mások fájdalma a fenekéig fölkavar és szegény, nyugtalan szellemem, a mely még abban sem biztos, hogy a mit meg kell védenem, ér-e annyit, a mennyibe ez a védelem kerül. Bizonytalanságokból vagyok faragva és tele titkos könnyekkel, olyan hatáskörben, a mely kizárja a kételkedést és szánakozást. Ah, ugyancsak rosz védője vagyok a rendnek, mert hajlandó vagyok mindent elnézni a nyomorultaknak és mindent gyűlölni azokban, a kik fenyegetik őket . . . Azok között az üdvözlések között, a melyeket ezekben a napokban kaptam, van néhány, a melyek megszakasztják a szivemet . . . Csodálom, hogy vannak emberek, a kik képesek itélni, elitélni, más emberek halálát okozni, mindezt magukra venni és utána aludni. Teljes az ellentét bennem a gondolat között, a mely szabad és a tett között, a mely kényszer alatt álló. Ez pedig szánalmas dolog. Ennek egy herczegnél gyávaság a neve. A legengedékenyebbek gyöngeségnek nevezik. És mégis, Isten a tanum, hogy mennyi akaraterőt kellett kifejtenem, hogy végül úgy tűnjek fel, mint a világ leggyöngédebb embere!

Frida felállt és homlokon csókolta Hermannt. Ez pedig folytatta:

— Mikor tegnap este viszontláttam apámat (nem tudom, megértette-e, mi történt az utóbbi időkben, mert bizony nagyon odáig van és alig szól már), csak azokat a szavakat mondta nekem, a melyeket már mondott azon a napon, mikor rám ruházta a hatalmat: «Édes fiam, vajha hitet adna neked az Isten!» Sajnos, én letéptem az illuziónak azt a fátyolát, mely az uralkodók szeme előtt lenni szokott. A mit őseim tettek s a miért dicsőitik őket, engem gyakran kétséggel és fölháborodással töltött el. Az a hit, a melylyel apám élt, én bennem nem volt meg soha, és az a hit, melylyel nekem kellene élnem, attól félek, nincs már meg bennem. Lehet, hogy nincs semmi tennivaló az emberek számára, hogy semmi sem szolgál semmire és hogy a régi mondásnak: «minden csak hiábavalóság», pontos, rettentő, kétségbeejtő értelme van, az a teljes értelme, melyet nem mernek neki soha adni . . .

— Szeretem önt, — mondta Frida.

Fölállt és — a mit sohase tett eddig, — Hermann köré fonta karjait, mint valami gyermek köré.

Szél futott át a bokrokon. Hallották, mint növekszik és megy fáról-fára a levelek hosszú remegése. A lámpa lángja magasan felcsapódott, aztán alászállt. Hermann és Frida, mind a ketten ugyanabban az időben, kifejezhetetlen szomorúságot éreztek, a melyben eltűntek agyrémeik, a melyben alig tudták visszatartani azokat a szép, bolond ideákat, a melyekről azt hitték, egyedül ezek kötik őket össze: alig voltak már egyebek, mint két szerelmes test, a mely égő szomorúsággal keresi egymást a magányosságban . . .

— És én — mondta Hermann, — nem élek, csak magáért. Maguk azok az aggodalmak, a melyekről oly szánalmas vallomást teszek, egy kissé maga miatt is jönnek ránk. Csak maga tudja őket lecsitítani . . . Oh, szánjon engem, mert árvább és elhagyottabb vagyok, mint az országút koldusa . . . Oh, a te hangod . . . a te szemed . . . a te szád . . . Milyen édes simogatni a hajadat, megpihenni kebleden, enyimnek érezni tégedet . . . egészen enyimnek, ugy-e?

— Hermann!

Hermann megfogta a lány finom újjait és a mint letérdelve a leány előre hajlott, ráborult vöröses aranytól körített homlokára, szemöldjeire, melyeknek olyan volt a szine, mint a sápadt zöld bokrokat visszatükröztető tóé, nyitott ajkai közül előcsillanó fogaira.

— Nem látod, hogy szükségem van a csókodra és hogy fel kell engem oldanod igéretem alól? Akárki, a ki látna, nem hinne-e minket szeretőknek? . . . Miért rejtezkedünk? . . . Nem volnál-e már elveszve a farizeusok szemében azáltal, a mit eddig tettél értem? . . . Frida, szomorúságom nevében, ne utasíts vissza ma . . .

A leány kiszabadította magát egy mozdulattal, a melyben még élt a szűz ösztöne, de a melyben már nem volt benne az akarata. Harag nélkül fejtette le magáról barátja kezeit, nézte a lesújtott embernek sápadt, szomorú arczát, finom bőrét, egyenes szemöldökeit, a vonást homlokán, szenvedő száját, kissé hajlott s apró ránczokkal fedett alsó ajkát. Úgy tűnt fel neki, mintha mindezt most látná először és megértette, hogy *ez az*, a mit szeret.

Nagy erőfeszitést tett, hogy emlékezetébe idézze, hol vannak s hirtelen eszébe jutott, hogy mit igért Audotiának. És bár Audotia nagyon messze levőnek tűnt most fel előtte, azt mondta magában, hogy teljesítenie kell igéretét, de hogy különben is azok az eszközök, melyekkel teljesítheti, ugyanazok, a melyek átadják neki egyedül és örökre azt az embert, a kit imád. És igy egy kis asszonyi ravaszság is vegyülve szemérmetessége őszinte ellenállásába, és talán hirtelen föltámadt a féltékenysége is a herczegnőre való tekintettel, —

A HÉTRŐL.

Katonák. Van Budapesten mindig katona bőségesen mindenféle fajta: gyalogos is, lovas is. Látjuk őket kivonulni a kaszárnyákból, meg bevonulni a kaszárnyákba naponta. Nincsen tehát rá semmi okunk, hogy megálljunk a gyalogjárón és kimeredt szemmel bámuljunk, ha egy vagy több csapat katona ütemesen kopogó léptekkel végig halad az utczákon. És íme mostanában mindig ez a kép alakul, ha katonacsapatok húzódnak végig az útvonalakon. Az emberek megállnak és tekintetük odatapad az egyenletesen tova hullámzó szabályos tömegekre. De az emberek tekintetében minden inkább van, mint kiváncsiság. A nézésük komoly, szomorú és meghatott. Akkor is, ha banda halad a csapatok élén és a kürtök ércztorka dalok vidám harsogásával tölti meg a levegőt. Még az a bizonyos suszterinas se ugrik most a banda elé füttyös szájjal és széles jókedvvel. Ő is elhúzódik a csöndes és megindult tömegbe. Pedig a kép szakasztott olyan, mint a mikor gyakorlatra mennek a katonák és a keményen lépő fiúk arcza se borúsabb, mint máskor. Egyáltalában nem bizonyos, hogy a halálba mennének, sőt e pillanatban még az sem, hogy háborúba viszik őket. És mégis, mikor így látjuk őket elvonulni, a mint megy csapat-csapat után a sok egészséges, fiatal, viruló élet, valami erős és idáig soha se érzett izgalom tölti meg a lelkünket és ott reszket benne még akkor is, a mikor már rég eltűntek a szemünk elől. A levegő mostani világosságában a katona alakja olyan új színt kap, mintha csak most látnók először. Izzó zománcz rakódik reája. Egy komor és nagyszerű hivatás tűzének a kisugárzása. Hogy ezt a színt, ezt a zománczot csak most veszi észre a szemünk, nem csoda. Minden hivatásnak megvan az a szerencséje, hogy szakadatlanul termő *eredmények* tömegével táplálja a hitelét, súlyát, komolyságát. A katona hivatása le kell, hogy mondjon erről, hiszen a modern nemzeteknek épen az a legnagyobb törekvésük, hogy a hadseregek energiája — fölhasználatlan energia maradjon. A hadsereg ma a béke testőrsége. Erő, a mely a maga nagyságának erkölcsi hatásával tartja féken az idegen erőt. Most úgy fordultak a viszonyok, hogy e tisztán erkölcsi erő fékező hatása kétségesnek látszik és az anyagát is akczióba kivánja. A katonai hivatás közelebb tolódott elemi föladatainak határához. Bizunk benne, hogy többet most se követel majd tőle az események alakulása, mert minden csatanyerésnél többet ér a nemzeteknek a csata nélkül megnyert béke.

*

A komáromi eset. Mikor az ujpesti bankrablás esete — a melynek az epilógusa a minapában játszódott le a törvényszék előtt — még friss volt, valósággal országos vita folyt arról, hogy a bank tisztviselői gyávák voltak-e vagy sem, a miért behódoltak a rájuk meredő pisztolycsőnek és inkább ontották a bank aranyát, mint a saját vérüket. A héten Komárom városában izgalmas eset történt. Egy tettenért betörő menekült rohanva az utczán. Senki se volt hajlandó az útját állani, sőt az emberek riadtan ugrottak félre előle. Egyszerűen azért, mert a rablónak revolver volt a kezében. De jött egy katona, egy tiszthelyettes, a ki elemi kötelességének érezte, hogy szembeszálljon a veszedelemmel. Ez oda toppant a gonosztevő elé, és — keservesen meg is adta az árát. A rabló lőtt és a szerencsétlen tiszthelyettes véresen roskadt az utcza kövére. Az a gyorsaság és simaság, a melylyel — egy röpke, szánakozó szóval — az egész közvélemény napirendre tért az eset fölött, nyilvánvaló bizonysága annak, hogy az emberek az egész dolgot természetesnek itélik, tehát különösnek, föltünőnek és logikátlannak azt találták volna, ha az a szerencsétlen katona másként cselekszik, mint a hogyan cselekedett. Nem polemizálunk ezzel a fölfogással, mert minden részvétünk és a tragikus sorsát okozó gonoszságon való minden fölháborodásunk mellett is n
győződésünk,
lett cselekedn
szántnak kell l
a veszedelem el
diktálja neki. De
ilyen helyesen tu
esetben: miért z
itéletünk és mié
mikor az ujpest
mérlegeltük? A
követel az embert
veszedelemmel va
a komáromi tis
találjuk azt, a mi
kell találnunk azt
tisztviselők viselk

A természet. Nem
méről, az anyatermészetről, a

HAZAFELÉ AZ ERDŐBŐL. — Littkei Aurél rajza.

és halott anyagának összességéről szólunk, hanem a jellem, vérmérséklet, gondolkozás és megnyilatkozási mód ama vegyi összetételéről, a mit az ember természetének szoktunk nevezni. Ez a komplexum igen gazdag és az emberi élet matériájának kiváló kémikusa, vagy filozófus legyen az, a ki összes alkotó elemeit ki tudja kutatni és való jelentőségük szerint osztályozni. Az ember természetében benne van a lelke, jelleme és a temperamentuma is, de egyik se úgy, hogy a maga egészében érvényesülhetne vagy legalább is igen ritka esetben ilyen tisztán és harmónikusan. Vannak jó lelkű és tiszteletreméltó karakterű és mégis — rosz természetű emberek, a mi azután az egyéni tragikumnak gazdag és véres forrása. Van emberi természet, olyan szerencsétlen összetételű, hogy minden jó és jószándékú is roszszá és károssá válik a kohójában. Ki tudná azt számon tartani: hány szebb és jobb sorsra hivatott életet hamisít meg az emberi természetnek ez a szerencsétlensége? Ezeknek a tragédiáknak egy rettenetes példáját vetette most a fölszinre az élet. Atya és leánya

éri, magam megyek a menyasszonyáért, — szólt komoran Kolosi.

— Ha meghalt volna, nem mondom, de a milyen fiatal és erőteljes, két hét alatt meggyógyulhat s akkor folytatjátok az utat. Azonkívül még azt se tudjátok talán, hogy az orosz határ annyira el van árasztva katonasággal, hogy ott még a madár se tud átrepülni. Ötszáz lépést se tesztek orosz területen és már foglyok vagytok. Sokkal jobb szolgálatot teszel a barátodnak, ha vele maradsz és ápolod.

Kolosi lehajtotta fejét és gondolkozott. A gróf vállára tette kezét és szólt:

— Hát az nem fontos, édes fiam, hogy ezt a vakmerő lengyel csapatot, a mely tiértetek itt mindent feláldozott, szerencsésen bevezessétek Magyarországra? Hisz mi itt nem maradhatunk! Ha itt maradunk, az mindnyájunknak biztos akasztófa.

Kolosi Mátyás döntött. Melegen megszorította az öreg gróf kezét és így szólt:

— Igaza van, gróf úr, önök egy nagy, önfeláldozó, nemes cselekedetet hajtottak végre, ezért én nem fizethetek hálátlansággal. Rendelkezzék velem, az öné vagyok testestől-lelkestől. A jelszó: Haza Magyarországra!

A lengyelek egy része lóra ült, a többi a szekereken foglalt helyet. Az indulás előtt csak még egy kis ideig volt kavarodás, mikor a huszárok megtudták, hogy megmentőjük, az a vakmerő honvédtiszt, sebekkel borítva fekszik ebben a fedeles tót szekérben. Mindnyájan odatódultak és látni akarták. De Kolosi megmondta nekik, hogy Leót magukkal viszik és majd később is megláthatják. Most az a fő, hogy egy-kettőre induljanak. Erre aztán a huszárok sorakoztak. A vezetést most a fogházból kiszabadított két fiatal kadét vette át. Szabados őrmester és a diák az utóhadat alkották. Bolkovszky gróf mégegyszer szemlét tartott, hogy rendben van-e minden. Aztán keresztet vetett magára, Osztrolenkára ült s a menet megindult Magyarország felé.

A három honvéd szekerének a lovait Morzsa hajtotta. Bent a kocsiban ült Kolosi és Tardy kezét fogva leste minden leheletét. Egyszerre csak a sötétben megszólalt Leó, halk, erőltetett hangon, mint a kinek a beszéd nehezére esik:

— Úgy-e te vagy az, Matyi?

— Én vagyok.

— Észak felé megyünk?

— Nem, haza Magyarország felé.

A sebesült hördült egyet, mintha megrázták volna. Egy darabig hallgatott s aztán újra megszólalt s hangján mély fájdalom rezdült át.

— Így tartod meg a szavadat?

— Ne itélj, Leó, az orvos azt mondja, hogy két hét alatt meggyógyulsz és így jobbnak láttam ezt megvárni, mint azzal, hogy egyedül keljek útra, az egésznek a sikerét koczkáztatni. Bolkovszky gróf is azt mondta, hogy így lesz a legokosabb. És mondd csak, Leó, cserben hagyhattam ezeket a derék lengyeleket, a kik miérettünk és a mi ügyünkért most mindent föláldoznak? Nem, nem, ne gyötrődjél. Nemsokára újult erővel térünk vissza. Az Isten meg fog segíteni bennünket.

A sebesült nagyot sóhajtott, végre megsimogatta barátja kezét és így szólt:

— Igazad van Mátyás, helyesen tettél.

Körülbelül két órával a magyarok és lengyelek elvonulása után az ezredes újra megjelent a városkában. Ez idő alatt összeszedte az elbolondított gyalogságot, s maga mellé vette a brezsáni helyőrség egy jó részét. Mire visszatért, a városka már teljesen csendes volt. A legénységi szobákba behordott sebesültek körül egy orvos, a patikus és nehány helybeli ember sürgölődött, a kiket Bolkovszky gróf maga rendelt ki, nehogy az egész város a forradalmárság gyanujába essék. Ezek a ravasz lengyelek okosul be tudták osztani a szerepeket.

Ott volt a kaszárnyában a polgármester is, a ki legfinomabb boraiból hozatott a sebesültek számára, s a ki kezét tördelve fogadta a visszatérő ezredest és tisztjeit. Az ezredes fogcsikorgatva ugrott le lováról, s emberevő ábrázattal lépett az eléje sietö polgárok és két könnyen sebesült tiszt elé.

— Oh, ezredes úr, — szólt a polgármester, — minő szerencsétlenség! Valóságos haramiabanda tört a városunkra.

— Gondolja az úr? Én azt hiszem, hogy helybeliek voltak.

— Hogy képzel ilyent ezredes úr a mi városunk békés és loyális lakóiról? Nem mondom, hogy néhány elvetemült ficzkó, a minő mindenütt akad, nem csatlakozott hozzájuk, de bizony idegen banda volt az, még magyarok is voltak közte. Kossuth kémei vezették az egész pucsot.

— Majd a haditörvényszék kiderít mindent, — felelt az ezredes, aztán besietett a sebesültek közé, a kiket kikérdezett a harcz részletei felől, a melyek az ő eltávozása után történtek.

A főkérdés azonban az volt, hogy merre menekült az ellenség? Erre azonban nem tudott senki sem megfelelni. A polgármester is csak a vállát vonogatta, jajgatott és zavaros feleleteket adott. A szegény ember teljesen elvesztette a fejét. Az ezredes rámordult:

— Elég! Ha egy félóra mulva huszonöt szekeret nem állit ide, börtönbe masiroz. Elmehet!

Az egyik kapitány azt tanácsolta az ezredesnek, hogy legjobb lesz az öreg Áron zsidót el-

A MEGVÁLTÓ. — Litkei Antal rajza.

hivatni. Ennek a megijedt lengyelnek semmi hasznát nem veszik, ellenben Áron a város faktótuma, bizonyosan segíteni tud minden bajukon. Áront az ágyából húzták ki, s még az ezredes előtt is álmos szemeit törülgette és nagyokat ásitott.

— Hát maga alszik ilyenkor? Mikor harcz és háború folyik a városban?

— Oh, méltóságos úr, mi köze egy ilyen szegény öreg zsidónak az urak dolgaihoz? Én a békesség embere vagyok, s mikor a puskaropogást hallom, imádkozom a jó Istenhez, hogy tartsa tőlünk távol a veszedelmet.

— Jó, jó. A parancs az, hogy nekem ide huszonöt szekeret állítson, hogy a gyalogságomat azokra rárakhassam.

— Oh Istenem, hol veszünk mi huszonöt szekeret, most, ilyen késő éjszakán.

— Ennek meg kell lenni, különben haditörvényszék, pulwer und blei következik. Kert euch, mars!

Áron, a kit mintha láttunk volna már egyszer Bolkovszky gróf szobájában, mélyen meghajolt és eltávozott. Kinn az utczán nyugtalanul várta őt egy csapat zsidó, a kikkel Áron tanácskozott, aztán különböző irányban elszéledtek. Az ezredes megkapta szekereit, de nagy időközökben, egyenkint csörtettek be a kaszárnya udvarára. Ezek is a város legroszabb lovai és szekerei voltak. Az ezredes káromkodott, mint a jégeső, s esküdözött, hogy a fél várost akasztófára húzatja. Áron e mellett sürgött-forgott, intézkedett, kiabált, hol elrohant a városba, hol visszarohant a kaszárnyába, csak úgy csurgott róla a verejték nagy buzgalmában. Jó másfél óráig tartott, a míg együtt volt minden, az ezredes a menekülők után indulhatott.

Éjfél is elmúlt, mikor Áron gazda a polgármesterrel hazafelé ballagott, a kit útközben ellátott jó tanácsokkal, hogy miképen védelmezze magát, ha a nagyhatalmú katona felelősségre vonná. Aztán hazament, gyertyát gyújtott, bezárta maga mögött az ajtót, nagy szőrös süvegét levágta a sarokba, ledobta magát az ágyra, s olyan jóizűt nevetett, hogy csak úgy zötyögött bele. Majd hirtelen komolyra vált, buzgón imádkozott mindazon becsületes és jó emberekért, a kiket veszedelem fenyeget, s nyugodt lelkiismerettel, édesdeden elaludt.

(Folytatása következik.)

HORVÁTH JENŐ, KIR. KURIAI TANÁCSELNÖK.

1849—1911.

A magyar birói kart a lefolyt héten súlyos veszteség érte: egyik kiválósága, az igaz magyar biró mintaképe, Horváth Jenő, kir. kuriai tanácselnök, 1911 márczius 9-ikén Budapesten, az István-úti szanatóriumban, hosszas betegség után elhunyt. Fia volt néhai Horváth Boldizsárnak, az 1867-es miniszterium igazságügyminiszterének. Az apa a magyar igazságszolgáltatásnak volt újjáalkotója, kodifikátora a mai birói alaptörvényeknek és megalkotója a magyar birói kar szervezetének, míg fia mindenkoron tündöklő például szolgált kortársainak és a jövő nemzedéknek abban, hogy miként kell ebben a szervezetben a birói tisztet nemesen és az igaz birőhoz méltón teljesíteni.

Horváth Jenő 1849 augusztus 5-ikén született Szombathelyen; gimnáziumi tanulmányait Szombathelyen, a praemontrei rend főgimnáziumában, jogi tanulmányait pedig a budapesti m. kir. tudományegyetemen végezte. Tanulmányai elvégeztekor, 1870-ben atyja már igazságügyminiszter volt és ő az igazságügyminiszteriumban mint fogalmazó nyert állást. Hajlamai azonban inkább a gyakorlati birói foglalkozás felé vonzván, nemsokára a pest-vidéki kir. törvényszék birája lett, a honnan

HORVÁTH JENŐ, KIR. KURIAI TANÁCSELNÖK.

GHYCZY BÉLA, AZ ELHUNYT ALTÁBORNAGY.

az akkor még egységes budapesti kir. itélőtábla pótbirájául rendelték be, és itt utóbb rendes biró lett. A kir. itélőtáblák deczentralizációja alkalmával, 1891-ben a temesvári kir. itélőtábla tanácselnöke lett, majd 1896-ban a budapesti kir. itélőtáblához neveztetett ki tanácselnökké. Úgy Temesvárott, mint Budapesten, állandóan polgári tanács élén állott, de utóbb, mint budapesti tanácselnök, az akkori kir. itélőtábla elnöke, Vértessy Sándor megbizásából tevékeny részt vett az adminisztrativ teendőkben is, s a budapesti kir. itélőtábla területén lévő vidéki kir. törvényszékek vizsgálatát javarészben ő látta el. Itt tünt ki nyilván atyjától örökölt fényes adminisztrativ tehetsége, melynek méltánylátásául 1903-ban a győri kir. itélőtábla elnöki székébe neveztetett ki. Győrött 1910 juniusáig töltötte be e tisztet, a hol úgy a győri, valamint a dunántúli szükebb hazájának társadalma osztatlan szeretettel és rajongással környezte; ekkor helyeztetett át a kir Kuria tanácselnökévé. A kir. Kurián a VI. polgári tanácsos vezette.

Horváth Jenő már a múlt év végén kezdett betegeskedni s körülbelül három hónapja ágyban fekvő súlyos beteg lett. A mult héten műtétet hajtottak rajta végre, de élete már ez úton sem volt megmenthető.

Horváth Jenőben a magyar birói kar nemcsak kiváló s az igazságszolgáltatás összes ágaiban járatos, éleseszű jogászt, de különösen rendkívüli adminisztrativ képességekkel megáldott tehetséget vesztett el. Ama kevesek, ma már mindinkább kevesek közé tartozott ő, a kik alárendeltjeiket nemcsak az ügyforgalmi kimutatások száraz számaiból ismerik, de igyekeznek azok mindegyikét ismerni s mint a jó hadvezér, nekik megfelelő helyre állítani. A győri kir. itélőtábla kerületében felejthetetlen maradt e rendkívüli emberismerete és vezetőképessége, a melylyel minden egyes emberével alaposan foglalkozott és mindenki csak jóságáról s méltányosságáról tud ma is megemlékezni. Tőle e téren még sokat várt volna a magyar igazságszolgáltatás, ezért elmultát annak tagjai, de különösen azok, a kik — mint e sorok irója is — abban a szerencsében részesültek, hogy vezetése alatt teljesíthették hivatásukat mélyen fájlalják.

Kármán Elemér.

EGY RÉGI ESET.

Elbeszélés. — Irta Kaffka Margit.

Akkor tavaszidő volt, emlékszem, májusi hurczolkodás előtti, és anyám már sokat zsörtölt és csattogott; mert hallottuk, hogy a szomszéd lakásba, a kétszobásba most be fog költözni egy kilencz-gyerekes család, valami igen kicsiny postahivatalnoké. Eddig magunk laktunk a könyökutczai gazdag zsidó házában, a mi részünk volt a homlokzati oldal, s az anyám, a ki életét szentelte az otthona csinosságának, ügyes fortélyokkal, naiv és ösztönös, szinte népien üde diszitő-talentumával és fényűző, szenvedélyes tisztasággal a maga kedvére formálta az elhanyagolt, kisvárosi háztáját. A mi oldalunkon kis diszkert is volt, a nyirott üde fű közt már kitelelt pelargóniák és violapalánták iparkodtak; az otromba fatartó-szinek dús vadszőlővel voltak futtatva, az ágyak közepén szines üveggömbök csillogtak az eleven napfényben; a pirosra mázolt téglájú tornáczban ragyogó szinü lakkfestékekkel átmázolt kertiszékek álltak és szép aggancsdiszek a bejáró fölött. Minden agyonsöpört volt, nálunk, rendes és kedves harmóniába összefogott; s a három apró testvérem is nagyon gondosan volt öltöztetve mindig, noha az nálunk is sok áldozatba és vesződségbe került. És most jön ide ez a jöttment koldusnép (akkor helyezték csak a városunkba őket), a lomha és puha német asszony s a nyaranta mezítlábas sok kis szurtos gyerek; majd összetévesztik őket idegenek a mieinkkel; majd itt fognak lábatlankodni a mi oldalunkon, szép kis mulatság a nyárra! Anyám kemény csatákra készült mindjárt eleinte, hogy rendre szokjanak és őrizkedjenek minden határsértéstől. De csodálatos módon hamar kiderült, hogy minderre nincsen szükség.

Berkoveczék csakugyan szép számmal voltak, szegények, de sajátságosan kevés baj lett velük azért. Pedig az asszony valóban lompos, lágy és szétesett, kérődzőállat-szerű német nő volt s a sok gyerek szegényes és elhanyagolt öltözetű, de szerényen és becsülettudón megmaradtak az ő oldalukon, mint kisebb lakók mélyebb főhajtással köszöntek és váratlanul csendes népek voltak általában. A piczinyek is, — szegénykék. Pedig nekik csak egy keskeny tornáczuk volt a bejáró előtt, sem kert, sem udvar, mert odaszögellt az oláhpapék kertje meg a kőfalas czinterem. De a fal s a házhátulja közti résen, egy elszögezett utczaajtó rácsa előtt volt egy pár lépésnyi zúg a padfeljáró árnyékában, ott játszottak boltocskát, vagy átmásztak a czinterembe, átemelték a legkisebbet és ott üldögéltek a mezei füvön egy csomóban, nem is szaladgáltak, csak ültek szépen és mindig együtt a sok orgonasiptestvérke. Anyám utóbb megenyhült irántuk, sőt a tornáczról néha szóbaereszkedett a szomszédnéval, de csakugyan nagyon ostoba és ügyefogyott volt őhozzá; hamar megunta, le is nézte kicsit.

Én tizenötéves voltam akkor, rendesen himzéssel ültem vagy tanultam a kertfelőli tornáczon és néha láttam belőlük egyet-egyet, ha jöttek, vagy mentek, mert a mi utczaajtónkon kellett járniok. Az apjuk szikár, gyorsléptű, szárazfejű és ideges mozgású ember volt, az órát az ő hivatalbaindulása után igazítottuk; az asszony alig mozdult el hazulról, csak a velem egykorú lánykájukkal álltam szóba néha. Ez a kis fakó, szőke lány, az Ida, már nem járt iskolába, ő főzött otthon mindnyájukra és reggelente bevásárolni járt;

már maga az észrevevés is éles szemet és gyors megkülönböztetést kiván. A mikor pedig a barkácsoló vadász a vadat már megpillantotta, akkor következik föladatának legnehezebb része.

A haladó kocsiról le kell lépnie (a kocsi ehhez képest minél alacsonyaab legyen), de nem azon az oldalon, a melyiken a vad van, hanem a másikon, mert így kevesebb feltünéssel jár ez a mozgása. Ezt a lelépést bizony néhol az út alakja, mélysége, egyik vagy másik oldalra hajlása ugyancsak megnehezítheti, de ha a vadász ügyes és az alkalmas másodperczet gyorsan fel tudja használni, akkor mégis csak szerencsésen a maga talpára állhat. Most aztán a haladó kocsit előre ereszti és maga nyomban szorosan hozzásimul a kocsi hátuljához, úgy lépked, elválhatatlanul a mozgó tömegtől. Hanem ez a «lépkedés» nem épen élvezeti séta. Mert a szemét folyvást a vadon kell tartania, a melyet valahol maga előtt lát a fák közt, a bokrok közt, az egymásba fonodó vesszők sűrűjében, így aztán arra nem nagyon ügyelhet, hogy hova lép; különben is olyan szorosan lapul a kocsihoz, kogy a lába elé nem lát. Mit van mit tennie, félkézzel a kocsiba kapaszkodik s erősen fogja, nehogy megbotoljék, a másik kezében a puska van ezalatt. A vad már régóta hallja és hallgatja a zörgést, de az ily hangokat megszokta és vagy helyben marad, vagy csak kevéssé mozog, esetleg lassan vonul arrább, néha már azért is legszivesebben áll, nehogy a rejtekét fölösleges mozgással elárulja. Azután látja is a kocsit, de csak a lovakra figyel, mert azok mozognak. Egyáltalában a mozgás az, a mi érdekli s a miből «ért». Annak a természetéből itéli meg: tanácsos-e még az ácsorgás, vagy jobb lesz eliszkolnia.

A vadász ekkor mutatja meg, hogy tulajdonképen mit tud, milyen ügyes és szemfüles, a másodpercz esélyét is kiaknázó kész Nimród-e. Mert az a feladata, hogy abban a pillanatban, a mikor a cselekvés ideje elérkezett, hagyja útjára a kocsit és ő maga maradjon egy helyben mozdulatlanul, lehetőleg valami fedezet mögött, a honnan a kocsit bámuló vadat *jól* láthatja. (Ez alatt a vadász azt érti, hogy a nemes részekhez vezető utat tud biztosítani a golyójának.)

Az, hogy *jól* lássa a vadat, még sokkalta lényegesebb, mint a jó fedezet; mert a figyelő, elbámuló vad csak a mozgó leveleket és a kocsit nézi s tiz eset közül kilenczszer az elmaradó vadászt nem is veszi észre.

A többi néhány pillanat műve. A puskát lassan, óvatosan, heves mozgás nélkül emelni minden vadász tudja, a ki nem lámpalázas. A hidegvérű czélzás pedig hamar megtörténhet. Igaz, hogy az alatt nem szabad remegni sem a vadász szivének, sem a puska csövének.

Most, a mikor erre az esztendőre már vége a cserkészetnek, de sok helyen még van lelőni való nagy vad: így *barkácsolva* legkönnyebb ezt a fölösleget a tenyészanyagból kiselejtezni.

Mindenesetre legkényelmesebb módja ennek a *barkácsolás*, a mi feltételez ugyan ügyességeket, de fáradság minél kevesebb jár vele.

Minthogy a szarvastehén lövése akkor kezdődik a törvény szerint, a mikor a bika-lövés már véget ért (október közepén), tehát az őszi dombhullás igen rövid ideig engedi meg a tehénre cserkészést, ha ugyan egyáltalában megengedi, hisz október közepére már minden cserkészőutat elboríthat a zörgős haraszt; így a tehénlövésre legmegfelelőbb a barkácsolás. Legalább mindenütt, a hol a terület nyugalmát hajtóvadászatokkal zavarni nem akarják.

Jóval kevesebb élvezetet kinál biz' ez a szegényes tehénirtás, mint a mikor az erdő koronás urai közül van alkalmunk kivenni a dézsmát; de azért egy-egy jó lövés örömét ezzel is megszerezhetjük.

Kényelemszerető, fáradságkerülő vadászoknak még a nyáluk is folyik egy kis reménynyel kecsegtető barkácsolásért; legfeljebb akkor érzik a lemondás keservét, ha folyvást olyan vad, (például szarvasbika,) kerül eléjök, a melyet lőniök már nem szabad, mert tiltja a törvény.

Magam is barkácsoltam már úgy szarvastehénre, hogy kisebb-nagyobb csapatokban, kettesével, hármasával, magányosan és tizenkettesével összesen huszonegy szarvasbika volt előttem, tehén pedig csak egyetlenegy. Az az egy is a tizenkét bika élén és vitte magával nagy gyanakvásában a koronás urakat, hogy igazán királyi látvány volt, a mikor az erdő szélén levő vetés sarkán remek iramban átváltottak.

Miközben a tehenet keresve, utánok hajtattam: újra elénk kerültek és harmincz-negyven lépésnyiről bámultak ránk, de ő asszonysága úgy eltűnt, hogy az erdő bokrai és fái közt többé meg nem pillanthattam.

Ellenben ott voltak a gyönyörű agancsos daliák, az én «ne bánts virágaim», a kik mintha csúfoltak volna, lépésben sétáltak át az erdő havas útján, az őket végkép eltüntető sűrű vágás közé.

AZ OSZTRÁK MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSAI.

Bécs, deczember 10.

Csakúgy mint nálunk, Bécsben is egyremásra nyilnak meg a képkiállítások s egyéb művészeti tárlatok, melyek majdnem teljes képét adják a mai osztrák festészetnek s nem egy érdekes összehasonlításra adnak alkalmat, ha a budapesti kiállítások eredményeihez mérjük látnivalóikat.

Az osztrák festészet egy egyetlen kiemelkedő egyénisége, Klimt nem kell a bécsieknek, nem rajonganak érte sem a hivatalos körök, sem a nagyközönség, pedig Klimt mégis csak Bécs kulturájának egyik túlfinomodott szülötte, de oly áthidalhatatlan ür választja el őt az átlagos bécsi izléstől, hogy művészete inkább fejcsóválásra, mint megértésre és gyönyörködésre készteti a látogatók tömegét. Képeit egy műkereskedésben állította ki, a teremben csak az ő művei láthatók, a mi előnyös is, mert művészete nem tűr meg semmi visszaemlékezést, semmi összehasonlítást a multtal. De Klimt nem a jelen, Klimt művészete a jövő, semmi köze sincsen a mai osztrák átlagos művészethez, ahhoz, melyet a nagyobb közönség keres és pártfogol, melyről irni akarok.

Ezt a művészetet a Künstlerhaus, mely a budapesti Műcsarnoknak felel meg, a Hagenbund, mely mintha a Nemzeti Szalon s a megszünt Miénk vegyüléke volna s a Niederösterreichisches Gewerbemuseum, mely az Iparművészeti Múzeum czéljait szolgálja, mutatják be.

Nos, a Künstlerhausról még a legnagyobb jóindulattal sem lehet elismeréssel nyilatkozni, szinvonala mélyen a műcsarnoki kiállításé alatt marad. A mi figyelemreméltó van e kiállításon az két halott művész alkotásai kö-

HAZAFELÉ. — Litkei Antal rajza.

A NAGY TÁRSALGÓ.

zött látható, báró Merode és Quittner képei között. Merode ügyes festője volt a félhomály hangulatainak, melyeket a németalföldi festészet mindenuntalan felfedezhető hatása alatt festett, interieurjei s a bécsi életből vett jelenetes képei a nyolczvanas évek sötét, de a mellett meleg tónusú szinezését mutatják. Quittner modernebb és egyénibb is. Majdnem kizárólagosan csak tájképfestő. Képeit előkelő monumentalitásra irányuló törekvés jellemzi, szinei levegősek, világosak. Nem a napsütés festője, inkább a kissé borus hangulatokat szereti, nem a nyárban, hanem az őszben gyönyörködik. De Merode és Quittner halottak, művészetük a multé, forduljunk az élők alkotásaihoz. A mit ezek ezen a kiállításon nyújtanak, az igazán szerfelett vigasztalan. Nem egyéb az, mint az elődök felhalmozott tőkéjének csöndes és kispolgári megelégedettséget sugárzó kamatoztatása, mely gondosan óvakodik bármi újat és egyénit hozzáfűzni ahhoz, mit az utódok könnyen örököltek. A tájképfestés következetesen ragaszkodik Bécs zegzugos utczáinak hagyományos aquarellstilusban való ábrázolásához, vagy Bécs lágy hajlású, dombos vidékének megfestéséhez. Minden egyénibb felfogás, világítási hatások keresése, erősen kiemelt szinhatások gondosan elkerülvék. Igen, ez a művészet szerfelett közel áll a szines fényképezéshez s legalább is olyan unalmas, mint azok a bizonyos velenczei képek, melyek az embert kiállításról-kiállításra üldözik, melyeken szép a tárgy, de művészetnek nyoma sincs. Az idősebb művészek ilyen képei még jobbak, mint fiatal követőiké, az öregek bármily fáradtan, bármily gépies routinnal mégis csak a maguk szerepét játszák, a fiataloknál azonban teljesen élettelen, lelketlen modorrá válik ez a stilus. Egy-két kivétel van: Hans am Ende, a ki azonban worpswedei művész. Epstein, ki talmudi hangulatokat bánatos szentimentálizmussal fest meg. Kasparides, Glotz Pontini képei és Herschel egy képe, mely az egyetlen pleinair kép e kiállításon, más környezetet érdemelnének.

Még kétségbeejtőbb középszerűséget mutatnak az arczképfestők. Egészen bátran le lehetne szedni a legtöbb képükről a számokat és a névjelzőtáblácskákat s az egyik művét a másiknak ajándékozni, mert ezeken a külső jeleken kívül alig-alig van valami, a mi egymástól megkülönböztetné őket, annyira megegyeznek egy dologban: a semmitmondó édeskésségben. Ezek a festők nem keresik az ábrázolt arczán az egyéniséget, eszükbe sem jut, hogy ezek az emberek, a kiket festenek, más és más egyéniségek, erősek vagy gyöngék, ravaszok vagy nyiltszivüek, szelidek vagy indulatosak, rabok, uralkodók, élnivágyók avagy titkon megtöröttek. Ők csakis a nagyvilági élet hazug maszkját festik, előkelő ruhákat, a női ruha selymének csillogását, ékszereket és olyan affektált szinházi állásokat, melyeket már a szinházból is elűzött az idő. Igaz, hogy ez egy engedmény, melyet a közönségnek tesznek, melyet ez megkiván, hiszen legtöbben az élet mosolygó, szép és erős urának akarnak látszani, de a művészet kérdése nem tűri az ilyen megalkuvást, melynek eredménye felszines, sablonos egyformaság a képeken, a szemlélő lelkében pedig unalom, sőt megvetés. Mindehhez egy specziálisan bécsies vonás járul, valami jólelkű negédeskedés, Wiener Humor und Chic, mely egyforma kaczéran tekint le Adams, Torggler, Krausz és sajnos Julius von Blaasnak képeiről is.

A többiek sem nyujtanak üdülést. A csendéletek roszak, a figurális képek közül egyedül Larwin képei érdemelnek figyelmet, ki Ma-

FÖLJÁRAT.

OLDALFOLYOSÓ.

AZ ORSZÁGOS KASZINÓ TERMEIBŐL.

A MŰCSARNOK
TAVASZI
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

TEÁT MELEGENTARTÓ FIGURA
TAMÁSSY MIKLÓS
FESTMÉNYE

veszek egy vagy több tételt, vagy esetleg mindet és alkalmazom a tüneményre. Ily egyszerűen a dolog nem megy. Nem elég például tudni, hogy valamely korban kik voltak a megrendelők, hogy aztán megállapítsuk, mit kívántak, mi és miért tetszett nekik.

A történelmi materializmus — mint általánosan elfogadják — egy módszer. Módszer és nem rendszer! Hogy példával éljek, olyan, mint a mikroszkóp. Alkalmasabb a pontos megvizsgálásra, mint a szabadszem, de nem dönt a megvizsgálandó preparátum mivoltáról. Minden preparátumra alkalmazható, de minden preparátum lehet más és más. Bár ez a hasonlat korántsem pótolja a rendszer és módszer közti különbség pontos megállapítását, annyit sejteni enged, hogy az esztétikában a történelmi materializmus nem abból áll, hogy néhány tételt alkalmazunk a műtermékekre, hanem abból, hogy magát a műterméket vizsgáljuk meg, bontjuk fel — gondolatban — alkatrészekre és vizsgáljuk ezek hatását ránk, mindezt oly módon, hogy az ábrázolt cselekvések és érzelmek rúgóit gazdasági viszonyokból kutassuk föl. Hogy tehát valamely adott tünemény mit tartalmaz, azt történelmi materializmussal sem lehet tudni, csupán magának a tárgynak elemzéséből. És csak az okok kiderítésénél jöhet számba a materializmus, jobban mondva, az ökonomizmus.

Láttuk, hogy eszméink mindig enthuziasztikus képzetek és hogy főleg esztétikai tetszésünk szintén ennek az enthuziaszmusnak egyik fajtája. Miért tetszik valami valakinek, ez az esztétika főkérdése. Régebben máskép állították föl a főkérdést. Rendszerint azt keresték, hogy mi a szép. Vagy azt, hogy mi az, ami mindenkinek és minden időben tetszett és tetszeni fog, vagy ami legalább is bizonyos nagyobb számú embernek tetszik.

Az első probléma az egyetemes, a mindenkinek tetsző problémája tárgytalan probléma, t. i. ilyen nem volt soha. A másik, amely csak bizonyos számú emberek tetszésének okát keresi, már nem egészen irreális kérdés. Azonban pontos felelet csak úgy adható rá, ha egyes osztályok, hasonló gazdasági viszonyok közt élő emberek ízlését vizsgáljuk. De ezt is induktive összehasonlítás útján. Azaz egyes emberek, egyes műtermékek elemzéséből indulunk ki.

Valamely rétegzet enthuziasztikus képzetei, azaz lelkesedésének alapja meghatározza ama réteg ízlését is. Tetszeni nagy általánosságban

A MŰCSARNOK
TAVASZI
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

ÁLOM
LITKEI ANTAL
FESTMÉNYE

az a műfaj fog, ami azon eszméket szolgálja, amelyek annak az embercsoportnak a céljai, az érdekei. E tétel igazságát kitűnően igazolják azok a szinművek, amelyek lehetőleg homogén közönség elé kerülnek. Olyan szinházakban, amelyeket túlnyomóan munkás és kispolgár közönség látogat, más darabokat adnak, mint az elegáns szinházakban. Nálunk ebben a tekintetben is a differenciálódás a külföldhöz viszonyítva csekély. Nincsenek direkte népszinházaink.

Mindenesetre feltűnő dolog, hogy a tiszta — litteraturától befolyástalan — esztézis oly kevés hatást tud gyakorolni az átlagemberre. Mert az iránt nincs kétség, hogy a szinházba járó közönségnek a szinművek élvezete nem tisztán esztétikai élvezet. A legtöbb esetben sok — az esztézistől idegen — momentum is szerepel ezekben a komplikált élvezetfolyamatokban. Ezek között kétségtelenül a legfontosabb a darab szociológiai háttere. A közönségnek a szinmű egyszersmind politikai vagy társadalmi tanulmány is, vezércikk, morális utópia is. Itt akarja látni az előtte kedves, az enthuziasztikus képzetek küzdelmeit és — diadalát. Lehetőleg a diadalát. A közönség u. i. jobban szereti a szinpadi győzelmet. Optimista, feltörekvő rétegzenek minden kis gondolatszilánkocska, amely az ő optimizmusát akarja igazolni, kedves. Remény nélkül nem lehet harcolni. Ezért kíván vídám megoldásokat.

Minél alacsonyabb fokú a közönség izlése, annál inkább van ez igy. A forradalmi mozgalmak elite-je azonban magasabb élvezetre is képes. Az elite a vezérlőelem, ő tárgyal, ő vezérli a diplomáciai és a rendes harcokat, ő kételkedő, van fogalma a véletlenről, a váratlan — előre ki nem számítható — fordulatokról. Itt lehet adni tragikus tartalmú meséket is. Az ilyen közönség a tragikus hős sorsában esetleg a saját sorsának előrevetett árnyékát ismeri fel, ez pedig feltétlenül meghatja. Amióta a polgárság két front felé kénytelen küzdeni: a munkásság és az agráriusok és nagytőkések ellen, azóta a neki irt szindarabok ellentétes társadalmi és morális eszmék közti ingadozást, befejezetlenséget, tanácstalanságot mutatnak. Ilyenek Ibsen hősei.

Látható, hogy ilyen futólagos áttekintés mellett is aránylag eléggé kézzelfogható az a hatás, amelyet a darab meséje az élvezőre tisztán az enthuziasztikus elemeinél fogva gyakorol. A szinműveket csak azért választottuk például, mert

Művészet 1914.

LITKEI *Antal*, festő, * Bia (Pest vm.) 1879 aug. 25. A bpesti képzőm. főiskolán Balló Edénél és Hegedüs Lászlónál tanult. 1904-től naturalista tájképeket és női szépségeket ábrázoló festményeket állít ki a Nemzeti Szalónban és a Műcsarnokban. 1909. kollektív kiállítása volt a Műcsarnokban. A levél c. olajf. a székesfőváros tulajdona.

Kf. I 384

Baranya várnegye II. 179.

Littkey Antal

— Littkey Antal festőművész kiállítását sokan nézik meg a Fészek Klubban. A kiváló festőművész kollekciója kulturált piktor munkásságát mutatja be. Finom, gyengéd tónusu pasztelljei, hangulatos csendéletei és közvetlen portréi mind artisztikus előadásmódját, emelkedett festői látását és elmélyedő természetét bizonyitják. Különösen tetszik a látogatóknak a gyönyörü és harmonikus „Őszi táj", a temperált szinekben pompázó „Tavasz" és egy rendkivül finom, leheletkönnyü női portré.

Nemzeti Ujság 1938 XII. 17

Littkei Antal

* **Képkiállítás Pesterzsébeten.** A Pesterzsébeti képzőművészek csoportkiállítását nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében nyitotta meg ilinyi *Chikán* Béla dr. polgármester a Városháza termeiben. Külön kollekcióval szerepelnek a kiállitáson. *Littkei* Antal finom női pasztellképekkel, *Muszély* Ágoston borongós hangulatu táj- és figurális képekkel, *Ocsvár* Rezső szines balatoni tájakkal. Résztvesznek még: *Erős* László és *Sassy* Attila festőművészek és *Schwartsuk* Lajos szobrászmüvész.

M. 929. XII. 24

M. 929. XII. 24.

Litkey Antal

— **Képkiállitás Pesterzsébeten.** A Pesterzsébeti Képzőművészek második csoportkiállitását nagyszámu közönség jelenlétében nyitotta meg dr. *Chikán* Béla polgármester a városháza termeiben. Külön kollekcióval szerepel *Littkey Antal*, akinek finom figurális pasztelljei értékesek, továbbá *Muszély Ágoston* borongós hangulatu kompozicióival és *Ócsvár Rezső* szines balatoni tájképeivel tünik fel. Részt vesznek még a kiállitáson: *Erös László*, *Sassy Attila* festőművészek és *Schvartsuk Lajos* szobrászművész.

P. H. 929. XII

P. H. 929. XII.

Littkey Antal

— **Littkey Antal képkiállitása a Fészekben.** A Fészek Müvészek Klubjában (VII., Kertész-utca 36) megnyilt Littkey Antal festőművész gyüjteményes kiállitása. A kiállitáson bemutatásra kerülnek legujabb pastell-képei. A kiállitás dijtalanul megtekinthető november 14-ig délután 4 órától este 8 óráig.

Újság 1936. XI. 4.

Littkey Antal.

M. 928. XII. 19

* **Képkiállítás Pesterzsébeten.** A pesterzsébeti képzőművészek első csoportkiállítását most nyitotta meg, előkelő közönség jelenlétében, *Perényi* Zsigmond báró. A kiállítás megszervezése Ilinyi *Czikán* Béla polgármester érdeme. A szép kiállításon külön kollekcióval szerepel *Littkey* Antal, különösen hangulatos tájképei és női fejei szépek, *Musély* Ágoston, akinek finom önarcképe a tárlat egyik legértékesebb képe, *Sassy* Attila stilizált figurális kompozicióii kiválóak, *Just* Emilia csendéletei szépek, továbbá *Svartnik* József és *Jánosy* Géza szobrászok érdemelnek dicséretet.

—

Magyarság, 1928. dec. 19.

6

Littkey Antal festőművész

N.U. 932.IV.16.

— **Littkey Antal kiállítása.** Tehetséges vidéki festőművész mutatkozik be a *Fészek Klub* uj kiállitásán. *Littkey* Antal főleg pasztellel dolgozik, a könnyed tónusok, párás szinek, halk szinharmoniák mestere. Előadása szolid, azt, amire törekszik, becsületes meggyőződéssel és jól csinálja.

N.U. 932.IV.16.

Littkey Antal festőművész

* **Littkey Antal kiállitása.** A *Fészek Klub* nagytermét előkelő, finom tónusu képek diszitik: *Littkey* Antal festőművész munkái. *Littkey* elvonultan élő festő, csak néha jelenik meg egy-egy kiállitáson, pedig munkái igazán megérdemlik azt, hogy minél többet szerepeljenek a tárlatokon. Nem nagyvonalu festő, mondanivalója őszinte és tiszta, ment minden zavaró körülménytől. Aktjai finomak, hangsulyozottan artisztikai munkák, tájképei borongós, bánatos, szinte szomoru vidékeket elevenitenek fel. *Littkey* festőművészben ez a kiállitás talán megérleli azt az elhatározást, hogy elvonultságából ezentul többször a nyilvánosság elé fog lépni.

M.932.IV.16.

Littkey Antal festőművész

— Kiállítás. *Littkey* Antal festőművész a *„Fészek"* Művészek Klubja különtermében mutatja be ujabb munkáiból rendezett gyüjteményes képkiállitását, melynek anyagát: figurális kompoziciók, csendéletek és tájképek alkotják. A kiállitás megtekinthető hétköznap este 5—8 óra között, ünnepnap délelőtt 10-től este 8-ig dijtalanul a Fészek Klub kiállitási termében (VII., Kertész-utca 36. alatt).

N.U.932.IV.9.

Littkey Antal festőművész

* **Littkey Antal** festőművész munkáiból most rendezte meg kiállítását a *Fészek Club* helyiségében (Kertész-utca 3.) A kiállítás minden nap, délután 6 órától tekinthető meg.

M.932.IV.8.

Littkei Antal festő"

P. H. 1926 XI. 21.

13

— **Művészet a főváros környékén.** A művészetpártolás terjedését hirdetik a főváros környékén életre kelt művészeti mozgalmak. A gödöllői művésztelep után Szentendre adott hajlékot fiatal művészeknek és most másodizben rendezett műkiállitást. Mtárlat volt nemrég Mátyásföldön is, most szombaton pedig Pesterzsébeten, a kereskedelmi kaszinó nagytermében nyilt meg diszes közönség előtt *Littkei Antal* kollektiv tárlata, melyben 65 müve szerepel Littkei nevét jól ismerik a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállitásairól. Figurális pasztelljei lágy formákban tolmácsolják a női aktok finomságait. Kedves genre-témák, szép női fejek és egészséges naturalizmussal megfestett tájrészletek hirdetik az ő művészi tudását. Pesterzsébet az ő szükebb hazájához tartozik és kiállitásával ennek emeli a kulturszinvonalát. Müvei közül legszebb az „Álom" c. alvó akt, azután a „Merengés", — a „Fürdő után" és a finom tónusu álló akt. A „Varrónő", az „Olvasó hollandi nő". egy szép szőllős csendélete és tájképei közül a „Zuzmara", a „Virágzó meggyfák" a legjobb müvei közül valók *(k. k. l.)*

P. H, 1926. XI. 2

zesen								
Le a bevételt – –								
Kifizetendő összeg								

30. sorsz. Könyv. minta — FRANKLIN-TÁRSULAT

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

192 ..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

322

Littkey Antal festőm.

— A *Lipótvárosi Kaszinó* emeleti termében *Littkey* Antal festőművész mutatja be érdekes és értékes kollekcióját. Littkey vagy másfél évtized előtt a *Művészházban* tünt fel s azóta állandó kiállítója a *Műcsarnok*-nak, és a *Szalón*-nak. Gyengéd, álmodozó, költői lélek, akinek lágy formákba, tompított pasztellszínekbe hangolt, finom és intim hatású képei méltán tarthatnak számot elismerésre. Littkey szereti, keresi a szépet és legtöbbször meg is találja, nemcsak témában, hanem festői előadásban is. Félaktja, önarcképe, néhány női feje és tájképe, köztük a *Faluvége* és a *Tavaszi borongás*, célkitüzésben és megoldásban egyaránt becsületes, tiszta, komoly művészi munka. Pasztelljei mellett feltünnek kisebb olajfestményei, jórészt dunai részletek, amelyek szintén a tehetséges művész kiforrott értékeinek hordozói. Az egész kiállított anyag rendkívül nívós és egységes. —io.

P.N. 1926. II. 7. (Pesti Napló)

343

Littkei.
festőművész.

— **A pesterzsébeti művészek kiállitása.** A pesterzsébeti képzőművészek kollektiv kiállitása december hó 16-án nyilik meg a városháza nagy tanácstermében. A kiállitás védnökségét báró Perényi Zsigmond és dr. Chikon Béla polgármester vállalták. A kiállitáson Littkei, Muszély, Sassy, Ocsvár festőművészek szerepelnek.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 11.

Littkey Antal
festm.

* **Littkey Antal festőművész kollektiv kiállítása.** A Lipótvárosi Kaszinó nem első alkalommal bocsátja a kiállítóhelyiségekben szükölködő művészek rendelkezésére termeit, hogy alkotásaikat bemutathassák és megtalálják kapcsolatukat a közönséggel. Ez alkalommal Littkey Antal festőművész alkotásaiból láthatunk szép kollekciót. A művész igen érdekes egyéniség, akinek minden képe biztos formalátásról, megfelelő tehnikai készültségről és nem mindennapi kifejező erőről tanuskodik. Képei igen biztató pikturális értékeket mutatnak, ha még jobban elmélyül az első sorokba kerül. Kiállítása iránt nagy az érdeklődés.

M. 1926. II. 11.

II 5-II/15

M. 1926. II. 11. (Magyarság)

Littkey Antal.

festőművész.

M-928. V-31.

* **Képkiállitás Kispesten.** A Kispesti Uri Kaszinóban *Littkey* Antal jónevü festőművészünk rendezett igen sikerült képkiállitást. Finom tónusu pasztelljei, szines tájképei, biztos vonalu aktjai és jellemző erejü arcképei érdekessé és értékessé teszik a tárlatot. Néhány közvetlen, szines rajza pompásan egészíti ki sokoldalu munkásságát. A kiállitást vitéz *Válya* Gyula dr. polgármester nyitotta meg a közönség igen nagy érdeklődése mellett.

Magyarság, 1928. Máj. 31.

Littkey Antal
festőművész.

* **Képkiállitás Kispesten.** *Littkey* Antal festőművész ujabb munkásságának eredményét gyüjteményes kiállitáson fogja bemutatni a kispesti Uri Kaszinó termeiben. A kiállitás védnöke vitéz *Válya* Gyula dr. polgármester, a megnyitás e hó 30-án lesz.

M. T. 23

Magyarság, 1928. Máj. 23.

Litkei Antal

A Gyűjtő 1914. 3-4. sz.
XVIII. aukció.

714. CZENCZ JÁNOS: A füben. — Jean Czencz: Sur l'herbe. (Sári és Margit)

Czencz János

KATALÓGUS

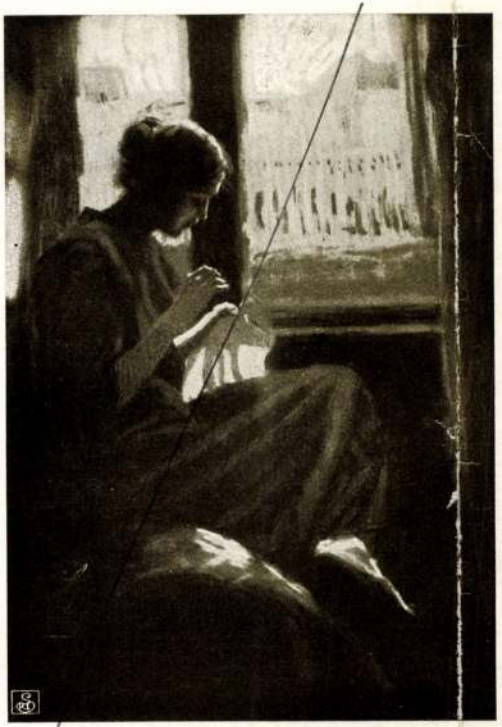

799. LITKEI ANTAL: Ablak mellett. — Auprès de la fenêtre.

721—723. —: Salome. Szines rajz. Harom darab. Darabja 40
724—727. FARAGÓ GÉZA: A négy

738. —: Vázlat. Akvarell. 25×33 . 30
739. —: Virágtanulmány. Akvarell. 25×30 30
740. FESZTYNÉ JÓKAI RÓZA: Kedves figyelem. Pasztell. 67×82 . 250
741. —: Leány-akt. 90×120 . . . 600
742. —: Leány interieurben. Pasztell. 75×90 250
743. —: Virágcsendélet. Pasztell. 45×64 150
744. —: Virágcsendélet. Pasztell. 47×60 150
745. FISCHER L.: A bál. Tusfestmény. 18×19 60
746. GROSZ L.: Idősebb férfi arcképe. Akvarell. 13×18 50
747. GULÁCSY LAJOS: Alkonyatkor a kertben. 27×37 80
748. —: Esős este. Pasztell. 37×51 120
749. —: Külváros. Pasztell. 37×51. 100
750. —: Méla táj. Pasztell. 45×68 100
751. —: Tavaszi est. Pasztell. 50×38 100
752. HARSÁNYI ANDOR: Egyptomi templombejárat. 54×68 . . . 80
753. HEGEDÜS LÁSZLÓ: Leányfélakt. Rajz 40
754—778. HEGEDÜS LÁSZLÓNÉ: Huszonöt ceruzarajz. Darabja . 15
779. —: Cigánygyerek. 31×46 . . 120

TAVASZI MUNKA. — Litkei Antal rajza.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény. *(Folytatás.)*

Irta *Lagerlöf Selma.* — Svéd eredetiből fordította *L. B.*

Minden olyan szomorú volt a papkisasszony előtt, a ki pedig majd az egész Lövdalát és a fél kerületet kapja örökségbe. Úgy érezte, hogy az a szegény gyermek az egyedüli, a ki nem hagyta el.

Öregnek és fáradtnak érezte magát, mert mindenki elhagyta. Olyan egyedül volt, mint az, a kinek minden barátja már a sirba szállt.

Mióta Svanskogban volt, senkivel sem találkozott, a ki jót akart volna vele, a ki megsegítette volna. Midőn eljött onnan, mindennap várta, hogy majd jön valaki és megszabadítja a sok szomorúságból. Nem tudta, hogy kinek kell jönni, nem tudta, hogyan fogja megsegíteni, de úgy gondolta, hogy akkor annyi minden csodálatos történt, hogy ha már így megkezdődött, akkor folytatása sem lehet más.

De egyik nap a másik után múlt el, a nélkül, hogy történt volna valami. Hetek múltak, és valamennyi olyan egyforma volt, hogy meg sem tudta különböztetni emlékezetében.

Csodálatos és megfoghatatlan volt ez a csend körülötte. Néha úgy képzelte, hogy történik valami tőle messze, a mi ő vele összefügg. Mintha valakinek hangja csendülne meg a fülében, a ki róla beszél, néha aggodalom szállta meg, mintha valaki vágyódnék, hogy vele találkozzék. De egész február, egész márczius és egész április elmúlt, a nélkül, hogy valakitől üzenetet vagy levelet kapott volna, a ki megakarná őt szabadítani ebből a vasketreczből.

Most már átlátta, hogy senkisem fog jönni. Egyedül kell a harczot megküzdeni, minden segítség nélkül. De mégis olyan nehéz fölhagyni minden reménynyel. Azt hitte, hogy derék és hű barátokat nyert meg; és sehogysem tudta megérteni, hogy nem törődnek vele.

Ez az öreg kő, a melyen ül, azt mondják, még abból az időből való, midőn Lövdala helyén csak egy pásztorkunyhó állott úttalan erdő közepében, ide jöttek a pásztorlányok minden nyáron teheneikkel és kecskéikkel. Ekkor egy fiatal legény padot vágott a sziklába, hogy kedvese azon megpihenhessen. Innen a hegytetőről ellátni egészen Lövenig és a templomig, és itt vártak esténkint azok, a kiknek pásztorkunyhójuk volt, vártak azokra, a kik majd visszavezetik a vadonból az emberek közé. Ő is úgy érezte, a ki most ott ült, hogy ez a hely tele van vágyódással.

A papkisasszony tenyerébe temette arczát és sóhajtott. Sietniök kell, ha segíteni akarnak rajta. Már nem sokáig birja ki. Már ez nem valami betegség, hanem haldoklás szomorúságban és elhagyatottságban. Már ide nem sokáig fog fölvánszorogni.

De nemcsak az volt, hogy neki van szüksége segítségre és megmentésre, hanem Lövdalának is. Ez volt az otthona, melynek minden egyes kövét szerette, a mely talán most el fog veszni számára.

Még csak április utolján voltak s így hideg volt egy helyben ülni. Lassan hát hazafelé indult, de most nem gondolt magára, csak egyedül Lövdalára.

Egy vasárnapon, márczius végén édes apa azzal az ujsággal tért haza a templomból, hogy Liljecrona lelkész a király előtt lemondott a sjöskogai papságról. Édes apa ezt az ebédnél beszélte el, és Maja Liza nagyon elpirult. Azonnal megkérdezte édes apát, hogy tudja-e, miért nem fogadta el a nagy eklézsiát. De erre nem tudott édes apa válaszolni. Annyit hallott csak, hogy Liljecrona lelkész igen sok jót tett a hiveivel és úgy véli, hogy az különösen nagylelkü férfiú lehet, midőn le tudott mondani a jólétről és a magas állásról, csakhogy azoknál maradjon, a kiknek szükségük van reá.

Édes anyát is különösen érdekelte ez a hir. Még egyszer megkérdezte, hogy tényleg lemondott Liljecrona Sjöskogáról. És midőn édes apa megerősítette, hogy tényleg úgy van, akkor édes anya egyenesen mondta, hogy most már édes apa kérelmezhetné.

Édes apa bizonyára nem sokszor maradt a felelettel adós, de most elnémult és csak édes anyára bámult. Valósággal megijedt, mintha szerencsétlenségnek tartaná, hogy ezt az eszmét fölvetette. És nem volt benne biztos, képes lesz-e majd nemet mondani édes anyának.

Maja Liza is egészen megrendült. Először azt hitte, hogy csak tréfál édes anya, de ilyesmit nem szokott tenni. Azután ez nem is volt olyan bolondság — Maja Liza is sokszor elgondolta, hogy édes apa legalább is püspök lehetne — de mióta szélütés érte, igazán veszedelmes volna arra ösztönözni, hogy ilyen nagy és terhes állást keressen. Igaz ugyan, hogy édes apa az utóbbi időben megerősödött és majdnem olyan erős mint azelőtt, de édes anya is jól tudja, hogy még nem tért vissza a régi egészsége.

Maja Liza azonban csak hallgatott. Nem merte megtenni ellenvetéseit, mert akkor édes anya még jobban neki lelkesül.

Midőn édes anya sem az egyiktől, sem a másiktól nem kapott feleletet, ismét elkezdett a dolog érdekében beszélni.

— Ha az ember sokáig ül egy állásban, idejekorán megvénül. Nincs hasznosabb, mint fölrázni magát a kényelemből és új dologhoz látni.

Maja Liza úgy gondolta, hogy már édes apának egy kicsit későn van új munkához fogni, de azért megőrizte hallgatását.

Édes anya azután már úgy folytatta, mintha édes apa egész határozottan belement volna a dologba. Bár most majd új választást csinálnak, mégis jó lesz, ha édes apa holnap reggel elutazik Karlstadba és utána kérdezősködik, de a legjobb volna, ha egyenest Stockholmba menne és személyesen adná át kérvényét a királynak. Tudja, hogy szép bizonyítványai vannak és jó pártfogókra is tehet szert, mert több főúrnál volt nevelő, a kik most a hatalmon vannak.

Maja Liza eddig csak édes apáért aggódott, de most eszébe jutott egy másik dolog, erre már nem tudott uralkodni magán, hanem kitört.

— Ha édes apa Sjöskogába költözik, akkor nem tudja megtartani Lövdalát.

Édes anya feléje fordult és ujjai valóságos karmokká görbültek össze. Az a nagy gyűlölet és utálat, a mit édes anya iránta érzett, bizonytalanná, valósággal értelmetlenné tette hangját, mikor neki válaszolt.

— Édes apa nem kénytelen itt ülni és őrizni Lövdalát! Könnyen túl adhat rajta és szabad lesz, s olyan állást foglalhat el, a mi őt megilleti.

Édes apa befejezte az ebédet és sietve fölállt az asztaltól. Örült, hogy végét szakíthatta a beszélgetésnek.

Most már tudta Maja Liza, hogy mit értett édes anya akkor, mikor azt mondta, hogy majd megtanítja őt még egyszer sírni. Édes apának csak azért kellett kérelmeznie Sjöskogát, mert édes anya jól tudta, hogy Maja Liza mindennél jobban szereti Lövdalát és semmi sem okoz-

hatna neki nagyobb bánatot, mint gyermekotthonának elvesztése.

Egy hétig kellett édes anyának dolgozni, míg édes apát rábirhatta az útra. Édes anya mindennap kért és könyörgött, hogy legalább Karlstadba menne el édes apa, hogy meglássa, mint áll a dolog. De az utolsó perczig úgy látszott, hogy nem sikerül rávennie. Bizonyára föl kellet volna hagynia a kisérlettel, ha más valami nem jön a segitségére.

Édes apa már húsz éve volt Svartsjö papja és ezalatt az idő alatt sok gondja, baja akadt. Legelőször is a nagy templomépités, ugyanis a régibe belecsapott a villám és leégett, igy hát új templomnak az épitéséről kellett gondoskodni. Édes apának nem csak a királyhoz kellet pénzért fordulnia, hanem segitséget kellett kérni az előkelő uraktól is és egyik kerületből a másikba utazni adományokért. Mikor a templom elkészült, meg kellett adni, hogy legnagyobb részben édes apa érdeme volt és igy természetesen nagy tisztelettel és hálával viseltettek iránta.

De az utolsó időben észrevette, hogy a hivek kerülni kezdik. Most nem jönnek hozzá, mint azelőtt, minden ügyes-bajos dologban tanácsot kérni. Persze, mert most a nép azt hitte, hogy édes anya diktálja a jó tanácsokat. Édes apa azonban nem tudta ezt és kerülésnek vette.

És mint a hivekkel, ép úgy volt a háznéppel is. A lakóház ép úgy, mint a templom, leégett és édes apának sok fáradságába és költségébe került az újraépitése. A háznép, mely nagyobbrészt még édes apa előtt is Lövdalában szolgált, örült édes apa gazdálkodásának, mert ő mindenkihez barátságos volt. Most azonban mogorva arczokat lát, úgy a béresházban, mint a konyhában és nem akarja azt vádolni, a ki ennek az okozója, hanem csodálkozik, hogy miért lettek az ő régi derék szolgái hálátlanok és barátságtalanok.

Ez mind édes anya segitségére jött, midőn rá akarta beszélni édes apát, hogy kérelmezze Sjöskogát. De még sem igen sikerült volna, ha az a Vetterrel való kellemetlen eset meg nem történik.

A papkisasszony olyan fáradt és egykedvű volt, hogy nem tudta biztosan a napot, de úgy tetszett, mintha márczius közepe lett volna, mikor édes anya annyira megijedt, hogy Vetter hazajött a fogságból.

Vetter egy kis házikóban lakott Lövdala északi részén, és tulajdonképen valamennyien megriadtak, midőn meghallották, hogy hazatért, mert Vetter hirhedt tolvaj volt. Minthogy Vetter annyi év óta szomszédjuk volt és nem sokat törődtek azzal, hogy itthon van-e vagy nem, különösen mert tudták, hogy van annyi esze és nem lopja meg a legközelebbi szomszédjait.

Valahányszor Vetter fogságból visszatért, mindig megfogadta, hogy most már itthon marad, de sohasem tartotta meg a fogadását. Vetter szerette a foglalkozását és ép olyan büszke volt valamelyik ügyes lopására, mint édes anya a süteményeire. De az is volt a vége, hogy Vetter élete legnagyobb részét fogságban töltötte. Midőn édes apa és anya megházasodtak, épen lakat alatt volt és édes anyának sejtelme sem volt arról, hogy ilyen hirhedt tolvaj lesz a szomszédja.

Most aztán annyira megijedt édes anya, mintha eszét vesztette volna. Édes anyának szilárd meggyőződése volt, hogy mindenki lop, épen hogy édes apát kivéve és igy örökös félelemben élt, hogy mint lopják a hozzátartozói. Abban az időben, mikor édes anya előkelő házaknál gazdasszony volt, sok ezüstöt kapott ajándékba, a mit egy ládában őrzött és ezt minden este az ágya alá tette. És az ezüst volt a legdrágább kincse, de most, mikor ilyen tolvaj van közelben, ezt is elveszettnek hitte.

Édes anya összes szekrényei és ládái oly jól el voltak zárva, hogy jobban igazán nem lehettek. De mióta Vetter hazajött, alig volt ideje másra, mint a lakatokat és a kulcsokat megvizsgálni. Esténkint egy hatalmas baltát hozott elő a fáskamrából és az ágya mellé tette, s addig nem nyugodott, míg édes apa töltött puskát nem akasztott a feje fölé.

Édes apa sehogysem tudta meggyőzni arról, hogy Vetter sohasem lopja meg a szomszédokat és igy lehetetlen volt édes anya aggodalmát eloszlatni.

Midőn Vetter hazatért, néhány nap mulva látogatóba jött Lövdalába, a mint mindig szokta. Édes anya a konyhában volt és midőn meglátta az ablak előtt elmenni, megkérdezte, hogy kicsoda.

— Ez a Vetter — mondta a gazdasszony és csöppet sem csodálkozott. — Eljött, hogy megjelentse a tiszteletesnek hazaérkezését.

Ezt nem várta volna édes anya, mert az ember, a ki most bement édes apához, tisztességes és jámbor parasztnak látszott. A térdei összecsuklottak és majdnem összeesett.

Azonnal beszaladt édes anya, a hogy tudott a szobába. Elővette az ezüstös ládát és leülve a nagyszobában a diványra, mindaddig a kezében tartotta, míg Vetter ott volt.

Sokáig kellett édes anyának igy ülni a ládikóval ölében, mert édes apának nagyon tetszett Vetter és addig el nem bocsátotta, míg el nem mondta utolsó tetteit. Azután meg is kellett egy kicsit inteni, nehogy úgy lássék, mintha csak időtöltésből beszélgetett volna Vetterrel.

Ezután édes anya is nyugodtabb lett azért, a mi a lakóházban volt. De annál jobban aggódott a csűrökért, de legeslegjobban az éléskamráért. Olyan régi és rosz lakatja volt, hogy mindenki kinyithatta. Ha nem volt a kulcs a kéznél, elegendő volt egy darab galylyal megfordítani.

Épen azon a héten, mikor Sjöskogáról a legtöbb szó folyt, elküldött édes anya Olaus kovácsmesterért Smedsbybe, hogy új lakatot csináljon és pedig olyan jót, hogy egy tolvaj se tudjon megbirkózni vele. Négy egész nap dolgozott Olaus a műhelyében, míg elkészitette a lakatot, olyan nagyot és erőset, hogy édes anya is alig tudta megfordítani benne a kulcsot.

Mikor rátették az ajtóra, édes anya egész boldog volt. Maga csukta be este és a kulcsot magával vitte a hálószobába. Azt mondta, hogy ma éjszaka nyugodtabban fog aludni, mint már régóta nem.

Következő reggelen, midőn édes anya fölébredt, a nagy kulcs ott volt érintetlenül a párnája alatt, de azért ez meg nem akadályozta, hogy valami csodálatos dolog ne történjék az éléskamarában az éjjel.

Az ajtó ép oly jól be volt csukva, mint tegnap este, mégis minden elmozditható dolog, a mi benne volt, igy a húsos teknők, kenyerek, sonkák és kolbászok, a mérleg-súlyok, fabödönök, mind ki voltak hordva és szépen elrendezve a padrajárón.

Minden kint volt, de semmihez sem nyultak és semmit sem vittek el, és midőn az ember a zárt ajtó előtt állott, nem győzött csodálkozni, hogyan történhetett mindez.

Édes anya azonnal azt mondta, hogy Vetter keze van a dologban. De midőn mindent átnézett és úgy találta, hogy semmiből egy morzsányi sem hiányzik, akkor igazán nem tudta megérteni a tolvajt.

Édes apa azután a reggeli sétája közben találkozott Vetterrel és akkor megkapta a magyarázatot.

— Vetter, Vetter! — mondta édes apa. — Mi van veled? Nem te voltál ma éjszaka a padlásomon?

Vetter egészen megsértődve válaszolt édes apának:

— Tiszteletes úr köszöntse a feleségét és mondja meg neki, hogy én sohasem lopok a szomszédaimtól. De nem azért, a mint ő gondolja, mert jó lakatjai vannak, hanem azért, mert én nem akarok.

Haj, haj! Ha édes apa a régi lett volna, akkor jót nevetett volna rajta, de most csak bosszantotta. Tudta, hogy ennek az esetnek hire megy az egész kerületben és mindnyájan nevetnek majd édes anyán meg talán rajta is.

Édes apa egy szót sem szólt Vetternek. Úgy érezte, mintha mindenkiben csalatkozott volna és már nincsen egy jó embere sem a hivei között. Édes apa azt gondolta, igazán jó lesz, ha itt hagyja Svartsjöt.

Midőn visszatért a házba, azt mondta édes anyának, holnap Karlstadba utazik, hogy megtudja, mi is van Sjöskogával.

Édes apa csakugyan elutazott és midőn visszaérkezett, úgy látszott, hogy édes anyának igaza lesz, mert egészen föl volt frissülve. Volt Karlstadban és Stockholmban is és biztató igéretet kapott. Most már valószinű, hogy itt hagyja Svartsjöt.

Egy érdekes ujságot hallott édes apa utazása közben, tudniillik, hogy Liljecrona Finnerudban a tavaszszal megnősült. Valami jelentéktelen asszonynyal, nem jó parti volt. Édes apa azt is hallotta, hogy ez volt tulajdonképen az oka, hogy fentmaradt a finneknél.

Maja Liza nem mert valami közelebbit kérdezni a dolog felől édes apától, mert édes anya szeme most erősen őt figyelte. De legalább megértette, hogy miért nem hallott semmit az ő jó barátjáról. És különösen azért lett oly bátortalan és hagyott föl minden reménnyel. Liljecrona lelkészben a merész és szilárd férfit látta és olyan bizalommal volt hozzá, mint a bátyjához. Mostanáig várta, hogy majd eljön ide férfiassága erejében és majd mindent rendbe fog hozni. **(Folytatása következik.)**

KÉTSZÁZ KÖTET MAGYAR KLASSZIKUS.

Kulturánknak tagadhatatlanul legnagyobb kincse irodalmunk. Ez az egyetlen tér, a melyen legalább bizonyos mértékig szerves kulturális fejlődésről beszélhetünk s az egyedüli, a melyen nagy erőfeszitéssel fel tudtunk emelkedni a nagy nyugati népek szinvonalára. Mégse mondhatnók, hogy irodalmunk teljesen áthatotta volna köztudatunkat, hogy irodalmi multunk igazán benne gyökereznék a müvelt magyar emberek lelkében s iróink eszméi és érzései a lélek titokzatos hajszálcsövein át beleszivódtak volna közönségünk tudatába. Még mindig beéri a legtöbb magyar ember azzal az ismerettel, a mit a középiskolából hozott magával s a legritkább esetek közé tartozik olyasvalakit találni, a ki meglett korában is előelőveszi valamelyik régibb irónkat, újra meg újra olvasgatja. Nálunk nincs meg irodalmi nagyjainknak az a kultusza, a mi megvan például a németeknél vagy a franczióknál, hogy egy-egy nagy iró iránt időnkint újra meg újra feltámad az érdeklődés, hogy a legtöbb müvelt ember már korán kiválasztja kedves iróit, a kikkel egész életén át szivesen és szeretettel foglalkozik, hogy a közönség kereslete egyre újabb és újabb kiadásokra adna alkalmat a régi irók müveiből. A legtöbb magyar ember beéri diákkori emlékeivel, melyeket tankönyveken és tanitási órákon keresztül, fejletlen itélettel kapott iróinkról.

Irodalmunk ennélfogva nem hat és nem él olyan elevenen, mint kellene. Ez is egyik olyan kincsünk, a mely ép úgy parlagon hever, mint földünk nem egy természeti kincse. A helyett, hogy a magyar kultura jegeczesedési magva lenne, inkább csak tiszteletben tartott, de az élettől messze eső emlék, — szinte olyasformán, mint a múzeumok archeológiai kincsei. Irodalmi kulturánknak olyan súlyos hiánya ez, hogy örömmel kell üdvözölni minden oly törekvést, a mely eszköze akar lenni ebben a tekintetben a haladásnak s mélyebben bele akarja gyökereztetni a lelkekbe irodalmi multunk ismeretét.

E czél eszközéül indította meg legnagyobb múltu és tekintélyü irodalmi társaságunk, a *Kisfaludy-Társaság Nemzeti Könyvtárát*, egy óriási méretü könyvvállalatot, a mely a müvelt magyar emberek számára összegyüjti és közli mindazt, a mi bármiféle szempontból, akár esztheticai szépségénél, akár történelmi fontosságánál fogva értékes és jellemző. A honfoglalás mondáitól napjaink irodalmáig, benne lesz mindaz, a mit még ma is érdemes olvasni s csak az marad el, a mi már a maga korában sem volt értékes és érdekes, vagy a minek szinét, tartalmát egészen és véglegesen kiszitta az idő. Az első primitiv s csak közvetett formában ránk maradt megszólalásoktól a teljes, nagy és összhangzatos orchesztrumig megszólal e vállalat könyvsorozatából minden hang, a mely valaha művészi csengéssel kiröppent a magyar torokból: a legszebb, legnemesebb és legtartalmasabb magyar zene az, a mi a könyvek e hosszú sorából felénk zeng.

Ez a legnagyobb terjedelmü könyvvállalat mindazok között, melyek eddig elhagyták a magyar sajtót. Körülbelül *kétszáz* kötetre van tervezve. Legnagyobb iróink müvei teljesen benne lesznek, a kisebbeké közül a legjellemzőbbek és legértékesebbek. Emlékirataink, történetirásunk klasszikusai, sőt még a régi magyar levelezések legérdekesebb darabjai is benne lesznek, szóval nem csupán a szorosabb érte-

Littkei Antal

tett gyilkos ellen.

— **Két kiállítás.** Vasárnap délelőtt nyílik meg a *Régi Műcsarnok* emeleti termeiben az a kiállítás, amelyet három tehetséges, fiatal festő, *Bolla* Rezső, *Szadai* Lajos és *Vadász* Endre rendezett. Mind a három művész Glatztanítvány, de mestere felfogásától meglehetősen távol, új, modernebb utakon keresi egyéniségének kialakítását. Körülbelül egyforma tudást, értéket és eredményt reprezentál a figyelemreméltó triász mindegyik tagja, úgy grafikai műveiben, mint olajfestményeiben. *Bolla* Rezső krétái elsősorban a leegyszerűsített formák monumentalitásával hatnak s sok erőt árulnak el. Inkább csak külsőségekben juttatják eszünkbe Millet alacsony horizontú, parasztképeit, amelyeken a figurák egésze a levegőtérbe rajzolódnak. Olajfestményei között van néhány komoly kompozíció s széles színfoltokba foglalt, értékes tájkép. *Szadai* Lajos grafikai dolgait főkép a figurális kompozíciók iránt való bensőséges érdeklődés jellemzi. Arányérzéke, téreloszlásának biztonsága rendkívül szerencsésen mutatkozik meg rálátásos tájképein s portréin, amelyek azonban arra is vallanak, hogy festőjük még nem tudta egészen kivonni magát Gauguin hatása alól. *Vadász* Endre igazi értékeit főkép rézkarcai demonstrálják. Sötéttonusú, festői felfogású Goyára emlékeztető lapjai elmélyült tudásról s lírikus lendületről tanuskodnak. Olajképei között pár markáns portré és szokatlan kivágású tájrészlet köti le érdeklődésünket. *Fürdés után*-ja elsőrangú munka. Általában mind a három kiállító erősen a forrongás átmeneti stádiumában van, de már jelentkező eredményeinek tanusága szerint, jól felkészülve halad magasabbrendű ígéretek teljes beváltása felé. — A *Lipótvárosi Kaszinó* emeleti termében *Littkey* Antal festőművész mutatja be érdekes és értékes kollekcióját. Littkey vagy másfél évtized előtt a *Művészházban* tünt fel s azóta állandó kiállítója a *Műcsarnok*-nak, és a *Szalón*-nak. Gyengéd, álmodozó, költői lélek, akinek lágy formákba, tompított pasztellszínekbe hangolt, finom és intím hatású képei méltán tarthatnak számot elismerésre. Littkey szereti, keresi a szépet és legtöbbször meg is találja, nemcsak témában, hanem festői előadásban is. Félaktja, önarcképe, néhány női feje és tájképe, köztük a *Faluvége* és a *Tavaszi borongás*, célkitűzésben és megoldásban egyaránt becsületes, tiszta, komoly művészi munka. Pasztelljei mellett feltűnnek kisebb olapfestményei, jórészt dunai részletek, amelyek szintén a tehetséges művész kiforrott értékeinek hordozói. Az egész kiállított anyag rendkívül nívós és egységes. —io.

Pesti Napló? 1926 febr. 7.

у чепельских пионеров.

У чепельских

красные майки и синие трусики.

забили

Теперь мяч у чепельских пионеров. Павел
самый хороший футболист команды, и
он забил первый и второй гол чепельских

hatszor kerül színre a ragyogó remekmű, még pedig
természetesen a premiere kitűnő szereposztásában:
Tiikos, Törzs, Csortos, T. Forray Rózsi, Tóth Böske
csodálatos együttesében. Jövő héten minden este
»Dr. Szabó Juci« csütörtökét kivéve, amikor Ibsen
klasszikus remekműve, »Peer Gynt« kerül színre.
Törzs mint Peer Gynt, Forray Rózsi mint Aase és
Grieg gyönyörű nagy zenekarral előadott zenéje
külön attrakciója az előadásnak. Most vasárnap
»Miénk az éjszaka«, jövő vasárnap délután »Engem
szeressé.

(—) **Radó Sándor** az Andrássy úti Színházban.

(—) **Kiss Ferenc** csodaszép nótázását kíséri a
200 cigányzenész hatalmas együttese szerdán este a
Városi Színházban. Az est másik felét a lelkesítő
»1000 éve« tölti ki. A felejthetetlen magyar estély

Littkei

A modern fiatal tehetségek közé sorolja a müvészt a kritika, mely a lap Müvészet c. rovatában, a Nemzeti Szalon téli tárlatát ismerteti, s emlékeztet arra, hogy csupán azért kerülhetett be müvésztársaival együtt a kiállitásra, mivel "kép hijján be kellett volna csukniuk a boltot", pedig többet érdemeltek volna annál, hogy csupán faltölteléknek használják fel müveiket.

A HÉT, Bp. 1908. dec. 13. XIX. évf.
5o. sz. 817. lap.

Littkei

Kép-aukciót rendeznek a Könyves Kálmán Müintézetben kiállitott képekből, a Hirlapirók Nyugdijintézetének javára. A müvészen kivül, Rippl Rónai, Fényes Adolf, Vaszary János, Olgyay Viktor, Kató, Perlmutter, Zádor Isván, Mikola András és Gyenes Gitta müvészek ajánlot ták fel alkotásaikat kiárusitásra.
Müvészet c. rovat közleménye: "Kép-aukció" cimmel.

A HÉT, Bp. 1908. dec. 2o. XIX. évf.
51. sz. 835-836. lap.

Littkei,

Kasnya Béla, Kató, Kádár Béla, a fiatal Lechner, Zádor István, Tichy, Schütz Julcsa, Tibor, Pálinkás, Stróbl Zsiga, Gyenes Lajos, Vadász Miklós, Jávor Pál, Frecskay Endre, Bednár János, Benjámin, Márton Ferenc müvészeket sorolja fel Tövis: "Balatoni és egyéb képek" c. kritikájában, a Nemzeti Szalonban rendezett őszi tárlatról. Ezek "a tehetséges modern, fiatal müvészek" azok, akiknek müvészetét a Szalon vezetősége staffageul használ fel a maga érdekében. "A hatalomhoz jutott kisiparosok a zsebükre politizálnak, ahelyett, hogy festenének..ezt átengedik a moderneknek, a fiataloknak."
A HÉT, Bp. 1908. szept. 27. XIX. évf.
39. sz. 631. lap.

MDK

Littkey Antal

Női tanulmányfej, paszt.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 29. l.

BUDAPEST, 196

V., BELGRÁD RKP. 24
TELEFON: 182-850

gos Tanácsa Klubjának

avi programja.

ti est. Bemutatjuk a "Véletlen
szi bolgár zenei filmet.

ti est. Beszédet mond: Li Don Gen
Népi Demokratikus Köztársaság magyar-

i müsor követi, melyben neves müvé-
majd bemutatjuk "Dicsőséges hazánk"
dokumentumfilmet.

atjuk a "Háború és béke" cimü
t részben.

st.

MDK

Littkey Antal, festö

Alvó nö.	Jelzett.	Pasztell.
Exaltáció.	"	"
Nö virágokkal.	"	Olf.
Tünödés.	"	Pasztell.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt. 4. rk.sz. 36.l.

M.D.K.

Litkei Antal /1879-

467. Dunai uszályhajó. Olajf. 18x27.8 karton.
468. Tanulmányfej. Pastel.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 32. l.

MPK.

Littkey Antal festő

"Emlékek" /pasztell/

"Táncosnő" "

"Kertészleány""

"Levéliró nő" "

Árverési Közlöny 1939. december 4.sz.

39.l.

MDK

Littkey Antal ,festö

A Pesterzsébeti Képzömüvészek kiállitásán müveivel szerepelt, izléses pasztelljeivel.

Vidéki Centrumok. Pesterzsébet. A Pesterzsébeti Képzömüvészek Kiállitása.
Képzömüvészet. 1929. 16. sz. 32.l.

Littkei Antal ferenc.

Pesti Hirlap. 1926. febr. 5. 13

Littkei Antal kiadása

Táblakép. „Kubikos brigád", ditkei

Szabad Művészet. 1950 IV. 9. 330-335

Németh Lajos: Fiatalok a kiállitásra

Müvészek, XX. sz.

L i t k e i A n t a l:
Alom 1879-
- illusztráció -

M Ú V E S Z E T
XIII. évf. 1914.
206.

1900-1914.

Festészet XX.sz.- Önall. táblakép

Litkei Antal:
Alom

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
206.

Kiállitasok, XX.sz. 1900 - 1919

Mücsarnok tavaszi kiáll., 1

- Litkei Antal: álom -

- illusztráci -

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
206.

Táblak ép. „Alkony a Szigeten", d

Pesti Hirlap. 1925. febr. 5. 13

Litkei Antal Kiállítása

Táblakép. Önportré, Littkei

Pesti Hirlap. 1926. febr. 5. 13

Littkei Antal Kiállítása

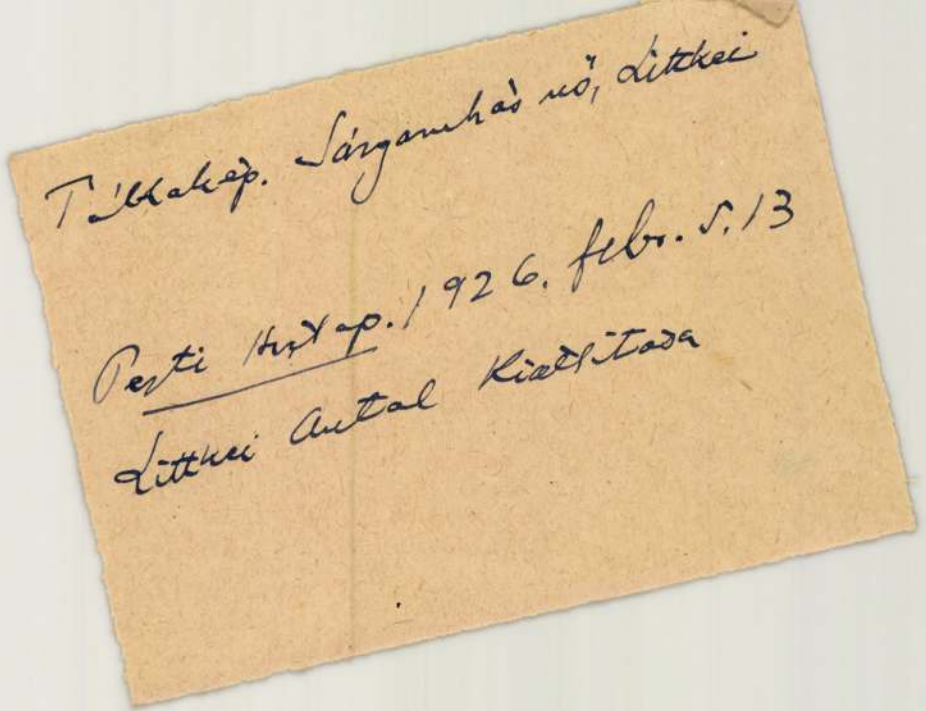

Tábhakép. Sárgamhás nő, Littkei

Pesti Hirlap. 1926. febr. s. 13

Littkei Antal Kiállítása

Littkei Antal fotó

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 10. 10

Kiállítások

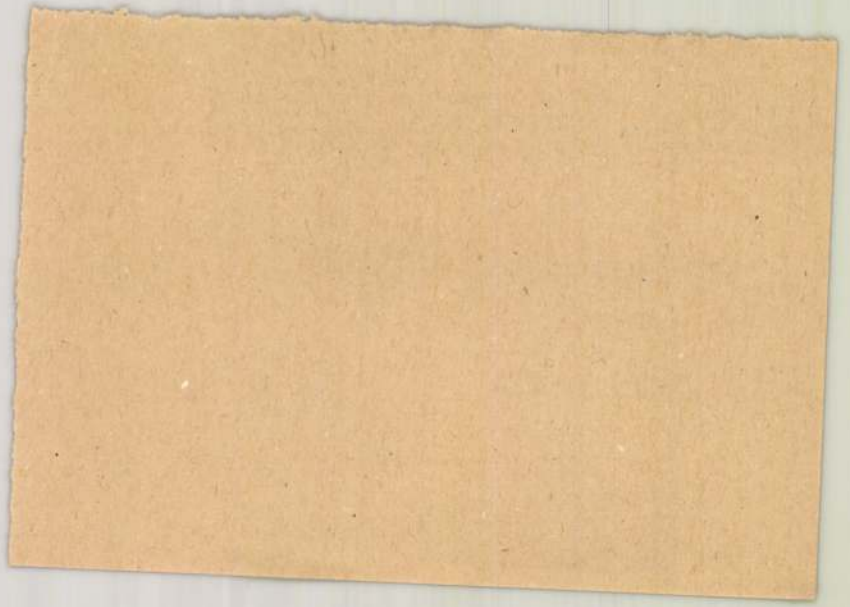

Litkey Antal

Magyar Művészet, 1926

47-48.o.

A Mennyeti Halom. /folyt. 2.o./

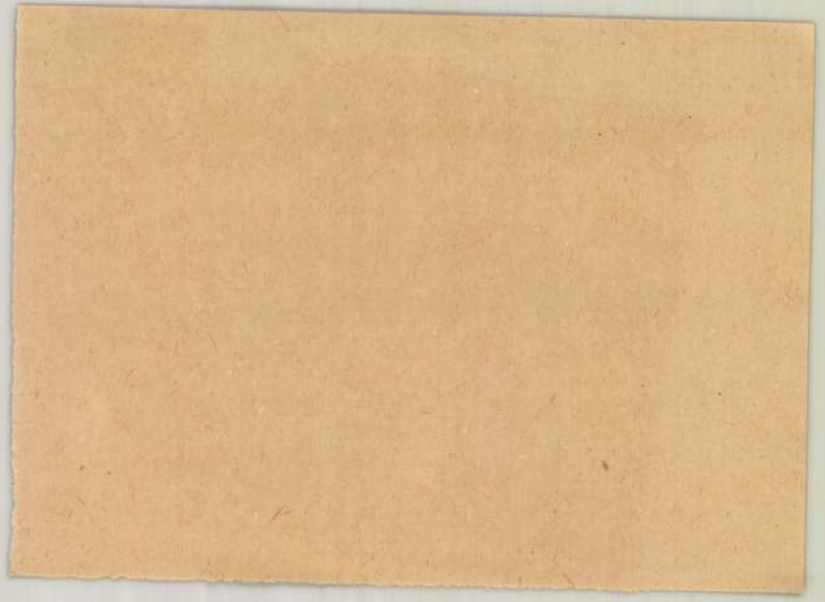

Littkei Antal képei, Lipótvárosi Kaszinó

Pesti Hirlap. 1926. febr. 5. 13

Littkei Antal Kiállitása

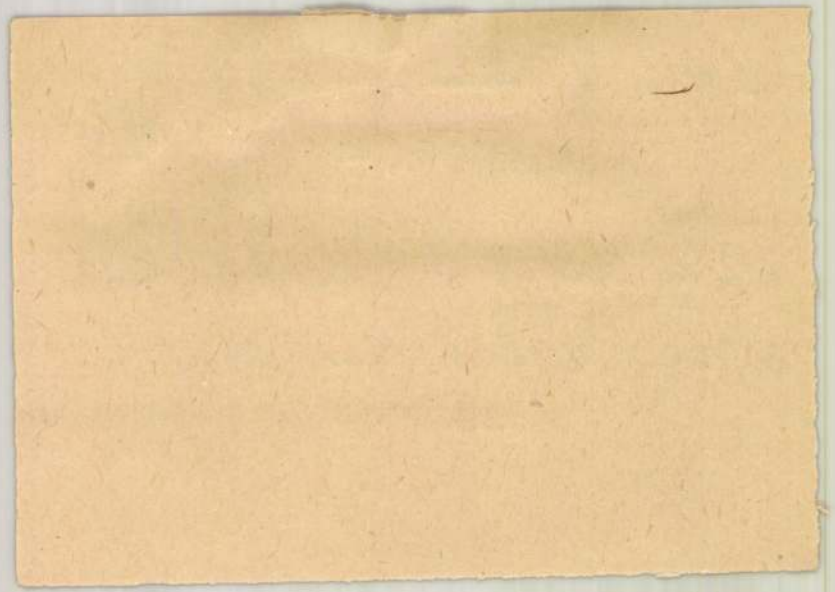

Litkey Antal Kiállítása

1926. II. 5. Bp. Sipótvárosi Kaszinó

Magyar Művészet, 1926

47-48.o.

A Mennetti halon. / ~~fotgl. 2.o.~~ /

MDK

Littkey Antal

Áhitat, paszt.

Hajmosás, paszt.

Női akt, paszt.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

19 l.

MDK

Litkei Antal

Siesta, repr.

Vas, Ujs. 1915. 11.sz. 171 l. képek

MD-K

Litkey Antal, festö

Öreg népfelkelö. Pasztellf.

Az Andrássy alapitvány kama taiból megvásárolt müvek között van.

Müvészet 1916. 92.1.

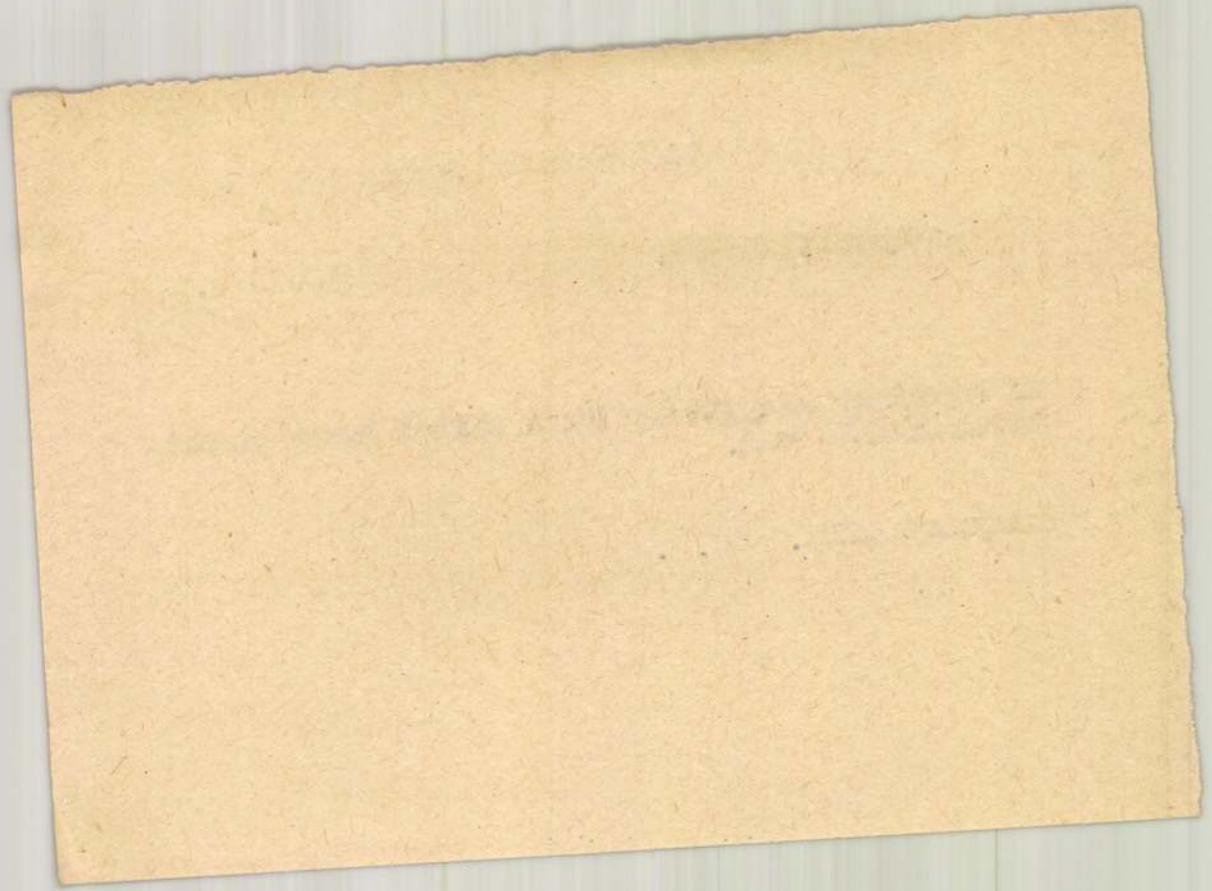

Littkey Antal MDK

Női képmás, of.

Álmodozó, paszt.

Titok, paszt.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 30 l.

MDK

Littkey Antal

Nő virágokkal, of.

exaltáció, paszt.

Öltözködő nő, paszt.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 61.sz. 30 l.

MDK

Littkey Antal

Alvó leány, paszt.

Szüretkor, paszt.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 49.l.

M.D.K.

Littkey Antal

Neve szerepel a kiállitó müvészek között az Árverési Csarnok kiállitásán, amelyről Kunsági Elek ir "Aukciókiállitás az Árverési Csarnokban" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1935. május 12-18. XXV. évf. 2o. sz. 96. lap

M.D.R.

Littkey Antal

Neve szerepel a Kiállító művészek között az Arverési Csarnok kiállításán, amelyről Kunsági Alek ir "Aukciókiállítás az Arverési Csarnokban" cimmel.

Szinházi élet. Bp. 1935. május 12-18. XXV. évf. 20. sz. 96. lap

Littkey Antal

Zuzmarás fák, paszt.

Konyhában, "

Olasz nő, "

Piros almák, "

Őszi csemege, "

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.anke.

27 l.

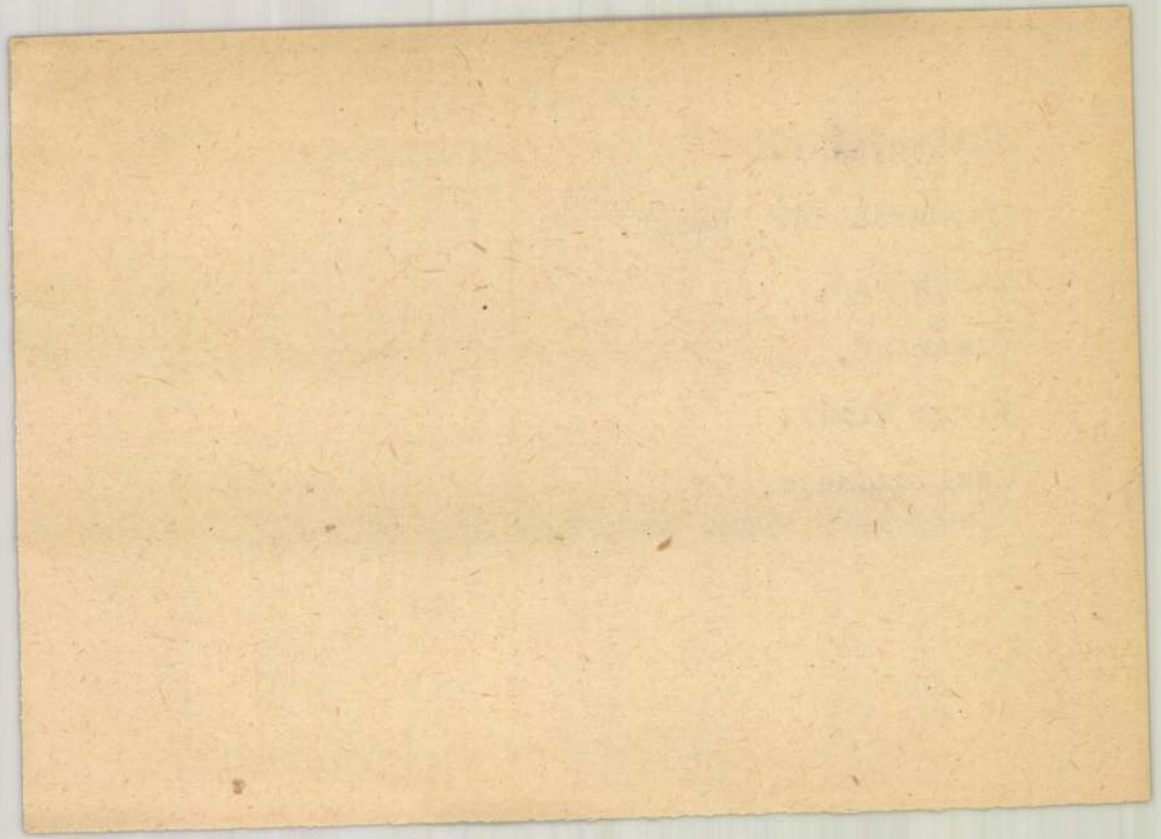

MDK

Littkey Antal

Csendélet, paszt.

Csemegézés, "

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj. 9. 1.

MDK

Littkey Antal

Álom, paszt.

Öltözködés, "

Merengés, "

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj. 9. l.

MDK

Littkei Antal, festö

Pihenö. Pasztell.
Himzönö. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 42.o.

MDK

Litkei Antal,festö

Gyümölcs csendélet. Pasztell.

MK.Dec.Diz.Műv.Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 5.l.
Szépm.Muz.

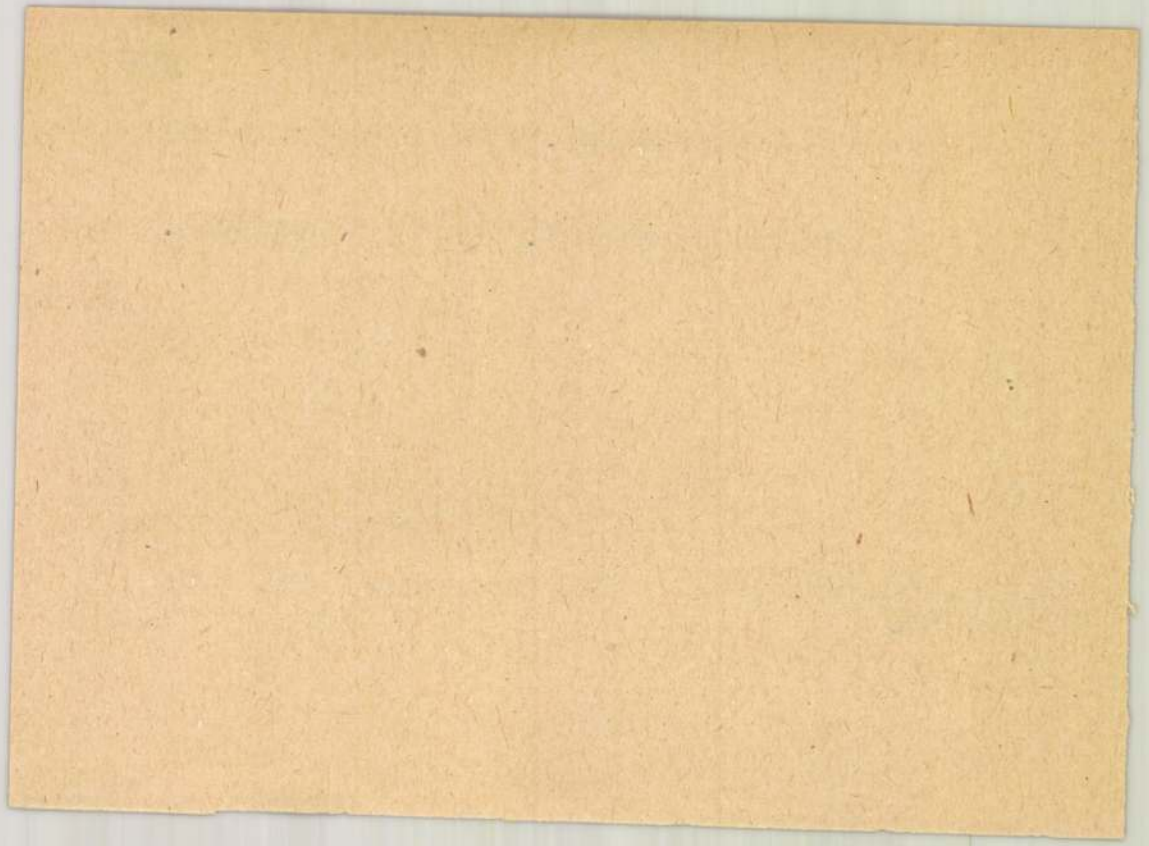

MDK

Litkei Antal, festö

Öreg házak. Olf.
Szürke hangulat. "
Téli hangulat. "

MK. Seg. Biz. Müv. Kiáll. 1914. nov.-dec. Kat. 6.1., f.l.
Szépm. Múz. Lum

MDK

Littkey Antal

Női akt, paszt.

Tünődés, "

Árv. Csarnok, 194o. jun. 94.sz.

31 c.

MDK

Littkey Antal

Pandora, paszt.

Szendergés, paszt.

Kézimunkázó nők, paszt.

Arv. Csarnok. 1940. jun. 94.sz.

31. 1.

MDK

Littkei Antal, festö

Tünödés. Pasztell.
Olvasmány. "

Tavaszi Tárlat. 1923ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 39.l.

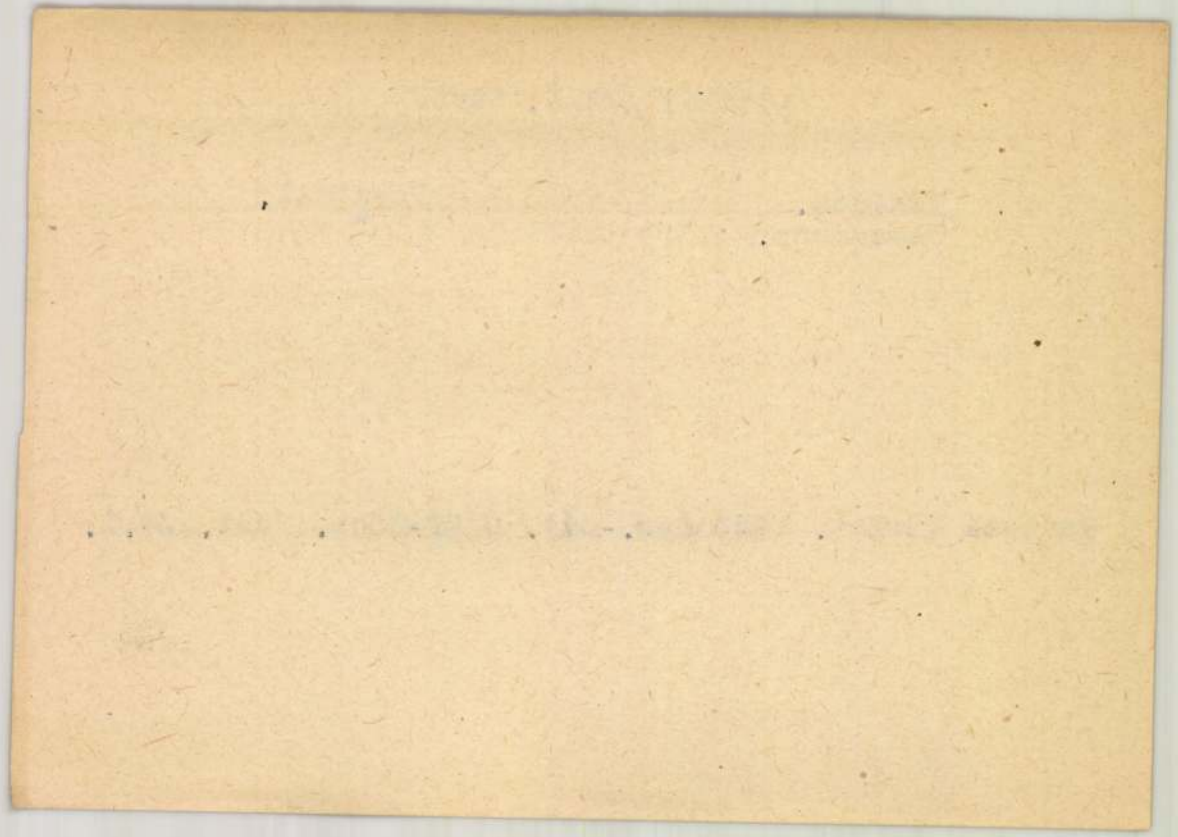

MDK

Littkey Antal

Balatonfüredi partrészlet, paszt.

Tihany, paszt.

Balatoni Társ.3. N.Szal. 393.kiáll. 1928. ápr. 18. 1.

Littkei Antal MDK

Müteremben, pasztell

Mese, pasztell

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítás

MDK

Litkei Antal

Kézimunkázó nők, paszt.

A vén alkoholista, "

N.Szal. 1913. tav. 17. 1.

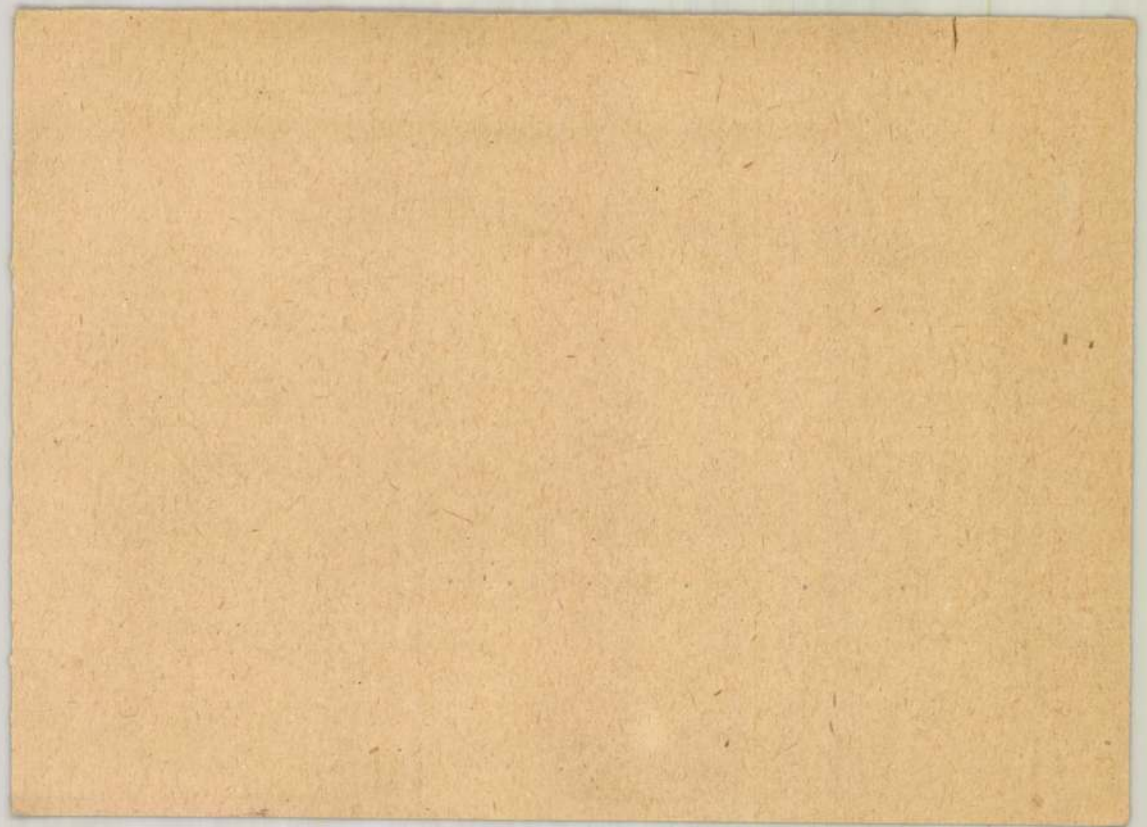

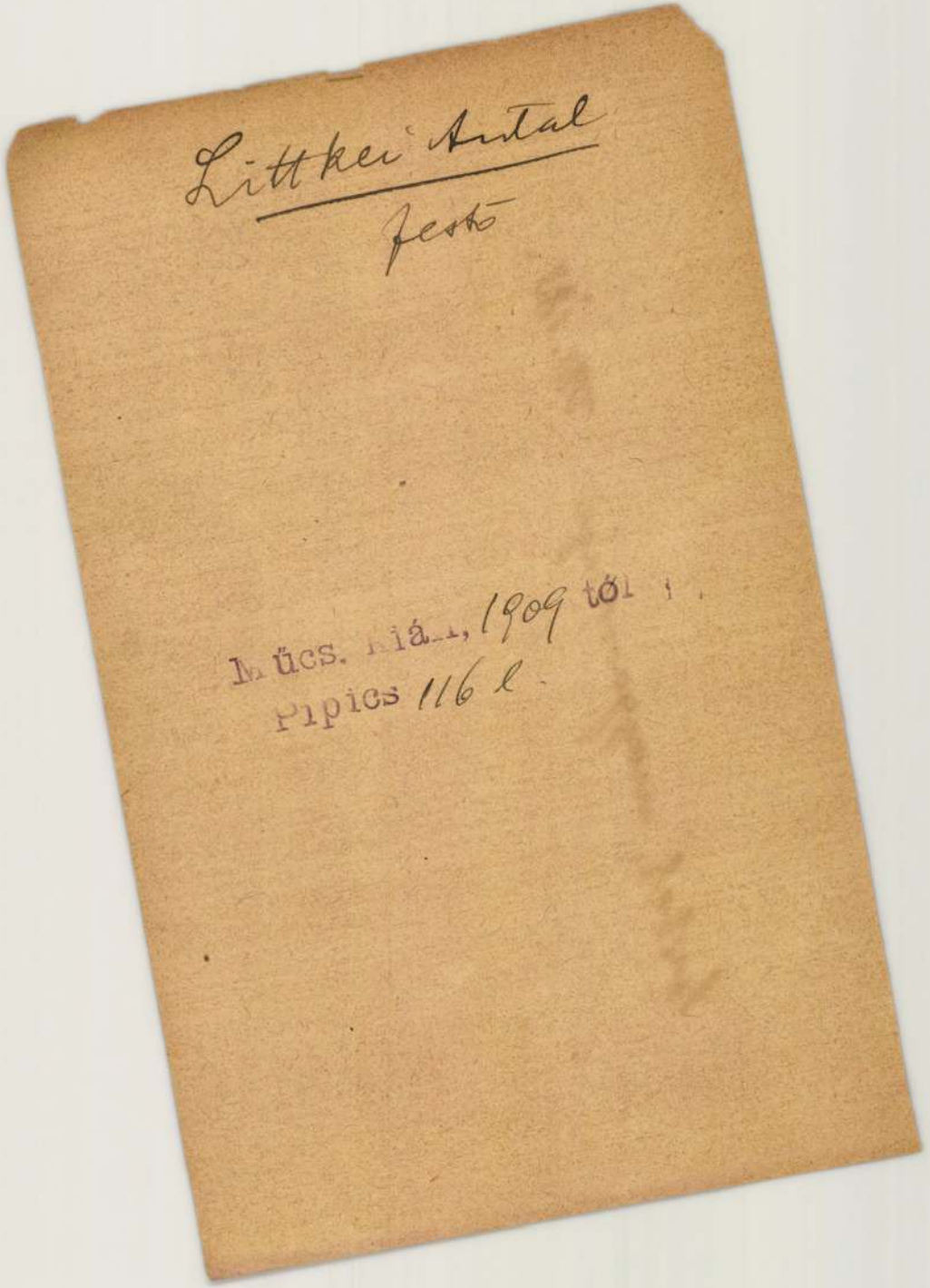

Littkei Antal

festő

Műcs. Kiáll, 1909 tól

Pipics 116 l.

Szabó, magyarországi VIII. 183.

Litkei Antal

Harakséi c. Egyé rgpr.
(A Művészház kiállitásából)
Szalon Újság. 1910.
1. n. 3. l.

Litkei Antal

"Interieur" c. festménye olvasó fiatal nőt ábrázol asztal mellett ülve.
A képet az ÉLET c. lap számára készitette a müvész.
Repr.

ÉLET, Bp. 1912. nov. lo. IV. évf. 45. sz. 1419. lap.

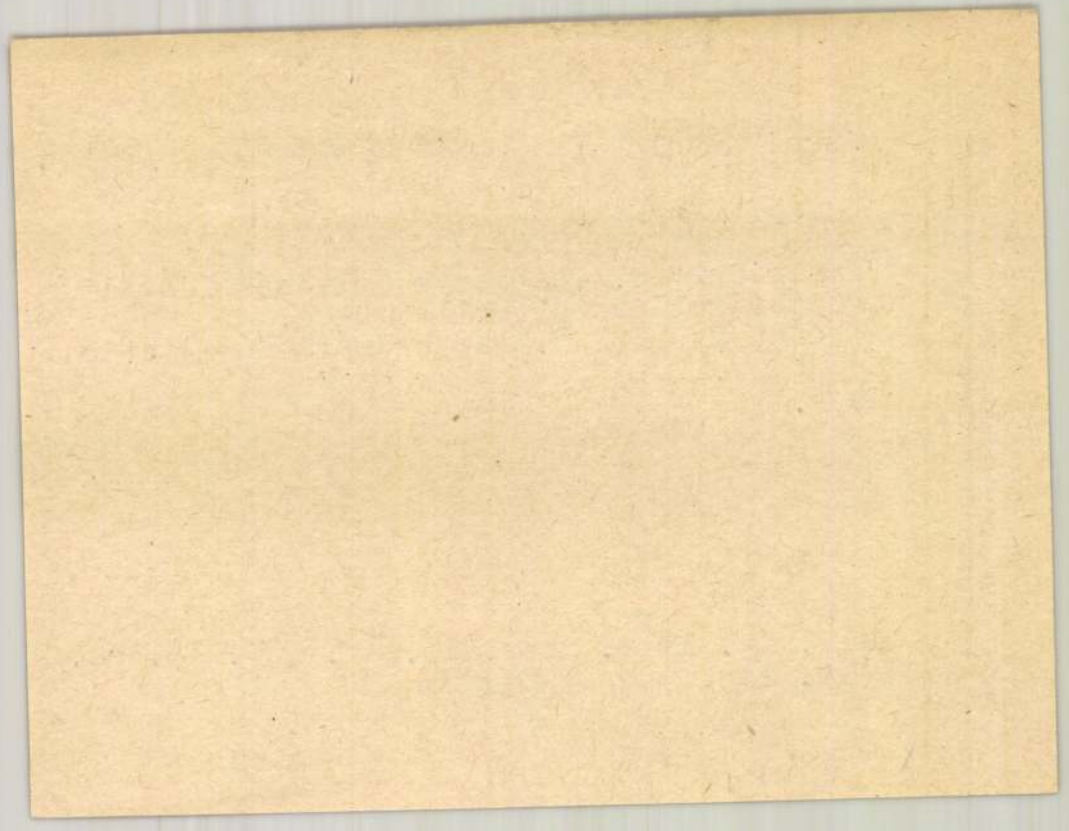

Karlsbadi czipőraktár.

A legkitünőbb Karlsbadi czipő egyetlen budapesti raktára

KAJÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utcza 8. sz. Korcsolya, báli és szalon-czipők urak, nők és gyermekek részére.

Miss Joseph

Littkei Antal

l.

Lazar Wolfner

gruft

100. l.

lenbürgen
erzoï)

Littkei Antal festő

Pesterzsébet, Alsóhatár út

Műcsarnok

1930. tav. kiáll. XI. t. 18, 19

Jackel József IX. 89

Littkey Antal

festő Soroksár

M. Képröm. Egyes.

KMTARS művesoptok

1931 feb márc kiáll.

XII. 12, XI. 35

1932. tav. tárl. 301

Litkei Antal

KATALÓGUS

A Szinyei 1914. 3-4. r.
XVIII. aukció.

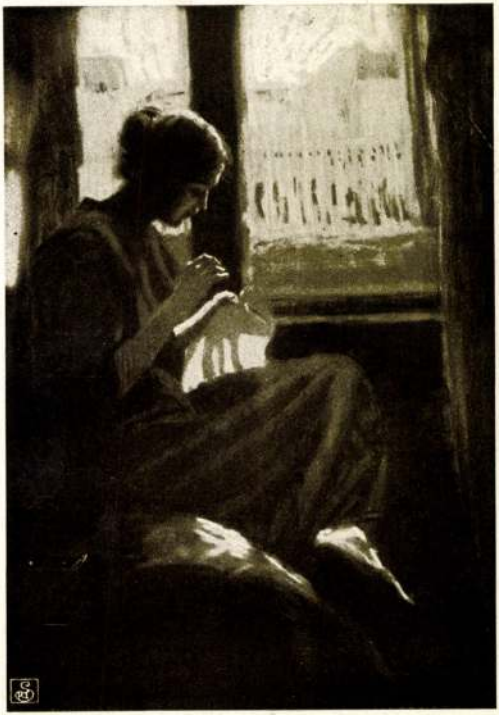

799. LITKEI ANTAL: Ablak mellett. — Auprès de la fenêtre.

KATALOGUS

Liitkei Antal

Thieme Becker

XXIII. 290-1.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Litkei A

Szegfűk, rzines repr.

A Pesti Hirlap Vasárnapja

1930. 27. sz.

BUDAPEST
934 DEC. 10 19
Sa 62 Sa

Littkei Antal

Egész teremre szóló kollekcióval szerepel a Müvészház kiállitásán. Ez a gyüjtemény "egy gyengéd, költői léleknek, a természet előtt áhitatosan elmerülő festő-poétának halkan elsuttogott vallomása. Apró képei a festői lira igazi gyöngyszemei, panteisztikus költemények, szelid ritmusu zsoltárai egy természetimádó álmodozónak"- irja elragadtatással Tövis: "Müvészház" c. kritikájában, az ujonnan létesült müvészegyesület, a Müvészház kiállitásán szereplő müvész alkotásairól. Ezen a tárlaton most mutatkozik be először a Müvészház ifju gárdájának első csoportja, közülük való a müvész is.
A HÉT, Bp. 1909. dec. 12. XX. évf. 50. sz. 831-833. lap.

Littkei Antal,

Kádár Béla, Ifj. Lechner Ödön, Pap Emil, Juszkó Béla, Zádor István, Plány Ervin, Kiss Rezső, Királyfalvi Károly, Vészi Margit, Cserna Rezső, Kandó László müvészek mutatták be müveiket a Mücsarnokban rendezett tárlaton.
Tövis: "A téli kiállitás" cimmel, a Müvészet c. rovatban ir a felsoroltakról, akiket "nagy kegyesen bebocsátottak, mert "hóbortos"-nak nem talált tagjai a legujabb nemzedéknek," /szövegközti idézet a kritikusé/„s megérdemelnék, hogy szebb miliőben, kongeniális" müvészekkel együtt szerepeljenek a tárlatokon.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Littkey Antal

Markó Ernő, Mányay József, Plány Ervin, Pörge Gergely, Sas Ferenc, Vörös Ernő, Zord Arnold, Bánsághy Vince, Borszéky Frigyes, Kató Kálmán, Kóbor Henrik, Kotász Károly művészek szerepelnek müveikkel a Nemzeti Szalon kiállitásán. A Művészet c. rovat -sign. nélkül- közölt kritikájában rámutat arra, hogy "a tárlat karakterét nem az ismert nevek adják, hanem a fiatalok, akiknek munkái feltünő előnyösen érvényesülnek a kis, intim tárlaton."

A HÉT, Bp. 1909. május 30. XX. évf.
22. sz. 370. lap.

Littkey Antal

Plány Ervin, Kőváry Szilárd, Tibor Ernő, Bakos Tibor, Kádár Béla, Borszéky Frigyes, Kaczány Adrienn, Lechner J. Ödön, Balázs Vera, Kövér Gyula müvészek, "Az Erzsébet-téri palota termeiben" mutatták be müveiket.
Rm.: "Nemzeti Szalon" cimmel, az itt felsorolt fiatal müvészek ügyes, tehetséges kisérleteit méltatja, "egy marék virág"-nak nevezve, a tárlaton szereplők alkotásait.

A HÉT, Bp. 191o. márc. 27.
XXI. évf. 13. sz. 21o. lap.

Litkei Antal

1909 dec. kollektiv
kiáll. a Művészházban.

Katalogus.

~~Andrássy Géza gróf bethléni Kastélya~~

~~VIII. 43.~~

Littkey Antal

Pest(szent)erzsébeten a városháza külön termében Koll. kiállítást rendezett.

Budapesti Hirlap

1933. dec. 8.

(Kiállítás Pestszent-erzsébeten.)

Littkey Antal

irod

(-k-y-n.) Littkey Antal.

Színházi Élet. 1924. 31. szám

Feleségem arcképe (c. képének és Pihenő) reprodukciójával.

U. 2303

1900-ban került ki az akadémiáról. Firenzei, velencei és münchéni tanulmányok után 1904-ben szerepelt, először a Nemzeti Szalonban. A Lábornban hosszan katonáskodott. Littkey mint figuralista a női szépség poétalelkű tolmácsolója. 1909-ben a Művészházban volt kollektív kiállítása. Számos kisebb tájképet is festett.

Neumann úr akar Ön sétálni

spazieren gehen

Schwarz úr ma Budapesten van

gest.

Der Herr, heute, gestern,

Nacht, Mittag, Vormittag

das Zimmer, den Hut

En venem a kalapot = Ich n

kertbe: Ich gehe in den G

Ich gehe vor das Kaffeeha

Littkei Antal

1907 dec. kiáll. Nemzeti Szalonban

Tél, olajf. 120 K.

Téli táj, pastell, 240 K

Donát János arcképfestő

19. sz. II. 343.–

VIII. 136.

Littkei Antal

Mücsarnok Bpst

1909, nemzeth. graf. kiáll. 400

1909, tav. kiáll. 128

Litkei Antal

1909–10, téli kiáll. 571

1910–11. téli kiáll. 472

1911. tav. kiáll. 136, 138, 139

1911–12. pub. kiáll. 74

1912. marc. kiáll. Erzsébetfalva 114–116

1912. tav. kiáll. 165, 174

1912–13. téli kiáll. 139, 654, 771

1913. tav. kiáll. 164, 464, 471, 563

1913–14. téli kiáll. 586, 594, 790, 825

Associazione per la difesa di Firenze
antica III. 157.

Littkei Antal

festö mitj. 1880 aug 15.
Bian.

vrid

=

Krück. II. 169. l.

~~Győri iparostanuló isk. ifj. egyesület~~

~~VI. 226~~

Litkei Antal

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 74, 75, 137, 153, 163, 614

1915. tav. kiáll. 307, 326

1915-16. téli kiáll. 257, 259

1916. tav. kiáll. Szászváros 177, 208

1916-17. téli kiáll. 12, 92, 140

1917. tav. kiáll. 133, 134, 358

1917-18. téli kiáll. 205, 208, 261

1918. tav. kiáll. 126, 202

1918-19. téli kiáll.

1919. hadviselt műv. kiáll. Erzsébetfalva. 128, 130, 133. harctéren vem volt.

1919-20. téli kiáll. 268, 406.

1920-21. téli kiáll. 462

1921. tav. kiáll. 307

1921. őszi kiáll. 416

Szala István VI. 29

Litkei Lützenburger

Antal

U. 1801

Graff, Mathias V. 160.

Littkei Lutzenburger Antal

1907. őszi kiáll. Nemzeti szalonban

Hódvadász, pasztell, 16 db.

Brestyánszky Béla szobrász

19. sz.

VII. 347.

Littkei Antal

1913. szept. kiáll. Nemzeti Szalon

Csipkehorgolás, pasztell, 240.–

Napraforgók, pasztell, 400.–

1913. dec. kiáll. u. o.

Merengés, pasztell, 800.–

Lipótvár alaprajza 1665-ben III. 209

Littkei Antal

1920 május.

kiáll. Nemzeti Szalonban

5 tájkép, olajf. à 4000.-

Héḥel, V. 178.
(magyar köblösi

Litkei Antal

1908. (kiáll. Nemzeti Szalonban
tavaszi)

Tavaszi rügyek, monochrom

rag itt, mint a Műcsarnok-
ban állandó kiállító.

Littkei Antal, festő

Nut. 1880 aug. 15. Bián (Pest om.) Ikhon és Olaszországban tanult.

Fajérmagge III. 237

Litkei Lützenburger
Antal

festö u. 1801

Vas. Ujs. 1908
341 l.

Eger

Érs. lyceumi könyvny. 189

Litkei Antal

Művészet 1912. 376
– 1914: 206

Magyar Művészet
1926. 48

Flystik l. Felstich.

Littkei Antal

Mucsarnok Erzsébetfalva

1922. őszi kiáll - 229

1923. tav. kiáll. 550, 551, 614, 615

Littkey Antal

1926. angol - magy kiáll 37.5/a

1926. téli kiáll 472, 476.

1928. tav. kiáll - 383, 392

Pesterzsébet, Alsó határ-út

1929. tav. kiáll. 56, 419.

Fibula töredék, római IV. 121

Littkei Antal

ired
z

Lázár Wolfner gyűjt

100. l.

10423.

rtképen József főherczegnek, mint
védnökének jobbra néző és babérkoszo-
árom sorban a megfelelő feliratok sze-
juk tojásdad medaillonokban: Radvány
Zichy Jenő, Ráth Károly, Bakay Nán-
roly, Dr. Szabóky Adolf, Mudrony So-
al, Gyubek Lajos, Rainer Ferencz, Gel-
Ádám, Lemle Miklós. Felirata a kép

IPARÜGY VEZÉRFÉRFIAI.

inay István.
tilos.

ással, melynek mér. 34.7:50.6cm.

726-98.
98-3.

Liskei Antal

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 4/8

Litkei Antal

A levél, olapp

Budapest székesfőv. tulajd.

8. I. Mátyás király arcképe

rézmetszet ~~Obyt 1790~~

XVII. sz.

Litkei Lützenburger Antal

festo

1908. évf. a Vasár-
napi Ujságnak
több rajza repr.
a kéziobbi erfolja-
mokban is!

Litkei Antal

u. 1801

25						25
5						19
	12					19
x 1	1					31
5	2					19
7	1					9
48	27					432
						452

x 1 fall

LITKEI ANTAL

164. Ősz. Pasztell.

KM KMT 1913. tav.kiáll.kat. 49.oldal

LITKEI ANTAL

165 Kilátás a Salamon tornyáról.Olajf.Eladó
174 Borongós tavaszi nap. Pastell. Eladó

KMT 1912.tav.kiáll.kat.

LITKEI ANTAL

Krumplihámozás.	Olajf.	18x28.
Parasztudvar.	"	17x27
Téli kép.	"	55x6o
Uszályhajó a Dunán.		14x22.

MDK

Littkey Antal

Magyar Képzőművészet, 1930. 29.sz. 100 l.

MDK

Littkey Antal, festö

Finom szinkulturáju pasztellekkel szerepel.

Pestszenterzsébet, Városháza.- Kiállitás. -B.H.1933. dec.8. 12.1.

MDK

Litkei Antal

Vizpart, of.

/Kitüntetések/ Művészet, 1. 1917, 91, 92 l.

Littkey Antal

— Littkey Antal festőművész a Fészek Klubban mutatja be legujabb pasztell- és olajképeit. Finom pikturájának sok nézője van.

Nemzeti Ujság 1938 XII. 10

1 ~~50~~ 4000

200

24000

48000

62000

Littrey Antal

Kiállítása nyílt a Tenis Klubban.

EK. 1936. XI.

Littrei Antal

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH. 1930. III. 19.

MDK

Litkei Antal

Tanulmányfej, past.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Müv szeti Lexikon

elyi székesegyház harangja /Spisska
zkini /Ruskinovce, 1427/ és a felkai
keresztelőkutja. 1380 után vezette
kinek családjába valószinüleg beháza-

1847. márc. 22. -- Bécs, 1914. okt.
, a századvég jelentős bécsi mestere.
tett neobarokk stilusu szobraival

MDK

Litkei Antal

Dunai uszályhajó, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

elyi székesegyház harangja /Spisska
zkini /Ruskinovce, 1427/ és a felkai
keresztelőkutja. 138o után vezette
kinek családjába valószinüleg beháza-

1847. márc. 22. -- Bécs, 1914. okt.
, a századvég jelentős bécsi mestere.
tett neobarokk stilusu szobraival

MDK

Littkei Antal

Hollandi himzőnő, paszt.

Levélirás, "

Novella, "

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 25

25 l.

Litkei Antal festőművész
A Hegyutca Szászvárosban pastell
Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

317. kép. *9. Graduale (Erdődy—Bakócz-kódex 1557. 103b lap.*

tartó angyal. József mögött két pásztor félalak (316. kép.)

12b lap: E laptól kezdve a szövegben befe zetlen iniciálék, gyakran kis lapszéldíszítésekk csak az alapszínekkel festve a következő lapok *12b; 13a; 14a; 14b; 17a (2); 18a; 18b; 19a (2 20a (2); 22b (2); 23a (2); 23b; 24a; 24 25a (2); 26a; 26b; 27a; 27b; 28b; 29a; 29 32a; 32b; 33a (2); 38a (2); 38b; 40a; 40 41a (2); 41b; 42a; 42b; 44a; 44b; 45a; 45b (2 46a; 46b (2); 47a (2); 48a (2); 49b; 50a; 50 51a (2); 51b (2); 52a; 52b; 53a (2); 53 54a (2); 55a; 55b; 56a (2); 56b; 57a (2); 57 58a; 58b; 59b (2); 60a; 60b; 61a; 61b (2); 62 62a (2); 62b; 63a; 64b (3); 65b; 66 66b (2); 67a; 67b; 68a (2); 68b; 69a (2 69b; 70a; 70b; 71a; 71b; 72a; 73 73b; 74a; 74b (2), 77b; 78a; 81b (2 86a (2); 86b (2); 87a; 87b; 88a; 89 91a; 91b; 92a; 92b; 93a; 94b; 96 98a; 100a; 101a; 103b (I. K. mest 104a (2); 114b; 118a; 120a (I. K. mest 123a; 125a; 126b; 137a; 139b (I. K. m*

Litkei Antal
Gyümölcs csendélet, paszt.

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás, 1914. 5 l.

sszicista. Földszintes. L alaku alap-
blak + 4 kapu. Az ablakok fülesek,
k, könyöklőpárkánnyal és fogsoros
kel. A koronázópárkány alatt ugyan-
sor helyezkedik el. A friz sima.
nácát toszkán fejezetes pillérek hatá-

Litkey Antal
Téli hangulat, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Müvészeti kiállitás. 1914. 7 l.

E G H I V Ó

vasárnap d.u. 4 órai kezdettel a
akástörténeti kiállitásának renai-
zázadi zenemüvekből rendezett hang-
erül sor. Bevezeti. Meller Péter.
ének- és hangszeregyüttese, Cson-
se.

Müsor

c.1400-c.1460
, bon mois
ator
13..-1453
ella
13..-c.1460
aisir
c.1430-1495
um vocum in epidiatesseron
e cuer
uil
c.1445-1521

MDK

Littkei Antal festő

Müvészet 1917. 4.1.

MDK

Litkei Antal, testöm.

A Hegyutca Szászvárosban. asztell.

Nemz. Szal.- A MAPE VI.kiall. - 1919.febr. Kat. 15.l.

M.D.K.

Litkei Antal

Arcképe szerepel a kiállitó müvészek arcképei között, akiknek müveit kiállitották a Mücsarnok tavaszi tárlatán.

Cserna Andor: A Szinházi Élet Tavaszi Tárlata c. Szinházi Élet. Bp. 1920. május 9-15. IX. évf. 19. sz. 24. lap.

Litkei Antal MDK

Hölgy virággal, pasztel

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Litkei Antal

MDK

Major, pasztel

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Litkéi Antal MDK

Csendes utca, pasztel

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

LITKEI ANTAL

Szőke nő. Pasztell.

KMT 1912/13. téli kiáll.kat. 81.oldal

MDK

Littkei Antal, festöm.

552. Nö ékszerekkelő Olf. 67x54 J.l.j.
553. Alvó nö. Pasztell. 47x49. J.l.j.
554. Tanya. Olf. 45x58 J.l.j.

Áre Közl. 1933. dec.hó 4.rk.sz. 68.aukció. 27.l.

Litkei Antal (1879-)

Dunai uszályhajó.
Olj.f.18x27.8 karton.Ltsz:541.Sign.

Tanulmányfej.
Pastel.Ltsz:1180.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Litkei Antal

„Vajda-hunyadi híd" c. mire nézepel a Műcsarnok téli tárlatán (emlitve)

Lyság 1926 II. 28

MDK

Littkei Antal, festöm.

542.	Fürdö után.	Pasztell.	48x38	J.l.j.
543.	Olvasmány.	"	6ox5o	J.l.b.
544.	Levélirónö.	"	65x5o	J.l.b.
545.	Alvó leány.	"	4ox5o	J.l.j.

Árv. Csarn. 1932. I.rk. á. 29.l.

61.d. márc

MDK

Litkei Antal, festöm.

Erdőszéle. olf.

Műcs.-OMKT.1921. Tavaszi kiáll. Kat.15.1.

M.D.K.

Litkei Antal

A tavaszi nagy tárlaton a Mücsarnokban kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Littkey Antal

Független Művészek Társ. kiáll. Képzőművészet, 1930. 31.sz. 146 l.

MDK

Littkey Antal, festöm.

369. Konyhában. Pasztell. 68x55. Jelzett.
370. Krizantenumok. Pasztell. 80x60. "
371. Téli. Pasztell. 72x62. Jelzett.
372. Délutáni álom. Pasztell. 50x60. Jelzett.
373. Gyümölcscsendélet. Pasztell. 50x60. Jelzé
374. Téli tájkép. Olf. 100x127. Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek.- 97. aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz.- Kat. 31.l.

MDK

Littkey Antal, festöm.

Nöi képmás.	Olf.	Jelz.	
Titok.	Pasztell.	Jelz.	29.1.
Öltözködö nö.	"	"	"
Heverö nö.	"	"	"

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 28.1. és 29.1.

MDK

Littkey Antal, festöm.

Titok.	Pasztell.	Jelz.	
Nöi képmás.	Olf.	"	29.1.
Öltözködö nö.	Pasztell.	"	29.1.
Heverö nö.	"	"	29.1.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 28.1. és 29.1.

MDK

Litkei Antal

Téli hangulat, of.

Szürke hangulat, of.

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Litkei Antal

A Műcsarnok háborus kiállításán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállítás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

Litkei Antal

Egry József, Plány Ervin, Góth Móric, Borszéky Frigyes, Boromisza Tibor, Kádár Béla, Litkei Antal, Vészi Margit, Liipola Yrjö, Kisfaludi Stróbl Zsigmond és Gaiduschek Erzsi, azok a müvészek, akik részt vesznek a MÜVÉSZHÁZ kiállitásán, melyet Margitay Ernő ismertet s közli, hogy a Váci-utcai uj müvészeti Egyesület első kiállitását nyitotta meg.

Litkei Antal: "Poétikus, letompitott szinü, harmonikus képekkel" szerepel a tárlaton, mint a kritika állitja. Dicséri ködös, borongó vásznait, melyeken az alkonyodást, a szitáló esőt jeleniti meg.
ÉLET, Bp. 1910. jan.2. II.évf. 1. sz. 24. lap

Litkei Antal

"Tanulmány" c festménye levelet iró fiatal leányt ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. aug. 21. II. évf. 33. sz. 231. lap.

Litkei Antal

A MŰVÉSZHÁZ kiállitásáról a lap bemutatja három müvész képét:

Kádár Béla: "Arcképtanulmány" festménye bánatos arcu magányos nőt -pamlagon ülve- ábrázol.
Borszéky Frigyes: "Nyugalom" c. festménye én viparti fa tövében görnyedten ülő öregasszony libákat őriz.
Litkei Antal: "Hazatérés" c. festménye egy ház kapuja felé tartó férfit ábrázol.
"Tanya" c. rajzán téli táj behavazott kis házakkal. Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 2. II. évf. 1. sz. 3, 4, 5, 14. lapokon.

Litkei Antal

"Tanulmány" c. képe asztal mellett képeket nézegető, mosolygó fiatal leányt ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. juni. 26. II. évf. 26. sz. 855. lap.

Litkei Antal

"Munka közben" c. festménye varrogató fiatal nőt ábrázol. Az elgondolkodó arcon látszik, hogy másutt jár az esze.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. aug. 29. I. évf. 35. sz. 269. lap.

Littkei Antal

"Lámpa mellett" c. képét bemutatja a lap. Repr.

ÉLET, Bp. 1909. márc. 28. I. évf. 13. sz. 405. lap.

Littkei Antal

Az "ÉLET" c. lap számára rajzolta meg "Tavasz" c. képét.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. május 9. I. évf. 19. sz. 602. lap.

Littkei Antal

"A Mücsarnok kiállitása" cimmel Benkó Lajos emliti meg a kiállitást, megjegyezve, hogy a Mücsarnok nemzetközi grafikai tárlatot hirdet, de a grafikából csak itt-ott látni egyet-egyet. A külföldiek mellett néhány magyar müvész nevét is felsorolja, anélkül azonban, hogy müveiket ismertetné:
Székely Ándor, Ripll-Rónai József, Raáb Ervin Littkei Antal és Gulácsy Lajos.

ÉLET, Bp. 1909. febr. 21. I. évf.
8. sz. 265-266. lap.

Litkei Antal

"Arckép" c. festmény nőalakot ábrázol antik szekrény mellett. Sándorné Kallivoda Kata festménye.

"Olvasás közben" címmel fiatal nő könyvvel. Litkei Antal festménye.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 8. IV. évf. 36. sz. 1135, 1148. lap.

Littkei Antal

"Tanulmányfej" c. Női arcképet ábrázol, melyet az ÉLET c. folyóirat számára készitett. Repr.

ÉLET, Bp. 1912. május 5. IV. évf. 18. sz. 570. és 601. közötti lapon.

Litkei Antal

"A kertben" c. festménye virágokat öntöző fiatal leányokat ábrázol.
A müvész az ÉLET számára készitette a képet.
Repr.

ÉLET, Bp. 1913. márc. 23.V. évf. 12. sz.
377. lap.

Litkei Antal

Himzéssel foglalkozó két fiatal nőt ábrázoló festményét-"Munkaközben" cimmel- az ÉLET számára készitette a művész.
Repr.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 15. V. évf. 24. sz. 758. lap.

Litkei Antal

"Apponyi Albert gr." arcképét bemutatja a 1 lap a Műcsarnokban rendezett kiállitásról. Kandó László müve.

"Pihenés" c. kép fiatal olvasó nőt ábrázol. Spányik Kornél festménye.

"Majálison" c. képét az ÉLET számára festette Litkei Antal.
Repr.-ok.

ÉLET, Bp. 1914. május 3. VI. évf. 18. sz.
" " " " 17. " " 20. "
" " " " 31. " " 22. "
555, 616, 689. lap.

Littkei Antal

MDK

Pihenő, pasztell

Himzőnő, pasztell

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Littkei Antal, festöm.

Novella.	Pasztell.	48x38.	J.l.j.
Pandora.	"	42x32.	J.l.j.
Levélirás.	"	52x42.	J.f.j.
Fiatal nö.	"	45x35	J.l.j.
Az uj ruha.	"	50x39.	J.f.j.

Árv. Közl. 4.rk.sz.55.szám. 27.l.

MDK

Littkei Antal, festöm.

Leányka babával.	Pasztell.	36x28.	J.l.j.
Bajadér.	"	40x32.	J.f.j.,
Bánat.	"	43x32.	H.f.j.
Álom.	"	42x32	J.f.j.

Árv. Közl. 4.rk.sz.55.szám. 27.l.

Littkei Antal MDK

Hazatérés az erdőből, monochrom

Mücsarnok 19o9. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

Littkei Antal

MDK

Zuzmara, pasztell

Családás, pasztell

Műcsarnok 1914. tavaszi ~~xxxi~~ kiállitás

Littkei Antal MDK

Lilabluzos nő, pasztell

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Littkei Antal MDK

Leányfej, pasztell

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Lőttkei Antal MDK

Őszi napsütés, pasztell

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Littkei Antal, festöm. MDK

788. A kis lurkó. Pasztell.

789. Toilette. Pasztell.

790. Budai hegyvidék.

A Gyüjtő. 1914. 5-6. sz. XIX. aukció. Kat.184.l.

MDK

Littkei Antal, festöm.

791. Csendélet.

792. Dunapart.

793. Krumplihámozók.

A Gyüjtö. 1914. 5-6.sz. XIX.aukció. Kat.184.l.

MDX

MDK

Littkei Antal, festöm.

794. Sashegy.

Téli kép.

A Gyüjtö. 1914. 5-6.sz. XIX.aukció. Kat.184.l.

Littkei Antal MDK

Ünődés, pasztell

Olvasmány, pasztell

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Littkei Antal

Művészet 1917. 3.1.

Littkei Antal

MDK

Vajdahunyad hidja, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

MDK

Littkey Antal, festöm.

338. Titok. Jelzett. Pasztell.

Árverési Közlöny. 1937.okt.rk.sz. 28.1.

MDK

Littkey Antal

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l..

Littkey Antal MDK

Női tanulmányfej, pasztell

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Littkey Antal, festöm.

Kertészleány.	Pasztell.	
Olvasó nö.	Pasztell.	J.l.j.
Táncosnö.	"	J.l.j.
Emlékek.	"	J.l.j.
Levelet iró nö.	"	J.l.b.

Árv.Közl. 1931. 3.rk.sz. 60.l.

MDK

Littkey Antal

Tanulmányfej.Pasztell. 49x39.J.f.j.

Arverési Csarnok aukció kat. 1933.okt.
3.sz. 26.1.

Littkey Antal festőm.

741. Bánat. J.f.j. Pasztell.
742. Merengés. J.l.b. Pasztell.
743. Levélírás. J.l.j. Pasztell.
744. Műteremben. J.l.b. Pasztell.
745. Holland i himzönö. Pasztell.
J.l.b.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 32. l.

MDK

Littkey Antal

Mosdás közben, paszt.

Nő virággal, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 49.l.

MDK

Littkey Antal

Hajmosás, paszt.

Áhitat, "

Árv. Közl. 1937. 7.füz.sz. 84.sz. 24 l.

MDK

Littkey Antal

Női akt, paszt.

Szőke szépség, paszt.

Női félakt, "

Árv. Közl. 1937. 7.[illegible].sz. 84.ss.

24 l.

Littkey Antal

Női képmás, of.

Árverési törzsl. 1930. 3.vk.sz. 15 l.

MDK

Littkey Antal

Szőke szépségű paszt.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 16 l.

LITKEI A.

128. Uszályhajó. Olajf.

Képzőm.Társ. 1909.tav. kiáll.kat. 32.oldal

Litkei Antal

MDK

A levél, olf.

Műcsarnok 1924. febr–márc.

MDK

Litkei Antal, festö

Fésülködö nö.	4ox3o	Pasztell
Himzö nö.	4ox3o	"
Táncosnö.	5ox4o	"
Bál után.	5ox4o	"

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzöm. Egy.kiáll. 1922.dec.15.-17

Kat. lo.l.

Litkei Antal MDK

Nyugalom, pasztell

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Magány, pasztell

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Szorgalom pasztel
Szomoruság, pasztel
Feladat, pasztel.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Litkei Antal

Ékszerek, pasztel

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Littkey Antal

Kat. Negyköröc kiállitason vett rószt, 1926.

ROB Kvt. 2465.cz.

MDK

Littkey

Lyka Károyl: Müvészház. Uj Idők 19o9. 51.sz.
58o-581.l.

Litkai Antal MDK

Könyv, pasztell

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Littkey Antal MDK

Feleségem, pasztell

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Lillkey Antal.

Műve szerepel a Balatoni Társaság harmadik kiállításán, a Művészeti Szalonban.

Pesti Napló, 1928. ápr. 1.

Littkey Antal.

A Nemzeti Szalon 1924 óta a 3.-ik balatoni tárlatát rendezi, melyen a balatonfüredi park részletét ábrázoló képe szerepel. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. ápr. 1.

Littkey Antal

Szerepelt a Képzőm.Társ. tav.tárlatán.

M.U.932.IV.24.

Pitney Antal

Littkei Antal

Alkotásával szerepelt a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

P.H.932.IV.24.

Littlet Artal

Litkei Antal MDK

Tanulmány, rajz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Litkei Antal

MDK

Borongós tavaszi nap, pasztell

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Litkei Antal MTK

Kilátás a Salamon tornyáról, olf.

Mücsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

Littkei Antal MDK

Ligeti részlet, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Littkey Antal.

A pesterzsébeti művészek első csoportkiállításán pasztellmunkái szerepettek

Pesti Hirlap, 1928. dec. 18.

Littkei Antal

festőművész.

A pesterzsébeti művészek kollektív kiállításán alkotásaival szerepelt.

Ujság, 1928. dec. 15.

Litkei Antal MDK

Szorgalom, pasztell

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Litkei Antal MDK

Gondolatok, pasztell

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Litkei Antal MDK

Almák, pasztell

Műcsarnok 1917 téli tárlat

Litkei Antal MDK

Délután, pasztell

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Litkei Antal MDK

A kiskertben, pasztell

Műcsarnok 1913-14 Téli kiállítás

Litkei Antal MDK

Őszi délután, pasztell

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Ősz, pasztell

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Litkei Antal MDK

Kertben, pasztell

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Litkei Antal MDK

Ima, pasztell

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Litkei Antal

Öreg házak, of.

Téli hangulat, of.

Szürke hangulat, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Litkei Antal

Művészet 1918. 4.1.

Litkei Antal MDK

Nyugalom, pasztell

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Ékszerek, pasztell

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Litkei Antal

Műteremben, paszt.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 20.l.

Litkei Antal MDK

Tanulóleányok, pasztell

Mücsarnok 1919-2o téli tárlat

MDK

Litkey Antal

Magyar Mivészet 1926. 48.1.

MDK

Littkei Antal

Haraszti Dunaág olajf.
Városligeti részlet "
Tavaszi napsütés "
Tavaszi hangulat "

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 14. l.

Littkei Antal

MDK

Külvárosi rész, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Littkei Antal festőművész

Kiállitása a Fészek-klub termében.

P.H.932.IV.10.

Littkei Antal

Nevető feje és "Hollandi leány"-a, a Független Művészek Társ. kiáll.-án.

P.H.930.V.9.

Litt.Ref. Antw.

Bevestig [illegible] de "Hoffmann Jeans"-s, a Pfg.[illegible]
Mev'aanw. Tarw. Kdlijn.-dn.

I.H. 070.V.C.

Littkey Antal

Szerepelt a művészcsoportos műcsarnoki kiállításán.

PL 1931. II. 21.

Litkei Antal

Álom, paszt.

Őszi Tárlat. Műcs. kiállítása. 1922. nov.

18 l.

MDK

Littkei Antal

Bánat, paszt.

Álom, "

Bajadér, "

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 25

25 l.

LITKEI ANTAL

Sashegy. Olajf. 18x28.
Budai hegyvidék. Olajf. 18x28
Dunapart. " 14x22.

Szent György Céh XVII.aukc. kat. 1914. márc.
66.oldal

Litkei Antal MDK

Tanulóleányok, pasztel

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat.

Litkei Antal MDK

Olvasmány,

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

MDK

Litkei Antal

Sashegy, olaj
Budai hegyvidék, olaj
Dunapart, olaj
Krumplihámozás, olaj
Parasztudvar, olaj
Téli kép, olaj
Uszályhajó a Dunán, olaj

Szt.György Céh XVII. műk. 1914. márc.

66 l.

MDK

Litkei Antal

Gyermekfej, paszt.
Himző parasztleány, paszt.
Tél, paszt.

Szt. György Céh XVII. auk. 1914. márc.

7o 1.

MDK

Littkey Antal

Áhitat, paszt.

Sőőke szépség, paszt.

Tünődés, paszt.

Női akt, paszt.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

25 1.

MDK

Littkey Antal

Olvasó nő, paszt.
Tünődés, paszt.
Alvó nő, paszt.

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
27 1.

MDK

Littkey Antal

Hollandi leány, paszt.

Szőke félakt, "

Női akt, "

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

24 l.

MDK

Littkey Antal

Tünődés, paszt.

Női akt, paszt.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 24 l.

MDK

Littkey Antal

Áhitat, paszt.

Szőke szépség, paszt.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 24 l.

Litkei Antal

Fehér őszirózsa, pasztell

Nicsarnok 1916-17 téli tárlat

Littkey Antal

Pihenés, pasztell

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Littkey Antal MDK

Munkásember, pasztell

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Littkey Antal
Istőrművés

Tavaszi Tárlat – Műcsarnokban – képével
szerepel

Pesti napló
1929 III. 3.

Littkey Antal
Istőmüvén

Tavassi kiállítás – Műcsarnokban – képével szerepel. –

Az Est
1929 III. 3

Litkei Antal MDK

Tanulóleányok, pasztell

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Olvasmány,

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Groteszk szemek, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Litkos Antal

Grotesk zeepek, elf.

Litkei Antal MDK

Konyhainterieur, pasztell

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Március, pasztell

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Litkei Antal MDK

Hölgy virággal, pasztell

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Litkei Antal

Csalódás, repr.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Litkei Antal MDK

Tanulmányfej, pasztell

Mücsarnok 1919 Hadviselt müvészek kiáll.

Litkei Antal

MDK

Fekete fürtök, pasztell

Műcsarnok 1949. Hadviselt művészek kiáll.

Litkei Antal MDK

Tünődés, pasztell

Műcsarnok 1919 Hadviselt művészek kiáll.

Litkei Antal MDK

Feladat, pasztell

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Litkei Antal MDK

Szorgalom, pasztell

Szomoruság, pasztell

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Litkei Antal MDK

Álom, pasztell

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Litkei Antal MDK

A levél, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

Litkei Antal

MDK

Erdőszéle, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Litkei Antal

MDK

Könyv, pasztell

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Magány, pasztell

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Litkei Antal.

Részt vett a Müvészház által rendezett első kiállitáson 1909-ben.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek tröténete,kézirat.

Litkei Antal

MDK

Siesta, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Litkei Antal

Szőke nő. Paszt.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 81.l.

Litkei Antal MDK

Siesta, pasztell

Miesarnok 1915. tavaszi tárlat

Litkei Antal, festőm. MDK

139. Öregasszony. Pastell.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 47.l.

MDK

Litkei Antal

A Szent-György-Czéh magyar amatőrök és gyüjtők egyesülete XVIII. müvészeti aukciókiállitása. A Gyüjtő 1914. 3-4. sz. 111.l.

MDK

Litkei Antal, festöm.

az életkép müfaját képviseli. A IV. teremben is van festménye kiállitva.

? kiállitás. III. terem.és IV. terem.
Müvészet.1918. 3.1.

Litkei Antal

Olvasmány, olf.

Micsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Litkei Antal, festöm.

139. Öregasszony. Pastell.

Képzöm.Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 47.1.

Litkei Antal MDK

Vizpart, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Litkei Antal

Művészet 1918. 3.1.

MDK

Littkey Antal

Olvasó nő, paszt.

Tünődés, "

Alvó nő, "

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

23 l.

MDK

Littkey Antal

Táncosnő, paszt.

Tükör előtt, "

Női képmás, "

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 27 l.

MDK

Littkey Antal

Nő virágokkal, of.

Tabáni részlet, of.

Alvó nő,

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 27 l.

MDK

Litkei Antal

Fekete fürtök, paszt.

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. Márc.
14 l.

MDK

Litkei Antal

Tanulmányfej, paszt.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
15 l.

MDK

Litkei Antal

Tünődés, paszt.

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc. 15 l.

Litkei Antal MDK

Letarolt föld, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Litkei Antal MDK

Visegrádi részlet, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Litkei Antal MDK

Női képmás, pasztell

Mücsarnok 1917 téli tárlat

Litkei Antal

MDK

Álom, pasztell

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

†

Litkei Antal MDK

Piros pongyola, pasztell

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Litkei Antal

MDK

Feleségem arcképe,pasztell

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Litkei Antal MDK

Öreg népfelkelő, pasztell

Műcsarnok 1916. tavaszi kiállitás

Litkei Antal MDK

Vöröskeresztes hölgy, pasztell

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Litkei Antal, graf.

Kézimunka. Szines kréta
Olvasó nö. Kréta rajz.
Családi kör. Szénrajz. 47.1.

Mücs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festő Egyes. és Graf. Egyes. -nek kollekcióiból rendezett kiáll.- 1912 márc. Kat.
46,47.1.

Litkei Antal MDK

Ősz, olf.

Műcsarnok 1911.12 Jubiláris kiállitás

Litkei Antal MDK

Esős hangulat, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Litkei Antal MDK

Kézimunka, sz.kréta

Ölvasó nő, kréta

Családi kör, szénrajz

Műcsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

Litkei A.

Uszályhajó, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Litkei Antal MDK

Feleségem arcképe, pasztell

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Létkei Antal MDK

A himzőnő, pasztell

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Liezenmayer Sándor

Mária Terézia egy koldus asszony gyermekét táplálja

Műcsarnok 1940. Gyermek a művészetben c. kiáll.

Littkei Antal
Ligeti részlet

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 20 [illegible] l.

Károly Ambrus fhg. esztergomi érsek ezüstérme Lang-tól Lepold 446. és Num. Közl. 1911. 89. l., Rudnay Sándor esztergomi érsek aranyérme Lang-tól az esztergomi főszékesegyház alapkőletételére 1822. kétféle nagyságban Lepold 447. és 449. Aranyérem Simor János püspökké szentelésének 25 éves jubileumára Jauner-től 1882. Lepold 457. Aranyérem Simor pappá szentelésének 50 éves jubileumára Scharff-tól 1886. Lepold 460. Aranyérem Esztergomnak a török alóli felszabadulása 200 éves jubileumára Klassohn-tól 1883. Lepold 749. A biharmegyei Gazdasági Kiállítás aranyérme 1871. Lepold 781. Aranyérem az 1867-i koronázásra Lepold 569. és a párisi 1878-i világkiállítás arany jutalomérme Chaplain-tól Lepold 796.

A külföldi emlékérmek közül kiemelhető Hyppolito Gonzaga bronzérme Leone Leonitól Armand: Les médailleurs Italiens I. k. 163. l. 7., különösen pedig az 1560 körül élt Alfonso Ruspagiari önarcképével ellátott egylapú ólomérme 47 mm, melynek egy másik ismert példánya az Archiv. für Medaillen- und Plakettenkunde 1926—27. évfolyamában jelent meg. Majd Medici Mária öntött egylapú bronzérme Dupre-tól 1624. Mazerolle: Les médailleurs francais 696. sz. és IV. Henrik francia király egylapú öntött bronzérme Dupretől, Mazerolle 660. sz. A firenzei

Litkei Antal
Öreg házak, olaj
Szürke hangulat, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 6 l.

322

Ná

Ta

ku
ma
ge
sa

Ha

Littkey Antal

Tiinődés, paszt.
Alvó nő, paszt.
Szőlőcsendélet, paszt.
Nő virágokkal, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rendk. sz.
1.

Litkei Antal
Könyv, paszt.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 21 l.

Litkei Antal
Magány, paszt.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 21 l.

MDK

Litkei Antal

Női képmás. Pasztell.

KMT 1912/13. téli kiáll. 89. l.

MDK

Litkei Antal

Ösz. Pastell.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat. 49. l.

MDK

Litkei Antal

Öreg házak, of.

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Litkei Antal

Vén flótás.Pastel.

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat. 58.l.

MDK

Littkey Antal, festőm.

Tünődés.	Pasztell.	Jelz.
Alvó nő.	"	"
Szőlőcsendélet.	"	"
Nő virágokkal.	Olf.	"

Árv.Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 43.old.

MDK

Litkei Antal

Borongós tavaszi nap, paszt.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 45.l.

MDK

Litkei Antal

Női képmás. Pasztell.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. 89.1.

MDK

Litkei Antal

Kilátás a Salamon tornyáról, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 45.l.

MDK

Litkei Antal

Feleségem arcképe, paszt.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. 69.l.

MDK

Litkei Antal

A himzőnő, paszt.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. 69.l.

MDK

Littkey Antal, festőm.

Pandóra.	Pasztell.	Jelz.
Tünödés.	"	"
Szendergés.	"	"
Női akt.	"	"

Árv. Közl.1940.1.rk.sz. 28.l.

Litkei Antal
Tanulóleányok, paszt,

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 2o 1.

francs suisses), et de les renvoyer **le plus tôt possible** au Secrétariat du Congrès, Elisabethenstrasse 27, Bâle, car la rapidité avec laquelle ces inscriptions nous parviendront pourra influencer favorablement la réussite de ces négociations. Immédiatement après que l'arrangement envisagé aura été conclu, le Secrétariat du Congrès fera parvenir aux intéressés tous renseignements utiles concernant le mode de payement.

Le Comité Exécutif.

Litkei Antal
Olvasmány,

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 15 l.

Olajfák hegye. 1427.

Littkey Antal

festő

Sorokszár Ujhely

Károly király út 1.

MKSz 1947

Littkey Antal

festő

Pestszentrwébéti lakós.

Lad Perwébet

137. l.

Littkey (Lützenburger) Antal

életrajz

irod.

Csókássy 108. l.

10147

s talapzaton nyugvó tojásdad me-
ıyek vesznek körül. Az aranygyapjas
jelvényét nyaklánczon hordja. A ke-
ːal két koronás oszlop képez diszt. Fe-

s est,
st fuisse Maximum.
ɔmnem peragrando victorys
es praecelluit;
ıo omnium victorie triumphas,
rum superare Carolum posset,
ıit.

15.2 cm.

129-900.
900-82.

Littkey Antal

Napsugaras viskók, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Littkey Antal

MDK

Havas külváros

Műcsarnok 1929 tavassi kiállitás

MDK

Littkey Antal, festöm.

Havas külváros. Graf.

Képmüvészeti Társ. tavaszi kiállitása. 1929.

Kat. 25.old.